Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

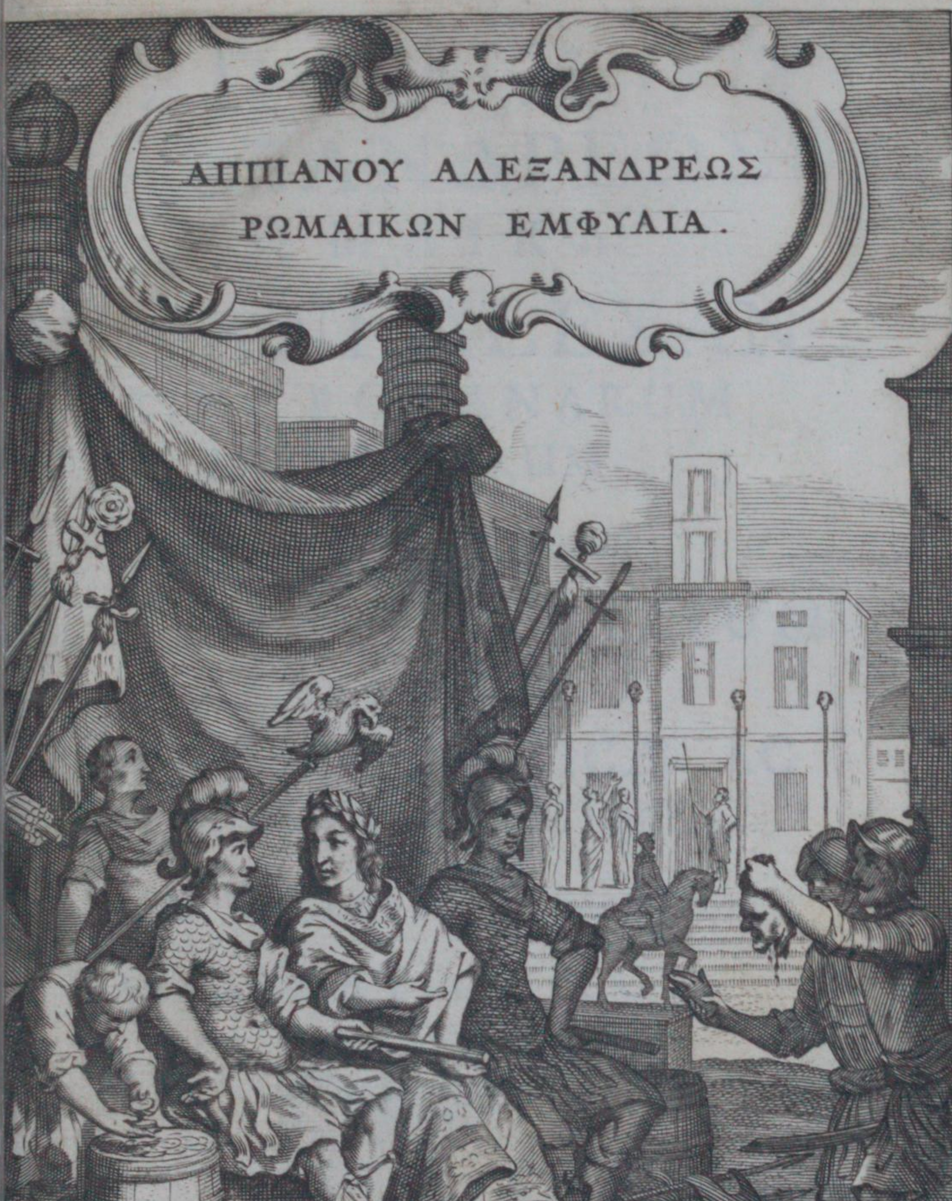
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

AMSTELODAMI

Apud Ioannes { â Waeſberge / â Someren

Anno 1670.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

KW 1133 C 21

ΑΠΠΙΑΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΡΩΜΑΙΚΑ.

APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM

Pars Altera, continens

BELLORUM CIVILIUM *LIBROS* V.

HISTORIÆ CELTICÆ AC ILLYRICÆ FRAGMENTA,

Et EXCERPTA *quædam*

De LEGATIONIBUS.

AMSTELODAMI,
Ex Officinâ JOH. JANSSONII à WAESBERGE,
Et JOHANNIS à SOMEREN.

ANNO M. DC. LXX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ἈΠΠΙΑΝΟΥ ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ῬΩΜΑΙΚΩΝ ἘΜΦΥΛΙΩΝ. Α.

Ῥωμαίοις ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ πολλάκις ἐς ἀλλήλους περί τε νόμων θέσεως, καὶ χρεῶν ἀποκοπῆς, ἢ γῆς διαδιτουμένης, ἢ ἐν ἀρχαιρεσίαις ἐστασίασαν· οὐ μήν τι χειρῶν ἔργον ἔμφυλον ἦν, ἀλλὰ διαφοραὶ μόναι, καὶ ἔριδες ἔννομοι, καὶ τάδε μετὰ πολλῆς αἰδοῦς εἴκοντες ἀλλήλοις διετίθεντο. ὁ δὲ δῆμος ποτὲ καὶ συνερχόμενος, ἐς τοιάνδε ἔριν ἐμπεσών, οὐκ ἐχρήσατο τοῖς ὅπλοις παροῦσιν, ἀλλ' ἐς τὸ ὄρος ἐκδραμών, τὸ ἀπὸ τοῦδε κληζόμενον ἱερόν, οὐδὲν οὐδὲ τότε χειρῶν ἔργον, ἀλλ' ἀρχὴν ἑαυτοῦ προστάτην ἀπέφηνε· καὶ ἐκάλεσε δημαρχίαν, ἐς κώλυσιν μάλιστα τῶν ὑπάτων ἀπὸ τῆς βουλῆς αἱρουμένων, μὴ ἐντελὲς αὐτοῖς ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ τὸ κράτος εἶναι. ὅθεν δὴ καὶ μάλιστα δυσμενέστερον ἔτι καὶ φιλονεικότερον ἐς ἀλλήλας αἱ ἀρχαὶ διετίθεντο ἀπὸ τοῦδε καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐς αὐτὰς ἐμερίζετο, ὡς ἐν ταῖς τῶνδε πλεονεξίαις ἑκάτεροι τῶν ἑτέρων ἐπικρατοῦντες. Μάρ-

APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM DE BELLIS CIVILIBUS LIBER PRIMUS. 349

SÆPENUMERO plebi Romanæ cum ſuo ſenatu de legibus ferendis, de novis tabulis, déque agrorum diviſione aut magiſtratibus creandis incidit contentio: ſemper tamen manibus temperatum eſt, & diſceptatum civiliter, mutua quadam ordinum reverentia. Quin & armata per occaſionem externi belli plebs, nunquam tamen ad ſeditionem armis abuſa eſt: contenta in montem, ſacrum ob id dictum, ſecedere: ne tum quidem ſolito ſævior, creato tantùm ad ſui tutelam novo magiſtratu, qui tribunuſplebis vocatus eſt, cohibiturus conſulum potentiam, quorum tunc penes ſenatum erat electio: ne illi ſoli præeſſent reipublicæ. Inde nata ſunt inter hos magiſtratus odia certamináque: alteris ſenatus, alteris plebis favore ſubnixis: & quicquid alteri partium accederet, altera exiſtimante ſibi decedere, per

Tribuni plebis cur ſint creati.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Marcius Coriolanus exul, patriæ bellum infert.

eas contentiones & Marcius Coriolanus immeritò damnatus in Volſcos exulatum abiit, móxque patriæ bellum intulit: quæ ſola omnium priſcarum ſeditionum uſque arma proceſſit, idque ductu unius profugi. Ceterùm in comitium nunquam telum importatum eſt, nunquam civilis cædes edita antequam Tiberius Gracchus novas leges ferre conatus, omnium primus concitata ſeditione periit, cum eóque nonnulli ad Capitolium refugientes circa ipſam ædem ſacram cæſi ſunt. Nec ceſſatum eſt poſt tale piaculum à ſeditionibus, propalam interdum diſſidente populo, vagantibúſque ſicariis, & modò hoc, aliquanto pòſt illo, honorato viro, in templo aliquo, in comitio, in foro denique, cadente, ídque juſſu tribunorum, prætorum, conſulum, ceterarúmve id genus poteſtatum ſublimium: paulatímque cum injuriis mutuis creſcebat juris & legum contemptus. Tandem prorumpente in immenſum malo, conjurationes in rempub. manifeſtariæ, & expeditiones validæ exortæ ſunt, nunc exulibus damnatíſve res novas molientibus, nunc optimatibus de adminiſtratione rerum inter ſe contendentibus, tam domi quàm militiæ. Nec deerant præpotentes cives ac factioſi, aſpirantéſque ad dominationem, partim retinentes exercitus à populo ſuæ fidei creditos, partim abſque conſenſu publico in perniciem adverſariorum undecunque armantes novas copias: ſed adverſariorum tollendorum prætextu, patriæ bellum

Tiberii Gracchi leges novæ, ſeditio & interitus.

350

κιός τε ὁ Κοριολανὸς ἐν τοῖσδε ταῖς ἔρισιν ἐξελαθεὶς παρὰ δίκην, ἐς Οὐολούσκους ἔφυγέ τε καὶ πόλεμον ἐπήγαγε τῇ πατρίδι· καὶ τοῦτο μόνον ἂν τις εὕροι τῶν πάλαι στάσεων ἔργον ἔνοπλον, καὶ τοῦθ' ὑπ' αὐτομόλου γενόμενον· ξίφος δὲ οὐδέν πω παρενεχθὲν ἐς ἐκκλησίαν, οὐδὲ φόνον ἔμφυλον· πρίν γε Τιβέριος Γράκχος δημαρχῶν, καὶ νόμους ἐσφέρων, πρῶτος ἐν στάσει ἀπώλετο, καὶ ἐπ' αὐτῷ πολλοὶ κατὰ τὸ Καπιτώλιον εἰλούμενοι, περὶ τὸν νεὼν ἀνηρέθησαν. καὶ οὐκ ἀνέσχον ἔτι αἱ στάσεις ἐπὶ τῷδε τῷ μύσει, διαιρουμένων ἑκάστοτε σαφῶς ἐπ' ἀλλήλοις, καὶ ἐγχειρίδια πολλάκις φερόντων, κτιννυμένης τε τινὸς ἀρχῆς ἐκ διαστήματος ἐν ἱεροῖς, ἢ ἐκκλησίαις, ἢ ἀγοραῖς, δημάρχων, ἢ στρατηγῶν, ἢ ὑπάτων, ἢ τῶν ἐς ταῦτα παραγγελλόντων, ἢ τῶν ἄλλως ἐπιφανῶν· ὕβρις τε ἄκοσμος ἐπεῖχεν αἰεὶ δι' ὀλίγου, καὶ νόμων καὶ δίκης αἰσχρὰ καταφρόνησις. προϊόντος δ' ἐς μέγα τοῦ κακοῦ, ἐπαναστάσεις ἐπὶ τὴν πολιτείαν φανεραὶ, καὶ στρατεῖαι μεγάλαι καὶ βίαιοι κατὰ τῆς πατρίδος ἐγίγνοντο, φυγάδων ἀνδρῶν ἢ καταδίκων, ἢ ἐπὶ ἀρχῆς τινὸς ἢ στρατοπέδου φιλονεικούντων ἐς ἀλλήλους· δυναστεῖαί τε ἦσαν ἤδη κατὰ πολλὰ, καὶ στασίαρχοι μοναρχικοί· οἱ μὲν, οὐ μεθιέντες ἔτι τὰ πιστευθέντα σφίσιν ὑπὸ τοῦ δήμου στρατόπεδα· οἱ δὲ, καὶ κατὰ σφᾶς ἄνευ τοῦ κοινοῦ κατ' ἀλλήλων ξενολογοῦντες· ὁπότεροι δ' αὐτῶν τὴν πόλιν προ-

λάβοιεν,

λάβοιεν, τοῖς ἑτέροις ἦν ὁ ἀγών· λόγῳ μὲν ἐπὶ τοὺς ἀντιστασιώτας, ἔργῳ δ' ἐπὶ τὴν πατρίδα· ἐσέβαλλον γὰρ ἐς πολεμίαν, καὶ σφαγαὶ τῶν ἐν ποσὶν ἐγίγνοντο νηλεεῖς, καὶ ἄλλων ἐπὶ θανάτῳ προγραφαὶ καὶ φυγαὶ καὶ δημεύσεις· ἐνίων δὲ καὶ βάσανοι πάμπαν ἐπαχθεῖς, ἔργον τε οὐδὲν ἀηδὲς ἀπῆν· μέχρι τῶνδε τῶν στασιάρχων εἷς, ἔτει πεντηκοστῷ μάλιστα ἀπὸ Γράκχου, Κορνήλιος Σύλλας, κακῷ τὸ κακὸν ἰώμενος, μόναρχον αὑτὸν ἀπέφηνεν ἐπὶ πλεῖστον· οὓς δικτάτορας ἐκάλουν τε, καὶ ἐπὶ ταῖς φοβερωτάταις χρείαις ἑξαμήνους τιθέμενοι ἐκ πολλοῦ διελελοίπεσαν. ὁ δὲ Σύλλας, βίᾳ μὲν καὶ ἀνάγκῃ, λόγῳ δ' αἱρετὸς ἐς ἀεὶ δικτάτωρ γενόμενος, ὅμως ἐπεί τε ἐκορέσθη τῆς δυναστείας, πρῶτος ἀνδρῶν ὅδε μοι δοκεῖ θαρρῆσαι τυραννικὴν ἀρχὴν ἔχων ἀποθέσθαι, καὶ ἐπειπεῖν ὅτι καὶ τοῖς μεμφομένοις εὐθύνας ὑφέξει· ἰδιώτης τε, ὁρώντων ἁπάντων, καὶ πολὺ βαδίσαι κατ' ἀγορὰν, καὶ ἐπανελθεῖν ἀπαθὴς οἴκαδε. τοσοῦτον ἦν ἄρα τοῖς ἐσορῶσιν ἔτι τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ δέος, ἢ τῆς ἀποθέσεως κατάπληξις, ἢ τῶν εὐθυνῶν τῆς ἐπαγγελίας αἰδὼς, ἢ ἄλλη φιλανθρωπία, καὶ λογισμὸς, ἐπὶ συμφέροντι τὴν τυραννίδα γενέσθαι· ὧδε μὲν ἐπὶ βραχὺ ἔληξαν αἱ στάσεις ἐπὶ Σύλλα· καὶ κακῶν ἀντίδοσις ἦν ὧν ὁ Σύλλας εἰργάζετο.

Μετὰ δὲ Σύλλαν αὖθις ἀνερριπίζετο, μέχρι Γάϊος Καῖσαρ αἱρετὴν ἀρχὴν ἐπὶ πολὺ δυναστεύων ἐν

inferebatur, utriſque certatim urbem occupare properantibus. hoſtiliter enim in ſe invicem vim faciebant, fœdéque cædes patrabantur: rurſum alii proſcribebantur, ſolum vertebant, bonis exuebantur: nonnulli excruciabantur tormentis graviſſimis. Nec ad ſummam crudelitatem quicquam deerat, donec factioſorum unus, anno poſt Gracchi cædem fermè quinquageſimo, malum malo pellens, ſuo ſolius arbitratu aliquandiu rexit rempublicam. Semeſtris erat is magiſtratus, dictatoris titulo, difficillimis temporibus adhiberi ſolitus, & jam dudum in uſu eſſe deſierat: hunc Sylla quum per vim occupaſſet, quamvis perpetuus dictator creatus videri vellet, nihilominus, ſatur potentiæ, ſponte depoſuit, primus, quod ſciam, auſus privata vita mutare tyrannidem. Addidit facto dictum æquè memorabile, paratum ſe quibuſvis rationem reddere: ac mox in conſpectu populi, habitu privati civis, in foro obambulavit, & inde domum ſe contulit, offendente nemine. tanta ſupererat in omnibus acti ſummi magiſtratus reverentia: ſive quòd depoſitum mirarentur, ſive quòd puderet exigere rationem ab offerente ultro: ſive quòd inhumanum videretur odiſſe potentiam, etſi tyrannicam, conjunctam ta- 351
men cum utilitate publica. Atque ita pauliſper ceſſatum eſt à ſeditionibus, Syllâ malis præſentibus afferente remedium.

Sylla dictaturam deponit.

Quæ ſemel ſopitæ rurſum excitabantur, donec C. Cæſar imperio per aliquot annos in Gallia continuato, tandem jubente ſe-

Cæſar imperium non vult deponere.

natu ut faſces deponeret, cauſatus non ſenatum id velle, ſed Pompeium, qui tunc Italici exercitus imperator, & infenſus ipſi, conabatur eum redigere in ordinem: propoſuit conditiones ut aut ambo retinerent exercitus, quo uterque tutus eſſet ab altero: aut Pompeius quoque decedens imperio privatus viveret ſub legibus. Neutro autem impetrato, è Gallia duxit contra Pompeium & patriam: ingreſſúſque urbem, & illum profugum inde aſſecutus, in Theſſalia egregiè vicit prælio memorabili, & Ægyptum uſque perſecutus eſt. Interempto demum Pompeio ab Ægyptiis, Romam reverſus, ordinatis prius rebus Ægypti, & confirmatis ejus regibus, ſecurus jam, ſublato tanto adverſario, cui ob magnitudinem rerum geſtarum Magno cognomen fuerat: nemine audente contradicere, ſecundus poſt Syllam dictator perpetuus creatus eſt. Tum quoque ſeditiones omnes interquieverunt, donec Brutus & Caſſius, vel invidentes ei dignitatis amplitudinem, vel priſtinæ reipub. formæ cupidi, in ipſa curia confecerunt virum gratioſiſſimum apud populum, & imperandi peritiſſimum. In cujus publico deſiderio & percuſſores ejus quæſiti ſunt ad pœnam, & corpus in medio foro ſepultum, extructo templo ubi crematus eſt, in quo tanquam deo ſacra faciunt. At civiles diſcordiæ redintegratæ continuò in tantum auctæ ſunt, ut

Pompeius à Cæſare victus.

Pompeium Ægyptii interficiunt.

Cæſar dictator perpetuus creatur.

Cæſar vir imperandi peritiſſimus: à Caſſio & Bruto cæſus.

Γαλατίᾳ, τῆς βουλῆς αὐτὴν ἀποθέσθαι κελευούσης, αἰτιώμενος οὐ τὴν βουλὴν, ἀλλὰ Πομπήιον ἐχθρὸν ὄντα οἱ, καὶ στρατοῦ περὶ τὴν Ἰταλίαν ἡγούμενον, τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐπιβουλεύοντα παραλύειν, προὐτίθει προκλήσεις, ἢ ἄμφω τὰ στρατεύματα ἔχειν, ἐς τῆς ἔχθρας τὴν ἀφοβίαν, ἢ καὶ Πομπήιον οὓς ἔχοι μεθέντα ἰδιωτεύειν ὁμοίως ὑπονόμιον. οὐ πείθων δὲ ἐς οὐδέτερα, ἐκ Γαλατίας ἤλαυνεν ἐπὶ τὸν Πομπήιον ἐς τὴν πατρίδα· ἐσβαλών τε ἐς αὐτὴν, καὶ διώκων ἐκφυγόντα, περὶ Θεσσαλίαν ἐνίκησε μεγάλῃ μάχῃ λαμπρῶς, καὶ ἐδίωκεν ἐς Αἴγυπτον ὑποφεύγοντα. ἀναιρεθέντος δὲ Πομπηίου πρὸς ἀνδρῶν Αἰγυπτίων, ἐπανῆλθεν ἐς Ῥώμην· καὶ περὶ Αἴγυπτον ἐργασάμενός τε καὶ ἐπιμείνας, μέχρι κατεστήσατο αὐτῇ τοὺς βασιλέας, στασιωτῶν τε μέγιστον, ὃν διὰ μεγαλουργίαν πολεμικὴν Μέγας ἐπώνυμον ἦν, οὕτω δὴ μάλιστα πολέμου κράτει σαφῶς καθελών· οὐδενὸς αὐτῷ θαρροῦντος εἰς οὐδὲν ἔτι ἀντειπεῖν, δεύτερος ἐπὶ Σύλλᾳ δικτάτωρ ἐς τὸ διηνεκὲς ᾑρέθη· καὶ στάσεις αὖθις κατεπαύοντο πᾶσαι. ἕως καὶ τόνδε Βροῦτος καὶ Κάσσιος, ζήλῳ τε τῆς ἀρχῆς τοῦ μεγέθους, καὶ πόθῳ τῆς πατρίου πολιτείας, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ κατέκανον, δημοτικώτατον καὶ ἐμπειρότατον ἀρχῆς γενόμενον· ὅγε τοι δῆμος αὐτὸν μάλιστα πάντων ἐπόθησε· καὶ τοὺς σφαγέας ἐζήτουν περιϊόντες, καὶ τὸ σῶμα ἔθαψαν ἐν ἀγορᾷ μέσῃ, καὶ νεὼν ἐπῳκοδόμησαν τῇ πυρᾷ, καὶ θύουσιν ὡς θεῷ. αἱ δὲ αὖθις ἐπανελθοῦσαί τε καὶ αὐξηθεῖσαι δυνατώτατα, ἐς μέγα

cædes, exilia, proſcriptiones plu-

περῆλ-

περιῆλθον, καὶ φόνοι καὶ φυγαὶ καὶ ἐπὶ θανάτῳ προγραφαὶ βουλευτῶν τε καὶ τῶν καλουμένων ἱππέων, κατὰ πλῆθος ἀθρόως ἑκατέρων ἐγίγνοντο, τοὺς ἐχθροὺς ἀλλήλοις τῶν στασιωτῶν ἀντιπαρεχόντων, καὶ ἐς τοῦτο ἀμελούντων καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν· τοσοῦτον ἐκράτει τῆς ἐς τὰ οἰκεῖα εὐνοίας ἡ ἐς τὰ ἀντίπαλα φιλονεικία. προϊόντες τε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ὡς ἰδιωτικὸν (φεῦ) κτῆμα διενείμαντο ἐφ' ἑαυτῶν τρεῖς οἵδε ἄνδρες, Ἀντώνιός τε καὶ Λέπιδος, καὶ ὅτῳ πρότερον μὲν Ὀκταούϊος ὄνομα ἦν, Καίσαρι δὲ πρὸς γένους ὢν, καὶ θετὸς ἐν διαθήκαις ὑπ' αὐτοῦ γενόμενος, Καῖσαρ ἐκ τοῦδε μετωνομάζετο. ἐπὶ δὲ τῇ διαιρέσει τῇδε, μετὰ βραχὺ συμπεσόντες (ὡς εἰκὸς ἦν) ἐς ἀλλήλους, ὁ Καῖσαρ αὐτῶν συνέσει τε καὶ ἐμπειρίᾳ προύχων, Λέπιδον μὲν πρότερον αὐτὸν, ἣν ἐκεκλήρωτο Λιβύην, ἐπὶ δὲ τῷ Λεπίδῳ καὶ Ἀντώνιον πολέμῳ περὶ Ἄκτιον ἀφείλετο τὴν ἀπὸ Συρίας ἐπὶ κόλπον τὸν Ἰόνιον ἀρχήν. ἐπί τε τούτοις μεγίστοις δὴ φανεῖσι, καὶ ἐς ἔκπληξιν ἅπαντας ἐμβαλοῦσιν, εἷλε καὶ Αἴγυπτον ἐπιπλεύσας, ἣ χρονιωτάτη τε ἦν ἐς τότε καὶ δυνατωτάτη μετ' Ἀλέξανδρον ἀρχὴ, καὶ μόνη Ῥωμαίοις ἔλειπεν ἐς τὰ νῦν ὄντα. ὥστε Σεβαστὸς εὐθὺς ἐπὶ τοῖς ἔργοις, ἔτι περιὼν, ὅδε πρῶτος ὀφθῆναί τε Ῥωμαίοις καὶ κληθῆναι πρὸς αὐτῶν· αὐτός τε ἑαυτὸν ὥσπερ Γάϊος, καὶ ἐς τὸ δυνατώτερον ἔτι Γαΐου ἄρχοντα ἀποφῆναι τῇ τε πατρίδι, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὴν ἔθνεσιν ἅπασιν· οὐδὲν αἱρέσεως, ἢ χειροτονίας, ἢ προσποιήματος ἔτι δεηθείς. χρονίου δ' αὐτῷ καὶ ἐγκρατοῦς τῆς ἀρχῆς γενομένης, ἐπιτυ-

rimorum ſequerentur, tam ſenatorii quàm equeſtris ordinis, factioſis invicem ſibi ad necem tradentibus inimicos, ita ut in alterius gratiam nec amicis parceretur, nec fratribus: tantò plus valebat pervicax cum æmulis contentio, quàm erga ſuos pietas. Tandem Romanum imperium (pro neſas) tanquam privati alicujus civis fundum, inter ſe partiti ſunt tres hi, Antonius & Lepidus, & is qui primùm Octavius, deinde ab avunculo in nomen & hæreditatem adoptatus, Cæſar dictus eſt. Poſt eam diviſionem quum rurſum, ut meriti erant, inter ſe conflictarentur, Cæſar ceteris prudentior ac peritior, exuto prius Africa, quam ſortitus fuerat, Lepido, Antonium quoque, apud Actium, victum, provinciis quæ à Syrio ſinum Adriaticum uſque parent, expulit. eóque ſucceſſu perculſis omnibus, Ægyptum quoque claſſibus occupavit. Quod imperium omnibus, quotquot Alexandri ſucceſſores tenuerant, diuturnius opulentiúſque, ſolum reliquum erat ad augendum ſtatum in quo rem Romanam videmus hodie. Quo facto vivus vidénſque conſecratus, & AVG. à populo Romano appellatus, majorem etiam quàm Cajus pater poteſtatem ſibi uſurpavit in patriàm gentéſque omnes ſubditas, ne in ſpeciem quidem expectatis populi ſuffragiis. Confirmata demum longo tempore potentia, fortunatus

352

Romanum imperium in tres diviſum.

Lepidus Africa exutus.

Antonius apud Actium victus.

natus per omnia reverendúſque ſtirpem ſucceſſorum parem tanto imperio poſt ſe reliquit. & ſic tandem pro ſeditionibus concordia ſubiit, ad unum reverſo rerum arbitrio. Hoc argumentum erit præſentis operis, complexum mirandos caſus hominum per omnes calamitates ad
352 cupitos honores ambitioſè graſſantium: quod eo libentius tractabo, quòd hæc conjuncta rebus Ægyptiis, memoraſſe prius neceſſe habeam. Sic enim Ægyptus ſubacta eſt, per harum contentionum occaſionem, dum Cleopatra fovet partes Antonii. Et quò in tanta rerum multitudine diſtinctior ſit narratio, hic ſubjungemus quicquid interceſſit inter Sempronii Gracchi & Cornelii Syllæ tempora: mox quæ ſecuta ſunt uſque C. Cæſaris obitum. Ceteri libri de bello ci-
353 vili, continent triumvirorum inter ſe & cum populo Romano certamina uſque ad poſtremum illud ac omnium maximum facinus, videlicet conflictum Cæſaris & Antonii Cleopatræque ad Actium. unde rerum Ægyptiacarum ſumemus exordium.

Mos erat Romanis, nunc hos nunc illos Italiæ populos ſubjugando, parte agri mulctare, in eúmque colonias deducere: aut in jam antè condita oppida novos colonos ſui generis aſcribere.

Deducendarum coloniarum mos apud Romanos.

Hæ coloniæ tanquam præſidia partis bello provinciis imponebantur: in quibus quantum erat culti agri colonis dividebatur, aut vendebatur elocabatúrve: quod

χῆς ἐς πάντα καὶ φοβερὸς ὤν, γενόμενος ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ διαδοχὴν τὴν ἐπικρατοῦσαν ὁμοίως ἐπ' ἐκείνῳ κατέλιπεν. ὧδε μὲν ἐκ στάσεων ποικίλων ἡ πολιτεία Ῥωμαίοις ἐς ὁμόνοιαν καὶ μοναρχίαν περιέστη. ταῦτα δ' ὅπως ἐγένετο συνέγραψα, καὶ συνήγαγον, ἀξιοθαύμαστα ὄντα τοῖς ἐθέλουσιν ἰδεῖν φιλοτιμίαν ἀνδρῶν ἄμετρον, καὶ φιλαρχίαν δεινὴν, καρτερίαν τε ἄτρυτον, καὶ κακῶν ἰδέας μυρίων· μάλιστα δ' ὅτι μοι τῆς Αἰγυπτίας συγγραφῆς τάδε προηγούμενα, καὶ τελευτήσαντα εἰς ἐκείνην, ἀναγκαῖον ἦν προαναγράψασθαι· ὧδε γὰρ Αἴγυπτος ἐλήφθη διὰ τήνδε τὴν στάσιν, Ἀντωνίῳ Κλεοπάτρας συμμαχούσης. διῄρηται δ' αὐτῶν διὰ τὸ πλῆθος, ἐνταῦθα μὲν ὅσα ἐπὶ Κορνήλιον Σύλλαν ἀπὸ Σεμπρωνίου Γράκχου· ἑξῆς δ' ὅσα μέχρι Γαΐου Καίσαρος τῆς τελευτῆς. αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ἐμφυλίων βίβλοι δεκνύουσιν ὅσα οἱ τρεῖς ἐς ἀλλήλους τε καὶ Ῥωμαίους ἔδρασαν· μέχρι τὸ τελευταῖον δὴ τῶν στάσεων καὶ μέγιστον ἔργον, τὸ περὶ Ἄκτιον Καίσαρι πρὸς Ἀντώνιον ὁμοῦ καὶ Κλεοπάτραν γενόμενον, ἀρχὴ καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς συγγραφῆς ἔσται.

Ῥωμαῖοι τὴν Ἰταλίαν πολέμῳ κατὰ μέρη χειρούμενοι, γῆς μέρος ἐλάμβανον, καὶ πόλεις ἐνῴκιζον, ἢ ἐς τὰς πρότερον οὔσας κληρούχους ἀπὸ σφῶν κατέλεγον. καὶ τάδε μὲν ἀντὶ φρουρίων ἐπενόουν, τῆς δὲ γῆς τῆς δορυκτήτου σφίσιν ἑκάστοτε γιγνομένης, τὴν μὲν ἐξειργασμένην αὐτίκα τοῖς οἰκιζομένοις ἐπιδιῄρουν, ἢ ἐπίπρασκον,

πίπρασκον, ἢ ἐξεμίσθουν· τὴν δ᾽ ἀργὸν ἐκ τοῦ πολέμου τότε οὖσαν, ἣ δὴ καὶ μάλιστα ἐπλήθυεν, οὐκ ἀγαγόντες πω σχολὴν διαλαχεῖν, ἐπεκήρυττον ἐν τοσῷδε τοῖς ἐθέλουσιν ἐκπονεῖν, ἐπὶ τέλει τῶν ἐτησίων καρπῶν, δεκάτῃ μὲν τῶν σπειρομένων, πέμπτῃ δὲ τῶν φυτευομένων· ὥριστο δὲ καὶ τοῖς προβατεύουσι τέλη μειζόνων τε καὶ ἐλαττόνων ζῴων. καὶ τάδε ἔπραττον ἐς πολυανδρίαν τοῦ Ἰταλικοῦ γένους, φερεπονωτάτου σφίσιν ὀφθέντος, ἵνα συμμάχους οἰκείους ἔχοιεν. ἐς δὲ τοὐναντίον αὐτοῖς περιῄει· οἱ γὰρ πλούσιοι, τῆσδε τῆς ἀνεμήτου γῆς τὴν πολλὴν καταλαβόντες, καὶ χρόνῳ θαρροῦντες οὔτινα σφᾶς ἔτι ἀφαιρεθήσεσθαι, τά τε ἀγχοῦ σφίσιν ὅσα τε ἦν ἄλλα βραχέα πενήτων, τὰ μὲν ὠνούμενοι πειθοῖ, τὰ δὲ βίᾳ λαμβάνοντες, πεδία μακρὰ ἀντὶ χωρίων ἐγεώργουν, ὠνητοῖς ἐς αὐτὰ γεωργοῖς καὶ ποιμέσι χρώμενοι, τοῦ μὴ τοὺς ἐλευθέρους ἐς τὰς στρατιὰς ἀπὸ τῆς γεωργίας περισπᾶν· φερούσης ἅμα καὶ τῆσδε τῆς κτήσεως κέρδος αὐτοῖς, ἐκ πολυπαιδίας θεραπόντων ἀκινδύνως αὐξομένων διὰ τὰς ἀστρατείας. ἀπὸ δὲ τούτων οἱ μὲν δυνατοὶ πάμπαν ἐπλούτουν, καὶ τὸ τῶν θεραπόντων γένος ἀνὰ τὴν χώραν ἐπλήθυε· τοὺς δ᾽ Ἰταλιώτας ὀλιγότης καὶ δυσανδρία κατελάμβανε, τρυχομένους πενίᾳ τε καὶ ἐσφοραῖς καὶ στρατείαις. εἰ δὲ καὶ σχολάσειαν ἀπὸ τούτων, ἐπ᾽ ἀργίας διετίθεντο, τῆς γῆς ὑπὸ τῶν πλουσίων ἐχομένης, καὶ γεωργοῖς χρωμένων θεράπουσιν ἀντὶ ἐλευθέρων. ἐφ᾽ οἷς ὁ δῆμος ἐδυσφό-

operæ in tanta ſervorum copia.

verò incultum ſupererat, ut ferè bellum ſequi ſolet vaſtitas, quia ſub ſortem mittere non vacabat, per præconem invitatis aſſignabant quibuſcunque liberet colere, excepta ſibi tributi nomine in ſingulos annos ex arbuſtis proventus parte quinta, frugum verò decima: quin & gregibus vectigal indictum erat, tàm minoris quàm majoris pecoris. Ita proſpiciebatur frequentiæ generis Italici, quod laboris patientiſſimum eſt habitum, ne carerent auxiliis domeſticis. Sed res in contrarium quàm putarant cecidit: nam divites agro inculto majore ex parte occupato, tandem præſcriptione diuturni temporis in poſſeſſione confirmati, & vicinorum pauperum portiones modò vi adjungentes, modò pretio, non jam rura colebant ſed latifundia, coëmptis cultoribus & paſtoribus, ne ab armis avocarentur ingenui: interim luculentos reditus percipiendo, creſcente etiam ſervitiorum multitudine, quòd immunis eſſet à militia. quo factum eſt ut potentiores ſupra modum diteſcerent, & agri complerentur ſervitiis. Itali contrà paucitate ſui generis laborabant: ſimúlque gravabantur paupertate, crebris expeditionibus & exactionibus. Quòd ſi quando dabatur harum difficultatum intermiſſio, otio corrumpebantur, quòd nec propriam terram haberent, & in 354
aliena nullus locus eſſet ipſorum

Quamobrem S. P. Q. R. anxius

erat

erat, quum neque Italicorum auxiliorum magnus præſtò eſſet numerus, & imperium minus in tuto arbitraretur, propter ſervorum nimiam frequentiam.

Quæſitum eſt deinde huic incommodo remedium, quum nec facile nec æquum videretur tot viros dejici de tam diuturna poſſeſſione tot prædiorum quæ ipſi conſeviſſent, inſtruxiſſéntque.

Tribunorum lex agraria.

Vix tandem tribunis plebis rogantibus lex lata eſt, ne quis haberet plus quingentis jugeribus, néve quis paſceret plus centum capitibus majoris, plúſve quingentis minoris pecoris: prætérque aſſignatus eſt certus ingenuorum numerus, qui præeſſent operi ruſtico & frugum cuſtodiæ. Ea lex jurejurando ſacrata eſt, mulctáque decreta in eos qui contrà feciſſent: quaſi mox quicquid agrorum ultra præſcriptum modum ſupereſſet, æquo pretio diſtribuendum eſſet in pauperes. Sed neque jusjurandum neque lex valuit: & ſi qui videbantur his permoti, in ſpeciem modò agros ſuis propinquis cedebant, alii propalam legem contemnebant: donec Tib. Sempronius Gracchus, vir nobilis & honorum appetens, ſimúlque eloquens, & his de cauſis jam notus omnibus, tribunatum adeptus graviter diſſeruit de Italici nominis hominibus: quòd gens bellicoſa & cognata populo Romano paulatim ad paucitatem ac egeſtatem redigeretur, & nulla reliqua ſpe ad interitum tenderet, invectúſque in ſervorum multitudinem ut inutilem mili-

Sempronius Gracchus trib. pleb.

ρει μὲν, ὡς οὔτε συμμάχων ἐξ Ἰταλίας ἔτι εὐπορήσων, οὔτε τῆς ἡγεμονίας οἱ γενησομένης ἀκινδύνου, διὰ πλῆθος τοσῶνδε θεραπόντων.

Διόρθωσιν δ' οὐκ ἐπινοοῦντες, ὡς οὐδὲ ῥᾴδιον ὂν, οὐδὲ πάντη δίκαιον, ἄνδρας τοσούσδε ἐκ τοσοῦδε χρόνου κτῆσιν τοσήνδε ἀφελέσθαι φυτῶν τε ἰδίων καὶ οἰκοδομημάτων καὶ κατασκευῆς· μόλις ποτὲ τῶν δημάρχων εἰσηγουμένων, ἔκριναν μηδένα ἔχειν τῆς γῆς πλέθρα πεντακοσίων πλείονα, μηδὲ προβατεύειν, ἑκατὸν πλείω τὰ μείζονα, καὶ πεντακοσίων τὰ ἐλάσσονα. καὶ ἐς ταῦτα δ' αὐτοῖς ἀριθμὸν ἐλευθέρων ἔχειν ἐπέταξαν, οἳ τὰ γιγνόμενα φυλάξειν τε καὶ μηνύσειν ἔμελλον. οἱ μὲν δὴ τάδε νόμῳ περιλαβόντες, ἐπώμοσαν ἐπὶ τῷ νόμῳ, καὶ ζημίαν ὥρισαν, ἡγούμενοι τὴν λοιπὴν γῆν αὐτίκα γὰρ πένησι κατ' ὀλίγον διαπεπράσεσθαι· φροντὶς δ' οὐδεμία ἦν οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν ὅρκων· ἀλλ' οἵτινες καὶ ἐδόκουν φροντίσαι, τὴν γῆν ἐς τοὺς οἰκείους ἐπὶ ὑποκρίσει διένεμον, οἱ δὲ πολλοὶ τέλεον κατεφρόνουν· μέχρι Τιβέριος Σεμπρώνιος Γράκχος, ἀνὴρ ἐπιφανὴς καὶ λαμπρὸς ἐς φιλοτιμίαν, εἰπεῖν τε δυνατώτατος, καὶ ἐκ τῶνδε ὁμοῦ πάντων γνωριμώτατος ἅπασι, δημαρχῶν, ἐσεμνολόγησε περὶ τοῦ Ἰταλικοῦ γένους, ὡς εὐπολεμωτάτου τε καὶ συγγενοῦς, φθειρομένου δὴ κατ' ὀλίγον ἐς ἀπορίαν καὶ ὀλιγανδρίαν, καὶ οὐδὲ ἐλπίδα ἔχοντος ἐς διόρθωσιν. ἐπὶ δὲ τῷ δουλικῷ δυσχεράνας, ὡς ἀστρατεύτῳ, καὶ οὔποτε ἐς δεσπότας πιστῷ,

τὸ ἔναγχος ἐπήνεγκεν ἐν Σικελίᾳ δεσποτῶν πάθος ὑπὸ θεραπόντων γενόμενον, ηὐξημένων κἀκείνων ἀπὸ γεωργίας· καὶ τὸν ἐπ᾽ αὐτοὺς Ῥωμαίων πόλεμον, οὐ ῥᾴδιον οὐδὲ βραχὺν, ἀλλ᾽ ἔς τε μῆκος χρόνου, καὶ τροπὰς κινδύνων ποικίλας ἐκτραπέντα. ταῦτα δ᾽ εἰπὼν, ἀνεκαίνιζε τὸν νόμον, μηδένα τῶν πεντακοσίων πλέθρων πλέον ἔχειν. παισὶ δ᾽ αὐτῶν, ὑπὲρ τὸν παλαιὸν νόμον προσετίθει τὰ ἡμίσεα τούτων· καὶ τὴν λοιπὴν, τρεῖς αἱρετοὺς ἄνδρας, ἐναλλασσομένους κατ᾽ ἔτος, διανέμειν τοῖς πένησι. τοῦτο δ᾽ ἦν ὃ μάλιστα ἠνώχλει τοὺς πλουσίους, οὐ δυναμένους ἔτι, ὡς πρότερον, τοῦ νόμου καταφρονεῖν διὰ τοὺς διαιροῦντας, οὐδὲ ὠνεῖσθαι παρὰ τῶν κληρουμένων. ὁ γάρτοι Γράκχος καὶ τόδε προειδόμενος, ἀπηγόρευε μὴ πωλεῖν. συνιστάμενοι δὴ κατὰ μέρος, ὠλοφύροντο, καὶ προύφερον τοῖς πένησιν ἀρχαῖά τε ἔργα ἑαυτῶν, καὶ φυτὰ, καὶ οἰκοδομίας· καὶ τιμὴν ἐνίοις δεδομένην γείτοσιν, εἰ καὶ τήνδε μετὰ τῆς γῆς ἀπολέσουσι· τάφους τε ἔνιοι πατέρων ἐν τῇ γῇ, καὶ διαιρέσεις ἐπὶ τοῖς κλήροις ὡς πατρῴοις· οἱ δὲ, καὶ προῖκας γυναικῶν ἐς ταῦτα ἀνηλωμένας, ἢ τὴν γῆν παισὶν ἐμπροίκιον δεδομένην. δανεισταί τε χρέα καὶ ταύτης ἐπεδείκνυον· καὶ ἄκοσμος ἦν ὅλως οἰμωγὴ καὶ ἀγανάκτησις. οἱ δ᾽ αὖ πένητες ἀντωδύροντο, ἐξ εὐπορίας εἰς πενίαν ἐσχάτην, καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ἐς ἀγωνίαν, οὐ δυνάμενοι παιδοτροφεῖν, περιφέρεσθαι. στρατείας τε ὅσας στρατεύσαιντο τὴν γῆν τήνδε περιποιούμενοι, κατέλεγον, καὶ ἠγανάκτουν εἰ

tiæ, nec unquam fidam dominis, recens tum exemplum memoravit Siciliæ afflictæ per mancipiorum motum contra heros proprios: quæ per occaſionem agriculturæ plus ſatis aucta numero, Rom. tandem armis per ancipites certaminum ſucceſſus ægrè ſint cohibita. Qua oratione impetravit ut denuo ferretur lex agraria: ne quis poſſideret plus quingentis jugeribus. Additum veteri legi, licere filiis familiâs habere modi hujus dimidium: quicquid agri ſuperfuerit, oportere pauperibus dividi per triumviros, qui mutarentur in annos ſingulos. Id divites ægerrimè paſſi ſunt, quòd legem contemnere non poſſent metu triumvirûm, nec liceret amplius alienas portiones coëmere: nam & hanc fraudem Gracchus interdicto præcaverat: paſſímque fiebant cœtus conquerentium: & opprobrabant pauperibus veterem ſuam tam arvorum quàm vinetorum culturam, ædificiáque villatica: iniquum eſſe non agris ſolùm, ſed annumerato etiam vicinis pretio ſe mulctari, & inſuper ſepulcris majorum ſitis in ſolo hæreditario: alii dotes uxorum inſumptas eò requirebant, aut dotalia rura ſuis aſſignata liberis: proferebatur & æs alienum contractum hujuſmodi agrorum nomine, idque non ſine fœnore: ad ſummam omnia miſcebantur querelis ac indignationibus. E diverſo pauperum querelæ audiebantur, ex copia redactos ſe ad extremam inopiam, atque

Sicilia afflicta per mancipiorum motus contra heros.

355 Triumviri.

Divitum & pauperum querelæ & exprobrationes mutuæ.

adeo deſperationem, quando ne liberos quidem detur alere. enumerabant quot expeditionibus horum agrorum cauſa præſto fuiſſent reipubl. indignabantúrque ſi non portionem quiſque ſuam ferret ex publico. objiciebant inſuper illis quòd in ſuis agris faſtidirent ipſorum operam, malléntque uti mancipiis, genere hominum ſemper infido ſibi & infenſo, ac proinde ad militiam inutili. Inter has mutuas exprobrationes quereláſque ad colonias quoque ac municipia ceteróſque quocunque jure agrorum poſſeſſores, mali hujus pervenit contagium, metu jacturæ, ut & ibi vulgus in partes ſe ſcinderet, ita ut quæque ſuæ factionis freta numero in adverſam exaſperaretur, & res ad ſeditionem ſpectaret, omnibus in executionem legis intentis, alteris haud quaquam animatis ut ratam eſſe paterentur, alteris nihil non auſuris pro ea. Sic neutris cedere ſuo jure paratis, expectabatur dies deſtinata perferendæ legis comitiis. Ceterùm Graccho erat conſilium ut non divitiis virorum, ſed frequentiæ provideretur: quòd arbitraretur alterum hoc magis eſſe è republ. & quoniam inde totius Italiæ fortuna pendere videbatur quanquam in re ardua parum erat ſollicitus. Ubi verò ventum eſt ad comitia, multum diúque in rem præſentem præfatus, rogabat æquúmne cenſerent, quæ publica ſint populo dividi, & utrum civis ſervo ſit potior, utrum miles pagano utilior, utrum reip. amantior alienus an particeps. Nec diu collationi huic immora-

356 Sempronius Gracchus in comitiis fortiter diſputat pro lege agraria.

τῶν κοινῶν ἀποστερήσονται· ὠνείδιζόν τε ἅμα αὐτοῖς, αἱρουμένοις ἀντὶ ἐλευθέρων καὶ πολιτῶν καὶ στρατιωτῶν, θεράποντας, ἄπιστον ἔθνος καὶ δυσμενὲς αἰεί, καὶ διὰ τοῦτο ἀστράτευτον. τοιαῦθ' ἑκατέρων ὀδυρομένων τε καὶ ἀλλήλοις ἐπικαλούντων, πλῆθος ἄλλο ὅσον ἐν ταῖς ἀποικίσι πόλεσιν, ἢ ταῖς ἰσοπολίτισιν, ἢ ἄλλως ἐκοινώνει τῆσδε τῆς γῆς, δεδιότες ὁμοίως ἐπῄεσαν, καὶ ἐς ἑκατέρους αὐτῶν διεμερίζοντο· πλήθει τε θαῤῥοῦντες, ἐξετραχύνοντο, καὶ στάσεις ἐξάπτοντες ἀμέτρους, τὴν δοκιμασίαν τοῦ νόμου περιέμενον, οἱ μὲν, ὡς οὐδενὶ τρόπῳ συγχωρήσοντες αὐτὸν γενέσθαι κύριον, οἱ δ', ὡς κυρώσοντες ἐξ ἅπαντος· φιλονεικία δὲ ἑκατέροις προσέπιπτεν ἐπὶ τῇ χρείᾳ, καὶ ἐς τὴν κυρίαν ἡμέραν παρασκευὴ κατ' ἀλλήλων. Γράκχῳ δ' ὁ νοῦς τοῦ βουλεύματος ἦν οὐκ ἐς εὐπορίαν ἀλλ' ἐς εὐανδρίαν τοῦδε ἔργου τῇ ὠφελείᾳ μάλιστα αἰωρούμενος, καὶ ὡς οὔτι μεῖζον οὐδὲ λαμπρότερον δυναμένης ποτὲ παθεῖν τῆς Ἰταλίας, τοῦ περὶ αὐτὸ δυσχεροῦς οὐδὲ ἐνεθυμεῖτο. ἐνστάσης δὲ τῆς χειροτονίας, πολλὰ μὲν ἄλλα προεῖπεν ἐπαγωγὰ καὶ μακρά· διηρώτα δ' ἐπ' ἐκείνοις, εἰ δίκαιον τὰ κοινὰ κοινῇ διανέμεσθαι, καὶ εἰ γνησιώτερος αἰεὶ θεράποντος ὁ πολίτης, καὶ χρησιμώτερος ὁ στρατιώτης ἀπολέμου, καὶ τοῖς δημοσίοις εὐνούστερος ὁ κοινωνός. οὐκ ἐς πολὺ δὲ τὴν σύγκρισιν, ὡς ἄδοξον, ἐ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

πενεγκὼν, αὖθις ἐπῄει τὰς τῆς πατρίδος ἐλπίδας καὶ φόβους διεξιὼν, ὅτι πλείστης γῆς ἐκ πολέμου βίᾳ κατέχοντες, καὶ τὴν λοιπὴν τῆς οἰκουμένης χώραν ἐν ἐλπίδι ἔχοντες, κινδυνεύουσιν ἐν τῷδε περὶ ἁπάντων, ἢ κτήσασθαι καὶ τὰ λοιπὰ δι' εὐανδρίαν, ἢ καὶ τάδε δι' ἀσθένειαν καὶ φθόνον ὑπ' ἐχθρῶν ἀφαιρεθῆναι, ὧν τοῦ μὲν τὴν δόξαν καὶ εὐπορίαν, τοῦ δὲ τὸν κίνδυνον καὶ φόβον ὑπερεπαίρων, ἐκέλευε τοὺς πλουσίους ἐνθυμουμένους ταῦτα, ἐπιδόσιμον, εἰ δέοι, παρὰ σφῶν αὐτῶν τήνδε τὴν γῆν εἰς τὰς μελλούσας ἐλπίδας τοῖς παιδοτροφοῦσι χαρίσασθαι· καὶ μὴ, ἐν ᾧ περὶ μικρῶν διαφέρονται, τὸν πλειόνων ὑπεριδεῖν· μισθὸν ἅμα τῆς πεπονημένης ἐργασίας αὐτάρκη φερομένους, τὴν ἐξαίρετον ἄνευ τιμῆς κτῆσιν ἐς αἰεὶ βέβαιον ἑκάστῳ πεντακοσίων πλέθρων, καὶ παισὶν, οἷς εἰσὶ παῖδες, ἑκάστῳ καὶ τούτων τὰ ἡμίσεα. τοιαῦτα πολλὰ ὁ Γράκχος εἰπὼν, τοὺς πένητας καὶ ὅσοι ἄλλοι λογισμῷ μᾶλλον ἢ πόθῳ κτήσεως ἐχρῶντο, ἐρεθίσας, ἐκέλευε τῷ γραμματεῖ τὸν νόμον ἀναγνῶναι.

Μάρκος δ' Ὀκταούϊος δήμαρχος ἕτερος ὑπὸ τῶν κτηματικῶν διακωλύειν παρεσκευασμένος, καὶ ὢν παρὰ Ῥωμαίοις αἰεὶ ὁ κωλύειν δυνατώτερος, ἐκέλευε τὸν γραμματέα σιγᾶν. καὶ τότε μὲν αὐτῷ πολλὰ μεμψάμενος ὁ Γράκχος, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἀγορὰν ἀνέθετο. φυλακήν τε παραστησάμενος ἱκανὴν, ὡς καὶ ἄκοντα βιασόμενος Ὀκταούϊον, ἐκέλευε σὺν ἀπειλῇ τῷ γραμματεῖ τὸν νόμον ἐς τὸ πλῆ-

tus ut abſurdæ, vertit orationem ad expendendum ſpes civitatis metúſque: bello quæſiſſe eos agri plurimum: ſpem eſſe occupandi cetera quoque quàm latè habitantur ab externis nationibus: nunc rem in ſummo diſcrimine eſſe, paraturíne ſint reliqua per virorum fortium frequentiam, an amiſſuri etiam ſua per infirmitatem virium & inimicorum invidiam. Deinde hinc gloriam & amplas fortunas, inde periculum & metum exaggerando, hortabatur divites, conſiderarent ipſi num ſatius eſſet ſpe futurorum commodorum eos ultro poſſeſſione agrorum cedere pauperibus, alendorum liberorum onere gravatis, quàm de rebus exiguis contendendo, potiora negligere. non pœnitendum pretium anteactæ operæ eſſe eximia quingena jugera gratuita certæque poſſeſſionis, & quibus ſint liberi, dimidium ejus in ſingulos. In hanc ſententiam prolixè locutus, ſuſpenſis animis pauperum, & quotquot alii ratione magis quàm cupiditate ducebantur, juſſit ſcribam legem recitare.

M. Octavius Sempronii Gr. collega, repugnat legi agrariæ.

Ibi M. Octavius ejus collega, ad intercedendum à locupletibus ſubornatus, pro poteſtate indixit ſcribæ ſilentium. Gracchus multùm de eo conqueſtus, comitia in ſequentem diem diſtulit, paratóque interim præſidio, tanquam invitum etiam in ſuam ſententiam traducturus Octavium, minis adegit ſcribam ut legem pro concione recitaret:

contrà Octavius recitantem co-
hibuit. tum exorto inter collegas
jurgio, quum lex præ tumultu
perferri nequiret, proceres ege-
runt precibus, ut tribuni eam
controverſiam arbitrio ſenatus
357 committerent. Qua occaſione
arrepta Gracchus, ſperans nulli
ſano legem non placituram, ac-
currit in curiam. quo loco, ſecus
quàm apud vulgum, petitus con-
vitiis à divitibus, recurrit in fo-
rum, pollicens in craſtinum ſe
collecturum ſuffragia de agraria
lege, déque poteſtate collegæ
adimenda, qui obſtaret populi
commodis. & ita fecit. quum e-
nim Octavius nil territus inter-
cederet, ille de ipſo prius dedit
plebi calculos. quúmque prima
tribus contra Octavium tuliſſet,
verſus ad eum Gracchus orabat
ut ab incepto deſiſteret. quo per-
ſiſtente in propoſito, ceterarum
colligebat ſuffragia. erant tunc
tribus XXXV. harum decem &
ſeptem irritatis animis jam con-
ſpirarant: quibus ſi acceſſiſſet de-
cimaoctava, ratam legem effe-
ciſſet. Rurſum igitur Gracchus
coram populo collegam periculo
proximum obſecrat ne rem piam
& Italis univerſis utiliſſimam in-
terturbare pergat, néve obſiſtat
tanto plebis ſtudio, cui pro offi-
cio tribuni favere deberet, deni-
que ne amittere magiſtratum ſu-
ſtineat. His dictis deos teſtaba-
tur, ſe invitum contra collegæ
honorem agere, quem quum nil
flecteret, ad ſuffragia reverſus

θος ἀναγινώσκειν· καὶ ἀνεγίνωσκε· καὶ Ὀκταουΐου κωλύοντος ἐσιώπα. λοιδορίαν δὲ τοῖς δημάρχοις εἰς ἀλλήλους γινομένων, καὶ τοῦ νόμου θορυβουμένου ἱκανῶς, οἱ δυνατοὶ τοὺς δημάρχους ἠξίουν ἐπιτρέψαι τῇ βουλῇ περὶ ὧν διαφέρονται. καὶ ὁ Γράκχος, ἁρπάσας τὸ λεχθὲν, ὡς δὴ πᾶσι τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀρέσκοντος τοῦ νόμου, διέτρεχεν ἐς τὸ βουλευτήριον. ἐκεῖ δ', ὡς ἐν ὀλίγοις, ὑβριζόμενος ὑπὸ τῶν πλουσίων, αὖθις ἐκδραμὼν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἔφη διαψήφισιν προθήσειν ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἀγορὰν περί τε τοῦ νόμου καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ὀκταουΐου, εἰ χρὴ δήμαρχον ἀντιπράττοντα τῷ δήμῳ τὴν ἀρχὴν ἐπέχειν. καὶ ἔπραξεν οὕτως· ἐπεί τε γὰρ Ὀκταούϊος οὐδὲν καταπλαγεὶς, αὖθις ἐνίστατο, ὁ δὲ προτέραν τὴν περὶ αὐτοῦ ψῆφον ἀνεδίδου· καὶ τῆς πρώτης φυλῆς καταψηφισαμένης τὴν ἀρχὴν τὸν Ὀκταούϊον ἀποθέσθαι, ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν ὁ Γράκχος, ἐδεῖτο μεταθέσθαι· οὐ πειθόμενος δὲ, τὰς ἄλλας ψήφους ἐπῆγε. οὐσῶν δὲ τότε φυλῶν πέντε καὶ τριάκοντα, καὶ συνδραμουσῶν ἐς τὸ αὐτὸ σὺν ὀργῇ τῶν προτέρων ἑπτακαίδεκα, ἡ μὲν ὀκτωκαιδεκάτη τὸ κῦρος ἔμελλεν ἐπιθήσειν· ὁ δὲ Γράκχος αὖθις ἐν ὄψει τοῦ δήμου τότε μάλιστα κινδυνεύοντι τῷ Ὀκταουΐῳ λιπαρῶς ἐνέκειτο, μὴ ἔργον ὁσιώτατον καὶ χρησιμώτατον Ἰταλίᾳ πάσῃ συγχέαι, μηδὲ σπουδὴν τοῦ δήμου τοσήνδε ἀνατρέψαι, ᾧ τι καὶ παρενδοῦναι προθυμουμένῳ δήμαρχον ὄντα ἥρμοζε, καὶ μὴ ἑαυτοῦ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρουμένην περιϊδεῖν ἐπὶ καταγνώσει. καὶ τοιάδε λέγων, καὶ θεοὺς μαρτυρόμενος, ἄκων ἄνδρα σύναρχον ἀτιμοῦν· ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἐπῆγε τὴν ψῆφον.

ψῆφον. καὶ ὁ μὲν Ὀκτάουιος, αὐτίκα ἰδιώτης γενόμενος, διαλαθὼν ἀπεδίδρασκε.

Κόϊντος δὲ Μούμμιος ἀντ' αὐτοῦ δήμαρχος ᾑρεῖτο, καὶ ὁ νόμος ὁ περὶ τῆς γῆς ἐκυροῦτο. διανέμειν τε αὐτὴν ἐχειροτονήθησαν πρῶτοι, Γράκχος αὐτὸς ὁ νομοθέτης, καὶ ἀδελφὸς ὁμώνυμος ἐκείνου, καὶ ὃς ἐκήδευε τῷ νομοθέτῃ Κλαύδιος Ἄππιος· πάνυ τοῦ δήμου καὶ ὣς δεδιότος μὴ τὸ ἔργον ἐκλειφθείη τοῦ νόμου, εἰ μὴ Γράκχος αὐτοῦ σὺν ὅλῃ τῇ οἰκίᾳ κατάρχοιτο. Γράκχος δὲ, μεγαλαυχούμενος ἐπὶ τῷ νόμῳ, καὶ ὑπὸ τοῦ πλήθους, οἷα δὴ κτίστης οὐ μιᾶς πόλεως, οὐδὲ ἑνὸς γένους, ἀλλὰ πάντων ὅσα ἐν Ἰταλίᾳ ἔθνη, ἐς τὴν οἰκίαν παρεπέμπετο. καὶ μετὰ τοῦθ', οἱ μὲν κεκρατηκότες, ἐς τοὺς ἀγροὺς ἀπεχώρουν, ὅθεν ἐπὶ ταῦτα ἐληλύθεισαν· οἱ δ' ἡσσημένοι, δυσφρονοῦντες ἔτι, παρέμενον, καὶ ἐλογοποίουν οὐχ αἱρήσειν Γράκχον αὐτίκα ὅτε γένοιτο ἰδιώτης, ἀρχήν τε ἱδρύσαντα ἱερὰν καὶ ἄσυλον, καὶ στάσεως τοσήνδε ἀφορμὴν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐμβαλόντα.

Θέρος δ' ἦν ἤδη, καὶ προγραφαὶ δημάρχων ἐς τὸ μέλλον· καὶ οἱ πλούσιοι, τῆς χειροτονίας πλησιαζούσης, ἔνδηλοι σαφῶς ἦσαν ἐσπουδακότες ἐς τὴν ἀρχὴν τοῖς μάλιστα Γράκχῳ πολεμίοις. ὁ δ', ἐγγὺς τοῦ κακοῦ γιγνομένου, δείσας εἰ μὴ καὶ ἐς τὸ μέλλον ἔσοιτο δήμαρχος, συνεκάλει τοὺς ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπὶ τὴν χειροτονίαν· ἀσχολουμένων δ' ἐκείνων ὡς ἐν θέρει, συνελαυνόμενος ὑπὸ τῆς προθεσμίας ὀλίγης ἐς τὴν χειροτονίαν ἔτι οὔσης, ἐπὶ τὸν ἐν τῷ ἄστει δῆμον κατέφυγε, καὶ περιιὼν κατὰ μέρος ἕκαστον, ἐδεῖτο δή-

eſt. Ita Octavius abrogato ſibi magiſtratu, continuò proripuit ſe clàm è medio.

Subrogatus Memmius, & lex agraria perlata eſt, triumviríque agris dividendis creati, Gracchus ipſe, Cajus frater ejus, & ſocer Appius Claudius: ſic quoque plebe metuente ne lex careret executione, niſi lator ejus cum omnibus ſuis adniteretur. Ille verò ea lege ſibi vehementer placens, à plebe veluti conditor non unius oppidi gentíſve, ſed omnium Italiæ nationum, domum deductus eſt. Poſt hæc victrix pars in agros ſeceſſit, propter quos ad eam contentionem ventum fuerat: altera verò victam ſe ægre paſſa, permanſit in 358 Urbe, verbis jactans non impune id fore Graccho quamprimum magiſtratu abierit, auſo & poteſtatem ſacroſanctam violare, & ſeditionem tantam movere in tota Italia.

Triumviri agris dividendis creati.

Jam æſtas erat, & comitia tribunis plebis creandis inſtabant: apparebátque divites daturos operam ut is magiſtratus ad inimicos Gracchi perveniat. at is propinquo periculo territus, ne forte futuris comitiis ſui ratio non haberetur, revocabat ex agris plebem ad ſuffragia. illis verò occupatis, ut fit per æſtatem, opere ruſtico, quum dies præfinitus jam immineret, coactus eſt ad urbanam plebem confugere: & ambiens prehenſánſque ſingulos, poſtulabat ſibi continuari tribunatum, referríque gratiam pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

pro periculis quibus ſe objeciſſet propter eos. Quum autem plebs ferret ſuffragia, mox duarum tribuum primarum Gracchus tulit calculos. reclamantibus verò divitibus, non licere per leges eundem magiſtratum continuari, & Rubrio trib. pleb. qui tunc ſortitò comitiis præerat, ambigente ſuper hoc negotio, Mummius, Octavii ſucceſſor, perſuaſit collegæ, ut ſe vicarium pro ipſo præeſſe ſineret. at reliqui tribuni ſorti id committendum cenſebant: cedente enim ſortem ſuam Rubrio, novam ſortitionem ad totum tribunorum collegium pertinere. qua contentione gliſcente, Gracchus, quum ſua factio ſuperaretur, in ſequentem diem comitia diſtulit: deſperatíſque rebus ſuis priuſquam magiſtratu abiret, reliquum diei verſabatur in foro, atratus, cum filio, commendans eum ſingulis, quaſi mox periturus inimicorum violentia. ſed quum tenuem plebeculam ſubiret miſeratio viri, ſimúlque reputatio, non amplius vivendum ſibi æquo jure cum ceteris civibus, ferendam eſſe impotentem dominationem divitum, timentes tam ſibi quàm illi propter ipſos periclitanti, deducunt eum domum veſpere, jubéntque bono animo
359 eſſe in craſtinum. ille verò audacia reſumpta, & ante lucem factione ſua in unum contracta, ſignóque, ſi pugna opus eſſet, conſtituto, Capitolium ac co-

Rubrius trib. pleb.

μαρχεῖν αὐτὸν ἐς τὸ μέλλον ἑλέσθαι, κινδυνεύοντα δι᾽ ἐκείνους. γιγνομένης δὲ τῆς χειροτονίας, δύο μὲν ἔφθασαν αἱ πρῶται φυλαὶ Γράκχον ἀποφῆναι· τῶν δὲ πλουσίων ἐνισταμένων, οὐκ ἔννομον εἶναι δὶς ἐφεξῆς τὸν αὐτὸν ἄρχειν, καὶ Ῥουβρίου δημάρχου, ὃς προεστάναι τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης διειληχότος, ἐνδοιάζοντος ἐπὶ τῷδε, Μούμμιος αὐτὸν ὁ ἐπὶ τῷ Ὀκταουΐῳ δημαρχεῖν ᾑρημένος, ἐκέλευεν ἑαυτῷ τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτρέψαι. καὶ ὁ μὲν ἐπέτρεψεν· οἱ δὲ λοιποὶ δήμαρχοι περὶ τῆς ἐπιστασίας ἠξίουν ἀνακληροῦσθαι. Ῥουβρίου γὰρ τοῦ λαχόντος, ἐκστάντος αὖθις ἐς ἅπαντας τὴν διακλήρωσιν περιιέναι. ἔριδος δὲ καὶ ἐπὶ τῷδε πολλῆς γιγνομένης, ὁ Γράκχος ἐλαττούμενος, τὴν μὲν χειροτονίαν ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἀνέθετο· πάντα δ᾽ ἀπογνοὺς, ἐμελανειμόνει τε ἔτι ὢν ἔναρχος, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἐν ἀγορᾷ τὸν υἱὸν ἐπάγων, ἑκάστοις συνίστη καὶ παρετίθετο, ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτίκα ἀπολούμενος. οἴκτου δὲ πολλοῦ συλλογισμῷ τοὺς πένητας ἐπιλαμβάνοντος ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν, ὡς οὐκ ἐν ἴσῳ νόμῳ πολιτευσόντων ἔτι, ἀλλὰ δουλευσόντων κατὰ κράτος τοῖς πλουσίοις, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Γράκχου, τοιαῦτα δεδιότος τε καὶ πάσχοντος ὑπὲρ αὐτῶν, σύν τε οἰμωγῇ προπεμπόντων αὐτὸν ἁπάντων ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἑσπέρας, καὶ θαρρεῖν ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐπικελευόντων· ἀναθαρρήσας ὁ Γράκχος, ἔτι νυκτὸς τοὺς στασιώτας συναγαγὼν, καὶ σημεῖον εἰ καὶ μάχης δεήσειεν ἀποδείξας, κατέλαβε τοῦ Καπιτωλίου τὸν νεὼν ἔνθα χειροτονήσειν ἔμελλον,

ἔμελλον, καὶ τὰ μέσα τῆς ἐκκλησίας. ἐνοχλούμενος δ' ὑπὸ τῶν δημάρχων, καὶ τῶν πλουσίων οὐκ ἐώντων ἀναδοθῆναι περὶ αὐτοῦ χειροτονίαν, ἀνέσχε τὸ σημεῖον. καὶ βοῆς ἄφνω παρὰ τῶν συνειδότων γενομένης, χεῖρές τε ἦσαν ἤδη τὸ ἀπὸ τοῦδε. καὶ τῶν Γρακχείων οἱ μὲν αὐτὸν ἐφύλαττον, οἷα τινὲς δορυφόροι, οἱ δὲ, τὰ ἱμάτια περιζωσάμενοι, ῥάβδους καὶ ξύλα τὰ ἐν χερσὶ τῶν ὑπηρετῶν ἁρπάσαντές τε καὶ διακλάσαντες ἐς πολλὰ, τοὺς πλουσίους ἐξήλαυνον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας σὺν τοσῷδε ταράχῳ καὶ τραύμασιν, ὡς τούς τε δημάρχους δείσαντας διαφυγεῖν ἐκ μέσου, καὶ τὸν νεὼν τοὺς ἱερέας ἐπικλεῖσαι· δρόμον τε πολλῶν ἄκοσμον εἶναι, καὶ φυγὴν καὶ λόγον οὐκ ἀκριβῆ, τῶν μὲν, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους δημάρχους ὁ Γράκχος παραλύσαι τῆς ἀρχῆς (οὐ γὰρ ὁρωμένων αὐτῶν, εἴκαζον οὕτω) τῶν δ', ὅτι αὐτὸς ἑαυτὸν ἐς τὸ μέλλον δήμαρχον ἄνευ χειροτονίας ἀποφαίνει. γιγνομένων δὲ τούτων ἡ βουλὴ συνῆλθεν εἰς τὸ τῆς Πίστεως ἱερόν. καί μοι θαῦμα καταφαίνεται, τὸ, πολλάκις ἐν τοιοῖσδε φόβοις διὰ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς διασεσωσμένους, τότε μηδ' ἐπὶ νοῦν τῆς δικτάτωρος λαβεῖν· ἀλλὰ χρησιμώτατα τὸ προτέροις τόδε τὸ ἔργον εὑρεθὲν, μηδ' ἐν μνήμῃ τοῖς πολλοῖς ἄρα γενέσθαι, μήτε τότε μήτε ὕστερον. κρίναντες δ' ὅσα ἔκριναν, ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνήεσαν· καὶ πρῶτος αὐτοῖς ὁ μέγιστος ἀρχιερεὺς λεγόμενος ἐξῆρχε τῆς ὁδοῦ, Κορνήλιος Σκιπίων ὁ Νασικᾶς· ἐβόα τε μέγιστον ἕπεσθαί οἱ τοὺς ἐθέλοντας σώζεσθαι τὴν πατρίδα· καὶ τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου ἐς τὴν κεφαλὴν περιεστείλατο, εἴτε τῷ παρασήμῳ τοῦ σχήματος πλέονας οἱ συντρέχειν ἐπι-

mitium occupat: divites adjunctis ſibi aliquot tribunis impediunt quominus de illo ferantur ſuffragia. tum Gracchus ſignum ſuis dat ex compoſito, quibus mox magno clamore coortis, ad manus ventum eſt, aliis ipſum pro ſatellitio ſtipantibus, aliis accincta veſte faſces lictorum direptos, confringentibus, & non ſine vulneribus divites exturbantibus è comitio, ita ut & tribuni metu perciti diffugerent, & ſacerdotes templum clauderent: trepidóque fugientium diſcurſu omnia miſcente, incertis rumoribus ab aliis ſpargeretur Gracchum ſtatuiſſe reliquis quoque collegis magiſtratum abrogare. quod eo credibilius erat, quia eorum nemo verſaretur in publico: ab aliis verò, illum, non expectatis populi ſuffragiis, tribunatum ſibi uſurpaturum. Interea ſenatus in ædem Fidei cogitur. Equidem miror, nec tunc, nec poſtea cuiquam patrum in mentem veniſſe, toties in hujuſmodi metu expertum ſalubre dictaturæ remedium, ſed S. C. utcunque facto tendebant in Capitolium, ductu Corn. Scipionis Naſicæ pontificis max. qui proclamavit, Sequerentur ſe quicunque vellent ſalvam rempublicam: móxque laciniam togæ rejecit in humerum & caput, ſive multitudinem ad ſe hoc ſigno contrahens, ſive pugnæ ceu teſſeram proferens, ſi-

Tumultus Romæ in ſuffragiis.

Cornelius Scipio Naſica pontifex maximus.

ve reverentia deorum ſua cœpta velut obtegens. ubi verò in Capitolium evaſit, cedentibus Gracchanis tanto viro, ſenatum ſecum trahenti, Naſicæ comitatus extortis è manibus adverſariorum fuſtibus, arreptíſque ſubſelliorum fragmentis, &, ſi quid aliud vice teli ſe offerebat, globatim irruentes feriebant eos, propellendo in prærupta crepidinis. quo in tumultu Gracchus

360 etiam cum ſuorum multis circa fores templi oberrantibus cæſus

Gracchi interitus.

eſt, ante regum ſtatuas: & omnium cadavera noctu projecta

Gracchi genus.

ſunt in Tiberim. Hic finis fuit Gracchi, patre bis conſule geniti, ex Cornelia, Scipionis illius Africani filia, dum patriæ bene quidem ſed violentius conſulit, in ipſo tribunatu in Capitolio necati. tantum piaculum in comitiis patratum eſt, quo non aliud in hoc genere fœdius. At populus variè cædem eam tulit, his lætis, illis mœrentibus. multi enim non minus ſuammet quàm illius vicem dolebant, & ſtatum præſentem non tam rempublicam exiſtimabant, quàm adverſæ partis victricis inſolentiam. alii rem factam ſe habere putabant, & voto potiti fruebantur. hæc contentio in id bellum in-

Ariſtonicus.

cidit quo Ariſtonicus cum populo Romano certavit de Aſiæ imperio.

Fulvius Flaccus & Papirius Carbo cum minore Graccho

Poſt Gracchi necem, Appio Claudio quoque vita functo, Fulvius Flaccus & Papirius Carbo, cum minore Graccho, legis a-

σπώμενος, εἴτε πολέμου τι σύμβολον τοῖς ὁρῶσιν ὡς κόρυθα ποιούμενος, εἴτε θεοὺς ἐγκαλυπτόμενος ὧν ἔμελλε δράσειν. ἀνελθὼν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τοῖς Γραγχείοις ἐπιδραμὼν, εἴξασιν ὡς κατ' ἀξίωσιν ἀνδρὸς ἀρίστῳ, καὶ τὴν βουλὴν ἅμα οἱ θεωροῦντες ἐπιοῦσιν· οἱ δὲ τὰ ξύλα τῶν Γραγχείων αὐτῶν περισπάσαντες, ὅσα τε βάθρα καὶ ἄλλη παρασκευὴ ὡς ἐκκλησίαν συνενήνεκτο, διελόντες, ἔπαιον αὐτοὺς καὶ ἐδίωκον, καὶ ἐς τὰ ἀπόκρημνα κατερρίπτουν. κἀν τῷδε τῷ κυδοιμῷ πολλοί τε τῶν Γραγχείων καὶ Γράγχος αὐτὸς εἰλούμενος περὶ τὸ ἱερὸν, ἀνῃρέθη παρὰ τὰς θύρας, παρὰ τοὺς τῶν βασιλέων ἀνδριάντας, καὶ πάντας αὐτοὺς νυκτὸς ἔρριψαν εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ. οὕτω μὲν δὴ Γράγχος, ὁ Γράγχου τοῦ δὶς ὑπατεύσαντος, καὶ Κορνηλίας, τῆς Σκιπίωνος τοῦ Καρχηδονίους τὴν ἡγεμονίαν ἀφελομένου, παῖς, ἀρίστου βουλεύματος ἕνεκα, βιαίως αὐτῷ προσιὼν, ἀνῄρητο ἔτι δημαρχῶν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ. καὶ πρῶτον ἐν ἐκκλησίᾳ τόδε μύσος γενόμενον, οὐ διέλιπεν ἄν τινος ὁμοίου γιγνομένου παρὰ μέρος. ἡ δὲ πόλις ἐπὶ τῷ Γράγχου φόνῳ διῄρητο ἐς λύπην καὶ ἡδονήν· οἱ μὲν, οἰκτείροντες αὐτούς τε κἀκεῖνον, καὶ τὰ παρόντα, ὡς οὐκέτι πολιτείαν ἀλλὰ χειροκρατίαν καὶ βίαν· οἱ δ' ἐξειργάσθαι σφίσιν ἡγούμενοι πᾶν ὅσον ἐθέλοντο. καὶ τάδε μὲν ἦν ὅτε Ἀριστόνικος Ῥωμαίοις περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπολέμει τῆς ἐν Ἀσίᾳ.

Ἀναιρεθέντος δὲ Γράγχου, καὶ τελευτήσαντος Ἀππίου Κλαυδίου, ἀντικαθίστανται μὲν ἐς τὸ τὴν γῆν ἅμα τῷ νεωτέρῳ Γράγχῳ διανέμειν Φούλβιος

βιος Φλάκκος καὶ Παπίριος Κάρβων. ἀμελούντων δὲ τῶν κεκτημένων αὐτὴν ἀπογράφεσθαι, κατηγόρους ἐκήρυττον ἐνδεικνύναι· καὶ ταχὺ πλῆθος ἦν δικῶν χαλεπῶν. ὅση γὰρ ἄλλη πλησιάζουσα τῇδε ἐπέπρατο, ἢ τοῖς συμμάχοις ἐπιδιῄρητο, διὰ τὸ τῆσδε μέτρον ἐξητάζετο ἅπασα, ὅπως τε ἐπέπρατο καὶ ὅπως ἐπιδιῄρητο· οὔτε τὰ συμβόλαια, οὔτε τὰς κληρουχίας ἔτι ἐχόντων ἁπάντων. ἃ δὲ καὶ εὑρίσκετο, ἀμφίλογα ἦν. ἀναμετρουμένης τε αὐτῆς, οἱ μὲν ἐκ πεφυτευμένης καὶ ἐπαύλεων, ἐς ψιλὴν μετετίθεντο· οἱ δ' ἐξ ἐνεργῶν, εἰς ἀργὸν, ἢ λίμνας, ἢ τέλματα, οὔτε τὴν ἀρχὴν ἐπὶ δορικτήτοις ἀκριβῆ πεποιημένοι. καὶ τὸ κήρυγμα τὴν ἀνέμητον ἐξεργάζεσθαι προλέγον, ἐπῆρε πολλοὺς τὰ πλησίον ἐκπονοῦντας τὴν ἑκατέρας ὄψιν συγχέαι, χρόνος τε ἐπελθὼν ἐνεώχμωσε πάντα, καὶ τὸ τῶν πλουσίων ἀδίκημα, καίπερ ὂν μέγα, δυσεπίγνωστον ἦν· καὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ πάντων ἀνάστασις ἐγίγνετο, μεταφερομένων τε καὶ μετοικιζομένων ἐς ἀλλότρια. ταῦτα τε ἤδη, καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις τῶν δικαζόντων ἐπείξεις οὐ φέροντες οἱ Ἰταλιῶται Κορνήλιον Σκιπίωνα, ὃς Καρχηδόνα ἐπόρθησεν, ἠξίουν σφῶν ἀδικουμένων προστάτην γενέσθαι. ὁ δ' ἐς τοὺς πολέμους αὐτοῖς κεχρημένος προθυμοτάτοις, ὑπεριδεῖν τε ὤκνησε, καὶ παρελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον, τὸν μὲν Γράκχου νόμον οὐκ ἔψεγε διὰ τὸν δῆμον σαφῶς·

grariæ ſuſceperunt patrocinium. Quúmque veteres poſſeſſores agros recenſeri tergiverſarentur, judices ad accuſandos eos per præconem invitaverunt: ac mox enatæ ſunt difficiles lites plurimæ. quicquid enim conterminorum agrorum aut divenditum fuerat aut diviſum ſociis, totum in controverſiam veniebat diſceptando quo pacto venditum eſſet aut diviſum: quum nec inſtrumenta extarent omnia, & nonnulli excidiſſent è ſuarum portionum poſſeſſionibus. quòd ſi quæ extabant, & ipſa erant juris ambigui. quòd dum agri de integro ad menſuram dividerentur, colonorum alii ex conſitis & ſuis villis inſtructis fundis transferebantur in terram nudam: alii è cultis in incultam aut cœnoſam paluſtrémve: quia jam inde ab initio ager de hoſte captus negligenter diviſus fuerat: & quoniam edictum fuerat ut coleretur id agri quod dividendum erat, dum multi inter colendum evehuntur etiam in contigua, confundebatur locorum facies, ætate quoque multa mutante: ut difficile eſſet divitum injurias, quamvis magnas, deprehendere. atque ita omnia ſurſum deorſum miſcebantur crebris migrationibus. hujuſmodi moleſtias & rerum judicatarum executiones Itali ægrè ferendo, quò finis injuriarum 361 fieret, patronum ſibi Cornelium Scipionem Africanum optaverunt: qui ſtrenua ipſorum opera ſæpe in bello uſus, non recuſavit hoc patrocinium: ingreſſúſque in ſenatum, legem quidem agrariam non improbavit palam, ne ple-

legis agrariæ patrocinium ſuſcipiunt.

Cornelius Scipio Italorum patronus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ne plebem offenderet, verùm præfatus difficultatem negotii, cenſebat judicia hujuſmodi cauſarum à triumviris, quaſi ſuſpectis, transferenda ad alios: id quod ut æquiſſimum impetratum eſt. Senatus Tuditanum conſulem talium litium judicem eſſe juſſit: qui rem aggreſſus quum perdifficilem animadverteret, prætextu Illyrici belli abiit in provinciam. triumviri verò, nemine ab eis jus petente, in otio degebant, unde ortum eſt populi erga Scipionem odium & indignatio, quòd eum propter quem ſæpe potentes cives offendiſſet, quémque poſthabita legum ratione iterum conſulem creaſſet, arbitraretur ſociis Italici nominis magis quàm ipſi populo conſuluiſſe. hoc intellecto ejus inimici paſſim vociferabantur, decreviſſe illum tollere in totum legem agrariam, non ſine armis atque cædibus: atque ita territabant populum. tandem quum Scipio veſpere in cubiculum ſe recepiſſet, tabellas ſecum ferens, in quibus noctu meditaretur quæ parabat pro concione dicere, repertus eſt mortuus, ſine vulnere: ſive inſidiis Corneliæ Gracchorum matris, veritæ ne abrogaretur lex agraria: adjuvante eam Sempronia quoque filia, quæ Scipioni nupta ob deformitatem ac ſterilitatem nec amabatur nec amabat: ſive, ut nonnulli putant, ſibimet ipſe mortem conſcivit, quòd videret ſe non poſſe præſtare pollicita. nec deſunt qui dicant ſervos in tormentis faſſos,

Tuditanus.

Odium populi in Scipionem.

Cornelii Scipionis interitus.

Sempronia.

τὴν δὲ τούτου δυσχέρειαν ἐπεξιών, ἠξίου τὰς δίκας οὐκ ἐπὶ τῶν διαιρούντων ὡς ὑπόπτων τοῖς δικαζομένοις, ἀλλ' ἐφ' ἑτέρων λέγεσθαι. ᾧ δὴ καὶ μάλιστα ἔπεισεν εἶναι δοκοῦντι δικαίῳ· καὶ Τουδιτανὸς αὐτοῖς ὑπατεύων, ἐδόθη δικάζειν· ἀλλ' ὅδε μὲν ἁψάμενος τοῦ ἔργου, καὶ τὴν δυσχέρειαν ἰδών, ἐπ' Ἰλλυριοὺς ἐστράτευε, πρόφασιν τόδε ποιούμενος τοῦ μὴ δικάσαι. οἱ δὲ τὴν γῆν διανέμοντες, οὐκ ἀπαντῶντος ἐς αὐτοὺς οὐδενὸς ἐς δίκην, ἐπὶ ἀργίας ἦσαν· καὶ μῖσος ἐντεῦθεν ἤρξατο ἐς τὸν Σκιπίωνα τοῦ δήμου καὶ ἀγανάκτησις, ὅτι αὐτὸν ἀγαπήσαντες ἐπιφθόνως, καὶ πολλὰ τοῖς δυνατοῖς ἐναντιωθέντες ὑπὲρ αὐτοῦ, ὕπατόν τε δὶς ἑλόμενοι παρανόμως, ὑπὲρ τῶν Ἰταλιωτῶν ἀντιπεπραχότα σφίσιν ἑώρων. ταῦτα δ' ὅσοι τοῦ Σκιπίωνος ἦσαν ἐχθροὶ κατιδόντες, ἐβόων ὡς λῦσαι τὸν Γράκχου νόμον ὅλως διεγνωκώς, μέλλοι πολλὴν ἐπὶ τῷδε ἐν ὅπλοις φόνον ἐργάσασθαι· ὧν ὁ δῆμος ἀκροώμενος ἐδεδίει· μέχρι ὁ Σκιπίων ἑσπέρας παραθέμενος ἑαυτῷ δελτόν, εἰς ἣν νυκτὸς ἔμελλε γράψειν τὰ λεχθησόμενα ἐν τῷ δήμῳ, νεκρὸς ἄνευ τραύματος εὑρέθη· εἴτε Κορνηλίας αὐτῷ, τῆς Γράκχου μητρός, ἐπιθεμένης, ἵνα μὴ ὁ Γράκχου νόμος λυθείη, καὶ συλλαβούσης ἐς τοῦτο Σεμπρωνίας τῆς θυγατρός, ἣ τῷ Σκιπίωνι γαμουμένη διὰ δυσμορφίαν καὶ ἀπαιδίαν οὔτε ἐστέργετο, οὔτε ἔστεργεν· εἴθ', ὡς ἔνιοι δοκοῦσιν, ἑκὼν ἀπέθανε, συνιδὼν ὅτι οὐκ ἔσοιτο δυνατὸς κατασχεῖν ὧν ὑπέσχοιτο. εἰσὶ δ' οἱ βασανιζομένους φα-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τὸ θεράποντας εἰπεῖν ὅτι αὐτὸν ξένοι δι' ὀπισθοδόμου νυκτὸς ἐπεισαχθέντες ἀποπνίξαιεν· καὶ οἱ πυθόμενοι, ὀκνήσαιεν ἐξενεγκεῖν διὰ τὸν δῆμον ὀργιζόμενον ἔτι καὶ τῷ θανάτῳ συνηδόμενον. Σκιπίων μὲν δὴ τεθνήκει, καὶ οὐδὲ δημοσίας ταφῆς ἠξιοῦτο, μέγιστα δὴ τὴν ἡγεμονίαν ὠφελήσας. οὕτως ἡ παρ' αὐτίκα ὀργὴ τῆς ποτὲ χάριτος ἐπικρατεῖ. καὶ τόδε ὂν τηλικοῦτον, οἷα πάρεργον ἐπὶ τῇ Γράκχου στάσει συνέπεσε.

Τὴν δὲ διαίρεσιν τῆς γῆς οἱ κεκτημένοι, καὶ ὡς ἐπὶ προφάσεσι ποικίλαις διέφερον ἐπὶ πλεῖστον· καὶ τινὲς εἰσηγοῦντο, τοὺς συμμάχους ἅπαντας, οἳ δὴ περὶ τῆς γῆς μάλιστα ἀντέλεγον, εἰς τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν ἀναγράψαι, ὡς μείζονι χάριτι περὶ τῆς γῆς διοισομένους· καὶ ἐδέχοντο ἄσμενοι τοῦθ' οἱ Ἰταλιῶται, προτιθέντες τῶν χωρίων τὴν πολιτείαν. συνέπρασσέ τε αὐτοῖς ἐς τοῦτο μάλιστα πάντων Φούλβιος Φλάκκος, ὑπατεύων ἅμα καὶ τὴν γῆν διανέμων· ἡ βουλὴ δὲ ἐχαλέπαινε τοὺς ὑπηκόους σφῶν ἰσοπολίτας εἰ ποιήσονται. καὶ τόδε μὲν τὸ ἐγχείρημα οὕτω διελύθη· καὶ ὁ δῆμος ἐν ἐλπίδι τέως τῆς γῆς γενόμενος ἠθύμει. ὧδε δὲ αὐτοῖς ἔχουσιν, ἀσπάσιος εἰς τῶν τὴν γῆν διαιρούντων δημαρχίαν ἐπιφαίνεται Γάιος Γράκχος, ὁ Γράκχου τοῦ νομοθέτου νεώτερος ἀδελφὸς, ἐς πολὺ μὲν ἡσυχάσας ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ συμφορᾷ· πολλῶν δὲ αὐτοῦ καταφρονούντων ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, παρήγγειλεν ἐς δημαρχίαν. καὶ περιφανέστατα αἱρεθεὶς, εὐθὺς ἐπεβούλευε τῇ βουλῇ, σιτηρέσιον ἔμμηνον ὁρίσας ἑκάστῳ τῷ

noctu per poſticum intromiſſos quoſdam ignotos illum ſuffocaſſe, ſe verò ideo rem prodere veritos, quòd ſcirent infenſum ipſi populum gaudere ejus interitu. Sic mortuus eſt vir imperio Ro- 362
mano utiliſſimus, ne funeratus quidem publicè: tanto plus valuit præſens indignatio quàm gratia præterita. atque hoc fuit agrariarum ſeditionum quoddam quaſi auctarium.

Ceterùm agrorum diviſio à poſſeſſoribus per varias cauſationes in longum differebatur: & quidam cenſebant, ſociis omnibus, qui maximè de agris contendebant, civitatem dandam: quo hac gratia devincti contendere deſinerent. pergratum id fuit Italis, jus civium dari quàm agrum publ. dividi ſibi malentibus. nitebantur autem potiſſimùm favore Fulvii Flacci, qui tum ſimul conſul & triumvir agris dividendis creatus fuerat. Senatus autem ægrè patiebatur ſubditos æquari jure civibus. atque hic conatus talem exitum habuit, plebe mœſta & fruſtratam ſpem ſuam dolente. Sic affectis commodùm ſe obtulit tribunus, Cajus Gracchi majoris frater & in triumviratu olim collega, qui aliquantiſper poſt fratris necem quieverat: quúmque inter patres autoritatem ſuam parum tueretur, candidatum tribunatus ſe profeſſus, adeptúſque illuſtri plebis ſtudio eum magiſtratum, confeſtim cœpit dolos ſenatui nectere, lege lata de frumento

Cajus Gracchus trib. pl.

Caji Gracchi lex.

mento

mento menſtruo plebi viritim dividendo ex publico, quod nunquam antè factum eſt. atque ita uno inſtituto plebe ſibi celeriter devincta, Fulvio Flacco etiam adjutante, in ſequentem quoque annum trib. refectus eſt jam enim

Lex. lex lata fuerat: Si tribunus opus habeat ad præſtanda pollicita, ejus potiſſimùm rationem habendam proximis comitiis. Itaque continuato ſibi magiſtratu, & conciliatis ſupradicta mercede plebeis, ut gratificaretur & equitibus, qui ſecundus poſt ampliſſimum ordo eſt, judicia ob infames corruptelas, ad eos à ſenatoriis judicibus transferre conatus eſt, opprobrando illis exempla recentiſſima quæque, Aurelium Cottam, Salinatorem, Manium

363 Aquilium, qui Aſiam devicerat, repetundarum reos, elapſos corruptis judicibus. atteſtabantur & provinciarum legati etiam tum

Tranſlata judicia à ſenatoribus ad equites à C. Graccho.

in Urbe morantes indignabundi cum magna judicum invidia. ea res pudorem incuſſit ſenatui, quominus obſiſteret plebiſcito de transferendis judiciis: atque ita ad equites devenerunt. lege hac perlata ferunt Gracchi vocem exceptam, actum jam de ſenatus potentia. eam minimè vanam fuiſſe, apparuit procedente tempore. Quum enim penes alium ordinem eſſet juriſdictio de rebus urbanis ac Italicis, déque ipſis ſenatoribus, ſive pecuniaria mulcta eſſet, ſive exilium aut ignominia, imperium videbatur jam equitum, ſenatores

δημοτῶν ἀπὸ τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐ πρότερον εἰωθὸς διαδίδοσθαι. καὶ ὁ μὲν ὀξέως οὕτως ἑνὶ πολιτεύματι τὸν δῆμον ὑπηγάγετο, συμπράξαντος αὐτῷ Φουλβίου Φλάκκου· καὶ εὐθὺς ἐπὶ τῷδε καὶ ἐς τὸ μέλλον ᾕρετο δημαρχεῖν· καὶ γάρ τις ἤδη νόμος κεκύρωτο, εἰ δήμαρχος ἐνδέοι ταῖς παραγγελίαις, τὸν δῆμον ἐκ πάντων ἐπιλέγεσθαι. ὁ μὲν δὴ Γάϊος Γράκχος οὕτως ἐδημάρχει τὸ δεύτερον, εἶτα δ᾽ ἔχων τὸν δῆμον ἔμμισθον, ὑπήγετο καὶ τοὺς καλουμένους ἱππέας, οἳ τὴν ἀξίαν εἰσὶ τῆς βουλῆς καὶ τῶν βουλευτῶν ἐν μέσῳ δι᾽ ἑτέρου τοιοῦδε πολιτεύματος, τὰ δικαστήρια ἀδοξοῦντα ἐπὶ δωροδοκίαις ἐς τοὺς ἱππέας ἀπὸ τῶν βουλευτῶν μετέφερε, τὰ ὑπόγυα μάλιστα αὐτοῖς ὀνειδίζων, ὅτι Κορνήλιος Κόττας καὶ Σαλινάτωρ καὶ τρίτος ἐπὶ τούτοις Μάνιος Ἀκύλιος, ὁ τὴν Ἀσίαν ἑλών, σαφῶς δεδωροδοκηκότες, ἀφεῖντο ὑπὸ τῶν δικασάντων· οἵ τε πρέσβεις οἱ κατ᾽ αὐτὸν ἔτι παρόντες, σὺν φθόνῳ ταῦτα περιϊόντες ἐκεκράγεσαν. ἅπερ ἡ βουλὴ μάλιστα αἰδουμένη, ἐς τὸν νόμον ἐνεδίδου, καὶ ὁ δῆμος αὐτὸν ἐκύρου· καὶ μετηνέχθη μὲν ὧδε ἐς τοὺς ἱππέας ἀπὸ τῆς βουλῆς τὰ δικαστήρια. φασὶ δέ, κυρωθέντος ἄρτι τοῦ νόμου, τὸν Γράκχον εἰπεῖν ὅτι ἀθρόως τὴν βουλὴν καθῃρήκει· τοῦ δ᾽ ἔργου περιϊόντος ἐς πεῖραν, μειζόνως ἔτι ἐξεφάνη τὸ ἔπος τοῦ Γράκχου. τό τε γὰρ δικάζειν αὐτοὺς Ῥωμαίοις καὶ Ἰταλιώταις ἅπασι, καὶ αὐτοῖς βουλευταῖς ἐπὶ παντὶ μέτρῳ, χρημάτων τε πέρι καὶ ἀτιμίας καὶ φυγῆς, τοὺς μὲν ἱππέας, οἷα τινὰς ἄρχοντας αὐτῶν ὑπερεπῆρε, τοὺς δὲ βουλευ-

βουλευτὰς ἴσα καὶ ὑπηκόους ἐποίει, συνισταμένοιτε τοῖς δημάρχοις οἱ ἱππεῖς ἐς τὰς χειροτονίας, καὶ ἀντιλαμβάνοντες παρ' αὐτῶν ὅ,τι θέλοιεν, ἐπὶ μέγαν φόβον τοῖς βουλευταῖς ἐχώρουν· ταχύτε περιῆν ἀνεστράφθαι τὸ κράτος τῆς πολιτείας, τὴν μὲν ἀξίωσιν μόνην ἔτι τῆς βουλῆς ἐχούσης, τὴν δὲ δύναμιν, τῶν ἱππέων. προϊόντες γὰρ οὐκ ἐδυνάστευον μόνον, ἀλλὰ καὶ σαφῶς ἐνύβριζον τοῖς βουλευταῖς παρὰ τὰς δίκας. τὴν δὲ δωροδοκίαν μεταλαβόντες, καὶ γευσάμενοι καὶ οἵδε κερδῶν ἀθρόων, αἰσχρότερον ἔτι καὶ ἀμετρότερον αὐτοῖς ἐχρῶντο· κατηγόρους τε ἐνέτους ἐπὶ τοῖς πλουσίοις ἐπήγοντο, καὶ τὰς τῆς δωροδοκιῶν δίκας συνιστάμενοι σφίσιν αὐτοῖς καὶ βιαζόμενοι πάμπαν ἀνῄρουν· ὡς καὶ τὸ ἔθος ὅλως τῆς τοιᾶσδε εὐθύνης ἐπιλιπεῖν, καὶ στάσιν ἄλλην τῶν δικαστικῶν νόμων οὐκ ἐλάσσω τῶν προτέρων ἐς πολὺ παρασχεῖν. ὁ δὲ Γράκχος καὶ ὁδοὺς ἔτεμνεν ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν μακράς, πλῆθος ἐργολάβων καὶ χειροτεχνῶν ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενος, ἑτοίμων ἐς ὅ,τι κελεύοι. καὶ ἀποικίας εἰσηγεῖτο πολλάς· καὶ τοὺς Λατίνους ἐπὶ πάντας ἐκάλει τῶν Ῥωμαίων, ὡς οὐκ εὐπρεπῶς συγγενέσι τῆς βουλῆς ἀντιστῆναι δυναμένης· τῶν τε ἑτέρων συμμάχων οἷς οὐκ ἐξῆν ψῆφον ἐν ταῖς Ῥωμαίων χειροτονίαις φέρειν, ἐδίδου φέρειν ἀπὸ τοῦδε, ἐπὶ τῷ ἔχειν καὶ τούσδε ἐν ταῖς χειροτονίαις τῶν νόμων αὐτῷ συντελοῦντας· ἐφ' ᾧ δὴ μάλιστα ἡ βουλὴ διαταραχθεῖσα, τοὺς ὑπάτους

verò in ſubditorum ordinem redigi: atque ita ſuffragante tribuniſpl. equeſtri ordine, illis verò parem gratiam referre paratis, ſenatui timor ingens injectus eſt: nec multum aberat quin, verſa reipubl. forma, equitum ſolorum fieret potentia, honore tantùm ſenatui relicto. progreſſu enim temporis non modò ſubjiciebatur ampliſſimus ordo equitibus, ſed propalam etiam ſenatores injuriis afficiebantur à judicibus, qui capti deguſtatorum lucrorum dulcedine, turpius & immoderatius poteſtate abutebantur: divitibus accuſatores ſubornabant, factáque conſpiratione leges corruptelis judicum oppoſitas vel eludebant vel ſuperbè contemnebant: ita ut quum nunquam repoſceretur judiciorum ratio, non minor prioribus exorta ſit ſeditio de legibus judiciariis, duratura & ipſa aliquandiu. At Gracchus vias etiam per Italiam muniebat longas, multitudinem operariorum manibus victum quærentium obnoxiam ſibi præparans, ad quævis cœpta juvanda facilem: multáſque deducebat colonias. quin & Latinos invitabat ad petendum jus Romanæ civitatis, quaſi eſſet res indigna, ſenatum cognatorum populorum cupiditati reſiſtere, ceteris quoque ſociis contra veterem morem, jus ſuffragiorum dabat: uſurus & eorum opera in ferendis quas deſtinarat legibus. Non alia res magis ſenatum terruit: móxque Senatuſconſultum factum

Equeſtris ordo potentia abutitur.

364

ctum

Senatus-conſultum.

ctum eſt, edicerent coſſ. ne quis niſi qui jus ſuffragii habeat, vel in Urbe ſit vel intra quintum ab Urbe lapidem, tantiſper dum ſuffragia perferuntur de recens tum promulgatis legibus. perſuaſum

Livius Druſus Gracchi collega.

eſt & Livio Druſo ut Gracchi collegæ rogationibus intercederet, nec tamē rationem intercedendi redderet apud populum. idem jus & cuivis intercedenti datum eſt. plebi verò deliniendæ XII coloniæ conceſſæ ſunt: quæ res ut plebeiis longè gratiſſima, promulgatarum legum fecit faſtidium.

Tum Gracchus, favore plebis fruſtratus, in Africam unà cum Fulvio Flacco (conſularis hic eadem de cauſa collega in tribunatu Graccho datus fuerat) trajecit: quò ob ſoli ubertatem colonia decreta fuerat: ablegatis de induſtria colonis, ut per eorum abſentiam ſenatus aliquantulum reſpiraret à vulgi ſeditionibus.

Romanorum colonia deſignata in ruinis Carthaginis.

Coloniæ locus deſignatus eſt in ruinis Carthaginis, contempta Scipionis ejus demolitoris voluntate, qui compaſcuam in ſempiternum devoverat, aſcripti ſunt eò ſexies mille, ſupra lege præſtitutum numerum, ut ſic quoque plebem magis obnoxiam ſibi redderent. Romam inde reverſi, exciebant illos ſexies millenos ex tota Italia. Quúmque per literas ſignificatum eſſet ex Africa à coloniæ deſignatoribus, lupos diſturbaſſe terminos poſitos à Graccho & Fulvio, negantibus auguribus fas eſſe illuc colonos deduci, ſenatus indixit comitia, in quibus lex de ea colonia abro-

ἐκέλευσε προγράψαι, μηδένα τῶν οὐ φερόντων ψῆφον ἐπιδημεῖν τῇ πόλει, μηδὲ προσπελάζειν ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων παρὰ τὴν ἐσομένην περὶ τῶνδε τῶν νόμων χειροτονίαν. Λίβιόν τε Δροῦσον, ἕτερον δήμαρχον, ἔπεισε κωλῦσαι τοὺς Γράκχου νόμους, οὐκ ἐπιλέγοντα τῷ δήμῳ τὰς αἰτίας· δέδοται δὲ τῷ κωλύοντι μηδ᾽ ἐπιλέγειν. ἔδωκαν δ᾽ αὐτῷ καὶ φιλανθρωπεύσασθαι τὸν δῆμον δώδεκα ἀποικίαις· ᾧ δὴ καὶ μάλιστα ὁ δῆμος, ἡσθείς, τῶν Γράκχου νόμων κατεφρόνησεν.

Ὁ δὲ, τοῦ δημοκοπήματος ἐκπεσὼν, ἐς Λιβύην, ἅμα Φουλβίῳ Φλάκκῳ, κἀκείνῳ μεθ᾽ ὑπατείαν διὰ τάδε δημαρχεῖν ἑλομένῳ, διέπλευσεν· ἐψηφισμένης κατὰ δόξαν εὐκαρπίας ἐς Λιβύην ἀποικίας, καὶ τῶνδε αὐτῶν οἰκιστῶν ἐπίτηδες εἰρημένων, ἵνα μικρὸν ἀποδημούντων, ἀναπαύσαιτο ἡ βουλὴ τῆς δημοκοπίας. οἱ δὲ τῇ ἀποικίᾳ τὴν πόλιν διέγραφον ἔνθα ποτὲ ἦν ἡ Καρχηδονίων· οὐδὲν φροντίσαντες ὅτι Σκιπίων αὐτὴν ὅτε κατέσκαπτεν, ἐπηράσατο ἐς ἀεὶ μηλόβοτον εἶναι. διέγραφον δ᾽ ἐς ἑξακισχιλίους ἀντὶ ἐλαττόνων ἐν τῷ νόμῳ, ὡς καὶ τῷδε τὸν δῆμον ὑπαξόμενοι. ἐπανελθόντες τε ἐς Ῥώμην, συνεκάλουν ἐξ ὅλης Ἰταλίας τοὺς ἑξακισχιλίους. ἐπιστειλάντων δὲ τῶν ἐν Λιβύῃ τὴν πόλιν ἔτι διαγραφόντων, ὅτι λύκοι τοὺς ὅρους Γράκχου τε καὶ Φουλβίου διέρριψαν ἀνασπάσαντες, καὶ τῶν μάντεων τὴν ἀποικίαν ἡγουμένων ἀπαίσιον· ἡ μὲν βουλὴ προέγραφεν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ τὸν νόμον ἔμελλε τὸν περὶ τῆσδε τῆς ἀποικίας λύσειν. ὁ δὲ

Γράκχος

Γράκχος καὶ ὁ Φούλβιος, ἐπεὶ καὶ τοῦδε ἐξέπιπτον, μεμηνόσιν ἐοικότες, ἐψεῦσθαι τὴν βουλὴν ἔφασκον περὶ τῶν λύκων· οἵ τε θρασύτατοι τῶν δημοτῶν αὐτοῖς συνελάμβανον, ἐγχειρίδια φέροντες ἐς τὸ Καπιτώλιον, οὗ περὶ τῆς ἀποικίας ἐκκλησιάσειν ἔμελλον. ἤδη δὲ τοῦ δήμου συνειλεγμένου, καὶ Φουλβίου τι περὶ τούτων ἀρχομένου λέγειν, ὁ Γράκχος ἀνέβαινεν εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὑπὸ τῶν συνθεμένων δορυφορούμενος· ἐνοχλούμενος δ' ὑπὸ τοῦ συνειδότος ὡς ἐπὶ ἀλλοκότοις βουλεύμασι, τὴν μὲν σύνοδον τῆς ἐκκλησίας ἀπέκλινεν, ἐς δὲ τὴν στοὰν παρελθὼν ἐβάδιζεν, ἐφεδρεύων παρεζομένοις· καὶ αὐτὸν οὕτως ἔχοντα θορύβου κατιδὼν δημότης ἀνὴρ Ἀττίλιος ἐν τῇ στοᾷ θύων, ἐμβαλὼν τὴν χεῖρα, εἴτε τι πυθόμενος ἢ ὑποπτεύων, ἢ ἄλλως ἐς τὸν λόγον ὑπαχθεὶς, ἠξίου φείσασθαι τῆς πατρίδος. ὁ δὲ μᾶλλόν τε θορυβηθεὶς, καὶ δείσας ὡς κατάφωρος, ἔβλεψεν αὐτῷ δριμὺ, καὶ τις τῶν παρόντων, οὔτε σημείου τινὸς ἐπαρθέντος, οὔτε προστάγματός πω γεγονότος, ἐκ μόνης τῆς ἐς τὸν Ἀττίλιον Γράκχου δριμύτητος εἰκάσας ἤδη τὸν καιρὸν ἥκειν, καὶ χαριεῖσθαί τι τῷ Γράκχῳ, δόξας πρῶτος ἀρξάμενος ἔργου, τὸ ἐγχειρίδιον ἐπισπάσας διαχρῆται τὸν Ἀττίλιον. βοῆς δὲ γενομένης, καὶ σώματος ὀφθέντος ἐν μέσῳ νεκροῦ, πάντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ κατεπήδων σὺν ὁμοίου κακοῦ φόβῳ. Γράκχος δ' ἐς τὴν ἀγορὰν εἰσελθὼν, ἐβούλετο μὲν αὐτοῖς ἐκλογίσασθαι περὶ τοῦ γεγονότος· οὐδενὸς δ' αὐτὸν οὐδ' ὑφισταμένου, ἀλλ' ὡς ἐναγῆ πάντων ἐκτρεπομένων· ὁ μὲν Γράκχος καὶ ὁ Φλάκκος ἀπο-

garetur. at Gracchus & Fulvius hac quoque ſpe fruſtrati, tantummodo furentes, mentiri ſenatum ajebant de luporum prodigio. His audaciſſimus quiſque è plebe favebat, cum ſicis petentes Capitolium, quò tribus vocabantur ſuffragiis ferendis de colonia; & jam populus convenerat, quum, Fulvio concionari exorſo, Gracchus in ædem 365 Jovis Capitolinam aſcendebat, ſtipatus ſuis ex compoſito. ſed impeditus ab iis qui non ignorabant hominem res novas moliri, vitato comitio deflectens in porticum inſidiabatur ibi adverſariis. ita tumultuantem animadvertens vir è plebe Attilius, in ea porticu ſacra tunc faciens, apprehenſum manu ſive quòd ſciret aliquid: ſive ſuſpicaretur, ſive alioqui captans colloquium, rogabat ut patriæ parceret. Ille magis etiam turbatus, quaſi deprehenſus in facinore, eum torvè aſpexit. tum quidam ex Gracchanis injuſſus, & non expectato ſigno, ex ſolo vultu conjectans adeſſe tempus, ratúſque initurum ſe gratiam apud patronum ſi primus rem aggrederetur, ſtricto ferro trajecit Attilium. clamore autem exorto & conſpecto in turba cadavere, omnes pariter ſibi metuentes defugerunt è templo properè. Gracchus forum ingreſſus volebat rationem facti reddere: ſed nemine eum expectante, omnibus ut impium averſantibus, ipſe ac Flaccus amiſſa rei gerendæ occaſio-

Attilius.

Ejus interitus.

occaſione anxii, ſuam quiſque
domum recurrunt: eôdem &
ceteri ejus factionis ſe conferunt
reliqua plebs, tanquam in pu-
blico tumultu, forum de me-
dia nocte occupat. alter conſu-
Opimius conſul.
lum qui in Urbe manſerat Opi-
mius, armatos prima luce di-
ſponit, præſidium Capitolio,
ſenatum per præcones convo-
cat, ipſe media in urbe ædem
Caſtorum occupat, in omnem
occaſionem intentus. In hoc re-
rum ſtatu ſenatus Gracchum &
Flaccum ad cauſam in curia di-
cendam evocat: at illi armati
in Aventinum excurrunt, ſpe-
rantes hoc occupato ſenatum
conditiones pacis arrepturum.
ſervos quoque, ſed fruſtrà, vo-
cant ad pileum. itaque cum ſuo-
rum manu ædem Dianæ mu-
366 niunt. inde Quintum, Flacci fi-
lium, ad ſenatum mittunt actu-
rum de concordia. Reſponſum
eſt, venirent ipſi poſitis armis,
& quæ vellent dicerent: aliàs
non eſſe cur ad ſe quenquam
mittant in poſterum. Sed quum
Quintus revertiſſet, Opimius
eum ob contemptam denuntia-
tionem, tanquam non jam le-
gatum, comprehendi juſſit, ſi-
múlque armatos contra Grac-
chum miſit: ille per ſublicium
pontem fugit trans Tiberim, in
quendam lucum, comite unico
ſervo: cui mox ne in poteſtatem
inimicorum veniret, jugulum
Gracchi interitus.
præbuit. Flaccus in familiaris cu-
juſdam officinam confugit. eum

ρούμενοι, καὶ τὸν καιρὸν ὧν ἐβουλεύοντο φθάσαι τὴν ἐγχείρησιν ἀπολωλεκότες, ἐς τὰς οἰκίας διέτρεχον, καὶ οἱ συνθέμενοι αὐτοῖς συνῄεσαν ἐς αὐτάς. τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐκ μέσων νυκτῶν, ὡς ἐπὶ δή τινι κακῷ, τὴν ἀγορὰν προκατελάμβανον. καὶ ὃς ἐπεδήμει τῶν ὑπάτων Ὀπίμιος, διέταισσε μὲν τινὰς ἐν ὅπλοις ἐς τὸ Καπιτώλιον ἅμα ἕῳ συνιέναι, καὶ τὴν βουλὴν διὰ κηρύκων συνεκάλει· αὐτὸς δ' ἐν μέσῳ πάντων ἐν τῷ ναῷ τῶν Διοσκούρων ἐφέδρευε τοῖς ἐσομένοις. τὰ δὲ ἦν τοιάδε. ἡ μὲν βουλὴ Γράκχον καὶ Φλάκκον ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐς ἀπολογίαν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐκάλουν· οἱ δὲ σὺν ὅπλοις ἐξέθεον ἐπὶ τὸν Ἀβεντῖνον λόφον, ἐλπίσαντες, εἰ τόνδε προλάβοιεν, ἐνδώσειν πρὸς τὰς συνθήκας αὐτοῖς τὴν βουλήν· διαθέοντές τε τοὺς θεράποντας συνεκάλουν ἐπ' ἐλευθερίᾳ· καὶ τῶνδε μὲν οὐδεὶς ὑπήκουεν, αὐτοὶ δὲ σὺν ὅσοις εἶχον ἀμφ' αὐτοὺς, τὸ Ἀρτεμίσιον καταλαβόντες, ἐκρατύνοντο· καὶ Κόϊντον, Φλάκκου παῖδα, ἐς τὴν βουλὴν ἔπεμπον, δεόμενοι διαλλαγῶν τυχεῖν, καὶ βιοῦν μεθ' ὁμονοίας· οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἀποθεμένους τὰ ὅπλα ἥκειν ἐς τὸ βουλευτήριον, καὶ λέγειν ὅ, τι θέλοιεν, ἢ μηκέτι πέμπειν μηδένα. τῶν δ' αὖθις τὸν Κόϊντον ἐπιπεμψάντων, τόνδε μὲν Ὀπίμιος ὁ ὕπατος, διὰ τὴν προαγόρευσιν, ὡς οὐκ ἔτι πρεσβευτὴν ὄντα, συνελάμβανε· τοῖς δὲ περὶ τὸν Γράκχον τοὺς ὡπλισμένους ἔπεμπε: καὶ Γράκχος μὲν διὰ τῆς ξυλίνης γεφύρας ἐς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ καταφυγὼν εἰς ἄλσος τι μεθ' ἑνὸς θεράποντος, ὑπέσχε τῷ θεράποντι τὴν σφαγὴν καταλαμβανόμενος. Φλάκκου δ' ἐς ἐργαστήριον ἀνδρὸς γνωρίμου

μου καταφυγόντος, οἱ μὲν διώκοντες, τὴν οἰκίαν οὐκ εἰδότες, ὅλον ἐμπρήσειν τὸν στενωπὸν ἠπείλουν· ὁ δ' ὑποδεξάμενος, αὐτὸς μὲν ὤκνησε μηνῦσαι τὸν ἱκέτην, ἑτέρῳ δὲ προσέταξε μηνῦσαι. καὶ συλληφθεὶς ὁ Φλάκκος ἀνῃρέθη. Γράκχου μὲν δὴ καὶ Φλάκκου τὰς κεφαλὰς ἔφερόν τινες Ὀπιμίῳ· καὶ αὐτοῖς Ὀπίμιος ἰσοβαρὲς χρυσίον ἀντέδωκεν· ὁ δὲ δῆμος αὐτῶν τὰς οἰκίας διήρπαζε, καὶ τοὺς συμφρονήσαντας ὁ Ὀπίμιος συλλαβὼν, ἐς τὴν φυλακὴν ἐνέβαλέ τε καὶ ἀποπνιγῆναι προσέταξε. Κοΐντῳ δὲ τῷ Φλάκκου παιδὶ συνεχώρησεν ἀποθανεῖν ὡς θέλοι· καὶ τὴν πόλιν ἐπὶ τοῖς φόνοις ἐκάθαιρεν. ἡ δὲ βουλὴ καὶ νεὼν Ὁμονοίας αὐτὸν ἐν ἀγορᾷ προσέταξεν ἐγεῖραι.

Καὶ ἡ στάσις ἡ τοῦ δευτέρου Γράκχου ἐς τόδε ἔληγε· νόμος τε οὐ πολὺ ὕστερον ἐκυρώθη, τὴν γῆν ὑπὲρ ἧς διεφέροντο, ἐξεῖναι πιπράσκειν τοῖς ἔχουσιν· (ἀπείρητο γὰρ ἐκ Γράκχου τοῦ προτέρου καὶ τόδε) καὶ αὖθις οἱ πλούσιοι παρὰ τῶν πενήτων ἐωνοῦντο, ἢ ταῖσδε ταῖς προφάσεσιν ἐβιάζοντο· καὶ περιῆν ἐς χεῖρον ἔτι τοῖς πένησι, μέχρι Σπούριος Βόριος δημαρχῶν εἰσηγήσατο νόμον, τὴν μὲν γῆν μηκέτι διανέμειν, ἀλλ' εἶναι τῶν ἐχόντων, καὶ φόρους ὑπὲρ αὐτῆς τῷ δήμῳ κατατίθεσθαι, καὶ τάδε τὰ χρήματα χωρεῖν ἐς διανομάς. ὅπερ ἦν μέν τις τοῖς πένησι παρηγορία, διὰ τὰς διανομὰς, ὄφελος δ' οὐδὲν ἐς πολυπληθίαν. ἅπαξ δὲ τοῖς σοφίσμασι τοῖσδε τοῦ Γραχχείου νόμου παραλυθέντος, ἀρίστου καὶ ὠφελιμωτάτου εἰ ἐδύνατο πραχθῆναι γενομένου. καὶ τοὺς φόρους οὐ πολὺ ὕστερον διέλυσε δήμαρχος ἕτερος, καὶ ὁ δῆμος ἀ-

qui perſequebantur, ignari quam in domum ſe abdidiſſet, toti vico minabantur incendium. is verò qui trepidum exceperat, ipſe quidem veritus eſt prodere ſupplicem, alium tamen quendam juſſit indicium facere. Flaccus comprehenſus & occiſus eſt. utriuſque caput relatum ad conſulem, pari repenſum eſt auri pondere. domus eorum direptæ à populo. conſpirationis ſociis in carcere juſſu conſulis laqueo gula fracta eſt. Quinto, Flacci filio, permiſſum eſt ſuo arbitratu genus mortis eligere. deinde Urbs luſtrata à cædibus: & Concordiæ fanum in foro ex S. C. conditum.

Flacci interitus.

Quinti, Flacci filii, interitus.

Concordiæ fanum extructum.

Is exitus fuit ſecundæ ſeditionis Gracchanæ. Nec ita multo pòſt lex lata eſt, licere cuique ſuam portionem agri vendere, quod ſuperior Gracchus vetuerat: móxque pauperes à divitibus poſſeſſione agrorum ſubmovebantur vel vi vel pretio: donec Sp. Borius tribunuſpl. in totum abrogavit legem agrariam, relictis agris in poſſeſſione dominorum veterum, modò tributa penderentur populo, & pecunia inde collecta viritim diſtribueretur. id quod pauperum ſolatium fuit, non infrequentiæ remedium. Ita eluſis ſemel Gracchi legibus, perutilibus alioqui reipubl. ſi conatus ſucceſſiſſet, non multo pòſt alius tribunuſplebis tributum etiam abrogavit, plebi nihil factum eſt

Sp. Borius.

Lex agraria abrogata.

367

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

reliquum. inde ſecuta tum civium tum militum raritas, diminuti reditus populo Romano & ſtipendia: non legibus ſua vis manſit: à judiciis quoque ceſſatum eſt ad annum fermè quintumdecimum, ex quo lata fuerat lex agraria.

Theatrum Scipio demolitur: & cur.

Per idem tempus Scipio coſ. theatrum demolitus eſt, inchoatum à Lucio Caſſio, & tum penè abſolutum: quòd hæc quoque videretur novarum ſeditionum materia: vel quòd exiſtimaret non eſſe è rep. populum Græcanicis voluptatibus aſſueſcere. Cenſor verò Q. Cecilius Metellus, Glauciam & Apuleium Saturninum, tribunatu defunctum, ſenatu movere conatus eſt, propter vitæ dedecora: ſed renitente collega nihil effecit. quamobrem Apuleius paulo pòſt, velut ulturus injuriam à Metello acceptam, iterum profeſſus eſt ſe candidatum tribunatus per occaſionem quòd Glaucia tunc prætor præeſſet comitiis.

Nonii interitus.

tum Nonius vir nobilis, invectus non ſine opprobriis in Apuleium & Glauciam, tribunuſpl. deſignatur. illi veriti ne poteſtatem adeptus in ſe animadverteret, ſolutis comitiis confeſtim in eum immittunt globum juvenum, qui refugientem in cauponа quadam aſſecuti confoderunt. Ea cædes quum indigna videretur & miſerabilis: qui circa Glauciam, ſummo mane, priuſquam frequens plebs conveniret in comitium, tribunumpl. creant Apuleium. Ad hunc modum ſilen-

θρόως ἁπάντων ἐξεπεπτώκει· ὅθεν ἐσπάνιζον ἔτι μᾶλλον ὁμοῦ πολιτῶν τε καὶ στρατιωτῶν, καὶ γῆς προσόδου καὶ διανομῶν, καὶ νόμων, πεντεκαίδεκα μάλιστα ἔτεσιν ἀπὸ τῆς Γράκχου νομοθεσίας, ἐπὶ δίκαις ἐν ἀργίᾳ γεγονότες.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ Σκιπίων ὕπατος καθεῖλε τὸ θέατρον, οὗ Λούκιος Κάσσιος ἦρκτο, καὶ ἤδη που τέλος ἐλάμβανεν· ὡς καὶ τόδε στάσεων ἄρξον ἑτέρων, ἢ οὐ χρήσιμον ὅλως Ἑλληνικαῖς ἡδυπαθείαις Ῥωμαίους ἐθίζεσθαι. τιμητὴς δὲ Κόϊντος Κεκίλιος Μέτελλος, Γλαυκίαν τε βουλεύοντα, καὶ Ἀπουλήϊον Σατορνῖνον δεδημαρχηκότα ἤδη, τῆς ἀξιώσεως παρέλυεν αἰσχρῶς βιοῦντας· οὐ μὴν ἐδυνήθη. ὁ γὰρ οἱ συνάρχων οὐ συνέθετο. μικρὸν οὖν ὕστερον ὁ Ἀπουλήϊος, ὡς ἀμυνούμενος τὸν Μέτελλον, ἐς ἑτέραν παρήγγελλε δημαρχίαν, φυλάξας στρατηγοῦντα τὸν Γλαυκίαν, καὶ τῆσδε τῶν δημάρχων τῆς χειροτονίας προεστῶτα. Νώνιος μὲν οὖν, ἐπιφανὴς ἀνήρ, ἔς τε τὸν Ἀπουλήϊον παῤῥησίᾳ χρώμενος, καὶ Γλαυκίαν ἐξονειδίζων, δήμαρχος ἀπεδείχθη. δείσαντες δ' ὁ Γλαυκίας καὶ ὁ Ἀπουλήϊος μὴ δημαρχῶν αὐτοὺς ἀμύναιτο, ὄχλον ἀνδρῶν εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀπιόντι ἐπιπέμπουσι σὺν θορύβῳ, καὶ ἔς τι πανδοχεῖον συμφυγόντα κατεκέντησαν. τοῦ δὲ πάθους οἰκτροῦ καὶ δεινοῦ φανέντος, οἱ περὶ τὸν Γλαυκίαν, οὔπω τοῦ δήμου συνελθόντος, ἅμ' ἕῳ χειροτονοῦσι δήμαρχον τὸν Ἀπουλήϊον. καὶ τὸ μὲν Νωνίου πάθος ὧδε ἐσιγήθη διὰ τὴν δημαρχίαν

Ἀπου-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Ἀπουληΐου, δεδιότων αὐτὸν ἔτι ἐξελέγχειν. ἐξηλάθη δὲ καὶ Μέτελλος ὑπ' αὐτῶν, προσλαβόντων Γάϊον Μάριον, ἕκτην ἄρχοντα ὑπατείαν, ἐχθρὸν ἀφανῆ τοῦ Μετέλλου. καὶ συνέπραξαν ὧδε ἅπαντες ἀλλήλοις· ὁ μὲν Ἀπουλήϊος νόμον ἐσέφερε, διαδάσασθαι γῆν ὅσην ἐν τῇ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίων καλουμένῃ Γαλατίᾳ Κίμβροι γένος Κελτῶν κατειλήφεσαν, καὶ αὐτοὺς ὁ Μάριος ἔναγχος ἐξελάσας, τὴν γῆν ὡς οὐκέτι Γαλατῶν, ἐς Ῥωμαίους περιεσπάκει. προσέκειτο δὲ, εἰ κυρώσειε τὸν νόμον ὁ δῆμος, τὴν βουλὴν πένθ' ἡμέραις ἐπομόσαι πειθήσεσθαι τῷ νόμῳ· ἢ τὸν οὐκ ὀμόσαντα μήτε βουλεύειν, καὶ ὀφλεῖν τῷ δήμῳ τάλαντα εἴκοσιν, ὑπονοοῦντες οὕτως ἄλλους τε τῶν δυσχεραινόντων ἀμυνεῖσθαι, καὶ Μέτελλον ὑπὸ φρονήματος οὐκ ἐνδώσοντα πρὸς τὸν ὅρκον. ὁ μὲν δὴ νόμος ὧδε εἶχε. καὶ ὁ Ἀπουλήϊος ἡμέραν αὐτοῦ τῇ δοκιμασίᾳ προὐτίθει, καὶ περιέπεμπε τοὺς ἐξαγγέλλοντας τοῖς οὖσιν ἀνὰ τοὺς ἀγρούς, οἷς δὴ καὶ μάλιστ' ἐθάρρουν ὑποστρατευσαμένοις Μαρίῳ· πλεονεκτούντων δ' ἐν τῷ νόμῳ τῶν Ἰταλιωτῶν, ὁ δῆμος ἐδυσχέραινε· καὶ στάσεως ἐν τῇ κυρίᾳ γιγνομένης, ὅσον μὲν ἐκώλυον τῶν δημάρχων τοὺς νόμους, ὑβριζόμενοι πρὸς τοῦ Ἀπουληΐου κατεπήδων ἀπὸ τοῦ βήματος· ὁ δὲ πολιτικὸς ὄχλος ἐβόα, ὡς γιγνομένης ἐν ἐκκλησίᾳ βροντῆς, ὅθεν οὐ θέμις ἐστὶ Ῥωμαίοις οὐδὲν ἔτι κυροῦν. βιαζομένων δὲ καὶ ὣς τῶν περὶ τὸν Ἀπουλήϊον, οἱ πολιτικοὶ, τά τε ἱμάτια διαζωσάμενοι, καὶ τὰ προστυχόντα ξύλα ἁρπάσαντες, τοὺς ἀγροίκους διέστησαν.

tium fuit de Nonio, nemine auſo jam tribunum facinoris ejus coarguere. Metellus quoque actus eſt in exilium, conſpirante cum inimicis ejus C. Mario, tunc ſextum conſule: cui occulta ſimultas erat cum illo. Ceterùm Apuleius legem promulgabat de dividendis agris Galliæ provinciæ, è quibus Marius nuper Cimbros ſummoverat, ut jam Romani juris eſſent non Gallici. aſcriptum erat legi, ut ſi plebs eam ſciviſſet, ſenatus intra quintum diem autor fieret jurejurando addito: qui recuſaret jurare, ſenatu moveretur, & inſuper mulctaretur talentis viginti. ita captabatur vindictæ occaſio: quòd tum alii tum Metellus ipſe vir magnanimus, non videretur paſſurus ſe ſacramento adigi: & lex quidem fuit talis. Apuleius verò diem dixit comitiis: dimiſſis interim nuntiis circa ruſticas tribus, quibus maximè fidebat, quòd ex eis plerique militaſſent ſub Mario. ea lex quia magis conducere videbatur ſociis, plebi parum grata erat. itaque ratione comitiorum confuſa, quotquot diſſuadere legem conabantur, deturbabantur per Apuleium è ſuperiore loco. tum urbana multitudo exclamat, quaſi audito tonitru. quod quoties accidit, nefas eſt quidquam decernere. Apuleianis autem ne tum quidem à vi abſtinentibus, urbani præcinctis togis, & vertentes in telum quicquid fors obtulit, disjecerunt ruſticos. At illi convocante

Metellus actus in exilium.

Apuleii lex.

368

Jove tonante nefas legem ferre.

rurſus Apuleio conglobati occurrerunt urbanis, armati & ipſi fuſtibus: eviceruntque ut lex perferretur. quo facto confeſtim Marius coſ. ad ſenatum de jurejurando retulit: & quòd ſciret Metellum conſtantem ac firmum in propoſito, primus ſententiam dixit, illi dolum ſtruens: negavítque ſe unquam ſua ſponte juraturum. quúmque Metellus aſſenſiſſet, collaudantibus utrunque ceteris, ſenatus dimiſſus eſt. quinto verò pòſt die, quem lex ſacramento præſcripſerat terminum, circiter horam decimam coſ. properè coacto ſenatu, ait ſe timere plebem legi faventem totis ſtudiis, adverſus eam ſe providiſſe fallaciam hanc: jurandum eſſe in verba legis, quatenus ea ſit legitima: ita fore ut ad præſens diſpergatur adverſa ipſis multitudo ruſtica, poſtea verò facile oſtendatur, non eſſe legem, quæ & per vim, & Jove tonante, præter morem majorum lata ſit. His dictis, nemine expectato, dum omnes ſilent inſidiarum metu & præ anguſtiis temporis, ac ne ſpatio quidem ad cogitandum conceſſo, ſurgit & in ædem Saturni
369 proficiſcitur, ubi ærarii præfectos jurare oportebat: primúſque cum amicis jurejurando ſe obligat. idem & reliqui ſenatores faciunt, dum ſibi quiſque metuit.
Metellus. Solus Metellus jurare noluit, intrepidè perſtans in ſententia. quem Apuleius ſequenti die per apparitorem extraxit è curia: & jubentibus ceteris tribus eum

οἱ δ' αὖθις ὑπὸ τοῦ Ἀπουληΐου συγκαλούμενοι, μετὰ ξύλων καὶ οἵδε τοῖς ἀστικοῖς ἐπήεσαν, καὶ βιασάμενοι, τὸν νόμον ἐκύρωσαν. κυρωθέντος δ' αὐτίκα Μάριος ὁ ὕπατος τῇ βουλῇ προὐτίθει σκοπεῖν περὶ τοῦ ὅρκου. καὶ τὸν Μέτελλον εἰδὼς στεῤῥόν τε τῇ γνώμῃ καὶ βέβαιον ἐφ' ὅ,τι φρονήσειεν, ἢ εἰπεῖν φθάσειεν, ἐτίθει πρῶτος ἐς μέσον τὴν γνώμην τὴν ἑαυτοῦ μετ' ἐνέδρας, καὶ ἔλεγεν ὡς οὔποτε τὸν ὅρκον ἑκὼν τόνδε αὐτὸς ὀμόσειε. συναποφηναμένου δὲ ταῦτα καὶ τοῦ Μετέλλου, καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς ἐπαινεσάντων, ὁ Μάριος διέλυσε τὴν βουλήν. εἶτα τῆς πέμπτης ἡμέρας, (ἣ τοῦ ὅρκου τελευταία κατὰ τὸν νόμον ἦν) ἀμφὶ δεκάτην ὥραν αὐτοὺς μετὰ σπουδῆς συναγαγών, ἔφη τὸν δῆμον ἐσπουδακότα περὶ τὸν νόμον δεδιέναι· μηχάνημα δ' ὁρᾶν καὶ σόφισμα τοιόνδε· ὀμόσειν γὰρ ᾗ νόμος ἐστί, τῇδε πεισθήσεσθαι τῷ νόμῳ· καὶ νῦν μὲν, οὕτω διασκεδᾶν τοὺς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν ἐνηδρευμένους, ὕστερον δ' οὐ δυσχερῶς ἐπιδείξειν, ὅτι οὐκ ἔστι νόμος, ὁ πρὸς βίαν τε καὶ βροντῆς ὀνομασθείσης κεκυρωμένος παρὰ τὰ πάτρια. Ταῦτα δ' εἰπὼν, καὶ τέλος οὐδὲν ἀναμείνας, πάντων ἔτι σιωπώντων ὑπ' ἐκπλήξεως ἐπὶ τῇ ἐνέδρᾳ, καὶ τοῦ χρόνου δεδαπανημένου, οὐδ' ἐνθυμηθῆναί τι παρασχὼν αὐτοῖς, ἐξανίσταται εἰς τὸν τοῦ Κρόνου νεὼν, οὗ τοὺς ταμίας ἐχρῆν ὀμνύναι· καὶ ὤμνυε σὺν τοῖς φίλοις πρῶτος· ὤμνυον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ, τὸ ἑαυτοῦ δεδιὼς ἕκαστος. Μέτελλος δ' οὐκ ὤμοσε μόνος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως διέμεινεν ἀφόβως· καὶ αὐτὸν εὐθὺς τῆς ἐπιούσης ὁ Ἀπουλήϊος, ἐπιπέμψας τὸν ὑπηρέτην, ἐξεῖλκεν ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ρίας. ῥυομένων δὲ τῶν ἑτέρων δημάρχων, ὁ Γλαυκίας καὶ ὁ Ἀπουλήϊος ἐς τοὺς ἀγροίκους ἐκδραμόντες, οὐκ ἔφασκον αὐτοῖς ἔσεσθαι τὴν γῆν, οὐδὲ τὸν νόμον κύριον, εἰ μὴ Μέτελλος ἐξελαθείη. ψήφισμά τε φυγῆς ἐπέγραφον αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὑπάτους ἐπικηρύξαι προσετίθεσαν, μηδένα Μετέλλῳ κοινωνεῖν πυρὸς ἢ ὕδατος ἢ στέγης· ἔστε τὴν δοκιμασίαν τοῦδε τοῦ ψηφίσματος ἡμέραν προὔγραφον. δεινῆς δὲ τῶν ἀστικῶν ἀγανακτήσεως οὔσης, καὶ παραπεμπόντων αἰεὶ Μέτελλον σὺν ξιφιδίοις, ὁ Μέτελλος αὐτοὺς ἀσπασάμενος καὶ ἐπαινέσας τῆς προαιρέσεως, οὐκ ἔφη δι' ἑαυτὸν ἐάσειν οὐδένα κίνδυνον ἐπιγενέσθαι τῇ πατρίδι· καὶ τόδε εἰπὼν, ὑπεξῆλθε τῆς πόλεως· καὶ τὸ ψήφισμα ὁ Ἀπουλήϊος ἐκύρου, καὶ τὰ ἐν τῷ ψηφίσματι Μάριος ἐπεκήρυττεν.

Οὕτω μὲν δὴ καὶ Μέτελλος, ἀνὴρ εὐδοκιμώτατος, ἔφευγε· καὶ ὁ Ἀπουλήϊος ἐπ' αὐτῷ τρίτον ἐδημάρχει, καί τις αὐτῷ συνῆρχε, δραπέτης εἶναι νομιζόμενος, Γράκχον ἑαυτῷ πρεσβύτερον πατέρα ἐπιγράφων· καὶ τὸ πλῆθος αὐτῷ συνεπεπράχει περὶ τὴν χειροτονίαν, πόθῳ Γράκχου. προτεθείσης δὲ ὑπάτων χειροτονίας, Μάρκος μὲν Ἀντώνιος ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἀναμφιλόγως ᾑρέθη· τὴν δὲ ὑπόλοιπον Γλαυκίας ὅδε καὶ Μέμμιος μετῄεσαν. Μεμμίου δ' ὄντος ἐπιδοξοτέρου παρὰ πολὺ, δείσας ὁ Γλαυκίας καὶ ὁ Ἀπουλήϊος, ἐπιπέμπουσι τινὰς αὐτῷ σὺν ξύλοις ἐν αὐτῇ τῇ χειροτονίᾳ, οἳ τὸν Μέμμιον παίοντες ἐν μέσῳ πάντων ὁρώντων συνέκοψαν· καὶ ἡ μὲν ἐκκλησία θορυβηθεῖσα διελύετο, οὔτε νόμων οὔτε δικαστηρίων, οὔτε τινὸς αἰδοῦς ἔτι ὑπούσης· ὁ δὲ δῆμος, ἀγα-

miſſum fieri, ipſe unà cum Glaucia procurrens ad ruſticos, negabat vel agrum habituros, vel legem ratam fore, ni Metellus mittatur in exilium: itaque mox plebiſcitum factum eſt, ut ſolum verteret, coſſ. ei aqua & igne interdicerent. ſenatui ad deliberandum ſuper ea re dies unus datus eſt, id urbani quum ægerrimè paterentur, & illum ſicis ſub veſte accincti deducerent, ipſe comiter laudata voluntate ſuorum, negavit ſe commiſſurum ut patriæ periculorum cauſa fieret. Sic Apuleius legem de ejus exilio pertulit quam Marius mox edicto ratam habuit.

Hunc in modum vir laudatiſſimus exulatum abiit. Apuleius in tertium deinceps annum trib. pl. refectus eſt, addito collega fugitivo quodam, ut tum ferebatur, qui ſe Gracchi majoris jactabat filium, vulgo hominum cupidè ſuffragante ob ipſius Gracchi deſiderium. Conſularibus dein comitiis M. Antonius uno omnium conſenſu coſ. creatus eſt, de collega futuro ambigebatur, Glaucia Memmióque competentibus. ſed quum Memmius multo eſſet nobilior, Glaucia & Apuleius ſibi timentes, in ipſis comitiis immiſerunt in eum quoſdam, qui omnibus inſpectantibus confecerunt hominem fuſtibus. Itaque concio per tumultum ſolvitur, ſublatis omnino legibus unà cum judiciis, atque omni hominum deorúmve reverentia. Poſtridie populus indigni-

Memmius.

Glaucias.

Apuleius.

Memmii interitus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

dignitate rei motus in unum properè convenit, Apuleio necem minitans. at ille nova multitudine ex agris excita, aſſumpto

C. Saufeius quæſtor.

Glaucia, & C. Saufeio quæſtore, Capitolium occupat: quumque ſenatus hoſtes eos judicaſſet, Marius gravatim quidem,

370 armat tamen nonnullos, ídque cunctanter: alii, morarum pertæſi, tubos in templum aquam ducentes intercidunt, ita ut Saufeius ſitim non ferens, ſuaderet Capitolium incendere. Sed Glaucia & Apuleius, Mario freti, deditionem fecerunt primi, & poſt illos Saufeius coſ. omnibus necem eorum conclamantibus, in curiam eos incluſit, velut legitimè ſumpturus de eis ſupplicium. plebs verò ſimulationem hanc eſſe rata, curiæ tegulas convulſas jaciebat in incluſos, donec quæſto-

Quæſtoris, trib. plebis & prætoris interitus.

rem & tribunumplebis & prætorem interemerunt, etiam tum ornatos magiſtratus inſigniis. periit & alia turba eadem ſeditione afflicta, & in ea tribunus ille Gracchi filius habitus, primo initi magiſtratus die, non libertate ſua quem quam tuente, non reip. forma, non legibus, non dignitate, non magiſtratu: quando ſa-

Sacroſancta poteſtas tribunitia.

croſancta poteſtas tribunitia cohibendis ſceleribus & protegendis plebeiis inventa, nec injuriis temperabat, & ipſa ferebat illatas ab aliis. occiſis tribunis S.P.Q.R. Metellum revocari flagitabat clamoribus. at P. Furius ne ingenuo quidem patre

νακτῶν, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν μετ' ὀργῆς συνέτρεχεν, ὡς κτενοῦντες τὸν Ἀπουλήϊον· ὁ δ' ἄλλο πλῆθος ἁλίσας ἀπὸ τῶν ἀγρῶν, μετὰ Γλαυκίου καὶ Γαΐου Σαφηΐου ταμίου τὸ Καπιτώλιον κατέλαβε. καὶ αὐτοὺς τῆς βουλῆς ἀναιρεθῆναι ψηφισαμένης, ὁ Μάριος ἀχθόμενος, ὅμως ὥπλιζέ τινας σὺν ὄκνῳ, καὶ βραδύνοντος, ἕτεροι τὸ ὕδωρ τὸ ἐπιρρέον ἐς τὸ ἱερὸν διέτεμον. καὶ Σαφήϊος μὲν ἐμπρῆσαι τὸν νεὼν, ὑπὸ δίψης ἀπολλύμενος, ἠξίου· Γλαυκίας δὲ καὶ Ἀπουλήϊος ἐλπίσαντες αὐτοῖς ἐπικουρήσειν Μάριον, παρέδωκαν ἑαυτοὺς οἵδε πρῶτοι, καὶ ἐπ' ἐκείνοις ὁ Σαφήϊος. Μάριος δ' αὐτίκα πάντων αὐτοὺς ἀναιρεῖν κελευόντων, ἐς τὸ βουλευτήριον συνέκλεισεν, ὡς ἐννομώτερον ἐργασόμενος. οἱ δὲ, πρόφασιν τοῦτ' εἶναι νομίσαντες, τὸν κέραμον ἐξέλυον τοῦ βουλευτηρίου, καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἀπουλήϊον ἔβαλλον, ἕως ἀπέκτειναν ταμίαν τε καὶ δήμαρχον καὶ στρατηγὸν, ἔτι περικειμένους τὰ σύμβολα τῆς ἀρχῆς. πολὺς δὲ καὶ ἄλλος ὅμιλος ἐν τῇ στάσει διέφθαρτο, καὶ δήμαρχος ἕτερος, τοῦ Γράκχου παῖς εἶναι νομιζόμενος, πρώτην δημαρχῶν ἐκείνην ἡμέραν, οὐδὲν ἔτι ὠφελούσης οὔτε ἐλευθερίας, οὔτε δημοκρατίας, οὔτε νόμων, οὔτε ἀξιώσεως, οὔτε ἀρχῆς, ὅπου καὶ ἡ τῶν δημάρχων ἔς τε κώλυσιν ἁμαρτημάτων καὶ ἐς ἐπικούρησιν τῶν δημοτῶν γινομένη, ἱερὰ καὶ ἄσυλος οὖσα, τοιάδε ὕβριζε, καὶ τοιάδε ἔπασχεν. Ἀναιρεθέντων δὲ τῶν δημάρχων τὸν Ἀπουλήϊον, ἡ μὲν βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐκεκράγεσαν καλεῖν Μέτελλον· Πόπλιος δὲ Φούριος δήμαρχος, οὐδ' ἐλευθέρου πατρὸς,

ἀλλ'

ἀλλ' ἐξελευθέρου, θρασέως ἐνίστατο αὐτοῖς, καὶ οὐδὲ Μετέλλου τοῦ Μετέλλου παιδὸς ἱκετεύοντος αὐτὸν ἐν ὄψει τοῦ δήμου, καὶ δακρύοντος, καὶ τοῖς ποσὶ προσπίπτοντος, ἐνεκλάσθη· ἀλλ' ὁ μὲν παῖς ἐκ τῆσδε τῆς ὄψεως Εὐσεβὴς ἐς τὸ ἔπειτα ἐκλήθη. τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους, Φούριον μὲν ἐπὶ τῷδε ἐς δίκην Γάϊος Κανουλήϊος δήμαρχος ὑπῆγε· καὶ ὁ δῆμος, οὐδὲ τοὺς λόγους ὑπομείνας, διέσπασε τὸν Φούριον· οὕτως αἰεί τι μύσος ἑκάστου ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐγίνετο. Μετέλλῳ δ' ἡ κάθοδος ἐδόθη. καὶ φασὶν αὐτῷ τὴν ἡμέραν οὐκ ἀρκέσαι, περὶ τὰς πύλας δεξιουμένῳ τοὺς ἀπαντῶντας. τρίτον μὲν δὴ τόδε ἔργον ἐμφύλιον ἦν τὸ Ἀπουληΐου, μετὰ δύο τὰ Γράκχεια. καὶ τοσάδε εἴργαστο Ῥωμαίοις.

Οὕτω δ' ἔχουσιν αὐτοῖς ὁ συμμαχικὸς καλούμενος πόλεμος ἐπιγίνεται, ἐθνῶν ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν πολλῶν· ἀρξάμενός τε παραδόξως, καὶ ἀθρόως ἐπὶ μέγα προελθών, καὶ τὰς στάσεις ἐν Ῥώμῃ σβέσας ὑπὸ δέους ἐπὶ πολύ· λήγων δὲ καὶ ὅδε στάσεις τε ἄλλας καὶ στασιάρχας δυνατωτέρους ἀνέτρεψεν, οὐ νόμων εἰσηγήσεσιν ἔτι, οὐδὲ δημοκοπίαις, ἀλλ' ἀθρόοις στρατεύμασι κατ' ἀλλήλων χρωμένους. καὶ αὐτὸν διὰ τάδε συνήγαγον ἐς τήνδε τὴν συγγραφήν, ἔκ τε τῆς ἐν Ῥώμῃ στάσεως ἀρξάμενον, καὶ ἐς πολὺ χείρονα στάσιν ἑτέραν ἐκπεσόντα. ἤρξατο δὲ ὧδε· Φούλβιος Φλάκκος ὑπατεύων, μάλιστα δὴ πρῶτος ὅδε ἐς τὸ φανερώτατον ἠρέθιζε τοὺς Ἰταλιώτας ἐπιθυμεῖν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας, ὡς

natus, ſed liberto, audacter eis reſiſtebat, etiam Metellum ejus filium ſupplicem in conſpectu populi ad genua ſibi cum lacrymis provolutum aſpernatus. quo factum eſt ut hic quidem tam miſerabili ſpecie Pii cognomen adeptus ſit: Furium verò ob hanc pertinaciam C. Canuleius trib. pl. apud populum reum capitis peregerit, ita ut ne expectata quidem defenſione diſcerptus ſit à furente multitudine. Sic tum ſemper novum aliquod in foro committebatur piaculum. Metello conceſſus eſt in patriam reditus: fertúrque non ſuffeciſſe integram diem gratulationibus ad portam eum excipientium. Tertia hæc fuit Romæ diſſenſio civium Apuleiana, poſt duas illas Gracchorum tempeſtates tribunitias.

Metellus Pius. Furius. C. Canuleius. Furii interitus. Metelli reditus in patriam quibus gratulationibus exceptus.

Interea bellum ſociale exortum eſt, ex conſpiratione nationum Italiæ. 371 id ut inſperatum, ita ſubitò in immenſum auctum, urbanas ſeditiones novo terrore ſopiit: finitum verò alias turbas excivit ductu potentiorum principum, qui non jam promulgandis legibus aut plebeiis tumultibus, ſed totis exercitibus ruerent in mutuam perniciem. quapropter inſerendum duxi his commentariis, tum quòd ex urbana ſeditione natum ſit, tum quòd in aliam longè nocentiorem evaſerit. ejus belli fuit initium hoc. Fulvius Flaccus in conſulatu ſuo primus omnium apertè injecit pop. Rom. ſociis civitatis cupidinem, ſperantibus ſe fore non

Bellum ſociale. Fulvius Flaccus coſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

amplius ſubditos, ſed imperii participes: in qua ſententia quum firmiter perſtaret, à ſenatu ad quoddam bellum ablegatus eſt: ubi tempore conſulatus abſumpto, ille tribunatum pleb. ambiit, effecítque ut Graccho minori collega daretur. quúmque ambo hujuſmodi leges promulgarent in favorem Italici nominis, utroque cæſo, ut ſuprà narratum eſt, multo magis irritati ſunt ſociorum animi. Indignè enim ferebant, & ſe pro ſubditis magis quàm pro ſociis haberi, & Flaccum Gracchúmque ipſorum commoda publicè curantes tam miſerando mulctatos exitio. Poſt quos & Livius Druſus trib. pleb. vir genere nobilis, ſociis rogantibus legem de civitate eis danda promulgare eſt pollicitus. hoc enim maximè cupiebant, quaſi hac una ratione imperii participes futuri pro ſubditis. tribunus verò gratiam plebis præoccupans, multas colonias deducebat in Italiam & Siciliam, decretas quidem antè, ſed dilatas hactenus. ſenatum quoque ac equites tum maximè propter judicia diſſidentes invicem conabatur conciliare: quæ quum nequiret ſenatui palam reſtituere, arte utroſque aggreſſus eſt. nam quum ſenatores propter crebras ſeditiones vix trecentorum explerent numerum, promulgavit legem
372 ut ex equeſtri ordine adderentur totidem, delectu optimorum habito, atque ex his omnibus in poſterum legerentur judices: ut-

Livius Druſus tr. pl.

κοινωνοὺς τῆς ἡγεμονίας ἀντὶ ὑπηκόων ἐσομένους. εἰσηγούμενος δὲ τὴν γνώμην, καὶ ἐπιμένων αὐτῇ καρτερῶς, ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπὶ τινὰ στρατείαν ἐξεπέμφθη διὰ τόδε· ἐν ᾗ τῆς ὑπατείας αὐτῷ δεδαπανημένης, ὅδε καὶ δημαρχεῖν εἵλετο μετ᾽ αὐτήν, καὶ ἔπραξε γενέσθαι σὺν Γράκχῳ τῷ νεωτέρῳ. τοιάδε ἄλλα ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας ἐσφέρουσι κἀκείνῳ, ἀναιρεθέντοιν δὲ ἀμφοῖν, ὡς μοι προείρηται, πολὺ μᾶλλον ἠρέθιστο ἡ Ἰταλία· οὔτε γὰρ ἠξίουν ἐν ὑπηκόων, ἀντὶ κοινωνῶν, εἶναι μέρει, οὔτε Φλάκκον καὶ Γράκχον ὑπὲρ αὐτῶν πολιτευομένους τοιάδε παθεῖν. ἐπὶ δὲ ἐκείνοις καὶ Λίβιος Δροῦσος δημαρχῶν, ἀνὴρ ἐπιφανέστατος ἐκ γένους, δεηθεῖσι τοῖς Ἰταλιώταις νόμον αὖθις εἰσενεγκεῖν περὶ πολιτείας ὑπέσχετο. τούτου γὰρ δὴ μάλιστα ἐπεθύμουν, ὡς ἑνὶ τῷδε αὐτίκα ἡγεμόνες ἀντὶ ὑπηκόων ἐσόμενοι· ὁ δὲ, τὸν δῆμον ἐς τοῦτο προθεραπεύων, ὑπήγετο ἀποικίαις πολλαῖς ἔς τε τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἐψηφισμέναις μὲν ἐκ πολλοῦ, γεγονυίαις δὲ οὔπω· τήν τε βουλὴν καὶ τοὺς ἱππέας, οἳ μάλιστα δὴ τότε ἀλλήλοις διὰ τὰ δικαστήρια διεφέροντο, ἐπὶ κοινῷ νόμῳ συναγαγεῖν ἐπειρᾶτο· σαφῶς μὲν οὐ δυνάμενος ἐς τὴν βουλὴν ἐπανενεγκεῖν τὰ δικαστήρια, τεχνάζων δ᾽ ἐς ἑκατέρους ὧδε· τῶν βουλευτῶν διὰ τὰς στάσεις τότε ὄντων μόλις ἀμφὶ τοὺς τριακοσίων, τοσούσδε ἑτέρους αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἱππέων εἰσηγεῖτο ἀριστίνδην προσκαταλεγῆναι, καὶ ἐκ τῶνδε πάντων ἐς τὸ μέλλον εἶναι τὰ δικαστήρια· εὐθύνας τε ἐπ᾽ αὐτῶν γίνεσθαι δωροδοκίας προσέγραφεν, ἐγκλήματος

ἀσυ

ἴσα δὴ καὶ ἀγνοουμένους, διὰ τὸ ἔθος τῆς δωροδοκίας ἀνέδην ἐπιπολαζούσης. ὁ μὲν δὴ τάδε πρὸς ἑκατέρους ἐπενόει· περιῆλθε δὲ ἐς τὸ ἐναντίον αὐτῷ. ἥτε γὰρ βουλὴ χαλεπῶς ἔφερεν, ἀθρόως αὐτῇ τοσούσδε προσκαταλεγῆναι, καὶ ἐξ ἱππέων ἐς τὸ μέγιστον ἀξίωμα μεταβῆναι· οὐκ ἀδόκητον ἡγουμένη, καὶ βουλευτὰς γενομένους κατὰ σφᾶς ἔτι δυνατώτερον τοῖς προτέροις βουλευταῖς στασιάσειν. οἵ τε ἱππεῖς ὑπώπτευον ὅτι τῇδε τῇ θεραπείᾳ πρὸς τὸ μέλλον ἐς τὴν βουλὴν μόνην τὰ δικαστήρια ἀπὸ τῶν ἱππέων περιφέροιτο· γευσάμενοί τε κερδῶν μεγάλων καὶ ἐξουσίας, οὐκ ἀλύπως τὴν ὑπόνοιαν ἔφερον· τό, τε πλῆθος αὐτῶν ἐν ἀπορίᾳ σφᾶς ἐποίει καὶ ὑποψίᾳ πρὸς ἀλλήλους, τίνες ἀξιώτεροι δοκοῦσιν ἐς τοὺς τριακοσίους καταλεγῆναι· καὶ τοῖς λοιποῖς φθόνος ἐς τοὺς κρείττονας ἐσῄει. ὑπὲρ ἅπαντα δὲ ἠγανάκτουν ἀναφυομένου τοῦ τῆς δωροδοκίας ἐγκλήματος, ὃ τέως ἡγοῦντο καρτερῶς ὑπὲρ αὐτῶν πρόρριζον ἐσβέσθαι. οὕτω μὲν δὴ καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ἡ βουλή, καίπερ ἔχοντες ἀλλήλοις διαφόρως, ἐς τὸ Δρούσου μῖσος συνεφώνουν, καὶ μόνος ὁ δῆμος ἔχαιρε ταῖς ἀποικίαις. οἱ Ἰταλιῶται δ', ὑπὲρ ὧν δὴ καὶ μάλιστα ὁ Δροῦσος ταῦτα ἐτέχναζε, καὶ οἵδε περὶ τῷ νόμῳ τῆς ἀποικίας ἐδεδίεσαν, ὡς τῆς δημοσίας Ῥωμαίων γῆς (ἣν ἀνέμητον οὖσαν ἔτι οἱ μὲν, ἐκ βίας, οἱ δὲ, λανθάνοντες ἐγεώργουν) αὐτίκα σφῶν ἀφαιρεθησομένης, καὶ πολλὰ περὶ τῆς ἰδίας ἐνοχλησόμενοι. Τυρρηνοί τε καὶ Ὀμβρικοὶ ταὐτὰ δειμαίνοντες τοῖς Ἰταλιώταις, καί, ὡς ἐδόκει, πρὸς τῶν

que cauſam dicere cogerentur ſuſpecti de munerum corruptela. quod malum jam inter crimina haberi deſierat: adeo frontem plerique perfricuerant. hæc tentanti res præter opinionem ſucceſſit in contrarium. nam & ſenatus moleſtè ferebat temporis momento tantum numerum equitum cooptari in ordinem ampliſſimum, quos veriſimile erat nova dignitate auctos parum conſenſuros cum veteribus ſenatoribus: & equites verebantur hoc pacto penes ſolum ſenatum fore judicia, ipſis poſthabitis: qui jam deguſtatis lucris non mediocribus unà cum potentia, meritò ſuſpicari cœperant. ad hæc ipſos equites æmulatio ſubiit, quòd haud facilè quiſquam alteri ceſſurus videbatur ut digniori, & prælatum ſecutura erat invidia. ſed nihil æquè reddebat ſollicitos ac revocari largitionum crimen ad tribunalia, quod jam antiquatum videbatur. ita factum eſt ut quamvis malè conveniret ordinibus, conſpirarent tamen in Druſi odium, ſola plebe gaudente coloniis. At ſocii, quorum in gratiam potiſſimùm hæc machinabatur tribunus, & ipſi abhorrebant à lege de coloniis: quòd ceſſante agri publici diviſione, locupletes eum pars vi aperta, pars diſſimulanter poſſiderent, vicinis etiam moleſti ob cupiditatem proferendi terminos. ad Hetruſcos quoque Umbróſque pervenit hujus mali contagium: qui per coſſ. in Urbem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

acciti, quaſi ad tollendum Dru-
ſum, ſed re vera ut legem incu-
ſarent, palam reclamabant, ex-
pectando comitia. quod ubi tri-
bunus intellexit, dum raró pro-
cedens in publicum, domi quo-
tidianos cœtus habet in obſcura
quadam porticu, accidit ut ve-
ſpere dimiſſurus multitudinem
exclamaret ictum ſe: & dicto ci-
373 tius cecidit. in jacentis femore de-
prehenſus eſt infixus culter ſuto-
Druſi interitus. rius. ita & Druſus in ſuo magi-
ſtratu interemptus eſt. Ceterùm
equites hoc ejus inſtitutum ver-
tendo contra inimicos in calum-
niarum materiam, autores fuêre
Q. Valerius tr. pl. Q. Valerio trib. pleb. promul-
gandi legem de reis faciendis
quotquot ſocii populi Rom. viam
ad reip. adminiſtrationem affe-
ctantibus clámve palámve faviſ-
ſent: ſperabant enim mox poten-
tiſſimum quemque objiciendum
accuſatoribus, ſe judicaturos de
tam invidioſo crimine: ſublatíſ-
que inimicis, majorem poſthac
fore ſuam in rep. potentiam. huic
rogationi collegis intercedenti-
bus, equites undique ſtrictas ſi-
Lex. cas intentando effecerunt ut lex
perferetur. quo facto confeſtim
illuſtrioribus ſenatorum accuſa-
Beſtiæ exilium. tores ſubornati ſunt. ex his Beſtia
ſua ſponte in exilium abiit, con-
temptis in jus vocantibus, quòd
ſe nollet inimicorum poteſtati
Cottæ. credere. poſt eum Cotta compa-
ruit quidem in judicio: ſed lucu-
lenta ratione adminiſtratæ reip.
Mummii Achaici. reddita, palam invectus in equites, Urbem reliquit non expecta-
tis populi de ſe ſuffragiis. Mummius Achaicus turpiter illuſus ab

ὑπάτων ἐς τὴν πόλιν ἐπαχθέντες, ἔργῳ μὲν ἐς ἀναίρεσιν Δρούσου, λόγῳ δ' ἐς κατηγορίαν τοῦ νόμου, φανερῶς κατεβόων, καὶ τὴν τῆς δοκιμασίας ἡμέραν ἀνέμενον. ὧν ὁ Δροῦσος αἰσθόμενός τε, οὐ θαμινὰ προϊὼν, ἀλλ' ἔνδον ἐν περιπάτῳ βραχὺ φῶς ἔχοντι χρηματίζων ἀεὶ, καὶ περὶ ἑσπέραν τὸ πλῆθος ἀποπέμπων, ἐξεβόησεν. ἄφνω, πεπλῆχθαι· καὶ λέγων ἔτι, κατέπεσεν. εὑρέθη δὲ ἐς τὸν μηρὸν αὐτῷ σκυτοτόμου μαχαίριον ἐμπεπηγμένον. οὕτω μὲν δὴ καὶ Δροῦσος ἀνήρητο δημαρχῶν· καὶ οἱ ἱππεῖς ἐπίβασιν ἐς συκοφαντίαν τῶν ἐχθρῶν τὸ πολίτευμα αὐτοῦ τιθέμενοι, Κόϊντον Οὐαλέριον δήμαρχον ἔπεισαν εἰσηγήσασθαι, κρίσεις εἶναι κατὰ τῶν τοῖς Ἰταλιώταις ἐπὶ τὰ κοινὰ φανερῶς ἢ κρύφα βοηθούντων· ἐλπίσαντες τοὺς δυνατοὺς ἅπαντας αὐτίκα εἰς ἔγκλημα ἐπίφθονον ὑπάξεσθαι, καὶ δικάσειν μὲν αὐτοὶ, γιγνομένων δ' ἐκείνων ἐκποδὼν, δυνατώτεροι ἔτι τῆς πόλεως ὑπάρξειν. τὸν μὲν δὴ νόμον ἀπαγορευόντων τῶν ἑτέρων δημάρχων μὴ τίθεσθαι, περιστάντες οἱ ἱππεῖς σὺν ξιφιδίοις γυμνοῖς ἐκύρωσαν· ὡς δ' ἐκεκύρωτο, αὐτίκα τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν βουλευτῶν ἐπεγράφοντο κατήγοροι· καὶ Οὐϊστίας μὲν οὐχ ὑπακούσας, ἑκὼν ἔφευγεν, ὡς οὐκ ἐκδώσων ἑαυτὸν ἐς χεῖρας ἐχθρῶν· καὶ Κόττας ἐπ' ἐκείνῳ παρῆλθε μὲν ἐς τὸ δικαστήριον, σεμνολογήσας δὲ ὑπὲρ ὧν ἐπεπολίτευτο, καὶ λοιδορησάμενος τοῖς ἱππεῦσι φανερῶς, ἐξῄει τῆς πόλεως καὶ ὅδε πρὸ τῆς ψήφου. Μούμμιος δ' ὁ τὴν Ἑλλάδα ἑλὼν, αἰ-

ἱερᾶς ἐνεδρευθεὶς ὑπὸ τῶν ἱππέων, ὑποσχομένων αὐτὸν ἀπολύσειν, κατεκρίθη φεύγειν, καὶ ἐν τῇ Δήλῳ διεβίωσεν.

Ἐπιπολάζοντος δ' ἐς πολὺ τοῦ κακοῦ κατὰ τῶν ἀρίστων, ὅ,τε δῆμος ἤχθετο, τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε εἰργασμένων ἀνδρῶν ἀθρόως ἀφαιρούμενος· καὶ οἱ Ἰταλοί, τοῦ τε Δρούσου πάθους πυνθανόμενοι, καὶ τῆς ἐς τὴν φυγὴν τούτων προφάσεως, οὐκ ἀνασχετὸν σφίσιν ἔτι ἡγούμενοι τοὺς ὑπὲρ σφῶν πολιτεύοντας τοιάδε πάσχειν, οὐδ' ἄλλην τινὰ μηχανὴν ἐλπίδος ἐς τὴν πολιτείαν ἔτι ὁρῶντες, ἔγνωσαν ἀποστῆναι Ῥωμαίων ἄντικρυς, καὶ πολεμεῖν αὐτοῖς κατὰ κράτος. κρύφα τε διεπρεσβεύοντο συντιθέμενοι περὶ τῶνδε, καὶ ὅμηρα διέπεμπον ἐς πίστιν ἀλλήλοις· ὧν ἐς πολὺ οὐκ ἐπύθοντο Ῥωμαῖοι διὰ τὰς ἐν ἄστει κρίσεις καὶ στάσεις· ὡς δ' ἐπύθοντο, περιέπεμπον ἐς τὰς πόλεις ἀπὸ σφῶν τοὺς ἑκάστοις μάλιστα ἐπιτηδείους ἀφανῶς τὰ γιγνόμενα ἐξετάζειν· καὶ τις ἐκ τούτων μειράκιον ὅμηρον ἰδὼν ἐξ Ἄσκλου πόλεως ἐς ἑτέραν ἀγόμενον, ἐμήνυσε τῷ περὶ τὰ χωρία ἀνθυπάτῳ Σερουϊλίῳ. ἦσαν γὰρ ὡς ἔοικε τότε καὶ τῆς Ἰταλίας ἄρχοντες ἀνθύπατοι κατὰ μέρη· ὃ καὶ Ἀδριανὸς ἄρα μιμούμενος ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, τότε αὐτοκράτωρ Ῥωμαίοις ἡγούμενος ἀνεκαίνισε, καὶ μετ' αὐτὸν ἐπέμεινεν ἐς βραχύ. ὁ δὲ Σερουΐλιος θερμότερον ἐσδραμὼν ἐς τὸ Ἄσκλον, καὶ πανηγυρίζουσι τοῖς Ἀσκλαίοις χαλεπῶς ἀπειλῶν ἀνῃρέθη, ὡς ὑπὸ ἤδη πεφωραμένων· ἐπανῃρέθη δ' αὐτῷ καὶ Φοντήϊος, ὃς ἐπρέσβευεν αὐτῷ· καλοῦσι δ' οὕτως τοὺς τοῖς ἡγεμόσι τῶν

judicibus, eum ſe abſoluturos pollicitis, in Delum relegatus eſt, ubi & vitam exegit.

Hoc malo in optimum quemque graſſante, plebs permoleſtè ferebat orbari ſe uno momento tot tantorúmque virorum præſentia· & ſocii, cognito Druſi caſu, & cauſa horum virorum exilii, rem non amplius ferendam rati tam indignis modis tractari patronos ſuos publicos, nec alia via ſe ſpe ſua potituros arbitrati, decreverunt à populo Rom. deficere, eíque bellum inferre totis viribus. itaque per occultas legationes fœdus ineunt, datis ultro citroque obſidibus: quæ res ſerò cognita eſt in Urbe, intenta judiciis atque ſeditionibus. Tandem ubi ſenſère, quos maximè crederent idoneos mittebant circa populos ut rem explorarent tanquam agendo aliud. ex his unus conſpicatus adoleſcentem Aſculanum, pro obſide ductum in urbem aliam, indicavit Servilio pro 374
conſule agenti in eis regionibus. apparet enim tunc quoque regiones Italiæ diſtributas fuiſſe proconſulibus. quem morem imitatus Adrianus imperator, renovavit poſt ætates aliquot, non diu duraturum poſt ejus obitum. [Adrianus imp.] Servilius properè oppidum ingreſſus, Aſculanóſque, ſolenne patrium celebrantes, minis deterrere conatus, ab eis interficitur, quòd defectionem proditam intelligerent: [Servilii interitus.] ſimulque Fonteius legatus ipſius interiit. [Fonteii interitus.] His ſublatis nemini Romano parcitum eſt:

eſt: omnes eodem oppidanorum impetu confoſſi, bona eorum direpta ſunt: itaque aperta jam defectione omnes finitimi arma corripiunt, Marſi, Peligni, Veſtini, Marucini: eos ſequuntur Picentes, Ferentani, Hirpini, Pompeiani, Venuſini, Apuli, Lucani, Samnites, nationes jamdudum inſenſæ Romano nomini: denique quicquid populorum à Liri, qui nunc ut puto Liternus eſt, uſque intimum Adriaticum ſinum occurrit, ſive terreſtri itinere, ſive oram Italiæ circumlegentibus. horum legatis querentibus ſe non admitti ad jus civitatis, quum tamen ipſorum opera & auxilio populus Romanus longè ac latè imperio polleat: ſenatus ſatis ferociter reſpondit, ſi reſipuerint, audituros ſe legationes, aliâs non.

Socii à Romanis deficiunt.

Ita voto fruſtrati bellum parant: habitíſque delectibus conſcribunt peditum equitúmque ad centum millia. nec minores fuere populi Romani copiæ, ad urbanum exercitum annumeratis auxiliis ſociorum qui in fide permanebant. his præerant Sex. Julius Cæſar, & P. Rutulius Lupus, conſules. ambobus enim tam gravis & inteſtini belli imperium decretum eſt, & mœnia cum portis munita cuſtodiis, quòd tum maximè ſua res vicinorúmque agi videretur. & quia mentione ſemel facta novorum inſtitutorum apparebat varias ac

Copiæ ſociorum & Romanorum.

Sextus Julius Cæſar & P. Rutilius Lupus coſſ.

ἐθνῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπομένους ἐς βοήθειαν. πεσόντων δὲ τῶνδε, οὐδὲ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων τις ἦν φειδὼ, ἀλλὰ τοὺς παρὰ σφίσι πάντας οἱ Ἀσκλαῖοι συνεκέντουν ἐπιτρέχοντες, καὶ τὰ ὄντα αὐτοῖς διήρπαζον. ἐκραγείσης δὲ τῆς ἀποστάσεως, ἅπαντα ὅσα τοῖς Ἀσκλαίοις ἔθνη γείτονα ἦν, συνεξέφανε τὴν παρασκευὴν, Μάρσοι τε καὶ Μαγλῖνοι καὶ Οὐϊστῖνοι καὶ Μαῤῥουκῖνοι, καὶ ἐπὶ τούτοις Πικεντῖνοι καὶ Φερεντανοὶ καὶ Ἱρπῖνοι καὶ Πομπηϊανοὶ καὶ Οὐενούσιοι καὶ Ἰάπυγες, Λευκανοί τε καὶ Σαμνῖται, χαλεπὰ Ῥωμαίοις καὶ πρὶν ἔθνη γενόμενα· ὅση τε ἄλλη ἀπὸ Λίριος ποταμοῦ, ὃν νῦν μοι δοκοῦσι Λίτερνον ἡγεῖσθαι, ὃς ἐπὶ τὸν μυχὸν ἐστὶ τοῦ Ἰονίου κόλπου πεζεύοντι καὶ περιπλέοντι. πέμψασι δ᾽ αὐτοῖς ἐς Ῥώμην πρέσβεις αἰτιωμένους ὅτι πάντα Ῥωμαίοις ἐς τὴν ἀρχὴν συνεργασάμενοι, οὐκ ἀξιοῦνται τῆς τῶν βεβοηθημένων πολιτείας, ἡ βουλὴ μάλα καρτερῶς ἀπεκρίνατο, εἰ μεταγινώσκουσι τῶν γεγονότων, πρεσβεύειν ἐς αὐτὴν, ἄλλως δὲ μή.

Οἱ μὲν δὴ, πάντα ἀπογνόντες, ἐς παρασκευὴν καθίσταντο, καὶ αὐτοῖς ἐπὶ τῷ κατὰ πόλιν στρατῷ κοινὸς ἦν ἱππέων τε καὶ πεζῶν ἕτερος ἐς δέκα μυριάδας· καὶ Ῥωμαῖοι τὸν ἴσον αὐτοῖς ἀντεξέπεμπον, ἀπό τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἔτι συμμαχούντων σφίσιν ἐθνῶν τῆς Ἰταλίας. ἡγοῦντο δὲ Ῥωμαίων μὲν ὕπατοι Σέξτος τε Ἰούλιος Καῖσαρ, καὶ Πόπλιος Ῥουτίλιος Λοῦπος· ἄμφω γὰρ ὡς ἐς μέγαν δὴ καὶ ἐγχώριον πόλεμον ἐξῄεσαν, ἐπεὶ καὶ τὰς πύλας οἱ ὑπόλοιποι καὶ τὰ τείχη διὰ χειρὸς εἶχον, ὡς ἐπ᾽ οἰκείῳ καὶ γείτονι μάλιστα ἔργῳ. τό τε ποικίλον περὶ τοῦ νόμου καὶ πολυ-

…λυμερὲς ἐνθυμούμενοι, ὑποστρα-
…γους τοῖς ὑπάτοις συνέπεμψαν
…ς τότε ἀρίστους, ὑπὸ μὲν Ῥουτιλίῳ
…αιόν τε Πομπήϊον, τὸν πατέρα
…ομπηΐου τοῦ Μάγνου παρονομασθέν-
…ς, καὶ Κόϊντον Καιπίωνα, καὶ Γάϊον
…ερπένναν, καὶ Γάϊον Μάριον, καὶ
Οὐαλέριον Μεσσάλαν· ὑπὸ δὲ Σέξ-
…ῳ Καίσαρι Πόπλιον Λέντλον, ἀ-
…δελφὸν αὐτοῦ Καίσαρος, καὶ Τίτον
…ίδιον, καὶ Λικίνιον Κράσσον, καὶ
Κορνήλιον Σύλλαν, καὶ Μάρκελλον
…τὶ τοῖσδε. τοσοῖδε μὲν δὴ τοῖς ὑπά-
…οις διελόμενοι τὴν χώραν ὑπεστρα-
…ήγουν, καὶ πάντες ἐπορεύοντο οἱ
…πατοι, καὶ αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι καὶ
…τέρους ὡς ἐς μέγαν ἀγῶνα ἔπεμπον
…άστοτε. Ἰταλοῖς δ' ἦσαν μὲν στρατη-
…οὶ κατὰ πόλεις ἕτεροι, κοινοὶ δ' ἐπὶ
τῷ κοινῷ στρατῷ καὶ τοῦ παντὸς αὐ-
…τοκράτορες Τίτος Ἀφράνιος, καὶ
Γάϊος Ῥουτίλιος, καὶ Μάριος
…Ἠγνάτιος, καὶ Κόϊντος Πομπαίδιος,
καὶ Γάϊος Πάπιος, καὶ Μάρκος
Λαμπώνιος, καὶ Γάϊος Ἰουδακί-
λιος, καὶ Ἕριος Ἀσίνιος, καὶ Οὐέ-
τιος Κάτων· οἳ τὸν στρατὸν ὁμοίως
μερισάμενοι, τοῖς Ῥωμαίων στρατη-
γοῖς ἀντεκαθέζοντο, καὶ πολλὰ μὲν ἔδρα-
σαν, πολλὰ δ' ἔπαθον. ὧν ἑκατέρων,
ἐν κεφαλαίῳ φράσαι, τὰ ἀξιολογώ-
τατα ἦν τοιάδε. Οὐέττιος μὲν Κάτων
Σέξτον Ἰούλιον τρεψάμενός τε καὶ δι-
σχιλίους κτείνας, ἐπὶ Ἀσερνίαν ἤλασε,
Ῥωμαΐζουσαν καὶ αὐτήν· οἱ μὲν συν-
τάπλοντες, Λεύκιός τε Σκιπίων, καὶ
Λεύκιος Ἀκίλλιος, θεραπόντων ἐσθῆ-
τας ὑποδύντες, ἀπέδρασαν, χρόνῳ
δὲ καὶ λιμῷ παρεστήσαντο οἱ πολέμιοι.

multiplices eſſe voluntates hominum, legati conſulibus additi ſunt, viri ejus ætatis ſpectatiſſimi, Rutilio Cn. Pompeius, Magni pater, Q. Cepio, C. Perpenna, C. Marius, Valerius Meſſala: Sex. Cæſari, P. Lentulus, ipſius germanus, T. Didius, Licinius Craſſus, Cornelius Sylla, M. Marcellus. Singulis attributæ ſunt ſuæ provinciæ: omnes proconſulari poteſtate ornati: &, ut in arduo certamine, interdum ſupplementa ſummiſſa ſunt. Sociis verò præter minores duces oppidatim lectos, cum imperio præerant T. Afranius, P. Ventidius, Marius Egnatius, Q. Popedius, C. Papius, M. Lamponius, C. Judacilius, Hirius Aſinius, Vetius Cato: qui pariter copias inter ſe partiti, opponebant ſe ducibus Romanis non ſine mutuis cladibus. Fuerunt autem, ut compendio dicam, hæ: Vetius Cato, Sex. Julium cæſis M M. in Eſerniam compulit, quæ tum perſtabat in fide Romani populi. L. Scipio & L. Acilius inde ſervorum habitu elapſi ſunt, reliqui fame coacti tandem deditionem fecerunt. Venafro verò per proditionem capto Marius Egnatius duas Romanas cohortes ibi concidit. P. Preſenteius Perpennam cum X. M. obviam ſibi factum fugavit, cæſiſque ad quater mille, reli-

Duces Romanorum.

Duces ſociorum.

Sociorum & Romanorum bellum.

L. Scipio & L. Acilius ſervorum habitu elapſi.

Μάριος δὲ Ἠγνάτιος Οὐενάφρον ἑλὼν ἐκ προδοσίας, ἔκτεινε δύο Ῥωμαίων σπείρας ἐν αὐτῇ. Πρησεντῖος δὲ Πόπλιος Περπένναν μυρίων ἀνδρῶν ἡγούμενον ἐτρέψατο, καὶ ἔκτεινεν ἐς τετρακισχιλίους, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ πλείονος

quorum

quorum armis majore ex parte
potitus. quamobrem Rutilius
coſ. adempto Perpennæ impe-
rio, reliquias ejus exercitus at-
tribuit C. Mario. M. Lampo-
nius, Licinium Craſſum aggreſ-
ſus, octingentos ex ejus militi-
bus proſtravit, reliquos in Gru-
mentum compulit. C. Papius,
Nola per proditionem occupata,
Romanorum duobus millibus
qui in præſidio erant, per cadu-
ceatorem ad ſe tranſeundi pote-
ſtatem obtulit: illi conditionem
acceperunt, exceptis ducibus,
quos comprehenſos victor neca-
vit inedia. Idem Stabias, Min-
376 turnas, Salernúmque, Roma-
nam coloniam, cepit, capto-
rum oppidorum cives unà cum
ſervis aſcripſit in militum ſuo-
rum numerum. pervaſtato dein-
de omni circum Nuceriam a-
gro, finitima oppida ſimilis in-
juriæ metu ad eum deſciverunt,
& petenti, auxilium miſerunt,
decem peditum millia, equites
mille: quibus auctus Papius A-
cerras obſedit. Tum Sex. Cæſar
accitis Gallorum peditum decem
millibus, & Numidarum equi-
tatu, caſtra prope illum poſuit:
Oxinthas Jugurthæ filius.
Papius verò Oxintam, Jugurthæ,
regis quondam Numidarum, fi-
lium, è Venuſina in qua tum aſ-
ſervabatur cuſtodia eductum, or-
natúmque purpura oſtentabat e-
jus popularibus ſub Cæſare mi-
litantibus. quúmque crebra eo-
rum, ut ad proprium regem, fie-
rent transfugia, conſul ceteros,
ut ſuſpectos, remiſit in Africam.

μέρους τὰ ὅπλα ἔλαβε· ἐφ' ὅ
Περπένναν Ῥουτίλιος ὕπατος π
ρέλυσε τῆς στρατηγίας, καὶ τὸ μέρ
τοῦ στρατοῦ Γαΐῳ Μαρίῳ προσέθη
Μάρκος δὲ Λαμπώνιος τῶν ἀμφὶ Λ
κίνιον Κράσσον ἀνεῖλεν ἐς ὀκτακ
σίους, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐς Γρούμ
τον πόλιν ἐξεδίωξε. Γάϊος δὲ Πα
πιος Νώλαν τε εἷλεν ἐκ προδοσία
καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ Ῥωμαίοις δισχιλί
οὖσιν ἐκήρυξεν, εἰ μετατίθεντο στρα
τεύσασθαι ἑαυτῷ, καὶ τούσδε μὲν ὁ Πα
πιος μετατεθειμένους ἐστράτευσεν.
οἱ δ' ἡγεμόνες αὐτῶν, οὐχ ὑπακο
σαντες τῷ κηρύγματι, ἐλήφθησα
αἰχμάλωτοι, καὶ λιμῷ πρὸς τοῦ Πα
πίου διεφθάρησαν. Πάπιος δὲ Κα
σταβίας εἷλε, καὶ Μίντερνον, καὶ Σα
λερνον, ἣ Ῥωμαίων ἄποικος ἦν, κ
τοὺς ἐξ αὐτῶν αἰχμαλώτους τε κα
δούλους ἐστράτευεν. ὡς δὴ καὶ Νουκε
ρίας τὰ ἐν κύκλῳ πάντα κατέπρη-
σεν· αἱ δὲ πλησίον αὐτῶν πόλεις κα-
ταπλαγεῖσαι, προσετίθεντο, στρα-
τιάν τε αἰτοῦντι παρέχον ἐς μυρίους
πεζούς, καὶ ἱππέας χιλίους. μεθ' ὧν
ὁ Πάπιος Ἀχέρρας περιεκάθητο.
Σέξτου δὲ Καίσαρος Γαλατῶν πε-
ζοὺς μυρίους, καὶ Νομάδας Μαυ-
ρουσίους ἱππέας πεζοὺς προσλαβόν-
τος τε καὶ χωροῦντος ἐπὶ τὰς Ἀ-
χέρρας, ὁ Πάπιος Ὀξύνταν, υἱὸν
Ἰογόρθου τοῦ Νομάδων ποτὲ βασι-
λέως ὑπὸ Ῥωμαίων ἐν Οὐενουσίᾳ
φυλαττόμενον, ἤγαγεν ἐκ τῆς Οὐ-
ενουσίας· καὶ περιθεὶς αὐτῷ πορφύ-
ραν βασιλικήν, ἐπεδείκνυ θαμινὰ
τοῖς Νομάσι τοῖς σὺν Καίσαρι·
πολλῶν δ' ὡς πρὸς ἴδιον βασιλέα
αὐτομολούντων ἀθρόως, τοὺς μὲν
λοιποὺς τῶν Νομάδων ὡς ὑπόπτους
ὁ Καῖσαρ ἐς Λιβύην ἀπέπεμψε.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

κπίου δὲ πελάσαντος αὐτῷ σὺν καταφρονήσει, καὶ μέρος ἤδη τοῦ χάρακος διασπῶντος, τοὺς ἱππέας ἐκπέμψας κατ' ἄλλας πύλας, ἔκτεινε τοῦ Παπίου περὶ ἑξακισχιλίους. ἐπὶ τῷδε Καῖσαρ μὲν ἐξ Ἀχερρῶν ἀνεζεύγνυεν· Ἰουδακιλίῳ δ' ἐν Ἰαπυγίᾳ προσετίθεντο Κανύσιοι καὶ Οὐενούσιοι, καὶ ἕτεραι πόλεις πολλαί· τινὰς δὲ καὶ ἀπειθούσας ἐξεπολιόρκει, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς Ῥωμαίων τοὺς μὲν ἐπιφανεῖς ἔκτεινε, τοὺς δὲ δημότας καὶ δούλους ἐστράτευσε. Ῥούτιλιος δὲ ὁ ὕπατος, καὶ Γάϊος Μάριος ἐπὶ τοῦ Λίριος ποταμοῦ γεφύρας ἐς διάβασιν ἐξ οὐ πολλοῦ διαστήματος ἀπ' ἀλλήλων ἐπήγνυντο, καὶ Οὐέττιος Κάτων αὐτοῖς ἀντεστρατοπέδευε, παρὰ τὴν Μαρίου μάλιστα γέφυραν, ἔλαθέ τε νυκτὸς περὶ τὴν Ῥουτιλίου γέφυραν λόχους ἐν φάραγξιν ἐνεδρεύσας. ἅμα δ' ἕῳ τὸν Ῥουτίλιον διελθεῖν ὑπεριδὼν, ἀνέστησε τὰς ἐνέδρας, καὶ πολλοὺς μὲν ἔκτεινεν ἐπὶ τοῦ ξηροῦ, πολλοὺς δ' ἐς τὸν πόντον κατῶσεν, ὅ, τε Ῥουτίλιος αὐτὸς ἐν τῷδε τῷ πόνῳ βέλει τρωθεὶς ἐν τῇ κεφαλῇ, μετ' ὀλίγον ἀπέθανε. καὶ Μάριος, ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὢν γεφύρας, τὸ συμβὰν ἐκ τῶν φερομένων κατὰ τὸ ῥεῦμα σωμάτων εἰκάσας, τοὺς ἐν ποσὶν ὤσατο, καὶ τὸ ῥεῦμα περάσας, τὸν χάρακα τοῦ Κάτωνος ὑπ' ὀλίγων φυλαττόμενον εἷλεν· ὥστε τὸν Κάτωνα νυκτερεῦσαί τε ἔνθαπερ ἐνίκησε, καὶ ἀποροῦντα ἀγορᾶς ἀναζεῦξαι περὶ τὴν ἕω. Ῥουτιλίου δὲ τοῦ σώματος καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ἐπὶ ταφὴν ἐς Ῥώμην ἐνεχθέντων, ἥ τε ὄψις ἐλεεινὴ τοῦ ὑπάτου καὶ τοσῶνδε ἄλλων

Poſt hæc quum Papius temerè auſus eſſet oppugnare caſtra conſulis, jámque partem valli convelleret, emiſſo per averſam portam equitatu cæſa ſunt circiter ſex millia hoſtium. poſt quam victoriam conſul inde abduxit exercitum: ad Judacilium autem in Apulia Canuſini unà cum Venuſinis defecerunt, & multi alii populi. quoſdam abnuentes imperata facere vi expugnavit: deprehenſóſque in his Romanos nobiliores necavit, plebeios verò & ſervos militibus ſuis immiſcuit. Alter autem coſ. Rutilius, unà cum C. Mario duos non longè inter ſe diſtantes pontes ſuper Lirim conſtruunt, ad trajiciendas copias: quibus Vetius Cato cum exercitu ſuo ſe oppoſuit, propius pontem Marii, diſpoſitis noctu circa Rutilii pontem in valle quadam inſidiis: eum diluculo trajicere paſſus aggreditur: cæſíſque multis, multos in fluvium egit præcipites. Coſ. ipſe in hac pugna ſaucius caput, paulo pòſt ex eo vulnere eſt mortuus. At Marius ad alterum pontem hærens, ubi caſum hunc intellexit ex cadaveribus delatis prono fluvio, properè trajectis quos ſecum habebat, caſtra hoſtium à paucis cuſtodita expugnavit: quo factum eſt ut Cato 377
pernoctarit eo loco ubi vicerat, & penuria commeatus mane coactus ſit inde diſcedere. Conſulis autem cadavere & aliorum nobilium non paucorum ad ſepulturam in urbem relato, triſtis viſa eſt populo ejus pompæ facies,

Papii clades.

Canuſini. Venuſini.

Rutilii clades.

Rutilii interitus.

cies, & diuturnus luctus exitus eſt tot civium deſiderio. quapropter S. C. decretum fuit, ut poſthac defunctorum in bello corpora ibi humarentur ubicunque cecidiſſent, ne ob eorum conſpectum reliqui ſegniores ad militiam fierent. id decretum mox cognitum & hoſtes imitati ſunt.

Senatus-conſultum.

In reliquum anni nemo in magiſtratu ſucceſſit Rutilio, quòd Cæſari non vacaret in urbem reverti ad comitia. exercitum ejus ſenatus commiſit C. Mario & Q. Cepioni.

Rutilii copiæ C. Mario & Cepioni datæ.

Ad hunc Cepionem Q. Popedius, hoſtium dux, transfugere ſe ſimulans adduxit pro obſidibus duos ſervos pueros, more ingenuorum prætextatos: &, quo magis fidem impetraret, plumbi maſſas auro argentóque circumlitas attulit: ſimúlque hortatus eſt ut ſe duce confeſtim aggrederetur hoſtilem exercitum, dum nullo regitur imperio. ita deceptum hominem præcedebat. ut verò ventum eſt ad locum præſtitutum inſidiis, ipſe in tumulum quendam curſu contendit, quaſi circumſpecturus ubinam hoſtes eſſent: quo facto ſignum ſuis extulit: illi provolantes, Cepionem interficiunt cum multis aliis.

Popedius Cepionem prodit.

Cepionis interitus.

reliquum ejus exercitus ſenatus adjunxit ad Marii copias. Per idem tempus Sex. Cæſar peditum triginta millia, equitum quinque, deducens per fauces quaſdam præruptas, & ex improviſo irruente Mario Egnatio, in vallem compulſus, lectica propter morbum delatus eſt

ἀνῃρημένων, καὶ πολυήμερον ἐπὶ τῷδ
πένθος ἠγέρθη. καὶ ἀπὸ τοῦδε ἡ βου-
λὴ, τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐν τοῖς πο-
λέμοις ἔκρινεν, ἔνθαπερ ἂν ὦσι, θά-
πτεσθαι, τοῦ μὴ τοὺς λοιποὺς ἐκ τῆς
ὄψεως ἀποτρέπεσθαι τῶν στρατιωτῶν. τ
δ᾽ αὐτὸ καὶ οἱ πολέμιοι πυθόμενοι
περὶ σφῶν ἐψηφίσαντο. Ῥουτιλί
μὲν δὴ διάδοχος ἐπὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ἔ-
τους οὐκ ἐγένετο, Σέξτου Καίσα-
ρος οὐκ ἀγαγόντος σχολὴν διαδρα-
μεῖν ἐπὶ ἀρχαιρέσια ἐς Ῥώμην· τ
δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῷ στρατιὰς ἡ βουλὴ προσ-
έταξεν ἄρχειν Γαϊόν τε Μάριον, καὶ
Κόϊντον Κεπίωνα. τούτῳ τῷ Κεπίω-
νι Κόϊντος Πομπαίδιος ὁ ἀντιστρατη-
γὸς, οἷά τις αὐτόμολος, προσέ-
φυγεν, ἄγων καὶ διδοὺς ἐνέχυρα
δύο βρέφη δοῦλα, καθάπερ υἱεῖς,
ἐσκευασμένα ἐσθῆσι περιπορφύροις.
ἐς δὲ πίστιν ἔφερε καὶ μάζας ἐκ μο-
λίβδου, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ περιβε-
βλημένας· καὶ ἐδεῖτο κατὰ σπουδὴν
αὐτῷ τὸν Κεπίωνα ἕπεσθαι μετὰ τῆς στρα-
τιᾶς, ὡς καταληψόμενον αὐτοῦ τὸ
στρατόπεδον ἔρημον ἔτι ἄρχοντος.
Κεπίων μὲν δὴ πυθόμενος εἵπετο,
Πομπαίδιος δὲ πλησίον τῆς ἐσκευα-
σμένης ἐνέδρας γενόμενος, ἀνέδρα-
μεν ἐς τινὰ λόφον ὡς κατοψόμενος
τοὺς πολεμίους, καὶ σημεῖον αὐτοῖς
ἐπῆρεν· οἱ δὲ, ἐκφανέντες, αὐτόν
τε Κεπίωνα καὶ πολλοὺς σὺν αὐτῷ
κατέκοψαν· καὶ τὸ λοιπὸν τῆς στρα-
τιᾶς Κεπίωνος ἡ σύγκλητος Μα-
ρίῳ προσέζευξε. Σέξτος δὲ καὶ Καῖ-
σαρ μετὰ τρισμυρίων πεζῶν καὶ ἱπ-
πέων πεντακισχιλίων διεξιὼν τινὰ
φάραγγα καὶ κρημνοὺς, ἄφνω προσ-
πεσόντος αὐτῷ Μαρίου Ἰγνατίου, ἐς
τὴν φάραγγα περιωσθεὶς, ἔφυγεν
ἐπὶ κλίνης, διὰ νόσον, ἐπὶ τινὰ πο-
ταμὸν

ποταμὸν οὗ μία γέφυρα ἦν. καὶ ἐνταῦθα τὸ πλέον τῆς στρατιᾶς ἀπολέσας καὶ τῶν ὑπολοίπων τὰ ὅπλα, μόλις ἐς Τεανὸν καταφυγών, ὥπλιζεν οὓς ἔτι εἶχεν, ὡς ἐδύνατο· ἑτέρου δὲ πλήθους αὐτῷ κατὰ σπουδὴν ἐπελθόντος, ἐπὶ Ἀχέρρας ἔτι πολιορκουμένας ὑπὸ τοῦ Παπίου μετῄει. καὶ οἵδε μὲν ἀλλήλοις ἀντιστρατοπεδεύοντες οὐκ ἐπεχείρουν οὐδέτερος οὐδετέρῳ διὰ φόβον. Μάρσους δὲ Κορνήλιος Σύλλας καὶ Γάϊος Μάριος ἐπιθεμένους σφίσι, συντόνως ἐδίωκον μέχρι θριγκοῖς ἀμπέλων ἐμπεσεῖν αὐτούς· καὶ Μάρσοι μὲν τοὺς θριγκοὺς κακοπαθῶς ὑπερέβαινον, Μαρίῳ δὲ καὶ Σύλλᾳ διώκειν ὑπὲρ τοῦτ' οὐκ ἔδοξε. Κορνήλιος δὲ Σύλλας ἐπὶ θάτερα τῶνδε τῶν ἀμπέλων στρατοπεδεύων αἰσθόμενος τοῦ γεγονότος, ὑπήντα τοῖς ἐκφεύγουσι τῶν Μάρσων. καὶ πολλοὺς καὶ ὅδε ἀπέκτεινεν· ὡς τὸν φόνον ἐκείνης τῆς ἡμέρας γενέσθαι πλείους ἑξακισχιλίων, ὅπλα δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ληφθῆναι πολὺ πλείονα· Μάρσοι μὲν δή, δίκην θηρίων, τῷ πταίσματι περιαγανακτοῦντες, αὖθις ὥπλιζόν τε καὶ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ἐπιέναι, προεπιχειρεῖν μὴ θαρροῦσι, μηδὲ ἀρχὴν μάχης· ἔστι γὰρ τὸ ἔθνος πολεμικώτατον· καὶ φασὶ κατ' αὐτοῦ θρίαμβον ἐπὶ τῷδε τῷ πταίσματι γενέσθαι μόνῳ, λεγόμενον πρότερον, οὔτε κατὰ Μάρσων οὔτε ἄνευ Μάρσων γενέσθαι θρίαμβον. περὶ δὲ τὸ Φάλερνον ὄρος, Γναῖον Πομπήϊον Ἰουδακίλιος, καὶ Τίτος Ἀφράνιος, καὶ Πόπλιος Οὐεντίδιος ἐς ταυτὸν συνελθόντες ἀλλήλοις, ἐτρέποντο καὶ κατεδίωκον ἐς πόλιν Φίρμον. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐφ' ἕτερα ᾤχοντο· Ἀφράνιος δὲ περιεκάθητο Πομπηΐῳ ἐς τὸ Φίρμον κατακεκλεισμένῳ. ὁ δ' αὐτίκα μὲν ὁπλίζων

ad fluvium quendam unico ponte pervium: ubi majore parte exercitus amiſſa, reliquis paſſim arma projicientibus ægrè ſe recepit intra Teani mœnia: ibíque ſuos armavit ut potuit: acceptóque ſupplemento, properavit ad Acerras defendendas ab oppugnatione Papii. ita collatis caſtris neuter alterum auſus eſt laceſſere. At C. Marius Marſos ſe adortos egregiè repulit, uſque ad ſepes vinetorum perſequutus: quas hoſte ægrè tranſcendente, Romanis non libuit urgere amplius. Sylla verò qui ex altero vinetorum latere caſtra habebat, fugientibus occurrens, & ipſe multos interfecit, ut ea die deſiderati ſint ex Marſis ſupra ſex millia: armorum numerus multo major venit in poteſtatem victoris. ea clade magis etiam efferati ſunt hoſtium animi, reparatíſque viribus Romanum metu ceſſantem ultro laceſſere auſi ſunt. eſt enim gens hæc pugnaciſſima. Ferunt nunquam aliàs de his triumphum viſum. nam ad id temporis nec ſine Marſis nec de Marſis triumphatum fuerat. Parte alia circa Falerinum montem Judacilius & T. Afranius & P. Ventidius conjunctis copiis exercitum Cn. Pompeii fuſum fugatúmque intra Firmum compellunt. ad cujus obſidionem Afranio relicto, alii duo in diverſum abeunt. Pompeius his qui cladi ſupererant armatis denuo, à pugnan-

Acerræ. 378

Marſorum clades.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

pugnando abſtinuit. adventante
autem alio exercitu, Sulpitium
per devia miſſum juſſit Afranii
terga invadere, ipſe à fronte eum
adortus eſt. quúmque dubio
Marte certaretur, Sulpitius in-
cendit caſtra hoſtium: quo viſo
ille ſine ordine, ſine imperio tre-
pidè receperunt ſe intra Aſcu-
Afranii interitus. lum: Afranius fortiter pugnan-
do cecidit. Pompeius oppidi op-
pugnationem inſtituit. Aſcula-
nus erat Judacilius: quapropter
timens patriæ, cum octo cohor-
tibus ſuccurrit: ſimúlque per
nuntios, Aſculanos præmonuit,
eruptionem facerent in obſeſſo-
res, quamprimùm procul adve-
nientem ipſum conſpicerent, ut
hoſtis cogeretur ancipiti pugna-
re prælio. ſed oppidani per ſegni-
Judacilius. tiem nihil moverunt. Judacilius
nihilominus per medios hoſtes
penetravit intra mœnia, ſequen-
379 tibus quotquot poterant: & ex-
probravit eis timiditatem atque
inobedientiam. Ceterùm deſpe-
rata incolumitate civium, pri-
mùm inimicos, tum ob priſti-
nam ſimultatem, tum ob recen-
tem culpam, quòd mandata i-
pſius aſpernati ceteris ejuſdem
contumaciæ fuiſſent autores,
contrucidavit, mox in templo
rogum extruxit, eíque lectum
impoſuit: & cum amicis epula-
tus, poſt prolixam compotatio-
Ejus interitus. nem venenum hauſit: quo facto
decubuit, hortatus amicos ut
faces ſubderent. atque ita vitam
finiit, ne ſuperſtes eſſet patriæ.
Sex. Cæſari ſenatus in ſequentem annum prorogavit cum conſula-

τοὺς ὑπολοίπους, ἐς χεῖρας σὺν ᾔει· προσελθόντος δὲ ἑτέρου στρατοῦ, Σουλπίκιον περιέπεμπεν ὀπίσω τοῦ Ἀφρανίου γενέσθαι. καὶ αὐτὸς κατὰ μέτωπον ἐπῄει· γιγνομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης, καὶ πονουμένοιν ἀμφοῖν, ὁ Σουλπίκιος ἐνεπίμπρη τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, καὶ τοῦθ' οἱ πολέμιοι κατιδόντες, ἐς Ἄσκλον ἔφευγον, ἀκόσμως ἅμα καὶ ἀστρατηγήτως· Ἀφράνιος δὲ ἐπεπτώκει μαχόμενος· Πομπήϊος δὲ καὶ τὸ Ἄσκλον ἐπελθὼν ἐπολιόρκει. πατρὶς δ' ἦν Ἰουδακιλίου τὸ Ἄσκλον, καὶ δεδιὼς ὑπὲρ αὐτῆς ὑπήγετο, σπείρας ἄγων ὀκτώ. προπέμψας δὲ τοῖς Ἀσκλαίοις, ἐκέλευεν, ὅταν αὐτὸν ἴδωσι πόῤῥωθεν ἐπιόντα, ἐκδραμεῖν ἐπὶ τοὺς περικαθημένους, ὡς τὸν ἀγῶνα τοῖς ἐχθροῖς ἑκατέρωθεν γενέσθαι. ἀλλὰ Ἀσκλαῖοι μὲν ἀπώκνησαν. ὁ δὲ Ἰουδακίλιος καὶ ὣς ἐς τὴν πόλιν διὰ μέσων τῶν πολεμίων ἐσδραμὼν μεθ' ὅσων ἐδυνήθη, ὠνείδισε μὲν αὐτοῖς ἀτολμίαν καὶ δυσπείθειαν· οὐκ ἐλπίζων δ' ἔτι τὴν πόλιν περιέσεσθαι, τοὺς μὲν ἐχθροὺς, οἳ τέως αὐτῷ διεφέροντο καὶ τότε διὰ * νοντὸ πλῆθος εἰς ἃ παρήγγελεν ἀπέτρεψαν, ἔκτεινε πάντας· ἐν δὲ ἱερῷ πυρὰν νήσας καὶ κλίνην ἐπιθεὶς ἐπὶ τῇ πυρᾷ, παρευωχήθη σὺν τοῖς φίλοις, καὶ προϊόντος τοῦ πότου φάρμακόν τε προσενέγκατο, καὶ κατακλίνας αὐτὸν ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἐκέλευσε τοῖς φίλοις ἅψαι τὸ πῦρ. καὶ Ἰουδακίλιος μὲν ὧδε φιλοτιμηθεὶς περὶ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖν, κατελύθη. Σέξτος δὲ Καῖσαρ, ἐξήκοντος αὐτῷ τοῦ χρόνου τῆς ἀρχῆς, ἀνθύπατος ὑπὸ τῆς βουλῆς αἱρεθεὶς, ἐπε-

δραμὼν

δραμὼν ἀνδράσι δισμυρίοις μεταστρατοπεδεύουσί, ποι, καὶ ἔκτεινεν αὐτῶν ἐς ὀκτακισχιλίους, ὅπλα τε πολὺ πλειόνων ἔλαβε· χρονίου δ' αὐτῷ τῆς περὶ τὸ Ἄσκλον οὔσης χειροτονίας, ἀποθνήσκων ἐκ νόσου, ἀντιστράτηγον ἀπέφηνε Γάϊον Βέβαιον.

Καὶ τάδε μὲν ἀμφὶ τὴν Ἰταλίαν τὴν περὶ τὸν Ἰόνιον· αἰσθόμενοι δ' αὐτῶν οἱ ἐπὶ θάτερα τῆς Ῥώμης Τυῤῥηνοὶ καὶ Ὀμβρικοὶ, καὶ ἄλλα τινὰ αὐτοῖς ἔθνη γειτονεύοντα, πάντες ἐς ἀπόστασιν ἠρεθίζοντο. δείσασα οὖν ἡ βουλὴ μὴ ἐν κύκλῳ γενόμενος αὐτοῖς ὁ πόλεμος ἀφύλακτος ᾖ, τὴν μὲν θάλασσαν ἐφρούρει τὴν ἀπὸ Κύμης ἐπὶ τὸ ἄστυ δι' ἀπελευθέρων, τότε πρῶτον ἐς στρατείαν δι' ἀπορίαν ἀνδρῶν καταλεγέντων· Ἰταλιωτῶν δὲ τοὺς ἔτι ἐν τῇ συμμαχίᾳ παραμένοντας ἐψηφίσατο εἶναι πολίτας· οὗ δὴ μάλιστα μόνου πάντες ἐπεθύμουν. καὶ τάδε ἐς Τυῤῥηνοὺς περιέπεμπεν· οἱ δὲ ἄσμενοι τῆς πολιτείας μετελάμβανον· καὶ τῇδε τῇ χάριτι ἡ βουλὴ τοὺς μὲν εὔνους εὐνουστέρους ἐποίησε, τοὺς δὲ ἐνδοιάζοντας ἐβεβαιώσατο· τοὺς δὲ πολεμοῦντας, ἐλπίδι τινὶ τῶν ὁμοίων πρᾳοτέρους ἐποίησε. Ῥωμαῖοι μὲν δὴ τούσδε τοὺς νεοπολίτας, οὐκ ἐς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα φυλὰς, αἳ τότε ἦσαν αὐτοῖς, κατέλεξαν (ἵνα μὴ τῶν ἀρχαίων πλέονες ὄντες ἐν ταῖς χειροτονίαις ἐπικρατοῖεν) ἀλλὰ δεκατεύοντες ἀπέφηναν ἑτέρας, ἐν αἷς ἐχειροτόνουν ἔσχατοι. καὶ πολλάκις αὐτῶν ἡ ψῆφος ἀχρεῖος ἦν, ἅτε τῶν πέντε καὶ τριάκοντα προτέρων τε καλουμένων καὶ οὐσῶν ὑπὲρ ἥμισυ. ὅπερ ἢ λαθὸν αὐτίκα, ἢ καὶ ὡς αὐτῷ

ri poteſtate imperium. is jam proconſul, circiter XX. M. hoſtium dum caſtra movent aggreſſus, ſtravit ex eis octo millia: ſcutorum longè major numerus relatus eſt. Sed dum circa Aſculum diutius hærere cogitur, morbo ſuperatus ſucceſſorem ſibi optavit C. Bebium.

Dum hæc ad mare ſuperum geruntur, diverſa parte Hetruſci Umbríque unà cum aliis quibuſdam finitimis ad defectionem ſpectabant, invitati ſucceſſu partium Quo novo metu accedente, ſenatus ne circumquaque hoſtibus cingeretur ſolicitus, littoribus quæ Cumas inter & Urbem ſita ſunt, impoſuit præſidia: tum primùm libertis ob virorum inopiam admiſſis in militiam: ſociis verò qui etiam tum in officio manerent, decrevit jus civium: quod præcipuè concupitum erat omnibus. & decretum id dimiſit circa Hetruriæ populos, excipientes avidiſſimè. eo beneficio & amicos devinxit amplius, & dubios in fide retinuit, & hoſtem ſimilia ſperantem mitiorem reddidit. hos novellos cives populi Rom. non in XXXV. tribus, quot tunc erant, diſtribuit, ne veteres in ſuffragiis vincerentur numero, ſed redactis eis in decurias, novas alias tribus conſcripſit in quibus illi poſtremi ferrent ſuffragia, & ſæpe ſupervacui fierent: quòd veteres illæ XXXV. pluſquam dimidium tribuum conficerent. Quod conſilium ſive tunc non animadverſum

Liberti in militiam primùm admiſſi.

Sociis Romanorum jus civium datum.

380

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſum eſt, ſive ſocii contenti modico tum non requirebant amplius, poſtea tamen deprehenſum, novarum ſeditionum fuit materia. At ſuperi maris accolæ nondum cognito Hetruſcos mutaſſe ſententiam, XV. M. militum auxilio per devios calles circumduxerunt in Hetruriam. quos aggreſſus Cn. Pompeius jam coſ. occidit ad V. M. ceteri dum ad ſuos per loca aſpera & invia, hyeme quoque gravante, palantes ſe recipiunt, & famem ſolantur glandibus, dimidium eorum interiit. Eadem hyeme Porcius Cato, Pompeii collega, Marſis bellum inferens, occiſus eſt. poſt hæc L. Cluentius Syllam ad Pompeianos montes caſtrametatum contemnere auſus, & ipſe caſtra ad tertium inde ſtadium poſuit. Sylla verò non ferens eam contumeliam, ne pabulatoribus quidem expectatis, in eum fecit impetum: & tunc quidem victus fugit: mox receptis pabulatoribus profligavit Cluentium, & caſtra in remotiorem locum transferre coëgit. qui deinde aſſumptis auxiliis Gallicis rurſus cum Sylla caſtra contulit: poſtquam autem utrinque exercitus prodiit in aciem, ingens Gallus procurrens invitabat ad ſingulare certamen ex Romanis aliquem. Eum quum parvæ ſtaturæ Numida confeciſſet, territi Galli confeſtim terga verterunt: jámque turbata acie nec alii Cluentiani perſtiterunt, ſed Nolam refugerunt trepidi: Sylla verò perſequente,

Porcii Catonis interitus.

L. Cluentius.

Gallus quidam ad monomachiam Romanos provocat.

Nola.

ἀγαπησάντων τῶν Ἰταλιωτῶν, ὕστερον ἐπιγνωσθὲν, ἑτέρας στάσεως ἦρξεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰόνιον, οὔπω τὴν Τυρρηνῶν μετάνοιαν ἐγνωκότες, μυρίους καὶ πεντακισχιλίους ὁδὸν ἀτελβῆ καὶ μακρὰν ἐς τὴν Τυρρηνίαν ἐπὶ συμμαχίᾳ περιέπεμπον· καὶ αὐτοῖς ἐπιπεσὼν Γναῖος Πομπήιος, ὕπατος ὢν ἤδη, διέφθειρεν ἐς πεντακισχιλίους, καὶ τῶν λοιπῶν ἐς τὰ σφέτερα δι' ἀπόρου χώρας καὶ χειμῶνος ἐπιπόνου διατρεχόντων, οἱ ἡμίσεις βαλανηφαγοῦντες διεφθάρησαν. τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Κορνήλιος μὲν Κάτων, ὁ συνάρχος τοῦ Πομπηίου, Μάρσοις πολεμῶν ἀνῃρέθη· Λεύκιος δὲ Κλοέντιος Σύλλᾳ περὶ Πομπαῖα ὄρη στρατοπεδεύοντι μάλα καταφρονητικῶς ἀπὸ σταδίων τριῶν παρεστρατοπέδευε· καὶ ὁ Σύλλας τὴν ὕβριν οὐκ ἐνεγκὼν, οὐδὲ τῶν ἰδίων τοὺς χορτολογοῦντας ἀναμείνας, ἐπέδραμε τῷ Κλοεντίῳ. καὶ τότε μὲν ἡττώμενος ἔφυγε, προσλαβὼν δὲ τοὺς χορτολογοῦντας, τρέπεται τὸν Κλοέντιον· ὁ δ' αὐτίκα μὲν πορρωτέρω μετεστρατοπέδευε, ἀφικομένων δ' αὐτῷ Γαλατῶν αὖθις ἐπλησίαζε τῷ Σύλλᾳ, καὶ συνιόντων τῶν στρατῶν, Γαλάτης ἀνὴρ μεγέθει μέγας προδραμὼν προυκαλεῖτο τινὰ Ῥωμαίων ἐς μάχην· ὡς δ' αὐτὸν ὑποστὰς Μαυρούσιος ἀνὴρ βραχὺς ἔκτεινεν, ἐκπλαγέντες οἱ Γαλάται, αὐτίκα ἔφευγον. παραλυθείσης δὲ τῆς τάξεως, οὐδ' ὁ ἄλλος ὅμιλος ἐπ' τοῦ Κλοεντίου παρέμεινεν, ἀλλ' ἔφευγον ἐς Νόλαν ἀκόσμως· καὶ ὁ Σύλλας αὐτοῖς ἑπόμενος, ἔκτεινεν ἐς τρισ-

in ea fuga ceciderunt ad triginta

μυρίους ἐν τῷ δρόμῳ, καὶ τῶν Νωλαίων αὐτοὺς μιᾷ πύλῃ δεχομένων, ἵνα μὴ οἱ πολέμιοι σφίσιν ἐσπέσοιεν, ἑτέρους ἔκτεινεν ἀμφὶ τοῖς τείχεσιν ἐς δισμυρίους· καὶ σὺν τοῖσδε Κλοέντιος ἀγωνιζόμενος ἔπεσε. Σύλλας δ' ἐς ἔθνος ἕτερον Ἱρπίνους μετεστρατοπέδευε, καὶ προσέβαλεν Αἰκουλάνον· οἱ δὲ, Λευκανοὺς προσδοκῶντες αὐτῆς ἡμέρας σφίσιν ἐπὶ συμμαχίαν ἀφίξεσθαι, τῷ Σύλλᾳ καιρὸν ἐς σκέψιν ᾔτουν. ὁ δ' αἰσθανόμενος τοῦ τεχνάσματος, ὥραν αὐτοῖς ἔδωκε, καὶ τῇδε ξυλίνῳ ὄντι τῷ τείχει, κληματίδας περιτεθεὶς, μετὰ τὴν ὥραν ὑφῆπτεν· οἱ δὲ, δείσαντες, τὴν πόλιν παρεδίδουν· καὶ τήνδε μὲν ὁ Σύλλας διήρπαζεν, ὡς οὐκ εὐνοίᾳ, προσελθοῦσαν, ἀλλ' ἀνάγκῃ· τῶν δ' ἄλλων ἐφείδετο προστιθεμένων, μέχρι τὸ Ἱρπίνων ἔθνος ἅπαν ὑπηγάγετο· καὶ μετῆλθεν ἐπὶ Σαμνίτας, οὐχ ᾗ Μότιλος ὁ τῶν Σαμνιτῶν στρατηγὸς τὰς παρόδους ἐφύλαττεν, ἀλλ' ἑτέραν ἀδόκητον ἐκ περιόδου. προσπεσὼν δ' ἄφνω, πολλούς τε ἔκτεινε καὶ τῶν ὑπολοίπων σποράδην διαφυγόντων, ὁ μὲν Μότιλος τραυματίας ἐς Ἀσερνίαν σὺν ὀλίγοις κατέφυγεν· ὁ δὲ Σύλλας, αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον ἐξελὼν, ἐς Βουϊανὸν παρῆλθεν, ᾗ κοινοβούλιον ἦν τῶν ἀποστατῶν· τρεῖς δ' ἄκρας τῆς πόλεως ἐχούσης, καὶ τῶν Βουϊανῶν ἐς τὸν Σύλλαν ἐπεστραμμένων, περιπέμψας τινὰς ὁ Σύλλας ἐκέλευσε καταλαβεῖν ἥντινα τῶν ἄλλων δυνηθεῖεν ἄκραν, καὶ καπνῷ τοῦτο σημῆναι· γενομένου δὲ τοῦ καπνοῦ, συμβαλὼν τοῖς ἐκ μετώπου, καὶ μαχόμενος ὥραις τρισὶ καρτερῶς, εἷλε τὴν πόλιν.

millia: quumque per unicam portam reciperentur, Nolanis metuentibus ne hoſtis ſimul irrumperet, cæſa ſunt circa muros alia viginti millia,& in his Cluentius fortiter pugnans occubuit. Imperator inde in Hirpinos movit, & Æquulanum oppugnare cœpit. oppidani qui ea ipſa die Lucanorum adventum expectabant, tempus ad deliberandum poſtulant. ille dolo intellecto dat horæ ſpatium: interim ad mœnia, quæ trabibus conſtabant, faſces ſarmentorum admovet, eos poſt horam incendit. 381 ita metu expreſſa deditione, oppidum quaſi vi captum direptum eſt: reliqua oppida Hirpini nominis ultrò in fidem populi Romani redierunt. In Samnium inde bellum transfertur, non per eos aditus quos ſervabat Mutilus, Samnitum dux, ſed per ambages quà minimè putabatur hoſtis venturus: itaque repente multi oppreſſi ſunt, reliquos paſſim fuga diſperſit: Mutilus ſaucius cum paucis Eſerniam continuato curſu delatus eſt. Sylla, expugnatis ejus caſtris duxit ad Bovianum, in qua rebellium populorum concilium agitabatur: & quum tres arces haberet id oppidum, Bovianenſibus in Syllam intentis, circummiſſæ aliquot cohortes juſſæ ſunt diverſa parte quamcunque illarum capere, & fumo id ſignificare: quod ubi ſucceſſit, à fronte aggreſſus mœnia, non intermiſſa per tres horas oppugnatione, tandem vi cepit.

Gallorum clades.

Cluentii interitus.

Hirpini.

Æquulanum.

Samnium.

Mutilus Samnitum dux.

Bovianum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Et hæc quidem per æſtatem proſperè geſta ſunt, Syllæ auſpiciis. ſub hyemem ad conſulatum petendum in Urbem profectus eſt. At Cn. Pompeius Marſos, Marrucinos, Veſtinóſque ſubegit. Diverſa parte C. Coſconius prætor Salapiam vi captam incendit, Cannas in fidem recepit: ab obſidione Canuſii ſuperventu Samnitum poſt acrem pugnam edita utrinque magna ſtrage repulſus, ad Cannas coactus eſt ſeſe recipere. Ceterùm Trebatius Samnitum imperator dirimente exercitus fluvio, denuntiavit ei, aut trajiceret commiſſurus prælium, aut retrocederet, dum ipſe trajicit. Ille retrocedere maluit: & Trebatium quamprimùm trajecit, aggreſſus vicit: fugientéſque perſecutus in amnem præcipites egit, ita ut ex eis XV. M. deſiderata ſint: reliquis unà cum Trebatio ſaluti fuit refugiſſe intra Canuſium. Tum Coſconius Larinantium, Venuſinorum, Apulorúmque agris pervaſtatis, Pediculos invaſit, & intra biduum tota gente per deditionem potitus eſt: cujus ſucceſſor Cæcilius Metellus accepto exercitu Apulos adortus prælio vicit. in quo
382 Popedius unus ex defectionis autoribus cecidit: reliquiæ cladis catervatim ad victorem transfugerunt. Atque ita bellum ſociale maxima contentione geſtum eſt hactenus, donec univerſa Italia civitatem Romanam adepta eſt, abſque Lucanis & Samnitibus, qui tamen aliquanto pòſt pari-

Cn. Pompeius.

C. Coſconius.

Cannæ.

Trebatii clades.

Pediculi.

Καὶ τάδε μὲν ἦν τῆσδε τοῦ θέρους εὐπραγήματα Σύλλᾳ. χειμῶνος δ' ἐπιόντος ὁ μὲν ἐς Ῥώμην ἀνέστρεφεν ἐς ὑπατείαν παραγγέλλων· Γναῖος δὲ Πομπήϊος ὑπηγάγετο Μάρσους καὶ Μαρρουκίνους καὶ Οὐεστίνους· καὶ Γάϊος Κοσκώνιος, ἕτερος Ῥωμαίων στρατηγὸς, ἐπελθὼν, Σαλαπίαν τε ἐνέπρησε, καὶ Κάννας παρέλαβε, καὶ Κανύσιον περικαθήμενος Σαμνίταις ἐπελθοῦσιν ἀντεμάχετο ἐγκρατῶς· μέχρι φόνος πολὺς ἑκατέρων ἐγένετο, καὶ ὁ Κοσκώνιος ἐλαττούμενος ἐς Κάννας ὑπεχώρει. Τρεβάτιος δὲ αὐτὸν ὁ τῶν Σαμνιτῶν στρατηγὸς, ποταμοῦ διείργοντος, ἐκέλευεν ἢ περᾶν ἐπ' αὐτὸν ἐς μάχην, ἢ ἀναχωρεῖν ἵνα περάσειεν· ὁ δὲ ἀναχωρεῖ, καὶ διαβάντι τῷ Τρεβατίῳ προσπεσὼν, μάχῃ τε κρείττων ἐγένετο, καὶ φεύγοντος ἐπὶ τὸ ῥεῦμα αὐτοῦ, μυρίους καὶ πεντακισχιλίους διέφθειρεν, οἱ δὲ λοιποὶ μετὰ τοῦ Τρεβατίου διέφυγον ἐς Κανύσιον. καὶ ὁ Κοσκώνιος τὴν Λαρινναίων καὶ Οὐενουσίων καὶ Ἀσκλαίων γῆν ἐπιδραμὼν, ἐς Ποδίκλους ἐσέβαλε, καὶ δυσὶν ἡμέραις τὸ ἔθνος παρέλαβε. Καικίλιος δὲ αὐτῷ Μέτελλος ἐπελθὼν ἐπὶ τὴν στρατηγίαν διάδοχος, ἐς Ἰάπυγας ἐμβαλὼν, ἐκράτει καὶ ὅδε μάχῃ τῶν Ἰαπύγων. καὶ Πομπαίδιος ἄλλος τῶν ἀφεστώτων στρατηγὸς ἐνταῦθα ἔπεσεν, οἱ δὲ λοιποὶ σποράδην εἰς τὸν Καικίλιον διέφυγον. καὶ τάδε μὲν ἦν περὶ τὴν Ἰταλίαν ἀμφὶ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον, ἀκμάσαντα μὲν δὴ μάλιστα μέχρι τῶνδε, ἕως Ἰταλία πᾶσα προσεχώρησεν ἐς τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν, χωρίς γε Λευκανῶν καὶ Σαμνιτῶν τότε. δοκοῦσι γάρ μοι καὶ οἵδε τυ-

χεῖν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

χρεῶν ὧν ἔχρηζον ὕστερον· ἐς δὲ τὰς φυλὰς, ὅμοια τοῖς προστυχοῦσιν ἕκαστοι κατελέγοντο, τοῦ μὴ τοῖς ἀρχαίοις ἀναμεμιγμένοι ἐπικρατεῖν ἐν ταῖς χειροτονίαις πλέονες ὄντες.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου κατὰ τὸ ἄστυ οἱ χρῆσται πρὸς ἀλλήλους ἐστασίασαν, οἱ μὲν, πράττοντες τὰ χρέα σὺν τόκοις, νόμου τινὸς παλαιοῦ προαγορεύοντος μὴ δανείζειν ἐπὶ τόκοις, ἢ ζημίαν τὸν οὕτω δανείσαντα προσοφλεῖν. ἀποστραφῆναι γάρ μοι δοκοῦσιν οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, καθάπερ Ἕλληνες, τὸ δανείζειν, ὡς καπηλικὸν, καὶ βαρὺ τοῖς πένησι καὶ δύσερι καὶ ἐχθροποιόν· ᾧ λόγῳ καὶ Πέρσαι τὸ κιχρᾶναι, ὡς ἀπατηλόν τε καὶ φιλοψευδές· ἔθους δὲ χρονίου τοὺς τόκους βεβαιοῦντος, οἱ μὲν κατὰ τὸ ἔθος ᾔτουν, οἱ δὲ οἷον ἐκ πολέμων τε καὶ στάσεων ἀνεβάλλοντο τὰς ἀποδόσεις, εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὴν ζημίαν τοὺς δανείσαντας ἐκτίσειν ἠπείλουν· ὅ, τε στρατηγὸς Ἀσελλίων, ᾧ ταῦτα προσέκειτο, ἐπεὶ διαλύων αὐτοὺς οὐκ ἔπειθεν, ἐδίδου καθ' ἀλλήλων αὐτοῖς δικαστήρια, τὴν ἐκ τοῦ νόμου καὶ ἔθους ἀπορίαν ἐς τοὺς δικαστὰς περιφέρων. οἱ δανεισταὶ δὲ, χαλεπήναντες ὅτι τὸν νόμον παλαιὸν ὄντα ἀνεκαίνιζε, κτείνουσιν αὐτὸν ὧδε· ὁ μὲν ἔθυε τοῖς Διοσκούροις ἐν ἀγορᾷ, τοῦ πλήθους ὡς ἐπὶ θυσίαν περιεστῶτος, ἑνὸς δὲ λίθου τὸ πρῶτον ἐπ' αὐτὸν ἀφεθέντος, ἔρριψε τὴν φιάλην, καὶ ἐς τὸ Ἑστίας ἱερὸν ἵετο δρόμῳ· οἱ δὲ, αὐτὸν προλαβόντες τε ἀπέκλεισαν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ καταφυγόντα ἔς τι πανδοχεῖον ἔσφαξαν. πολλοί τε τῶν διω-

ter compotes voti facti ſunt. Digeſti ſunt autem in ſuas tribus, quemadmodum ſuprà dictum eſt de aliis ſociis, ne permixti veteribus civibus ut numero ita ſuffragiis vincerent.

Per idem tempus & in Urbe ob æs alienum exorta eſt ſeditio, dum quidam acerbius uſuras exigunt, contrà quam cautum eſſet antiquis legibus. Videntur enim illi priſci Romani, ſicut & Græci abhorruiſſe à fœnore, ut negotiatione moleſta pauperibus, & litium inimicitiarúmque materia: quæ res ne Perſis quidem placuit, ut non aliena à fraude ac mendacio. ſed quia veteri jam more fœnus receptum fuerat, fœneratores repoſcebant id jure ſuo: debitores verò bellum & ſeditiones cauſando differebant reddere: nec deerant qui urgentibus mulctam intentarent. Tum Aſellio prætor, cujus erat ea juriſdictio, quia conciliare partes conatus nihil proficiebat, permiſit eos legibus agere, admonitis prius, ut in re perplexa, tum de jure tum de more, judicibus. Ibi fœneratores ægrè ferentes renovari mentionem legis veteris, prætorem tollunt è medio, ad hunc modum, Sacrum is faciebat in foro, in æde Caſtorum, circumſtante ut fit frequenti multitudine: quumque unus quiſpiam petiſſet eum lapide, abjecta phiala ad ædem Veſtæ cœpit currere: ſed præventus & excluſus, dum in caupona quadam quærit latebras, jugulatus eſt. In ea turba multi rati eum ad Ve-

Seditio nova ob æs alienum.

Aſellio prætor.

Ejus interitus.

ſtales confugiſſe, dum avidius inſequuntur, penetraverunt quò nefas eſt viros ingredi. Sic Aſellio prætor in ipſo magiſtratu, amictus ſacra ſolenníque veſte aurata, circiter horam diei ſecundam in medio foro inter ſacrifican-
383 dum cæſus eſt. Senatus per præconem indici autorum ejus cædis oſtentavit præmium, libero pecuniam, ſervo libertatem, conſcio impunitatem: nemo tamen index extitit, fœneratoribus rem tegentibus: & hæc quoque fuit pars tumultuum civilium.

POST hæc factionum principes juſtis exercitibus, ut in bello mos eſt, rem geſſerunt adverſus ſe invicem: & victoriæ præmium, petebatur patria. quarum contentionum occaſio mox poſt finem ſocialis belli enata eſt in hunc modum. Poſtquam Mithridates Ponti, aliarúmque gentium rex, Bithyniam & Phrygiam confinémque his Aſiam invaſit, ut ſuprà in proximo diximus vo-
Sylla. lumine, Sylla tum conſul Aſiam cum Mithridatico bello ſortitus eſt provinciam, nondum ab ur-
Marius. be digreſſus: Marius verò arbitratus id bellum plus lucri quam difficultatis habiturum, ſimúlque imperandi cupidus, multis pollicitationibus induxit P. Sulpitium trib. pleb ut ſibi adeſſet: fecítque ſpem novellis civibus fore ut jure ſuffragiorum æquarentur veteribus, & per tribus diſtribuantur, diſſimulans interim, ſuum ſe negotium agere,

κόντων, ἐς τὰς παρθένους αὐτὸν ἡγούμενοι καταφυγεῖν, ἐσέδραμον ἔνθα μὴ θέμις ἦν ἀνδράσιν. οὕτω μὲν καὶ Ἀσελλίων, στρατηγῶν τε καὶ σπένδων, καὶ ἱερὰν καὶ ἐπίχρυσον ἐσθῆτα ὡς ἐν θυσίᾳ περικείμενος, ἀμφὶ δευτέραν ὥραν ἐσφάζετο ἐν ἀγορᾷ μέσῃ περὶ ἱεροῖς. καὶ ἡ σύγκλητος ἐκήρυσσεν, εἴ τις τι περὶ τοῦ Ἀσελλίωνος φόνον ἐλέγξειεν, ἐλευθέρῳ μὲν ἀργύριον, δούλῳ δὲ ἐλευθερίαν, συνεγνωκότι ἄδειαν· οὐ μὴν ἐμήνυσεν οὐδεὶς, τῶν δανειστῶν περικαλυψάντων. τάδε μὲν δὴ φόνοι καὶ στάσεις ἔτι ἦσαν ἐμφύλιοι κατὰ μέρη.

ΜΕΤΑ δὲ τοῦτο στρατοῖς μεγάλοις οἱ στασίαρχοι πολέμου νόμῳ συνεπλέκοντο ἀλλήλοις, καὶ ἡ πατρὶς ἆθλον ἔκειτο ἐν μέσῳ. ἀρχὴ δ' ἐς ταῦτα καὶ πάροδος εὐθὺς ἐπὶ τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ ἥδε ἐγίγνετο. ἐπειδὴ Μιθριδάτης ὁ τοῦ Πόντου καὶ ἄλλων ἐθνῶν βασιλεὺς ἐς Βιθυνίαν καὶ Φρυγίαν καὶ τὴν ὅμορον αὐταῖς Ἀσίαν ἐνέβαλεν (ὡς μοι κατὰ τὴν βίβλον εἴρηται τὴν πρὸ τῆσδε) Σύλλας μὲν ὑπατεύων ἔλαχε στρατηγεῖν τῆς Ἀσίας καὶ τοῦδε τοῦ Μιθριδατείου πολέμου, καὶ ἦν ἔτι ἐν Ῥώμῃ· Μάριος δὲ τὸν πόλεμον εὐχερῆ τε καὶ πολύχρυσον ἡγούμενος εἶναι, καὶ ἐπιθυμῶν τῆς στρατηγίας, ὑπηγάγετο οἱ συμπράσσειν ἐς τοῦτο Πόπλιον Σουλπίκιον δήμαρχον ὑποσχέσεσι πολλαῖς, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἰταλίας νεοπολίτας, μειονεκτοῦντας ἐπὶ ταῖς χειροτονίαις, ἐπήλπισεν ἐς τὰς φυλὰς ἁπάσας διαιρήσειν· οὐ προλέγων μέν τι περὶ τῆς ἑαυτοῦ χρείας, ὡς δὲ ὑπηρέταις ἐς πάντα χρησόμενος εὔνοις. καὶ νόμον αὐτίκα ὁ Σουλ-

πίκιος

τίκιος ἐσέφερε περὶ τοῦδε· οὗ κυρωθέντος ἔμελλε πᾶν ὅ,τι βούλοιτο Μάριος ἢ Σουλπίκιος ἔσεσθαι, τῶν νεοπολιτῶν πολὺ παρὰ τοὺς ἀρχαίους πλειόνων ὄντων. οἱ δ' ἀρχαιότεροι, συνορῶντες ταῦτα, ἐγκρατῶς τοῖς νεοπολίταις διεφέροντο· ξύλοις δὲ καὶ λίθοις χρωμένων αὐτῶν ἐς ἀλλήλους, καὶ μείζονος αἰεὶ γιγνομένου τοῦ κακοῦ, δείσαντες, οἱ ὕπατοι περὶ τῇ δοκιμασίᾳ τοῦ νόμου πλησιαζούσῃ, προύγραψαν ἡμερῶν ἀργίας πολλῶν, ὁποῖον ἐν ταῖς ἑορταῖς εἴωθε γίγνεσθαι· ἵνα τις ἀναβολὴ γένοιτο τῆς χειροτονίας καὶ τοῦ κακοῦ. Σουλπίκιος δὲ τὴν ἀργίαν οὐκ ἀναμένων, ἐκέλευε τοῖς στασιώταις εἰς τὴν ἀγορὰν ἥκειν μετὰ κεκρυμμένων ξιφιδίων, καὶ δρᾶν ὅ,τι ἐπείγοι, μηδὲ αὐτῶν φειδομένους τῶν ὑπάτων, εἰ δέοι. ὡς δὲ αὐτῷ πάντα ἕτοιμα ἦν, κατηγόρει τῶν ἀργιῶν ὡς παρανόμων, καὶ τοὺς ὑπάτους Κορνήλιον Σύλλαν καὶ Κόϊντον Πομπήϊον ἐκέλευεν αὐτὰς αὐτίκα ἀναιρεῖν, ἵνα προτεθείη τὴν δοκιμασίαν τῶν νόμων· θορύβου δὲ ἀναστάντος, οἱ παρεσκευασμένοι τὰ ξιφίδια ἐσπάσαντο, καὶ τοὺς ὑπάτους ἀντιλέγοντας ἠπείλουν κτενεῖν· μέχρι Πομπήϊος μὲν λαθὼν διέφυγε, Σύλλας δὲ ὡς βουλευσόμενος ὑπεχώρει· κἀν τῷδε Πομπηΐου τὸν υἱὸν κηδεύοντα τῷ Σύλλᾳ, παρρησιαζόμενόν τι καὶ λέγοντα, κτείνουσιν οἱ τοῦ Σουλπικίου στασιῶται· καὶ ὁ Σύλλας ἐπελθὼν ἐβάστασε τὴν ἀργίαν· ἔς τε Καπύην ἐπὶ τὸν ἐκεῖ στρατὸν, ὡς ἐκ τῆς Καπύης ἐς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ τὸν Μιθριδάτου πόλεμον διαβαλῶν, ἠπείγετο· οὐ γάρ πω τινὸς τῶν ἐπ' αὐτῷ πραττομένων ᾔσθετο. ὁ δὲ Σουλπίκιος, ἀναιρεθείσης τῆς ἀργίας,

& ideo captare illorum benevo-
lentiam. Nec mora, Sulpitius le-
gem ſuper hac re promulgat,
qua perlata, ipſius Marii arbitratu
gerenda erant omnia: in tantùm
numero præpollebat recens ci-
vium acceſſio. id animadverten-
tes veteres cives totis viribus re-
ſiſtebant. tandem ad manus & ad
ſaxa contentio devenit: & gli-
ſcente malo coſſ. timentes comi-
tia proxima, indixerunt in mul-
tos dies ferias, quales ſolennes
ſunt, ut differrentur comitia
unà cum periculo. At Sulpi- Sulpitius.
tius nil moratus eas ferias, juſ-
ſit factionem ſuam in foro præ-
ſtò eſſe, ſicis ſub veſte accin-
ctam: quibus, ſi res poſtu-
let, utantur vel contra ipſos coſſ. 384
quibus præparatis accuſare cœpit
eas ferias ut illegitimas, jubens
Syllam & Q. Pompeium coſſ.
confeſtim eas tollere ut plebi
committantur ſuffragia de legi-
bus. Inde tumultu exorto, ſtrin-
guntur ex compoſito ſicæ, &
conſulibus contradicentibus in-
tentantur, donec Pompeius clàm
elapſus eſt, Sylla verò velut ad
deliberandum ſeceſſit. interim
Pompeius coſ. F. Syllæ gener, ne- Pompeii F. interitus.
ſcio quid liberius locutus, à Sul-
pitianis interficitur. ac mox Sylla
reverſus ferias ſuſtulit: propera-
tóque itinere Capuam ad exerci-
tum profectus eſt: inde porro
contra Mithridatem trajecturus
in Aſiam: nihil dum enim eorum
quæ contra ſe parabantur ſenſe-
rat. Sulpitius verò ſublatis feriis

& Sylla profecto, pergit legem ferre, propter quam hactenus tumultuatum fuerat: & pro Sylla Marium deſignat imperatorem belli Mithridatici. Ille re cognita, volens armis decernere, milites in concionem advocat, & ipſos expeditionis in Mithridatem lucri ſpe cupidos, & arbitrantes Marium uſurum alio milite: ibi commemoratis injuriis quibus affectus eſſet à Sulpicio Marióque, & nihil præterea maniſeſtè pronuntians (nondum enim audebat talis belli mentionem inducere) hortatus eſt ut parati ſint juſſa facere. Illi intellecta ejus mente, veriti ne expeditio parum ſuccederet, aperiunt eam diſſimulationem, jubentes eum bono animo eſſe, & in Urbem ſe ducere. quare lætus confeſtim ſex legiones eò duxit: quarum tribuni deſerto exercitu Romam properaverunt, non ſuſtinentes militare contra patriam, ſolo ex honoratis quæſtore manente in agmine. huic legati obviam facti ſciſcitabantur quid ita patriam armatus peteret: reſpondit, ut eam liberaret à tyrannide. idem reſponſum quum iterum atque tertiò aliis poſt alios legatis dediſſet, pollicebatur tamen, ſi velit ſenatus cum Mario Sulpicióque in campo Martio ſibi præſtò eſſe, acturum ſe omnia de communi conſilio. jámque propinquanti occurrit collega Pompeius, laudatóque ejus facto operam ſuam obtulit. Marius verò cum Sulpicio, nondum ſatis

Sylla contra patriam exercitum ducit.

385

καὶ Σύλλα τῆς πόλεως ἀποστάντος, ἐκύρου τὸν νόμον· καὶ, οὗ χάριν ταῦτα ἐγίγνετο, Μάριον εὐθὺς ἐχειροτόνει τοῦ πρὸς Μιθριδάτην πολέμου στρατηγεῖν ἀντὶ Σύλλα· πυθόμενος δ᾽ ὁ Σύλλας, καὶ πολέμῳ κρίνας διακριθῆναι, συνήγαγε τὸν στρατὸν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ τόνδε τὸν ἐπὶ τὴν Μιθριδάτην στρατείας ὀρεγόμενόν τε, ὡς ἐπικερδοῦς, καὶ νομίζοντα Μάριον ἐς αὐτὴν ἑτέρους καταλέξειν ἀνθ᾽ ἑαυτῶν. τὴν δ᾽ ὕβριν ὁ Σύλλας τὴν ἐς αὐτὸν εἰπὼν Σουλπικίου τε καὶ Μαρίου, καὶ σαφὲς οὐδὲν ἄλλο ἐπενεγκὼν, (οὐ γὰρ ἐτόλμα πω λέγειν περὶ τοιοῦδε πολέμου) παρῄνεσεν ἑτοίμους ἐς τὸ παραγγελλόμενον εἶναι· οἱ δὲ, συνιέντες ὧν ἐπενόει, καὶ περὶ σφῶν δεδιότες, μὴ τῆς στρατείας ἀποτύχοιεν, ἀπεγύμνουν αὐτοὶ τὸ ἐνθύμημα τοῦ Σύλλα, καὶ ἐς Ῥώμην σφᾶς ἄγειν θαῤῥοῦντα ἐκέλευον· ὁ δὲ, ἡσθεὶς, ἦγεν ἓξ τέλη στρατιωτῶν αὐτίκα. καὶ αὐτὸν οἱ μὲν ἄρχοντες τοῦ στρατοῦ, χωρὶς ἑνὸς ταμίου, διέδρασαν ἐς Ῥώμην, οὐχ ὑφιστάμενοι στρατὸν ἄγειν ἐπὶ τὴν πατρίδα· πρέσβεις δ᾽ ἐν ὁδῷ καταλαβόντες, ἠρώτων τί μεθ᾽ ὅπλων τὴν πατρίδα ἐλαύνοι. ὁ δ᾽ εἶπεν, Ἐλευθερώσων αὐτὴν ἀπὸ τῶν τυραννούντων. Καὶ τοῦτο δὶς καὶ τρὶς ἑτέροις πρέσβεσιν εἰπὼν, ἐπήγγελλεν ὅμως, εἰ θέλοιεν τήν τε σύγκλητον αὐτῷ καὶ Μάριον καὶ Σουλπίκιον εἰς τὸ Ἄρειον πεδίον συναγαγεῖν, καὶ πράξειν ὅ, τι ἂν βουλευομένοις δοκῇ. πλησιάζοντι δὴ Πομπήϊος μὲν ὁ συνάρχος, ἐπαινῶν καὶ ἀρεσκόμενος τοῖς γιγνομένοις, ἀφίκετο, συμπράξων ἐς ἅπαντα· Μάριος δὲ καὶ Σουλπίκιος ἐς

παρα-

προσδοκίαν ὀλίγου διαστήματος εόμενοι, πρέσβεις ἑτέρους ἔπεμπον, ὡς δὴ καὶ τούσδε ὑπὸ τῆς βουλῆς ἀπεσταλμένους, δεόμενοι μὴ ἀγχοτέρω τεσσαράκοντα σταδίων τῇ Ῥώμῃ παραστρατοπεδεύειν, μέχρις ἐπισκέψαιντο περὶ τῶν παρόντων. Σύλλας δὲ καὶ Πομπήϊος τὸ ἐνθύμημα σαφῶς εἰδότες, ὑπέσχοντο μὲν ὧδε πράξειν, εὐθὺς δὲ τοῖς πρέσβεσιν ἀπιοῦσιν εἵποντο· καὶ Σύλλας μὲν τὰς Κλοιλίας πύλας καὶ τὸ παρ' αὐτὰς τεῖχος ἑνὶ τέλει στρατιωτῶν κατελάμβανε, Πομπήϊος δὲ τὰς Κολλίνας ἑτέρῳ τέλει· καὶ τρίτον ἐπὶ τὴν ξυλίνην γέφυραν ἐχώρει, καὶ τέταρτον πρὸ τῶν τειχῶν ἐς διαδοχὴν ὑπέμενε· τοῖς δ' ὑπολοίποις Σύλλας ἐς τὴν πόλιν ἐχώρει, δόκῃ καὶ ἔργῳ πολεμίου· ὅθεν αὐτὸν περιοικοῦντες ἄνωθεν ἠμύνοντο βάλλοντες, μέχρι τὰς οἰκίας ἠπείλησεν ἐμπρήσειν· τότε δ' οἱ μὲν ἀνέσχον. Μάριος δὲ καὶ Σουλπίκιος ἐπλώτων περὶ τὴν Δασκύλειον ἀγορὰν μεθ' ὅσων ἐφθήκεσαν ὁπλίσαι, καὶ γίγνεται τις ἀγὼν ἐχθρῶν ὅδε πρῶτος ἐν Ῥώμῃ, οὐχ ὑπὸ εἰκόνι στάσεως ἔτι, ἀλλ' ἀπροφασίστως ὑπὸ σάλπιγξι καὶ σημείοις, πολέμου νόμῳ· ἐς τοσοῦτον αὐτοῖς κακοῦ τὰ τῶν στάσεων ἀμεληθέντα προέκοψε. τρεπομένων δὲ τῶν Σύλλα στρατιωτῶν, ὁ Σύλλας σημεῖον ἁρπάσας προεκινδύνευεν· ὡς αἰδοῖ τε τοῦ στρατηγοῦ, καὶ δέει τῆς ἐπὶ τῷ σημείῳ, εἰ ἀπέχοιντο, ἀτιμίας, εὐθὺς ἐκ τῆς τροπῆς αὐτοὺς μεταθέσθαι· καὶ ὁ Σύλλας ἐκάλει τε τοὺς νεαλεῖς ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ ἑτέρους κατὰ τὴν καλουμένην Συβούρραν ὁδὸν περιέπεμπεν, οἳ κατὰ νώτου τῶν πολεμίων ἔμελλον ἔσεσθαι περιδραμόντες.

parati propter temporis anguſtiam, alios legatos mittunt ſenatus nomine, poſtulantes ne intra quintum lapidem propius urbem caſtrametaretur, donec amplius deliberaret de præſenti negotio. At coſſ. intellecto hoc conſilio, annuerunt quidem legatorum poſtulatis, ſed abeuntes eos mox ſequuti ſunt: tum Syllani Cœlimontanam portam & contiguum murum una legione occupant, altera Collinam, duce Pompeio: tertia petit pontem ſublicium: quarta in ſtatione relicta ante mœnia. Sylla ipſe cum duabus reliquis urbem hoſtiliter ingreditur, ita ut ſupernè arceretur miſſilibus, donec incendium proximis vicis minatus, tela urbanorum cohibuit. Ei Marius ad Eſquilias cum Sulpicio ceteríſque ſuæ factionis trepidè armatis occurrit: quod primum omnium certamen inter infeſtas partes urbs vidit: non jam ut antè per ſeditionis ſpeciem, ſed aperto Marte collatis ſignis & canente claſſiro: eò tum contentiones proceſſerant, nemine maturante remedium. Jámque inclinata ſuorum acie, Sylla correpto ſigno inter primores provolat: atque ita vel imperatoris reverentia, vel metu ignominiæ quæ ſignorum deſertores ſequitur, miles omiſſo fugæ conſilio reſtitit. mox alia recens manus evocatur è caſtris: rurſus alia per Suburranam viam deflectere juſſa, ut adverſarios circumven-

Syllæ & Marii in urbe conflictus.

tos

tos à tergo aggrederetur. Tum Mariani feſſi, jam ſegnius repugnantes integris, adhæc ſolliciti ne qua vis à tergo ſe ingereret, cives eos qui de tectis adhuc pugnabant, convocant, & ſervos vocant ad pileum, ſi velint eſſe laboris participes: ſed nemine quicquam movente, per ſummam deſperationem ex urbe ſe proripiunt, & cum his nobiliſſimus quiſque ejus factionis. Sylla in ſacram viam delatus: milites rapinas auſos in conſpectu omnium affecit ſupplicio: & diſpoſitis regionatim tota urbe præſidiis, partitus cum collega operam pervigil ea nocte obibat omnia, ne quis civium in rebus trepidis pateret victoris injuriis. Diluculo verò vocata concione queſti ſunt de ſtatu reip. jamdudum turbulentis hominibus proditæ, dicentes ſe coactos feciſſe quicquid hactenus egerant: cenſebántque oportere nullam poſthac rogationem apud plebem fieri ſenatu inconſulto, revocando veterem morem, ſed dudum antiquatum. Poſtulabant etiam comitia non tributa ſed centuriata haberi ex inſtituto Servii Tullii: putantes his duabus rationibus, & ſi prima conſultatio penes ſenatum foret, & ſuffragia pauperibus atque in his audaciſſimo cuique adimerentur, rebus à vi ad conſilium revolutis, deforc ſeditionum materiam: acciſáque multis aliis modis tribunorum pleb. potentia jam nimia, allegerunt in ſena-

Mariani fugiunt.

De militibus ſupplicium.

386

Sylla concionem vocat.

οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Μάριον, περὶ ὅς τε τ ἐπελθόντας ἀκμῆτας ἀσθενῶς μαχόμενοι, καὶ ἐπὶ τοῖς περιοδεύουσι δείσαντες περικύκλωσιν, τούς τε ἄλλους πολίτας ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔτι μαχομένους συνεκάλουν, καὶ τοῖς δούλοις ἐκήρυττον ἐλευθερίαν, εἰ μετάσχοιεν τοῦ πόνου. οὐδενὸς δὲ προσιόντος, ἀπογνόντες ἁπάντων, ἔφυγον εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὅσοι τῶν ἐπιφανῶν συνεπεπράχεσαν. ὁ δὲ Σύλλας τότε μὲν ἐπὶ τὴν λεγομένην Ἱερὰν ὁδὸν παρῆλθε καὶ τοὺς διαρπάζοντάς τι τῶν ἐν ποσὶ, αὐτίκα ἐν μέσῳ πάντων ἐφορώντων ἐκόλαζε· φρουρὰν δὲ κατὰ μέρος ἐπιστήσας τῇ πόλει, διενυκτέρευεν αὐτός τε καὶ ὁ Πομπήϊος περιθέοντες ἑκάστους, ἵνα μή τι δεινὸν ἢ παρὰ τῶν δεδιότων ἢ παρὰ τῶν νενικηκότων ἐπιγένοιτο. ἅμα δ' ἡμέρᾳ τὸν δῆμον ἐς ἐκκλησίαν συναγαγόντες, ὠδύροντο περὶ τῆς πολιτείας ὡς ἐκ πολλοῦ τοῖς δημοκοποῦσιν ἐκδεδομένης, καὶ αὐτοὶ ὅσ δὲ πράξαντες ὑπ' ἀνάγκης· εἰσηγοῦντό τε μηδὲν ἔτι ἀπροβούλευτον ἐς τὸν δῆμον ἐσφέρεσθαι· νενομισμένον μὲν οὕτω καὶ πάλαι, παραλελυμένον δ' ἐκ πολλοῦ· καὶ τὰς χειροτονίας μὴ κατὰ φυλὰς ἀλλὰ κατὰ λόχους, ὡς Τύλλιος βασιλεὺς ἔταξε, γίγνεσθαι· νομίσαντες, διὰ δυοῖν τοῖνδε, οὔτε νόμον οὐδένα πρὸ τῆς βουλῆς ἐς τὸ πλῆθος ἐσφερόμενον, οὔτε τὰς χειροτονίας ἐν τοῖς πένησι καὶ θρασυτάτοις, ἀντὶ τῶν ἐν περιουσίᾳ καὶ εὐβουλίᾳ γιγνομένας δώσειν ἔτι στάσεων ἀφορμάς. πολλά τε ἄλλα τῆς τῶν δημάρχων ἀρχῆς τυραννικῆς μάλιστα γεγενημένης περιελόντες, κατέλεξαν ἐς τὸ βουλευτήριον ὀλί-

γαν-

ανθρωπότατον δὴ τὸ τότε μάλιστα ὂν, καὶ παρὰ τοῦτ' εὐκαταφρόνητον, ἀθρόους ἐκ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν τριακοσίους. ὅσα τε ὑπὸ Σουλπικίου ἐκεκύρωτο μετὰ τὴν κεκελευμένην ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἀργίαν, ἅπαντα διελύετο, ὡς οὐκ ἔννομα.

Ὧδε μὲν αἱ στάσεις ἐξ ἔριδος καὶ φιλονεικίας ἐπὶ φόνους, καὶ ἐκ φόνων ἐς πολέμους ἐντελεῖς προέκοπτον· καὶ στρατὸς πολιτῶν ὅδε πρῶτος ἐς τὴν πατρίδα ὡς πολεμίαν ἐσέβαλε. οὐδ' ἔληξαν ἀπὸ τοῦδε αἱ στάσεις ἔτι κρινόμεναι στρατοπέδοις, ἀλλ' ἐσβολαὶ συνεχεῖς ἐς τὴν Ῥώμην ἐγίγνοντο καὶ τειχομαχίαι, καὶ τὰ ἄλλα πολέμων ἔργα, οὐδενὸς ἔτι ἐς αἰδῶ τοῖς βιαζομένοις ἐμποδὼν ὄντος, ἢ νόμων, ἢ πολιτείας, ἢ πατρίδος· τότε δὲ Σουλπίκιον, δημαρχοῦντα ἔτι, καὶ σὺν αὐτῷ, Μάριον, ἑξάκις ὑπατευκότα, καὶ Μαρίου παῖδα, καὶ Πόπλιον Κέθηγον, καὶ Ἰούνιον Βροῦτον, καὶ Γναῖον, καὶ Κόϊντον Γράνιον, καὶ Πόπλιον Ἀλβινοβανὸν, καὶ Μάρκον Λαιτώριον, ἑτέρους τε ὅσοι μετ' αὐτὸν ἐς δώδεκα μάλιστα ἐκ Ῥώμης διεπεφεύγεσαν, ὡς στάσιν ἐγείραντας καὶ πολεμήσαντας ὑπάτοις, καὶ δούλοις κηρύξαντας ἐλευθερίαν εἰς ἀπόστασιν, πολεμίους Ῥωμαίων ἐψήφιστο εἶναι, καὶ τὸν ἐντυχόντα νηποινεὶ κτείνειν, ἢ ἀνάγειν ἐπὶ τοὺς ὑπάτους. τά τε ὄντα αὐτοῖς δεδήμευτο, καὶ ζητηταὶ διέθεον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας, οἳ Σουλπίκιον μὲν καταλαβόντες ἔκτειναν· ὁ δὲ Μάριος αὐτοὺς ἐς Μιντούρνας διέφυγεν, ἔρημος ὑπηρέτου τε καὶ θεράποντος. καὶ αὐτὸν

tum, maximè tunc ob frequentiam obnoxium contemptui, CCC. ex omni optimorum virorum numero præſtantiſſimos, abrogatis prius actis Sulpitii velut illegitimis, quæcunque ſecuta ſunt indictas à coſſ. ferias.

Gallus ad rollendum Marium miſſus, rem non audet aggredi.

Ita per ſeditiones & certamina ad cædes ventum eſt, à cædibus ad bella: nec unquam antea Romanus exercitus hoſtiliter patriam ingreſſus eſt. Ex illo autem tempore omnes contentiones civium armis decernere libuit, Urbem etiam nunc his nunc illis occupantibus: nec interim ceſſatum eſt ab aliorum oppidorum expugnationibus, ceteriſque calamitatibus quas bellum ſolet ſecum trahere: quòd non pudor, non fas, non reip. patriæve amor quenquam cohiberet à facinore. Poſt hæc Sulpitius trib. pleb. & cum eo Marius VI. coſ. ejúſque filius, prætérque P. Cethegus, Junius Brutus, Cn. & Q. Granii, P. Albinovanus, M. Lectorius, in ſumma XII ſenatores profugi, ut authores ſeditionis, & conſulibus rebelles, ſervitiorúmque ad pileum ſolicitatores, hoſtes populi Romani judicati ſunt: permiſſúmque cuivis qui in eos incidiſſet, vel impunè occidere, vel ad conſules eos retrahere: bona quoque illorum publicata ſunt, dimiſſis circumquaque qui ipſos perquirerent. ab his Sulpitius inventus occiſus eſt. Marius verò Minturnas profugit, non apparitore comitatus, non famulo;

Omen de Mario.

Minturnenſes.

387

Sulpitii interitus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

mulo: ubi quum in obſcura quadam domo quieſceret, magiſtratus ejus oppidi, qui & edictum populi Romani timebat, & ſexies conſulem rebus geſtis clariſſimum, non ſuſtinebat perimere ſuis manibus, Gallum fortè oblatum miſit ad eum tollendum, dato gladio. Fertur hominem per tenebras ad ejus lectulum accedentem expaviſſe, quaſi ſplendore ignis emicante ex illius oculis: ut verò ipſe aſſurgens exclamavit, Tun' audes occidere Marium? Gallus effusè fugit è cubiculo, ſimilis inſano, vociferans & negans ſe poſſe inferre necem Mario. Itaque magiſtratum, ut qui jam antè cunctanter id decreverat, religio quædam ſubiit & ominis memoria, quod etiam tum puero pollicebatur conſulatum ſeptimum. Ferunt enim decidiſſe in gremium ejus ſeptem pullos aquilinos, & vates prædixiſſe, ſummum honorem illi obventurum ſepties. Id ſecum reputantes Minturnenſes, ratique divinitus Gallum perterritum, continuò Marium extra oppidum in loca tutiora deducunt: qui non ignarus equites à Sylla miſſos ipſum quærere, per devia mare petebat, & nactus tugurium quieſcebat ibi tectus frondibus: & quum ſenſiſſet ſtrepitum, contraxit ſe intra frondes, móxque ad majorem etiam ſtrepitum proſiliit in lembum piſcatorium, fortè ſtantem in littore, propulſo ſene ejus domino. Tum abſciſſo retinaculo

Gallus ad tollendum Marium miſſus, rem non audet aggredi.

Omen de Mario.

Minturnenſes.

οἱ τῆς πόλεως ἄρχοντες ἀναπαυόμ
νον ἐν οἴκῳ ζοφώδει, δεδιότες μ
τὸ κήρυγμα τοῦ δήμου, φυλαττ
μενοι δὲ ἀνδρὸς ἑξάκις ὑπατεύσα
τος, καὶ πολλὰ καὶ λαμπρὰ εἰργασ
μένου αὐθένται γενέσθαι, Γαλάτη
ἄνδρα ἐπιδημοῦντα μετὰ ξίφους ἐσ
πεμψαν ἀνελεῖν. τὸν δὲ Γαλάτη
φασὶν ἐν τῷ σκότῳ προσιόντα τ
στιβαδίῳ, δεῖσαι, δόξαντα τοὺς ὀφ
θαλμοὺς τοῦ Μαρίου πυρὸς αὐγὴ
καὶ φλόγα ἀφιέναι· ὡς δὲ καὶ ὁ Μα
ριος αὐτὸς ὑπανιστάμενος ἐκ τ
εὐνῆς ἀνεβόησε παμμέγεθες αὐτῷ
Σὺ τολμᾷς κτεῖναι Γάϊον Μάριον
προτροπάδην ὁ Γαλάτης ἔφυγ
ἔξω διὰ θυρῶν, μεμηνότι ἐοικὼς
καὶ βοῶν οὐ δύνασθαι κτεῖναι Γάϊ
Μάριον. ὅθεν καὶ τοῖς ἄρχουσιν, ἅ
τε καὶ τέως ζῶντα σὺν ὄκνῳ κεκρι
νόσι, ἐνέπιπτε τι δαιμόνιον δέος
καὶ μνήμη τῆς ἐκ παιδὸς ἐπιφημι
σθείσης τῷ ἀνδρὶ ἑβδόμης ὑπα-
τείας· παιδὶ γὰρ ὄντι φασὶν ἀετοῦ
νεοττοὺς ἑπτὰ καταρρυῆναι ἐς τὸν κόλ-
πον, καὶ τοὺς μάντεις εἰπεῖν, ὅτι ἑ-
πτάκις ἐπὶ τῆς μεγίστης ἀρχῆς ἔσοι-
το. ταῦτ' οὖν οἱ τῆς Μιντούρνης ἄρ-
χοντες ἐνθυμούμενοι, καὶ τὸν Γαλά-
την ἔνθουν κατὰ δαίμονα καὶ περιδεᾶ
νομίζοντες γεγονέναι, τὸν Μάριον αὐ-
τίκα τῆς πόλεως ἐξέπεμπον ὅποι δύ-
ναιτο σώζεσθαι. ὁ δὲ γινώσκων ἑαυτὸν
ζητούμενόν τε ἐκ Σύλλα καὶ πρὸς ἱπ-
πέων διωκόμενον, ὁδοὺς ἀτριβεῖς ἐ-
πὶ θάλασσαν ἤλατο, καὶ καλύβης ἐ-
πιτυχὼν ἀνεπαύετο, φυλλάδα ἐπι-
βαλλόμενος τῷ σώματι· ψόφου δ'
αἰσθόμενος ἐς τὴν φυλλάδα ὑπε-
κρύφθη, καὶ μᾶλλον ἔτι αἰσθόμενος,
ἐς σκάφος ἁλιέως πρεσβύτου πα-
ρορμοῦν, βιασάμενος τὸν πρεσβύ-
την,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ω, ἐσήλατο, χειμῶνος ὄντος, καὶ πεῖσμα κόψας, καὶ τὸ ἱστίον πε-σας, ἐπέτρεψε τῇ τύχῃ φέρειν· στήχθη δ' ἔς τινα νῆσον, ὅθεν νεὼς κείων ἀνδρῶν παραπλευσάσης ἐπιτυ-ών, ἐς Λιβύην ἐπέρα. εἰργόμενος ὲ καὶ Λιβύης ὡς πολέμιος, ὑπὸ εξτίου ἡγουμένου, διεχείμαζεν ἐν ῇ θαλάσσῃ, μικρὸν ὑπὲρ Λιβύην αι ἐν τοῖς Νομάδων ὅροις· καὶ αὐ-ῷ θαλασσεύοντι δεῦρο, κατὰ πύστιν έπλευσαν τῶν συγκατεγνωσμένων έθηγός τε καὶ Γράνιος καὶ Ἀλβι-ανὸς καὶ Λαιτώριος, καὶ ἕτεροι, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μαρίου, οἳ ὡς μὲν νδρες ἐσθλοί, ἐς τὸν Νομάδων δυ-άστην ἀπὸ Ῥώμης διέφυγον, ὑπο-ίᾳ δ' ἐκδόσεως, ἐκεῖθεν ἀπέ-ρασαν. οἱ μὲν δή, κατὰ καὶ Σύλλας ἐπεπράχει, βιάσασθαι τὴν πα-ρίδα διανοούμενοι, στρατιὰν δὲ ὐκ ἔχοντες, περιέβλεπον εἴ τι συμ-αίη.

Ἐν δὲ Ῥώμῃ Σύλλας μὲν ὅπλοις ὴν πόλιν ὅδε πρῶτος καταλαβὼν ς, καὶ δυνηθεὶς ἂν ἴσως ἤδη μο-αρχεῖν, ἐπεὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμύνατο, ὴν βίαν ἑκὼν ἀπέθετο, καὶ τὸν στρα-ὸν ἐς Καπύην προπέμψας, αὖ-ις ἦρχεν ὡς ὕπατος. οἱ δὲ τῶν ἐξ-λθόντων στασιῶται ὅσοι τῶν πλουσίων, ὲ γύναια πολλὰ πολυχρήματα, ῆ δέους τῶν ὅπλων ἀναπνεύσαντες, ρεθίζοντο ὑπὲρ καθόδου τῶνδε τῶν ἀνδρῶν· καὶ οὐδὲν σπουδῆς ἢ δαπά-ης ἐς τοῦτο ἀπέλειπον, ἐπιβουλεύον-τες καὶ τοῖς τῶν ὑπάτων σώμασιν, ὡς οὐκ ἐνὸν τῶνδε περιόντων ἐκεί-νοις κατελθεῖν. Σύλλᾳ μὲν δὴ καὶ παυσαμένῳ τῆς ἀρχῆς στρατὸς ἦν ὁ ψηφισμένος ἐπὶ Μιθριδάτην, ὡς

& velo expanſo fortunæ ſe permiſit: delatúſque in quandam inſulam, & forte fortuna conſpicatus prætereuntem navem amicorum hominum, trajecit in Africam. Quum autem ut hoſtis declaratus vetaretur à Sextio, tunc eam provinciam obtinente, in littus exſcendere, in mari e- 388
xegit eam hyemem, quod Numidiam alluit. Quod ubi rumore cognitum eſt Cethego, Granio, Albinovano, Lectorio, ceteríſque damnatis eadem ſententia, qui unà cum Mario filio ad Mandreſtalem regulum Numidarum ex urbe profugerant, veriti ne ab eo dederentur inimicis, inde navigarunt ad Marium. His non deerat animus quominus exemplo Syllæ invaderent patriam, ſed quia nullum habebant exercitum, occaſionem exſpectabant.

Mandreſtal Numidarum regulus.

Interea Sylla, qui primus in urbe dominationem armis ſibi quæſivit, contentus vindicta de inimicis, de cetero à vi abſtinuit: præmiſſóque Capuam exercitu, rurſum ad conſularem poteſtatem rediit. At profugorum factio, præcipuè locupletes, & fœminæ non paucæ bene numatæ, ceſſante armorum metu, deſiderabant ſuorum civium reditum, nec operæ parcendo nec ſumptibus, conſulum etiam ſaluti ſtruentes inſidias, quaſi fruſtra ſperarent illis incolumibus. Et Sylla quidem, vel poſt conſulatum, tutus erat exercitus præſidio, quem ex S. C. acceptum ad bellum Mithridaticum gerendum,

dum, propugnatorem erat ha-
biturus. Collegam verò ejus
Pompeium periclitantem miſe-
ratus populus, Italiam ei de-
crevit, & alterum exercitum,
qui tum in ea militabat, Cn.
Pompeii auſpiciis. Id cogni-
tum Cnejus tulit ægerrimè: &
poſtquam Quintus in caſtra per-
venit, quum poſtridie quid-
dam pro poteſtate apud milites
ageret, ceſſit ei tanquam priva-
tus: ſed paulo pòſt ille cinctus
corona quaſi ad audiendum
confluentium, occiſus eſt: ce-
teris verò diffugientibus Cneius
ſupervenit indignabundus, ac
ſi contra jus fáſque necato con-
ſule: nihilominus poſt indigna-
tionem ad imperium priſtinum
rediit. In urbe autem nuntia-
ta cæde conſulis, Sylla ſibimet
timens, ſemper ſtipatus ami-
cis incedebat, ne noctu quidem
eos dimittens: nec diu moratus
Capuam ad exercitum; & in-
389 de in Aſiam profectus eſt. Ami-
ci autem exulum, Cinna freti,
qui Syllæ ſucceſſerat, novis ci-
vibus oſtentabant Marii propoſi-
tum, de admiſcendis eis ad tri-
bus veteres, ne dum in ſuffra-
gando poſtremi ſunt, nihil poſ-
ſint in republica. Id fuit princi-
pium revocandi Marium cete-
róſque exules. Nam, dum ve-
teres cives reſiſtunt totis viribus,
Cinna novis favebat, trecentis
talentis, ut tum ſuſpicio fuit,
corruptus, pro veteribus verò
ſtabat alter coſ. Octavius. Sed
Cinnani præoccupato foro cum ſicis veſte tectis, clamore flagita-

Conſilium de revocandis exulibus. Octavius.

σωτηρίας αὐτοῦ φύλαξ. Κόϊντον δὲ
Πομπήϊον τὸν ἕτερον ὕπατον, ὁ δῆ-
μος οἰκτείρων τοῦ δέους, ἐψηφί-
σαντο ἄρχειν Ἰταλίας, καὶ ἑτέρου
περὶ αὐτὴν στρατοῦ τότε ὄντος ὑ-
πὸ Γναίῳ Πομπηΐῳ. τοῦθ' ὁ Γναῖος
πυθόμενός τε καὶ δυσχεράνας, ἥ-
κοντα μὲν τὸν Κόϊντον ἐς τὸ στρατό-
πεδον ἐσεδέξατο, καὶ τῆς ἐπιούσης τι
χρηματίζοντος, ὑπεχώρησε μι-
κρὸν, οἷα ἰδιώτης· μέχρι τὸν ὕπα-
τον πολλοὶ καθ' ὑπόκρισιν ἀκροά-
σεως περιστάντες ἔκτειναν, καὶ φυ-
γῆς τῶν λοιπῶν γινομένης, ὁ Γναῖος
αὐτοῖς ἀπήντα, χαλεπαίνων ὡς ὑ-
πάτου παρανόμως ἀνῃρημένου, δυσ-
χεράνας δ' ὅμως, εὐθὺς ἦρχεν αὐ-
τῶν. ἐξαγγελθέντος δ' εἰς τὴν πό-
λιν τοῦ Πομπηΐου φόνου, αὐτίκα μὲν
ὁ Σύλλας περιδεὴς ἐφ' ἑαυτῷ γινό-
μενος, τοὺς φίλους περιήγετο παν-
ταχοῦ, καὶ νυκτὸς ἀμφ' αὐτὸν εἶ-
χεν, οὐ πολὺ δ' ἐπιμείνας ἐς Κα-
πύην ἐπὶ τὸν στρατὸν, κἀκεῖθεν ἐπὶ
τὴν Ἀσίαν ἐξήλασεν. οἱ δὲ τῶν φυ-
γάδων φίλοι, Κίννᾳ τῷ μετὰ Σύλ-
λαν ὑπατεύοντι θαῤῥοῦντες, τοὺς
νεοπολίτας ἠρέθιζον ἐς τὸ ἐνθύμη-
μα τοῦ Μαρίου, ταῖς φυλαῖς ἀξιοῦν-
τες ἀναμιχθῆναι, ἵνα μὴ τελευ-
ταῖοι ψηφιζόμενοι πάντων ὦσιν ἄ-
κυροι. τοῦτο δὴ προοίμιον τῆς αὐτοῦ
τε Μαρίου καὶ τῶν ἀμφὶ τὸν ἄνδρα κα-
θόδου· ἀνθισταμένων δὲ τῶν ἀρχαίων
κατὰ κράτος, Κίννας μὲν τοῖς νεοπο-
λίταις συνέπραττε νομιζόμενος ἐπὶ
τῷδε τριακόσια δωροδοκῆσαι τάλαν-
τα, τοῖς δ' ἀρχαίοις ὁ ἕτερος ὕ-
πατος Ὀκταούϊος. καὶ οἱ μὲν ἀμ-
φὶ τὸν Κίνναν προλαβόντες τὴν ἀγο-
ρὰν μετὰ κεκρυμμένων ξιφιδίων, ἐ-

ιόων ἐς τὰς φυλὰς πάσας ἀναμι-
γνῦναι· τὸ δὲ καθαρώτερον πλῆθος
ς τὸν Ὀκταούϊον ἐχώρει, καὶ οἵδε μετὰ
ιφιδίων· ἔτι δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν οἰ-
ίαν τὸ μέλλον περιορωμένου, ἐξαγ-
έλλεται, τοὺς πλέονας δημάρχους
ωλύειν τὰ γιγνόμενα· θόρυβον δὲ τῶν
εοπολιτῶν εἶναι, καὶ ἀπογυμνῶσιν
δη τῶν ξιφιδίων περὶ ὁδὸν ἐς τοὺς
ἐνπλέξοντας δημάρχους, ἀναπη-
δώντων ἐπὶ τὰ ἔμβολα, ὧν Ὀ-
ταούϊος πυθόμενος, κατέδραμε διὰ
ς ἱερᾶς ὁδοῦ μετὰ πυκνοῦ πάνυ πλή-
ους, καὶ οἷα χειμάρρους ἐς τὴν ἀ-
γορὰν ἐμπεσὼν, ὤσατο μὲν διὰ μέ-
ων τῶν συνεστώτων, καὶ διέστησεν αὐ-
τούς· ὡς δὲ κατέπληξεν, ἐς τὸ τῶν
Διοσκούρων ἱερὸν παρῆλθε, τὸν Κίν-
αν ἀνατρεπόμενος· ὅσοι δ' αὐτοῦ
ῆσαν, χωρὶς ἐπαγγέλματος
μπεσόντες τοῖς νεοπολίταις, ἔκτει-
άν τε πολλοὺς, καὶ ἑτέρους φεύγον-
ας ἐπὶ τὰς πύλας ἐδίωκον.

Κίννας δὲ, θαρρήσας μὲν τῷ πλή-
θει τῶν νεοπολιτῶν, καὶ βιάσασθαι
προσδοκήσας, παρὰ δόξαν δ' ὁ-
ρῶν τὸ τόλμημα τῶν ὀλιγωτέρων ἐπι-
κρατοῦν, ἀνὰ τὴν πόλιν ἔθει, τοὺς
θεράποντας ἐπ' ἐλευθερίᾳ συγκα-
λῶν· οὐδενὸς δ' αὐτῷ προσιόντος,
ἐξέδραμεν ἐς τὰς ἀγχοῦ πόλεις τὰς οὐ
πρὸ πολλοῦ πολιτίδας Ῥωμαίων γε-
γενημένας, Τυρβητόν τε καὶ Πραινεστὸν,
καὶ ὅσαι μέχρι Νώλης, ἐρεθίζων
ἅπαντας ἐς ἀπόστασιν, καὶ χρήματα
ἐς τὸν πόλεμον συλλέγων. ταῦτα δ'
ἐργαζομένῳ τε καὶ ἐπινοοῦντι τῷ Κιν-
νᾳ προσέφυγον ἀπὸ τῆς βουλῆς οἱ τὰ
αὐτὰ ἐφρόνουν, Γάϊός τε Μιλώ-
νιος, καὶ Κόϊντος Σερτώριος, καὶ
Γάϊος Μάριος ἕτερος. ἡ μὲν δὴ
βουλὴ τὸν Κίνναν, ὡς ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν καταλιπόντα ὕπατον, καὶ δοῦ-

bant miſceri ſe tribubus omnibus, contrà ſincerior plebis pars & ipſa ſicis armata Octavio ſe adjunxit: cui domi expectanti quid is tumultus parturiat, nuntiatur majorem tribunorum pl. partem intercedere, & novos cives ſtricto ferro de roſtris eos deturbare. Quibus auditis Octavius per ſacram viam decurrit cum globo confertiſſimo, & torrentis more in forum irrumpens, protruſis obviis per medios vadens disjecit multitudinem, perterritíſque adverſariis petiit ædem Caſtorum, collegam reveritus. At comites ejus injuſſi in novos cives irruunt, cæsíſque multis uſque portas perſequuntur ceteros. Octavius.

Cinna, qui fretus novorum civium multitudine victoriam animo præſumpſerat, ubi præter opinionem vidit pauciores audacia vincere, per urbem diſcurrens, ſervos vocabat ad pileos. Sed nemine accurrente properavit ad oppida proxima, quibus paulo antè jus civium conceſſum fuerat, videlicet Tibur & Præneſte, & cetera Nolam uſque: quibus omnibus ad defectionem ſolicitatis in futuri belli uſum colligebat pecunias. Hæc partim molienti, partim cogitanti, præſtò fuere ſenatores ejuſdem factionis, C. Milonius, Q. Sertorius, & alter C. Marius. Senatus verò Cinnam, quòd in periculo deſeruiſſet remp. & ſervos vo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

390 caſſet ad pileum, nec civem eſſe judicavit, nec conſulem, ſubrogavítque in locum ejus L. Merulam, qui tum flamen dialis erat. Huic ſacerdoti uni omnium jus eſt perpetuò geſtandi apicis, quo tantùm inter ſacra inſigniuntur ceteri. At Cinna Capuam profectus, ubi erat alius populi Romani exercitus, magiſtratus, tribunos & ſenatores quotquot aderant, conciliabat ſibi progreſſúſque in concionem privato cultu ſine faſcibus, lacrymabundus ſic fatus eſt, A vobis cives hunc honorem accepi: quod enim populus dedit ſuo ſuffragio, hoc ſenatus mihi abſque veſtro conſenſu ademit: eam tamen injuriam non tam mea quàm veſtra vice doleo. Quid enim poſthac opus eſt nobis ambire favorem tribuum? quid nobis prodeſſe poteritis? quid momenti erit in veſtris concionibus? quid in comitiis? quid in ſuffragiis? ſi irrita ſunt quæ datis, & tam facilè de ſententia deceditis? His dictis, ad irritandam concionem, multáque de miſeriis ſuis queſtus, poſtremò veſte ſciſſa de loco ſuperiore deſiliit, humíque proſtratus diu in medio jacuit, donec hominem miſerati ſublatum in ſellam repoſuerunt, redditíſque faſcibus, ut conſulem, bono animo eſſe juſſerunt, & ut ſe quocunque res poſtularet, duceret. Qua occaſione arrepta tribuni ſacramentum Cinnæ dixerunt unà cum ſuis quiſque militibus. Ille in hunc modum con-

L. Merula in locum Cinnæ ſubrogatus.

Cinnæ oratio Capuæ habita.

λοις ἐλευθερίαν κηρύξαντα, ἐψηφίσατο μήτε ὕπατον μήτε πολίτην ἔτι εἶναι· καὶ Λούκιον Μερόλαν ἐχειροτόνησαν ἀντ' αὐτοῦ, τὸν ἱερέα τοῦ Διός· λέγεται δ' οὗτος ὁ ἱερεὺς Φλαμενότας, καὶ πιλοφορεῖ μόνος ἀεί, τῶν ἄλλων ἱερέων ἐν μόναις πιλοφορούντων ταῖς ἱερουργίαις. Κίννας δ' ἐς Καπύην τραπόμενος, ἔνθα Ῥωμαίων στρατὸς ἄλλος ἦν, τούς τε ἄρχοντας αὐτοῦ, καὶ ὅσοι ἀπὸ τῆς βουλῆς ἐπεδήμουν, ἐθεράπευε, καὶ παρελθὼν ὡς ὕπατος ἐς μέσους, τάς τε ῥάβδους καθεῖλεν, οἷα ἰδιώτης, καὶ δακρύσας, ἔφη, „Παρὰ μὲν ὑμῶν, ὦ πολῖται, τὴν ἀρχὴν τήνδε ἔλαβον· ὁ γὰρ δῆμος ἐχειροτόνησεν, ἡ βουλὴ δ' ἀφείλετό με χωρὶς ὑμῶν· καὶ τάδε παθών, ἐν οἰκείοις κακοῖς ὑπὲρ ὑμῶν ὅμως ἀγανακτῶ. τί γὰρ ἔτι τὰς φυλὰς ἐν ταῖς χειροτονίαις θεραπεύομεν; τί δὲ ὑμῶν δεόμεθα; ποῦ δὲ ἔσεσθε τῶν ἐκκλησιῶν ἢ χειροτονιῶν ἢ τῶν ὑπατειῶν ἔτι κύριοι, εἰ μὴ βεβαιώσετε μὲν ἃ δίδοτε, ἀφαιρεθήσεσθε δ' ὅταν αὐτοὶ δοκιμάσητε; Ταῦτα εἰπὼν ἐς ἐρέθισμα, καὶ πολλὰ περὶ αὐτοῦ κατοικτισάμενος, τήν τε ἐσθῆτα κατέρρηξε, καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος καταθορών, ἔρριψεν αὐτὸν ἐς μέσους, καὶ ἔκειτο ἐπὶ πλεῖστον· ἕως ἐπικλασθέντες ἀνέστησάν τε αὐτόν, καὶ καθίσαντες αὖθις ἐπὶ τοῦ θρόνου, τάς τε ῥάβδους ἀνέσχον, καὶ θαῤῥεῖν οἷα ὕπατον ἐκέλευον, καὶ σφᾶς ἄγειν ἐφ' ὅ,τι χρήζοι. τῆς δ' ἀφορμῆς εὐθὺς οἱ ἄρχοντες ἐπέβαινον, καὶ ὤμνυον τῷ Κίννᾳ τὸν ὅρκον τὸν στρατιωτικόν, καὶ τοὺς ὑφ' αὐτὸν ἕκαστος ἐξώρκου. ὁ δ' ἐπεὶ εἰ ταῦτ'

εἶχεν

εἶχεν ἀσφαλῶς, ἐπὶ τὰς συμμαχίδας πόλεις διέθει, καὶ ἠρέθιζε κἀκείνους ὡς διὰ τούσδε μάλιστα τὴν συμφορὰν αὐτῷ γενομένην. οἱ δὲ χρήματά τε αὐτῷ συνετέλουν, καὶ πολλοὶ καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ δυνατῶν ἕτεροι πρὸς αὐτὸν ἀφικνοῦντο, οἷς ἀπήρεσκεν ἡ τῆς πολιτείας εὐστάθεια· καὶ Κίννας μὲν ἀμφὶ ταῦτ' ἐγίγνετο. Ὀκτάουϊος δὲ καὶ Μερόλας οἱ ὕπατοι τότε μὲν ἄστυ τάφροις καὶ τειχῶν ἐπισκευαῖς ὠχύρουν, καὶ μηχανήματα ἐφίστανον, ἐπὶ δὲ στρατιὰν ἔς τε τὰς ἑτέρας πόλεις τὰς ἔτι σφῶν κατηκόους, καὶ ἐς τὴν ἀγχοῦ Γαλατίαν περιέπεμπον· Γναῖόν τε Πομπήϊον, ἀνθύπατον ὄντα, καὶ στρατευμάτων περὶ τὸν Ἰόνιον ἡγούμενον, ἐκάλουν κατὰ σπουδὴν ἐπικουρεῖν τῇ πατρίδι. ὁ δ' ἦλθε, καὶ περὶ ταῖς Κολλίναις πύλαις ἐστρατοπέδευσε· καὶ ὁ Κίννας ἐπελθὼν αὐτῷ, παρεστρατοπέδευε.

Γάϊος δὲ Μάριος τούτων πυθόμενος, ἐς Τυρρηνίαν κατέπλευσεν ἅμα τοῖς συνεξελαθεῖσι καὶ θεράπουσιν αὐτῶν ἐπελθοῦσιν ἀπὸ Ῥώμης, ἐς πεντακοσίους μάλιστά που γεγονόσι. ῥυπῶν δ' ἔτι καὶ κόμης ἔμπλεως ἐπῄει τὰς πόλεις, οἰκτρὸς ὀφθῆναι· μάχας τε καὶ τρόπαια αὐτοῦ Κιμβρικὰ καὶ ἐξ ὑπατείας ὑπερεπαίρων, καὶ περὶ τῆς χειροτονίας σφόδρα αὐτοῖς ἐπιθυμοῦσιν ἐπαγγελλόμενός τε καὶ πιστὸς εἶναι δοκῶν, συνήγαγε Τυρρηνῶν ἑξακισχιλίους, καὶ ἐς Κίνναν διῆλθεν, ἀσμένως αὐτὸν ἐπὶ κοινωνίᾳ τῶν παρόντων δεχόμενον· ὡς δὲ ἀνεμίχθησαν, ἐστρατοπέδευον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τιβέριος, ἐς τρία διαιρεθέντες, Κίννας μὲν καὶ Κάρβων σὺν αὐτῷ, τῆς πόλεως ἀντικρὺ, Σερτώριος δὲ ὑ-

firmatus, ſociales urbes obibat concitans, eo quòd præſentis calamitatis ſibi cauſa fuiſſent: itáque conferebant ei pecunias, Romanorum etiam optimatibus aliis denuò ſe adjungentibus, quibus diſplicebat ſtatus tranquillus reipublicæ. Interea dum Cinna in hoc apparatu totus eſt, Octavius & Merula, coſſ. urbem muniunt, diſpoſitis per muros machinis, delectus tum apud alios ſocios in fide perſtantes, tum apud Gallos faciunt, Cn. Pompeium proconſulem, exercitum ad mare ſuperum habentem, properè in 391
auxilium patriæ revocant. qui properato itinere ad portam Collinam caſtra poſuit: ac mox Cinna quoque affuit, & tetendit in proximo.

Octavius & Merula coſſ. urbem contra Cinnam muniunt.

His rebus cognitis C. Marius in Hetruriam appulit cum exilii ſociis: eis ab urbe familiares occurrerunt ad D. fermè numerum. Ipſe ſordidatus adhuc & promiſſo capillo civitates obibat, viſu miſerabilis, prælia ſua victoriáſque Cimbricas memorans: & quod libentiſſimè audiebant, fidelem operam ad perferendam legem pollicitans: atque ita contractis ſex Hetruſcorum millibus, ad Cinnam tranſiit, lætum tali rerum gerendarum ſocio. His copiis adjunctis terna caſtra metati ſunt ad Tiberim, Cinna & Carbo ex adverſo urbis, ſupra eam Sertorius, verſus Urbem

C. Marius ab exilio redit.

Cinna, Carbo & C. Marius caſtrametantur ad Urbem.

verſus mare Marius: pontes quoque fluvio impoſiti, ut commeatus interciperent. Marius præterea Hoſtiam vi captam diripuit, Cinna occupavit Ariminum, miſſa eò parte militum, nequid auxiliorum obſeſſis ſubmitteretur è Gallia provincia. Tum coſſ. metu anxii, quòd opus haberent alio exercitu, & Syllam revocare non poſſent, qui jam in Aſiam trajecerat, Cæcilio Metello, reliquias ſocialis belli contra Samnites adminiſtranti, ſignificant, ut quibuſcunque honeſtis conditionibus re compoſita quamprimum ſuccurreret obſeſſæ patriæ. Sed dum ille cunctatur poſtulata Samnitum admittere, Marius poſtquam id ſenſit, quicquid petebant, eis eſt pollicitus: atque ita Marianis acceſſerunt partibus. In urbe verò Appius Claudius tribunus, Janiculi cuſtos, ut beneficii quondam accepti Mario referret gratiam, recepit eum aperta porta diluculo, ſimúlque Cinna irrupit. Verùm hi continuò repulſi ſunt. Octavio Pompeióque ſuccurrentibus. Crebris deinde fulminibus caſtra
392 Pompeii de cælo tacta, & inter ceteros nobiles proconſul ipſe fulmine ictus periit.

Hoſtia.

Ariminum.

Appius Claudius accepti beneficii Mario refert gratiam.

Marius poſtquam ſatis cavit ne quid commeatus vel à mari vel ſecundo flumine in Urbem importaretur, vicina oppida aggreſſus, ubi erant populi Romani granaria, ſubitanea vi ce-

πὲρ τὴν πόλιν ἄνω, καὶ Μάριος πρὸς τῇ θαλάσσῃ· ζευγνύντες οἵδε τὸν ποταμὸν καὶ γεφυροῦντες, ἵνα τὴν πόλιν ἀφέλοιντο τὴν σιταγωγίαν. Μάριος δὲ καὶ Ὤστια εἷλε καὶ διήρπαζε, καὶ Κίνναν ἐπιπέμψας, Ἀρίμινον κατέλαβε, τοῦ μή τινα στρατιὰν τὴν πόλιν ἐπελθεῖν ἐκ τῆς ὑπηκόου Γαλατίας. οἱ δὲ ὕπατοι, δεδιότες, καὶ στρατιᾶς ἄλλης δεόμενοι, Σύλλαν μὲν οὐκ εἶχον καλεῖν, ἐς τὴν Ἀσίαν ἤδη πεπερακότα· Καικίλιον δὲ Μέτελλον, τὰ λείψανα τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου πρὸς Σαμνίτας διατιθέμενον, ἐκέλευον ὅπῃ δύναιτο εὐπρεπῶς διαλυσάμενον ἐπικουρεῖν τῇ πατρίδι πολιορκουμένῃ. οὐ συμβαίνοντος δὲ Σαμνίταις ἐς ἃ ᾔτουν τοῦ Μετέλλου, ὁ Μάριος αἰσθόμενος, συνέθετο τοῖς Σαμνίταις ἐπὶ πᾶσιν οἷς ᾔτουν παρὰ τοῦ Μετέλλου· ὧδε μὲν δὴ καὶ Σαμνῖται Μαρίῳ συνεμάχουν. Κλαύδιον δὲ Ἄππιον χιλίαρχον, τειχοφυλακοῦντα τῆς Ῥώμης τὸν λόφον τὸν καλούμενον Ἰάνουκλον, οὗ ποτὲ πυθόντα ὑφ' ἑαυτοῦ τῆς εὐεργεσίας ἀναμνήσας ὁ Μάριος, ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθεν, ὑπανοιχθείσης αὐτῷ πύλης περὶ ἕω, καὶ τὸν Κίνναν ἐσεδέξατο. ἀλλ' οὗτοι μὲν αὐτίκα ἐξεώσθησαν, Ὀκταουΐου καὶ Πομπηΐου σφίσιν ἐπιδραμόντων. κεραυνῶν δὲ πολλῶν ἐς τὸ τοῦ Πομπηΐου στρατόπεδον καταρραγέντων, ἄλλοι τε τῶν ἐπιφανῶν καὶ ὁ Πομπήϊος ἀπώλετο.

Μάριος δ' ἐπεὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς ἔκ τε θαλάσσης καὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ φερομένης κατέχεν, ἐπὶ τὰς ἀγχοῦ τῆς Ῥώμης πολεις διετρόχαζεν, ἔνθα σῖτος ἦν τοῖς Ῥωμαίοις προσεσωρευμένος· ἄφνω δὲ τοῖς φρου-

ῦσιν αὐτὸν ἐπιπίπτων, εἷλε μὲν ντιον καὶ Ἀρικίαν καὶ Λανούβιον, καὶ λλας πόλεις, ἔστιν ἃς καὶ προδιδόντων τινῶν. ὡς δὲ καὶ τῆς κατὰ γῆν κράτησεν ἀγορᾶς, εὐθαρσῶς ἐβάζεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην αὐτίκα διὰ ῆς ὁδοῦ τῆς καλουμένης Ἀππίας, ρὶν τινὰ αὐτοῖς ἀγορὰν ἄλλην ἑρωθεν ἀχθῆναι. τοῦ δ' ἄστεος ἑκατὸν σταδίους αὐτός τε καὶ Κίννας καὶ στρατηγοῦντες αὐτοῖς Κάρβων τε Σερτώριος ἀποσχόντες, ἐστρατοπέδευσαν, Ὀκταουΐου καὶ Κράσσου Μετέλλου περὶ τὸ ὄρος τὸ Ἀλβαν αὐτοῖς ἀντικαθημένων, καὶ τὸ μέλλον ἔσεσθαι περιβλεπομένων· ἀρεῇ μὲν ἔτι καὶ πλήθει νομιζομένων εἶαι κρειττόνων, ὀκνούντων δ' ὑπὲρ λης ὀξέως κινδυνεῦσαι τῆς πατρίδος διὰ μάχης μιᾶς. ὡς δὲ περιπέμας ὁ Κίννας περὶ τὸ ἄστυ κήρυκας, ἐδίδου τοῖς ἐς αὐτὸν αὐτομολοῦσι θεράπουσιν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ πλῆθος ηὐτομόλουν αὐτίκα, καὶ ἡ ουλὴ ταραττομένη, καὶ πολλὰ καὶ εινὰ, εἰ βραδύνειεν ἡ σιτοδεία, παρὰ τοῦ δήμου προσδοκῶσα, μετπιπτε τῇ γνώμῃ, καὶ πρέσβεις ὑπὲρ διαλύσεων ἐς τὸν Κίνναν ἔπεμπον. ὁ δὲ αὐτοὺς πρότερον ἤρετο εἰ ὡς πρὸς ὕπατον ἔλθοιεν, ἢ πρὸς διώτην. ἀπορησάντων δ' ἐκείνων, καὶ ἐς τὸ ἄστυ ἐπανελθόντων, πολλοὶ καὶ τῶν ἐλευθέρων ἤδη μετὰ πλῆθος πρὸς τὸν Κίνναν ἐξεπήδων, οἱ μὲν, περὶ τοῦ λιμοῦ δεδιότες, οἱ δὲ, πρὸ πολλοῦ τὰ ἐκείνων αἱρούμενοι, καὶ τὴν ῥοπὴν τῶν γιγνομένων περιμένοντες. Κίννας δ' ἤδη καταφρονητικῶς τῶν τειχῶν ἐπλησίαζε, καὶ ἀποσχὼν ὅσον βέλους ὁρμὴν, ἐστρατοπέδευεν, ἀπορούντων ἔτι καὶ δεδιότων καὶ ὀκνούντων ἐπιχειρεῖν

pit Antium, Ariciam, Lanuvium, & quædam alia, nonnullis per proditionem potitus. Ita terra quoque interſeptis ſubvectionibus, auſus urbem per viam Appiam petere, priuſquam aliunde commeatus expediretur, ad duodecimum lapidem unà cum Cinna Carbonéque & Sertorio caſtra poſuit. Octavius verò & Craſſus & Metellus ad montem Albanum eis ſe oppoſuere, in futurum providentes, licet ſuperiores tam virtute militum quàm numero, tamen uni prælio non committendam arbitrantes ſalutem patriæ. Ubi verò Cinna miſſis circum urbem caduceatoribus ſervos oſtentata libertate mutavit ad transfugium, agminatim ad eum transitum eſt. Quare ſenatus territus, & timens ne per longiorem annonæ inopiam plebs exaſperaretur, mutata ſententia legatos de pace ad Cinnam miſit: ille ante omnia rogavit, ad conſuleinne an privatum venirent. Qui, quòd reſponſum expedire nequirent, revertunt: móxque ingenuorum quoque multitudo prorumpit ad Cinnam, pars metu famis, pars optatam occaſionem nacti: quippe à factione non alieni. Qui jam contemptim admovet exercitum ad mœnia, & ad teli jactum caſtra communit, Octavianis animo fluctuantibus, nec tentantibus quicquam, quòd & crebra transfugia fierent, &

Senatus legatos ad Cinnam mittit.

legationes commearent ultro
citróque. Itaque ſenatus inops
conſilii, quòd rem indignam
duceret L. Merulam, flaminem
dialem, in locum Cinnæ ſuffe-
ctum conſulem, magiſtratu a-
movere immeritum: invitus ta-
393 men rurſum legatos mittit de
pacis conditionibus jam, ut ad
conſulem, nulla reliqua ſpe, u-
num tantùm deprecans, ut jure-
jurando caveret temperaturum
ſe cædibus, In eam conditio-
nem ille jurare dedignatus, pol-
licitus eſt tamen ſe volentem
ſcientem nemini necis cauſam
fore. Octavium jam per diver-
ſam portam in urbem reverſum
juſſit diſcedere: nequid ei ſe in-
vito accideret. Sic ille ex ſupe-
riore loco legatis reſpondit pro
poteſtate conſulis. Marius verò
aſtans ſellæ proximus ſilebat qui-
dem, ſed auſteritate vultus ſa-
tis præ ſe ferens quantas cædes
eſſet daturus. His conditionibus
quum ſenatus revocaret Cinnam
& Marium: ſenſerat enim hunc
autorem earum eſſe, illum ve-
rò ſubſcriptorem: Marius irri-
dens, reſpondit, non patere
exulibus reditum: móxque tri-
buni plebis ei ceteríſque Sylla
conſule pulſis abrogarunt exi-
lium. Sic illis publica conſterna-
tione receptis, omnium, qui
ad factionem adverſam pertine-
re viſi ſunt, bona diripiebantur
vetante nemine. Octavio Cin-
na Mariúſque jurejurando cave-
rant, aruſpices etiam & arioli
ſolicitudinem exemerant, ſoli

αὐτῷ τῶν ἀμφὶ τὸν Ὀκταούϊον, διὰ τὰς αὐτομολίας τε καὶ περιπρεσβεύσεις. ⌊ἡ δὲ βουλὴ πάνυ μὲν ἀπορούσα, καὶ δεινὸν ἡγουμένη, Λεύκιον Μερόλαν, τὸν ἱερέα τοῦ Διὸς, ὑπατεύοντα ἀντὶ τοῦ Κίννα καὶ οὐδὲν ἐς τὴν ἀρχὴν ἁμαρτόντα ἀφελέσθαι, ἄκουσα δ᾽ ὅμως ἐπὶ τῶν συμφορῶν αὖθις ἐς τὸν Κίνναν τοὺς πρέσβεις ἔπεμπεν, ὡς πρὸς ὕπατον. οὐδέν τε χρηστὸν ἔτι προσδοκῶντες, τοῦτο μόνον ἠτοῦν ἐπομόσαι σφίσι τὸν Κίνναν, φόνον οὐκ ἐργάσασθαι· ὁ δὲ ὀμόσαι μὲν οὐκ ἠξίωσεν, ὑπέσχετο δὲ καὶ ὧδε, ἑκὼν οὐδενὶ σφαγῆς αἴτιος ἔσεσθαι. Ὀκταούϊον δ᾽ ἤδη περιοδεύσαντα, καὶ κατ᾽ ἄλλας πύλας ἐς τὴν πόλιν ἐσελθόντα ἐκέλευεν ἐκστῆναι τοῦ μέσου, μή τι καὶ ἄκοντος αὐτοῦ πάθοι· ὁ μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ, καθάπερ ὕπατος, τοῖς πρέσβεσιν ἄνωθεν ἀπεκρίνατο· Μάριος δ᾽ αὐτῷ παρεστὼς παρὰ τὸν θρόνον, ἡσύχαζε μὲν, ἐδήλου δὲ τῇ δριμύτητι τοῦ προσώπου πόσον ἐργάσεται φόνον. δεξαμένης δὲ ταῦτα τῆς βουλῆς, καὶ καλούσης ἐσελθεῖν Κίνναν τε καὶ Μάριον (ᾔσθοντο γὰρ δὴ Μαρίου μὲν εἶναι τὰ ἔργα τάδε πάντα, Κίνναν δ᾽ αὐτοῖς ἐπιγράφεσθαι) σὺν εἰρωνείᾳ σφόδρα ὁ Μάριος ἐπιμειδιῶν εἶπεν οὐκ εἶναι φυγάσιν εἰσόδους. καὶ εὐθὺς οἱ δήμαρχοι τὴν φυγὴν αὐτῷ τε καὶ ὅσοι ἄλλοι κατὰ Σύλλαν ὕπατον ἐξελήλαντο, ἐψηφίσαντο λελύσθαι. οἱ μὲν δὴ, δεχομένων αὐτοὺς σὺν δέει πάντων, ἐσῄεσαν ἐς τὴν πόλιν, καὶ τὰ τῶν ἀντιπρᾶξαι σφίσι δοκούντων ἀκωλύτως πάντα διηρπάζετο. ⌊Ὀκταουΐῳ δὲ Κίννας μὲν καὶ Μάριος ὅρκους ἐπεπόμφεσαν, καὶ θύται καὶ μάντεις οὐδὲν πείσεσθαι προὔλεγον·

λέγων· οἱ δὲ φίλοι φυγεῖν παρῄνουν. ὁ δ' εἰπὼν οὔποτε προλείψειν τὴν πόλιν ὕπατος ὢν, ἐς τὸ Ἰάνικλον, ἐκστὰς τοῦ μέσου, διῆλθε μετὰ τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ τινὸς ἔτι καὶ στρατοῦ, ἐπί τε τοῦ θρόνου προυκάθητο, τὴν τῆς ἀρχῆς ἐσθῆτα ἐπικείμενος, ῥάβδων καὶ πελέκεων, ὡς ὑπάτῳ, περικειμένων. ἐπιθέοντος δ' αὐτῷ μετά τινων ἱππέων Κηνσωρίνου, καὶ πάλιν τῶν φίλων αὐτὸν καὶ τῆς παρεστώσης στρατιᾶς φυγεῖν παρακαλούντων, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ προσαγόντων, οὐκ ἀνασχόμενος οὐδὲ ὑπαναστῆναι, τὴν σφαγὴν περιέμενεν. ὁ δὲ Κηνσωρῖνος, αὐτῷ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν, ἐκόμισεν ἐς Κίνναν, καὶ ἐκρεμάσθη περὶ τῶν ἐμβόλων ἐν ἀγορᾷ, πρώτου τοῦδε ὑπάτου· μετὰ δ' αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων ἀναιρουμένων ἐκρήμαντο αἱ κεφαλαί. καὶ οὐ διέλιπεν ἔτι καὶ τόδε τὸ μῖσος, ἀρξάμενόν τε ἀπὸ Ὀκταουΐου καὶ ἐς τοὺς ἔπειτα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀναιρουμένους περιιόν. ζητηταὶ δ' ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτίκα ἐξέθεον, τούς τε ἀπὸ τῆς βουλῆς καὶ τῶν καλουμένων ἱππέων λόγος οὐδεὶς ἔτι μετὰ τὴν ἀναίρεσιν ἐγίγνετο. αἱ δὲ τῶν βουλευτῶν κεφαλαὶ πᾶσαι προυτίθεντο πρὸ τῶν ἐμβόλων· αἰδώς τε θεῶν ἢ νέμεσις ἀνδρῶν, ἢ φθόνου φόβος οὐδεὶς ἔτι τοῖς γιγνομένοις ἐπῆν, ἀλλὰ ἐς ἔργα ἀνήμερα, καὶ ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἐς ὄψεις ἐτρέποντο ἀθεμίστους, κτείνοντές τε νηλεῶς, καὶ περιτέμνοντες αὐχένας ἀνδρῶν ἤδη τεθνεώτων· καὶ προτιθέντες τὰς συμφορὰς ἐς φόβον ἢ κατάπληξιν, ἢ θέαν ἀθέμιστον· Γάϊος μὲν δὴ Ἰούλιος καὶ Λούκιος Ἰούλιος, καὶ Ἀτίλιος Ἐῤῥάνος, δύο ἀλλήλοιν ἀδελφὼ, καὶ Πόπλιος Λέντλος, καὶ Γάϊος Νεμετόριος, καὶ Μάρκος Βέβιος, ἐν ὁδῷ καταληφθέντες, ἀνῃρέθησαν.

amici fugam ſuadebant. At ille negans ſe commiſſurum ut patria deſeratur à ſe conſule, ſeceſſit in Janiculum cum nobiliſſimo quoque partéque exercitus, in ſella curuli ſublimis, & conſulari habitu, ſtipatus faſcibus ac ſecuribus. Quem quum Cenſorinus perſequeretur cum equitibus aliquot, ac rurſum à ſuis equus offerretur ad fugam, ne ſurgere quidem dignatus, necem expectavit. Cenſorinus caput ejus ad Cinnam retulit, quod tunc primum conſulis caput pro roſtris fuit poſitum. Eodem loco & aliorum pòſt cæſorum ſpectaculo fuêre capita: duravítque tam dirus mos & ad poſteros in inteſtinis factionum infenſarum cædibus. Ceterùm in ea
victoria gravis fuit inimicorum 394
perſecutio, neminem ab iratorum ſævitia defendente ſua dignitate, non ſenatorem, non equitem: ſed quotquot ſenatores trucidarentur, capita eorum pro roſtris ponebantur omnium. Jámque nullo reſpectu vel deorum vel hominum poſt ſæva facinora vertebantur ad fœdiora ſpectacula, truncando cervices defunctorum, & calamitates oſtentando, ſive ad terrorem, ſive ad voluptatem nefariam ſpectatricis multitudinis. In his C. & L. Julii, Luciíque germanus Atilius Serranus, P. Lentulus, C. Numitorius, M. Bebius, in via reperti cæſi ſunt, Craſſus in

Octavii interitus.

Primum conſulis caput pro roſtris poſitum.

Marii & aliorum facinora.

Nobilium aliquot cædes.

Craſſi filii interitus.

fuga filium interemit ne veniret in poteſtatem perſequentium, quos ipſe non valuit effugere. M. Antonium oratorem in villam quandam elapſum villicus benignè ſuſcepit ac texit: dúmque in hoſpitis gratiam ſervus in cauponam vinum petit ſolito ſæpius, percontanti cauponi cauſam inſuſurravit: qui dato vino rem Mario ſignificavit properè. Ille hoc audito præ lætitia procurrit ipſe patraturus facinus: ſed ab amicis retentus tribunum eò miſit cum militibus. Hos Antonius, ſuavis facundiæ, mulcebat longa oratione, miſerationem movens modis variis, donec tribunus miratus ipſe curſu conſcendit cubiculum, & inter orandum confoſſo præciſum caput remiſit ad Marium.

Antonii oratoris.

Cornutus verò in tugurio latitans, ſervorum aſtu ſervatus eſt: nacti enim cadaver quoddam injecerunt in rogum: ei, dum inquiſitores adventant, ſuppoſito igne, ajebant ſe herum cremare præfocatum laqueo. Sic ille ſervorum fide manſit incolumis.

Cornutus ſervorum fide incolumis.

At Q. Ancharus Marium in Capitolio ſacrificaturum obſervabat, ſperans fore ut religione loci adjutus reciperetur in gratiam: quem ille accedentem ſe ac ſalutantem conſpicatus, mox in ipſo fano jugulari à ſuis imperat. caput hujus quoque, ut oratoris Antonii ceterorumque tam

Q. Anchari interitus.

395

Κράσσος δὲ μετὰ τοῦ παιδὸς διωκόμενος, τὸν μὲν υἱὸν ἔφθασε προανελεῖν, αὐτὸς δ' ὑπὸ τῶν διωκόντων ἐπανῃρέθη. τὸν δὲ ῥήτορα Μάρκον Ἀντώνιον ἐς τι χωρίον ἐκφυγόντα ὁ γεωργὸς ἐπικρύπτων καὶ ξενίζων, ἐς πανδοχεῖον ἔπεμψε τὸν θεράποντα σπουδαιότερον τοῦ συνήθους, οἶνον πριάσασθαι· καὶ τοῦ καπήλου τί δὴ σπουδαιότερον αἰτοίη πυθομένου, ὁ μὲν θεράπων ἐψιθύρισε τὴν αἰτίαν, καὶ πριάμενος ἐπανῆλθεν· ὁ δὲ κάπηλος αὐτίκα ἔθει Μαρίῳ τοῦτο δηλώσων. καὶ ὁ Μάριος, ἐπεί τε ἤκουσεν, ὑφ' ἡδονῆς ἀνέδραμεν ὡς αὐτὸς ὁρμήσων ἐπὶ τὸ ἔργον· ἐπισχόντων δ' αὐτὸν τῶν φίλων, χιλίαρχος ἀποσταλεὶς στρατιώτας ἐς τὸ οἴκημα ἀνέπεμψεν· οὓς ὁ Ἀντώνιος, ἡδὺς ὢν εἰπεῖν, κατεκήλει λόγοις μακροῖς, οἰκτιζόμενός τε καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα διεξιών· ἕως ὁ χιλίαρχος ἀπορῶν ἐπὶ τῷ γιγνομένῳ, αὐτὸς ἀνέδραμεν εἰς τὸ οἴκημα, καὶ τοὺς στρατιώτας εὑρὼν ἀκροωμένους, ἔκτεινε τὸν Ἀντώνιον ῥητορεύοντα ἔτι, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔπεμψε τῷ Μαρίῳ. Κορνοῦτον δὲ ἐν καλύβαις κρυπτόμενον οἱ θεράποντες εὐμηχάνως περιέσωσαν· νεκρῷ γὰρ περιτυχόντες σώματι, πυρὰν τε ἐνῆψαν· καὶ τῶν ζητητῶν ἐπιόντων, ἅψαντες τὴν πυρὰν, ἔφασαν τὸν δεσπότην καίειν ἀπαγξάμενον· ὁ μὲν δὴ πρὸς τῶν θεραπόντων περιεσέσωστο. Κόϊντος δὲ Ἀγχάριος Μάριον ἐν τῷ Καπιτωλίῳ μέλλοντα θύσειν, ἐφύλαττεν, ἐλπίζων οἱ τὸ ἱερὸν διαλλακτήριον ἔσεσθαι. ὁ δ' ἀρχόμενος τῆς θυσίας, προσιόντα τὸν Ἀγχάριον καὶ προσαγορεύοντα αὐτίκα ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τοῖς παρεστῶσι προσέταξεν ἀνελεῖν. καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ τοῦδε καὶ Ἀντωνίου τοῦ ῥήτορος, καὶ τῶν ἄλλων ὑπάτων ἢ στρατηγῶν γεγονό-

γονότων, ἐν ἀγορᾷ προὐτέθησαν. ταφῆς τε οὐδενὶ ἐξῆν ἐπενεγκεῖν ἐς γένα τῶν ἀναιρουμένων, ἀλλ' οἰωνοὶ κύνες ἄνδρας τοιούσδε διεσπάσαν. πολὺς δὲ καὶ ἄλλος ἦν τῶν στασιωτῶν φόνος ἐς ἀλλήλους ἀνεύθυνος, ἐξελάσεις ἑτέρων, καὶ δημεύσεις περιουσίας, καὶ ἀρχῆς ἀφαιρέσεις, καὶ νατροπαὶ τῶν ἐπὶ Σύλλα τεθέντων μων, αὐτοῦ τε Σύλλα φίλοι πάντες ἀνῃροῦντο, καὶ ἡ οἰκία κατεσκάπτετο, καὶ ἡ περιουσία δεδήμευτο, καὶ πολέμιος ἐψηφίζετο. ὁ δὲ γυναῖκα καὶ ἡ παῖδες ζητούμενοι φυγον· ὅλως τε οὐδὲν ἀπῆν ἀτρόπων τε καὶ ποικίλων κακῶν. ἐπὶ δὲ τούτοις, ἐς ὑπόκρισιν ἀρχῆς ἐννόμου, μετὰ τοσούσδε φόνους ἀκρίτους, ὑπεβλήθησαν κατήγοροι τῷ τε ἱερεῖ τοῦ Διὸς Μερόλᾳ, κατ' ὀργὴν ἄρα τῆς ἀρχῆς, ἣν Κίνναν οὐδὲν ἀδικῶν διεδέδεκτο, καὶ Λουτατίῳ Κάτλῳ τῷ Μαρίου περὶ τὰ Κιμβρικὰ συνάρχῳ, περισωθέντι μὲν ἐκ Μαρίου πάλαι, ἀχαρίστῳ δ' ἐς αὐτὸν καὶ πικροτάτῳ περὶ τὴν ἐξέλασιν γενομένῳ. οὗτοι μὲν δή, φυλασσόμενοί τε ἀφανῶς, καὶ τῆς κυρίας ἡμέρας ἐπελθούσης, ἐς τὴν δίκην ἀνακαλούμενοι, (τετράκις δὲ ἔχρῆν κηρυττομένοις ἐν ὡρισμένοις ὡρῶν διαστήμασιν ἁλῶναι) Μερόλας μὲν τὰς φλέβας ἐνέτεμεν ἑαυτοῦ, καὶ πινάκιον αὐτῷ παρακείμενον ἐδήλου ὅτι κόπτων τὰς φλέβας τὸν πῖλον ἀποθοῖτο· οὐ γὰρ ἦν θεμιτὸν, ἱερέα περικείμενον τελευτᾶν. Κάτλος δ' ἐν οἰκήματι νεοχρίστῳ τε καὶ ἔτι ὑγρῷ καίων ἄνθρακας, ἑκὼν ἀπεπνίγη. καὶ οὗτοι μὲν οὕτως ἀπέθανον. θεράποντες δ' ὅσοι κατὰ τὸ κή-

prætorium quàm conſularium, pro roſtris fuit ſpectaculo, nec horum quemquam ſepelire licuit, canibus & alitibus lacerandi relicti ſunt: paſſim quoque ſeditioſi ſe impunè contrucidabant invicem. Alii pellebantur domo, alii bonis exuebantur, aut privabantur honoribus, leges Syllanæ abrogabantur, ipſius amici omnes necabantur. dirutáque domo & bonis publicatis ipſe hoſtis judicatus eſt, uxor quoque ac liberi quæſiti ad necem ægrè evaſerunt. nec ulla malorum ſpecies aberat. Tandem poſt tot indemnatorum cædes viſum eſt prætextu legitimi judicii Merulam flaminem dialem reum facere, ſubornatis accuſatoribus, inviſo quòd Cinnæ ſucceſſiſſet, quamvis nihil tale ambiens: ſimulque dies dicta eſt etiam Lutatio Catulo, qui Marii collega bello Cimbrico, & ab eo ſervatus, immemor beneficiorum, acerrimus exulis inſectator extiterat. Hi ad præſtitutam diem diſſimulanter cuſtoditi ſunt: quæ poſtquam venit, & citatis per præconem cauſa quater ex certo horarum intervallo dicenda erat, Merula quidem ſibimet ipſe venas ſecuit, ſcripta prius tabella teſtatus ſe id feciſſe depoſito apice: flaminem enim apicatum mori nefas habebatur. Catulus verò cubiculo ſuo recens calce illito necdum perſiccato, prunis ingeſtis volens ſuffocatus eſt. Is fuit tantorum virorum exitus. Ceterum ſervi qui per præconem invitati

Merula.

Lutatius Catulus.

Merulæ interitus.

Flaminem apicatum mori nefas habebatur.

Catuli interitus.

vitati ad Cinnam transfugerant, jam aſcripti ejus militiæ, domos irrumpendo egerebant prædas, ne à cædibus quidem obviorum abſtinentes: nec deerant qui propriis heris eſſent infeſtiſſimi: quos ille ſæpius cohibere conatus quum nihil proficeret, Gallo milite per nocturnam quietem cinctos ad unum delevit, atque ita de his merita perfidiæ pœna ſumpta eſt.

Perfidiæ pœna de ſervis ſumpta.

396 Cinna & Marius coſſ.

Sequens autem annus conſules habuit Cinnam iterum, & Marium ſeptimùm, cui poſt exilium atque proſcriptionem, tamen augurium ſeptem pullorum aquilinorum haud quaquam fuit irritum. Verùm is dum multa contra Syllam molitur, in mediis conatibus, primo initi magiſtratus menſe, vita defunctus eſt. cui ſuffectum Valerium Flaccum Cinna miſit in Aſiam: quo mortuo Carbonem ſibi collegam optavit.

Marii interitus.

Valerius Flaccus Marii ſucceſſor. Carbo. Sylla.

At Sylla reditum contra inimicos approperans, Mithridate debellato celeriter, ut antè dictum eſt, ac ne integro quidem triennio cæſis hoſtium centum ſexaginta millibus, receptis Græcia, Macedonia, Ionia, Aſia, ceteriſque gentibus quas Mithridates occuparat, ademptáque claſſe, rege compulſo intra regnum paternum, revertebatur cum optimè erga ſeſe animato exercitu, ad hæc labori aſſueto, & elato rebus geſtis proſperè. Habebat etiam naves multas & pecunias, & appa-

ῥυγμένοι πρὸς Κίνναν ἐκδραμόντες, ἐλεύθεροι γεγένηντο, καὶ αὐτοῦ Κίννα ὅτε ἐστρατεύοντο, ταῖς οἰκίαις ἐπέτρεχον καὶ διήρπαζον, ἀναιροῦντες ἅμα οἷς περιτύχοιεν· οἱ δὲ αὐτῶν καὶ τοῖς σφετέροις δεσπόταις μάλιστα ἐπεχείρουν. Κίννας δ' ἐπεὶ πολλάκις αὐτοῖς ἀπαγορεύων οὐκ ἔπειθε, Γαλατῶν στρατιὰν αὐτοῖς ἔτι νυκτὸς ἀναπαυομένοις περιστήσας, διέφθειρε πάντας· οἱ μὲν δὴ θεράποντες δίκην ἀξίαν ἔδωσαν τῆς ἐς δεσπότας πολλάκις ἀπιστίας.

ΤΟΥ δ' ἐπιόντος ἔτους, ὕπατοι μὲν ᾕρηντο Κίννας τε αὖθις καὶ Μάριος ἕβδομον, ᾧ μετὰ φυγὴν καὶ ἐπικήρυξιν εἴ τις ὡς πολέμιον ἀνέλοι, τὸ μάντευμα ὅμως ἀπήντα τῶν ἑπτὰ νεογνῶν ἀετῶν· ἀλλ' οὗτος μὲν πολλὰ καὶ δεινὰ ἐς Σύλλαν ἐπινοῶν, τοῦ πρώτου μηνὸς τῆς ἀρχῆς ἀπέθανε, καὶ Οὐαλέριον Φλάκκον ὁ Κίννας ἑλόμενος ἀντ' αὐτοῦ, εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπεμψεν. ἀποθανόντος δὲ καὶ Φλάκκου, Κάρβωνα εἵλετο συνάρχειν ἑαυτῷ.

Σύλλας δ' ἐπείγει τὴν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐπάνοδον, τὰ ἐς Μιθριδάτην πάντ' ἐπιταχύνας, ὡς μοι προείρηται, καὶ ἔτεσιν οὐδ' ὅλοις τρισὶν, ἑκκαίδεκα μὲν ἀνδρῶν μυριάδας κατακανὼν, τὴν δὲ Ἑλλάδα καὶ Μακεδονίαν καὶ Ἰωνίαν καὶ Ἀσίαν, καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ ὅσα Μιθριδάτης προειλήφει, ἐς Ῥωμαίους ἀναλαβὼν, αὐτόν τε τὸν βασιλέα τὰς ναῦς ἀφελόμενος, καὶ ἐς μόνην τὴν πατρῴαν ἀρχὴν ἐκ τοσῶνδε κατακλείσας, ἐπανῄει στρατὸν ἄγων εὔνουν οἱ καὶ γεγυμνασμένον καὶ πολὺν, καὶ τοῖς γεγονόσιν ἐπηρμένον· εἶχε δὲ καὶ νεῶν πλῆθος, καὶ χρήματα, καὶ παρασκευὴν

παρασκευὴν ἐς ἅπαντα ἀξιόλογον, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἦν ἐπίφοβος. ὥστε δειμαίνοντες αὐτὸν ὅ, τε Κάρβων καὶ ὁ Κίννας, ἐς ὅλην τὴν Ἰταλίαν περιέπεμπον, χρήματα καὶ στρατιὰν καὶ σῖτον αὐτοῖς ἀθροίζειν. τούς τε δυνατοὺς σὺν οὐσίαις ἀνελάμβανον, καὶ τῶν πόλεων ἠρέθιζον μάλιστα τὰς νεοπολίτιδας, ὡς δι' αὐτὰς ὄντες ἐν τοσῷδε κινδύνῳ. τάς τε ναῦς ἐπεσκεύαζον ἀθρόως, καὶ τὰς ἐν Σικελίᾳ μετεκάλουν, καὶ τὴν παράλιον ἐφύλασσον, καὶ οὐδὲν ὀξείας οὐδὲ οἵδε παρασκευῆς μετὰ δέους ἄρα καὶ σπουδῆς ἐξέλειπον. Σύλλας δ' ἐπὶ φρονήματος ἐπέστελλε τῇ βουλῇ περί τε αὐτοῦ, καταλέγων ὅσα περὶ Λιβύην ἐς Ἰουγόρθαν τὸν Νομάδα ἔτι ταμιεύων, ἢ ἐπὶ τοῖς Κιμβρικοῖς πρεσβεύων, ἢ Κιλικίας ἡγούμενος, ἢ ἐν τοῖς συμμαχικοῖς, ἢ ὑπατεύων ἔπραξε· τὰ δ' ἔναγχος ἐς Μιθριδάτην ὑπεραίρων τε μάλιστα, καὶ καταλογιζόμενος αὐτοῖς ἀθρόως ἔθνη πολλά, ὅσα Μιθριδάτου γενόμενα Ῥωμαίοις ἀνασῶσοι, καὶ οὐδενὸς ἧττον, ὅτι τοὺς ἐξελαθέντας ἐκ Ῥώμης ὑπὸ Κίννα καταφυγόντας ἐς αὐτὸν ὑποδέξαιτο ἀπορουμένους, καὶ ἐπικουφίζοι τὰς συμφορὰς αὐτοῖς. ἀνθ' ὧν ἔφη τοὺς ἐχθροὺς πολέμιον αὐτὸν ἀναγράψαι, καὶ τὴν οἰκίαν ἀνασκάψαι, καὶ τοὺς φίλους ἀνελεῖν· τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τέκνα μόλις πρὸς ἑαυτὸν διαφυγεῖν. ἀλλ' αὐτίκα καὶ τοῖσδε καὶ τῇ πόλει πάσῃ τιμωρὸς ἥξειν ἐπὶ τοὺς εἰργασμένους· τοῖς δ' ἄλλοις πολί-

ratum ad res quantumvis amplas aggrediendas idoneum, ita ut inimicis eſſet formidini. Quo metu Carbo & Cinna ceteros homines dimiſerunt per totam Italiam, qui pecunias, milites, frumentum in uſum inſtantis belli compararent: & potentiores quoſque unà cum opibus ad partes ſuas adjungebant: populos quoque concitabant, novorum præcipuè civium, jactantes propter ipſos præſenti ſe objectos periculo: claſſe quoque inſtructa, & accerſitis è Sicilia navibus, ſervabant littora, nihil ſibi ad apparatus celeritatem faciendo reliquum, ut in rebus trepidis. At

Syllæ ad ſenatum literæ.

Sylla elato animo ſcripſit ſenatui de ſeipſo, enumerans labores ſuos quos etiam tum quæſtor bello Jugurthino exhauſiſſet in Numidia, quos deinde legatus bello Cimbrico, vel prætor in Cilicia, vel conſul, bellis ſocialibus: ad hæc res geſtas nuper contra Mithridatem, exaggerando verbis ſingula, præſertim gentium magnum numerum, quas
ab eo rege occupatas reduxiſſet 397
ſub imperium Romani populi: nec quicquam magis imputabat, quàm quòd civibus Romanis, Cinnæ violentia pulſis ex urbe, ipſe fuiſſet refugium, & in rebus calamitoſis ac egenis ſolamen & auxilium. Pro quibus beneficiis opera inimicorum egregiam ſibi relatam gratiam, proſcriptionem capitis, domus ſubverſionem, amicorum cædem, uxoris ac liberorum fugam, qua ægre ad ſe evaſiſſent incolumes: ſed venturum ſe confeſtim, ulturúmque tum privatas injurias, tum publicas,

blicas, & pœnas exacturum ab auctoribus: ceterorum verò civium vel novorum vel veterum incuſaturum neminem. Quibus literis lectis quum pavor omnes invaſiſſet, miſſi legati qui reconciliarent eum adverſariis, præmoneréntque ſiquid caveri ſibi vellet fide publica, id curæ fore ſenatui, modò quamprimum voluntatem ſuam ſignificaret. Interim Cinna juſſus eſt ceſſare à delectibus, dum reſponſum redditur, qui futurum ſe in arbitrio ſenatus pollicitus, mox poſt legatorum diſceſſum ſeipſe conſulem unà cum collega deſignat in annum proximum, ne opus haberet comitiorum cauſa Urbem repetere: móxque ambo peragrata Italia conſcriptíſque legionibus milites alios poſt alios trajiciebant in Dalmatiam, cum quibus Syllæ occurrerent. & primi quidem proſpera navigatione provecti portus optatos tenuerunt: ſed proximè ſecutos tempeſtas retro repulit. Hi mox domum quiſque ſuam reverſi præ ſe ferebant, nunquam ſe ſponte militaturos contra cives ſuos: quo cognito reliqui negabant ſe poſthac trajecturos in Dalmatiam. Eos Cinna indignabundus ad concionem evocat, minis coacturus ſcilicet: illi pariter irati præſtò fuerunt, non diſſimulantes ſe repugnare paratos ſiquis inſolentius urgeat. Quum verò, in concionem eunti, lictor de via multitudinem ſubmovens, pulſaſſet quendam obvium, miles quidam lictorem repercuſſit: quem dum conſul jubet corripi, ſublato pariter clamore ad ſaxorum jactus ventum

Senatus ad Syllam legatos mittit.

Lictor Cinnæ à milite percuſſus.

τούς τε καὶ νεοπολίτας προύλεγεν, οὐδενὶ μέμψεσθαι περὶ οὐδενός. ὧν ἀναγιγνωσκομένων, δέος ἅπαντας ἐπεῖχε, καὶ πρέσβεις ἔπεμπον, οἳ συναλλάξειν αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς ἔμελλον, καὶ προερεῖν, εἴ τινος ἀσφαλείας δέοιτο, τῇ βουλῇ τάχιστα ἐπιστεῖλαι. τοῖς δ' ἀμφὶ τὸν Κίνναν εἴρητο μὴ στρατολογεῖν, ἔστε ἐκεῖνον ἀποκρίνεσθαι· οἱ δ' ὑπέσχοντο μὲν οὕτω πράξειν. οἰχομένων δὲ τῶν πρέσβεων, ἐς τὸ μέλλον ἑαυτοὺς ἀνεῖπον ὑπάτους αὐτίκα, τοῦ μὴ διὰ τὰ ἀρχαιρέσια θᾶττον ἐπανήκειν. καὶ τὴν Ἰταλίαν περιιόντες, στρατιὰν συνῆγον, ἣν ἐς Λιβυρνίαν (ὡς ἐκεῖθεν ἀπαντήσοντες τῷ Σύλλᾳ) κατὰ μέρος ἐπὶ νεῶν διεβιβάζοντο· τὸ μὲν δὴ πρῶτον μέρος εὐσταθῶς διέπλευσε, τῷ δ' ἑξῆς χειμὼν ἐπέπεσε, καὶ ὅσοι τῆς γῆς ἐλαμβάνοντο, εὐθὺς ἐς τὰς πατρίδας διεδίδρασκον, ὡς οὐ στρατεύσοντες ἑκόντες κατὰ πολιτῶν. οἵ τε λοιποὶ πυνθανόμενοι τοῦτ', οὐδ' αὐτοὶ περάσειν ἔτι ἔλεγον ἐς τὴν Λιβυρνίαν· Κίννας δ' ἀγανακτῶν, ἐς ἐκκλησίαν αὐτοὺς ὡς ἐπιπλήξων συνεκάλει· καὶ οἱ σὺν ὀργῇ παρήεσαν, ὡς ἀμυνούμενοι· τοῦ δὲ ῥαβδοφόρων τινὸς ὁδοποιοῦντος τῷ Κίννᾳ, καὶ τινὰ τῶν ἐν ποσὶ πατάξαντος, ἕτερος ἐκ τοῦ στρατοῦ τὸν ῥαβδοῦχον ἐπάταξε. καὶ Κίννα κελεύσαντος αὐτὸν συλλαβεῖν, βοὴ παρὰ πάντων ἀνέστη, καὶ λίθων ἦσαν ἐπ' αὐτὸν ἀφέσεις· οἱ δ' ἐγγὺς καὶ τὰ ξιφίδια ἐπισπάσαντες,

συνεκέν-

συνεκέντησαν αὐτόν. οὕτω μὲν δὴ καὶ
ίννας ὑπατεύων ἀπέθανε. Κάρ-
ων δ' ἔκ τε Λιβυρνίας τοὺς δια-
επλευκότας ἐς αὐτὴν μετεκάλει,
αὶ τὰ γιγνόμενα δεδιὼς, ἐς τὴν
όλιν οὐ κατῄει, καὶ πάνυ τῶν δημάρ-
ων αὐτὸν καλούντων ἐπὶ συνάρ-
ου χειροτονίαν· ἀπειλησάντων δὲ ἰ-
ιώτην ἀποφανεῖν, ἐπανῆλθε μὲν,
ὶ χειροτονίαν προύθηκεν ὑπάτου
ποισίου δὲ τῆς ἡμέρας γενομένης
τέραν προύγραψε, κἀν ταύτῃ κε-
ραυνοῦ πεσόντος ἐς τὸ τῆς Σελήνης
τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν, οἱ μάν-
εις ὑπὲρ τὰς θερινὰς τροπὰς ἀνε-
ιθεντο τὰς χειροτονίας· καὶ μόνος
ρχεν ὁ Κάρβων.

Σύλλας δὲ τοῖς πρὸς αὐτὸν ἥκου-
ιν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἀπεκρίνατο, αὐ-
ὸς μὲν οὔποτε ἀνδράσι τοιάδε ἐργα-
σαμένοις ἔσεσθαι φίλος, τῇ πόλει
' οὐ φθονήσειν χαριζομένῃ τὴν σω-
ηρίαν αὐτοῖς. ἀσφάλειαν δὲ αὐ-
ὸς μᾶλλον αὐτοῖς ἔφη καὶ τοῖς ἐς
ὐτὸν καταφυγοῦσιν ἐς ἀεὶ παρέ-
ειν, στρατὸν ἔχων εὔνουν· ᾧ δὴ μά-
ιστα καὶ δῆλος ἐγίνετο ἑνὶ ῥήματι
ῷδε οὐ διαλύσων τὸν στρατὸν, ἀλλὰ
ὴν τυραννίδα ἤδη διανοούμενος·
τὰ δ' αὐτοὺς τήν τε ἀξίωσιν καὶ
εριουσίαν καὶ ἱερωσύνην, καὶ εἴ τι
ἄλλο γέρας εἶχεν, ἐντελῆ πάντα
ποδοθῆναι, καὶ τοὺς περὶ τούτων ἐ-
ρῶντας συνέπεμπε τοῖς πρέσβεσιν.
ι δ' εὐθὺς ὑπὸ τοῦ Βρεντεσίου
Κίνναν τε πυθόμενοι τεθνάναι, καὶ
τὴν πόλιν ἀδιοίκητον εἶναι, πρὸς τὴν
Σύλλαν ἀνέστρεφον ἄπρακτοι· καὶ ὁ
Σύλλας πέντε Ἰταλοῦ στρατοῦ τέλη,

eſt: qui propiores erant, ſtrictis gladiis confoderunt hominem. Sic in ſuo conſulatu Cinna periit. *Cinnæ interitus.* Tum Carbo, reverti juſſis qui in Dalmatiam trajecerant, de præ- 398 ſenti rerum ſtatu ſolicitus, non auſus eſt in Urbem redire, quantumvis revocantibus tribuniſplebis ad ſubrogandum legitimis comitiis in occiſi locum alterum conſulem. tandem illis comminantib. ſe redacturos eum in privatorum civium ordinem, rediit quidem, & conſularia comitia habuit: ſed quum aves non addixiſſent, in aliam diem diſtulit. tum quoque quum ſana Lunæ atque Cereris de cælo tacta eſſent, augures comitia diſtulerunt ultra ſolſtitium, Carbone ſolo manente conſule.

Inter hæc Sylla ſenatus legationi ad ſe miſſæ reſponderat, cum talium ac tantorum ſcelerum patratoribus nunquam ſibi fore amicitiam: non obſtaturum ſe tamen, ſi populus Romanus eis incolumitatem donare voluerit: ſed longè tutiſſimos fore poſthac, qui ad ipſum confugerint, quum habeat tam faventem exercitum. Ex quo uno dicto ſatis apparebat, eum retinere velle imperium, & de occupanda dominatione cogitare: nam & dignitatem priſtinam, & opes & ſacerdotium, & ſi quos alios honores habuerat, omnia hæc integra ſibi poſtulabat reſtitui: adjunctis ad legationem qui à ſenatu id peterent. Hi quamprimum Brundiſii cognoverunt Cinnam defunctum, remp. perturbatam, ad Syllam reverſi ſunt infecto negotio. Ille cum v. legionibus Itali-

cis & VI. M. equitum, aſſumptis etiam Macedonum ac Peloponneſiorum auxiliis, ducens in ſumma circiter ſexaginta virorum. M. à Piræeo Patras & inde porro trajecit Brundiſium claſſe M. DC. navium: receptúſque in portum à Brundiſinis non repugnantibus, immunitate donavit eos in poſterum, quam hodiéque retinent. móxque inde cum univerſis copiis profectus eſt. In eo itinere Metellum Pium habuit obvium: qui ante aliquot annos bello ſociali ductaverat exercitum, ſed Cinnæ Mariíque metu vitata Urbe, & interim apud Ligures expectato eventu, tunc ultro ſe ſocium obtulit cum ea quam circa ſe habebat manu, proconſulis etiam tum nomen retinens. durat enim ſemel aſſumptus honor, donec contingat reditus in patriam. Nec ita multo pòſt Cn. Pompeius, qui poſtea Magnus cognominatus eſt, ſupervenit, ejus Pompeii filius qui fulmine perierat, non amicus Syllæ, ut videbatur: ſed ipſe ſuſpicione abolita præſtò fuit, è Piceno legionem adducens: in qua regione gratioſus erat ob paterni nominis memoriam. Idem paulo pòſt alias duas conſcripſit, & inter præcipuos ductores ſtrenuam operam Syllæ navavit. Quo factum eſt ut juvenis adhuc apud illum eſſet in pretio, ita ut ſoli omnium adventanti aſſurgeret: quem etiam in Africam miſit ad reliquias belli & Carbonianos inde profligandos, reſtituendúmque in regnum Hiempſalem pulſum à Numidis: & ob

Brunduſinis immunitas à Syllà data.

Metellus Pius.

Cn. Pompeius.

399

Sylla ſoli Cn. Pompeio aſſurgit.

καὶ ἱππέας ἑξακισχιλίους, ἄλλους τ τινὰς ἐκ Πελοποννήσου καὶ Μακεδονίας προσλαβών, ἅπαντας ἄγων ἐ μυριάδας ἀνδρῶν τέσσαρας, ἐπ τε Πάτρας ἀπὸ τοῦ Πειραιέως, κ ἐκ Πατρῶν ἐς Βρεντέσιον, χιλίαι καὶ ἑξακοσίαις ναυσὶ διέπλει. δεξαμένων δ' αὐτὸν ἀμαχεὶ τῶν Βρεντεσίων, τοῖσδε μὲν ὕστερον ἔδωκεν ἀτέλειαν (ἣν καὶ νῦν ἔχουσιν) αὐτὸς δ ἀναστήσας τὸν στρατὸν, ἤλαυνεν ἐς τ πρόσω. καὶ αὐτῷ Μέτελλος Καικίλιος ὁ Εὐσεβὴς ἐκ πολλοῦ τε ᾑρημένος ἐς τὰ λοιπὰ τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου, καὶ διὰ Κίνναν καὶ Μάριον ἐς τὴν πόλιν οὐκ ἐσελθὼν, ἀλλὰ ἐν τῇ Λιγυστίδι τὸ μέλλον περιορῶν, αὐτόκλητος σύμμαχος ἀπήντα μεθ' ἧς εἶχε συμμαχίας, ἀνθύπατος ἔτι ὤν. ἔστι γὰρ εἶναι τοῖς αἱρεθεῖσιν, ἔστε ἐπανέλθοιεν ἐς Ῥώμην. ἐπὶ δὲ τῷ Μετέλλῳ καὶ Γναῖος Πομπήϊος, ὁ μετ' οὐ πολὺ Μέγας προσονομασθεὶς, Πομπηΐου μὲν ὢν παῖς τοῦ διεφθαρμένου τῷ κεραυνῷ, οὐκ εὔνου τῷ Σύλλᾳ νομισθέντος, τὴν δ' ὑποψίαν διαλυόμενος, ἦλθε, καὶ τέλος ἤγαγεν, ἐκ τοῦ Πικηνίτιδος, καὶ κλέος τοῦ πατρὸς ἰσχύσαντος ἐν αὐτῇ μάλιστα, ἀγείρας. μετὰ δ' οὐ πολὺ καὶ δύο ἄλλα συνέλεξε· καὶ χρησιμώτατος ἐν τοῖς μάλιστα ὅδε ὁ ἀνὴρ ἐγένετο τῷ Σύλλᾳ. ὅθεν αὐτὸν ὁ Σύλλας ἔτι νεώτατον ὄντα ἦγεν ἐν τιμῇ, καὶ ἐπιόντος, φασὶν, ὑπανίστατο μόνῳ· λήγοντος δὲ τοῦ πολέμου, καὶ ἐς Λιβύην ἔπεμψεν ἐξελάσαι τε τοὺς Κάρβωνος φίλους, καὶ Ἱέμψαλαν, ἐκπεσόντα ὑπὸ Νομάδων, ἐς τὴν

βασι-

εσιλείαν καταγαγεῖν. ἐφ' ᾧ δὴ καὶ
ιαμβεῦσαι κατὰ τῶν Νομάδων αὐτῷ
αρέσχεν ὁ Σύλλας, ἔτι ὄντι νέῳ,
ἔτι ὄντι τῶν ἱππέων· καὶ ἀπὸ τοῦδε
αρθεὶς ἐς μέγα ὁ Πομπήϊος, ἐπὶ
ερτώριον εἰς Ἰβηρίαν ἐπέμφθη, καὶ
τὸν Πόντον ἐπὶ Μιθριδάτην ὕστε-
ν. ἀφίκετο δὲ καὶ Κέθηγος ἐς τὸν
ύλλαν, χαλεπώτατος ἀντιστασιώ-
ς αὐτῷ μετὰ Κίννα καὶ Μαρίου γε-
νόμενος, καὶ σὺν ἐκείνοις τῆς πό-
ως ἐκπεσὼν, ἱκέτης τε γενόμενος,
ἑαυτὸν ὑπηρέτην ἐς ὅ, τι βούλοι-
παρέχων, ὁ δὲ, καὶ στρατιᾶς πο-
ὺ πλῆθος ἔχων ἤδη, καὶ φίλους
ολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν, τοῖσδε μὲν
ποστρατήγοις ἐχρῆτο, αὐτὸς δὲ καὶ
έτελλος, ἀνθυπάτω ὄντε, ἐς τὸ
ρόσθεν ἐχώρουν· ἐδόκει γὰρ δὴ καὶ ὁ
ύλλας, ἀνθύπατος ἐπὶ Μιθρι-
άτη γενόμενος, οὐκ ἀποθέσθαι πω
τὴν ἀρχὴν, εἰ καὶ πολέμιον αὐτὸν ἐ-
ψηφίσατο Κίννας.

ΟΙ μὲν δὴ μετὰ τῶν ἐχθρῶν βαρυτά-
ῃ καὶ ἀφανεῖ ἔχθρα, οἱ δ' ἐν ἄ-
ει τῆς τε φύσεως αὐτοῦ καλῶς τεκ-
αιρόμενοι, καὶ τὴν προτέραν ἐς τὴν
όλιν ἐσβολὴν αὐτοῦ καὶ κατάληψιν
ι ἔχοντες ἐν ὄψει, τά τε ψηφίσ-
ματα ἃ ἐπεκήρυξαν αὐτῷ λογιζό-
μενοι, καὶ τὴν οἰκίαν ὁρῶντες ἀνε-
σκαμμένην, καὶ περιουσίαν δεδημευ-
μένην, καὶ φίλους ἀνῃρημένους, καὶ
γενεὰν μόλις ἐκφυγοῦσαν, ἐδείμαι-
ν, καὶ οὐδὲν σφίσι νίκης ἢ πανωλ-
εθρίας μέσον εἶναι νομίζοντες, συ-
ίσταντο τοῖς ὑπάτοις ἐπὶ τὸν Σύλ-
αν μετὰ δέους· ἔς τε τὴν Ἰταλίαν
περιπέμποντες, στρατιὰν καὶ τρο-
φὰς καὶ χρήματα συνῆγον, οὐδὲν,
ς περὶ ἐσχάτων, σφίσιν ἀπολεί-
ποντες οὔτε σπουδῆς οὔτε προθυμίας.

eas res geſtas ei triumphum annuit, ante legitimam ætatem, necdum equeſtrem ordinem egreſſo. A quibus initiis quum multùm creviſſet juvenis, contra Sertorium in Hiſpaniam miſſus eſt, & in Pontum poſtea contra Mithridatem. Quin & Cethegus ad Syllam ſe contulit, quo non alius infenſior fuerat, cum Cinna Marióque Urbe pulſus: tunc verò ſupplex ad quidvis offerens ſuum miniſterium. Sic ille auctus tum militum numero, tum amicorum illuſtrium, hos quidem pro legatis habuit, ipſe vero unà cum Metello ambo proconſules procedebant ulterius: nam & Sylla proconſulari poteſtate contra Mithridatem profectus, nondum magiſtratum depoſuerat, quanvis hoſtis à Cinna judicatus

Cethegus.

Et ille quidem inimicos, quanquam graviter, clàm tamen oderat: qui verò in Urbe ſe tenebant, facilè conjectantes de hominis ingenio, necdum prioris irruptionis obliti, reputantéſque quibus plebiſcitis eum exagitaſſent, & videntes ejus domum dirutam, bona publicata, amicos interemptos, familiam vix fuga ſervatam, trepidi, quòd aut vincendum eſſet aut pereundum funditus, ob communem metum conſpirant adverſus eum cum conſulibus: totáque Italia milites, commeatus, pecunias, contrahunt, alacritate ſumma & induſtria, ſicut decebat in extremo periculo. Conſules verò 400

C. Nor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

C. Norbanus & L. Scipio, & cum his Carbo, qui ſuperiore anno conſul fuerat, infeſti quidem Syllæ ut ceteri, ſed conſcientia patratorum facinorum plus ſibi timentes, tum urbanis delectibus habitis, tum Italicis, cum ſuis quiſque copiis contra hoſtem ibant, habuerúntque cohortes quingenarias, ducentas tunc primùm: nam pòſt & pluribus uſi ſunt. Erat enim favor hominum in coſſ. multo propenſior, quòd Sylla videretur patriam hoſtiliter impetere, conſules rem ſuam quidem agerent, prætextu tamen patriæ. Ad hæc vulgus conſcium ſe cum illis peccaſſe, pari metu ad repugnandum movebatur, non ignari Syllam non caſtigationem aut correctionem aut terrorem volutare animo: ſed peſtem, cædes, direptiones, perniciem. Nec eos ſua ſefellit opinio: nam & præliis vaſtata ſunt omnia, denis viceníſque millibus ſæpe una acie cadentibus, circa Urbem quoque cæſis L. M. & à reliquis nullam injuriam victor abſtinuit vel viritim vel populariter, donec in ſuam unius poteſtatem redegit univerſum populi Romani imperium, quo deinde pro ſua libidine uſus eſt. Nec deſuerunt prodigia quibus præmonerentur divinitus: namque mira terricula privatim publicéque multis per totam Italiam obverſata ſunt, & antiqua oracula in memoriam revocata pavorem augebant. Inter alia, mula etiam

Cædes quantæ à Sylla patratæ.

Γάϊός τε Νωρβανὸς καὶ Λεύκιος Σκιπίων, τὼ τότε ὄντε ὑπάτω, καὶ μετ' αὐτῶν Κάρβων, ὃς πέρυσιν ἦρχεν, ἔχθρᾳ μὲν ἐς τὸν Σύλλαν ὁμοίᾳ χρώμενοι, δέει δὲ καὶ συνειδότι ὧν ἔπραξαν, πολὺ τῶν ἄλλων χείρονι, ἔκ τε τῆς πόλεως στρατὸν ὅσον εὐπόρουν κατέλεγον, καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας προσλαβόντες, ἐπὶ τὸν Σύλλαν κατὰ μέρος ἐχώρουν, σπείραις ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν διακοσίαις τότε πρῶτον. ὕστερον γὰρ καὶ πλέοσι τούτων· ἡ γὰρ εὔνοια τῶν ἀνδρῶν ἐς τοὺς ὑπάτους παρὰ πολὺ ἐποίει· ὡς τὸ μὲν ἔργον τὸ Σύλλα χωροῦντος ἐπὶ πατρίδα, δόξαν ἔχον πολεμίου, τὸ δὲ τῶν ὑπάτων, εἰ καὶ περὶ σφῶν ἔπραττον, προσχήματι τῆς πατρίδος. τῶν τε ἁμαρτηθέντων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ συνεγνωκότες, καὶ τοῦ φόβου μετέχειν ἡγούμενοι, συνέπρασσον· εὖ τὸν Σύλλαν εἰδότες οὐ κόλασιν ἢ διόρθωσιν ἢ φόβον ἐπὶ σφίσιν, ἀλλὰ λύμας καὶ θανάτους καὶ δημεύσεις καὶ ἀναίρεσιν ὅλως ἀθρόαν ἐπινοοῦντα· ὧν οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς δόξης. ὅ,τε γὰρ πόλεμος ἔφθειρε πάντα, ὧν γε καὶ μύριοι καὶ δισμύριοι πολλάκις ἐν μάχῃ μιᾷ, καὶ ἀμφὶ τὸ ἄστυ πέντε μυριάδες ἀμφοῖν ἀπέθανον· καὶ ἐς τοὺς ὑπολοίπους ὁ Σύλλας οὐδὲν δεινὸν καὶ καθ' ἕνα καὶ κατὰ πόλεις ἐξέλιπε δρῶν· μέχρι καὶ μόναρχον ἑαυτὸν ἀπέφηνε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ὅλης, ἐφ' ὅσον ἔχρῃζέ τε καὶ ἐβούλετο. καὶ τάδε αὐτοῖς ἐδόκει καὶ τὸ δαιμόνιον ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ σημῆναι· δείματά τε γὰρ ἄλογα πολλοῖς καὶ ἰδίᾳ καὶ κατὰ πλῆθος ἐνέπιπτε περὶ ὅλην τὴν Ἰταλίαν, καὶ μαντευμάτων παλαιῶν ἐπιφοβωτέρων ἐμνημόνευον. τέρατά τε πολλὰ ἐγίνοντο, καὶ ἡμίονος ἔτεκε,

καὶ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ἐ γυνὴ κύουσα ἔχιν ἀντὶ βρέφους ἐξέδωκε· τήν τε γῆν ὁ θεὸς ἐπὶ μέγα σεισε, καὶ νεώς τινας ἐν Ῥώμῃ κατήνεγκε· καὶ πάνυ Ῥωμαίων ὄντων ἐς τὰ τοιαῦτα βαρυεργῶν, τό, τε Καπιτώλιον ὑπὸ τῶν βασιλέων τετρακοσίοις που πρόσθεν ἔτεσι γενόμενον ἐνεπρήσθη, καὶ τὴν αἰτίαν οὐδεὶς ἐπενόει· πάντα δ' ἐδόκει ἐς τὸ πλῆθος τῶν ἀπολουμένων, καὶ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἰταλίας, καὶ Ῥωμαίων αὐτῶν τῆς τε πόλεως κατάληψιν, καὶ πολιτείας μεταβολὴν προσημῆναι.

Ἤρξατο μὲν οὖν ὅδε ὁ πόλεμος, ἐξ οὗ Σύλλας ἐς Βρεντέσιον παρῆλθεν, ὀλυμπιάδων οὐσῶν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα καὶ τεσσάρων· μῆκος δ' αὐτοῦ, διά τε τὸ μέγεθος τῶν ἔργων, σὺν ἐπείξει ὡς ἐπ' ἐχθροὺς ἰδίους ταχυνόντων, οὐ πολὺ ὡς ἐπὶ τοσοῖσδε ἔργοις ἐγένετο. ὅθεν καὶ μάλιστα αὐτοῖς τὰ παθήματα ἐπειγομένοις ἐν βραχεῖ μείζω καὶ ὀξύτερα συνέβη γενέσθαι· ἐς δὲ τριετὲς ὅμως προῆλθε κατά γε τὴν Ἰταλίαν, μέχρι τὴν ἀρχὴν ἐνεδήσατο Σύλλας· ἐν γὰρ Ἰβηρίᾳ καὶ μετὰ Σύλλαν ἐξέτεινεν ἐπὶ πλεῖον· μάχαι δὲ καὶ ἀκροβολίαι καὶ πολιορκίαι, καὶ πολέμων ἰδέαι πᾶσαι κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἀθρόαι τε καὶ κατὰ μέρη τοῖς στρατηγοῖς ἐγίνοντο πολλαί, καὶ πᾶσαι διαφανεῖς· ὧν τὰ μέγιστα καὶ ἀξιολογώτατα, ἐν κεφαλαίῳ φράσαι, τοιάδε ἦν· πρώτη μὲν ἀμφὶ Κανύσιον τοῖς ἀνθυπάτοις πρὸς Νωρβανὸν ἐγίγνετο μάχη· καὶ θνήσκουσι Νωρβανοῦ μὲν ἑξακισχίλιοι, τῶν δ' ἀμφὶ τὸν Σύλλαν, ἑβδομήκοντα· τραυματίαι δ' ἐγένοντο πολλοί. καὶ Νωρβανὸς ἐς Καπύην ἀνέζευξε. Σύλλᾳ δὲ καὶ Μετέλλῳ περὶ τὸ Τέανον οὖσι Λεύκιος Σκιπίων ἐπῄει,

peperit, & mulier ſerpentem enixa eſt: terræmotus quoque ingens in Urbe aliquot templa proſtravit. & quamvis ſenatus populíque Romani cura minimè ceſſet in rebus talibus, tamen Capitolium incerta cauſa conflagravit; à regibus ante CCCC annos conditum: quæ omnia portendebant ſtrages & expugnationes Italiæ, ipſíque populo Romano ſervitutem mutationémque reip.

Prodigia Romæ.

Initium autem hujus belli, 401
quando Sylla Brundiſium appulit, incidit in CLXXIIII Olympiadem. cujus res geſtæ majores fuere quàm pro ſpatio temporis, dum alteri in alterorum cladem properantes tanto gravius ſe invicem afficiunt: ad triennium tamen protractum eſt duntaxat in Italia, donec Sylla imperio potitus eſt: nam in Hiſpania etiam poſt obitum Syllæ duravit longo tempore. Pugnæ verò, velitationes, oppugnationes, varíæque belli facies per Italiam crebræ illuſtréſque fuere, dum, modò totis copiis, modò per partes confligitur. Harum præcipuas tantùm & memoratu digniores dicemus compendio. Primùm omnium ad Canuſium cum Norbano ſigna contulerunt proconſules, ubi deſiderata ſunt ex coſ. exercitu, VI. M. è Syllanis LXX. ceciderunt, ſed ſauciati multi. Norbanus retroceſſit Capuam. Tum L. Scipio contra proconſules ad Teanum caſtra-

Syllæ cum Norbano conflictus.

L. Scipio.

metatos alium duxit exercitum,
pacis magis quàm pugnæ cupidum. quod ubi Syllani ſenſêre,
cœperunt cum coſ. per legatos
agere de concordia, non quòd
vel ſperarent vel opus haberent,
ſed ut inter frigidè animatos naſceretur
diſſenſio: id quod evenit:
nam Scipio acceptis obſidibus ad
colloquium in campum prodiit,
convenerúntque trini utrinque:
quo factum eſt ut vulgò neſciretur
quid collocuti ſint. Viſum
eſt conſulis juſſu ad collegam ire
Sertorium communicandi conſilii
gratia: interim utrinque ab
armis ceſſatum eſt, dum reſponſum
expectatur. Sed quum obiter
Sueſſa. Sueſſam, quæ à Syllanis tenebatur,
occupaſſet Sertorius,
Sylla expoſtulavit cum Scipione.
Coſ. ſive facti conſcius, ſive incertus
reſpondendi, ut in re inopinata,
obſides Syllæ reddidit:
quamobrem exercitus ejus offenſus
tum intempeſtiva occupatione
Sueſſæ, tum redditis obſidibus,
culpabat conſules, cœ-
402 pítque clàm cum Sylla de tranſitione
agere, ſi propius accederet:
quo facto adeò deſertus eſt
coſ. ut inops conſilii ſolus in tentorio
deprehenſus ſit à Syllanis,
filio tantùm Lucio unà perſiſtente.
Quod mihi ſanè indignum
imperatore videtur, non ſenſiſſe
tantam conſpirationem totius
exercitus. Hos Sylla, quum nequiret
in partes ſuas verbis traducere,
ambos dimiſit incolumes:
ſimúlque ad Norbanum Ca-

Scipio cum L. filio à Sylla dimiſſus incolumis.

Syllæ ad Norbanum legati.

μεθ' ἑτέρου στρατοῦ, πάνυ ἀθύμως ἔχοντος, καὶ ποθοῦντος εἰρήνην γενέσθαι· αἰσθόμενοι δ' οἱ περὶ τὸν Σύλλαν, πρὸς τὸν Σκιπίωνα περὶ συμβάσεων ἐπρέσβευον, οὐχ οὕτως ἐλπίζοντες, ἢ χρῄζοντες, ὡς στασιάσειν προσδοκῶντες αὐτοῦ τὸν στρατὸν ἀθύμως ἔχοντα. ὃ καὶ συνηνέχθη γενέσθαι· Σκιπίων μὲν γὰρ ὅμηρα τῆς συνόδου λαβών, ἐς τὸ πεδίον κατήει, καὶ συνῄεσαν τρεῖς ἑκατέρωθεν, ὅθεν οὐδὲ γνῶναι τὰ λεχθέντα συνέβη· ἐδόκει δ' ἀναθέμενος ὁ Σκιπίων ἐς Νωρβανὸν τὸν συνάρχον περὶ τῶν λελεγμένων πέμψαι Σερτώριον ἀπαγγελοῦντα· καὶ ὁ στρατὸς ἑκατέρων ἡσύχαζε, τὰς ἀποκρίσεις ἀναμένοντες. Σερτωρίου δ' ἐν παρόδῳ Σύεσσαν, ἣ τὰ Σύλλεια ᾕρητο, καταλαβόντος, ὁ μὲν Σύλλας ᾐτιᾶτο πέμπων ἐς τὸν Σκιπίωνα· ὁ δ', εἴτε τῷ γιγνομένῳ συνεγνωκώς, εἴτε ἀποκρίσεως ἀπορῶν, ὡς ἐπὶ ἀλλοκότῳ δὴ τῷ Σερτωρίου ἔργῳ, τὰ ὅμηρα ἀπέπεμπε τῷ Σύλλᾳ· καὶ αὐτίκα ὁ στρατὸς αὐτοῦ, τῇ τε τῆς Συέσσης ἐν σπονδαῖς ἀλόγῳ καταλήψει, καὶ τῇ τῶν ὁμήρων οὐκ ἀπαιτουμένων ἀποπέμψει, τοὺς ὑπάτους ἔχοντες ἐν αἰτίαις, κρύφα τῷ Σύλλᾳ συνετίθεντο μεταθήσεσθαι πρὸς αὐτόν, εἰ πελάσειε. καὶ προσιόντος, αὐτίκα πάντες ἀθρόως μετέστησαν· ὡς τὸν ὕπατον Σκιπίωνα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λεύκιον, μόνους ἐκ τοῦ στρατοῦ παντὸς ἐν τῇ σκηνῇ διηπορημένους, Σύλλαν καταλαβεῖν. καὶ μοι δοκεῖ τόδε οὐ στρατηγοῦ παθεῖν ὁ Σκιπίων, ἀγνοήσας ὅλου στρατοῦ τοσήνδε συνθήκην. Σκιπίωνα μὲν δὴ μετὰ τοῦ παιδὸς οὐ μεταπείθων ὁ Σύλλας, ἀπέπεμπεν ἀπαθῆ. καὶ πρὸς Νωρβανὸν ἐς Καπύην περὶ συμβάσεων ἔπεμπεν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ἔπεμπεν ἑτέρους, εἴτε δείσας, τῆς πλείονος Ἰταλίας ἐπὶ τοῖς ὑπάτοις συνισταμένης, εἴτε καὶ ἐς τόνδε, καθάπερ ἐς τὸν Σκιπίωνα, τεχνάζων. οὐδενὸς δ᾽ αὐτῷ προσιόντος οὐδ᾽ ἐς ἀπόκρισιν (ὁ γάρ τοι Νωρβανός, ὡς ἔοικε, μὴ διαβληθείη τὰ ὅμοια ἐς τὸ στρατὸν ἔδεισεν) ἀναστήσας Σύλλας ἐχώρει πρόσω, τὰ πολέμια πάντα δῃῶν· τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ Νωρβανὸς ἔπραττε κατ᾽ ἄλλας ὁδούς. Κάρβων δ᾽ ἐς τὸ ἄστυ προδραμὼν, Μέτελλόν τε καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι ὄντες ἀπὸ τῆς βουλῆς τῷ Σύλλᾳ συνῆσαν, ἐψηφίζετο εἶναι πολεμίους. αἷς ἡμέραις καὶ τὸ Καπιτώλιον ἐνεπίμπρατο· καὶ τὸ ἔργον τινὲς ἐλογοποίουν Κάρβωνος, ἢ τῶν ὑπάτων, ἢ Σύλλα πέμψαντος, εἶναι. τὸ δ᾽ ἀκριβὲς ἄδηλον ἦν, καὶ οὐκ ἔχω τὴν αἰτίαν ἐγὼ συμβαλεῖν δι᾽ ἣν ἂν οὕτως ἐγένετο. Σερτώριος δ᾽ ἐκ πολλοῦ στρατηγεῖν ᾑρημένος Ἰβηρίας, μετὰ τὴν Σουέσσης κατάληψιν ἔφυγεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν, καὶ αὐτὸν τῶν προτέρων στρατηγῶν οὐ δεχομένων, πολλοὺς ἐνταῦθα καὶ ὅδε Ῥωμαίοις ἀνεκαίνισε πόνους. πλέονος δ᾽ ἀεὶ τοῖς ὑπάτοις γιγνομένου στρατοῦ ἀπό τε τῆς πλείονος Ἰταλίας ἔπι σφίσι συνεστώσης, καὶ ἀπὸ τῆς ὁμόρου περὶ τὸν Ἠριδανὸν Γαλατίας, οὐδ᾽ ὁ Σύλλας ἠμέλει, περιπέμπων ἐς ὅσα δύναιτο τῆς Ἰταλίας, φιλίᾳ τε καὶ φόβῳ καὶ χρήμασι καὶ ἐλπίσιν ἀγείρων, μέχρι τὸ λοιπὸν τοῦ θέρους ἑκατέροις ἐς ταῦτα ἀνηλώθη.

Τοῦ δ᾽ ἐπιόντος ἔτους, ὕπατοι μὲν γε ἦσαν Παπίριός τε Κάρ-

puam miſit legatos alios de pace acturos, ſive timens majorem Italiæ partem ſtantem à coſſ. ſive huic quoque eaſdem quas Scipioni ſtruens inſidias. Quumque nemo ad eum veniret ne reſponſi quidem reddendi gratia (apparet enim eum coſ. caviſſe ſimiles exercitus ſui calumnias) Sylla motis caſtris proceſſit ulterius, omnia vaſtans hoſtiliter: idem & Norbanus fecit diverſo itinere. Carbo verò prior in Urbem delatus, effecit ut Metellus & quotquot alii ſenatores Syllæ ſe adjunxerant, hoſtes à S. P. Q. R. judicarentur. quo tempore Capitolium deflagravit, rumore vario, nunc in Carbonem, nunc in conſules ſuſpicionem vertente, nunc in quempiam à Sylla ſubmiſſum: quum in re incerta conjicere cauſam ſit perdifficile, ideo nos quoque in obſcuro eam ſinimus. Ceterùm Sertorius dudum ſortitus Hiſpaniam, poſtquam Sueſſam occupavit, profugit in provinciam: quumque ei non decederetur, multum & hic laboratum eſt Romanis exercitibus. Interim in dies magis ac magis creſcebant conſulum copiæ confluente ab ultima Italia milite, atque à circumpadana etiam Gallia. Nec Sylla ceſſabat, mittens certos homines ad quoſcunque poſſet Italiæ populos, &, vel benevolentia, vel metu, vel largitionibus, vel pollicitis eos concitans: itaque utrinque in his conatibus reliquum æſtatis abſumptum eſt.

Inſequentis anni principio coſſ. magiſtratum ineunt, Papi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Papirius Carbo & Marius coſſ.

rius Carbo rurſum, & Marius, illius clariſſimi Marii fratris filius, annos XXVII natus: quo tempore præ frigoris aſperitate in hyberna utrinque diſceſſum eſt.

403

Æſis flumen.

Sed primo ſtatim vêre ad Æſim flumen à mane uſque meridiem acerrimè conflixerunt Metellus & Carinas Carbonis legatus: quo multis amiſſis profligatato finitima loca defecerunt ad Metellum à coſſ. Metellum verò Carbo aſſecutus obſidebat, donec cognito collegam magno prælio ad Præneſte eſſe victum, copias ſuas reduxit Ariminum, Pompeio à tergo hærente & in eum curſante in agmen extremum.

Clades ad Præneſte.

Setia.

Sacriportus.

Clades autem ad præneſte accepta eſt hoc modo: Occupata à Sylla Setia, Marius eò copias admovit: deinde paulatim retrocedens, ubi ad Sacriportum pervenit, explicuit aciem. pugnatum eſt magnis animis. Ubi verò ſiniſtrum cornu laborare cœpit, V. cohortes & duæ turmæ ratæ non differendum amplius diem, terga apertè verterant & abjectis ſignis ad Syllam ſimul tranſierunt:

Mariani victi fugiunt.

quo momento Mariani planè victi ſunt: univerſi enim effuſa fuga Præneſte petebant, Sylla terga cædente.

Marius fune in mœnia Præneſtina ſubductus.

Præneſtini primos refugientes intromiſerunt, ſed urgente hoſte clauſa porta Marium fune ſubduxerunt in mœnia: tum verò magna cædes circa muros edita, multi capti: in his quotquot erant Samnites,

βων αὖθις, καὶ Μάριος ὁ ἀδελφιδοῦς Μαρίου τοῦ περιφανοῦς, ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἔτη γεγονώς· χειμὼν δὲ καὶ κρύος πολὺ γενόμενον ἅπαντας ἀλλήλων διέστησεν· ἀρχομένου δ' ἦρος, περὶ τὸν Αἴσινον ποταμὸν, ἐξ ἠοῦς ἐπὶ μεσημβρίαν ἀγὼν καρτερὸς ἐγένετο Μετέλλῳ τε καὶ Καρρίνᾳ Κάρβωνος στρατηγῷ πρὸς ἀλλήλους· καὶ φεύγει μὲν ὁ Καρρίνας, πολλοὺς ἀποβαλὼν, τὰ δὲ περίοικα πάντα ἐς τὸν Μέτελλον ἀπὸ τῶν ὑπάτων μετετίθετο· Μέτελλον δὲ Κάρβων καταλαβὼν, ἐφρούρει περικαθήμενος· ἔστε Μάριον, τὸν ἕτερον ὕπατον, μεγάλῃ μάχῃ περὶ Πραινεστὸν ἡττῆσθαι πυθόμενος, ἀνεστρατοπέδευσεν εἰς Ἀρίμινον. καὶ τοῦδε μὲν Πομπήϊος τῆς οὐραγίας ἐξαπτόμενος ἠνώχλει· ἡ δὲ περὶ Πραινεστὸν ἧσσα ὧδε ἐγένετο. Σύλλα Σήπιον καταλαβόντος, ὁ Μάριος ἀγχοῦ στρατοπεδεύων, ὑπεχώρει κατ' ὀλίγον· ὡς δ' ἦλθεν ἐπὶ τὸν καλούμενον Ἱερὸν λιμένα, ἐξέτασσεν ἐς μάχην, καὶ ἠγωνίζετο προθύμως· ἀρχομένου δ' ἐνδιδόναι τοῦ λαιοῦ μέρους, σπεῖραι πέντε πεζῶν καὶ δύο ἱππέων, οὐκ ἀναμείνασαι τὴν τροπὴν ἐκφανῆναι, τά τε σημεῖα ἔρριψαν ὁμοῦ, καὶ πρὸς τὸν Σύλλαν μετετίθεντο. καὶ τόδε εὐθὺς ἦρχε τῷ Μαρίῳ δυσχεροῦς ἥττης· κοπτόμενοι γὰρ ἐς Πραινεστὸν ἔφευγον ἅπαντες, ἑπομένου τοῦ Σύλλα σὺν δρόμῳ. καὶ οἱ Πραινέστιοι τοὺς μὲν πρώτους αὐτῶν εἰσεδέξαντο, Σύλλα δ' ἐπικειμένου, τὰς πύλας ἀπέκλεισαν, καὶ Μάριον καλῳδίοις ἀνιμήσαντο. πολὺς δ' ἄλλος αὐτοῦδε περὶ τοῖς τείχεσιν ἐγίγνετο φόνος. καὶ πλῆθος αἰχμαλώτων ὁ Σύλλας ἔλαβεν, ὧν τοὺς Σαμνίτας

ἔκτεινε

ἔκτεινε πάντας, ὡς αἰεὶ χαλεποὺς Ῥωμαίοις γενομένους. ταῖς δ' αὐταῖς ἡμέραις καὶ Μέτελλος ἐνίκα ἕτερον Κάρβωνος στρατὸν, πέντε κἀνταῦθα σπειρῶν ἐν τῷ ἔργῳ σεπωσμένων ἐς Μέτελλον. Πομπήϊός τε Μάρκιον ἐνίκα περὶ πόλιν Σίνας, καὶ τὴν πόλιν διήρπαζεν. ὁ δὲ Σύλλας τὸν Μάριον ἐς Πραινεστὸν κατακλείσας, τὴν πόλιν ἀπετάφρευε καὶ ἐπετείχιζεν ἐκ μακροῦ διαστήματος, καὶ Λουκρήτιον Ὀφέλλαν ἐπέστησε τῷ ἔργῳ, ὡς οὐκέτι μάχῃ παραστησόμενος Μάριον, ἀλλὰ λιμῷ. Μάριος δὲ οὐδὲν χρηστὸν ἔτι προσδοκῶν, τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ἠπείγετο προανελεῖν· καὶ Βρούτῳ στρατηγοῦντι τῆς Πόλεως ἐπέστελλε σύγκλητον ὡς ἐπί τι ἄλλο συναγαγεῖν, καὶ κτεῖναι Πόπλιον Ἀντίστιον, καὶ Παπίριον Κάρβωνα ἕτερον, καὶ Λούκιον Δομίτιον, καὶ Μούκιον Σκαιόλαν, τὸν τὴν μεγίστην Ῥωμαίοις ἱερωσύνην ἱερώμενον· οἱ μὲν δὴ δύο τῶνδε ἀνῃρέθησαν ἐν τῇ βουλῇ καθὰ Μάριος προσέταξε, τῶν σφαγέων ἐς τὸ βουλευτήριον εἰσαχθέντων· Δομίτιος δ' ἐκτρέχων, περὶ τὴν ἔξοδον ἀνῃρέθη, καὶ μικρὸν πρὸ τοῦ βουλευτηρίου Σκαιόλας. τάδε σώματα αὐτῶν ἐς τὸν ποταμὸν ἐρρίφη. ἐπεπόλαζε γὰρ ἤδη μὴ θάπτεσθαι τοὺς ἀναιρουμένους. Σύλλας δὲ στρατὸν ἐς Ῥώμην κατὰ μέρη δι' ἑτέρων καὶ ἑτέρων ὁδῶν περιέπεμπεν, ἐντελλόμενος τὰς πύλας καταλαβεῖν· εἰ δὲ ἀποκρουσθεῖεν, ἐπὶ Ὤστια χωρεῖν· τοὺς δὲ αἵ τε πόλεις παροδεύοντας ξὺν φόβῳ προσεδέχοντο, καὶ τὸ ἄστυ προσιοῦσι τὰς πύλας ἀνέῳξαν, ὑπό τε λιμοῦ πιεζόμενοι, καὶ τῶν παρόντων κακῶν ἔργα τὰ ἐπικρατοῦντα φέρειν ἐθ-

omnes Syllæ juſſu occiſi, ut perpetui inſectatores Romani nominis. Per eoſdem dies & Metellus vicit alterum Carbonis exercitum, etiam tunc quinque cohortibus inter pugnam ſua tranſitione accelerantibus victoriam. Pompeius quoque Marcium devicit circa Senas, urbem ipſam diripuit. At Sylla, Mario intra Præneſte compulſo, oppidum vallo ac foſſa è longinquo cingebat, præpoſito huic operi Lucretio Ofella, ut abſque oppugnatione fame expugnaret Marium: qui rebus deſperatis, ne inimicos ſuperſtites relinqueret, Bruto prætori urbano ſcripſit, ut convocato per alium prætextum ſenatu, interficeret P. Antiſtium, & alium Carbonem, prætérque L. Domitium & Mucium Scævolam pontificem maximum. Ex his duo, ita ut juſſum erat, immiſſis percuſſoribus intra curiam confoſſi ſunt, Domitius fugiens, in foribus: non longè à curia, Scævola: cadavera projecta ſunt in Tiberim, jam enim mos inoleverat, interemptos non ſepeliri. At Sylla copias ad urbem mittebat non uno itinere, imperato ut portas occuparent; quòd ſi repellerentur, conferrent ſe Hoſtiam. Hi quacunque iter erat, metu recipiebantur intra oppida, ne urbis quidem portis excluſi, quòd & fame laborabatur ab urbanis, & aſſueverant jam malis præſentibus non reſiſtere pertinacius.

Metellus.
Carbo.
Pompeius.
Marcius.
404
L. Domitii & Mutii Scævolæ interitus.

Sylla poſtquam id cognovit, confeſtim ſupervenit: & exercitu in ſtatione relicto ante portas in campo Martio ipſe fuga dilapſis adverſæ factionis civibus introgreſſus, continuò bona eorum ærario addicta ſub haſta cœpit vendere: advocatáque concione, queſtus coactum ſe improbitate inimicorum hæc facere, juſſit populum bono eſſe animo, viſuros propediem finem malorum, & reſtitutam rempublicam. Deinde ordinatis quæ præſens poſcebant remedium, & in urbe relicto præſidio, profectus eſt Cluſium, ad profligandum ibi non contemnendas belli reliquias. Interea conjunxerant ſe cum exercitu conſulum Celtiberi equites miſſi à prætoribus Hiſpaniam obtinentibus: commiſſóque ad Glanim fluvium equeſtri prælio, Syllani ex hoſtibus circiter L. ſtraverunt: ex Celtiberis verò CCLXX. tranſfugerunt: reliquos Carbo internecione delevit, ſive offenſus perfidia popularium, ſive exemplum metuens. Eodem tempore ad Saturniam alia copiarum parte Sylla vicit adverſarios: & Metellus claſſe circumvectus Ravennam verſus, obiter Uritanum agrum planum frumentíque feracem in poteſtatem ſuam redegit. Alia Syllanorum manus intra Neapolim nocturna prodi-

405 tione recepti, contrucidarunt omnes, præter paucos fuga elapſos, & occupaverunt triremes ejus populi. Apud Cluſium verò Sylla cum Carbone per integrum diem conflictatus eſt acerrimo

Glanis fluvius.

ζόμενοι. Σύλλας δ᾽ ὡς ἔμαθεν, αὐτίκα ἐπελθὼν, τὴν μὲν στρατιὰν ἵδρυσε πρὸ τῶν πυλῶν ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ· αὐτὸς δ᾽ εἴσω παρῆλθεν, ἐκφυγόντων τῶν ἀντιστασιωτῶν ἁπάντων. καὶ τὰ μὲν τούτων αὐτίκα ἐδημεύετο καὶ διεπιπράσκετο· τὸν δὲ δῆμον ἐς ἐκκλησίαν συναγαγὼν, τήν τε ἀνάγκην τῶν παρόντων ὠλοφύρετο, καὶ θαρρεῖν προσέταξεν, ὡς αὐτίκα τῶνδε παυσομένων, καὶ τῆς πολιτείας ἐς τὸ δέον ἐλευσομένης. διοικησάμενος δ᾽ ὅσα ἤπειγε, καὶ τῇ πόλει τινὰς ἐπιστήσας τῶν ἑαυτοῦ, ἐξώρμησεν ἐς Κλούσιον, ἔνθα τοῦ πολέμου τὰ λοιπὰ ἤκμαζεν. ἐν δὲ τούτῳ τοῖς ὑπάτοις προσεγένοντο ἱππεῖς Κελτίβηρες, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ στρατηγῶν ἀπεσταλμένοι. καὶ γενομένης παρὰ τὸν Γλάνιν ποταμὸν ἱππομαχίας, ὁ μὲν Σύλλας ἔκτεινεν ἐς πεντήκοντα τῶν πολεμίων, διακόσιοι δὲ καὶ ἑβδομήκοντα τῶνδε τῶν Κελτιβήρων ηὐτομόλησαν ἐς Σύλλαν. καὶ τοὺς λοιποὺς ὁ Κάρβων ἀνεῖλεν, εἴτε χαλεπήνας τῆς τῶν ὁμοεθνῶν αὐτομολίας, εἴτε δείσας περὶ ὁμοίου. τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χρόνου περὶ Σατουρνίαν ἑτέρῳ μέρει τοὺς ἐχθροὺς ὁ Σύλλας ἐνίκα, καὶ Μέτελλος ἐπὶ Ῥάβενναν περιπλέων, τὴν Οὐρειτανὴν χώραν πεδιάδα καὶ πυροφόρον οὖσαν προκατελάμβανεν· ἔς τε Νέαν πόλιν ἐκ προδοσίας νυκτὸς ἕτεροι τῶν Συλλείων ἐσελθόντες, ἔκτειναν ἅπαντας χωρὶς ὀλίγων διαφυγόντων, καὶ τὰς τριήρεις τῆς πόλεως ἔλαβον· αὐτῷ δὲ Σύλλᾳ καὶ Κάρβωνι περὶ Κλούσιον ἐξ ἠοῦς ἐπὶ ἑσπέραν γίνεται μάχη καρτερὰ, καὶ

φανέντες

φανέντες ἀλλήλοις ἰσόμαχοι, μετὰ σκότους διεκρίθησαν. ἐν δὲ τῷ Σπωλητίῳ πεδίῳ Πομπήϊος καὶ Κράσσος, ἄμφω Σύλλα στρατηγοὶ, κτείνουσι τῶν Καρβωνείων ἐς τρισχιλίους. καὶ Καρρίναν τὸν ἀντιστρατηγοῦντα σφίσιν ἐπολιόρκουν. ἔστε Κάρβων μὲν ἕτερον τῷ Καρρίνᾳ στρατὸν ἔπεμψεν., ὁ δὲ Σύλλας, αἰσθόμενος καὶ ἐφεδρεύσας, ἔκτεινεν αὐτῶν παροδευόντων ἐς δισχιλίους· καὶ Καρρίνας δὲ, νυκτὸς ὕδατός τε ὄντος ἐξ οὐρανοῦ πολλοῦ καὶ σκότους, αἰσθομένων μέν τι τῶν περικαθημένων, διὰ δὲ τὸν ὄμβρον ἀμελούντων, διέφυγε. καὶ Κάρβων ἐς Πραινεστὸν Μαρίῳ τῷ συνάρχῳ Μάρκιον ἔπεμπεν, ὀκτὼ τέλη στρατιᾶς ἄγοντα, πυνθανόμενος αὐτὸν ὑπὸ λιμοῦ κακοπαθεῖν. οἷς ὁ Πομπήϊος ἐξ ἐνέδρας ἐν στενῷ προσπεσὼν, τρέπεταί τε, καὶ πολλοὺς διαφθείρας, ἐς λόφον συνέκλεισε τοὺς λοιπούς· ἐξ οὗ Μάρκιος μὲν, οὐ σβέσας τὸ πῦρ, ἀπεδίδρασκεν· ὁ δὲ στρατὸς αὐτῷ τὴν αἰτίαν τῆς ἐνέδρας προστιθεὶς, ἐστασίασε χαλεπῶς. καὶ τέλος μὲν ὑπὸ τοῖς σημείοις ὅλον ἄνευ παραγγέλματος ἐπανῆλθεν ἐς Ἀρίμινον· οἱ λοιποὶ δ' ἐς τὰς πατρίδας κατὰ μέρη διελύθησαν, ὡς ἑπτὰ σπείρας τῷ στρατηγῷ μόνας παραμεῖναι. καὶ Μάρκιος μὲν ὧδε πράξας κακῶς, ἐς Κάρβωνα ἐπανῄει· Μάρκον δὲ Λαμπώνιον ἐκ Λευκανίας, καὶ Πόντιον Τελεσῖνον ἐκ τῆς Σαυνίτιδος, καὶ τὸν Καπυαῖον Γοῦτταν, μεθ' ἑπτὰ μυριάδων ἐπειγομένους Μάριον ἐξελέσθαι τῆς πολιορκίας, ὁ Σύλλας

prælio, quod nox tandem diremit neutrò inclinante victoria. In Spoletinis campis verò Pompeius & Craſſus ambo Syllani duces ſtraverunt Carbonianorum ad tria millia, & Carinatem ſibi oppoſitum oppugnaverunt, donec à Carbone alius ei ſubſidio mitteretur exercitus: quem Sylla, rei non ignarus, iter facientem aggreſſus ex tranſverſo, malè mulctavit, cæſis fermè duobus millibus. Carinas per occaſionem noctis valde obſcuræ ac pluviæ, licet ſentientibus obſeſſoribus, tamen ob fœdam tempeſtatem neglectim id ferentibus, evaſit. Idem Carbo ad collegam Marium obſidione Præneſtina eximendum miſit cum VIII. legionibus Marcium, quia fame laborare obſeſſos cognoverat. eas Pompeius in anguſto loco nactus, ex inſidiis adortus eſt, multíſque cæſis, reliquos in tumulum quendam refugere coactos cinxit undique. Marcius relictis quò magis falleret ignibus, noctu inde clàm aufugit: cujus exercitus acceptæ per inſidias cladis culpam in ductorem referens, poſt graves ſeditiones tandem ſigna injuſſu ejus retulit Ariminum: inde reliquis catervatim ad proprios lares dilapſis, VII tantùm cohortes apud ſuum ducem permanſerunt: ita Marcius re infeliciter geſta ad Carbonem revertit. Ceterùm M. Lamponium ex Lucania; Pontium Teleſinum è Samnio, Guttámque Capuanum cum ſeptuaginta millibus properantes ad eximendum obſidione Marium, Sylla

Carinas.

occupatis faucibus per quas ſolas erat traſitus, excluſit. Tum coſ. deſperans de externis auxiliis, caſtellum loco ſpatioſo inter oppidum & hoſtium munitiones exſtruxit: in id collatis machinis contractíſque ſuis copiis, tentavit Lucretio repulſo erumpere: ſed poſt varios multorum dierum conatus quum nil proficeret, rurſum intra Præneſtina mœnia concluſus eſt.

405 Per eoſdem dies ad Faventiam Carbo & Norbanus confecto itinere ſub veſperam Metelli caſtris proximi, quum unica hora ſupereſſet, videréntque denſa circumquaque vineta iratè magis quàm conſultè explicuerunt aciem, rati perterrituros ſe Metellum re tam inopina. Sed victi, ut loco temporéque ſibi incommodo, acervatim cadebant: ita ut cæſis circiter X. M. VI. M. deditis, reliquis disjectis, mille ſoli ſervatis ordinibus Arretium ſe receperint.

Albinovanus.

Hac clade audita, legio Lucana Albinovani ad Metellum invito ductore ſuo defecit: qui tum quidem nihilo remiſſior factus ad Norbanum rediit: ſed non multis diebus pòſt pactus clàm per internuntium miſſum ad Syllam de impunitate, ſi patraret quid memorabile, ad convivium vocavit Norbanum cum

Flavius Fimbrias.

ſuis legatis, C. Apuſtio, & Flavio Fimbria, fratre illius qui in Aſia necem ſibi ipſe conſciverat, aliiſque ducibus quotquot è Carbonianis aderant: qui ubi, ſolo Norbano excepto, convenêre,

ἐν τοῖς στενοῖς, ᾗ μόνη διάβατον ἦν, ἀπέκλειε τὴν πάροδον. καὶ ὁ Μάριος ἀπογινώσκων ἤδη τὰς ἔξωθεν ἐπικουρίας, φρούριον ἐν τῷ μεταιχμίῳ μεγάλῳ ὄντι ἤγειρεν, ἐς ὃ καὶ μηχανὰς καὶ στρατιὰν συναγαγὼν, ἐπεχείρει βιάσασθαι τὸν Λουκρήτιον. πολυημέρου δ' αὐτῷ καὶ ποικίλης τῆς πείρας γενομένης, οὐδὲν ἀνύων, εἰς Πραινεστὸν αὖθις συνεκλείετο. καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐν Φαυεντίᾳ Κάρβων καὶ Νωρβανὸς ἐξ ὁδοῦ βραχὺ πρὸ ἑσπέρας ἐπὶ τὸ Μετέλλου στρατόπεδο ἐλθόντες, λοιπῆς οὔσης ὥρας μιᾶς καὶ ἀμπέλων πυκνῶν περικειμένων, ἀνοήτως μάλα ὑπὸ ὀργῆς ἐς μάχην ἐξέτασσον, ἐλπίσαντες Μέτελλον τῷ παραλόγῳ καταπλήξειν· ἡττώμενοι δὲ, ὡς ἐν ἀφυεῖ χωρίῳ τε καὶ ὥρᾳ, καὶ ἐς τὰ φυτὰ ἐμπίπτοντες, ἐφθείροντο κατὰ πλῆθος· ὡς ἀπολέσαι μὲν ἀμφὶ τοὺς μυρίους, αὐτομολῆσαι δ' ἐς ἑξακισχιλίους, καὶ τοὺς λοιποὺς διαρριφῆναι, μόνων ἐν τάξει χιλίων ἐπανελθόντων ἐς Ἀρρήτιον. τέλος δ' ἄλλο Λουκανῶν ἀγόμενον ὑπὸ Ἀλβινουανοῦ, τὴν ἧτταν πυθόμενον, μετεχώρει πρὸς Μέτελλον δυσχεραίνοντος Ἀλβινουανοῦ· ὁ δὲ, τότε μὲν οὐ κατασχὼν τῆς ὁρμῆς αὐτὸν, ὡς Νωρβανὸν ἐπανῆλθεν· οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον κρύφα τῷ Σύλλᾳ προσέπεμπε, καὶ λαβὼν ἄδειαν, εἴ τι πράξειεν ἀξιόλογον, ἐπὶ ἑστίασιν ἐκάλει Νωρβανόν τε καὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ στρατηγοὺς, Γάϊον Ἀντίπεστρον καὶ Φλαούϊον Φιμβρίαν, ἀδελφὸν τοῦδε τοῦ περὶ τὴν Ἀσίαν ἑαυτὸν ἀνελόντος, ὅσοι τε ἄλλοι τῶν Καρβωνείων στρατηγοὶ τότε παρῆσαν· ὡς δ' ἀφίκοντο, χωρίς γε Νωρβανοῦ (μόνος γὰρ οὐκ ἀφίκετο)

ετο) πάντας αὐτοὺς ὁ Ἀλβινουα-
ὸς ἔκτεινεν ἐπὶ τῆς διαίτης, καὶ ἐς τὸν
Σύλλαν διέφυγε. Νωρβανὸς δὲ καὶ
Ἀρίμινον ἐπὶ τῇδε τῇ συμφορᾷ, καὶ
ἄλλα πολλὰ τῶν πλησίον στρατοπέδων
ἐς τὸν Σύλλαν μεταχωρεῖν πυνθανό-
μενος, τῶν τε παρόντων οἱ φί-
λων οὐδένα ἔτι πιστὸν, οὐδὲ βέβαιον,
ὡς ἐν συμφοραῖς, τιθέμενος, ἰ-
διωτικοῦ σκάφους ἐπιβὰς, ἐς Ῥό-
δον διέπλευσεν. ὅθεν ὕστερον ἐξαι-
τούμενος ὑπὸ τοῦ Σύλλα, Ῥοδίων
τι ἀμφιγνοούντων, ἑαυτὸν ἐν ἀ-
γορᾷ μέσῃ διέφθειρε. Κάρβων δὲ
ἕτερα τέλη δύο στρατιωτῶν ἐς Πραι-
νεστὸν ἄγειν ἔπεμπε Δαμάσιππον,
ὑπερεπειγόμενος Μάριον ἐκλῦ-
σαι τῆς πολιορκίας· ἀλλ' οὐδ' οὗτοι
τὰ στενὰ διελθεῖν ἐδύναντο φυλασ-
σόμενα ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Γαλάται
τε ὅσοι ὑπὸ Ῥαβέννης ἐπὶ τὰ Ἄλ-
πεια παρήκουσιν, ἀθρόως ἐς Μέ-
τελλον μετετίθεντο· καὶ Λεύκολ-
λος ἑτέρους τῶν Καρβωνείων ἐνίκα
περὶ τὴν Πλακεντίαν· ὧν ὁ Κάρ-
βων πυνθανόμενος, τρισμυρίους ὅ-
μως ἔτι ἔχων περὶ τὸ Κλούσιον, καὶ
δύο τέλη τὰ Δαμασίππου, καὶ ἕ-
τερα περὶ Καρρίναν καὶ Μάρκιον,
Σαμνιτῶν τε αὐτῷ χειρὶ πολλῇ
προθύμως ἔτι περὶ τὰ στενὰ κακο-
παθούντων, ἀπογνοὺς ἁπάντων,
ἀσθενῶς ἔφευγε σὺν τοῖς φίλοις ἐς
Λιβύην ἐξ Ἰταλίας, ὕπατος ἔτι
ὢν ὡς Λιβύην παραστησόμενος ἀν-
τὶ τῆς Ἰταλίας· τῶν δ' ὑπολειφ-
θέντων οἱ μὲν ἀμφὶ τὸ Κλού-
σιον Πομπηΐῳ συνενεχθέντες ἐς μά-
χην, ὑπέβαλον ἐς δισμυρίους,
καὶ ὡς ἐπὶ συμφορᾷ μεγίστῃ καὶ
τὸ λοιπὸν τοῦδε τοῦ στρατοῦ ἐς τὰς
πατρίδας κατὰ μέρη διελύθη. Καρρίνας δὲ καὶ Μάρκιος καὶ Δαμά-

omnibus in eodem cœnaculo trucidatis, ad Syllam transfugit. *Albinovani perfidia.* Tum Norbanus, ubi cognovit & Ariminum ob hunc caſum & aliquot propinquos exercitus ad Syllam deſciviſſe, ratus neminem ſuorum (ut fit rebus adverſis) conſtantem fore in amicitia, privati hominis navicula conſcenſa trajecit in Rhodum: *Norbani interitus.* ubi quum à Sylla expoſceretur, Rhodiis de ejus deditione deliberantibus, in medio foro ſe transfixit. Carbo verò alias duas legiones Damaſippum juſſit Præneſte ducere, obſidionem Marii ſolvere properans: ſed ne hæ quidem fauces à Syllanis obſeſſas valuerunt perrumpere. Præterea tota ciſalpina Gallia defecit ad Metellum, & Lucullus contra Carbonianum exercitum alium proſperè pugnavit ad Placentiam. Quibus auditis Carbo, quamvis haberet adhuc armatorum XXX. M. circa Cluſium, &
duas Damaſippi legiones, & to- 407
tidem alteras ſub Carinate Marcióque, adhæc Samnitium magnam manum gnaviter anguſtias perrumpere laborantium, omnibus tamen rebus deſperatis, ſegniter profugit cum amicis in Africam, conſul Italiam deſerens, quaſi hac amiſſa illam occupaturus. Exercitus, quem ad Cluſium reliquit, cum Pompeio congreſſus, amiſit fermè XX. M. reliqui accepta tanta clade diffugerunt in ſuam quiſque patriam. At Carinas cum Marcio Dama-

ſippóque conjunctis copiis ad fauces profecti ſunt, cum Samnitibus ut putabant perrupturi. quod ubi non ſucceſſit, Urbem petunt, quaſi capi facilem, per virorum ſimul & cibariorum inopiam, & in Albano agro caſtrametantur circa decimum lapidem. Tum Sylla, Urbi metuens, properè præmiſſis equitibus qui hoſtium agmen remorarentur, ipſe accelerato itinere cum omnibus copiis circa meridiem Collinæ portæ jam propinquus ad ædem Veneris caſtra poſuit, hoſtibus quoque circa Urbem caſtrametatis. Inclinato deinde ad veſperam die collatis ſignis, dextrum Syllæ cornu vicit, ſiniſtrum fuſum ad portas refugit. Ibi viri ſenes ut viderunt hoſtes profligatis mixtos accurrere, cataractam dimiſerunt: quæ delapſa multos milites, multos etiam ſenatores, oppreſſit: magna pars metu & neceſſitate coacta retro in hoſtes ſe vertit, & continuato per totam noctem prælio, magnam eorum concidit multitudinem: inter quos Teleſinus Albinúſque ceciderunt: caſtra eorum capta ſunt. Lamponius Lucanus cum Marcio Carinatéque, & quotquot ex Carbonianis ducibus interfuerant prælio, diverſa loca fuga petierunt. Utrinque deſideratorum numerus æſtimatus eſt ad quinquaginta millia, captivorum ſupra octo millia: in ter eos quia major pars Samnites erant, Sylla jaculatoribus con-
408 ficiendos objecit. Poſtridie Mar-

σιππος οἷς εἶχον ἅπασιν ἐπὶ
στενὰ ἐχώρουν, ὡς ὁμοῦ τοῖς Σα
μνίταις βιασόμενοι πάντα αὐτὰ π
ράσαι· οὐ δυνηθέντες δὲ οὐδ' ὥς,
φέροντο ἐς Ῥώμην, ὡς ἔρημον ἀ
δρῶν καὶ τροφῶν ἅμα καταληψόμ
νοι τὸ ἄστυ· καὶ περὶ σταδίων ἑκατ
ἐστρατοπέδευον ἀμφὶ τὴν Ἀλβανι
γῆν. δείσας οὖν ὁ Σύλλας περὶ τ
πόλει, τοὺς μὲν ἱππέας προὔπεμπ
μετὰ σπουδῆς ἐνοχλεῖν αὐτοῖς ὁδεύ
σιν. αὐτὸς δ' ἐπειχθεὶς ἀθρόῳ τ
στρατῷ περὶ ταῖς Κολλίναις π
λαις, περὶ μεσημβρίαν ἐστρατοπ
δευσεν ἀμφὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἱ
ρὸν, ἤδη καὶ τῶν πολεμίων περὶ τ
πόλιν στρατοπεδευόντων· μάχης δ
εὐθὺς αὐτοῖς περὶ δείλην ἑσπέρ
γενομένης, τῷ μὲν δεξιῷ Σύλλας ἐ
κράτει, τὸ δὲ λαιὸν ἡττώμενον ἐς
τὰς πύλας κατέφυγεν· οἱ δὲ γέρο
τες ὄντες ὡς εἶδον αὐτοῖς συντρέχο
τας τοὺς πολεμίους, τὰς πύλας καθῆ
καν ἀπὸ μηχανῆς· αἱ δ' ἐμπίπτου
σαι πολλοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ στρατοῦ διέ
φθειραν, πολλοὺς δ' ἀπὸ τῆς βουλῆς
οἱ πολλοὶ δ' ὑπὸ δέους καὶ ἀνάγκη
ἀνέστρεφον ἐς τοὺς πολεμίους. καὶ νυ
κτὸς ὅλης ἀγωνισάμενοι, πολὺ πλῆ
θος ἔκτειναν. ἔκτειναν δὲ καὶ τῶν στρα
τηγῶν Τελεσῖνόν τε καὶ Ἀλβῖνον, κ
τὰ στρατόπεδα αὐτῶν ἔλαβον. Λαμ
πώνιός τε ὁ Λευκανὸς καὶ Μάρκελλο
καὶ Καρρίνας, ὅσοι τε ἄλλοι στρατη
γοὶ τῆς Καρβωνείου στάσεως αὐτοῖ
συνῆσαν, διέφυγον· καὶ θάνατος ἐν
τοῦδε τοῦ ἔργου πέντε μυριάδων ἐδό
κει γενέσθαι παρ' ἀμφοτέρων· τὰ τ
αἰχμάλωτα, ὀκτακισχιλίων πλεία
γενόμενα. Σύλλας δ' ὅτι Σαμνῖται τ
πλέον ἦσαν, κατηκόντισε· μετὰ δὲ μίαν
ἡμέραν αὐτῷ καὶ Μάρκιος καὶ Καρρίνας
ἁλόντες

λόντες προσήγοντο, καὶ οὐδὲ τῶνδε ειδόμενος, οἷα Ῥωμαίων, ἐκτεῖ-ι ἀμφω, καὶ τὰς κεφαλὰς ἐς Πραι-στὸν Λουκρητίῳ περὶ τὰ τείχη πε-ιενεγκεῖν ἔπεμψε. Πραινέστιοι δὲ, τάδε θεώμενοι, καὶ τὸν Καρβώνειον ρατὸν ἀπολωλέναι πάντα πυνθα-μενοι, αὐτόν τε Νωρβανὸν ἤδη φυ-εῖν ἐξ Ἰταλίας, καὶ τὴν ἄλλην Ἰ-αλίαν καὶ Ῥώμην ἐπ' αὐτῇ Σύλλαν κτενῶς κεχειρῶσθαι, τὴν πόλιν τῷ ουκρητίῳ παρέδοσαν, Μαρίου κα-αδύντος ἐς τάφρους ὑπονόμους, καὶ ετὰ βραχὺ καὶ ἀνελόντος ἑαυτόν. ουκρήτιος μὲν δὴ, Μαρίου τὴν κε-αλὴν ἐκτεμὼν, ἔπεμπεν ἐς Σύλ-αν· καὶ αὐτὴν ὁ Σύλλας ἐν ἀγορᾷ έσῃ πρὸ τῶν ἐμβόλων θέμενος, ἐ-γγελάσαι λέγεται τῇ νεότητι τοῦ πάτου, καὶ εἰπεῖν, Ἐρέτην δεῖ ρῶτα γενέσθαι πρὶν πηδαλίοις ἐπι-χειρεῖν. Λουκρήτιος δ' ἐπεὶ Πραι-εστὸν εἷλε, τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἐνταῦθ' Μαρίῳ στρατηγούντων τοὺς μὲν αὐ-τίκα ἀνῄρει, τοὺς δ' ἐς φυλακὴν ενέβαλλεν· οὓς ὁ Σύλλας ἐπελθὼν ἀν-ῄλε. καὶ τοὺς ἐν Πραινεστῷ προσέ-ταξε χωρὶς ὅπλων προελθεῖν ἅ-παντας ἐς τὸ πεδίον· καὶ προελθόν-των τοὺς μὲν ἑαυτῷ τι χρησίμους γενομένους, ὀλίγους πάμπαν, ἐξ-είλετο, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκέ-λευσεν ἐς τρία ἀπ' ἀλλήλων δια-στῆναι, Ῥωμαίους τε καὶ Σαμνίτας καὶ Πραινεστίους· ἐπεὶ δὲ διέστησαν, τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἐπεκήρυξεν ὅτι καὶ οἵδε ἄξια θανάτου δεδράκασι, καὶ συγγνώμην δέδωκεν ὅμως· τοὺς δὲ ἑ-τέρους κατηκόντισεν ἅπαντας· γύ-ναια δ' αὐτῶν καὶ παιδία μεθῆκεν ἀπαθεῖς ἀπιέναι. καὶ τὴν πόλιν διήρπαζε πολυχρήματον ἐν τοῖς μάλιστα τότε οὖσαν. ὧδε μὲν δὴ καὶ Πραινεστὸς ἑάλω. Νώρβα δ' ἑτέρα πόλις

cius & Carinas è fuga retracti ſunt, quibus victor non pepercit ut civibus, ſed amborum capita præciſa miſit Lucretio, circumferenda circa Præneſtinorum mœnia: qui & his viſis, & audito periſſe omnes Carbonis copias, Norbanum ex Italia fugere, ipſam denique Urbem in poteſtatem Syllæ redactam eſſe, oppidum Lucretio dediderunt. Marius in cuniculum ſe abdidit, ubi mox manus ſibi intulit. Caput ejus ad ſe relatum Sylla pro roſtris poſuit, non ſine cavillo in ætatem conſulis: Debuiſſe prius remum tractare, quàm gubernaculum. Lucretius Præneſte potitus, quotquot ſenatores Marianæ factionis ibi deprehendit, aut mox interfecit, aut miſit in cuſtodiam: quos Sylla poſtquam eò venit, occidit, ceteram multitudinem inermem juſſit prodire in campum: quo facto, ubi aliquot admodum paucos exemit, quorum opera aliquando uſus fuerat, reliquos diviſit trifariam: poſtquam aliò Romani, aliò Samnites, aliò Præneſtini ſeceſsêre, Romanis per præconem monitis, commeruiſſe quidem mortem ipſos quoque, habituros tamen veniam, alios omnes confixit jaculo: mulieres tantùm & pueros dimiſit incolumes: oppidum diripuit ditiſſimum illo ſeculo. ita Præneſte tractatum eſt. Norba nihilominus reſiſtebat totis

Præneſtinorum deditio. Marii interitus.

Syllæ cavillatio in Marium.

Præneſtini ut tractati à Sylla.

Norba.

viribus

viribus, donec Æmilio Lepido noctu per proditionem intromiſſo, indignabundi oppidani, pars ſuamet manu, pars mutuis vulneribus ceciderunt, alii præfocarunt ſe laqueis, aut obturatis foribus ignem tectis ſubdiderunt: quorum conatum fortuitus ventus adjuvit in tantum, ut præda omnis abſumpta ſit incendio. Ita hi quoque internecione deleti ſunt.

Norbæ oppidani ut deleti.

Finito in Italia bello per tot clades igni ferróque illatas ultro citróque, alii Syllani duces obita regione, inſpectíſque oppidis, præſidia locis ſuſpectis impoſuerunt: Pompeius in Africam
409 contra Carbonem, in Siciliam contra ejus amicos miſſus eſt. Sylla ipſe advocato in concionem populo, multa de ſe magnificè, multa ad illos terrendos vehementer locutus, ita concluſit orationem ut diceret, populi quidem ſtatum in melius ſe mutaturum, ſi juſſa fecerint: inimicorum verò parciturum nemini, ſed affecturum eos extremis calamitatibus: imò & in prætores, quæſtores, tribunos, tum quicunque ex eo die quo Scipio coſ. pactis non ſtetit, partes hoſtium foverint, pro viribus animadverſurum. Poſt concionem ſine mora ſenatores quadraginta, equites Rom. M. D C. proſcripſit. Hic enim primus capitalis proſcriptionis inventor eſt habitus: qui & præmia percuſſoribus proſcriptorum, latentiumque indicibus propoſuit, & pœnam ab-

Sylla in concionem pop. Rom. vocat.

Sylla primus capitalis proſcriptionis inventor.

ἀντεῖχεν ἔτι ἐγκρατῶς, ἔστε Αἰμιλίου Λεπίδου νυκτὸς ἐς αὐτὴν ἐκ προδοσίας ἐσελθόντος, διαγανακτήσαντες οἱ ἔνδον ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ οἱ μὲν ἑαυτοὺς ἀνῄρουν, οἱ δ' ἀλλήλους ἑκόντες, οἱ δὲ καὶ βρόχοις συνεπλέκοντο· καὶ τὰς θύρας ἐνέφραττον ἕτεροι, καὶ ἐνεπίμπρασαν· ἄνεμός τε πολὺς ἐμπεσὼν, ἐς τοσοῦτον αὐτὴν ἐδαπάνησεν ὡς μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως λάφυρον γενέσθαι· καὶ οἵδε μὲν οὕτως ἐγκρατῶς ἀπέθανον.

Ἠνυσμένων δὲ τῶν ἀμφὶ τὴν Ἰταλίαν πολέμων καὶ πυρὶ καὶ φόνῳ πολλῷ, οἱ μὲν τοῦ Σύλλα στρατηγοὶ τὰς πόλεις ἐπιόντες, τὰ ὕποπτα ἐφρούρουν, καὶ Πομπήϊος ἔστε Λιβύην ἐπὶ Κάρβωνα, καὶ ἐς Σικελίαν ἐπὶ τοὺς ἐκεῖ Κάρβωνος φίλους ἐστέλλετο. αὐτὸς δὲ ὁ Σύλλας, Ῥωμαίους ἐς ἐκκλησίαν συναγαγὼν, πολλὰ ἐμεγαληγόρησεν ἐφ' ἑαυτῷ, καὶ φοβερὰ ἐς κατάπληξιν εἶπεν ἕτερα· καὶ ἐπήνεγκεν, ὅτι τὸν μὲν δῆμον ἐς χρηστὴν ἄξει μεταβολὴν, εἰ πείθοιντό οἱ, τῶν δ' ἐχθρῶν οὐδενὸς ἐς ἔσχατον κακοῦ φείσεται, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατηγοὺς, ἢ ταμίας, ἢ χιλιάρχους, ἢ ὅσοι τι συνέπραξαν ἄλλο τοῖς πολεμίοις, μεθ' ἣν ἡμέραν Σκιπίων ὁ ὕπατος οὐκ ἐνέμεινε τοῖς πρὸς αὐτὸν ὡμολογημένοις μετελεύσεσθαι κατὰ κράτος. ταῦτα δ' εἰπὼν, αὐτίκα βουλευτὰς ἐς τεσσαράκοντα, καὶ τῶν καλουμένων ἱππέων ἀμφὶ χιλίους καὶ ἑξακοσίους ἐπὶ θανάτῳ προὔγραφεν. οὗτος γὰρ δοκεῖ πρῶτος οὓς ἐκόλασε θανάτῳ προγράψαι, καὶ γέρα τοῖς ἀναιροῦσι καὶ μηνύματα τοῖς ἐλέγχουσι, καὶ κολάσεις τοῖς κρύπτουσιν ἐπιγράψαι.

μετ'

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τ' οὐ πολὺ δὲ βουλευτὰς ἄλλους
τοῖς προσετίθει, καὶ τῶνδε οἱ μὲν,
δοκήτως καταλαμβανόμενοι, διε-
φείροντο ἔνθα συνελαμβάνοντο, ἐν
ίαις, ἢ στενωποῖς, ἢ ἱεροῖς· οἱ
ε, μετέωροι πρὸς τὸν Σύλλαν φε-
ρόμενοί τε καὶ παρὰ ποδῶν αὐτοῦ ῥι-
πτούμενοι, οἱ δὲ καὶ ἐσύροντο καὶ κα-
πατοῦντο· οὐδὲ φωνὴν ἔτι τῶν θεω-
ρῶν οὐδενὸς ἐπὶ τοσοῖσδε κακοῖς ἔ-
χοντος, ὑπ' ἐκπλήξεως. ἐξελα-
σίς τε ἑτέρων ἦν, καὶ δημεύσεις τῶν
ρων ὄντων. ἐπὶ δὲ τοὺς τῆς πόλεως
φυγόντας ζητηταὶ πάντα μα-
στεύοντες διέθεον· καὶ ὅσους αὐτῶν
λάβοιεν, ἀνῄρουν. πολλὴ δὲ καὶ τῶν
ταλιωτῶν ἀναίρεσίς τε καὶ ἐξελα-
σις καὶ δήμευσις ἦν, ὅσοι τι Κάρ-
βων, ἢ Ναρβανοῦ, ἢ Μαρίου,
τῶν ὑπ' ἐκείνοις στρατηγούντων
πήκουσαν. κρίσεις τε ἦσαν ἐπὶ τού-
τοις ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν ὅλην πι-
καὶ, καὶ ἐγκλήματα ποικίλα στρα-
τηγίας, ἢ στρατείας, ἢ εἰσφορᾶς
χρημάτων, ἢ ἄλλης ὑπηρεσίας,
βουλεύσεως ὅλως κατὰ Σύλλα· ἐγ-
κλήματα δ' ἦν καὶ ξενία καὶ φιλία,
δάνεισμα, λαβόντος ἢ δόντος.
ἡ δέ τις καὶ προθυμίας ἢ μόνης
συνοδίας ἡλίσκετο· καὶ ταῦτ' ἤκμα-
ζε μάλιστα κατὰ τῶν πλουσίων. ὡς
δ' ἐξέλιπε τὰ καθ' ἕνα ἄνδρα ἐγ-
κλήματα, ἐπὶ τὰς πόλεις ὁ Σύλ-
λας μετῄει, καὶ ἐκόλαζε καὶ τάς-
δε, τῶν μὲν ἀκροπόλεις κατα-
σκάπτων, ἢ τείχη καθαιρῶν, ἢ
κοινὰς ζημίας ἐπιτιθεὶς, ἢ εἰσ-
φοραῖς ἐκτρύχων βαρυτάταις· ταῖς
δὲ πλείοσι τοὺς ἑαυτοῦ στρατευ-
σαμένους ἐπῴκιζεν, ὡς ἕξων φρου-
ρὰ κατὰ τῆς Ἰταλίας· τήν τε γῆν

ditos celantibus interminatus eſt. Nec multo pòſt alios item ſenatores in proſcriptorum album retulit. Ex his quidam nec opinantes oppreſſi paſſim per domos, per templa, per porticus: alii ſublimes correpti, & ad pedes Syllæ projecti: alii raptati conculcatíque, nemine ad tam dira ſpectacula vel muſſare audente: alii pellebantur ex Urbe, rurſus alii bonis ſuis ſpoliabantur, profugos inquiſitores perſequebantur, nuſquam non diſcurrentes & excutientes omnia, trucidantes quotquot ex iis adipiſci poterant. Nec minor fuit ſociorum cædes, direptio, expulſio, qui Carboni aut Norbano aut Mario corúmve legatis paruerant, & per totam Italiam exercebantur ſevera de his rebus judicia, variis criminibus, militiæ, militaris præfecturæ, collatæ pecuniæ, cujuſvis operæ contra Syllam præbitæ, communicatíve contra eum conſilii: rei peragebantur & hoſpites & amici, creditores debitoréſque. nec defuit cui obſequium crimini datum eſt, aut iter feciſſe cum damnatæ factionis homine: ſed præcipuè divites hærebant in hoc periculo.

Syllæ crudelia facinora.

Ut verò ſingulorum criminatio- 410
nes defecerunt, tum totos populos adortus Sylla puniit: aliorum arces aut mœnia diruit, alios pecuniis mulctavit, alios vexavit exactionibus graviſſimis: aliò colonos deduxit, quorum opera in eo bello uſus fuerat, qui opportunis locis diſpoſiti in ipſius poteſtate continerent Italiam, trans-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

latis ad eos veterum poſſeſſorum prædiis: quo beneficio per totam vitam habuit obnoxios. Quum enim res ſuas niſi actis Syllæ ratis tueri nequirent, propugnatores ejus dignitatis fuerunt etiam poſt illius obitum. In eo ſtatu Italiæ, Carbonem ex Africa in Siciliam cum multis claris viris profugum, atque inde in Coſyram fugientem, Pompeius per certos homines ad id miſſos retraxit: & alios quidem, ne in conſpectum quidem admiſſos, tolli mandavit: Carbonem verò, ter conſulem, vinctum ad pedes ſibi ſiſti paſſus, poſt gravem pro concione invectionem occidit: caput reſectum ad Syllam miſſum eſt.

Carbonis interitus.

Qui poſtquam res inimicorum ſuo tractavit arbitratu, ita ut nihil hoſtile ſupereſſet præter Sertorium, & eum quidem longè remotum, Metello contra eum in Hiſpaniam miſſo, pro libito res urbanas ordinavit. Quum enim legum, ſuffragiorum, ſortium nulla haberetur ratio, univerſis metu latitantibus aut ſilentibus, omnia Syllæ acta tam conſulis quàm proconſulis rata S. P. Q. R. habuit, & ſtatuam auratam equeſtrem pro roſtris ei poſuit hoc titulo, CORNELIO SYLLÆ IMPERATORI FELICI. Sic enim ab adulatoribus vocabatur ob perpetuos rerum contra inimicos geſtarum ſucceſſus. quæ adulatio in cognomen vertit. Inveni etiam commentarios qui tradant, eum hoc

Statua aurata Syllæ poſita.

Syllæ cognomina.

αὐτῶν καὶ τὰ εἰκήματα ἐς τούσδε
ταφέρων διεμέριζεν· ὃ καὶ μάλ
αὐτοὺς εὔνους αὐτῷ καὶ τελευτήσα
ἐποίησεν· ὡς γὰρ οὐκ ἕξοντες αὐ
βεβαίως, εἰ μὴ πάντ' εἴη τὰ Σ
λα βέβαια, ὑπερηγωνίζοντο αὐ
καὶ μεταστάντος. καὶ τάδε μὲν ἦν α
φὶ τὴν Ἰταλίαν. Κάρβωνα δ'
Λιβύης ἐς Σικελίαν, μετὰ πολλῶν
πιφανῶν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐς Κοσσύρ
νησον ὑποφεύγοντα, πέμψας
νὰς ὁ Πομπήϊος συνέλαβε· καὶ τ
μὲν ἄλλους τοῖς ἄγουσιν ἐκέλευσ
οὐδ' ἐς ὄψιν οἱ προσαχθέντας, ὁ
ελεῖν· Κάρβωνα δὲ παραστησάμεν
ἑαυτοῦ τοῖς ποσὶ, δεσμώτην τε
ὕπατον, ἐπεδημηγόρησε, καὶ κα
κτανε, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐς Σύλ
ἔπεμψεν.

Ὁ δ', ἐπεὶ οἱ πάντα ὡς ἐβού
το ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς διῴκητο, καὶ π
λέμιον οὐδὲν ἦν ἔτι, πλὴν Σερτ
ρίου, μακρὰν ὄντος, Μέτελλον
ἐπὶ τοῦτον ἐξέπεμπεν ἐς Ἰβηρίαν·
δ' ἐν τῇ πόλει καθίστατο ἅπαν
ἐφ' ἑαυτοῦ καθ' ὃν ἐβούλετο τρόπ
νόμων γὰρ ἢ χειροτονίας ἢ κλήρ
λόγος οὐκ ἦν ἔτι, πεφρικότ
ὑπὸ δέους πάντων, καὶ κρυπτομ
νων ἢ σιωπώντων· ἢ καὶ πάντα ὅσ
διῴκησεν ὁ Σύλλας ὑπατεύων τε
ἀνθυπατεύων, βέβαια καὶ ἀνεύθυ
ἐψηφίζοντο εἶναι. εἰκόνα τε αὐτ
ἐπίχρυσον ἐπὶ ἵππου πρὸ τῶν ἐμβ
λων ἀνέθεσαν καὶ ὑπέγραψαν, ΚΟ
ΝΗΛΙΟΥ ΣΥΛΛΑ, ΗΓΕ
ΜΟΝΟΣ ΕΥΤΥΧΟΥΣ. ὧδε
αὐτὸν οἱ κόλακες διευτυχοῦντα
πὶ τοῖς ἐχθροῖς ὠνόμαζον, καὶ πρ
ῆλθεν ἐς βέβαιον ὄνομα ἡ κολακεί
ἤδη δέ που γραφῇ περιέτυχον ἡγο
μένῃ τὸν Σύλλαν Ἐπαφρόδιτον ἐν τ

δὲ τ

τῷ ψηφίσματι ἀναγραφῆναι. καὶ
σα ἀπεικὸς ἐφαίνετό μοι καὶ τόδε,
ὶ καὶ Φαῦστος ἐπωνομάζετο. δύ-
ται δὲ τοῦ αἰσίου καὶ ἐπαφροδισίου
χοτάτω μάλιστα εἶναι τὸ ὄνομα·
δ' ὅπου καὶ χρησμὸς αὐτῷ δο-
ις ἐβεβαίου τάδε, σκηπτομένῳ τὰ
λλοντα,

Πείθεό μοι Ῥωμαῖε, κράτος μέγα Κύπρις ἔδωκεν,
Αἰνείου γενεῇ μεμελημένη· ἀλλὰ σὺ πᾶσιν
Ἀθανάτοις ἐπέτεια τίθει· μὴ λήθεο τῶνδε·
Δέλφοις δῶρα κόμιζε· καὶ ἐστί τις ἀμβαίνουσι
Ταύρου ὑπὸ νιφόεντος, ὅπου περιμήκετον ἄστυ
Καρῶν, οἳ ναίουσιν ἐπώνυμον ἐξ Ἀφροδίτης,
Καὶ πέλεκυν θέμενος, λήψῃ κράτος ἀμφιλαφές σοι.

ὁπότερα δ' αὐτῶν ἐψηφίσαντο Ῥω-
μαῖοι τὴν εἰκόνα τιθέντες, δοκοῦσι
οι παρασκώπτοντες ἢ ἐκμειλισ-
σόμενοι τὸν ἄνδρα ἐπιγράψαι. ἔ-
πεμψε δὲ καὶ στέφανον χρυσοῦν καὶ πέ-
λεκυν, ἐπιγράψας τάδε,

Τόνδε σοι αὐτοκράτωρ Σύλλας ἀνέθηκ' Ἀφροδίτη,
Ὥς εἶδον κατ' ὄνειρον ἀνὰ στρατιὴν διέπουσαν
Τεύχεσι τοῖς Ἄρεος μαρναμένων ἔνοπλον.

δὲ, ἔργῳ βασιλεὺς ὢν, ἢ τύραν-
νος, οὐχ αἱρετὸς, ἀλλὰ δυνάμει
βίᾳ, δεόμενος δ' ἄρα καὶ τοῦ
προσποιήματος αἱρετὸς εἶναι δο-
κεῖν, ὧδε καὶ τόδε ἐμηχανήσατο·
Ῥωμαίοις πάλαι κατ' ἀρετὴν ἦσαν
βασιλέες, καὶ ὁπότε τις αὐτῶν
ἀποθάνοι, βουλευτὴς ἕτερος παρ'

ſenatuſconſulto Venuſtum appellatum: quod eo facilius credo, quando & Fauſti cognomen accepit, non alienum à ſignificatu feſtivi gratioſique. Extat & oraculum, quo in his rebus aggrediendis confirmatus eſt:

Crede mihi Romane, ingens dat Cypria robur,
Æneæ generi indulgens. tu reddere cunctis 411
Cælitibus, gratus, donaria grata, memento.
Munera fer Delphos. eſt quidam qui arduus altas
Attingit Taurus nubes, ubi mœnia Cares
Longa colunt, Graio Veneris de nomine dicta:
Huic, magnas capies vires, donando ſecurim.

Utrumlibet cognomen ad effigiem ejus aſcriptum eſt ex ſenatuſconſulto, videtur mihi non caruiſſe cavillo, ni ſic quoque captata eſt victoris gratia. Securis certè cum aurea corona illò miſſa eſt, hac inſcriptione:

Hanc tibi ſancta Venus poſuit Sylla induperator,
Quandoquidem in ſomnis te vidit in agmine primo
Hortantémque ſuos, & Martia tela moventem.

Itaque re jam rex aut tyrannus, quippe non juſſu populi, non ſenatus autoritate, ſed vi aſſecutus potentiam, quum prætextu opus haberet ut videretur electus legitimè, uſus eſt arte hac: Olim Romæ regnabat quiſque virtute præſtantiſſimus: & quoties aliquis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

quis eorum vita decederet, ſenatores alii poſt alios quinis diebus reip. præerant, donec alius quiſpiam in regnum ſuccederet, cui

Interregnum. faviſſent ſuffragia populi. Is quinque dierum magiſtratus, interrex vocabatur. conſularia verò comitia more ſolenni erant penes decedentes conſules: qui ſi quo caſu deeſſent, tum interrex creabatur qui præeſſet comitiis. Hujus moris occaſione Sylla, quum reſp. careret coſſ. quando Carbo in Sicilia, Marius Præneſte perierant, pauliſper ex Urbe ſeceſſit, ſenatu juſſo creare inter-

Valerius Flaccus interrex. regem: qui Valerium Flaccum elegit, ſperans habiturum conſularia comitia. Tum Sylla ſcripſit Flacco, rogaret Quirites ex ipſius Syllæ ſententia, velíntne jubeántque, quoniam præſens

Sylla dictator eligi vult. rerum ſtatus ita poſtulet, dictatorem creari revocato priſco more poſt annum quadringenteſimum: ídque non ad certum ali-

412 quod tempus, ſed donec res urbanæ ac Italicæ totúmque imperium, continuis bellorum procellis concuſſum eatenus, ordinatum firmatúmque fuerit. Quæ rogatio haud dubiè ad ipſum ſpectabat: nec diſſimulavit cupiditatem, adjecto in fine literarum, ſi ita viſum fuerit patribus, ſe potiſſimum reipubl. navaturum hanc operam. His litteris in urbem perlatis S. P. Q. R. inops conſilii, quippe qui nec legitima comitia retineret, nec in ſua poteſtate eſſet, per comitiorum ſimulacrum libenter ac-

ἕτερον ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἦρχεν· εἰ τινὰ ἄλλον ὁ δῆμος δοκιμάσειε βασιλεύειν. καὶ τόνδε τὸν πενθήμερον ἄρχοντα Ἰντέρρηγα ἐκάλουν· εἴη γὰρ ἂν, Ἐν τοσῷδε βασιλεύς. ἀρχαιρέσια δ᾽ ὑπάτων οἱ λήγοντες τῆς ἀρχῆς ἀεὶ προυτίθεσαν· καὶ εἴ ποτε κατὰ συντυχίαν ὕπατος οὐκ εἴη, ὅδε ὁ ἐν τοσῷδε βασιλεὺς, καὶ τότε ἐγίγνετο ἐς τὴν τῶν ὑπάτων χειροτονίαν. τούτου δὴ τοῦ ἔθους ἐπιβαίνων ὁ Σύλλας, ὑπάτων οὐκ ὄντων, ἐπεὶ καὶ Κάρβων ἐν Σικελίᾳ, καὶ Μάριος κατὰ Πραινεστὸν ἐτεθνήκεσαν, αὐτὸς μέν που τῆς πόλεως ὑπεξῆλθε, τῇ δὲ βουλῇ προσέταξεν ἑλέσθαι τὸν καλούμενον Μεταξὺ βασιλέα· ἡ μὲν δὴ Οὐαλέριον Φλάκκον εἵλετο, ἐλπίσασα ὑπάτων προθετήσεσθαι χειροτονίαν· ὁ δὲ Σύλλας ἐπεσέλλε τῷ Φλάκκῳ γνώμην ἐς τὸν δῆμον εἰσενεγκεῖν ὅτι χρήσιμον ἡγοῖτο Σύλλας ἐν τῷ παρόντι ἑλέσθαι τῇ πόλει τὴν ἀρχὴν οὓς ἐκάλουν δικτάτορας, παυσάμενον ἔθος ἐκ τετρακοσίων ἐτῶν· ὃν δὲ ἕλοιντο, ἐκέλευεν ἄρχειν οὐκ ἐς χρόνον ῥητὸν, ἀλλὰ μέχρι τὴν πόλιν καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν ἀρχὴν ὅλην στάσεσι καὶ πολέμοις σεσαλευμένην στηρίσειεν. ὁ μὲν δὴ νοῦς τῆς γνώμης ἐς αὐτὸν ἔφερε τὸν Σύλλαν, καὶ οὐδ᾽ ἀμφίβολον ἦν· ὁ δὲ Σύλλας, οὐ κατασχὼν αὑτοῦ, καὶ τοῦτ᾽ ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς ἀνεκάλυπτεν, ὅτι εἰ δοκοίη μάλιστ᾽ ἂν αὐτὸς τῇ πόλει καὶ ἐν τῷδε γενέσθαι χρήσιμος. ὁ μὲν δὴ τοιάδε ἐπέστελλε· Ῥωμαῖοι δ᾽ οὐχ ἑκόντες μὲν οὐδὲ κατὰ νόμον ἔτι χειροτονοῦντες οὐδὲν, οὐδ᾽ ἐπὶ σφίσιν ἡγούμενοι τὸ ἔργον ὅλως, ἐν δὲ τῇ πάντων ἀπορίᾳ τὴν ὑπόκρισιν τῆς χειροτονίας, ὡς ἐλευθερίας

ίας εἰκόνα καὶ πρόσχημα, ἀσπασάμενοι, χειροτονοῦσι τὸν Σύλλαν ἐς ὅσον θέλοι τύραννον αὐτοκράτορα. τύραννος μὲν γὰρ ἡ τῶν δικτατόρων ἀρχὴ καὶ πάλαι, ὀλίγῳ χρόνῳ ὁριζομένη, τότε δὲ πρῶτον ἐς ἀόριστον ἐλθοῦσα, τυραννὶς ἐγίγνετο ἐντελής. τοσόνδε μέντοι προσέθεσαν, ἐς εὐπρέπειαν τοῦ ῥήματος, ὅτι αὐτὸν αἱροῖντο δικτάτορα ἐπὶ θέσει νόμων, ὧν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ δοκιμάσειε, καὶ καταστάσει τῆς πολιτείας. οὕτω μὲν δὴ Ῥωμαῖοι, βασιλεῦσιν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν ὀλυμπιάδας χρησάμενοι, ἐπὶ δ' ἐκείνοις δημοκρατίᾳ τε καὶ ὑπάτοις ἐτησίοις προστάταις ἐς ἄλλας ἑκατὸν ὀλυμπιάδας, αὖθις ἐπειρῶντο βασιλείας, ὀλυμπιάδων οὐσῶν ἐν Ἕλλησιν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε· καὶ οὐδενὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ τότε ἀγωνίσματος, πλὴν σταδίου δρόμου, γινομένου· τοὺς γὰρ ἀθλητὰς καὶ τὰ ἄλλα θεάματα πάντα ὁ Σύλλας ἐς Ῥώμην μετεκέκλητο, ἐπὶ εὐκλείᾳ τῶν Μιθριδατείων ἔργων, ἢ τῶν Ἰταλικῶν· πρόφασις δ' ἦν, ἀναπνεῦσαι καὶ ψυχαγωγῆσαι τὸ πλῆθος ἐκ καμάτων. ὁ δ' ἐς μὲν πρόσχημα τῆς πατρίου πολιτείας, ὑπάτους αὐτοῖς ἐπέτρεψεν ἀποφῆναι· καὶ ἐγένοντο, Μάρκος Τύλλιος καὶ Ὀρτούλιος Δολοβέλλας· αὐτὸς δ' οἷα δὴ βασιλεύων, δικτάτωρ ἐπὶ τοῖς ὑπάτοις ἦν· πελέκεις τε γὰρ ἐφέροντο πρὸ αὐτοῦ, οἷα δικτάτορος, εἴκοσι καὶ τέσσαρες, (ὅσοι καὶ τῶν πάλαι βασιλέων ἡγοῦντο) καὶ φυλακὴν τοῦ σώματος περιέθετο πολλήν· νόμους τε ἐξέλυεν, καὶ ἑτέρους ἐτίθετο· καὶ στρατηγεῖν ἀπεῖπε, πρὶν ταμιεῦσαι, καὶ ὑπατεύειν, πρὶν στρατηγῆσαι· καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτὴν

cepit oblatam libertatis fucatæ ſpeciem, creavítque Syllam tyrannum poteſtate ſingulari, ad tempus quantum ipſi libeat. nam & olim dictatura tyrannis erat circumſcripta brevi tempore: ſed tum amotis terminis nihil ei defuit ad abſolutam tyrannidem. verbis tamen res cohoneſtata eſt: dictatorem eum creatum perferendis legibus, quas ipſi ferre viſum fuerit, conſtituendæque reipublicæ. Sic P. R. imperio regum aſſuetus circiter C. olympiadas, atque aliis fermè totidem regimini populari ſub annuis conſulibus, rurſum ad regni formam rediit, peracta apud Græcos c. LXXV. olympiade: quo tempore nullum in olympia certamen præter curſum in ſtadio ſupererat. Nam athletas ceteráque ludicra univerſa in Urbem Sylla Mithridatici belli atque civilis occaſione tranſtulerat, cauſam prætexens quòd populum poſt tot labores recreare cuperet. Nihilominus, ut priſtina reip. forma videretur manere, permiſſum eſt populo facere conſules. Creati M. Tullius, Cornelius Dolobella: ipſe verò jam planè regnans dictator conſulibus præerat: nam & ſecures ei ut dictatori præferebantur vigintiquatuor, quemadmodum olim regibus, & frequenti ſtipabatur ſatellitio: adhæc leges alias antiquabat, alias ferebat: edixítque nequis præturam ante quæſturam gereret, néve conſulatum ante præturam, néve eundem

Pop. Rom. ad regni formam redit.

Athletæ & cetera Græcorum ludicra à Sylla Romam tranſlata.

Syllæ edicta.

413

dem magiſtratum iterum ſuſciperet, niſi poſt annum decimum. Tribunitiam verò poteſtatem adeo debilitavit, ut ſublata videri poſſet, lege lata ne quis poſt tribunatum ad ullum alium magiſtratum admitteretur: quo factum ut eam dignitatem nemo nobilis honoríſve appetens non vitaret. Nec conſtat an eam, ut nunc eſt, à plebe ad ſenatum tranſtulerit: in quem ob ſeditiones ac bella redactum ad magnam paucitatem circiter trecentos allegit ex præcipuis equitum, tributis comitiis ſuffragia de unoquoque colligens: plebi verò inſeruit ex proſcriptorum ſervis florentiſſimum quemque ætate ac viribus, pluſquam decem mille, donatos prius libertate civitatéque, & Cornelios vocatos de patroni nomine, ut inter plebeios haberet ſemper ad juſſa parata decem millia. Idem obſequium & per Italiam ſibi providens, XXIII legionibus diviſit (ut dictum eſt) multum agrorum oppidatim, partim publicorum, partim quibus civitates mulctaverat. Fuit autem adeo terribilis & impotenter iracundus, ut Q. Lucretium Ofellam, per quem Præneſte Mariúmque conſulem expugnaverat, & victoriæ ſupremam manum impoſuerat, in medio foro interfecerit: quia nondum equeſtrem ordinem egreſſus, priuſquam quæſturam & præturam geſſiſſet, contra novam legem, invito dictatore & fruſtra dehortante,

Cornelii ſervi.

Syllæ iracundia.

Lucretii Ofellæ poſt tot officia Syllæ præſtita interitus.

Plut. in Sylla p. 473.

αὖθις ἄρχειν ἐκώλυσε, πρὶν ἔτη δέκα διαγενέσθαι. τὴν δὲ τῶν δημάρχων ἀρχὴν ἴσα καὶ ἀνεῖλεν, ἀσθενεστάτην ἀποφήνας, καὶ νόμῳ κωλύσας μηδεμίαν ἄλλην τὸν δήμαρχον ἀρχὴν ἔτι ἄρχειν. διὸ καὶ πάντες οἱ δόξης ἢ γένους ἀντιποιούμενοι τὴν ἀρχὴν ἐς τὸ μέλλον ἐξετρέποντο. καὶ οὐκ ἔχω σαφῶς εἰπεῖν εἰ Σύλλας αὐτὴν, καθὰ νῦν ἐστιν, εἰς τὴν βουλὴν ἀπὸ τοῦ δήμου μετήνεγκεν. αὐτῇ δὲ τῇ βουλῇ, διὰ τὰς στάσεις καὶ τοὺς πολέμους πάμπαν ὀλιγανδρούσῃ, προσκατέλεξεν ἀμφὶ τοὺς τριακοσίους, ἐκ τῶν ἀρίστων ἱππέων, ταῖς φυλαῖς ἀναδοὺς ψῆφον περὶ ἑκάστου. τῷ δὲ δήμῳ τοὺς δούλους τῶν ἀνῃρημένων τοὺς νεωτάτους τε καὶ εὐρώστους, μυρίων πλείους, ἐλευθερώσας ἐγκατέλεξε, καὶ πολίτας ἀπέφηνε Ῥωμαίων· καὶ Κορνηλίους ἐφ' ἑαυτοῦ προσεῖπεν, ὅπως ἑτοίμοις ἐκ τῶν δημοτῶν πρὸς τὰ παραγγελλόμενα μυρίοις χρῷτο. τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὴν Ἰταλίαν ἐπινοῶν, τέλεσι τοῖς ὑπὲρ ἑαυτοῦ στρατευσαμένοις τρισὶ καὶ εἴκοσιν ἐπένειμεν, ὥσπερ μοι προείρηται, πολλὴν ἐν ταῖς πόλεσι γῆν, τὴν μὲν, ἔτι οὖσαν ἀνέμητον, τὴν δὲ τὰς πόλεις ἀφαιρούμενος ἐπὶ ζημίᾳ. ἐς ἅπαντα δ' ἦν οὕτω φοβερὸς καὶ ἄκρος ὀργὴν, ὡς καὶ Κοΐντον Λουκρήτιον Ὀφέλλαν, τὸν Πραινεστὸν αὐτῷ λαβόντα, καὶ Μάριον τὸν ὕπατον ἐκπεπολιορκηκότα, καὶ τὸ τέλος τῆς νίκης αὐτῷ συναγαγόντα, ὑπατεύειν ἔτι ἱππέα ὄντα, πρὶν ταμιεῦσαι καὶ στρατηγῆσαι, διὰ τὸ μέγεθος τῶν εἰργασμένων, κατὰ παλαιὸν ἔθος, ἀξιοῦντα, καὶ τῶν πολιτῶν δεόμενον, ἐπεὶ κωλύων καὶ ἀναπιθέμενος οὐ μετέπειθεν, ἐν ἀ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ἀγορᾷ μέσῃ κτεῖναι· καὶ συναγαγὼν τὸ
,, πλῆθος ἐς ἐκκλησίαν, εἶπεν, Ἴστε
,, μὲν ὦ ἄνδρες, καὶ παρ' ἐμοῦ δὲ
,, ἀκούσατε, ὅτι Λουκρήτιον ἐγὼ κατ-
,, έκτανον ἀπειθοῦντά μοι. Καὶ
λόγον εἶπεν, Φθεῖρες γεωργὸν ἀρο-
τριῶντα ὑπέδακνον· ὁ δὲ δὶς μὲν (ἔ-
φη) τὸ ἄροτρον μεθεὶς, τὸ χιτωνί-
σκον ἐκάθηρεν· ὡς δ' αὖθις ἐδάκνε-
το, ἵνα μὴ πολλάκις ἀργοίη, τὸν
χιτωνίσκον ἔκαυσε· κἀγὼ τοῖσδε
ἡττημένοις παραινῶ τρίτου πυρὸς
μὴ δεηθῆναι. Σύλλας μὲν δὴ καὶ τοῖσ-
δε καταπληξάμενος αὐτοὺς, κα-
θ' ἃ ἐβούλετο ἦρχε· καὶ ἐθριάμβευσεν
ἐπὶ τῷ Μιθριδατείῳ πολέμῳ. καί
τινες αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, ἀρνουμέ-
νην βασιλείαν ἐπισκώπτοντες ἐκά-
λουν· ὅτι τὸ τοῦ βασιλέως ὄνομα
μόνον ἐπικρύπτοι· οἱ δ' ἐπὶ τουν-
αντίον ἀπὸ τῶν ἔργων μετέφερον, καὶ
τυραννίδα ὁμολογοῦσαν ἔλεγον. ἐς
τοσοῦτον αὐτοῖς τε Ῥωμαίοις καὶ Ἰτα-
λοῖς ἅπασιν ὁ πόλεμος ὅδε περιύ-
βη κακοῦ· περιύβη δὲ καὶ τοῖς ὑπὲρ
τὴν Ἰταλίαν ἔθνεσιν ἅπασιν, ἄρ-
τι μὲν ὑπὸ λῃστῶν καὶ Μιθριδάτου καὶ
Σύλλα πεπολεμημένοις, ἄρτι δ'
ἀπορουμένου τοῦ ταμιείου διὰ τὰς στά-
σεις ἐκτετρυχωμένοις καὶ εἰσφοραῖς
πολλαῖς. ἔθνη τε γὰρ πάντα, καὶ
βασιλεῖς ὅσοι σύμμαχοι, καὶ πόλεις
οὐχ ὅσαι μόνον ὑποτελεῖς, ἀλλὰ καὶ
ὅσαι ἑαυτὰς ἐγκεχειρήκεσαν ἐπὶ συν-
θήκαις ἔνορκοι, καὶ ὅσαι διὰ συμ-
μαχίαν, ἢ τινὰ ἀρετὴν ἄλλην αὐ-
τόνομοί τε καὶ φόρων ἦσαν ἀτελεῖς,
τότε πᾶσαι συντελεῖν ἐκελεύοντο καὶ
ὑπακούειν· χώρας τε ἔνιαι καὶ λιμέ-
νων κατὰ συνθήκας σφίσι δεδομένων
ἀφῃροῦντο. Σύλλας δὲ καὶ Ἀλέ-

candidatum conſulatus ſe profi-
tebatur, fretus egregiè navata
contra hoſtes opera. Quo facto,
pro concione dixit, Scitote Qui-
rites, & meis verbis credite, Lu-
cretium meo juſſu cæſum, quòd
recuſaret imperata facere. addi-
dítque fabulam: Ruſticus, quum Fabula.
inter arandum moleſtè ferret in-
feſtantes ſe pediculos, ſemel at-
que ierum aratione intermiſſa
purgavit interulam: ſed quum
denuo morderetur, in ignem
conjectam exuſſit, ne ſæpius o-
pus interrumperet. Hoc exem-
plo monitos volo victos, caveant
ſibi ne tertio peccato ignis pœna
fiat. Ergo ad hunc quoque mo-
dum perterritos, imperio habuit
obnoxios, & triumphavit de Mi- 414
thridate. Nec defuerunt dicaces
homines, qui dominatum ejus
negativum regnum facetè voca-
rent, quòd ſolo nomine regis ab-
ſtineret: alii ediverſo rem ſuo
nomine appellabant, videlicet
manifeſtam tyrannidem, eò ma-
lorum prolapſa eſt hoc bello tum
Urbs, tum Italia. Nec immunes
ab iis fuere provinciæ, partim à
piratis & Mithridate & Sylla bel-
lo afflictæ, partim per ſeditiones
exhauſto ærario vexatæ multis
tributorum exactionibus. nam &
gentes omnes, & reges amici ſo-
ciique & civitates non ſolùm ſti-
pendiariæ, ſed etiam fœderatæ,
aut gratia virtutis immunes libe-
ræque, univerſæ tunc tributa
pendere, imperatáque facere ju-
bebantur: quædam agris portu-
bus que ex fœdere ſibi conceſſis mulctabantur. Sylla verò Ale-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

xandrum, ejus Alexandri qui in Ægypto regnaverat filium, educatum in Coo inſula, & à Cois Mithridati deditum, indéque ad ſe profugum & in familiaritatem receptum, Alexandrinis regem dedit, deficiente ibi virili ſtirpe regia, & mulieribus regiis viro cognato opus habentibus: ſperans multum auri ſe collecturum ex regno opulentiſſimo.

Alexander à Sylla Alexandrinis rex datus.

Sed Alexandrini regem hunc, inſolentius imperantem, Syllæ fiducia, decimo nono regni die protractum in gymnaſium ex regia peremerunt: tantum eis audaciæ ſupererat, vel ob domeſticarum opum magnitudinem, vel ob externarum calamitatum, quas nondum experti erant, ignorantiam. Inſequenti anno Sylla, quamvis dictator, tamen ad repræſentandam aliquam reip. formam ſuſtinuit conſul iterum fieri, collega Metello Pio. Et hinc fortè mos natus eſt, ut nunc quoque Romani Cæſares, penes quos eſt creatio conſulum, ipſimet eum honorem aſſumant, rem pulchram ducentes ſummum imperium cum conſulatu jungere.

Ejus interitus.

415 Anno verò qui ſecutus eſt, populus quidem tunc quoque in adulationem Syllæ deſignavit eum conſulem: at ille deſignatus, coſſ. creavit Servilium Iſauricum & Claudium Pulchrum: móxque ipſe poteſtatem ſummam, nemine interpellante, ſponte depoſuit. Quæ res mihi miranda videtur, hunc virum ad

Sylla ſummum magiſtratum ſponte deponit.

ξανδρον, τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ βασιλεύσαντος υἱόν, ἀνατραφέντα μὲν ἐν Κῷ, καὶ ὑπὸ Κῴων ἐκδοθέντα Μιθριδάτῃ, διαφυγόντα δὲ πρὸς Σύλλαν ἐκ Μιθριδάτου, καὶ συνήθη γενόμενον, ἐψηφίσατο βασιλεύειν Ἀλεξανδρέων· ἐρήμου τῆς Ἀλεξανδρέων ἀρχῆς ἀνδρὸς οὔσης, καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι βασιλείου γένους ἦσαν, ἀνδρὸς συγγενοῦς δεομένων· ἐλπίσας χρηματιεῖσθαι πολλὰ ἐκ βασιλείας πολυχρύσου· ἀλλὰ τόνδε μὲν οἱ Ἀλεξανδρεῖς, ἐννεακαιδεκάτην ἡμέραν ἔχοντα τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀτοπώτερον σφῶν, οἷα Σύλλᾳ πεποιθότα, ἐξηγούμενον, ἐς τὸ γυμνάσιον ἐκ τοῦ βασιλείου προαγαγόντες ἔκτειναν· οὕτως ἔτι καὶ οἵδε, διά τε μέγεθος ἀρχῆς ἰδίας, καὶ τῶν ἔξωθεν κακῶν ἔτι ὄντες ἀπαθεῖς, ἀφόβως εἶχον ἑτέρων. τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους Σύλλας, καίπερ ὢν δικτάτωρ, ἐς ὑπόκρισιν ὅμως καὶ σχῆμα δημοκρατικῆς ἀρχῆς, ὑπέστη καὶ ὕπατος αὖθις γενέσθαι σὺν Μετέλλῳ τῷ Εὐσεβεῖ. καὶ ἀπὸ τοῦδε ἴσως ἔτι νῦν οἱ Ῥωμαίων βασιλέες, ὑπάτους ἀποφαίνοντες τῇ πατρίδι, ἔστιν ὅτε καὶ ἑαυτοὺς ἀποδεικνύουσιν, ἐν καλῷ τιθέμενοι μετὰ τῆς μεγίστης ἀρχῆς καὶ ὑπατεῦσαι.

Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει ὁ μὲν δῆμος, καὶ τότε τὸν Σύλλαν θεραπεύων, ᾑρεῖτο ὑπατεύειν· ὁ δέ, οὐκ ἀνασχόμενος ὑπάτους μὲν αὐτοῖς ἀπέφηνε Σερουΐλιον Ἰσαυρικὸν καὶ Κλαύδιον Πούλχρον· αὐτὸς δὲ τὴν μεγάλην ἀρχήν, οὐδενὸς ἐνοχλοῦντος, ἑκὼν ἀπέθετο. καί μοι θαῦμα μὲν καὶ τόδε αὐτοῦ καταφαίνεται, τοσήνδε ἀρχὴν πρῶτον ἀνδρῶν καὶ μόνον ἐς τότε Σύλλαν

Σύλλαν οὐδενὸς ἐπείγοντος ἀποθέσθαι, παισὶν, (ὡς Πτολεμαῖος ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ Ἀριοβαρζάνης ἐν Καππαδοκίᾳ, καὶ Σέλευκος ἐν Συρίᾳ) ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς τυραννουμένοις· ἄλογον δ' ἤδη καὶ τὸ, βιασάμενον ἐς τὴν ἀρχὴν ῥιψοκινδύνως, ἐπεί τε ἐγκρατὴς ἐγένετο, ἑκόντα ἀποθέσθαι, καὶ παράδοξον οὔπω τι ἕτερον τὸ μὴ δεῖσαι, νεότητος ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πλέον μυριάδων δέκα ἀνῃρημένης, καὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ἀνελόντα βουλευτὰς μὲν ἐνενήκοντα, ὑπάτους δ' ἐς πεντεκαίδεκα· ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων ἱππέων δισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, σὺν τοῖς ἐξεληλαμένοις. ὧν τῆς τε περιουσίας δεδημευμένης, καὶ πολλῶν ἀτάφων ἐκριφέντων, οὔτε τοὺς οἴκοι ὁ Σύλλας, οὔτε τοὺς φεύγοντας καταπλαγεὶς, οὐδὲ τὰς πόλεις, ὧν ἀκροπόλεις τε καὶ τείχη καὶ γῆν καὶ χρήματα καὶ ἀτελείας ἀφῄρητο· ἑαυτὸν ἀπέφηνεν ἰδιώτην. τοσοῦτον ἦν ἐν τῷδε τῷ ἀνδρὶ τόλμης καὶ τύχης· ὅν γε φασὶν ἐπειπεῖν ἐν τῇ ἀγορᾷ, τὴν ἀρχὴν ἀποτιθέμενον, ὅτι καὶ λόγον, εἴ τις αἰτοίη, τῶν γεγονότων ὑφέξει. καὶ τὰς ῥάβδους καθελόντα καὶ τοὺς πελέκεας, τὴν φρουρὰν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπώσασθαι, καὶ μόνον μετὰ τῶν φίλων ἐς πολὺ ἐν μέσῳ βαδίσαι, θεωμένου τοῦ πλήθους καὶ καταπεπληγότος αὐτὸν καὶ τότε. ἀναχωροῦντα δ' ἐπὶ τὴν οἰκίαν μόλις ποτὲ μειράκιον ἐπεμέμφετο, καὶ οὐδενὸς αὐτῷ ἀπερύκοντος, ἐθάρρησε καὶ λοιδορούμενον αὐτῷ μέχρι τῆς οἰκίας ἐλθεῖν· ὁ δὲ, μετὰ τῶν μεγίστων ἀνδρῶν τε καὶ πόλεων ἄκρως ὀργὴν χεόμενος, εὐσταθῶς τὸ μειράκιον ἤνεγκε, καὶ τοσοῦτον, ἐσιὼν ἐς

eam ætatem tantum imperium nemine cogente ceſſiſſe, non filio, ſicut Ptolemæus in Ægypto, Ariobarzanes in Cappadocia, Seleucus in Syria, ſed his ipſis quos tyrannide preſſerat. Certè ab omni ratione alienum eſt, dominationem tanto conatu per tot pericula quæſitam, ubi adeptus ſis, ſponte deponere: nec minus mirum non defeciſſe juventutem, in hoc bello plus centum millibus abſumptis, & in his ſenatoribus adverſæ factionis XC. conſularibus XV. equitibus Ro. MMDC. annumeratis exulibus ejus ordinis: quorum bonis addictis ærario, multorum cadaveribus etiam projectis, Sylla domi foriſque ſecurus, ac ne illos quidem veritus quorum arces, mœnia, pecunias, immunitates, ſuſtulerat, ultro ad privatam vitam rediit: tanta erat in eo viro vel audacia vel felicitas. Fertur quum magiſtratum in medio foro deponeret, dixiſſe, paratum ſe rationem actorum ſuorum reddere ſi quis expetat, ſimúlque abegiſſe lictores cum ſuis ſecuribus atque ſatellites·itaque cum ſolis amicis obambulaſſe diu, ſpectante & miraculo attonita multitudine. Tandem domum repetentem qui incuſaret vix unus adoleſcens extitit: quem quum nemo compeſceret, auſus eſt convitiis eum proſequi: & qui in ſummos viros integráſque civitates bilem effuderat, tunc unum adoleſcentulum tulit æquo animo: hoc tantùm in limine domus

Adoleſcentis in Syllam convitia.

domus ſive providenter ſive divinitus prolocutus, Hic adoleſcens efficiet nequis poſthac talem magiſtratum deponat. Quod dictum eventus approbavit paulo pòſt, dum C. Cæſar eundem
416 magiſtratum adeptus deponere nunquam voluit. Ceterùm Sylla in omnibus quæ concupiſſet (ut mihi videtur) immodicus, aſpirante fortuna ex privato tyrannus, ex tyranno privatus eſſe voluit: vixítque poſthac in ſeceſſu ruſtico. Profectus enim in ſuum Cumanum, vacavit ibi piſcationibus & venationibus, non vitæ in Urbe privatæ tædio, nec quòd virium pœniteret, ſiquid liberet moliri denuo, quippe robore pariter ac ætate integer: aderant etiam per Italiam virorum circiter millia centum viginti, aſſuetorum ejus militiæ, ipſius benignitate poſſidentium agros & ſplendida munera, prætérque in Urbe decem Corneliorum millia cum ceteris factioſis faventium illi, adverſariis verò infeſtorum & formidabilium: qui facinorum patratorum impunitatem in ejus incolumitate reponebant. Verùm ille, ut opinor, ſatur bellorum, imperii, rerúmque urbanarum, poſtremò adamavit vitam ruſticam.

Sylla in ſeceſſu ruſtico poſt depoſitum imperium vivit.

Qui poſtquàm magiſtratu ſe abdicavit, populus Romanus à cædibus & tyrannide jam liber, paulatim ad ſeditiones vergebat alias, per occaſionem conſulum: quorum alter Syllanæ factionis erat C. Catulus, adverſæ alter Æmilius Lepidus, invicem exoſi

C. Catulus & Æmilius Lepidus coſſ.

τὴν οἰκίαν, εἴτε ἀπὸ ξυνέσεως, εἴτε καὶ τύχῃ καταμαντευόμενος τῶν ἐσομένων, ἀπεκρίνατο, ὅτι, Κωλύσει τὸ μειράκιον τόδε ἕτερον ἄνδρα ἀρχὴν τοιάνδε ἔχοντα ἀποθέσθαι· καὶ Ῥωμαίοις μὲν οὕτω γενέσθαι συνηνέχθη μετ' ὀλίγον, Γαΐου Καίσαρος τὴν ἀρχὴν οὐκέτι μεθέντος. ὁ δὲ Σύλλας ἐς πάντα μοι δοκεῖ σφοδρὸς ὁμοῦ καὶ δυνατὸς γενόμενος, ἐπιθυμῆσαι τύραννος ἐξ ἰδιώτου γενέσθαι, καὶ ἰδιώτης ἐκ τυράννου, καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπ' ἐρημίας ἀγροίκου διαγενέσθαι· διῆλθε γὰρ ἐς χωρία ἴδια, ἐς Κύμην τῆς Ἰταλίας. καὶ ἐνταῦθα ἐπ' ἐρημίας θαλάσσῃ τε καὶ κυνηγεσίοις ἐχρῆτο, οὐ φυλασσόμενος ἄρα τὸν κατὰ τὸ ἄστυ ἰδιώτην βίον, οὐδ' ἀσθενὴς ὢν αὖθις ἐς ὅ, τι ὁρμήσειεν· ᾧ δυνατὴ μὲν ἔτι ἡ ἡλικία, καὶ τὸ σῶμα εὔρωστον· ἀμφὶ δὲ τὴν Ἰταλίαν δυόδεκα μυριάδες ἀνδρῶν ἦσαν, ἔναγχος ὑπεστρατευμένων, καὶ δωρεὰς μεγάλας καὶ γῆν πολλὴν παρ' αὐτοῦ λαβόντων. ἕτοιμοι δ' οἱ κατὰ τὸ ἄστυ μύριοι Κορνήλιοι, καὶ ὁ ἄλλος αὐτοῦ στασιώτης λεώς, εὔνους αὐτῷ καὶ φοβερὸς ὢν ἔτι τοῖς ἑτέροις, καὶ τὸ σφέτερον ἀδεὲς ὧν τῷ Σύλλᾳ συνεπεπράχεσαν, ἐν τῷ Σύλλαν περιεῖναι τιθέμενοι. ἀλλά μοι δοκεῖ κόρον τε πολέμων καὶ κόρον ἀρχῆς καὶ κόρον ἄστεος λαβὼν, ἐπὶ τέλει καὶ ἀγροικίας ἐρασθῆναι.

Ἄρτι δ' ἀποστάντος αὐτοῦ, Ῥωμαῖοι φόνου καὶ τυραννίδος ἀπηλλαγότες, ἡσυχῇ πάλιν ἐπὶ στάσεις ὑπερριπίζοντο ἑτέρας· καὶ ὕπατοι αὐτοῖς καθίστανται, Γάϊός τε Κάτλος, ἀπὸ τῶν Συλλείων, καὶ Λέπιδος Αἰμίλιος, ἀπὸ τῶν ἐναντίων,

ἐχθίστω

χθίσω τε ἀλλήλοιν, καὶ εὐθὺς ἀρξαμένω διαφέρεσθαι. δῆλόν τε ἦν τι κακὸν ἕτερον ἐκ τοῦδε γενησόμενον. Σύλλας δ' ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐνύπνιον ἔδοξεν ἰδεῖν, ὅτι αὐτὸν ὁ δαίμων ἤδη καλοίη· καὶ ὁ μὲν αὐτίκα μεθ' ἡμέραν τοῖς φίλοις τὸ ὄναρ ἐξειπὼν, διαθήκας συνέγραφεν ἐπειγόμενος, καὶ αὐτῆς ἡμέρας συνετέλει. σφραγισάμενος δ' αὐτὰς, περὶ ἑσπέραν πυρετὸς ἐμπίπτει· καὶ νυκτὸς ἐτελεύτησεν, ἑξήκοντα μὲν ἔτη βιώσας, εὐτυχέστατος δ' ἀνδρῶν ἔς τε τὸ τέλος αὐτὸ, καὶ ἐς τἆλλα πάντα, ὥσπερ καὶ ὠνομάζετο, γενέσθαι δοκῶν· εἰ δή τις εὐτυχίαν ἡγοῖτο τυχεῖν ὅσων ἂν ἐθέλοι. γίνεται δ' εὐθὺς ἐν ἄστει στάσις ἐπ' αὐτῷ, τῶν μὲν ἄγειν ἀξιούντων τὸ σῶμα διὰ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ πομπῇ, καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ἐν ἀγορᾷ προτιθέναι, καὶ ταφῆς δημοσίας ἀξιοῦν· Λεπίδου δὲ καὶ τῶν ἀμφὶ Λέπιδον ἐνισταμένων. ἐξενίκα δ' ὁ Κάτλος καὶ οἱ Σύλλειοι· καὶ ἐφέρετο ὁ νέκυς ὁ τοῦ Σύλλα διὰ τῆς Ἰταλίας ἐς τὸ ἄστυ ἐπὶ κλίνης χρυσηλάτου, καὶ κόσμου βασιλικοῦ. σαλπιγκταί τε πολλοὶ καὶ ἱππεῖς, καὶ ἄλλος ὅμιλος ἐκ ποδὸς ὡπλισμένων εἵπετο· οἵ τε ὑπεστρατευσάμενοι αὐτῷ, πανταχόθεν ἐπὶ τὴν παραπομπὴν ὡπλισμένοι συνέθεον. καὶ ὡς ἕκαστος ἀφικνοῖτο, εὐθὺς ἐς κόσμον καθίσταντο, ἄλλο τε πλῆθος ὅσον ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ συνέτρεχεν. ἡγεῖτο δ' αὐτοῦ σημεῖα, καὶ πελέκεις ὅσοις περιὼν ἔτι καὶ ἄρχων ἐκοσμεῖτο. ὡς δ' ἐπὶ τὸ ἄστυ ἠνέχθη, ἐσεφέρετο μετὰ πομπῆς ἐνταῦθα δὴ μάλιστα ὑπερόγκου. στέφανοί τε γὰρ δισχιλίων πλείους ἀπὸ χρυ-

infeſtíque, & mox inito magiſtratu parum concordes, ut nemini non appareret novam cladem illaturos reipublicæ. Sylla verò in ruſtico receſſu ſomniavit, vocari ſe jam à fato: quamobrem mox ut illuxit, enarrato amicis ſomnio, teſtamenti tabulas eadem die confecit: quibus obſignatis ſub veſperam febris eum invaſit. Secuta nox vitæ ejus fuit ultima, quum exegiſſet annum ſexageſimum, vir perpetuò juxta ſuum cognomen felix, ſi felicitas dicenda eſt, poſſe quicquid velis. Ejus mors confeſtim in ſeditionis materiam verſa eſt: dum quidam cenſent defuncti corpus per Italiam funebri pompa deducendum in Urbem & forum, ſepeliendúmque exequiis publicis: reclamante cum ſua factione Lepido. Vicit tamen Catulus & Syllana factio: Itaque ferebatur cadaver in Urbem in lectica aurea, cetero quoque ornatu regio, præcinentibus tubis, & equitatu deducente aliáque toto corpore armatorum multitudine, legatis etiam & tribunis ejus undique cum armis ad funus celebrandum confluentibus, &, ut quiſque venerat, in ordinem pompæ ſe conferentibus, accurrente vulgari quoque multitudine, quanta nunquam aliâs: præferebantur & ſecures ceteráque dictaturæ inſignia, quibus vivens uſus fuerat. Ceterùm poſtquam in Urbem illatus eſt, tum verò plurimum ſplendoris acceſſit funeri: coronæ enim aureæ plus quàm bis mille, magna celerita-

Syllæ ſomnium.

Syllæ interitus.

Seditio in Syllæ funere.

417

Syllæ funus.

te confectæ prælatæ ſunt, dona civitatum & legionum quibus præfuerat, & amicorum ſingulorum, ceteráque ineffabilis magnificentia. Et quia res metu non carebat, propter confluxum armati militis, deducebant corpus ſacerdotes etiam Veſtaléſque, ſuo quiſque ordine, tum ſenatus univerſus & magiſtratus cum ſuis inſigniis: deinde equitum Rom. alia multitudo, rurſúmque alia militum quotquot illius auſpicia ſecuti fuerant: omnes enim approperaverant ut præſtò forent, geſtantes ſigna aurata, ſcutáque argento bracteata, quorum nunc quoque in pompis uſus eſt. Aderat & tubicinum infinitus numerus, per intervalla quiddam lugubre concinentium. Nec deerant fauſtæ acclamationes à ſenatu exortæ, mox equitum, de- 417
inde militum, poſtremò plebis:
Sylla tam mortuus quàm vivus formidabilis.
quorum alii ſeriò Syllam deſiderabant, alii copias ejus: ipſúmque mortuum non minus quàm vivum timebant: quippe quos tam præſens ſpectaculum terrebat quàm præteritorum facinorum memoria, ut facilè in hoc aſſentirentur adverſariis, eum fuiſſe & illis feliciſſimum, & ipſis ad extremum uſque diem terribilem. Pro roſtris deinde in ſuggeſtu poſito cadavere funebrem orationem habuit vir ejus ætatis eloquentiſſimus, quòd Fauſtus filius nondum maturus eſſet:
418 mox robuſti aliquot ſenatores ſublatam in humeros lecticam tranſtulerunt in campum Mar-

σου κατὰ σπουδὴν γενόμενοι παρεφέροντο, δῶρα τῶν πόλεων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῷ στρατευσαμένων τελῶν, καὶ καθ' ἕνα τῶν φίλων· ἄλλη τε τῶν ἐς ταφὴν πεμφθέντων οὐ δυνατὴ φράσαι πολυτέλεια. καὶ τὸ σῶμα, δέει τοῦ συνδραμόντος στρατοῦ, παρέπεμπον ἱερεῖς τε ἅμα πάντες καὶ ἱέρειαι, κατὰ σφᾶς αὐτῶν ἑκάτεροι· καὶ ἡ βουλὴ πᾶσα, καὶ αἱ ἀρχαὶ τὰ σφέτερα σημεῖα ἐπικείμενοι· κόσμῳ δ' ἄλλῳ τὸ τῶν καλουμένων ἱππέων πλῆθος εἵπετο, καὶ ὁ στρατὸς ἐν μέρει πᾶς ὅσος ὑπεστράτευτο αὐτῷ· συνέδραμον γὰρ σπουδῇ, τὸ ἔργον ἅπαντες ἐπειγόμενοι καταλαβεῖν, σημεῖά τε φέροντες ἐπίχρυσα, καὶ ὅπλα ἐπὶ σφίσι περιάργυρα, οἷς ἔτι νῦν εἰς τὰς πομπὰς εἰώθασι χρῆσθαι· σαλπιγκτῶν τε ἄπειρον ἦν πλῆθος παρὰ μέρος ὑποταυα καὶ πένθιμα μελῳδούντων. βοὴ δ' ἐπευφήμουν ἥ τε βουλὴ πρώτη καὶ οἱ ἱππέες ἐν μέρει, εἶθ' ὁ στρατὸς, εἶθ' ὁ δῆμος, οἱ μὲν, τῷ ὄντι Σύλλαν ἐπιποθοῦντες, οἱ δὲ, δεδιότες καὶ αἰνοῦντες αὐτοῦ καὶ τότε τὸν στρατὸν καὶ τὴν νέκυν οὐχ ἧττον ἢ περιόντος. ἔς τε γὰρ τὴν ὄψιν τῶν γιγνομένων ἀποβλέποντες καὶ ἐς τὴν μνήμην ὧν ἔδρασεν ὁ ἀνὴρ, ἐξεπλήττοντο, καὶ ὡμολόγουν τοῖς ἐναντίοις εὐτυχέστατον αὐτὸν ἐκείνοις γεγονέναι, καὶ σφίσι καὶ τεθνεῶτα φοβερώτατον. ὡς δ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἔνθα δημηγοροῦσιν ἐν ἀγορᾷ προυτέθη, τοὺς μὲν ἐπιταφίους λόγους εἶπεν ὁ κράτιστος εἰπεῖν τῶν τότε, ἐπεὶ Φαῦστος ὁ παῖς ὁ τοῦ Σύλλα νεώτατος ἦν ἔτι· τὸ δὲ λέχος ὑποδύντες ἀπὸ τῆς βουλῆς ἄνδρες εὔρωστοι διεκόμιζον ἐς τὸ
πεδίον

πεδίον τὸ Ἄρειον, ἔνθα βασιλεῖς θάπτονται μόνοι· καὶ τὸ πῦρ οἵ τε ἱππεῖς καὶ ἡ στρατιὰ περιέδραμον. καὶ Σύλλα μὲν τοῦτο τέλος ἦν.

Ἀπὸ δὲ τῆς πυρᾶς χωροῦντες εὐθὺς οἱ ὕπατοι λόγοις βλασφήμοις ἐς ἀλλήλους διεφέροντο, καὶ τὸ ἀστικὸν ἐς αὐτοὺς διῄρητο. Λέπιδος δὲ καὶ τοὺς Ἰταλικοὺς προσπτυσσόμενος, λέγων ὅτι τὴν γῆν αὐτοῖς, ἣν ὁ Σύλλας ἀφῄρητο, ἀποδώσει. ἅμα δ' οὖν ἡ βουλὴ δείσασα, ὥρκωσε μὴ πολέμῳ διακριθῆναι. κληρωσάμενος δ' ὁ Λέπιδος τὴν ὑπὲρ Ἄλπεις Γαλατίαν, ἐπὶ τὰ ἀρχαιρέσια οὐ κατῄει, ὡς πολεμήσων τοῖς Συλλείοις τοῦ ἐπιόντος ἔτους ὑπὲρ τὸν ὅρκον ἀδεῶς· ἐδόκουν γὰρ ἐς τὸ τῆς ἀρχῆς ἔτος ὠρκῶσθαι. οὐ λανθάνων δ' ἐφ' οἷς ἐβούλευεν, ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῆς βουλῆς, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀγνοῶν ἐφ' οἷς ἐκαλεῖτο, ἤει μετὰ τοῦ στρατοῦ παντός, ὡς ἐς τὴν πόλιν εἰσελευσόμενος σὺν αὐτῷ· κωλυόμενος δὲ ἐκήρυξεν ἐς τὰ ὅπλα χωρεῖν, καὶ ἀντεκήρυττε Κάτλος. μικρόν τε περὶ τοῦ Ἀρείου πεδίου μάχης αὐτοῖς γενομένης· ἡττώμενος ὁ Λέπιδος καὶ οὐκ ἐς πολὺ ἔτι ἀντισχὼν, ἐς Σαρδὼ διέπλευσεν, ἔνθα νόσῳ τηκεδόνι χρώμενος ἀπέθανε· καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ μικρὰ κατὰ μέρος ἐνοχλήσας διελύθη. τὸ δὲ κράτιστον Περπέννας ἐς Ἰβηρίαν ἤγαγε Σερτωρίῳ.

Λοιπὸν δ' ἐστὶ τῶν Συλλείων ἔργων τὸ Σερτωρίου, γενόμενον μὲν ὀκταέτες, οὐκ εὐμαρὲς δὲ οὐδ' ἅμα Ῥωμαίοις ἅτε μὴ πρὸς Ἴβηρας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τόδε ἐπ' ἀλλήλους καὶ

tium, ubi ſolos reges ſepelire mos eſt: & circum rogum decurrerunt tum equites tum reliquus exercitus. Hic finis Syllæ.

Solos reges in campo Martio ſepeliendi mos.

Sylla in campo Martio ſepultus.

Ab exequiis revertentes conſules confeſtim mutuis convitiis altercati ſunt, diviſa in eorum favorem urbana multitudine. Lepidus etiam Italiæ populos ſibi conciliaturus, ait redditurum ſe illis agros quos Sylla ademerat. Senatus ab utroque metuens reipublicæ, ambos jurejurando obſtrinxit, ne bello rem controverſam decernerent. Ceterùm Lepidus tranſalpinam Galliam ſortitus, non rediit ad comitia, quaſi anno ſequenti jam jurejurando ſolutus bellum liberè geſturus contra Syllanos: ſic enim interpretabatur, eo ſacramento ſe non teneri ultra tempus magiſtratus. Sed quum non laterent ejus conſilia, revocatus à patribus, nec ignarus cur revocaretur, adventabat cum omnibus copiis, volens in Urbem eas introducere. Verùm prohibitus, ſuos per præconem jubet arma capere. idem è diverſo facit Catulus: confligitur non longè à campo Martio. Lepidus victus, & cedere coactus, trajecit in Sardiniam, ubi tabe periit. Exercitus ejus pauliſper aliis atque aliis locis infeſtus, tandem diſperſus eſt: præcipua pars ductu Perpennæ ad Sertorium pervenit ad Hiſpaniam.

Catuli & Lepidi conflictus.

Lepidi interitus.

Qui ex adverſariis Syllæ reliquus per VIII. annos continuavit bellum, difficile Romanis: quòd non tam cum Hiſpanis negotium haberent, quàm cum civibus

Sertorianum bellum Romanis difficile.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

vibus & ipſo Sertorio, ſortito eam provinciam: quo tempore Carbonis contra Syllam ſocius, occupata per inducias Sueſſa, profugit prætor in Hiſpaniam: ubi adjunctis ad Italicas copias Celtiberorum auxiliis, expulſíſque his qui ut Syllani nolebant provincia decedere, Metello quoque à Sylla contra ſe miſſo repugnavit ſtrenuè. Inclytum deinde nomen conſecutus audacia, ex amicis CCC in conſilium aſcivit: quos Romanis patribus opponeret, ſenatum eos vocans, in illorum contumeliam.

Sertorius ſenatum amicorum facit.

419 Tum verò defuncto Sylla, paulóque pòſt Lepido, novo auctus ſupplemento quod ex Italia Perpenna adduxerat, in Italiam expeditionem facturus videbatur, ni ſenatus id veritus, in Hiſpaniam ad priorem exercitum ſubmiſiſſet cum novis copiis Pompeium, juvenem quidem, ſed jam clarum rebus Syllæ auſpiciis geſtis vel in Africa vel in ipſa Italia. Qui per Alpes iter aggreſſus magno animo, ad æmulationem Annibalis alias fauces aperuit, medio inter Padi Rhodaníque fontes ſpatio, quà uterque amnis modicis jugis origines diſpeſcentibus in diverſa curſus concitat; hic per tranſalpinam Galliam in mare Inferum properans, ille per citeriorem in intimum ferè Superi ſinum, Græcis dictus Eridanus. Poſtquam autem Hiſpaniam attigit, confeſtim legionem unam pabulatoribus præſidio miſſam cum ju-

Pompeius in Hiſpaniam contra Sertorium miſſus.

Ad æmulationem Annibalis alias fauces per Alpes aperit.

πρὸς Σερτώριον, ὃς ᾕρητο μὲν Ἰβ
ηρίας ἀρχὴν, Κάρβωνι δ᾽ ἐπὶ Συ
λα συμμαχῶν, Σύεσσαν πόλιν
σπονδαῖς κατέλαβε, καὶ φεύγων,
πὶ τὴν στρατηγίαν ᾤχετο, καὶ στρ
τὸν ἔχων ἔκ τε τῆς Ἰταλίας αὐτη
καὶ τινὰ ἄλλην ἐκ Κελτιβήρων
χείρας, τοὺς τε πρὸ ἑαυτοῦ στρατη
γοὺς οὐ παραδιδόντας οἱ τὴν ἀ
χὴν, ἐς χάριν Σύλλα, τῆς Ἰβ
ηρίας ἐξέβαλλε, καὶ πρὸς Μέτελλ
ἐπιπεμφθέντα ὑπὸ Σύλλα ἀπεμ
χετο γενναίως. περιώνυμος δὲ
ἐπὶ τόλμῃ, βουλὴν κατέλεξεν ἐ
τῶν συνόντων οἱ φίλων τριακοσίου
καὶ τήνδε ἔλεγεν εἶναι τὴν Ῥωμαίω
βουλὴν, καὶ ἐς ὕβριν ἐκείνης, σύγ
κλητον ἐκάλει. Σύλλα δ᾽ ἀποθα
νόντος, καὶ Λεπίδου μετὰ Σύλλαν
στρατὸν ἔχων ἄλλον Ἰταλῶν ὅσον αὐ
τῷ Περπέννας ὁ τοῦ Λεπίδου στρατη
γὸς ἤγαγεν, ἐπίδοξος ἦν στρατεύ
σειν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, εἰ μὴ δει
σασα ἡ βουλὴ, στρατόν τε ἄλλον
στρατηγὸν ἕτερον ἐπὶ τῷ προτέρ
Πομπήϊον ἔπεμψεν ἐς Ἰβηρίαν, νέο
μὲν ἔτι ὄντα, περιφανῆ δ᾽ ἐξ ὧν ἐ
πὶ Σύλλα περί τε Λιβύην καὶ ἐν αὐ
τῇ Ἰταλίᾳ κατείργαστο. ὁ δὲ ἐς τ
Ἄλπεια ὄρη μετὰ φρονήματος ἀν
ήει, οὐ κατὰ τὴν Ἀννίβου μεγαλουρ
γίαν, ἑτέραν ἐχάρασσεν ἀμφὶ ταῖ
πηγαῖς τοῦ τε Ῥοδανοῦ καὶ Ἠριδανοῦ
οἳ ἀνίσχουσι μὲν ἐκ τῶν Ἀλπείων ὀ
ρῶν οὐ μακρὰν ἀπ᾽ ἀλλήλων· ῥεῖ δ᾽
ὁ μὲν διὰ Κελτῶν τῶν ὑπὲρ Ἄλ
πεις εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν,
ὁ δὲ ἔνδοθεν τῶν Ἀλπείων, ἐπὶ τὸ
Ἰόνιον, Πάδος ἀντὶ Ἠριδανοῦ με
τονομασθείς. ἀφικομένου δ᾽ ἐς Ἰ
βηρίαν, αὐτίκα ὁ Σερτώριος τέ

λος ὅλον, ἐπὶ χορτολογίαν ἐξιὸν, αὐτοῖς ὑποζυγίοις καὶ θεράπουσι

συνέκο-

νίκησε· καὶ Λαύρωνα πόλιν, ἐφορῶντος αὐτοῦ Πομπηίου, διήρπασε κατέσκαψεν. ἐν δὲ τῇ πολιορκίας γυνή τις ἐνυβρίζοντος αὐτῇ λαβόντος παρὰ φύσιν, τοῖς δακτύλοις ἐξέτεμε τὰς ὄψεις. καὶ ὁ ερτώριος τοῦ πάθους πυθόμενος, ὴν σπεῖραν ὅλην ἀγέρωχον ἐς τὰ ιαῦτ' εἶναι νομιζομένην, καίπερ σαν Ῥωμαϊκήν, κατέκανεν. καὶ τότε μὲν χειμῶνος ἐπιόντος διέστησαν· χομένου δ' ἦρος ἐπήεσαν ἀλλήλοις, Μέτελλος μὲν καὶ Πομπήιος, τὸ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν, ἔνθα διεείμαζον· Σερτώριος δὲ καὶ Περέννας, ἐκ Λυσιτανίας. καὶ συμάλλουσιν ἀλλήλοις περὶ πόλιν ἣ ὄμα Σούκρων. κτύπου δ' ἐν αἰρίᾳ φοβεροῦ καὶ ἀστραπῶν παραόγων γενομένων, τάδε μὲν ὡς ἐμειροπόλεμοι διέφερον ἀκαταπλήκτως, πολὺν δ' ἀλλήλων φόνον ἐιργάζοντο· μέχρι Μέτελλος μὲν ερπένναν ἐτρέψατο, καὶ τὸ στρατόεδον αὐτοῦ διήρπαζεν, ὁ δὲ Σερτώιος ἐνίκα Πομπήιον, καὶ ἐτρώθη όρατι ἐς τὸν μηρὸν ἐπικινδύνως ὁ ομπήιος· καὶ τοῦτο τέλος γέγονε τότε μάχης. ἔλαφος δ' ἦν λευὴ χειροήθης τῷ Σερτωρίῳ καὶ ἄντος· ἧς ἀφανοῦς γενομένης ὁ Σερτώριος οὐκ αἴσιον ἑαυτῷ τιθέμενος, ἐδυσθύμει τε καὶ ἐπ' ἀργίας ἦν, καὶ τοῦτ' ἐπιτωθαζόμενος ἐς τὴν λαφον ὑπὸ τῶν πολεμίων· ὡς δ' ὤφθη διὰ δρυμῶν δρόμῳ φερομένη, νά τε ἔδραμεν ὁ Σερτώριος, καὶ εὐθύς, ὥσπερ αὐτῇ προκαταρχόμενος, ἠκροβολίσατο ἐς τοὺς πολεμίους· οὐ πολὺ δ' ὕστερον ἀγῶνα μέγαν ἠγωνίσατο περὶ Σαγουντίαν, ἐκ μεσημβρίας ἐπὶ ἄστρα. καὶ αὐτὸς μὲν ἱππο-

mentis mancipiiſque amiſit: ſimúlque Lautonem urbem ſe inſpectante diripi diruíque paſſus eſt: in qua expugnatione mulier quædam ſupra ſexum fortis, vim inferenti militi digito eruit oculos. quo cognito Sertorius integram cohortem, quamvis Romanam, id genus flagitiis infamem concidit. Et tunc quidem interventu hyemis dirempti ſunt èxercitus partium: ceterùm ineunte vêre utrinque moverunt, Metellus cum Pompeio à Pyrenæis montibus ubi hyemaverant, Sertorius cum Perpenna ex Luſitania. Ad Sucronem demum ſigna collata ſunt: ubi quum ſereno cælo, quod mirum eſt, crebra fulgura micarent cum tonitru, nihil territi, ut veterani, magnam cædem utrinque edidêre, donec Metellus Perpenna in fugam verſo caſtra ejus diripuit. In altero verò cornu Sertorius Pompeium haſta in femore periculosè ſaucia tum profligavit, eventu totius pugnæ ancipiti. Erat Sertorio candida cerva, manſueta & vagari ſolita: quæ quum nuſquam compareret, imperator ominoſum id ratus, ceſſabat ab armis, æger animi, hoſtibus irridentibus: ut verò animadvertit accurrentem è nemoribus, ipſe quoque proſiliit, & velut augurio lætus cœpit hoſtem velitatione laceſſere. Nec multo pòſt magno prælio certatum eſt ad Seguntium, à meridie noctem uſque. ubi ex æquo pugnans vicit

Mulier oculos vim inferenti militi eruit.

Signa ad Sucronem cum Sertorio collata.

Pompeius à Sertorio graviter vulneratus.

Cerva Sertorii.

420

cit Pompeium cæſis hoſtium ſex millibus, deſideratis ſuorum III. M. Metellus verò tunc quoque ſtravit V. M. Perpennæ militum. Sequenti die Sertorius aſſumptis multis barbaris vergente jam die improviſus in caſtra Metelli fecit impetum, oppugnaturus, ni Pompeius ſuccurrens fregiſſet ejus audaciam. Inter hos conatus elapſa æſtate in hyberna diſceſſum eſt.

Duæ provinciæ pop. Rom. obtingunt.

Sequenti anno ſexta & ſeptuageſima ſupra centeſimam olympiade pop. Ro. duabus provinciis ex teſtamentis regum auctus eſt, Bithyniam Nicomede relinquente, Cyrenen Ptolemæo, ex Lagidarum gente, cui Apioni cognomen fuit.

Bella varia Romanorum eodem tempore.

Bella interim non remittebantur, in Hiſpania hoc contra Sertorium: in oriente Mithridaticum: toto mari Piraticum: circa Cretam cum ipſis Cretenſibus aliud: in Italia gladiatorum repentinum & difficile. Tot negotiis diſtracti, tamen in Hiſpaniam ad priorem exercitum miſerunt alias duas legiones: quibus aſſumptis Metellus Pompeiúſque rurſum à Pyrenæo deſcenderunt ad Iberum, occurrente Sertorio cum Perpenna è Luſitania: quo tempore multi Sertoriani ad Metellum transfugiebant, adeo ut exaſperatus imperator multos barbarica ſævitia tractaret, ac per hoc odium ſuorum incurreret. Sed hoc præcipuè culpabat exer-

Sertoriani ad Metellum transfugiunt.

μαχῶν ἐκράτει τοῦ Πομπηίου,
ἔκτεινεν ἐς ἑξακισχιλίους, ἀποβαλ
ἐς ἡμίσεας· Μέτελλος δὲ καὶ τ
Περπέννα περὶ πεντακισχιλίους δι-
έφθειρε. καὶ ὁ Σερτώριος μετὰ τ
μάχην τῆς ἐπιούσης ἡμέρας πολλ
βαρβάρους προσλαβὼν, ἐπέδραμ
ἀδοκήτως τῷ Μετέλλου στρατοπέ
περὶ δείλην ἑσπέραν, ὡς ἀποτ
φρεύσων αὐτῷ σὺν τόλμῃ· Πο
πηίου δ' ἐπιδραμόντος, ἐπαύσ
το τῆς καταφρονήσεως. καὶ τάδε μ
ἦν αὐτοῖς τοῦδε τοῦ θέρους ἔργ
καὶ πάλιν ἐς χειμασίαν διεκρ
θησαν.

Τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους ἑκ
ἑβδομηκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς ὀλυμπι
δος οὔσης, δύο μὲν ἐκ διαθηκ
ἔθνη Ῥωμαίοις προσεγίγνετο, Β
θυνία τε, Νικομήδους ἀπολιπό
τος, καὶ Κυρήνη, Πτολεμαίου τ
Λαγίδου βασιλέως, ὃς ἐπίκλησι
ἦν Ἀπίων. πόλεμοι δ' ἤκμαζο
οὗτός τε ὁ Σερτωρίου περὶ Ἰβηρία
καὶ ὁ Μιθριδάτου περὶ τὴν ἀνατ
λήν· καὶ ὁ τῶν λῃστῶν, ἐν ὅλῃ τῇ θα
λάσσῃ, καὶ περὶ Κρήτην πρὸς αὐτ
Κρῆτας ἕτερος· καὶ ὁ τῶν μονομάχων α
τὴν Ἰταλίαν, αἰφνίδιος αὐτοῖς
ὅδε καὶ σφοδρὸς ὁμοῦ γενόμενος· δια
ρούμενοι δ' ἐς τοσαῦτα, ὅμως καὶ
Ἰβηρίαν ἔπεμψαν ἄλλα στρατοῦ δ
τέλη, μεθ' ὧν ἅμα τῷ ἄλλῳ πα
τὶ Μέτελλός τε καὶ Πομπήιος αὖθ
ἀπὸ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν ἐπὶ τὸν Ἰ
βηρα κατέβαινον, Σερτώριός τε κ
Περπέννας αὐτοῖς ἀπήντων ἀπὸ Λυ
σιτανίας. καὶ τότε μάλιστα πολλ
Σερτωρίου πρὸς τὸν Μέτελλον ηὐτο
μόλουν. ἐφ' ᾧ χαλεπαίνων ὁ Σερ
τώριος, ἀγρίως καὶ βαρβαρικῶ
ἐλυμαίνετο πολλοῖς, καὶ διὰ μίσους ἐγίγνετο. μᾶλλον δ' αὐτὸν ὁ στρα

στ

ἐν αἰτίαις εἶχεν, ἐπεὶ καὶ δορυφόρους ἀντ' αὐτῶν ἐπήγετο παντοῦ Κελτίβηρας, καὶ τὴν φυλακὴν τοῦ σώματος, Ῥωμαίους ἀπεσας, τοῖσδε ἀντ' ἐκείνων ἐπέτρεψεν· οὐ γὰρ ἔφερον ἐς ἀπιστίαν ὀνειδιζόμενοι, εἰ καὶ πολεμίῳ Ῥωμαίων ἐστρατεύοντο. ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ μάλιστα ὑπέδακνεν αὐτοὺς, τὸ, ἀπίστους ἐς τὴν πατρίδα διὰ τὸν Σερτώριον γενομένους, ἀπιστεῖσθαι πρὸς αὐτοῦ· οὐδ' ἠξίουν διὰ τοὺς αὐτομολήσαντας οἱ παραμένοντες κατεγνῶσθαι· πολλὰ δὲ καὶ οἱ Κελτίβηρες αὐτοῖς, ἀφορμῆς λαβόμενοι, ἐνύβριζον ὡς ἀπιστουμένοις· οἱ δ' οὐ τελέως ὅμως τὸν Σερτώριον ἀπεστρέφοντο, διὰ τὰς χρείας. οὐ γὰρ ἦν τότε τοῦ ἀνδρὸς οὔτε πολεμικώτερος ἄλλος, οὔτ' ἐπιτυχέστερος· ὅθεν αὐτὸν καὶ οἱ Κελτίβηρες διὰ τὴν ταχυεργίαν ἐκάλουν Ἀννίβαν, ὃν θρασύτατόν τε καὶ ἀπατηλότατον στρατηγὸν παρὰ σφίσιν ἐνόμιζον γενέσθαι. ὁ μὲν δὴ στρατὸς ὧδε εἶχε Σερτωρίῳ· πόλεις δ' αὐτοῦ πολλὰς ἐπέτρεχον οἱ περὶ τὸν Μέτελλον, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐς τὰ ὑποχείρια σφίσι μετῆγον. Παλαντίαν δὲ Πομπηΐου περικαθημένου, καὶ τὰ τείχη ξύλων κορμοῖς ὑποκρεμάσαντος, ἐπιφανεὶς ὁ Σερτώριος τὴν μὲν πολιορκίαν ἐξέλυσε, τὰ τείχη δ' ἔφθασεν ὑποκαύσας ὁ Πομπήϊος, καὶ ἐς Μέτελλον ἀνεχώρει. Σερτώριος δὲ καὶ τὰ πεσόντα ἤγειρε, καὶ τοῖς περί τι χωρίον Καλάγυρον στρατοπεδεύουσιν ἐπιδραμὼν, ἔκτεινε τρισχιλίους. καὶ τάδε ἦν καὶ τοῦδε τοῦ ἔτους ἐν Ἰβηρίᾳ.

citus, quòd ſemotis à cuſtodia corporis Romanis, ſtiparet ſe ſatellitio Celtiberico, malens his quàm illis ſalutem committere: non enim ferebant exprobrari ſibi perfidiam, quamvis ſub pop. Rom. hoſte ſtipendia facerent. 421
imò hoc moleſtiſſimum erat, quòd fides ſibi non haberetur ab eo propter quem perfidi erga patriam extiterant: nec putabant æquum ſe, qui in officio permanerent, damnari propter transfugas. Huc accedebant Celtiberorum injuriæ, qui per hanc occaſionem objiciebant ipſis fidem dubiam. Attamen Sertorius non eſt omnino deſertus, quum opus eſſet tali duce militi: nec enim alius fuit illo ſeculo vir vel felicior, vel rei militaris peritior: quapropter Celtiberi ob efficacem induſtriam eum vocabant Annibalem, quem omnium audaciſſimum ac verſutiſſimum imperatorem in iis terris ſe vidiſſe arbitrabantur. Sic affecto Sertoriano exercitu Metellus crebris excurſionibus abigebat ex hoſtico in pacatum prædas hominum. Pompeius verò Palantiam obſidens ſuffoſſa mœnia ſubditis ſtipitibus ſuſpenderat, quum Sertorii ſuperventu oppugnatio ſoluta eſt: prius tamen ſuccenſis mœnibus oppugnatores ad Metellum ſeſe receperunt. Sertoriani reparata mœnium parte quæ corruerat, hoſtem ad Calagurim adepti, occiderunt tria millia. & per hæc etiam hic annus in Hiſpania exactus eſt.

Sertorii laudes.

Annibal cur vocatus.

Sequen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Sequentis initio Romanorum duces jam audaciores contemptim invaſerunt civitates Sertorio ſubditas, & ſatis accìſis ejus rebus, elati ſucceſſu, pergebant ulterius: nuſquam tamen magno prælio certatum eſt, ſed continuato uſque in ſequentem annum bello, denuo majore contemptu vaſtabatur Sertorii provincia: qui jam minus propitio numine, multo ad labores remiſſior, plerumque oblectabat ſe

Sertorius mulierculis & comeſſationibus ſe dedit.

conſuetudine muliercularum & comeſſationibus compotationibúſque: quapropter nunquam non victus è conflictu diſcedebat: factúſque vehementer ira-

Sertorius ſuis diffidit.

cundus ob varias ſuſpiciones, & in puniendo crudeliſſimus, nemini fidebat: adeo ut & Perpen-

Inſidiæ Sertorio ſtructæ à Perpenna.

na, qui Lepido ſuperſtes ultro ad eum cum non modicis copiis acceſſerat, ſibi ipſi timens, conatus ſit illum tollere per inſidias, aſcitis ad hoc decem militibus:

422 quorum aliquot poſt rem detectam affectis ſupplicio, aliis fuga elapſis, Perpenna præter ſpem non deprehenſus, ei tanto magis acceleravit exitium. Quúmque Sertorius nunquam eſſet abſque ſatellitio, vocatum ad epulas, & unà cum ſtipatoribus jam vino

Sertorii interitus.

madidum, occidit in triclinio. Móxque miles per iram tumultuabatur contra parricidam, odio Sertorii verſo in benevolentiam: ut ſolet ira ſedari poſt interitum eorum qui læſerunt, moleſtia ſublata, & per miſerationem revocata deſideratæ virtutis memoria. Huc accedebat & præ

Τοῦ δ' ἐπιόντος οἱ στρατηγοὶ Ῥ-
ωμαίων, μᾶλλόν τι θαῤῥήσαντες,
ἤεσαν ταῖς πόλεσι ταῖς ὑπὸ Σερ-
τωρίῳ σὺν καταφρονήσει· καὶ πολ-
λὰ αὐτοῦ περιέσπων, καὶ ἑτέροις ἐπέ-
νον, ἐπαιρόμενοι τοῖς ἀπαντωμέ-
οὐ μέντοι μεγάλῃ γε μάχῃ συνε-
χθησαν, ἀλλ' αὖθις μέχρι τοῦ ἐ-
ἔτους αὐτοὶ μὲν αὖθις ἐπῄεσαν ο-
πλέονι μᾶλλον καταφρονήσει· ὁ
Σερτώριος, βλάπτοντος ἤδη θ-
τὸ μὲν ἐπὶ τοῖς πράγμασι πόνον-
κὼν μεθίει, τὰ πολλὰ δ' ἦν
τρυφῆς, γυναιξὶ καὶ κώμοις καὶ
τοῖς σχολάζων. ὅθεν ἡττᾶτο συ-
χῶς· καὶ γεγένητο ὀργήν τε ἄκρος
δι' ὑπονοίας ποικίλας, καὶ ὠμότ-
τος ἐς κόλασιν, καὶ ὑπόπτης
ἅπασιν, ὥστε καὶ Περπένναν,
ἐκ τῆς Αἰμιλίου στάσεως ἐκόντα πα-
αὐτὸν ἐλθόντα μετὰ πολλοῦ στρατο-
δεῖσαι περὶ ἑαυτοῦ, καὶ περιεπιβο-
λεῦσαι μετὰ ἀνδρῶν δέκα. ὡς δὲ
τῶνδε τινὲς τῶν ἀνδρῶν ἐνδειχθέντε-
οἱ μὲν ἐκολάσθησαν, οἱ δ' ἀπέφ-
γον, ὁ Περπέννας παρὰ δόξαν λα-
θὼν, ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὸ ἔργον ἠπε-
γετο· καὶ οὐδαμοῦ τὸν Σερτώριον μεθ-
ιέντα τοὺς δορυφόρους, ἐπὶ ἑστίασ-
ἐκάλει· μεθύσας δ' αὐτόν τε κα-
τὴν περιεστῶσαν τῶν ἀνδρῶν φυλα-
κὴν, ἔκτεινεν ἀπὸ τῆς διαίτης. καὶ
στρατὸς εὐθὺς ἐπὶ τὸν Περπένναν ἀν-
στατο σὺν θορύβῳ πολλῷ καὶ μετ-
ὀργῆς, ἐς εὔνοιαν αὐτίκα τοῦ Σερτω-
ρίου μεταβάλλοντες ἀπὸ τοῦ μίσους
ὥσπερ ἅπαντες ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦ-
σι τὴν μὲν ὀργὴν μεθιᾶσιν, οὐκ ἐμ-
ποδὼν ἔτι τοῦ λυποῦντος ὄντος, ἐ-
δὲ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν μετ' ἐλέου κ-
μνήμης ἐπανίασι· τότε δὲ καὶ τι

παρόντα

ρόντα σφίσιν ἐκλογιζόμενοι, Περ-
ννα μὲν, ὡς ἰδιώτου, κατεφρό-
ουν, τὴν δ' ἀρετὴν Σερτωρίου μό-
ι ἂν σφίσιν ἡγούμενοι γενέσθαι
ήριον, χαλεπῶς ἐς τὸν Περπέν-
διετίθεντο αὐτοί τε καὶ οἱ βάρ-
οι σὺν αὐτοῖς· μάλιστα δὲ τοὺ-
ν Λυσιτανοὶ, ὅσῳ καὶ μάλιστα
τοῖς ὁ Σερτώριος ἐχρῆτο. ὡς δὲ
ὶ τῶν διαθηκῶν ἀνοιχθεισῶν τῶν
ρτωρίου ὁ Περπέννας αὐταῖς ἐνε-
ραπτο ἐπὶ τῷ κλήρῳ, μᾶλλόν τι
ντας ὀργὴ καὶ μῖσος ἐς τὸν Περ-
νναν ἐσῄει, ὡς οὐκ ἐς ἄρχοντα
νον ἢ στρατηγὸν, ἀλλὰ καὶ ἐς φί-
ν καὶ εὐεργέτην τοσόνδε μῦσος ἐξ-
ισάμενον· καὶ οὐκ ἂν οὐδὲ χειρῶν
πέσχοντο, εἰ μὴ περιθέων αὐτοὺς
Περπέννας, τοὺς μὲν δωρεαῖς ὑπη-
γετο, τοὺς δ' ὑποσχέσεσι· τοὺς δὲ
πειλαῖς ἐξεφόβησε· τοὺς δὲ καὶ διε-
χρήσατο, ἐς κατάπληξιν ἑτέρων. ἐ-
ί τε τὰ πλήθη παρερχόμενος ἐ-
ημαγώγει, καὶ τοὺς δεσμώτας αὐτῶν
ξέλυεν, οὓς ὁ Σερτώριος κατέδη-
ε· καὶ τοῖς Ἴβηρσι τὰ ὅμηρα ἀπέ-
υεν. οἷς ὑπαχθέντες, ὑπήκουον
ὲ ὡς στρατηγῷ (τὸ γὰρ δὴ μετὰ Σερ-
τώριον εἶχεν ἀξίωμα) οὐ μὲν τοι
ωρὶς δυσμενείας οὐδὲ τότε ἐγίγνον-
το· καὶ γὰρ ὠμότατος αὐτίκα ἐς
ολάσεις θαρρήσας ἐφαίνετο, καὶ τῶν
ἐκ Ῥώμης αὐτῷ συμφυγόντων ἐπι-
φανῶν ἔκτεινε τρεῖς, καὶ τὸν ἀδελφι-
δοῦν ἑαυτοῦ. ὡς δὲ ἐφ' ἕτερα τῆς Ἰ-
βηρίας ὁ Μέτελλος ᾤχετο (οὐ γὰρ
ἔτι δυσχερὲς ἐδόκει Περπένναν ἐπι-
τρέψαι μόνῳ Πομπηΐῳ) ἐπὶ μὲν τι-
νὰς ἡμέρας ἐγίγνοντο ἀψιμαχίαι
καὶ ἀπόπειραι Πομπηΐου καὶ Περπέννα,
μὴ σαλευόντων ἀθρόως τῶν στρατῶν·
τῇ δεκάτῃ δὲ ἀγὼν αὐτοῖς μέγιστος

ſentis periculi reputatio, quòd Perpenna tanquam privatus contemnebatur, à ſola verò Sertorii fortitudine pendere videbatur exercitus incolumitas. In eo publico Perpennæ odio barbarorum affectus eminebat, Luſitanorum præcipuè, quorum maximè opera imperator uſus fuerat. Ut verò teſtamento aperto homicidam inter hæredes aſcriptum apparuit, immenſum quantum crevit facinoris invidia, perpetrati non ſolùm in imperatorem, verùm in amicum etiam bene meritum. Nec temperaſſent manibus, ni Perpenna magno ambitu alios muneribus placaſſet, alios pollicitis, quoſdam etiam ſua manu confodiſſet ad terrorem incutiendum ceteris. Quin & populos obibat concionabundus, & gratiam captando ſolvebat quotquot Sertorius in vincula conjecerat, dimiſſis & obſidibus Hiſpanorum. Quibus beneficiis deliniti parebant quidem ut proprætori, & ſucceſſori Sertorii, attamen ne tunc quidem perpacatis animis: nam continuò fiducia confirmata crudelis ſupra modum redditus, occidit tres nobiles viros qui ex Urbe ad eum confugerant, & præter eos fratris filium. Metello autem in diverſam Hiſpaniæ partem digreſſo, quippe qui iam facile judicabat Perpennæ Pompeium opponere, per aliquot dies inter hos duos velitatum eſt, dum uterque ſuorum virtutem experitur, immotis exercitibus:

Teſtamentum Sertorii.

Perpennæ homicidia.

423

decima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

decima verò die magnum prælium commiſſum eſt. Viſum eſt enim ſemel armis decernere, dum Pompeius Perpennam imperatorem præ ſe contemnit: Perpenna ſuos non diu manſuros in officio ratus, conferre ſigna properat. Nec mora, Pompeius fit ſuperior: ut qui rem habebat cum vulgari duce ſegníque exercitu: itaque nemine reſiſtente Perpenna in turba fugiens in dumetum ſe abdidit, ſuorum metu non minus quàm hoſtium: quem deprehenſum quidam equites retraxerunt, etiam à ſuo milite convitiis impetitum ut homicidam Sertorii, vociferantémque, habere ſe multa Pompeio indicanda, ad ſeditiones urbanas pertinentia, ſive ex animo, ſive fingentem ut ſalvus ad eum perduceretur. At ille priuſquam in conſpectum veniret, juſſit occidi hominem, veritus ne novum aliquid indicans, novarum calamitatum pop. Rom. initium fieret: id quod admodum prudenter factum magnam ei laudem attulit. Atque ita belli Hiſpanienſis idem qui vitæ Sertorii finis fuit. qui ſi diutius vixiſſet, nec tam citò, nec tam facilè bellum hoc confectum fuiſſet.

Perpennæ & Pompeii magnum prœlium.

Perpennæ interitus.

Prudens conſilium Pompeii. Hiſpanienſis belli finis.

Eodem tempore Capuæ Spartacus genere Thrax, quondam Romanam militiam ſecutus, tunc verò ex captivo gladiator, circiter ſeptuaginta ejuſdem conditionis perſuaſit, ut pro ſua potius libertate quàm pro ſpectato-

Spartacus gladiator.

ἐξεῤῥάγη· ἐνὶ γὰρ ἔργῳ κρίναντ[…] διακεκρίσθαι, Πομπήϊος μὲν τ[…] Περπέννα στρατηγίας καταφρονε[…] Περπέννας δ' ὡς ἐ πιστῷ χρησ[…] μένος ἐπὶ πολὺ τῷ στρατῷ, πα[…] σχεδὸν τῇ δυνάμει συνεπλέκετ[…] ταχὺ δ' ὁ Πομπήϊος περιῆν, ο[…] οὔτε στρατηγοῦ διαφέροντος, ο[…] προθύμου στρατοῦ. καὶ τροπῆς πα[…] των ὁμαλοῦ γινομένης, ὁ μὲν Πε[…] πέννας ὑπὸ θάμνῳ ποάς ἐκρύφθη[…] δεδιὼς τοὺς οἰκείους μᾶλλον τῶν πο[…] λεμίων. λαβόντες δ' αὐτὸν ἱππε[…] τινὲς εἷλκον ἐς τὸν Πομπήϊον, ἐπ[…] βλασφημούμενον ὑπὸ τῶν ἰδίων, ὡ[…] αὐθέντην Σερτωρίου· καὶ βοῶντ[…] πολλὰ μηνύσειν τῷ Πομπηΐῳ περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ στάσεως (ἔλεγε δέ, εἴ[τ'] ἀληθεύων, εἴθ' ἵνα σῶος ἀχθε[ίη] πρὸς αὐτόν) ὁ δέ, προπέμψας ἀπέκτεινεν αὐτὸν πρὶν ἐς ὄψιν ἐλ[…] θεῖν· δείσας ἄρα μή τι μηνύσει[…] ἀδόκητον, καὶ ἑτέρων ἀρχὴ κακῶ[ν] ἐν Ῥώμῃ γένοιτο· καὶ ἔδοξεν εὐφρό[…] νως πάνυ τοῦθ' ὁ Πομπήϊος πρᾶ[…] ξαι, καὶ συνετέλεσεν αὐτῷ καὶ τοῖ[…] ἐς δόξαν ἀγαθήν. τέλος δ' ἦν τοῦτο τοῦ περὶ Ἰβηρίαν πολέμου, ω[…] καὶ Σερτωρίῳ τοῦ βίου γινόμενον· δο[…] κεῖ γὰρ οὐκ ἂν οὔτε ὀξέως, οὔτε εὐ[…] μαρῶς, οὕτως ἔτι Σερτωρίου περιόν[…] τος συντελεσθῆναι.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου περὶ τὴν Ἰταλίαν μονομάχων ἐς θέας ἐ[ν] Καπύῃ τρεφομένων, Σπάρτακος Θρᾷξ ἀνήρ, ἐστρατευμένος ποτ[ε] Ῥωμαίοις, ἐκ δὲ αἰχμαλωσίας ἐ[κ] πράσεως ἐν τοῖς μονομάχοις ὤν, ἔπεισεν αὐτῶν ἑβδομήκοντα ἄνδρας μάλιστα κινδυνεῦσαι περὶ ἐλευθερίας μᾶλλον, ἢ θέας ἐπιδείξεως

καὶ βια[…]

καὶ βιασάμενος σὺν αὐτοῖς τοὺς φυλάσσοντας, ἐξέδραμε. καὶ τινῶν ὁδοιπόρων ξύλοις καὶ ξιφιδίοις ὁπλισάμενος, ἐς τὸ Βέσβιον ὄρος ἐξέφυγεν, ἔνθα πολλοὺς ἀποδιδράσκοντας οἰκέτας, καὶ τινὰς ἐλευθέρους, ἐκ τῶν ἀγρῶν ὑποδεχόμενος, ἐλῄστευε τὰ ἐγγὺς, ὑποστρατήγους ἔχων Οἰνόμαόν τε καὶ Κρίξον μονομάχους· μεριζομένῳ δ' αὐτῷ τὰ κέρδη κατ' ἰσομοιρίαν, ταχὺ πλῆθος ἦν ἀνδρῶν. καὶ πρῶτος ἐπ' αὐτὸν ἐκπεμφθεὶς Οὐαρίνιος Γλάβρος, ἐπὶ δ' ἐκείνῳ Πόπλιος Οὐαλέριος, οὐ πολιτικὴν στρατιὰν ἄγοντες, ἀλλ' ὅσους ἐν σπουδῇ καὶ παρόδῳ συνέλεξαν (οὐ γάρ πω Ῥωμαῖοι πόλεμον, ἀλλ' ἐπιδρομήν τινα καὶ λῃστηρίῳ τὸ ἔργον ὅμοιον ἡγοῦντο εἶναι) συμβάλοντες ἡττῶντο· Οὐαρινίου δὲ καὶ τὸν ἵππον αὐτὸς Σπάρτακος περιέσπασε· παρὰ τοσοῦτον ἦλθε κινδύνου Ῥωμαίων ὁ στρατηγὸς αὐτὸς, αἰχμάλωτος ὑπὸ μονομάχου γενέσθαι. μετὰ δὲ τοῦτο Σπαρτάκῳ μὲν ἔτι μᾶλλον πολλοὶ συνέθεον, καὶ ἑπτὰ μυριάδες ἦσαν ἤδη στρατοῦ· καὶ ὅπλα ἐχάλκευε, καὶ παρασκευὴν ἀνελέγετο· οἱ δ' ἐν ἄστει τοὺς ὑπάτους ἐξέπεμπον μετὰ δύο τελῶν, καὶ τούτων ὑπὸ μὲν θατέρου Κρίξος ἡγούμενος τρισμυρίων ἀνδρῶν, περὶ τὸ Γάργανον ὄρος ἡττᾶτο, καὶ δύο μέρη τοῦ στρατοῦ καὶ αὐτὸς συναπώλετο αὐτοῖς· Σπάρτακον δὲ διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἐπὶ τὰ Ἄλπεια καὶ ἐς Κελτοὺς ἀπὸ τῶν Ἀλπείων ἐπειγόμενον ὁ ἕτερος ὕπατος προλαβὼν, ἐκώλυε τῆς φυγῆς, καὶ ὁ ἕτερος ἐδίωκε. ὁ δὲ, ἐφ' ἑκάτερον αὐτῶν ἐπιστρεφόμενος, παρὰ μέρος ἐνίκα, καὶ οἱ μὲν σὺν θορύβῳ τὸ ἀπὸ τοῦδε ὑπεχώρουν· ὁ δὲ Σπάρτακος, τριακοσίους Ῥωμαίων αἰχ-

rum voluptate dimicarent: effractáque cuſtodia, & armis quæ viatoribus eripuerat inſtructus, occupavit Veſuvium: ubi multos fugitivos, quoſdam etiam ingenuos ex agris affluentes ſuſcipiens, latrociniis infeſtabat circumvicina, præfectis minoribus utens OEnomao Crixóque gladiatoribus: quúmque ex æquo prædas devideret, brevi magnas contraxit copias. Contra quem miſſi, Varinius Glaber primùm, mox P. Valerius, non cum juſtis exercitibus, ſed obiter repentino collecto milite (adhuc enim 424 pop. Rom. latrocinium hoc non bellum exiſtimabat) parum proſperè pugnaverunt. Varinii equo etiam Spartacus potitus eſt: tantillum abſuit quin prætor à gladiatore caperetur. Victor majore jam concurſu celebrabatur, ita ut præſto haberet virorum ſeptuaginta millia, arma fabricaret, magnos apparatus faceret. Tandem ex Urbe mittuntur conſules cum duabus legionibus: à quorum altero Crixus ad Garganum cum triginta millibus prælio ſuperatus cecidit, vix tertia exercitus ejus parte ſuperſtite. Spartaco per Appenninum ad Alpes & inde porro in Galliam properanti alter conſul prævento iter præcluſit, tergis hærente altero: ille ſingulos per vices aggreſſus repulit: quibus trepidè fugientibus victor trecentos Romani nominis captivos mactans, paren-

Veſuvium occupatum.

OEnomaus, & Crixus, duces.

Conſules contra Spartacum miſſi. Crixi clades.

Spartacus trecentos Romanos mactat, ut parentes

Crixi manibus. Spartaci copiæ.

parentavit Crixi manibus, & auctus ad CXX. M. peditum Urbem petebat, combuſtis impedimentis ſuperfluis, captivis ad unum interfectis, jumentis quoque jugulatis, quò expeditior fieret. Transfugam verò, quum multi adjungere ei ſe cuperent, admittebat neminem. Conſules iterum illum in Piceno aggreſſi, magno prælio victi ſunt. Mutavit tamen ſententiam petendi Urbem, quòd adhuc pœniteret virium, nec ſatis militariter inſtructum haberet exercitum: nullus enim eos juvabat populus, ſed fugitivi tantùm erant & convenæ. Ergo Thurinos mon-

Spartacus transfugas non admittit.

Conſulum clades.

μαλώτους ἐναγίσας Κρίξῳ, δυόδεκα μυριάσι Ῥωμαίων πεζῶν ἐς Ῥώμην ὑπήγετο, τὰ ἄχρηστα τῶν σκευῶν κατακαύσας, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους πάντας ἀνελὼν, καὶ ἐπισφάξας τὰ ὑποζύγια, ἵνα κοῦφος εἴη. αὐτομόλων τε πολλῶν αὐτῷ προσιόντων οὐδένα προσίετο. καὶ τῶν ὑπάτων αὐτὸν αὖθις περὶ τὴν Πικηνίτιδα γῆν ὑποστάντων, μέγας ἀγὼν ἕτερος ὅδε γίνεται, καὶ μεγάλη καὶ τότε ἧσσα Ῥωμαίων. ὁ δὲ τὴν μὲν ἐς Ῥώμην ὁδὸν μετέγνω, ὡς οὔπω γεγονὼς ἀξιόμαχος, οὐδὲ τὸν στρατὸν ὅλον ἔχων στρατιωτικῶς ὡπλισμένον· (οὐ γάρ τις αὐτοῖς συνέπραττε πόλις, ἀλλὰ θεράποντες ἦσαν καὶ αὐτόμολοι καὶ σύγκλυδες) τὰ δ' ὄρη τὰ

Ὁ δὲ Σπάρτακος τριακοσίους Ῥωμαίων αἰχμαλώτους ἐναγίσας Κρίξῳ.] Mos notus ex Tertulliano de Spectaculis, & Servio ad illum Virgilii verſum, *Viventes rapit inferias, quos immolet umbris.* Sic Sylla C. Marium occidit, *pertractum per ora vulgi ad ſepulchrum Lutatiæ gentis*, ait Valerius. Idem factitatum à Carthaginienſibus apud Polybium lib. 1. Suetonius Auguſto cap. 15. *Scribunt quidam trecentos ex dedititiis electos, utriusque ordinis, ad aram divo Julio exſtructam Idibus Martiis hoſtiarum more mactatos.* Quod ait Suetonius, *hoſtiarum more*, non temere adjectum. Seneca de Clementia: *Ergo non dabit pœnas, qui tot civilibus bellis fruſtra petitum caput non occidere conſtituat, ſed immolare?* Valerius Maximus, *Damaſippi juſſu principum civitatis capita hoſtiarum capitibus permiſta ſunt.* Alibi de Q. Pompeio Cos. Ambitioſi ducis illecebris corrupti milites, ſacrificare incipientem adorti, in modum victimæ mactaverunt. Livius lib. 7. *Nec in acie tantum ibi cladis acceptum, quam quod* CCCVII. *milites Romanos captos Tarquinienſes immolarunt: qua fœditate ſupplicii aliquanto ignominia populi Romani inſignior fuit.* Ita apud Philonem contra Flaccum ἱερείου τρόπον κρεουργηθῆναι. Cur tantæ ignominiæ hoc mortis genus haberetur, modus efficiebat; quem paucis verbis aperit Florus lib. 2. c. 5. *Legatos quippe noſtros, ob ea quæ deliquerant jure agentes, nec gladio quidem, ſed ut victimas ſecuri percuſſit.* Olim ſecuri tantum ſontes puniebantur, poſtea etiam gladio, hoc ſupplicium illo lenius & honeſtius viſum: Et fœditas ejus ſupplicii in cauſa fuit, quare in militem qui Papinianum mori juſſum, non gladio, ſed ſecuri percuſſerat, animadverti juſſerit Caracallus apud Spartianum & Xiphilinum. Victimis autem comparantur ſecuri percuſſi, quia illæ ſeceſpita & hi ſecuri humi ſtrati feriebantur. Appianus: ὁ δὲ Σκιπίων τοὺς εἰς τὸ μέσον παραχθέντας αἰκισάμενος, καὶ μᾶλλον αὐτῶν τοὺς ἐκβοήσαντας ἐκέλευσε τοὺς αὐχένας ἁπάντων ἐς τοὔδαφος πασσάλοις προσδεθέντας ἀποτμηθῆναι. vide Briſſonium, formularum lib. 1. & Lipſium ad Taciti annal. l. 15. c. 67.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ρη τὰ περὶ Θουρίους καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν κατέλαβε, καὶ χρυσὸν μὲν ἢ ἄργυρον τοὺς ἐμπόρους ἐσφέρειν ἐκώλυε, καὶ κεκτῆσθαι τοὺς ἑαυτοῦ· μόνον δὲ σίδηρον καὶ χαλκὸν ὠνοῦντο πολλοῦ, καὶ τοὺς ἐσφέροντας οὐκ ἠδίκουν· ὅθεν ἀθρόας ὕλης εὐπορήσαντες, εὖ παρεσκευάσαντο, καὶ θαμινὰ ἐπὶ λεηλασίας ἐξῄεσαν. Ῥωμαίοις τε πάλιν συνενεχθέντες ἐς χεῖρας ἐκράτουν καὶ τότε, καὶ λείας πολλῆς γέμοντες ἐπανῄεσαν.

Τριέτης τε ἦν ἤδη καὶ φοβερὸς αὐτοῖς ὁ πόλεμος, γελώμενος ἐν ἀρχῇ καὶ καταφρονούμενος, ὡς μονομάχων· προτεθείσης τε στρατηγῶν ἄλλων χειροτονίας ὄκνος ἐπεῖχεν ἅπαντας, καὶ παρήγγελλεν οὐδείς, μέχρι Λικίνιος Κράσσος, γένει καὶ πλούτῳ Ῥωμαίων διαφανής, ἀνεδέξατο στρατηγήσειν· καὶ τέλεσιν ἓξ ἄλλοις ἤλαυνεν ἐπὶ τὸν Σπάρτακον. ἀφικόμενος δὲ, καὶ τὰ τῶν ὑπάτων δύο προσέλαβε. καὶ τῶνδε μὲν αὐτίκα διακληρώσας, ὡς πολλάκις ἡττημένων, ἐπὶ θανάτῳ μέρος δέκατον, διέφθειρεν· οἱ δ᾽ οὐχ οὕτω νομίζουσιν, ἀλλὰ παντὶ τῷ στρατῷ συμβαλόντα καὶ τόνδε καὶ ἡττημένον, πάντων διακληρῶσαι τὸ δέκατον, καὶ ἀνελεῖν ἐς τετρακισχιλίους, οὐδὲν διὰ τὸ πλῆθος ἐνδοιάσαντα. ὁποτέρως δ᾽ ἔπραξε, φοβερώτερος αὐτοῖς τῆς τῶν πολεμίων ἥττης φανείς, αὐτίκα μυρίων Σπαρτακείων ἐφ᾽ ἑαυτῶν που στρατοπεδευόντων ἐκράτει· καὶ δύο αὐτῶν μέρη κατακτανών, ἐπ᾽ αὐτὸν ἤλαυνε τὸν Σπάρτακον συγκαταφρονήσας. νικήσας δὲ καὶ τόνδε λαμπρῶς, ἐδίωκε φεύγοντα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ὡς δια-

tes ipſúmque oppidum inſedit, edicto nequis negotiator aurum argentúmve in caſtra importaret, néve cui ſuorum hæc habere liceret: ſolum ferrum & æs emebant carè, & abſtinebant mercatoribus injuriam: unde multa parata materie bene ſe inſtruxerunt, vacantes interim prædationibus continuis. Cum Romanis etiam denuo congreſſi tunc quoque victores magnam prædam retulerunt.

Jam tertius annus agebatur belli hujus terrifici, & in tantam molem aucti, à contemptis initiis ob autorum ejus vilitatem: 425
quo tempore vigor ille priſtinus adeo elanguit, ut comitiis prætoriis nemo candidatus prodiret, donec Licinius Craſſus, genere divitiíſque nobilis, præturam ſuſcipere auſus cum aliis ſex legionibus profectus eſt contra Spartacum. Quibus duas illas conſulares adjunxit, prius ob tot ignominioſas clades decimatas: quamvis quidam tradant productis in aciem omnibus legionibus quum malè pugnatum eſſet, tum demum decimaſſe, nihil deterritum multitudine, quòd ſic deperirent fermè IIII. M. Utrocunque modo res acta eſt, poſtquam effecit ut magis quàm hoſtis timeretur, confeſtim decem millia ex Spartaci copiis ſeorſum caſtrametata aggreſſus, tantam edidit ſtragem ut tertia modò pars ad ſuum ducem refugerit: quem mox contemptim adortus vicit egregiè, & ad mare compulit

Licinius Craſſus contra Spartacum miſſus.

Decimatorum quatuor millia ſupplicio affecta.

Spartaci clades variæ.

cogitantem de trajectu in Siciliam: quod ne faceret, vallo foſſâque opere militari interclusus eſt. Conantem dein erumpere ut Samnium peteret, Craſſus repreſſit, cæſis mane ſex millibus, nec paucioribus ſub veſperam, tribus tantùm è ſuis amiſſis, ſeptem ſauciis: tanti momenti ad victoriam fuit recens animadverſionis memoria. At Spartacus expectans equitatum alicunde affore, non amplius ad certamen deſcendebat totis viribus, ſed obſeſſores nunc hàc nunc illàc vexabat repentinis eruptionibus, & faſces in foſſam congerendo, vallum ſuccendebat, laborem eis reddens difficilem: & medio ſpatio quo ab hoſte dirimebatur, unum è captivis Romanis ſuſpendit, oſtendens ſuis quid paſſuri eſſent ni vicerint. Quæ poſtquam in Urbem fama pertulit, moverunt indignationem populo, quòd tam diu traheretur bellum cum gladiatoribus. móxque Pompeius, nuper ex Hiſpania reverſus, juſſus eſt ire ad exercitum: quòd videretur ſupereſſe haudquaquam contemnendum negotium. At Craſſus ne hoc pacto confecti belli gloria penes Pompeium foret, modis omnibus hoc agebat ut ſine mora cum Spartaco decerneret: qui & ipſe non expectandum Pompeium cenſens, Craſſum invitabat ad fœdera: quo non impetrato ob indignitatem rei, ſtatuit ſubire pugnæ aleam, equitatu jam auctus: perruptíſque munitionibus cum omnibus copiis

Captivus Romanus à Spartaco ſuſpenſus.

426

πλευσόμενον ἐς Σικελίαν· καὶ καταλαβών, ἀπετάφρευε καὶ ἀπετείχιζε καὶ ἀπεσταύρου. βιαζομένου δὲ τὴν Σαμνῖτιν τοῦ Σπαρτάκου διαδραμεῖν, ἔκτεινεν ὁ Κράσσος ἐς ἑξακισχιλίους ἄλλους περὶ ἕω, καὶ περὶ δείλην ἐς τοσούσδε ἑτέρους, τριῶν ἐκ τοῦ Ῥωμαίου στρατοῦ μόνων ἀποθανόντων, καὶ ἑπτὰ τρωθέντων· τοσήδε ἦν αὐτίκα διὰ τὴν κόλασιν ἐς τὸ τῆς νίκης θράσος μεταβολή. Σπάρτακος δὲ ἱππέας ποθὲν αὐτῷ προσιόντας περιμένων, οὐκέτι μὲν ἐς μάχην ᾔει τῷ στρατῷ παντί, πολλὰ δ' ἠνώχλει τοῖς περικαθημένοις ἀνὰ μέρος. ἄφνω τε καὶ συνεχῶς αὐτοῖς ἐπιπίπτων, φακέλλους τε ξύλων ἐς τὴν τάφρον ἐμβάλλων κατέκαιε, καὶ τὸν πόνον αὐτοῖς δύσεργον ἐποίει. αἰχμάλωτόν τε Ῥωμαῖον ἐκρέμασεν ἐν τῷ μεταιχμίῳ, δεικνὺς τοῖς ἰδίοις τὴν ὄψιν ὧν πείσονται μὴ κρατοῦντες. οἱ δ' ἐν ἄστει Ῥωμαῖοι, τῆς πολιορκίας πυνθανόμενοι, καὶ ἀδοξοῦντες εἰ χρόνιος αὐτοῖς ἔσται πόλεμος μονομάχων, προσκατέλεγον ἐπὶ τὴν στρατείαν Πομπήϊον, ἄρτι ἀφικόμενον ἐξ Ἰβηρίας, πιστεύοντες ἤδη δυσχερὲς εἶναι καὶ μέγα τὸ Σπαρτάκειον ἔργον. διὰ δὲ τὴν χειροτονίαν τήνδε καὶ Κράσσος (ἵνα μὴ τὸ κλέος τοῦ πολέμου γένοιτο Πομπηΐου) πάντα τρόπον ἐπειγόμενος ἐπεχείρει τῷ Σπαρτάκῳ, καὶ ὁ Σπάρτακος, τὸν Πομπήϊον προλαβεῖν ἀξιῶν, ἐς συνθήκας τὸν Κράσσον προὐκαλεῖτο. ὑπερορώμενος δ' ὑπ' αὐτοῦ, διακινδυνεύειν τε ἔγνω, καὶ παρόντων οἱ τῶν ἱππέων ἤδη, ὥσατο παντὶ τῷ στρατῷ διὰ τοῦ περιτειχίσματος,

καὶ ἔφυ-

ἔφυγεν ἐπὶ Βρεντέσιον, Κράσσου
ιώκοντος. ὡς δὲ καὶ Λεύκολλον ἐ-
πύθετο ὁ Σπάρτακος ἐς τὸ Βρεντέ-
σιον, ἀπὸ τῆς ἐπὶ Μιθριδάτῃ νίκης
παριόντα, εἶναι, πάντων ἀπογνοὺς,
χεῖρας ᾔει τῷ Κράσσῳ μετὰ πολ-
λοῦ καὶ τότε πλήθους. γενομένης δὲ
μάχης μακρᾶς τε καὶ καρτερᾶς
ς ἐν ἀπογνώσει τοσῶνδε μυριά-
δων, τιτρώσκεται τὸν μηρὸν ὁ Σπάρ-
τακος δορατίῳ, καὶ συγκύψας ἐς
τὸ γόνυ, καὶ προβαλὼν τὴν ἀσπί-
δα, πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἀπεμάχε-
το· μέχρι καὶ αὐτὸς καὶ πολὺ πλῆ-
θος ἀμφ' αὐτὸν κυκλωθέντες ἔ-
πεσον. ὅ, τε λοιπὸς αὐτοῦ στρατὸς ἀ-
κόσμως ἤδη κατεκόπτοντο κατὰ πλῆ-
θος· ὡς φόνον γενέσθαι τῶν μὲν οὐδ'
ἀριθμητὸν, Ῥωμαίων δὲ ἐς χι-
λίους ἄνδρας, καὶ τὸ Σπαρτάκου νέ-
κυν οὐχ εὑρεθῆναι. πολὺ δέ τι
πλῆθος ἦν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκ τῆς
μάχης διαφυγὸν, ἐφ' οὓς ὁ Κράσ-
σος ἀνέβαινεν· οἱ δὲ, διελόντες ἑ-
αυτοὺς ἐς τεσσαράκοντα μέρη, ἀπ-
εμάχοντο, μέχρι πάντες ἀπώ-
λοντο, πλὴν ἑξακισχιλίων, οἱ λη-
φθέντες ἐκρεμάσθησαν ἀνὰ ὅλην
τὴν ἐς Ῥώμην ἀπὸ Καπύης ὁ-
δόν.

Καὶ τάδε Κράσσος ἓξ μησὶν ἐρ-
γασάμενος, ἀμφήριστος ἐκ τοῦ-
δε αὐτίκα μάλιστα τῇ δόξῃ τῇ
Πομπηΐου γίγνεται· καὶ τὸν στρατὸν οὐ
μεθίει, διότι μηδὲ Πομπήϊος. ἐς
ὑπατείαν ἄμφω παρήγγελλον, ὁ
μὲν, ἐστρατηγηκὼς, κατὰ τὸν νόμον Σύλ-
λα· ὁ δὲ Πομπήϊος, οὔτε στρατηγήσας,
οὔτε ταμιεύσας· ἔτος τε ἔχων τέταρ-
τον ἐπὶ τοῖς τριάκοντα. τοῖς δὲ δη-
μάρχοις ὑπέσχετο πολλὰ τῆς ἀρχῆς
τὸ ἀρχαῖον ἐπανάξειν. αἱρεθέντες δὲ ὕπατοι, οὐδ' ὣς μεθίεσαν,

fugiebat Brundiſium, Craſſo perſequente. ſed ubi cognovit Lucullum appuliſſe eò, reverſum à victoria Mithridatica, deſperans produxit copias etiam tum validas in aciem: quúmque acerrimus conflictus eſſet cum deſperatorum tot millibus, Spartacus tragula femur ſaucius in genu ſubſedit, objectóque clypeo rejiciebat impetum hoſtium, donec cum multis ſuorum circumventus cecidit. Tum verò ceteri turbatis ordinibus cædebantur, ut iniri non poſſet cæſorum numerus: ex Romano exercitu fermè mille deſiderati ſunt. Spartaci cadaver inveniri nequiit. Multi in montes diffugerunt ex prælio: nec Craſſus à perſequendo deſtitit. Illi diviſi in quadraginta catervas repugnabant, donec omnes deleti ſunt, exceptis ſex millibus: qui in poteſtatem redacti per totam viam pependerunt qua in Urbem itur à Capua.

Spartaci clades & interitus.

His rebus intra ſex menſes geſtis, Craſſus poſthac viſus eſt Pompeii gloriæ non cedere, retinuítque exercitum, ſicut & ille: nam conſulatum petebant ambo, hic prætorius, juxta legem Corneliam: Pompeius verò nec prætorius nec quæſtorius, annum agens quartum ſupra trigeſimum, ſed tribuniſplebis pollicebatur multum de poteſtate priſtina. Quin & deſignati jam conſules non dimittebant exercitus, prope Urbem ſedendo,

Licinius Craſſus & Pompeius conſulatum petunt.

Seditio Craſſi & Pompeii.

ambo cauſas afferentes has: Pompeius ajebat ſe expectare Metellum revertentem ad triumphum Hiſpanienſem: Craſſus cauſabatur, debere Pompeium prius copias dimittere. Tum populus videns rem ad novas ſeditiones tendere, ſe à duobus obſideri exercitibus, conſules in foro ſuperiore loco ſedentes rogavit ut redirent in mutuam gratiam. eas preces primùm uterque repulit. deinde quum vates dira prædicerent, niſi conciliarentur conſules, populus rurſum gemebundus & ſupplex eaſdem preces redintegravit, non immemor malorum quæ Syllæ Mariíque contentiones invexerant. Tum Craſſus, prior à pervicacia diſcedens, è ſella excendit collegæ dextram in concordiæ fidem porrigens: qui aſſurgens properavit obviam. móxque conjunctas dextras acclamationes variæ ſecutæ ſunt fauſta comprecantium: nec prius concio dimiſſa eſt, quàm conſules miſſionem amborum exerçituum edicerent. Atque ita metu maximæ ſeditionis ſatis tranquillè res publica liberata eſt, anno ab obitu Tiberii Gracchi fermè ſexageſimo, qui civilibus contentionibus initium dederat.

427

Craſſus & Pompeius in gratiam redeunt.

Pompeius & Craſſus exercitus dimittunt.

Tiberius Gracchus civilibus contentionibus initium dedit.

τὸν στρατὸν ἔχοντες ἀγχοῦ τῆς πι
λεως· ἑκάτερος πρόφασιν τὴν
ποιούμενος· Πομπήϊος μὲν, ἐς τ
Ἰβηρικὸν θρίαμβον περιμένειν ἐπα
νιόντα Μέτελλον· ὁ δὲ Κράσσος, ὁ
Πομπήϊον δέον προδιαλῦσαι. καὶ
δῆμος, ἀρχὴν στάσεως ὁρῶν, κα
φοβούμενος δύο στρατοὺς περικαθη
μένους, ἐδέοντο τῶν ὑπάτων ἐν ἀγο
ρᾷ προκαθημένων συναλλαγῆνα
πρὸς ἀλλήλους· καὶ τὰ μὲν πρῶτ
ἑκάτερος ἀπεκρούετο, ὡς δὲ καὶ θεο
ληπτοι τινὲς προὔλεγον πολλὰ καὶ δ
νὰ, εἰ μὴ συναλλαγεῖεν οἱ ὕπα
τοι, ὁ δῆμος αὖθις αὐτοὺς μετ᾽ ο
μωγῆς παρεκάλει πάνυ ταπεινὸς
ἔτι τῶν Σύλλα καὶ Μαρίου κακῶν ἀνα
φέροντες. καὶ ὁ Κράσσος, πρότε
ρος ἐνδοὺς, ἀπὸ τοῦ θρόνου κατέ
βαινε, καὶ ἐς τὸν Πομπήϊον ἐχώρει
τὴν χεῖρα προτείνων ἐπὶ διαλλα-
γαῖς· ὁ δ᾽ ὑπανίστατο, καὶ προσέ
τρεχε. καὶ δεξιωσαμένων ἀλλήλους
εὐφημίαι τε ἦσαν ἐς αὐτοὺς ποικί
λαι, καὶ οὐ πρὶν ὁ δῆμος ἀπέστη τ
ἐκκλησίας, ἢ προγράψαι τοὺς ὑ
πάτους τὰς ἀφέσεις τῶν στρατοπέδων
οὕτω μὲν δὴ, δόξασα καὶ ἥδε μεγάλη
στάσις ἔσεσθαι, κατελύετο εὐσταθῶς
καὶ ἔτος ἦν τῷδε τῷ μέρει τῶν ἐμ-
φυλίων ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα μάλιστ
ἀπὸ τῆς ἀναιρέσεως Τιβερίου Γράκ-
χου.

ἈΠΠΙΑ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ἈΠΠΙΑΝΟΥ ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ῬΩΜΑΙΚΩΝ ἘΜΦΥΛΙΩΝ. Β.

Μετὰ δὲ τὴν Σύλλα μοναρχίαν, καὶ ὅσα ἐπ' αὐτῇ Σερτώριός τε καὶ Περπέννας περὶ Ἰβηρίαν ἔδρασαν, ἕτερα ἐμφύλια Ῥωμαίοις τοιάδε ἐγίγνετο· μέχρι Γάϊος Καῖσαρ καὶ Πομπήϊος Μάγνος ἀλλήλοις ἐπολέμησαν, καὶ Πομπήϊον μὲν καθεῖλεν ὁ Καῖσαρ, Καίσαρα δ' ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τινὲς, ὡς βασιλιζόμενον, κατέκανον. ταῦτα δὲ ὅπως ἐγένετο, καὶ ὅπως ἀνηρέθησαν ὅτε Πομπήϊος καὶ ὁ Γάϊος, ἡ δευτέρα τῶν ἐμφυλίων ἥδε δηλοῖ. ὁ μὲν δὴ Πομπήϊος, ἄρτι τὴν θάλασσαν καθήρας ἀπὸ τῶν λῃστηρίων τότε μάλιστα πανταχοῦ πλεοναστάντων, Μιθριδάτην ἐπὶ τοῖς λῃσταῖς καθῃρήκει Πόντου βασιλέα, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη προσέλαβεν ἀμφὶ τὴν ἕω διετάσσετο. ὁ δὲ Καῖσαρ ἦν ἔτι νέος, δεινὸς εἰπεῖν τε καὶ πρᾶξαι, τολμῆσαί τε ἐς πάντα, καὶ ἐλπίσαι περὶ ἁπάντων, ἐς δὲ δὴ φιλοτιμίαν ἀφειδὴς ὑπὲρ δύναμιν· ὡς ἀγορανομῶν ἔτι καὶ στρατηγῶν εἶναι κατάχρεως, καὶ τῷ

APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM DE BELLIS CIVILIBUS LIBER II.

SYLLÆ dominationem, quæque poſt eam Sertorii Perpennæque ductu in Hiſpania geſta ſunt, varii civiles motus ſunt ſecuti, uſque ad bellum civile Pompeianum: cujus exitu Pompeius à Cæſare, Cæſar à ſenatu è medio ſublatus eſt: ut videre licet ex hoc ſecundo civilium bellorum volumine. Nam Pompeius perpurgato longè latéque mari à piratarum receptaculis, quorum in omni hominum memoria nunquam tantus fuit numerus, Mithridatem 428
quoque Ponti regem debellaverat: poſt quam victoriam & regnum ejus & alias gentes in oriente devictas in eam formam redegit quam ipſi viſum eſt. Quo tempore Cæſar juvenis erat, eloquentiæ rebúſque gerendis juxta idoneus, audax, & nihil non ſpe præcipiens, ſupra vires ambitioſus: quippe qui etiam tum ædilis & prætor ingens æs alienum

Cajus Cæſar.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

contraxit captandis auris popularibus, profuſiſſimo cuique maximè aſpirare ſolitis.

Catilina.

Catilina quoque celebrabatur loco natus honeſtiſſimo, ſed parum ſanæ mentis, & infamis ſuſpicione parricidii, quaſi amore captus Aureliæ Oreſtillæ filium ſuum ſuſtuliſſet, quòd illa gravaretur niſi orbo nubere: amicus Syllæ, factionĩſque illius ſtudioſiſſimus. Qui poſtquam profuſionibus ambitioſis ad pauperiem redactus eſt, nihilominus gratioſus apud potentiores tum viros tum fœminas, inter ceteros candidatos conſulatum petiit, viam ſibi muniturus ad tyrannidem: qua ſpe fruſtratus eſt, quippe jam ſuſpectus, ut affectans non ferendam in libera civitate potentiam. Conſulatum verò, illo repulſam paſſo, Cicero eſt aſſecutus, vir facundiſſimus. In eum Catilina, irridens ſuffragia populi, cavillabatur, ut novum hominem (ſic enim vocare ſolent eos qui non majorum gloria, ſed ſuapte virtute inclaruerunt) & quia in Urbe natus non erat, Inquilinum appellabat: quo nomine vocantur qui alienas ædes incolunt. Ipſe verò poſthac abſtinuit à reip. tractatione, ratus eam multum habere contentionis ac invidiæ, nec multum tamen conferre ad tyrannidem. Nihilominus magnam vim pecuniæ corrogabat à pleriſque ex eo genere mulierculárum quæ maritos pertæſæ ſperabant rebus novatis illorum interitum: conjuravítque cum aliquot ſenatoribus & equitibus Romanis, conſciis etiam plebeiis, ſervis, pere-

Aurelia Oreſtilla.

Novi homines qui appellentur.

πλήθει δαιμονίως ὑπερφρέσκειν τῶν δήμων αἰεὶ τοὺς δαψιλεῖς ἐπινοούντων.

Γάϊος δὲ Κατιλίνας, μεγέ- τε δόξης καὶ γένους λαμπρότητι π- ερώνυμος, ἔμπληκτος ἀνήρ, δ- ξας ποτὲ καὶ υἱὸν ἀνελεῖν δι' Αὐρ- λίας Ὀρεστίλλης ἔρωτα, οὐχ ὑφιστ- μένης τῆς Ὀρεστίλλης παῖδα ἔχον- γήμασθαι, Σύλλα φίλος τε καὶ στ- σιώτης καὶ ζηλωτὴς μάλιστα γεγονα- ἐκ δὲ φιλοτιμίας καὶ ὅδε ἐς πενί- ὑπενηνεγμένος, καὶ θεραπευόμενος ἔτι πρὸς δυνατῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἐς ὑπατείαν παρήγγει- λεν, ὡς τῇδε παρελευσόμενος ἐς τυραννί- δα. πάνυ δ' ἐλπίσας αἱρεθήσεσθαι διὰ τὴν ὑποψίαν τήνδε ἀπεκρ- ούσθη. καὶ Κικέρων μὲν ἦρχεν ἀντ' αὐ- τοῦ, ἀνὴρ ἥδιστος εἰπεῖν τε καὶ ῥη- τορεῦσαι· Κατιλίνας δ' αὐτὸν ἐ- ὕβριν τῶν ἑλομένων ἐπέσκωπτεν, μὲν ἀγνωσίαν γένους, καινὸν ὀνομά- ζων (καλοῦσι δ' οὕτω τοὺς ἀφ' ἑαυ- τῶν, ἀλλ' οὐ τῶν προγόνων, γνωρί- μους) ἐς δὲ ξενίαν τῆς πόλεως, Ἰγ- κουΐλινον. ᾧ ῥήματι καλοῦσι τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις. αὐτὸς δὲ πολιτειῶν μὲν ὅλως ἐτ- ἀπεστρέφετο ἐκ τοῦδε, ὡς οὐδὲν ἐ- μοναρχίαν ταχὺ καὶ μέγα φερού- σαν, ἀλλ' ἔριδος καὶ φθόνου μεστήν· χρήματα δὲ ἀγείρων πολλὰ παρὰ πολλῶν γυναικῶν, αἱ τοὺς ἄνδρας ἤλπιζον ἐν τῇ ἐπαναστάσει διαφθερεῖν, συνώμνυτο ἐσὶν ἀπὸ τῆς βουλῆς καὶ τῶν καλουμένων ἱππέων· συνῆγε δὲ καὶ δημότας, καὶ ξένους, καὶ θεράποντας·

καὶ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

καὶ πάντων ἡγεμόνες ἦσαν αὐτῷ
Κορνήλιος Λέντλος καὶ Κέθηγος,
τότε τῆς πόλεως ἐστρατήγουν· ἀ-
ά τε τὴν Ἰταλίαν περιέπεμπεν ἐς
ς τῶν Συλλείων τοὺς τὰ κέρδη τῆς τό-
ε βίας ἀναλωκότας, καὶ ὀρεγομένους
ργων ὁμοίων· ἐς Φαισούλας τῆς Τυρ-
ηνίας Γάϊον Μάλλιον, ἐς δὲ τὴν
Πικηνῖτιδα καὶ τὴν Ἀπουλίαν, ἑτέ-
ρους, οἳ στρατὸν αὐτῷ συνέλεγον ἀ-
φανῶς. καὶ τάδε πάντα ἔτι ἀγνοού-
μενα Φουλβία οὐκ ἀφανὴς ἐμήνυσε
τῷ Κικέρωνι. ἧς ἐρῶν Κοΐντος Σπου-
ιος, ἀνὴρ δὲ ὀνείδη πολλὰ τῆς
βουλῆς ἀπεωσμένος, καὶ τῆσδε τῆς
Κατιλίνα συνθήκης ἠξιωμένος, κού-
φως μάλα καὶ φιλοτίμως ἐξέφερεν,
ία πρὸς ἐρωμένην, ὡς αὐτίκα δυ-
ναστεύσων. ἤδη δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ
Ἰταλίᾳ γιγνομένων λόγος ἐφοίτα·
καὶ ὁ Κικέρων τήν τε πόλιν ἐκ δια-
στημάτων φρουραῖς διελάμβανε, καὶ
τῶν ἐπιφανῶν ἐξέπεμπε πολλοὺς ἐς
πάντα τὰ ὕποπτα τοῖς γιγνομέ-
νοις ἐφεδρεύειν. Κατιλίνας δ᾽, οὐ-
δενὸς μέν πω θαρροῦντος αὐτοῦ λα-
βέσθαι, διὰ τὴν ἔτι τῆς ἀκριβοῦς
γνωσίαν, δεδιὼς δὲ ὅμως, καὶ τὸ
χρόνιον ἡγούμενος ὕποπτον, ἐν δὲ τῷ
τάχει τὴν ἐλπίδα τιθέμενος, τότε
χρήματα προὔπεμπεν ἐς Φαισού-
λας, καὶ τοῖς συνομωμόταις ἐντειλά-
μενος κτεῖναι Κικέρωνα, καὶ τὴν πό-
λιν ἐκ διαστημάτων πολλῶν νυκτὸς
ἐμπρῆσαι μιᾶς, ἐξῄει πρὸς Γάϊον
Μάλλιον, ὡς αὐτίκα στρατὸν ἄλλον
ἀθροίσων, καὶ ἐς τὸν ἐμπρησμὸν τῆς
πόλεως ἐπιδραμούμενος. ὁ μὲν δὴ
ῥάβδους τε καὶ πελέκεας, ὡς τις ἀν-
θύπατος, κούφως μάλα ἀνέ-
χε πρὸ ἑαυτοῦ, καὶ ἐς τὸν Μάλ-
λιον ἐχώρει στρατολογῶν. Λέντλῳ δὲ

griniſque hominibus: ſed præ-
cipua Cornelii, Lentuli, Ce-
thegíque opera uſus eſt, qui
tum prætores erant in Urbe.
Per Italiam quoque dimiſit cer-
tos homines ad ſolicitandum 429
eos qui Syllanis temporibus ma-
le quæſita peius jam profude-
rant, talium lucrorum etiam
tum cupidi, C. Manlium Feſu-
las, alios item in Picenum &
Apuliam, qui clàm colligerent
militem. Hos occultos appa-
ratus prima omnium indicavit
Ciceroni Fulvia, non ignobilis
fœmina, cujus amator Q. Cur-
ius, unus è conjuratis, ob vi-
tam probroſam ſenatu motus,
jactaverat apud amicam, brevi
fore ut ſe præpotentem videat.
Jámque rumor creſcebat de co-
natibus etiam eorum qui circum
populos Italiæ miſſi fuerant,
quum conſul in Urbe præſidia
diſpoſuit, & non paucos illuſtres
viros ad loca ſuſpecta miſit. At
Catilina, quamvis nemo aude-
ret ei manus injicere, nondum
re ſatis detecta, veritus tamen
ne cum mora ſuſpicio creſceret,
& in celeritate ſpem collocans,
præmiſſis Feſulas pecuniis, man-
davit conjuratis Ciceronem oc-
cidere, Urbem eadem nocte di-
verſis locis incendere: móxque
ad C. Manlium profectus eſt, ut
contracta nova manu hominum
perditorum incenſam Urbem in-
vaderet: quod iter prælatis faſci-
bus ſecuribúſque fecit tanquam
proconſul, interim quacunque
ibat militem colligens. Lentu-

Fulvia Ciceroni conjurationem Catilinariam aperit.

Q. Curius.

Mandatum Catilinæ de Cicerone occidendo.

lus

lus verò partitis inter conjuratos operis conſtituit utquamprimùm cognoviſſent Catilinam perveniſſe Feſulas, ipſe cum Cethego ſicis ſub veſte armati fores Ciceronis ſummo mane peterent, & propter dignitatem facilè admiſſi prætextu ſecretioris colloquii longius ſeductum confoderent: L. Sextius, concione per præcones advocata, Ciceronem accuſaret, quòd homo natura timidus & turbulentus, civitatem turbaret temerè: nocte ſequenti alia conjuratorum manus duodecim excitaret incendia, miſcerétque omnia rapinis, & optimi cujuſque civis cædibus. Hæc erant Lentuli, Cethegi, Statilii, Caſſiique, ejus conjurationis principum con-
430 ſilia, occaſionem ſolam expectantium. Interea legati Allobrogum, qui magiſtratus ſuos accuſatum venerant, in eandem conjurationem pellecti ſunt ut Gallos concitarent contra rempublicam. Cum iis Lentulus ad Catilinam miſit Vulturtium Crotonenſem, non ſine literis, ſed nullo inſcriptis titulo. Allobroges ancipites conſilii, rem cum Fabio Sanga communicant ſuæ civitatis patrono: qui mos eſt provincialium, ut ſuum quæque natio patronum in Urbe habeat. Hujus Sangæ indicio monitus Cicero, legatos curavit in reditu comprehendendos unà cum Vulturtio, móxque in ſenatum introduxit: qui faſſi quicquid de Lentulo erant conſcii, palam arguebant, ex eo ſæpe au-

Allobrogum legati in conjurationem Catilinæ pellecti.

Vulturtius Crotonenſis.

Sangas.

Allobrogum legati comprehenſi.

δὲ καὶ τοῖς συνωμόταις ἔδοξεν, … Κατιλίναν ἐν Φαισούλαις πυν… νοιντο γεγονῆσθαι, Λέντλον μὲν … τὸν δὲ Κέθηγον ἐφεδρεῦσαι ταῖς Κι… κέρωνος θύραις περὶ ἕω, μετὰ κρυμμένων ξιφιδίων, ἐσδεχθέντας τε διὰ τὴν ἀξίωσιν, καὶ λαλοῦντας ὅ, τι δή, μηκῦναι τὴν ὁμιλ… ἐν περιπάτῳ, καὶ κτεῖναι περισπάσαντας ἀπὸ τῶν ἄλλων· Λούκιον … Σήστιον τὸν δήμαρχον ἐκκλησίαν … θὺς ὑπὸ κήρυξι συναγαγεῖν, καὶ κα… τηγορεῖν τοῦ Κικέρωνος ὡς ἀεὶ δει… καὶ πολεμοποιοῦ, καὶ τὴν πόλιν οὐδενὶ δεινῷ διαταράττοντος· ἐπὶ τῇ Σηστίου δημηγορίᾳ νυκτὸς αὐτ… κατὰ τῆς ἐπιούσης, ἑτέρους ἐν δυόδε… τόποις ἐμπιμπράναι τὴν πόλιν, διαρπάζειν, καὶ κατακτείνειν τ… ἀρίστους. ὧδε μὲν Λέντλῳ καὶ Κεθη… γῳ καὶ Σταπιλίῳ καὶ Κασσίῳ, τοῖ… ἄρχουσι τῆς ἐπισυναστάσεως, δέδοκτ… καὶ τὸν καιρὸν ἐπετήρουν. Ἀλλοβρίγω… δὲ πρέσβεις, αἰτιώμενοι τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν, ἐς τὴν Λέντλου συνωμοσίαν ἐπήχθησαν, ὡς ἀναστήσοντες ἐπὶ Ῥωμαίους τὴν Γαλατίαν· καὶ Λέντλος μετ' αὐτοῖς συνέπεμπε… ἐς Κατιλίναν Βουρτούκιον, ἄνδρα Κροτωνιάτην, γράμματα χωρὶς ὀνομάτων γεγραμμένα φέροντα. οἱ δὲ Ἀλλόβριγες ἐνδοιάσαντες, ἐκοινώσαντο Φαβίῳ Σάγγᾳ, ὃς ἦν τῶν Ἀλλοβρίγων προστάτης, ὥσπερ ἁπάσαις πόλεσιν ἔστι τις ἐν Ῥώμῃ προστάτης· παρὰ δὲ τοῦ Σάγγα μαθὼν ὁ Κικέρων, συνέλαβεν ἀπιόντας τοὺς Ἀλλόβριγάς τε καὶ Βουρτούκιον, καὶ ἐς τὴν βουλὴν εὐθὺς ἐπήγαγεν· οἱ δ' ὡμολόγουν ὅσα τοῖς ἀμφὶ τὸν Λέντλον συνῄδεσαν, ἀχθέντας τε ἤλεγχον ὡς ὁ Κορνήλιος Λέντλος

εἴποι

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ποι πολλάκις, εἱμάρθαι, τρεῖς Κορνηλίους γενέσθαι Ῥωμαίων μονάρχους, ὧν ἤδη Κίνναν καὶ Σύλλαν γεγονέναι. λεχθέντων δὲ τούτων, ἡ μὲν βουλὴ Λέντλον παρέλυσε τῆς ἀρχῆς· ὁ δὲ Κικέρων, ἕκαστον ἐς τὰς οἰκίας τῶν στρατηγῶν διαθείς, ἐπανῆλθεν αὐτίκα, καὶ ψῆφον περὶ αὐτῶν ἐδίδου. θόρυβος δ' ἦν ἀμφὶ τὸ βουλευτήριον ἀγνοουμένου ἔτι τοῦ ἀκριβοῦς καὶ δέος τῶν συνεγνωκότων· οἰκέται δὲ Λέντλου καὶ Κεθήγου θεράποντές τε καὶ ἐξελεύθεροι, χειροτέχνας πολλοὺς προσλαβόντες, κατ' ὀπισθίας ὁδοὺς περιῄεσαν ἐπὶ τὰς τῶν στρατηγῶν οἰκίας, ὡς τοὺς δεσπότας ἐξαρπασόμενοι· ὧν ὁ Κικέρων πυθόμενος, ἐξέδραμεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ διαθεὶς ἐς τὰ ἐπίκαιρα φύλακας, ἐπανῆλθε, καὶ τὴν γνώμην ἐπετάχυνε. Σιλανὸς μὲν δὴ πρῶτος ἔλεγεν, ὃς ἐς τὸ μέλλον ᾕρητο ὑπατεύειν. ὧδε γὰρ Ῥωμαίοις ὁ μέλλων ὑπατεύσειν, πρῶτος εἰσφέρει γνώμην· ὡς αὐτὸς (οἶμαι) πολλὰ τῶν κυρουμένων ἐργασόμενος, καὶ ἐκ τοῦδε εὐβουλότερόν τε καὶ εὐλαβέστερον ἐνθυμησόμενος περὶ ἑκάστου. ἀξιοῦντι δὲ τῷ Σιλανῷ τοὺς ἄνδρας ἐσχάτῃ κολάσει μετιέναι, πολλοὶ συνετίθεντο· ἕως ἐπὶ Νέρωνα τῆς γνώμης περιϊούσης, ὁ Νέρων ἐδικαίου φυλάττειν αὐτοὺς μέχρι Κατιλίναν ἐξέλωσι πολέμῳ, καὶ τὰ ἀκριβέστατα μάθωσι· Γάϊός τε Καῖσαρ, οὐ καθαρεύων μὲν ὑπονοίας μὴ συνεγνωκέναι τοῖς ἀνδράσι, Κικέρωνος δ' οὐ θαῤῥοῦντος καὶ τόνδε, ὑπεραρέσκοντα τῷ δήμῳ, ἐς τὸν ἀγῶνα προβαλέσθαι, προσετίθει διαθέσθαι τοὺς ἄνδρας Κικέρωνα τῆς Ἰταλίας ἐν πόλεσι-

tum, fato deberi Urbis imperium tribus Corneliis, ex quibus jam Cinnam Syllámque fuiſſe. Tum ſenatus Lentulo magiſtratum ademit, conſul conjuratis in ædes prætorum datis in cuſtodiam mox reverſus, rogabat de eis ſententias. Interea magnus tumultus erat ante curiam, nondum re ſatis cognita, & conſciorum magna trepidatio: nam Lentuli & Cethegi ſervi libertíque aſſumpta magna manu opificum, conati ſunt per poſticum in prætorum ædes irrumpere, & vi dominos eripere. Quo cognito Cicero procurrit è curia, diſpoſitíſque præſidiis reverſus urgebat ſententias. Silanus conſul deſignatus primus rogatus eſt, ex more, opinor ideo quòd decretorum ſenatus executio ad ejus loci ſenatores plerumque pertineat: quo circumſpectiora cautioraque par eſt eſſe eorum conſilia. Is cenſuit extremam pœnam de conjuratis ſumendam multis aliis aſſentientibus: donec Nero ſuo loco pro ſententia dixit, aſſervandos in cuſtodia tantiſper dum Catilina debellaretur, & negotium totum exquiſitè pernoſceretur. Idem & C. Cæſari viſum ſuſpecto nonnihil, quaſi & ipſe conſiliorum talium particeps, aut certè non ignarus fuerit: nec tamen à conſule nominatus: quippe qui non auderet hominem apud plebem gratioſiſſimum in periculum adducere. Addidit ad ſententiam, diſtribuendos reos per oppida Italica Ciceronis arbitrio, & finito bello ſiſten-

Conjurati in cuſtodiam dati.

Silani ſententia de conjuratis.

Neronis.

C. Cæſaris.

lo ſiſtendos in judicium, nec indicta cauſa durius conſulendum in homines nobiles. Quod quia videbatur æquum, multi tranſibant in eam ſententiam: donec

Catonis. Cato jam manifeſtè in ſuſpicionem vocans Cæſarem, conſúlque timens noctem futuram, ne multitudo conjurationis conſcia, quæ tum in foro incerta conſilii verſabatur, ſibi quoque metuens auderet aliquid nefarium, perſuaſerunt ut tanquam in facinore deprehenſi indicta cauſa damnarentur. Ac mox priuſquam ſenatus dimitteretur, ſingulos eorum Cicero è domibus in carcerem deductos, ignorante plebe in conſpectu ſuo juſſit necari: deinde in forum progreſſus eos vixiſſe ſignificavit. Ita multitudo metu diſperſa eſt, dum quiſque evaſiſſe contentus eſt, latêre ſe exiſtimans: & civitas reſpiravit ea die liberata ingenti ſolicitudine. Jam Catilina ad viginti millia circa ſe habebat, quorum quartam partem armaverat. Eum in Galliam iter fa-

Catilina ab Antonio victus. cientem ut apparatum ſuum abſolveret, Antonius, alter conſul, ad Alpes aſſecutus, haud magno labore vicit: ut qui rem pravo conſilio cœptam, tum quoque imparatus & nullo conſilio gerere coactus eſt. Attamen nec i-

Catilinæ & aliorum nobilium virorum interitus. pſe Catilina, nec quiſquam ex nobilibus qui tum aderant, fugere dignatus eſt, ſed in medios hoſtes ſe injicientes occubuerunt. Hic fuit periculoſiſſimæ conjurationis unà cum autore

σιν οἷς ἂν αὐτὸς δοκιμάσῃ, μέχρ Κατιλίνα καταπολεμηθέντος, ἐς καστήριον ὑπαχθῶσι, καὶ μὴ ἀνήκεστον ἐς ἄνδρας ἐπιφανεῖς ᾖ, π λόγου καὶ δίκης ἐξειργασμένης. καίου δὲ τῆς γνώμης φανείσης δεχθείσης, ἀκρατῶς οἱ πολλοὶ με ετίθεντο· μέχρι Κάτων, ἤδη σ φῶς ἀνακαλύπτων τὴν ἐς τὸν Κα σαρα ὑποψίαν, καὶ ὁ Κικέρων δ διὼς ἀμφὶ τῇ νυκτὶ περιστήσῃ, μ τὸ συνεγνωκὸς τοῖς ἀνδράσι πλ θος ἀνωρθύμενον ἔτι κατ' ἀγορὰ καὶ δεδιὼς περί τε σφῶν αὐτῶν κ περὶ ἐκείνων, ἐργάσηταί τι ἄτ πον, ἔπεισαν ὡς αὐτοφώρων ἄνε κρίσεως καταγνῶναι. καὶ εὐθὺς ἐ τῶν οἰκιῶν, ἔτι τῆς βουλῆς συνεστώσης ἕκαστον αὐτῶν ὁ Κικέρων ἐς τὸ δε σμωτήριον μεταγαγών, τοῦ πλήθο ἀγνοοῦντος ἐπεῖδεν ἀποθνήσκοντας καὶ τοῖς ἐν ἀγορᾷ παροδεύων ἐσ μηνεν ὅτι τεθνᾶσιν· οἱ δὲ διελύοντ πεφρικότες τε καὶ περὶ σφῶν ἀγα πῶντες ὡς διαλαθόντες· οὕτω μὲν πόλις ἀνέπνευσεν ἀπὸ τοῦ δέους πολ λοῦ σφίσιν ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπι στάντες. Κατιλίναν δὲ ἐς δισμυρίους τε ἀγείραντα, καὶ τούτων τεταρτημόριον ὁπλίσαντα ἤδη, καὶ ἐς Γαλατίαν ἐπὶ ἄλλην παρασκευὴν ἀπιόντα Ἀντώνιος ὁ ἕτερος ὕπατος ὑπὲρ Ἄλπεις καταλαβὼν, οὐ δυσχερῶς ἐκράτησεν ἀνδρὸς ἐμπλήκτως ἀλλόκοτον ἔργον ἐπὶ νοῦν λαβόντος τε, καὶ ἐς πεῖραν ἔτι ἐμπληκτότερον ἀπαρασκεύως περιαγαγόντος. οὐ μὴν ὅγε Κατιλίνας, οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς τῶν συνόντων ἐπιφανῶν φυγεῖν ἠξίωσεν, ἀλλ' ἐσδραμόντες ἐς τοὺς πολεμίους ἀπώλοντο· ὧδε μὲν ἡ Κατιλίνα ἐπανάστασις παρ' ὀλίγον, ἐς

ἔσχατον

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

κατον ἐλθούσας κινδύνους τῇ πόλει, λύετο, καὶ ὁ Κικέρων, ἅπασιν λόγου δυνάμει μόνῃ γνώριμος, τότε καὶ ἐπὶ ἔργῳ διὰ στόμα ἦν, καὶ σωτὴρ ἐδόκει περιφα- ἀπολλυμένῃ τῇ πατρίδι γενέσ- θαι, χάριτές τε ἦσαν αὐτῷ πα- τὴν ἐκκλησίαν καὶ εὐφημίαι ποικίλαι. Κάτωνος δ᾽ αὐτὸν καὶ πατέρα τῆς πατρίδος προσαγορεύσαντος, ἐπεβόησεν ὁ δῆμος. καὶ δοκεῖ τισὶν ἥδε ἡ εὐφημία, ἀπὸ Κικέρωνος ἀρξαμένη προελθεῖν ἐς νῦν αὐτοκρατόρων τοὺς φαινομένους ἀξίους. οὐδὲ γὰρ τοῖσδε, καίπερ βασιλεῦσιν, εὐθὺς ἀπ᾽ ἀρχῆς ταῖς ἄλλαις ἐπωνυμίαις, ἀλ- σὺν χρόνῳ μόλις ἥδε, ὡς ἐντε- ἐπὶ μεγίστοις δὴ μαρτυρία ψηφίζεται.

Ὁ δὲ Καῖσαρ, στρατηγὸς ἐς Ἰ- βηρίαν αἱρεθεὶς, ἐπεὶ μέντοι πρὸς χρηστῶν διεκρατεῖτο ἐν Ῥώμῃ, πολὺ πλέονα τῆς περιουσίας ὀφλὼν διὰ τὰς φιλοτιμίας. ὅτε φασὶν αὐ- τὸν εἰπεῖν, ὅτι δέοιτο δισχιλίων καὶ πεντακοσίων μυριάδων, ἵνα ἔχοι μηδέν. διαθέμενος δὲ τοὺς ἐνοχλοῦν- τας ὡς ἐδύνατο, καὶ τῆς Ἰβηρίας ἐπιβὰς, χρηματίζειν μὲν ταῖς πό- λεσιν ἢ διαιτᾶν δίκας ἢ ὅσα ὁμοιό- τροπα τούτοις ἅπαντα ὑπερεῖδεν, ὡς οὐδὲν οἷς ἐπενόει χρήσιμα· στρα- τιὰν δὲ ἀγείρας, ἐπετίθετο τοῖς ἔ- τι λοιποῖς Ἰβήρων ἀνὰ μέρος, μέ- χρι τὴν Ἰβηρίαν ἐς τὸ ὁλόκληρον ἐπέφηνε Ῥωμαίοις ὑποτελῆ· καὶ χρήματα πολλὰ ἐς Ῥώμην ἀπέπεμ- ψεν, ἐς τὸ κοινὸν ταμιεῖον· ἐφ᾽ οἷς ἡ μὲν βουλὴ θριαμβεῦσαι παρέχεν αὐτῷ, ὁ δὲ τῆς πομπῆς τὴν παρα- σκευὴν ἐς τὸ λαμπρότατον ἐν τοῖς τῆς Ῥώμης προαστείοις διεκόσμει· ἐν

ſuo depulſæ à reipublicæ ſalute exitus: qui Ciceronem eatenus ſola eloquentia clarum, etiam rebus celebrem fecit, ut haud dubiè tum ſervator patriæ ſit habitus: quamobrem etiam gratiæ ſunt ei actæ publicè, & autore Catone poſt varias acclamationes populi pater patriæ conſalutatus eſt. Pater patriæ Cicero ſalutatus. Cujus appellationis honor ut tum ante omnes ſuo merito ei contigit, ita nunc imperatoribus duntaxat dignis ſolet tribui: 432 nam ne his quidem quanquam regiam poteſtatem adeptis ſtatim cum ceteris cognominibus hoc quoque additur, ſed vix tandem ut abſolutæ virtutis teſtimonium publico decreto conceditur.

Cæſar verò provinciam ſortitus Hiſpaniam, retinebatur à creditoribus, quibus ſolvendo non erat, exhauſtus ambitioſis ſumptibus: quo tempore vox ejus excepta eſt, Cæſaris dictum. opus eſſe ſibi bis millies & quingenties centenis millibus ut nihil habeat: utcunque cum iis tranſegit: provinciam ingreſſus, non conventus obire, non jus reddere, parum apta hæc ratus ſuo propoſito: ſed coactis copiis per partes aggrediebatur reliquos Hiſpanos, donec univerſam eorum terram populo Romano fecit tributariam. Itaque magna vi pecuniæ miſſa in ærarium, triumphum à ſenatu impetravit. Jámque apparatus futuræ pompæ ſplendidiſſimos faciebat in ſuburbiis, quum

comitio-

comitiorum conſularium dies advenit, & oportebat candidatos adeſſe: nec fas erat ſemel Urbem ſine pompa ingreſſum, iterum cum triumpho reverti. Ille verò jam dudum ejus magiſtratus percupidus, nec dum etiam ad triumphandum ſatis inſtructus, per nuntios rogavit ſenatum ut permitteret abſenti per amicos conſulatum petere: quod etiamſi legibus vetitum, indultum tamen ſciebat aliis. Ceterùm quum jam ultima dies adeſſet, qua competitores profiteri nomina opportebat, Catone petitioni ejus multùm diúque contradicente, ſupervenit Cæſar contempto triumpho, & profeſſione facta expectabat comitia. Interea Pompeius rebus contra Mithridatem geſtis clarus ac præpotens, poſtulabat à ſenatu ut multa quæ regibus, dynaſtis, & civitatibus, conceſſerat, patres rata haberent, multis obſtantibus præ invidia: præſertim Lucullo, qui provincia decedens, debilitato jam rege, bellum hoc facile ſucceſſori ipſi Pompeio tradiderat, jactans ſuam eſſe victoriam, Craſſo quoque in ſuum favorem pertracto. Quod indignè ferens, ille Cæſarem adjungit ſibi ſocium, operam ſe daturum jurejurando pollicitus, ut conſul fieret: ac mox per Cæſarem Craſſus ei conciliatus eſt. ita hi tres potentiſſimi viri operas præſtabant mutuas: quam conſpirationem Varro hiſtoricus uno libro complexus, inſcripſit Tricipitinam. At ſenatus ſuſpectam habens eorum potentiam, L. Bibu-

Cæſar conſulatum petit,

433

Craſſus Pompeio per Cæſarem conciliatus.

Varro hiſtoricus.

αἷς ἡμέραις ὑπατείας ἦσαν π
ραγγελίαι, καὶ ἔδει τὸν παραγγ
λοντα παρεῖναι, ἐσελθόντι δὲ ἐς
ὴν ἔτι ἐπὶ τὸν θρίαμβον ἐπανελ
ὁ δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἐς πολλὰ τυχ
πειγόμενος, καὶ τὴν πομπὴν
ἑτοίμην ἔχων, ἐσέπεμπε τῇ βου
δεόμενος τρέψαι οἱ τὴν παραγ
λίαν ἀπόντι ποιήσασθαι διὰ τῶν φί
λων, εἰδὼς μὲν παράνομον, γεγο
ὸς ἤδη καὶ ἑτέροις. Κάτωνος δ' ἀν
τιλέγοντος αὐτῷ, καὶ τὴν ἡμέρ
τελευταίαν οὖσαν τῶν παραγγελι
ἀναλοῦντος ἐπὶ τοῖς λόγοις, ἰ-
δρώμενος ὁ Καῖσαρ ὑπεριδὼν
θρίαμβον, καὶ παραγγείλας ἐς τ
ἀρχὴν, ἀνέμενε τὴν χειροτον
ἐν δὲ τούτῳ Πομπήϊος ἐκ τῶν Μ
θριδατείων ἔργων ἐπὶ μέγα δόξης
δυνάμεως ἐλθὼν, ἠξίου πολλὰ,
σα βασιλεῦσι καὶ δυνάσταις καὶ π
λεσιν ἐδεδώκει, τὴν βουλὴν
βαιῶσαι. φθόνῳ δ' αὐτὸν οἱ πο
λοὶ, καὶ μάλιστα Λεύκολλος, ὁ
πρὸ Πομπηΐου στρατεύσας ἐπὶ τὸν Μ
θριδάτην, ὡς ἀσθενέστατον αὐτ
ἀπολιπὼν τῷ Πομπηΐῳ, διεκώλυ
ἴδιον ἔργον ἀποφαίνων τὸ Μιθριδ
τειον. καὶ Λευκόλλῳ συνελάμβα
νε Κράσσος. ἀγανακτῶν οὖν ὁ Πομ
πήϊος προσεταιρίζεται Καίσαρα
συμπράξειν ἐς τὴν ὑπατείαν ἐπ
μόσας. ὁ δ' εὐθὺς αὐτῷ Κράσσ
διήλλαξε. καὶ τρεῖς οἵδε τὸ μέγισ
ἐπὶ πᾶσι κράτος ἔχοντες, τὰς χρεία
ἀλλήλοις συνηράνιζον· καὶ τις αὐτῶ
τήνδε τὴν συμφροσύνην συγγρα
φεὺς, Βάῤῥων, ἑνὶ βιβλίῳ περιλα
βὼν, ἐπέγραψε Τρικάρανον. ὑφο
ρωμένη δ' αὐτοὺς ἡ βουλὴ Λεύκιον Βι

βλο

…ν ἐς ἐναντίωσιν τοῦ Καίσαρος
…ροτόνησεν αὐτῷ συνάρχειν, καὶ
…ὺς αὐτῶν ἦσαν ἔριδές τε καὶ ὅ-
…ων ἐπ' ἀλλήλους ἰδίᾳ παρα-
…σκευαί. δεινὸς δ' ὢν ὁ Καῖσαρ ὑ-
…κρίνεσθαι, λόγους ἐν τῇ βουλῇ
…ὶ ὁμονοίας διέθετο πρὸς Βίβλον,
…τὰ κοινὰ λυπήσοντες εἰ διαφέ-
…ρονται. πεισθεὶς δ' οὕτω φρονεῖν,
…περίσκεπτον ἤδη καὶ ἀπαράσκευον
…οὐδὲν ἔτι τῶν γιγνομένων ὑπονοοῦ-
…τοῦ Βίβλον ἔχων, χεῖρά τε πολ-
…ἀφανῶς ἡτοιμάζετο, καὶ νό-
…ους ὑπὲρ τῶν πενήτων ἐς τὸ βου-
…τήριον ἐσέφερε, καὶ γῆν αὐτοῖς
…εμε, καὶ τὴν ἀριστεύουσαν αὐ-
…ς μάλιστα περὶ Καπύην, ἐς τὰ
…ὰ διεμισθοῦτο τοῖς οὖσι πατρά-
…παίδων τριῶν, ἔμμισθον ἑαυτῷ
…δε τοῦ χάριτος πλῆθος τοσόν-
…ποιούμενος· δισμύριοι γὰρ ἀθρό-
…ἐφάνησαν οἱ τὰ τρία τρέφοντες
…ροι. ἐνισταμένων δὲ τῇ γνώμῃ πολ-
…ν, ὑποκρινάμενος δυσχεραίνειν
…οὐ δίκαια ποιούντων, ἐξέδρα-
…, καὶ βουλὴν μὲν οὐκέτι συνῆγεν
…τὸ ἔτος ὅλον, ἐπὶ δὲ τῶν ἐμ-
…λων ἐδημηγόρει, Πομπήϊόν τε ἐν
…τῷ καὶ Κράσσον ἠρώτα περὶ τῶν
…ων, οἱ δὲ αὐτοὺς ἐπῄνουν, καὶ
…δῆμος ἐπὶ τὴν χειροτονίαν ᾔει
…ὺ κεκρυμμένοις ξιφιδίοις. ἡ βου-
… δὲ (οὐ γάρ τις αὐτὴν συνῆ-
…, οὐδ' ἐξῆν τῷ ἑτέρῳ τῶν ὑπά-
…ν συναγαγεῖν αὐτήν) ἐς τὴν
…ίαν τοῦ Βίβλου συνελθόντες, οὐδὲν
…ἀντάξιον τοῦ Καίσαρος ἰσχύος τε
…παρασκευῆς ἐποίουν, ἐπενόουν δ'
…ως Βίβλον ἐνίστασθαι τοῖς νόμοις,
… μὴ δόξαν ἀμελείας ἀλλὰ ἥσσης

lum collegam Cæſari & adverſarium addidit: móxque inter eos orta eſt contentio, ut uterque armis ſe contra alterum inſtrueret. Sed Cæſar ſimulandi egregius artifex, in ſenatu orationem habuit ad Bibulum de concordia, quaſi cavens ne quod ex collegarum diſſenſione reſp. accipiat incommodum. Quúmque seriò paci ſtudere videretur, incauto nec præmuniente ſe altero, ut qui nil ſuſpicaretur amplius, repentè magna manu comparata & rogationes fecit in ſenatu in favorem pauperum, & agros eis diſtribuit: & agrum Campanum longè fertiliſſimum ex publico dilargitus eſt trium liberorum patribus, hac mercede gratiam plebis ſibi comparans: viginti enim millia extiterunt hujus ſolùm generis. quúmque multi obſiſterent quominus leges ſuas perficeret, proripuit ſe è curia quaſi non ferens eorum iniquitatem, nec poſthac reliquo anni tempore ſenatum habuit: tantùm pro roſtris concionabundus, Pompeium Craſſúmque præſentes rogitabat ecquid leges placerent: quibus approbantibus plebs ſub veſte ſicis armata vocabatur ad ſuffragia. Patres verò (nec enim licebat eos in ſenatum coire niſi autore utroque conſule) in ædibus Bibuli cœtus facientes, nihil quidem proficiebant adverſus vim & apparatum Cæſaris: animabant tamen eum ut legibus collegæ contradice-

L. Bibulus Cæſaris collega.

…t, quo aliena potius improbitate victus videri poſſet quàm

ſua

ſua negligentia. Irrupit ille in
forum concionante etiam tum
Cæſare: ortóque per alterca-
tionem tumultu, ad manus ven-
434 tum eſt: & ſicarii fregerunt fa-
Faſces Bibuli fracti. ſces Bibuli, tribunis quoque a-
liquot qui pro eo ſtabant vulne-
ratis: nec tamen quicquam ter-
ritus, nudatum præbebat jugu-
lum, clamore Cæſarianos ad
necem invitans: Si non poſſum,
inquit, collegæ perſuadere quæ
juſta ſunt, certè morte mea
ſceleſtum ac invidioſum fecero:
ſubduxerunt tamen invitum a-
mici in fanum Jovis Statoris,
Cato. foro proximum. Tum Cato ac-
cerſitus, ut erat robuſtus, pro-
truſis obſtantibus, per turbam
evaſit in locum ſuperiorem,
cœpítque concionari, ſed à Cæ-
ſarianis raptus è foro eſt: nihilo-
minus clàm per aliam viam re-
currens in roſtra, omiſſa concio-
natione, aſperè tantùm clama-
bat in Cæſarem, donec iterum
exturbatus eſt, & conſul leges
ſuas pertulit: juratis in eas ple-
beiis, à patribus quoque idem juſ-
jurandum exigens. Quod quum
non pauci autore Catone recu-
ſarent, Cæſar rogationem tulit
ad populum, ut capitalis eſſet qui
non juraret: ídque populus ſci-
vit: móxque omnes præ metu
jurarunt, & his tribuni plebis,
fruſtra reclamaturi lege jam con-
Vetius ad necem Cæſaris ſubmiſſus. firmata ab aliis. Interea Vetius
quidam è plebe procurrit in me-
dium, ſtrictum cultrum oſten-
tans, dicénſque ſe ſubmiſſum à
Bibulo, Cicerone atque Catone,
ut Cæſarem unà cum Pompeio

ἐνέγκαι. πεισθεὶς οὖν ὁ Βίβλ
ἐνέβαλεν ἐς τὴν ἀγορὰν, δημη
γοροῦντος ἔτι τοῦ Καίσαρος· ἔρι
δὲ καὶ ἀταξίας γιγνομένης πληγαὶ
ἦσαν ἤδη, καὶ οἱ μετὰ τῶν ξιφῶν
τὰς ῥάβδους καὶ τὰ σημεῖα τοῦ Βι
περιέκλων, καὶ τῶν δημάρχων ἐστί
περὶ αὐτὸν ὄντας ἔτρωσαν· Βίβλ
δ' οὐ καταπλαγεὶς, ἀπεγύμνου
σφαγὴν, καὶ μετὰ βοῆς ἐκάλει το
Καίσαρος φίλους ἐπὶ τὸ ἔργον.
„ γὰρ οὐ δύναμαι πεῖσαι τὰ δίκ
„ ποιεῖν (ἔφη) Καίσαρα, τ
„ ἄγος αὐτῷ καὶ μῖσος οὕτως ἀ
„ θανὼν ἐπιβαλῶ. Ἀλλὰ τὸν μὲν
κοντα ὑπεξήγαγον οἱ φίλοι ἐς
πλησίον ἱερὸν τοῦ Κτησίου Διός. Κ
των. δ' ἐπιπεμφθεὶς, ὥστε το
ὡς νέος ἐς μέσους, καὶ δημηγορ
ἤρχετο· μετέωρος δ' ὑπὸ τῶν Κ
σαρος ἀρθεὶς ἐξεφέρετο, καὶ λα
κατ' ἄλλας ὁδοὺς αὖθις ἀνέδραμ
ἐς τὸ βῆμα. καὶ λέγειν μὲν ἔτι οὐ
νὸς ἀπεγίνωσκε, τοῦ δὲ Καίσαρ
ἀγροίκως κατεβόα, μέχρι καὶ τ
μετέωρος ἐξερρίφη· καὶ τοὺς νόμους
Καῖσαρ ἐκύρωσε, καὶ ἐπ' αὐτο
τόν τε δῆμον ὥρκωσεν ἐς ἀεὶ κυρι
νομιεῖν, καὶ τὴν βουλὴν ἐκέλευ
ὀμνύναι. ἐνισταμένων δὲ πολλῶν
Κάτωνος, εἰσηγεῖτο μὲν ὁ Καῖσ
θάνατον τῷ μὴ ὀμόσαντι, καὶ ὁ δ
μος ἐπεκύρου. ὤμνυον δ' αὐτίκ
δείσαντες οἵ τε ἄλλοι καὶ οἱ δήμα
χοι. οὐ γὰρ ἔτι χρήσιμον ἀντιλέγ
ειν κυρουμένου διὰ τοὺς ἄλλους τ
νόμου. Οὐέττιος δ' ἀνὴρ δημότη
ἐς τὸ μέσον ἐσδραμὼν μετὰ ξιφιδίο
γυμνοῦ, ἐπιπεμφθῆναι ἔφη πρὸς τ
Βίβλου καὶ Κικέρωνος καὶ Κάτωνος
ἐς ἀναίρεσιν Καίσαρός τε καὶ Πομ

πηΐου

ηίου· καὶ τὸ ξιφίδιον αὐτῷ Βίβλου
κελεῦσαι ἐπιδοῦναι Ποσούμιον. ὑπό-
του δ' ὄντος ἐφ' ἑκάτερα τοῦ
ράγματος, ὁ μὲν Καῖσαρ ἐξε-
ράχυνε τὸ πλῆθος, τὴν δ' ἐ-
ιοῦσαν ἐξετάσειν τὸν Οὐέττιον ἀνε-
άλλοντο. καὶ ὁ Οὐέττιος, φυλασ-
όμενος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, νυ-
τὸς ἀνῃρέθη. εἰκαζομένου δ' ἐς ποι-
ίλα τοῦ συμβεβηκότος, ὁ Καῖσαρ
ὅτι ἀνῄει καὶ τοῦτο δρᾶσαι, λέγων
οὺς δεδιότας, ἕως ὁ δῆμος αὐτῷ
συνεχώρησεν, ἀμύνειν τοῖς ἐπιβε-
ουλευμένοις. καὶ Βίβλος μὲν, ἐκ
ειρῶν ἅπαντα μεθεὶς, οἷά τις ἰ-
ώτης, οὐ προῄει τῆς οἰκίας ἐπὶ τὸ
οιπὸν τῆς ἀρχῆς ἅπαν.

Ὁ δὲ Καῖσαρ οὐδ' αὐτὸς ἔτι ἐ-
ιὼν περὶ τοῦ Οὐεττίου, μόνος ἔχων
ὸ κράτος ἐπὶ τῆς πολιτείας· νό-
ους δ' ἐσέφερεν, ἐκθεραπεύων τὸ
πλῆθος, ἑτέρους, καὶ τὰ Πομπηΐῳ
ἐπραγμένα ἅπαντα ἐκύρου, κα-
άπερ ὑπέσχητο αὐτῷ· οἱ δ' ἱπ-
έες λεγόμενοι, τὴν μὲν ἀξίωσιν,
δήμου καὶ τῆς βουλῆς ὄντες ἐν μέ-
ῳ, δυνατώτεροι δὲ ἐς ἅπαντα πε-
ιουσίας τε ἕνεκα καὶ μισθώσεως τε-
ῶν καὶ φόρων, οὓς ὑπὸ τῶν ἐθνῶν
ελουμένους ἐξεμισθοῦντο, καὶ πλή-
ους βεβαιοτάτων ἐς ταῦτα θεραπόν-
των, ἐκ πολλοῦ τὴν βουλὴν ᾔτουν,
φεσιν τινὰ μέρους τῶν φόρων αὐτοῖς
ενέσθαι· καὶ ἀποδιέτριβεν ἡ βουλή·
δὲ Καῖσαρ, ἐς οὐδὲν τότε τῆς βου-
ῆς δεόμενος, ἀλλὰ μόνῳ τῷ δή-
ῳ χρώμενος, τὰ τρίτα τῶν μι-
θώσεων αὐτοῖς παρῆκεν, οἱ δὲ,
ὑπὲρ τὴν σφετέραν ἀξίωσιν ἀδοκή-
του τῆς χάριτος αὐτοῖς γενομένης,
ξεθείαζον αὐτόν. καὶ στῖφος ἀλλο-
ρατερώτερον τοῦ δήμου τόδε τῷ Καί-

confoderet: eúmque cultrum ſibi datum à Poſtumio lictore Bibuli. Hoc facto, quamvis ambiguæ ſuſpicionis, Cæſar uſus eſt ad exaſperandam multitudinem, inquiſitione dilata in craſtinum: ſed Vetius in carcere ſequenti nocte necatus eſt. Quúmque hic caſus interpretaretur variè, Cæſar hanc quoque culpam rejiciebat in quoſdam conſcientia timidos, donec effecit ut populus ei permitteret ab injuriis inſidiatorum ſe defendere. Tum verò Bibulus in univerſum omiſſa reip. tractatione, tanquam privatus domi ſe continuit, reliquo ſui conſulatus tempore.

At collega jam ſolus moderationem rerum obtinens, non amplius inquirebat de Vetio, verſus ad alias leges ferendas in plebis 435
gratiam: ſimúlque acta Pompeii rata habuit omnia, ut pollicitus fuerat. Eodem tempore equeſtris ordo inter ampliſſimum & plebeium medius, potens tam propriis divitiis, quàm quæſtu ex vectigalibus publicis, quæ redimere à populo ſolitus eum colebat maximè, remitti ſibi partem aliquam onerum à ſenatu petiit. Patribus verò cunctantibus Cæſar nihil eos moratus ſolóque conſenſu plebis uſus, remiſit eis partem tertiam ex locationum pretio: quapropter equites ſupra poſtulata nacti inſperatam gratiam, in cælum ferebant autorem ejus. Unde robuſtior etiam quàm antè ex plebe, manus propugnatorum acceſſit dignitati

Beneficium Cæſaris erga equites.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Cæſaris, ob inſtitutum hoc unicum. Quam gratiam ille auxit edendis quoque ſpectaculis & venationibus, ſupra opes undique æs alienum contrahens, & ſeipſum vincens apparatus magnificentia profuſiſque largitionibus: quibus effecit ut citerior ulteriórque Gallia ſibi provincia decerneretur in quinquennium, & legiones quatuor. Deinde ſatis intelligens, & ab Urbe diutius ſe abſore, & gratia majorem eſſe invidiam, Pompeio collocavit filiam, quamvis jam antè concordi, veritus amici etiam livorem propter ſucceſſus nimios. Præterea ſuæ factionis audaciſſimos conſules deſignavit in annum proximum, A. Gabinium ex intimis amicis, & L. Piſonem ſocerum, nuper affinitate conjunctum: Catone vociferante, imperia parari nuptiarum lenociniis. tribunos verò plebis Vatinium & Clodium Pulcrum, infamem, quaſi in Bonæ deæ ſacris, quæ mulierum erant propria, pudicitiam uxoris ipſius Cæſaris attrectaſſet. quod flagitium Cæſar diſſimulavit in homine apud plebem gratioſo, quamvis repudiata conjuge: alii verò diem dixerunt ut ſacrorum violatori, Cicerone accuſationem peragente: quo maximè tempore Cæſar teſtis citatus nihil prodidit,
436 imò & tribunatum pleb. ei curavit in Ciceronis odium, ſoliti conſpirationem trium virorum criminari, ut periculoſam libertati publicæ: tanto plus commo-

Gallia in quinquennium Cæſari decreta.

Cæſaris filia Pompeio collocata.

σαφῶς προσγεγένητο δι' ἑνὸς πολ
πεύματος. ὁ δὲ καὶ θέας ἐπεδίδου
κυνηγέσια θηρίων, ὑπὲρ δυνά
μιν δανειζόμενος ἐς ἅπαντας, καὶ
προτέρας πάνθ' ὑπερβάλλων πα
ρασκευῇ καὶ χορηγίᾳ καὶ δόσεσι λαμ
πραῖς, ἐφ' οἷς αὐτὸν εἵλοντο Γα
λατίας τῆς τε ἐντὸς Ἄλπεων καὶ ὑπὲρ
Ἄλπεις ἐπὶ πενταετὲς ἄρχειν,
ἐς τὴν ἀρχὴν ἔδοσαν τέλη στρατ
τέσσαρα. ὁ δὲ, καὶ τὴν ἀποδημί
οἱ χρόνιον ὁρῶν ἐσομένην, καὶ τ
φθόνον ὡς ἐπὶ μεγίστοις δὴ τοῖς δ
δομένοις μείζονα, Πομπηΐῳ μὲν ἐξέ
γνυ τὴν θυγατέρα, καίπερ ὄντι
Σκιπίωνι, δεδιὼς μὴ καὶ φίλος
ἐπιφθονήσειε τῷ μεγέθει τῆς εὐδαιμο
νίας, τοὺς δὲ θρασυτάτους τῶν στα
σιωτῶν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μέλλοντος
ἔτους. καὶ ὕπατον μὲν ἀπέφηνεν Αὐ
λον Γαβίνιον, φίλον ἑαυτοῦ, Λευ
κίου δὲ Πείσωνος, τοῦ σὺν ἑαυτ
μέλλοντος ὑπατεύσειν, τὴν θυγα
τέρα Καλπουρνίαν αὐτὸς ἤγετο· βο
ῶντος Κάτωνος διαμαστροπεύεσ
γάμοις τὴν ἡγεμονίαν· δημάρχους
δὲ ᾕρειτο Οὐατίνιόν τε καὶ Κλώδι
τὸν Καλὸν ἐπίκλην· ὅντινα αἰσχρ
ἐν ἱερουργίᾳ γυναικῶν ποτὲ λαβοῦ
τα ὑπόνοιαν ἐπὶ Ἰουλίᾳ τῇ Καίσα
ρος αὐτοῦ γυναικὶ, ὁ μὲν Καῖσα
οὐκ ἔκρινεν, ὑπεραρέσκοντα τῷ δή
μῳ, καίπερ ἀποπεμψάμενος τὴ
γυναῖκα, ἕτεροι δὲ διὰ τὴν ἱερουρ
γίαν ἐς ἀσέβειαν ἐδίωκον. καὶ συνη
γόρευε τοῖς διώκουσιν ὁ Κικέρων,
κληθεὶς ἐς μαρτυρίαν ὁ Καῖσαρ
κατεῖπεν, ἀλλὰ καὶ τότε δήμαρχο
ἐς ἐπιβουλὴν τοῦ Κικέρωνος ἀπέφη
νε, διαβάλλοντος ἤδη τὴν συμφρο
σύνην τῶν τριῶν ἀνδρῶν ἐς μοναρ
χίαν· οὕτω καὶ λύπης ἐκράτουν ὑπὸ

χρείας

χρείας, καὶ τῶν ἐχθρῶν εὐηργέτου ἐς ἀμύναν ἑτέρου. δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Κλώδιος ἀμείψασθαι πρότερος τὸν Καίσαρα, καὶ συλλαβεῖν ἐς τὴν τῆς Γαλατίας ἀρχήν. τοσάδε μὲν δὴ Καῖσαρ ὑπατεύων ἔπραξε, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενος, ἐπὶ τὴν ἑτέραν εὐθὺς ἐξῄει.

Κικέρωνα δὲ γράφεται Κλώδιος παρανόμων, ὅτι περὶ δικαστηρίου τοὺς ἀμφὶ Λέντλον καὶ Κέθηγον ἀνέλοι. ὁ δ' ἐς τὸ ἔργον ἐκεῖνο γενναιοτάτῳ λήμματι κεχρημένος, ἀσθενέστατος ἐς τὴν δίκην ἐγίγνετο· καὶ ταπεινὴν ἐσθῆτα ἐπικείμενος, γέμων τε αὐχμοῦ καὶ ῥύπου προσέπιπτεν οἷς ἐντύχοι κατὰ τοὺς στενωπούς, οὐδὲ τοῖς ἀγνῶσιν ἐνοχλεῖν αἰδούμενος· ὥστε αὐτῷ τὸ ἔργον, διὰ τὴν ἀπρέπειαν, ἀπὸ οἴκτου μεταπίπτειν ἐς γέλωτα· ἐς τοσοῦτο δειλίας περὶ μίαν οἰκείαν δίκην κατέπεσεν, ὃς τὸν ὅλον βίον ἐν ἀλλοτρίαις ἐξήταστο λαμπρῶς. οἷόν τι καὶ Δημοσθένη φασὶ τὸν Ἀθηναῖον οὐδ' ὑποστῆναι τὴν ἑαυτοῦ δίκην, ἀλλὰ πρὸ τοῦ ἀγῶνος φυγεῖν. Κλωδίου δὲ καὶ τὰς παρακλήσεις αὐτοῦ σὺν ὕβρει διακόπτοντος ἐν τοῖς στενωποῖς, ἀπέγνω πάνθ' ὁ Κικέρων· καὶ ἔφευγεν ἑκούσιος καὶ ὅδε φυγήν, καὶ φίλων αὐτῷ πλῆθος συνεξῄει· καὶ ἡ βουλὴ συνίστη τὸν ἄνδρα πόλεσί τε καὶ βασιλεῦσι καὶ δυνάσταις· Κλώδιος δ' αὐτοῦ τὴν οἰκίαν καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐπικατέσκαψεν. ἐπαιρόμενός τε ἐπὶ τῷδε, ἀντιπαρεβάλλετο ἤδη καὶ Πομπηΐῳ τὸ μέγιστον ἐν

ditas quàm offenſio poterat, ut non gravatim inimicorum alteri noxam remitteret, modò ulciſceretur injuriam illatam ſibi ab altero. Videtur tamen Clodius prior gratiam retuliſſe Cæſari, adjuto in petitione Galliæ provinciæ. Hæc fuerunt acta Cæſaris conſulis, qui mox depoſito magiſtratu, in Galliam proconſul profectus eſt.

Ciceroni dies dicta.

In urbe verò Clodius Ciceroni diem dixit, quòd contra leges publicas indemnatos ſuſtuliſſet Cethegum & Lentulum. Is quàm magno animo egregium illud facinus peregerat, tam abjecto tulit intentari ſibi judicium, ſordidatus pullatúſque obvios ſuppliciter in auxilium ſolicitans, non veritus ignotis quoque hac de cauſa negotium faceſſere: adeo nullo reſpectu decori, ut dum miſerabilis videri vult, ridiculus fieret. Eò timiditatis in propria cauſa prolapſus eſt, qui per omnem vitam in alienis ſumma cum laude verſatus fuerat: id quod & Athenis Domoſtheni accidiſſe fertur, ut qui alios reos fortiter tutatus fuerat, ipſe reus profugere, quàm in judicio de ſalute certare, maluerit. Quum enim Clodius preces etiam ejus contumelioſè per vias interrumperet, rebus omnino deſperatis, ſponte decrevit ſolum vertere, amicorum turba proſequente, commendatum publicè quoque datis à ſenatu ad reges reguloſque literis. Tum Clodius ædes ejus villáſque diruit inſuper. quo facto in tantum ſibi placebat, ut parem ſe putaret Pompeio, tunc

Ciceronis abjectus animus & timidus.

Demoſthenis timiditas.

Ciceronis exilium.

in urbe potentiſſimo. Quamobrem ille Milonem, ejus collegam, ſed audaciore ingenio virum, ſpe conſulatus propoſita aſcivit ſibi contra Clodium, juſſum aperire plebiſcito Ciceroni reditum, ratus illum reverſum non amplius verba facturum de præſenti reip. ſtatu, memorem beneficii recentis, & paratum adverſarium Clodio. Atque ita

Ciceroni reditus ut paratus.

437 exul opera Pompeii, ejuſdem favore in patriam reſtitutus eſt, menſe fermè ſextodecimo poſtquam diſceſſerat, ædibus quoque villiſque inſtauratis ſumptu publico. Redeuntem ad portas exceperunt tot gratulatorum officia, ut vix integer dies ſufficeret: quemadmodum olim Demoſthenes ab exilio revertens exceptus eſt.

Interea Cæſar rebus in Gallia Britanniâque geſtis clariſſimus, quas in rebus Gallicis diximus, jam divitiis differtus venit in Ciſalpinam Galliam, ut poſt continua bella exercitus aliquantiſper quieſceret: unde quum multis in Urbem multas miſiſſet pecunias: & annui po. Ro. magiſtratus ad ſalutandum occurrerunt, & alii provinciis aut exercitibus præpoſiti, ut aliquando c x x. faſces circa eum ſpectarentur: ſenatores verò plures ducentis, pars referentes gratiam, pars pecuniam ſibi ab illo quærentes, aut aliud hujuſmodi beneficium: jam enim unus omnia poterat, ſubnixus tantis copiis pecuniiſque,

τῇ πόλει κράτος ἔχοντι. ὁ δὲ Μίλωνα, τὸν σὺν τῷ Κλωδίῳ τὴν δημαρχίαν παραδεδεγμένον, θρασύτερον ὄντα τοῦ Κλωδίου, ἐς ὑπατείαν ἐπήλπιζε· καὶ εἴληφεν ἐπὶ τὸν Κλώδιον, καὶ ψηφίσασθαι τῷ Κικέρωνι κάθοδον ἐκέλευεν· ἐλπίσας τὸν Κικέρωνα ἐλθόντα, περὶ μὲν τῆς παρούσης πολιτείας οὐκέτι φθέγξεσθαι, μεμνημένον οἷα ἔπαθε, δίκας δὲ καὶ πράγματα ἐποίσειν τῷ Κλωδίῳ. Κικέρων μὲν δὴ διὰ Πομπήϊον ἐκπεσὼν, διὰ Πομπήϊον κατῄει, ἑκκαιδεκάτῳ μάλιστα μηνὶ τῆς ἐξελάσεως· καὶ αὐτῷ τὴν οἰκίαν ἢ τὰς ἐπαύλεις ἀνίστη τέλεσι κοινοῖς· λαμπρῶς δ' αὐτὸν περὶ τὰς πύλας ὑποδεχομένων πάντων, φασὶ περὶ τὰς δεξιώσεις τὴν ἡμέραν ὅλην (οἷόν τι καὶ Δημοσθένους συνέβη κατιόντι) ἀναλῶσαι.

Ὁ δὲ Καῖσαρ ἔν τε Κελτοῖς καὶ Βρεττανοῖς πολλὰ καὶ λαμπρὰ εἰργασμένος, ὅσα μοι περὶ Κελτῶν λέγοντι εἴρηται, πλούτου γέμων ἐς τὴν ὅμορον τῇ Ἰταλίᾳ Γαλατίαν, τὴν ἀμφὶ τὸν Ἠριδανὸν ποταμὸν, ἧκεν, ἐκ συνεχοῦς πολέμου τὸν στρατὸν ἀναπαύσων ἐπ' ὀλίγον. ὅθεν αὐτῷ περιπέμποντι ἐς Ῥώμην πολλὰ πολλοῖς χρήματα, αἵ τε ἐτήσιοι ἀρχαὶ παρὰ μέρος ἀπήντων, καὶ οἱ ἄλλως ἐπιφανεῖς ἐς ἡγεμονίας ἐθνῶν ἢ στρατοπέδων ἐξήεσαν. ὡς ἑκατὸν μέν ποτε καὶ εἴκοσι ῥάβδους ἀμφ' αὐτὸν γενέσθαι, βουλευτὰς δὲ πλείους διακοσίων· τοὺς μὲν, ἀμειβομένους ὑπὲρ τῶν ἤδη γεγονότων, τοὺς δὲ χρηματιουμένους, τοὺς δ' ἄλλο τι τοιουτότροπον αὐτοῖς ἐξεργασομένους. πάντα γὰρ ἤδη διὰ τούτου ἐπράσσετο, στρατιᾶς τε πολλῆς ὄντι ἐγκρατεῖ, καὶ δυ-

νάμεως

μεως χρημάτων, καὶ σπουδῆς ἐς
πάντα φιλανθρώπου· ἀφίκοντο δ'
τῷ καὶ Πομπήϊος καὶ Κράσσος οἱ
ινωνοὶ τῆς δυναστείας· καὶ αὐτοῖς
υλευομένοις ἔδοξε Πομπήϊον μὲν καὶ
ράσσον αὖθις ὑπατεῦσαι, Και-
ρι δ' ἐς ἡγεμονίαν ὧν εἶχεν ἐθνῶν
λλην ἐψηφίσθαι πενταετίαν· ὧ-
μὲν ἀπ' ἀλλήλων διεκρίθησαν.
ομιτίῳ δ' ἐς τὴν ὑπατείαν ἀν-
παραγγέλλε Δομίτιος Αἰνόβαρβος·
τῆς κυρίας ἡμέρας ἄμφω κατήε-
σαν ἔτι νυκτὸς ἐς τὸ πεδίον ἐς τὴν
ειροτονίαν. τῶν ἀμφ' αὐτοὺς ἐρίδες
ων, καὶ συνεπλέκοντο, μέχρι τις
Δομιτίου δᾳδοῦχον ἐπάταξε ξί-
ει. καὶ φυγὴ μετὰ τοῦτο ἦν, Δομί-
ς τε αὐτὸς ἐς τὴν οἰκίαν διεσώζε-
μόλις, καὶ Πομπηΐου τὴν ἐσθῆτα
νὲς ἡμαγμένην ἔφερον οἴκαδε· πα-
τοσοῦτον ἑκάτερος ἦλθε κινδύ-
. αἱρεθέντες δ' οὖν ὕπατοι Κράσ-
ος τε καὶ Πομπήϊος, Καίσαρι μὲν
ὥσπερ ὑπέστησαν) τὴν ἑτέραν πεν-
ταετίαν προσεψηφίσαντο· τὰ δὲ ἔ-
θνη διακληρούμενοι καὶ στρατιὰν ἐπ'
αὐτοῖς, ὁ μὲν Πομπήϊος εἵλετο Ἰ-
βηρίαν τε καὶ Λιβύην· καὶ ἐς τάσδε
ς φίλους περιπέμπων, αὐτὸς ὑπ-
έμεινεν ἐν Ῥώμῃ· ὁ δὲ Κράσσος
υρίαν τε καὶ τὰ Συρίας πλησίον
πιθυμίᾳ πολέμου πρὸς Παρθυαίους,
ς εὐχεροῦς δὴ καὶ ἐνδόξου καὶ ἐπικερ-
οῦς· ἀλλὰ τῷδε μὲν ἐξιόντι τῆς πό-
ιως πολλά τε ἄλλα ἀπαίσια, καὶ
δήμαρχοι προηγόρευον μὴ πολε-
εῖν Παρθυαίοις, οὐδὲν ἀδικοῦσιν· οὐ
πειθομένῳ δὲ δημοσίας ἀρὰς ἐπη-
ρῶντο, ὧν ὁ Κράσσος οὐ φροντίσας
πώλετο ἐν τῇ Παρθυηνῇ, σύν τε
παιδὶ ὁμωνύμῳ καὶ αὐτῷ στρατῷ· μύ-

& alioqui ad bene merendum promptiſſimus. Inter ceteros ſalutatores fuerunt Pompeius & Craſſus potentiæ ſocii. Ibi in commune conſultantibus placuit hos duos rurſum creari conſules, Cæſari imperium prorogari in aliud quinquennium: atque ita digreſſi ſunt. Pompeio verò competitor extitit Domitius Ænobarbus: & ubi dies præſtituta adfuit, ambo ante lucem in campum deſcenderunt ad comitia, exortáque altercatione ad manus ventum eſt. In ea rixa is qui Domitio facem præferebat, percuſſus eſt gladio: tantáque mox circa ipſum fuga fuit, ut ægrè ſe domum reciperet, Pompeii quoque veſte cruenta, domum remiſſa: tam propinquus fuit uterque periculo. Novi conſules Craſſus & Pompeius juxta pollicita Cæſari decreverunt aliud quinquennium, ipſi provincias cum exercitibus ſortiti ſunt: Pompeius Hiſpaniam & Africam, quas per amicos rexit, ipſe manens in Urbe: Craſſus Syriam & regiones ei finitimas, bellum Parthicum cogitans, ut facile, nec minus glorioſum quàm utile. Sed huic urbem egredienti multa mala obvenerunt omina, interdicentibus & tribuniſplebis ne Parthis bellum inferret nulla laceſſitus injuria: qua re quum ille nihil moveretur, publicis execrationibus eum diris devoverunt: quibus omnibus contemptis periit

Craſſus & Pompeius coſſ.

438

Craſſi expeditio in Parthos, & ejus interitus.

n Parthico ſolo, unà cum exercitu & ejuſdem nominis filio:

nam ex centum millibus vix decem millia refugerunt in Syriam. Verùm hæc Craſſi clades dicetur in rebus Parthicis.

At populus Romanus fame preſſus, Pompeium annonæ præfecit, eique, ſicut prius in bello Piratico, viginti ex ſenatu miniſtros addidit: quibus ille circa provincias dimiſſis, brevi urbem replevit omnigenis copiis rerum ad victum pertinentium: & hinc quoque auctus eſt, tam gloria quàm potentia. Eodem tempore & Julia prægnans ex Pompeio, moritur: unde metus omnes invaſit, fore ut ſublata affinitate Cæſar & Pompeius mox inter ſe conflictarentur totis exercitibus, quòd jamdudum turbatæ eſſent rationes reipublicæ. Nam & magiſtratus per factiones largitionéſve, improbis ſtudiis, interdum ſaxis etiam gladiíſque acquirebantur, & largitiones nullo pudore cohibente frequentabantur, & populus venales in comitiis præbebat operas: denique inventus eſt qui DCCC talenta per ambitionem apud ſequeſtros deponeret. Præterea ſingulorum annorum conſulibus nulla ſpe relicta bellandi aut ductandi exercitum, quòd excluderentur triumvirorum potentia, qui deteriores erant, lucra captabant ex pecunia publica, aut ſucceſſorum ſuorum deſignationibus: boni verò his de cauſis in univerſum à magiſtratibus abſtinebant, ut ſtatu tam perturbato reſpublica per octo menſes aliquando magiſtratu caruerit, Pompeio ad omnia

Juliæ interitus.

Magiſtratus Romæ qua arte parati.

Reſp. Romana octo menſes ſine magiſtratu.

εἰσὶ γὰρ οὐδ' ἐντελεῖς ἐκ δέκα μυριάδων ἐς Συρίαν διέφυγον. ἀλλὰ τὴν μὲν Κράσσου συμφορὰν ἡ Παρθικὴ δηλώσει γραφή.

Ῥωμαῖοι δὲ λιμῷ πιεζόμενοι Πομπήιον εἵλοντο τῆς ἀγορᾶς αὐτοκράτορα εἶναι· καί οἱ, καθάπερ ἐπὶ τῶν λῃστηρίων, εἴκοσιν ἀπὸ τῆς βουλῆς ὑπηρέτας ἔδωκαν. ὁ δὲ αὐτοὺς ὁμοίως ἐς τὰ ἔθνη διαθεὶς ἐπέτρεχε, καὶ τὴν Ῥώμην αὐτίκα ἐνέπλησεν ἀγορᾶς δαψιλοῦς. ὅθεν ἔτι μᾶλλον ἐς μέγα δόξης ἐπῆρτο καὶ δυνάμεως. ἐς δ' αὐτοῦ χρόνου καὶ ἡ Καίσαρος θυγάτηρ κύουσα τῷ Πομπηίῳ θνήσκει, καὶ δέος ἅπασιν ἐνέπιπτεν ἀνῃρημένης τῆς ἐπιγαμίας, ὡς αὐτίκα μεγάλοις στρατοῖς Καίσαρός τε καὶ Πομπηίου διοισομένων ἐς ἀλλήλους, ἀσυντάκτου μάλιστα καὶ χαλεπῆς ἐκ πολλοῦ γεγενημένης τῆς πολιτείας. αἵ τε γὰρ ἀρχαὶ κατὰ στάσιν ἢ δωροδοκίαν, σπουδῇ τε ἀδίκῳ καὶ λίθοις ἢ ξίφεσι καθίσταντο, καὶ τὸ δεκάζειν ἢ δωροδοκεῖν ἀναισχύντως τότε μάλιστα ἐπλεόνασεν· ὅ, τε δῆμος αὐτὸς ἔμμισθος ἐπὶ τὰς χειροτονίας ᾔει· ὤφθη δέ που καὶ μεσεγγύημα ταλάντων ὀκτακοσίων ὑπὲρ τῆς ἐπωνύμου γινόμενον ἀρχῆς. οἵ τε ἀνὰ ἔτος ἕκαστον ὕπατοι στρατεύειν μέν που καὶ πολεμεῖν ἀπεγίνωσκον, διακλειόμενοι τῇ δυναστείᾳ τῶνδε τῶν τριῶν ἀνδρῶν· ὅσοι δ' ἦσαν αὐτῶν ἀτοπώτεροι, κέρδος ἀντὶ στρατειῶν ἐτίθεντο τὰ κοινὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰς τῶν ἰδίων διαδόχων χειροτονίας. οἱ δ' ἀγαθοὶ διὰ ταῦτα καὶ πάμπαν ἐξέλειπον τὸ ἄρχειν· ὥστε ποτὲ καὶ μῆνας ὀκτὼ τὴν πόλιν ἄναρχον ἐκ τῆς τοιᾶσδε ἀσυνταξίας γενέσθαι. Πομ-

πηίου

ίου πάνθ᾽ ὑπερορῶντος ἐπιτηδὲς,
α ἐν χρείᾳ γένοιντο δικτάτωρος. καὶ
λλοὶ τοῦτο ἐς ἀλλήλους διελάλουν,
τι μόνον ἂν γένοιτο φάρμακον ἐπὶ
ῖς παροῦσι κακοῖς ἡ μόναρχος ἐξ-
ία. χρῆναι δ᾽ ἑλέσθαι δυνατὸν ὁ-
οῦ καὶ ἤπιον· ἐνσημαινόμενοι τὸν Πομ-
ήιον στρατιᾶς τε ἄρχοντα ἱκανῆς,
φιλόδημον εἶναι δοκοῦντα· καὶ τὴν
ουλὴν ἄγοντα διὰ τιμῆς· καὶ τὸν
ίον ἐγκρατῆ καὶ σώφρονα, περί τε
ὰς ἐντεύξεις εὐπρόσιτον ἢ ὄντα ἢ
μιζόμενον εἶναι· ὁ δὲ τὴν προσδο-
ίαν τήνδε λόγῳ μὲν ἐδυσχέραινεν, ἔρ-
ῳ δ᾽ ἐς αὐτὴν πάντα ἔπρασσεν ἀ-
φανῶς, καὶ τὴν ἀσυνταξίαν τῆς πο-
ιτείας καὶ ἀναρχίαν ἐπὶ τῇ ἀσυν-
αξίᾳ ἑκὼν ὑπερεώρα.

Μίλωνός τε τὰ ἐς Κλώδιον ὑπηρε-
ήσαντος αὐτῷ, καὶ ἀρεσκομένου τῷ
ήμῳ διὰ τὴν Κικέρωνος κάθοδον,
πατείαν ὡς ἐν καιρῷ παρὰ τήνδε
ὴν ἀρχὴν μετιόντος, ἀποδιέτριβε τῆς
χειροτονίας· μέχρι βαρυθυμῶν ὁ
Μίλων, ὡς καὶ περὶ αὐτὸν ἀπίστου
γενομένου τοῦ Πομπηίου, ἐς τὴν πα-
τρίδα Λαβουΐνιον ἐξῄει, ἣν Διομή-
δη φασὶν ἀλώμενον ἐξ Ἰλίου, πρώ-
την ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πόλιν οἰκῆσαι·
καὶ εἰσὶν ἀπὸ Ῥώμης ἐς αὐτὴν στάδιοι
πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Κλωδίου δ᾽
ἐξ ἰδίων χωρίων ἐπανιόντος ἐπὶ ἵπ-
που, καὶ περὶ Βοΐλλας ἀπαντήσαν-
τος αὐτῷ, οἱ μὲν κατὰ τὴν ἔχθραν
ὑπείδοντο μόνον ἀλλήλους καὶ πα-
ρώδευσαν, θεράπων δὲ τοῦ Μίλωνος
ἐπιδραμὼν τῷ Κλωδίῳ, εἴθ᾽ ὡς
κεκελευσμένος, εἴθ᾽ ὡς ἐχθρὸν δε-
σπότου κτείνων, ἐπάταξεν ἐς τὸ με-
τάφρενον ξιφιδίῳ. καὶ τὸν μὲν αἵματι
ῥαινόμενον ἐς τὸ πλησίον πανδοκεῖον
cruentum curator equi ſervus

connivente de induſtria, ut dictatore opus haberent. Quod jam paſſim audiebatur in circulis, non aliud ſupereſſe præſentibus malis remedium quàm ſi refugiatur ad unius boni atque potentis viri principatum. 439
quibus verbis ſubindicabatur ipſe Pompeius, quòd cum imperio præeſſet amplis copiis, & videretur amator plebis ac ſenatus cultor, temperatus & prudens, comitate quoque ſeu vera ſeu ficta, amabilis. Hanc ille civium de ſe expectationem verbis quidem averſabatur, indignanti ſimilis, re autem clàm agebat modis omnibus, nihil obſiſtens quominus reſp. turbaretur carens rectoribus.

Pompeius dictaturam ambit.

Quin & Milonis opera Clodium depreſſerat, & ſummo applauſu populi Ciceronem reduxerat, quominus conſulatum tribunus etiam tum peteret remorabatur: donec Milo ipſe ægrè ferens ejus erga ſe quoque perfidiam, profectus eſt in patriam ſuam Lavinium: quam Æneas fertur poſt expugnatum Ilium primam condidiſſe in Italia, diſſitam ab Urbe ad decimumnonum Lapidem. Fortè tum Clodius è villa in Urbem equo vehebatur: quúmque circa Bovillas ſibi occurriſſent, parum amico vultu ſe prætererierunt, ceterùm Milonis famulus invaſit Clodium ſive juſſus, ſive ut inimicum domini tolleret, eíque gladio vulnus inflixit in occiput: quem detulit in proximum diverſo-

Lavinium ab Ænea conditum.

rium. Quò mox accurrens Milo
cum ſuis, incertum ſpirantem
adhuc an exanimem, confecit,
Clodii interitus. præ ſe ferens quaſi ſe nec jubente
nec volente cædes patrata eſſet:
nolens tamen facinus imperfe-
ctum relinquere, ob quod ſcie-
bat ſibi ſubeundum periculum.
Hujus caſus rumore plebs atto-
nita in foro pernoctavit: poſt-
quam illuxit, corpus defuncti
pro roſtris eſt poſitum: quod
mox aliquot trib. pl. amici ejus
adjuvante forenſi multitudine
tranſtulerunt in curiam, ſive in
honorem viri ſenatorii, ſive in
ſenatus ipſius contumeliam qui
conniveret ad talia. Ibi aliquot
440 petulantiores congeſtis ſubſelliis
rogum extruxerunt ignémque
ſubjecerunt: quo unà cum ca-
davere conflagravit curia, cum
aliquot contiguis privatis ædi-
Milonis audacia. bus. Miloni porro tantum auda-
ciæ ſupererat, ut non tam cædis
pœnam metueret, quam indi-
gnaretur talem honorem haberi
Clodii cadaveri. Adjunctis igitur
ad domeſticorum manum ruſti-
cis, & largitionibus plebe conci-
M. Cæcilius. liata, ſimúlq; tribuno M. Cæcilio,
vaſto animo in Urbem reverſus
eſt: quem mox de via Cæcilius in
forum pertraxit, cauſam dictu-
rum apud eos quos corruperat,
tanquam apud concionem legi-
timam: ſimulans quidem ſe per
iram nolle dilationem concede-
re, ſed re vera ſperans, ſi reus
præſens periculum evaderet, non
ſubiturum ſeverius judicium. Mi-
lo præfatus inconſultò patratum

ὁ ἱπποκόμος ἐσέφερεν· ὁ δὲ Μίλω μετὰ τῶν θεραπόντων ἐπιστὰς, ἔτι ἔμπνουν ἢ καὶ νεκρὸν ἐπανεῖλεν, ὑποκρινόμενος μὲν οὐ βουλεῦσαι τὸν φόνον οὐδὲ προστάξαι, ὡς δὲ κινδυνεύσων ἐξ ἅπαντος ἠξίου τὸ ἔργον ἀτελὲς καταλιπεῖν. περιαγγελθέντι δ' ἐς Ῥώμην τοῦ πάθους, ὁ μὲν δῆμος ἐκπλαγεὶς ἐν ἀγορᾷ διενυκτέρευσε, καὶ τὸ σῶμα τινὲς τοῦ Κλωδίου μεθ' ἡμέραν προὔθεσαν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἁρπάσαντες δ' αὐτὸ τῶν τε δημάρχων ἔνιοι καὶ οἱ φίλοι τοῦ Κλωδίου καὶ πλῆθος ἄλλο σὺν ἐκείνοις, ἐς τὸ βουλευτήριον ἐκόμισαν εἴτε ἐπὶ τιμῇ βουλευτικοῦ γένους ὄντα, εἴτε ἐς ὄνειδος τῆς βουλῆς τοιάδε περιορώσης. καὶ τῶν παρόντων οἱ προπετέστεροι τὰ βάθρα καὶ τοὺς θρόνους τῶν βουλευτῶν συμφορήσαντες, ἧψαν αὐτῷ πυρὰν, ὑφ' ἧς τό τε βουλευτήριον καὶ πολλαὶ τῶν πλησίον οἰκίαι τῷ Κλωδίῳ συγκατεφλέγησαν. Μίλωνι δὲ θράσος τοσόνδε περιῆν, ὡς οὐ δεδιέναι περὶ τοῦ φόνου μᾶλλον, ἢ ἀγανακτεῖν ἐπὶ τῇ Κλωδίου τὴν ταφὴν τιμῇ. θεραπόντων οὖν καὶ ἀνδρῶν ἀγροίκων πλῆθος ἀθροίσας, καὶ ἐς τὸν δῆμον περιπέμψας χρήματα, τῶν τε δημάρχων Μάρκον Κεκίλιον πριάμενος, ἐς τὴν πόλιν κατῄει θρασύτατα· καὶ αὐτὸν ὁ Κεκίλιος εὐθὺς ἐσιόντα εἷλκεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς παρ' αὐτοῦ δεδωροδοκηκότας, ὥσπερ ἐπ' ἐκκλησίαν· ὑποκρινόμενος μὲν ἀγανακτεῖν, καὶ οὐ διδόναι τῆς δίκης ἀναβολὴν, ἐλπίζων δὲ, εἰ αὐτὸν οἱ παρόντες μεθεῖεν, ἐκλύσειν τὴν δίκην τὴν ἀληθεστέραν· καὶ Μίλων μὲν οὐ βουλεῦσαι τὸ ἔργον εἰπὼν, (οὐ γὰρ ἂν μετὰ

σκευῆς

ευῆς καὶ γυναικὸς ἐπὶ τοῦτο ὁρ- ήσειε) τὸν λοιπὸν χρόνον κατὰ τοῦ λωδίου διετίθετο, ὡς θρασυτά- ου δή, καὶ φίλων θρασυτάτων, οἳ τὸ βουλευτήριον ἐπικατέπρησαν υτῷ. ἔτι δ' αὐτοῦ λέγοντος οἵ τε οιποὶ δήμαρχοι καὶ τοῦ δήμου τὸ ἀ- ιάφθορον ὡπλισμένοι ἐνέβαλλον τὴν ἀγοράν. Κεκίλιος μὲν δὴ καὶ ίλων δούλων ἐσθῆτας ὑποδύντες πέδρασαν· πολὺς δὲ τῶν ἄλλων ἐ- ίγνετο φόνος, οὐ τοὺς Μίλωνος ἔ- φίλους ἐρευνώντων, ἀλλὰ τὸν ἐν- υχόντα ἀναιρούντων ἀστὸν ὁμοῦ καὶ ένον, καὶ μάλιστα ὅσοι ταῖς ἐσθῆ- ιν ἢ σφραγῖσι ἀπὸ χρυσοῦ διέφε- ον. ὡς γὰρ ἐν ἀσυντάκτῳ πολι- τείᾳ, σὺν ὀργῇ καὶ προφάσει τοῦδε τοῦ θορύβου προσπεσόντος, θεράπον- τές τε ὄντες οἱ πλείους καὶ ὡπλισμέ- οι κατὰ ἀνόπλων, ἐς ἁρπαγὰς ἐ- τράποντο. ἔργον τε οὐδὲν αὐτοῖς ἀπῆν, ἀλλὰ καὶ ἐπ' οἰκίας ἐφέροντο, καὶ περιιόντες ἠρεύνων ἔργῳ μὲν, τὰ ευληπτότατα σφίσιν ἅπαντα, λόγῳ δὲ, τοὺς φίλους τοῦ Μίλωνος· πρόφασίς τε ἦν αὐτοῖς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ πυρὸς καὶ λίθων καὶ παντὸς ἔργου, Μίλων.

Ἡ βουλὴ δὲ συνῄει μετὰ δέους, καὶ ἐς τὸν Πομπήιον ἀφεώρων, ὡς αὐτί- κα σφῶν ἐσόμενον δικτάτορα (χρῄ- ζειν γὰρ αὐτοῖς ἐφαίνετο τὰ παρ- όντα τοιᾶσδε θεραπείας) Κάτω- νος δ' αὐτοὺς μεταδιδάξαντος, ὕπα- τον εἵλοντο χωρὶς συνάρχου, ὡς ἂν ἔχοι τὴν μὲν ἐξουσίαν δικτάτορος, ἄρχων μόνος, τὴν δ' εὔθυναν ὑπά- του. καὶ πρῶτος ὑπάτων ὅδε, ἔθνη τε δύο μέγιστα καὶ στρατιὰν ἔχων καὶ

hoc facinus, alioqui non aggreſſurum fuiſſe id, impeditum comitatu uxorio, reliquum tempus abſumpſit invehendo in Clodium, ut hominem audaciæ perditæ, perditorum item antiſtitem, qui unà cum ipſo concremarint etiam curiam. Quo adhuc concionante reliqui trib. pleb. & incorrupta pars civium armati forum irrupêre. tum Cæcilius & Milo ſervili habitu elapſi aufugerunt: nihilominus aliorum magna ſtrages eſt edita, dum non jam Milonis amici requiruntur, ſed paſſim ſævitur in cives ac exteros ut quiſque in manus venerat, præſertim inſigniores veſtitu aureiſque annulis. Sublata enim omni reip. forma indulgebatur iræ per tumultus occaſionem: & quia plerique ſervilis conditionis arma adverſus inermes corripuerant, ad rapinas verſi licentiſſimè per domos diſcurrebant, ſcrutantes re vera quicquid eſſet aſportatu facile: ſed prætextu quærendi amicos Milonis: qua occaſione per aliquot dies, igni, ſaxis, variis facinoribus ſævitum eſt.

Senatus verò in curiam metu excitus, in Pompeium intentus erat, quaſi jamjam dictatorem futurum: quod remedium res ipſa poſtulare videbatur. Id Cato diſ- 441 ſuadens traduxit Patres in ſuam ſententiam, ut eum conſulem abſque collega facerent: ut poteſtatem quidem dictatoriam haberet, ſolus res moderans, rationi tamen reddendæ eſſet obnoxius, more veterum. Hic primus conſulum ſolus creatus, quum duas maximas

Pompeius ſolus conſul creatus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

mas provincias & exercitum ac pecunias haberet, principatum in Urbe tenuit, Catonis quoque ſuffragio, ne ille impediret profectionem in Cyprum: cujus regnum in provinciam redigendum erat lege Clodia:

Ptolemæi Cypri regis avaritia.

quòd Ptolemæus inſulæ rex Clodio quondam à piratis capto in redemptionem duo tantùm talenta præ avaritia contulerat. Itaque Cato ordinavit

Ejus interitus.

res Cyprias, quum jam rex pecuniam projeciſſet in mare, ſibíque ipſe manus intuliſſet, quàm primùm decretum. S. P. Q. R. cognoverat.

Judicia in conſulatu à Pompeio propoſita.

Pompeius verò judicia propoſuit, cùm de aliis criminibus, tum præcipuè de munerum corruptelis ac largitionibus. videbatur enim ei ex hoc, ceu fonte, naſci mala publica, & proinde hoc curato ſecuturam ſanitatem celerem, tulítque legem ut ex eo tempore quo ipſe primùm coſ. fuerat, uſque in præſentem conſulatum, liceret ab iis qui magiſtratus geſſerunt rationem actorum expeti. erat autem id tempus annorum penè viginti: quod & Cæſaris conſulatum complectebatur. Id factum quia Cæſariani interpretabantur in patroni ſui ſugillationem ac contumeliam, dum tam longè repetuntur elapſa tempora: & hortabantur ut præſentibus incommodis potius mederetur, quàm ob præterita moleſtus eſſet tot haud contemnendis viris, in quibus nominabant & Cæſarem: ille graviter tulit mentionem ejus fieri, quaſi extra omnem ſuſpicionem poſiti, tempus tamen contraxit, à ſecundo ſuo conſulatu incipiens. multum enim id referre ajebat ad accuratam cor-

χρήματα, καὶ τὴν τῆς πόλεως μοναρχίαν, διὰ τὸ μόνος ὕπατος εἶναι. Κάτων μὲν ἐψηφίσατο, ἵνα μὴ παρὼν ἐνοχλοίη, Κύπρον ἀφελέσθαι Πτολεμαίου βασιλέως· νενομοθετημένον ἤδη τοῦτο ὑπὸ Κλωδίου ὅτι οἱ ποτὲ ἁλόντι ὑπὸ λῃστῶν ὁ Πτολεμαῖος ἐς λύτρα ὑπὸ μικρολογίας δύο τάλαντα ἐπεπόμφει.) Κάτων μὲν δὴ καθίστατο Κύπρον, Πτολεμαίου τὰ χρήματα ῥίψαντος ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἑαυτὸν ἐξαγαγόντος, ἐπεὶ τῶν ἐψηφισμένων ἐπύθετο. ὁ δὲ Πομπήϊος δίκας προὐτίθει τῶν τε ἄλλων ἁμαρτημάτων, καὶ μάλιστα δωροδοκίας καὶ δεκασμοῦ. ἐδόκει γὰρ ἐντεῦθεν αὐτῷ νοσεῖν τὰ κοινὰ ἀρξάμενα, ἐν τούτῳ καὶ τὴν ἴασιν ἕξειν ταχεῖαν. νόμον τε ἔγραψεν, ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ πρῶτον ὑπατείας ἐς τὸ παρὸν, εὐθύνειν τὸν ἐθέλοντα· καὶ ἦν ὁ χρόνος ὀλίγῳ μείων ἐτῶν εἴκοσιν, ἐν ᾧ καὶ ὁ Καῖσαρ γεγένητο ὕπατος. τῶν οὖν φίλων τοῦ Καίσαρος ὑπονοούντων ἐς ὕβριν ἢ ἐς ἐπήρειαν αὐτὸν τοῦ Καίσαρος ὧδε πολὺ τοῦ χρόνου περιλαβεῖν, καὶ παραινούντων τὸ παρὸν διορθοῦσθαι μᾶλλον ἢ τὸ παρελθὸν ἐνοχλεῖν ἐπ' ἀνδράσι τοσοῖσδε ἀξιολόγοις, ἐπονομαζόντων δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν Καίσαρα· ὁ Πομπήϊος ἀμφὶ μὲν τοῦ Καίσαρος ἠγανάκτει, ὡς ἀμύμονος ὄντος ὑποψίας, ἐπεὶ καὶ τὴν ἑαυτοῦ δευτέραν ὑπατείαν τῷ χρόνῳ περιλαμβάνεσθαι· πολὺ δὲ ἀναλαβεῖν ἔλεγεν, ἐς ἀκριβῆ διόρθωσιν

ἐπιτε-

ἐπτετελεμμένης ἐκ πολλοῦ τῆς πολι-
ίας. τοιαῦτα δ᾽ εἰπὼν, ἐκύρου
νόμον, καὶ πλῆθος ἦν αὐτίκα
ιῶν ποικίλων. ἵνα τε μὴ δείσαιεν
δικασταὶ, αὐτὸς αὐτοὺς ἐπώ-
δε στρατιὰν περιστησάμενος. καὶ
ῶτοι μὲν ἀπόντες ἑάλωσαν, Μίλων
ἐπὶ Κλωδίου φόνῳ, καὶ Γαβίνιος
ρανομίας ὁμοῦ καὶ ἀσεβείας, ὅτι
ρὶς ψηφίσματος ἐς Αἴγυπτον
ὴν στρατιὰς ἐσέβαλεν, ἀπαγορευόν-
ων τῶν Σιβυλλείων· Ὑψαῖος δὲ καὶ
έμμιος καὶ Σέξτος, καὶ ἕτεροι
λείονες, ἐπὶ δωροδοκίαις ἢ πλη-
υς δεκασμῷ· Σκαῦρον δὲ τοῦ πλή-
ους παραιτουμένου ἐκήρυξεν ὁ Πομ-
ήϊος ὑπακοῦσαι τῇ δίκῃ· καὶ πά-
ιν τοῦ δήμου τοὺς κατηγόρους ἐνοχ-
ιοῦντος, σφαγή τις ἐκ τῶν Πομ-
ηΐου στρατιωτῶν ἐπιδραμόντων ἐγέ-
ετο· καὶ ὁ μὲν δῆμος κατεσιώπησεν,
δὲ Σκαῦρος ἑάλω, καὶ ὑπὸ πάν-
ων φυγὴ κατέγνωστο. Γαβινίου δὲ
δήμευσις ἦν ἐπὶ τῇ φυγῇ. καὶ
άδε ἡ βουλὴ λαμπρῶς ἐπαινοῦσα,
ύο τε ἄλλα τέλη καὶ χρόνον ἐς τὴν
ρχὴν τῶν ἐθνῶν ἕτερον τῷ Πομπηΐῳ
ροσεψηφίσαντο. Μέμμιος δὲ ἁ-
λοὺς ἐπὶ δεκασμῷ, τοῦ νόμου τοῦ
Πομπηΐου διδόντος αὐτῷ, φήναντι
τερον, ἀφεῖσθαι τῆς καταδίκης, τὸν
πενθερὸν τοῦ Πομπηΐου Λεύκιον Σκι-
πίωνα προσεκαλέσατο ἐς ὁμοίαν δε-
κασμοῦ δίκην· καὶ ἐπὶ τῷδε τοῦ
Πομπηΐου τὴν τῶν κρινομένων ἐσθῆτα
μεταλαβόντος, πολλοὶ καὶ τῶν δικα-
στῶν μετελάμβανον. ὀλοφυράμενος
οὖν ὁ Μέμμιος τὴν πολιτείαν, διέ-
λυσε τὴν δίκην.

Καὶ ὁ Πομπήϊος, ὡς ἤδη τὰ
χρῄζοντα τῆς μοναρχίας διωρθωμέ-
νος, τὸν Σκιπίωνα σύναρχον ἐς τὸ λοιπὸν τοῦ ἔτους ἐποιεῖτο· καὶ μετὰ

rectionem attritæ tot malis reipublicæ. His dictis legem ſanxit, móxque ſecutæ ſunt lites variæ, & ut liberi à metu eſſent judices, ipſe præerat oppoſita manu militum. Primi omnium abſentes damnati ſunt. Milo homicidii, Gabinius juris humani diviníque violati, quòd abſque S. C. Ægyptum intraſſet cum exercitu, contra Sibyllina monita: Hypſæus verò, Memmius, Sextius, cum aliis pleriſque, ambitus. Pro Scauro plebem deprecantem Pompeius per præconem admonuit, expectarent ſententiam judicum, quúmque nihilominus obſtreperent accuſatoribus, milites Pompeiani impetu facto confoderunt aliquot: ita ſilentio reddito. Scaurus damnatus, in exilium miſſus. Gabinius bonis mulctatus eſt inſuper. Senatus collaudato Pompeio duas alias legiones addidit, & in provinciis prorogavit imperium. Memmius verò unus ex damnatis ambitus, quia lex Pompeia impunitatem concedebat indicanti alterum, ſocerum ipſius Pompeii L. Scipionem in jus vocavit, reum pariter ambitus: quo facto quum Pompeius veſtem mutaſſet, multi judices id imitati ſunt: Memmius queſtus de ſtatu reip. accuſationem omiſit.

Milo damnatus homicidii.

442

Damnatorum recenſio.

Tum Pompeius quaſi jam officio dictatorio perfunctus, Scipionem in reliquum anni conſulatus collegam aſſumpſit: nihil-

ominus

ominus etiam ſucceſſorum conſulatu proſpiciebat rebus gerendis, obtinens eandem potentiam: & unus in Urbe adminiſtrabat omnia. Favor enim ſenatus erat in illum propenſiſſimus, etiam eò ut Cæſarem ureret, qui in ſuo conſulatu ordini ampliſſimo nihil commodaverat: contrà Pompeius languentem remp. citò reſtituerat, nemini ſenatorum niſi ex magiſtratu moleſtus. Ceterum exules concurrentes ad Cæſarem, monebant caveret à lege Pompeia, quæ ipſum maximè peteret: qui calamitatem eorum ſolatus, Pompeium quidem laudabat: verùm tribunis plebis autor fuit ut rogationem ferrent, licere Cæſari abſenti ſecundum conſulatum petere: quæ ipſo Pompeio etiam tum conſule non contradicente rata fuit. At Cæſar ſenatum ſibi adverſum cogitans, timenſque ne in privatorum civium ordinem redactus inimicis obnoxius fieret, omnibus artibus hoc agebat ut exercitum retineret, donec ipſe conſul deſignaretur: petiitque à ſenatu ut

443 parumper etiam imperium prorogaretur ſibi ſaltem in citeriore provincia, ſi non poſſet obtineri in utraque. Sed vetante Marcello qui Pompeio ſucceſſerat, Cæſar renuntianti hoc reſpondit, Hic impetrabit, admota manu ad gladii capulum. Deinde Novumcomum condidit ſub Alpibus, donavítque jure Latii, hoc eſt, ut qui annuum magiſtratum ibi geſſiſſet, haberet in Urbe jus civium. Ex horum Novocomenſium numero quendam magi-

Cæſaris dictum.

Novumcomum à Cæſare conditum.

τοῦθ᾽ ἑτέρων ἐς τὴν ἀρχὴν καθισταμένων, οὐδὲν ἧττον ἐφεώρα καὶ ἐδυνάστευε· καὶ πάντ᾽ ἦν ἐν Ῥώμῃ τὸ Πομπήϊος. ἡ γὰρ εὔνοια τῆς βουλῆς μάλιστα ἐς αὐτὸν ἐποίει, ζήλῳ τοῦ Καίσαρος, ἐς οὐδὲν αὐτῇ παρὰ τὴν ἰδίαν ὑπατείαν κεχρημένου, ὅτι νοσοῦσαν ὁ Πομπήϊος τὴν πολιτείαν ὀξέως ἀναλάβοι, καὶ οὐδενὶ σφῶν παρὰ τὴν ἀρχὴν φορτικὸς ἐπαχθὴς γένοιτο. τῶν δὲ φυγάδων ἐς τὸν Καίσαρα ἰόντων ἀθρόων καὶ παραινούντων φυλάσσεσθαι τὸν Πομπήϊον ὡς τὸν νόμον τοῦ δεκασμοῦ μάλιστα θέμενον ἐπ᾽ ἐκείνῳ, τούσδε μὲν ὁ Καῖσαρ παρηγόρει, καὶ τὸν Πομπήϊον εὐφήμει· τοὺς δὲ δημάρχους ἔπεισε εἰσηγήσασθαι νόμον, ἐξεῖναι Καίσαρι δευτέραν ὑπατείαν ἀπόντι μετιέναι· καὶ τοῦθ᾽, ὑπατεύοντος ἔτι τοῦ Πομπηΐου, καὶ οὐδὲν ἀντειπόντος, ἐκεκύρωτο. ὁ δὲ Καῖσαρ ἀντιπράξειν τὴν βουλὴν ὑπονοῶν, ἐδεδοίκει μὴ ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς ἰδιώτης γένηται, ἐτέχναζε δὲ ἐπὶ δυνάμεως εἶναι, μέχρι ὕπατος ἀποδειχθείη· καὶ τὴν βουλὴν ᾔτει χρόνον ἄλλον ὀλίγον ἐς τὴν παροῦσαν οἱ τῆς Γαλατίας ἡγεμονίαν, ἢ ἐς μέρος αὐτῆς ἐπιλαβεῖν. διακωλύοντος δὲ Μαρκέλλου, ὃς ἐπὶ τῷ Πομπηΐῳ ὕπατος ἦν, φασὶ τὸν Καίσαρα τῷ μηνύοντι ἀποκρίνασθαι, κόπτοντα τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους, Ἥδε μοι δώσει. πόλιν δὲ Νεόκωμον ὁ Καῖσαρ ἐς Λατίου δίκαιον ἐπὶ τῶν Ἄλπεων ὠκίκει, ὧν ὅσοι κατ᾽ ἔτος ἦρχον, ἐγίγνοντο Ῥωμαίων πολῖται· τόδε γὰρ ἰσχύει τὸ Λάτιον. τῶν οὖν Νεοκωμέων τινὰ, ἄρχοντά τε αὐτοῖς γενόμενον, καὶ

παρὰ

ρὰ τοῦτο Ῥωμαῖον εἶναι νομιζό-μον, ὁ Μάρκελλος ἐφ' ὕβρει τοῦ Καίσαρος ἔξηνε ῥάβδοις ἐφ' ὅτῳ δή. ἐπεχόντων τοῦτο Ῥωμαίων, καὶ τὸν νοῦν ὑπὸ ὀργῆς ἀνεκάλυπτε, τὰς γὰς σύμβολον, καὶ φέρειν αὐτὰς έλευε καὶ δεικνύναι τῷ Καίσαρι· ὧ μὲν ὑβριστικῶς ὁ Μάρκελλος. ηγεῖτο δὲ ἤδη καὶ διαδόχους αὐτῷ μπειν ἐπὶ τὰ ἔθνη, προαφαι- τοῦ χρόνου. ἀλλὰ διεκώλυσεν ὁ μπήϊος, εὐπρεπείᾳ τε λόγου καὶ οίας ὑποκρίσει, μὴ δεῖν ἄνδρα μπρὸν καὶ ἐς πολλὰ χρήσιμον τῇ τρίδι γενόμενον ὑβρίζειν βραχεῖ αστήματι χρόνου. καὶ δῆλον ἐποίη- ὅτι χρὴ μετὰ τὸν χρόνον παραλ-ειν τῆς ἀρχῆς αὐτίκα τὸν Καίσαρα. ἐπὶ τῷδε οἱ μάλιστα ἐχθροὶ τοῦ αίσαρος ἐς τοὐπιὸν ᾑρέθησαν ὕ-ατοι, Αἰμίλιός τε Παῦλος καὶ αύδιος Μάρκελλος, ἀνεψιὸς τοῦ ροτέρου Μαρκέλλου· δήμαρχός τε ουρίων, ἐχθρὸς ὢν καὶ ὅδε τῷ αίσαρι καρτερός· καὶ ἐς τὸν δῆμον χαριτώτατος, καὶ εἰπεῖν ἱκανώ-τατος. τούτων ὁ Καῖσαρ Κλαύδιον ν οὐκ ἴσχυσεν ὑπαγαγέσθαι χρή-μασι, Παῦλον δὲ χιλίων καὶ πεν-τακοσίων ταλάντων ἐπρίατο, μη-ὲν αὐτῷ μήτε συμπράττειν μήτε οχλεῖν· Κουρίωνα δὲ καὶ συμ-πράττειν ἐπὶ πλειόνων, εἰδὼς ἐνο-λούμενον ὑπὸ χρεῶν πολλῶν. Παῦ-λος μὲν δὴ τὴν Παύλου λεγο-μένην βασιλικὴν ἀπὸ τῶνδε τῶν ρημάτων ἀνέθηκε Ῥωμαίοις, οἰ-κοδόμημα περικαλλές. ὁ δὲ Κου-ρίων, ἵνα μὴ ἄφνω μετατιθέ-μενος, γίγνοιτο κατάφωρος, εἰσ-

ſtratu apud ſuos deſunctum, & ob id civem Romanum habitum, Marcellus in Cæſaris contumeliam virgis cæcidit. quæ pœna civi Romano quantumvis ſonti haud unquam infligitur. Sic ille mentem ſuam iratus aperuit, atque pro externo tractatum ire juſſit, & notas oſtendere Cæſari: tanta fuit hominis ſuperbia. Jámque & de ſucceſſoribus ei mittendis agebat, non exſpectato exitu præfiniti temporis. Sed Pompeius obſtitit, vel quòd ita deceret, vel benevolentiam ſimulans: ne vir illuſtris & optimè de patria meritus, ob tam exiguum temporis ſpatium acciperet injuriam: jámque non obſcurum erat, fore ut ad præfinitum terminum ille rediret in privatorum ordinem. Quamobrem infenſiſſimi Cæſari conſules deſignati ſunt in annum proximum, Æmilius Paulus & Claudius Marcellus, ex fratre nepos jam dicti Marcelli: tribunatus plebis Curioni datus eſt, huic quoque vehementer adverſo Cæſari, & apud plebem gratioſiſſimo, ſimúlque eloquentiſſimo. Ex his Claudius nunquam potuit largitionibus traduci in partes Cæſaris. Paulus M. D. talentis hactenus flexus eſt ut non adverſaretur: Curio, quòd ære alieno premeretur, aliquanto majore mercede inductus eſt ut faveret etiam. Et Paulus quidem ex hac pecunia baſilicam, quæ hodiéque Pauli dicitur, dedicavit, opus inter urbana pulcherrimum. Curio verò quo minus appareret eum repentè

Marcelli in Cæſarem contumelia.

Æmilius Paulus à Cæſare M. D. talentis donatus. Curio.

Baſilica à Paulo conſtructa.

pentè deſciviſſe ad partes adverſas, rogationes de muniendis ſternendíſque viis intulit, ſibi hanc
444 præfecturam petens in quinquennium, certus nihil harum rerum ſe impetraturum: ſed occaſionem captans, ut contradicentibus Pompeianis offenſus videri poſſet: qua in re non eum fefellit opinio. Claudius verò agebat de mittendis Cæſari ſucceſſoribus: jam enim tempus aderat. Paulus ſilebat interim. Curio, qui neutrarum partium videbatur, laudabat Claudii ſententiam: ſed addens oportere Pompeium quoque tam provincias quàm exercitus miſſos facere. ſic enim liberam fore omni metu ſublato rempublicam. Sed multis iniquum id cenſentibus, quòd nondum exiſſet tempus Pompeii, Curio jam apertè vociferabatur, negans ſucceſſores mitti debere in provincias Cæſaris, ni Pompeius pariter imperio ſuo decederet: quum enim uterque ſit ſuſpectus alteri, nunquam civitatem pacatam fore, niſi ambobus poteſtas abrogetur. Hæc autem dicebat, ſciens Pompeium retenturum provincias & exercitum à quo plebs offenſa jam erat nonnihil propter judicia de largitionibus & ambitu. Quæ ſententia quoniam honeſta erat, plebs laudabat Curionem, qui ſolus pro tuenda dignitate publica non refugeret amborum inimicitias: quin & domum aliquando deduxit ſpargens floribus, tanquam athletam magni ac difficilis certaminis. nihil enim tunc

ἡγεῖτο βαρυτάτας ὁδῶν πολλῶν
σκευάς τε καὶ κατασκευάς, καὶ
τὸν ἐπιστάτην αὐτῶν ἐπὶ πενταετ
εἶναι· εἰδὼς μὲν αὐτὸν οὐδὲν τούτ
σόμενον, ἐλπίζων δὲ τοὺς Πομ
φίλους ἀντιλέξειν, καὶ αὐτὸς ἱ
Πομπήϊον ἕξειν τι τοῦτο πρόσ
μα. καὶ γενομένων τῶνδε, ὡς προ
δόκησεν, ὁ μὲν εἶχε τὴν πρόφασ
τῆς διαφορᾶς· Καλίδιος δ' ἡ-
γεῖτο πέμπειν Καίσαρι διαδό
ἐπὶ τὰ ἔθνη (καὶ γὰρ ἔληγεν ὁ
νος) καὶ Παῦλος ἐσιώπα, Κου
δέ, νομιζόμενος ἀμφοτέροις
φέρεσθαι, ἐπῄνει τὴν τοῦ Καλι
γνώμην, ὡς δὲ ἐνδέον αὐτῇ, προσε-
τίθει τὸ καὶ Πομπήϊον ὁμοίως Κ
σαρι ἀποθέσθαι τὰ ἔθνη καὶ τὸν στ
τόν· ὧδε γὰρ ἔσεσθαι τῇ πόλει
θαρρεῖν καὶ πανταχόθεν ἀδεῆ τὴν
λιτείαν. ἐνισταμένων δὲ πολλῶν
οὐκ ἴσον τὸ μήπω τὸν χρόνον ἐξήκ
τῷ Πομπηΐῳ, σαφέστερον ὁ Κου
ἤδη καὶ τραχύτερον ἀπεγύμνου,
χρῆναι μηδὲ Καίσαρι πέμπειν δι
δόχους, εἰ μὴ καὶ Πομπηΐῳ δο
ὄντων γὰρ αὐτῶν ἐς ἀλλήλους ὑπ
πτων, οὔπω τῇ πόλει τὴν εἰρήν
ἔσεσθαι βεβαίαν εἰ μὴ πάντες ἰδ
τεύσειαν. ἔλεγε δὲ ταῦτ', εἰδὼς
μεθήσοντα τὴν ἀρχὴν Πομπήϊον
καὶ τὸν δῆμον ὁρῶν ἤδη τι προσκοπτ
μενον αὐτῷ διὰ τὰς τοῦ δεκασμ
δίκας· εὐπρεποῦς δὲ τῆς γνώμης
σης, ὁ δῆμος ἐπῄνει τὸν Κουρίωνα
ὡς μόνον ἀξίως τῆς πόλεως τὴν προ
ἀμφοτέρους αἱρόμενον ἔχθραν· κα
ποτε καὶ παρέπεμψαν αὐτὸν ἀνθο
βολοῦντες, ὥσπερ ἀθλητὴν μεγά
λου καὶ δυσχεροῦς ἀγῶνος· οὐδὲν γὰ

ἐδόκει

κει τότε εἶναι φοβερώτερον τῆς Πομ-
ίου διαφορᾶς.

Ὁ δὲ Πομπήϊος, νοσηλευόμενος
ὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπέστελλε τῇ βου-
σιῇ τέχνῃ τά τε ἔργα τοῦ Καί-
ρος ἐπαινῶν, καὶ τὰ ἴδια ἐξ ἀρ-
ς καταλέγων, ὅτι τε τῆς τρίτης
στατείας, καὶ ἐθνῶν τῶν ἐπ' αὐτῇ
στρατοῦ δοθέντος, οὐ μετιὼν, ἀλλ'
θεραπείαν τῆς πόλεως ἐπικληθεὶς,
ιωθείη· ἃ δὲ ἄκων ἔφη λαβεῖν,
ὼν ἀποθήσεσθαι τοῖς ἀπολαβεῖν θέ-
σιν, οὐκ ἀναμένων τοὺς χρόνους τοὺς
ισμένους. ἡ μὲν δὴ τέχνη τῶν γε-
αμμένων εἶχεν εὐπρέπειάν τε τῷ
ομπηΐῳ, καὶ ἐρέθισμα κατὰ τοῦ Καί-
ρος, οὐκ ἀποδιδόντος τὴν ἀρ-
ὴν οὐδ' ἐν τῷ νενομισμένῳ χρό-
. ἀφικόμενος δ' αὖθίς τε τοῦ-
ις ὅμοια ἔλεγε, καὶ τὴν ἀρχὴν
τότε ὑπισχνεῖτο ἀποθήσεσθαι, ὡς
δὴ φίλος καὶ κηδεστὴς γενόμενος
αίσαρι, κἀκεῖνον ἔλεγε μάλα
ιρόντα ἀποθέσθαι· χρόνιόν τε γὰρ
υτῷ τὴν στρατείαν καὶ ἐπίπονον κατὰ
νῶν μαχιμωτάτων γεγονέναι, καὶ
ολλὰ τῇ πατρίδι προσλαβόντα ἐ-
ι τιμὰς καὶ θυσίας ἥξειν καὶ ἀνα-
αύσεσθαι. ἔλεγε μὲν ταῦθ' ὡς Καίσα-
ι μὲν αὐτίκα δοθησομένων διαδό-
ων, αὐτὸς δ' ἐσόμενος ἐν ὑπο-
έσει μόνον. Κουρίων δὲ, αὐτοῦ τὸ
όφισμα διελέγχων, οὐχ ὑπισχνεῖ-
θαι δεῖν ἔφη μᾶλλον, ἢ αὐτίκα
ποθέσθαι, οὐδ' ἐξοπλίζειν Καίσα-
α τῆς στρατιᾶς πρὶν καὶ αὐτὸν ἰδιω-
εῦσαι· οὔτε γὰρ ἐς τὴν ἰδίαν ἔχ-
ραν ἐκείνῳ λυσιτελεῖν, οὔτε Ῥω-
αίοις ὑφ' ἑνὶ τηλικαύτην ἀρχὴν

videbatur formidabilius quàm diſſidere à Pompeio.

Qui tum abſens & languidus pererrans Italiam, aſtutè ſcripſit ſenatui, honorificam mentionem faciens rerum geſtarum, Cæſaris primùm, ac mox ſuarum jam inde ab initio: quódque tertium conſulatum cum provinciis & exercitu ultro oblatum accepiſſet, ad ordinandam rempub. Quæ autem invitus, inquit, accepi, ſponte reddam his qui volunt recipere, non expectato præfinito tempore. Hoc aſtu literæ præ ſe ferebant decoram æquitatem Pompeii, & invidiam faciebant Cæſari, qui ne poſt exactum quidem tempus magiſtratu decederet. Reverſus deinde in eandem locutus eſt ſententiam, tum quoque abiturum ſe magiſtratu pollicendo, addens, Cæſarem quoque amicum & affinem ſuum libenter idem facturum, videlicet diuturnis laborioſíſque bellis perfunctum contra gentes pugnaciſſimas, poſt auctam patriæ potentiam, properaturum ad honores & ſacrificia quietémque debitam. quæ ideo dicebat ut Cæſari confeſtim ſucceſſores mitterentur, ipſe promiſiſſe contentus. At Curio artem ejus coarguens, reſpondit, non ſatis eſſe pollicita, niſi jam nunc præſtarentur etiam; nec debere exarmari Cæſarem exercitu, priuſquam ipſe quoque redigeretur in ordinem: nec vel ipſi utile ſſe hac potentia fovere privatas inimicitias: vel reipublicæ, penes unum eſſe tam amplum imperium, ac non potius penes utrumque, ut ab al-

Aſtus Pompeii & ejus ad ſenatum literæ.

445

Curio partes Cæſaris cautè adjuvat.

ab altero alterius reprimatur audacia, ſi quid contra S. P. Q. R. moliatur. Jámque aperta fronte invehebatur in Pompeium, ut dominationis cupidum, qui niſi nunc Cæſaris metu ad privatum habitum redigeretur, nunquam id paſſurus videatur poſtea: proinde cenſebat, niſi autoritati ſenatus paruerint, ambos hoſtes judicandos, conſcriptíſque legionibus bello petendos: qua ſententia maxime fefellit, quominus putaretur operam locaſſe Cæſari.

Tum Pompeius exaſperatus & comminatus ei, ſtatim ſe in ſuburbanam villam indignabundus contulit, ſenatu jam utrumque ſuſpectum habente: Pompeium tamen magis popularem exiſtimante, quòd adhuc meminiſſent odioſi conſulatus Cæſaris: & erant qui ſeriò credebant non fore tutum civitati, ſi Pompeius prior dimittat exercitum, quòd adverſarius & abeſſet, & rebus geſtis eſſet elatior. Id invertebat Curio: imò opus eſſe Cæſare, cujus reſpectu alter quoque cogatur in ordinem. Sed quum nihil proficeret, ſenatum re infecta dimiſit: poteſt enim hoc tribunuſplebis facere. Tum verò maximè Pompeium pœnituit, quòd tribunitiam poteſtatem per Syllam in nihilum fermè redactam reſtituiſſet in integrum. Hoc tantùm in ſenatu priuſquam diſcederent decretum eſt, Pompeium atque

446 Cæſarem cum ſua quenque legione mittendos in Syriam præſidio provinciæ, propter cladem acceptam qua Craſſus perierat

Odioſus Cæſaris conſulatus.

Tribunitia poteſtas à Pompeio reſtituta.

γενέσθαι μᾶλλον, ἢ τὸν ἕτερον αὐ
ἔχειν ἐπὶ τὸν ἕτερον, εἴ τι τὴν π
καταβιάζοιτο· οὐδέν τε ἐπικρύπτ
ἔτι, ἀφειδῶς ἐς τὸν Πομπήϊον ἐβλ
φήμει, ὡς τυραννίδος ἐφιέμενον,
καὶ εἰ μὴ νῦν σὺν φόβῳ τῷ Κ
σαρος ἀποθοῖτο τὴν ἀρχὴν, οὐ
τε μεθήσοντα· ἠξίου δὲ ἂν ἀπ
θῶσιν, ἄμφω ψηφίζεσθαι πο
μίους, καὶ στρατὸν ἀγείρειν ἐπ' α
τούς· ᾧ δὴ μάλιστα ἔλαθεν ὑπὸ Κ
σαρος ἐωνημένος. Πομπήϊος δ' α
τῷ χαλεψάμενός τε καὶ ἀπειλήσα
εὐθὺς ἐς τὰ προάστεια ἀγανακτ
ὑπεξῄει.

Καὶ ἡ βουλὴ ὑπόπτως μὲν εἶ
ἤδη πρὸς ἀμφοτέρους, δημοτικώ
ρον δ' ὅμως ἡγοῦντο Πομπήϊο
καὶ τῷ Καίσαρι ἐδυσχέραινον τῆς π
ρὰ τὴν ὑπατείαν ὑποψίας σφῶ
οἱ δὲ καὶ τῷ ὄντι οὐκ ἀσφαλῶς
γοῦντο διαλύειν τὴν ὑπὸ τῷ Πο
πηΐῳ δύναμιν, μέχρι πρότερον
κεῖνον ἀποθέσθαι, ἔξω τε τῆς πόλει
ὄντα καὶ μεγαλοπραγμονέστερον.
δ' αὐτὸ καὶ ὁ Κουρίων ἀνέστρεφε
ὡς δέον ὑπάρχειν αὐτοῖς, ἐπὶ τ
Πομπήϊον Καίσαρα ὁμοῦ πάντ
καταλύειν· οὐ πείθων δὲ διέλυε τ
βουλὴν ἐπὶ ἀτελέσι πᾶσι. δύνα
ται γὰρ τοῦθ' ὁ δήμαρχος. ὅτε δὴ
μάλιστα τῷ Πομπηΐῳ μετεμέλησε
τὴν δημαρχίαν, ἐς ἀσθενέστατον ὑ
πὸ Σύλλα καθῃρημένην, ἀναγα
γόντι αὖθις ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον. Δια
λυόμενοι δὲ ὅμως τοσόνδε μόνον ἐ
ψηφίσαντο, Καίσαρα καὶ Πομπήϊο
τέλος ἔχοντας στρατιωτῶν ἐς Συ
ρίαν ἑκάτερον πέμψαι φυλακῆς οὕνε
κα, διὰ τὴν Κράσσου συμφοράν

καὶ

αὶ τεχνάζων ὁ Πομπήϊος ἀπῄτει ὸ τέλος, ὃ ἔναγχος ἐπὶ συμφο- ᾷ στρατηγῶν δύο Καίσαρος, Τι- υρίου τε καὶ Κόττα, Καίσαρι κε- ρήκει. ὁ δ' αὐτοὺς τιμήσας ἕκαστον νδρα δραχμαῖς πεντήκοντα καὶ διακοσίαις, ἀπέπεμπεν ἐς Ῥώμην, αὶ συνέπεμπεν ἄλλο παρ' ἑαυτοῦ. δενὸς δὲ δεινοῦ περὶ Συρίαν φανέν- ος, τάδε μὲν ἐχείμαζεν ἐν Κα- ύῃ· οἱ δ' ἐπ' αὐτὰ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Πομπηΐου πρὸς Καίσαρα, ἄλλα τε πολλὰ δυσχερῆ κατὰ τοῦ Καίσαρος διεθρόουν, καὶ ἰσχυρίζοντο τῷ Πομπηΐῳ τὴν στρατιὰν Καίσα- ρος τετρυμένην τε πόνῳ καὶ χρόνῳ, καὶ τὰ οἴκοι ποθοῦσαν, μεταθήσεσθαι πρὸς αὐτὸν ὅτε τὰ Ἄλπεια διέλ- θοιεν· καὶ οἱ μὲν οὕτως ἔλεγον, εἴθ' ὑπὸ ἀγνοίας, εἴτε διεφθαρμένοι. Καίσαρι δ' ἔρρωτο πᾶς ἀνὴρ ἐς προθυμίαν καὶ πόνους, ὑπό τε ἔθους στρατειῶν, καὶ ὑπὸ κερδῶν ὅσα πό- λεμος τοῖς νικῶσιν ἐργάζεται, καὶ τὰ παρὰ Καίσαρος ἄλλα ἐλάμβα- νον. ἐδίδου γὰρ ἀφειδῶς θεραπεύειν ις ἃ ἐβούλευεν. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ συν- ιέντες αὐτοῦ, ὅμως ὑπέμενον. ὁ δὲ Πομπήϊος τοῖς ἠγγελμένοις πίσυνος, τε στρατιὰν οὔτε παρασκευὴν ἐς τοσοῦτον ἔργον ἤγειρεν· ἡ βουλὴ δὲ γνώμην ἕκαστον ᾔτει· καὶ ὁ Καλίδιος πανούργως διῄρει καὶ ἐπυνθάνετο αὐ- τῶν παρὰ μέρος, εἰ δοκεῖ Καίσα- ρι πέμπειν διαδόχους, καὶ εἰ Πομ- πήϊον τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖσθαι. οἱ δὲ τούτῳ μὲν ἀνένευον οἱ πλείους, Καί- σαρι δ' ἐπεψήφιζον τοὺς διαδό- χους· ἐπανερομένου δὲ τοῦ Κουρίωνος

Tum quoque Pompeius ſolitis utens artibus repoſcebat legionem, quam nuper Cæſar poſt cladem Titureii Cottæque legatorum ſuorum ab eo commodatò acceperat: ille donatam viritim ducenis quinquagenis drachmis ad Urbem remiſit, eíque aliam de ſuis adjunxit: ſed quia nullum apparebat in Syria periculum, ambæ hyemaverunt Capuæ. Eas qui adduxerant, & varios rumores malos ſpargebant de Cæſare, & apud ipſum Pompeium aſſeverabant, exercitum Cæſaris feſſum diuturnis laboribus, deſiderantémque tandem penates reviſere, facilè tranſiturum ad eum quamprimum Alpes ſuperaverint. Ita quidem ferebant iſti, ſive fraude ſive per ignorantiam. Cæſari nihilominus ſui milites ad unum omnes ſtrenuam promptámque navabant operam, vel quia jam aſſueti militiæ, vel quia deliniti lucris quæ ſolent ſequi victorias ſimúlque imperatoris ipſius benignitate: largiebatur enim effuſiſſimè, eos ad exequenda conſilia ſua præparans, quorum illi non neſcii tamen obſequebantur. Pompeius verò his quæ nuntiabantur credulus, nec delectus faciebat, nec apparatus ad tantum certamen idoneos. Ceterùm in ſenatu patribus locis ſuis ſententias dicentibus, quia conſul callidè ſeorſim retulerat, placerétne ſucceſſores mitti Cæſari, rurſúmque, placeretne Pompeio abrogari imperium: hoc quidem plerique non probaverunt, illud verò de Cæſare aſſentiebant. Quúmque denuo rogaret

ret Curio, ecquid jubeant ambos poteſtatem deponere, vigintiduobus id non placuit, CCCLXX omiſſa contentione ob commodum publicum in Curionis ſententiam diſceſ-
Marcelli dictum. ſerunt. Tum conſul ſenatum mittens exclamavit: Vincite, ut dominum habeatis Cæſarem. Orto deinde falſo rumore, Cæſarem ſuperatis Alpibus ad Urbem contendere, valde
447 trepidatum eſt: & coſ. retulit de accerſendo exercitu à Capua, qui ei tanquam hoſti Rom. pop. opponeretur. Quam famam quum Curio refelleret, coſ. in hæc verba erupit, Si mihi non licet providere de communi conſilio, ſolus certè providebo pro poteſtate. His dictis procurrit extra Urbem cum collega,
Pompeio bellum à conſulibus contra Cæſarem mandatum. gladiúmque Pompeio porrigens, Jubemus te, inquit, nos ambo ire contra Cæſarem pugnaréque pro patria: & in hunc uſum damus tibi exercitum qui eſt ad Capuam, aut omnino in Italia, ſimúlque facultatem habendorum arbitratu tuo delectuum. qui obtemperavit jubentibus, ſed ſubjecit, Niſi quid potius: tunc quoque ſubdolè, ad honeſtatis ſpeciem. Curio verò nil amplius pro
Trib. pl. mœnia egredi non licet. republica poterat: nec enim licet tribuniſplebis egredi mœnia: deplorabat tamen apud plebem ſtatum rerum præſentium, poſtulavítque ut coſſ. edicerent, nequis nomen daret Pompeio conſcribenti milites. Quúmque nihil proficeret, jam enim & tribunatus tempus exibat, ſibiipſi me-

εἰ ἀμφοτέρους δοκεῖ τὰ ἐν χερ
ἀποθέσθαι, δύο μὲν καὶ εἴκοσιν ἄνδρε
σιν ἀπήρεσκε, τριακόσιοι δὲ καὶ ἑ
δομήκοντα ἐς τὸ συμφέρον ἀπὸ τ
ἔριδος ἐπὶ τὴν τοῦ Κουρίωνος γνώ
μην ἀπέκλινον· ὅτε δὴ καὶ ὁ Κα
λίδιος τὴν βουλὴν διέλυσε βοῶ
„ Νικᾶτε δεσπότην ἔχειν Καίσα
„ ρα. Λόγου δ' ἄφνω ψευδοῦς ἐμ
πεσόντος ὅτι τὰς Ἄλπεις ὁ Καῖσα
ὑπερελθὼν, ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλαύ
νει, θόρυβός τε πολὺς ἦν καὶ φόβ
ἁπάντων· καὶ ὁ Καλίδιος εἰσηγεῖτ
τὴν ἐν Καπύῃ στρατιὰν ἀπαντᾶν
πολεμίῳ Καίσαρι· ἐνισταμένου δ
ὡς ἐπὶ ψεύδεσι τοῦ Κουρίωνος, ε
„ πεν, Εἰ κωλύομαι ψήφῳ κοι
„ τὰ συμφέροντα διοικεῖν, κα
„ ἐμαυτὸν ὡς ὕπατος διοικήσω
Καὶ τάδε εἰπὼν, ἐξέδραμε τῆς βου
λῆς ἐς τὰ προάστεια μετὰ τοῦ συνά
„ χου· ξίφος τε ὀρέγων τῷ Πομ
„ πηΐῳ, Κελεύω σε, ἔφη, κα
„ καὶ ὅδε χωρεῖν ἐπὶ Καίσαρα ὑπ
„ τῆς πατρίδος· καὶ στρατιὰν ἐς τοῦ
„ το σοὶ δίδομεν, ἥ τε νῦν ἀμφ
„ Καπύην ἢ τὴν ἄλλην Ἰταλία
„ ἐστὶ, καὶ ὅσην αὐτὸς ἐθέλοις ἄλ
„ λην καταλέγειν· ὁ δ' ὑπήκου
μὲν, ὡς κελευόμενος πρὸς ὑπά
των· ἐπετίθει δ' ὅμως, Εἰ μή τ
κρεῖσσον· ἀπατῶν ἢ τεχνάζων κα
τότε εἰς εὐπρέπειαν. Κουρίωνι δ' οὐ
ἦν μὲν ὑπὲρ τὴν πόλιν ἐξουσία τι
(οὐδὲ γὰρ προϊέναι τῶν τειχῶν τοῖ
δημάρχοις ἐφίεται) ὠλοφύρετο δ
ἐν τῷ δήμῳ τὰ γιγνόμενα, καὶ τοὺ
ὑπάτους ἠξίου κηρύσσειν μηδένα πα
καταλέγοντι πείθεσθαι Πομπηΐῳ· οὐ
δὲν δὲ ἀνύων, ἐπεὶ οἱ καὶ ὁ τῆς δη
μαρχίας χρόνος ἔληγε, δείσας ὑ

πε

τὲρ ἑαυτοῦ, καὶ ἀπογνοὺς ἔτι δύνασθαι βοηθεῖν τῷ Καίσαρι, κατὰ σπουδὴν ἀνεχώρει πρὸς αὐτόν. ὁ δ' ἄρτι τὸν Ὠκεανὸν ἐκ Βρεττανῶν διεπεπλεύκει, καὶ ἀπὸ Κελτῶν τῶν ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον τὰ ὄρη τὰ Ἄλπεια διελθὼν σὺν πεντακισχιλίοις πεζοῖς καὶ ἱππεῦσι τριακοσίοις, κατέβαινεν ἐπὶ Ῥαβέννης, ἣ συναφής τε ἦν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ τῆς Καίσαρος ἀρχῆς τελευταία. φιλοφρονησάμενος δὲ τὸν Κουρίωνα, καὶ χάριν ὑπὲρ τῶν γεγονότων ὁμολογήσας, ἐσκόπει περὶ τῶν παρόντων. Κουρίωνι μὲν δὴ συγκαλεῖν ἐδόκει τὸν στρατὸν ἅπαντα ἤδη καὶ ἄγειν ἐπὶ Ῥώμης, Καίσαρι δ' ἔτι πειρᾶσθαι διαλύσεων. τοὺς οὖν φίλους ἐκέλευσεν ὑπὲρ αὐτοῦ συμβῆναι, τὰ μὲν ἄλλα αὐτὸν ἔθνη καὶ στρατόπεδα ἀποθήσεσθαι, μόνα δ' ἕξειν δύο τέλη, καὶ τὴν Ἰλλυρίδα μετὰ τῆς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίας, ἕως ὕπατος ἀποδειχθείη· καὶ Πομπηίῳ ἀρκεῖν ἐδόκει. κατακωλυόντων δὲ τῶν ὑπάτων, ὁ Καῖσαρ ἐπέστελλε τῇ βουλῇ, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ὁ Κουρίων, τρισὶν ἡμέραις τριακοσίους ἐπὶ τρισχιλίοις σταδίους δραμὼν, ἐπέδωκε τοῖς νέοις ὑπάτοις, ἐσιοῦσιν ἐς τὸ βουλευτήριον τῇ νουμηνίᾳ τοῦ ἔτους. περιεῖχε δ' ἡ γραφὴ κατάλογόν τε σεμνὸν ὧν ἐξ ἀρχῆς ὁ Καῖσαρ ἐπεπράχει, καὶ πρόκλησιν ὅτι θέλοι Πομπηίῳ συναποθέσθαι· ἄρχοντος δ' ἔτι ἐκείνου οὔτε ἀποθήσεσθαι, καὶ τιμωρὸς αὐτίκα τε τῇ πατρίδι, καὶ αὑτῷ κατὰ τάχος ἀφίξεσθαι. ἐφ' ᾧ δὴ σφόδρα πάντες ἀνέκραγον, ὡς ἐπὶ πολέμου καταγγελίᾳ, διάδοχον εἶναι Λεύκιον Δομίτιον· καὶ ὁ Δομί-

tuens, & deſperans ſe poſſe tueri amplius dignitatem Cæſaris, magnis itineribus ad eum properavit, qui tum recens Oceano trajecto reverſus è Britannia, emenſúſque Galliam Rheno finitimam, & ſuperatis Alpibus cum quinque millibus peditum, equitibus ccc. petebat Ravennam, quæ Italiæ contigua erat, extrema in ipſius provincia. Ibi comiter exceptum Curionem, poſt actas pro officio gratias, adhibuit in conſilium. Is cenſebat ſine dilatione accerſendas univerſas copias, ducendáſque ad Urbem: Cæſar experiri de pace maluit. Itaque mandavit amicis ut pro ſe paciſcerentur, quo liceat ſibi retinere ſolas duas legiones cum Ciſalpina Gallia cúmque Illyrico, tantiſper dum coſ. renuntietur: ceteras provincias ac exercitus libenter traditurum ſucceſſoribus. Et Pompeio quidem hoc ſatis erat. Verùm coſſ. obſtantibus Cæſar ad ſenatum ſcripſit: quas literas Curio triduano curſu M. CCC. ſtadia emenſus reddidit novis coſſ. curiam calendis ineuntis anni ingredientibus. In his poſt honorificam rerum omnium à ſe geſtarum commemorationem, ſignificabat paratum ſe imperium deponere, ſi idem Pompeius faciat: ceterum illo retinente nec ſe depoſiturum, imò confeſtim venturum, & ulturum injurias illatas tam ſibi quàm patriæ. Ad quæ ultima verba recitata conclamatum eſt, denuntiari bellum, juſſúſque ei ſuccedere L. Domitius, mox profectus

Curio ad Cæſarem ſe confert.

Literæ Cæſaris ad ſenatum. Curio tridui curſu M. CCC. ſtadia emenſus.

448

fectus eſt cum recens delectis quatuor millibus. Et quia novi trib. pleb. Antonius Caſſiúſque ſententiam Curionis probabant, ſenatus tanto magis eis adverſabatur, propugnatorem ſuum appellans Pompeianum exercitum, Cæſarianum verò hoſtem patriæ. Coſſ. quoque Marcellus & Lentulus juſſerunt hos tribunos ſenatu excedere, ne fortè quamvis ſacroſancti violarentur. Tum Antonius iratus è ſella proſilit, magno clamore fidem hominum deûmque invocans, quòd nec poteſtas hactenus inviolata jam tuta ſit, & autores ſalubrium ſententiarum ejiciantur per contumeliam, quaſi homicidio ſe polluiſſent alióve ſcelere. His dictis furibundus excurrit, bella, cædes, proſcriptiones, exilia, mulctationes ceu è tripode, vaticinans, diríſque devovens eos qui cauſa eſſent tantorum malorum. Cum eo ſe proripuerunt & Curio Caſſiúſque: jam enim adventabat manus Pompeianorum cinctura curiam. At illi ſumma celeritate ad Cæſarem proxima nocte contenderunt vehiculo meritorio, tecti ſervili habitu. Quos Cæſar hoc ipſo cultu oſtentavit militibus: quóque magis exaſperaret, adjecit, ipſos etiam tam bene meritos haberi pro hoſtibus, & tam eximios viros ignominioſè ejectos ideo, quòd auſi ſint pro eis liberam vocem emittere.

JAMQUE utrinque apertum & denuntiatum bellum erat,

τις εὐθὺς ἐξῄει μετὰ τετρακισχιλίων ἐκ καταλόγου. Ἀντωνίου δὲ καὶ Κασσίου δημαρχούντοιν μετὰ Κουρίωνα, καὶ τὴν Κουρίωνος γνώμην ἐπαινούντοιν, ἡ βουλὴ φιλονεικότερον ἔτι τὴν Πομπηΐου στρατιὰν φύλακα σφῶν ἡγοῦντο εἶναι, τὴν Καίσαρος πολεμίαν· καὶ οἱ ὕπατοι Μάρκελλός τε καὶ Λέντλος ἐκέλευον τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἀντώνιον ἐκστῆναι τοῦ συνεδρίου, μή τι καὶ δημαρχοῦντες ὅμως πάθοιεν ἀτοπώτερον. ἔνθα δὴ μέγα βοήσας ὁ Ἀντώνιος, ἀνά τε ἔδραμε τῆς ἕδρας σὺν ὀργῇ, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπεθείαζεν αὐτοῖς, ὡς ἱερὰ καὶ ἄσυλος οὖσα ὑβρίζοιτο, καὶ περὶ σφῶν, ὅτι γνώμην ἐσφέροντες ἣν δοκοῦσι συνοίσειν, ἐξελαύνοιντο σὺν ὕβρει, μήτε τινὰ σφαγὴν μήτε μύσος ἐργασάμενοι. ταῦτα δ᾽ εἰπὼν, ἐξέτρεχεν ὥσπερ ἔνθους, πολέμους καὶ σφαγὰς καὶ προγραφὰς καὶ φυγὰς καὶ δημεύσεις καὶ ὅσα ἄλλα αὐτοῖς ἔμελλεν ἔσεσθαι, προθεσπίζων, ἀράς τε βαρείας τοῖς τούτων αἰτίοις ἐπαρώμενος. συνεξέθεον δ᾽ αὐτῷ Κουρίων τε καὶ Κάσσιος· καὶ γάρ τις ἤδη στρατὸς ἑωρᾶτο ἐκ Πομπηΐου περιϊστάμενος τὸ βουλευτήριον· οἳ δὲ μὲν δὴ τάχει πολλῷ πρὸς Καίσαρα νυκτὸς αὐτίκα λαθόντες ἐχώρουν ἐπὶ ὀχήματος μισθωτοῦ, θεραπόντων ἐσθῆτας ἐνδύντες· καὶ αὐτοὺς ἔτι ὧδε ἔχοντας ὁ Καῖσαρ ἐπεδείκνυ τῷ στρατῷ, καὶ ἠρέθιζε λέγων ὅτι καὶ σφᾶς τοσάδε ἐργασαμένους ἡγοῦνται πολεμίους, καὶ τοιούσδε ἄνδρας ὑπὲρ αὐτῶν τι φθεγξαμένους οὕτως ἐξελαύνουσιν αἰσχρῶς.

Ὁ ΜῈΝ δὴ πόλεμος ἑκατέρωθεν ἀνέῳκτο, καὶ κεκήρυκτο ἤδη σαφῶς.

ὡς. ἡ δὲ βουλὴ, νομίζουσα Καί-
ρι τὸν στρατὸν ἀπὸ Κελτῶν σὺν
ρόνῳ παρέσεσθαι, καὶ οὔποτε αὐτὸν
μήσειν ἐπὶ τηλικοῦτον ἔργον σὺν ὀ-
γοις, προσέταξε Πομπηΐῳ τρεισ-
αίδεκα μυριάδας Θετταλῶν ἀ-
είρειν, καὶ μάλιστα αὐτῶν τοὺς ἐ-
ρατευμένους, ὡς ἐμπειροπολέμους·
ενολογεῖν δὲ καὶ ἐκ τῶν περιοίκων ἐ-
νῶν ὅσα ἄλκιμα. χρήματα δ' ἐς
πόλεμον αὐτῷ τά τε κοινὰ πάν-
α αὐτίκα ἐψηφίζοντο, καὶ τὰ ἰ-
ωτικὰ σφῶν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς (εἰ
εήσειεν) εἶναι στρατιωτικά· ἔς τε τὰς
όλεις ἐφ' ἕτερα περιέπεμπον σὺν
ε ὀργῇ καὶ φιλονεικίᾳ, σπουδῆς οὐ-
ὲν ἀπολείποντες ὀξύτητος. ὁ δὲ
αῖσαρ ἐπὶ μὲν τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν πε-
ιεπεπόμφει, χαίρων δ' ἀεὶ ταχυερ-
ίας τε καταπλήξει, καὶ φόβῳ τόλ-
ης μᾶλλον ἢ παρασκευῆς δυνά-
ει, μετὰ τῶν πεντακισχιλίων ἔγνω
προεπιχειρεῖν τοσῷδε πολέμῳ, καὶ
θάσαι τὰ εὔκαιρα τῆς Ἰταλίας,
οὺς μὲν λοχαγοὺς αὐτῶν σὺν ὀλίγοις
οῖς μάλιστα εὐτολμοτάτοις, εἰρηνι-
ῶς ἐσταλμένοις, προὔπεμπεν ἐσελ-
εῖν ἐς Ἀρίμινον, καὶ τὴν πόλιν
φνω καταλαβεῖν· ἥδ' ἐστὶν Ἰταλίας
ρώτη, μετὰ τὴν Γαλατίαν. αὐ-
ὸς δὲ περὶ ἑσπέραν, ὡς δὴ τὸ σῶ-
α ἐνοχλούμενος, ὑπεχώρησε τοῦ
υμποσίου, τοὺς φίλους ἀπολιπὼν ἔτι
τιᾶσθαι· καὶ ζεύγους ἐπιβὰς, ἤλαυ-
ν ἐς τὸ Ἀρίμινον, ἑπομένων οἱ τῶν
ππέων ἐκ διαστήματος. δρόμῳ
δ' ἐλθὼν ἐπὶ τὸν Ῥουβίκωνα ποταμὸν,
ς ὁρίζει τὴν Ἰταλίαν, ἔστη τοῦ
ρόμου· καὶ ἐς τὸ ῥεῦμα ἀφορῶν,
περιεφέρετο τῇ γνώμῃ, λογιζόμε-
ος ἕκαστα τῶν ἐσομένων κακῶν εἰ τόνδε τὸν ποταμὸν σὺν ὅπλοις περά-
σειε. καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν ἀνενεγκὼν, Ἡ μὲν ἐπίσχεσις, ὦ

quum ſenatus exiſtimans Cæſari tardius venturum exercitum è Gallia, nec ipſum cum paucis rem tam arduam aggreſſurum, juſſit Pompeium ex Theſſalis XIII. M. veteranorum cogere, & ex circumvicinis fortibus nationibus mercenarios conducere, pecunias in uſus belli ex ærario ſumere, privatim quoque multis eas offerentibus, ſi publicæ deficerent: quæ & oppidatim conquirebantur, exactorum magna acerbitate feſtinationéque. 449

At Cæſar miſerat quidem qui exercitum adducerent, ſed ſolitus celeritate ac terrore audaciáque magis uti quàm apparatibus, ſtatuit cum quinque ſuorum millibus tam magnum bellum prior aggredi, & occupare loca opportuna Italiæ: ac primum centuriones cum animoſis aliquot Ariminum præmiſit, pacato habitu juſſos repentè urbem eam occupare, quæ Italicarum primo ſe offert ex Gallia venientibus: ipſe ſub veſperam quaſi malè affectus corpore, digreſſus eſt è convivio, amicis ibi relictis, & conſcenſa rheda properavit Ariminum, equitibus longo intervallo ſequentibus: quúmque continuato curſu perveniſſet ad Rubiconem fluvium, defixis in eum oculis hæſitabat nonnihil, cogitans futuras calamitates, ſi armatus amnem trajiceret: tandem verſus ad comites: Amici, inquit, tran-

Cæſaris ingenium.

Arimi-num.

Rubico fluvius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſitus hic dilatus mihi erit malorum omnium initium, properatus verò omnibus hominibus: & cum dicto quaſi numine afflatus

Cæſaris dictum. cœpit magno impetu trajicere, vulgatum illud exclamans. Jacta ſit alea. Inde pari celeritate progreſſus, Ariminum prima luce occupat: ulteriúſque procedens loca opportuna communit præſidiis, obiter vel vi vel humanitate omnia ſubigens. Interim ut fit in rebus trepidis, omnia fuga miſcebantur & migrationibus agreſtium ac comploratıonibus, priuſquam comperti haberent aliquid, putantium Cæſarem adeſſe cum univerſis ſuis copiis.

450 Quibus auditis conſules non ſinebant Pompeium, artium belli peritiſſimum, firmis niti conſiliis, ſed urgebant ut extra Urbem delectus ageret per Italiam, quaſi in ſummo patriæ jamjam expugnandæ periculo. Senatus quoque nec opinata impreſſione Cæſaris territus, ut imparatus, ſibi metuebat, non admiſſarum Cæſaris conditionum æquiſſimarum tum demum pœnitens,

Prodigia. poſtquam timor à contentione eos ad recta conſilia traduxerat. Nam & prodigia multa nuntiabantur, & ſigna quæ obſervantur de cælo: alibi ſanguinem pluiſſe, alibi ſudaſſe deorum effigies: multa fana tacta fulmine: mulam peperiſſe: multáque præterea horrenda mutationem præſentis ſtatus & interitum reipublicæ haud unquam in integrum reſtituendæ portendentia: quamobrem vota ut in publica conſternatione facta: & populus me-

„ φίλοι, τῆσδε τῆς διαβάσεως ἐμ
„ κακῶν ἄρξει, ἡ δὲ διάβασις
„ πᾶσιν ἀνθρώποις. Καὶ εἰπὼν
„ οἷά τις ἔνθους ἐπέρα σὺν ὁρμῇ
„ τὸ κοινὸν τόδε εἰπών, Ὁ κύβος
ἀνερρίφθω. Δρόμῳ δ' ἐντεῦθεν
πιων, Ἀρίμινόν τε αἱρεῖ περὶ ἕω, ἐς τὸ πρόσθεν ἐχώρει φρουρὰς τοῖ ἐπικαίροις ἐφιστάς, καὶ τὰ ἐν ποσ ἢ βίᾳ χειρούμενος ἢ φιλανθρωπίᾳ φυγαί τε καὶ μεταναστάσεις ἦσαν ἐ πάντων χωρίων, ὡς ἐν ἐκπλήξει καὶ δρόμος ἀσύντακτος μετ' οἰ μωγῆς· τό, τε ἀκριβὲς οὐκ εἰδό τες, καὶ τὸν Καίσαρα νομίζοντε μετὰ ἀπείρου στρατοῦ κατὰ κράτος ἐλαύνειν.

Ὧν οἱ ὕπατοι πυνθανόμενοι, τὸν Πομπήϊον οὐκ εἴων ἐπὶ τῆς ἑαυτο γνώμης ἐμπειροπολέμως εὐσταθεῖν, ἀλλ' ἐξώτρυνον ἐκπηδᾶν ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ στρατολογεῖν, ὡς τῆς πόλεως καταληφθησομένης αὐτίκα. ἥ τε ἄλλη βουλὴ παρὰ δόξαν αὐτοῖς ὀξείας τῆς ἐσβολῆς τοῦ Καίσαρος γενομένης, ἐδεδίκεσαν, ἔτι ὄντες ἀπαράσκευοι, καὶ σὺν ἐκπλήξει μετενόουν οὐ δεξάμενοι τὰς Καίσαρος προκλήσεις, τότε νομίζοντες εἶναι δικαίας, ὅτε σφᾶς ὁ φόβος ἐς τὸ εὔβουλον ἀπὸ τοῦ φιλονείκου μετέφερε· τέρατά τε αὐτοῖς ἔπιπτε πολλὰ καὶ σημεῖα οὐράνια. αἷμά τε γὰρ ἔδοξεν ὁ θεὸς ὗσαι, καὶ ξόανα ἱδρῶσαι, καὶ κεραυνοὶ πεσεῖν ἐπὶ νεὼς πολλούς, καὶ ἡμίονος τεκεῖν, ἄλλα τε πολλὰ δυσχερῆ προεσήμαινε τὴν ἐς ἀεὶ τῆς πολιτείας ἀναίρεσίν τε καὶ μεταβολήν· εὐχαὶ δὲ ὡς ἐπὶ φοβεροῖς προὐγράφοντο, καὶ ὁ δῆμος, ἐν

ήμη τῶν Μαρίου καὶ Σύλλα κακῶν γνοούμενος, ἐνεκράγει, Καίσαρα Πομπήϊον ἀποθέσθαι τὰς δυνάμεις, ὡς ἐν τῷδε μόνῳ τοῦ πολέμου λυθησομένου. Κικέρων δὲ καὶ πέμπειν ἐς Καίσαρα διαλλακτάς. ἀντιπρατόντων δ᾽ ἐς ἅπαντα τῶν ὑπάτων, Φαώνιος μὲν Πομπήϊον ἐπισκώπτων τοῦ ποτε λεχθέντος ὑπ᾽ αὐτοῦ, παρεκάλει τὴν γῆν πατάξαι τῷ ποδὶ, καὶ τὰ στρατόπεδα αὐτῆς ἀναγαγεῖν· ὁ δὲ, Ἕξετε, εἶπεν, ἂν ἐπακολουθῆτέ μοι, καὶ μὴ δεινὸν ἡγῆσθε τὴν Ῥώμην ἀπολιπεῖν, καὶ εἰ τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ δεήσειεν. οὐ γὰρ τὰ χωρία οὐδὲ τὰ οἰκήματα τὴν δύναμιν ἢ τὴν ἐλευθερίαν εἶναι τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας, ὅπῃ ποτ᾽ ἂν ὦσιν, ἔχειν ταῦτα σὺν ἑαυτοῖς· ἀμυνομένους δ᾽ ἀναλήψεσθαι καὶ τὰ κτήματα. ὁ μὲν δὴ, τοσάδε εἰπὼν, καὶ ἀπειλήσας τοῖς ἐπιμένουσιν, εἰ φειδοῖ χωρίων ἢ κατασκευῆς ἀπολείψονται τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγώνων, ἐξῄει τῆς τε βουλῆς καὶ τῆς πόλεως αὐτίκα ἐς τὴν ἐν Καπύῃ στρατιάν· καὶ οἱ ὕπατοι συνείποντο αὐτῷ. τοὺς δ᾽ ἄλλους ἀπορία τε ἐς πολὺ κατεῖχε, καὶ διενυκτέρευον ἐν τῷ βουλευτηρίῳ μετ᾽ ἀλλήλων. ἅμα δ᾽ ἡμέρᾳ τὸ πλέον ὅμως ἐξῄει καὶ ἐδίωκε τὸν Πομπήϊον. ὁ δὲ Καῖσαρ ἐν Κορφινίῳ Λεύκιον Δομίτιον, ἐπιπεμφθέντα οἱ τῆς ἀρχῆς εἶναι διάδοχον, καταλαβὼν, οὐ πάντας ἀμφ᾽ αὐτὸν ἔχοντα τοὺς τετρακισχιλίους, ἐπολιόρκει· καὶ οἱ τὸ Κορφίνιον οἰκοῦντες φεύγοντα τὸν Δομίτιον ἀμφὶ τὰς πύλας καταλαβόντες, τῷ Καίσαρι προσήγαγον. ὁ δὲ

mor cladium quas propter Syllanas contentiones perpeſſus fuerat, vociferabatur, abrogandum tam Cæſari quàm Pompeio imperium, quandoquidem bellum aliter averti non poterat: Cicerone quoque cenſente mittendos ad Cæſarem legatos qui de pace agerent. Sed conſulibus omnino reſiſtentibus, Favonius ludens in Pompeium, ob dictum ejus quoddam arrogantius, Nunc, ajebat, tempus ut pede terram pulſaret, excitaturus inde exercitus. Tum ille: Habebitis eos, ſi me ſequamini, non gravati Urbem relinquere, atque etiam Italiam, ſi id res poſtulaverit: non enim collocare viros fortes libertatem & vires in agris & domibus: quos nunquam eis detore, &, ſi repugnare non pigeat, recepturos etiam ſedes priſtinas. Hæc locutus, & graviter interminatus, ſi qui amore privatarum poſſeſſionum deſertores fierent in publico periculo, curiam exivit: ac mox Urbem quoque, petens exercitum ad Capuam, quem confeſtim ſecuti ſunt conſules: reliqui ſenatores inopes conſilii hæſerunt diutius, & unà pernoctarunt in curia: diluculo demum plerique uno agmine egreſſi Urbem per eandem viam contulerunt ſe ad Pompeium. At Cæſar aſſecutus Corfinii L. Domitium ſucceſſorem ſibi miſ- 451
ſum, ne illa quidem quatuor millia ſecum habentem integra, oppugnabat: eum fugientem oppidani à porta retractum adduxerunt ad Cæſarem: qui exercitum

Favonius ludit in Pompeium ob dictum ejus arrogantius.

Domitius illæſus à Cæſare dimiſſus.

citum ejus ad ſe deficientem benignè accepit, quo magis ceteros alliceret: ipſumque Domitium illæſum cum ſuis rebus quò vellet abire permiſit; ſperans fortè beneficio devinctum manſurum apud ſe, nec tamen ad hoſtem ire prohibens. His tanta celeritate perfectis, parte alia Pompeius Capua Nuceriam, inde porro Brundiſium properavit, in Epirum trajecturus, ut ibi ſedem belli conſtitueret: ſcripſítque ad omnes provincias earúmque præſides, ad reges quoque, ac dynaſtas & civitates, ut primo quoque tempore præſtò eſſent, cum auxiliis pro viribus. Et id quidem certatim factum eſt. ceterùm proprius Pompeii exercitus erat in Hiſpania, paratus ad properandum quocunque res poſceret. Earum verò legionum quas ipſe circa ſe habebat, partem conſulibus tradidit, quos in Epirum præmiſit. Hi ſine mora ſolventes à Brundiſio, feliciter medium ſinum trajecerunt, & appulerunt ad Dyrrachium, quod quidam per errorem Epidamnum exiſtimant. Nam Epidamnus barbarorum has terras colentium rex urbem prope mare condidit, appellavítque de ſuo nomine. Ejus ex filia nepos Dyrrachus, Neptuno, ut fertur, prognatus, navale conditæ urbi addidit, vocavítque Dyrrachium. Huic Dyrracho, quum bello peteretur à ſuis fratribus, Hercules ex Erythrea revertens, opem tulit, pactus agri partem mercedis nomine: inde Dyrrachini cum ut agri participem conditorem

Dyrrachium à quo & quomodo conditum. Epidamnus rex.

τὴν μὲν στρατιὰν αὐτοῦ προστιθεμένην οἱ προθύμως ἐδέχετο ἐς ἐρέθισμα ἄλλων, Δομίτιον δ᾽ αὐτὸν ἀπαθῆ μετὰ τῶν ἑαυτοῦ χρημάτων μεθῆκεν ὅποι βούλοιτο ἀπιέναι· ἐλπίσας μ ἴσως διὰ τὴν εὐποιΐαν παραμενεῖν, οὐ κωλύσας δ᾽ εἰς Πομπήϊον ἰόντα. γιγνομένων δὲ τούτων οὕτως ὀξέως, Πομπήϊος ἐς Νουκερίαν ἐκ Καπύης, καὶ ἐκ Νουκερίας ἐς Βρεντέσιον ἠπείγετο, ὡς εἰς τὸν Ἰόνιον διαβαλῶν ἐς Ἤπειρον· καὶ τοῦ πολέμου τὴν παρασκευὴν συστήσων ἐν αὐτῇ. ἔθνεσί τε πᾶσι καὶ στρατηγοῖς δυνάσταις καὶ βασιλεῦσι καὶ πόλεσιν ἔγραφε κατὰ σπουδὴν ὅ,τι δύναιτο ἕκαστος ἐς τὸν πόλεμον συμφέρειν· καὶ τάδε μὲν ἀθρόως ἐγίγνετο. ὁ δ᾽ ἴδιος αὐτοῦ Πομπηΐου στρατὸς ἦν ἐν Ἰβηρίᾳ, καὶ παρασκευῆς εἶχεν ὡς ὁρμήσων ὅπῃ ποτ᾽ ἂν αἱ χρεῖαι καλῶσιν. αὐτὸς δ᾽ ὁ Πομπήϊος τῶν ἀμφ᾽ αὐτὸν ἤδη τελῶν τὰ μὲν ἔδωκε τοῖς ὑπάτοις προπαράγειν ἐς Ἤπειρον ἐκ Βρεντεσίου· καὶ διέπλευσαν οἵδε αὐτίκα ἀσφαλῶς ἐς Δυῤῥάχιον, ἣν Ἐπίδαμνον τινὲς εἶναι νομίζουσι διὰ τοιάνδε ἄγνοιαν· βασιλεὺς τῶν τῇδε βαρβάρων Ἐπίδαμνος πόλιν ᾤκισεν ἐπὶ θαλάσσης, καὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ προσεῖπεν Ἐπίδαμνον· τούτου θυγατριδοῦς Δυῤῥάχος, νομιζόμενος εἶναι Ποσειδῶνος, ἐπίνειον ᾤκισε τῇ πόλει, καὶ Δυῤῥάχιον ὠνόμασε· πολεμουμένῳ δ᾽ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τῷδε τῷ Δυῤῥάχῳ συνεμάχησεν ὁ Ἡρακλῆς, ἐπὶ μέρει τῆς γῆς, ἐξ Ἐρυθείας ἐπανιών. ὅθεν οἱ Δυῤῥάχιοι τὸν Ἡρακλέα, ὡς μερίτην τῆς γῆς, οἰκιστὴν σφῶν τίθεν-

ται

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

...ιν· οὐκ ἀρνούμενοι μὲν οὐδὲ τὸν ...ύρραχον, φιλοτιμούμενοι δ' ὑπὲρ ...ρων, ἐς τὸν Ἡρακλέα μᾶλλον, ...ἐς θεόν. Φασὶ δ' ἐν τῇ μά...η τῇδε Δυρράχου παῖδα Ἴονιον ὑφ' ...ρακλέους ἐξ ἀγνοίας ἀποθανεῖν, ...τὸν Ἡρακλέα τὸ σῶμα θάψαν...ἐμβαλεῖν ἐς τὸ πέλαγος, ἵνα ...ώνυμον αὐτοῦ γένοιτο· χρόνῳ δὲ ...ς τε χώρας καὶ πόλεως κατασχεῖν ...ρύγας ἐκ Φρυγῶν ἐπανελθόντας, Ταυλαντίους ἐπ' ἐκείνοις, Ἰλ...ρικὸν ἔθνος, ἐπὶ δὲ τοῖς Ταυ...αντίοις ἕτερον γένος Ἰλλυριῶν Λι...ρνοὺς, οἳ τὰ περίοικα νηυσὶ τα...είαις ἐλῄζοντο, καὶ Λιβυρνίδας ἐν...ῦθεν ἡγοῦνται Ῥωμαῖοι τὰς ναῦς ...ὰς ταχείας, ὧν ἄρα πρῶτον ἐς ...εῖραν ἦλθον. οἱ δ' ἐκ τῶν Λιβουρ...ῶν ἐξελαθέντες ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου, ...ερκυραίους ἐπαγόμενοι θαλασσο...ρατοῦντας, ἐξέβαλον τοὺς Λιβουρ...ούς. καὶ αὐτοῖς οἱ Κερκυραῖοι σφε...έρους ἐγκατέμιξαν οἰκήτορας· ὅθεν ...λληνικὸν εἶναι δοκεῖ τὸ ἐπίνειον. ...ὴν δ' ἐπίκλησιν, ὡς οὐκ αἴσιον, ...ναλλάξαντες οἱ Κερκυραῖοι, καὶ ...ῶδε ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως Ἐπίδα...νον ἐκάλουν, καὶ Θουκυδίδης οὕ...τως ὠνόμαζεν· ἐνίκα δ' ὅμως ...ὸ ὄνομα, καὶ Δυρράχιον κλῄζεται. ...ὶ μὲν δὴ μετὰ τῶν ὑπάτων διεπεπλεύ...εσαν ἐς τὸ Δυρράχιον· ὁ δὲ Πομπήϊος ...ὸ ὑπόλοιπον στρατὸν ἐς τὸ Βρεντέ...σιον ἀγαγὼν, τάς τε ναῦς ἀνέμενεν ...πανελθεῖν, αἳ τοὺς ὑπάτους διέφε...ρον, καὶ τὸν Καίσαρα ἐπελθόντα ἀπὸ τῶν ...ῶν ἠμύνετο, τήν τε πόλιν διετάφρευε· ...έχρι καταπλεύσαντος αὐτῷ τοῦ ...όλου περὶ δείλην ἑσπέραν ἀπέπλευ...ε, τοὺς εὐτολμοτάτους ἐπὶ τῶν τειχῶν

ſuum perhibent, non quòd Dyrrachum abnegent, ſed ut ambitioſè originem ſuam ad deum potius referant. In ea pugna ferunt Dyrrachi filium Ionium ab Hercule occiſum per ignorantiam, & ab illo funeratum corpus, mox projectum in mare, ut inde nomen acciperet. Tandem & regionem ipſam & urbem tenuiſſe Phrygas reverſos è Phrygia, & poſt eos Taulantios, Illyrici generis, deinde Liburnos, hos quoque Illyrios, qui circumvicinos incurſabant navibus celerrimis: quas poſtquam in uſu habere cœperunt Romani, Liburnicas vocitant. At Dyrrachini à Liburnis expulſi, adſcitis Corcyrenſibus, qui tunc in mari plurimùm poterant, viciſſim eos ejecerunt: quibus Corcyrenſes admiſcuerunt nonnullos è ſuis civibus: quapropter hoc navale Græcorum eſſe videtur. Et quia Dyrrachii nomen ominoſum habebatur, Corcyrenſes id Epidamnum maluerunt dicere, eodem quo urbem à mari paulùm remotam nomine: atque ita Thucydides quoque nominat. nunc tamen vicit vetus appellatio, & Dyrrachium dicitur. Eò tunc coſſ. appulerant, quum Pompeius reliquas copias adduxit Brundiſium, expectaturus donec redirent naves quæ illos tranſvexerant. Quúmque Cæſar oppugnationem pararet, tam diu eum munitionibus arcuit, donec claſſem reverſam ſub veſperam con-
cendens abiit, audaciſſimo quoque relicto ad defenſionem mœnium:

Ionium mare unde nomen acceperit.

452

Dyrrachium cur Epidamnus dicta ſit.

Vide Jac. Palm. L. I. Antiqu. Græc. Cap. 19 p. 114, 115

nium: qui & ipſi mox noctu ſecundis ventis ablati ſunt. Atque ita omnes Pompeianæ copiæ deſerta Italia in Epirum cum imperatore ſuo tranſportatæ ſunt. Cæſar incertus conſilii quónam ſe verteret, aut unde bellum inciperet, videns undique confluxum ad Pompeium fieri: timebat & magnum in Hiſpaniis exercitum veterani militis, ne dum ipſe hoſtem cedentem perſequitur, ille à tergo superveniat. Eum igitur viſum eſt ante omnia petere in Hiſpaniam, & diviſis in quinque partes copiis, aliam Brundiſii, aliam Hydrunti, aliam Tarenti reliquit Italiæ præſidio: Q. Valerius cum aliis miſſus occupavit Sardiniam frumenti feraciſſimam. Ejuſdem juſſu Aſinius Pollio Siciliam petiit, cui Cato præerat. Ei percontanti utrum ſenatus an populi decretum afferens invadat alienam provinciam, hoc tantùm reſpondit, Qui nunc Italiam tenet, huc me miſit. Ad hæc Cato retulit, ſe, ut provincialibus parcat, dilaturum vindictam in locum alium: quo dicto navigavit Corcyram, ut ſe Pompeio adjungeret. Cæſar ipſe ubi raptim agmine ducto ad Urbem pervenit, populum triſti memoria Syllanorum temporum exanimatum bene ſperare juſſit, refecítque multa pollicens: inimicis quoque oſtendens clementiam, exemplo L. Domitii, quem in poteſtatem redactum, illæſum dimiſerat cum rebus ſuis omnibus. Poſt hæc effregit ærarium, tribuno plebis Metello ob-

Aſinii Pollionis dictum.

453

Cæſar Romæ æra-

ὑπολιπών, οἳ καὶ αὐτοὶ νυκτὸς [...] χομένης ἐξέπλεον οὐρίῳ πνεύμα[τι]. καὶ Πομπήϊος μὲν ὧδε μετὰ τοῦ στρα[τοῦ] παντὸς ἐς Ἤπειρον, ἐκλιπὼν τ[ὴν] Ἰταλίαν, διεπέρα. ὁ δὲ Καῖσαρ [ἀ]πόρει μὲν ὅπῃ τραπείη, καὶ ὅθεν ἄ[ρ]ξαιτο τοῦ πολέμου, τὴν ὁρμὴν πα[ν]ταχόθεν οὖσαν ἐς τὸν Πομπήϊον ὁρ[ῶν]. δείσας δὲ τοῦ Πομπηΐου τὸν ἐν Ἰβηρ[ίᾳ] στρατὸν πολύν τε ὄντα καὶ χρόνῳ γ[ε]γυμνασμένον, μή οἱ διώκοντι τὸν Πομπήϊον κατόπιν ἐπιγένοιτο, τοῦδε μὲν αὐτὸς ἔγνω προκαθελεῖν, ἐς Ἰβ[η]ρίαν ἐλάσας. τὴν δὲ δύναμιν ἐς πέν[τε] ἐπιδιῄρει. καὶ τοὺς μὲν ἐν τῷ Βρεντεσί[ῳ], τοὺς δ' ἐν Ὑδροῦντι κατέλιπε, το[ὺς] δ' ἐν Τάραντι, φύλακας εἶναι τ[ῆς] Ἰταλίας. ἑτέρους δ' ἔπεμπεν ἅμ[α] Κοΐντῳ Οὐαλερίῳ Σαρδὼ τὴν νῆ[σον] καταλαβεῖν πυροφοροῦσαν· κα[ὶ] κατέλαβον. Ἀσίνιός τε Πολλίων ἐς Σικελίαν πεμφθείς, ἧς ἡγεῖτ[ο] Κάτων, πυνθανομένῳ τῷ Κάτων[ι] πότερα τῆς βουλῆς ἢ τοῦ δήμου δόγ[μα] μα φέρων ἐς ἀλλοτρίαν ἐμβάλλοι [ἀρχήν], ,, ὧδε ἀπεκρίνατο, Ὁ τῆς Ἰταλία[ς] ,, κρατῶν ἐπὶ ταῦτα ἔπεμψε. κα[ὶ] Κάτων μὲν τοσόνδε ἀποκρινάμενος, ὅτι φειδοῖ τῶν ὑπηκόων οὐκ ἐνταῦθ[α] αὐτὸν ἀμυνεῖται, διέπλευσεν ἐ[κ] Κερκύρας ἐς Πομπήϊον. Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἐπειχθείς, τὸν τ[ε] δῆμον ἐκ μνήμης τῶν ἐπὶ Σύλλα κ[αὶ] Μαρίου κακῶν πεφρικότα, ἐλπίσ[ι] καὶ ὑποσχέσεσι πολλαῖς ἀνελάμβανε, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐνσημαινόμενος φιλανθρωπίαν, εἶπεν ὅτι καὶ Λεύκιον Δομίτιον ἑλὼν, ἀπαθῆ μεθείη μετὰ τῶν χρημάτων. τὰ δὲ κλεῖθρα τῶν δημοσίων ταμιείων ἐξέκοπτε, καὶ τῶν δημάρχων ἑνὶ Μετέλλῳ κωλύοντι θάνατον

ναστον ἠπείλει. ταῶν τε ἀψαύστων
ἰνει χρημάτων, ἅ φασιν ἐπὶ
λτοῖς πάλαι σὺν ἀρᾷ δημοσίᾳ
θῆναι, μὴ σαλεύειν ἐς μηδὲν, εἰ
Κελτικὸς πόλεμος ἐπίοι· ὁ δὲ
η, Κελτοὺς αὐτὸς ἐς τὸ ἀσφα-
στατον ἑλὼν, λελυκέναι τῇ πόλει
ω ἀράν. Λέπιδον δὲ Αἰμίλιον
ίστη τῇ πόλει, καὶ τὸν δήμαρχον
αρχον Ἀντώνιον τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τῷ
ἐν αὐτῇ στρατῷ· ἔς τε τὰ ἔξω,
ουρίωνα μὲν ἀντὶ Κάτωνος ᾕρειτο
νείας Σικελίας, Κόϊντον δὲ Σαρ-
ς, καὶ ἐς τὴν Ἰλλυρίδα Γάϊον
ντώνιον ἔπεμπε, καὶ τὴν ἐντὸς
λπεων Γαλατίαν ἐπέτρεπε Λικι-
ῳ Κράσσῳ. ἐκέλευσε δὲ καὶ νεῶν
λους δύο γίγνεσθαι κατὰ σπουδὴν
μφί τε τὸ Ἰόνιον καὶ περὶ Τυρρη-
νόν· καὶ ναυάρχους αὐτοῖς ἔτι γι-
νομένοις ἐπέστησεν Ὁρτήσιόν τε καὶ
ολοβέλλαν. οὕτω κρατυνάμενος ὁ
αῖσαρ ἄβατον Πομπηΐῳ γενέσθαι
τὴν Ἰταλίαν, ἐς Ἰβηρίαν ᾔει, ἔν-
α Πετρηΐῳ καὶ Ἀφρανίῳ τοῖς Πομ-
ηΐου στρατηγοῖς συμβαλὼν, ἧσσον
υτῶν ἐφέρετο τά γε πρῶτα· τὰ δὲ
γχωμάλως ἀλλήλοις ἐπολέμουν
μφὶ τὴν πόλιν Ἰλέρδην. καὶ στρα-
οπεδεύων ὁ Καῖσαρ ἐπὶ κρημνῶν,
πιτολόγει διὰ γεφύρας τοῦ Σικόριος
ποταμοῦ. χειμάῤῥου δ' ἄφνω τὴν
εφύραν καταλαβόντος, ἀνδρῶν τι
πλῆθος ἀπολειφθὲν ἐν τῇ περαίᾳ
ιέφθειραν οἱ περὶ τὸν Πετρήϊον· καὶ
Καῖσαρ αὐτὸς ἐμόχθει μετὰ τοῦ
ἄλλου στρατοῦ πάνυ καρτερῶς ὑπό
τε δυσχωρίας καὶ ὑπὸ λιμοῦ, καὶ χει-
μῶνος ἤδη καὶ πολεμίων, οὐδέν τε
ἔλαττον ἢ πολιορκίας ἔργον ἦν μέχρι
θέρους ἐπελθόντος· ὁ μὲν Ἀφράνιος

ſtanti mortem minatus ni deſiſteret, pecuniáſque ad id temporis intactas abſtulit: quas ferunt per Gallicos tumultus depoſitas cum execratione publica, in caput cujuſcunque contrectare auſi, niſi cauſa belli Gallici: ajebat enim religione ſolutam rempublicam perdomitis à ſe Gallis, ut nihil inde ſit periculi. Æmilium Lepidum Urbi præfecit, M. Antonium trib. pleb. Italiæ, hujuſque præſidiariis copiis: extra Italiam, Curionem Catoni juſſit ſuccedere in Sicilia: Sardiniam Q. Valerii provinciam eſſe voluit, Illyricum C. Antonii, citeriorem Galliam Licinii Craſſi. Duas quoque claſſes ad tutelam ſuperi inferíque maris properè fieri mandavit: quarum alteri Hortenſium, Dolobellam alteri præfecit. Itaque ſatis firmata contra Pompeii vim Italia, in Hiſpaniam profectus eſt: ubi Petreium Afraniumque Pompeianos duces aggreſſus, primùm impar viſus eſt circa Ilerdam caſtris prope hoſtem munitis, in loco prærupto & arduo, frumentum convehens per pontes Sicoris fluvii: quo hybernis imbribus repentè aucto, & abruptis pontibus & frumentatorum validum præſidium excluſum eo caſu, à Petreianis oppreſſum eſt: & Cæſar ipſe non mediocriter laboravit cum reliquo exercitu, cum fame conflictando hyberníſque tempeſtatibus atque hoſtibus, ita ut nihil ab obſeſſo differret, donec æſtas ſupervenit. Tum verò Afranius

rium effringit.

unà

una cum Petreio in ulteriorem ſe
454 recipiebat Hiſpaniam ad alium recens collectum exercitum: Cæſar verò ſemper itinera præoccupans munitionibus intercidebat, quominus ulterius procederent: atque etiam partem quandam ad locum caſtris capiendum præmiſſam circumvenit: illi ſublatis in capita ſcutis deditionem ſignificabant. Cæſar gratiam adverſariorum captans, nec comprehenſos, nec telis appetitos permiſit ad Afranium redire incolumes. Quo factum eſt ut ex utriſque caſtris ultro citróque commearetur continuè, & ſermones in circulis de concordia fierent. Jámque inter alios ductores Afranio quoque videbatur concedendam Cæſari Hiſpaniam, modò ad Pompeium permittatur reditus: quum Petreius reclamavit, per exercitum curſitans, & quotquot Cæſarianorum in caſtris inveniret ſua manu confodit, atque etiam quendam è ſuis tribunis qui furentem cohibere volebat: qua crudelitate offenſis militibus magis etiam commendavit Cæſaris clementiam. Forte fortuna evenit ut Cæſar hoſti aquationem præriperet: quæ neceſſitas expreſſit ut Petreius Afraniúſque in medium utriuſque exercitus prodirent ad ejus colloquium. Ubi conventum eſt ut Hiſpania Cæſari decederent, ille deduceret illæſos ad Varum fluvium, inde porro ad Pompeium ire ſineret: ad cujus ripas poſtquam ventum eſt, advocatis ad concionem quotquot ex eo numero erant

Cæſaris clementia.

Petreius & Afranius Hiſpania Cæſari decedunt.

καὶ ὁ Πετρήϊος ἐς τὴν ἐντὸς Ἰβηρί ἐχώρουν, ἕτερον στρατὸν ἀθροίσα τες· καὶ ὁ Καῖσαρ ἀεὶ προλαμβά νων διεσταύρευε τὰς διόδους, καὶ ἐκώ λυεν ἐς τὸ πρόσθεν ἰέναι· καὶ τι μέρος αὐτῶν προπεμπόμενον στρατοπέδου κατάληψιν ἐκυκλώσα το. οἱ δὲ ἐπέθεσαν ταῖς κεφαλα τὰς ἀσπίδας, ὅπερ ἐστὶ σύμβολον αὑτοὺς παραδιδόντων. καὶ ὁ Καῖσα οὔτε συνέλαβεν, οὔτε κατηκόντισεν ἀλλὰ μεθῆκεν ἀπαθεῖς ἐς τοὺς πε τὸν Ἀφράνιον ἀπιέναι, δημοκοπῶ ἐς τοὺς πανταχοῦ πολεμίους· ὅθεν ἐ ταῖς στρατοπεδίαις ἐπιμιξίαι τε ἐ ἀλλήλους ἐγίγνοντο συνεχεῖς, καὶ λό γοι περὶ ξυμβάσεων κατὰ τὸ πλῆθος ἤδη δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων Ἀφρανίῳ μ καὶ ἑτέροις ἐδόκει τῆς Ἰβηρίας ἐκστῆναι Καίσαρι, καὶ ἀπαθεῖς ἐς Πομπήϊον ἀπιέναι. Πετρήϊος δὲ ἀντέλεγε, καὶ περιθέων ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, ἔκτεινεν ὅσους εὑρίσκοι κατὰ τὴν ἐπιμιξίαν τοῦ Καίσαρος· τῶν τε ἰδίων ἡγεμόνων ἐνιστάμενόν τινα αὐτοχειρὶ διεχρήσατο. ἐξ ὧν ἔτι μᾶλλον ἀχθόμενοι τῷ σκυθρωπῷ τοῦ Πετρηΐου, ἐς τὸ φιλάνθρωπον τοῦ Καίσαρος ἐτρέποντο ταῖς γνώμαις. ἐπεὶ δέ που καὶ τὴν ὑδρείαν αὐτῶν προὔλαβεν ὁ Καῖσαρ, ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενος ὁ Πετρήϊος, ἐς λόγους τῷ Καίσαρι συνῆ μετὰ Ἀφρανίου, ἐφορώντων αὐτοὺς τῶν στρατῶν ἑκατέρωθεν. καὶ συνέβησαν, οἱ μὲν, ἐκστῆναι τῆς Ἰβηρίας τῷ Καίσαρι, ὁ δὲ Καῖσαρ, αὐτοὺς ἀπαθεῖς ἐπὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν διαγαγεῖν, καὶ ἀπὸ τοῦδε χωροῦντας ἐς Πομπήϊον ἐᾶν. γενόμενος δ' ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοῦδε τοῦ ποταμοῦ, συνήγαγεν αὐτῶν ἐς ἐπήκοον ὅσοι ἦσαν ἐκ

τε Ῥώμης

Ῥώμης καὶ Ἰταλίας, καὶ ἐδημηγόρησεν ὧδε, Ὑμῶν, ὦ πολέμιοι (τῷδε γὰρ ἔτι τῷ ῥήματι χρώμενος, συναργεστέραν ὑμῖν τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην ποιήσω) οὔτε τοὺς προπεμφθέντας ἐς τὴν κατάληψιν τοῦ στρατοπέδου, οἳ σφᾶς ἐμοὶ παρέδωκαν, διέφθειρα, οὔτε τὸν ἄλλον ὑμῶν στρατὸν, λαβὼν τὰ ὑδρεύματα, Πετρηΐου ἐκ τῶν ἐμῶν τοὺς ὑπὲρ τὸν Σίκοριν ποταμὸν ἀποληφθέντας προανελόντος· εἰ δή τις ἐστί μοι παρ' ὑμῶν ὑπὲρ τούτων χάρις, φράζετε αὐτὰ τοῖς Πομπηΐου στρατιώταις ἅπασι. Τοσάδε εἰπὼν τοὺς ἀπέλυεν ἀπαθεῖς, αὐτὸς δὲ τῆς Ἰβηρίας ἀπέφαινεν ἡγεῖσθαι Κάσσιον Κοΐντον. Καὶ τάδε μὲν ἦν ἀμφὶ τὸν Καίσαρα.

Λιβύης δὲ Οὔαρος Ἄττιος ἐστρατήγει τῷ Πομπηΐῳ, καὶ Ἰόβας ὁ Μαυρουσίων Νομάδων βασιλεὺς τῷ Οὐάρῳ συνεμάχει. Κουρίων δ' ὑπὲρ Καίσαρος αὐτοῖς ἐκ Σικελίας ἐπέπλει δύο τέλεσι στρατοῦ, καὶ ναυσὶ δυοδέκα μακραῖς, καὶ ὁλκάσι πολλαῖς· Ἰτύκῃ δὲ προσσχὼν, ἐν μάχῃ τινὶ βραχείᾳ περὶ αὐτὴν ἱππομαχίᾳ τρέπεταί τινας τῶν Νομάδων ἱππέας, καὶ ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἐν τοῖς ὅπλοις ἔτι οὔσης αὐτοκράτωρ ὑπέστη προσαγορευθῆναι· ἔστι δὲ τιμὴ τοῖς στρατηγοῖς τόδε τὸ προσαγόρευμα παρὰ τῶν στρατῶν, καθάπερ αὐτοῖς ἐπιμαρτυρούντων ἀξίως σφῶν αὐτοκράτορας εἶναι, καὶ τήνδε τὴν τιμὴν οἱ στρατηγοὶ πάλαι μὲν ἐπὶ πᾶσι τοῖς μεγίστοις ἔργοις προσίεντο, νῦν δ' ὅρον εἶναι τῇδε τῇ εὐφημίᾳ πυνθάνομαι τὸ μυρίους πεσεῖν. ἔτι δὲ τοῦ Κουρίωνος ἐπιπλέοντος ἐκ Σικελίας, οἱ ἐν τῇ Λιβύῃ νομίσαντες αὐτὸν διὰ δοξοκοπίαν ἀμφὶ τὸν χάρακα τοῦ Σκιπίωνος κατὰ δόξαν τοῦ ἐκείνου

Romani Italicíve nominis, Cæſar ſic orſus eſt, Equidem hoſtes (hac enim appellatione utentem intelligetis melius) neque in eos qui ad locum caſtris capiendum præmiſſi in poteſtatem meam deditione venerunt, ſævii, neque in vos excluſos aquationibus, quamvis Petreius meos trans Sicorim interceptos prior ceciderit: quorum beneficiorum ſi qua eſt apud vos gratia, nuntiate hæc Pompeianis militibus omnibus. Hæc locutus dimiſit eos innocuos, & Hiſpaniæ præpoſuit Quintum Caſſium. [Cæſaris verba ad hoſtes ſuos.] [Q. Caſſius Hiſpaniæ à Cæſare præpoſitus.]

Eodem tempore in Africa Actius Varus Pompeianis præerat, opem ferente pro ſocietate ac amicitia Juba, rege Mauritaniæ. 455 Contra hos Curio ex Sicilia profectus eſt, cum duabus Cæſarianis legionibus in XII naves longas & multas onerarias impoſitis: qui exſcenſione ad Uticam facta Numidas quoſdam fugavit parvo equeſtri prælio, móxque ab exercitu etiam tum armato imperatorem ſe conſalutari paſſus eſt. Id honoris olim ducibus conferebatur à ſuis militibus tanquam virtutis teſtimonium, quem illi poſt quodvis præclarum belli facinus admittebant: noſtra autem ætate, ut audio, nemini contingit hujuſmodi acclamatio, niſi cæſis hoſtium decem millibus. Ceterùm Afri navigante adhuc Curione rati eum æmulatione gloriæ petiturum caſtra Cornelia, veneno a- [Imperatoris nomen ut admittendum.]

quam

Aquæ veneno infectæ.

quam infecerant. Nec fefellit eos ſpes ſua: nam & Curio ſtationem ibi habuit, & exercitus mox morbo laboravit, à potu oculis caligantibus tanquam in nebula, & ſopore gravante, quem ſequebantur vomitus varii & convulſio totius corporis: quamobrem ad ipſam Uticam tranſlata ſunt caſtra, ducto per longas & latas paludes exercitu, ob corporum languorem debili. Ut verò victoria Cæſaris ex Hiſpania nuntiata eſt, receptis animis aciem ſecundùm mare ſtruxerunt loco anguſto: commiſſóque acri prælio, Curio unum tantum ex ſuis amiſit: ex Vari acie ſexcenti ceciderunt, & multo plures vulnerati ſunt. Adventante autem Juba falſus rumor allatus eſt, regem à Bragada flumine, quod non longè diſtabat, reverſum in regnum ad arcendas vicinorum incurſiones, relicto in ripa duce Saburra cum exiguis copiis. Id credens Curio fervida æſtate circa tertiã diei horam duxit robur exercitus contra Saburram, per viam arenoſam & ſqualidam: nam & torrentes ſi qui erant, ardore ſolis aruerant, & fluvius à Saburra ipſóque rege occupatus fuerat.
456 Falſus igitur ſua ſpe Curio in tumulos curſu ſe recepit, laſſitudine & æſtu ſitíque preſſus pariter. Id ubi animadverterunt hoſtes, ſuperato fluvio explicuerunt aciem, & ille valde imprudenter ac inconſideratè debilem exer-

Bragada flumen.

μεγαλουργίας στρατοπεδεύσειν, τὸ ὕδωρ ἐφάρμαξαν. καὶ ἐλπίδος οὐ διήμαρτον· ὅ, τε γὰρ Κουρίων ἐστρατοπέδευσεν ἐνταῦθα, καὶ ὁ στρατὸς εὐθ[…] ἐνόσει· πιοῦσί τε τὸ βλέμμα ἀμαυ[…]ρὸν ἦν, ὥσπερ ἐν ὁμίχλῃ, καὶ [ὕ]πνος. ἐπεγίγνετο ἐν κάρῳ. μετὰ [δὲ] αὐτὸν ἔμετοι τροφῆς ποικίλοι, [καὶ] σπασμὸς ὅλου τοῦ σώματος· ὧν [ἕνεκα] χάειν ὁ Κουρίων παρ' αὐτὴν Ἰτ[ύ]κην μετεστρατοπέδευε, δι' ἕλους [πλα]τέος τε καὶ μακροῦ τὸν στρατὸν ἀ[γων] ἀσθενῆ διὰ τὴν ἀρρωστίαν γεγονό[τα] ἄγων. ὡς δὲ σφίσιν ἡ νίκη Καίσα[ρ]ος ἡ περὶ τὴν Ἰβηρίαν ἀπηγγέλ[θη], ἀνεθάρρησάν τε, καὶ παρετά[ξ]αντο παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐ[ν] βραχεῖ χωρίῳ. μάχης δὲ καρτερᾶ[ς] γενομένης, Κουρίωνος μὲν εἷς ἀνὴ[ρ] ἔπεσεν, Οὐάρου δὲ ἑξακόσιοι, καὶ κατετρώθησαν ἔτι πλείονες. Ἰόβα δ' ἐπιόντος, δόξα ψευδὴς προσεπήδησεν, ἀμφὶ τὸν Βραγάδαν ποταμὸν οὐ πολὺ διεστῶτα ὑποστρέψαντα τὸν Ἰόβαν, πορθουμένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τῶν γειτόνων, Σαβούρραν στρατηγὸν σὺν ὀλίγοις ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καταλιπόντα. καὶ τῷ δὲ τῷ λόγῳ πιστεύσας ὁ Κουρίων, θέρους θερμοῦ περὶ τρίτην ὥραν ἡμέρας ἦγε τὸ κράτιστον τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τὸν Σαβούρραν, ὁδὸν ψαμμώδη καὶ ἄνυδρον· εἰ γάρ τι καὶ νᾶμα χειμέριον ἦν, ἐξήραντο ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ ἡλίου· καὶ ὁ ποταμὸς ὑπό τε Σαβούρρα καὶ ὑπ' αὐτοῦ παρόντος κατείχετο τοῦ βασιλέως. σφαλεὶς οὖν τῆς ἐλπίδος ὁ Κουρίων, ἐς λόφους ἀνέδραμεν, ὑπό τε καμάτου καὶ πνίγους τῆς δίψης ἐνοχλούμενος· ὡς δὲ αὐτὸν κατεῖδον οὕτως ἔχοντα οἱ πολέμιοι, τὸν μὲν ποταμὸν ἐπέραν ἐς μάχην ἐσκευασμένοι, καὶ ὁ Κουρίων κατέβαινεν ἀφρόνως μάλα καὶ ἀφρονικῶς ἀσθενῆ τὸν στρα-

…στρατὸν ἄγων. κυκλωσαμένων δ'
…τὸν τῶν Νομάδων ἱππέων, ἐπὶ μὲν
…ὺ χρόνον ὑπεχώρει, καὶ ἐς βρα-
…συνεστέλλετο· ἐνοχλούμενος δὲ,
…φευγεν αὖθις ἐς τοὺς λόφους. Ἀ-
…ος μὲν δὴ Πολλίων, ἀρχομένου τοῦ
…κοῦ, διέφυγεν ἐπὶ τὸ ἐν Ἰτύκῃ
…ατόπεδον σὺν ὀλίγοις, μή τις ἐξ
…Οὐάρου γένοιτο πρὸς τὴν δόξαν τῆς
…κοῦ κακοπραγίας ἐπίθεσις· Κου-
…ν δὲ, φιλοκινδύνως μαχόμενος,
…ὺ ἅπασι τοῖς παροῦσιν ἔπεσεν,
…ἐπὶ τῷ Πολλίωνι μηδένα ἄλλον
…ανελθεῖν ἐς Ἰτύκην. τοιοῦτον μὲν
…τὸ τέλος τῆς ἀμφὶ τὸν Βραγάδαν
…ταμὸν μάχης ἐγένετο· καὶ ἡ κε-
…λὴ τοῦ Κουρίωνος ἀποτμηθεῖσα,
Ἰόβαν ἐφέρετο. ἐν δὲ τῷ περὶ τὴν
…ύκην στρατοπέδῳ τοῦ κακοῦ φανε-
…γενομένου, Φλαμμέας μὲν ὁ ναύ-
…χος αὐτίκα ἔφευγεν αὐτῷ στόλῳ,
…ιν τινὰ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀναλαβεῖν·
…σίνιος δ' ἐς τοὺς παρορμοῦντας
…πόρους ἀκατίῳ διαπλεύσας, ἐδεῖτο
…τῶν ἐπιπλεῦσαι τε καὶ τὸν στρατὸν
…αλαβεῖν. καὶ τινὲς ἐς τοῦτο νυκτὸς
…έπλευσαν· ἀθρόως δ' ἐσβαινόν-
…ων ἐκείνων, τὰ τε σκάφη κατεδύετο,
…ὶ τῶν ἀναχθέντων οἱ ἔμποροι τους
…ολλοὺς χρήματα φέροντας ἕνεκα τῶν
…ρημάτων ἐς τὴν θάλασσαν ἐρρί-
…τουν. καὶ τάδε μὲν ἦν ἀμφὶ τοὺς ἀν-
…χθέντας· ἕτερα δ' ἐν τῇ γῇ νυ-
…τὸς ἔτι περὶ τοὺς ὑπολειφθέντας
…γίνετο ὅμοια· καὶ μεθ' ἡμέραν οἱ
… τῷ Οὐάρῳ σφᾶς παρεδίδοσαν, ὁ
… Ἰόβας ἐπελθὼν περιέστησεν αὐτοὺς
…πὶ τὸ τεῖχος, καὶ ὡς λείψανα τῆς
…αυτοῦ νίκης κατηκόντισεν, οὐδέν τι
…φροντίσας οὐδὲ Οὐάρου παρακαλοῦν-
…τος. οὕτω μὲν δὴ τὰ σὺν Κουρίωνι ἐς

citum deduxit in planitiem: ubi à Numidis equitibus cinctus aliquandiu retrocedendo ſuſtinuit in arctum ſuos contrahens: hoſte verò pugnam non remittente, iterum refugit in tumulos. Et Pollio quidem maturè cum paucis refugit Uticam ad exercitum, ne quid per occaſionem cladis Varus ibi moveret: Curio verò temerariè cum hoſte decertans cum omnibus quotquot circa ſe habebat occubuit, ita ut nemo poſt Pollionem reverſus ſit Uticam. Hoc eventu ad Bragadam pugnatum eſt: & caput Curionis reſectum ad Jubam perlatum Quod poſtquam in exercitu ad Uticam relicto eſt cognitum, Flamma præfectus cum ſua claſſe aufugit priuſquam ullum ex terra militem reciperet. Pollio verò ad negotiatores portum ſubeuntes lembo devectus orabat ut appellerent ad littus, & milites in naves reciperent, perſuaſítque ut aliquot noctu id facerent: ſed quum catervatim illi in naves properando irruerent, quaſdam depreſſerunt pondere: qui in altum evecti ſunt, propter pecunias quas ſecum deferebant, à negotiatoribus in mare projecti perierunt: nec mitius relicti in terra tractabantur eadem nocte. Sequenti verò die Varo ſe dediderunt: quos Juba ſuperveniens diſpoſuit ſupra mœnia, ſicque ſublimes telis confixit, ut victoriæ ſuæ reliquias, nequicquam Varo deprecante. Atque ita duæ Romanæ legiones Curionis ductu in Afri-

[Curionis obitus.]

[Curionis caput reſectum ad Jubam perlatum.]

[Flamma præfectus exercitus.]

[Romani crudeliter à Juba tractati.]

Africam delatæ interierunt, ſimul cum equitibus, velitibus & calonibus. Juba, ut optimè de Pompeio meritus, domum rediit. Per eoſdem dies & Antonius in Illyrico à Dolobella Pompeiano duce ſuperatus eſt, & alius Cæſarianus exercitus ad Placentiam ſeditioſè ſuis præfectis reclamabat, bellum eos trahere nec ſibi quinas minas reddere, quas donativi nomine Cæſar eis Brundiſii pollicitus fuerat. Ille hoc cognito Placentiam advolavit è Maſſilia, & turbulentos etiam tum repertos ſic allocutus eſt: Nota eſt vobis ſolita mea celeritas: nunc verò in mora non nos ſumus ſed hoſtes qui nos fugiunt. Vos qui in Gallia me duce magna percepiſtis commoda, & fidem veſtram non in partem hujus belli, ſed in univerſum mihi obligaſtis, in mediis conatibus nos deſeritis, in præfectos inſurgitis, imperare vultis his quorum oportebat imperata facere. Quum igitur meipſum teſtem habeam meæ perpetuæ in hanc uſque diem ergo vos obſervantiæ, tractabo vos lege Petreia, & nonam legionem decimabo, quandoquidem inde ortum eſt

457 Antonius Cæſaris dux ſuperatus.

Cæſarianus exercitus tumultuatur ad Placentiam.

Cæſaris verba ad ſeditioſos milites.

Lex Petreia.

Λιβύην ἐπιπλεύσαντα Ῥωμαίων ...
τέλη διώλετο, καὶ ὅσοι μετ' αὐτ...
ἦσαν ἱππεῖς τε καὶ ψιλοί, καὶ ὑπη-
ρέται τοῦ στρατοῦ. Ἰόβας δ' ἐς τὰ ...
κεῖα ἀνέστρεφε, μέγιστον ἔργον τὸ...
Πομπηΐῳ καταλογιζόμενος. καὶ τ...
αὐτῶν ἡμερῶν Ἀντώνιός τε περὶ ...
Ἰλλυρίδα ἡσσᾶτο ὑπὸ Ὀκταουί...
Δολοβέλλα, Πομπηΐῳ στρατηγοῦ-
ντος, καὶ στρατιὰ Καίσαρος ἄλλη π...
ἐς Πλακεντίαν στασιάσασα τῶν ἡ...
χόντων κατεβόησεν, ὡς ἔν τε ...
στρατείᾳ βραδυνόντες, καὶ τὰς πέ...
τε μνᾶς οὐ λαβόντες· ἅς τινα δωρε...
αὐτοῖς ὁ Καῖσαρ ἔτι περὶ Βρεντ...
σίον ὑπέσχητο· ὧν ὁ Καῖσαρ πυθ...
μενος, ἐκ Μασσαλίας ἐς Πλακε...
τίαν ἠπείγετο συντόμως, καὶ ἐς ἔτ...
στασιάζοντας ἐπελθών, ἔλεξεν ὧδε...
„ Τάχος μὲν ὅσα περὶ ἕκαστα χρά...
„ μαι συνίστε μοι· βραδυνεῖ δ' ...
„ πόλεμος οὐ δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ διὰ ...
„ τοὺς πολεμίους ὑποφεύγοντας ἡ...
„ μᾶς. ὑμεῖς δ' ἔν τε Γαλατίᾳ ...
„ πολλὰ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς ὀνάμενοι, κ...
„ ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ὅλον οὐκ ἐ...
„ μέρος αὐτοῦ μοι συνομόσαντες, ...
„ ἐν μέσοις ἔργοις ἡμᾶς ἀπολείπε...
„ τε, καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἐπανίστασθε, ...
„ καὶ προστάττειν ἀξιοῦτε παρ' ὧ...
„ χρὴ προστάγματα λαμβάνειν. ...
„ μαρτυράμενος οὖν ἐμαυτὸν τῆς ἐς ...
„ ὑμᾶς μέχρι δεῦρο φιλοτιμίας, ...
„ χρήσομαι τῷ Πετρηΐῳ νόμῳ, καὶ ...
„ τοῦ ἐνάτου τέλους, (ἐπειδὴ μάλιστα τῆς στάσεως κατῆρξε) τὸ δέκατον δια-
κληρώσω...

Χρήσομαι τῷ Πετρηΐῳ νόμῳ &c.] Nullus ſcriptorum veterum, quod ſciam, Legis Petreiæ de decimatione meminit. Verum *decimatio* vetus Romanorum inſtitutum & patria lex, qua, ſi plures peccaſſent & manipuli aliquot ſimul locum deſeruiſſent, decimus quiſque ſorte ad ſupplicium legebatur. Interdum tamen & *viceſimatio* adhibita, imo & *centeſimatio*. Ac ratio hæc puniendi commoda pariter & terribilis admodum erat. Infra p. 467. ubi exercitus Cæſaris pænitentia ductus decimari petit, eandem hanc legem vocat

τὸν πά-

κληρώσω θανεῖν. Θρήνου δὲ ἀ-
νόως ἐξ ἁπάντων τοῦ τέλους γινο-
μένου, οἱ μὲν ἄρχοντες αὐτοῦ προσπε-
σόντες ἱκέτευον, ὁ δὲ Καῖσαρ μό-
λις τε καὶ κατ᾽ ὀλίγον ἐνδιδοὺς, ἐς
τοσοῦτον ὅμως ὑφῆκεν, ὡς ἑκατὸν καὶ
εἴκοσι μόνους (οἱ κατάρξαι μάλιστα
ἐδόκουν) διακληρῶσαι, καὶ δυόδε-
κα αὐτῶν τοὺς λαχόντας ἀνελεῖν. τῶν
δὲ δυοκαίδεκα τῶνδε ἐφάνη τις οὐδ᾽ ἐ-
πιδημῶν ὅτε ἡ στάσις ἐγίγνετο· καὶ ὁ
Καῖσαρ τὸν ἐμφήναντα λοχαγὸν ἔ-
κτεινεν ἀντ᾽ αὐτοῦ.

Ἡ μὲν δὴ περὶ Πλακεντίαν στάσις
οὕτως ἐλέλυτο. Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς Ῥώ-
μην παρῆλθε, καὶ αὐτὸν ὁ δῆμος
ἐφελκὼς ᾑρεῖτο δικτάτορα, οὔτε
τῆς βουλῆς ψηφιζομένης, οὔτε προ-
χειροτονοῦντος ἄρχοντος· ὁ δὲ, εἴτε
παραιτησάμενος τὴν ἀρχὴν, ὡς
ἐπίφθονον, εἴτε οὐ χρῄζων, ἄρξας
τὰς ἕνδεκα μόνας ἡμέρας (ὧδε γὰρ
τισὶ δοκεῖ) ὑπάτους ἐς τὸ μέλλον
ἀπέφηνεν ἑαυτόν τε καὶ Σερουίλιον Ἰ-
σαυρικόν· ἡγεμόνας τε ἐς τὰ ἔθνη
περιέπεμπεν, ἢ ἐνήλλαττεν, ἐφ᾽ ἑ-
αυτοῦ καταλέγων, ἐς μὲν Ἰβηρίαν,
Μάρκον Λέπιδον· ἐς δὲ Σικελίαν,
Αὖλον Ἀλβῖνον· ἐς δὲ Σαρδὼ, Σέξ-
τον Πεδουκαῖον· ἐς δὲ τὴν νεολήπτον
Γαλατίαν, Δέκιμον Βροῦτον. τῷ δὲ
δήμῳ λιμώττοντι σῖτον ἐπέδωκε, καὶ
τοὺς φυγάδας δεομένῳ κατάγειν
συνεχώρησε, χωρὶς Μίλωνος· αἰ-
τοῦσι δ᾽ αὐτοῖς καὶ χρεῶν ἀποκο-

ſeditionis initium. His auditis in legione ipſa fuit comploratio, tribuni verò ſupplices rogabant veniam. Cæſar ægrè cunctantérque exoratus, hactenus tamen pœnam remiſit, ut ex c x x ſolis qui precipui ſeditionis autores videbantur, in duodecim ſorte ductos animadverteret. Ex his duodecim unum compertum eſt abfuiſſe ſeditionis tempore, pro quo Cæſar centurionem occidit, qui eum detulerat.

Seditioſi ſupplicio affecti.

Centurionis pro injuſtè delato milite interitus.

Atque ita Placentina ſeditione finita, Urbem repetiit: territóque populo dictator creatus eſt, nil moratus vel ſenatuſconſultum, vel magiſtratus ullius ſuffragium. Sed quia videbatur invidioſum id honoris faſtigium, aut fortaſſe ſupervacuum, undècimo pòſt die (ut quidam ferunt) ſe conſulem deſignavit & Servilium Iſauricum: ſuóque arbitratu provinciis dedit aut mutavit præſides, Hiſpaniæ M. Lepidum, A. Albinium Siciliæ, Sex. Peducæum Sardiniæ, Decimum Brutum Galliæ novæ provinciæ: populo verò fame laboranti frumentum diſtribuit, eóque deprecante reditum conceſſit exulibus, uno Milone excepto. Sed quum is novas quoque tabulas peteret, 458

Cæſar dictator creatus.

τὸν πάτριον νόμον. & lib. 3. στρατιωτικὸν νόμον. Quare cenſeo hoc loco cum Eruditiſſimo Caſaubono legendum: χρήσομαι τῷ πατρίῳ νόμῳ κατὰ τοῦ ἀνταίτου τέλους, ἐπειδὴ μάλιστα τῆς στάσεως κατῆρξε, τὸ δέκατον διακληρώσω θανεῖν. Vel χρήσομαι πατρίῳ νόμῳ, καὶ τοῦ ἐννάτου τέλους (ἐπ. μαλ. τ. στα. κατῆρξε) τὸ δέκατον μέρος διακληρώσω θανεῖν. quemadmodum infra τὸ δέκατον μέρος ἀναιρεῖν.

peteret, cauſando bella ſeditionéſque, & inde ſecutam vilitatem rerum venalium, eas quidem preces repulit: verùm cenſores creavit qui ſtatuerent pretia rerum venalium, unde pro pecuniis ſatisfaciendum erat fœneratorum poſtulationibus. His peractis, circa brumam nuntios ad exercitus dimiſit, ut ſibi ad Brundiſium occurrerent: ipſe Decembri menſe urbem egreſſus eſt, ne magiſtratus quidem ſui reſpectu expectatis calendis ineuntis anni proximis. Eum populus frequens honoris cauſa proſecutus orabat ut cum Pompeio rediret in gratiam: ſatis enim apparebat, utercunque viciſſet, venturum in unius poteſtatem rempubl. Ille iter ingreſſus nihil ſibi ad ſummam celeritatem fecit reliquum.

Interea Pompeius indeſinenter naves fabricabat, copias augebat, colligebat pecunias, & captis in mari ſupero XL Cæſaris navibus, obſervabat ejus trajectum, milites interim exercens decurſionibus, præſens ipſe, & præter ætatem primus laborem quemvis aggrediens: unde illi favor ingens contigit omnibus ad exercitamenta ejus tanquam ad ſpectacula confluentibus. Erant autem ad id temporis Cæſari decem legiones, & equitum Gallorum decem millia: Pompeio verò quinque legiones quæ ex Italia cum equitatu ſuo trajecerant, & duæ Parthicæ Craſſi exercitus reliquiæ: & pars quædam eorum qui Gabinii ductu in Ægyptum irruperant: omnibus connumeratis undecim legiones Italici ge-

Cæſaris & Pompeii copiæ.

πὰς, διά τε πολέμους καὶ στάσεις καὶ τὴν ἐκ τῶνδε τοῖς πιπρασκομένοις ἐποῦσαν εὐωνίαν, τὰς μὲν ἀποκοπὰς οὐκ ἔδωκε, τιμητὰς δὲ τῶν ὠνίων ἀπέφηνεν, οἷς ἔδει τοὺς χρήστας τοῖς δανείσασιν ἀντὶ τῶν χρημάτων διδόναι. καὶ τάδε πράξας, περὶ χειμερίους τροπὰς περιέπεμπε τὸν στρατὸν ἀπαντᾶν ἐς τὸ Βρεντέσιον, αὐτός τε ἐξῄει, Δεκεμβρίου μηνὸς Ῥωμαίοις ὄντος, οὐκ ἀναμείνας, οὐδὲ τῆς ἀρχῆς ἕνεκα, τὴν νουμηνίαν τοῦ ἔτους πλησιάζουσαν· ὁ δὲ δῆμος εἵπετο, παρακαλῶν συμβῆναι Πομπηΐῳ. οὐ γὰρ ἄδηλον ἦν ἐς μοναρχίαν τὸν νικῶντα τρέψεσθαι. καὶ ὁ μὲν ὥδευεν οὐδὲν ἐλλείπων δυνατῆς ἐπείξεως.

Ὁ δὲ Πομπήϊος πάντα τὸν χρόνον τόνδε ναῦς ἐποιεῖτο, καὶ στρατὸν ἀεὶ πλείονα καὶ χρήματα συνῆγε· καὶ τὰς ἐν τῷ Ἰονίῳ Καίσαρος τεσσαράκοντα ναῦς ἑλὼν, ἐφύλασσεν αὐτοῦ τὸν διάπλουν· τόν τε στρατὸν ἐγύμναζε, συντρέχων καὶ συνιππεύων, καὶ παντὸς ἐξάρχων πόνου παρ' ἡλικίαν, ὅθεν αὐτῷ ῥᾳδίως εὔνοιά τε ἦν, καὶ συνέθεον ἐπὶ τὰ γυμνάσια Πομπηΐου πάντες, ὡς ἐπὶ θέαν. ἦν δ' ἐς τότε Καίσαρι μὲν δέκα τέλη πεζῶν, καὶ Κελτῶν ἱππεῖς μύριοι, Πομπηΐῳ δὲ πέντε μὲν ἐξ Ἰταλίας, δι' ὧν τὸν Ἰόνιον διεπεπλεύκει, καὶ τούτοις ὅσοι συνεστράτευον ἱππεῖς· ἐκ δὲ Παρθυαίων δύο, τῶν σὺν Κράσσῳ πεπολεμηκότων τὰ ὑπόλοιπα, καὶ τι μέρος ἄλλο τῶν ἐς Αἴγυπτον ἐσβαλόντων μετὰ Γαβινίου. σύμπαντα, ἀνδρῶν Ἰταλῶν ἕνδεκα τέλη, καὶ ἱππεῖς ἀμφὶ

τοὺς

οὺς ἑπτακισχιλίους· σύμμαχοι δ᾽ ἐξ Ἰωνίας τε καὶ Μακεδονίας καὶ Πελοποννήσου καὶ Βοιωτίας, τοξόται τε Κρῆτες καὶ σφενδονῆται Θρᾷκες, καὶ οἱ περὶ τὸν Πόντον βέλεσι χρῶνται, ἱππεῖς τε τινὲς Κελτῶν, καὶ Γαλατίας ἕτεροι τῆς ἑώας, Κομμαγηνοί τε ὑπ᾽ Ἀντιόχου πεμφθέντες, καὶ Κίλικες καὶ Καππαδόκαι· καὶ ἐκ τῆς βραχυτέρας Ἀρμενίας τινὲς, καὶ Παμφύλιοι καὶ Πισίδαι· ὧν οὐχ ἅπασιν ἐς μάχας, ἀλλ᾽ ἐς φρούρια καὶ ταφρείας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ χρῆσθαι διενοεῖτο, ἵνα μηδένα τῶν Ἰταλῶν τοῦ πολέμου παρασπαίη· καὶ τάδε μὲν ἦν αὐτῷ τὰ πεζά· νῆες δὲ, μακραὶ μὲν ἐντελεῖς τοῖς πληρώμασιν, ἑξακόσιαι, καὶ τούτων ἐς ἑκατὸν Ῥωμαίων ἐπιβατῶν, αἳ καὶ μάλιστα προὔχειν ἐδόκουν, πολὺ δὲ ὁλκάδων καὶ σκευοφόρων ἄλλο πλῆθος, ναύαρχοί τε πολλοὶ κατὰ μέρη· καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς Μάρκος Βούβιλος. ὡς δὲ πάντα ἦν ἕτοιμα, συναγαγὼν ὅσοι τε ἦσαν ἀπὸ τῆς βουλῆς καὶ ἀπὸ τῶν καλουμένων ἱππέων, καὶ τὸν στρατὸν ἅπαντα, ἐς ἐπήκοον ἔλεξεν ὧδε,

„Καὶ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐξέλιπον, ὦ ἄνδρες, ὑπὲρ ἐλευθερίας τοῖς ἐπιοῦσι πολεμοῦντες, οὐ τὰ οἰκήματα πόλιν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας εἶναι νομίζοντες· (καὶ τόδε πράξαντες, ὀξέως αὐτὴν ἀνέλαβόν τε καὶ εὐκλεεστέραν ἀπέφηναν) καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρόγονοι Κελτῶν ἐπιόντων ἐξέλιπον τὸ ἄστυ, καὶ αὐτὸ ἀνεσώσατο ἐξ Ἀρδεάτου Κάμιλλος ὁρμώμενος. πάντες τε οἱ εὖ φρονοῦντες τὴν ἐλευθερίαν, ὅπη ποτ᾽ ἂν

neris & equitum circiter ſeptem millia. Præterea auxilia ex Ionia, Macedonia, Peloponneſo, Bœotia, & Cretenſes ſagittarii, funditores Thraces, jaculatores Pontici: ad hæc Galli quidam equites & alii Galatæ, Commageníque miſſi ab Antiocho, Cilices & Cappadoces, & quidam ex minore Armenia, Pamphyliíque ac Piſidæ, quibus non omnibus ad prælia, ſed ad præſidia munitionéſque faciendas, & cætera Itali- 459
ci exercitus miniſteria uti cogitabat, ne Italus miles diſtraheretur à præliis. Et hæ quidem terreſtres copiæ. naves autem, longæ quidem ad plenum inſtructæ, ſexcentæ, quarum centum habebant ſocios navales Romani generis, quæ præſtantiſſimæ videbantur: onerariarum verò & quæ apparatum ſubvehebant, alia multitudo magna, diviſa in aliquot præfectos, quibus Marcus Bibulus præerat. Ubi verò omnia parata fuere, accitis quotquot aderant ſenatorii equeſtríſque ordinis, & cetero exercitu univerſo, ſic pro concione locutus eſt,

Pompeii oratio ad ſenatores & equites qui aderant & ad exercitum.

Et Athenienſes urbem ſuam quondam deſeruêre, milites, dum pro libertate bellum gererent, rati viris civitatem conſtare non ædificiis: quo facto, brevi receperunt eam multo clariorem quàm antea: & noſtri majores exceſſêre Urbe Gallis irrumpentibus, quam Camillus incolumem recepit, accurrens ab Ardea. Denique omnes qui ſapiunt, ubicunque libertatem

Viris civitas conſtat non ædificiis.

tueri datur, ibi patriam exiſti-
mant: quod & nos cogitantes
huc trajecimus, non deſertores
patriæ, ſed hìc potiſſimùm pro-
pugnatores inſtructiſſimi, pœnas
exacturi ab eo qui jamdudum in-
ſidiatus ei, tandem repentè oc-
cupavit per homines corruptos
largitionibus. qui hoſtis à vobis
judicatus, nunc duces ſuos mittit
ad noſtras provincias, alios Urbi
præficit, alios per Italiam, tan-
ta audacia imperium pop. Rom.
occupat. Qui ſi hæc, bellum e-
tiamnum gerens, & metuens, &
pœnas Deo juvante daturus, per-
petrat, quam violentiam, quam
crudelitatem abſtinebit à patria
ſi contingat vincere? Sequuntur
eum quidam redempti pecuniis,
quas ille ex noſtra ſibi paravit
Gallia: malúntque ſervire, quàm
æquo cum ceteris jure vivere. At
ego nec defeci nec deficiam un-
quam vobiſcum pro vobis ſubire
periculoſa certamina operam o-
mnem offerens, vel ad militis
vel ad ducis munia: &, ſi quid
eſt in me vel felicitatis vel peritiæ
in rebus bellicis, quod me hacte-
nus invictum præſtitit, deos o-
460 mnes comprecor, ut id velint

,, ὦσιν, ἡγοῦνται πατρίδα. ὃ καὶ
,, ἡμεῖς ἐνθυμούμενοι, δεῦρο διε-
,, πλεύσαμεν, οὐ τὴν πατρίδα
,, ἐκλιπόντες, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς
,, παρασκευαζόμενοί τε καλῶς ἐν-
,, θάδε, καὶ ἀμυνούμενοι τὸν ἐκ πολ-
,, λοῦ μὲν ἐπιβουλεύοντα αὐτῇ, διὰ
,, δὲ τοὺς δωροδοκοῦντας τὴν Ἰτα-
,, λίαν ἄφνω καταλαβόντα· ὃν ὑ-
,, μεῖς μὲν ἐψηφίσασθε εἶναι πολέ-
,, μιον, ὁ δὲ καὶ νῦν ἡγεμόνας ἐς τὰ
,, ἔθνη τὰ ὑμέτερα περιπέμπει, καὶ
,, τῇ πόλει τινὰς ἐφίστησι καὶ ἑτέρους
,, ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν. τοσῇδε τόλ-
,, μῃ τὸν δῆμον ἀφαιρεῖται τὴν ἡ-
,, γεμονίαν. καὶ εἰ τάδε, πολεμῶν
,, ἔτι, καὶ δεδιὼς, καὶ δίκην σὺν
,, θεῷ δώσων, ἐξεργάζεται, τί χρὴ
,, νικήσαντα προσδοκᾶν ἐκλείψειν
,, ὠμότητος ἢ βίας, καὶ τάδε πράτ-
,, τοντα κατὰ τῆς πατρίδος; συνεί-
,, σιν τινὲς ἐωνημένοι χρημάτων, ὧν
,, ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας Γαλα-
,, τίας πεπόρισται, δουλεύειν ἀντὶ
,, τῆς πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἰσονομίας
,, αἱρούμενοι. ἐγὼ δ' οὐκ ἐξέλιπον,
,, οὔτ' ἂν ἐκλίποιμι τὸν μεθ' ὑμῶν
,, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν ἀγῶνα· ἀλλὰ καὶ
,, στρατιώτην ἐμαυτὸν ὑμῖν καὶ στρα-
,, τηγὸν ἐπιδίδωμι, καὶ εἴ τις ἐστί
,, μοι πολέμων ἐμπειρία καὶ τύχη
,, ἀήττητος μέχρι νῦν γενομένη,
,, καὶ τάδε μοι πάντα τοὺς θεοὺς ἐς τὰ παρόντα συνενεγκεῖν εὔχομαι, καὶ
,, γενέ-

Πάντες τε οἱ εὖ φρονοῦντες τὴν ἐλευθερίαν, ὅπη ποτ' ἂν ὦσιν, ἡγοῦνται πατρίδα.] Non puto Gelenium aliam ſequi lectionem voluiſſe, his verbis utentem, *ubicunque libertatem tueri datur:* ſed tantùm mollire quod alioqui durius videri dictum poteſt. P. Candidus certè omnino & ipſe quam habemus lectionem agnoſcit, & quidem malè cum proximè præcedentibus jungens iſta, πάντες τε οἱ εὖ φρονοῦντες, τὴν ἐλευθερίαν, &c.

Δουλεύειν ἀντὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἰσονομίας αἱρούμενοι.] Debuit potius dicere Gelenius, *quam æquo cum eo ipſo jure vivere*, Neque enim hic ſcriptum eſt, ἀντὶ τῆς πρὸς τοὺς λοιποὺς ἰσονομίας, ſed, ἀντὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἰσονομίας.

Θαρρεῖ-

γενέσθαι τῇ πατρίδι κινδυνευούσῃ, καθὰ καὶ προκτωμένῃ τὴν ἡγεμονίαν, αἴτιος· θαρρεῖν δὲ χρὴ τοῖς τε θεοῖς, καὶ αὐτῷ τῷ λογισμῷ τοῦ πολέμου, καλὴν καὶ δικαίαν ἔχοντι φιλοτιμίαν ὑπὲρ πατρίου πολιτείας. ἐπὶ δὲ τούτῳ τῷ πλήθει τῆς παρασκευῆς τῷ τε νῦν ὄντι ἡμῖν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ τῷ γιγνομένῳ τε ἀεὶ καὶ προσεσομένῳ μᾶλλον, ἐπειδὰν τῶν ἔργων ἁψώμεθα. ὅσα γὰρ εἰπεῖν ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον ἔθνη, πάντα Ἑλληνικά τε καὶ βάρβαρα, ἡμῖν συνέστι, καὶ βασιλεῖς ὅσοι Ῥωμαίοις ἢ ἐμοὶ φίλοι, στρατιὰν καὶ βέλη καὶ ἀγορὰν καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν χορηγοῦσιν. ἴτε οὖν ἐπὶ τὸ ἔργον, ἀξίως τῆς τε πατρίδος καὶ ὑμῶν αὐτῶν καὶ ἐμοῦ, καὶ τῆς Καίσαρος ὕβρεως μνημονεύοντες, καὶ ὀξέως ἐς τὰ παραγγελλόμενα χωροῦντες. Ὁ μὲν ὧδε εἶπεν· ὁ δὲ στρατὸς ἅπας, καὶ ὅσοι ἦσαν ἀμφ᾽ αὐτὸν ἀπὸ τῆς βουλῆς, πολὺ καὶ γνωριμώτατον πλῆθος εὐφήμουν ὁμοῦ, καὶ ἐκέλευον ἄγειν ἐφ᾽ ὅ, τι χρῄζοι. ὁ δὲ (ἡγεῖτο γὰρ, δυσχεροῦς ἔτι τῆς ὥρας οὔσης καὶ τῆς θαλάσσης ἀλιμένου, κατὰ χειμῶνα ἐπιπλευσεῖσθαι τὸν Καίσαρα, ὕπατόν τε ὄντα τὴν ἀρχὴν ἐν τοσῷδε διαθήσεσθαι) τοῖς μὲν

nunc eſſe patriæ noſtræ commodum: utque tam fauſtus ſim in ejus incolumitate protegenda, quàm fui in propagando imperio. Nos certè & diis decet fidere, & cauſæ, qua nulla juſtior honeſtiórve, apud amatores patriæ, reíque publicæ, præſertim in tam copioſo apparatu terreſtri ac maritimo, & in expectatione quotidianæ acceſſionis, quamprimum rem aggreſſi fuerimus: quotquot enim nationes ad Orientem Euxinúmque pontum ſpectant, ſive Græcæ ſive barbaræ, à noſtris ſtant partibus: tum reges quicunque pop. Ro. meíque ſunt amici ac ſocii, militem, arma, commeatus, ceteráque neceſſaria expedient. Ite igitur, operam navate qualem patriæ dignitas, veſtráque virtus, ac mea felicitas poſtulat: ſuperbiæ Cæſaris mandatorúmque noſtrorum celeriter exequendorum memores. Ultima ejus verba, tum exercitus tum ſenatorum ceterorúmque nobilium excepit acclamatio, jubentium ut ſe quocunque opus eſſet duceret. Ille conſiderans tempus anni difficile, putánſque mari importuoſo non navigaturum Cæſarem antè finitam hyemem, occupatum domi negotiis conſularibus, præfectis claſſis mandavit

Θαρρεῖν δὲ χρὴ τοῖς τε θεοῖς, καὶ αὐτῷ τῷ λογισμῷ τοῦ πολέμου.] Pro his, τῷ λογισμῷ τοῦ πολέμου, Gelen. dixit tantùm *cauſæ*, at P. Candidus *ratione belli*: non malè: nam & alibi λογισμὸν apud hunc ſcriptorem pro λόγον, id eſt rationem, me legere memini. Poſſet autem & ἔχοντος pro ἔχοντι legi.

Ὅσα γὰρ εἰπεῖν ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον ἔθνη] Scribendum puto, ὅσα γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἐπὶ τὴν ἕω, &c.

davit maris cuſtodiam, copias in hyberna diſtribuit circa Theſſaliam ac Macedoniam: tam neglectim conjecturam faciebat de futuro tempore. At Cæſar, ut ſuprà dixi, circa brumam contendit Brundiſium, ut hoſtem improviſo adventu perterrefaceret. Quúmque ibi nec commeatum, nec apparatum, nec copias ſuas omnes inveniſſet, tamen eos qui aderant ad concionem vocatos ſic allocutus eſt, Nec tempus hybernum, commilitones, nec ceterorum tarditas, aut apparatus quàm pro re minor, impetum meum remorabitur, cui in nulla re magis quàm in celeritate ſpes ſita eſt, & in veſtra virtute, qui accurriſtis primi omnium. Relinquamus igitur hic impedimenta & mancipia, ut nos expeditos facilius navigia capiant, & trajiciant hoſtibus non ſentientibus. Utamur bona fortuna contra hyemem, paucitatem penſemus audacia, noſtræ inopiæ ſubveniat adverſariorum copia: quæ in noſtra poteſtate erit quamprimum terram attigerimus, modò ſciemus nihil noſtrum fore niſi vicerimus. Eamus igitur occupaturi apparatum illorum & commeatus & mancipia, dum tectis arcent hyemem: eamus dum Pompeius putat me quoque in hybernis degere inter pompas conſulares & ſacrificia. Noſtis ipſi plurimùm in bellis valere conatus necopinos: magni-

Cæſaris oratio ad ſuos.

461

ναυάρχοις προσέταττεν ἐπιτηρεῖν τ
θάλασσαν· τὸν δὲ στρατὸν ἐς χειμα-
σίαν ἐπιδιῄρει, καὶ περιέπεμπεν
τε Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν. κα
Πομπήϊος μὲν οὕτω τοῦ μέλλοντος
ἀμελῶς ἐτεκμαίρετο· ὁ δὲ Καῖσα
(ὡς μοι προείρητο) περὶ χειμερι-
τροπὰς ἐς τὸ Βρεντέσιον ἠπείγετο
νομίζων τῷ ἀδοκήτῳ μάλιστα ἐκ-
πλήξειν τοὺς πολεμίους· οὔτε δὲ ἀγο-
ρὰν, οὔτε παρασκευὴν, οὔτε τὸν στρα-
τὸν τὸν ἑαυτοῦ πάντα ἠθροισμένον ἐ
τῷ Βρεντεσίῳ καταλαβὼν, τοὺς πα-
ρόντας ὁμοῦ ἐς ἐκκλησίαν συναγα-
,, γὼν, ἔλεξεν, Οὔτε τῆς ὥρας τ
,, χειμέριον, ὦ ἄνδρες, οἱ περὶ τ
,, μεγίστων ἐμοὶ συναίρεσθε, οὐδ
,, ἡ τῶν ἄλλων βραδύτης ἢ ἔνδεια τ
,, πρεπούσης παρασκευῆς, ἐφέξε
,, με τῆς ὁρμῆς. ἀντὶ γὰρ πάντων ἡ-
,, γοῦμαι μοι συνοίσειν τὴν ταχυερ-
,, γίαν, καὶ πρώτους ἡμᾶς, ο
,, πρῶτοι συνεδράμομεν ἀλλήλοις
,, ἀξιῶ θεράποντας μὲν ἐνταῦθα κ
,, ὑποζύγια καὶ παρασκευὴν καὶ
,, πάνθ᾽ ὑπολιπέσθαι, ἵνα ἡμᾶς α
,, παροῦσαι νῆες ὑποδέξωνται. μό-
,, νους δ᾽ εὐθὺς ἐμβάντας περᾶν,
,, ἵνα τοὺς ἐχθροὺς διαλάθοιμεν,
,, τῷ μὲν χειμῶνι τύχην ἀγαθὴν
,, ἀντιτιθέντες, τῇ δ᾽ ὀλιγότητι τόλ-
,, μαν, τῇ δ᾽ ἀπορίᾳ τὴν τῶν ἐχ-
,, θρῶν εὐπορίαν, ἧς ἐστιν ὑμῖν εὐ-
,, θὺς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν γῆν
,, κρατεῖν· ἢν εἰδῶμεν ὅτι μὴ κρα-
,, τήσασι οὐδέν ἐστιν ἴδιον. ἴωμεν οὖ
,, ἐπὶ θεράποντάς τε καὶ σκευὴν καὶ
,, ἀγορὰν τὴν ἐκείνων, ἕως χει-
,, μάζουσιν ἐν ὑποστέγοις· ἴωμεν
,, ἕως Πομπήϊος ἡγεῖται κἀμὲ χει-
,, μάζειν, ἢ περὶ πομπὰς καὶ θυσίας ὑπατικὰς εἶναι. εἰδόσι δ᾽ ὑμῖν
,, ἐκφέρω, δυνατώτατον ἐν πολέμοις ἔργον εἶναι τὸ ἀδόκητον, φιλότι-

,, μον

μου δὲ καὶ προὔτισεν δόξαν ἀπενέγκασθαι τῶν ἐσομένων, καὶ τοῖς αὐτίκα διωξομένοις ἡμᾶς ἀσφαλῆ τὰ ἐκεῖ προητοιμάσαι. ἐγὼ μὲν δὴ καὶ τόνδε τὸν καιρὸν πλεῖν ἂν ἢ λέγειν μᾶλλον ἐβουλόμην, ἵνα με Πομπήϊος εἴδῃ, νομίζων ἔτι τὴν ἀρχὴν ἐν Ῥώμῃ διατίθεσθαι· τὸ δὲ ὑμέτερον εὐπειθὲς εἰδὼς, ὅμως ἀναμένω τὴν ἀπόκρισιν. Ἀβοήσαντος δὲ σὺν ὁρμῇ τοῦ στρατοῦ αὐτὸς, ἄγειν σφᾶς, εὐθὺς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἦγεν ἀπὸ τοῦ βήματος, πέντε πεζῶν τέλη, καὶ ἱππέας λογάδας ἑξακοσίους. καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν ἐσάλευε, κλυδωνίου διαταράσσοντος. χειμέριοι δ' ἦσαν τροπαὶ, τὸ πνεῦμα ἄκοντας καὶ ἀσχάλλοντας κατεκώλυε, μέχρι καὶ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἡμέραν ἐν Βρεντεσίῳ διατρῖψαι. καὶ δύο τελῶν ἄλλων ἐπελθόντων, ὅδε καὶ τάδε προσλαβὼν ἀνήγετο χειμῶνος ἐπὶ ὁλκάδων. αἱ γὰρ ἦσαν αὐτῷ νῆες ὀλίγαι μακραὶ Σαρδὼ καὶ Σικελίαν ἐφρούρουν. ὑπὸ δὲ χειμώνων ἐς τὰ Κεραύνια ὄρη περιαχθεὶς, τὰ μὲν πλοῖα εὐθὺς ἐς Βρεντέσιον ἐπὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν περιέπεμπεν, αὐτὸς δ' ᾔει νυκτὸς ἐπὶ πόλιν Ὤρικον διὰ τραχείας ἀτραποῦ καὶ στενῆς, ἐς μέρη πολλὰ διασπώμενος ὑπὸ τῆς δυσχωρίας· ὡς εὐεπιχείρητος ἂν, εἴ τις ᾔσθετο, γενέσθαι· περὶ δὲ τὴν ἕω μόλις αὐτῷ συνῄει τὸ πλῆθος, καὶ ὁ φρούραρχος ὁ τοῦ Ὠρίκου, τῶν ἔνδον αὐτῷ προειπόντων οὐ κωλύσειν προσιόντα Ῥωμαίων ὕπατον, τάς τε κλεῖς παρέδωκε τῷ Καίσαρι, καὶ παρ' αὐτῷ κατέμεινε τιμῆς ἀξιού-

ficum verò fuerit, me primum futuris rebus proſpicere, & ſecuturis nos præparare tutum receptaculum. Equidem mallem hanc ipſam horam navigationi quàm concioni impendere, ut in Pompeii conſpectum veniam, dum me putat adhuc in Urbe agere conſulem. De veſtra voluntate certus ſum, tamen reſponſum expecto. Conclamantibus omnibus, duceret ſe quò vellet, mox è ſuperiore loco deſcendens, duxit ad mare legiones quinque, & lectiſſimos ſexcentos equites: qui in naves impoſiti in ſalo mansêre, jactis propter tempeſtatem ancoris, ut fit brumali tempore, ubi inviti ventis reflantibus uſque primum ineuntis anni diem morati ſunt. Quúmque aliæ duæ legiones ſuperveniſſent, his quoque in onerarias impoſitis ſolverunt: nam longæ, quarum non magnum habebat numerum, Siciliæ præſidio relictæ ſunt & Sardiniæ. Claſſis tempeſtatibus ad Ceraunios montes delata, continuò Brundiſium remiſſa eſt, ut reliquum exercitum adveheret: ipſe Cæſar cum expoſitis noctu Oricum petiit per colles anguſtos & aſperos, non uno agmine, ita ut ſi quis præſenſiſſet, facilè propter difficultatem locorum arceri potuerit. Tandem ſub diluculum ægrè in unum collectis copiis, præfectus præſidii, negantibus oppidanis prohibendum adventantem Romanum conſu-

lem, claves Cæſari tradidit, & cum eo poſthac manſit in eodem 462

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

honore habitus. Lucretius autem & Minutius, qui ex altera parte Orici cum octodecim navibus longis, onerarias, frumentum Pompeio deferentes, cuſtodiebant, ipſis unà cum frumento depreſſis ne caperentur ab hoſte, aufugerunt Dyrrachium. Ille ab Orico properavit Apolloniam: quo ab oppidanis recepto, Tiberius præſidii præfectus urbem deſeruit. Cæſar verò pro concione ſuis admonitis, celeritatis ac fortunæ beneficio victas ſibi difficultates hyemis, tantum maris enavigatum in navium inopia, Oricum & Apolloniam captas ſine certamine, occupatas res hoſtium, ita ut prædixerat, ignorante etiam tum Pompeio: Quòd ſi, inquit, Dyrrachium promptuarium Pompeii & omnis apparatus receptaculum in poteſtatem noſtram redegerimus, omnia noſtra erunt quæ illis per totam æſtatem magnis quæſita ſunt laboribus. Hæc locutus rectà urbem eam petiit, longum iter continuans diebus ac noctibus.

μένος. Λουκρήτιος δὲ καὶ Μινούκιος ἐπὶ θάτερα τοῦ Ὠρίκου ναυσὶν ὀκτωκαίδεκα μακραῖς Πομπηΐῳ σῖτον ἐν πλοίοις φυλάσσοντες, τὰ πλοῖα κατέδυσαν, ἵνα μὴ ὁ Καῖσαρ αὐτὰ λάβοι, καὶ ἐς Δυρράχιον διέφυγον. ἀπὸ δὲ τοῦ Ὠρίκου Καῖσαρ Ἀπολλωνίας ἠπείγετο· καὶ τῶν Ἀπολλωνιατῶν αὐτὸν δεχομένων Σταμέριος ὁ φρούραρχος ἐξέλιπε τὴν πόλιν. καὶ ὁ Καῖσαρ, ἀλίσας τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν, ἀνέμνησεν ὅτι διὰ τὴν ταχυεργίαν τοῦ τε χειμῶνος σφίσι τῇ τύχῃ περιγένοιτο, καὶ θαλάσσης τοσῆσδε χωρὶς νεῶν κρατήσαιεν, Ὠρικόν τε καὶ Ἀπολλωνίαν ἀμαχεὶ λάβοιεν, καὶ τὰ τῶν πολεμίων ἔχοι, καθάπερ εἶπεν, ἀγνοοῦντος ἔτι Πομπηΐου. Εἰ δὲ Δυρράχιον, ἔφη, τὸ ταμεῖον τῆς Πομπηΐου παρασκευῆς παραλάβοιμεν, ἔσται πάντα ἡμῖν ἃ ἐκείνοις δι' ὅλου θέρους πεπονημένοις. Τοσαῦτα εἰπὼν, ἦγε συντόμως ἐπὶ τὸ Δυρράχιον αὐτοὺς ὁδὸν μακρὰν, οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀναπαύων.

Hoc cognito Pompeius per diverſam viam profectus eſt è Macedonia, concædibus quà ibat factis, ad remorandum Cæſarem, pontes intercîdens fluminum, commeatus incendens in tranſitu, maximum (ut erat) momentum ratus in apparatus

Πομπήϊος δὲ προμαθὼν ἀντιπαρώδευσεν ἐκ Μακεδονίας, σὺν ἐπείξει καὶ ὅδε πολλῇ, κόπτων τε τὴν ὕλην, ἣν παρώδευεν, ἵνα Καίσαρι δύσβατος εἴη, καὶ ποταμῶν γεφύρας διαιρῶν, καὶ ἀγορὰν τὴν ἐν μέσῳ πᾶσαν ἐμπιπράς, ἐν μεγίστῳ (καθάπερ ἦν) καὶ ὅδε τιθέμενος,

Καὶ τῶν Ἀπολλωνιατῶν αὐτὸν δεχομένων, Σταμέριος ὁ φρούραρχος ἐξέλιπε τὴν πόλιν.] Corrige omnino Σταβέριος, quemadmodum & in interpretatione, ubi perperam *Tiberius* pro *Staberio* legitur. Cæſar: *Recepto Cæſar Orico, nulla interpoſita mora Apolloniam proficiſcitur. Ejus adventu audito L. Staberius, qui ibi præerat, &c. clam profugit.*

Ὁ δ'

θῳ, τὴν ἑαυτοῦ παρασκευὴν διαφυλάξαι. κονιορτὸν δ᾽ ἢ πῦρ ἢ καπνὸν εἴ ποτε μακρόθεν ἴδοιεν αὐτῶν ἑκάτεροι, νομίζοντες εἶναι τὰ ἀλλήλων, ἐφιλονείκουν ὡς ἐν ἀγῶνι δρόμου, καὶ οὔτε τροφῇ καιρὸν ἐδίδοσαν οὔτε ὕπνῳ· ἔπειξις δ᾽ ἦν καὶ σπουδὴ καὶ βοὴ τῶν ἀγόντων αὐτοὺς ὑπὸ λαμπτῆρσι, καὶ θόρυβος ἐκ τοῦδε πολὺς καὶ φόβος, ὡς τῶν πολεμίων αἰεὶ πλησιαζόντων· ὑπὸ δὲ καμάτου τινὲς ἀπερρίπτουν ἃ ἔφερον, ἢ ἐν φάραγξι διαλαθόντες ὑπελείποντο, τὴν αὐτίκα ἀνάπαυλαν τοῦ παρὰ τῶν ἐχθρῶν φόβου διαλλασσόμενοι. τοιαῦτα δὲ ἑκατέρων κακοπαθούντων, προὔλαβεν ὅμως ὁ Πομπήϊος τὸ Δυρράχιον, καὶ παρ᾽ αὐτὸ ἐστρατοπέδευσεν, ναῦς τε ἐπιπέμψας, Ὤρικον αὖθις εἷλε, καὶ τὴν θάλασσαν ἀκριβεστέραις φρουραῖς ἐφύλασσεν. ὁ δὲ Καῖσαρ, τοῦ Πομπηΐου τὸν Ἄλωρα ποταμὸν ἐν μέσῳ θέμενος, ἐστρατοπέδευσε· καὶ τὸν ποταμὸν διαβαίνοντες ἱππομάχουν ἀλλήλοις ἀνὰ μέρη· ἀθρόοις δὲ τοῖς στρατοῖς οὐ συνεπλέκοντο· Πομπήϊος μὲν, ἔτι γυμνάζων τοὺς νεοστρατεύτους, ὁ δὲ Καῖσαρ, τοὺς ἐκ Βρεντεσίου περιμένων. νομίσας δ᾽ ἔαρος μὲν αὐτοὺς ἐπὶ ὁλκάδων διαπλέοντας οὐ λήσειν τὰς τοῦ Πομπηΐου τριήρεις, θαμινὰ ἐς φυλακὴν ἀναπλεούσας, χειμῶνος δ᾽ εἰ παραβάλλοιντο, ναυλοχούντων ἐς νήσους

ſui cuſtodia. Quòd ſicubi alterutri vidêre è longinquo pulverem excitatum à ſuis aut ignem aut fumum, hoſtem putantes, contendebant ut in curſus certamine, nec cibo nec ſomno ſumentes ſatis temporis: ita cum clamore ac feſtinatione urgebant ſe invicem prælucentibus facibus. unde multum pavoris erat tumultúſque, non aliter quàm imminentibus ſemper hoſtibus: quidam præ laſſitudine abjiciebant ſarcinas, aut ſubducentes ſe clàm relinquebantur in vallibus, præſentem requiem pluris facientes, quàm metum ab hoſtibus. Inter has difficultates utriuſque agminis, prior tum Pompeius pervenit Dyrrachium, & caſtra poſuit ad mœnia, miſſáque claſſe recepit Oricum, & mari diligentiorem cuſtodiam adhibuit. Cæſar ex adverſo ejus caſtrametatus eſt, interfluente Alore flumine: certatúmque eſt aliquoties equeſtribus præliis per occaſionem his aut illis amnem tranſeuntibus: totæ copiæ nunquam deductæ in aciem, quòd Pompeius adhuc exerceret tironem militem, Cæſar expectaret relictos Brundiſii. Qui cogitans, eos, ſi primo vêre trajiciant onerariis, non fore tutos à Pompeii triremibus, ipſorum cauſa vagantibus ad cuſtodiam: hyeme verò ſi navigationem tentent, aut falli poſſe claſſem

Ὁ δὲ Καῖσαρ, τοῦ Πομπηΐου τὸν Ἄλωρα ποταμὸν ἐν μέσῳ θέμενος ἐστρατοπέδευσε.] Quem fluvium hic Appianus *Alora*, & Plutarchus in Cæſare Ἄνιον nominat, omnes alii ſcriptores *Apſum* appellant. Quare apud utrumque τὸν Ἄψον ποταμόν reſcribere oportet.

ſem hoſtium in inſularum ſtationibus: aut, etiam ſi deprehendantur, perrupturos vi ventorum & navium magnitudine, urgenter accerſebat. Illis verò non ſolventibus, decrevit ipſe clàm ad eos trajicere, quaſi non facilè ſecuturos alium: celatóque conſilio miſit tres ſervos ad fluvium diſtantem duodecim ſtadiis, qui expedient ſibi lemnunculum celerem, & gubernatorem aliquem optimum, quaſi ad mittendum aliquò nuntium: ipſe è triclinio ſeceſſit, languorem ſimulans, juſſis amicis manere in convivio: móxque privati hominis habitu vehiculum conſcendens contendit ad naviculam, quaſi Cæſaris nuntius: de reliquo ad mandanda ſervis utebatur, ipſe ſtragulis ſimul tectus & noctis caligine. Ceterùm hybernis ventis flantibus, ſervi hortabantur gubernatorem, bono eſſet animo, & occaſionem arriperet ad fallendos hoſtes in proximo. Is amnem quidem remorum vi enavigavit: verùm ubi ad oſtia ventum eſt, fluctu marino fluenta repercutiente, & urgente hoſtili terrore connitebatur in adverſum totis viribus: & quum nihil proficeret, deficiebat laſſitudine. Tum conſul capite retecto exclamat: Perge contra tempeſtatem forti animo, Cæſarem fers & fortunam Cæſaris. Hac voce attonitis unà cùm gubernatore remigibus, navis magno ardore omnium eluctata ſuperavit os fluminis, ſed

Cæſaris dictum.

τῶν πολεμίων, λαθεῖν ἂν αὐτοὺς ἴσως, ἢ καὶ βιάσασθαι μεγέθει τε νεῶν καὶ πνευμάτων, μετεπέμπετο κατὰ σπουδήν· οὐκ ἀναγομένων δ' ἐκείνων, αὐτὸς ἔκρινεν ἐπὶ τὴν στρατιὰν διαπλεῦσαι λαθών, ὡς οὐ τινος αὐτὴν ἄλλου ῥᾳδίως ἐπαξομένου· καὶ τὸ βούλευμα ἐπικρύψας, ἔπεμπε τρεῖς θεράποντας ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀπὸ δυώδεκα σταδίων ὄντα, οἳ κελήτιον ὀξὺ καὶ κυβερνήτην τὸν ἄριστον ὡς δή τινι πεμπομένῳ πρὸς Καίσαρος ἔμελλον ἑτοιμάσειν. αὐτὸς δ' ἀπὸ διαίτης ὑπεχώρησε μὲν ὡς κάμνων τῷ σώματι, τοὺς φίλους ἔτι ἑστιᾶσθαι κελεύσας· ἐπιθέμενος δ' ἐσθῆτα ἰδιώτου, καὶ ὀχήματος εὐθὺς ἐπιβάς, ἐξήλασεν ἐπὶ τὴν ναῦν, ὡς ὅδε ὢν ὁ παρὰ τοῦ Καίσαρος ἀπεσταλμένος· τά τε λοιπὰ διὰ τῶν θεραπόντων προσέτασσεν, ἐγκεκαλυμμένος τε καὶ ἐν νυκτὶ μάλιστα ἀγνοούμενος. χειμερίου δὲ τοῦ πνεύματος ὄντος, θαρρεῖν ἐκέλευον οἱ θεράποντες τὸν κυβερνήτην, ὡς ἐν τῷδε μάλιστα λησόμενοι τοὺς πολεμίους ἐγγὺς ὄντας· τὸν μὲν δὴ ποταμὸν ὁ κυβερνήτης εἰρεσίᾳ βιαζόμενος ἔπλει· ὡς δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς ἀφίκετο, καὶ ἡ θάλασσα σὺν κλυδωνίῳ καὶ ταραχῇ τὸ ῥεῦμα ἀνέκοπτεν, ὁ μὲν, ἐπιπαρερχόντων αὐτὸν τῶν πολεμίων, ἐβιάζετο, καὶ ὡς ἐς οὐδὲν προκόπτων ἀπεκάμενεν καὶ ἀπεγίνωσκεν· ὁ δὲ Καῖσαρ ἀποκαλυψάμενος ἀνεβόησεν αὐτῷ, „Θαρρῶν ἴθι πρὸς τὸν κλύδωνα, Καίσαρα „φέρεις, καὶ τὴν Καίσαρος τύχην. ἐκπλαγέντων δὲ τῶν ἐρετῶν καὶ τοῦ κυβερνήτου, προθυμία τε πᾶσιν ἐνέπιπτε, καὶ ἡ ναῦς ὑπὸ βίας ἐξέπι-

πτε

τε τοῦ ποταμοῦ. τὸ πνεῦμα δ' ντὴν ἐς τὸ κῦμα μετέωρον ἐς τὰς θας διερρίπτει, μέχρι πλησια-σης ἡμέρας, οἱ μὲν ἐδεδοίκεσαν, ἐν φωτὶ καταδηλοι τοῖς πολε-ιοις ἐσόμενοι, ὁ δὲ Καῖσαρ, τῷ αιμονίῳ χαλεψάμενος ὡς φθονε-ῷ, ἐφῆκε τὴν ναῦν ἐπανιέναι· ἡ δὴ πνεύματι ταχεῖ τὸν ποταμὸν νέπλει. Καίσαρα δ' οἱ μὲν ἐθαύ-μαζον τῆς εὐτολμίας, οἱ δ' ἐπε-μέμφοντο, ὡς στρατιώτῃ πρέπον ἔρ-ν εἰργασμένον οὐ στρατηγῷ. ὁ δ' οὐκέτι λήσεσθαι προσδοκῶν, Ποστού-μιον ἀνθ' ἑαυτοῦ προσέταξε δια-πλεῦσαί τε καὶ φράσαι Γαβινίῳ τὸν στρατὸν εὐθὺς ἄγειν διὰ θαλάσσης· ν δ' ἀπειθῇ, ταῦτα προστάσσειν Ἀντωνίῳ· καὶ τρίτῳ μετὰ τὸν Ἀντώ-νιον Καλήνῳ. εἰ δ' οἱ τρεῖς ἀπο-νοῖεν, ἐπιστολὴ πρὸς τὸν στρατὸν αὐ-τὸν ἐγγέγραπτο ἄλλη, τὸν βουλόμε-νον αὐτῶν ἐπὶ τὰς ναῦς ἕπεσθαι τῷ Ποστουμίῳ, καὶ κατάιρειν ἀναχθέν-τας ἐς χωρίον ἐς ὅ, τι ὁ ἄνεμος ἐκ-φέρῃ, μηδὲν τῶν νεῶν φειδομένους. οὐ γὰρ νεῶν χρῄζειν Καίσαρα, ἀλλὰ ἀνδρῶν. οὕτω μὲν ἀντὶ λογισμῶν ὁ Καῖσαρ ἐπεποίθει τῇ τύχῃ. τάδε οὖν Πομπήϊος προλαβεῖν ἐπειγόμε-νος, ἐς μάχην διεσκευασμένος ᾔει, καὶ δύο αὐτοῦ στρατιωτῶν ἐν μέσῳ τὸν ποταμὸν ἐρευνωμένων, ᾗ μάλιστα εἴη διαβατὸς, τῶν τις Καί-σαρος εἷς ἐπιδραμὼν τοὺς δύο ἀνεῖ-λε, καὶ ὁ Πομπήϊος ἀνέζευξεν, οὐκ αἴσιον τὸ συμβὰν ἡγούμενος. αἰ-τίαν δ' εἶχε παρὰ πᾶσι καιρὸν ἄ-ριστον ἐκλιπεῖν. Ποστουμίου δὲ δια-πλεύσαντος ἐς τὸ Βρεντέσιον, ὁ μὲν Γαβίνιος, οὐχ ὑποστὰς τὸ πρόστα-γμα, ἦγε τοὺς βουλομένους διὰ τῆς Ἰλλυρίδος, οὐδαμοῦ διαναπαύων

procellis & tumente fluctu jactata retrudebatur ad littus, donec inſtante die nautiſque paventibus ne conſpicerentur hoſti, Cæſar iratus fortunæ, ut invidæ, permiſit navi reditum, & ea quidem celeriter ſecundo vento fluvium retro ſubiit. Cæſaris verò amici mirabantur audaciam, quidam etiam incuſabant, ut non tam duci convenientem quàm militi. Ille ubi vidit occultos conatus non ſuccedere, Poſtumium pro ſe trajicere juſſit cum mandatis ad Gabinium, ut mox exercitum per mare adduceret: aut, ſi is recuſet, ad Antonium, aut Calenum denique. quòd ſi horum trium nemo auderet imperata exequi, literas alias habebat ad ipſum exercitum, ſignificantes ut quotquot vellent ſequerentur Poſtumium, & ad quodcunque littus ventus ferret, appellerent, nil parcentes navibus: ſibi enim non navigiis opus eſſe, ſed viris: tanto plus fortunæ fidebat Cæſar quàm conſiliis. Pompeius igitur non differendum ratus, ducebat in eum inſtructam aciem: quúmque duo ex ejus militibus prætentarent vada medio alveo, unus Cæſarianorum invaſos ambos occidit: Pompeius verò omen ut infauſtum averſatus, in caſtra reduxit copias, omnibus amitti occaſionem querentibus. Ceterùm Brundiſii Gabinius gravatus mandata quæ Poſtumius pertulerat, voluntarios duxit per Illyricum

Cæſar plus fortunæ fidit quàm conſiliis.

Cæſarianus miles duos Pompeianos occidit.

Omen.

conti-

continuato itinere, qui ab ejus regionis incolis ad unum oppreſſi ſunt: nec Cæſari per negotia vacavit ulciſci hanc injuriam. Antonius verò in naves impoſitis reliquis, vi ventorum Apolloniam plenis velis prætervectus eſt: remittente deinde flatu circa meridiem, à viginti Pompeianis navibus mareſcrutantibus conſpectus & exagitatus eſt: timebat enim roſtra longarum ne ſuas aut perforarent aut demergerent. Jámque fundæ expediebantur & tela id genus, quum ventus validior quàm antè irruit: itaque ex improviſo magnis velis oppanſis
465 curſum peragebant intrepidæ: hoſtiles verò cum æſtu ventóque in anguſto mari conflictatæ, per importuoſa & aſpera littora disjectæ ſunt, duabus tantùm Cæſarianis captis quæ impegerant in brevia: reliquæ unà cum Antonio Nymphæum tenuerunt. Itaque Cæſari univerſus præſto fuit exercitus, æquè ac Pompeio: & caſtra caſtris oppoſita in arduis tumulis, caſtellis etiam & opere communita ſunt. quæ caſtella crebros utrinque inſultus patiebantur, dum circumvallare alteri conantur alteros, & in arctum cogere: multáque committebantur prælia. Inter hujuſmodi conatus quum ad quoddam caſtellum Cæſariani ſuccumberent, Scæva centurio multis egregiis tum quoque inſignis facinoribus, in oculum telo percuſſus ante ordines proſiliit, manu innuens ſilentium, quaſi dicturus aliquid: móxque Pompeianum

Scævæ centurionis egregia facinora.

καὶ ἀνῃρέθησαν ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν σχεδὸν ἅπαντες, καὶ ὁ Καῖσαρ [illegible]κεν, ὑπ' ἀσχολίας. ὁ δ' Ἀντώνι[ος] τοὺς ἑτέρους ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπιβήσα[ς] Ἀπολλωνίαν μὲν παρέπλευσεν, ἱστίοις μέσοις ἐπιπνέοντος ἀνέμου· χαλάσαντος δὲ τοῦ πνεύματος περὶ μεσημβρίαν, εἴκοσι τοῦ Πομπηΐου νῆ[ες] ἐπ' ἔρευναν τῆς θαλάσσης ἀναχθεῖσαι, καθορῶσι τοὺς πολεμίους, κ[αὶ] ἐδίωκον. τοῖς δέ, ὡς ἐν γαλήνῃ, δέο[ς] ἦν πολὺ μὴ σφᾶς ἀνατρήσασθαι καταδύσασθαι αἱ μακραὶ τοῖς ἐμβόλοις. καὶ τὰ εἰκότα παρεσκευάζοντο· σφενδόναι τε ἠφίεντο ἤδη καὶ βέλη, καὶ ὁ ἄνεμος ἄφνω μείζων [καὶ] προτέρου ἐπέρραξεν. αἱ μὲν δὴ μεγάλοις αὖθις ἱστίοις ἐξ ἀέλπτου τὸ πνεῦμα ἐδέχοντο, καὶ διέπλεον ἀδεῶς, αἱ δ' ἀπελίποντο ῥοθίῳ καὶ πνεύματι καὶ θαλάσσῃ κοίλῃ κακοπαθοῦσαι. καὶ μόλις ἐς ἀλίμενα καὶ πετρώδη διερρίφησαν, δύο τινὰς ἐς τέλματα τοῦ Καίσαρος κατενεχθείσας ἑλοῦσαι. Ἀντώνιος δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐς τὸ καλούμενον Νυμφαῖον κατήχθη, καὶ τῷ Καίσαρι σύμπας ὁ στρατὸς ἤδη παρῆν, παρῆν δὲ καὶ Πομπηΐῳ. καὶ ἀντεστρατοπέδευον ἀλλήλοις ἐπὶ λόφων ἐν φρουρίοις πολλοῖς. πεῖραί τε ἦσαν περὶ ἕκαστον φρούριον πυκναὶ περιταφρευόντων καὶ περιτειχιζόντων ἀλλήλους, καὶ γιγνομένων ὁμοῦ καὶ ποιούντων ἐν ἀπόροις. ἐν δὲ ταῖσδε ταῖς πείραις περί τε φρούριον ἡττωμένου τοῦ Καίσαρος, στρατοῦ λοχαγός, ᾧ Σκεύας ὄνομα ἦν, πολλὰ καὶ λαμπρὰ δρῶν, ἐς τὸν ὀφθαλμὸν ἐτρώθη βέλει, καὶ προπηδήσας κατέσεισεν, ὡς εἰπεῖν τι βουλόμενος. σιωπῆς δ' αὐτῷ γενομένης, Πομπηΐου λοχαγὸν

„ ἐπὶ

…πὶ ἀνδρίᾳ γνώριμον ἐκάλει, Σῶζε τὸν ὅμοιον σεαυτῷ, σῶζε τὸν φίλον· καὶ πέμπε μοὶ τοὺς χειραγωγήσοντας, ἐπεὶ τέτρωμαι. Προσδραμόντων δ᾽ ὡς αὐτομολοῦντι δύο …δρῶν, τὸν μὲν ἔφθασε κτείνας, τοῦ δὲ τὸν ὦμον ἀπέκοψε· καὶ ὁ μὲν τάδε …ρασεν ἀπογινώσκων ἑαυτοῦ καὶ τοῦ …υρίου· τοῖς δ᾽ ἄλλοις αἰδὼς ἐπὶ … συμβεβηκότι καὶ ὁρμὴ προσέπεσε, … τὸ φρούριον περιεσώθη, πολλὰ … τοῦ φρουράρχου Μινουκίου παθόν…· ὥς γε φασὶ τὴν μὲν ἀσπίδα ἑκα… καὶ εἴκοσιν ἀναδέξασθαι βέλη, τὸ σῶμα ἓξ τραύματα, καὶ τὸν ὀ…θαλμὸν ὁμοίως ἐκκοπῆναι. τούτους … δὴ Καῖσαρ ἀριστείοις πολλοῖς ἐτί…σεν. αὐτὸς δ᾽ ἐκ Δυρραχίου, τινὸς … τῆς πρασσομένης προδοσίας, ἧκε … ὡς συνέκειτο νυκτὸς σὺν ὀλίγοις …ὶ πύλας καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος. τοῦ δὲ … αὐτοῦ χειμῶνος ἄλλην στρατιὰν …ς Συρίας ἦγε Πομπηΐῳ ὁ κηδεστής· …ῷ αὐτῷ Γάϊος Καλουΐσιος περὶ …ακεδονίαν συμβαλὼν, ἡσσᾶτο, καὶ …λος ἓν αὐτοῦ κατεκόπη χωρὶς ὀ…τακοσίων ἀνδρῶν. Καίσαρι μὲν δὴ …ὲν ἦν ἐκ θαλάσσης διὰ Πομ…ήϊον ναυκρατοῦντα· ἐδείμαινεν οὖν … στρατὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν πόαν ἠρ…ποίουν. αὐτόμολοί τε Πομπηΐῳ …ιούσδε ἄρτους προσήνεγκαν, ὡς εὐ…φρανοῦντες ἰδόντα· ὁ δὲ οὐχ ἥσθη, … ἀλλ᾽ εἶπεν, Οἵοις θηρίοις μαχό-

centurionem, virtute nobilem, appellabat: Serva tui ſimilem: ſerva amicum, mitte qui me manu ducant ſaucium. quúmque tanquam ad transfugam duo viri accurriſſent, alterum occidit priuſquam dolum ſentiret, alterius abſcidit humerum: ídque fecit de ſe ac caſtello deſperans. Tum verò ceteri ab hoc caſu receperunt animos, & caſtellum ſervatum eſt: multo etiam Minutii præfecti labore, cujus ſcutum ferunt centum viginti telis confixum, ipſum verò ſex accepiſſe vulnera, & oculum amiſiſſe pariter, quos Cæſar ambos multis donis honoravit militaribus. Ipſe ſpe occupandi per proditionem jam cœptam Dyrrachii, portam ædi Dianæ vicinam cum paucis, fruſtra tamen, adiit. Eadem hyeme alium exercitum è Syria Pompeio ſocer adducebat: cum quo C. Calviſius in Macedonia congreſſus victúſque unam legionem amiſit, elapſis tantùm octingentis militibus. Cæſari ſanè nihil à mari accedebat, quòd hoſtis potiretur claſſibus: quare exercitus ejus neceſſe habuit herbas in panis uſum vertere: quod genus panes transfugæ obtulerunt Pompeio, ut rem

Minutii virtus.

Herbas in panis uſum vertit Cæſaris exercitus.

…etam: ille verò nihil lætatus, Cum qualibus, inquit, pugnamus

466

Ὥς γε φασὶ τὴν μὲν ἀσπίδα ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν ἀναδέξασθαι βέλη.] Hunc numerum retinent Val. Max lib. 3 c. 2. Suetonius in Cæſare c. 68 alii. Cæſar autem lib. 3. de bel. Civil. *centum & triginta* habet, cum quo & Plutarchus facit, qui itidem ἑκατὸν καὶ τριάκοντα habet. Ceterum quod hic Minucio tribuitur, id de Scæva centurione plerique alij referunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

mus beſtiis? Tum Cæſar neceſſitate compulſus copias omnes coëgit, vel cum invito Pompeio conflicturus: at ille multis caſtellis per hanc occaſionem occupatis quieſcebat. Quod Cæſar ægerrimè ferens, auſus eſt aggredi opus difficillimum & vix credibile, ut univerſa hoſtium caſtra una munitione à mare ducta concluderet: etiam ſi conatui ſucceſſus non reſponderet, laudem laturus animi magnifici: protendebatur enim per mille ducenta ſtadia. Contra Pompeius alias foſſas munitionéſque objiciebat, atque ita eludebat alter alterum. Semel tamen magno prælio certatum eſt, in quo Pompeius Cæſarianos egregiè repulit, verſóſque in fugam uſque caſtra eorum perſecutus eſt, ereptis multis ſignis, aquila etiam penè potitus, ni aquilifer eam ut propriam Romanis in ſumma veneratione militi habitam, intra vallum jeciſſet, connixus totis viribus. In hac fuga Cæſar cum alia manu ſuccurrit, ſed hac quoque adeo pavida, ut procul Pompeium conſpicata, neque ſiſti potuerit, quamvis portis caſtrorum proxima, neque induci ſervatis ordinibus, neque imperata facere: ſed remoto omni pudore pro ſe quiſque fugerit, nec alieno hortatu juvante, nec ratione propria. Tandem Cæſare diſcurſante, & cum opprobriis oſtendente longinquum etiam tum Pompeium, nihilominus aut ſigna inter fugiendum projiciebant, aut defixo in terram præ pudore vultu

Cæſariani victi fugiunt.

„ μεθα. Ὁ μὲν δὴ Καῖσαρ ὑπ' ἀνάγκης τὸν στρατὸν ἅπαντα συνῆγεν, ὡς καὶ ἄκοντα Πομπήϊον βιασόμενος ἐς μάχην, ὁ δὲ αὐτοῦ πολλὰ τῶν φρουρίων ἐκ τοῦδε κεκ[...]ναυμένα περιλαβὼν ἡσύχαζε. καὶ τῷδε μάλιστα ἀνιαθεὶς ὁ Καῖσαρ, ἐπετόλμησεν ἔργῳ δυσχερεῖ τε καὶ παραλόγῳ, πάντα Πομπηΐου τὰ στρατόπεδα ἑνὶ τείχει περιλαβὼν, ἐκ θαλάσσης ἐς θάλασσαν ἀποτειχίσαι, ὡς μεγάλην, εἰ καὶ διαμάρτοι, δόξαν οἰσόμενος ἐπὶ τῷ τολμήματι· στάδιοι γὰρ ἦσαν διακόσιοι καὶ χίλιοι· καὶ ὁ μὲν ἐνεχείρει τοσῷδε ἔργῳ, Πομπήϊος δ' αὐτὸ ἀντιπεριτάφρευε καὶ ἀντῳκοδόμει· καὶ μάταια τὰ ἔργα ἀλλήλοις ἐποίουν. γίνεται δ' αὐτοῖς ἀγὼν εἷς μέγας, ἐν ᾧ Πομπήϊος τρέπεταί τε τοὺς Καίσαρος πάνυ λαμπρῶς, καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ἐδίωκε φεύγοντας. σημεῖά τε πολλὰ εἷλεν αὐτῶν, καὶ τὸν αἰετὸν (ὃ δὴ κυριώτατόν ἐστι Ῥωμαίοις) μόλις ἔφθασεν ὁ φέρων ὑπὲρ τὸ χαράκωμα τοῖς ἔνδον ῥίψαι. γινομένης δὲ τῆς τροπῆς λαμπρᾶς, ὁ Καῖσαρ ἑτέρωθεν ἦγεν ἄλλον στρατὸν, οὕτω δή τι καὶ τοῦτον περίφοβον, ὡς, Πομπηΐου μακρόθεν ἐπιφανέντος, μήτε στῆναι περὶ τὰς πύλας ὄντας ἤδη, μήτε ἐσελθεῖν ἐν κόσμῳ, μήτε πεισθῆναι τοῖς προστάγμασιν, ἀλλὰ φεύγειν ἕκαστον ὅπη τύχοιεν ἀμεταστρεπτὶ, χωρὶς αἰδοῦς, καὶ παραγγέλματος, καὶ λογισμοῦ. Καίσαρος δ' αὐτοὺς περιθέοντός τε καὶ σὺν ὀνείδει μακρὰν ἔτι τὸν Πομπήϊον ὄντα ἐπιδεικνύοντος, καὶ ἐφορῶντος, τὰ σημεῖα ἀπερρίπτουν καὶ ἔφευγον· οἱ δὲ μά-

λις

ες ὑπ' αἰδοῦς κατέκυπτον ἐς τὴν γῆν ἄπρακτοι. τοσοῦτος αὐτοῖς τάραχος ἐνεπεπτώκει· εἷς δὲ καὶ στρέψας τὸ σημεῖον ἀνέτεινε τὸν οὐραχὸν ς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τόνδε μὲν οἱ Καίσαρος ὑπασπισταὶ κατέκοπτον. ἱ δ' ἐσελθόντες οὐδ' ἐπὶ τὰς φυλακὰς ἀπιόντων, ἀλλὰ μεθειμένα πάντα ἦν, καὶ τὸ χαράκωμα ἀφύλακτον· ὥστε αὐτὸ δοκεῖ συνέπεσὼν ἂν τότε ὁ Πομπήϊος ἑλεῖν κατὰ κράτος, καὶ τὸν πόλεμον ἐνὶ τῷδε ἔργῳ πάντα ἐξειργάσθαι, εἰ μὴ Λαβιηνὸς αὐτὸν, θεοῦ παράγοντος, ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἔπεισε τραπῆναι, καὶ αὐτὸς ἄρα ὤκνησεν, ἢ τὴν ἀφυλαξίαν τοῦ χαρακώματος, ὡς ἐνέδραν, ὑφορώμενος, ἢ ὡς ἤδη κεκριμένου τοῦ πολέμου καταφρονήσας· ἐπὶ δὲ τοὺς ἔξω τραπεὶς, ἑτέρους τε ἔκτεινε πολλοὺς, καὶ σημεῖα τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔλαβεν ἐν ταῖς δύο μάχαις ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, καὶ δεύτερον τόνδε καιρὸν ἐντελοῦς ἔργου μεθῆκεν· καὶ τὸν Καίσαρα φασὶν εἰπεῖν ὅτι σήμερον ἂν ὁ πόλεμος ἐξείργαστο τοῖς πολεμίοις, εἰ τὸν νικᾶν ἐπιστάμενον εἶχον· ὁ δὲ Πομπήϊος τήν τε νίκην ὑπερεπαίρων, ἐπέστελλε βασιλεῦσι καὶ πόλεσι πάσαις, καὶ τὸν στρατὸν αὐτίκα τὸν Καίσαρος ἤλπιζε πρὸς ἑαυτὸν μεταβαλεῖσθαι, λιμῷ τε πεπιεσμένον καὶ ὑπὸ τῆς ἥττης καταπεπληγμένον· μάλιστα δὲ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ, τὸ σφέτερον ἁμάρτημα φοβουμένους. οἱ δὲ, θεοῦ

ſegnes ſtabant & taciti: tanta fuit conſternatio. Unus etiam ſigniferorum cuſpide imperatori ſe moranti minatus eſt, quem ſatellites mox conciderunt: qui verò in caſtra ſe receperunt, ne ad cuſtodias quidem præſto fuerunt: ſed omnia remiſſa erant, & vallum nullis firmatum ſtationibus. Et poterat omnium opinione Pompeius tunc cum fugientibus caſtra irrumpere, debellatúmque fuerat ni Labienus, deo ita volente, perſuaſiſſet, ut potius illis inſtaret quos in acie fuderat, præſertim ſegniori ad imponendam extremam manum victoriæ, ſive quòd vallum incuſtoditum ſuſpectum haberet tanquam inſidias, ſive quòd ut victor hanc acceſſionem contemneret. Ceterùm verſus in eos qui extra vallum erant, aliam ſtragem edidit, & viginti octo ſigna duobus præliis cepit eadem die, altera tunc occaſione amiſſa abſolvendæ victoriæ: quod ne Cæſar quidem diſſimulavit, eam diem bello finem allaturam fuiſſe, ſi hoſtis ſciſſet uti victoria. At Pompeius rem bene geſtam exaggerans ſcribebat regibus & civitatibus omnibus, ſperabátque confeſtim ad ſe tranſiturum exercitum Cæſaris, vel fame preſſum, vel clade perterritum, præſertim tribunos errati conſcientia pavidos. Illi verò divinitus

Signifer, Cæſari moranti ſe, cuſpide minatus, occiditur.

Fortuna Cæſaris.

Cæſaris magna clades.

Cæſaris dictum.

Εἷς δὲ καὶ στρέψας τὸ σημεῖον ἀνέτεινε τὸν ὄυραχον ἐς τὸν αὐτοκράτορα.] Legendum τὸν οὐρίαχον. Eſt autem οὐρίαχος haſtilis, quo aquila geſtatur, pars poſterior mucronata quæ terræ infigitur, quæ aliis στύραξ & σαυρωτήρ dicitur.

Καὶ

tus tacti pœnitentia peccatum agnoſcebant, & imperatore clementer incuſante, ultróque dante veniam, tanto minus ſibi ignoſcebant, mirúmque in modum mutati depoſcebant decimationis ex more patrio ſupplicium. Quod quum remitti ſibi viderent, eo magis pudebat admiſſi dedecoris in cujus minimè oportebat injuriam: expetebántque ad necem ſigniferos, quaſi non fuiſſent fugituri, niſi quà ſigna verterent. Ut verò Cæſar ne hoc quidem paſſus, vix in paucos animadvertit, ad hanc ejus moderationem tanta exorta eſt alacritas, ut mox conclamarent, duceret ſe in hoſtem, victoria nova abolituros ignominiam: & ultro catervatim conjurarent, inſpectante imperatore, non niſi victores ſe redituros è prælio. Quapropter amici hortabantur eum, abuteretur in rem ſuam pœnitentia promptitudinéque exercitus: ſed ille coram multitudine reſpondit, ducturum ſe in hoſtem opportuniore tempore, hortatus ut eſſent ejuſmodi alacritatis memores. Ceterum amicos privatim monuit, eximendum prius militi pavorem ex recenti clade contractum, expectandúmque dum mora langueſcat hoſtium ferocia: fatebatúrque ſuum erratum, quòd caſtra poſuiſſet ad Dyrrachium, ubi Pompeio parata erant omnia, quum debuerit eum abſtrahere aliò in difficultates ſimiles. Quibus dictis mox petiit

Exercitus Cæſaris pœnitentia ductus decimari petit.

468 Cæſar erratum fatetur.

σφᾶς ἐπὶ μετάνοιαν ἄγοντος, τὸ ἁμάρτημα ᾐδοῦντο, καὶ τοῦ Καίσαρος αὐτοῖς ἐπιμεμφομένου τε πρᾴως καὶ συγγνώμην διδόντος, ἔτι μᾶλλον ἠρεθίζοντο καθ᾽ ἑαυτῶν· καὶ, ἐκ παραδόξου μεταβολῆς, ἐκέλευον τῷ πατρίῳ νόμῳ διακληρώσαντα αὐτοὺς, τὸ δέκατον μέρος ἀναιρεῖν· οὐ πειθομένου δὲ τοῦ Καίσαρος, μᾶλλον ᾐδοῦντο, καὶ συνεγίνωσκον αὐτοὶ οὐκ ἀξίως ὑπὸ σφῶν ἠδικῆσθαι· καὶ τοὺς φέροντας τὰ σημεῖα κτείνειν ἐπεβόων, ὡς οὐκ ἂν αὐτοὶ ποτὲ φυγόντες, εἰ μὴ τὰ σημεῖα περιανεστράφη· ὡς δὲ ὁ Καῖσαρ οὐδὲ τοῦτ᾽ ἀνασχόμενος ὀλίγους μόλις ἐκόλασεν, αὐτίκα πᾶσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν μετριοπάθειαν ὁρμὴ τοσήδε ἐνέπιπτεν, ὡς εὐθὺς αὐτὸν ἄγειν ἀξιοῦν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. καὶ ἐνέκειντο σφόδρα προθύμως, παρακαλοῦντές τε καὶ ὑπισχνούμενοι διορθώσεσθαι τὸ ἁμάρτημα νίκῃ καλῇ, κατά τε σφᾶς ἐπιστρεφόμενοι πρὸς ἀλλήλους εἰλαδὸν, κατὰ μέρη συνώμνυντο, ἐφορῶντος αὐτοῦ Καίσαρος, μὴ ἐπανήξειν ἐκ τῆς μάχης εἰ μὴ κρατοῖεν· ὅθεν αὐτὸν οἱ μὲν φίλοι παρεκάλουν ἀποχρήσασθαι τοιᾷδε μετανοίᾳ καὶ προθυμίᾳ στρατοῦ· ὁ δ᾽ ἐς μὲν τὸ πλῆθος εἶπεν ὅτι μετὰ βελτιόνων καιρῶν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἄξει, καὶ μεμνῆσθαι τῆσδε τῆς προθυμίας διεκελεύσατο· τοὺς δὲ φίλους ἀνεδίδασκεν ὅτι χρὴ καὶ τῶνδε προεξελεῖν τὸν φόβον τῆς ἥσσης πολὺν αὐτοῖς ἐγγενόμενον, καὶ τῶν πολεμίων τὸ φρόνημα ἀκμάζον προκαθελεῖν· ὡμολόγει τε μεταγινώσκειν πρὸς Δυρραχίῳ στρατοπεδεύσας, ἔνθα ἐστὶν ἡ παρασκευὴ πᾶσα Πομπηΐῳ, δέον ἀποσπᾶν αὐτὸν ἑτέρωθι ἐς ὁμοίας ἀπορίας. καὶ τάδε

εἰπὼν,

εἰπὼν, ἐς Ἀπολλωνίαν εὐθὺς μετῄει, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐς Θεσσαλίαν νυκτὸς ὑπεχώρει λανθάνων, Γόμφους τε, πόλιν μικρὰν, οὐ δεχομένην αὐτὸν, ἐξεῖλεν ὑπὸ ὀργῆς, καὶ ἐπέτρεψε τῷ στρατῷ διαρπάσαι. οἱ δ' ὡς ἐκ λιμοῦ πάντων ἐνεπίπλαντο ἀθρόως, καὶ ἐμεθύσκοντο ἀπρεπῶς. καὶ μάλιστα αὐτῶν οἱ Γερμανοὶ γελοιότατοι κατὰ τὴν μέθην ἦσαν· ὥστε δοκεῖ καὶ τότε ἂν ὁ Πομπήϊος ἐπελθὼν ἐργάσασθαί τι λαμπρὸν, εἰ μὴ διώκειν ὅλως ὑπερεῖδεν ἐκ καταφρονήσεως· μέχρι Καῖσαρ ἑπτὰ συντόνως ἡμέρας ὁδεύσας, ἐστρατοπέδευσε περὶ Φάρσαλον. λέγεται δ' ἐν τοῖς Γόμφοις γενέσθαι παθήματα γενναῖα, καὶ νεκροὺς τῶν ἐπιφανῶν γερόντων ἐν ἰατρείῳ φανῆναι, κυλίκων αὐτοῖς παρακειμένων ἀτρώτοις, εἴκοσι μὲν, ὡς ἐς μέθην κατακεκλιμένοις ἐπὶ τὸ ἔδαφος, ἕνα δ' ἐπὶ θρόνου παρακαθεζόμενον οἷα ἰατρὸν, ὃς τὸ φάρμακον αὐτοῖς ἄρα παρέσχε.

Πομπήϊος δ' ἐπὶ τῇ Καίσαρος ἀναζεύξει βουλὴν προὐτίθει, καὶ Ἀφρανίῳ μὲν ἐδόκει τὸ ναυτικὸν, ᾧ δὴ καὶ πολὺ προὔχεν, ἐπιπέμπειν Καίσαρι, καὶ ἐνοχλεῖν θαλασσοκρατοῦντας ἀλωμένῳ καὶ ἀποροῦντι· τὸ δὲ πεζὸν αὐτὸν Πομπήϊον ἄγειν κατὰ σπουδὴν ἐς τὴν Ἰταλίαν, εὔνουν τε πρὸς αὐτὸν οὖσαν, καὶ πολεμίων ἔρημον. κρατυνάμενον δ' αὐτήν τε καὶ Γαλατίαν καὶ Ἰβηρίαν ἐξ οἰκίας καὶ ἡγεμονίδος τῆς * αὖθις ἐπιχειρεῖν Καίσαρι· ὁ δὲ καὶ ταῦτα ἄριστα ἂν οἱ γενόμενα παρελθὼν, ἐπείθετο τοῖς λέγουσιν αὐτίκα τὸν Καίσαρος στρατὸν μεταθήσεσθαι πρὸς αὐτὸν ὑ-

Appolloniam, indéque in Theſſaliam clàm noctu profectus eſt, ubi Gomphos, modicum oppidum, quod ſibi portas clauſerat, expugnavit præ ira, diripiendúmque præbuit militibus: qui famelici explebant ſe affatim & vino ingurgitabant, inſigni Germanorum ebrietate & ridenda ceteris. Quare videtur tunc quoque Pompeius occaſionem rei bene gerendæ amiſiſſe, dum contemptum hoſtem non ſequitur, donec Cæſar ſeptem diebus continuato itinere caſtra circa Pharſalum metatus eſt. Fertur Gomphis accidiſſe quiddam memorabile, repertos in officina medici mortuos ſenes nobiles viginti humi jacentes cum calicibus, nullo affectos vulnere, ſimiles ebriis, unum in ſella ſedentem ceu medicum potionem porrigentem aliis.

Gomphos Cæſar expugnat & diripit.

Germanorum ebrietas.

Caſtra Cæſaris ad Pharſalum.

Res memorabilis Gomphis viſa.

Ceterùm Pompeius poſt diſceſſum Cæſaris, adhibuit amicos in conſilium: Ex his Afranius cenſebat, navalibus copiis, quibus ipſi præpollebant, urgendum Cæſarem vagum & inopem, & infeſtandum modis omnibus: terreſtres verò ipſius Pompeii ductu mittendas in Italiam properè, faventem partibus & milite vacuam: qua præſidiis firmata cum provinciis Gallia Hiſpaniáque, domi & in Urbe rerum domina ſedem belli conſtituendam, & aggrediendum Cæſarem. Sed hoc conſilium quamvis ſalubre non placuit: in eorum magis ſententiam itum eſt, qui ajebant fore ut Cæſaris exercitus fame coa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ctus mox ab eo deficeret, & alioqui non multum ſupereſſe ad abſolvendam victoriam, poſt proſperam pugnam ad Dyrrachium: ediverſo turpiſſimum eſſe omitti fugientem Cæſarem, & victorem æquè ac victum fugere. His ille cauſis permotus, & maximè reverentia gentium Orientis à ſuo nutu pendentium, tum reſpectu Lucii Scipionis, cui timebat nequam cladem acciperet in Macedonia: ante omnia fretus
469 alacritate exercitus geſtientis ad prælium, ſecutus Cæſarem, caſtra admovit & ipſe ad Pharſalum, loco ab hoſte remoto XXX ſtadiis. commeatus autem ſuggerebantur undique. Sic enim jam antè vias, portus, caſtella munierat, ut & terra continuè ſubveherentur & mari quivis venti ei conferrent. Cæſar verò id tantum habebat, quod quotidianis ægrè parabatur laboribus: ac ne ſic quidem à quoquam ſuorum deſertus eſt, ſed divino quodam inſtinctu in hoſtes ferebantur pugnæ cupidi, ut qui ſe veteranos & decem annorum militiam expertos longè præſtantioris armis tractandis quàm illos tirones ducerent. Quòd ſi operibus bellum trahendum eſſet, munitionibúſque ac laborioſis frumentationibus, ibi ſe inferiores fore ob ætatem jam vergentem: & omnino morarum pertæſi, cenſebant potius rem ſemel armis decernendam, quàm diutius ferendam famis injuriam. Quod & Pompeius intelligens, periculoſum judicabat, cum viris exercitatis, tunc etiam deſperatione nihil non auſuris, congredi, & de ſumma rerum dimicare, præſertim ductu feliciſſimi Cæſaris: tutius verò ac

πὸ τοῦ λιμοῦ, ἢ οὐ πολὺ σφίσιν ἔσεσθαι τὸ ἔτι λοιπὸν ἐπὶ τῇ κατὰ Δυῤῥάχιον γενομένῃ νίκῃ· τὸ δ' ἐναντίον, αἴσχιστον εἶναι καταλιπεῖν φεύγοντα Καίσαρα, καὶ τοῖς ἡττηθεῖσιν ὁμοίως τὸν νικῶντα φεύγειν. ὁ μὲν δὴ τοῖσδε προστιθέμενος, αἰδοῖ μάλιστα τῶν ἑώων ἐθνῶν ἐς αὐτὸν ἀφορώντων, καὶ φειδοῖ Λευκίου Σκιπίωνος, μή τι περὶ Μακεδονίαν ὢν ἔτι πάθοι, μάλιστα δ' ἐς ἀγῶνα χρήσασθαι θαῤῥοῦντι τῷ στρατῷ διανοούμενος, ἐπῆλθε, καὶ ἀντεστρατοπέδευσε τῷ Καίσαρι περὶ Φάρσαλον, καὶ τετταράκοντα σταδίους ἀλλήλων ἀπεῖχον. ἀγορὰ δὲ Πομπηΐῳ μὲν ἦν πανταχόθεν· (οὕτω γὰρ αὐτῷ προδιῴκητο καὶ ὁδοὶ καὶ λιμένες καὶ φρούρια, ὡς ἔκ τε γῆς αἰεὶ φέρεσθαι, καὶ διὰ θαλάσσης πάντα ἄνεμον αὐτῷ φέρειν) Καῖσαρ δὲ μόνον εἶχεν ὅ,τι μόλις εὕροι καὶ λάβοι κακοπαθῶν· καὶ οὐδ' ὣς αὐτὸν ἀπέλειπεν οὐδείς, ἀλλὰ σπουδῇ δαιμονίῳ συνενεχθῆναι τοῖς πολεμίοις ἐφέροντο, καὶ ἡγοῦντο πολέμῳ μὲν εἶναι παρὰ πολὺ ἀμείνους νεοστρατεύτων ἔτι ὄντων, δέκα ἔτεσιν ἠσκημένοι· ἐς δὲ ταφρείας ἢ περιτειχίσεις ἢ σιτολογίας ἐπιπόνους ἀσθενέστεροι διὰ γῆρας. ὅλως τε κάμνουσιν αὐτοῖς ἐδόκει δρᾶν τι μετ' ἐργίας, ἢ μετὰ λιμοῦ διαφθαρῆναι· ὧν ὁ Πομπήϊος αἰσθανόμενος, ἐπικίνδυνον μὲν ἡγεῖτο γεγυμνασμένοις καὶ ἀπογινώσκουσιν αὐτῶν ἀνδράσι, καὶ τύχῃ Καίσαρος λαμπρᾷ περὶ τοῦ

ὅλων

ὅλων συνενεχθῆναι δι' ἑνὸς ἔργου, δυνατώτερον δὲ καὶ ἀκινδυνότερον, ἐκτρῦσαι ταῖς ἀπορίαις αὐτοὺς, οὔτε γῆς εὐπόρου κρατοῦντας, οὔτε θαλάσσῃ χρωμένους, οὔτε ναῦν ἐς φυγὴν ταχεῖαν ἔχοντας. ὁ μὲν δὴ κρατίστῳ λογισμῷ τρίβειν τὸν πόλεμον ἐγνώκει, καὶ ἐς λιμὸν ἐκ λιμοῦ τοὺς πολεμίους περιφέρειν· πολὺ δ' ἀμφ' αὐτὸν πλῆθος ἀνδρῶν ἀπό τε τῆς βουλῆς ὁμοτίμων οἱ, καὶ τῶν καλουμένων ἱππέων οἱ διαφανέστατοι, βασιλεῖς τε πολλοὶ καὶ δυνάσται, οἱ μὲν ὑπ' ἀπειρίας, οἱ δ' ἀμέτρως τοῖς περὶ τὸ Δυῤῥάχιον εὐπραγήμασιν ἐπηρμένοι, εἰσὶ δ' οἳ καὶ τῷ πλέονες εἶναι τῶν πολεμίων, οἱ δὲ καὶ κάμνοντες ὅμως τῷ πολέμῳ τὴν κρίσιν ταχυτέραν μᾶλλον ἢ πρέπουσαν ἐπειγόμενοι γενέσθαι, πάντες ἐξώτρυνον αὐτὸν ἐς τὴν μάχην· ἐπιδεικνύοντες αἰεὶ τὸν Καίσαρα παρατάττοντά τε καὶ προκαλούμενον. ὁ δ' ἐξ αὐτοῦ μάλιστα τοῦδε αὐτοὺς ἀνεδίδασκεν, ὅτι Καίσαρι μὲν τοῦτ' ἐξ ἀπορίας ἀναγκαῖον ἦν, σφίσι δὲ καὶ διὰ τοῦτ' εὔκαιρον ἡσυχάζειν, ὅτι Καῖσαρ ὑπ' ἀνάγκης ἐπείγοιτο. ἐνοχλούμενος δὲ ὑπό τε τοῦ στρατοῦ παντὸς, ἐπηρμένου τοῖς περὶ τὸ Δυῤῥάχιον ἀμέτρως, καὶ τῶν ἐπ' ἀξιώσεως, αὐτὸν ἐπιτωθαζόντων ἐς φιλαρχίαν, ὡς ἑκόντα βραδύνοντα, ἵνα ἀνδρῶν ὁμοτίμων τοσῶνδε ἄρχοι, καὶ ἐπὶ τῷδε αὐτὸν βασιλέα καὶ Ἀγαμέμνονα καλούντων, ὅτι κἀ-

facilius poſſe eos rerum omnium
egeſtate divexatos & attritos op-
primi, quum nec agrum teneant
fertilem, nec importationes ma-
ritimas, ac ne navem quidem ad
effugium. Itaque prudentiſſimo Pompeii prudens conſilium.
conſilio decreverat bellum pro-
trahere, & hoſtem fame exagita-
tum in aliam famem trudere.
Sed quum eſſet circa eum ma-
gnus numerus ſenatorum digni-
tate parium, & equitum Ro.
nobiliſſimus quiſque, adhæc re-
ges multi ac dynaſtæ, quidam
per ignorantiam, quidam ſupra
modum elati Dyrrachina victo-
ria, quidam freti qua præſtabant
multitudine, nonnulli etiam bel-
lo feſſi, & celeritatem magis
probantes quàm recta conſilia,
omnes hortabantur eum ad præ-
lium, oſtendentes Cæſarem ſem-
per provocantem & ſtantem in
acie. At ille hoc exemplum in i-
pſos retorquebat: & ajebat, Cæ-
ſarem inopia coactum id facere:
ſibi verò eo magis quieſcendum,
quò majore ille neceſſitate pre-
matur. ſed quum totus exerci- 470
citus, proxima victoria tumens,
flagitaret prælium, & honora-
tiores quique cavillarentur in Cavillationes in Pompeium.
eum, quòd imperio præſen-
ti ſibi placens, ideo de indu-
ſtria cunctaretur, quo diutius in-
ter tot pares alioquin emineat:
jámque regem per jocum vocarent, & Agamemnonem, quòd Pompeius, rex &
& ille

Καὶ ὅτι τῷδε αὐτὸν βασιλέα καὶ Ἀγαμέμνονα καλούντων.] Id à Domitio Ænobarbo in Pompeium jactatum tradunt. Sed ejuſmodi obtrectationes clariſſimorum aliquando imperatorum proventus non parum ſufflaminarunt. Ita Marius per publicanos in Africa negotiantes *criminatus Metelli lentitudi-*

nem,

Agamemnon per jocum vocatus.

& ille propter bellum imperitaſſet regibus: paſſus eſt dimoveri ſe à propoſito, fortuna jam & aliis in rebus adverſa toto hujus belli tempore: factus enim ſeipſo ſegnior omnino ac tardior, invitus ſe parabat prælio, tum ſuo malo, tum eorum qui id ſuaſere. Ea nocte Cæſar tres legiones frumentatum miſerat: laudans enim Pompeii cunctationem, & ratus permanſurum in eo conſilio, curabat frumentum undecunque convehi: ſed ubi ſenſit hoſtem contra ſe parari, gaviſus expreſſum id, ut conjiciebat, pervicacia militum, celeriter revocatis omnibus & ipſe ſuos paratos eſſe juſſit, de media nocte operatus ſacris Martis & genitricis Veneris: nam à Julio Æneæ filio Julia gens ut nomen ita genus ducere creditur: ſimúlque ædem deæ vovit in Urbe ſacrandam, ſi propitia juvaret victoriam. Ut verò fulgetrum de cælo à Cæſarianis caſtris ad Pompeiana delatum eſt, ibíque demum extinctum, Pompeiani ſibi pollicebantur illuſtrem de adverſariis victoriam: at Cæſar ſic interpretatus eſt, extincturum ſe uno impetu gloriam adverſarii

SacraMarti & Veneri genitrici facit Cæſar.

Julia gens.

Omina.

κεῖνος βασιλέων διὰ τὸν πόλεμον ἦρχεν, ἐξέστη τῶν οἰκείων λογισμῶν, καὶ συνέδωκεν αὐτοῖς, θεοῦ βλάπτοντος ἤδη καὶ τἆλλα παρ' ὅλον τόνδε τὸν πόλεμον. νωθής τε γὰρ καὶ βραδὺς παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἐν ἅπασι γενόμενος, παρεσκευάζετο ἄκων ἐς μάχην ἐπὶ κακῷ τε αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτὸν ἀναπειθόντων. Καῖσαρ δὲ τῆς νυκτὸς ἐκείνης τρία μὲν ἐπὶ σιτολογίαν ἐξῆγε τέλη· τὸν γὰρ Πομπήϊον ἐπαινῶν τῆς βραδυτῆτος, καὶ οὐδαμοῦ νομίζων μεταθήσεσθαι τοῦ βουλεύματος, περιέπεμπεν ἐπὶ σῖτον· πυθόμενος δὲ τῆς παρασκευῆς, ἥσθη τε τῆς ἀνάγκης ἣν εἴκαζεν ἠναγκάσθαι Πομπήϊον ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, καὶ τὸν ἑαυτοῦ τάχιστα ἀνεκάλει πάντα, καὶ ἀντιπαρεσκευάζετο, θυόμενός τε νυκτὸς μέσης, τὸν Ἄρη κατεκάλει, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πρόγονον Ἀφροδίτην· ἐκ γὰρ Αἰνείου καὶ Ἴλου τοῦ Αἰνείου τὸ τῶν Ἰουλίων γένος, παρενεχθέντος τοῦ ὀνόματος, ἡγεῖτο εἶναι. νεών τε αὐτῇ νικηφόρῳ χαριστήριον ἐν Ῥώμῃ ποιήσειν εὔχετο κατορθώσας. ὡς δὲ καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ διαπτὰν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος ἐς τὸ Πομπηΐου στρατόπεδον ἐσβέσθη, οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Πομπήϊον ἔσεσθαί τι λαμπρὸν αὐτοῖς ἔφασαν ἐκ τῶν πολεμίων, ὁ δὲ Καῖσαρ, σβέσειν αὐτὸς ἐμπεσὼν

τὰ

nem, trahentis jam in tertium annum bellum, & naturalem nobilitatis ſuperbiam, morandique in imperiis cupiditatem. effecit ut ſibi conſuli creato belli à Metello pene patrati ſumma committeretur. Videndi Velleius lib 2. c. XI. & Saluſt. Jugurth. c. 64. Apud Dionem lib. 35. in principio quoque legimus Lucullum non ab aliis tantum, ſed & ab ipſis civibus reprehenſum, quod Tigranem debellare noluerit: quo diutius cum imperio eſſet. Nec vana ſæpè eſt iſta ſuſpicio. Sic Annibal amicis crebro dixiſſe fertur, ideo ſe bellum trahere, ne debellatis Romanis ipſe imperio privaretur, ut Appianus noſter ſuperius pag. 336. ſcriptum reliquit.

Ὑμεῖς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τοῦ Πομπηΐου. Αὐτῷ δὲ τῷ Πομπηΐῳ τῆς αὐτῆς νυκτὸς τινὰ τῶν ἱερείων ἐκφυγόντα οὐ συνελήφθη, καὶ μελισσῶν ἐσμὸς ἐπὶ τοῖς βωμοῖς ἐκάθισε, ζώου νωχελοῦς. μικρόν τε πρὸ ἕω πανικὸν ἐνέπεσεν αὐτοῦ τῷ στρατῷ· καὶ τόδε περιδραμὼν αὐτὸς καὶ καταστήσας, ἀνεπαύετο σὺν ὕπνῳ βαθεῖ. περιεγερθέντων δ᾽ αὐτὸν τῶν φίλων, ὄναρ ἔφασκεν ἄρτι νεὼν ἐν Ῥώμῃ καθιεροῦν Ἀφροδίτῃ νικηφόρῳ. καὶ τόδε μὲν, ἀγνοίᾳ τῆς Καίσαρος εὐχῆς, οἵ τε φίλοι καὶ ὁ στρατὸς ἅπας πυθόμενοι ἥδοντο, καὶ τἆλλα ἀλόγως σὺν ὁρμῇ καὶ καταφρονήσει χωροῦντες ἐπὶ τὸ ἔργον, ὡς ἐπὶ ἕτοιμον. ὧν γε πολλοὶ καὶ τὰς σκηνὰς δάφναις ἀνέστεφον ἤδη, σύμβολα νίκης· καὶ οἱ θεράποντες αὐτοῖς θοίνην λαμπροτάτην ἐπόρσυνον. εἰσὶ δ᾽ οἳ καὶ περὶ τῆς Καίσαρος ἀρχιερωσύνης ἐς ἀλλήλους ἤδη διήριζον. ἅπερ ὁ Πομπήϊος, οἷα πολέμων ἔμπειρος, ἀπεστρέφετο, καὶ νεμεσῶν ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἐνεκαλύπτετο· κατεσιώπα δ᾽ ὅμως ὑπὸ ὄκνου καὶ δέους, ὥσπερ οὐ στρατηγῶν ἔτι, ἀλλὰ στρατηγούμενος, καὶ πάντα πράσσων ὑπὸ ἀνάγκης παρὰ γνώμην. τοσοῦτον ἀνδρὶ μεγαλουργῷ, καὶ παρὰ πᾶν ἔργον ἐς ἐκείνην τὴν ἡμέραν εὐτυχεστάτῳ γενομένῳ, τὸ δύσθυμον ἐνεπεπτώκει· εἴτε ὅτι τὰ συμφέροντα κρίνων οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ᾽ ἐπὶ κύβον ἐχώρει πλήθους ἀνδρῶν τοσῶνδε σωτηρίας, καὶ τῆς ἑαυτοῦ δόξης ἐς τότε ἀνικήτου· εἴτε τι καὶ μαντικώτερον αὐτὸν, πλησιάζοντος ἤδη τοῦ κακοῦ, συνετάρασσεν μέλλοντα τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐκ δυναστείας τοσῆσδε ἀθρόως ἐκπεσεῖσθαι.

ſimul & potentiam. Pompeio eadem nocte ſacrificanti elapſæ victimæ comprehendi nequiverunt: examen quoque apum inſedit altaribus, animantium tardarum: & paulo ante lucem Panicus terror in exercitum incidit: quem ille poſtquam circumcurſando ſedavit, ſomno ſe dedit profundo. Excitatus deinde ab amicis, ait ſe in ſomnis ædem in Urbe dedicaſſe Veneri victrici. Eam à Cæſare votam neſcientes amici & milites, omnes audito ſomnio gaudebant: & rati ſe jam rem factam habere, contemptim agebant omnia, non tam ratione quàm impetu, adeo ut multi tentoria lauro coronarent, 471
quod eſt inſigne victoriæ, & ſervi epulas eis pararent ſplendidiſſimas, quidam etiam de ſummo pontificatu Cæſaris inter ſe contenderent. quæ Pompeius ut rei militaris peritus averſabatur, indignationem tamen diſſimulans: pigebat enim, nec tutum erat eos reprehendere qui imperare mallent quàm imperata facere, quorum importunitate omnia faciebat, præter animi ſui ſententiam: adeo virum magnificum & ad eam diem feliciſſimum tunc torpor quidam occuparat, ſive illum malè habebat, quòd ſpernerentur ipſius conſilia, quamvis optima, & cogeretur aleam jacere de ſalute tot hominum, ſuáque hactenus incomparabili gloria: ſive mens propinqui mali præſaga, terrebat amiſſurum uno momento tantam potentiam.

Pompeii exercitus victoriam canit ante triumphum.

Pompeii torpor.

Pompeii dictum.

Hoc tantùm apud amicos prolocutus, eam diem, uterlibet vinceret, fore populo Romano magnarum calamitatum initium, cœpit aciem ſtruere. quod verbum per trepidationem tum elapſum quidam æſtimantes, putabant ne Pompeium quidem ſi viciſſet temperaturum à tyrannide. Fuerunt autem copiæ, ut, omiſſis aliis parum inter ſe conſentientibus, Romanorum graviſſimos ſcriptores ſequar, qui Italici nominis milites, ceu robur exercitus, diligenter percenſent, auxiliorum neglectim mentionem facientes, quaſi acceſſionis modicæ: Cæſari quidem XXII. M. & in his circiter mille equites: Pompeio verò pluſquam duplum, & in his equitum ad VII. M. atque ita fide digniſſimi autores produnt, LXX Italorum millia conflixiſſe hoc prælio: qui pauciores ſcribunt, LX. M. numerant: qui verò multitudinem exaggerant, CCCC. M. ex his Pompeianos ſeſquialtera parte plures fuiſſe ajunt: alii Cæſarianos partem tantùm tertiam: tanta eſt de exacta veritate diſſenſio. Utcunque ſe res habuit, in hoc genere uterque totam collocabat fiduciam. Ceterùm in auxiliis Cæſaris erant equites Galli & alius tranſalpinorum Gallorum numerus: Græcorum etiam levis armaturæ, Acarnanes, Ætoli, Dolopes: in Pompeii verò, multitudo gentium Orientalium, pars equites, pars pedi-

v. et p. 752.

Cæſaris & Pompeii copiæ.

472.

Τοσοῦτον δ' ἐνειπὼν τοῖς φίλοις ὅτι, ἥδ' ἡμέρα, ὁπότερος ἂν ἐπικρατήσοι, μεγάλων ἐς αἰεὶ Ῥωμαίοις ἄρξει κακῶν, παρέτασσεν ἐς τὴν μάχην. ᾧ δὴ καὶ μάλιστα αὐτοῦ τὴν διάνοιαν προπεσεῖν τινὲς ἐν τῷ φόβῳ νομίζοντες, ἡγοῦντο οὐδ' ἂν Πομπήϊον κρατήσαντα μεθεῖναι τὴν μοναρχίαν. στρατιὰ δ' ἦν, (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πολλῶν ἀμφίλογα εἰπόντων, ἑπομένῳ μάλιστα Ῥωμαίων τοῖς τὰ πιθανώτατα γράφουσι περὶ τῶν ἐξ Ἰταλίας ἀνδρῶν· οἷς δὴ καὶ μάλιστα θαρροῦντες τὰ συμμαχικὰ οὐκ ἀκριβοῦσιν, οὐδὲ ἀναγράφουσιν, ὡς ἀλλότρια, καὶ ὀλίγην ἐν αὐτοῖς ἐς προσθήκην χώραν ἔχοντα) Καίσαρι μὲν ἐς δισχιλίους ἐπὶ δισμυρίοις, καὶ τούτων ἱππεῖς ἦσαν ἀμφὶ τοὺς χιλίους· Πομπηΐῳ δὲ ὑπὲρ τὸ διπλάσιον, καὶ τούτων ἱππεῖς ἐς ἑπτακισχιλίους· ὧδε μὲν τοῖς τὰ πιθανώτατα λέγουσι δοκεῖ μυριάδας ἑπτὰ ἀνδρῶν Ἰταλῶν συμπεσεῖν ἀλλήλοις ἐς μάχην. οἱ δ' ὀλιγωτέρους, ἑξακισμυρίους φασίν· οἱ δ' ὑπερεπαίροντες, τεσσαράκοντα μυριάδας γενέσθαι λέγουσι. καὶ τούτων οἱ μὲν ἡμιόλιον, οἱ δὲ ἐκ τελῶν νομίζουσιν ἀμφὶ τὰ δύο τοῦ Πομπηΐου γενέσθαι μέρη· τοσόνδε μὲν ἀμφιγνοοῦσι περὶ τοῦ ἀκριβοῦς. ὅπως δ' οὖν εἶχε, τοῖσδε μάλιστα τοῖς ἐξ Ἰταλίας ἑκάτερος αὐτῶν ἐθάῤῥει. τὸ δὲ συμμαχικὸν ἦν, Καίσαρι μὲν ἱππεῖς τε Κελτοὶ, Κελτῶν τῶν ὑπὲρ Ἄλπεις ἀριθμὸς ἄλλος· Ἑλλήνων δ' ἐπέλταζον αὐτῷ Δόλοπες, Ἀκαρνᾶνες, Αἰτωλοί· τοσοίδε μὲν τῷ Καίσαρι συνεμάχουν· Πομπηΐῳ δὲ πάντα τὰ ἑῷα ἔθνη κατὰ πλῆθος, οἱ μὲν, ἐξ ἵππων, οἱ δὲ, πεζοί· ἀπὸ

μὲν τῆς Ἑλλάδος Λάκωνες, ὑπὸ τοῖς ἰδίοις βασιλεῦσι τασσόμενοι, καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος, καὶ Βοιωτοὶ μετ᾽ αὐτῶν. ἐστράτευον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, κηρυξάντων μὲν αὐτοὺς ἑκατέρων μὴ ἀδικεῖν τὸν στρατὸν, ὡς ἱερεῖς τῶν θεσμοφόρων, περὶ δὲ τὴν δόξαν ἄρα τοῦ πολέμου τραπέντες, ὡς ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀγωνιούμενοι· ἐπὶ δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὀλίγου πάντες, ὅσοι περιϊόντι τὴν ἐν κύκλῳ θάλασσαν ἐπὶ τὴν ἕω, Θρᾷκές τε καὶ Ἑλλησπόντιοι, καὶ Βιθυνοὶ, καὶ Φρύγες, καὶ Ἴωνες, Λυδοί τε καὶ Παμφύλιοι, καὶ Πισίδαι, καὶ Παφλαγόνες, καὶ Κιλικία, καὶ Συρία, καὶ Φοινίκη, καὶ τὸ Ἑβραίων γένος, καὶ Ἄραβες, οἱ τούτων ἐχόμενοι, Κύπριοί τε καὶ Ῥόδιοι, καὶ Κρῆτες σφενδονῆται, καὶ ὅσοι ἄλλοι νησιῶται· παρῆσαν δὲ καὶ βασιλεῖς καὶ δυνάσται στρατὸν ἄγοντες, Δηϊόταρος μὲν, τετράρχης Γαλατῶν τῶν ἑῴων, Ἀριαράθης δὲ, Καππαδόκων βασιλεύς. Ἀρμενίους δὲ ἦγε τοὺς ἐντὸς Εὐφράτου στρατηγὸς Ταξίλης, καὶ Ἀρμενίους τοὺς ὑπὲρ Εὐφράτην Μεγαβάτης, ὕπαρχος Ἀρτάπου τοῦ βασιλέως· ἄλλοι τε μικροὶ δυνάσται συνεπελαμβάνοντο τοῦ πόνου. λέγονται δὲ καὶ ἀπ᾽ Αἰγύπτου νῆες ἑξήκοντα αὐτῷ παραγενέσθαι παρὰ τῶν Αἰγύπτου βασιλέων Κλεοπάτρας τε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ παιδὸς ἔτ᾽ ὄντος. ἀλλ᾽ αὗται μὲν οὐ συνεμάχησαν· οὐδὲ γὰρ τὸ ἄλλο ναυτικὸν, ἀλλ᾽ ἐπὶ ἀργίας ἐν Κερκύρᾳ κατέμενε. καὶ δοκεῖ Πομπήϊος τόδε μάλιστα ἀφρόνως ἐργάσασθαι, τῶν μὲν νεῶν καταφρονήσας, αἷς δὴ πολὺ προὔχων ἐδύνατο πανταχοῦ τὴν ἐπακτὸν ἀγορὰν τοὺς πολεμίους ἀφαιρεῖσθαι· ἐν δὲ ἀ-

tes, ex Græcia verò Lacones cum ſuis regibus, & reliqui Peloponneſii, cum eiſque Bœoti: quin & Athenienſes venerunt in hanc militiam, quamvis utraque pars per præconem edixerat, nequis eos læderet, ut ſacerdotes Legiferæ Cereris: attamen exciti ſunt ad tanti belli gloriam, quaſi pugnaturi pro imperio Romani populi. Poſt Græcos deinde omnes fermè nationes quotquot verſus Orientem per circuitum mare accolunt, Thraces, Helleſpontii, Bithyni, Phryges, Iones, Lydi, Pamphylii, Piſidæ, Paphlagones, Cilices, Syri, Phœnices, Hebræi, contiguíque his Arabes, Cyprii, Rhodii, Cretenſes funditores, & inſulani ceteri. Aderant & reges dynaſtæque cum ſuis auxiliis, Deiotarus tetrarcha Gallogræcorum, & Ariarathes rex Cappadocum. Armenios ciſeuphratenos ducebat Taxiles: tranſeuphratenos Megabates legatus Artapæ regis. Alii quoque minores dynaſtæ adjutabant pro viribus. Fertur & ex Ægypto naves LX ei miſſas à regibus Cleopatra fratréque hujus etiam tunc puero: verùm hæ non interfuêre prælio, ſicut nec cetera claſſis, ſed otioſæ ſtabant in Corcyra. Apparétque Pompeium parum prudenter feciſſe, quòd contemptis claſſibus quibus in tantum præpollebat, ut poſſet undique prohibere quominus commeatus advehérentur hoſti, maluit terreſtri pugna de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

cernere cum viris ob exhauſtos multos labores magnanimis & ferocibus ad prælia: quos quominus caveret, clade Dyrrachina factum videtur: qua nihil accidit rebus Cæſaris opportunius: propter eam enim inflati Pompeiani contra ſuum imperatorem pervicaces ſunt redditi, & ſine arte ad certamen ferebantur

Clades Dyrrachina quàm Cæſari profuerit.

473 Verùm id Dei conſilium fuit, ut naſceretur potentiſſimum hoc quod nunc quaquaverſum in immenſum patere videmus imperium. Inſtante verò pugna, uterque ſuos pro concione cohortatus eſt, Pompeius verbis hujuſmodi, Vos milites ad hunc laborem imperantes magis quàm imperata facientes acceditis: vos enim quum ego malim diutius infeſtare Cæſarem, hoc certa-

Pompeii ſuos hortantis verba.

γῶνι πεζῷ συνενεχθεὶς ἀνδράσιν ἐκ πόνου πολλοῦ μεγαλαύχοις τε καὶ θηριώδεσιν ἐς μάχας γενομένοις. ἀλλ' αὐτὸν αὐτοὺς φυλαξάμενον περὶ Δυρράχιον αὐτῷ θεοβλάβεια δοκεῖ παραγαγεῖν. ἐν καιρῷ μάλιστα δὴ πάντων ἥδε τῷ Καίσαρι γενομένη· διὰ γὰρ αὐτὴν ὁ στρατὸς ὁ τοῦ Πομπηΐου κουφόνως μάλα ἐπήρθη, καὶ τοῦ στρατηγοῦ σφῶν κατεκράτησαν, καὶ ἐς τὸ ἔργον ἀπειροπολέμως ἐτράποντο. ἀλλὰ τάδε μὲν ᾠκονόμει θεὸς ἐς ἀρχὴν τῆσδε τῆς νῦν ἐπεχούσης τὰ πάντα ἡγεμονίας. τότε δ' αὐτῶν τὴν στρατιὰν ἑκάτερος συναγαγὼν, ἐπώτρυνε· Πομπήϊος μὲν τοιάδε λέγων, „ Ὑμεῖς, ὦ συστρατιῶται, στρατηγεῖτε τοῦ πόνου μᾶλλον ἢ στρατεύεσθε· αὐτοὶ γὰρ, ἐμοῦ τὰ Καίσαρος ἐκτρύχειν ἔτι βουλομένου, „ τὸν ἀγῶ-

Ὑμεῖς, ὦ συστρατιῶται, στρατηγεῖτε τοῦ πόνου μᾶλλον ἢ στρατεύεσθε.] Gelenio, illa prima hujus orationis verba ita vertenti, *Vos milites ad hunc laborem imperantes magis quàm imperata facientes acceditis:* aſſentitur P. Candidus. nam & hic initium iſtud ita reddit, *Vos quidem ô commilitones huic labori præſidetis magis quàm ab aliis vobis imperetur.* Poterat igitur Pompeius, verbis Cæſaris ad idem fere ſignificandum utens, dicere, στρατηγοῦμαι ἤδη μᾶλλον ὑφ' ὑμῶν ἢ στρατηγῶ. Sic enim Cæſar in ſua, quæ hanc ſequitur, oratione, de Pompeio loquens, καὶ οὐδὲ στρατηγοῦντα ἔτι μᾶλλον ἢ στρατηγούμενον. Sed, ad illum concionis Pompeianæ locum ut revertar, quiddam mihi ſcrupuli iſtud affert, quòd, quum οἱ στρατηγοῦντες etiam, ſeu στρατηγοὶ, dicantur στρατεύεσθαι, hîc eorundem utrunque eſſe negetur, ſequendo eam quam habemus lectionem Venit ergo in mentem ſuſpicari, ſcriptum fuiſſe, στρατηγεῖτε τοῦ πόνου μᾶλλον ἢ στρατεύεσθε μόνον. Vos (inquit) dicendi potius eſtis στρατηγεῖν τοῦ πόνου, quàm στρατεύεσθαι ſolùm. Scimus alioqui, hoc unum de aliis militibus, qui ſuo imperatori ſubſunt, dici ſolere: non autem & illud alterum, videlicet στρατηγεῖν. Obſervandum eſt autem poni hîc τὸν πόνον pro eo quod paſſim τὸ ἔργον dici videmus.

Ἐμοῦ τὰ Καίσαρος ἐκτρύχειν ἔτι βουλομένου.] Debuit alio uti verbo quàm hoc *infeſtare*, ad exprimendum ἐκτρύχειν. Valde enim latè hujus Latini verbi ſignificatio patet, quum multis poſſimus modis aliquem infeſtare. Videndum igitur annon debuerit potius dicere, *Cæſarem atterere*, ſive *Res Cæſaris atterere.* (quoniam ſcriptum eſt, τὰ τοῦ Καίσαρος, non τὸν Καίσαρα) vel, *Cæſarem fatigare*, aut aliquid hujuſmodi. Eo quidem certè verbo quo P. Candidus uſus eſt, minimè uti debemus, niſi ridere libeat vertit enim *Cæſarem*

mace-

τὸν ἀγῶνα τόνδε προὐκαλέσασθε·
„ ὡς οὖν ἀγωνοθέται τῆς μάχης,
„ χρήσασθε μὲν, ὡς ἐλάττοσι πολὺ
„ πλείονες, καταφρονεῖτε δὲ ὡς ἡσ-
„ σημένων νενικηκότες, καὶ γερόντων
„ νέοι, καὶ πολλὰ κεκμηκότων ἀ-
„ κμῆτες ἄνδρες· οἷς ὑπάρχει δυνά-
„ μις τοσήδε καὶ παρασκευὴ, καὶ
„ τὸ συνειδὸς ἀπὸ τῆς αἰτίας ὑπὲρ
„ γὰρ ἐλευθερίας καὶ πατρίδος ἀ-
„ γωνιζόμεθα μετὰ νόμων καὶ δόξης
„ ἀγαθῆς, καὶ τοσῶνδε ἀνδρῶν, τῶν
„ μὲν ἀπὸ βουλῆς, τῶν δ᾽ ἱππέων,
„ πρὸς ἄνδρα ἕνα λῃστεύοντα τὴν
„ ἡγεμονίαν. ἴτε οὖν ὡς ἠξιοῦτε,
„ μετ᾽ ἀγαθῆς ἐλπίδος, ἐν ὄψει
„ τιθέμενοι τήν τε φυγὴν αὐτῶν
„ τὴν περὶ τὸ Δυῤῥάχιον γενομένην,
„ καὶ ὅσα σημεῖα μιᾶς ἡμέρας κρα-
„ τοῦντες αὐτῶν ἐλάβομεν. Ὁ μὲν
δὴ Πομπήϊος ὧδε ἔλεγεν· ὁ δὲ Καῖ-
„ σαρ τοῖς ἰδίοις τοιάδε, Τὰ μὲν
„ δυσχερέστερα ἤδη νενικήκαμεν ὦ
„ φίλοι· ἀντὶ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀπο-
„ ρίας ἀνδράσι μαχόμεθα· ἥδε δὲ

men depoſcitis: itaque ut ipſimet diſpenſatores & arbitri hujus prælii, ſic rem gerite tanquam plures cum paucioribus: ſic eos contemnite, ut par eſt contemni victos à victoribus, ſenes à juvenibus, feſſos à recentibus, præſertim quum potiores ſitis non ſolùm apparatu & viribus, ſed etiam bonæ cauſæ conſcientia: nam pro libertate dimicamus & patria, pro legibus & gloria, pro tot ſenatorii equeſtríſque ordinis viris, contra unum ad dominatum graſſantem per latrocinium. Ite igitur, cum bona ſpe quò fert animus, memores fugæ eorum ad Dyrrachium quótque tunc ſigna una die capta retulerimus. Cæſar quoque ſuos ſic affatus eſt, Difficilior pars laboris commilitones jam profligata eſt, jam enim non cum fame inopiáque, ſed cum viris pugnabimus. Hæc dies decernet omnia. Memineritis

Cæſaris ſuos hortantis verba.

macerare. Quid ſi tamen ſe excuſans P. Candidus dicat, ſe intellexiſſe, ἐκτρύχειν præſertim τῷ λιμῷ, id eſt fame. id autem eſſe macerantis. Habebit certè in principio orationis ipſius Cæſaris, locum, quem pro ſe planè facere meritò dicet, ἀντὶ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀπορίας, ἀνδράσι μαχόμεθα. (niſi potius μαχούμεθα ſcribendum eſt, ut paulo pòſt monebo) Verùm non ad λιμὸν tantùm ſed ad alia varia ἀπορίας genera, quibus conflictabatur Cæſar, reſpici arbitror Fuit autem valde reprehenſus poſtea Pompeius quòd non paſſus ſit Cæſarem ita variis (ut dixi) ἀπορίας generibus ἐκτρύχεσθαι. Sed qui eum defendunt, reſpondent, eos qui præcipuæ in ejus exercitu erant autoritatis, longiorem moram ferre noluiſſe, & illum quodammodo ad pugnam coegiſſe Audimus autem eum hîc omnibus ſimul militibus illud objicientem, videlicet non fuiſſe ab illis exſpectatum id, quod exſpectandum cenſebat, pugnæ inferendæ tempus. Vide Dionem, qui & alia in Pompeii de pugna conſilio reprehendit quàm Appianus in fine paginæ proximè præcedentis.

Καὶ τὸ συνειδὸς ἀπὸ τῆς αἰτίας.] Quod hîc dicitur τὸ συνειδὸς ἀπὸ τῆς αἰτίας, convenit cum eo quod lectum jam nobis fuit, initio pag. 460. καὶ αὐτῷ τῷ λογισμῷ τοῦ πολέμου.

Ἀντὶ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀπορίας ἀνδράσι μαχόμεθα] Suſpecta non debet eſſe hæc ſermonis forma, ἀντὶ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀπορίας ἀνδράσι μαχόμεθα,

 pro

tis modò quid ad Dyrrachium ſitis polliciti quo pacto me ſpectante conjuraveritis, non redituros vos niſi victores ex acie. Hi ſunt contra quos ab Herculis columnis venimus: hi qui nos non ſuſtinendo profugerunt ex Italia: hi qui nos per decennium cum hoſte conflictatos, poſt innumeras victorias, poſt quadringentas Hiſpanorum & Gallorum Britannorúmque nationes adjectas imperio, debitis honoribus privare voluerunt, & triumpho ceteriſque commodis & præmiis: hi apud quos nec jus meum quicquam valuit nec gratia. Noſtis ipſi quos dimiſerim incolumes, ſperans me ab eis impetraturum æquum aliquid. Hæc omnia vobis in mentem venient hodie: tum ſi quam in me experti eſtis erga vos fidem ac benevolentiam, ſi quam liberalitatem ac munificentiam. Nec eſt difficile

,, ἡμέρᾳ κρινεῖ πάντα. μέμνησθε
,, μοι τῆς περὶ τὸ Δυῤῥάχιον ἐπαγ-
,, γελίας, καὶ ὧν ἐφορῶντος ἐμοῦ
,, συνώμνυσθε ἀλλήλοις, μὴ νικῶν-
,, τες οὐκ ἐπανήξειν. οἵδε εἰσὶν, ὦ
,, ἄνδρες, ἐφ' οὓς ἐξ Ἡρακλείων
,, στηλῶν ἤλθομεν, οἵδε οἱ διαφυ-
,, γόντες ἡμᾶς ἐξ Ἰταλίας, οἱ τοὺς
,, δέκα ἔτεσιν ἀθλοῦντας ἡμᾶς καὶ
,, πολέμους τοσούσδε καὶ νίκας δυσ-
,, αριθμήτους ἀνύσαντας, καὶ Ἰβή-
,, ρων καὶ Κελτῶν καὶ Βρετανῶν ἔθνη
,, τετρακόσια προσποιήσαντας τῇ
,, πατρίδι, διέλυον ἀγεράστους ἄ-
,, νευ θριάμβου τε καὶ δωρεᾶς. καὶ
,, οὐδ' ἐς τὰ δίκαια αὐτοὺς ἐγὼ προ-
,, καλούμενος ἔπειθον, οὐδὲ χάρι-
,, σιν ἐξλύυον· ἴστε οὓς μεθῆκα καὶ ἀ-
,, παθεῖς, ἐλπίσας ἡμῖν τι παρ'
,, αὐτῶν ἔσεσθαι δίκαιον. τῶνδε οὖν
,, μοι τήμερον ἀθρόων ἀνενέγκατε
,, καὶ τῆς ἐμῆς πρὸς ὑμᾶς, εἴ τι σύν-
,, ιστέ μοι, κηδεμονίας ἢ πίστεως,
,, ἢ δωρεῶν μεγαλοφροσύνης. ἔστι δ'
,, οὐ δυσχερὲς νεοστρατεύτων καὶ ἀπει-
,, ροπο-

pro eo quod dicendum eſſet (pluribus verbis utendo) ἀντὶ γὰρ τοῦ λιμῷ καὶ ἀπορίᾳ μάχεσθαι, ἀνδράσι μαχόμεθα. Suſpectam (inquam) hanc ſermonis formam habere non debemus, quum & alibi Appianum ita præpoſitione illa ἀντὶ uti obſervarim. At P. Candidus, verbum verbo reddens, in ambiguitatem incidit. Ita enim ille, *Pro fame quippe & inopia cum viris decertamus.* Non dubito tamen quin μαχούμεθα Appianus ſcripſerit, non μαχόμεθα: licet Candidus hanc lectionem agnoſcat.

Οὐδὲ χάρισιν ἐξλύυον] Suſpicor ſcriptum fuiſſe, οὐδέ τι χάρισιν ἐξήνυον. Et poſt μεθῆκα deeſſe aliud nomen adjectivum, vel ex particula καὶ apparet Hoc autem (quodcunque ſit) illi ἀπαθεῖς ſynonymum eſſe arbitror, veluti quum Latinè *ſalvos & incolumes* dicimus. Ne autem, qui incideret in locum ubi ſcriptum eſſet, *& incolumes*, alio adjectivo haud præfixo, deeſſe nomen *ſalvos*, non diceret. Quidni verò σώους ante ἀπαθεῖς deſiderari itidem dicamus?

Τῶνδε οὖν μοι τήμερον ἀθρόων ἀνενέγκατε καὶ τῆς ἐμῆς πρὸς ὑμᾶς, εἴ τι συνίστέ μοι, κηδεμονίας ἢ πίστεως, ἢ δωρεῶν μεγαλοφροσύνης.] Deeſſe vocem, ad quam hi omnes genitivi referantur, non dubito quin Græca in lingua exercitatus lector mecum dicturus ſit. Sed quænam illa eſt? an eſſe τίσιν dicendum eſt? ut legatur τίσιν ἀνενέγκατε, vel ἀνενέγκατε τίσιν: quum P. Candi-

στρατοπολέμων ἔτι πολυπόνους ἀγωνιστὰς περιγενέσθαι· ἄλλως τε καὶ μειρακιωδῶς ἐς ἀταξίαν καὶ δυσπείθειαν τοῦ στρατηγοῦ τραπέντων. ὃν ἐγὼ πυνθάνομαι δεδιότα καὶ ἄκοντα χωρεῖν ἐπὶ τὸ ἔργον, τύχῃ τε παρακμάζοντα ἤδη, καὶ νωθῆ καὶ βραδὺν ἐς ἅπαντα γεγενημένον, καὶ οὐδὲ στρατηγοῦντα ἔτι μᾶλλον ἢ στρατηγούμενον. καὶ τάδε μοι περὶ μόνων ἐστὶ τῶν Ἰταλῶν. ἐπεὶ τῶν γε συμμάχων μηδὲ φροντίζετε, μηδ᾽ ἐν λόγῳ τίθεσθε, μηδὲ μάχεσθε ὅλως ἐκείνοις. ἀνδράποδα ταῦτ᾽ ἐστὶ Σύρια καὶ Φρύγια καὶ Λύδια, φυγεῖν ἀεὶ καὶ δουλεύειν ἕτοιμα, οἷς, ἐγὼ σαφῶς οἶδα, καὶ ὑμεῖς δὲ αὐτίκα ὄψεσθε, οὐδὲ Πομπήϊον αὐτὸν τάξιν ἐγχειριοῦντα πολέμου· ἔχεσθε οὖν μοι τῶν Ἰταλῶν μόνων, κἂν οἱ σύμμαχοι δίκην κυνῶν περιθέωσιν ὑμᾶς καὶ θορυβοποιῶσι. τρεψάμενοι δ᾽ αὐτούς, τῶνδε μὲν ὡς συγγενῶν φειδώμεθα, τοὺς δὲ

à veteranis vinci tirones & imperitos artium militarium, pueriliter abſque ullo ordine ruentes, contempto imperatore ſuo: quem ego ſat ſcio timentem & invitum prodire in aciem, fortuna ejus ſeneſcente, ipſum quoque ſegnem ac tardum redditum, nec tam imperantem quàm parentem alienis imperiis. Et hactenus de ſolis loquor Italis: nam de auxiliaribus nolo vos eſſe ſolicitos, aut ullo eos in numero ponere, aut armis invadere mancipia Syra Lydáque & Phrygia, ad fugam tantùm & ſervitutem nata: quibus, id quod ſcio, móxque ipſi videbitis, ne Pompeius quidem ullum locum aſſignabit in acie. Vos mihi ſolos urgete Italos, & ſi vos auxiliares more canum concurſando perturbare voluerint, illis prius fuſis à cæde ut co- 474

Candidus ita verterit, *Horum omnium vindices in unum mihi adeſte.* Parum certè mihi emendatio hæc arridet (etiamſi aliquid autoritatis ei tribuere videatur illa Candidi interpretatio) quòd τίσιν non itidem ſequentibus genitivis aptare poſſim. At verò idem ille interpres, illis jungit vocem *reminiſcamini*. Sed hoc verbum cum illis, εἴπι συνίστέ μοι, quid commune habet?

Ἔπι πολυπόνους ἀγωνιστὰς περιγενέσθαι.] Multo libentius πολυπείρους ἀγωνιστὰς legerim.

Ἄλλως τε καὶ μειρακιωδῶς ἐς ἀταξίαν καὶ δυσπείθειαν τοῦ στρατηγοῦ τραπέντων.] Obſervatione dignum, δυσπείθειαν τοῦ στρατηγοῦ, pro δυσπείθειαν εἰς τὸν στρατηγόν. vel, τὸ δυσπειθεῖς εἶναι τῷ στρατηγῷ. Gelenius tamen vertit, *contempto imperatore ſuo.* perinde acſi dictum eſſet καταφρόνησιν τοῦ στρατηγοῦ. Et verò ex contemptu naſcitur δυσπείθεια: ſed tamen voce utendum erat quæ Græcæ reſponderet, ſaltem per periphraſin. Malè enim P. Candidus, quum unam vocem Gracam una Latina reddere volens, dixit *diffidentiam.* Ceterùm non abs re τῆς δυσπειθείας Pompeianorum mentionem facit Cæſar, qui contra τὸ εὐπειθὲς in ſuis magni ſe facere oſtendit, pag 461.

Τύχῃ τε παρακμάζοντα ἤδη, καὶ νωθῆ καὶ βραδὺν ἐς ἅπαντα γεγενημένον] Verba hæc, τύχῃ τε παρακμάζοντα ἤδη, ſunt tanquam reſpondentis ad illa Pompeii, (non ſecus quàm ſi conjectura eſſet aſſequutus quæ ab illo dicta erant) καὶ εἴ τις ἐστί μοι πολέμων ἐμπειρία καὶ τύχη, ἀνεπιλήπτῳ μέχρι νῦν γενομένῃ.

Οἷς

ut cognatorum abſtineamus: in hos verò ſæviamus ad terrorem incutiendum ceteris. Ante omnia ut ſciam vos pollicitorum memores aut mortem optare aut victoriam, exituri vallum meo juſſu convellite ipſimet, foſſáſque complete aggere, ut nihil nobis reliquum faciamus præter victoriam: & hoſtes videndo nos carere caſtris, neceſſariò ſuis uſuros intelligant.

Hæc locutus, tamen ad impedimentorum cuſtodiam reliquit duo millia ſenum admodum, ceteri exeundo vallum proſternebant magno ſilentio, & in foſſam congerebant. Id ubi Pompeius animadvertit, quibuſdam putantibus eos fugam adornare, intellexit audaciam, & intra ſe

Pompeius ingemiſcit.

ingemuit, quòd pugnandum eſſet cum beſtiis, quum haberent ipſi pro ſe famem, dignum adverſus beſtias remedium: ſed jam non licebat gradum referre, rebus, (ut eſt in proverbio) admotis jam ad novaculam. Quapropter relictis quatuor millibus legionariorum, qui caſtris eſſent præſidio, ceteros deduxit in aciem inter Pharſalum & flumen

Enipeus fluvius.

Enipeum: ubi & Cæſar ex adverſo conſtitit, ita ut legiones utrinque frontem occuparent trifariam, modicis diviſæ ſpatiis, cor-

475 nua protegerentur alis equitum: ſagittarii funditoréſque intermiſcerentur omnibus. Ita legionibus utrinque inſtructis, in quibus erat tota fiducia, auxilia quoque magis ad oſtentationem quàm uſum producta ſunt. Erant

„ συμμάχους ἐς τὴν τῶνδε κατ
„ πλῆξιν ἐξεργάσασθε. πρὸ δὲ πά
„ των, ὡς ἂν εἰδείην ὑμᾶς ἔγω,
„ ὧν συνετίθεσθε μεμνημένους τε,
„ νίκην πάντως ἢ θάνατον αἱρουμέ
„ νους, καθέλετέ μοι προϊόντες ἐπ
„ τὴν μάχην τὰ τείχη τὰ σφέτε
„ ρα αὐτῶν, καὶ τὴν τάφρον ἐγχώ
„ σατε· ἵνα μηδὲν ἔχωμεν ἂν μ
„ κρατῶμεν· ἴδωσι δ᾽ ἡμᾶς ἀ
„ σταθμεύτους οἱ πολέμιοι, καὶ συνῶ
„ σιν ὅτι πρὸς ἀνάγκης ἐστὶν ἡμῖν ἐ
„ τοῖς ἐκείνων σταθμεῦσαι.

Ὁ μὲν, τοσάδε εἰπὼν, φυλακὴν ὅμως τῶν σκηνῶν κατέπεμπε δισχιλίους τοὺς πάνυ γέροντας· οἱ δ᾽ ἐξιόντες τὸ τεῖχος ἤρειπον μετὰ σιωπῆς βαθυτάτης, καὶ ἐς τὴν τάφρον αὐτὸ ἐνεχώννυον· ὁρῶν δ᾽ ὁ Πομπήϊος, ἡγουμένων τινῶν ἐς φυγὴν αὐτοὺς συσκευάζεσθαι, συνίει τοῦ τολμήματος, καὶ ἔστενε καθ᾽ αὐτὸν, ὅτι χωροῦσιν ἐς χεῖρας θηρίοις, λιμὸν ἔχοντες, ἄξιον θηρίων φάρμακον, ἀλλ᾽, οὐ γὰρ ἦν ἀναδῦναι ἔτι, τῶν πραγμάτων ὄντων ἐπὶ ξυροῦ· διὸ δὴ τετρακισχιλίους τῶν Ἰταλῶν φύλακας τοῦ στρατοπέδου καταλιπὼν, παρέτασσε τοὺς λοιποὺς, ἐς τὸ μεταξὺ Φαρσάλου τε πόλεως καὶ Ἐνιπέως ποταμοῦ· ἔνθα καὶ ὁ Καῖσαρ ἀντιδιεκόσμει, τοὺς μὲν Ἰταλοὺς ἑκάτερος αὐτῶν ἐς τέλη διαιρῶν ἐπὶ μετώπου, μικρὸν ἀλλήλων διεστῶτας, καὶ τοὺς ἱππέας ἐπὶ τοῖς κέρασι τοῖς κατὰ μέρη τάσσων. τοξόται δὲ πᾶσιν ἀναμεμίχατο καὶ σφενδονῆται. καὶ τὸ μὲν Ἰταλικὸν οὕτω κεκόσμητο, ᾧ δὴ καὶ μάλιστα αὐτῶν ἑκάτερος ἐθάῤῥει· τὰ συμμαχικὰ δ᾽ ἦγον ἐφ᾽ ἑαυτῶν ὡς ἐς

ἐπίδει-

ἰδειξιν. πολύθρουν δ' ἦν τὸ Πομ-
ηίου συμμαχικὸν καὶ πολύγλωσσον·
αὐτῶν ὁ Πομπήϊος Μακεδόνας
καὶ Πελοποννησίους καὶ Βοιωτοὺς καὶ
Ἀθηναίους ἀποδεξάμενος τῆς εὐτα-
ξίας καὶ σιωπῆς, παρεστήσατο τῇ φά-
λαγγι τῇ Ἰταλικῇ, τοὺς δὲ ἄλλους
ὥσπερ ὁ Καῖσαρ εἴκαζεν) ἔξω τά-
ως ἐκέλευσε κατὰ φυλὰς ἐφεδρεύον-
ς, ὅταν ἐν χερσὶν ὁ ἀγὼν γένηται
κλοῦσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ διώκειν,
τε δύναιντο βλάπτοντας, καὶ τὸ
ατόπεδον αὐτὸ Καίσαρος ἀχα-
κωτον ὂν διαρπάζειν. ἡγεῖτο δὲ
φάλαγγος Πομπηΐῳ μὲν ὁ κηδε-
ὴς Σκιπίων ἐν μέσῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ
ιοῦ Δομίτιος, ἐπὶ δὲ τοῦ δεξιοῦ
έντλος· Ἀφράνιος δὲ καὶ Πομ-
ήϊος τὸ στρατόπεδον ἐφύλαττον.
αίσαρι δ' ἐστρατήγουν μὲν Σύλλας
Ἀντώνιος καὶ Δομίτιος, αὐτὸς
ἐπικαίρως συνετάσσετο τῷ δεκά-
ῳ τέλει, καθάπερ ἦν ἔθος αὐ-
ῷ. καὶ τοῦτ' ἰδόντες οἱ πολέμιοι,
ετήγαγον ἐπ' αὐτὸ τοὺς ἀρίστους τῶν
ππέων, ἵνα πλέονες ὄντες, εἰ δυ-
θεῖεν, κυκλώσαιντο. συνιεὶς δὲ ὁ
αῖσαρ, τρισχιλίους εὐτολμοτά-
ους πεζοὺς ἐνήδρευσεν, οἷς ἐκέλευ-
εν, ὅταν αἴσθωνται τοὺς πολε-
ίους περιθέοντας, ἀναπηδᾶν, καὶ
ὰ δόρατα ἐσπηδῶντας ἀνάγειν ὀρ-
θὰ ἐς τὰ πρόσωπα τῶν ἀνδρῶν·

autem Pompeio confuſa ex linguis diſſonis, à quibus ille ſecretos Macedonas, Peloponneſios, Bœotos, Athenienſeſque, ut meliùs aſſuetos ſervandis per ſilentium ordinibus, collocavit prope phalangem Italicam: ceteros, quemadmodum Cæſar conjectura præceperat, extra aciem juſſit ſubſidere, ut commiſſo prælio circumventum hoſtem profligarent pro viribus, & caſtra Cæſariana jam vallo nudata diriperent. Ceterùm aciem Pompeii mediam curabat ſocer Scipio, lævum cornu L. Domitius, dextrum Lentulus, Afranius cum Pompeio ſubſtitit in caſtrorum præſidio. Apud Cæſarianos præerant, Sylla, Antonius, Cn. Domitius: ipſe opportuno loco inter decumanos ex more conſtitit: quo animadverſo hoſtes traduxerunt contra eum fortiſſimos equitum, ut numero ſuperiores illum circumvenirent. Cæſar contrà intellecta re tria millia peditum audaciſſimorum collocavit in ſubſidiis, juſſos ut quamprimùm ſentirent hoſtem circumvectum accurrere, coorirentur, & infeſtis haſtis maximè facies eorum peterent: non enim ſubitu-

Cæſaris artes in bello.

Οἷς ἐκέλευσεν, ὅταν αἴσθωνται τοὺς πολεμίους περιθέοντας, ἀναπηδᾶν, καὶ τὰ δόρατα ἐσπηδῶντας ἀνάγειν ὀρθὰ ἐς τὰ πρόσωπα τῶν ἀνδρῶν] Omnes qui
iſtoriæ hujus meminerunt, eandem facti rationem reddunt. Ingenioſus ta-
nen Rutgerſius variarum Lectionum lib. I. c. IV. longe aliud Cæſaris fuiſſe
onſilium docet; ac judicat Cæſarem, cum videret & ſuum & Pompeii exer-
itum conſtare è popularibus ac propinquis vereri cœpiſſe, ne ſi ſe mutuo
gnoſcerent, illa alacritas, is cognitus militum ſuorum ardor obtorpeſce-
et; quin in amplexum potius, hunc parentis, illum fratris, alterum ho-
pitis aut amici ruituros, quam ut cognato ſanguine inſontes etiamnum ma-
nus

ſubituros juvenes imperitos & forma ſibi placentes, ejus deformationis periculum. Atque ita utrinque artibus utebantur adverſus alteros, ducibus ordines obeuntibus, & quod opus erat providentibus, ſuóſque ad rem fortiter gerendam cohortantibus & teſſeram dantibus, Cæſarianis, Venerem victricem, Pompeianis, invictum Herculem.

Inſtructos utrinque diu ſilen-
tium altum tenuit, cunctabun-
dos & expectantes ut ab adverſa
parte fieret pugnæ initium: mi-
ſerebat enim tantas copias Italici
nominis, quantas nunquam an-
tea, præſertim utrinque lectiſſi-
mas, ſemel ſubire aleam ancipi-
tem: idque Romanis inter ſe
476 conflictantibus, & quo propius
aberant à periculo, eo magis re-
mittente ſe ambitione qua hacte-
nus cæcati fuerant, & in vicem
ejus redeunte timore, ratio jam
remoto inſano appetitu gloriæ,
reputabat magnitudinem cau-
ſámque periculi, duos viros de
primatu inter ſe contendere, ſa-
lutis cura poſthabita, ne extremo
quidem loco manſuros ni con-
tingat vincere: pertrahi propter
eos tantam egregiorum virorum
multitudinem in commune pe-
riculum. In mentem veniebat & illud, nuper amicos & affine[s]

οὐ γὰρ οἴσειν ἀπείρους καὶ νέους, ὡ-
ραϊζομένους ἔτι, τὸν ἐς τὰ πρόσωπα
κίνδυνον. οἱ μὲν δὴ τοιάδε κατ' ἀλ-
λήλων ἐμηχανῶντο, καὶ περιῄεσαν ἑ-
κάστους, καθιστάμενοι τά τε ἐπείγον-
τα, καὶ ἐς εὐτολμίαν παρακαλοῦν-
τες, καὶ τὰ συνθήματα ἀναδιδόν-
τες, ὁ μὲν Καῖσαρ, Ἀφροδίτην
νικηφόρον. ὁ δὲ Πομπήϊος, Ἡρα-
κλέα ἀνίκητον.

Ὡς δὲ σφίσιν ἕτοιμα πάντα,
ἐπὶ πολὺ καὶ ὡς ἀνέμενον ἐν βαθ[είᾳ]
σιωπῇ· μέλλοντες ἔτι καὶ ὀκνοῦντες
καὶ ἐς ἀλλήλους ἀποβλέποντες, ὁπό-
τεροι ἄρξει τῆς μάχης· τό, τε γὰρ
πλῆθος ᾤκτειρον, (οὐδενός πω
τοσοῦδε Ἰταλοῦ στρατοῦ ἐς ἕνα κίν-
δυνον συνελθόντος) καὶ τὴν ἀρε-
τήν, (ἐκκρίτων ὄντων ἑκατέρων)
ἠλέουν· καὶ μάλιστα ὅτε ἴδοιεν Ἰταλ[οὺς]
Ἰταλοῖς συμφερομένους, ἐγγύς τε κιν-
δύνου γιγνομένους αὐτοῖς ἡ μὲν ἐκκαιο-
μένη καὶ τυφλοῦσα πάντας φιλοτιμ[ία]
ἐσβέννυτο, καὶ μετέβαλλεν ἐς δέος.
ὁ δὲ λογισμὸς ἐκκαθαρθεὶς δοξοκο-
πίας, καὶ τὸν κίνδυνον ἐμέτρει, καὶ
τὴν αἰτίαν, ὅτι περὶ πρωτείων δύο
ἄνδρες ἐρίζοντες ἀλλήλοιν, αὐτὼ
κινδυνεύετον ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ, μη[δὲ]
ἐσχάτω πάντων ἡσσηθέντε ἔτι εἶναι
καὶ τοσόνδε πλῆθος ἀνδρῶν ἀγα-
θῶν δι' αὐτούς. ἐσῄει δὲ σφᾶς ὅτι
φίλοι καὶ κηδεσταὶ τέως ὄντες, κ[αὶ]

πολλ

nus inceſtarent. Id igitur ne fieret juſſiſſe prudentiſſimum imperatorem, [u]t eorum vultus ferro turbarentur, ne alter ab altero agnoſci poſſet. Videt[ur] & eodem modo intellexiſſe Lucanus, qui in oratione Cæſaris ante conflictu[m] ſuos cohortantis eum ita loquentem facit:

Sed dum tela micant, non vos pietatis imago
Ulla, nec adverſa conſpecti fronte parentes
Commoveant; vultus gladio turbate verendos.

…λλὰ συμπράξαντες ἀλλήλοις ἐς …ίωμα καὶ δύναμιν, ξίφη νῦν φέ…ουσι κατ' ἀλλήλων, καὶ τοὺς ὑπο…τευομένους ἐς ὁμοίας ἀθεμιστίας …ουσιν, ὁμοεθνεῖς ὄντας ἀλλήλοις, πολίτας καὶ φυλέτας καὶ συγγενεῖς, …ίους δὲ καὶ ἀδελφούς. οὐδὲ γὰρ τοῦ… ἐνέλειπεν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ, ἀλλ' ἐν τοσοῖσδε μυριάσιν ἐξ ἑνὸς ἔ…ους ἐπ' ἀλλήλας ἰούσαις, πολλὰ τὰ …ράδοξα συνέπιπτεν, ὧν ἐνθυμού…υος ἑκάτερος, μετανοίας τε δυνα…ς ἔτι ἐν τῷ παρόντι ἐνεπίμπλα…, καὶ ὡς ἐσόμενος ἐκείνῃ τῇ ἡμέ… τῶν ἐπὶ γῆς ἢ πρῶτος ἢ τελευ…αῖος, ὤκνει τοσῆσδε ἀμφιβολίας …ξαι. καὶ φασὶν αὐτῶν ἑκάτερον καὶ …ακρῦσαι. μέλλουσι δ' ἔτι καὶ ἐς ἀλλους ἀποβλέπουσιν ἡ ἡμέρα προὔ…πτε· καὶ τὸ μὲν Ἰταλικὸν ἅπαν εὐ…θῶς ἐφ' ἡσυχίας ἀκριβοῦς ἀνέ…με· τὸ δὲ συμμαχικὸν ὁ Πομπήϊος …τοῦ παρασσόμενον ὁρῶν ὑπὸ τῆς …ελλήσεως, καὶ δείσας μὴ πρὸ τοῦ ἀ…ῶνος ἀταξίας κατάρξειεν, ὑπε…μαινε πρῶτος, καὶ ἀντήχησε Καί…σαρ. αὐτίκα δ' αἵ τε σάλπιγγες …ντοὺς ἐξώτρυνον ὀρθίοις κλαγγαῖς, …ς ἐν τοσῷδε πλήθει, πολλὰ κατὰ …έρη, καὶ οἱ κήρυκες καὶ οἱ ἐπιστάται …ριθέοντες ἤπειγον. οἱ δὲ σοβαρῶς …λλήλοις ἐπῄεσαν, μετά τε θάμ…ους καὶ σιωπῆς βαθυτάτης, ὡς πολ…ῶν ἀγώνων τοιῶνδε ἐμπειροπόλεμοι· …λησιάζουσι δ' αὐτοῖς ἤδη τόξα …αὶ λίθοι πρῶτον ἦν, καὶ τῶν ἱπ…έων βραχὺ τὰ πεζὰ προλαβόντων …ειραί τε καὶ ἐπελάσεις ἐπ' ἀλλή…ους. καὶ περιέχοντες οἱ τοῦ Πομπηΐου, …ο δέκατον τέλος ἐκυκλοῦντο. Καί…σαρος δὲ τὸ σημεῖον τοῖς ἐφεδρεύου-

maximè mutuis benéficiis in tuenda dignitate adjutos, nunc gladios in ſe invicem ſtringere, & minores duces ſequi conatus illorum nefarios, tanta neceſſitudine intercedente inter cives tribules & conſanguineos, atque adeo fratres quoque nonnullos: nam ne hoc quidem deerat, ſed ut fit inter tot millia gentis unius concurrentia, multa præter opinionem accidebant. Talia cogitantem utrumque ducem pœnitebat pro tempore, & quòd ea dies primum aut extremum omnium mortalium reddititura eſſet, pigebat negotium tam dubium priorem aggredi. Fertur illacrymaſſe utrunque. Inter has moras dum obſervant alteri alteros, die procedente, legiones univerſæ conſtanter ſuo loco quieſcebant.

Pompeius & Cæſar illacrymantur prælium aggreſſuri.

Ceterùm auxilia ſua quum videret Pompeius parum ſervare ordines moræ tædio, veritus ne ſuo exemplo ante initium pugnæ turbarent ceterorum ordines, juſſit prior ſigna canere: idem ex adverſo fecit Cæſar. Móxque concinentibus claſſicis, caduceatoribus & præfectis diſcurſando ſuos cohortantibus, magno animo adverſi in ſe invicem ferebantur, nec minore ſilentio, ut ſæpe verſati in hujuſmodi certaminibus. Ut verò intra teli jactum ventum eſt, orto à ferentariis prælio, procurrerunt & equites, factóque utrinque virtutis periculo, Pompeiani numero potiores circumveniebant legionem decimam: tum verò Cæſar ſignum dat ſubſidia-

Prælium inter Cæſarem & Pompeium commiſſum.

riis;

477 Cæſaris artes.

riis: illi coorti haſtis infeſtis equitum facies fodiunt: qui non ferentes deſperatorum audaciam, & ora oculóſque ſibi configi, fugere turbatis ordinibus: moxque nudatas eo latere legiones, Cæſariani equites circumvenêre, qui prius ne ipſi circumvenirentur timuerant. Quo cognito Pompeius juſſit pedites curſum ſiſtere, nec in adverſam aciem incurrere, nec tela in hoſtem conjicere, ſed ſtantes prætentis haſtis in irruentes pugnare cominus. Quod ejus ſtratagema quidem laudant ut circumventis commodiſſimum: ſed Cæſar in ſuis epiſtolis improbat: jactu enim ictus fieri vehementiores, & curſu viris augeri animum, contra langueſcere ſtantibus: quos & facilius propelli dum ſunt palorum more immobiles: quod etiam tum contigit. námque decumani, dum ſiniſtrum Pompeianum cornu ab equitibus deſertum circumvenitur, & in veſtigio hærens telis ex adverſo miſſis obruitur. invecti in turbatos vi coegerunt eos retrocedere: atque hoc modo primi fuerunt autores victoriæ. Ceteris partibus edebantur variæ vulnerum ac cædis ſpecies, nullo clamore in tot legionum conflictu, ne ſauciorum quidem aut cadentium, ſed fremitu tantùm & gemitu occumbentium, quo quiſque loco conſtiterat. Auxiliatores interim ſpectatores facti mirabantur ſervari ordines, ita ut ſtupentes miraculo alienæ

Pompeii ſtratagema Cæſar improbat.

Pompeii auxiliatorum ignavia.

σιν ἄρχοντος, οἱ μὲν, ἐξαναστάν
ἐς τοὺς ἵππους ἐχώρουν, ὀρθοῖς ἀ
τοῖς δόρασιν ἐς τὰ πρόσωπα τύπ
τες τοὺς ἐπικαθημένους· οἱ δ' ἐ
ἐνεγκόντες αὐτῶν οὔτε τὴν ἀπόνοι
οὔτε τὰς ἐπὶ στόμα καὶ κατ' ὀφθα
μοὺς πληγὰς, ἔφευγον ἀκόσμω
καὶ τὸ ἐνταῦθα πεζῶν εὐθὺς ἱππέ
ἔρημον γινόμενον ἐκυκλοῦντο οἱ
Καίσαρος ἱππεῖς, αὐτοὶ δείσα
τες περικυκλῶσιν· Πομπήϊος ὁ
πυθόμενος ἐκέλευε τοῖς πεζοῖς μὴ
ἐπεκθεῖν ἔτι, μήτ' ἐκτρέχειν ἐκ
φάλαγγος, μηδ' ἀκοντίζειν, ἀλ
ἐν προβολῇ διαστάντας ἀμύνεσ
διὰ χειρὸς τοῖς δόρασι τοὺς ἐπιό
τας· καὶ τόδε τινὲς αὐτοῦ τὸ στρατήγη
μα ἐπαινοῦσιν, ὡς ἄριστον ἐν περι
κυκλώσει, ὁ δὲ Καῖσαρ ἐν ταῖς ἐπι
στολαῖς καταμέμφεται. τάς τε γὰ
πληγὰς ὑπὸ τῆς βολῆς εὐτονωτέρα
γίγνεσθαι, καὶ τοὺς ἄνδρας ὑπὸ τοῦ δρό
μου προθυμοτέρους, ἑστῶτας δ' ἀ
ποψύχεσθαί τε, καὶ τοῖς ἐπιθέουσι
εὐκλήτους δι' ἀτρεμίαν, οἷα σκοποὺ
εἶναι. ὃ καὶ τότε γενέσθαι. τὸ γὰρ δέ
κατον τέλος σὺν αὐτῷ περιδραμὲν
τὰ λαιὰ τοῦ Πομπηΐου ἔρημα ἱππέω
γινόμενα, καὶ πανταχόθεν ἀτρεμοῦν-
τας ἐς τὰ πλευρὰ ἐσακοντίζειν· μέ-
χρι θορυβουμένοις ἐμπεσόντας βία
τρέψασθαι, καὶ τῆς νίκης κατάρξαι· ἐν
δὲ τὸ ἄλλο πλῆθος ἦν ἔτι τραυ-
μάτων καὶ φόνων ἔργα πολλὰ καὶ
ποικίλα, βοὴ δὲ οὐδεμία ἐκ τοσῆσ-
δε φάλαγγος τοιᾶσδε δρώσης, οὐδ'
οἰμωγαὶ τῶν ἀναιρουμένων ἢ πληττο-
μένων· ἀλλὰ βρυχήματα μόνα καὶ
στόνοι πιπτόντων ἔνθα συνετάχθησαν
εὐσχημόνως· οἱ σύμμαχοι δὲ καθά-
περ ἀγῶνα πολέμου θεώμενοι, κατ-
επλήσσοντο τὴν εὐταξίαν, καὶ οὔτε

τὰς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

…ς σκηνὰς τοῦ Καίσαρος ἐτόλμων,
…ὸ θαύματος, (ὀλίγων αὐτὰς καὶ
…ρεσβυτέρων ἀνδρῶν φυλασσόντων)
…ειδραμεῖν, οὔτε ἄλλο ἢ ἑστῶτες ἐ-
…μβοιεν. ὡς δὲ ἐνέδωκε τὸ λαιὸν τοῦ
…ομπηΐου, αὐτοὶ μὲν καὶ τότε βάδην
…πεχώρουν ἅμα καὶ συνεπλέκοντο· οἱ
σύμμαχοι δὲ προτροπάδην ἔφευγον
ἄπρακτοι, βοῶντες, Ἡσσήμε-
θα· καὶ τὰς σκηνὰς σφῶν αὐτῶν καὶ
…χαρακώματα ὡς ἀλλότρια περι-
…όντες διέσπων, καὶ διήρπαζον ἐς
…ὴν φυγὴν ὅ, τι δύναιντο ἐπάγεσθαι.
…η δὲ καὶ τὸ ἄλλο τῶν Ἰταλῶν ὁπλι-
…κὸν τῆς ἐπὶ τάδε ἥσσης αἰσθανόμε-
…, ὑπεχώρει κατὰ πόδα, πρῶτον
…κόσμῳ, καὶ ἔτι ἐκ τῶν δυνατῶν
…ινόμενοι· ἐπικειμένων δ᾽ αὐτοῖς
ἐν εὐπραξίᾳ τῶν πολεμίων, ἐτρά-
…ποντο ἐς φυγήν· καὶ ὁ Καῖσαρ εὐ-
…χάνως δὴ τότε μάλιστα, ἵνα μὴ
…συνέλθοιεν αὖθις, μηδὲ τὸ ἔργον
…νοιτο μάχης μιᾶς, ἀλλὰ παντὸς
πολέμου, κήρυκας ἐς τὰς τάξεις
…ανταχοῦ περιέπεμπεν, οἳ τοῖς νι-
…σι ἐκέλευον ἀψαυστεῖν τῶν ὁμοε-
…ῶν, ἐπὶ δὲ τοὺς συμμάχους μόνους
…ρεῖν. καὶ τοῖς ἡσσωμένοις προσεπι-
…ζον, παραινοῦντες ἀδεῶς ἑστάναι.
…ήρ τε παρ᾽ ἀνδρὸς ἐκμανθάνων
κήρυγμα εἰσῄει, καὶ σύμβολον
…η τοῦτο τῶν Πομπηΐου στρατιωτῶν τὴν
ἀδεῶς ἑστάναι, τὰ ἄλλα ὡς Ἰτα-
…ν ὁμοιοτρόπως ἐσκευασμένων τε
φωνὴν ὁμοίαν ἀφιέντων. διεκθέ-
…τες δ᾽ αὐτοὺς οἱ τοῦ Καίσαρος,
…ς συμμάχους οὐ δυναμένους ἀντέ-
… ἀνῄρουν· καὶ ὁ πλεῖστος ἐνταῦθα
…ίγνετο φόνος.
Πομπήϊος δ᾽ ἐπειδὴ τὴν τροπὴν
…εν, ἔκφρων αὐτοῦ γενόμενος, ἀπ-
βάδην ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ παρελθὼν ἐς τὴν σκηνήν, ἐκαθέ-

virtutis, ne caſtra quidem Cæ-
ſariana invaderent, à paucis cu-
ſtodita ſenioribus, ſed ſtarent
tantùm attonitis ſimiles. Ut ve-
rò ſiniſtrum Pompeianorum
cornu propulſum cœpit referre
pedem pugnando nihilo ſecius,
tum verò auxiliares victos ſe
conclamando, effuſa fuga pete-
bant caſtra, & convulſis dire-
ptíſque hoſtiliter propriis taber-
naculis, diffugêre qua quiſque
poterat. Jámque ceteræ quoque
legiones ut hanc cladem ſenſêre,
pedem referebant: primò ſerva-
tis ordinibus, & repugnantes prò 478
viribus: ceterùm hoſte ut in re-
bus ſuis proſperis urgente, tan-
dem in fugam verſæ ſunt. Tum
Cæſar uſus conſilio prudentiſſi-
mo, ne rurſum inſtaurarent or-
dines, utque non prælio tantùm,
ſed bello etiam vinceret, dimiſ-
ſis circumquaque præconibus,
edixit civibus parci, & in ſola ſæ-
viri auxilia: ſimúlque victores
victis accurrentes, jubebant ſta-
re ſecuros: atque ita viritim edi-
cti notitia tradita, hæc vox, Stá
ſecurus, Pompeianis cœpit eſſe
pro teſſera, eò facilius quòd Ita-
li ſe invicem noſcitarent pari cul-
tu linguáque. Ita Cæſariani præ-
teritis civibus in auxiliares verſi,
cædebant ad reſiſtendum invali-
dos: quorum ingens ſtrages eſt
edita.

Cæſaris conſilium prudentiſſimum.

Pompeianis teſſera à Cæſare data.

Pompeius, viſa ſuorum fuga,
mentis jam impos, in caſtra ſe
paulatim recepit: ingreſſúſque
tentorium, ſedebat tacitus, Aja-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Pompeio ſimile quiddam quod Aiaci Telamonio contingit.

cem Telamonium referens, cui ſimile quiddam fertur accidiſſe Trojani belli tempore. Reliquorum admodum pauci in caſtra ſunt reverſi: quòd in acie ſecuri ſtare juſſi, & ab hoſtibus prætereiti, catervatim diſpergerentur.

Cæſar victoria uti ſcit.

Sub veſperam Cæſar diſcurrendo per exercitum, ſupplex orabat ne gravarentur tantum laboris inſuper impendere, dum caſtra Pompeii capiant: docens, ſi patiantur denuo coire hoſtiles copias, unius tantùm diei fore victoriam: caſtris porro occupatis, nihil defore quin in univerſum vincant, ſummâ operi manu impoſita. Itaque ſupplices ad eos manus protendens, cœpit eò ante alios currere. Illis, quamvis feſſa corpora, ſublevabant animi conſiliúmque & autoritas Cæſaris. Huc accedebat & præſens felicitas, ſpéſque caſtra expugnandi, non ignaris rem eſſe momenti maximi: nec eſt aliud efficacius ſpe, ad ſublevandam hominum laſſitudinem: ita vallum quoque aggrediuntur contemptis propugnatoribus. Pompeius hoc audito tandem poſt inſolitum illud ſilen-

479 Pompeii dictum.

tium in hanc vocem erupit, Ergo & ad caſtra noſtra? & cum dicto mutata veſte, conſcendit equum: comitantibúſque amicis

Ejus fuga.

quatuor, non prius curſum intermiſit, quàm ſub lucem Lariſſam attingeret.

Cæſar in diverſorio Pompeii cibum ſumit ut

Cæſar ita ut inſtruendo aciem inter minas prædixerat, intra Pompeii vallum uſus eſt diverſorio, paratóſque illi cibos abſumpſit, ſicut & reli-

ζετο ἄναυδος· οἷόν τι καὶ τὸν Τελ
αμῶνος Αἴαντα φασὶν ἐν Ἰλίῳ πα
θεῖν ἐν μέσοις πολεμίοις ὑπὸ θε
βλαβείας. τῶν δ' ἄλλων ὀλίγοι πα
ιστήεσαν ἐς τὸ στρατόπεδον. τὸ γὰρ κ
ρυγμα τοῦ Καίσαρος ἑστάναι τε
κινδύνως ἐποίει, καὶ παραδραμό
των τῶν πολεμίων, διεσκίδνη κατὰ μ
ρος. ληγούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὁ Κα
σαρ τὸν στρατὸν ἀγχέτως που περι
θέων, ἱκέτευε προσποιῆσαι, μέχρι
καὶ τὸν χάρακα τοῦ Πομπηίου λάβοιε
ἐκδιδάσκων ὅτι εἰ συστῶεν αὖθις
πολέμιοι, μίαν ἡμέραν ἔσονται ν
νικηκότες· εἰ δὲ τὸ στρατόπεδον αὐ
τῶν ἕλοιεν, τὸν πόλεμον ἐνὶ τῷδε ἔρ
γῳ κατωρθωκότες ἂν εἶεν· τὰς τ
οὖν χεῖρας αὐτοῖς ὤρεγε, καὶ πρῶτ
ἐξῆρχε δρόμου· τοῖς δὲ τὰ μὲν σώμα
τα ἔκαμνε, τὴν δὲ ψυχὴν ὅ, τε λο
γισμὸς καὶ ὁ αὐτοκράτωρ συντρέχω
ἐκούφιζε. ἠώρει δὲ καὶ ἡ τῶν γεγονότω
εὐπραξία καὶ ἐλπὶς, ὅτι καὶ τὸν χά
ρακα αἱρήσουσι καὶ πολλὰ τὰ ἐν αὐ
τῷ· ἥκιστα δ' ἐν ἐλπίσιν ἢ εὐτυχίαι
ἄνθρωποι καμάτων αἰσθάνονται. ε
μὲν δὴ καὶ τῷδε προσπεσόντες, ἐπε
χείρουν σὺν πολλῇ πρὸς τοὺς ἀπο-
μαχομένους καταφρονήσει· ὁ δὲ Πομ-
πήϊος μαθὼν, ἐξ ἀλλοκότου σιωπῆς
„ τοσοῦτον ἀπέρρηξεν, ΟΥ'κοῦν καὶ
„ ἐπὶ τὸν χάρακα ἡμῶν; Καὶ εἰ-
πὼν, τήν τε στολὴν ἐνήλλαξε, καὶ
ἵππου ἐπιβὰς σὺν φίλοις τέσσαρ-
σιν, οὐκ ἀνέσχε δρόμου, πρὶν ἀρ-
χομένης ἡμέρας ἐν Λαρίσσῃ γενέ-
σθαι· ὁ δὲ Καῖσαρ, ὡς ἐπηπείλη-
σε, παρατάσσων, ἐν τῷ Πομπηΐου
χάρακι ἐσταθμεύσε, καὶ αὐτὸς τε
τὴν ἐκείνου βρώμην, καὶ ὁ στρατὸς
ἅπας τὴν τῶν πολεμίων ἐδαίσατο.

ἀπέθανον

ἀπέθανον δὲ ἑκατέρων τῶν γε Ἰταλῶν, (οὐ γὰρ δὴ τῶν γε συμμάχων οὐδ' ἐξαρίθμησις ἐγένετο ὑπὸ πλήθους καὶ καταφρονήσεως) ἐκ μὲν τοῦ Καίσαρος, τριάκοντα λοχαγοί, καὶ ὁπλῖται διακόσιοι, ἢ (ὡς ἑτέροις δοκεῖ) χίλιοι καὶ διακόσιοι· ἐκ δὲ τῶν Πομπηΐου, βουλευταὶ μὲν δέκα, (ὧν ἦν καὶ Λούκιος Δομίτιος ὁ αὐτῷ Καίσαρι πεμφθεὶς ἐπὶ τὴν Γαλατίαν διάδοχος) τῶν δὲ καλουμένων ἱππέων, ἀμφὶ τεσσαράκοντα τῶν ἐπιφανῶν· ἐκ δὲ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, οἱ μὲν ἐπαίροντες φασὶ δισμυρίους ἀμφὶ πεντακισχιλίους. Ἀσίνιος δὲ Πολλίων ὑπὸ Καίσαρι τῆς μάχης ἐκείνης στρατηγῶν, ἑξακισχιλίους ἀναγράφει νεκροὺς εὑρεθῆναι τῶν Πομπηΐου. τοῦτο τέλος ἦν τῆς ἀοιδίμου περὶ Φάρσαλον μάχης· ἀριστεῖα δ' ὁ μὲν Καῖσαρ αὐτὸς καὶ πρῶτα καὶ δεύτερα ἐκ πάντων ἐφέρετο ὁμολογούμενος ἀριστεῦσαι, καὶ σὺν αὐτῷ τὸ τέλος τὸ δέκατον, τὰ δὲ τρίτα Κρασίνιος λοχαγὸς, ὃν Καῖσαρ μὲν ἐξιὼν ἐπὶ τὴν μάχην, ἤρετο ὅ,τι προσδοκῴη, ὁ δὲ λαμπρῶς ἀνεβόησε, Νικήσομεν, ὦ Καῖσαρ· κἀμὲ ἢ ζῶντα ἢ νεκρὸν ἀποδέξῃ· ἡ στρατιὰ διεμαρτύρει καθάπερ ἔνθουν ἐς ἑκάστην τάξιν διαθέοντα πολλὰ καὶ λαμπρὰ δρᾶσαι· ἐπεὶ δὲ ζητούμενος ἐν τοῖς νεκροῖς εὑρέθη, τὰ ἀριστεῖα ὁ Καῖσαρ αὐτῷ περιέθηκε καὶ συνέθαψε, καὶ τάφον ἐξαίρετον ἀνέστησεν ἐγγὺς τοῦ πολυανδρίου.

Ὁ δὲ Πομπήϊος ἐκ Λαρίσσης ὁμαλῷ δρόμῳ μέχρι θαλάσσης ἐπειχθεὶς, σκάφους ἐπέβη μικροῦ, καὶ νεὼς παραπλεούσης ἐπιτυχὼν, ἐς

naviculam, & fortuitò nactus quus exercitus hoſtium ſumptu epulatus eſt. *prædixerat.* Deſiderati ſunt utrinque, tum ex Romanis, tum è ſociis (auxiliorum enim nec numerus erat nec ratio præ multitudine) Cæſariani centuriones triginta, legionarii ducenti, aut, ut alii ſupputant, mille ducenti: ex Pompeianis ſenatores decem, & in his L. Domitius ſucceſſor ipſi Cæſari miſſus in Galliam: equites Romani nobiles circiter XL. de cetero qui plurimos tradunt, XXV. M. numerant. Aſinius Pollio qui inter Cæſarianos duces ei prælio præfuit, non plus ſex millibus ex Pompeianis cecidiſſe ſcribit in ſuis commentariis. Hic fuit eventus pugnæ illius ad Pharſalum celeberrimæ. In ea fortiſſimè rem geſſerunt primo & ſecundo loco Cæſar ipſe omnium conſenſu, & cum eo decumani: tertio verò Craſtinus centurio: qui rogatus dum exit caſtris, qualem eventum expectaret, clara voce reſpondit, Vincemus Cæſar, & mihi aut vivo aut mortuo habebis gratiam. Hunc totus exercitus teſtabatur, tanquam furentem diſcurriſſe per ſingulas acies, multáque egregia edidiſſe facinora. Cadaver ejus inter cetera inventum ornavit Cæſar donis militaribus, atque ita ornatum ſeorſim ſepeliit inſigni monumento addito, prope communem reliquorum tumulum.

Deſideratorum numerus.

Aſinii Pollionis commentarii.

Cæſaris laus.

Craſtini centurionis egregia facinora.

Ejus interitus, cum inſigni monumento.

At Pompeius è Lariſſa pari curſu delatus ad mare conſcendit navem prætervehentem, traje-

cit Mitylenen: unde aſſumpta Cornelia, rebúſque ſuis in quatuor triremes impoſitis, quæ à Rhodo & Tyro venerant, tunc quoque Corcyram neglexit & Africam, ubi alium habebat exercitum & claſſem validam: 480 maluítque in Orientem Parthorum regem petere, quaſi ope illius recepturus omnia. Quod conſilium celans, circa Ciliciam demum amicis aperuit: illi cenſebant cavendum Parthum nuper à Craſſo laceſſitum, & adhuc à victoria recenti tumidum: nec ad intemperantes barbaros ducendam formoſam mulierem, Corneliam, præſertim quæ Craſſi uxor fuiſſet. Quúmque is rurſum ad conſilium referrret de Ægypto & Juba: hic quidem contemptus eſt, ut parum illuſtris: Ægyptum verò petere omnibus placuit, regionem propinquam & latè pollentem imperio, prætere a beatam potentémque navibus, frumento, pecuniis: cujus reges, quamvis pueri, paterna tamen conjuncti ſunt Pompeio amicitia. His itaque de cauſis ille in Ægyptum navigavit. Ceterum quia Cleopatra quæ cum fratre antea regnarat, tunc exul exercitum parabat circa Syriam, Ptolemæus ejus frater circa montem Caſſium intra Ægypti fines ſubſedit obſervans adventum illius. Et forte fortuna accidit ut ventus eò deferret Pompeium. qui conſpecto in littore tanto exercitu, navigare deſiit: conjectánſque id quod erat, regem adeſſe, miſit qui eum de rebus ſuis certiorem

Pompeii conſilium poſt fugam.

Cornelia.

Pompeius in Ægyptum navigat.

Cleopatra exul ab Ægypto.

ἐς Μιτυλήνην διέπλευσεν· ὅθεν τὴν γυναῖκα Κορνηλίαν ἀναλαβὼν, καὶ τριηρῶν τεσσάρων ἐπιβὰς, αἳ αὐτῷ παρά τε Ῥοδίων καὶ Τυρίων ἀφίκοντο, Κερκύρας μὲν καὶ τότε καὶ Λιβύης ὑπερεῖδεν, ἔνθα αὐτῷ στρατὸς ἦν ἄλλος πολὺς, καὶ ναυτικὸν ἀκραιφνές· ἐπὶ δὲ τὴν ἕω φερόμενος ἐπὶ τὸν Παρθυαῖον, ὡς δι' ἐκείνου πάντα ἀναληψόμενος, τὸ ἐνθύμημα ἐπέκρυπτε, μέχρι περὶ τὴν Κιλικίαν μόλις ἐξέφερε τοῖς φίλοις. οἱ δὲ αὐτὸν ἠξίουν φυλάσσεσθαι τὸν Παρθυαῖον, ἐπιβεβουλευμένον τε ἔναγχος ὑπὸ Κράσσου, καὶ τεθυμωμένον ἔτι τῇ Κράσσου συμφορᾷ, μηδ' ἐς ἀκρατεῖς βαρβάρους ἄγειν εὐπρεπῆ γυναῖκα Κορνηλίαν, Κράσσου μάλιστα γεγενημένην. δεύτερα δ' αὐτοῦ πειραθέντος περί τε Αἰγύπτου καὶ Ἰόβα, Ἰόβα μὲν ὑπερεώρων ὡς ἀδόξου, ἐς δὲ τὴν Αἴγυπτον αὐτῷ συνεφρόνουν, ἐγγύς τε οὖσαν καὶ μεγάλην ἀρχὴν, ἔτι δὲ καὶ εὐδαίμονα, καὶ δυνατὴν ναυσὶ καὶ σίτῳ καὶ χρήμασι. τούς τε βασιλεύοντας αὐτῆς, εἰ καὶ παῖδές εἰσι, πατρικοὺς εἶναι Πομπηΐῳ φίλους. ὁ μὲν δὴ διὰ τάδε ἐς τὴν Αἴγυπτον ἔπλει. ἄρτι δ' ἐκπεσούσης ἀπ' Αἰγύπτου Κλεοπάτρας, ἣ τῷ ἀδελφῷ συνῆρχε, καὶ στρατὸν ἀμφὶ τὴν Συρίαν ἀγειρούσης, Πτολεμαῖος ὁ τῆς Κλεοπάτρας ἀδελφὸς ἀμφὶ τὸ Κάσσιον τῆς Αἰγύπτου, τὰς Κλεοπάτρας ἐσβολὰς ἐφήδρευε, καί πως κατὰ δαίμονα ἐς τὸ Κάσσιον τὸ πνεῦμα τὸν Πομπήϊον κατέφερε· θεασάμενος δὲ στρατὸν πολὺν ἐπὶ τῆς γῆς ἔστησε τὸν πλοῦν, καὶ εἴκασεν ὅπερ ἦν, παρεῖναι τὸν βασιλέα. πέμψας τε ἐ-

φράζ

ἔφραζε περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς τοῦ πατρὸς φιλίας. ὁ δὲ ἦν μὲν ἐπὶ τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη μάλιστα γεγονὼς, ἐπετρόπευον δ᾽ αὐτῷ τὴν μὲν στρατιὰν Ἀχιλλᾶς, τὰ δὲ χρήματα Ποθεινὸς εὐνοῦχος. οἱ βουλὴν προὐτίθεντο περὶ τοῦ Πομπηΐου, καὶ παρὼν ὁ Σάμιος Θεόδοτος ὁ ῥήτωρ, διδάσκαλος ὢν τοῦ παιδὸς, ἀθέμιστον ἡγεῖτο ἔργον, ἐνεδρεῦσαι καὶ κτεῖναι Πομπήϊον, ὡς χαριουμένους Καίσαρι. κυρωθείσης δὲ τῆς γνώμης, σκάφος εὐτελὲς ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπέμπετο, ὡς τῆς θαλάσσης οὔσης ἀλιτενοῦς καὶ μεγάλαις ναυσὶν οὐκ εὐχεροῦς· ὑπηρέται τε τινὲς τῶν βασιλικῶν ἐνέβαινον ἐς τὸ σκάφος· καὶ Σεμπρώνιος, ἀνὴρ Ῥωμαῖος, τότε μὲν τῷ βασιλεῖ, πάλαι δὲ αὐτῷ Πομπηΐῳ στρατευσάμενος, δεξιὰν ἔφερε παρὰ τοῦ βασιλέως τῷ Πομπηΐῳ, καὶ ἐκέλευεν ὡς ἐς φίλον τὸν παῖδα διαπλεῦσαι· ἅμα δὲ τοῦτ᾽ ἐγίγνετο, καὶ ὁ στρατὸς, ὥσπερ ἐπὶ τιμῇ τοῦ Πομπηΐου, παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐξετάσσετο ἅπας· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν μέσῳ τῇ φοινικίδι κατάδηλος ἦν περικειμένη· ὁ δὲ Πομπήϊος ὑπώπτευε μὲν ἅπαντα, καὶ τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν τοῦ σκάφους εὐτέλειαν, καὶ τὸ μὴ τὸν βασιλέα αὐτὸν οἱ παραγενέσθαι, μηδὲ τῶν ἐπιφανῶν τινὰς πέμψαι· τοσοῦτο δ᾽ ἐκ τῶν Σοφοκλέους ἰαμβείων πρὸς ἑαυτὸν ἀνενεγκὼν,

Ὅστις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται,
Κείνου ᾽στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ·

ἀνέβαινεν ἐς τὸ σκάφος· καὶ ἐν τῷ διάπλῳ σιωπώντων ἁπάντων, ἔτι μᾶλλον ὑπώπτευε, καὶ τὸν Σεμπρώνιον, εἴτε ἐπιγινώσκων Ῥωμαῖον ὄντα, καὶ ἐστρατευμένον ἑαυ-

redderet, déque patris amicitia. Agebat is tum annum tertium decimum, curatores habens Achillam militiæ, pecuniarum Photinum eunuchum, qui conſultare cœperunt de Pompeio, adhibito & Theodoto Samio rhetore, qui tum præceptor erat pueri: is autor fuit nefarii conſilii, ut ille per inſidias tolleretur, in gratiam Cæſaris: quod ubi placuit, navicula vilis ad eum miſſa eſt, quaſi id littus vadoſum eſſet, nec capax magnarum navium. In eam conſcenderant miniſtri aliquot regii, ſimúlque Sempronius, homo Romanus, qui tunc regis miles, olim ſub Pompeio meruerat: qui dextram ei regis nomine obtulit, jubens navigare ad amicum pupillum. Interim exercitus tanquam in hoſpitis honorem ſecundum littus totus inſtructus eſt in aciem, rege in mediis verſante, conſpicuo veſte purpurea. Pompeius, quamvis multa ſuſpicabatur, conſiderans inſtructam aciem, vilem ad ſe miſſam naviculam, non regem obvium, non purpuratorum aliquem, tamen Sophocleos illos Jambos ſibi occinens,

Quiſquis domum tyranni proficiſcitur,
Servus fit illi, ſit licet ingenuus:

exſcendit in naviculam dein cunctis inter navigandum ſilentibus aucta eſt ejus ſuſpicio: &, ſive quòd agnoſceret Sempronium Romanum, & quondam ſuum militem, ſive id conjectabat quòd ſolum

Achillas, Photinus, Theodotus Samius.

Conſilium de interimendo Pompeio.

Sempronius, homo Romanus.

481

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſolum ſtantem videret ex militari diſciplina, non conſidentem cum imperatore, verſus ad eum, inquit, Te certè novi commilito, qui annuit, & mox averſo primus vulnus inflixit, deinde ceteri. Hoc procul viſo uxor amicique magno ejulatu deos fœderum vindices ſublatis in cœlum manibus implorando, celerrimè fugerunt hoſtilia littora. Pompeii caput per miniſtros Photini reſectum, ſervatum eſt in adventum Cæſaris, expectatione maximi præmii: ſed ille nefarium ſcelus pro merito ultus eſt. reliquum truncum in littore quidam ſepeliit, aggeſto exiguo tumulo: cui alius quiſpiam hanc inſcriptionem addidit,

Primus infligit vulnus Pompeio.

Photini perfidiam Cæſar ulciſcitur.

Pompeii funus.

Vix caperet templum, quem parva recondit arena.

Procedente verò ætate ſepulchrum hoc omnino arenis obrutum, ſimúlque effigies æreas Pompeio dicatas ab accolis, vetuſtate læſas, & in intimum templi ſacrarium retruſas, inquiſivit & invenit noſtro ſeculo Adrianus Auguſtus, dum eam regionem inviſeret: purgatúmque à ruderibus denuo conſpicuum reddidit, reſtitutis etiam imaginibus.

Appianus Adriani Auguſti ſeculo vixit.

Ita vir ille vita defunctus eſt, poſt maxima bella geſta feliciter & auctum Romanum imperium, unde Magno cognomen inditum, nunquam antea victo, ſed perpetuis victoriis felici jam inde

482 ab exacta adoleſcentia. ex quo enim vigeſimum tertium ætatis

τῷ, εἴτε τοπάζων, ἐκ τοῦ μόνο ἑστάναι, κατὰ δὴ τὴν στρατιωτικὴν ἀρα διδασκαλίαν οὐ συνεδρεύοντα αὐτοκράτορι, ἐπιστραφεὶς ἐς αὐτὸν εἶπεν, „Ἆρα σε γινώσκω συστρατιῶ„ται; Καὶ ὃς αὐτίκα μὲν ἐπένευσεν, ἀποστραφέντα δ' εὐθὺς ἐπάταξε πρῶτος, εἶθ' ἕτεροι· καὶ τὸ μὲν γύναιον τοῦ Πομπηΐου καὶ οἱ φίλοι, ταῦτα μακρόθεν ὁρῶντες, ἀνῴμωζόν τε, καὶ χεῖρας ἐς θεοὺς ἐκδίκους σπονδῶν ἀνίσχοντες, ἀπέπλεον τάχιστα, ὡς ἐκ πολεμίας. Πομπηΐου δὲ τὴν μὲν κεφαλὴν ἀποτεμόντες οἱ περὶ Ποθεινὸν, ἐφύλασσον Καίσαρι, ὡς ἐπὶ μεγίσταις ἀμοιβαῖς· ὁ δὲ αὐτοὺς ἠμύνατο ἀξίως τῆς ἀθεμιστίας. τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα τις ἔθαψεν ἐπὶ τῆς ἠϊόνος, καὶ τάφον ἤγειρεν εὐτελῆ· καὶ ἐπίγραμμα ἄλλος ἐπέγραψε,

Τῷ ναοῖς βρίθοντι πόση σπάνις ἔπλετο τύμβου.

χρόνῳ δὲ τὸν τάφον τόνδε ἐπικρυφθέντα ὅλον ὑπὸ ψάμμου, καὶ εἰκόνας ὅσας ὑπὸ χαλκοῦ τῷ Πομπηΐῳ περὶ τὸ Κάσσιον ὕστερον οἱ προσήκοντες ἀνέθηκαν, λελωβημένα πάντα, καὶ ἐς τὸ ἄδυτον τοῦ ἱεροῦ κατενεχθέντα, ἐζήτησε καὶ εὗρεν ἐπ' ἐμοῦ Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀδριανὸς ἐπιδημῶν, καὶ τὸν τάφον ἀνεκάθηρε, γνώριμον αὖθις εἶναι· καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ τοῦ Πομπηΐου διωρθώσατο.

Τοῦτο μὲν δὴ τοῦ βίου τέλος ἦν Πομπηΐῳ, τῷ μεγίστους πολέμους ἀνύσαντι, καὶ μέγιστα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ὠφελήσαντι, καὶ Μεγάλῳ διὰ ταῦτα ὀνομασθέντι· καὶ οὐχ ἡσσηθέντι ποτὲ πρότερον, ἀλλὰ ἀησσήτῳ καὶ εὐτυχεστάτῳ ἐξ ἔτι νέου γενομένῳ· ἀπὸ γὰρ τριῶν καὶ εἴκοσιν ἐτῶν οὐ διέ-

λιπεν

εν ἐς ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα τῇ μὲν ύι μοναρχικῶς δυναστεύων, τῇ δὲ ξῃ, διὰ τὸν Καίσαρος ζῆλον, μοτικῶς νομιζόμενος ἀρχήν. Λεύ-ος δὲ Σκιπίων, ὁ κηδεστὴς τοῦ μπηΐου, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν ἐπιφα-ἐκ τοῦ κατὰ Φάρσαλον ἔργου διε-φεύγεσαν, ἐπὶ Κερκύρας ἠπεί-ντο πρὸς Κάτωνα, ἑτέρου στρα-καὶ τριακοσίων τριηρῶν ἄρχειν πολελειμμένον εὐβουλότερον· οἱ δὲ Πομπηΐου, καὶ αὐτῶν οἱ περιφα-νέστατοι, νειμάμενοι τὸ ναυτικόν, άσσιος μὲν ἐς τὸν Πόντον ἔπλει πρὸς ρνάκην, ὡς ἀναστήσων αὐτὸν ἐ-Καίσαρα· Σκιπίων δὲ καὶ Κά-ν ἐς Λιβύην ἔπλεον, Οὐάρῳ τε σιωοι καὶ τῷ μετὰ Οὐάρου στρατῷ Ἰόβᾳ Νομάδων βασιλεῖ συμμαχ-οῦντι.

Πομπήϊος δὲ ὁ τοῦ Πομπηΐου εσβύτερος υἱός, καὶ Λαβιηνὸς σὺν τοῦ, καὶ Σκάπλας, τὸ μέρος ἔ-τες, ἠπείγοντο ἐς Ἰβηρίαν, καὶ τὴν ἀποστήσαντες ἀπὸ τοῦ Καίσα-ρος, στρατὸν ἄλλον ἐξ αὐτῶν Ἰβή-ν τε καὶ Κελτιβήρων καὶ θεραπόν-ν συνέλεγον· ἔν τε παρασκευῇ ίζονι ἐγίγνοντο· τηλικαῦται δυνά-ις τῆς Πομπηΐου παρασκευῆς ἦσαν όλοιποι, καὶ αὐτῶν ὑπὸ θεοβλα-ίας ὑπεριδὼν ὁ Πομπήϊος ἔφυ-. τῶν δ' ἐν Λιβύῃ Κάτωνα σφῶν ατηγεῖν αἱρουμένων, ὁ Κάτων οὐχ έστη, παρόντων ἀνδρῶν ὑπάτων, κατ' ἀξίωσιν ἐπρέσβευον, αὐτοῦ ὴν ἀρχὴν ἄρξαντος ἐν Ῥώμῃ ν στρατηγίδα. γίνεται μὲν δὴ Λούκιος κιπίων αὐτοκράτωρ, καὶ στρατὸς ἐνταῦθα πολὺς ἠθροίζετο καὶ ἐγυμνάζε-το· καὶ δύο οἵδε μάλιστα ἀξιόλογοι παρασκευαὶ περὶ Λιβύην καὶ Ἰβηρίαν ἐπὶ Καίσαρα συνεκροτοῦντο.

annum attigit, uſque ad octavum ſupra quinquageſimum, potentiam quidem regiam habuit, verùm exiſtimationem privati civis propter Cæſarem æmulum. Ceterùm L. Scipio ſocer illius & ceteri quotquot illuſtres è Pharſalica pugna evaſerant, ad Catonem contenderunt in Corcyram, conſultò ibi relictum cum aliis copiis & CCC triremibus. Ibi claſſe diviſa inter amicos Pompeii præcipuos, Caſſius in Pontum navigavit ad Pharnacem, exciturus eum contra Cæſarem: Scipio cum Catone in Africam, freti Varo & ejus copiis, Jubæque Mauri auxiliis.

Viri illuſtres è Pharſalica pugna elapſi.

Pompeii verò major filius cum Labieno Scapuláque & parte exercitus properavit in Hiſpaniam, ut deficientibus ad ſe provincialibus alias copias ex Hiſpanis & Celtiberis & mancipiis colligerent, majoréſque apparatus facerent. Tantæ fuere Pompeianorum reliquiæ, quas ſuus imperator, mentem diis adimentibus, fugiens neglexerat. At in Africa militibus Catoni imperium ultro offerentibus, ille recuſavit, quum adeſſent legati conſulares in exercitu, ipſe verò nunquam dignitatem ampliorem prætura in Urbe geſſiſſet. Itaque L. Scipio factus imperator, his quoque locis augebat & exercebat copias: duóque haudquaquam contemnendi exercitus contra Cæſarem parabantur, alter in Africa, alter in Hiſpania.

Cato imperium reſpuit.

L. Scipio imperator factus.

Ille Pharſali biduo moratus ad celebrandam ſacrificiis victoriam, reficiendúmque feſſum prælio militem, poſt conceſſam Theſſalis, quorum auxiliis uſus fuerat, libertatem, Athenienſibus quoque ſupplicibus dedit veniam, his verbis, Quoties tandem vos veſtrapte culpa pereuntes ſervabit majorum veſtrorum gloria? Tertia verò die profectus eſt verſus Orientem, quò Pompeium fugam intendiſſe didicerat: eo in itinere ob triremium inopiam modicis navigiis Helleſpontum trajicienti, in medio freto Caſſius cum parte triremium ſupervenit, ad Pharnacem

483 properans: quúmque poſſet tot triremibus hoſtem longè navibus imparem opprimere, horrenda Cæſaris felicitate attonitus, ratúſque illum contra ſe navigare de induſtria, manus ſupplices è triremi tendens orabat veniam, móxque claſſem ei dedidit. tantum poterat Cæſarianæ felicitatis opinio. Nec enim a-

Theſſalis libertas à Cæſare data.

Cæſaris ad Athenienſes dictum.

Mira felicitas & fortuna Cæſaris.

Caſſius, Cæſari claſſem dedit.

Αὐτὸς δ' ἐπὶ τῇ νίκῃ δύο μὲν ἡμέραις ἐν Φαρσάλῳ διέτριψε θύων καὶ τὸν στρατὸν ἐκ τῆς μάχης ἀναλαμβάνων, ἔνθα καὶ Θεσσαλοὺς ἐλευθέρους ἠφίει συμμαχήσαντάς οἱ· καὶ Ἀθηναίοις αἰτήσασι συγγνώμην ἐπεδίδου, καὶ ἐπεῖπε, Ποσάκις ὑμᾶς ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀπολλυμένους ἡ δόξα τῶν προγόνων περισώσει; τῇ τρίτῃ δ' ἐξήλαυνεν ἐπὶ τὴν ἕω κατὰ πύστιν τῆς Πομπηΐου φυγῆς, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπορίᾳ τριηρῶν, σκάφεσιν ἐπεραιοῦτο μικροῖς. Κάσσιος δὲ σὺν τῷ μέρει τῶν τριηρῶν ἐπιφαίνεται μεσοπορῶντι, πρὸς Φαρνάκην ἐπειγόμενος· καὶ δυνηθεὶς ἂν πολλαῖς τριήρεσι κατὰ σφῶν μικρῶν, ὑπὸ δέους τῆς Καίσαρος εὐτυχίας περιπύστου δὴ καὶ ἐπιφόβου τότε οὔσης ἐξεπλάγη· καὶ νομίσας οἱ τὸν Καίσαρα ἐπιτηδὲς ἐπιπλεῖν, τὰς χεῖρας ὤρεγεν ἐς αὐτὸν ἀπὸ τριηρῶν ἐς σκάφη, καὶ συγγνώμην ᾔτει, καὶ τὰς τριήρεις παρεδίδου. τοσοῦτον ἴσχυεν ἡ δόξα τῆς Καίσαρος εὐπραγίας. οὐ γὰρ ἔγωγε ἑτέραν αἰτίαν

Ποσάκις ὑμᾶς ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀπολλυμένους ἡ δόξα τῶν προγόνων περισώσει.] Ita Sylla apud Florium lib. 2. c. v. eoſdem Athenienſes *poſtquam domuerat*, ingratiſſimos, *utipſe dixit* hominum, *in honorem tamen mortuorum, ſacris ſuis famæque donavit.* Porro majorem celebritatem delinquentibus ſæpius præſidio fuiſſe veterum monumenta abunde teſtantur. Æmilius Scaurus repetundarum reus propter vetuſtiſſimam nobilitatem & recentem memoriam patris abſolutus eſt apud Valer. Max. l. VIII. c. I. Eo etiam apud Saluſtium reſpexiſſe videtur Marius: *Ad hoc ſi alii deliquere, vetus nobilitas, majorum fortia facta, cognatorum & affinium opes, multæ clientelæ; omnia hæc præſidio adſunt: mihi ſpes omnes in memet ſitæ, quas neceſſe eſt & virtute & innocentia tutari: nam alia infirma ſunt.* Lectorius adoleſcens patricii generis, in deprecanda graviore adulterii pæna ætatem atque natales allegavit, teſte Suetonio in Auguſto. Noverat idem Heroina illa, quæ apud Ovidium in Epiſtolis ait

Et mihi ſi non vis parcere, parce meis.

Hinc inter alia, in ejuſmodi cauſis nobilitatis etiam rationem habendam eſſe ſuadet Plinius lib. 8. Ep. ultima.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ἡγίαν ὁρῶ, οὐδὲ ἔργον ἕτερον ἡγοῦμαι τύχης ἐν ἀπόρῳ καιρῷ γενέσθαι μᾶλλον, ἢ Κάσσιον τὸν πολεμικώτατον ἐπὶ τριήρων ἑβδομήκοντα ἀπαρασκεύῳ Καίσαρι συντυχόντα, μηδ' ἐς χεῖρας ἐλθεῖν ὑποστῆναι. ὁ δ' οὕτως ἑαυτὸν αἰσχρῶς ὑπὸ φόβου μόνου παραπλέοντι παραδοὺς, ὕστερον ἐν Ῥώμῃ δυναστεύοντα ἤδη κατέκανεν. ᾧ καὶ αὐτῷ δῆλόν ἐστι τὸν ἕτερον τῷ Κασσίῳ φόβον ὑπὸ τύχης γενέσθαι τὸν Καίσαρα ἐπαιρούσης. διασωθεὶς δ' οὕτω παραδόξως ὁ Καῖσαρ, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον περαιωθεὶς, Ἴωσι μὲν καὶ Αἰολεῦσι, καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη τὴν μεγάλην Χερρόνησον οἰκοῦσι, καὶ καλοῦσιν αὐτὰ ἑνὶ ὀνόματι Ἀσίαν τὴν κάτω, συνεγίγνωσκε, πρεσβευομένοις ἐς αὐτὸν καὶ παρακαλοῦσι. πυθόμενος δὲ Πομπήϊον ἐπ' Αἰγύπτου φέρεσθαι, διέπλευσεν ἐς Ῥόδον. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' τὸν στρατὸν αὐτοῦ κατὰ μέρη προσιόντα περιμείνας, ἐς τὰς Κασσίου καὶ Ῥοδίων τριήρεις ἀνέβη σὺν τοῖς παροῦσιν. οὐδενί τε ἐκφήνας ὅπη τὸν πλοῦν ποιήσεται, περὶ ἑσπέραν ἀνήγετο, ἀπαγγείλας τοῖς λοιποῖς κυβερνήταις πρὸς τὸν λαμπτῆρα τῆς ἑαυτοῦ νεὼς, καὶ καθ' ἡμέραν πρὸς τὸ σημεῖον εὐθύνειν· τῷ δ' αὐτοῦ κυβερνήτῃ, πολὺ τῆς γῆς ἀποσχὼν, προσέταξεν ἐς Ἀλεξάνδρειαν φέρεσθαι. καὶ ὁ μὲν τρισὶν ἡμέραις πελάγιος ἀμφὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἦν· ἐσδέχοντο δ' αὐτὸν οἱ τοῦ βασιλέως ἐπιτροπεύοντες, ἔτι τοῦ βασιλέως ἀμφὶ τὸ Κάσιον ὄντος. καὶ πρῶτα μὲν ἀπραγμοσύνην τινὰ διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν συνόντων ὑπεκρίνετο· φιλοφρόνως τε τοὺς ἐντυγχάνοντας

liam cauſam facti video: nec puto præſentiorem fortunam unquam illum expertum in rebus dubiis, quàm quum Caſſius, vir bellicoſus, LXX triremibus in imparatum fortuitò incidens, ne tentare quidem pugnam auſus eſt. & tamen hic qui turpi metu obiter ſe dedidit trajicienti, poſt in Urbe jam rerum potentem occidit: quo magis apparet tunc eum territum ceſſiſſe fortunæ extollenti Cæſarem. Ita præter expectationem ſervatus, ubi trajecit, Iones & Æolas ceteráſque nationes, quæ magnam illam peninſulam quæ minor Aſia dicitur, incolunt, per legatos veniam petentes recepit in gratiam: auditóque quòd Pompeius in Ægyptum feratur, trajecit Rhodum: ac ne hîc quidem expectato exercitu dum in unum conveniret, conſcenſis Caſſianis & Rhodiis triremibus cum eis quas circa ſe habebat copiis, nemini aperiens quò curſum flexurus eſſet, ſub veſperam ſolvit, juſſis aliis gubernatoribus ignem prætorianæ ſequi, & ſignum ejuſdem interdiu: ſuo verò jam longè à terra ſemotus mandavit ut Alexandriam verſus tenderet: atque ita die tertia per altum eò devecti ſunt. Ibi receptus eſt à tutoribus regis adhuc hærentis circa montem Caſſium. Ac primùm propter infrequentiam ſuorum dabat ſe otio, comiter excipiens obvios, & viſendi cauſa urbem obambulando mira-

Cæſar Alexandriam devectus.

mirabatur ejus pulchritudinem, & ſapientiæ profeſſores pleroſque ſtans audiebat: quod otium ei gratiam & bonam exiſtimationem paravit apud Alexandrinum populum. Sed ubi exercitus ejus appulit, de Photino Achilláque ſumpſit ſupplicium ob ſcelus patratum in Pompeium: Theodotum verò tunc elapſum, Caſſius pòſt egit in crucem inventum in Aſia. Alexandrinis autem ob hanc rem tumultuantibus, & exercitu regio Cæſarem invadente, vario eventu certatum eſt aliquoties circa regiam & in proximis littoribus, ubi etiam urgente hoſte in mare deſiliit, enatavítque per longum ſpatium: & Alexandrini paludamento potiti affixerunt id trophæo. Extrema pugna adverſus ipſum regem in Nilo fuit quæ maximè victoriam attulit. Inter has contentiones menſes novem abſumpſit, donec Cleopatram loco fratris reginam fecit Ægypti, in Nilúmque unà cum ipſa quadringentis navibus ſubvectus perluſtravit regionem, & alioqui devinctus fœminæ conſuetudine. Verùm hæc ſingula in rebus Ægyptiis prodemus accuratius. Caput autem Pompeii oblatum averſatus, ſepeliri juſſit in ſuburbio, ſacellúmque ibi dedicavit Nemeſeωs: quod noſtra ætate dum Trajanus Aug. Judæos exitiali bello perſequeretur, ab eis ob præſentem neceſſitatem eſt dirutum.

484 Supplicium de Photino & Achilla ſumptum.

Theodotus à Caſſio in crucem actus.

Cæſar periclitatur apud Alexandrinos.

Cleopatra Ægypti regina facta.

Hiſtoria Ægyptiaca Appiani.

Caput Pompeii oblatum Cæſar averſatur.

Trajanus Auguſtus.

ἐξεδέχετο· καὶ τὴν πόλιν περιιὼν τοῦ κάλλους ἐθαύμαζε, καὶ τῶν φιλοσόφων μετὰ τοῦ πλήθους ἑστὼς ἠκροᾶτο, ὅθεν αὐτῷ χάρις τε καὶ δόξα ἀγαθὴ, ὡς ἀπράγμονι, παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν ἐφύετο. ἐπεὶ δὲ ὁ στρατὸς αὐτῷ κατέπλευσε, Ποθεινὸν μὲν καὶ Ἀχιλλᾶν ἐκόλασε θανάτου τῆς ἐς Πομπήϊον παρανομίας· Θεόδοτον δὲ διαδράντα Κάσσιος ὕστερον ἐκρέμασεν εὑρὼν ἐν Ἀσίᾳ. θορυβούντων δὲ ἐπὶ τῷδε τῶν Ἀλεξανδρέων, καὶ τῆς στρατιᾶς τῆς βασιλικῆς ἐπ' αὐτὸν ἰούσης, ἀγῶνες αὐτῷ ποικίλοι περὶ τὸ βασίλειον ἐγένοντο, καὶ ἐν τοῖς παρ' αὐτὸ αἰγιαλοῖς. ἔνθα καὶ φεύγων ἐς τὴν θάλασσαν ἐξήλατο, καὶ ἐς πολὺ ἐν τῷ βυθώδει ἐξενήξατο. καὶ τὴν χλαμύδα αὐτοῦ λαβόντες οἱ Ἀλεξανδρεῖς περὶ τρόπαιον ἐκρέμασαν· τελευταῖον δὲ ἀνὰ τὸν Νεῖλον αὐτῷ γίγνεται πρὸς τὸν βασιλέα ἀγὼν, ᾧ δὴ καὶ μάλιστα ἐκράτει· καὶ ἐς ταῦτα διετρίφθησαν αὐτῷ μῆνες ἐννέα, μέχρι Κλεοπάτραν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ βασιλεύειν ἀπέφηνεν Αἰγύπτου. καὶ τὸν Νεῖλον ἐπὶ τετρακοσίων νεῶν, τὴν χώραν θεώμενος, περιέπλει μετὰ τῆς Κλεοπάτρας, καὶ τἄλλα ἡδόμενος αὐτῇ. ἀλλὰ τάδε μὲν ἕκαστα ὅπως ἐγένετο, ἀκριβέστερον ἡ περὶ Αἰγύπτου συγγραφὴ διέξεισι. τὴν δὲ κεφαλὴν τοῦ Πομπηΐου προσφερομένην οὐχ ὑπέστη, ἀλλὰ προσέταξε ταφῆναι, καί τι αὐτῇ τέμενος βραχὺ, πρὸ τῆς πόλεως περιτεθὲν, Νεμέσεως τέμενος ἐκαλεῖτο, ὅπερ ἐπ' ἐμοῦ κατὰ Ῥωμαίων αὐτοκράτορα Τραϊανὸν ἐξολλύντα τὸ ἐν Αἰγύπτῳ Ἰουδαίων γένος, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐς τὰς τοῦ πολέμου χρείας κατηρείφθη.

Τοσα-

Τοσάδε μὲν δὴ Καῖσαρ ἐργασάμενος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, διὰ Συρίας ἐπὶ Φαρνάκην ἠπείγετο· ὁ δὲ ἤδη μὲν εἴργαστο πολλά, καὶ περιεσπάκει τινὰ Ῥωμαίων χωρία, καὶ Δωμιτίῳ Καίσαρος στρατηγῷ συνενεχθεὶς ἐς μάχην, ἐνενίκει πάνυ λαμπρῶς, καὶ τῷδε μάλιστα ἐπαρθείς, Ἀμισὸν πόλιν ἐν τῷ Πόντῳ ῥωμαΐζουσαν ἐξηνδραποδίστο, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν τομίας ἐποιήσατο πάντας. προσιόντος δὲ τοῦ Καίσαρος ἐταράσσετο καὶ μετεγίνωσκε, καὶ ἀπὸ σταδίων διακοσίων γενομένῳ πρέσβεις ἔπεμπεν ὑπὲρ εἰρήνης, στέφανόν τε χρύσεον αὐτῷ φέροντας, καὶ ἐς γάμον, ὑπ᾽ ἀνοίας, ἐγγυῶντας Καίσαρι τὴν Φαρνάκους θυγατέρα. ὁ δ᾽ αἰσθόμενος ὧν φέρουσι, προῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ, καὶ ἐς τὸ πρόσθεν ἐβάδισε λεσχηνεύων τοῖς πρέσβεσι, μέχρι προσπελάσας τῷ χάρακι τοῦ Φαρνάκους, καὶ τοσόνδε εἰπών, ΟΥ᾽ γὰρ αὐτίκα δώσει δίκην ὁ πατροκτόνος; ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνεπήδησε, καὶ εὐθὺς ἐκ πρώτης βοῆς ἐξέπεταί τε τὸν Φαρνάκην, καὶ πολλοὺς ἔκτεινε, σὺν χιλίοις που μάλιστα ἱππεῦσιν ὤν, τοῖς πρώτοις αὐτῷ συνδραμοῦσιν· ὅτε καὶ φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν, Ὦ μακάριε Πομπήϊε, τοιούτοις ἄρα, κατὰ Μιθριδάτην τὸν τοῦδε πατέρα, πολεμῶν ἀνδράσι, μέγας τε ἐνομίσθης καὶ Μέγας ἐπεκλήθης. ἐς δὲ Ῥώμην περὶ τῆσδε τῆς μάχης ἐπέστελλεν, ΕΓΩ῾ ΗΛΘΟΝ, ΕΙ῞ΔΟΝ, ΕΝΙ῾ΚΗΣΑ. μετὰ δὲ τοῦτο Φαρνάκης μὲν ἀγαπῶν ἐς τὴν ἀρχὴν Βοσπόρου τὴν δεδομένην οἱ παρὰ Πομπηΐου συνέφυγεν.

Ὁ δὲ Καῖσαρ οὐ σχολὴν ἄγων

His apud Alexandriam geſtis Cæſar per Syriam contra Pharnacem raptim duxit exercitum: qui jam haud inani conatu quædam Romanæ ditionis loca occuparat, & cum Domitio Cæſaris legato collatis ſignis egregiè vicerat: auctóque inde animo Amiſum, Ponticam urbem, diripuit, civéſque ſub haſta vendidit, impuberibus ad unum exectis omnibus: ſed adventante Cæſare territus ac factorum pœnitens, legatos de pace miſit à ducenteſimo ſtadio ferentes ei coronam auream, & ſatis ſtultè regis ſui filiam offerentes in matrimonium. Is poſtquam intellexit quibuſcum mandatis venirent, promovit exercitum, & inanibus colloquiis legatos fruſtratus, proceſſit uſque ad caſtra Pharnacis: tum verò in hanc vocem erumpens, Ergo non jam dabit pœnas patricida? in equum inſiliit, & ad primum clamorem editum, in fugam hoſtem vertit, magnámque ſtragem edidit, adjutus circiter mille equitibus qui primi procurrentem ſecuti ſunt. Quo tempore fertur dixiſſe, O te beatum Pompei, qui cum talibus bello Mithridatico decertans, Magni & exiſtimationem & cognomen adeptus es. In Urbem quoque de hac victoria ſic ſcripſit, VENI, VIDI, VICI. Pharnaces contentus fuit in Boſporanum regnum à Pompeio ſibi traditum refugere.

Contra Pharnacem Cæſar exercitum ducit.

485

Pharnacis fuga.

Cæſaris dictum de Pompeio.

Cæſaris literæ de Pharnace victo.

Nec Cæſari vacabat eum perſequi,

ſequi, & in tam parvis negotiis hærere, tot bellis in diverſum retrahentibus: quare in Aſiam tranſcurrens obiter colligebat pecuniam, magna publicanorum per ſingulos populos acerbè exigentium invidia, ut diximus in rebus Aſiaticis. Hic per nuntios factus certior, agitari ſeditionibus Urbem, & Antonium magiſtrum equitum in foro ſtationem habere cum exercitu, omnibus negotiis intermiſſis, illò properavit. Ad cujus adventum ſeditio quidem Urbana conquievit, verùm alia militaris in ipſum coorta eſt, pollicita ad Pharſalum, necdum exſoluta, repræſentari ſibi flagitantibus qui eo prælio navarant operam, & miſſionem poſtulantibus ut emeritis: ille cauſabatur nondum abſolutam victoriam Pharſalicam, durante bello in Africa: quo confecto ſpem eorum haud quaquam fore irritam: ſimúlque alias millenas drachmas viritim promittebat. Reſponſum eſt odioſè, non pollicitis ſibi opus eſſe, ſed præſenti pecunia: & Saluſtio Criſpo internuntio fuga ſaluti fuit. Hoc cognito Cæſar, legionem Antonianam quæ Urbi præſidio fuerat, diſpoſuit circum ædes ſuas, & ad viarum exitus, metuens ne irati ad rapinas verterentur. Ipſe omnibus dehortantibus ne ſe committeret furenti multitudini, inſigni audacia tumultuantibus etiam tum repentè ſupervenit in campo Martio, & ſuperiorem locum aſcendit: illi nondum ſedati, ſed inermes accurrerunt,

Seditio militum Cæſaris.

Saluſtius Criſpus.

486

περὶ μικρὰ τρίβεσθαι, τοσῶνδε π-λέμων αὐτὸν περιμενόντων, ἐς τὴ Ἀσίαν μετῆλθε, καὶ παροδεύων αὐ-τὴν ἐχρηματίζε ταῖς πόλεσιν, ἐ-οχλουμέναις τε ὑπὸ τῶν μισθουμένω-τοὺς φόρους, ὡς μοι κατὰ τὴν Ἀσια-νὴν συγγραφὴν δεδήλωται. πυθό-μενος δ' ἐν Ῥώμῃ στάσιν εἶναι, κ-Ἀντώνιον τὸν ἵππαρχον αὐτοῦ τὴ-ἀγορὰν στρατιᾷ φυλάσσειν, πάντα μεθεὶς, ἐς Ῥώμην ἠπείγετο. ὡς δ' ἦλθεν, ἡ μὲν στάσις ἡ πολιτικὴ κατ-επαύετο, ἑτέρα δ' ἐπ' αὐτὸν ἀνί-στατο τοῦ στρατοῦ, ὡς οὔτε τὰ ἐπηγ-γελμένα σφίσιν ἐπὶ τῷ κατὰ Φάρσα-λον ἔργῳ λαβόντες, οὔτε ἐννόμως ἔ-τι βραδύνοντες ἐν τῇ στρατείᾳ· ἀ-φεθῆναί τε πάντες ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἠξίουν. ὁ δ' ἐπηγγέλλετο μὲν αὐ-τοῖς ἀόριστα τινὰ ἐν Φαρσάλῳ, καὶ ἕτερα ἀόριστα, ὅταν ὁ ἐν Λιβύῃ πό-λεμος ἐκτελεσθῇ· τότε δ' ἔπεμπεν ἄλλας ὁρίζων ἑκάστῳ χιλίας δραχ-μάς. οἱ δὲ αὐτὸν οὐχ ὑπισχνεῖσθαι μᾶλλον ἢ αὐτίκα διδόναι πάντα ἐκέλευον· καὶ περὶ τῶνδε Σαλούστιον Πελίσκον πεμφθέντα πρὸς αὐτοὺς ὀ-λίγου καὶ διέφθειραν, εἰ μὴ διέφυ-γεν· πυθόμενος δ' ὁ Καῖσαρ, τέ-λος μὲν ἄλλο στρατιωτῶν, οἳ τὴν πό-λιν ἐξ Ἀντωνίου παρεφύλασσον, πε-ριέστησε τῇ οἰκίᾳ καὶ ταῖς τῆς πόλεως ἐξόδοις, δείσας περὶ ἁρπαγῆς· αὐ-τὸς δὲ, πάντων δεδιότων καὶ πα-ραινούντων αὐτῷ τὴν ὁρμὴν τοῦ στρατοῦ φυλάξασθαι, μάλα θρασέως αὐτοῖς ἔτι στασιάζουσιν ἐς τὸ Ἄρειον πεδίον ἐπῆλθεν, οὐ προμηνύσας, καὶ ἐπὶ βήματος ὤφθη. οἱ δὲ σὺν θορύβῳ τε ἄνοπλοι συνέτρεχον, καὶ, ὡς ἔθος, ἄφνω φανέντα σφίσιν

σπάζοντο αὐτοκράτορα, κελεύοντος δ' ὅ,τι θέλοιεν εἰπεῖν, περὶ τῶν δωρεῶν ἐς ὄψιν εἰπεῖν αὐτοῦ παρόντος οὐδὲ ἐτόλμησαν, ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως· ὡς δὲ μετριώτερον ἀφεθῆναι τῆς στρατείας ἀνεβόησαν, ἐλπίσαντες στρατοῦ δεόμενον, τοὺς ὑπολοίπους πολέμους αὐτὸν ἐρεῖν τι καὶ περὶ τῶν δωρεῶν. ὁ δὲ παρὰ τὴν ἁπάντων δόξαν οὐδὲ μελλήσας ἀπεκρίνατο, Ἀφίημι. καταπλαγέντων δ' αὐτῶν ἔτι μᾶλλον, καὶ σιωπῆς βαθυτάτης γενομένης, ἐπεῖπε, Καὶ δώσω γε ὑμῖν τὰ ἐπηγγελμένα ἅπαντα, ὅταν θριαμβεύσω μεθ' ἑτέρων. Ἀδοκήτου δ' αὐτοῖς ἅμα καὶ τοῦδε καὶ φιλανθρώπου φανέντος, αἰδὼς αὐτίκα πᾶσιν ἐνέπιπτε, καὶ λογισμὸς, μετὰ ζήλου, εἰ δόξουσι μὲν αὐτοὶ καταλιπεῖν σφῶν τὸν αὐτοκράτορα ἐν μέσοις τοσοῖσδε πολεμίοις, θριαμβεύσουσι δ' ἀντ' αὐτῶν ἕτεροι· καὶ σφεῖς τῶν ἐν Λιβύῃ κερδῶν ἐκπεσοῦνται μεγάλων ἔσεσθαι νομιζομένων· ἐχθροί τε ὁμοίως αὐτοῦ τε Καίσαρος ἔσονται καὶ τῶν πολεμίων· δείσαντες οὖν, ἔτι μᾶλλον ἡσύχαζον ἐξ ἀπορίας, ἐλπίζοντες ἐνδώσειν τι καὶ τὸν Καίσαρα, καὶ μεταγνώσεσθαι διὰ τὴν ἐν χερσὶ χρείαν· ὁ δ' ἀντησύχαζε, καὶ τῶν φίλων αὐτὸν παρακαλούντων ἐπιφθέγξασθαί τι πρὸς αὐτοὺς ἄλλο, καὶ μὴ βραχεῖ καὶ αὐστηρῷ λόγῳ πολλὰ συνεστρατευμένους ἐγκαταλιπεῖν, ἀρχόμενος λέγειν, πολίτας ἀντὶ στρατιωτῶν προσεῖπεν. ὅπερ ἐστὶ σύμβολον ἀφειμένων τῆς στρατείας, καὶ ἰδιωτευόντων· οἱ δ' οὐκ ἐνεγκόντες ἔτι, ἀνέκραγον μετανοεῖν, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν συστρα-

ex more conſalutantes imperatorem, & juſſi quid poſtularent dicere, de donativo quidem præſentem appellare non auſi, ut in re improviſa, quod modeſtius videbatur, miſſionem clamoribus petebant, ſperantes, eum, quippe qui exercitu opus haberet, ad profligandas belli reliquias, ultro mentionem donativi facturum. Ille verò præter omnium opinionem nihil cunctatus, dimittere ſe reſpondit. quibus magis etiam attonitis & omnino ſilentibus, adjecit: dabo tamen vobis quicquid ſum pollicitus, ubi triumphavero cum aliis. Ad hanc ut inexpectatam ita clementem vocem pudor continuò ſubiit eos & æmulatio, reputantes abſurdum fore, ſi ipſis imperatorem ſuum tædio bellorum deferentibus, triumphum ejus ſequantur alii: ipſi verò lucris careant quæ ſperanda erant è bello Africano, & inviſos ſe reddant tam Cæſarianis quàm adverſis partibus. Id metuentes hærebant ſilendo, ſperantes Cæſarem ſibi aliquid remiſſurum, & propter inſtantem neceſſitatem mutaturum ſententiam. Sed quum ille pariter ſileret, amicis hortantibus ut aliquid inſuper eis diceret, nec paucis eiſque duris verbis commilitones ſuſpenſos relinqueret: rurſus exordiens, Quirites eos appellavit, non milites: quod erat ſignum jam demiſſos eſſe à militia. Hoc non tulerunt taciti, ſed conclamantes oſtenderunt pœnitentiam; rogabántque ut liceret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ret ſibi cum eo militare diutius.
Cæſare verò averſante & deſcen-
dente è tribunali magis etiam
conclamatum eſt, maneret, &
pœnas de ſe ſumeret. Stetit ille
nec procedens nec revertens, fin-
gens ſe non expedire conſilium.
Tandem reverſus ait: punien-
dum quidem neminem, dolere
tamen ſibi quod decumani ſem-
per prælati aliis tales tumultus
cierent. Et adjecit: miſſionem
vobis do, redditurus tamen &
promiſſa ſimul atque reverſus
487 fuero ex Africa: dabo & agros o-
mnibus finito bello, non, ut Syl-
la, ereptos aliis, & colonos mi-
ſcendo ſpoliatis, ad alendam u-
trorumque ſimultatem perpe-
tuam: ſed agrum publicum, &
meas privatas poſſeſſiones divi-
dam: & ſi hi non ſuffecerint, e-
mam meis pecuniis. Tum verò
omnibus applaudentibus & ac-
clamantibus, ſoli decumani mœ-
ſti erant, quaſi pertinaciter in-
fenſum haberent Cæſarem: po-
ſtulabántque ut in decimum
quemque capitaliter more majo-
rum animadverteret. Ille nolens
amplius exacerbare, quòd vide-
ret ſeriò pœnitentes, univerſos
recepit in gratiam: móxque ad
bellum Africanum profectus eſt:
& à Rhegio Meſſanam tranſve-
ctus, à freto Lilybæum uſque
duxit exercitum. Ibi poſtquam
cognovit Catonem cum claſſe &
terreſtrium copiarum parte præ-
ſidio eſſe Uticæ, in qua apparatus
belli erat repoſitus, & ibidem
trecentos qui in ſenatus ſpeciem jamdudum præerant belli con-

τεύξεσθαι, ἀποστρεφομένου τε τοῦ Κ
σαρος καὶ ἀπιόντος ἀπὸ τοῦ βή-
τος· οἱ δὲ σὺν ἐπείξει πλέονι βο-
τες ἐπέκειντο, παραμεῖναί τε
τόν, καὶ κολάζειν σφῶν τοὺς ἁμα-
τάνοντας. ὁ δ' ἔτι μέντοι διέτριβεν,
οὔτε ἀπιὼν, οὔτε ἐπανιὼν, ὑποκρι-
νόμενος ἀπορεῖν. ἐπανελθὼν δ' ὅ-
μως ἔφη κολάσειν μὲν αὐτῶν οὐδέ,
ἄχθεσθαι δ' ὅτι καὶ τὸ δέκατον τέλ,
ὃ προετίμησεν αἰεὶ, τοιαῦτα θο
„ ρυβεῖ. καὶ τόδε ἔφη μόνον, Ἀφ
„ μι τῆς στρατείας· δώσω δὲ καὶ τῷ
„ ὅμως τὰ ὑπεσχημένα ἅπαντ
„ ἐπανελθὼν ἐκ Λιβύης. δώσω
„ καὶ γῆν ἅπασιν, ἐκτελεσθέντ
„ τῶν πολέμων· οὐ καθάπερ Σύλλα
„ ἀφαιρούμενος ἑτέρων ἣν ἔχουσι
„ καὶ τοῖς ἀφαιρεθεῖσιν τοὺς λαβό
„ τας συνοικίζων, καὶ ποιῶν ἀλ-
„ λοις ἐς αἰεὶ πολεμίους, ἀλλὰ τ
„ τοῦ δήμου γῆν ἐπινέμων καὶ τὴν
„ ἐμαυτοῦ, καὶ τὰ δέοντα προσωνη
„ σόμενος. Κρότου δὲ καὶ εὐφημίας
παρὰ πάντων γινομένης, τὸ δέκα
τον ὑπερήλγει τέλος ἐς μόνον αὐτ
τοῦ Καίσαρος ἀδιαλλάκτου φανέν
τος, καὶ σφᾶς αὐτὸν ἠξίουν διακλη-
ρῶσαί τε, καὶ τὸ μέρος θανάτῳ
ζημιῶσαι. ὁ δὲ οὐδὲν αὐτοὺς ὑπερεθί-
ζειν ἔτι δεόμενος, ἀκριβῶς μετα-
νοοῦντας συνηλλάσσετο ἅπασι, καὶ
εὐθὺς ἐπὶ τὸν ἐν Λιβύῃ πόλεμον ἐξῄει.
διαβαλὼν δ' ἐκ Ῥηγίου τὸν πορ-
θμὸν, ἀπὸ Μεσσήνης ἐς Λιλύβαιον ἦλ-
θε· καὶ πυθόμενος Κάτωνα μὲν τὴν
παρασκευὴν τοῦ πολέμου ναυσὶ καὶ
πεζῶν τινὶ μέρει φρουρεῖν ἐν Ἰτύκῃ,
μετὰ τῶν τριακοσίων, οὓς ἀπὸ σφῶν
ἐκ πολλοῦ προβούλους ἐπεποίηντο
τοῦ πολέμου, καὶ σύγκλητον ἐκάλουν,

τῆς δ'

δ' αὐτοκράτορα Λεύκιον Σκιπίωνα καὶ τοὺς ἀρίστους ἐν Ἀδρυμητῷ στρατεύειν, διέπλευσεν ἐπὶ τὸν Σκιπίωνα, καὶ αὐτὸν οἰχόμενον ἐς Ἰόβαν καταλαβών, παρέταξεν ἐς μάχην παρ' αὐτὸ τοῦ Σκιπίωνος τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐν καιρῷ συνοισόμενος τοῖς πολεμίοις χωρὶς αὐτοκράτορος οὖσιν· ἀντεπῄεσαν δ' αὐτῷ Λαβιηνός τε καὶ Πετρήϊος, οἱ τοῦ Σκιπίωνος ὑποστράτηγοι· καὶ κρατοῦσι τοῦ Καίσαρος παρὰ πολύ, καὶ τραπέντας ἐδίωκον σοβαρῶς μετὰ καταφρονήσεως, μέχρι Λαβιηνὸν μὲν ὁ ἵππος ἐς τὴν γαστέρα πληγεὶς ἀπεσείσατο, καὶ αὐτὸν οἱ συναπισταὶ συνήρπαζον· ὁ δὲ Πετρήϊος ἐς ἀκριβὲς τοῦ στρατοῦ λαβὼν πεῖραν, καὶ νικήσων ὅτε βούλεται, διέλυε τὸ ἔργον· ἐπειπὼν τοῖς ἀμφ' αὑτόν, Μὴ ἀφελώμεθα τὴν νίκην τὸν αὐτοκράτορα ἡμῶν Σκιπίωνα. Καὶ τὸ μὲν ἄλλο μέρος, τῆς Καίσαρος τύχης ἔργον ἐφαίνετο, κρατηθέντων ἄν, ὡς ἐδόκει, τῶν πολεμίων, ἄφνω τὴν μάχην ὑπὸ τῶν νικώντων διαλυθῆναι. αὐτὸς δὲ λέγεται παρὰ τὴν φυγήν, ἐγχρίπτων ἅπασιν, ἐπιστρέφειν αὐτούς· καὶ τινὰ τῶν τὰ μέγιστα σημεῖα τοὺς ἀετοὺς φερόντων τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ περισπάσας, μετενεγκεῖν ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐς τὸ πρόσθεν· ἕως Πετρήϊος ἀνέζευξε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἀσπασίως ὑπεχώρει. τοῦτο μὲν δὴ τῆς πρώτης ἐν Λιβύῃ Καίσαρι μάχης τέλος ἦν.

ΟΥ' πολὺ δὲ ὕστερον, αὐτοῦ τε Σκιπίωνος ὀκτὼ τέλεσι πεζῶν καὶ ἱππέων δύο μυριάσιν (ὧν οἱ πολλοὶ Λίβυες ἦσαν) πελτασταῖς τε πολλοῖς καὶ ἐλέφασιν ἐς τριάκοντα προσδοκωμένου παρέσεσθαι σὺν Ἰόβᾳ τῷ βασιλεῖ, καὶ

filiis: ceterùm L. Scipionem imperatorem cum optimatibus apud Adrumetum habere exercitum, trajecit contra hunc. Quem quum audiſſet ad Jubam profectum, aciem ante illius caſtra explicuit, opportunè nactus ipſius imperatoris abſentiam. Nec Labienus Petreiúſque legati detrectarunt prælium, repreſſerúntque Cæſarianos egregiè: jámque fuſos perſequebantur contemptim, quum Labienum equus in ventre ſaucius excuſſit: & ipſe quidem ſuorum ſuccurſu ereptus eſt: Petreius verò contentus præſenti experimenro virtutis militum, & ratus ſe poſſe quando libet vincere, cecinit receptui, dicens proximis, Non eſt fraudandus imperator noſter Scipio laude victoriæ.

Petreii dictum.

Ita tunc quoque plurimùm valuit fortuna Cæſaris, dum hoſtes in media victoria ſegneſcentes, fructum ejus emiſerunt è manibus.

Fortuna Cæſaris.

Ipſe Cæſar fertur unus ſe oppoſuiſſe hoſti, fugientibus aliis omnibus: atque etiam aquiliferum quendam ſua manu retraxiſſe in primam aciem: quum Petreius in caſtra ſe recepit, quem Cæſar libenter in hoc imitatus eſt. Et hujus quidem primæ Cæſarianorum in Africa pugnæ hic fuit exitus.

Cæſaris virtus in bello.

488

Nec multo pòſt quum diceretur adventare Scipionem cum octo legionibus, equitum viginti millibus, quorum magna pars Afri eſſent, magnóque cetratorum numero & elephantis xxx. ſimúlque Jubam regem cum peditum

Scipionis exercitus.

Juba rex.

tum

tum circiter triginta millibus, equitum Numidarum fermè XX millibus, & multis jaculatoribus elephantiſque aliis LX, in exercitu Cæſariano pavor cum tumultu ſubortus eſt, partim ob rem ſemel tentatam parum feliciter, partim quòd formidandus videretur hoſtis, vel numero, vel virtute maximè Numidarum equitum: prætérque inaſſuetis cum elephantis congredi terror auctus eſt. Sed poſtquam nuntiatum eſt alium Maurorum regulum

Bocchus rex.

Bocchum, occupaſſe Cirtam, Jubæ regiam, domeſtico periculo revocatus properè in regnum reduxit exercitum, triginta ſolùm elephantis apud Scipionem relictis. Cæſariani verò in tantum receperunt animos, ut quintani elephantis ſe opponi depoſcerent, eóque impetrato egregiè vincerent: unde hodiéque ejus legionis elephantes ſunt inſignia.

Cur legionis quintanæ elephanti ſint inſignia.

Ceterùm prælium id ex omni parte laborioſum ac varium circa veſperam demum victoria Cæſaris finitum eſt: caſtris etiam hoſtium expugnatis, & nocte demum abſoluto negotio, hoſtes paſſim deffugêre quà quiſque poterat. Scipio cum Afranio omiſſa rerum cura per mare fugam tentavit cum XII apertis navibus. Ita hic quoque exercitus ex LXXX fermè conflatus millibus, longa duratus militia, & animoſior redditus à pugna proxima, renovato prælio in univerſum afflictus eſt non ſine ingenti gloria Cæſaris, etiam profligatorum

τῷδε ἄγοντι πεζοὺς ἄλλους ἀμφὶ τρισμυρίους, καὶ ἱππέας Νομάδας ἐς δισμυρίους, καὶ ἀκοντιστὰς πολλοὺς, καὶ ἐλέφαντας ἑξήκοντα ἑτέρους ἡ στρατιὰ τοῦ Καίσαρος ἐδείμαινε καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἐθορυβοῦντο κατά τε πεῖραν ὧν ἤδη πεπόνθεσαν, καὶ κατὰ δόξαν τῶν ἐπιόντων, τοῦ τε πλήθους, καὶ ἀρετῆς μάλιστα τῶν Νομάδων ἱππέων. ὅ, τε τῶν ἐλεφάντων πόλεμος, ἀήθης σφίσιν ὤν, ἐξέπλησσε. Βόκχου δ' ἑτέρου Μαυρουσίων δυνάστου Κίρταν (ἡ βασίλειος ἦν Ἰόβα) καταλαβόντος, ὁ μὲν Ἰόβας, ἐξαγγελθέντος αὐτῷ τοῦδε, ἐς τὰ οἰκεῖα μάλιστα ἀνεζεύγνυ μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, τριάκοντα ἐξ αὐτοῦ μόνους ἀπολιπὼν ἐλέφαντας τῷ Σκιπίωνι· ἡ δὲ στρατιὰ τοῦ Καίσαρος ἐς τοσοῦτον ἀνεθάρρησεν, ὡς τὸ πέμπτον τέλος, αἰτῆσαι ἀντιταχθῆναι τοῖς ἐλέφασι, κρατῆσαι πάνυ καρτερῶς. καὶ νῦν ἀπ' ἐκείνου τῷδε τῷ τέλει ἐλέφαντες ἐς τὰ σημεῖα ἐπίκειται. μακρᾶς δὲ καὶ ἐπιπόνου κατὰ πάντα τὰ μέρη τῆς μάχης καὶ πολυτρόπου γενομένης, περὶ ἑσπέραν μόλις ὁ Καῖσαρ ἐνίκα, (καὶ τὸ στρατόπεδον εὐθὺς ἐξῄρητο τοῦ Σκιπίωνος) οὐδὲν ἀνιεὶς οὐδ' ἐν νυκτὶ τῆς νίκης, μέχρι τὸ σύμπαν ἐξεργάσασθαι. οἱ δ' ἐχθροὶ κατ' ὀλίγους, ὅπῃ δύναιντο, διέφευγον· καὶ ὁ Σκιπίων αὐτὸς ἅμα Ἀφρανίῳ, πάντα μεθεὶς, ἔφευγεν ἀνὰ τὸ πέλαγος ἐπὶ δώδεκα ἀφράκτων· ὧδε μὲν δὴ καὶ ὅδε ὁ στρατὸς, ἐς ὀκτὼ μυριάδας μάλιστα συνελθὼν, ἔκ τε πολλοῦ γεγυμνασμένος, καὶ ἐκ τῆς προτέρας μάχης ἐν ἐλπίδι καὶ θάρσει γενόμενος, δευτέρᾳ τῇδε συμβολῇ συνετρίβετο ἀθρόως. καὶ τὸ τοῦ Καίσαρος

κλέος

λέος ἐς ἄμαχον εὐτυχίαν ἐδοξάζετο, δὲν ἔτι τῶν ἡσσωμένων ἐς ἀρετὴν αὐτοῦ μεριζόντων, ἀλλὰ καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἁμαρτήματα τῇ Καίσαρος τύχῃ προστιθέντων. ἐδόκει γὰρ δὴ καὶ ὅδε ὁ πόλεμος ἀβουλίᾳ τῶν στρατηγῶν, οὔτε διατριψάντων αὐτὸν, ἕως ἀπορήσειεν ὁ Καῖσαρ, ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, οὔτε τὴν πρώτην νίκην ἐς τέλος προαγαγόντων, συντριφθεὶς, οὕτως ὀξέως διαλυθῆναι.

Ἐξαγγελθέντων δὲ τούτων ἐς Ἰτύκην τρίτῃ μάλιστα ἡμέρᾳ, καὶ τοῦ Καίσαρος εὐθὺς ἐπὶ τὴν Ἰτύκην ἰόντος, ἐγίγνετο φυγὴ πάντων· καὶ οὐδένα κατεῖχεν ὁ Κάτων, ἀλλὰ καὶ ναῦς ἐδίδου τοῖς αἰτοῦσι τῶν ἐπιφανῶν, αὐτὸς δὲ εὐσταθῶς ὑπέμενε· καὶ τοῖς Ἰτυκαίοις ὑπισχνουμένοις πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ ἐκείνου δεήσεσθαι, ἐπιμειδιῶν ἀπεκρίνατο οὐ δεήσειν αὐτῷ πρὸς Καίσαρα διαλλακτῶν· καὶ τοῦτο εἰδέναι τὸν Καίσαρα καλῶς. σημηνάμενος δὲ τοὺς θησαυροὺς ἅπαντας, καὶ συγγραφὰς ὑπὲρ ἑκάστου τοῖς Ἰτυκαίων ἄρχουσιν ἐπιδιδοὺς, περὶ ἑσπέραν ἀμφὶ λουτρὰ καὶ δεῖπνον ἦν· καθεζόμενός τε ἐγεύετο, ὥσπερ εἰώθει, ἐξ οὗ Πομπήϊος ἀνῄρητο· οὐδέν τε τῶν συνήθων ἐναλλάσσων, οὐδ᾽ ἐλάσσω προσφερόμενος ἢ πλείω, συνελέχην δὲ τοῖς παροῦσι περὶ τῶν ἐκπεπλευκότων· καὶ ἠρώτα περὶ τοῦ πνεύματος εἰ κατὰ πρύμνην ἔσοιτο αὐτοῖς. καὶ τοῦ διαστήματος, εἰ φθάσουσι πόρρω γενέσθαι, πρὶν ἐς ἕω Καίσαρα ἐπελθεῖν. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐς ὕπνον ἀπιὼν, ἐνήλλαξέ τι τῶν συνήθων, πλὴν ὅτι τὸν υἱὸν ἠσπάσατο φιλοφρονέστερον. τὸ δὲ ξιφίδιον τῇ κλίνῃ τὸ συνήθες οὐχ εὑρὼν παρακείμενον, ἐξεβόησεν ὅτι προὐδίδοιτο

confeſſione, qui ſuam cladem illius invictæ fortunæ magis imputabant, quàm ſuæ ignaviæ. Sic 489
enim judicabant, res perditas ducum imperitia, qui nec bellum trahendo conati ſint hoſtem in alieno ſolo ad commeatuum inopiam redigere, nec primam victoriam curarint abſolvere.

His Uticam nuntiatis tertia die poſtquam pugnatum eſt, & Cæſare mox ſecuto nuntios, omnes ad fugam verſi ſunt, ne Catone quidem retinente: qui naves etiam dabat rogantibus nobilibus: ipſe verò conſtanter manebat. Et quum Uticenſes pollicerentur prius pro illo quàm pro ſeipſis deprecari, ſubridens negavit ſibi opus eſſe ullis conciliatoribus, addens non ignorare id Cæſarem. Obſignatis deinde theſauris omnibus, & ſyngraphis ad unam traditis Uticenſium magiſtratui, veſpere lotus cœnavit, & ſedens cibum ſumpſit, ut poſt necem Pompeii erat ſolitus, nihil de conſueta vivendi ratione mutans, nec largius nec parcius fruens appoſitis: & familiariter cum his qui aderant garriens, de illis qui è portu ſolverant, interrogabat de vento an ſecundus eſſet eis, quantúmque provecti eſſent, & an putarent extra conſpectum fore priuſquam mane Cæſar ſuperveniat. Ac ne dormitum quidem diſcedens quicquam mutavit de more priſtino, niſi quòd filium magis comiter complexus eſt. Ut verò gladium ad lectum more non reperit: ex-

clamavit ſe prodi à domeſticis: quod enim ſupereſſe telum, ſi noctu invadatur ab hoſtibus? quúmque illi rogarent nequid durius in ſe conſuleret, quieſceret potius ſine gladio, credibilius etiam dixit, Quaſi, ſi mori libeat, non poſſim aut parieti caput illidere, aut veſtibus me ſuffocare, aut præcipitare, aut cohibito ſpiritu enecare? His & aliis dictis perſuaſit eis ut gladium loco ſuo reponerent: quo facto, poposcit Platonis librum de anima, & perlegit: móxque ratus dormire qui erant pro foribus, inflixit ſibi vulnus ſub pectore.

Cato librum Platonis de anima poſcit.

490 Quum autem inteſtina procidiſſent, & exauditus eſſet quidam gemitus, accurrerunt & alii & medici, qui adhuc recentia in vulnus retruſerunt, conſutúmque obvinxerunt faſciis. Ille ſe recolligens, ſimulabat errati pœnitentiam, & gratias agebat opem ferentibus, addens ſomno ſibi jam opus: illis verò cum gladio digreſſis, atque etiam foribus quo magis quieſceret occluſis, dum dormire creditur, ſenſim diſrupit faſcias ſuturáſque vulneris, & revulſa è ventre inteſtina more feræ digitis unguibúſque laceravit, donec exhalaret animam, anno ætatis circiter quinquageſimo. habitus vir omnium graviſſimus tenaciſſimúſque propoſiti, ut qui juſtum ac honeſtum non ex vulgi moribus me-

Catonis vulnus.

Catonis interitus.

Catonis laudes.

ὑπὸ τῶν οἰκείων τοῖς πολεμίοις·
„ Τίνι γὰρ ἔφη χρήσεσθαι προσιόν-
„ των, ἂν νυκτὸς ἐπίωσι; τῶν δὲ
αὐτὸν παρακαλούντων καὶ μηδὲν ἐφ'
ἑαυτὸν βουλεύειν, ἀλλ' ἀναπαύε-
σθαι χωρὶς ξιφιδίου, ἀξιοπιστότε-
„ ρον ἔτι εἶπεν, ΟΥ' γὰρ ἔστι μοι θέ-
„ λοντι καὶ δι' ἐσθῆτος ἐμαυτὸν ἀ-
„ ποπνίξαι; καὶ ἐς τὰ τείχη τὴ
„ κεφαλὴν ἀπαράξαι; καὶ ἐς τρά-
„ χηλον κυβιστῆσαι; καὶ τὸ πνεῦμα
„ κατασχόντα ἐκτρίψαι; πολλά τ
ἕτερα εἰπὼν, παρήγαγεν αὐτοὺς πα-
ραθεῖναι τὸ ξιφίδιον· ὡς δὲ ἐτέθη
Πλάτωνος αἰτήσας τὴν περὶ ψυ-
χῆς συγγραφὴν, ἀνεγίνωσκε· καὶ ἐ
πεὶ τέλος εἶχε τῷ Πλάτωνι ὁ λό-
γος, ἀναπαύεσθαι τοὺς περὶ θύ-
ρας ὑπολαβὼν, ἔτρωσεν αὐτὸν ὑ-
πὸ τὰ στέρνα· προπεσόντων δ' αὐ
τῷ τῶν σπλάγχνων, καὶ στόνου τινὸ
ἐξακουσθέντος, ἐπέδραμον οἱ πε-
ρὶ θύρας· καὶ οἱ ἰατροὶ τὰ σπλάγ-
χνα ἔτι σῶα ὄντα ἐνέθηκαν ἔνδον
καὶ τὰς πληγὰς ἐπιρράψαντες ἐπέ-
δησαν. ὁ δὲ ἀνενεγκὼν, αὖθις ὑπε-
κρίνατο. κατεμέμφετο μὲν ἑαυτῷ
πλάνης ἀσθενοῦς, χάριν δ' ὡμο-
λόγει τοῖς περισώσασι· καὶ καταδαρ-
θεῖν ἔφη δεῖσθαι. οἱ μὲν δὴ, τὸ ξί-
φος ἔχοντες, ᾤχοντο, καὶ τὰς θύ-
ρας ὡς ἠρεμοῦντι ἐπίκλεισαν. ὁ δ
ὕπνου δόξαν αὐτοῖς παρασχὼν, τ
δεσμὰ ταῖς χερσὶ μετὰ σιγῆς ἀπέρ-
ρηγνυ, καὶ τὰς ῥαφὰς τοῦ σώματος
ἀνέπλυσεν, οἷα θηρίον· τό, τε τραῦ-
μα καὶ τὴν γαστέρα διευρύνων ὄνυξι,
καὶ δακτύλοις ἐρευνῶν, καὶ τὰ σπλάγ-
χνα διαρρίπτων· μέχρι ἐτελεύτη-
σεν, ἔτη μὲν ἀμφὶ πεντήκοντα γε-
γονώς· ὁμολογούμενος δὲ τήν τε γνώμην, ἐς ὅ, τι κρίνειε, πάντω
ἀνδρῶν ἐπιμονώτατος φῦναι, καὶ τὸ δίκαιον ἢ πρέπον ἢ καλὸν οὐκ ἔθεσι
μᾶλλο

μᾶλλον ἢ μεγαλοψύχοις λογισμοῖς ὁρίσαι. Μαρκίαν γέ τοι τὴν Φιλίππου συνὼν ἐκ παρθένου, καὶ ἀρεσκόμενος αὐτῇ μάλιστα, καὶ παῖδας ἔχων ἐξ ἐκείνης, ἔδωκεν ὅμως αὐτὴν Ὁρτησίῳ, τῶν φίλων τινί, παίδων τε ἐπιθυμοῦντι, καὶ τεκνοποιοῦ γυναικὸς οὐ τυγχάνοντι· μέχρι κἀκείνῳ κυήσασαν ἐς τὸν οἶκον αὖθις ὡς χρήσασαν ἐδέξατο. τοιόσδε μὲν δὴ Κάτων ἦν, καὶ αὐτὸν οἱ Ἰτυκαῖοι λαμπρῶς ἔθαψαν. ὁ δὲ Καῖσαρ ἔφη μὲν οἱ φθονῆσαι Κάτωνα καλῆς ἐπιδείξεως· Κικέρωνος δὲ ποιήσαντος ἐγκώμιον ἐς αὐτόν, καὶ ἐπιγράψαντος Κάτων, ἀντέγραψε κατηγορίαν ὁ Καῖσαρ, καὶ ἐπέγραψεν Ἀντικάτων.

Ἰόβας δὲ καὶ Πετρήϊος τῶν γιγνομένων πυνθανόμενοι, καὶ οὐδεμίαν σφίσιν οὔτε φυγὴν οὔτε σωτηρίαν ἐπινοοῦντες, ἐπὶ τῇ διαίτῃ ξίφεσι διεχρήσαντο ἀλλήλους· καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν Ἰόβα Καῖσαρ ὑποτελῆ Ῥωμαίοις ἐποίησεν, αὐτῇ Σαλούστιον Κρίσπον ἐγκαταστήσας. Ἰτυκαίοις δὲ καὶ τῷ Κάτωνος υἱῷ συνεγίγνωσκε, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Πομπηΐου, μετὰ δύο παίδων αὐτῆς, ἐν Ἰτύκῃ καταλαβών, ἐξέπεμπε σώους τῷ Πομπηΐῳ. τῶν δὲ τριακοσίων ὅσους εὗρε, διέφθειρε. Λεύκιος δὲ Σκιπίων ὁ αὐτοκράτωρ, χειμαζόμενος ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πολεμίαις ναυσὶν ἐντυχών, ἐφέρετο γενναίως· μέχρι καταλαμβανόμενος αὐτόν τε διεχρήσατο, καὶ τὸ σῶμα μεθῆκεν ἐς τὴν θάλασσαν.

Τοῦτο μὲν δὴ καὶ τῷ περὶ Λιβύην Καίσαρος πολέμῳ τέλος ἐγίγνετο· αὐτὸς δ᾽ ἐπανελθὼν ἐς Ῥώμην

tiretur, ſed rectis atque generoſis rationibus. Marciam tamen Philippi filiam quum virginem duxiſſet, valde dilectam, & communium liberorum jam matrem, Hortenſio ceſſit amico, liberorum & fœcundæ uxoris, quibus eatenus caruerat, cupido, donec ex illo quoque matrem factam domum recepit quaſi uſurariam. Hujuſmodi fuit Cato, ab Uticenſibus ſepultus magnificè. Cujus morte audita Cæſar ait, Invidit mihi Cato pulchrum ſpecimen. Ceterùm quum Cicero librum in defuncti laudem ediſſet, inſcriptum, Cato, contrà Cæſar accuſationem ejus inſcripſit hoc titulo. Anticato.

Marcia, Catonis uxor.

Catonis funus.

Cæſaris dictum ſuper Catonis obitu.

Cæſaris Anticato.

At Juba cum Petreio ubi didicerunt quæ acciderant, nullam videntes reliquam aut fugam aut ſalutem, in cœnaculo mutuis conciderunt vulneribus. Regnum Mauritaniæ Cæſar tributarium pop. Ro. reddidit, eíque Saluſtium Criſpum præfecit: ignovítque Uticenſibus & Catonis filio: filiam quoque Pompeii in ea urbe deprehenſam, cum duobus liberis, ad fratrem mulieris miſit incolumem: ex illis verò trecentis necavit quotquot in ejus poteſtatem redacti ſunt. At L. Scipio imperator fluctibus jactatus, in hoſtiles naves incidit: quas quum evadere non 491 poſſet, gladio ſe prius manu ſua transfixum, in mare dedit præcipitem.

Jubæ & Petreii interitus.

Cæſar Catonis filio ignoſcit.

Filiam Pompeii ut Cæſar tractarit.

Atque ita in Africa quoque debellatum eſt à Cæſare. Qui reverſus in urbem, IIII ſimul

Triumphi Cæſaris quatuor.

triumphos duxit: de Gallis unum, quorum multas magnas nationes adjecit imperio deficientéſque retraxit ad officium: alium de Pharnace, Ponticum: alium Africanum, de Afris qui Scipionem bello juverant: in

Jubæ filius.

quo Jubæ filius Juba hiſtoricus infans etiam tum traductus eſt. Duxit & alium de Ægyptiis, quos in Nilo vicerat navali prælio, eúmque inſeruit medium, Gallicum inter & Ponticum. Et quamvis de Romanis triumphatum non ſit, quippe civibus, quòd nec ipſi decorum foret, & populo Romano infauſtiſſimum, tamen tranſlatæ ſunt in pompa picturæ omnium illarum cladium, atque etiam virorum effigies, abſque unius Pompeii imagine: hunc enim ſolum oſtentare eſt veritus, propter recens ejus deſiderium publicum. Populus tamen ne metu quidem cohiberi potuit, quin malis ſuis ingemiſceret: præcipuè quum agnoſceret L. Scipionem imperatorem in medio mari ſuapte manu ſauciatum in undas è navi cadere, Petreium verò in cœnaculo: Catonem item non ſecius quàm beſtiam unguibus diſcerpere ſuamet ipſius viſcera. Achillæ verò Photiníque caſus tam plauſibilis fuit quàm fuga Pharnacis ridicula. Sed & pecuniæ

Præda ex hoſte reportata.

traductæ per hos triumphos LX. M. talentorum proditum eſt, & dimidium talentum: inſuper coronas aureas MMDCCCXXII. pondo XXMCCCCXIIII. ex quarum pretio mox poſt triumphum perſolutum eſt militi, e-

ἐθριάμβευσε τέσσαρας ὁμοῦ θριάμ- βους· ἐπί τε Γαλάταις, ὧν δὴ πολ- λὰ καὶ μέγιστα ἔθνη προσέλαβε, ἀφιστάμενα ἄλλα ἐκρατύνατο· κ Ποντικὸν, ἐπὶ Φαρνάκῃ· καὶ Λιβυ- κὸν, ἐπὶ Λιβύων τοῖς συμμαχήσα- σι τῷ Σκιπίωνι· ἔνθα καὶ Ἰόβα παι Ἰόβας ὁ συγγραφεὺς βρέφος ὢν τι παρήγετο. παρήγαγε δέ τινα τὸν ἀνὰ τὸν Νεῖλον ναυμαχίας θριάμ- βον Αἰγύπτιον μεταξὺ τοῦ Γαλατι καὶ Φαρνάκους. τὰ δὲ Ῥωμαίων φυ- λαξάμενος ἄρα, ὡς ἐμφύλια, οὐ ἐοικότα τε αὐτῷ, καὶ Ῥωμαίοις αἰ- σχρὰ καὶ ἀπαίσια, ἐπιγράψαι θρι- άμβῳ, παρήνεγκεν ὅμως αὐτῶν ἐ τοῖσδε τὰ παθήματα ἅπαντα, τοὺς ἄνδρας ἐν εἰκόσι καὶ ποικίλαι γραφαῖς, χωρίς γε Πομπηΐου. τοῦ- τον γὰρ δὴ μόνον ἐφυλάξατο δεῖξαι σφόδρα ἔτι πρὸς πάντων ἐπιποθού- μενον. ὁ δὲ δῆμος ἐπὶ μὲν τοῖς οἰ- κείοις κακοῖς καίπερ δεδιὼς ἔστενε καὶ μάλιστα ὅτε ἴδοι Λεύκιόν τε Σκι- πίωνα τὸν αὐτοκράτορα πλησσόμενο ἐς τὰ στέρνα ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ μεθιέ- μενον ἐς τὸ πέλαγος· ἢ Πετρήϊο ἐπὶ διαίτῃ διαχρώμενον ἑαυτὸν, Κάτωνα ὑφ' ἑαυτοῦ διασπώμενον ὡς θηρίον· Ἀχιλλᾷ δ' ἐφήσθησα καὶ Ποθεινῷ, καὶ τὴν Φαρνάκους φυ- γὴν ἐγέλασαν. χρήματα δ' ἐν τοῖς θριάμβοις φασὶ παρενεχθῆναι, μυριάδας ἑξ καὶ ἥμισυ ταλάντων, καὶ στεφάνους δύο καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις, ἀπὸ χρυσοῦ, ἕλκοντας ἐς δισμυρίας καὶ δέκα καὶ τέσσαρας καὶ τετρακοσίας λίτρας. ἀφ' ὧν εὐθὺς ἐπὶ τῷ θριάμβῳ διέ- νειμε τὰ ὑπεσχημένα πάνθ' ὑπερ-

βάλλων,

βάλλων, στρατιώτῃ μὲν ἀνὰ πεντακισχιλίας δραχμὰς Ἀττικάς, λοχαγῷ δ' αὐτοῦ τὸ διπλάσιον, καὶ χιλιάρχῳ καὶ ἱππάρχῳ τὸ ἔτι διπλάσιον, καὶ τοῖς δημόταις, ἑκάστῳ μνᾶν Ἀττικήν. ἐπέδωκε δὲ καὶ θέας ποικίλας ἵππων τε καὶ μουσικῆς καὶ πεζομαχίας, ἀνδρῶν χιλίων πρὸς ἑτέρους χιλίους, καὶ ἱππομαχίαν διακοσίων πρὸς ἴσους· καὶ ἀναμὶξ ἄλλων πεζῶν τε καὶ ἱππέων ἀγῶνα· ἐλεφάντων τε μάχην εἴκοσι πρὸς εἴκοσι· καὶ ναυμαχίαν ἐρετῶν τετρακισχιλίων, ἐπιβεβηκότων ἐς μάχην χιλίων ἑκατέρωθεν. ἀνέστησε καὶ τῇ γενετείρᾳ τὸν νεών, ὥσπερ εὔξατο μέλλων ἐν Φαρσάλῳ μαχεῖσθαι· καὶ τέμενος τῷ νεῷ περιέθηκεν, ὃ Ῥωμαίοις ἔταξεν ἀγορὰν εἶναι, οὐ τῶν ὠνίων, ἀλλ' ἐπὶ πράξεσι συνιόντων ἐς ἀλλήλους· καθὰ καὶ Πέρσαις ἦν τις ἀγορὰ ζητοῦσιν ἢ μανθάνουσι τὰ δίκαια. Κλεοπάτρας τε εἰκόνα καλὴν τῇ θεῷ παρεστήσατο, ἣ καὶ νῦν συνέστηκεν αὐτῇ. τὸ δὲ τοῦ δήμου πλῆθος ἀναγραψάμενος, ἐς ἥμισυ λέγεται τῶν πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου γενομένων εὑρεῖν· ἐς τοσοῦτο καθεῖλεν ἡ τῶνδε φιλονεικία τὴν πόλιν.

Αὐτὸς δὲ ἤδη τέταρτον ὑπατεύων, ἐπὶ τὸν νέον Πομπήϊον ἐστράτευεν ἐς Ἰβηρίαν· ὅσπερ αὐτῷ λοιπὸς ἦν ἔτι πόλεμος ἐμφύλιος οὐκ εὐκαταφρόνητος. τῶν τε γὰρ ἀρίστων ὅσοι διεπεφεύγεσαν, ἐκεῖ ἐκ Λιβύης συνεδεδράμηκεσαν, καὶ στρατός, ὁ μὲν, ἐξ αὐτῆς Λιβύης τε καὶ Φαρσάλου τοῖς ἡγεμόσι συνῆλθεν, ὁ δὲ, ἐξ

tiam cum auctario, quicquid promiſerat, militibus quinquies millenæ drachmæ Atticæ, duplum centurionibus, tribunis & præfectis alarum quadruplum: plebi viritim mina Attica. Edita ſunt & varia ſpectacula, circenſium, muſicorum, millenorum peditum inter ſe concurrentium prælio, ducenorum item equitum: rurſum aliud equitum & peditum promiſcuè pugnantium. Commiſſi ſunt & viceni elephanti, & navale prælium repræſentatum quadringenis utrinque remigibus, millenis ſociis navalibus decertantibus. Dedicata & ædes Veneri genitrici ex voto concepto inſtante pugna ad Pharſalum, fanúmque ædi additum, quod forum populo Romano eſſe voluit, non rerum venalium, ſed agendis litibus, qualia Perſis quoque ſunt fora, ubi redduntur jura, & diſcuntur etiam. Ad deæ latus effigiem Cleopatræ ſtatuit, quæ hodiéque juxtà viſitur. Cenſu deinde acto fermè dimidio minus capitum cenſum eſt, quàm ante hujus belli civilis initium: in tantum afflixit rempublicam contentio duorum civium. 492

Cleopatræ effigies ad latus Veneris.

Ipſe verò jam quartùm coſ. expeditionem contra juniorem Pompeium fecit in Hiſpaniam, quod unum reliquum erat civilium bellorum neutiquam contemnendum: nam optimatium quotquot evaſerant ex Africa, eò concurrebant, & exercitus Pharſalicæ Africanæque cladis ſuperſtes eò convenerat, ſupplemento addito ex validis ac pugnaci-

Cæſaris expeditio contra juniorem Pompeium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

bus Hiſpanorum Celtiberorúmque gentibus: & mancipiorum quoque turba ſequebatur caſtra Pompeiana, qui jam quartum annum exerciti, promptiſſimè operam ſuam offerebant ſubituro extremam certaminis aleam. Id quod maximè feſellit Pompeium, ut nihil cunctatus auderet venienti Cæſari occurrere, nequicquam monentibus ſenioribus, quos Pharſalica Africanáque pugna cautiores fecerat, ut bellum trahendo hoſtiles opes attereret, & in alieno ſolo morantes redigeret ad inopiam. Venerat enim Cæſar ex quo Urbem exivit die vigeſimaſeptima, cum impedimentis emenſus viam longiſſimam: nec unquam antè illius exercitus minus fuit alacris, ut qui exiſtimaret ſibi rem eſſe cum hoſtium multitudine armorum perita, & tunc præ deſperatione nihil non auſura. Quibus de cauſis ne Cæſar quidem properabat, donec Pompeius deliberanti aſſultans exprobravit ignaviam: quod ille non ferens ſuos in aciem deduxit ante Cordubam, tunc quoque data Venere pro teſſera: Pompeianis verò teſſera fuit Pietas. Ut verò ſigna collata ſunt, Cæſarianis præ pavore ſegnius rem aggreſſis, imperator ipſe deos omnes in vota vocabat, ſublatis ad cælum manibus, ne uno ignominioſo conflictu abolerentur tot egregiæ victoriæ: diſcurrénſque inter milites hortabatur eos ſublata à facie galea, quo magis agnitus pudorem eis incuteret: qui

493 Prælium Cæſaris cum juniore Pompeio ad Cordubam.

Ἰβήρων τε καὶ Κελτιβήρων ἔθνους ἀλ-
κίμου καὶ χαίροντος ἀεὶ μάχαις.
πολὺς δὲ καὶ δούλων ὅμιλος ἐστρα-
τεύετο τῷ Πομπηΐῳ· καὶ τέταρτον ἔ-
τος εἶχον ἐν τοῖς γυμνασίοις, καὶ
γνώμην ἑτοίμην ἀγωνίσασθαι μετὰ ἀ-
πογνώσεως. ᾧ δὴ καὶ μάλιστα σφα-
λεὶς ὁ Πομπήϊος, οὐκ ἀνεβάλλετο
τὴν μάχην, ἀλλ' εὐθὺς ἐλθόντι
τῷ Καίσαρι συνεμάχετο· καίτοι
πρεσβυτέρων αὐτῷ παραινούντων
ἐκ πείρας ὧν ἀμφί τε Φάρσαλον καὶ
Λιβύην ἐπεπόνθεσαν, ἐκτρίβειν τῷ
χρόνῳ τὸν Καίσαρα, καὶ ἐς ἀπορίαν
ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ, περιφέρειν.
ὁ δὲ Καῖσαρ ἧκε μὲν ἀπὸ Ῥώμης ἑ-
πτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, βαρυτά-
τῳ στρατῷ μακροτάτην ὁδὸν ἐπαν-
ελθών· δέος δ' οἷον οὔ πρότερον ἐν-
έπιπτεν αὐτοῦ τῷ στρατῷ, κατὰ δόξαν
τῶν πολεμίων, τοῦ τε πλήθους καὶ ἀ-
σκήσεως καὶ ἀπογνώσεως. δι' ἃ καὶ ὁ
Καῖσαρ αὐτὸς ἐβράδυνεν, ἔστε πη
τι αὐτῷ κατασκεπτομένῳ προσπε-
λάσας ὁ Πομπήϊος, ὠνείδισεν ἐς
δειλίαν· καὶ τὸ ὄνειδος οὐκ ἐνεγκὼν
ὁ Καῖσαρ, ἐξέτασσε παρὰ πόλιν
Κορδύβην, σύνθημα καὶ τότε δοὺς
Ἀφροδίτην· ἔδωκε δὲ καὶ ὁ Πομ-
πήϊος Εὐσέβειαν. ὡς δὲ καὶ συνιόν-
των ἤδη, τοῦ Καίσαρος στρατοῦ τὸ
δέος ἥπτετο, καὶ ὄκνος ἐπεγίγνετο
τῷ φόβῳ, θεοὺς πάντας ὁ Καῖσαρ
ἱκέτευε, τὰς χεῖρας ἐς τὸν οὐρανὸν
ἀνίσχων, μὴ ἑνὶ πόνῳ τῷδε πολλὰ
καὶ λαμπρὰ ἔργα μιῆναι, καὶ τοὺς
στρατιώτας ἐπιθέων, παρεκάλει· τό,
τε κράνος τῆς κεφαλῆς ἀφαιρῶν, ἐς
πρόσωπον ἐδυσώπει καὶ προὔτρεπεν,
οἱ δὲ οὐδ' ὡς τι μετέβαλλον ἀπὸ τοῦ
δέους, ἕως ὁ Καῖσαρ αὐτὸς, ἁρ-

πάσας

πάσας τινὸς ἀσπίδα, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἡγεμόσιν εἰπὼν, Ἔσται τοῦτο τέλος ἐμοί τε τοῦ βίου καὶ ὑμῖν τῶν στρατειῶν, προὔδραμε τῆς τάξεως ἐς τοὺς πολεμίους ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς μόνους αὐτῶν ἀπέχειν δέκα πόδας· καὶ διακόσια αὐτῷ δόρατα ἐπιβληθῆναι, καὶ τούτων τὰ μὲν αὐτὸν ἐκκλῖναι, τὰ δὲ ἐς τὴν ἀσπίδα ἀναδέξασθαι. τότε γὰρ δὴ τῶν τε ἡγεμόνων προσθέων ἕκαστος ἵστατο παρ' αὐτὸν, καὶ ὁ στρατὸς ἅπας ἐμπεσὼν μετὰ ὁρμῆς ὅλην ἠγωνίζετο τὴν ἡμέραν, προὔχων τε καὶ ἡττώμενος αἰεὶ παρὰ μέρος, μέχρις ἐς ἑσπέραν μόλις ἐνίκησεν· ὅτε καὶ φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν ὅτι πολλάκις μὲν ἀγωνίσαιτο περὶ νίκης, νῦν δὲ καὶ περὶ ψυχῆς. Φόνου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ φυγῆς τῶν Πομπηΐου στρατιωτῶν ἐς τὴν Κορδύβην, ὁ μὲν Καῖσαρ, ἵνα μὴ διαφυγόντες οἱ πολέμιοι πάλιν ἐς μάχην παρασκευάσαιντο, ἐκέλευε τὸν στρατὸν ἀντειχίσαι τὴν Κορδύβην. οἱ δὲ κάμνοντες τοῖς γεγονόσι, τά τε σώματα καὶ τὰ ὅπλα τῶν ἀνῃρημένων ἐπεφόρουν ἀλλήλοις, καὶ δόρασιν αὐτὰ διαπηγνύντες ἐς τὴν γῆν, ἐπὶ τοιοῦδε τείχους ηὐλίσαντο. τῆς δ' ἐπιούσης ἑάλω μὲν ἡ πόλις, τῶν δὲ ἡγεμόνων τοῦ Πομπηΐου, Σκάπλας μὲν, νήσας πυρὰν, ἑαυτὸν ἐνέπρησεν· Οὐάρου δὲ καὶ Λαβιηνοῦ καὶ ἑτέρων ἀνδρῶν ἐπιφανῶν ἐκομίσθησαν αἱ κεφαλαὶ Καίσαρι. Πομπήϊος δ' αὐτὸς διέφυγε μὲν ἀπὸ τῆς ἥσσης σὺν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἱππεῦσιν ἐπὶ Καρθαίας, ἔνθα αὐτῷ νεῶν στόλος ἦν· καὶ παρῆλθεν ἐς τὰ νεώρια λαθὼν, ὡς τις ἰδιώτης φορείῳ κομιζόμενος· ὁρῶν δὲ καὶ τούτους ἀπογινώσκοντας ἑαυτῶν, ἔδεισε περὶ ἐκδόσεως· καὶ ἔφυγεν αὖθις, ἐπιβαίνων

nec ſic quidem metum remiſerunt, donec ipſe arrepto cujuſdam clypeo, ſic proximos tribunos increpavit, Jam nunc & mihi vitæ finis erit, & vobis militiæ: ſimúlque ita procurrit, ut decem tantùm pedes ab hoſte diſtaret, ducentis interim telis appetitus, quorum partem declinavit flexu corporis, partem excepit clypeo. Tum verò tribuni certatim texerunt ejus latera, & totus exercitus magno impetu provolans per totam diem dubio Marte continuavit prælium, ſub veſperam tandem potitus victoria. Fertur ejus dictum, Sæpe ſe certaſſe de victoria, tunc verò de vita. poſt eam cladem Pompeianis compulſis intra Cordubam, Cæſar veritus ne hoſtis inde elapſus redintegraret prælium, juſſit eos circumvallari: at miles jam feſſus corpora armáque cæſorum aggeſta humi haſtis confixit, & excubavit ad hujuſmodi valli ſpeciem. Sequenti die urbs capta eſt, ex Pompeianis ducibus Scapula conſcenſo rogo ſeipſum exuſſit. Vari & Labieni & ceterorum nobilium capita ad Cæſarem ſunt relata. Pompeius è pugna fugit cum CL equitibus verſus Carteiam, ubi claſſem habebat, intravítque in navalia privato cultu delatus lectica. Sed quum hos quoque deſperare animadvertiſſet, metuens ne dederetur, rurſum na-

Cæſaris verba & virtus incredibilis in bello.

Cæſaris dictum.

Scapulæ interitus.

Vari & Labieni.

Pompeii fuga. vicula conſcenſa cœpit fugere, & quum hæſiſſet pedem implicitus funiculo, eum præcidere volens quidam, talum per errorem ſecuit: quapropter ad villam quandam appellens, vulnus curavit. Sed quum & illuc veſtigatores tenderent, fugam arripuit per ſentes & aſpreta, ſpinis vulnus pungentibus, tandémque laſſus ſub quadam ſedit arbore: *Pompeii interitus.* ubi deprehenſus à perſecutoribus ſtrenuè repugnans occubuit: *Caput Pompeii perlatum ad ſe, Cæſar ſepeliri jubet.* caput ad ſe relatum Cæſar ſepeliri juſſit. Ita hoc quoque bellum uno conflictu, præter opinionem finitum eſt. Eis qui cladem hanc evaſere, minor Pompeii frater, *Sextus Pompeius.* prænomine Sextus, fuit receptaculo: verùm is tum latitans & fugitans latrocinabatur.

494

At Cæſar in Urbem properavit ſublatis omnino bellis civilibus, timendus & illuſtris quantum ad eam diem nemo alius. Quamobrem ad emerendam gratiam *Honores Cæſari decreti.* omnes humani divinique honores ei congeſti ſunt, ſacrificia, certamina, donaria in omnibus templis & locis publicis, per ſingulas tribus & per omnes nationes, pérque regna ſociorum & amicorum populi Romani: effigies quoque ejus vario habitu proponebantur, nonnullæ querna civica ornatæ, quaſi ſervatoris ſuæ patriæ: quo genere olim cives honorabant eos qui ſalutem ipſorum protexiſſent. Appellatus eſt & pater patriæ, & dictator perpetuus, & conſul in decennium, & ſacroſanctus: decretúmque ut jus redderet in ſellis

σκάφους. ἐμπλακέντα δ᾽ αὐτοῦ τὸν πόδα καλωδίῳ, κόπτων τις τὸ καλώδιον ξιφιδίῳ, τὸν ταρσὸν ἔτεμεν ἀντὶ τοῦ καλωδίου τοῦ ποδός· καὶ διαπλεύσας ἔς τι χωρίον ἐθεραπεύετο. ζητούμενος δὲ κἀνταῦθ᾽, ἔφυγε διὰ δυσβάτου καὶ ἀκανθώδους ὁδοῦ τὸ τραῦμα περικεντούμενος, μέχρι κάμνων ὑπό τι δένδρον ἐκαθέζετο. καὶ τῶν ζητητῶν ἐπιπεσόντων, οὐκ ἀγεννῶς αὐτοὺς ἀμυνόμενος κατεκόπη. τοῦδε μὲν δὴ τὴν κεφαλὴν ὁ Καῖσαρ ἐνεχθεῖσάν οἱ προσέταξε τινὶ θάψαι. καὶ ὁ πόλεμος ἑνὶ ἔργῳ καὶ ὅδε παρὰ δόξαν ἐλέλυτο. τοὺς δ᾽ ἐξ αὐτοῦ διαφυγόντας ἤθροιζεν ὁ τοῦδε τοῦ Πομπηΐου νεώτερος ἀδελφός, Πομπήϊος μὲν καὶ ὅδε ὤν, Σέξτος δὲ καλούμενος τῷ προτέρῳ τῶν ὀνομάτων. ἀλλ᾽ ὅδε μὲν ἔτι λανθάνων καὶ διαδιδράσκων ἐλῄστευεν.

Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἠπείγετο, τὰ ἐμφύλια πάντα καθελών, ἐπὶ φόβου καὶ δόξης οἵας οὔτις πρὸ τοῦ· ὅθεν αὐτῷ τιμαὶ πᾶσαι, ὅσαι ὑπὲρ ἄνθρωπον, ἀμέτρως ἐς χάριν ἐπενοοῦντο, θυσιῶν τε πέρι καὶ ἀγώνων καὶ ἀναθημάτων, ἐν πᾶσιν ἱεροῖς καὶ δημοσίοις χωρίοις, ἀνὰ φυλὴν ἑκάστην· καὶ ἐν ἔθνεσιν ἅπασιν, καὶ ἐν βασιλεῦσιν ὅσοι Ῥωμαίοις φίλοι. σχήματά τ᾽ ἐπεγράφοντο ταῖς εἰκόσι ποικίλα· καὶ στέφανος ἐκ δρυὸς ἦν ἐπ᾽ ἐνίαις, ὡς σωτῆρι τῆς πατρίδος· ᾧ πάλαι τοὺς ὑπερασπίσαντας ἐγέραιρον οἱ περισωθέντες. ἀνερρήθη δὲ καὶ πατὴρ πατρίδος, καὶ δικτάτωρ ἐς τὸν ἑαυτοῦ βίον ᾑρέθη, καὶ ὕπατος ἐς δέκα ἔτη· καὶ τὸ σῶμα ἱερὸς καὶ ἄσυλος εἶναι·

καὶ

δὲ χρηματίζειν ἐπὶ θρόνων ἐλεφαντίνων τε καὶ χρυσέων· καὶ θύειν μὲν αὐτὸν αἰεὶ θριαμβικῶς ἠμφιεσμένον, τὴν δὲ πόλιν ἀνὰ ἔτος ἕκαστον, αἷς αὐτὸς ἡμέραις ἐν παρατάξεσιν ἐνίκα· ἱερέας δὲ καὶ ἱερείας ἀνὰ πενταετὲς εὐχὰς δημοσίας ὑπὲρ αὐτοῦ τίθεσθαι· καὶ τὰς ἀρχὰς εὐθὺς καθισταμένας ὀμνύναι μηδενὶ τῶν ὑπὸ Καίσαρος ὁριζομένων ἀντιπράξειν· ἐς τε τιμὴν τῆς γενέσεως αὐτοῦ τὸν Κυϊντίλιον μῆνα, Ἰούλιον ἀντὶ Κυϊντιλίου μετωνόμασαν εἶναι· καὶ νεὼς ἐψηφίσαντο πολλοὺς αὐτῷ γενέσθαι καθάπερ θεῷ, καὶ κοινὸν αὐτοῦ καὶ Ἐπιεικείας, ἀλλήλους δεξιουμένων. οὕτως ἐδεδοίκεσαν μὲν ὡς δεσπότην, εὔχοντο δὲ σφίσιν ἐπιεικῆ γενέσθαι. εἰσὶ δ᾽ οἳ καὶ βασιλέα προσειπεῖν ἐπενόουν, μέχρι μαθὼν αὐτὸς ἀπηγόρευσε καὶ ἠπείλησεν, ὡς ἀθέμιστον ὄνομα, μετὰ τὴν τῶν προγόνων ἀράν· σπεῖραι δ᾽ ὅσαι στρατηγίδες αὐτὸν ἐκ τῶν πολέμων ἔτι ἐσωματοφυλάκουν, ἀπέστησε τῆς φυλακῆς, καὶ μετὰ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἐπεφαίνετο μόνης. ὧδε δ᾽ ἔχοντι καὶ χρηματίζοντι πρὸ τῶν ἐμβόλων τὸ ψήφισμα τῶν προλελεγμένων τιμῶν ἡ βουλή, τῶν ὑπάτων ἡγουμένων, ἐν κόσμῳ τῷ πρέποντι ἑκάστῳ, προσέφερον· ὁ δὲ αὐτοὺς ἐδεξιοῦτο μέν, οὐχ ὑπανέστη δὲ προσιοῦσιν, οὐδ᾽ ἐπιμένουσι· ἀλλὰ τοῖς διαβάλλουσιν αὐτὸν ἐς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βασιλικῆς προσηγορίας καὶ τόδε παρέσχε. τὰς δὲ ἄλλας τιμὰς, χωρὶς τῆς δεκαετοῦς ὑπατείας προσιέμενος, ὑπάτους ἐς τὸ μέλλον ἀπέφηνεν αὐτὸν

eburneis aureíſve, & ut inter ſacrificandum triumphali veſte uteretur: utque publicè ſolennibus ſacris celebrarentur dies quibus inſigniores victorias adeptus fuerat: & ut ſingulis luſtris ſacerdotes ac veſtales publica vota pro ejus ſalute facerent: ut qui magiſtratus inirent, jurarent ſe nullis ejus decretis refragaturos. Et in honorem natalis ejus quintilem menſem mutato nomine vocari placuit Julium. Templa etiam multa tanquam deo ex ſenatuſconſulto decreta ſunt: & in his unum ipſi Clementiæque commune, in quo ſimulachra eorum jungerent dexteras. Ita cujus dominationem timebant, ejus expetebant votis publicis clementiam. Nec deerant qui regem appellandum cenſerent, donec ipſe conantibus id interminatus eſt, infauſtum nomen averſatus, poſt execrationem ejus jam inde à majoribus. Cohortes etiam prætorias, quibus bellorum tempore pro ſatellitio uſus fuerat, amovit à ſui cuſtodia, contentus ſolis apparitoribus publicis. In eo ſtatu reddenti jus pro roſtris ſenatus præeuntibus conſulibus qua decebat honorificentia decreta ſupradicta obtulit: qui dextram quidem ſingulis præbuit, ſed univerſis nec accedentibus aſſurrexit, nec coram ſe ſtantibus: ſed affectationem regni criminantibus dedit anſam hanc quoque: acceptíſque ceteris honoribus abſque decenni conſulatu, in annum ſequentem deſignavit con-

Menſis Julius.

495

ſules ſeipſum & Antonium ſuum magiſtrum equitum, Lepido juſſo in Antonii dignitatem ſuccedere, qui tum per amicos adminiſtrabat Hiſpaniam provinciam. Exulibus quoque reditum conceſſit, exceptis cauſis nefariis: & adverſæ factioni veniam, multíſque qui arma contra ipſum tulerant. Eodem tempore aliis annuos magiſtratus, aliis provinciarum exercituúmque præfecturas credidit: id quod maximè populo ſpem fecit, fore ut reſtituat eis rempublicam, quemadmodum Sylla parem potentiam adeptus fecerat: ſed ea ſpes ipſos fefellit. Ceterùm quidam ex his qui rumorem de regno confirmatum volebant, ejus ſtatuæ lauream impoſuit, intertextam albis faſciis: quem tribunuſplebis Marullus Ceſetiúſque requiſitum & inventum conjecerunt in carcerem, quaſi gratificaturi Cæſari, ſi quis mentionem regni faceret. Multa interminatus ille, factum eorum æquo tulit animo: atque etiam alios in comitio ſe regem ſalutantes, ut ſenſit ſecutum inde plebis gemitum, arguto dicto repulit, Non regem ſe eſſe ſed Cæſarem: quaſi erratum eſſet in cognomine. Cete-

496 rùm quum Marullus hujus quoque ſalutationis primos autores tanquam reos per apparitores ad ſuum tribunal trahi juberet, Cæſar impatientior jam, apud ſenatum de Marullo collegíſque eſt queſtus, quòd malo dolo invidiam affectatæ tyrannidis ei facerent: & addidit, dignos quidem

Marullus Ceſetius trib. pl.

τε καὶ Ἀντώνιον, τὸν ἵππαρχον ἑαυτοῦ, Λεπίδῳ προστάξας ἱππαρχεῖν ἀντὶ τοῦ Ἀντωνίου, ἄρχοντι μὲν Ἰβηρίας, ἡγεμονεύοντι δ' αὐτῆς διὰ φίλων. κατεκάλει δὲ καὶ τοὺς φεύγοντας ὁ Καῖσαρ, πλὴν εἴ τις ἐπὶ ἀνηκέστοις ἔφευγε, καὶ τοῖς ἐχθροῖς διηλλάσσετο, καὶ τῶν πεπολεμηκότων οἱ πολλοὺς προῆγεν ἀθρόως ἐς ἐτησίους ἀρχὰς, ἢ ἐς ἐθνῶν ἢ στρατοπέδων ἡγεμονίας· ᾧ δὴ καὶ μάλιστα ὑπαχθεὶς ὁ δῆμος, ἤλπιζε καὶ τὴν δημοκρατίαν αὐτὸν αὐτοῖς ἀποδώσειν, καθάπερ Σύλλας, ἐς ἴσον αὐτῷ δυναστεύσας, ἐποίησεν· ἀλλὰ τοῦδε μὲν ἐσφάλησαν. εἰκόνα δ' αὐτοῦ τις τῶν ὑπερεθιζόντων τὸ λογοποίημα τῆς βασιλείας ἐστεφάνωσε δάφνῃ, ἀναπεπλεγμένης ταινίας λευκῆς· καὶ αὐτὸν οἱ δήμαρχοι Μάρυλλός τε καὶ Κίτιλιος ἀνευρόντες, ἐς τὴν φυλακὴν ἐσέβαλλον, ὑποκρινάμενοι τι καὶ τῷ Καίσαρι χαρίζεσθαι, προαπειλήσαντι τοῖς περὶ βασιλείας λέγουσιν· ὁ δὲ τοῦτο μὲν ἤνεγκεν εὐσταθῶς· ἑτέρων δ' αὐτὸν ἀμφὶ τὰς πύλας ἰόντα ποθὲν βασιλέα προσειπόντων, καὶ τοῦ δήμου στενάξαντος, εὐμηχάνως εἶπε τοῖς ἀσπασαμένοις, Οὐκ εἰμὶ βασιλεὺς, ἀλλὰ Καῖσαρ. ὡς δὴ περὶ τὸ ὄνομα ἐσφαλμένοις. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Μάρυλλον, καὶ τοῦτον δὲ τῶν ἀνδρῶν τὸν ἀρξάμενον ἐξεῦρον, καὶ τοῖς ὑπηρέταις ἐκέλευον ἄγειν ἐς δίκην ἐπὶ τὸ ἀρχεῖον αὐτῶν. καὶ ὁ Καῖσαρ, οὐκέτι ἐνεγκὼν, κατηγόρησεν ἐπὶ τῆς βουλῆς τῶν περὶ τὸν Μάρυλλον, ὡς ἐπιβουλευόντων οἱ μετὰ τέχνης ἐς τυραννίδος διαβολήν· καὶ ἐπήνεγκεν, ἀξίους μὲν αὐτοὺς εἶναι θανάτου, μό-

ης δ' αὐτοὺς ἀφαιρεῖσθαι καὶ παρα-
ύειν τῆς τε ἀρχῆς καὶ τοῦ βουλευτη-
ίου. ὃ δὴ καὶ μάλιστα αὐτὸν διέβα-
εν ὡς ἐπιθυμοῦντα τῆς ἐπικλή-
εως, καὶ τὰς ἐς τοῦτο πείρας καθ-
έντα, καὶ τυραννικὸν ὅλως γενο-
κ· ἥ τε γὰρ πρόφασις τῆς κολάσεως
περὶ τῆς βασιλικῆς ἐπωνυμίας ἦν,
ἥ τε τῶν δημάρχων ἀρχὴ ἱερὰ καὶ ἄσυ-
λος ἦν ἐκ νόμου καὶ ὅρκου παλαιοῦ.
τήν τε ὀργὴν ὀξεῖαν ἐποίει τὸ μηδ'
ἀναμεῖναι τῆς ἀρχῆς τὸ ὑπόλοιπον
ἦν καὶ αὐτὸς αἰσθανόμενος, καὶ με-
τανοῶν, καὶ τόδε πρῶτον ἡγούμενος
ἔνδον πολεμικῆς ἀρχῆς ἐν εἰρήνῃ βα-
ὺ καὶ δυσχερὲς διαπεπρᾶχθαι,
λέγεται τοῖς φίλοις αὐτὸν ἐντείλα-
σθαι φυλάσσειν, ὡς δεδωκότα τοῖς
ἐχθροῖς λαβὴν, ζητοῦσι κατ' αὐτοῦ.
πυνθανομένων δ' ἐκείνων εἰ συγχωρεῖ
πάλιν αὐτὸν σωματοφυλακεῖν ταῖς
Ἰβηρικαῖς σπείραις, οὐδὲν ἀτυχέστε-
ρον ἔφη διηνεκοῦς φυλακῆς· εἶναι γὰρ
ἀεὶ δεδιότος· οὐ μὴν αἵ γε περὶ τῆς
βασιλείας πεῖραι κατέπαυον οὐδ'
ὥς, ἀλλὰ θεώμενον αὐτὸν ἐν ἀγο-
ρᾷ τὰ Λουπερκάλια, ἐπὶ θρόνου
χρυσέου, πρὸ τῶν ἐμβόλων, Ἀντώ-
νιος ὑπατεύων σὺν αὐτῷ Καίσα-
ρι, καὶ διαθέων τότε γυμνὸς ἀλη-
λιμμένος, (ὥσπερ εἰώθασιν οἱ τῆσ-
δε τῆς ἑορτῆς ἱερέες) ἐπὶ τὰ ἔμβολα
ἀναδραμὼν, ἐστεφάνωσε διαδήματι·
κρότου δὲ πρὸς τὴν ὄψιν παρ' ὀλί-
γων γενομένου, καὶ στόνου παρὰ τῶν
πλειόνων, ὁ Καῖσαρ ἀπέρριψε τὸ
διάδημα· καὶ ὁ Ἀντώνιος αὖθις
ἐπέθηκε, καὶ ὁ Καῖσαρ αὖθις ἀπερ-
ρίπτει. καὶ ὁ δῆμος, διεριζόντων μὲν
ἔτι, ἡσύχαζε, μετέωρος ὢν ὅπῃ τε-
λευτήσειε τὸ γιγνόμενον· ἐπικρατή-
σαντος δὲ τοῦ Καίσαρος, ἀνεβόησαν

eſſe pœna extrema, ſatis tamen fore ſi à magiſtratu ſimul & ſenatu ſubmoveantur. Quæ res maximè confirmavit opinionem affectatæ hujus appellationis, quaſi animo tyrannico tentaretur multitudinis patientia: nam & regem nominaſſe crimen erat, & tribunorum plebis poteſtas sacroſancta ſacramento antiquo & priſcorum legibus: & augebat indignationem non expectari magiſtratus propinquum terminum. Quod & ipſe ubi ſenſit, facti pœnitens quòd tum primùm pacis tempore poteſtatem exercuiſſet moroſius, fertur amicis mandaſſe ut cautè agerent, quando inimici anſam quæſitam jam habeant. Quibus rogantibus, num permitteret ſe denuo ſtipari Hiſpanicis cohortibus, reſpondit, Nihil miſerius continua cuſtodia: id enim eſſe ſemper ſolliciti. Nec tamen ceſſarunt conatus regnum illius aſſerentium: ſed quum pro roſtris Lupercalia ſpectaret in ſella aurea, Antonius ipſius in conſulatu collega, diſcurrens nudus & unctus, ut mos eſt per id ſolenne Lupercis, conſcendénſque roſtra, diadema capiti ejus impoſuit: ad quod ſpectaculum quum paucorum plauſus ſequeretur, plurium gemitus, ille abjecit diadema: quod Antonius ei rurſus impoſuit, Cæſar verò iterum abjecit. His ita contendentibus populus ſpectabat ſilens & incertus quónam res evaderet: ut verò vidit perviciſſe Cæſarem, acclamavit ſuaviter,

Cæſaris dictum.

fauſta

fauſta illi comprecans omnia, quòd rejeciſſet alterum.

Poſt hæc, ſive deſperans, ſive pertæſus, ab incepto deſtitit vitans invidiam: &, vel ut Urbem propter inimicos ſuſpectam relinqueret, vel, ut fir-
497 miori uteretur valetudine, quæ comitiali malo & repentinis animi deliquiis nunquam magis tentabatur quàm in otio, cogitavit expeditionem longinquam contra Getas & Parthos: Getas, duram & bellicoſam vicinámque gentem volens prior aggredi: de Parthis verò pœnas ſumere, propter ea quæ in Craſſum contra fœdus patraverant: præmiſit ergo trans ſinum Adriaticum legiones ſedecim, & equitum decem millia. Móxque alius rumor ſparſus eſt, Sibyllinum extare oraculum, niſi regis ductu à Romanis Parthos non poſſe ſubigi: unde quidam auſi ſunt palàm jactare, oportere eum Romanorum quidem dictatorem imperatorémque appellari, aut ſi quod nomen ſit regio plauſibilius: ceterarum verò gentium quæ ſub Romano cenſentur imperio, diſertè regem nominari. Ille hoc quoque recuſato, omnino curabat ut quamprimum exiret Urbem, in qua laboraret invidia. Verùm quatriduo ante diem profectioni deſtinatam confoſſus eſt ab inimicis in curia, ſive ob livorem tantæ felicitatis ac potentiæ jam nimiæ comitem, ſive, ut illi præ ſe ferebant, de-

Cæſar cogitat de expeditione in Getas & Parthos.

Oraculum Sibyllinum.

Cæſaris interitus.

ἥδιστον. καὶ αὐτὸν ἅμα εὐφήμου[…] ὡς παρωσάμενον.

Ὁ δὲ, εἴτε ἀπογνοὺς, εἴτε κάμνων, καὶ ἐκκλίνων ἤδη τήνδε τὴν πεῖραν ἢ διαβολὴν, εἴτε πᾶσιν ἐχθροῖς τῆς πόλεως ὑφιστάμενος, εἴτε νόσημα τοῦ σώματος θεραπεύων ἐπιληψίαν, καὶ σπασμὸν, αἰφνίδιον ἐμπίπτοντα αὐτῷ μάλιστα παρὰ τὰς ἀργίας, ἐπενόει στρατείαν μακρὰν ἔς τε Γέτας καὶ Παρθυαίους· Γέτας μὲν ἀυστηρῷ καὶ φιλοπολέμῳ καὶ γείτονι ἔθνει προεπιβουλεύων, Παρθυαίους δὲ τιννύμενος τῆς ἐς Κράσσον παρασπονδήσεως· στρατιὰν δὴ προὔπεμπεν ἤδη τὸν Ἰόνιον περᾶν, ἑκκαίδεκα τέλη πεζῶν, καὶ ἱππέας μυρίους. καὶ λόγος ἄλλος ἐφοίτα, Σιβύλλειον εἶναι προαγόρευμα, μὴ πρὶν ὑπακούσεσθαι Ῥωμαίων Παρθυαίους, εἰ μὴ βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιστρατεύσειε. καὶ τινὲς ἀπὸ τοῦδε ἐτόλμων λέγειν ὅτι χρὴ Ῥωμαίων μὲν αὐτόν, ὥσπερ ἦν, δικτάτορα καὶ αὐτοκράτορα καλεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα ἐστὶν αὐτοῖς ἀντὶ βασιλείας ὀνόματα· τῶν δὲ ἐθνῶν ὅσα Ῥωμαίοις ὑπήκοα, ἄντικρυς ἀνειπεῖν βασιλέα· ὁ δὲ καὶ τόδε παρῃτεῖτο, καὶ τὴν ἔξοδον ὅλως ἐπετάχυνεν, ἐπίφθονος ὢν ἐν τῇ πόλει. ἐξιέναι δ᾽ αὐτὸν μέλλοντα πρὸ τετάρτης ἡμέρας, οἱ ἐχθροὶ κατέκανον ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, εἴτε διὰ ζῆλον εὐτυχίας τε καὶ δυνάμεως ὑπερόγκου πάνυ γενομένης, εἴθ᾽, ὡς ἔφασκον αὐτοί, τῆς πατρίου πολιτείας ἐπιθυμίᾳ· εὖ γὰρ ᾔδεσαν αὐτόν, μὴ καὶ τάδε τὰ ἔθνη προσλαβὼν, ἀναμφιλόγως γένοιτο βασιλεύς. ταύτης δὲ σκοπὸν ἡγοῦμαι τῆ

προσθη-

προσθήκης ἀφορμὴν λαβεῖν ἐγχειρήσεως ἐς ὄνομα μόνον αὐτοῖς διαφερούσης, ἔργῳ δὲ καὶ τοῦ δικτάτορος ὄντος ἀκριβῶς βασιλέως. συνεστήσαντο δὲ τὴν ἐπιβουλὴν μάλιστα δύο ἄνδρε, Μάρκος τε Βροῦτος, ὁ Καπίων ἐπίκλην, Βρούτου τοῦ κατὰ Σύλλαν ἀνῃρημένου παῖς, αὐτῷ τε Καίσαρι προσφυγὼν ἐκ τοῦ κατὰ Φάρσαλον ἀτυχήματος, καὶ Γάϊος Κάσσιος, ὁ τὰς τριήρεις τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγχειρίσας τῷ Καίσαρι· οἵδε μὲν ἄμφω τῆς Πομπηΐου μοίρας γεγονότε, τῶν δ' αὐτῷ Καίσαρι φιλτάτων Δέκιμος Βροῦτος, Ἀλβῖνος, ἅπαντες ἀεὶ παρὰ Καίσαρι τιμῆς καὶ πίστεως χρηματίζοντες ἄξιοι· οἷς γε καὶ πράξεις ἐνεχείρισε μεγίστας, καὶ ἐπὶ τὸν ἐν Λιβύῃ πόλεμον ἀπιὼν, στρατεύματα ἔδωκε, καὶ τὴν Κελτικὴν ἐπέτρεψε, τὴν μὲν ὑπὲρ Ἄλπεων Δεκίμῳ, τὴν δ' ἐντὸς Ἄλπεων, Βρούτῳ. μέλλοντες δὲ ὁμοῦ τότε τῆς πόλεως στρατηγήσειν ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος, ἐς ἀλλήλους διήριζον περὶ τῆς καλουμένης πολιτικῆς στρατηγίας, ἣ τῶν ἄλλων προτιμᾶται, εἴτε τῷ ὄντι φιλοτιμούμενοι περὶ αὐτὴν, εἴθ' ὑπόκρισις ἦν τοῦ μὴ πάντα συμπράσσειν ἀλλήλοις νομίζεσθαι. καὶ ὁ Καῖσαρ, αὐτοῖς διαιτῶν, λέγεται πρὸς τοὺς φίλους εἰπεῖν ὡς τὰ μὲν δίκαια Κάσσιος ἀποφαίνει, Βρούτῳ δ' αὐτὸς χαρίζοιτο. τοσῇδε ἐν ἅπασιν εὐνοίᾳ καὶ τιμῇ πρὸς τὸν ἄνδρα ἐχρῆτο. καὶ γὰρ αὐτῷ καὶ παῖς ἐνομίζετο εἶναι, Σερουϊλίας τῆς Κάτωνος ἀδελφῆς ἐρασθείσης τοῦ Καίσαρος, ὅτε ὁ Βροῦτος

ſiderio priſtinæ reipublicæ: verebantur enim ne devictis his quoque gentibus citra controverſiam rex fieret. Itaque hoc opus aggreſſi videntur per occaſionem ſolius nominis, quum revera dictator nihil à rege differat. Ejus conjurationis duo fuere principes, M. Brutus Cepio, Bruti illius Syllanis temporibus interfecti filius, qui ad Cæſarem ipſum confugerat poſt cladem Pharſalicam: & C. Caſſius, qui ei triremes in Helleſponto tradiderat, ambo Pompeianarum partium. ex ipſius verò intimis amicis, Decimus Brutus Albinus: omnes ſemper in honore ac fide apud eum habiti, quorum in maximis rebus opera uſus fuerat: & iturus ad Africanum bellum, eis exercitus dederat, Galliáſque provincias commiſerat, Decimo Bruto tranſalpinam Marco ciſalpinam. Erant tum deſignati prætores urbani Brutus & Caſſius, contendebántque de juriſdictione, quæ inter cives vocatur honoratior quàm altera: ſive id per ambitionem faciebant, ſive fictè, quominus viderentur conſpirare per omnia. Cæſar delectus arbiter amicis dixiſſe fertur. Æquum quidem poſtulare Caſſium, ſe tamen Bruto gratificaturum. Ita in omnibus rebus eum honorabat ſumma proſequens benevolentia: nam & filius ipſius putabatur, quòd adamatus fuiſſet à Servilia, Catonis ſorore, quo tempore Brutus ex ea eſt

Cæſaris interfectores.

498

Brutus cur Cæſaris filius putatus.

Servilia, Catonis ſoror.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ea eſt genitus. quapropter in Pharſalica victoria diligenter mandaſſe ducibus dicitur, ut omnino ſervarent eum incolumen. Ille tamen ſive ingratus, ſive ignorans, aut non credens, aut pudori ſibi ducens matris impudicitiam, ſive libertatis amore patriam patri præferens, ſive quòd eſſet illius priſci Bruti regum expulſoris progenies: irritatus etiam opprobriis populi, qui ſtatuis antiqui Bruti, & hujus prætoris tribunali clam aſcribebat verba hujuſmodi, Brute largitionibus corrumperis, Brute mortuus es, utinam nunc adeſſes: aut degeneres habes poſteros, aut non es eorum progenitor: his, inquam, & hujuſmodi aliis juvenis ille accenſus eſt ad facinus, quaſi dignum ſuis majoribus. Nec dum refrixerat regni mentio, quum paulo antequam ſenatus habendus eſſet, Caſſius apprehenſo Bruto, Quid faciemus, inquit, ſi adulatores Cæſaris de regno ejus retulerint? tum Brutus negavit ſe interfore ſenatui. quúmque denuo rogaret ille, Quid ſi vocemur ut prætores, quid tum faciemus ô bone? Propugnator, inquit, ero patriæ ad mortem uſque. Tum Caſſius eum complexus, Ecquem, inquit, ex optimatibus aſciſces ad hoc conſilium? niſi fortè putas opifices aut caupones tuo tribunali occultè inſcribere illa, & non potius optimum quemque civium, qui ab aliis prætoribus circenſes aut Afri-

ἐγίγνετο. διὸ καὶ νικῶν ἐν Φαρσάλῳ μετὰ σπουδῆς λέγεται τοῖς ἡγεμόσιν εἰπεῖν, Βροῦτον ὅπη δύναιντο περισώζειν· ἀλλ' εἴτε ἀχάριστος ὢν Βροῦτος, εἴτε τὰ τῆς μητρὸς ἁμαρτήματα ἀγνοῶν, ἢ ἀπιστῶν, ἢ αἰδούμενος, εἴτε φιλελεύθερος ὢν ἄγαν, καὶ τὴν πατρίδα προτιμῶν, εἴθ' ὅτι ἔγγονος ὢν Βρούτου τοῦ πάλαι τοὺς βασιλέας ἐξελάσαντος, ἐρεθιζόμενος καὶ ὀνειδιζόμενος μάλιστα ἐς τοῦτο ὑπὸ τοῦ δήμου· πολλὰ γὰρ τοῖς ἀνδριᾶσι τοῦ πάλαι Βρούτου, καὶ τῷ δικαστηρίῳ τοῦδε τοῦ Βρούτου τοιάδε ἐπεγράφετο λάθρα, Βροῦτε δωροδοκεῖς, Βροῦτε νεκρὸς εἶ. ἢ ὤφελές γε νῦν παρεῖναι, ἢ ἀνάξιά σου τὰ ἔκγονα, ἢ οὐδ' ἔκγονος εἶ σὺ τοῦδε. Ταῦτα καὶ τοιουτότροπα ἄλλα πολλὰ τὸν νεανίαν ἐξεκαύσαν ἐπὶ τὸ ἔργον, ὡς ἑαυτοῦ προγονικόν. ἀκμάζοντος δ' ἔτι τοῦ περὶ βασιλείας λόγου, καὶ συνόδου μελλούσης ἔσεσθαι τῆς βουλῆς μετ' ὀλίγον, ὁ Κάσσιος ἐμβαλὼν τὴν χεῖρα τῷ Βρούτῳ, Τί ποιήσομεν (ἔφη) παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἂν οἱ κόλακες τοῦ Καίσαρος γνώμην περὶ βασιλείας προθῶσι, Καὶ ὁ Βροῦτος οὐκ ἔφη παρέσεσθαι τῷ βουλευτηρίῳ· ἐπανερομένου δὲ τοῦ Κασσίου, Τί δ', ἂν ἡμᾶς καλῶσιν ὡς στρατηγοὺς, τί ποιήσομεν ὦ ἀγαθὲ Βροῦτε; Ἀμυνῶ τῇ πατρίδι, ἔφη, μέχρι θανάτου. Καὶ ὁ Κάσσιος αὐτὸν ἀσπασάμενος, Τίνα δ', ἔφη, σὺ προσλήψῃ τῶν ἀρίστων οὕτω φρονῶν; ἢ σοὶ δοκοῦσιν οἱ χειροτέχναι καὶ κάπηλοι καταγράφειν σου τὸ δικαστήριον ἀσήμως μᾶλλον, ἢ οἱ Ῥωμαίων ἄριστοι, παρὰ μὲν τῶν ἄλλων στρατηγῶν θέας αἰτοῦντες ἵππων ἢ θηρίων,

ρίων, παρὰ δὲ σοῦ τὴν ἐλευθε-
ριαν, ὡς σὸν προγονικὸν ἔργον; οἱ
ρ δὴ τάδε ἄρα ἐκ πολλοῦ δια-
ούμενοι, τότε πρῶτον ἐς τὸ φανε-
ν ἀλλήλοις προύφερον, καὶ τῶν ἰ-
ων ἑκάτερος φίλων ἀπεπειρῶντο,
τῶν αὐτοῦ Καίσαρος, οὓς εὐτολ-
ητάτους ἑκατέρων ᾔδεσαν. καὶ συνή-
ρουν ἐκ μὲν τῶν σφετέρων ἀδελφὼ
ιο, Κεκίλιόν τε καὶ Βουκολιανὸν, καὶ
ὶ τούτοις Ῥούβριον Ῥῆγα, καὶ
οΐντον Λιγάριον, καὶ Μάρκον Σπό-
ιον, καὶ Σερουΐλιον Γάλβαν, καὶ
έξτιον Νάσωνα, καὶ Πόντιον Ἀκύ-
λαν, τούσδε μὲν ἐκ τῶν οἰκείων σφί-
ιν· ἐκ δὲ τῶν αὐτοῦ φίλων Καίσα-
ος Δέκιμόν τε, περὶ οὗ μοι προ-
ρηται, καὶ Γάϊον Κάσκαν, καὶ Τρε-
ώνιον καὶ Ἀτίλιον καὶ Κίμβρον καὶ
ινούκιον καὶ Βάσιλλον. ὡς δὲ σφίσιν
όκουν ἅλις ἔχειν, καὶ πλέοσιν ἐκ-
έρειν οὐκ ἐδοκίμαζον, συνέθεντο
ἀλλήλοις ἄνευ τε ὅρκων, καὶ ἄ-
ευ σφαγίων· καὶ οὐδεὶς μετέθετο,
δὲ προύδωκε· καιρὸν δ᾽ ἐζήτουν
ὶ τόπον. ὁ μὲν δὴ καιρὸς ὑπερήπει-
γεν, ὡς Καίσαρος ἐς τετάρτην ἡ-
μέραν ἐξιόντος ἐπὶ τὰς στρατείας,
καὶ φυλακῆς αὐτὸν αὐτίκα περι-
ξούσης στρατιωτικῆς. χωρίον δ᾽ ἐπε-
όουν τὸ βουλευτήριον, ὡς τῶν βου-
λευτῶν, εἰ καὶ μὴ προμάθοιεν,
προθύμως, ὅτε ἴδοιεν τὸ ἔργον, συν-
πιληψομένων. ὃ καὶ περὶ Ῥωμύ-
λον, τυραννικὸν ἐκ βασιλικοῦ γε-
όμενον, ἐλέγετο συμβῆναι· δόξειν
τε τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐκεῖνο, καὶ τό-
δε ἐν βουλευτηρίῳ γιγνόμενον, οὐ κατ᾽
ἐπιβουλὴν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως πε-
πρᾶχθαι. ἀκίνδυνόν τε, ὡς κοι-

canorum venationes expectant: à te verò libertatem, ut rem majoribus tuis debitam? Ita quæ dudum in animo habuerant, tum 499
primùm aperuerunt ſibi invicem: ac mox amicorum quoque prætentabant mentem, atque Cæſarianorum etiam, ut quemque norant in utraque factione audaciſſimum: pertraxerúntque in ſocietatem è familiaribus duos fratres Cecilium & Bucolianum: præterea Rubrium Regem, Q. Ligarium, M. Spurium, Servilium Galbam, Sextium Naſonem, Pontium Aquilam, omnes hos ſuæ factionis: ex Cæſarianis verò amicis Decimum, de quo jam dixi, C. Caſcam, Trebonium, Tullium Cimbrum, Minucium & Baſillum. Ut verò viſi ſunt ſatis ſociorum habere, non communicandam rem pluribus rati, conſpiraverunt abſque jurejurando & victimis: nemo tamen aut mutavit animum, aut negotium prodidit, tempus tantùm captabatur & locus: & urgebat brevitas temporis, inſtante profectione Cæſaris ad diem quartum, quando adhibiturus erat ſatellites ad corporis cuſtodiam. Locus autem curia placuit: quòd exiſtimarent ſenatores quamvis non præmonitos, tamen conſpecto facinore adjuturos cupidè: quod & Romulo accidiſſe fertur, poſtquam regiam poteſtatem in tyrannidem verterat: itaque hoc facinus illi fore ſimile, præſertim non clam patratum, ſed in ipſa curia, ídque ex re publica: nec periculum fore à Cæ-

Conſpiratores contra Cæſarem.

Romuli caſus.

à Cæſariano exercitu, ut parte Romani populi: ceterùm præmia manere ipſos autores tanti facinoris manifeſtarios. Quapropter cunctis locum rei gerendæ Curiam deſtinantibus, de modo aggrediendæ non conveniebat, aliis Antonium etiam unà tollendum cenſentibus, collegam Cæſaris & amicorum potentiſſimum, militibúſque familiariſſimum: Bruto verò contradicente, ex ſolo Cæſare tyrannicidarum decus petendum, quaſi regem occiderent: quòd ſi & amicos ejus interimerent, fore ut inimicitiis privatis & Pompeianæ factioni facinus id imputetur. Et vicit hæc ſententia, nec aliud expectabatur quam ut ſenatus coi-
500 ret. Pridie verò Cæſar cœnaturus apud Lepidum magiſtrum equitum, Decimum Brutum Albinum ſecum adduxit: ortáque inter pocula quæſtione, Quæ mors homini eſſet optima, aliis aliud genus præoptantibus, ipſe unus repentinam aliis prætulit. Atque ita ſibimetipſi vates factus, de craſtinis negotiis amplius confabulatus eſt. Ab ea compotatione languidiorem uxor Calpurnia, cruentis moleſtata ſomniis, non ſinebat progredi: ſacrificanti quoque nec litanti multa ſigna oblata ſunt horrenda. Jámque Antonio mandaturus erat ut ſenatum dimitteret, quum Decimus Brutus ei perſuaſit, ſatius eſſe ad evitandam ſuperbiæ contemptíque ſenatus opinionem, ut ipſe iret dimitterétque: quamobrem lectica delatus eſt in curiam. Ludi tum erant in Pom-

Quæ mors homini optima.

Omina Cæſari malum portendentia.

νὸν, ἔσεσθαι παρὰ τοῦ Καίσαρος τῷ, καὶ τὴν τιμὴν σφίσι μὲν, οὐκ ἀγνοουμένοις ὅτι ἦρξαν. Διὰ δὴ ταῦτα τὸ βουλευτήριον ἐπελέγετο πάντες ὁμαλῶς· περὶ δὲ τοῦ που διεφέροντο. οἱ μὲν, καὶ Ἀντώνιον συνανῃρεῖν ἀξιοῦντες, ὕπατόν τε ὄντα σὺν τῷ Καίσαρι, καὶ φίλον αὐτοῦ δυνατώτατον, καὶ τοῖς στρατιώταις γνωριμώτατον· ὁ Βροῦτος ἔλεγεν, ἐπὶ μὲν τῷ Καίσαρι μόνῳ δόξαν οἴσεσθαι τυραννοκτόνων, ὡς βασιλέα ἀναιροῦντ ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ, ἐχθρ ὡς Πομπηΐου στασιώται. καὶ οἱ τῷδε μάλιστα ἀναπεισθέντες, τ παρουσίαν αὐτίκα τῆς βουλῆς συνδον ἐφύλασσον. Ὁ δὲ Καῖσαρ π μιᾶς τοῦδε τοῦ βουλευτηρίου χωρ ἐπὶ δεῖπνον ἐς Λέπιδον τὸν ἵππαρχον, ἐπήγετο Δέκιμον Βροῦτον Ἀλβῖνον ἐς τὸ πότον· καὶ λόγον ἐπὶ τ κύλικι προὔθηκε, Τίς ἄριστος ἀνθρώπῳ θάνατος· αἱρουμένων δὲ τερα ἑτέρων, αὐτὸς ἐκ πάντων ἐπῄνε τὸν αἰφνίδιον. καὶ ὁ μὲν ὧδε προμαντεύετο ἑαυτῷ, καὶ ἐλεσχήνευ περὶ τῶν ἐς τὴν αὔριον ἐσομένων. ἐπὶ δὲ τῷ πότῳ νυκτὸς αὐτῷ τ σῶμα νωθρὸν ἐγίγνετο· καὶ ἡ γυν Καλπουρνία ἐνύπνιον αἵματι πολλῷ καταῤῥεόμενον ἰδοῦσα, κατεκώλυε μὴ προελθεῖν. θυομένῳ τε πολλάκις ἦν τὰ σημεῖα φοβερά· καὶ πέμπειν ἔμελλεν Ἀντώνιον διαλύσοντα τὴν βουλήν, ἀλλὰ Δέκιμος παρὼν ἔπεισε μὴ λαβεῖν ὑπεροψίας διαβολήν, αὐτὸν δὲ αὐτὴν ἐπελθόντα διαλῦσαι. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τούτω ἐκομίζετο φορείῳ· θέαι δ' ἦσαν ἐν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Πομπηΐου θεάτρῳ, καὶ βουλευ-
ρίον ἔμελλε τῶν τις περὶ αὐτὸ οἴ-
ν ἔσεσθαι, εἰωθὸς ἐπὶ ταῖς θέαις
ε γίγνεσθαι· οἱ δ᾽ ἀμφὶ τὸν Βρῦ-
ἔωθεν κατὰ τὴν στοὰν τὴν περὶ
θέατρον τοῖς δεομένοις σφῶν ὡς
ρατηγῶν εὐσταθέστατα ἐχρημάτιζον.
υθανόμενοι δὲ περὶ τῶν γιγνομένων
ῶν τῷ Καίσαρι, καὶ τῆς ἀναθέ-
υς τοῦ βουλευτηρίου, πάνυ ἠπο-
οῦντο· καί τις, αὐτῶν ὧδε ἐχόντων,
Κάσκα χειρὸς λαβόμενος, εἶπε,
Σὺ μὲν ὄντα με φίλον ἀπέκρυ-
ψας, Βροῦτος δ᾽ ἀνήνεγκέ μοι.
αὶ ὁ μὲν Κάσκας ὑπὸ τοῦ συνειδό-
ος ἄφνω τεθορύβητο· ὁ δ᾽ ἐπι-
ειδιάσας ἔφη, Πόθεν οὖν ἔσται σοι
χρήματα τῆς ἀγορανομίας; καὶ ὁ
άσκας ἀνήνεγκεν. αὐτὸν δὲ Βροῦ-
ν καὶ Κάσσιον συννοοῦντάς τε ὄντας καὶ
ιαλογοῦντας ἀλλήλοις τῶν τις βου-
ευτῶν ἐπισπάσας, Πόπλιος Λαί-
ς, ἔφη συνεύχεσθαι περὶ ὧν ἔ-
στε κατὰ νοῦν· καὶ παρῄνει ἐπιταχύ-
ν. οἱ δὲ ἐθορυβήθησαν μὲν, ὑπὸ δὲ
κπλήξεως ἐσιώπων. φερομένου δὲ
ἤδη τοῦ Καίσαρος, τῶν οἰκείων τις
ὐτῷ, περὶ τῆσδε τῆς ἐπιβουλῆς μα-
ὼν, ἔθει μηνύσων ὃ ἔμαθεν. καὶ ὁ
ὲν ἐς Καλπουρνίαν ἦλθε, καὶ το-
οῦτο μόνον εἰπὼν ὅτι χρῄζοι Καί-
αρος ὑπὲρ ἔργων ἐπειγόντων, ἀνέ-
μεν αὐτὸν ἐπανελθεῖν ἀπὸ τοῦ βου-
ευτηρίου· οὐκ εἰς τέλος ἄρα τὰ
γνόμενα πάντα πεπυσμένος. ὁ
ἐν Κνίδῳ γεγονὼς αὐτῷ ξένος
Ἀρτεμίδωρος, ἐς τὸ βουλευτήριον
ροδραμὼν, εὗρεν ἤδη ἀναιρούμενον.
ὑπὸ δ᾽ ἄλλου καὶ βιβλίον περὶ τῆς
πιβουλῆς ἐπιδοθὲν αὐτῷ προθυο-
μένῳ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ εὐθὺς
ιόντι, μετὰ χεῖρας εὑρέθη τεθνεῶ-

peii theatro, & ſenatus immi-
nentes huic ædes petiit, ut mos
eſt ſpectaculorum tempore. Eò
mane Brutus & Caſſius prætores
in porticu ante theatrum magna
tranquillitate jus reddebant pe-
tentibus: ſed ubi cognoverunt
Cæſarem non litare, ideóque ſe-
natum differri, valde turbaban-
tur: quum quidam apprehenſa
manu Caſcæ, Tu, inquit, me
amicum celaſti, ſed Brutus mihi
retulit. Et Caſca quidem præ
conſcientia repentè exhorruit:
tum alter ſubridens, Unde igitur
tibi erit ad ædilitatem pecunia? &
Caſca ei retulit. Ipſos verò Bru-
tum & Caſſium cogitabundos &
inter ſe colloquentes, quum ſe-
duxiſſet unus ſenatorum, Po-
pilius Lænas, ſic allocutus eſt, Popilii Lænæ dictum.
Deos precor ut bene vertant
quod habetis in animo: ſimúl-
que juſſit accelerarent: illi turba-
ti præ metu ſiluerunt. Quum ve-
rò jam in lectica deſerretur Cæ-
ſar, domeſticorum quidam indi-
caturus quæ de inſidiis paratis di-
dicerat, curſim venit ad Cal-
purniam: nec aliud prolócutus
quàm opus ſe habere Cæſaris
colloquio, de rebus urgentibus,
expectabat ejus è curia reditum,
quia non perfectè rem intellexe-
rat. Ceterùm hoſpes ejus Arte- 501
midorus Gnidius in curiam ac- Artemidorus Gnidius.
currens, ſupervenit recens occi-
ſo: alius tabellas etiam inſidia-
rum indices ante curiam ſacrifi-
canti obtulit: ſed ille nihil mora-
tus introgreſſus eſt: tabellæ pòſt
repertæ ſunt in manu occiſi. Ex-

ſcendenti verò è lectica occurrit Lænas, is qui paulo antè Caſſio bene precatus fuerat, cum eóque ſolus ſeriò locutus eſt: quo viſo territi ſunt conjurationis principes, maximè quòd longior eſſet ſermo: jámque ſibi invicem innuebant, ut ſeipſos priuſquam comprehenderentur, transfigerent: ſed quum magis ac magis obſervantibus geſtus Lænatis ſimilior videretur precanti aliquid quàm indicanti, differebant: ut verò poſt ſermonem viderunt agentem gratias, receperunt animum. Eſt autem mos magiſtratibus curiam intraturis, prius uti aruſpicum opera: ac rurſum in prima Cæſaris victima cor defuit, vel, ut alii dicunt, caput extorum: id quum aruſpex interpretaretur lethale ſignum, ridens ille, ait, in Hiſpania quoque cum Pompeio dimicaturo oblatum ſimile. Quúmque aruſpex reſpondiſſet, tum quoque magnum eum adiſſe diſcrimen capitis, nunc verò majus etiam exta minari, Cæſar juſſit aliam mactari victimam: &, quum ne tum quidem litaret, veritus ſenatum morari diutius, inimicis amicorum ſpecie urgentibus, introgreſſus eſt contempto periculo: neceſſe enim erat evenire ei quod evenit. Ad Antonium verò pro foribus confabulatione diſtinendum relictus eſt Trebonius: ceteri Cæſarem in ſella circumſteterunt ex more amicitiæ, ſub veſte inſtructi parvis gladiis. Ib[i] Tullius Cimber ex adverſo ſtans, fratri exulanti rogabat reditum

Omina Cæſari mortem portendentia.

Cæſar aruſpicem ridet.

τος. ἄρτι δ' ἐκβαίνοντι τοῦ φορ[είου] Λαίνας, ὁ τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσσ[ιον] πρὸ ὀλίγου συνευξάμενος, ἐντ[υ]χὼν, διελέγετο ἰδίᾳ μετὰ σπουδῆς· τοὺς μὲν ἥτε ὄψις αὐτίκα τοῦ γιγ[νο]μένου κατέπληξε καὶ τὸ μῆκος τ[ῆς] ἐντεύξεως· καὶ διένευον ἀλλήλ[οις] διαχρήσασθαι σφᾶς αὐτοὺς πρὸ συ[λ]λήψεως. προϊόντος δὲ τοῦ λόγου τὸν Λαίναν ὁρῶντες οὐ μηνύοντι μᾶλλον ἢ περί του δεομένῳ καὶ λιπαροῦντι ἐοικότα, ἀνέφερον· ὡς δ' ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ ἀσπασάμενον εἶδο[ν] ἀνεθάρρησαν· ἔθος δ' ἐστὶ τοῖς ἄ[ρ]χουσιν ἐς τὴν βουλὴν εἰσιοῦσιν, οἰ[ω]νίζεσθαι προεισιοῦσι. καὶ πάλιν τῶν ἱ[ε]ρῶν τῷ Καίσαρι τὸ μὲν πρῶτον ἄνευ καρδίας, ἢ (ὡς ἕτεροι λέγου[σι]σιν) ἡ κεφαλὴ τοῖς σπλάγχνοις λεῖπε· καὶ τοῦ μάντεως εἰπόντος θάνατον τὸ σημεῖον εἶναι, γελάσα[ς] ἔφη τοιοῦτον αὐτῷ καὶ περὶ Ἰβηρία[ν] γενέσθαι πολεμοῦντι Πομπηΐῳ. ἀποκριναμένου δὲ τοῦ μάντεως ὅτι καὶ τό[τε] κινδυνεύσειε λαμπρῶς, καὶ νῦν ἐ[πι]πιθανώτερον εἴη τὸ σημεῖον, αὖθ[ις] αὐτὸν ὁ Καῖσαρ ἐκέλευε θύεσθα[ι] καὶ οὐδενὸς οὐδ' ὡς καλλιερουμένου τὴν βουλὴν βραδύνουσαν αἰδούμε[νο]νος, καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὡς φίλω[ν] ἐπειγόμενος, ἐστήκει, τῶν ἐχθρῶν καταφρονήσας· χρῆν γὰρ ἃ ἐχρῆν Καί[σ]σαρι γενέσθαι. οἱ δ' Ἀντώνιον μὲ[ν] περὶ θυρῶν ἀποδιατρίβειν ἐν ὁμιλία[ις] Τρεβώνιον ἐξ ἑαυτῶν ὑπελίποντο Καίσαρα δ' ἐπὶ τοῦ θρόνου προκα[θί]θίσαντα περιέστησαν, οἷα φίλοι, σὺ[ν] λεληθόσι ξιφιδίοις. καὶ αὐτῶν Ἀτίλιος μὲν Κίμβερ, ἐντυχὼν ἐς πρόσωπον, ἀδελφῷ φυγάδι κάθοδον ἤ[τει]

τει

ει· ἀντιθεμένου δὲ καὶ ἀντιλέγοντος
λως τοῦ Καίσαρος, ὁ μὲν Κίμβερ
υτοῦ τῆς πορφύρας, ὡς ἔτι δεόμε-
ος, ἐλάβετο, καὶ τὸ εἷμα περι-
πάσας, ἐπὶ τὸν τράχηλον εἷλκε,
οῶν, Τί βραδύνετε ὦ φίλοι; Κά-
κας δ' ἐπελθὼν ὑπὲρ κεφαλῆς,
πὶ τῆς σφαγῆς τὸ ξίφος ἤρεισε
ρῶτος· παρολισθὼν δὲ ἀνέτεμε
ὸ στῆθος. καὶ ὁ Καῖσαρ τό, τε ἱ-
μάτιον ἀπὸ τοῦ Κίμβερος ἐπισπά-
ας, καὶ τῆς χειρὸς τοῦ Κάσκα λαβό-
μενος, καὶ καταπεδραμὼν ἀπὸ τοῦ
ρόνου, καὶ ἐπιστραφεὶς, τὸν Κάσκαν
λκυσε σὺν βίᾳ πολλῇ· οὕτω δ' ἔ-
οντος αὐτοῦ, τὸ πλευρὸν ἕτερος
ς ἐπὶ συστροφῇ τεταμένον διελαύνει
ιφιδίῳ· καὶ Κάσσιος ἐς τὸ πρόσω-
ον ἔπληξε, καὶ Βροῦτος ἐς τὸν μη-
ν ἐπάταξε, καὶ Βουκολιανὸς ἐς τὸ
ετάφρενον· ὥστε τὸν Καίσαρα ἐπὶ
τι σὺν ὀργῇ καὶ βοῇ, καθάπερ
ηρίον, ἐς ἕκαστον αὐτῶν ἐπιστρέφε-
θαι, μετὰ δὲ τὴν Βρούτου πληγὴν,
τε ἀπογιγνώσκοντα ἤδη, τὸ ἱμά-
ιον περικαλύψασθαι, καὶ πεσεῖν
σχημόνως παρὰ ἀνδριάντι Πομ-
ηΐου. οἱ δὲ καὶ ὡς ἐνύβριζον αὐτῷ
εσόντι, μέχρι τριῶν ἐπὶ εἴκοσι
ληγῶν. πολλοί τε διωθιζόμενοι μετὰ
ξιφῶν, ἀλλήλους ἔπληξαν.

Ἐκτελεσθέντος δὲ τοῖς φονεῦσι
οσοῦδε ἄγους ἐν ἱερῷ χωρίῳ, καὶ ἐς
νδρα ἱερὸν καὶ ἄσυλον, φυγή τε ἦν
νὰ τὸ βουλευτήριον αὐτίκα καὶ ἀ-
ὰ τὴν πόλιν ὅλην· καὶ ἐτρώθησαν
ινὲς τῶν βουλευτῶν ἐν τῷδε τῷ θο-
ρύβῳ, καὶ ἀπέθανον ἕτεροι. πολὺς
δὲ καὶ ἄλλος ἀστῶν τε καὶ ξένων ἐγί-
νετο φόνος, οὐ προβεβουλευμένος,
ἀλλ' οἷος ἐκ θορύβου πολιτικοῦ, καὶ ἀγνωσίας τῶν ἐπιλαβόντων. οἵτε γὰρ
μονομάχοι, ὡπλισμένοι ἕωθεν ὡς ἐπὶ δή τινα θέας ἐπίδειξιν, ἐκ τοῦ

& pernegantis, quaſi amplius
deprecaturus, apprehendit to-
gam purpuream: eámque in cer-
vicem ejus retorquendo ac tra-
hendo, exclamavit, Quid ceſſa- Cæſar confoditur.
tis amici? Caſca verò primus o-
mnium gladio ſupernè ejus ju-
gulum petiit, ſed aberrans, pe-
ctus vulneravit: tum Cæſar re-
pulſo Cimbro, & Caſcæ manu 502
correpta, de ſella deſiliit, & in
ipſum Caſcam fecit impetum. In
ea colluctatione alius latus ejus Cæſaris
perfodit gladiolo, Caſſius vulnus percuſſo-
inflixit in faciem, Brutus femur res.
ſuffodit, Bucolianus ſauciavit oc-
ciput: ita ut Cæſar furens fren-
dénſque feræ modò, nunc in
hunc, nunc in illum ſe obverte-
ret. Porro poſt ictum Bruti, jam
deficiens veſte caput obvolvit,
& ſinu deducto honeſtè cecidit Cæſar ad
ad Pompeii ſtatuam. Illi verò in Pompeii ſtatuam
jacentem etiam pergebant ſævi- cadit.
re, donec XXIII plagæ infli-
ctæ ſunt corpori: ita ut dum cer-
tatim appetitur, per errorem a-
lius percuteret alium.

Perpetrato autem ab homici-
dis hoc ſcelere, in ſacrato loco &
in ſacroſanctum hominem, fu-
ga orta eſt & in curia & per to-
tam Urbem: ſenatores etiam in
eo tumultu vulnerati ſunt ali-
quot, & occiſi alii. Facta eſt &
aliorum civium ac exterorum
cædes, non conſultò, ſed ut fit
in tumultu publico incertis auto-
ribus: nam & gladiatores mane
armati quaſi futuri ſpectaculo, è

theatro excurrerunt ad ſenatorum podium, & ſpectatorum turba metu attonita curſim diſperſa eſt, tum res venales diripiebantur, fores omnes claudebantur, tecta petebantur ad arcendos impetus. Antonius quoque ſuas ædes muniebat conjectans & ſe neci deſtinatum unà cum Cæſare: Lepidus item magiſter equitum, ut factum cognovit in foro, evaſit in inſulam fluminis, ubi legionem habebat: quam traduxit in campum, quo expeditior eſſet ad mandata Antonii: nam ei cedebat ut amico Cæſaris & tum conſuli. Militibus etiam libebat ulciſci necem tam indignam Cæſaris, ſed verebantur ſenatum faventem homicidis ideóque expectabant amplius: circa ipſum verò Cæſarem nihil militum fuerat. nec enim delectabatur ſatellitio, contentus ſolis apparitoribus: & deducebatur etiam à pleriſque magiſtrati-
503 bus, aliáque turba tam exterorum quàm civium, multis quoque libertis & ſervis è domo ad curiam proſequentibus. Quibus uno momento diffugientibus, ſoli tres ſervuli eum non deſeruerunt: qui corpus in lecticam impoſitum tranſtulerunt, impariter ſuccollantes terræ mariſque paulo antè dominum. Percuſſores autem ejus voluerant quidem aliquid in ſenatu dicere: ſed quum nemo ibi maneret, togis circum lævas manus obvolutis vice clypei, cruentos gladios tenentes currentéſque vocifera-

θεάτρου διέθεον ἐς τὰ τοῦ βουλευτηρίου παραφράγματα· καὶ τὸ θέατρον ὑπὸ ἐκπλήξεως σὺν φόβῳ καὶ δρόμῳ διελύετο, τά τε ὤνια ἡρπάζετο. καὶ τὰς θύρας ἅπαντες ἀπέκλειον, καὶ ἀπὸ τῶν τεγῶν εἰς ἄμυναν ἡτοιμάζετο. Ἀντωνιός τε τὴν οἰκίαν ὠχύρου, τεκμαιρόμενος συνεπιβουλεύεσθαι τῷ Καίσαρι. καὶ Λέπιδος ὁ ἵππαρχος ἐν ἀγορᾷ μὲν ὢν ἐπύθετο τοῦ γεγονότος. ἐς δὲ τὴν ἐν τῷ ποταμῷ νῆσον διαδραμὼν, ἔνθα ἦν αὐτῷ τέλος στρατιωτῶν, ἐς τὸ πεδίον αὐτοὺς μετεβίβαζεν, ὡς ἑτοιμοτέρους ἕξων ἐς τὰ παραγγελλόμενα ὑπ᾽ Ἀντωνίου· Ἀντωνίῳ γὰρ ἐξίστατο, φίλῳ τε τοῦ Καίσαρος ὄντι μᾶλλον καὶ ὑπάτῳ. καὶ αὐτοῖς σκεπτομένοις ὁρμὴ μὲν ἦν ἀμύνειν τῷ Καίσαρι τοιάδε παθόντι, τὴν δὲ βουλὴν πρὸς τῶν ἀνδροφόνων ἐσομένην ἐδεδοίκεσαν, καὶ τὸ μέλλον ἔτι περιεσκόπουν. ἀμφὶ δὲ αὐτῷ Καίσαρι στρατιωτικὸν μὲν οὐκ ἦν· οὐ γὰρ δορυφόροις ἠρέσκετο, τῇ δὲ τῆς ἡγεμονίας ὑπηρεσίᾳ μόνῃ· καὶ αἱ πλέονες ἀρχαὶ καὶ πολὺς ὅμιλος ἄλλος ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ πολὺς θεραπόντων καὶ ἐξελευθέρων αὐτὸν ἐπὶ τὸ βουλευτήριον ἐκ τῆς οἰκίας παρεπεπόμφεισαν· ὧν ἀθρόως διαφυγόντων, τρεῖς θεράποντες μόνοι παρέμειναν, οἳ τὸ σῶμα ἐς τὸ φορεῖον ἐνθέμενοι, διεκόμισαν οἴκαδε ἀνωμάλως, οἷα τρεῖς, τὸν πρὸ ὀλίγου γῆς καὶ θαλάσσης προστάτην. οἱ δὲ σφαγεῖς ἐβούλοντο μὲν τι εἰπεῖν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, οὐδενὸς δὲ παραμείναντος, τὰ ἱμάτια ταῖς λαιαῖς, ὥσπερ ἀσπίδας, περιπλεξάμενοι, καὶ τὰ ξίφη μετὰ τοῦ αἵματος ἔχον-

τες, ἐβοηδρόμουν βασιλέα καὶ τύραννον ἀνελεῖν. καὶ πῖλον τις ἐπὶ δόρατος ἔφερε, σύμβολον ἐλευθερώσεως. ἐπί τε τὴν πάτριον πολιτείαν παρεκάλουν, καὶ Βρούτου τοῦ πάλαι καὶ τῶν τότε σφίσιν ὀμωμοσμένων ἐπὶ τοῖς πάλαι βασιλεῦσιν ἀνεμίμνησκον· συνέθεον δὲ αὐτοῖς τινὲς χρησάμενοι ξιφίδια, οἱ τοῦ ἔργου μὴ μετασχόντες, προσεποιοῦντο τὴν δόξαν, Λέντλος τε ὁ Σπινθὴρ καὶ Φαώνιος, καὶ Ἀκουῖνος, καὶ Δολοβέλλας, καὶ Μοῦρκος, καὶ Πετίσκος· οἱ τῆς μὲν δόξης οὐ μετέχον, τῆς δὲ τιμωρίας τοῖς ἁμαρτοῦσι συνέτυχον. τοῦ δήμου δὲ αὐτοῖς οὐ προσθέοντος, ἠπόρουν καὶ ἐδεδοίκεσαν, τῇ μὲν βουλῇ, καὶ εἰ αὐτίκα ὑφ' ἀγνοίας καὶ θορύβου διέφυγε, θαρροῦντες ὅμως, συγγενέσι τε σφῶν καὶ φίλοις οὖσι, βαρυνομένοις τε τὴν τυραννίδα ὁμοίως· τὸν δὲ δῆμον ὑφορώμενοι καὶ τοὺς ἐστρατευμένους τῷ Καίσαρι, πολλοὺς ἐν τῇ πόλει τότε παρόντας· τοὺς μὲν, ἄρτι τῆς στρατείας ἀφειμένους, καὶ ἐς κληρουχίας διατεταγμένους· τοὺς δὲ, προαπῳκισμένους μὲν, ἐς δὲ παραπομπὴν τοῦ Καίσαρος ἐξιόντος ἀφιγμένους· Λέπιδόν τε ἐδεδοίκεσαν καὶ τὸν ὑπὸ τῷ Λεπίδῳ στρατὸν ἐν τῇ πόλει, καὶ Ἀντώνιον ὑπατεύοντα, μὴ ἀντὶ τῆς βουλῆς τῷ δήμῳ μόνῳ χρώμενος, ἐργάσαιτο τι δεινὸν αὐτούς·

ΟΥ῞τω δ' ἔχοντες ἐς τὸ Καπιτώλιον σὺν τοῖς μονομάχοις ἀνέθορον· καὶ αὐτοῖς βουλευομένοις ἔδοξεν ἐπὶ τὰ πλήθη μισθώματα περιπέμ-

bantur, Regem & tyrannum ſe occidiſſe, præferente quodam in haſta pileum, recuperatæ libertatis inſigne: ſimúlque hortabantur populum ad reſtituendam rempublicam, revocando in memoriam Brutum illum primum, & jusjurandum, quo tunc cives univerſos unà cum omni poſteritate obſtrinxit. Currebant cum eis etiam aliquot alii gladiis arreptis, quamvis non eſſent facinoris ſocii, tamen cupientes videri participes gloriæ: & in his Lentulus Spinter, Favonius, Aquinus, Dolobella, Murcus, Peticus: quibus gloria quidem frui non contigit, ſed pœnas dederunt eaſdem cum ſontibus. Quoniam autem plebs eis ſe non adjungebat, hæſitabant inopes conſilii & metuebant: de ſenatu quidem, quamvis per ignorantiam & tumultum ſtatim diffugerat, bene ſperantes: vel quòd ipſis cognati amicíque eſſent plerique ejus ordinis, vel quòd & illi moleſtè ferrent tyrannidem: plebem autem ſuſpectam habentes & emeritos Cæſaris, quorum tunc in Urbe magnus aderat numerus, partim recens dimiſſorum & agris donatorum, partim jam antè deductorum in colonias, ſed tunc præſentium ut proſequerentur Cæſarem: Lepidus quoque timebatur cum urbana legione, & conſul Antonius, ne omiſſo ſenatu ad plebem ſe conferens aliquid damni daret.

Pœnas eaſdem cum ſontibus dederunt qui participes gloriæ cædis Cæſaris voluerunt eſſe.

In hoc rerum ſtatu Capitolium cum gladiatoribus occupant: ubi conſultantibus placuit plebem largitionibus tentare. ſperabant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

enim, ſi aliqui ex plebe incipe-
rent factum laudare, ceteros
exemplum eorum ſecuturos, a-
more libertatis & deſiderio rei-
504 publicæ. quòd putarent omnino
talem adhuc populum Roma-
num, qualem audierant fuiſſe
quo tempore Brutus reges expu-
lit: non intelligentes expectare
ſe duas res inter ſe contrarias, ut
iidem libertatem ament, qui lar-
gitionibus corrumpantur. Qua-
rum hæc altera multò erat faci-
lior, ut in depravata jamdudum
republica. Nam urbana multitu-
do jam mixta eſt omnigenis ex-
teris: & libertini æquo jure de-
gunt cum aliis civibus, & ſervus
cultu eodem utitur quo & domi-
nus, exceptáque ſenatoria veſte
ceterarum uſus eſt promiſcuus.
Præterea propter frumentum
quod pauperibus in ſola Urbe
diſtribuitur, otioſa, mendica, te-
merariáque plebs eò confluit ex
Italia. Huc accedebat multitudo
emeritorum, qui non dimitte-
bantur ut olim in ſuam quiſque
patriam, nimirum non pauci pa-
rum innocenter exactæ militiæ
ſibi conſcii: ſed communiter in
alienos agros domóſque mitten-
di catervatim diverſabantur, per
fana & porticus ſub uno ſigno &
uno deducendæ coloniæ princi-
pe: qui rebus ſuis quo expeditio-
res ad profectionem eſſent di-
venditis, venales erant ad quam-
vis operam: quare non magno
negotio multi id genus à Caſſia-
nis ſtatim in forum contracti
ſunt. Hi quamvis mercenarii, laudare tamen factum non aude-

πειν· ἤλπιζον γὰρ ἐξαρχομένων τινῶ
ἐπαινεῖν τὰ γεγενημένα, καὶ τοὺς ἀλ-
λους συνεπιλήψεσθαι λογισμῷ τε τ
ἐλευθερίας καὶ πόθῳ τῆς πολιτείας·
ἔτι γὰρ ᾤοντο τὸν δῆμον εἶναι Ῥω-
μαῖον ἀκριβῶς, οἷον ἐπὶ τοῦ πά-
λαι Βρούτου τὴν τότε βασιλείαν κα-
θαιροῦντος ἐπυνθάνοντο γενέσθαι·
οὐ συνιέσαν, δύο τάδε ἀλλήλοις ἐν-
αντία προσδοκῶντες, φιλελευθέ-
ρους ὁμοῦ καὶ μισθωτοὺς σφίσιν ἔσεσθ
χρησίμως τοὺς παρόντας. ὧν θάτε-
ρον εὐχερέστερον ἦν, διεφθαρμένης ἐ
πολλοῦ τῆς πολιτείας. παμμιγές τ
γάρ ἐστιν ἤδη τὸ πλῆθος, ὑπὸ ξε-
νίας, καὶ ὁ ἐξελεύθερος αὐτοῖς ἰσοπο-
λίτης ἐστὶ, καὶ ὁ δουλεύων ἔτι τὸ σχῆ-
μα τοῖς δεσπόταις ὅμοιος (χωρὶ
γὰρ τῆς βουλευτικῆς ἡ ἄλλη στολ
τοῖς θεράπουσιν ἐστὶν ἐπίκοινος) τό, τ
σιτηρέσιον τοῖς πένησι χορηγούμενο
ἐν μόνῃ Ῥώμῃ, τὸ ἀργὸν καὶ πτω-
χεῦον καὶ ταχυεργὸν τῆς Ἰταλίας
λεὼν ἐς τὴν Ῥώμην ἐπάγεται. τό, τ
πλῆθος τῶν ἀποστρατευομένων,
διαλυόμενον ἐς τὰς πατρίδας ἔτι
ὡς πάλαι, καθ᾽ ἕνα ἄνδρα, δέει τοῦ
μὴ δικαίους πολέμους ἐνίους ὡς πε-
πολεμηκέναι, κοινῇ δὲ ἐς κληρου-
χίας ἀδίκους ἀλλοτρίας τε γῆς καὶ
ἀλλοτρίων οἰκιῶν ἐξιὸν, ἄθρουν τό-
τε ἐσταθμευεν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ τε-
μένεσιν, ὑφ᾽ ἑνὶ σημείῳ καὶ ὑφ᾽ ἑνὶ
ἄρχοντι τῆς ἀποικίας· τὰ μὲν ὄντα
σφίσιν ὡς ἔξοδον ἤδη διαπεπρακό-
τες, εὔωνοι δ᾽ ἐς ὅ, τι μισθοῖντο. ὅ-
θεν οὐ δυσχερῶς ἐκ τοσῶνδε καὶ τοιῶν-
δε ἀνδρῶν πλῆθός τε τοῖς ἀμφὶ τὸν
Κάσσιον ἐς τὴν ἀγορὰν εὐθὺς ἀγή-
γερτο· οἱ, καίπερ ὄντες ἔμμισθοι,
τὰ μὲν γενόμενα ἐπαινεῖν οὐκ ἐθάρρουν,

δεδιότες

δεδιότες τὴν Καίσαρος δόξαν, καὶ τὸ πρὸς τῶν ἑτέρων ἐσόμενον· ὡς δ' ἐπὶ συμφέροντι κοινῷ τὴν εἰρήνην ἐπεβόων, καὶ θαμινὰ τοὺς ἄρχοντας ὑπὲρ αὐτῆς παρεκάλουν (τέχνασμα τοῦτό ἐστι τῶν ἀνδροφόνων) σωτηρίαν ἐπινοοῦντες. οὐ γὰρ ἔσεσθαι τὴν εἰρήνην, μὴ γενομένης αὐτοῖς ἀμνηστίας. ὧδε δὲ αὐτοῖς ἔχουσι πρῶτος ἐπιφαίνεται Κίννας στρατηγὸς, οἰκεῖος ὢν ἐξ ἐπιγαμίας τοῦ Καίσαρος, καὶ παρὰ δόξαν ἐπελθὼν ἐς μέσους, τήν τε ἐσθῆτα τὴν στρατηγικὴν ἀπεδύσατο, ὡς παρὰ τυράννου δεδομένης ὑπερορῶν, καὶ τὸν Καίσαρα τύραννον ἐκάλει, καὶ τοὺς ἀνελόντας, τυραννοκτόνους· καὶ τὸ πεπραγμένον ἐσέμνυνεν, ὡς ὁμοιότατον μάλιστα τοῦ προγονικοῦ, καὶ τοὺς ἄνδρας, ὡς εὐεργέτας, καλεῖν ἐκέλευεν ἐκ τοῦ Καπιτωλίου καὶ γεραίρειν. καὶ Κίννας μὲν οὕτως ἔλεξεν. οἱ δὲ, τὸ καθαρὸν τοῦ πλήθους οὐχ ὁρῶντες ἐπιμιγνύμενον αὐτοῖς, οὐκ ἐκάλουν τοὺς ἄνδρας, οὐδέ τι πλέον ἢ περὶ τῆς εἰρήνης μόνης αὖθις παρεκάλουν. ἐπεὶ δὲ καὶ Δολοβέλλας, νέος ἀνὴρ καὶ περιώνυμος, ὑπατεύειν ὑπ' αὐτοῦ Καίσαρος ἐς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἔτους ᾑρημένος, ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐξορμήσειε τῆς πόλεως, τὴν μὲν ὕπατον ἐσθῆτα ἠμφιέσατο, καὶ τὰ σημεῖα τῆς ἀρχῆς περιεστήσατο, τῷ δὲ ταῦτα οἱ παρασχόντα δεύτερος ὅδε ἐλοιδόρει, καὶ συνεγνωκέναι τοῖς ἐπ' αὐτῷ βεβουλευμένοις ὑπεκρίνετο, καὶ μόνης ἄκων τῆς χειρὸς ἀπολειφθῆναι· (εἰσὶ δ' οἳ καὶ λέγουσιν αὐτὸν εἰσηγήσασθαι τὴν ἡμέραν θέσθαι τῇ πόλει γενέθλιον) τότε δὴ καὶ οἱ μεμισθωμένοι ἀνεθάῤῥουν, ὡς καὶ στρατηγοῦ καὶ ὑπάτου σφίσι συγγνωμόνων

bant, veriti Cæſaris gloriam &
adverſariorum conatus: ſed qua-
ſi amore commodi publici pa-
cem acclamabant, eámque à
magiſtratibus rogabant, hac arte
conſulentes homicidarum inco-
lumitati, quòd pax coire non
poſſet, niſi per oblivionem inju-
riæ. In hoc ſtatu primus omnium
eis ſupervenit Cinna prætor, af-
finis Cæſaris, & præter expe-
ctationem progreſſus in medios
exuit purpuram prætoriam, qua-
ſi contemnens à tyranno datam:
invectúſque in Cæſarem, tyran-
num vocitabat, & interfectores,
tyrannicidas, laudibus attollens
eorum facinus, ut ſimillimum ei
quod majores illorum quondam
perpetraverant: ſimúlque tam 505
egregios viros ut bene meritos
vocari jubebat è Capitolio, &
ornari præmiis. In hanc ſenten-
tiam Cinna locuto, turba videns
plebem incorruptam abeſſe, vo-
care illos noluit, tantùm pacem
petebat acclamationibus. Sed
poſtquam Dolobella vir juvenis
& clarus, ab ipſo Cæſare abituro
deſignatus coſ. in ejus anni reli-
quum, cum purpura & inſigniis
progreſſus, poſt Cinnam in au-
torem ſuæ dignitatis graviter
multíſque convitiis concionatus
eſt, facinori ſe ignoſcere ſimu-
lans, cui ſe quoque interfuiſſe cu-
peret: &, ut quidam produnt,
rogationem tulit ut in poſterum
ea dies natalis Urbis haberetur:
tum verò mercenaria turba ani-
mos recepit, quaſi prætore con-
ſuléque ſibi veniam dantibus:

Cinna prætor, Cæſaris affinis, in Cæſarem invehitur.

Dolobella.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

juſſitque Caſſianos ex templo deſcendere. Illi verò gaudebant facto Dolobellæ, rati ſe opportunè nactos conſulem ætate vigentem, & alioquin nobilem, quem opponant Antonio. Sed Caſſius tantùm deſcendit & cum eo M. Brutus, manum cruentam præ ſe ferens, vulneratam à Caſſio, dum eodem momento plagas infligunt Cæſari. Qui ubi venerunt in medium, neuter dixit quidquam humile: ſed quaſi abſque controverſia honeſtum facinus laudabat alter alterius, Urbem fortunatam inde prædicando: & Decimo Bruto præclarum ferebant teſtimonium, quòd gladiatores ſibi præbuiſſet in tempore: hortabantúrque populum ut majorum ſuorum vellet eſſe ſimilis, qui reges ejecerunt, & quidem non vi regnum adeptos ut Cæſar, ſed electos legitimè: cenſebántque vocandum Sextum Magni Pompeii reipublicæ propugnatoris filium, qui eo tempore à Cæſarianis impugnabatur in Hiſpania: ſimúlque Ceſetium ac Marullum tribunos plebis à Cæſare magiſtratu privatos & tunc exules. His dictis reverſi ſunt in Capitolium: non enim fidebant præſenti multitudini. Quúmque jam permitteretur domeſticis eorum & cognatis in templum ad ipſos commeare: electi ſunt qui legatione pro eis fungerentur ad Lepidum & Antonium, de concordia, & cura libertatis, præcavendíſque incommodis patriæ, quæ ſequi ſolent diſcordiam: id quod legati conabantur impetrare, non

M. Brutus à Caſſio vulneratus dum infligunt plagas Cæſari.

M. Bruti & Caſſii ſpiritus.

506
Legati ad Lepidum & Antonium de concordia.

ὄντων, καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον ἐκ τοῦ ἱεροῦ κατεκάλουν. οἱ δὲ ἥδοντο μὲν τῷ Δολοβέλλᾳ, καὶ ἐνόμιζον ἄνδρα νέον καὶ γνώριμον καὶ ὕπατον ἕξειν ἐς ἐναντίωσιν Ἀντωνίου. κατῄεσαν δ᾽ αὐτῶν μόνοι Κάσσιός τε καὶ Βροῦτος ὁ Μάρκος, ᾑμαγμένος τὴν χεῖρα (συγκατετρώκεσαν γὰρ δὴ τὰς πληγὰς ἐπὶ τὸν Καίσαρα Κάσσιός τε καὶ Βροῦτος) ἐπει δὲ παρῆλθον ἐς τὸ μέσον, οὐδὲν ταπεινὸν οὐδέτερος εἶπεν, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ καλοῖς ὁμολογουμένοις ἀλλήλους ἐπῄνουν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ Δεκίμῳ μάλιστα ἐμαρτύρουν, ὅτι τοὺς μονομάχους σφίσιν ἐν καιρῷ παράσχοι. τόν τε δῆμον ἐξώτρυνον ὅμοια τοῖς προγόνοις ἐργάσασθαι τοῖς καθελοῦσι τοὺς βασιλέας, οὐκ ἐκ βίας ἄρχοντας, ὥσπερ ὁ Καῖσαρ, ἀλλ᾽ ᾑρημένους ὑπὸ νόμοις, Σέξστον τε Πομπήϊον τὸν Πομπηΐου Μάγνου τοῦ Καίσαρι ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας πεπολεμηκότος, καλεῖν ἠξίουν, πολεμούμενον ἔτι πρὸς τῶν Καίσαρος στρατηγῶν ἐν Ἰβηρίᾳ· καὶ τοὺς δημάρχους, Σίτλον καὶ Μάρυλλον, οἳ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἀφαιρεθέντες ἠλῶντο. τοιάδε μὲν εἶπον οἱ περὶ τὸν Κάσσιον, καὶ ἐπανῆλθον αὖθις ἐς τὸ Καπιτώλιον· οὐ γὰρ ἐθάρρουν πω τοῖς παροῦσι. τῶν δ᾽ οἰκείων σφίσι καὶ συγγενῶν τότε πρῶτον ἐς τὸ ἱερὸν ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς δυνηθέντων, ᾑρέθησαν οἱ πρεσβεύσοντες ὑπὲρ αὐτῶν ἐς Λέπιδόν τε καὶ Ἀντώνιον, ὁμονοίας πέρι, καὶ προνοίας τῆς ἐλευθερίας, καὶ φειδοῦς τῶν ἐσομένων τῇ πατρίδι κακῶν, εἰ μὴ συμφρονοῖεν, καὶ ἐδέον-

το οἱ πεμφθέντες, οὐκ ἐπαινοῦντες μὲν τὸ πεπραγμένον (οὐ γὰρ ἐθάρρουν ἐν φίλοις Καίσαρος) γενόμενον δ' ἐνεγκεῖν ἀξιοῦντες, ἐλέῳ τε τῶν δεδρακότων αὐτό, οὐ κατὰ μῖσος, ἀλλ' ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πατρίδος, καὶ οἴκτῳ τῆς πόλεως, κεκακωμένης στάσεσιν ἤδη συνεχέσιν, εἰ καὶ τοὺς ὑπολοίπους ἀγαθοὺς ἄνδρας ἡ μέλλουσα στάσις διολέσει. οὐδὲ γὰρ ὅσιον, εἴ τις αὐτοῖς ἐστὶν ἔχθρα πρὸς ἐνίους, ἐν τοῖς δημοσίοις κινδύνοις ἐξετάζειν· πολὺ δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ τὰ ἴδια καταθέσθαι· ἤ, εἴ τις ἀνηκέστως ἔχει, τὰ ἴδια ἐν τῷ παρόντι ἀναθέσθαι. Ἀντώνιος δὲ καὶ Λέπιδος ἐβούλοντο μὲν ἀμύνειν Καίσαρι, ὡς μοι προείρηται, εἴτε φιλίας ἕνεκα, εἴτε τῶν ὀμωμοσμένων· εἴτε καὶ ἀρχῆς ὀρεγόμενοι, καὶ νομίζοντες εὐμαρέστερα σφίσιν ἅπαντα ἔσεσθαι, τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ἀνδρῶν ἀθρόως ἐκποδὼν γενομένων· τοὺς δὲ φίλους καὶ συγγενεῖς αὐτῶν ἐδεδοίκεσαν, καὶ τὴν ἄλλην βουλὴν ἐπιρρέουσαν ἐς ἐκείνους· Δεκίμου τε μάλιστα τῆς ὁμόρου Κελτικῆς ᾑρημένου ὑπὸ Καίσαρος ἄρχειν, στρατὸν πολὺν ἐχούσης· ἐδόκει δὲ καραδοκεῖν ἔτι τὰ γινόμενα καὶ τεχνάζειν, εἰ δύναιτο περισπάσαι πρὸς ἑαυτὸν τὴν στρατιὰν τοῦ Δεκίμου, ἄθυμον ἤδη τοῖς ἀτρύτοις πόνοις γεγενημένην. οὕτω δὲ δόξαν αὐτοῖς, ὁ Ἀντώνιος τοὺς εἰπόντας ἠμείψατο, Κατὰ μὲν ἔχθραν ἰδίαν οὐδὲν ἐργασόμεθα, ἕνεκα δὲ τοῦ μύσους καὶ ὧν Καίσαρι πάντες ὠμόσαμεν, φύλακες αὐτῷ τοῦ σώματος ἢ τιμωροὶ παθόντι ἔσεσθαι, εὔορκον ἦν τὸ ἄγος ἐξελαύνειν, καὶ μετ' ὀλιγωτέρων καθαρῶν βιοῦν μᾶλλον, ἢ πάντας ἐνόχους ἐ-

laudantes quidem factum (nec enim audebant apud amicos Cæſaris) ferendum tamen cenſentes, & venia dignos ejus autores, non illius odio, provectos eò, ſed amore patriæ, miſerabantúrque conditionem Urbis jam antè exhauſtæ continuis ſeditionibus, ſi ne reliquis quidem parceretur bonis civibus: periniquum enim eſſe propter privatas ſimultates, rempub. in diſcrimen adducere, nec abutendum occaſione ad explenda odia, ſed potius reip. donandas privatas injurias. Antonio verò Lepidóque non deerat voluntas ulciſcendi Cæſarem, ut jam dictum eſt, ſed timebant cognatos & amicos adverſariorum, ſenatúſque erga illos ſtudia maximè Decimi Bruti, tenentis cum magno exercitu vicinam Galliam, demandatam ſibi à Cæſare: itaque placuit occaſionem expectari amplius, & tentari ſi qua arte poſſent Decimi exercitum in partes ſuas pertrahere, jam feſſum longis laboribus. Tum Antonius fecit hæc verba, Ergo ex odio privato nihil agamus, ſed propter piaculum & ſacramentum, quod Cæſari omnes diximus, ſervaturos nos eum incolumem, aut ulturos ſi quid ei ſecus acciderit, religio poſtulat ut ſcelere contacti pellantur: & potius vivamus cum puris paucioribus, quàm faciamus nos omnes diris obnoxios: & quia vobis ita placere video, convenia-

Antonii verba ad legatos.

mus in curiam, & habita ratione religionis publicæ, valeat ea ſententia, quæ omnium conſenſu videbitur potior ceteris. Sic ille diſertè reſpondit: legati verò gratiis actis abierunt ſecuri cum ſpe optima, credentes ſibi favorem ſenatus nunquam defore. Tum Antonius juſſit cete-
507 ros magiſtratus per noctem excubias in urbe agere, & viciſſim in foro pro tribunali ſedere tanquam interdiu, accenſis per totam urbem ignibus, totáque nocte diſcurrebant familiares homicidarum ad ædes ſenatorias, deprecantes pro ipſis pariter & republica. Nec minor fiebat diſcurſus à colonorum præcipuis, multa minantibus niſi obtinerent agros & conceſſos jam & promiſſos inſuper. Jam verò & civium pars incorruptiſſima ſe recollegerat, poſtquam conjuratorum paucitatem intellexerunt, & recordatione meritorum Cæſaris ſubeunte animos, ſcindebatur in varias ſententias. Eadem nocte pecuniæ Cæſaris actorúmque ejus commentarii in ædes Antonii tranſlati ſunt, ſive Calpurnia quærente eis locum tutiorem, ſive id jubente ipſo Antonio.

Pecuniæ Cæſaris & actorum commentarii in ædes Antonii tranſlati.

Et ante lucem edicto ejus ſenatus in ædem Telluris convocatus eſt, propinquam domo ipſius: nam neque curiam adire audebat ſubjectam Capitolio, in quo gladiatores erant cum conjuratis, neque intro-

» ὄντας τῆς ἀρχῆς· ἀλλὰ δι' ὑμ
» οἷς οὕτω δοκεῖ, σκεψόμεθα με
» ὑμῶν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ ν
» μισθὸν εὐαγὲς ἔσεσθαι τῇ πόλ
» ὅ, τι ἂν κοινῇ δοκιμάσητε. Ὁ
ἀσφαλῶς οὕτως ἀπεκρίνατο· οἱ δ
χάριν τε ᾔδεσαν, καὶ ἀπεχώρουν,
ἐλπίδι βεβαίᾳ τὰ πάντα θέμενοι
τὴν γὰρ βουλὴν σφίσι συμπράξειν ἐ
πάντα ἐπεποίθεσαν. ὁ δὲ Ἀντώνιο
τὰς μὲν ἀρχὰς ἐκέλευσε νυκτοφυλακεῖν τὴν πόλιν, ἐκ διαστήματος ἐν μέσῳ περικαθημένας, ὥσπερ ἐ ἡμέρᾳ. καὶ ἦσαν πυραὶ πανταχοῦ κα τὸ ἄστυ· καὶ δι' αὐτῶν ἔθεον ἀνὰ τὴ νύκτα πᾶσαν ἐς τὰς τῶν βουλευτῶν οἰκίας οἱ τῶν ἀνδροφόνων οἰκεῖοι, παρακαλοῦντες ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίου πολιτείας. ἀντιπαρέθεον δὲ καὶ οἱ τῶν κληρούχων ἡγεμόνες, ἀπειλοῦντες, εἰ μή τις αὐτοῖς φυλάξει τὰς κληρουχίας τάς τε ἤδη δεδομένας καὶ τὰς ἐπηγγελμένας. ἤδη δὲ καὶ τῶν ἀστῶν ὁ καθαρώτατος λεὼς ἀνεθάρρει, τὴν ὀλιγότητα τῶν δεδρακότων πυνθανόμενοι· καὶ ἐς μνήμην τοῦ Καίσαρος ὑπεφέρετο, καὶ ταῖς γνώμαις διῃροῦντο. τῆς δ' αὐτῆς νυκτὸς καὶ τὰ χρήματα τοῦ Καίσαρος καὶ τὰ ὑπομνήματα τῆς ἀρχῆς ἐς τὸ Ἀντωνίου μετεκομίζετο, εἴτε τῆς γυναικὸς αὐτῆς τοῦ Καίσαρος ἐξ ἐπικινδύνου τότε οἰκίας ἐς ἀκινδυνοτέραν τὴν Ἀντωνίου μεταφερούσης, εἴτε τοῦ Ἀντωνίου κελεύσαντος.

Γιγνομένων δὲ τούτων, διαγράμματα νυκτὸς ἀνεγιγνώσκετο Ἀντωνίου τὴν βουλὴν συγκαλοῦντος ἔτι πρὸ ἡμέρας ἐς τὸ τῆς Γῆς ἱερὸν, ἀγχοτάτω μάλιστα ὂν τῆς οἰκίας Ἀντωνίου· οὔτε γὰρ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐθάρρει κατελθεῖν, ὑποκείμενον τῷ Καπιτωλίῳ.

μονομά-

μονομάχων ὄντων ἐκείνοις συνεργῶν· τε, στρατιὰν ἐσαγαγὼν ἐς τὴν πόλιν, διαταράξαι. Λέπιδος δ' ὅμως ἐσήγαγε. πλησιαζούσης δὲ τῆς ἡμέρας, οἵ τε ἄλλοι βουλευταὶ συνέθεον ἐς τὸ τῆς Γῆς ἱερὸν, καὶ Κίννας ὁ στρατηγὸς, αὖθις ἐπικείμενος τὴν στρατηγικὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐχθὲς ὡς τυράννου δόντος ἐξερρίφει· θεασάμενοι δ' αὐτὸν τινὲς τῶν ἀδεκάστων καὶ τῶν ἐστρατευμένων τῷ Καίσαρι, δι' ὀργῆς ἔχοντες ὅτι προδότης ἐπὶ τῷ Καίσαρι, καίπερ οἰκεῖος ὢν αὐτοῦ, βλασφήμως ἐδημηγόρησε, λίθοις ἔβαλλον καὶ ἐδίωκον, καὶ ἐς οἰκίαν τινὰ συμφυγόντα, ξύλα συμφέροντες, ἐμπρήσειν ἔμελλον, εἰ μὴ Λέπιδος μετὰ στρατιᾶς ἐπελθὼν ἐκώλυσε. τοῦτο μὲν δὴ πρῶτον ἔργον παρρησίας ἦρξεν ἐπὶ τῷ Καίσαρι, καὶ αὐτὸ κατέδεισαν οἵ τε μισθωτοὶ καὶ οἱ σφαγεῖς αὐτοί. ἐν δὲ τῷ βουλευτηρίῳ βραχὺ μὲν ἦν τὸ καθαρεῦον σπουδῆς βιαίου καὶ ἀγανακτοῦν, οἱ δὲ πλέονες σὺν παρασκευῇ ποικίλῃ τοῖς ἀνδροφόνοις συνήργουν· καὶ πρῶτα μὲν αὐτοὺς ἀξιοπίστους ἠξίουν, καὶ παρεῖναί σφισι καὶ συνεδρεύειν ἐξ ὑπευθύνων ἐς κριτὰς μεταφέροντες· (καὶ ὁ Ἀντώνιος οὐκ ἐκώλυεν, εἰδὼς οὐκ ἐλευσομένους· οὐδὲ ἦλθον) εἶτα, ἐπὶ διαπείρᾳ τῆς βουλῆς, οἱ μὲν αὐτῶν μάλα θρασέως τὸ πεπραγμένον ἐπῄνουν ἄντικρυς, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκάλουν τυραννοκτόνους, καὶ γεραίρειν ἐκέλευον. οἱ δὲ τὰ μὲν γέρα παρῄτουν, οὐδὲ ἐκείνων δεομένων, οὐδὲ ἐπὶ τῷδε αὐτοὺς πραξάντων, εὐφημεῖν δὲ μόνον αὐτοὺς ἐδικαίουν, ὡς εὐεργέτας. οἱ δὲ καὶ τὴν εὐφημίαν ὑπανῄρουν, καὶ φείδεσθαι μόνον αὐτῶν ἠξίουν. καὶ οἱ μὲν τάδε ἐτέχναζον, καὶ περιεώρων ὅ, τι

ducto exercitu urbem perturbare: quem tamen introduxit Lepidus. Diluculo verò cum aliis ſenatoribus in Telluris ædem properavit etiam Cinna, reſumpta veſte quam ut à tyrranno datam abjecerat pridie. Hunc conſpicati aliquot ex incorruptis civibus, qui militarant Cæſari, ferentes indignè quòd licet affinis, primus tamen ejus exiſtimationem maledica concione læſiſſet, inſectati ſunt lapidatione: compulſóque in domum quandam ligna congerebant, exuſturi ni Lepidus cum exercitu ſuperveniens cohibuiſſet. Hoc fuit principium audendi Cæſarianis, quo & mercenaria turba & homicidæ ſunt territi. Porro ſenatus modica pars ab affectibus violentis pura indignabatur, plerique variis modis juvabant homicidas: ac primum cenſebant, eos, ut bonæ fidei, adhibendos in ſuum conſiſtorium, quo ex reis judices fierent, 508
ne Antonio quidem reclamante, quippe qui ſciret non venturos: nec venerunt. Deinde ut tentaretur voluntas ſenatus, alii vehementer & manifeſtè laudabant facinus, tyrannicidarum id dicentes, & decernentes eis præmia, alii ſine mentione præmiorum, quæ ne ipſi quidem poſtularent, gratias tantum eis agendas cenſebant ut bene meritis de republica: alii hoc etiam detrahentes, incolumitate tantùm eos donabant. His commentis ſenatum aggreſſi expectabant quam po-

Cinna in periculum adductus.

tiſſimùm

tiſſimum ſententiam complexus, faciliorem ſe paulatim præberet ad reliqua. Ibi pars ſincerior facinus ut piaculare averſata, reverentia tamen nobilium familiarum, non obſiſtebat quominus impunitate donarentur malefici: id verò moleſtè ferebant, ſi illi honorarentur etiam ut bene meriti. Alii contradicebant, cum incolumitate concedenda eis & cetera, quo major adſit ſecuritas. Ut verò unus dixit horum honores conjunctos eſſe cum contumelia Cæſaris, reclamatum eſt, magis rationem habendam ſuperſtitum quam mortui. Quúmque alter quiſpiam conſtanter dixiſſet, alterutrum neceſſariò decernendum, aut Cæſarem fuiſſe tyrannum, aut iſtis ex clementia donandam veniam: hoc dicto arrepto ceteri poſtulabant, ut ſuffragia ferrentur de exiſtimatione Cæſaris, à juratis prius ſe ſincere judicaturos: non obſtante religione anteactorum, quæ neceſſitas expreſſerat: quandoquidem ex quo ille rerum potitus eſt, nihil ſponte decreverint, ſed metuentes ſibi Pompeii & multorum aliorum exitum. Ibi Antonius animadvertens rem ex inſidiis, nec ignarus multam & certam materiam inde præberi ſermonibus, avertere eos ſtatuit ab hoc propoſito, ad curam de ſe ipſis atque ſollicitudinem. Itaque quum ſciret magnam eorum partem ad magriſtratus urbanos, ſacerdotia, provinciarum exercituúmve præfecturas promota à Cæſare

πρῶτον ἐνδεξαμένη μάλιστα ἡ β-
λή, πρὸς τὰ λοιπὰ καθ' ὀλίγον ε-
επιχείρητος αὐτοῖς ἔσοιτο. οἱ δὲ κ-
θαρώτεροι τὸ μὲν ἔργον ὡς ἄγος ἀ-
πεστρέφοντο, αἰδοῖ δὲ μεγάλων οἰ-
κων, περισώζειν αὐτοὺς οὐκ ἀ-
λυον· ἠγανάκτουν δὲ εἰ καὶ τιμήσ-
σιν ὡς εὐεργέτας. οἱ δὲ ἀντέλεγ-
μὴ χρῆναι περισώζοντας φθονεῖν
περισῶν ἐς ἀσφάλειαν· ὡς δὲ
εἶπε τὴν τούτων τιμὴν ὕβριν Κ-
σαρι φέρειν, οὐκ εἴων ἔτι τοῦ τεθνε-
τα τῶν περιόντων προτιθέναι. ἑτέρ-
δὲ ἐγκρατῶς εἰπόντος ὅτι χρὴ δ-
τῶνδε πάντως τὸ ἕτερον, ἢ Καίσ-
ρα τύραννον ἀποφαίνειν, ἢ τ-
τους ἐξ ἐλέου περισώζειν· τούτου μ-
νου δεξάμενοι τὸ λεχθὲν οἱ ἕτερ-
ἤτουν σφίσι ψῆφον ἀναδοθῆν-
περὶ τοῦ Καίσαρος ἐπὶ ὅρκῳ, καὶ
εἰ καθαρῶς ἐθέλουσι κρῖναι, μη-
δὲν αὐτοῖς ἐπιθειάσαι τὰ ἐξ ἀνάγ-
κης ἐψηφισμένα ἄρχοντι ἤδη, ὧν οὐ-
δὲν ἑκόντας, οὐδὲ πρὶν ἢ δεῖσαι ἐπ-
σφῶν αὐτῶν, (ἀνῃρημένου τε Πομ-
πηίου καὶ ἐπὶ Πομπηίῳ μυρίων ἀλ-
λων) ψηφίσασθαι. ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐ-
φορῶν αὐτοὺς καὶ ἐφεδρεύων, ἐπειδὴ
λόγων ὕλην οὐκ ἄπορον οὐδὲ ἀναμ-
φίλογον εἶδεν ἐσφερομένην, ἔγνω τ-
ἐνθύμημα αὐτῶν οἰκείῳ φόβῳ καὶ
φροντίδι περὶ σφῶν αὐτῶν διαχέαι.
εἰδὼς οὖν τῶν βουλευτῶν αὐτῶν πο-
λὺ πλῆθος ἔς τε τὰς ἀρχὰς τὰς ἐν
ἄστει, καὶ ἐς ἱερωσύνας, καὶ ἐθνῶν ἢ
στρατοπέδων ἡγεμονίας, ὑπὸ τοῦ
Καίσαρος ἐς τὸ μέλλον ᾑρημένους·
(ὡς γὰρ ἐπὶ χρόνιον στρατείαν ἐξιών,
ἐπὶ πενταετὲς ᾕρητο) σιωπὴν ὡς ὕ-
„ πατος ἐπικηρύξας, ἔφη, Τοῖς
„ αἰτοῦσι περὶ Καίσαρος ψῆφον,

„ ἀνάγκη

ἀνάγκη τάδε προειδέναι, ὅτι ἄρχοντος μὲν αὐτοῦ καὶ αἱρετοῦ προστάτου γενομένου, τὰ πεπραγμένα καὶ δεδογμένα πάντα κύρια μένει· δόξαντος δ' ἐπὶ βίᾳ τυραννῆσαι, τό, τε σῶμα ἄταφον τῆς πατρίδος ὑπερορίζεται καὶ τὰ πεπραγμένα πάντα ἀκυροῦται. ἔστι δὲ, ὡς ὁρῶ περιλαβεῖν, ἐπὶ πᾶσαν ἀφικνούμενα γῆν καὶ θάλασσαν· καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν οὐδὲ βουλομένοις ἡμῖν ὑπακούσεται, καὶ δείξω μετ' ὀλίγον· ὃ δέ ἐστι μόνον ἐφ' ἡμῖν, ὅτι καὶ περὶ μόνων ἐστὶν ἡμῶν, τοῦτο ὑμῖν προθήσω περὶ τῶν ἄλλων· ὡς ἂν ἐν τῷ εὐμαρεῖ τὴν εἰκόνα τῶν δυσχερεστέρων λάβοιτε. ἡμεῖς γὰρ αὐτοὶ, σχεδὸν ἅπαντες, οἱ μὲν ἤρξαμεν ὑπὸ τῷ Καίσαρι, οἱ δὲ ἔτι ἄρχομεν, αἱρετοὶ πρὸς ἐκείνου γενόμενοι, οἱ δὲ ἐς τὸ μέλλον ἄρχειν κεχειροτονήμεθα. ἐς γὰρ πενταετὲς (ὡς ἴστε) καὶ τὰ ἀστικὰ ἡμῖν, καὶ τὰ ἐτήσια, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἢ στρατοπέδων ἡγεμονίας διετάξατο. εἰ δὴ ταῦτα ὑμεῖς ἑκόντες ἀποθήσεσθε (ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς τοῦδε μάλιστα κύριοι) τόδε πρῶτον ὑμᾶς ἀξιῶ κρῖναι, καὶ τὰ λοιπὰ ἐποίσω. Ὁ μὲν δὴ τοιοῦτον αὐτοῖς οὐ περὶ Καίσαρος ἀλλὰ περὶ σφῶν αὐτῶν δαλὸν ἐξάψας ἡσύχαζεν· οἱ δ' εὐθὺς ἀναπηδῶν ἀθρόοι μετὰ βοῆς, οὐκ ἀξιοῦντες ἐπὶ χειροτονίαις ἄλλαις οὐδ' ἐπὶ τῷ δήμῳ γίνεσθαι μᾶλλον, ἢ βεβαίως ἔχειν ἃ ἔλαβον. τοῖς δὲ καὶ ἡλικίας τι νεώτερον, ἢ

(nam ut in diuturnam expeditionem profecturus, in quinquennium magiſtratus deſignaverat) ſilentio pro poteſtate indicto, 509 Qui poſcunt, inquit, ſuffragia de Cæſare, ante omnia ſciant, quæ pro legitimo magiſtratu ille egit ac probavit rata fore omnia: quod ſi ut tyrannus damnabitur, cadaver projicietur in Tiberim, & acta ejus reſcindentur omnia. Pertinent autem, ut compendio dicam, ad omnes terras & maria: & pleraque, ne ſi velimus quidem, revocare nobis erit integrum, id quod paulo pòſt docebo. Nunc quod ſolum eſt in noſtra facultate, quia ad nos ſolos pertinet, primum omnium ad vos refero, unde facilè conjecturam ſumetis de negotiis difficilioribus. Nos fermè omnes aut geſſimus magiſtratus demandatos à Cæſare, aut gerimus etiam: nonnulli ad gerendos deſignati ſunt: ſcitis enim in quinquennium ordinatos & urbanos & provinciales, annuáſque dignitates ac præfecturas exercituum. Has omnes ſi ſponte deponitis (id enim vobis in manu eſt) tum demum cenſeo judicia veſtra examinanda ſuffragiis: deinde aliis de rebus referam. Sic ille injecto, non de Cæſare, ſed de ipſis, ſcrupulo, obticuit: móxque unà omnes exilientes conclamarunt, non eſſe opus negotium faceſſere populo novis comitiis, ſatius eſſe retinere quæ ſemel acceperant. Et erant inter hos qui eo acrius concitarentur, quòd per ætatem immaturam nihil

Antonii verba in ſenatu.

nihil poſſent ſibi polliceri de comitiis: inter quos præcipuus erat ipſe conſul Dolobella. natus enim xxv annos, conſulatu ſalvis legibus potiri nequibat. Itaque brevi momento pridianus favor mutatus eſt, multis deſtomachantibus, ſi in homicidarum gratiam, honores magiſtratibus adimerentur, quo ſpecioſior foret illorum incolumitas. E diverſo alii tum Dolobellam tum ceteros bene ſperare jubebant, tanquam uſuros beneficio populi & eaſdem dignitates mox recepturos: non enim perſonarum deſignatarum mutationem fore, ſed comitiorum tantummodo, legitimis ſuccedentibus loco eorum quæ tyrannide preſſa fuerant: ídque futurum etiam ipſis magis honorificum,
510 qui non minus digni honoribus viderentur, ſalva republica, quàm ſub unius dominatione. Vix hæc dicta fuere, quum aliquot prætores inſignia ſua depoſuerunt in ſubſellis autorum ejus ſententiæ, quaſi cum aliis ea recepturi magis legitimè: aliis verò dolus ſuboluit, ſentientibus rem ſemel omiſſam è manibus, nunquam in poteſtatem eorum redituram poſtea. Interim Antonius & Lepidus exiverunt curiam, evocati à quibuſdam qui in forum confluxerant. Ut verò in loco ſuperiore ſunt conſpecti, ægrè vociferantibus impoſito ſilentio, unus quiſpiam, ſive ſua ſponte, ſive ſubornatus, exclamavit, Caverent calamitates prioribus ſimiles. Tum Antonius, dimota parte tunicæ, loricam oſtendit ſub ea, irritans mul-

Antonius, lorica indutus.

ἄλλη περὶ χειροτονίαν ἐναντίας οὔσας, ἀνηρέθιζε· καὶ τῶνδε ι- τὸς ὁ ὕπατος ἐξῆρχε Δολοβέλλας· γὰρ αὐτῷ δυνατὸν ἐφαίνετο κατὰ ἔ- μον χειροτονίαν ὑπατεῦσαι, πέ- καὶ εἴκοσιν ἐνιαυτῶν ὄντι. ὀξεῖα τοῦ χθὲς ὑποκεκλιμένου μεταχεῖν γεγονότων ἐγίγνετο μεταβολή, λ- δυρομένου τοῖς πολλοῖς, εἰ τοὺς α- δροφόνους τιμᾶν ἀξιοῦντες, τοὺς ἀ- χοντας σφῶν ἀτιμώσουσιν, ἐς εὐπ- πειαν τῆς ἐκείνων σωτηρίας. οἱ ι αὐτόν τε τὸν Δολοβέλλαν καὶ τοὺς ἀ- λους ἐπήλπιζον, χαίρειν ἐκ τοῦ δ- μου λαβόντες, ἐς τὰς αὐτὰς ἀρχ- ἀποφανεῖν αὐτίκα, καὶ οὐκ ἀρχ- των ἀλλαγήν, ἀλλὰ μόνης ἔσεσθ- χειροτονίας ἐπὶ τὸ νομικώτερον ἐκ μοναρχικοῦ· ὃ καὶ κόσμον αὐτοῖς ο- σειν, ἔν τε μοναρχίᾳ καὶ δημοκρα- τίᾳ τὰ ὅμοια περιτιμωμένοις. κα- τούτων ἔτι λεγομένων, ἔνιοι τῶν στρα- τηγῶν τὰς ἐσθῆτας ἐπὶ ἐνέδρᾳ τῶ- ἀντιλεγόντων ἀπετίθεντο, ὡς καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἄλλων αὐτὰς ἀντιλη- ψόμενοι νομιμώτερον. τοῖς δὲ ἥ τ- ἐνέδρα κατεφαίνετο, καὶ οὐδὲ κυ- ρίους ἔτι τῆσδε τῆς χειροτονίας ἤδεσαν ἐσομένους. ὧδε δὲ ἔτι ἐχόντων, ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Λέπιδος ἐκ τοῦ βουλευτηρίου προῆλθον (καὶ γάρ τινες αὐτοὺς ἐκ πολλοῦ συνδραμόντες ἐκάλουν) ὡς δὲ ὤφθησαν ἐκ μετεώρου, καὶ σιγὴ κεκραγότων μόλις ἐγίγνετο, εἷς μέν τις ἐβόησεν, εἴτε κατὰ γνώμην ἰδίαν, εἴτε παρεσκευασμένος, φυλάσσεσθαι παθεῖν ὅμοια. καὶ ὁ Ἀντώνιος αὐτῷ παραλύσας τι τοῦ χιτωνίσκου, θώρακα μὲν ἐντὸς ἐπεδεί-

κνυεν·

υεν· ὑπερεθίζων ἄρα τοὺς ὁρῶντας,
; οὐκ ἐνὸν σώζεσθαι χωρὶς ὅπλων
ὲ ὑπάτοις· ἐπιβοώντων δ' ἑκατέ-
ν, τὸ πεπραγμένον ἐπεξιέναι, καὶ
ῶν πλεόνων περὶ τῆς εἰρήνης παρα-
λούντων, τοῖς μὲν περὶ τῆς εἰρήνης
ἔφη, Περὶ τούτου σκοπῶμεν, ὡς
ἔσται τε, καὶ γενομένη διαμενεῖ.
δυσεύρετον γὰρ ἤδη τὸ ἀσφαλὲς
αὐτῆς, ὅτι μηδὲ Καίσαρα ὤνη-
σαν ὅρκοι τοσοίδε καὶ ἀραί. Ἐς δὲ
ς ἐπεξιέναι παρακαλοῦντας ἐπι-
αφεὶς, ἐπῄνει μὲν, ὡς εὐορκότερα
εὐσεβέστερα αἱρουμένους· καὶ αὐτὸς
ν, ἔφη, συνεταξάμην ὑμῖν, καὶ
ὰ αὐτὰ πρῶτος ἐβόων, εἰ μὴ ὕ-
πατος ἦν· ᾧ τῶν λεγομένων συμφέ-
ν μᾶλλον ἢ τῶν δικαίων, μέλει. ὡ-
ε γὰρ ἡμῖν οἱ ἔνδον παραινοῦσιν.
τω δέ που καὶ Καῖσαρ αὐτὸς οὓς
ιλε πολέμῳ τῶν πολιτῶν, διὰ τὸ
υμφέρον τῆς πόλεως περισώσας, ὑπ'
ὐτῶν ἀπέθανε. Τοιαῦτα τοῦ Ἀν-
ωνίου παραμέρος τεχνάζοντος, οἱ
μύνειν τοῖς γεγονόσιν ἀξιοῦντες,
έπιδον ἠξίουν ἀμύνειν· Λεπίδου δὲ
έλλοντος λέγειν, οἱ πόρρω συνε-
ῶτες κατελθεῖν αὐτὸν ἐς τὴν ἀ-
ορὰν ἠξίουν, ἵνα ὁμαλῶς ἅπαντες
πακούσειαν. καὶ ὁ μὲν εὐθὺς ᾔει, νο-
ίζων ἤδη τὸ πλῆθος τρέπεσθαι,
ὴ ἐπὶ τὰ ἔμβολα παρελθὼν, ἔστε-
ε καὶ ἔκλαιεν ἐν περιόπτῳ, μέχρι
πολλοῦ. ἀνενεγκὼν δὲ ποτὲ, εἶπεν,
„ Ἐνταῦθα χθὲς μετὰ Καίσαρος ἱ-
„ στάμην, ἔνθα νῦν ἀναγκάζομαι
„ ζητεῖν περὶ Καίσαρος ἀνῃρημέ-
„ νου, τί βούλεσθε. Ἀναβοησάντων
„ δὲ πολλῶν, Ἀμύνειν σε τῷ Και-

titudinem, quaſi ne conſulum quidem niſi armatorum ſalus in tuto eſſet. Ibi aliis ulciſcendum facinus acclamantibus, pleriſque rogantibus veniam pacémque ad hos poſteriores ita locutus eſt, De pace curabitur ut & fiat, & ſemel facta diuturna maneat: eſt enim difficile ejus ſecuritati proſpicere, quando ne Cæſari quidem profuit jusjurandum exegiſſe, vel cum diris execrationibus additis. Deinde verſus ad vindictam expetentes, laudavit ut religionis & pietatis obſervantiores: adjunxítque hæc verba, Equidem libenter pro vobis facerem, & ante alios idem clamarem, ni conſul eſſem, cui ex officio curandum eſt, non tam quod juſtum eſt quàm quod utile: ſic enim jubent qui ſunt in curia. Sed hoc & Cæſarem ipſum perdidit, qui devictis civibus parcens reſpectu utilitatis publicæ, ab ipſis oppreſſus interiit. Hujuſmodi artibus Antonio partem utrinque aggreſſo, qui ulciſci necem cupiebant, Lepidum ultorem eſſe volebant. Is quum pararet eos alloqui, turba quæ longius conſtiterat, poſtulabat ut è ſuperiore loco in forum deſcenderet, quo facilius exaudiretur ab omnibus pariter: quúmque putans mutatos plebis animos, ſtatim pro roſtris gemebundus in omnium conſpectu defleſſet caſum miſerabilem, tandem ſubjecit, Hic heri cum Cæſare ſteti, ubi nunc cogor de ejus nece inquirere, quid jubetis. acclamantibúſque multis, Ulciſci Cæſarem, reclamarunt mercena-

Cæſarem perdidit civibus pepereiſſe à quibus eſſet læſus.

511

rii,

rii, Pacem publicam. Ad hos ille; Placet: ſed qualem pacem dicitis, aut qualibus ſacramentis firmabitur? nam quæ nobis patria ſunt, omnia juravimus Cæſari, conculcata nunc ab iis qui jurarunt inter præcipuos. Deinde verſus ad eos qui ultionem poſcebant, Cæſar noſter, inquit, migravit, ſacratus revera & honoratus vir: veremur autem ne ſuperſtes ei reſpubl. detrimentum aliquod accipiat: ſed de hoc patres conſultant, ídque cavendum cenſent plerique. Acclamatum eſt rurſum, Vel ſolus rem aggredere. Volo, inquit, & fas eſt mihi vel ſoli: ſed non ſatis eſt me & vos ſolos id velle aut aggredi. Hoc modo & hunc aſtu tergiverſantem mercenarii, quòd ſcirent honoris cupidum, laudabant, offerentes ei Cæſaris ſacerdotium. Ille gaviſus ait, Memineritis mihi hujus rei & in poſterum, ſi dignus videar. Jámque audacius ob hanc ſpem mercenariis pacem flagitantibus, Quamvis, inquit, jus & fas vetant, faciam tamen quod jubetis. Hoc dicto properè in curiam reverſus eſt, ubi Dolobella interim parum decorè contendit, ut magiſtratum retineret, & Antonius expectans quid ſactura eſſet plebs cum riſu eum ſpectavit: nam diſcordes erant, & ideo ſpectatorem tantùm egit, ac ne plebs quidem quicquam auſa eſt. Ergo conjuratos ſervare neceſſariò ſtatuit, ſed neceſſitatem hanc diſſi-

,, σαρι· ἀντανεβόησαν οἱ μισθωτ
,, Τὴν εἰρήνην τῇ πόλει. Ὁ δὲ τ
,, τοῖς μὲν ἔφη, Βουλόμεθα. ἀ
,, λὰ ποίαν λέγετε εἰρήνην;
,, ποίοις ὅρκοις ἀσφαλὴς ἔσται; τ
,, μὲν γὰρ πατρίους πάντας ὠμ
,, σαμεν Καίσαρι, καὶ κατεπατ
,, σαμεν, οἱ τῶν ὀμωμοκότων ἀρ
,, στοι εἶναι λεγόμενοι. Πρὸς δὲ τ
,, ἀμυνεῖν ἀξιοῦντας ἐπιστραφεὶ
,, Ὁ μὲν Καῖσαρ ἡμῶν (ἔφη) μ
,, θέστηκεν, ἱερὸς τῷ ὄντι καὶ τ
,, μιος ἀνήρ· τὴν δὲ πόλιν τ
,, ὑπολοίπους αἰδούμεθα βλάψα
,, καὶ τάδε (ἔφη) σκοποῦσιν ἡμ
,, οἱ πρόβουλοι, καὶ δοκεῖ τοῖς πλεί
,, σιν. Ἀνακραγόντων δὲ αὖθις
,, Ἐπεξιθι μόνος. Βούλομαι (ε
,, πε) καὶ εὔορκον ἐστί μοι καὶ μόνῳ
,, ἀλλ᾽ οὐκ ἐμὲ καὶ ὑμᾶς βούλεσθα
,, δεῖ μόνους, οὐδὲ μόνους ἀντιπ
,, θέναι. Τοιαῦτα καὶ τοῦτον τεχνά
ζοντα οἱ μισθωτοί, φιλότιμον εἰδό
τες, ἐπῄνουν, καὶ ᾑροῦντο ἐπὶ τ
Καίσαρος ἱερωσύνην. Τοῦ δὲ ἥψα
,, το μὲν ἡ ἡδονή, Μέμνησθε δὲ, ἔ
,, φη, μοι τοῦδε καὶ ὕστερον, ἂν ἄ
,, ξιος εἶναι δοκῶ. Μᾶλλον οὖν ἔ
τι παῤῥησίᾳ διὰ τὴν ἱερωσύνην ὑ
πὲρ τῆς εἰρήνης τῶν μισθωτῶν ἐνισ
,, μένων, Ἀσεβὲς μὲν (ἔφη) καὶ πα
,, ράνομον, ἐργάσομαι δὲ ὅμως ὡ
,, βούλεσθε. Καὶ εἰπὼν, ἐς τὸ βου
λευτήριον ἀνέτρεχεν, ἐν ᾧ παντα
τὸν χρόνον τόνδε ὁ Δολοβέλλας ὑπὲρ
τῆς ἀρχῆς ἐνίστατο ἀσχημόνως. καὶ ὁ
Ἀντώνιος, ἀναμένων ἅμα τὰ ἐν
τῷ δήμῳ γιγνόμενα, σὺν γέλωτι
αὐτὸν ἐφεώρα· καὶ γὰρ ἦσαν διά-
φοροι. ὥστε ἅλις ἔχε τῆς ὄψεως, καὶ
οὐδ᾽ ἐν τῷ δήμῳ τι γιγνόμενον θερμό-
τερον. τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας ἔγνω περισώζειν, ὑπὸ ἀνάγκης ἐπικρύπτων

ἐν ἀνάγκην, καὶ ὡς ἐν βαρυτάτῃ
ἔτι περισώζειν, τὰ δὲ τῷ Καί-
σαρι πεπραγμένα κύρια συμβο-
ῳ, καὶ τὰ βεβουλευμένα σιωπε-
ῖν. σιωπὴν τε κατακηρύξας, αὖ-
θις ἔλεγεν, Ἐγὼ περὶ μὲν τῶν ἁ-
μαρτόντων πολιτῶν, ὦ ἄνδρες
ὁμότιμοι, σκεπτομένοις ὑμῖν οὐ-
δὲν ἐπεφθεγγόμην, περὶ δὲ Καί-
σαρος ἀντ᾽ ἐκείνων ψῆφον αἰ-
τοῦσιν, ἓν ἐκ τῶν Καίσαρος ἔρ-
γων προὔθηκα μέχρι νῦν· καὶ
τοσούτους ὑμῖν τὸ ἓν ἀγῶνας ἤ-
γειρεν οὐκ ἀλόγως· εἰ γὰρ ἀπο-
θησόμεθα τὰς ἀρχὰς, ὁμολογή-
σομεν ἄνδρες τοσοίδε καὶ τοιοίδε
ἀναξίως αὐτῶν τετυχηκέναι. ὅσα
οὖν μηδὲ ἐπακούσεται ῥαδίως,
ἐπισκέψασθε νῦν αὐτὰ, καὶ συν-
αριθμεῖτε κατά τε πόλεις καὶ κατὰ
ἔθνη, καὶ βασιλέας καὶ δυνάστας·
πάντα γὰρ δὴ, σχεδὸν εἰπεῖν, ὅ-
σα ἐξ ἠοῦς ἐπὶ δύσιν, ὁ Καῖσαρ
ἡμῖν ἐχειρώσατο δυνάμει, καὶ κρά-
τει συνεστήσατο, νόμοις καὶ χάρι-
σι καὶ φιλανθρωπίαις βεβαιωσά-
μενος. ὧν τίνας ὑποστήσεσθαι δο-
κεῖτε, ἀφαιρουμένους ἃ ἔλαβον,
εἰ μὴ πάντα ἐμπλῆσαι πολέμων
ἐθέλετε; οἳ τῇ πατρίδι, ὡς ἀ-

mulans, & incolumitatem eis pro magna imputans gratia, acta verò ejus rata habere, eáque ſenatus conſulto confirmare; indictóque per præconem ſilentio, rurſum ſic orſus eſt: Equidem diſceptantibus vobis P. C. de errato civium, non interpoſui meam ſententiam: ceterùm poſtquam illis omiſſis ſuffragia popoſciſtis de Cæſare, unum hactenus ex actis ejus propoſui, quod unum tantas inter vos contentiones excivit, nec immeritò: ſi enim deponemus noſtros magiſtratus, nos tot ac tales viros indignos eis fatebimur. Conſiderate nunc reliqua, ne recenſeri quidem facilia, in tanto civitatum, provinciarum, regum, dynaſtarúmque numero: nam fermè omnes populos ab Oriente in Occidentem Cæſar virtute ſubactos & potentia, legibus & beneficentia liberalitatéque ſibi devinxit: quorum putatis aliquos laturos eripi ſibi quæ ſemel acceperunt, etiam ſi omnia bellis miſcere volueritis? Nihil dicam de longinquis, quos metus hactenus

Antonii oratio in ſenatu de actis Cæſaris ratis habendis.

512

Ὅσα οὖν μηδὲ ἐπακούσεται ῥαδίως.] Ferri non poteſt ἐπακούσεται. nam is eſt de quo, μηδὲ ἐπακούσεται ῥαδίως, dicitur? Gelenius horum verorum loco habet iſta, *ne recenſeri quidem facilia*. quum tamen hoc illis mimè ſignificari poſſit. P. Candidus, *Quæ igitur minus audiſtis, perſcrutemini nc.* Adjuvant autem hæc meam conjecturam, qua μηδὲ ἐπακούετε, vel otius μηδὲ ἀκούετε, repono.

Εἰ μὴ πάντα ἐμπλῆσαι πολέμων ἐθέλετε;] Potius dicendum erat ab interprete, *niſi omnia bellis miſcere vultis*. aut, magis ad verbum, *niſi omnia llis implere vultis*. Et ſtatim Gelenius in ſua interpretatione totam hanc peodum omiſit, οἳ τῇ πατρίδι, ὡς ἀσθενεστάτῃ μάλιστα οὔσῃ τοὺς ἐναγεῖς ειοώζειν βούλεσθε. Vix autem poſſum mihi perſuadere, eam illum ut menoſam aut alioqui nimiùm ſibi obſcuram, prætermiſiſſe. Mihi enim nec obura nec mendoſa eſſe videtur, niſi fortè ſuſpicandum ſit deeſſe νῦν ante μά-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

nus continuit in officio. Reſpicite non propinquos modò, verùm etiam nobiſcum incolentes Italiam: hos veteranos emeritos qui adhuc arma tenent, deſcriptos ob operam multis victoriis navatam, in colonias, & legionatim conglobatos, quorum in Urbe hærent multa millia: quid exiſtimatis facturos ſi auferantur eis quæ acceperunt? an hi quoque expectabunt alias colonias & agros alios? Vidiſtis certè præterita nocte quoddam hujus rei ſpecimen: vobis enim pro alieno peccato deprecantibus, occurrerunt illi minaciter, & putatis neglectim ſpectaturos lacerum Cæſaris corpus trahi unco (ſic enim legibus in tyrannos animadvertitur) in Tiberim? quaſi id nihil ad ſe quondam ejus milites pertineat: & partarum de Gallis Britanníſque victoriarum præmia ſperaturos ſibi integra, eorum autore affecto extremis contu-

Tyrannorum corpus unco in Tiberim trahi ſolitum.

,, ἀσθενεστάτη μάλιστα οὔση, τοὺς ἐν-
,, αγεῖς περισώζειν ἀξιοῦτε; καὶ π
,, μὲν πορρωτέρω τοῖς τε δεινοῖς ἔτ
,, καὶ τοῖς φόνοις ἀφεστηκότας ἐάσω
,, ἃ δὲ οὐκ ἀγχοῦ μόνον ἐστὶν ὑμῖν
,, ἀλλὰ συνῴκισμένα ἀνὰ τὴν Ἰταλία
,, αὐτὴν, τοὺς τὰ νικητήρια λα
,, βόντας, καὶ κατὰ πλῆθος ἅμα τοῖ
,, ὅπλοις, ὡς ἐστρατεύοντο ὑπὸ τ
,, αὐτῇ συντάξει, συνῳκισμένοι
,, ὑπὸ Καίσαρος, (ὧν ἔτι πολλα
,, μυριάδες εἰσὶν ἐν τῇ πόλει) τ
,, νομίζετε πράξειν, ἀφαιρουμένο
,, ὧν εἰλήφασιν, ἢ προσδοκῶσι λ
,, ψεσθαι πόλεών τε καὶ χωρίων; τ
,, τοῦδε μὲν ὑμῖν καὶ ἡ παρελθοῦσα νύ
,, τὴν εἰκόνα ἔδειξε· δεομένοις γα
,, ὑμῖν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτόντων, ἀντ
,, παρέθεον ἐκεῖνοι μετὰ ἀπειλῆς,
,, δὲ σῶμα τοῦ Καίσαρος συρόμε
,, νον καὶ αἰκιζόμενον καὶ ἄταφον ῥ
,, πτούμενον (καὶ γὰρ ταῦτα ἐκ
,, νόμων τοῖς τυράννοις ἐπιτέτακται)
,, περιόψεσθαι νομίζετε τοὺς ἐστρατευ
,, μένους αὐτῷ, καὶ τὰ Κελτῶν κ
,, Βρεττανῶν νομιεῖν ἃ εἰλήφασιν
,, ἕξειν βέβαια, τοῦ δόντος ὑβριζο
,, μένου

λιστα: & non fuiſſe dictum ἀσθενεστάτη μάλιστα, ſed νῦν μάλιστα. Alter qu dem interpres, qui hunc præceſſit, ea minimè præteriit, ſed infideliter (alia paſſim plurima) vertit. hæc enim ſunt ejus verba, *qui patriæ maximè æ grotanti ob facinora nuper geſta ſalutem afferre cupitis.* Infidelis eſt, inquam hæc interpretatio: ſiquidem fidelis ea dicenda eſt quam ſubjungam (ut ce tè hoc de ea teſtaturos puto qui Græca in lingua ſatis ſunt exercitati) hæc v delicet, *qui patriæ, tanquam infirmiſſimæ* (vel, *maximè debili*, ſive *imb cilli) conſervare homines piaculares vultis.* Sed cohæréntne iſta cum iis qu proximè præcedunt? Cohærere nihil melius poteſt. quum enim dixiſſet *Quorum è numero quóſnam fore putatis qui patienter laturi ſint ſibi eripi quæ acc perunt? niſi omnia bellis implere vultis.* Quum (inquam) hæc dixiſſet, *niſi o mnia bellis implere vultis:* ſubjungit, *vos qui patriæ conſervare vultis eos qui ſcelere polluerunt*, vel *nefando ſcelere.* Q. d. *Atqui hoc de vobis minimè cuiquam credibile fuerit, vos videlicet omnia bellis velle implere, & in illis magnam hom num multitudinem amittere: quum patriæ contra veſtræ adeo vos moneat infirm tas, ex paucitate hominum, ut illi eos etiam conſervare velitis qui nefando ſceler manus contaminarunt.*

μένου; τί δὲ τὸν δῆμον αὐτὸν ἐργάσεσθαι; τί δὲ τοὺς Ἰταλιώτας; πόσον δὲ ὑμῖν ἔσεσθαι φθόνον παρά τε ἀνδρῶν καὶ θεῶν, ἐνυβρίζουσιν ἐς τὸν ὑμῖν τὴν ἡγεμονίαν μέχρι Ὠκεανοῦ ἐπὶ τὴν ἄγνωστον προσαγαγόντα; καὶ οὐκ ἐν αἰτίᾳ καὶ καταγνώσει μᾶλλον ἔσεσθαι τὴν τοσήνδε ἡμῶν ἀνωμαλίαν, εἰ τοὺς μὲν ὕπατον ἐν βουλευτηρίῳ, καὶ ἱερὸν ἄνδρα ἐν ἱερῷ χωρίῳ βουλῆς ἐγηγερμένης ὑπὸ ὄψεσι θεῶν κατακτανόντας τιμᾶν ἀξιώσομεν, ἀτιμώσομεν δὲ τὸν καὶ τοῖς πολεμίοις δι' ἀρετὴν τίμιον; τούτων μὲν οὖν ὡς οὔτε ὁσίων οὔτε ἐφ' ἡμῖν ὄντων παραλέγω πάμπαν ἀπέχεσθαι· γνώμην δὲ ἐσφέρω, τὰ μὲν πεπραγμένα καὶ βεβουλευμένα τῷ Καίσαρι πάντα κυροῦν, τοὺς δὲ ἁμαρτόντας ἐπαινεῖν μὲν οὐδενὶ τρόπῳ (οὐ γὰρ ὅσιον, οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ σύμφωνον ἔτι τῷ κυροῦν τὰ Καίσαρι πεπραγμένα) περισώζειν δὲ ἐξ ἐλέου μόνον, εἰ ἐθέλοι-

meliis? Quid populum Romanum interim facturum creditis quid ceteros Italiæ populos? quantam vos ipſos ſecuturam invidiam hominum atque deorum, ſi eum tali contumelia dignum judicaveritis,qui vobis imperium promovit uſque ad ignota prius Oceani littora? An non omnes damnaturos inſignem noſtram iniquitatem, ſi eos qui conſulem in curia, pontificem in fano, ſenatu inſpectante ſenatores ipſi ſub oculis deorum interemerunt, præmiis dignabimur: ipſum verò contumeliis afficiemus, qui hoſtibus quoque propter excellentes virtutes eſt venerabilis? Quare moneo mit-
tamus iſta nefaria, quæ ne, ſi velimus quidem, efficere valemus: 513
& pro ſententia dico, acta conſiliáque Cæſaris debere rata haberi, autores verò ſceleris nullo modo probari (id enim nec divino humanóve jure licet, nec lecet ſalvis actis illius) clementer tamen venia donari eos, ſi vobis

Ἐνυβρίζουσιν ἐς τὸν ὑμῖν τὴν ἡγεμονίαν μέχρι Ὠκεανοῦ ἐπὶ τὴν ἄγνωστον προσαγαγόντα;] Cum nomine adjectivo *ἄγνωστον* nihil deeſſe, ſed relinqui ſubaudiendum γῆν putandum eſt.

Καὶ οὐκ ἐν αἰτίᾳ καὶ καταγνώσει μᾶλλον ἔσεσθαι τὴν τοσήνδε ἡμῶν ἀνωμαλίαν.] Puto *ἀνωμαλίαν* de iis dici qui faciunt quæ ſibi conſentanea non ſunt; ſed potius quæ inter ſe repugnant: ut illa duo quæ hic proponit, facere, eſt ſibi ipſi repugnare. Gelen. *iniquitatem*, P. Candidus *inconſtantiam* vertit: quæ interpretatio altera tolerabilior videtur.

Καὶ ἱερὸν ἄνδρα ἐν ἱερῷ χωρίῳ βουλῆς ἐγηγερμένης] Gelen. *ἱερὸν ἄνδρα* non eſt interpretatus *ſacrum virum*, ſed *pontificem*. Sic autem in fine pag. ſeq. Piſo, *οἵ θάπτειν με κωλύουσι τὸν ἀρχιερέα*. Videri hic quoque poſſet P. Candidus aliud legiſſe quàm *ἐγηγερμένης*. quippe qui vertat, *ſenatu convocato*. Immo verò ne dubitandum quidem puto quin legerit *ἀγηγερμένης*, & quin ita legi debeat. Sed malim *ſenatu congregato*, vel, *ſenatu coacto*. At verò apud Gelenium habemus *ſenatu inſpectante*, quod (etiamſi verum ſit) neſcio unde habeat: ſicut nec unde vocem *ſenatores*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

vobis ita videtur, reſpectu amicorum quos habent & familiarium: ſi modò pro hac erga illos clementia hi habeant agántque gratias. Poſt hæc Antonii verba, magna contentione expreſſum eſt S. C. omnibus ſedatis, & hac ſententia contentis, necem Cæſaris ne vocari quidem in judicium, acta verò ejus decretáque rata haberi quando id videatur è republica: hoc enim, ut adjiceretur, extorſerunt conjuratorum amici, ad illorum ſecuritatem, quaſi propter utilitatem magis quàm æquitatem ſervarentur acta illius: cedente Antonio tunc quoque, & metum coram patribus ſimulante. Huic S. C. aliud ſimile de colonis deducendis eſt additum. Senatu inde dimiſſo, L. Piſonem, apud quem Cæſar teſtamentum ſuum depoſuerat, quidam circumſtiterunt rogantes ne id proferret, néve corpus funeraret propalam, ne hinc alia rerum novarum materia fieret. quod quum non impetrarent, minabantur ſe diem ei dicturos, quòd P. R. fraudaret tanta hæreditate ærario debita, rurſum ſubinnuentes de tyrannide. Tum Piſo quantum potuit exclamavit, conſules invocans, ut ſenatum nondum digreſſum coire juberent denuo. dixítque, Qui tyrannum jactant à ſe ſublatum è medio, tot jam pro uno tyrannidem in nos exercere volunt: ſepeliri vetant ſummum

Cæſaris teſtamentum apud L. Piſonem depoſitum.

„ τε, διὰ τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ
„ φίλους· εἰ δὴ καὶ τόδε αὐτὸ οἰδ
„ λαμβάνειν ὑπὲρ ἐκείνων ὁμολο
„ γοῖεν ἐν χάριτος μέρει. Τοιαῦ
τα εἰπόντος τοῦ Ἀντωνίου, σὺν ἀ
νατάσει τε καὶ ὁρμῇ βαρυτέρᾳ, γίνε
ται δόγμα, ἡσυχαζόντων ἤδη καὶ
ἀγαπώντων ἁπάντων, φόνου μὲν οὐ
εἶναι δίκας ἐπὶ τῷ Καίσαρι, κύ
ρια δὲ εἶναι τὰ πεπραγμένα αὐ
τῷ πάντα καὶ ἐγνωσμένα, ἐπεὶ τ
πόλει συμφέρει· ἐβιάσαντο γὰρ τό
δε ἐς ἀσφάλειαν οἱ τῶν περισωζομέ
νων οἰκεῖοι προστεθῆναι μάλιστα
ὡς οὐ δικαίως φυλασσόμενα μᾶλ
λον, ἢ διὰ χρείαν. καὶ ὁ Ἀντώ
νιος αὐτοῖς ἐς τοῦτο ἐνέδωκεν. ἐ
ψηφισμένων δὲ τούτων, ὅσοι τῶν κλη
ρούχων ἡγεμόνες ἦσαν, ἠξίουν ἰδίο
περὶ σφῶν ἐπὶ τῷ κοινῷ δόγματι ἕ
τερον γενέσθαι βεβαιοῦντων τὰς κλη
ρουχίας. καὶ οὐκ ἐκώλυεν ὁ Ἀντώ
νιος, ἐπιδεικνὺς τῇ βουλῇ τὸν φό
βον· γίγνεται μὲν δὴ καὶ τοῦτο, καὶ ἕ
τερον αὖ περὶ τῶν ἐξιόντων ἐπὶ τὰ
ἐποικίας ὅμοιον. Λεύκιον δὲ Πείσω
να, ὅτῳ τὰς διαθήκας ὁ Καῖσαρ
παρετίθετο, τοῦτον ἤδη τὸν τρόπον τ
βουλῆς διαλελυμένης, τινὲς περι
στάντες παρεκάλουν, μήτε τὰς δια
θήκας προφέρειν, μήτε θάπτειν τ
σῶμα φανερῶς, μὴ τι νεώτερον ἕτε
ρον ἐκ τούτων γένοιτο. καὶ οὐ πειθο
μένου, ἠπείλουν ἐσαγγέλλειν, ὅτι τὸν
δῆμον οὐσίαν τηλικαύτην ἀφαιρεῖτ
γιγνομένην κοινήν, αὖθις ἄρα ἐν
σημαινόμενοι τὴν τυραννίδα. ἐκβοή
σας οὖν ὁ Πείσων ὅτι μέγιστον, καὶ τοὺ
ὑπάτους ἔτι παροῦσιν οἱ τὴν βου
λὴν ἀξιώσας συναγαγεῖν, εἶπεν,
„ Οἱ τύραννον λέγοντες ἕνα ἀνῃρη-
„ κέναι, τοσοίδε ἡμῶν ἀνθ' ἑνὸς ἤδη τυραννοῦσιν· οἱ θάπτειν με κω-
„ λύουσ

λύουσι τὸν ἀρχιερέα, καὶ τὰς διαθήκας ἀπειλοῦσι προφέροντι, καὶ τὴν οὐσίαν δημεύουσιν αὖθις ὡς τυράννου. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τούτοις αὐτῷ πεπραγμένα κεκύρωται· ἃ δὲ ἐφ᾽ ἑαυτῷ κατέλιπεν, ἀκυροῦσιν οὐ Βροῦτος ἔτι οὐδὲ Κάσσιος, ἀλλ᾽ οἱ κἀκείνους ἐς τόνδε τὸν ὄλεθρον ἐκελπίσαντες. τῆς μὲν οὖν ταφῆς ὑμεῖς ἐστὲ κύριοι, τῶν δὲ διαθηκῶν ἐγώ· καὶ οὔποτε ἂν ἐπιστευθεῖσαν προδώσω, πρὶν κἀμέ τις ἐπανέλῃ. Θορύβου δὲ καὶ ἀγανακτήσεως γιγνομένης παρὰ πάντων, καὶ μάλιστα τῶν τε καὶ ἐλπιζόντων ἐκ τῶν διαθηκῶν αὐτοῖς ἔσεσθαι, τάς τε διαθήκας ἐς τὸ μέσον ἔδοξε προφέρειν, καὶ θάπτειν τὸν ἄνδρα δημοσίᾳ. καὶ ἐπὶ τοῖσδε ἡ βουλὴ διελύθη.

Βροῦτος δὲ καὶ Κάσσιος, αἰσθόμενοι τῶν γεγονότων, ἐς τὸ πλῆθος περιέπεμπον, καὶ παρεκάλουν πρὸς αὐτοὺς ἀνελθεῖν ἐς τὸ Καπιτώλιον. συνδραμόντων δὲ ὀξέως πολλῶν, ὁ Βροῦτος ἔλεγεν.

„ἘΝΤΑΥ͂ΘΑ ὑμῖν ἐντυγχάνομεν, ὦ πολῖται, οἱ χθὲς κατ᾽ ἀγορὰν ἐντυχόντες, οὔτε ὡς ἐς ἱερὸν καταφυγόντες (οὐ γὰρ ἡμάρτομεν) οὔτε ὡς ἐπὶ κρημνὸν, (οἱ τὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐπιτρέπομεν ὑμῖν) ἀλλὰ τὸ Κίννα πάθος ὀξύτερόν τε καὶ ἀλογώτερον αὐτῷ γενόμενον, οὕτως ἠνάγκασεν. ἠσθόμεθα δὲ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόντων ἡμᾶς ἐς ἐπιορκίαν, καὶ ἐς αἰτίαν ἀπορίας εἰρήνης ἀσφαλοῦς.

pontificem, teſtamentum ejus proferenti minantur, bona tanquam tyranni ærario vindicant, acta illius quæ ad ſe pertinent rata habent, quæ verò ad ipſum defunctum, volunt irrita fieri: ídque non Brutus facit nec Caſſius, ſed iſti qui cædis autores & inſtigatores eis fuerunt. De ſepultura igitur vos videritis, ego teſtamentum curabo, nunquam proditurus quod mihi eſt creditum, niſi me quoque aliquis occiderit. Inde omnibus ob rem indignam tumultuantibus, præſertim iis qui ſperabant ex eo ſibi obventurum aliquid, placuit & teſtamentum proferri in medium, & corpus funerari publicè: atque ita ſenatus diſſolutus eſt. 514

Quæ ubi ſenſerunt Brutus & Caſſius, per internuntios plebem vocabant ad ſe in Capitolium: ſtatímque facto ad eos multorum concurſu, Brutus ſic locutus eſt.

Bruti oratio ad populum.

HIC nunc, Quirites, agimus vobiſcum, qui in foro heri egimus: non ut ad fanum refugi, nec enim peccavimus: neque ut ad locum præruptum, quippe qui res noſtras fidei veſtræ committimus: ſed Cinnæ caſus repentinus & indignus huc nos compulit. Et quoniam inimici nos calumniantur, quaſi perjuros & pacis turbatores, apud vos potiſſi-

Καὶ ἐς αἰτίαν ἀπορίας εἰρήνης ἀσφαλοῦς.] His verbis, καὶ ἐς αἰτίαν ἀπορίας εἰρήνης ἀσφαλοῦς, aliquis primo aſpectu vix credat reſpondere iſta Gelenii, *pacis turbatores*. Nam, præterquam quòd illud ἀσφαλοῦς omittitur, poſſint certè illa Græca verba dici etiam de quopiam qui pacis turbator haud vocari queat, quum per eum ſteterit quominus pax ulla facta ſit: tantum

potiſſimùm libet hanc cauſam agere, cum quibus ſalvâ republica agemus quæ agenda ſunt. Poſtquam Cæſar è Gallia patriam invaſit hoſtiliter, & Pompeius reip. amantiſſimus, quemadmodum ſcitis, afflictus eſt, & poſt eum magna bonorum civium multitudo in Africam Hiſpaniámque pulſa periit, confirmata tyrannide ſecuritatem non temerè quærenti, oblivionem anteactorum jurati conceſſimus: qui ſi exegiſſet à nobis jusjurandum, non ſolùm patientiæ præteritarum injuriarum, ſed futuræ ſervitutis etiam, quid nunc inſidiatores noſtri non auderent? Equidem verè Romanos non unam mortem laturos opinor, priuſquam ſe jurejurando interpoſito ſervituti addicerent. Ergo ſi nihil contra libertatem noſtram Cæſar molitus eſt, perjuri ſu-

,, ἃ δὴ περὶ τούτων ἐχόμεθα εἰπεῖν
,, ὑμῖν, ἐρῶ μὲν ὦ πολῖται, μεθ'
,, ὧν καὶ τἄλλα δημοκρατουμένω
,, πράξομεν. ἐπειδὴ Γάϊος Κα
,, σαρ ἐκ Γαλατίας ἐπὶ τὴν πα
,, τρίδα ἤλασε σὺν ὅπλοις πολ
,, μίοις, καὶ Πομπήϊος μὲν ὁ δημ
,, κρατικώτατος ὑμῶν ἔπαθεν οἷ
,, ἔπαθεν, ἐπὶ δ' αὐτῷ πλῆθος
,, ἄλλο πολιτῶν ἀγαθῶν ἔς τε Λι
,, βύην καὶ Ἰβηρίαν ἐλαυνόμενοι δια
,, λώλεσαν, εἰκότως αὐτῷ δεδιό
,, καὶ βέβαιον ἔχοντι τὴν τυραννίδα
,, ἀμνηστίαν αἰτοῦντι ἔδομεν, καὶ ὠ
,, μόσαμεν ὑπὲρ αὐτῆς· εἰ δὲ
,, μῖν ὀμνύσαι προσέταττεν οὐ
,, παρελθόντα μόνον οἴσειν ἐγκρ
,, τῶς, ἀλλὰ δουλεύσειν ἐς τὸ μέλ
,, λον ἑκόντας, τί ἂν ἔπραξαν οἱ νῦ
,, ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν; ἐγὼ μὲν γ
,, ὄντας γε Ῥωμαίους οἶμαι πολ
,, λάκις ἀποθανεῖν ἑλέσθαι μᾶλλον
,, ἢ δουλεύειν ἑκόντας ἐπὶ ὅρκῳ.
,, μὲν δὴ μηδὲν ἔτι εἰς δουλείαν εἰ
,, γάζετο ὁ Καῖσαρ, ἐπιωρκήσα
,, μεν

abeſt ut pacem turbaverit. Ideo magis conſultum videtur: Græcis verbis in ſiſtendo, reddere pluribus verbis, *& per quos fiat ut pace firma & ſtabi careamus.* Fateor interim, poſſe hæc ita etiam accipi ut dicantur Brutus & Caſſius ac ceteri turbaſſe pacem, quæ alioqui firma futura erat. Atque hu facit objectio illa, pag. ſeq. ἀλλὰ τίς, φασιν, ἔτι ὅρκος ἐς ἀσφάλειαν εἰρή νης ἂν γένοιτο; & ſequentia malim ita interpungere, ἃ δὴ περὶ τούτων ἔχο μεν εἰπεῖν, ἐν ὑμῖν ἐροῦμεν.

Μεθ' ὧν καὶ τἄλλα δημοκρατουμένων πράξομεν.] Scriptum fortaſſe fuit τἄλλα τὰ τῶν δημοκρατουμένων πράξομεν. At P. Candidus vel aliam ſequu tus lectionem videtur, videlicet ἐπράξαμεν, non πράξομεν: vel ejus interpretatio depravata fuiſſe. Hanc enim apud eum habemus, *cum quibus & alia quæ ad popularem ſtatum pertinebant conſuluimus.* Dicendum enim alioqui erat, *cum quibus & alia quæ ad pop. ſtatum pertinebunt conſulemus.*

Ἐπὶ δ' αὐτῷ πλῆθος ἄλλο πολιτῶν ἀγαθῶν ἔς τε Λιβύην καὶ Ἰβηρίαν ἐλαυνόμενοι διαπώλεσαν, εἰκότως αὐτῷ δεδιότι καὶ βέβαιον ἔχοντι τὴν τυραννίδα.] Quomodo rationi conſentaneum hoc δεδιότι eſſe dicemus? at δεδίττοντι tale videri poſſit, meo quidem judicio. Habet autem hoc verbum contrariam illi ſignificationem: quum δεδίττοντι ſit *metum incutienti*, ut δεδιότι eſt *metuenti*.

Τὴν

» μὲν· εἰ δ' οὔτε τὰς ἀρχὰς τὰς ἐν ἄστει, οὔτε τὰς τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίας, οὔτε στρατείας, ἢ ἱερωσύνας, ἢ κληρουχίας, ἢ τιμὰς ἄλλας ὑμῖν ἀπέδωκεν, οὐδὲ προεβούλευεν ἡ βουλὴ ἐπὶ οὐδενὸς, οὐδ' ὁ δῆμος ἐπεκύρου, ἀλλὰ πάνθ' ὁ Καῖσαρ ἦν ἅπασιν ἐξ ἐπιτάγματος, καὶ οὐδὲ κόρος αὐτῷ τοῦ κακοῦ τις ἐγίγνετο, οἷος ἐγένετο Σύλλᾳ· ἀλλ' ὁ μὲν τοὺς ἐχθροὺς καθελὼν, ἀπέδωκεν ὑμῖν τὴν πολιτείαν· ὁ δ' ἐπὶ ἄλλην στρατείαν χρόνιον ἀπιὼν, ἐς πενταετὲς ὑμῶν τὰ ἀρχαιρέσια προελάμβανε· ποία ταῦτα ἦν ἐλευθερία, ἧς οὐδ' ἐλπὶς ὑπεφαίνετο ἔτι; τί δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται Σιτίλιος καὶ Μάρυλλος; οὐχ ἱερὰν καὶ ἄσυλον ἄρχοντες ἀρχὴν ἐξηλαύνοντο σὺν ὕβρει; καὶ ὁ μὲν νόμος ὁ τῶν προγόνων καὶ ὁ ὅρκος οὐδ' ἐπάγεσθαι δίκην ἔτι οὖσι δημάρχοις ἐπιτρέπουσιν· ὁ δὲ Καῖσαρ αὐτοὺς ἐξήλασεν, οὐδὲ δίκην ἐπαγαγών. πότεροι οὖν καὶ ἐς τοὺς ἀσύλους ἡμάρτανον, ἢ Καῖσαρ μὲν ἱερὸς καὶ ἄσυλος, ὅτῳ ταῦθ' οὐχ ἑκόντες ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης, οὐδὲ πρὶν ἐπελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν πατρίδα σὺν ὅπλοις, καὶ τοσούσδε καὶ τοιούσδε ἀγαθοὺς πολίτας κατακανεῖν, ἐθέμεθα, τὴν δὲ τῶν δημάρχων ἀρχὴν οὐχ ἱερὰν καὶ ἄσυλον οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν δημοκρατίᾳ χωρὶς ἀνάγκης ὤμοσάν τε καὶ ἐ-

mus. quòd ſi nec magiſtratus urbanos provincialéſve, nec præfecturas exercituum, nec ſacerdotia, nec coloniarum deductiones alióſve honores in noſtra poteſtate reliquit, non ad ſenatum de his rebus retulit, non populi autoritatem requiſivit, ſed 515
juſſa unius Cæſaris omnia poterant in rebus omnibus: ac ne ſic quidem malis noſtris ſatiatus aut Syllam imitatus eſt: qui ſublatis inimicis reip. adminiſtrationem vobis reddidit: longè aliter quàm hic, qui diuturnam expeditionem aggreſſus, in quinquennium præoccupavit comitia, quænam hæc erat libertatis ſpecies, cujus ne ſpes quidem reliqua facta eſt? Quid dicam de tribuniſplebis, Cæſetio, Marullóque? an non ſacroſanctus magiſtratus contumelioſè pulſus eſt? Et leges quidem ac jusjurandum noſtrorum majorum, ne in jus quidem vocari tribunos pl. ſinunt, tantiſper dum in magiſtratu ſunt: Cæſar verò ne in jus quidem vocatos egit in exilium. Utri igitur ſacroſanctos violavimus? Niſi fortè Cæſar ſacroſanctus eſt, quem non ſponte ſed coacti, oppreſſa armis patria, tot egregiis civibus occiſis, eo honore dignati ſumus: & tribunitia poteſtas ſacroſancta non erit, ſecus quàm à majoribus noſtris in libera republ. ultro juratum eſt additis diris execrationibus etiam in poſteros,

Cæſetius & Marullus tr. pl. acti in exilium.

Τὴν δὲ τῶν δημάρχων ἀρχὴν οὐχ ἱερὰν καὶ ἄσυλον οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν δημοκρατίᾳ χωρὶς ἀνάγκης ὤμοσάν τε καὶ ἐπειρχόαντο ἐς ἀεὶ ἔσεσθαι;] Perſuaſum habeo, poſt ἱερὰν καὶ ἄσυλον deeſſe hæc verba, οὐκ ἐρρῦμεν κ. &c.

 aut

ros, ſi qui unquam contrà fecerint. Quid vectigalia pop. Rom. & rationes publicanorum, quónam conferebantur? quis nobis invitis aperiebat ærarium? quis contrectavit intactas hactenus pecunias? quis tribuno pl. obſiſtenti mortem minatus eſt? Dicent, quod jam jusjurandum ſupereſt, quo firmetur pacis ſtabilitas? Si nemo tyrannum agat, ne opus quidem erit ſacramentis, ſicut ne antea noſtri majores opus eis habuerunt: quòd ſi quis aſpirarit ad tyrannidem, nulla fides Romanis erga tyrannos, nulla religio. Atque hæc pro patria loquimur, adhuc conſtituti in periculo, nec unquam præmonere ceſſabimus. Ceterùm quod ad calumnias de coloniis deducendis attinet, quibus conantur vos exaſperare, ſiqui adeſtis aut deducti aut deducendi, in gratiam meam voſmet ſignificate. Quúmque multi ſignum feciſſent, Benefactum, inquit, quòd cum aliis veniſtis civibus: ceterùm par eſt ut qui æ-
516 quo honore eſtis & haberi vultis cum reliquis, eundem quoque affectum rependatis patriæ. Vos

„ πειράσωντο ἐς ἀεὶ ἔσεσθαι; πῶς
„ οἱ φόροι τῆς ἡγεμονίας καὶ λογισμοὶ
„ συνεφέροντο; τίς δ' ἡμῶν ἀκόν-
„ των ἤνοιγε τὰ ταμεῖα; τίς τῶν
„ ἀψαύστων καὶ ἀθίκτων χρημάτων
„ προσήψατο; καὶ ἑτέρῳ δημάρχῳ
„ κωλύοντι θάνατον ἠπείλει; ἀλ-
„ λά τις, φασὶν, ἔτι ὅρκος ἐς
„ ἀσφάλειαν εἰρήνης ἂν γένοιτο;
„ εἰ μὲν οὐ τυραννήσει τις, οὐδὲ ὅρ-
„ κων δεῖ, οὐδὲ γὰρ τοῖς πατρά-
„ σιν ἡμῶν ἐδέησεν οὐδέ ποτε, ε-
„ δ' ἐπιθυμήσει τις ἄλλος τυραν-
„ νίδος, οὐδὲν πιστόν ἐστι Ῥωμαίοι-
„ πρὸς τυράννους οὐδ' εὔορκον· κ-
„ τάδε προλεγόμεθα ἔτι ὄντες ὑπὸ
„ τῷ κινδύνῳ καὶ προεροῦμεν ὑπὲρ
„ τῆς πατρίδος αἰεί· καὶ γὰρ ὄντες
„ ἐν ἀσφαλεῖ τιμῇ παρὰ Καίσα-
„ ρι, τὴν πατρίδα τῆς ἡμετέρας
„ τιμῆς προετιμησάμεθα. Διαβάλ-
„ λουσι δ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ ταῖς κλη-
„ ρουχίαις ἐρεθίζοντες ὑμᾶς· εἰ δ-
„ τινες τῶν ᾠκισμένων ἢ οἰκισθησο-
„ μένων πάρεστε, χαρίσασθέ μοι,
„ καὶ ἐπισημήνασθε ἑαυτούς. ἐπισημ-
„ μηναμένων δὲ πολλῶν, ΕΥ̓͂ γε εἶ-
„ πεν, ὦ ἄνδρες, τοῖς ἄλλοις ἐ-
„ ποιήσατε συνελθόντες, χρὴ δ-
„ ὑμᾶς τὰ εἰκότα τιμωμένους τε καὶ
„ περιποιουμένους ἐκ τῆς πατρίδος
„ τὰ ἴσα τὴν ἐκπέμπουσαν ἀντι-
„ γεραί-

aut alia ejuſmodi, ut ita ſcribatur hic locus, τὴν δὲ τῶν δημάρχων ἀρχὴν ἱερὰν καὶ ἄσυλον ὡς ἐσομένην (vel οὐχ ἱερὰν καὶ ἄσυλον ἐσομένην) ἣν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν δημοκρ. &c. Alioqui certè ex accuſativis faciendi eſſent nominativi, ſicut in priori habemus membro nominativos. Verùm & ita caſus mutando, illa particula ἣν inſerenda eſſet: hoc modo, ἡ δὲ τῶν δημάρχων ἀρχὴ οὐχ ἱερὰ καὶ ἄσυλος, ἣν οἱ πατ. Et non dubium eſt quin ἐπειράσαντο mutari in ἐπηράσαντο debeat. Sunt autem obſervanda hæc verba, χωρὶς ἀνάγκης, quæ per antitheſin ponuntur: quum in priore membro dictum ſit contrà, οὐχ ἑκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης.

Χρὴ δὲ ὑμᾶς τὰ εἰκότα τιμωμένους τε καὶ περιποιουμένους ἐκ τῆς πατρίδος τὰ ἴσα τῇ ἐκπεμπούσῃ ἀντιγεραίρειν.] Debuit Gelen. dicere potius, *Par eſt enim*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

γεραίρειν. ὑμᾶς ὁ δῆμος ἔδωκεν ἐπὶ Κελτοὺς καὶ Βρεττανοὺς τῷ Καίσαρι, καὶ ἀριστεύοντας ἔδει τιμῶν καὶ ἀριστείων τυχεῖν. ὁ δὲ, ὑμᾶς τοῖς ὅρκοις περιλαβὼν, ἐπήγαγε μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν μάλα ἀ-

pop. Ro. attribuit Cæſari contra Gallos Britannóſque, & re feliciter geſta, meriti eſtis militaria dona præmiáque: at ille vos ſacramento devinctos, duxit invitos contra patriam, duxit æquè invitos

im ut qui æquo hon. nam & hîc partic. δὲ rationem reddit. Malè autem ταῦτα jungit cum præcedentibus, quod ad ſequentia pertinet: malè etiam patriæ mentionem inter præcedentia omittit. Sunt & alia quæ in hujus loci interpretatione deſiderans, ita malim eum reddere, *Oportet enim ut vos, qui quantum par eſt honoris aliáque à patria conſequimini, eam vos emittentem non minore viciſſim honore afficiatis.* At Gelenius ita, *Ceterum par eſt ut qui æquo honore eſtis & haberi vultis cum reliquis, eundem quoque affectum rependatis patriæ.* In qua interpretatione, putavit ſe his verbis, *& haberi vultis*, exprimere hæc, καὶ περιποιουμένους: quaſi patria honorem ſeu honorarium ipſis non daret, niſi id ab ea contendentibus. Verùm minus eſſet patriæ beneficium: ut omittam, aliquid coactum habere iſtam hujus participii interpretationem. At hoc de mea dici non poteſt: quam ut adjuvarem, addidi vocem *aliáque:* verùm huic loco tam convenientem, ut etiam multis videri omiſſa poſſit: tanquam ita ſcripſerit Appianus, τὰ εἰκότα τιμωμένους τε καὶ ἄλλα περιποιουμένους ἐκ τῆς πατρίδος. niſi quis malit τἄλλα, quod reddatur *cetera.* Etiam interpunge poſt ἴσα, ne, cum Gelenio, præcedentibus jungas quod ad ſequentia pertinet, uti monui in annot. præcedente: ſicut & de voce ἐκπέμπουσαν ab eo prætermiſſa. Dicuntur autem hæc (ſicut & pag. 539. οἱ μὲν γὰρ ἐκπέμψουσιν, ἂν σωφρονῶσι, τὸν δῆμον, ἐπὶ τὰς ἀποικίας) de communi patria, Roma videlicet, emittente illos in ea loca ubi ſedes ſuas poſituri erant, agros ſibi ab ea donatos poſſidentes. Atque hoc vocat οἰκίζειν ſive συνοικίζειν, in hac ipſa pagina. Nam circa ejus medium dicit, καὶ ἐς τὸ μέρος (videlicet τῆς γῆς) ᾤκιζον τοὺς ἐστρατευμένους. ubi Gelen. vertit *deducere colonos futuros.* P. Candidus, *juſſit incolere eos.* Et paulo pòſt, ὑμᾶς συνῴκιζεν, *vos in colonias deducebat:* at ille alter interpres, *incolatum habere voluit.* Quinetiam in fine pag. præcedentis dictum de iiſdem fuit, τῶν ᾠκισμένων ἢ οἰκισθησομένων. ubi Gel. deductos aut deducendos dicit: alter, incolentes vel incolatum habituros. Atque ut συνῴκιζεν in eo quem modò attuli loco habemus, ſic etiam συνοικισμὸν, pag 517. Jam verò & ἀποικίας ſuas habere dicebantur qui ita συνῳκίζοντο, ſive ᾠκίζοντο. Legitur enim pag 536. μηδ᾽ ὅσοι καταδεχθέντες εἰς τὰς ἀποικίας ἐπιμένουσι τῇ πόλει. Et 539. circa principium, ἐκπέμψουσι τὸν δῆμον ἐπὶ τὰς ἀποικίας. Et 533. οἱ δὲ τῷ Καίσαρι στρατευσάμενοί τε καὶ ἐς κληρουχίας διῃρημένοι σύνετρεχον ἐκ τῶν ἀποικιῶν. Verùm & ἀποικίδας πόλεις legimus in fine pag. 546. ἤδη πολλοὺς περιέπεμπεν ἔς τε τὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀποικίδας πόλεις. loquitur autem de Octavio. Præterea in loco illo pag. 533. obſerva etiam κληρουχίας eadem de re dici, ſicut & in fine paginæ 515. τὰς κληρουχίας, & pag 517. τὴν κληρουχίαν. Ceterùm de hoc etiam monebo lectorem, quum dicitur initio hujus paginæ, τὰ ἴσα τὴν ἐκπέμπουσαν ἀντιγεραίρειν, perinde eſſe acſi diceretur, τὰ ἴσα αὐτὴν (videlicet τὴν πατρίδα) ἀντιγεραίρειν. τὴν ἐκπέμπουσαν ἐς γῆν ἢ τιμᾶσθε ὑπ᾽ αὐτῆς. vel, εἰς κληρουχίας (ut in fine pag. præcedentis habuimus ταῖς κληρουχίαις) αἷς, ὥσπερ ἀριστείοις, ὑμᾶς τιμᾷ. Ita enim ἀριστεῖα dici videmus in hac pag. non procul ab eo de quo agitur loco.

invitos contra optimos cives in Africam. Quam in his bellis navaſtis operam, ejus præmia petere puderet vos fortaſſe: ſed quia nec nunc invidia, nec poſthac tempus aut oblivio poterit obliterare veſtra egregia facinora, bellis Gallicis Britannicíſque edita, horum vos manent præmia, qualia pop. Rom. dare militibus eſt ſolitus: non cum injuria eorum qui nihil peccarunt, nec aliis adempta dividendo aliis, & prædam vertendo in præmia: ſed hoſtes devictos agris mulctando, non totis ſed parte tantum, in quam emeritos deducerent, colonos futuros, & ſubactam provinciam aut civitatem retenturos in officio: quibus ſi armis quæſitus ager non ſufficeret, addebatur aliquid de publico, aut parato pecunia publica. Ita populus ſine aliorum injuria vos in colonias deducebat antea. Sed Sylla & Cæſar vi & armis hoſtiliter oppreſſa republica, ut qui contra ipſam patriam opus haberent ſatellitio, neque dimiſerunt vos in ſuam quemque patriam, neque agros vobis emerunt, aut bello paratos diviſerunt, neque priſtinos eorum dominos pretio reddito ſolati ſunt, quamvis multum pecuniarum haberent ex ærario, multum item ex vectigalibus publicis: ſed in ipſa Italia nihil commerita, non jure belli, ſed more latrocinii veteribus poſſeſſoribus ademerunt agros, domos, ſepulchra, ſana,

,, βουλοῦντας, ἐπήγαγε δὲ τοῖς ἀρι
,, στοις τῶν πολιτῶν ἐς Λιβύην, ἰ
,, κνοῦντας ὁμοίως. εἰ μὲν δὴ μόν
,, ταῦτα ὑμῖν ἐπέπρακτο, ἠδεῖσθ
,, ἂν ἴσως ἐπὶ τοιούτοις αἰτεῖν ἀρι
,, στεῖα, ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς φθόνος,
,, χρόνος, ἢ ἀνθρωπίνη λήθη τ
,, ἐπὶ Κελτοῖς καὶ Βρεττανοῖς ὑμῶ
,, ἔργα σβέσει, ὑπὲρ τούτων ὑμῖ
,, ἐστὶ τὰ ἀριστεῖα, ἃ καὶ τοῖς πάλα
,, στρατευομένοις ὁ δῆμος ἐδίδου
,, οἰκείων μὲν ἀνδρῶν ἢ ἀναμαρτήτω
,, οὔ ποτε γῆν ἀφαιρούμενος, οὐδ
,, ἑτέροις ἐπινέμων τὰ ἀλλότρια
,, οὐδ' ἡγούμενος δεῖν ἀμείβεσθα
,, δι' ἀδικημάτων· τῶν δὲ πολεμία
,, ὅτε κρατήσειεν, οὐδὲ τούτων ἅ
,, πασαν τὴν γῆν ἀφῃρεῖτο, ἀλ
,, λὰ ἐμερίζοντο, καὶ ἐς τὸ μέρος
,, ᾤκιζον τοὺς ἐστρατευμένους, φύ
,, λακας εἶναι τῶν πεπολεμηκότων, κ
,, οὐκ ἀρκούσης ἐνίοτε τῆς δορυκτή
,, του γῆς, καὶ τὴν δημοσίαν ἐπένε
,, μον, ἢ ἐωνοῦντο ἑτέραν· οὕτω μ
,, ὑμᾶς ὁ δῆμος συνῴκιζεν ἀλύ
,, πως ἅπασι. Σύλλας δὲ καὶ Καῖ
,, σαρ οἱ σὺν ὅπλοις ἐς τὴν πα
,, τρίδα ὡς πολεμίαν ἐμβαλόντες,
,, ἐπὶ αὐτῇ τῇ πατρίδι φρουρῶ
,, καὶ δορυφόρων δεόμενοι, οὔτε διέ
,, λυσαν ὑμᾶς ἐς τὰς πατρίδας,
,, οὔτε γῆν ὑμῖν ἐωνοῦντο, ἢ τὴν
,, τῶν δεδημευμένων ἀνδρῶν ἐπένεμον,
,, οὔτε τὰς τιμὰς τοῖς ἀφαιρουμέ
,, νοις ἐς παρηγορίαν ἐδίδοσαν,
,, πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ταμιείων ἔχον
,, τες, πολλὰ δὲ ἐκ τῶν δεδημευ
,, μένων, ἀλλὰ τὴν Ἰταλίαν οὐδὲν
,, ἁμαρτοῦσαν, οὐδὲ ἀδικοῦσαν πο
,, λέμου νόμῳ καὶ λῃστείας νόμῳ,
,, τήν τε γῆν ἀφῃροῦντο καὶ οἰκίας
,, καὶ τάφους καὶ ἱερὰ, ὧν οὐδὲ τοὺς ἀλλοφύλους πολεμίους ἀφῃρεῖμε-
,, θα,

θαι, ἀλλὰ δεκάτην αὐτοῖς μόνην καρπῶν ἐπετάσσομεν. οἱ δὲ ὑμῖν τὰ τῶν ὑμετέρων ὁμοεθνῶν διένεμον, τῶν ἐπὶ Κελτοὺς ὑμᾶς αὐτῷ Καίσαρι στρατευσάντων, καὶ προπεμψάντων, καὶ εὐξαμένων πολλὰ καὶ τῶν ὑμετέρων νικητηρίων, καὶ συνῴκιζον ὑμᾶς ἐς ζῶντα ἀθρόους ὑπὸ σημείοις καὶ συντάξει στρατιωτικῇ, μήτε εἰρηνεύειν δυναμένους, μήτε ἀδεεῖς εἶναι τῶν ἐξελαθέντων. ὁ γὰρ ἀλώμενος καὶ τῶν ὄντων ἀφῃρημένος, ἔμελλεν ὑμῖν περὶ πολλῶν ἐφεδρεύειν καιροφυλακῶν· τοῦτο δ' ἦν ὅπερ οἱ τύραννοι μάλιστα ἐβούλοντο, οὐ γῆν ὑμᾶς λαβεῖν, ἣν δὴ καὶ ἑτέρωθεν εἶχον παρασχεῖν, ἀλλ' ὅπως ἐχθροὺς ἐφεδρεύοντας ἔχοντες αἰεὶ, βέβαιοι φύλακες ἦτε τῆς ἀρχῆς τῆς ταῦτα ὑμῖν συναδικούσης. εὔνοια γὰρ ἐς τυράννους γίγνεται δορυφόρων ἐκ τοῦ συναδικεῖν καὶ συνδεδιέναι. καὶ τοῦτο, ὦ θεοὶ, συνοικισμὸν ἐκάλουν, ᾧ θρῆνος ὁμοφύλων ἀνδρῶν ἐπῆν, καὶ ἀνάστασις οὐδὲν ἀδικούντων· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ὑμᾶς ἐξεπίτηδες ἐχθροὺς ἐποιοῦντο τοῖς ὁμοεθνέσιν ὑπὲρ τοῦ σφετέρου συμφέροντος, ἡμεῖς δὲ οὓς οἱ νῦν τῆς πατρίδος

quæ ne exteris quidem devictis adimimus, contenti decimis fructuum. At iſti diviſerunt vobis agros veſtrorum popularium, auſpiciis ipſius Cæſaris, ſociorum expeditionis Gallicæ, qui vos votis pro victoria veſtra nuncupatis proſecuti ſunt: eóque vos deduxerunt ſub ſignis inſtructos militariter, neque ſatis pacatos, & 517
parum ſecuros ab illis qui coacti ſunt agris cedere: pulſus enim quiſque & bonis exutus, non poterat non inſidiari vobis, captando tempus opportunius. Atque id erat quod tyranni agebant maximè, non ut agros haberetis, quos aliàs vobis dare poterant: ſed ut metu inimicorum ſemper ſoliciti, firmi cuſtodes eſſetis poteſtatis in communi vobiſcum hærentis invidia: tyrannis enim ſuos ſatellites commune maleficium communiſque metus conciliat. Atque huic facto, pro ſuperi, coloniæ nomen eſt inditum, quod conjunctum eſſet cum lamentis popularium, & migratione nihil commeritorum. Verùm illis hoc curæ fuit, ut veſtræ cum ejuſdem nationis hominibus inimicitiæ in ipſorum utilitatem cederent: nos verò quibus præſentis reipub. præſides ſalutem ſe ajunt clementer

Οἱ δὲ ὑμῖν τὰ τῶν ὑμετέρων ὁμοεθνῶν διένεμον, τῶν ἐπὶ Κελτοὺς ὑμᾶς αὐτῷ Καίσαρι στρατευσάντων.] Apertè mendoſa eſt hæc lectio, τῶν ἐπὶ Κελτοὺς ὑμᾶς αὐτῷ Καίσαρι στρατευσάντων. ſed non minus aperta eſt (meo quidem judicio) ejus emendatio: ſi videlicet ſcribatur, τῶν ἐπὶ Κελτοὺς, ὥσπερ ὑμᾶς, αὐτῷ Καίσαρι στρατευσάντων. Gelenius à me diſſentire non videtur, quum vertit, *ſociorum expeditionis Gallicæ*. At P. Candidus ita reddit hunc locum ut quid ſibi velit, vix quiſquam intellecturus ſit: tantum abeſt ut quam ſequutus ſit lectionem, poſſit animadvertere. Hæc enim ſunt ejus verba, *eorum videlicet qui vos ſupra Celtas Cæſaris militiæ conjunxerunt.*

menter concedere, poſſeſſionem veſtrorum agrorum ratam vobis & nunc volumus, & in poſterum habebimus: idque deum, in cujus fano nunc ſumus, teſtamur vel in præſens vel in futurum: nec unquam vobis quæ veſtra ſunt, Brutus auferet aut Caſſius, aut omnes qui pro veſtra libertate non gravati ſunt ſubire periculum. Et quod unum in hoc negotio poteſt incuſari, ei quoque afferemus remedium, quod ut pacis cum popularibus vinculum debet eſſe vobis auditu jucundiſſimum: videlicet prima quaque occaſione curaturos nos pretium ex publica pecunia, veteribus agrorum poſſeſſoribus, ut in poſterum non ſolùm firma, ſed ſecura etiam fiat veſtra poſſeſſio.

Hæc Bruti dicta, & concionantis, & poſt concionem ſolutam probata ſunt ut æquiſſima, mirantibus eos viros, ut intrepidos & amantes reipublicæ, conciliatáque in hunc modum benevolentia, res dilata eſt in diem craſtinam. Quæ poſtquam illuxit, advocata concione per coſſ. S. C. recitatum eſt, móxque Cicero multa in laudem oblivionis injuriarum diſſeruit: quibus libenter auditis populus vocabat Caſſianos è Capitolio: illis contrà poſtulantibus ad ſe mitti obſides,

Cicero de oblivione injuriarum diſſerit.

,, προστέτακται φασὶν ἐλέῳ προσ
,, ζειν, τήν τε γῆν ὑμῖν τήνδε α
,, τὴν ἐσαεὶ βεβαιούμεν καὶ βεβαιώσ
,, μεν, καὶ μάρτυρα τὸν θεὸν τὸ
,, ποιούμεθα, καὶ ἔχετε καὶ ἕξετε, ἃ
,, λήφατε, καὶ οὐ μήτις ὑμᾶς ἀφ
,, λεῖται τοῦτ᾽, οὐ Βροῦτος οὐ Κάσσιος
,, οὐχ οἵδε πάντες, οἱ τῆς ὑμετέρ
,, ἐλευθερίας προεκινδυνεύσαμεν
,, ὃ δ᾽ ἐν τῷ ἔργῳ μόνον ἐστὶν ἐπ
,, μεμπτόν, ἰασόμεθα ἡμεῖς, δια
,, λακτήριον ὑμῖν ἅμα ἐς τοὺς ὁμ
,, εθνεῖς ἐσόμενον, καὶ ἥδιστον ἤδη π
,, θομένοις, οἷς τὴν τιμὴν τῆσδε
,, γῆς τοῖς ἀφῃρημένοις ἡμεῖς
,, τῶν δημοσίων χρημάτων εὐθὺς
,, πρώτης ἀφορμῆς ἀποδώσομεν· ἵ
,, μὴ βέβαιον ἔχητε μόνον ὑμεῖς τ
,, κληρουχίαν, ἀλλὰ καὶ ἄφθονον.

Τοιαῦτα τοῦ Βρούτου λέγοντος α
κροώμενοί τε ἔτι πάντες, καὶ διαλυ
μένοι καθ᾽ σφᾶς, ἐπῄνουν ὡς δικαι
τατα, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς ἀκαταπλ
κτους δὴ καὶ μάλιστα φιλοδήμους
θαύματι ἐποιοῦντο, καὶ ἐς εὔνοιαν πρ
αὐτοὺς μετετίθεντο, καὶ ἐς τὴν ἐπιοῦ
σαν αὐτοῖς συμπράξειν ἔμελλον. ἅ
μα δὲ ἡμέρᾳ οἱ μὲν ὕπατοι τὸ πλῆ
θος ἐς ἐκκλησίαν συνεκάλουν, κ
ἀνεγινώσκετο αὐτοῖς τὰ δόξαντα,
Κικέρων πολὺ τῆς ἀμνηστίας ἐγκω
μιον ἐπέλεγεν. οἱ δὲ ἡδόμενοι, κατε
κάλουν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς ἀμφὶ τ
Κάσσιον, καὶ οἵδε ἀναπέμπειν αὐ
τοῖς ἐν τοσῷδε ὅμηρα ἐκέλευον, κ
ἀνεπέμποντο οἱ παῖδες Ἀντωνίου τ

καὶ Λε

Οἱ τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας προεκινδυνεύσαμεν] Agnoſcit προεκινδυνεύ
σαμεν & P. Candidus: Gelenius tamen legit προεκινδύνευσαν. Sed ferri po
teſt προεκινδυνεύσαμεν, etiamſi jam ſeipſum & Caſſium nominaverat: tan
quam diceret, οὐχ οἵδε πάντες οἱ τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας μεθ᾽ ἡμῶν προ
κινδύνευσαν.

Ἐπ

Λεπίδου· ὀφθέντων δὲ τῶν ἀμφὶ τὸν ρούτον, κρότος ἦν καὶ βοή· καὶ τῶν πάτων εἰπεῖν τι βουλομένων, οὐκ ἀχόμενοι, δεξιώσασθαι αὐτοὺς καὶ ναλλαγῆναι πρότερον ἐκέλευον, γίνεται μὲν οὕτως. καὶ διεσείετο μάςα τοῖς ὑπάτοις ἡ γνώμη ὑπὸ ους ἢ φθόνου, ὡς τῶν ἀνδρῶν καὶ τὰ λλα αὐτοὺς ὑπερισχυσόντων ἐν τῇ ποτείᾳ. διαθῆκαι δὲ τοῦ Καίσαρος φθησαν φερόμεναι, καὶ εὐθὺς αὐτὰς πλῆθος ἐκέλευον ἀναγινώσκειν. τὸς μὲν δὴ τοῦ Καίσαρος παῖς ἐγίνετο ἐν αὐταῖς, ὁ τῆς ἀδελφῆς θυατριδοῦς Ὀκταουΐος, τῷ δήμῳ δὲ σαν οἱ κῆποι ἐνδιαίτημα δεδομέι, καὶ κατ' ἄνδρα Ῥωμαίων τῶν ὄνων ἔτι ἐν ἄστει, πέντε καὶ ἑβδομήντα Ἀττικαὶ δραχμαί, καὶ ὑπεκαίετο αὖθις ἐς ὀργὴν ὁ δῆμος, ραννοῦ μὲν κατηγορίας προπεπυσμέι, διαθήκας δὲ φιλοπόλιδος ἀνρὸς ὁρῶντες· οἴκτιστον δὲ ἐφάνη μάςα αὐτοῖς, ὅτι τῶν ἀνδροφόνων Δέιμος ὁ Βροῦτος ἐν τοῖς δευτέροις κληρονόμοις ἐγέγραπτο παῖς. ἔθος ἄρ τοι Ῥωμαίοις παραγράφειν τοῖς κληρονόμοις ἑτέρους, εἰ μὴ κληρονοοῖεν οἱ πρότεροι· ἐφ' ᾧ δὴ καὶ μᾶλλον υνεταράσσοντο, καὶ δεινὸν καὶ ἀθέμιστον γοῦντο καὶ Δέκιμον ἐπιβουλεῦσαι Καίσαρι, παῖδα αὐτοῦ γεγραμμένον εἶναι. τεὶ καὶ Πείσωνος τὸ σῶμα φέροντος ἐς τὴν ἀγοράν, πλῆθός τε ἄτρον ἐς φρουρὰν συνέδραμον σὺν ὅπλοις, καὶ μετὰ βοῆς καὶ πομπῆς δαιλοῦς ἐπὶ τὰ Ἔμβολα προυτέθη· ἰμωγή τε καὶ θρῆνος ἦν αὖθις ἐπιπλεῖστον, καὶ τὰ ὅπλα ἐπατάγουν οἱ ὡπλισμένοι, καὶ κατὰ μικρὸν ἐν με-

miſſi ſunt Antonii Lepidíque liberi. Ubi verò Caſſiani in conſpectum venerunt, plauſus cum acclamatione exortus eſt: quúmque conſules aliquid vellent dicere, conclamatum reconciliarentur prius & cives ſuos in gratiam reciperent: id quod factum eſt. Tum conſules timor cum invidia ſubiit, quaſi conjurati jam potiores futuri eſſent in adminiſtratione reipublicæ. Allato deinde teſtamento Cæſaris, populus id ſtatim recitari voluit. in eo filius adoptatus eſt ex ſororis filia nepos Octavius. horti publicati ſunt pop. Ro. viritim diviſæ ſunt ſeptuagenæ quinæ drachmæ Atticæ: quæ res denuo commovit indignationem civium, dum ex teſtamento agnoſcunt amatorem patriæ, quem modò tanquam tyrannum incuſari audierant. Sed maximè miſerationem movit, quòd Decimus Brutus inter ſecundos hæredes ſcriptus erat filius. ſolent enim Romani alteros hæredes aſcribere, ſi forte contingat priores hæreditatem non adire. Id verò ut nefarium facinus omnes exhorruerunt, conjuraſſe in Cæſaris caput cum qui adoptatus ſit in filium. Poſtquam autem Piſo corpus in forum intulit, cum armis ingens multitudo accurrit ad ejus cuſtodiam, móxque magnificè pro roſtris eſt depoſitum cum acclamationibus. Ibi comploratio lamentáque renovata diu tenuerunt, armatis interim ſcuta complodentibus: atque ita paulatim animos eorum tentabat decreti de oblivione pœ-

518

Teſtamentum Cæſaris.

Decimus Brutus ſecundus hæres aſcriptus.

ne pœ-

na pœnitentia. Id animadvertens Antonius, non ceſſavit: ſed ex officio habiturus orationem in funere conſulis conſul, amici amicus, cognati cognatus (nam & cognatione ipſum attingebat) rurſum ad ſolitas artes verſus, ſic locutus eſt, Non eſt æquum Quirites, ut tanti viri funebris laudatio per me unum potius fiat quàm per univerſam patriam: quapropter quos illi honores virtutis ergô S.P.Q.R. de communi conſenſu decrevit viventi, publica magis quàm privata voce recitabo. Móxque recitare cœpit vultu gravi, & ad mœſtitiam compoſito, diſertè ſingula pronuntians, immoránſque ei maximè parti qua ſupra hominem attol-
519 lebatur, ſacroſanctus, pater patriæ, benemeritus, princeps appellatus, & aliis nulli antè conceſſis nominibus: per hæc ſingula Antonius faciem manúmque vertens ad corpus Cæſaris, verba geſtu adjuvabat, & ad ſingulas has appellationes addebat aliquot voces ex miſeratione mixtas ac indignatione. Quum decretum nominabat eum patrem patriæ, ipſe ſubjunxit, En pietatis erga illum teſtimonium: quum ſacroſanctum & nemini violabilem, imò aliorum etiam refugium, ſubjunxit, Non alius ad hunc refugiens, ſed ipſe ſacroſanctus occiſus eſt: quem honorem à vobis nec extorſit, nec concupiit. Pudenda verò eſt noſtra illiberalitas, ſi indignis talia decernimus,

προνοίᾳ τῆς ἀμνηστίας ἐγίγνοντο· καὶ
Ἀντώνιος ὧδε ἔχοντας ἰδὼν, οὐ μ
θῆκεν, ἀλλὰ ᾑρημένος εἰπεῖν τὸν
πιτάφιον, οἷα ὕπατος ὑπάτου,
φίλος φίλου, καὶ συγγενὴς συγγεν
(ἦν γὰρ δὴ Καίσαρι κατὰ μέρη συγ
γενὴς) ἐτέχναζεν αὖθις, καὶ ἔλεγ
„ ὧδε, ΟΥ'κ ἄξιον, ὦ πολῖτα
„ τοσοῦδε ἀνδρὸς ἐπιτάφιον ἔπαι
„ παρ' ἐμοῦ μᾶλλον ἑνὸς ὄντος,
„ παρὰ τῆς πατρίδος ὅλης αὐτ
„ γίνεσθαι· ὅσα δὴ τῆς ἀρετῆς αὐτ
„ ὑμεῖς ἀγάμενοι πάντες ὁμαλ
„ ἥ τε βουλὴ καὶ μετ' αὐτῆς ὁ δ
„ μος ἔτι περιόντι ἐψηφίσασθε, τ
„ μετέραν, καὶ οὐκ Ἀντωνίου τ
„ φωνὴν εἶναι τιθέμενος, ἀναγν
„ σομαι. καὶ ἀνεγίγνωσκε τῷ μ
προσώπῳ σοβαρῷ καὶ σκυθρωπ
τῇ φωνῇ δ' ἐνσημαινόμενος ἕκα
στα, καὶ ἐφιστάμενος οἷς μάλιστα α
τὸν ἐν τῷ ψηφίσματι ἐξεθείαζο
ἱερὸν καὶ ἄσυλον, ἢ πατέρα πατρ
δος, ἢ εὐεργέτην, ἢ προστάτην
οἷον οὐχ ἕτερον, ὀνομάζοντες· ἐφ'
ἑκάστῳ δὲ τούτων ὁ Ἀντώνιος τὴν
ψιν καὶ τὴν χεῖρα ἐς τὸ σῶμα τ
Καίσαρος ἐπιστρέφων, ἐν παρα
βολῇ τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐπεδείκν
ἐπεφθέγγετο δέ πού τι καὶ βραχὺ
ἑκάστῳ, μεμιγμένον οἴκτῳ καὶ ἀγα
νακτήσει· ἔνθα μὲν τὸ ψήφισμα ε
ποι Πατέρα πατρίδος, ἐπιλέγω
„ Τοῦτο ἐπιεικείας ἐστὶ μαρτυρία
ἔνθα δ' ἦν ἱερὸς καὶ ἄσυλος καὶ ἀ
παθὴς, καὶ ὅστις αὐτῷ καὶ ἕτερος
„ προσφύγοι, ΟΥ'χ ἕτερος ἔφ
„ τῷδε προσφεύγων, ἀλλ' αὐτὸ
„ ὑμῖν ὁ ἄσυλος καὶ ἱερὸς ἀνῄρητ
„ οὐ βιασάμενος οἷα τύραννος λα
„ βεῖν τάσδε τὰς τιμὰς, ἃς οὐδ
„ ᾔτησεν. ἀνελευθερώτατοι δὲ ἄρα ἡμεῖς οἱ τοιάδε τοῖς ἀναξίοις ἐ
„ ὁ

δὲ αἰτοῦσι δίδομεν· ἀλλ' ὑμεῖς
ὑμῶν ὑπεραπολογεῖσθε ὡς οὐκ
ἀνελευθέρων, ὦ πιστοὶ πολῖται,
τοιαύτῃ καὶ νῦν περὶ τὸν τεθνεῶτα
χρώμενοι τιμῇ· καὶ αὖθις ἀνεγί-
νωσκε τοὺς ὅρκους, ἦ μὴν φυλά-
ξειν Καίσαρα καὶ τὸ τοῦ Καίσαρος
μα, πάντι σθένει πάντας, ἢ εἴ-
ἐπιβουλεύσειεν, ἐξώλεις εἶναι τοὺς
ἀμυνάντας αὐτῷ· ἐφ' ὅτῳ δὴ
λιστα τὴν φωνὴν ἐπιτείνας, καὶ
χεῖρα ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνα-
σχὼν, Ἐγὼ μὲν, εἶπεν, ὦ Ζεῦ
πάτριε καὶ θεοὶ, ἕτοιμος ἀμύνειν
ὡς ὤμοσα καὶ ἠρασάμην, ἐπεὶ
δὲ τοῖς ὁμοτίμοις δοκεῖ συνοίσειν
τὰ ἐγνωσμένα, συνενεγκεῖν εὔχο-
μαι. θορύβου δ' ἐκ τῆς βουλῆς ἐ-
τῷδε μάλιστα περιφανῶς ἐς αὐ-
εἰρημένῳ γινομένου, ἐπικαταψύ-
αὐτὴν ὁ Ἀντώνιος καὶ παλινῳ-
δῶν, ἔφη, Ἔοικεν, ὦ πολῖται,
τὰ γεγενημένα ἀνδρῶν μὲν οὐδενὸς,
ἀλλά του δαιμόνων ἔργα εἶναι, καὶ
χρὴ τὸ παρὸν σκοπεῖν μᾶλλον,
ἢ τὸ γεγενημένον, ὡς ἐν ἀκμῇ
μεγάλων ἐστὶ κινδύνων ἡμῖν τὰ
μέλλοντα, ἢ τὰ ὄντα, μὴ ἐς τὰς
προτέρας στάσεις ὑπαχθῶμεν, καὶ
ἐκτριφθῇ πᾶν ὅ, τι λοιπόν ἐστιν
εὐγενὲς τῇ πόλει. προπέμπωμεν
οὖν τὸν ἱερὸν τόνδε ἐπὶ τοὺς εὐδαί-
μονας, τὸν νενομισμένον ὕμνον αὐ-
τῷ καὶ θρῆνον ἐπᾴδοντες. Τοιάδε
πὼν, τὴν ἐσθῆτα οἷά τις ἔνθους
νεσύρατο, καὶ περιζωσάμενος ἐς τὸ
χειρῶν εὔκολον, τὸ λέχος ὡς ἐ-
σκηνῆς περιέστη, κατακύπτων
ἐς αὐτὸ καὶ ἀνίσχων, πρῶτα μὲν
θεὸν οὐράνιον ὕμνει, καὶ ἐς πίστιν
οῦ γενέσεως τὰς χεῖρας ἀνέτεινεν,

& quidem non petentibus: ſed ab ea nota ipſi vos liberatis Quirites, hoc tam eximio & honorifico erga defunctum ſtudio. Tum reverſus eſt ad recitandum ſacramentum, cuſtodituros Cæſarem Cæſariſque corpus omnes omnibus viribus: & ſi quis illi ſtruat inſidias, execrabilem fore qui non eum defenderit. Ad quæ verba vocem intendens, manúque porrecta ad Capitolium, inquit, Equidem Jupiter, hujus Urbis cuſtos, dique ceteri, paratus ſum ulciſci, ita ut juravi execratione addita: & quoniam ſenatui magiſtratibúſque videtur hoc decretum è republica, precor ut adjutetis. Tumultuantibus inde ſenatoribus, ob dictum hoc manifeſtè ad ſe pertinens, ad eos delieniendos Antonius recantans dixit, Sed videtur, Quirites, caſus hic non tam ad homines referendus quàm ad fortunam, aut deorum aliquem: & oportet præſentia magis curare quàm præterita, quandoquidem inſtat periculum maximum, ne ad priſtinas ſeditiones revolvamur, & abſumatur quicquid nobilitatis eſt in Urbe reliquum. Deducamus igitur hunc conſecratum ad beatorum ſedes, accinendo cum lamentis laudes ei more ſolenni debitas. His dictis veſtem quaſi fanaticus ſubductam accinxit quo eſſet expeditior, & ſupra lecticam in loco editiore aſtitit, ſubinde introſpiciens eam & ariens; ac primum laudabat ut aliquem cælitum: & quo inter divos

Antonii artes ſubdolæ.

520

divos relatum eſſe fidem faceret, manus tendebat ad cælum, ſimúlque magna linguæ volubilitate recenſebat ejus bella, prælia, victorias, manubias, additas imperio provincias, extollens ſingula uſque miraculum, iterum atque iterum vociferans, Tu ſolus invictus diſceſſiſti ex omnibus præliis: tu ſolus patriam vindicaſti ab injuriis, quas trecentos annos perpeſſa eſt, coactis ferociſſimis gentibus, quæ ſolæ Urbem captam incenderant, veniam ſuppliciter petere. Hæc & alia multa ut de viro divino locutus, vocem inde ad lugubrem modum flexit, & multa de indigna morte amici queſtus cum fletu, precabatur ut vitam illius ipſi liceret ſua redimere: ampliúſque indulgens affectibus, eò provectus eſt, ut Cæſaris corpus detegeret, ejúſque veſtem conto ſublatam excuteret, ſic ut erat perfoſſa & lacera, cruentáque imperatoris ſanguine. Ita provocata plebs, quaſi præcentorem ſequebatur lamentationibus, & compaſſione ad iram accendebatur. Ut verò conſulis orationem lugubre carmen excepit more patrio, choris concinentibus, laudata ejus facinora, móxque miſerandum exitium: & ex perſona ipſius Cæſaris nominatim memoratis, quos poſt ſimultatem in gratiam receptos, beneficiis inſuper ornaverat, quaſi per admirationem ad conjuratos ſermone verſo auditum eſt illud,

Plebs exaſperata viſo Cæſaris nudo corpore & veſte perfoſſa.

ἐπιλέγων ὁμοῦ σὺν δρόμῳ φας
πολέμους αὐτοῦ, καὶ μάχας, καὶ
νίκας, καὶ ἔθνη ὅσα προσεποιήσατο τῇ
πατρίδι, καὶ λάφυρα ὅσα πέ-
ψειεν, ἐν θαύματι ποιούμενος ἕκ
στα αὐτῶν, καὶ συνεχῶς ἐπιβοῶ
,, Μόνος ὅδε ἀήττητος ἐκ πάντ
,, τῶν ἐς χεῖρας αὐτῷ συνελθόντω
,, Σὺ δέ, ἔφη, καὶ μόνος ἐκ τρι
,, ακοσίων ἐτῶν ὑβρισμένῃ τῇ π
,, τρίδι ἐπήμυνας, ἄγρια ἔθνη
,, μόνα ἐς Ῥώμην ἐμβαλόντα καὶ μ
,, να ἐμπρήσαντα αὐτήν, ἐς γ
,, βαλών· πολλά τε ἄλλα ἐπιθ
σας, τὴν φωνὴν ἐς τὸ θρηνῶδες
οὗ λαμπροτέρου μετεποίει, καὶ ὡς φ
λον ἄδικα παθόντα ὠδύρετο καὶ
κλαιε, καὶ ἠρᾶτο τὴν ἑαυτοῦ ψυχ
ἐθέλειν ἀντιδοῦναι τῆς Καίσαρος·
φορώτατα δὲ ἐς τὸ πάθος ἐκφερ
όμενος, τὸ σῶμα τοῦ Καίσαρος
γυμνοῦ, καὶ τὴν ἐσθῆτα ἐπὶ κοντ
φερομένην ἀνέσειε, λελακισμέν
ὑπὸ τῶν πληγῶν, καὶ πεφυρμένην α
ματι αὐτοκράτορος. ἐφ' οἷς ὁ δ
μος, οἷα χορός, αὐτῷ πενθιμώτ
τα συνωδύρετο, καὶ ἐκ τοῦ πάθ
αὖθις ὀργῆς ἐνεπίπλατο. ὡς δὲ
πὶ τοῖς λόγοις ἕτεροι θρῆνοι μετ' ᾠδ
κατὰ πάτριον ἔθος ὑπὸ χορῶν ἐς αὐ
τὸν ᾖδοντο, καὶ τὰ ἔργα αὖθις αὐ
τοῦ καὶ τὸ πάθος κατέλεγον, καί π
τῶν θρήνων αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐδόκει λ
γειν, ὅσους εὖ ποιήσειε τῶν ἐχθρῶν ἐ
ὀνόματος, καὶ περὶ τῶν σφαγέων αὐ
τῶν ἐπέλεγεν ὥσπερ ἐν θαύματι
,, Ἐμὲ δὲ καὶ τούσδε περισῶσαι τοὺ
,, κτενοῦντάς με; οὐκ ἔφερεν ἔτ
ὁ δῆμος ἐν παραλόγῳ ποιούμενο
τὸ πάντας αὐτοῦ τοὺς σφαγέας

Men' ſervaſſe ut eſſent qui me perderent? id populus non tulit, reputans conjuratos omnes, De

χωρὶ

ρεὶς μόνου Δεκίμου, αἰχμαλώ-
υς ἐκ τῆς Πομπηΐου στάσεως γενο-
μένους, ἀντὶ κολάσεων ἐπὶ ἀρχὰς καὶ
ἡγεμονίας ἐθνῶν καὶ στρατοπέδου προ-
αχθέντας, ἐπιβουλεῦσαι· Δέκιμον
καὶ παῖδα αὐτοῦ θετὸν ἀξιωθῆ-
ν γενέσθαι. ὧδε δὲ αὐτοῖς ἔχουσιν
η, καὶ χειρῶν ἐγγὺς οὖσιν, ἀνέσχε
ὑπὲρ τὸ λέχος ἀνδρείκελον αὐτοῦ
αίσαρος ἐκ κηροῦ πεποιημένον· τὸ
γὰρ σῶμα ὡς ὕπτιον ἐπὶ λέχους
ἑωρᾶτο· τὸ δὲ ἀνδρείκελον ἐκ
ηχανῆς ἐπεστρέφετο πάντῃ, καὶ σφα-
αὶ τρεῖς καὶ εἴκοσιν ὤφθησαν, ἀνὰ
τὸ σῶμα πᾶν, καὶ ἀνὰ τὸ πρόσω-
πον θηριωδῶς ἐς αὐτὸν γενόμεναι.
νδε οὖν τὴν ὄψιν ὁ δῆμος οἰκτί-
ω σφίσι φανεῖσαν οὐκέτι ἀνεγκών,
ῴμωξάν τε καὶ διαζωσάμενοι τὸ
ουλευτήριον, ἔνθα ὁ Καῖσαρ ἀνῄρη-
το, κατέφλεξαν, καὶ τοὺς ἀνδρο-
φόνους ἐκφυγόντας πρὸ πολλοῦ, πε-
ριθέοντες ἐζήτουν, οὕτω δὴ μανιω-
δῶς ὑπὸ ὀργῆς τε καὶ λύπης, ὥστε
ν δημαρχοῦντα Κίνναν ἐξ ὁμωνυ-
ας τοῦ στρατηγοῦ Κίννα τοῦ δημηγο-
ρήσαντος ἐπὶ τῷ Καίσαρι, οὐκ
ἀνασχόμενοί τι περὶ τῆς ὁμωνυμίας
ἀκοῦσαι, διέσπασαν θηριωδῶς,
οὐδὲν αὐτοῦ μέρος ἐς ταφὴν εὑ-
ρεθῆ· πῦρ δ' ἐπὶ τὰς τῶν ἄλλων οἰ-
κίας ἔφερον, καὶ καρτερῶς αὐτοὺς ἐ-
κείνων τε ἀμυνομένων, καὶ τῶν γειτό-
νων δεομένων, τοῦ μὲν πυρὸς ἀπέχον-
, ὅπλα δ' ἠπείλησαν ἐς τὴν ἐ-
ιοῦσαν οἴσειν. καὶ οἱ μὲν σφαγεῖς ἐξέ-
φυγον ἐκ τῆς πόλεως διαλαθόντες·
δὲ δῆμος ἐπὶ τὸ λέχος τοῦ Και-
σαρος ἐπανελθὼν, ἔφερον αὐτὸ ἐς

cimo Bruto excepto, factionis Pompeianæ fuiſſe, & in poteſtatem victoris redactos, acceptis loco ſupplicii meriti honoribus & provinciis ac exercitibus conſpiraſſe, & cum his Decimum Brutum paterna charitate dignatum. Sic affectis pleriſque & ad vim jam ſpectantibus, unus quiſpiam ceream Cæſaris effigiem ſupra lecticam extulit. nam cadaver ſupinum in lectica non erat conſpicuum, verùm effi- 521
gies in machina verſatili apparebat omnibus, extantibus toto corpore notis viginti trium vulnerum, quibuſdam in faciem etiam inflictis immaniter. Tum verò populus ad hunc miſerandum aſpectum univerſus congemuit, & impetu facto, curiam incendit in qua Cæſar occiſus eſt: & homicidas qui maturè diffugerant, diſcurrendo perquiſivit, eò furoris progreſſus præ ira mœſtitiáque, ut Cinnam tr. pl. per errorem nominis pro Cinna, qui prætor pro concione in Cæſarem invectus fuerat, nihil morati excuſantem ſimilitudinem vocabuli, tam immaniter diſcerpſerint, ut nullum ejus membrum ad ſepulturam inveniri potuerit. Deinde arreptis ex incendio curiæ torribus in ædes conjuratorum factus eſt plebis impetus: ſed partim domeſticis propugnantibus, partim vicinis deprecantibus, ab igne temperatum eſt: non ſine minis, quaſi cum

Cæſaris viginti tria vulnera.

Cinna tr. pl. errore nominis crudeliſſimè diſcerptus.

mis rediturı eſſent ad expugnandas craſtinò. Ideo homicidæ ... àm ex Urbe profugerunt: plebs verò ad lecticam Cæſaris reverſa

Cæſaris funus.

deferebat eam in Capitolium, ſepelitura, ut jam conſecratum, in templo inter deorum imagines. ſed prohibentibus id ſacerdotibus rurſum eum in forum retulerunt, quo loco regia quondam fuerat, congeſtóque quicquid lignorum ad manus erat in toto foro, in rogum conjecerunt, & funeris pompam, quamvis ſplendidiſſimam, nonnulli privatim etiam coronas donáque militaria: ſubjectóque igne pernoctavit circà totus populus: quo

Templum Cæſaris.

loco primùm ara fuit, nunc templum eſt ipſius Cæſaris, ubi divinis honoribus colitur. Nam adoptivus ejus filius Octavius, mutato nomine Cæſar, poſtquam ad rerum adminiſtrationem acceſſit per illius veſtigia, principatum hunc hodiéque manentem, cujus ille fundamenta jecerat, confirmavit auxítque, & ipſum patrem inter deos retulit. Quo

Romani imperatores ſuos conſecrant.

exemplo nunc quoque Romani ſuos imperatores, niſi quis aut tyrannicus ſit, aut alioqui crimínoſus poſt mortem, conſecrant, qui prius ne vivos quidem vel reges appellari tulerunt.

522 Incidit hoc C. Cæſaris exitium in idus Martias, quas fatales ei vates prædixerat: in quem ille ludens, ejus diei mane inquit, Ad-

Cæſaris dictum ad vatem.

ſunt idus. atque is nihil territus, reſpondit, At non præterierunt.

Vatis reſponſum.

Ille ne hac quidem vatis confidentia motus, contemptis & ceteris prodigiis, in publicum progreſſus occubuit, annum agens

τὸ Καπιτώλιον ὡς ἐναγὲς, θάψ
τε ἐν ἱερῷ, καὶ μετὰ θεῶν θέαζ· κ
λυόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἐς τὴ
ἀγορὰν αὖθις ἔθεσαν, ἔνθα τὸ π
λαι Ῥωμαίων ἐστὶ βασίλειον, καὶ ξ
λα αὐτοῦ καὶ βάθρα ὅσα πολλὰ
ἐν ἀγορᾷ, καὶ εἴ τι τοιουτότροπ
ἄλλο, συνενεγκόντες, καὶ τὴν πο
πὴν δαψιλεστάτην οὖσαν ἐπιβάλλ
τες, στεφάνους τε ἔνιοι παρ' ἑα
τῶν, καὶ ἀριστεῖα πολλὰ ἐπιθέντε
ἐξῆψαν, καὶ τὴν νύκτα πανδημεὶ
πυρᾷ παρέμενον· ἔνθα βωμὸς πρ
τος ἐτέθη, νῦν δ' ἐστὶ νεὼς αὐ
Καίσαρος, θείων τιμῶν ἀξιούμεν
ὁ γάρ τοι θετὸς αὐτοῦ παῖς Ὀκτ
ούϊος, τό τε ὄνομα ἐς τὸν Καίσα
μεταβαλὼν, καὶ κατ' ἴχνος ἐκε
τῇ πολιτείᾳ προσιὼν, τήν τε ἀ
χὴν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἔτι νῦν,
ῥιζωμένην ὑπ' ἐκείνου, μειζόν
ἐκρατύνατο, καὶ τὸν πατέρα τιμ
ἰσοθέων ἠξίωσεν· ὧν δὴ καὶ νῦν
ἐκείνου πρότερον Ῥωμαῖοι τὸν ἑκάσ
τε τὴν ἀρχὴν τήνδε ἄρχοντα,
μὴ τύχῃ τυραννικὸς ἢ ἐπίμεμπτ
ὤν, ἀποθανόντα ἀξιοῦσιν, οἱ πρότ
ρον οὐδὲ περιόντας αὐτοὺς ἔφερον κ
λεῖν βασιλέας.

ΟΥ'τω μὲν δὴ Γάϊος Καῖσαρ
τελεύτησεν ἐν ἡμέραις αἷς καλοῦ
Εἰδοῖς Μαρτίαις, ἀνθεστηριῶνος
ἣν τινα ἡμέραν αὐτὸν ὁ μάντις
φυλάξασθαι προὔλεγεν, ὁ δ' ἐπισκ
πτων αὐτὸν, ἔφη περὶ τὴν ἕω
„ Πάρεισιν αἱ Εἶδοι, καὶ ὁ μὲν οὐδ
„ καταπλαγεὶς, ἀπεκρίνατο, Ἀλλ
„ οὐ παρεληλύθασιν. ὁ δὲ καὶ τοιά
δε προαγορεύσεων αὐτῷ σὺν τοσ
δε τοῦ μάντεως θάρσος γενομένων,
σημείων ὧν προεῖπον ἑτέρων ὑπεξ
δὼν, προῆλθε καὶ ἐτελεύτησεν, ἔτ

ἄγ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

γῶν ἕκτον ἐπὶ πεντήκοντα, ἀνὴρ
τυχέστατος ἐς πάντα καὶ δαιμόνιος
μεγαλοπράγμων, καὶ εἰκότως ἐξο-
ιούμενος Ἀλεξάνδρῳ. ἄμφω γὰρ
νέσθην φιλοτιμοτάτω τε πάντων
πολεμικωτάτω, καὶ τὰ δόξαντα
ελθεῖν ταχυτάτω, περί τε κιν-
ύνους παραβολωτάτω, καὶ τοῦ σώ-
ατος ἀφειδεστάτω, καὶ οὐ στρατη-
ᾳ πεποιθότε μᾶλλον, ἢ τόλμῃ καὶ
χῃ· ὧν ὁ μὲν ἄνυδρόν τε πολλὴν
Ἄμμωνος ὥδευεν ὥρᾳ καύμα-
τος, καὶ τὸν Παμφύλιον κόλπον τῆς
λάσσης ἀνακοπείσης διέτρεχε δαι-
νίως, καὶ τὸ πέλαγος αὐτῷ τοῦ
ιμῶνος κατέχοντος, ἔστε πα-
λθοι, καὶ καθ' ὁδὸν ὁδεύοντι ὕοντος,
πλώτου τε θαλάσσης ἐν Ἰνδοῖς
πεπείρασε, καὶ ἐπὶ κλίμακα πρῶ-
ς ἀνέβη, καὶ ἐς πολεμίων τεῖχος
ἥλατο μόνος, καὶ τρισκαίδεκα
αύματα μόνος ὑπέστη, καὶ ἀήσ-
τος αἰεὶ γενόμενος, ἐνὶ σχεδὸν ἢ
ο ἔργοις ἕκαστον πόλεμον ἐξέλυσε,
μὲν Εὐρώπης πολλὰ βάρβαρα ἔ-
ν, καὶ τὴν Ἑλλάδα χειρωσάμενος
σαρκτότατον ἔθνος καὶ φιλελεύ-
ρον, καὶ οὐδενὶ πρὸ αὐτοῦ πλὴν Φι-
ππῳ κατ' εὐπρέπειαν ἐς πολέμου
μονίαν δεξάσασαν ὑπακούειν ἐπ'
ίγον· τὴν δὲ Ἀσίαν σχεδὸν εἰπεῖν
λην ἐπέδραμε, καὶ ὡς λόγῳ τὴν
λεξάνδρου τύχην καὶ δύναμιν εἰ-
εῖν, ὅσην εἶδε γῆν, ἐκτήσατο,
περὶ τῆς λοιπῆς ἐνθυμούμενός τε
διανοούμενος ἀπέθανε· Καίσα-
ι δὲ ἥ τε Ἰόνιος θάλασσα εἶξε, χει-
ῶνος μέσου πλωτὴ καὶ εὔδιος γενο-
ύνη, καὶ τὸν Ἑσπέριον Ὠκεανὸν ἐπὶ
ρεττανοὺς διέπλευσεν, οὔπω γενόμε-

ſextum ſupra quinquageſimum, vir per omnia fortunatus & magnificus, meritóque cum Alexandro conferendus. Ambo enim fuere ambitioſiſſimi bellicoſiſſimíque, in conſiliis exequendis celerrimi, in periculis aggrediendis audaciſſimi, minimè parcentes ſuo corpori, nec magis imperatoriis artibus freti quàm fortuna & audacia. Quorum alter per loca ſqualentia, longum iter ad Hammonis oraculum fecit tempore ferventiſſimo, & intimum Pamphylium ſinum vadis vento nudatis tranſcurrit feliciter, fortuna interim marina undas cohibente, ſicut prius iter facienti pluviam temperaverat. Apud Indos etiam ignotum mare pertentavit navibus, primúſque ſcalis aſcendit mœnia, & inde ſolus in hoſtes deſiliit, accepítque tredecim vulnera, & ſemper invictus bellum uno alteróve abſolvebat prælio: in Europa multorum barbarorum domitor, & Græcorum gentis ſubjugator, amantiſſimæ libertatis, quæ nemini antè paruerat præterquam Philippo, ídque brevi, & ſub decoro imperatoris titulo. Aſiam verò fermè univerſam mira celeritate pervagatus: &, ut compendio dicam, ejus fortunam atque potentiam quicquid terrarum vidit, ſubegit: de reliquo invadendo cogitantem mors intercepit. Cæſari verò & Adriaticum mare naviganti media bruma tranquillum ceſſit, & Britanni-

Alexandri & Cæſaris collatio.

Alexandri res geſtæ.

Cæſaris res geſtæ.

us Oceanus trajicienti, nunquam tentatus antea: quo tempore

pore gubernatores ad Britannica
ſaxa appulſos coëgit naves fran-
gere: ſicut alia tempeſtate ſolus
in navicula contra fluctus ten-
dens, gubernatorem vela ventis
523 dare juſſit, & Cæſaris fortunam
pluris quàm mare facere. Nec ſe-
mel in hoſtem proſiliit ſolus ce-
teris trepidantibus: & unus o-

Cæſar triginta præliis cum Gallis decertavit.

mnium imperatorum decertavit
cum Gallis triginta præliis, do-
nec quadringentos eorum ſub-
egit populos: eatenus Romanis

Galli quam Romanis formidabiles.

tam formidabiles, ut in lege qua
immunitas militiæ conceditur ſa-
cerdotibus & natu grandibus,
excepta ſint bella Gallica: ho-
rum enim tempore nec ſenibus
nec ſacratis viris vacatio permit-
titur. Ceterùm in Alexandrino
bello ſolus in ponte intercluſus
premente hoſte abjecit purpu-
ram & in mare deſiliit: inſectan-
tibúſque regiis diu ſub aquis na-
tavit, per intervalla tantùm re-
ſpirans, prolato capite, donec ad

Cæſaris natando ſervati periculum apud Alexandrinos.

unicam navem adnatans, porre-
ctis manibus agnitus eſt & ſerva-
tus. Ad hæc verò civilia bella, ſi-
ve metu, ut ipſe ajebat, ſive am-
bitione delatus, cum ducibus ſui
ſeculi præſtantiſſimis congreſſus
eſt, cúmque multis ac magnis
exercitibus, non jam barbaris,
ſed Romanis, tum viribus, tum
rebus geſtis florentiſſimis: omnes
tamen devicit, uno atque altero
prælio ſingulos. Sed non ita ut

Alexander perpetuò invictus.

Alexander perpetuò fuit invictus.

Clades Cæſaris.

nam & à Gallis inſignis clades ac-
cepta eſt ductu Titurei Cottæ-
que, legatorum: & in Hiſpania

νον ἐν πέτρᾳ, κρημνοῖς τε τῶν Βρε-
τανῶν τοὺς κυβερνήτας ἐποκέλλοντας
ἐκέλευε τὰς ναῦς περιαγνύναι,
πρὸς ἄλλον κλύδωνα μόνος ἐν σκά-
φει σμικρῷ νυκτὸς ἐβιάζετο, καὶ
τὸν κυβερνήτην ἐκέλευε παρέχειν ἱ-
στία, καὶ θαρρεῖν τῇ Καίσαρος τύχῃ
μᾶλλον, ἢ τῇ θαλάσσῃ· ἔστε πο-
λεμίους προσεπήδησε μόνος ἐκ πάν-
των δεδιότων πολλάκις, καὶ τριακον-
τάκις αὐτὸς ἐν Κελτοῖς μόνος παρ-
ετάξατο, μέχρι τετρακόσια αὐτῶν
ἐχειρώσατο ἔθνη· οὕτω δή τι Ῥω-
μαίοις ἐπίφοβα, ὡς νόμῳ τῶν περὶ
ἀστρατείας ἱερέων καὶ γερόντων ἐγγε-
γράφθαι, πλὴν εἰ μὴ Κελτικὸς πό-
λεμος ἐπίοι, τότε δὲ καὶ γέροντας
ἱερέας στρατεύεσθαι· περί τε τὴν Ἀ-
λεξάνδρειαν πολεμῶν, καὶ ἀπολη-
φθεὶς ἐπὶ γεφύρας μόνος καὶ κα-
πυθῶν, τὴν πορφύραν ἀπέρριψε
καὶ ἐς τὴν θάλασσαν ἐξήλατο,
ζητούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐν τῷ
μυχῷ διενήχετο λανθάνων ἐπιπολὺ
μόνην ἐκ διαστήματος ἀνίσχων τὴν
ἀναπνοήν, μέχρι φιλίᾳ νηὶ προσ-
πελάσας, ὤρεξε τὰς χεῖρας, καὶ
αὐτὸν ἔδειξε, καὶ περιεσώθη. ἐς δὲ
τὰ ἐμφύλια τάδε, ἢ διὰ δέος, κα-
θάπερ αὐτὸς ἔλεγεν, ἢ δι' ἀρχῆς ἐπι-
θυμίᾳ συμπεσὼν, στρατηγοῖς τοῖς
καθ' αὐτὸν ἀρίστοις συνηνέχθη, καὶ
στρατοῖς πολλοῖς τε καὶ μεγάλοις,
βαρβάροις ἔτι, ἀλλὰ Ῥωμαίων ἀ-
κμαζόντων μάλιστα εὐπραξίαις καὶ
τύχαις, ἁπάντων ἐκράτησε, διὰ
μιᾶς καὶ οὐδὲ πείρας ἑκάστων, ἢ διὰ
δύο, οὐ μὴν ἀήσσητος καθάπερ Ἀ-
λεξάνδρῳ τοῦ στρατηγοῦ γενομένου· ἐ-
πεὶ καὶ ὑπὸ Κελτῶν ἡσσῶντο λαμ-
πρῶς, ὅθι ἡ μεγάλη σφᾶς συμφο-
ρὰ κατέλαβε Κόττα καὶ Τιτυρίου στρα-

τηγούν

γγουμένων· καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ Πετρήϊος
αὐτοὺς καὶ Ἀφράνιος συνέκλεισαν,
ὡς πολιορκουμένους· ἔν τε Δυρραχίῳ
καὶ Λιβύῃ λαμπρῶς ἔφυγον, καὶ ἐν
Ἰβηρίᾳ Πομπήϊον τὸν νέον κατεπλά-
γησαν. Ὁ δὲ Καῖσαρ αὐτὸς ἦν ἀ-
κατάπληκτος, καὶ ἐς παντὸς πολέ-
μου τέλος ἀήττητος, τήν τε Ῥω-
μαίων ἰσχὺν γῆς ἤδη καὶ θαλάσσης
ἐκ δύσεων ἐπὶ τὸν ποταμὸν Εὐφρά-
την κρατοῦσαν, ἐχειρώσατο βίᾳ, καὶ
φιλανθρωπίᾳ, πολὺ βεβαιότερον καὶ
πολὺ ἐγκρατέστερον Σύλλα· βασι-
λέα τε αὐτὸν ἀπέφηνεν ἀκόντων, εἰ
καὶ τὴν προσηγορίαν οὐκ ἐδέχετο,
καὶ πολέμους ἄλλους καὶ ὅδε διανο-
ούμενος ἀνῃρέθη. συνέβη δ' αὐ-
τοῖς καὶ τὰ στρατόπεδα ὁμοίως προ-
θυμότατα μὲν ἐς ἄμφω καὶ μετὰ εὐνοίας
γενέσθαι, καὶ ἐς μάχας θηριώδεσιν ἐοι-
κότα, δυσπειθῆ δὲ πολλάκις ἑκα-
τέρῳ καὶ πολυστασίαστα διὰ τοὺς πό-
νους· ἀποθανόντας γε μὴν ὁμοίως ὠ-
δύραντο καὶ ἐπεπόθησαν, καὶ θείων
τιμῶν ἠξίωσαν. ἐγένοντο δὲ καὶ τὰ
σώματα εὐφυεῖς ἄμφω καὶ καλοί,
καὶ τὸ γένος ἤστην ἐκ Διὸς ἑκάτε-
ρος, ὁ μὲν Αἰακίδης τε καὶ Ἡρα-
κλείδης, ὁ δὲ ἀπὸ Ἀγχίσου τε καὶ
Ἀφροδίτης· φιλονεικότεροι δὲ τοῖς
ἐξερίζουσιν ὄντες, ταχύτατοι πρὸς
διαλύσεις ἦσαν, καὶ συγγνώμονες
τοῖς ἁλοῦσιν, ἐπὶ δὲ τῇ συγγνώμῃ
καὶ εὐεργέται, καὶ οὐδὲν ἢ κρατῆ-
σαι μόνον ἐνθυμούμενοι· καὶ τάδε μὲν
ἐς τοσοῦτον συγκεκρίσθω, καίπερ
οὐκ ἐξ ἴσης δυνάμεως ἐπὶ τὴν ἀρ-
χὴν ὁρμήσαντος αὐτῶν ἑκατέρου,
ἀλλὰ τοῦ μὲν ἐκ βασιλείας ἠσκημένης
ὑπὸ Φιλίππῳ, τοῦ δ' ἐξ ἰδιωτείας
εὐγενοῦς μὲν καὶ περιφανοῦς, χρημά-
των δὲ πάνυ ἐνδεοῦς. ἐγένοντο δὲ καὶ

Cæſariani à Petreio Afranióque ſic cincti ſunt undique, ut ab obſeſſis differrent minimùm, ad Dyrrachium verò & in Africa verſi in fugam: & in Hiſpania contra Pompeium trepidatum eſt in acie. Verùm Cæſar ipſe ſemper interritus, bello certè nullo victus eſt, & imperium Romanum ab Euphrate Occidentalem uſque Oceanum jam tum patens, partim vi, partim beneficentia pertraxit in ſuam poteſtatem, firmius multo quàm Sylla & temperantius: nam invitis omnibus rex factus eſt, quanquam nomine abſtinuit: dúmque ipſe quoque alia bella parat, è medio ſublatus eſt. Quin & exercitus utriuſque fuit ſimilis, alacris in pugna & ferociſſimus, interdum tamen contumax & ſeditioſus continui laboris tædio: 524
utrumque certè ſuus defunctum luxit & deſideravit pariter, & divinis dignatus eſt honoribus. Ambo etiam pulchri fuere & eximiis corporis dotibus à natura præditi. Utriuſque genus à Jove, illius per Æaci Herculíſque ſtemmata, hujus per Anchiſen & Venerem. Et quum contentioſi eſſent erga adverſarios, tamen erga victos erant faciles ad veniam, & gratiam, & inſuper benefici, ſola contenti victoria. Atque hactenus quadrat collatio, niſi quòd non à paribus initiis exorſi ſunt: ſed ille à regno jam exercitatus Philippi auſpiciis: hic à privata conditione, licet nobili ac illuſtri, pecuniarum tamen ad-

Cæſar ſemper interritus.

Corporis dotes in Alexandro & Cæſare.

Utriuſque genus à Jove.

modum indiga. Prodigiorum ad
ſe pertinentium uterque con-
temptor fuit: neuter moleſtus
vatibus mortem prædicentibus:
Similia prodigia Alexandro & Cæſari oblata. & ipſa prodigia propemodum
eadem utrique ſunt oblata, e-
ventu quoque ſimili. Nam utri-
que bis exta viſa ſunt ſine capi-
te, primò periculum anceps por-
tendentia, in Oxydracis Alexan-
dro, dum ante alios conſcenſis
mœnibus, & ſcalis poſt ſe fra-
ctis pondere, in muro à ſuis di-
ſtitutus, & in hoſtem deſilire
auſus, in pectus graviter ſaucia-
tus, inflicta in cervicem quo-
que clava, moribundus, ægrè
à Macedonibus, refracta ob i-
gnominiæ metum porta, ſer-
vatus eſt: Cæſari verò in Hi-
ſpania, dum ſuis trepidè contra
juniorem Pompeium in aciem
progreſſis, inter utroſque pro-
currens, tela ducenta excepit
clypeo, donec exercitus, metu
pudori cedente, accurrens eum
protexit. Atque ita priora exta ſi-
ne capite extremum periculum
Pithagoras vates. Apollodorus. eis ſignificarunt: ſecunda verò
præſens exitium. Nam Pithago-
ras vates Apollodoro, & Ale-
xandrum & Hephæſtionem me-
tuenti, extis inſpectis autor fuit
bene ſperandi, quando uterque
brevi tollendus eſſet è medio:
móxque Hephæſtione defun-
cto, Apollodorus timens nequa
contra regem aleretur conſpira-
tio, præſagium id ei prodidit. Il-
525 le ridens, ex ipſo Pithagora quæ-
ſivit quidnam indicarent exta:
qui ubi reſpondit, extremum diem ſignificari, rurſum arridens

σημείων τῶν ἐπὶ σφίσιν ἑκατέροις
περιόπτης, καὶ τοῖς μάντεσι τὴν τ
λευτὴν προσημαίνουσιν οὐκ ἐχαλέπ
ναν, καὶ τὰ σημεῖα αὐτὰ ὅμοια
πολλάκις, καὶ ἐς τὸ ὅμοιον ἀμφ
συνηνέχθη. ἐγένετο γὰρ ἑκατέρῳ
ἄλοβα, καὶ τὰ μὲν πρῶτα κινδυν
σφαλερὸν ὑπέδειξεν· Ἀλεξάνδρῳ
ἐν Ὀξυδράκαις ἐπὶ τὸ τῶν ἐχθρ
τεῖχος ἀναβάντι πρὸ τῶν Μακεδόνω
καὶ τῆς κλίμακος συντριβείσης,
πολειφθέντι τε ἄνω, καὶ ὑπὸ τό
μης ἐς τὸ ἐντὸς ἐπὶ τοὺς πολεμίο
ἐξαλομένῳ, καὶ πληγέντι τὰ στέρ
χαλεπῶς καὶ ἐς τὸν τράχηλον ὑπὸ ἐ
βαρυπαίτῳ, καὶ πίπτοντι ἤδη κ
περισωθέντι μόλις ὑπὸ τῶν Μακεδ
νων ἀναρρηξάντων τὰς πύλας ὑπ
δέους· Καίσαρι δὲ ἐν Ἰβηρίᾳ τ
στρατοῦ περιφόβου γε ὄντος ἐπὶ Πομ
πηΐῳ τῷ νέῳ, καὶ ὀκνοῦντος ἐς μ
χην ἰέναι, προδραμόντι πάντων
τὸ μεταίχμιον, καὶ διακόσια ἀν
δεξαμένῳ δόρατα ἐς τὴν ἀσπίδ
μέχρι καὶ τόνδε ὁ στρατὸς ἐπιδραμ
ὑπὸ αἰδοῦς καὶ φόβου περιέσωσεν.
τω μὲν αὐτοῖς τὰ πρῶτα ἄλοβα
κίνδυνον ἦλθε θανάτου, τὰ δεύτ
ρα δὲ ἐς τὸν θάνατον αὐτόν. Πιθα
γόρας τε γὰρ ὁ μάντις, Ἀπολλοδ
ρῳ δεδιότι Ἀλέξανδρόν τε καὶ Η
φαιστίωνα, θυόμενος εἶπε μὴ δεδι
ναι, ἐκ ποδῶν γὰρ ἀμφοτέρους αὐ
τίκα ἔσεσθαι· καὶ τελευτήσαντος εὐ
θὺς Ἡφαιστίωνος, ὁ Ἀπολλόδωρ
ἔδεισε μή τις ἐπιβουλὴ γένηται κ
τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξήνεγκεν αὐτ
τὰ μαντεύματα· ὁ δὲ ἐπεμειδίασε
καὶ Πιθαγόραν αὐτὸν ἤρετο ὅ, τι λέγ
τὸ σημεῖον· τοῦ δὲ εἰπόντος, ὅτι τὰ
στατα λέγοι, αὖθις ἐπεμειδίασε,

ἐπῄνεσε

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ῄνεσεν ὅμως Ἀπολλόδωρόν τε τῆς εὐνοίας, καὶ τὸν μάντιν τῆς παῤῥησίας. Καίσαρι δ' ἐς τὸ ἔσχατον βουλευτήριον ἐσιόντι, καθά μοι πρὸ βραχέος εἴρηται, τὰ αὐτὰ σημεῖα ἐγίγνεται, καὶ χλευάσας, ἔφη τοιαῦτά οἱ περὶ Ἰβηρίαν γεγονέναι· τοῦ δὲ μάντεως εἰπόντος καὶ τότε αὐτὸν κινδυνεῦσαι, καὶ νῦν ἐπιθανατώτερον ἔχειν τὸ σημεῖον, ἐνδούς τι πρὸς τὴν παῤῥησίαν, ἐθύετο ὅμως αὖθις, μέχρι βραδυνόντων αὐτῷ τῶν ἱερῶν δυσχεράνας, ἐσῆλθε καὶ ἀνῃρέθη. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Ἀλεξάνδρῳ συνέπεσεν· ἐπανιόντα γὰρ ἐξ Ἰνδῶν ἐς Βαβυλῶνα μετὰ τοῦ στρατοῦ, καὶ πλησιάζοντα ἤδη παρεκάλουν οἱ Χαλδαῖοι τὴν εἴσοδον ἐπισχεῖν ἐν τῷ παρόντι· τοῦ δὲ τὸ ἰαμβεῖον εἰπόντος ὅτι, Μάντις ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς. δεύτερα γοῦν οἱ Χαλδαῖοι παρεκάλουν μὴ ἐς δύσιν ὁρῶντα μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐσελθεῖν, ἀλλὰ περιοδεῦσαι, καὶ τὴν πόλιν λαβεῖν πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, ὁ δ' ἐς τοῦτο μὲν ἐνδοῦναι λέγεται, καὶ ἐπιχειρῆσαι περιοδεῦσαι, λίμνη δὲ καὶ ἕλει δυσχεραίνων καταφρονῆσαι καὶ τοῦ δευτέρου μαντεύματος, καὶ ἐσελθεῖν ἐς δύσιν ὁρῶν· ἐσελθών γε μὴν καὶ πλέων κατὰ τὸν Εὐφράτην ἐπὶ τὸν ποταμὸν Παλλακόπταν, ὃς τὸν Εὐφράτην ὑπολαμβάνων, ἐς ἕλη καὶ λίμνας ἐκφέρει, καὶ κωλύει τὴν Ἀσσυρίαν γῆν ἄρδειν ἐπιπλέειν. ἐπινοοῦντα δὲ τοῦτον διατειχίσαι τὸν ποταμὸν, καὶ ἐπὶ τοῦτον ἐκπλέοντα φασὶν ἐπιτωθάσαι τοῖς Χαλδαίοις, ὅτι σῶος ἐς Βαβυλῶνα ἐσέλθοι τε καὶ ἐκπλέοι, ἔμελλε δ' ἐπανελθὼν

& Appollodori ſtudium laudavit, & vatis vocem liberam. Cæſari verò extremùm in ſenatum eunti, ut paulo antè dixi, idem prodigium oblatum eſt: quod ille irridens, ait, tale ſibi viſum etiam in Hiſpania: quúmque aruſpex reſpondiſſet, tum quoque magnum eum adiſſe diſcrimen capitis, nunc verò majus etiam exta minari, cedens nonnihil tam confidenter monenti, denuø ſacrificavit, donec moram ſacrorum pertæſus, curiam ingreſſus periit. Idem & Alexandro accidit. repetentem enim Babylonem cum exercitu poſt victorias Indicas, jam propinquantem urbi Chaldæi monebant, differret introitum: reſpondit ille vulgato proverbio, Qui bene conjiciet, vatem hunc perhibeto optimum. Tum Chaldæi denuo rogabant, ſaltem non Occidentem ſpectans induceret exercitum, ſed ita circumductis copiis ut à fronte urbem & Orientem ſolem habeat: fertur hactenus eum paruiſſe ut cœperit circumducere, ſed offenſum via cœnoſa paluſtríque, poſteriora quoque contempſiſſe vatum monita, atque ita introgreſſum obverſa in ſolem occiduum facie. Nec multo pòſt ſecundo Euphrate navigavit ad Pallacottam fluvium, qui Euphratem excipiens in paludes & ſtagna devehit, inundaturum alioquin totam Aſſyriam. eum fluvium quum munire cogitaret, navigans illuc fertur cavillatus in Chaldæos, quòd ſalvus & intraſſet Babylonem & tunc exiret navigio: ſed mox re-

Vatum Alexandri monita ante mortem.

Pallacotta fluvius.

Alexander cavillatur in Chaldæos vates.

diturum manebat extrema dies. Similiter & Cæſar cavillatus eſt: nam præmonitus à vate, fatales ſibi eſſe Idus Martias, ubi ea dies venit, exprobravit illi adeſſe Idus: & tamen ultra eas non vixit. Ita hic quoque omnia conveniunt prodigia, vatum monita æquo animo audita, cavillatio, prædictionis eventus inevitabilis.
526
Scientiarum etiam fuere amatores, tam patriarum quàm Græcarum externarúmque:

Brachmani Indorum ſubtiliſſimi & ſapientiſſimi.

Alexander cum Brachmanis collocutus, qui habentur Indorum ſubtiliſſimi & ſapientiſſimi, ſicut Perſarum Magi: Cæſar cum Ægyptiis, quando præſens Cleopatram reduxit in regnum: quapropter etiam in pace multa apud Romanos correxit:

Annus à Cæſare ordinatus.

& annum ad id ætatis inæqualem propter intercalares menſes (nam ratione lunari utebantur) juxta Solis curſum ordinavit, autoribus Ægyptiis.

Nemo ex conjuratis Cæſaris pœnas evaſit.

Quin & illud ei contigit, ut nemo ex conjuratis evaſerit: ſed pœnas meritas ejus filio dederint, ſicut Alexandro interfectores Philippi. Quomodo autem dederint, dicetur in ſequentibus voluminibus.

αὐτίκα ἐν αὐτῇ τεθνήξεσθαι. ἐπ
τώθασε δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ ὁμοῖα· τ
γὰρ μάντεως αὐτῷ τὴν ἡμέραν
τελευτῆς προειπόντος, ὅτι μὴ π
ριοίσει τὰς Μαρτίας Εἰδούς· ἐ
θούσης τῆς ἡμέρας, ἔφη, τὸν μάντ
χλευάζων, ὅτι πάρεισιν αἱ Εἰδο
καὶ ἐν αὐταῖς ὅμως ἀπέθανεν. οὕτ
μὲν δὴ καὶ σημεῖα τὰ περὶ σφᾶν ἐ
χλεύασαν ὁμοίως, καὶ τοῖς προει
ποῦσιν αὐτὰ μάντεσιν οὐκ ἐχαλέ
πηναν. καὶ ἑάλωσαν ὅμως ὑπὸ τ
λογίοις τῶν μαντευμάτων. ἐγένοντο
καὶ ἐς ἐπιστήμην τῆς ἀρετῆς τῆς τε πα
τρίου καὶ Ἑλληνικῆς καὶ ξένης, φι
λόκαλοι· τὰ μὲν Ἰνδῶν Ἀλέξανδρος
ἐξετάζων τοὺς Βραχμᾶνας, οἳ δο
κοῦσιν Ἰνδῶν εἶναι μετεωρολόγοι τ
καὶ σοφοί, καθὰ Περσῶν οἱ Μάγοι·
τὰ δὲ Αἰγυπτίων ὁ Καῖσαρ, ὅτ
ἐν Αἰγύπτῳ γενόμενος, καθίστατ
Κλεοπάτραν· ὅθεν ἄρα καὶ τῶν εἰρηνι
κῶν πολλὰ Ῥωμαίοις διωρθώσατο
καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἀνώμαλον ἔτι ὄντα
διὰ τοὺς ἔσθ' ὅτε μῆνας ἐμβολίμους
(κατὰ γὰρ σελήνην αὐτοῖς ἠριθμεῖτο)
ἐς τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον μετέβαλεν, ὡς
ἦγον Αἰγύπτιοι. συνέβη δὲ αὐτῷ καὶ
τῶν ἐς τὸ σῶμα ἐπιβουλευσάντων
μηδένα διαφυγεῖν, ἀλλὰ τῷ παιδὶ
δοῦναι δίκην ἀξίαν, καθάπερ Ἀ-
λεξάνδρῳ τοὺς Φίλιππον ἀνελόντας·
ὅπως δὲ ἔδοσαν, αἱ ἑξῆς βίβλοι δεικνύουσιν.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ʼΠΠΙΑΝΟΥ ἈΛΕΞΑΝΔΡΈΩΣ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ἘΜΦΥΛΊΩΝ. Γ.

ΟΥ̓́ΤΩ μὲν δὴ Γάϊος Καῖσαρ, πλείστου Ῥωμαίοις ἄξιος ἐς τὴν ἡγεμονίαν γενόμενος, ὑ-
τῶν ἐχθρῶν ἀνῄρητο, καὶ ὑπὸ τοῦ
μου τέθαπτο· ἁπάντων δὲ αὐτοῦ
σφαγέων δίκην δόντων, ὅπως οἱ
ἐκφανέστατοι μάλιστα ἔδοσαν, ἥδε
βίβλος καὶ ἡ μετὰ τήνδε ἐπιδείξου-
ν, ἐπιλαμβάνουσαι καὶ ὅσα ἄλλα
ωμαίοις ἐμφύλια ἐς ἀλλήλους ἐ-
γνετο ὁμοῦ.

Ἀντώνιον μὲν ἡ βουλὴ δι' αἰτίας
χεν ἐπὶ τοῖς ἐπιταφίοις τοῦ Καί-
αρος, ὑφ' ὧν δὴ μάλιστα ὁ δῆμος
εθισθεὶς, ὑπερεῖδε τῆς ἄρτι ἐπιψη-
ισμένης ἀμνηστείας, καὶ ἐπὶ τὰς οἰ-
ας τῶν σφαγέων σὺν πυρὶ ἔδραμ-
ον· ὁ δὲ αὐτὴν χαλεπαίνουσαν,
τοιῷδε πολιτεύματι ἐς εὔνοιαν ἑ-
υτοῦ μετέβαλεν· Ἀμάτιος ἦν ὁ
υδομάριος, Μαρίου γὰρ ὑπεκρί-
το υἱωνὸς εἶναι, καὶ διὰ Μάριον
περήρεσκε τῷ δήμῳ· γιγνόμενος οὖν
κατὰ τήνδε τὴν ὑπόκρισιν συγγενὴς

ulatione effecerat, ut videretur

APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM DE BELLIS CIVILIBUS LIBER III.

CÆSAR quidem in promovendis imperii Romani pomœriis omnium præſtantiſſimus, ſic ab inimicis occiſus, publicè funeratus eſt. Quoniam verò omnes ejus percuſſores pœnas dederunt, de præcipuorum exitu hic liber & proximus tractabit, ſimúlque complectetur reliqua Romanorum bella civilia.

Quum enim ſenatus in Antonium culpam conferret, quòd ejus maximè opera in Cæſaris funere populus concitus, & legis de præteritarum injuriarum oblivione recens latæ oblitus, cum facibus accurriſſet ad ædes conjuratorum, ille indignationem hanc uno ſuo facto ad rempublicam pertinente mutavit in benevolentiam. Erat Amatius quidam qui ſe falſò in Marii nomen inſeruerat quaſi filius, gratioſus apud plebem ob C. Marii memoriam. Is quoniam hac ſimulatione effecerat, ut videretur non alienus à cognatione Cæſa- 527 Amatius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ris, præ ceteris ægrè ferens ejus obitum, aram ubi crematus eſt poſuit: ſtipatúſque manu juvenum audacium, terrori conjuratis fuit: quorum aliis ex Urbe fuga dilapſis, quotquot à Cæſare provincias acceperant, in eas profecti ſunt: Decimus Brutus in Galliam Italiæ finitimam, Trebonius in Aſiam, Tullius Cimber in Bithyniam. Caſſius verò & Marcus Brutus qui maximè cordi erant ſenatui, in futurum annum deſignati fuerant à Cæſare cum prætoria poteſtate præſides, Syriæ Caſſius, Brutus Macedoniæ: tunc verò ut prætores urbani ex officio curabant mittendos in colonias, præter alia concedentes eis ut poſſent portiones ſuas vendere. quod lex non permittebat niſi poſt annum vigeſimum. His Amatius dicebatur moliri perniciem, nec aliud quàm occaſionem expectare. Quo rumore motus Antonius pro poteſtate juſſit comprehendi Amatium: móxque indicta cauſa interfecit per inſignem audaciam. Id factum ſenatus miratus eſt ut vehemens & inconceſſum legibus, libenti tamen animo tulit ut perutile: quòd alioqui parum tuti fore videbantur Brutus & Caſſius. At milites Amatii ceteráque plebs, necati deſiderio mota, & indignè ferens hanc ſibi mercedem ab Antonio redditam, pro honore hactenus illi habito, rem non diſſimulandam cenſuit: occupato igitur

Ara Cæſari poſita.

Amatii interitus.

τοῦ Καίσαρος, ὑπερήλγει μάλιστ[α] αὐτοῦ τεθνεῶτος, καὶ βωμὸν ἐπῳκοδόμει τῇ πυρᾷ, καὶ χεῖρα θρασυτέρων ἀνδρῶν εἶχε, καὶ φοβερὸς ἦν ἀεὶ τοῖς σφαγεῦσιν, ὧν οἱ μὲν ἄλλοι διεπεφεύγεσαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ὅσοι παρ' αὐτοῦ Καίσαρος εἰλήφεσαν ἡγεμονίας ἐθνῶν, ἀπεληλύθεσαν ἐπὶ τὰς ἡγεμονίας, Βροῦτος μὲν ὁ Δέκιμος ἐς τὴν ὅμορον τῆς Ἰταλίας Κελτικήν, Τρεβώνιος δὲ ἐς τὴν Ἀσίαν τὴν περὶ Ἰωνίαν, Τύλλιος μὲν Κίμβερ ἐς Βιθυνίαν· Κάσσιος δὲ καὶ Βροῦτος ὁ Μάρκος, ὧν δὴ καὶ μάλιστα τῇ βουλῇ διέφερεν, ᾕρηντο μὲν καὶ οἵδε ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐς τὸ μέλλον ἔτος ἡγεμονεύειν, Συρίας μὲν ὁ Κάσσιος καὶ Μακεδονίας ὁ Βροῦτος· ἔτι δὲ ὄντες ἀστικοὶ στρατηγοὶ ὑπ' ἀνάγκης καὶ διατάγμασιν, οἷα στρατηγοὶ τοὺς κληρούχους ἐθεράπευον, ὅσοις τε ἄλλοις ἐπενόουν, καὶ τὰ κληρουχήματα συγχωροῦντες αὐτοῖς πιπράσκειν τοῦ νόμου κωλύοντος ἐντὸς εἴκοσιν ἐτῶν ἀποδίδοσθαι· σὺν αὐτοῖς δὲ ὁ Ἀμάτιος ὅτε συντύχοι, καὶ ἐνεδρεύσειν ἐλέγετο. τῷδε οὖν τῷ λόγῳ τῆς ἐνέδρας ὁ Ἀντώνιος ἐπιβαίνων οἷα ὕπατος, συλλαμβάνει καὶ κτείνει τὸν Ἀμάτιον χωρὶς δίκης μάλα θρασέως· καὶ ἡ βουλὴ τὸ μὲν ἔργον ἐθαύμαζεν, ὡς μέγα καὶ παράνομον· τὴν δὲ χρείαν αὐτοῦ προσεποιοῦντο ἥδιστα· οὐ γὰρ αὐτοῖς ἐδόκει ποτὲ χωρὶς τοιᾶσδε τόλμης ἀσφαλῆ τὰ κατὰ Βροῦτον καὶ Κάσσιον ἔσεσθαι. οἱ δὲ τοῦ Ἀματίου στρατιῶται, καὶ ὁ ἄλλος δῆμος ἐπ' ἐκείνοις, πόθῳ τε τοῦ Ἀματίου, καὶ ἀγανακτήσει τοῦ γεγονότος, ὅτι μάλιστα αὐτὸ ὁ Ἀντώνιος ἐπεπράχει, ὑπὸ τοῦ δήμου τιμώμενος, οὐκ ἠξίουν σφῶν καταφρονεῖν

…γνεῖν· τὴν ἀγορὰν οὖν καταλαβόντες ἐβόων, καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐβλασφήμουν, καὶ τὰς ἀρχὰς ἐκέλευον …τὶ Ἀματίου τὸν βωμὸν ἐκθεοῦν, θύειν ἐπ' αὐτοῦ Καίσαρι πρώτους. ἐλαυνόμενοι δ' ἐκ τῆς ἀγορᾶς ὑπὸ …ρατιωτῶν ἐπιπεμφθέντων ὑπὸ Ἀντωνίου, μᾶλλόν τε ἠγανάκτουν καὶ κεκράγεσαν, καὶ ἕδρας ἔνιοι τῶν Καίσαρος ἀνδριάντων ἐπεδείκνυον ἀνῃρημένων· ὡς δέ τις αὐτοῖς ἔφη, καὶ …ὸ ἐργαστήριον, ἔνθα οἱ ἀνδριάντες …νεσκευάζοντο, δείξειν, εὐθὺς εἵποντο, καὶ ἰδόντες ἐνεπίμπρασαν, …υς ἑτέρων ἐπιπεμφθέντων ἐξ Ἀντωνίου ἀμυνόμενοί τε ἀνῃρέθησαν ἔνιοι, καὶ συλληφθέντες ἕτεροι ἐκρεμάσθησαν, ὅσοι θεράποντες ἦσαν, … δὲ ἐλεύθεροι κατὰ τοῦ κρημνοῦ κατερρίφησαν· καὶ ὁ μὲν τάραχος ἐπέπαυτο. μῖσος δὲ ἄρρητον ἐξ ἀρίστης …νοίας τοῦ δήμου πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐγήγερτο· ἡ βουλὴ δ' ἔχαιρεν ὡς οὐκ ἂν ἑτέρως ἐν ἀδεεῖ περὶ τῶν ἀμφὶ τὸν Βροῦτον γενόμενοι. ὡς δὲ … Σέξτον Πομπήϊον ὁ Ἀντώνιος, … Πομπηΐου Μάγνου περιποθήτου πᾶσιν ἔτι ὄντος, εἰσηγήσατο καλεῖν ἐξ Ἰβηρίας, πολεμούμενον ἔτι πρὸς Καίσαρος στρατηγῶν, ἀντί τε τῆς πατρῴας οὐσίας δεδημευμένης ἐκ τῶν κοινῶν αὐτῷ δοθῆναι μυριάδας Ἀττικῶν δραχμῶν πεντακισχιλίας, εἶναι δὲ καὶ στρατηγὸν ἤδη τῆς θαλάσσης, καθὼς ἦν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ταῖς Ῥωμαίων ναυσὶν αὐτίκα ταῖς πανταχοῦ χρῆσθαι εἰς τὰ ἐπείγοντα, θαυμάζουσα ἕκαστα ἡ βουλή, μετὰ τοῦτον ἐξεδέχετο, καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐπὶ ὅλην εὐφήμουν ἡμέραν. οὐ γάρ τις

foro convitioſe clamabant in Antonium, flagitantes à magiſtratibus, ut quando Amatii parum valuiſſet autoritas, ipſi aram dedicarent ubi ſacra facerent Cæſari primi omnium. Sed quum inde ſubmoverentur per Antonianos milites, magis etiam exaſperati vociferabantur, nonnulli oſtentantes baſes, unde ſtatuæ Cæſaris avulſæ fuerant. Ubi verò quidam ait ſe oſtenſurum & officinam in qua illæ in alias facies refingebantur, ſtatim eum ſecuti, re conſpecta incenderunt eam: quúmque alia manus Antonianorum ad reſtinguendum ſuperveniſſet, aliquot ex eis occiſi ſunt, alii comprehenſi, ex quibus quotquot ſervi erant, ſuſpenderunt, ingenuos verò è rupe præcipitarunt. Tumultu ſedato, benevolentia plebis erga Antonium in odium verſa eſt: patres contrà gaudebant, quòd aliâs Caſſianis nulla foret ſecuritas. Ut verò Antonius ad ſenatum retulit de vocando Sexto Pompeio, Magni, omnibus deſiderati, filio, qui tum impugnabatur à Cæſarianis in Hiſpania: utque pro paternis bonis in ærarium redactis darentur ei ex publico quingenties ſeſtertiûm, utque decerneretur ei, ſicut prius patri, maris imperium, claſſiſque traderetur ad uſus neceſſarios: patres mirabundi probaverunt omnia, ipſumque ſententiæ hujus autorem fauſtiſſimis acclamationibus per ejus diei reliquum proſecuti ſunt. Nemo enim unquam eis viſus eſt

528

Servi ſuſpenſi, ingenui è rupe præcipitati.

Antonius de vocando Sexto Pompeio ad ſenatum refert.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

eſt amantior reipublicæ quàm Magnus, nemo apud populum deſideratior. Ex cujus factione quoniam Brutus Caſſiúſque erant, & tunc ab omnibus honorabantur, videbatur tutos fore in poſterum, & approbato eorum facto, partibuſque ipſorum prævalentibus, incolumem fore rempublicam. Quapropter & Cicero continuè laudabat Antonium, & ſenatus non ignarus ei plebem infenſam, propalam perniciem moliri, permiſit ut ex præſenti veteranorum copia ſatellitium ſibi deligeret. Ille verò, ſive quia hoc jam antè egerat, ſive fortuitam occaſionem libenter arripiens, deligendo ſibi cuſtodes, continuè numerum augebat, donec explevit ſex millia, non ex gregariis, quos quoties opus eſſet aliunde paraturum ſe putabat facilè, ſed ex centurionibus artium bellicarum peritis longo uſu, quos in communi ſub Cæſare, militia familiares ſibi fecerat. Ex his ipſis tribunos etiam legit pro cujuſque dignitate, habuítque in honore, conſiliis quoque præterquam ſecretioribus adhibens. At ſenatus jam ſuſpectos habens, vel propter multitudinem nimiam, vel quòd eſſent lectiſſimi, ſuadere cœpit ut ad cavendam invidiam numerus in modum certum qui ſatis eſſet redigeretur: promiſit ille ſe facturum quamprimum plebs redierit ad quietem priſtinam. Et quia ſenatuſconſulto rata erant acta Cæſaris ac conſilia: quorum commentarios habebat Antonius, ſi-

Cicero Antonium laudat.

Satellitium militum Antonio contra plebem datum.

529

αὐτοῖς ἐδόκει Μάγνου γενέσθαι δημ
κρατικώτερος, ὅθεν οὐδὲ περιπ
θητότεροι ἦν· ὅ τε Κάσσιος καὶ
Βροῦτος ἐκ τῆς στάσεως ὄντες τῆς Μ
γνου, καὶ πᾶσι τότε τιμιώτατοι, τ
σωτηρίαν ἐδόκουν ἕξειν ἀσφαλῆ,
τὴν γνώμην ὧν ἐπεπράχεσαν ἐγ
κρατῆ, καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐς τ
λος ἐπιλέξεσθαι, τῆς μοίρας σφ
ἀνισχυούσης· ἃ καὶ Κικέρων συνεχῶς ἐπ
ῄνει τὸν Ἀντώνιον, καὶ ἡ βουλὴ συγ
γινώσκουσα αὐτῷ διαστροφῶς ἐπιβο
λεύοντα τὸν δῆμον, ἔδωκε φρουρ
περιστήσασθαι περὶ τὸ σῶμα ἐκ
ἐστρατολογημένων καὶ ἐπιδημούντων ἐκε
τῷ καταλέγοντι· ὁ δὲ εἴτε εἰς τὸ
τὸ αὐτὸ πάντα πεπραχώς, εἴ
τὴν συντυχίαν, ὡς εὔχρησαν, ἀ
σπασάμενος, τὴν φρουρὰν κατ
λεγεν αἰεὶ προστιθεὶς μέχρις ἐς ἑξα
κισχιλίους, οὐκ ἐκ τῶν γενομένων ὁ
πλιτῶν, οὓς εὐμαρῶς ἂν ἐν ταῖ
χρείαις ᾤετο ἕξειν καὶ ἑτέρωθεν, ἀλ
λὰ πάντας λοχαγοὺς ὡς ἡγεμονικού
τε καὶ ἐμπειροπολέμους, καὶ οἱ γνω
ρίμους ἐκ τῆς στρατείας τῆς ὑπὸ
Καίσαρι· ταξιάρχους δ' αὐτοῖς ἐ
τὸν πρέποντα κόσμον ἐξ αὐτῶν ἐ
κείνων ἐπιστήσας, ἦγεν ἐν τιμῇ, κ
κοινωνοὺς ἐποιεῖτο τῶν φανερῶν βου-
λευμάτων. ἡ δὲ βουλὴ τό τε πλῆ-
θος αὐτῶν καὶ τὴν ἐπίλεξιν ἐν ὑπο-
νοίᾳ τιθέμενοι, συνεβούλευον τὴν
φρουρὰν, ὡς ἐπίφθονον, ἐς τὸ ἀρ-
κοῦν ἐπισυναγαγεῖν· ὁ δὲ ὑπισχνεῖ-
το ποιήσειν, ὅταν σβέσῃ τοῦ δήμου
τὸ ταραχῶδες. ἐψηφισμένον δ' εἶ-
ναι κύρια, ὅσα Καῖσαρ πεπρά-
κτο τε καὶ γενέσθαι βεβούλευτο, τὰ
ὑπομνήματα τῶν βεβουλευμένων ὁ

Ἀντώνιος

-στώνιος ἔχων, καὶ τὸν γραμματέα -Καίσαρος Φάβεριον ἐς πάντα οἱ -πειθόμενον, διότι καὶ ὁ Καῖσαρ τὰ -άδε αἰτήματα ἐς τὸν Ἀντώνιον ἐξ- ἀνετίθετο, πολλὰ ἐς πολλῶν χά- προσετίθει, καὶ ἐδωρεῖτο πόλεσι, δυνάσταις, καὶ τοῖσδε τοῖς ἑαυτοῦ -ροῖς, καὶ ἐπεγράφετο μὲν πᾶσι -ς αἰτοῦσι τὰ Καίσαρος ὑπομνή-ματα, τὴν δὲ χάριν οἱ λαβόντες -ίεσαν Ἀντωνίῳ. τῷ δ᾽ αὐτῷ τρό-ῳ καὶ ἐς τὸ βουλευτήριον πολλοὺς -τέλεγε, καὶ ἄλλα τῇ βουλῇ δι᾽ -εσκείας ἔπρασσεν, ἵνα μὴ φθο- -εν ἔτι τῆς φρουρᾶς. καὶ Ἀντώνιος ἀμφὶ ταῦτα ἦν.

Ὁ δὲ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος οὔτε -νὸς παρὰ τοῦ δήμου σφίσιν, ἢ παρὰ τῶν ἐξεστρατευμένων εἰρηναίου -γενέντος, οὔτε τὴν ἐνέδραν Ἀμα-ου, καὶ παρ᾽ ἑτέρου αὖ αὐτοῖς ἀ-ώτατον ἡγούμενοι γενέσθαι, οὔτε τὸ -οικίλον Ἀντωνίου φέροντες ἀφόβως -η καὶ στρατιὰν ἔχοντος, οὔτε τὴν -μοκρατίαν βεβαιουμένην ἔργοις -ῶντες, ἀλλὰ καὶ ἐς τοῦτο ὑφορώ-μενοι τὸν Ἀντώνιον, Δεκίμῳ μάλι-α ἐπεποίθεσαν ἔχοντι ἐν πλευραῖς -ρία τέλη στρατοῦ· καὶ πρὸς Τρεβώ-ον ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ πρὸς Τύλ-ιον ἐς Βιθυνίαν κρύφα ἔπεμπον -ρήματα ἀγείρειν ἀφανῶς, καὶ στρα-ὸν περιβλέπεσθαι, αὐτοί τε ἠπεί-οντο τῶν δεδομένων σφίσιν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐθνῶν λαβέσθαι. τοῦ χρό-ου δὲ οὔπω συγχωροῦντος αὐτοῖς, -πρεπὲς ἡγούμενοι τὴν ἐν ἄστει στρατη-γίαν περιλιπόντες ἀτελῆ, δόξαν -ποπτον φιλαρχίας ἐθνῶν ἐνεγκεῖν, -ροῦντο ὅμως ὑπὸ ἀνάγκης τὸ ἐν μέ-ῳ διάστημα διατρίψαι ποι μᾶλ-ον ἰδιωτεύοντες, ἢ ἐν ἄστει στρατηγεῖν,

múlque ſcribam Cæſaris Taberium ſibi obſequentiſſimum, quando hujuſmodi poſtulata Cæſar ipſe abiturus in arbitrium Antonii rejecerat, multa in multorum gratiam adjecit, civitatibus dynaſtíſque gratificans, & ſuis cuſtodibus, quaſi ex præſcripto illius: ſed acceptorum beneficiorum gratia ſoli debebatur Antonio. pari ratione & in ſenatum multos allegit, aliáque ex ſenatus voluntate faciebat, quo minus invidioſa apud eum eſſet ſua cuſtodia.

Taberius Cæſaris ſcriba.

Antonius multa commentariis Cæſaris adjecit.

Dum Antonius circa hæc ſatagit, Brutus Caſſiúſque, quòd & veteranos & plebem parum pacato erga ſe cernerent animo, & poſſe aliquem alium exoriri, qui inſidias quales prius Amatius contra ſe ſtrueret, ſolliciti de Antonii quoque inconſtantia, tunc ſuffulti militaribus copiis, jámque ſuſpectum habentes, quaſi per eum ſtaret, quominus confirmaretur ſtatus reipublicæ, Decimo Bruto maximè fidebant, in propinquo habenti legiones tres: ſimúlque Trebonium in Aſia, Tullium in Bithynia clàm per literas monebant, ut occultè pecunias colligerent, & de exercitu diſpicerent, ipſique feſtinabant ad provincias acceptas à Cæſare. Sed quoniam tempus aliter ferebat, indecorum rati ante magiſtratus exitum, provincias ambitioſè invadere, maluerunt privati reliquum anni agere, quàm urbanas juriſdictiones adminiſtrare, quum

Literæ Bruti & Caſſii.

530

quum nec ſecuri eſſent, & minus honorati quàm pro merito. Hoc intellecto ſenatus præfecit eos frumento undecunque in urbem convehendo, uſque ad tempus abeundi in provincias, quod factum eſt ideo, ne Brutus Caſſiúſque viderentur fugere: tanta habebatur exiſtimationis eorum ratio, quando per hos potiſſimùm ſenatus Cæſaris percuſſorum partes fovebat. Prætoribus deinde urbem egreſſis, Antonius jam ſolus potens, diſpiciebat ſibi de aliqua provincia cum exercitu, Syriæ maximè cupidus, ſed non ignarus ſe magis etiam ſuſpectum fore ſi eam ſibi dari peteret: jámque ſubornatus erat illi adverſarius Dolobella, ipſius collega, propter ſimultatem veterem. Itaque ipſi ut juveni ambitioſo perſuaſit, peteret mitti ſe in Syriam poſthabito Caſſio, & ad exercitum contra Parthos conſcriptum: peteret autem non à ſenatu, nec enim licebat, ſed rogatione apud populum: qui lætus & nihil cunctatus rogationem tulit. ſenatu verò cauſante eum diſcedere à decretis Cæſaris, reſpondit Parthicum bellum nemini deſtinatum à Cæſare: ceterùm Caſſium qui accepiſſet Syriam, ipſum prius mutaſſe illius decreta, dum contra legem permitteret colonis ante vigeſimum annum portiones ſuas vendere: pertineréque ad ſuam contumeliam ſi Dolobellæ præferatur Caſſius. Tum

Antonius.

Dolobella.

οὔτε ἀφόβως ἔχοντες, οὔτε τὰ εἰ-
τα ἐφ' οἷς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐ-
πεπράχεσαν τιμώμενοι. οὕτω δ' α-
τοῖς ἔχουσιν, ἡ βουλὴ συνειδυῖα
γνώμην, ἔδωκε σίτου τῇ πόλει φρ-
τίσαι ἐξ ὅσης δύναιντο γῆς, μέχ-
αὐτοὺς ὁ χρόνος τῶν ἐθνῶν τῆς στρατ-
γίας καταλάβοι· καὶ ἡ μὲν οὕτως
ἔπραξεν ἵνα μή ποτε Βροῦτος ἢ Κα-
σιος φεύγειν δοκοῖεν· τοσήδε α-
τῶν φροντὶς ἦν ἅμα καὶ αἰδώς, ἐπ-
καὶ τοῖς ἄλλοις σφαγεῦσι διὰ τ-
δὲ μάλιστα συνελάμβανον. ἐξελθ-
των δὲ τῆς πόλεως τῶν ἀμφὶ τὸν Βρ-
τον, ἐπὶ δυναστείας ὢν ὁ Ἀντώνι-
ἤδη μοναρχικῆς, ἀρχὴν ἔθνους κ-
στρατιᾶς αὐτῷ περιέβλεπε, καὶ Σ-
ρίας μὲν ἐπεθύμει μάλιστα, οὐκ
γνοῶν δὲ ὢν δι' ὑπονοίας, καὶ μᾶ-
λον ἐσόμενος, εἴ τι αἰτοίη· καὶ γα-
αὐτῷ κρύφα Δολοβέλλαν τὸν ἕτερ-
ὕπατον ἐπειλήφει ἐς ἐναντίωσιν
βουλῇ, διάφορον αἰεὶ τῷ Ἀντωνίῳ γ-
νόμενον. αὐτὸν οὖν τὸν Δολοβέλλαν
Ἀντώνιος νέον τε καὶ φιλότιμον ε-
δώς, ἔπεισεν αἰτεῖν Συρίαν ἀν-
Κασσίου, καὶ τὸν ἐς Παρθυαίους κατ-
ειλεγμένον στρατὸν ἐπὶ τοὺς Παρ-
θυαίους, αἰτεῖν δὲ οὐ παρὰ τῆς βου-
λῆς (οὐ γὰρ ἐξῆν) ἀλλὰ παρὰ
δήμου, νόμῳ· καὶ ὁ μὲν ἡσθεὶς, αὐ-
τίκα προὐτίθει τὸν νόμον· καὶ τῆς βου-
λῆς αἰτιωμένης αὐτὸν παραλύειν τὰ
δόξαντα τῷ Καίσαρι, τὸν μὲν ἐπ-
Παρθυαίους πόλεμον, οὐδενί, ἔφη,
ὑπὸ Καίσαρος ἐπιτετράφθαι, Κάσ-
σιον δὲ τὸν Συρίας ἀξιωθέντα, αὐτόν
τι τῶν Καίσαρος πρότερον ἀλλάξαι,
δόντα πωλεῖν τὰ κληρουχήματα τοῖς
λαβοῦσι πρὸ τῶν νενομισμένων εἴκοσιν
ἐτῶν, καὶ αὐτὸς δὲ αἰδεῖσθαι, Συρίας
οὐκ ἀξιούμενος Δολοβέλλας ὤν, πρὸ

Κασσίου·

…ασίου· οἱ μὲν δὴ τῶν δημάρχων τινὰ
…σπρήναν ἔπεισαν ἐν τῇ χειροτο-
…ν ψεύσασθαι περὶ διοσημείας, ἐλ-
…σαντές τι καὶ Ἀντώνιον συμπρά-
…ξειν, ὕπατόν τε ὄντα, καὶ τῶν ση-
…μείων ἱερέα, καὶ διάφορον ἔτι νομι-
…ζόμενον εἶναι τῷ Δολοβέλλᾳ. ὁ δ᾽
…ντώνιος, ἐπεὶ τῆς χειροτονίας ὁ-
…, ὁ Ἀσπρήνας ἔφη διοσημείαν
…αίσιον γεγενέναι, ἔθους ὄντος ἐ-
…ους ἐπὶ τοῦτο πέμπεσθαι, πάνυ χα-
…ψάμενος τῷ Ἀσπρήνᾳ τοῦ ψεύ-
…σματος, τὰς κεφαλὰς ἐκέλευε χει-
ροτονεῖν περὶ τοῦ Δολοβέλλα· καὶ γί-
…ται μὲν οὕτω Συρίας ἡγεμὼν Δολο-
…λλας, καὶ στρατηγὸς τοῦ πολέμου τοῦ
…ρὸς Παρθυαίους, καὶ στρατιᾶς τῆς
αὐτὸν ὑπὸ Καίσαρος κατειλεγ-
…ένης, ὅση τε περὶ Μακεδονίαν προε-
…ηλύθει. καὶ ὁ Ἀντώνιος τότε πρῶτο-
…ν ἔγνωστο συμπράσσων τῷ Δολο-
…λλᾳ. γεγενημένων δὲ τῶνδε ἐν τῷ
…μῳ, τὴν βουλὴν ὁ Ἀντώνιος ἤ-
…ει Μακεδονίαν, εὖ εἰδὼς ὅτι αἰδέ-
…νται μετὰ Συρίαν δοθεῖσαν Δολο-
…λλᾳ, ἀντειπεῖν περὶ Μακεδονίας
…ντωνίῳ, καὶ ταῦτα γυμνῆς στρατη-
…ῦ γιγνομένης, καὶ ἔδοσαν μὲν ἄκον-
…ες, καὶ ἐν θαύματι ἔχοντες, ὅπως
…ν ἐν αὐτῇ στρατὸν προμεθῆκεν ὁ
…ντώνιος τῷ Δολοβέλλᾳ, ἠγάπων
ὅμως Δολοβέλλαν ἔχειν τὸν στρατὸν
…ντωνίου μᾶλλον· ἐν καιρῷ δὲ αὐ-
…οὶ τὸν Ἀντώνιον τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσ-
…σιον αἰτήσουσιν ἕτερα ἔθνη, καὶ ἐδόθη
…υρήνη τε καὶ Κρήτη· ὡς δ᾽ ἑτέροις
…οκεῖ, τάδε μὲν ἀμφότερα Κασσίῳ,
…ιθυνία δὲ Βρούτῳ. τὰ μὲν δὴ γιγνό-
…μενα ἐν Ῥώμῃ τοιάδε ἦν.

Ὀκταούιος δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Καί-
…σαρος θυγατριδοῦς, ἵππαρχος μὲν
…ὐτοῦ Καίσαρος γεγονὼς πρὸς ἓν ἔτος, ἐξ οὗ τήνδε τὴν τιμὴν ὁ Καῖσαρ

ſenatus Aſprenatem tribunum plebis ſubornavit, ut in comitiis obnuntiaret malum augurium, ſperans adjuturum ſe hîc Antonium, qui & conſul & augur, inimicus adhuc putabatur Dolobellæ. Id ubi fecit tribunus, quod officium erat alterius, Antonius offenſus mendacio, juſſit tribus ferre de Dolobella ſuffragia. Sic Syria obvenit illi provincia, ſimúlque bellum Parthicum, legionéſque ad id deſtinatæ à Cæſare, unà cum his quæ in Macedoniam præceſſerant. ac tum demum apparuit, favere collegæ Antonium. His à populo impetratis, ipſe à ſenatu popoſcit Macedoniam, ſciens quòd poſt conceſſam alteri Syriam, puderet eos pernegare ſibi de Macedonia, præſertim quum ea provincia careret exercitu: & obtinuit, ab invitis tamen, mirantibúſque quòd paſſus eſſet prius legiones inde Dolobellam deducere, penes quem malebant eſſe illum exercitum. Et commodum placuit eis ab Antonio viciſſim alias Caſſianis provincias petere: eſtque impetrata Cynerenſis atque Creta, vel, ut alii produnt, hæ ambæ Caſſio, Bruto verò Bithynia. Hic tum erat rerum urbanarum ſtatus.

Aſprenas trib. pl.

531

Ceterùm Octavius, Cæſaris ex ſororis filia nepos, avunculi magiſter equitum in unum annum creatus erat, poſteaquam

Octavius, Cæſaris ex ſororis filia nepos.

ipſe

ipſe Cæſar hunc magiſtratum annuum, quo per plures amicos circumferretur, fecerat: ſed quòd adoleſcens adhuc eſſet, Apolloniam quæ Ionio mari imminet, miſſus eſt ut literas ſimul & rem militarem diſceret, expeditionis comes futurus: ad quem alæ equitum è Macedonia viciſſim commeabant, cum quibus exerceretur: & nonnulli tribuni præfectíque ſæpe illuc veniebant ſalutaturi ut cognatum Cæſaris: atque ita comiter omnes excipiendo gratioſus etiam apud exercitum factus eſt. Sexto autem menſe poſtquam eò venerat, annuntiatur ei circa veſperam, Cæſarem occiſum in ſenatu ab amiciſſimis, & qui tum plurimùm poterant: & quia nondum quicquam præterea nuntiatum fuerat, expavit, quòd neſciret num de communi ſenatus voluntate,
532 an paucorum audacia factum id eſſet: & num facinoroſi pœnas dediſſent, an ſuperſtites eſſent, vel etiam grati multitudini. Sic hæſitanti Romani amici ſuadebant ut ad legiones in Macedoniam ſecuritatis cauſa confugeret: & ubi certior fieret privatim id eſſe maleficium, reſumpto animo ulciſceretur Cæſarem. Nec deerant tribuni qui ad tuendam ejus incolumitatem pollicerentur ſuam operam. Sed mater & vitricus Philippus ex Urbe ſcripſerunt ei, ne nimis extolleretur hujuſmodi pollicitis, néve quicquam tentaret audacius: memor quomodo Cæſar ſuperatis omnibus inimicis, per amicos oppreſ-

Apolloniam miſſus ut literas & rem militarem diſcat.

Matris & vitrici Philippi ad Octavium literæ cum monitis.

ἐς τοὺς φίλους περιφέρων, ἐπει
ἔσθ' ὅτε ἐποιεῖτο εἶναι. μειράκι
ἔτι ὤν, ἐς Ἀπολλωνίαν τὴν ἐπὶ
Ἰονίου παιδεύεσθαί τε καὶ ἀσκ
τὰ πολέμια ἐπέμπετο ὑπὸ τοῦ Κ-
σαρος, ὡς ἐς τοὺς πολεμίους ἑ-
μενος αὐτῷ, καὶ αὐτὸν ἐν τῇ -
πολλωνίᾳ ἱππέων ἶλαι παραλ-
ἐκ Μακεδονίας ἐπιοῦσαι συνεγύμ-
ναζον, καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῦ στρατοῦ τι
ὡς συγγενεῖ Καίσαρος θαμινὰ ἐ-
φοίτων, γνῶσίς τε ἐκ τούτων αὐ
καὶ εὔνοια παρὰ τοῦ στρατοῦ τις
γίγνετο σὺν χάριτι δεξιουμένῳ π-
τας. ἕκτον δ' ἔχοντι μῆνα ἐν τῇ-
πολλωνίᾳ, ἀγγέλλεται περὶ ἑσ-
πέραν ὁ Καῖσαρ ἀνῃρημένος ἐν
βουλευτηρίῳ πρὸς τῶν φιλτάτων,
παρ' αὐτῷ δυνατωτάτων τότε μ
λιστα· τῶν δὲ λοιπῶν οὐδενὸς ἀπα-
γελθέντος πω, δέος αὐτὸν ἐπε
καὶ ἄγνοια, εἴτε κοινὸν εἴη τῆς βου
τὸ ἔργον, εἴτε καὶ τῶν ἐργασαμένων
διον, καὶ εἰ δίκην ἤδη τοῖς πλεί
δεδώκοιεν, ἢ καὶ τοῦδε εἶεν, ἢ καὶ
πλῆθος αὐτοῖς συνήδοιτο· ἐφ'
οἱ φίλοι ἐκ Ῥώμης ὑπετίθε
ταῦτα, ὥστε οἱ μὲν ἐς φυλακὴν
σώματος αὐτὸν ἠξίουν ἐπὶ τὸν
Μακεδονίᾳ στρατὸν καταφυγεῖν,
ὅτε μάθοι μὴ κοινὸν εἶναι τὸ ἔργο
ἐπιθαρρήσαντα τοῖς ἐχθροῖς ἀμυ
νεῖν τῷ Καίσαρι· καὶ ἦσαν οἱ καὶ τ
ἡγεμόνων αὐτὸν ἐλθόντα φυλάξε
ὑπεδέχοντο. ἡ δὲ μήτηρ καὶ Φίλιπ
πος ὃς εἶχεν αὐτήν, ἀπὸ Ῥώμη
ἔγραφον μήτε ἐπαίρεσθαι, μήτε θαρ
ρεῖν πω, μεμνημένον οἷα Καῖσα
ὁ παντὸς ἐχθροῦ κρατήσας ὑπὸ τ
φιλτάτων μάλιστα πάθοι· τὰ δὲ ἰ
διωτικώτερα, ὡς ἐν τοῖς παροῦσι

ἀκεν

ἐνδεεστέρα, αἱρεῖσθαι μᾶλλον, καὶ
τοῖς σφᾶς εἰς Ῥώμην ἐπείγεσθαι
ἐλαττούμενον· εἰς Ὀκταούϊος ἐν-
διὰ τὴν ἔτι ἄγνοιαν τῶν ἐπὶ τῷ
πέτω γιγνομένων, τοὺς ἡγεμόνας
στρατοῦ δεξιωσάμενος, διέπλει
ὄνιον, οὐκ ἐς τὸ Βρεντέσιον (οὐ-
γάρ τινα τοὐκεῖθι στρατοῦ πεῖ-
εἰληφὼς πάντα ἐφυλάσσετο)
ἐς ἑτέραν οὐ μακρὰν ἀπὸ τοῦ
τεσίου πόλιν ἐκτὸς οὔσαν ὁδοῦ,
όμενα Λυπίαι· ἐνταῦθα οὖν ἐν-
ίστατο διατελῶν. ὡς δὲ οἱ τότε
ελέστερα περὶ τοῦ φόνου, καὶ τοῦ
σίου πάθους, τῶν τε διαθηκῶν
των ἐψηφισμένων ἦλθε τὰ ἀντί-
φα, οἱ μὲν ἔτι μᾶλλον αὐτὸν ἠ-
ω τοὺς ἐχθροὺς Καίσαρος δε-
αι, υἱόν τε αὐτοῦ καὶ κληρονόμον
ς, καὶ παρῄνουν ἅμα τῇ κλή-
ρον θέσιν ἀπείπασθαι. ὁ δὲ καὶ
τά οἱ καὶ τὸ μὴ τιμωρεῖν αὐτὸ
σαρα αἰσχρὸν ἡγούμενος, ἐς τὸ
τέσιον ᾔει, προπέμψας καὶ διε-
κησάμενος, μήτις ἐκ τῶν φονέων
αθέζοιτο ἐνέδρα. ὡς δὲ αὐτῷ καὶ ὁ
ὐδὲ στρατὸς οἷα Καίσαρος υἱὸν δε-
μενος ἀπήντα, θαῤῥήσας ἔθυε, καὶ
ς ὠνομάζετο Καῖσαρ. ἔθος γὰρ
ωμαίοις τοὺς θετοὺς τὰ τῶν θεμέ-
ὀνόματα ἐπιλαμβάνειν· ὁ δὲ οὐκ
λαβεν, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτοῦ καὶ τὸ
τρῷον ὅλως ἐνήλλαξεν, ἀντὶ Ὀ-
ουίου παιδὸς Ὀκταουΐου, Καῖσαρ
καὶ Καίσαρος υἱὸς, καὶ διε-
εσεν οὕτω χρώμενος· εὐθύς τε
υτὸν ἀθρόον καὶ πανταχόθεν, ὡς
, πλῆθος ἀνθρώπων συνέθεον, οἱ
κ φιλίας Καίσαρος, οἱ δὲ ἐξε-
θεροι καὶ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ

ſus ſit: tutius fore ſi intra privatam conditionem ad tempus ſe contineat, & ad urbem conferat cum amicorum cohorte. His ille permotus, quòd nondum cognoviſſet quid cædem ſecutum vale dicto præfectis exercitus, trajecit, non tamen Brundiſium (quippe incertus de militum ejus loci voluntate cavebat omnia) ſed in aliud oppidum non longè inde remotum, cui nomen Lupiæ: ibíque aliquantiſper diverſatus eſt. Deinde ubi literis accuratius ſcriptis ſactus eſt certior de dolore ob eam necem publico, de teſtamento & ſenatuſconſultis, amici tanto magis timendos cenſebant inimicos Cæſaris, quando & hæres ſit & filius: hortabantúrque ut unà cum hæreditate adoptionem recuſaret. Ille non minùs hoc tempore ratus, quàm non ulciſci Cæſaris injuriam, Brundiſium profectus eſt, præmiſſis qui ſcrutarentur, ne forte quis ex illius percuſſoribus ibi lateret in inſidiis. Ut verò ab eo exercitu obviam progreſſo tanquam Cæſaris filius exceptus eſt, ad audendum confirmatus, ſacrificavit, confeſtímque cœpit nominari Cæſar, quum alioquin Romanis ſit mos, aſſumere nomen patris adoptivi: hic verò id omnino mutavit, pro Octavio Octavii filio dictus in perpetuum Cæſar filius Cæſaris. Ad quod nomen mox, non aliter quàm ad verum filium, undique magnus concurſus fuit partim amicorum Cæſaris, partim libertinorum & mancipiorum, cum eíſque

Amici Octavium hortantur cum hæreditate adoptionem Cæſaris relinquere.

Octavius Cæſar appellatus.

533 Confluentium ad Cæſarem adoleſcentem turba.

eíſque militum etiam, vel qui apparatum & pecunias ferebant in Macedoniam, vel qui vectigalia pecuniámque aliam ex provinciis exactam portabant Brundiſium. Ille tum multitudine ad ſe confluentium, tum Cæſar, nominis vulgo gratioſiſſimi exiſtimatione factus auctior & confidentior, ad Urbem iter fecit, cum haudquaquam contemnendo comitatu, indies torrentis modo creſcente: à vi aperta jam tutus propter eam quam circa ſe habebat frequentiam, ſed ob hoc ipſum magis ſuſpicax, ut in recenti familiaritate fermè omnium. Civitatum verò aliæ quidem non admodum æquo erga eum erant animo: ceterùm veterani Cæſaris qui nuper agros acceperant, confluebant è coloniis in adoleſcentis gratiam, deplorantes Cæſarem, Antonio contrà maledicentes, qui tantum ſcelus inultum reliquiſſet, profitentéſque ſe ultores, modò daretur cujus auſpiciis id poſſent efficere: quos Cæſar laudatos, & rem differre juſſos, dimiſit. Jámque prope Terracinam venerat, ad quinquageſimum ab Urbe lapidem, quum nuntiatum eſt conſules ademiſſe Caſſio Brutóque Syriam & Macedoniam, pro quibus conceſſas eis in ſolamen alias minores provincias, Cyrenenſem & Cretam inſulam: revertiſſéque in Urbem quoſdam exules, & accitum Pompeium: tum ex commentariis Cæſaris allectos aliquot in ſenatum, multáque alia fieri. Poſtquam autem in Urbem pervenit, rurſum matrem ejus & Philippum ceteróſ-

Syria & Macedonia Caſſio & Bruto ademptæ.

ἕτεροι στρατιῶται σὺν αὐτοῖς, οἱ
ἀποσκευὰς ἢ χρήματα φέροντες
τὴν Μακεδονίαν, οἱ δὲ ἕτερα χρή-
ματα καὶ φόρους ἐξ ἐθνῶν ἄλλων
τὸ Βρεντέσιον. ὁ δὲ καὶ τῷ πλήθει
ἐς αὐτὸν ἀφικνουμένων, καὶ τῇ Κα-
σαρος αὐτοῦ δόξῃ τε καὶ τῇ πάντ
ἐς ἐκεῖνον εὐνοίᾳ θαρρῶν, ὥδευεν
Ῥώμην σὺν ἀξιολόγῳ πλήθει αἰ-
ξομένῳ μᾶλλον ἑκάστης ἡμέρας, οἱ
χειμάρρῳ, φανερᾶς μὲν ἐπιβουλ
ὢν ἀμείνων διὰ τὸ πλῆθος, ἐν
δρας δὲ δι' αὐτὸ καὶ μάλιστα ὑφορώ
μενος, ἄρτι γνωστῶν οἱ τῶν συνόντ
σχεδὸν ὄντων ἁπάντων. τὰ δὲ τῶν πό
λεων, τῶν μὲν ἄλλων οὐ πάντη πε
αὐτὸν ἦν ὁμαλά· οἱ δὲ τῷ Καίσα
ρι στρατευσάμενοί τε καὶ ἐς κληρου
χίας διῃρημένοι, συνέτρεχον ἐκ
ἀποικιῶν ἐπὶ χάριτι τοῦ μειρακίου
καὶ τὸν Καίσαρα ὠλοφύροντο, καὶ
Ἀντώνιον ἐβλασφήμουν, οὐκ ἐπε-
ξιόντα τηλικούτῳ μύσει, καὶ σφᾶς ἐ
λεγον, εἴ τις ἡγοῖτο, ἀμυνεῖν· οὓ
ὁ Καῖσαρ ἐπαινῶν καὶ ἀναπιθέμενος
ἐν τῷ παρόντι, ἀπέπεμπεν. Ὄντι
δ' αὐτῷ περὶ Ταρρακίνας ἀπὸ τε-
τρακοσίων που Ῥώμης σταδίων, ἀ
γέλλεται Κάσσιός τε καὶ Βροῦτος ἀ-
φῃρημένοι πρὸς τῶν ὑπάτων Συρία
καὶ Μακεδονίαν, καὶ ἐς παρηγορία
βραχύτερα ἕτερα Κυρήνην καὶ Κρή
την ἀντειληφότες, φυγάδων τε τι
νῶν κάθοδοι, καὶ Πομπηΐου μετάκλη
σις, καὶ ἀπὸ τῶν Καίσαρος ὑπομνη
μάτων ἔς τε τὴν βουλὴν ἐγγραφα
τινῶν, καὶ ἕτερα πολλὰ γιγνόμενα
ὡς δ' ἐς τὴν πόλιν ἀφίκετο, ἡ μὲν
μήτηρ αὖθις καὶ Φίλιππος, ὅσο

τε ἄλλο

τε ἄλλοι κηδεμόνες ἦσαν αὐτοῦ, ἐδεδοίκεσαν τήν τε τῆς βουλῆς εἰς τὸν Καίσαρα ἀλλοτρίωσιν, καὶ τὸ δόγμα, μὴ εἶναι δίκας ἐπὶ Καίσαρι φόνου, καὶ τὴν Ἀντωνίου τότε δυναστεύοντος ἐς αὐτὸν ὑπεροψίαν, οὔτε ἐφικνουμένου πρὸς τὸν Καίσαρος υἱὸν ἐλθόντα, οὔτε προσπέμψαντος αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ ταῦτ᾽ ἐπράϋνεν, αὐτὸς ἀπαντήσειν ἐς τὸν Ἀντώνιον εἰπών, οἷα νεώτερος ἐς πρεσβύτερον, καὶ ἰδιώτης ἐς ὕπατον, καὶ τὴν βουλὴν θεραπεύσειν τὰ εἰκότα· καὶ τὸ δόγμα ἔφη γενέσθαι μηδενός πω τοὺς ἀνδροφόνους διώκοντος, ἀλλ᾽ ὁπότε θαρρήσας τις διώκοι, καὶ τὸν δῆμον ἐπικουρήσειν καὶ τὴν βουλὴν ὡς ἐννόμῳ, καὶ τοὺς θεοὺς ὡς δικαίῳ, καὶ τὸν Ἀντώνιον ἴσως. εἰ δὲ καὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς θέσεως ὑπερίδοι, ἔς τε τὸν Καίσαρα ἁμαρτήσεσθαι, καὶ τὸν δῆμον ἀδικήσειν εἰς τὴν διανομήν· ἐπερρήγνυ τε λήγων τοῦ λόγου, ὅτι μὴ κινδυνεύειν οἱ καλὸν εἴη μόνον, ἀλλὰ καὶ θνήσκειν, εἰ προκριθεὶς ἐκ πάντων εἰς τοσαῦτα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, ἀνάξιος αὐτοῦ φαίνοιτο φιλοκινδυνοτάτου γενομένου· τά τε τοῦ Ἀχιλλέως ὑπόγυια οἱ τότε ὄντα μάλιστα, ἐς τὴν μητέρα, ὥσπερ ἐς τὴν Θέτιν ἐπιστρεφόμενος, ἔλεγεν,

> Αὐτίκα τεθναίην, ἐπεὶ οὐκ ἄρ᾽ ἔμελλον ἑταίρῳ
> Κτεινομένῳ ἐπαμυνέειν.

καὶ τόδε εἰπών, Ἀχιλλεῖ μὲν ἔφη κόσμον ἀθάνατον ἐκ πάντων εἶναι τοῦτο τὸ ἔπος, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ μάλιστα. αὐτὸς δ᾽ ἀνεκάλει τὸν Καίσαρα οὐχ

que tutores ſollicitos habuit alienatio ſenatus à Cæſare, & S. C. per quod percuſſores ejus non amplius erant obnoxii judicio, & Antonii, tum præpotentis, ſuperbia, qui nec filium Cæſaris adiit, nec ſuorum quenquam miſit ad eum. Ipſe verò hanc eorum indignationem ſedabat: iturum ſe dicens ad Antonium, ut decebat juniorem ire ad ſeniorem, & privatum ad conſulem: ſenatui quoque ſe exhibiturum obſequia debita: addebat, S. C. id 534
conditum quum nemo exſtaret accuſator homicidii: quòd ſi quis accuſationem ſuſceperit, nec ſibi defore plebis auxilium, nec ſenatum legibus, nec deos immortales juſtitiæ, ac fortaſſe nec ipſum Antonium. qui ſi pergat teſtamentum ſimul & adoptionem contemnere, id cum injuria tam Cæſaris facturum quàm Rom. populi, cui ex legato viritim debeatur pecunia. Abrupit deinde ſermonem his verbis, Satius eſſe non periculum adire modò, ſed emori etiam, quàm poſtquam ſemel prælatus ſit omnibus, indignum videri judicio Cæſaris, qui nullo unquam territus fuerit periculo. Verſus deinde ad matrem, uſurpavit illa, quæ tum ex recenti lectione ſuccurrebant, Achillis verba ad Thetidem,

> *Diſpeream caſi ni jam fuero ultor amici.*

Verſus ab Octavio allati.

Addidítque, in hoc verſu extare immortale Achillis monumentum ornamentúmque, maximè poſtquam verbis effectus reſpondit: ſibi verò Cæſarem fuiſſe

non amicum, ſed parentem: non commilitonem, ſed imperatorem: non belli jure interemptum, ſed in ſenatu oppreſſum conſpiratione nefaria. Tum mater metu verſo in gaudium, juvenem complexa eſt, ut ſolum dignum Cæſare: & quem hactenus loquentem ægrè tulerat, hortabatur ut decreta exequeretur diis juvantibus: monuit tamen ut adhuc arte tolerantiáque uteretur, potius quàm aperta audacia. Laudavit Cæſar conſilium, & facturum ſe ita pollicitus: mox accitos ſub noctem amicos, juſſit univerſos mane ſibi præſtò eſſe in foro cum comitatu idoneo. ubi Cajum fratrem Antonii, prætorem urbanum, accedens, ait ſe adoptionem accipere: qui mos Romanus eſt, adoptioni autoritatem prætoris interponere. Hoc verbo relato per ſcribas in acta publica, ſtatim è foro Antonium adiit. Is erat in hortis Pompeianis quos à Cæſare dono acceperat. Inde moratus aliquantiſper in veſtibulo, hoc quoque ſignum alienati animi & contemptus interpretatus eſt: tandem admiſſo, ſecutæ ſunt ſalutationes mutuæ cum percontationibus amicis de rebus utriuſque. quúmque jam dicendum eſſet de his quæ præſens negotium poſtulabat, Cæſar ſic locutus eſt,

Prudens matris Octavii conſilium.

Octavius adoptionem accipit.

Adoptioni autoritatem prætoris interponere Romanorum mos.

Octavius in veſtibulo Antonii moratur.

535

Ego, pater Antoni, (ſic enim te appellare fas eſt, ob Cæſaris erga te merita tuámque mutuam gratiam,) ea quæ poſt illius obitum egiſti, partim laudo, habituru

ἑταῖρον, ἀλλὰ πατέρα, οὐδὲ συ-
στρατιώτην, ἀλλ' αὐτοκράτορα, οὐ-
δὲ πολέμου νόμῳ πεσόντα, ἀλλ' ἀ-
θεμίστως ἐν βουλευτηρίῳ κατακο-
πέντα. ἐφ' οἷς αὐτὸν ἡ μήτηρ, ἐς
ἡδονὴν ἐκ τοῦ δέους ὑπαχθεῖσα, ἠ-
σπάζετο ὡς μόνον ἄξιον Καίσαρος·
καὶ λέγειν ἔτι ἐπισχοῦσα, ἐπέστρεφ-
ες τὰ ἐγνωσμένα σὺν τῇ τύχῃ· παρ-
ῄνει γε μὴν ἔτι τέχνῃ καὶ ἀνεξικακί-
ᾳ μᾶλλον, ἢ φανερᾷ θρασύτητι
χρῆσθαι. Καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπαινέσας
καὶ πράξειν ὑποσχόμενος οὕτως, αὐ-
τίκα τῆς ἑσπέρας ἐς τοὺς φίλους πε-
ριέπεμπεν, ἐς ἕω συγκαλῶν ἕκαστο-
ν ἐς τὴν ἀγορὰν μετὰ πλήθους. ἔνθα
Γάϊον Ἀντώνιον τὸν ἀδελφὸν Ἀντω-
νίου, στρατηγοῦντα τῆς πόλεως, ὑπ-
αντιάσας, ἔφη δέχεσθαι τὴν θέσιν
τοῦ Καίσαρος· ἔθος γάρ τι Ῥω-
μαίοις, τοὺς θετοὺς ἐπὶ μάρτυσι γί-
γνεσθαι τοῖς στρατηγοῖς. ἀπογραψα-
μένων δὲ τῶν δημοσίων τὸ ῥῆμα, εὐ-
θὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐς τὸν Ἀντώνιον ἐ-
χώρει· ὁ δὲ ἦν ἐν κήποις, οὓς
Καῖσαρ αὐτῷ δεδώρητο, Πομ-
πηΐου γενομένους. διατριβῆς δὲ ἀμ-
φὶ τὰς θύρας πλείονος γινομένης
ὁ μὲν Καῖσαρ καὶ τάδε ἐς ὑποψία-
ν Ἀντωνίου τῆς ἀλλοτριώσεως ἐτίθε-
το· εἰσκληθέντος δέ ποτε, ἦσαν
προσαγορεύσεις τε, καὶ περὶ ἀλλήλα-
ς πύσματα εἰκότα· ὡς δὲ ἤδη λέγειν
ἔδει περὶ ὧν ἦσαν ἐν χρείᾳ, ὁ Καῖ-
σαρ εἶπεν,

„ ἘΓῺ δὲ, πάτερ Ἀντώνι-
„ (πατέρα γὰρ εἶναί σέ μοι δίκαι-
„ ον αἵ τε Καίσαρος ἐς σὲ εὐερ-
„ γεσίαι, καὶ ἡ σὴ πρὸς ἐκεῖνον χά-
„ ρις) τῶν σοὶ πεπραγμένων ἐπ' ἐκείν-
„ τὰ μὲν ἐπαινῶ, καὶ χάριν αὐτῶ-

ſempe

„ ὀφλήσω· τὰ δ' ἐπιμέμφομαι, καὶ
„ λελέξεται μετὰ παῤῥησίας, ἐς ὃν
„ ἡ λύπη με προάγει· κτεινομένῳ
„ μὲν οὐ παρῆς, τῶν φονέων σε πε-
„ ρισπασάντων περὶ θύρας, ἐπεὶ
„ περιέσωζες ἂν αὐτὸν, ἢ συνεκιν-
„ δυνεύες ὅμοια παθεῖν· ὧν εἰ θά-
„ τερον ἔμελλεν ἔσεσθαι, καλῶς ὅ-
„ τι μὴ παρῆς· ψηφιζομένων δέ
„ τινων αὐτοῖς ὡς ἐπὶ τυράννῳ γέ-
„ ρας, ἀντεῖπας ἐγκρατῶς, καὶ
„ τοῦδέ σοι χάριν οἶδα λαμπράν.
„ εἰ καὶ τοὺς ἄνδρας ἔγνως συναν-
„ ελεῖν σε βεβουλευμένους, οὐχ, ὡς
„ ἡμεῖς ἡγούμεθα, τιμωρὸν ἐσόμε-
„ νον Καίσαρι, ἀλλ', ὡς αὐτοὶ
„ λέγουσι, τῆς τυραννίδος διάδο-
„ χον· ἅμα δ' οὐκ ἦσαν ἐκεῖνοι
„ τυραννοκτόνοι, εἰ μὴ καὶ φονεῖς ἦ-
„ σαν, διὸ καὶ ἐς τὸ Καπιτώλιον
„ συνέφυγον, ὡς ἐς ἱερὸν, ἁμαρ-

ſemper tibi gratiam: partim incuſo, ut ingenuè dolorem amici fatear: dum interficeretur non aderas, ab homicidis circa fores detentus: alioquin aut ſervaſſes eum aut incidiſſes in idem periculum, horum duorum hoc poſterius ſi ſecuturum erat, bene factum quòd non aderas. Deinde quum quidam conarentur percuſſoribus præmia tanquam tyrannicidis decernere, contradixiſti conſtanter: & hoc quoque nomine gratias tibi habeo maximas: quamvis compertum eſt illos decreviſſe te ſimul tollere non ut ultorem Cæſaris, quod nos opinamur, ſed, ut ipſi dicunt, ne ſupereſſet ſucceſſor tyrannidis: quum tamen illi egregii tyrannicidæ, haud ſecus ac homicidæ, refugerint in Capitolium, vel religione loci ſuum protectu-ri faci-

Ἐπεὶ περιέσωζες ἂν αὐτόν, ἢ συνεκινδύνευες ὅμοια παθεῖν] Magis uſitatè dictum fuiſſet, ἐπεὶ περιέσωσας ἂν αὐτὸν, ἢ συνεκινδύνευσας. Et ſequentia ita quidem P. Candidus, *quorum alterutrum futurum eſſet, honeſtè tamen non affuiſti:* ſed Gelenii tam prudens eſt interpretatio, quàm eſt illius imprudens. Ita enim vertit, *Horum duorum hoc poſterius ſi ſequuturum erat.* Magis tamen inſiſtens Græcis verbis dicere potuit, & debuit, *Horum* (vel *quorum*) *duorum alterum ſi ſequuturum erat, bene factum quòd non aderas.* Quamvis enim non dubium ſit quin de poſteriori intelligi debeat, tamen id lectoris judicio relinquere, eſſe decentius videtur. Præterea mox cùm καλῶς non à librario omiſſum eſſe verbum ἔχει, ſed ipſum ſcriptorem reliquiſſe ſubaudiendum exiſtimo. Sed malè P. Candidus, *honeſtè tamen non affuiſti.*

Ἅμα δ' οὐκ ἦσαν ἐκεῖνοι τυραννοκτόνοι, εἰ μὴ καὶ φονεῖς ἦσαν, διὸ καὶ ἐς τὸ Καπιτώλιον συνέφυγον] P. Candidus ita, *non utique tyranni occiſores eſſe potuerunt quin homicidæ ſimul ſint. Quamobrem itaque in Capit. confugêre?* ſenſum non aſſequens. At Gelenius, *quum tamen illi egregii tyrannicidæ, haud ſecus ac homicidæ, refugerint in Capitolium.* ſed ne ipſe quidem (ut opinor) ſenſum aſſequitur. Nam, aut valde fallor, aut hæc eſt mens Octavii, *Adde quòd tyrannicidæ non erant. niſi fortè ſimul & tyrannicidæ & homicidæ erant. ideóque in Capitolium confugerunt.* Perinde acſi diceret, Adde quòd tyrannicidæ non erant. Quòd ſi tyrannicidas ſe fuiſſe dicunt, ac ſimul ſe homicidas fuiſſe (id eſt homicidii ſibi conſcios) fateantur neceſſe eſt: quippe qui interfecto eo quem ut tyrannum ſe interfeciſſe dicunt, in Capit. non ſecus ac homicidæ,

ri facinus ſupplices, vel tanquam hoſtes arcem occupaturi. Quomodo igitur oblivionem ejus ſceleris impetrarunt, & ſecuritatem à judiciis, niſi largitionibus, corrupta ſenatus aliqua parte atque populi? Atqui quum conſul eſſes debueras videre quid placeret pluribus, præſertim quum in conſulari poteſtate maximum eſſet momentum in partem alteram, ſi libuiſſet à ſceleratis pœnas repoſcere, & deceptos in meliorem viam reducere. Tu verò impunitatis obſides domeſticos miſiſti homicidis in Capitolium. Eſto, compulerint te huc mercenarii, certè quum lecto teſtamento, oratione funebri antè dicta, populus recenti etiam tun

,, τόντες ἱκέται, ἢ ὡς ἐς ἀκρόπολι
,, ἐχθροί. πόθεν οὖν αὐτοῖς ἀμνη-
,, σία καὶ τὸ ἀνεύθυνον τοῦ φόνου,
,, τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου εἰ τινες ἐφ
,, θάρατο ὑπ' ἐκείνων; καὶ σε τ
,, τῶν πλεόνων ὁρᾶν ἐχρῆν ὑπατ
,, ὄντα, ἀλλὰ καὶ θατέρα βουλο
,, μένῃ σοὶ ἡ ἀρχὴ συνελάμβανε
,, τιμωρουμένῃ τηλικοῦτον ἄγος
,, καὶ τοὺς πλανωμένους μεταδιδά
,, σκοντι· σὺ δὲ καὶ ὅμηρα τῆς ἀδεία
,, οἰκεῖα αὐτοῦ σοῦ τοῖς ἀνδροφό
,, νοις ἔπεμψας ἐς τὸ Καπιτώλιον
,, ἀλλ' ἔσων καὶ ταῦτα οἱ διεφθαρ
,, μένοι σε βιάσασθαι· ὅτε μέντοι ἡ
,, διαθηκῶν ἀναγνωσθεισῶν, καὶ αὐτ
,, σοῦ δίκαιον ἐπιτάφιον εἰπόντος
,, ὁ δῆμος ἐν ἀκριβεῖ Καίσαρος
,, μνήμ

micidæ, confugerunt. Sed vellem vocem φονεῖς, quam ſimpliciter *interfectores* ſonare ſcimus, neque hoc vocabulo, neque altero illo, *homicidæ*, reddi, verùm alio quod non itidem de tyrannicidis quoque dici poſſet, Cur enim tyrannicidæ, interfectores quoque & homicidæ, id eſt ἀνδροφόνοι (quod in duobus hujus paginæ locis habes, ſicut pag. 548. de iiſdem dicitur, ἀνδροφονίας αὐτοὺς ἁλῶσαι) non vocentur? Sed perinde loquitur Octavius ac ſi φονεῖς, ſicut & σφαγεῖς (quo non minus & magis etiam fortaſſe odioſo vocabulo appellantur ab Appiano cùm alibi tum pag. 526. initio libri tertii) haud vocandi eſſent qui eum quem per leges licet occidere, (ut per eas licere ſcimus tyrannum de medio tollere) interfecerunt. non ſecus quàm ſiquis negaret, percuſſores aut ſicarios, aut etiam latrones dici eos debere qui talem hominem occidiſſent. Fateor tamen aliquanto magis generalia Græca illa φονεῖς & σφαγεῖς, quàm hæc Latina, poſſe dici.

Η῎ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου εἴ τινες ἐφθάρατο ὑπ' ἐκείνων;] Hanc lectionem mendoſam omnes fateantur neceſſe eſt. Spero autem forè ut iidem à me rectè emendari confiteantur, ita ſcribendo, εἰ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου μὴ τινὲς ἐφθάρατο ὑπ' ἐκείνων; Sic enim interdum haſce duas particulas εἰ & μὴ diduci videmus.

Α'λλ' ἔσων καὶ ταῦτα οἱ διεφθαρμένοι σε βιάσασθαι] Stare non poteſt hæc ſcriptura, puto igitur, primùm quidem ἔσων mutari debere in ἔσω (immo verò perſuaſum id habeo) deinde οἱ διεφθαρμένοι mutari debere in τοὺς διεφθαρμένους. ut intelligamus, ἀλλ' ἔσω, τοὺς διεφθαρμένους βιάσασθαί σε καὶ ταῦτα. Niſi fortè magis veriſimile eſt ſcriptum fuiſſe, ἀλλ' ἔσω, καὶ ταῦτα οἱ διεφθαρμένοι σε ἐβιάσαντο.

Καὶ αὐτοῦ σοῦ δίκαιον ἐπιτάφιον εἰπόντος] Suſpicor ſcriptum fuiſſe, αὐτοῦ σοῦ, ὡς δίκαιον, (vel, ὥσγε δίκαιον) ἐπιτάφιον εἰπόντος. Ac meæ ſuſpicioni favet P. Candidus, ita hunc locum vertens, *& commendatione, ut æquum fuit,*

μνήμῃ γενόμενοι, πῦρ ἐπὶ αὐτοὺς ἔφερον, καὶ φεισάμενοι χάριν τῶν γειτόνων, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν δὶς ἐπὶ ὅπλα συνέθεντο, πῶς οὐχὶ τῷ δήμῳ συνέπραξας, καὶ στρατηγήσας τοῦ πυρὸς, ἢ τῶν ὅπλων, ἢ δίκην γε τοῖς ἀνδροφόνοις ἐπέγραψας; εἰ δίκης ἔδει κατὰ αὐτοφόρων φίλος ὢν Καίσαρι, καὶ ὕπατος καὶ Ἀντώνιος, ἀλλὰ Μάριος μὲν ἐξ ἐπιτάγματος ἀνῃρέθη κατὰ τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος· ἀνδροφόνους δὲ ἐκφυγεῖν ὑπερεῖδες, καὶ ἐς ἡγεμονίας ἐνίους διαδραμεῖν, ἃς ἀθεμίστως ἔχουσι τὸν δόντα ἀνελόντες. Συρίαν μὲν δὴ καὶ Μακεδονίαν εὖ ποιοῦντες οἱ ὕπατοι, σὺ καὶ Δολοβέλλας, καθισταμένων ἄρτι τῶν πραγμάτων, περιεσπάσατε ἐς ἑαυτούς· καὶ τοῦδέ σοι χάριν ᾔδειν ἄν, εἰ μὴ αὐτίκα Κυρήνην καὶ Κρήτην αὐ-

memoria Cæſaris percitus, cum facibus ad ædes eorum accurrit, & viciniæ tum parcendo ſequenti die bis armis correptis in forum confluxit, cur non adjuviſti eum? cur non faces armáve in homicidas inferentibus adſtipulatus es? An amicus Cæſaris expectabas ſententiam judicum contra obnoxios ſceleri manifeſtario, quum & conſul eſſes & An- 536
tonius? Sed Marium pro poteſtate juſſiſti necari, homicidas diſſimulanter paſſus es evadere, nonnullos etiam fugere in provincias, quas nunc contra jus fáſque tenent, cæſo à quo illas acceperunt. Nam quòd Syriám & Macedoniam vos coſſ. tu & Dolobella rempublicam ordinando illis eripuiſtis, bene factum eſt: haberémque gratiam, niſi mox Cyrenem & Cretam eis decreviſſetis, & præfecturis provinciarum

[f]uit, *in funere à te acta.* Fuiſſe autem hac oratione funebri accenſos populi [a]nimos, & ita quidem ut eum ceperit impetus domos percuſſorum Cæſaris [i]ncendere, ſcribitur initio libri tertii. ubi non ſingulare ἐπιτάφιον ſed plur. ἐπιταφίους habemus.

Πῶς οὐχὶ τῷ δήμῳ συνέπραξας, καὶ στρατηγήσας τοῦ πυρός.] Scribendum eſt ἐστρατήγησας. vertit autem ita P. Candidus hoc loquendi genus, (quod non dubito quin multis novum futurum ſit) *vel, ut dux, cum igne aut armis [non] accurriſti?* Hujus autem impetus populi quo ad incendendas domos percuſſorum Cæſaris ferebatur, mentio fit in fine pag. 526. nec non in oratione Octavii, in fine pag. 535.

Εἰ δίκης ἔδει κατὰ αὐτοφόρων φίλος ὢν Καίσαρι.] Muto ἔδει in ἐδέου. nam ἔδει retinendo mutandi eſſent nominativi in dativos. Eſſe autem ſcribendum αὐτοφώρων, cuivis notum eſſe poteſt: ſed ſimul notandum eſt, αὐτοφώρων pro ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλόντων. Non abs re autem hoc dicit, εἰ δίκης ἐδέου: quum Amatium illum cujus fit mentio in principio pag. ſequentis, dicatur interfeciſſe χωρὶς δίκης.

Ἀλλὰ Μάριος μὲν ἐξ ἐπιτάγματος ἀνῃρέθη] Apud P. Candidum *Amatius* vocatur, qui hic Μάριος. Illam autem ſcripturam defendit locus paginæ 527. in principio. Niſi quis pro Μάριος ſcribendum putet Ψευδομάριος, quum ibi dicatur, Ἀμάτιος ἦν ὁ Ψευδομάριος. itidémque in fine pag. 563. legamus τὸν Ψευδομάριον. Sed & ipſe Antonius vocat Amatium, in fine paginæ 549.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

rum dignati eſſetis exules, quo munitiores poſthac contra me fierent. Decimus etiam citeriorem Galliam obtinet vobis conniventibus, & ipſe unus ex mei patris percuſſoribus. Dicat aliquis ex S. C. id factum, ſed te approbante, te ſenatus præſide: qui unus omnium maximè vel tui cauſa reclamare debueras. Nam impunitatem illis concedere pertinebat ad ipſorum gratiam: ceterùm provincias eis & præmia decernere, hominum eſt cum injuria Cæſaris tuam quoque ſententiam irritam facientium. Hæc ut præter decorum ætatis, ejuſque qua te proſequor reverentia loquerer, dolor compulit: non pœnitet tamen locutum me apud amiciſſimum Cæſaris, & auctum ab eo honoribus ſummis ſummáque potentia, & fortaſſe jam filium adoptivum, ſi ſciviſſet te æquo animo ex Heraclidarum gente tranſiturum ad Æneadas: id enim fecit ambigere illum, dum de ſucceſſore cogitat. Quod ſupereſt, Antoni, per deos, amicitiæ præſides, pérque ipſum Cæſarem te obteſtor, ut ex anteactis etiam quædam mutes in melius

Antonius ex Heraclidarum gente, Cæſar, Æneadarum.

,, τοῖς ἐψηφίσασθε, καὶ φυγάδ
,, ἠξιώσατε ἡγεμονίας αἰεὶ κατ'
,, ἐμοῦ δορυφορεῖσθαι· Δέκιμόν τε τ
,, ἐγγὺς Κελτικὴν ὑπερορᾶτε ἔχο
,, ντα, καὶ τόνδε τοῖς ἄλλοις ὁμοίω
,, αὐθέντην τοῦ ἐμοῦ πατρὸς γενό
,, μενον. ἀλλὰ καὶ τάδε τὴν βου
,, λὴν ἐρεῖ τις ἐγνωκέναι· σὺ δ
,, ἐπεψήφιζες, καὶ προὐκάθησο
,, βουλῆς· ᾧ μάλιστα πάντων ἥ
,, ρμοζε διὰ σαυτὸν ἀντειπεῖν. τ
,, γὰρ ἀμνηστίαν δοῦναι, τὴν σωτη
,, ρίαν ἦν ἐκείνοις χαριζομένων μ
,, νον, τὸ δὲ ἡγεμονίας αὖθις ψη
,, φίζεσθαι καὶ γέρα, ὑβριζόντω
,, Καίσαρα, καὶ τὴν σὴν γνώμη
,, ἀκυρούντων· ἐπὶ τάδε μοι δὴ τ
,, πάθος ἐξήνεγκε παρὰ τὸ ἁρ
,, μόζον ἴσως ἐμοὶ τῆς τε ἡλικίας
,, τῆς πρὸς σὲ αἰδοῦς· εἴρηται δ' ὅ
,, μως ἐς ἀκριβέστερον φίλον Και
,, σαρι, καὶ πλείστης ὑπ' ἐκείνο
,, τιμῆς καὶ δυνάμεως ἠξιωμένον
,, καὶ τάχα ἂν αὐτῷ καὶ θετὸν γε
,, νόμενον, εἰ ᾔδει σε δεξόμενον Αἰ
,, νεάδην ἀντὶ Ἡρακλείδου γενέσθαι·
,, τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐνδοιάσαι, πο
,, λὺν τὸν διαδοχῆς λόγον ποιούμε
,, νον. ἐς δὲ τὸ μέλλον, ὦ Ἀντώνιε,
,, πρὸς θεῶν τε φιλίων καὶ πρὸς
,, αὐτοῦ σοι Καίσαρος, εἰ μέντοι
,, καὶ τῶν γεγονότων μεταθέσθαι θέλεις
,, δυνάσαι

Ἐπὶ τάδε μοι δὴ τὸ πάθος ἐξήνεγκε παρὰ τὸ ἁρμόζον] Ex μοι facio με.

Εἴρηται δ' ὅμως ἐς ἀκριβέστερον φίλον Καίσαρι.] Malim ἀκριβέστατον. Fortaſſe autem & particula ὡς deeſt poſt ὅμως, quum ſcriptum fuiſſet, εἴρηται δ' ὅμως ὡς ἐς ἀκριβέστατον φίλον.

Τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐνδοιάσαι, πολὺν τὸν διαδοχῆς λόγον ποιούμενον.] Deeſt aut ſubaudiri debet verbum φασί. hoc enim aliquando ὑπακούεται. Gelenius tamen vertit, *id enim fecit ambigere illum, dum de ſucceſſore cogitat.* Itidémque P. Candidus ante illum verterat, *Hæc enim res dubitationem illi attulit plurimam, de ſucceſſore cogitanti.*

Πρὸς θεῶν τε φιλίων καὶ πρὸς αὐτοῦ σοι Καίσαρος, εἰ μέντοι καὶ τῶν γεγονότων μεταθέσθαι θέλεις·] Deſunt nonnulla: ſed conjectura mihi videor aſſequi.

δυνάσαι γὰρ εἰ θέλεις· εἰ δὲ μὴ, τά γε τὰ λοιπὰ τοὺς φονέας ἀμυνομένῳ μοι μετὰ τοῦ δήμου καὶ τῶνδε τῶν ἔτι μοι πατρικῶν φίλων συνίστασθαι καὶ συνεργεῖν· εἰ δέ σε τῶν ἀνδρῶν τις ἢ τῆς βουλῆς αἰδὼς ἔχει, μὴ ἐπιβαρεῖν. καὶ τάδε μὲν ἀμφὶ τούτων. Οἶσθα δ' ὅπως ἔχει μοι καὶ τὰ οἴκοι, δαπάνης τε ἐς τὴν διανομὴν ἣν ὁ πατὴρ ἐκέλευσε τῷ δήμῳ δοθῆναι, καὶ ἐπείξεως ἐς αὐτὴν, ἵνα μὴ βραδυνῶν ἀχάριστος εἶναι δοκοίην· μηδ' ὅσοι καταλεχθέν-

ſi libet: potes enim. ſin minus, ſaltem in poſterum me patris percuſſores perſequentem favente populo & iis quos vides in paterna perſeverantes amicitia, tu quoque adjutes. Quòd ſi aut illos aut ſenatum vereris, ne me graves, ſcis ipſe quomodo ſe mea res familiaris habeat, quandoquidem reddenda eſt populo pecunia legataria, ídque primo quoque tempore, ne beneficium cunctatione perdat gratiam: néve ii qui in colonias deducendi ſunt,

Beneficium cunctatione perdit gratiam.

equi, ſi non, quæ ſint, at qualia ſint. Scribo igitur (quædam ſimul emendans) καὶ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος (vel, αὐτοῦ γε τοῦ Καίσαρος) δέομαι σοῦ, μάλιστα μὲν τι καὶ τῶν γεγονότων μεταθέσθαι θέλειν. Sciunt certè vel qui mediocrem Græcæ linguæ cognitionem adepti ſunt, ante εἰ δὲ μὴ ſæpe præcedere in priori membro μάλιστα μὲν. Non ſum alioqui neſcius, eos qui P. Candidi interpretationem legent, ex ea judicaturos ipſum longè aliam lectionem equutum eſſe. Ita enim ille, *In futurum itaque, Antoni, ſi qua deorum immortalium, ſiqua tibi Cæſaris reverentia ineſt, quippiam ex his quæ facta ſunt elis immutare.* Sed quid de ea quam ſequitur lectione ſuſpicabimur? an eam ex conjectura, an verò ex alicujus exemplaris autoritate ſequi? Hoc poſterius vix credo, quoniam inſeri verba Græca non poſſunt, quæ Latinis ejus reſpondeant, quin pleraque mutentur. His enim (aut ejuſmodi) uſum fuiſſe verbis dicendum eſſet, ἐς δὲ τὸ μέλλον, ὦ Ἀντώνιε, εἴτις σοὶ θεῶν φιλίων, ἤτις σοι αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος αἰδὼς ἔνεστι, μάλιστα μὲν τι καὶ τῶν γεγονότων μεταθέσθαι θέλε. Vel, εἴτις σὲ θεῶν φιλίων καὶ αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος αἰδὼς ἔχει. Sicut paulo pòſt legimus, εἰ δὲ σὲ τῶν ἀνδρῶν τις ἢ τῆς βουλῆς αἰδὼς ἔχει. Quid ſi verò hic locus alterum illum ita interpretandi occaſionem P. Candido alicujus fortaſſe conſilium ſequenti) præbuit?

Εἰ δὲ σε τῶν ἀνδρῶν τις ἢ τῆς βουλῆς αἰδὼς ἔχει, μὴ ἐπιβαρεῖν. καὶ τάδε μὲν ἀμφὶ τούτων.] Omiſit Gelenius interpretationem harum vocum, καὶ τάδε μὲν ἀμφὶ τούτων. Jam autem & P. Candidus eam omiſerat: ſed neceſſariæ tamen videntur, quum ad tranſitionem neceſſariæ ſint, quam huic loco meritò fuiſſe adhibitam exiſtimo. Poſſunt autem illa ſic verti, *Et hactenus quidem de his.* Eſt enim ἀμφὶ τούτων pro περὶ τούτων.

Ἵνα μὴ βραδυνῶν ἀχάριστος εἶναι δοκοίην] Malè hîc ἀχάριστος à P. Candido redditur *ingratus.* Ego verba hæc, ἵνα μὴ βραδυνῶν, ἀχάριστος εἶναι δοκοίην, ſic verti poſſe crediderim, Ne, cunctando, facere videar quod gratiam nullam mereatur. Alioqui & Gelenius ſenſum aſſequutus eſt, quamvis liberius vertens. hæc enim ſunt ejus verba, Ne beneficium cunctatione perdat gratiam. Et mox neuter interpres verbum τρίβοιντο, reddidit. Dicuntur autem τρίβεσθαι ii quorum facultates velut atteruntur. Sed interpungendum eſt poſt τῇ πόλει. nam hæ voculæ δι' ἐμὲ cum illo verbo τρίβοιντο junguntur. Intellige autem δι' ἐμὲ, Propter meam cunctationem.

ſunt, propter me diutius in urbe
537 hæreant. Ex rebus autem Cæſaris ſtatim poſt ejus cædem in domum tuam ut tutiorem tranſlatis, pretioſiora quæque & ad ornatum pertinentia volo eſſe tua, & ſi quid inſuper à nobis habere cupis: ceterùm ad reddenda legata populo, dari mihi aurum ſignatum, quod ad bella quæ parabat collegerat: & contentus ero nunc accipere quantum trecentis virorum milibus ſufficit in portiones debitas: reliquum ejus ſumptus à te mutuò peterem ſi auderem, aut te fidejuſſore ſumerem ad uſuram ex ærario, ſi concederes, bona etiam vendentur continuò. Obſtupuit Antonius ad inexpectatam juvenis in dicendo libertatem & audaciam, & offenſus quaſi parum reverenter appellatus, maximè ob repetitam pecuniam, durius in hunc modum reſpondit,

Oratio Antonii qua reſpondet verbis Octavii.

Si Cæſar tibi, mi fili, cum hæreditate & nomine imperium quoque reliquit, æquum eſt reipublicæ adminiſtratæ rationem te poſcere, me reddere: quòd ſi nemini unquam pop. Ro. principatum dedit ex ſucceſſione, ne regum quidem: quibus pulſis jurejurando ſe obſtrinxit, non paſſurum quenquam regnare in poſterum (id quòd maximè patri tuo percuſſores objiciunt, dicen-

,, τες εἰς τὰς ἀποικίας ἐπιμθρόυο
,, τῇ πόλει δι' ἐμὲ τρίβοιντο· ὅσα
,, δὴ τοῦ Καίσαρος εὐθέως ἐπὶ τ
,, φόνῳ πρὸς σὲ μετενήνεκται, ὡ
,, ἐπ' ἀσφαλὲς ἐξ ἐπικινδύνου τότ
,, οἰκίας, τὰ μὲν κειμήλια αὐτῶ
,, καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντα κόσμον ἔ
,, χειν ἀξιῶσε, καὶ ὅσα ἂν ἐθέλῃ
,, ἄλλα, παρ' ἡμῶν ἐπιλαβεῖν· ἐ
,, δὲ τὴν διανομὴν ἀποδοῦναί μο
,, τὸ χρυσίον τὸ ἐπίσημον, ὃ συνῃ
,, θροίκει μὲν ἐς τοὺς πολέμους ἐκεῖ
,, νος οὓς ἐπενόει, ἀρκέσει δ' ἐμο
,, νῦν εἰς τριάκοντα μυριάδας ἀν
,, δρῶν μεριζόμενον· τὰ δὲ λοιπὰ
,, τῆς δαπάνης, εἰ μὲν θαρρήσαιμι
,, σοι, παρὰ σοῦ ἂν ἴσως, ἢ δια
,, σοῦ δανεισαίμην ἐκ τῶν δημοσίω
,, χρημάτων ἂν διδῷς, διαπε
,, πράσεται δὲ αὐτίκα καὶ ἡ οὐσία

Τοιαῦτα τοῦ Καίσαρος εἰπόντος, Ἀντώνιος κατεπλάγη τῆς τε παρρησίας καὶ τῆς εὐτολμίας παρὰ δόξαν οἱ πολλῆς καὶ παρ' ἡλικίαν φανείσης· χαλεψάμενος δὲ τοῖς τε λόγοις, οὐχ ὅσον ἔδει τὸ πρέπον ἐς αὐτὸν ἐχηκόσι, καὶ μάλιστα τῶν χρημάτων τῇ ἀπαιτήσει, αὐστηρότερον αὐτὸν ὧδε ἠμείψατο.

,, ΕΙ' μὲν ὁ Καίσαρ σοὶ μετὰ κλή-
,, ρου καὶ τῆς ἐπωνυμίας, ὦ παῖ, καὶ
,, τὴν ἡγεμονίαν κατέλιπεν, εἰκὸς
,, σε τῶν κοινῶν τοὺς λογισμοὺς αἰ-
,, τεῖν, κἀμὲ ὑπέχειν· εἰ δὲ οὐδενί
,, πω Ῥωμαῖοι τὴν ἡγεμονίαν ἂν ἔ-
,, δοσαν ἐκ διαδοχῆς, οὐδὲ τῶν βα-
,, σιλέων, οὓς ἐκβαλόντες ἐπώμο-
,, σαν μηδ' ἄλλον ἔτι ἀνέξεσθαι· ὃ καὶ τῷ πατρί σου μάλιστα οἱ φο-
,, νεῖς ἐπιλέγοντες, φασὶν ἀνελεῖν αὐτὸν βασιλιζόμενον οὐχ ἡγούμε-
,, νον

Εἰ δὲ οὐδενί πω Ῥωμαῖοι τὴν ἡγεμονίαν ἂν ἔδοσαν ἐκ διαδοχῆς] Poſt ἡγεμονίαν expunge particulam ἄν.

Τύραν-

νον ἐπ' ἐμοὶ μὲν οὐδ' ἀποκρίσεως δεῖ πρὸς σὲ περὶ τῶν κοινῶν. τῷ δ' αὐτῷ λόγῳ καὶ σὲ κουφίζω, μὴ χάριν ὀφείλειν ἡμῖν ἐπ' αὐτοῖς· ἐπράσσετο γὰρ οὐ σοῦ χάριν, ἀλλὰ τοῦ δήμου, πλὴν ἑνὸς τοῦ μεγίστου δὴ μάλιστα πάντων ἔς τε Καίσαρα καὶ σὲ ἔργου. εἰ γὰρ τοῦ κατ' ἐμαυτὸν ἕνεκα ἀδεοῦς καὶ ἀνεπιφθόνου, περιεῖδον ἐγὼ τιμὰς ψηφιζομένας τοῖς φονεῦσιν ὡς τυραννοκτόνοις, τύραννος ὁ Καῖσαρ ἐγίγνετο, ᾧ μήτε δόξης, μήτε τιμῆς τινὸς, ἢ τῶν ἐγνωσμένων βεβαιώσεως ἔτι μετῆν, οὐ διαθήκας εἶχεν ἄν, οὐ παῖδα, οὐκ οὐσίαν, οὐκ αὐτὸ τὸ σῶμα ταφῆς ἀξιούμενον, οὐδὲ ἰδιώτου· ἄταφα γὰρ οἱ νόμοι τὰ σώματα τῶν τυράννων ὑπερορίζουσι, καὶ τὴν μνήμην ἀτιμῶσι, καὶ δημεύουσι τὴν περιουσίαν. ὧν ἐγὼ δεδιὼς ἕκαστον, ὑπερηγωνιζόμην Καίσαρος, ἀθανάτου τε δόξης καὶ δημοσίας ταφῆς, οὐκ ἀκινδύνως οὐδ' ἀνεπιφθόνως ἐμαυτῷ τυχεῖν, πρός τε ἄνδρας ταχυεργεῖς καὶ φόνου πλήρεις, καὶ ὡς ἔμαθες, ἤδη καὶ ἐπ' ἐμὲ συνομωμοσμένους, πρός τε τὴν βουλὴν ἀχθομένην σου τῷ πατρὶ τῆς ἀρχῆς·

do à ſe interfectum regem non imperatorem) ne opus quidem eſt à me tibi reſponderi de actis publicis. Pari ratione te quoque levo hoc onere, ne mihi ullam gratiam eorum nomine debeas: quando non in tuam gratiam ſed populi ea feci, uno excepto egregio erga te ac Cæſarem merito. Nam ſi propter meam ſecuritatem & ad vitandam invidiam diſſimulanter paſſus fuiſſem præmia decerni percuſſoribus tanquam tyrannicidis, Cæſar factus eſſet tyrannus, cui nec gloria nec honor, nec actorum confirmatio deberetur, non teſtamentum haberet, non filium, non bona, nec corpus quidem vel ad privatam ſepulturam: leges enim corpora tyrannorum inſepulta extra fines projiciunt, memoriam abolent, bona publicant. Quæ ego 538
ſingula timens, ſuſcepi contentionem pro Cæſare, ejúſque immortali gloria & ſepultura publica, nihil veritus vel periculum vel invidiam, quamvis mihi res eſſet tam cum viris cruentis & ad cædem promptis, qui, ut ſcis, jam & in me conſpirarant, quàm cum ſenatu malè erga tuum patrem animato propter uſurpatum

Τύραννος ὁ Καῖσαρ ἐγίγνετο.] Pro his, τύραννος ὁ Καῖσαρ ἐγίγνετο (niſi fortè particula ἂν deeſt) Gelen. *Cæſar factus eſſet tyrannus:* at melius P. Candidus, *tyrannus habitus fuiſſet Cæſar.* ut pag. 548. ὅταν μὴ Καῖσαρ εἶναι δόξῃ τύραννος. Verùm paulo pòſt dicitur eodem ſenſu, ὅτε μὴ Καῖσαρ εἴη τύραννος.

Οὐκ ἀκινδύνως οὐδ' ἀνεπιφθόνως ἐμαυτῷ τυχεῖν, πρός τε ἄνδρας ταχυεργεῖς.] Poſt ἐμαυτῷ interpungendum. Intelligit enim, *etiamſi periculum mihi crearem, & invidiam conflarem.* Sic autem in fine pag præcedentis, ſe ratione non habita τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀδεοῦς καὶ ἀνεπιφθόνου, permittere noluiſſe ut præmia percuſſoribus Cæſaris, tanquam tyrannicidis, decernerentur.

Ἢ τὰ

tum ab eo imperium. Malui tamen & hoc periculum ſubire, & quidvis ultro pati potius, quàm permittere ut honore ſepulturæ careret Cæſar, vir ætate ſua præſtantiſſimus, & plerumque feliciſſimus, omníque honore digniſſimus, mea quidem ſententia. Quæ quidem mea pericula & tibi præſentem felicitatem pepererê, quòd habes nomen & familiam Cæſaris, quòd dignitatem ejus, quòd bona: pro quibus omnibus æquum erat te mihi gratiam habere potius, quàm ſi quid conceſſum eſt ad leniendum ſenatum, aut poſcentibus repenſum pro meritis, aut alia quapiam ratione neceſſaria factum id incuſare, præſertim quum ſis junior. Et de his quidem hactenus. Quòd verò ſubindicas me principatum cupere, equidem ut eum non affecto, ita non indignum me illo judico: nec moleſtum eſt non eſſe inſertum teſtamento Cæſaris, contento fa

,, ἀλλὰ καὶ ταῦτα κινδυνεύειν
,, παθεῖν ὁτιοῦν ἡρούμην ἑκὼν μᾶλ-
,, λον, ἢ ἄταφον καὶ ἄτιμον γιγνό-
,, μενον περιϊδεῖν Καίσαρα, ἄρι-
,, στον ἀνδρῶν τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ
,, τυχέστατον ἐς τὰ πλεῖστα, καὶ ἀ-
,, ξιοτιμώτατον ἐκ πάντων ἐμοὶ
,, νομιζόμενον· τοῖς δ' αὐτοῖς μου πα-
,, ρὰ κινδύνοις, καὶ σὺ τὰ νῦν
,, παρόντα πάντα λαμπρὰ τῶν Κ
,, σαρος ἔχεις, γένος, ὄνομα,
,, ξίωμα, περιουσίαν· ὧν σε
,, καιότερον ἦν ἐμοὶ χάριν εἰδέ
,, μᾶλλον, ἢ τὰ ἐκλιφθέντα
,, τὴν τῆς βουλῆς παρηγορίαν, ἢ
,, ἀντίδοσιν τῶνδε, ὧν ἐχρήζον,
,, κατ' ἄλλας χρείας, ἢ λογισμ
,, ἐπιμέμφεσθαι πρεσβυτέρῳ νεωτ
,, ρον ὄντα. καὶ τάδε μὲν ἀρκέσθω σ
,, περὶ τῶνδε εἰρῆσθαι, ἐνσημαίνῃ
,, καὶ τῆς ἡγεμονίας με ἐπιθυμεῖ
,, οὐκ ἐπιθυμοῦντα μὲν, οὐκ ἀπα-
,, ξιον δὲ ἡγούμενον εἶναι· καὶ ἄχθ
,, εσθαι μὴ τυχόντα τῶν διαθηκῶν
,, Καίσαρος, ὁμολογῶν μοι καὶ τ
,, τῶν Ἡρα

Ἢ τὰ ἐκλιφθέντα εἰς τὴν τῆς βουλῆς παρηγορίαν.] Scribendum eſt ἐκλειφθέντα.

Καὶ ἄχθεσθαι μὴ τυχόντα τῶν διαθηκῶν τῶν Καίσαρος.] Non animadvertit Gelenius, hæc verba, & quæ proximè ſequuntur, ferri ad verbum ἐνσημαίνῃ, & iſta, οὐκ ἐπιθυμοῦντα μὲν, οὐκ ἀπάξιον δὲ ἡγούμενον εἶναι, per parenthesin poni. Hæc non animadverſa fecerunt ut totum hunc locum in alium planè quàm ſuum ſenſum acceperit, atque adeo in contrarium: dum etiam putat Antonium de ſe loqui, ubi Octavii de ipſo verba refert. Ac fuerunt tamen illi multa mutanda in hac ſcriptura, ut ſuam illam interpretationem adſtrueret. Quum enim in hac noſtra legamus, (adjectis tantùm illis parentheſeωs notis) ἐνσημαίνῃ δὲ καὶ τῆς ἡγεμονίας με ἐπιθυμεῖν (οὐκ ἐπιθυμοῦντα μὲν, οὐκ ἀπάξιον δὲ ἡγούμενον εἶναι) καὶ ἄχθεσθαι μὴ τυχ. τῶν διαθ. τῶν Καίσαρος, ὁμολογῶν μοὶ καὶ τὸ τῶν Ἡρ. &c. Quum, inquam, locus de quo agitur, ita ſcriptus ſit, & ſcribi debeat, Gelenius perinde illum vertit acſi ſcriptum eſſet, καὶ οὐκ ἀχθόμενον μὴ τυχόντα τῶν διαθ. τοῦ Κ. ὁμολογοῦντα μοὶ καὶ τὸ τῶν Ἡρ vel ita, ὁμολογῶ γὰρ μοὶ καὶ τὸ τῶν Ἡρ. Hunc igitur locum ita legens, hanc cum lectione iſta convenientem interpretationem ejus dedit, *Quod verò ſubindicas me principatum cupere, equidem, ut eum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τῶν Ἡρακλειδῶν γένος ἀρκεῖν. περὶ δὲ τῶν σῶν χρειῶν, ἐθέλοντα μέν σε ἐκ τῶν δημοσίων δανείσασθαι, ἡγούμην ἂν εἰρωνείαν λέγειν, εἰ μὴ πιθανὸν ἦν ἔτι ἀγνοεῖν σε κενὰ πρὸς τοῦ πατρὸς ἀπολελεῖφθαι τὰ κοινὰ ταμιεῖα τῶν προσόδων, ἐξ οὗ παρῆλθεν ἐπὶ τὴν ἀρχήν, ἐς αὐτὸν ἀντὶ τῶν ταμιείων συμφερομένων, καὶ εὑρεθησομένων αὐτίκα ἐν τῇ Καίσαρος περιουσίᾳ, ὅταν αὐτὰ ζητεῖν ψηφισώμεθα. ἄδικον γὰρ οὐδὲν τοῦτο ἐς τὸν Καίσαρα ἔσται τεθνεῶτά τε ἤδη, καὶ οὐκ ἂν εἰπόντα ἄδικον εἶναι, εἰ καὶ ζῶν ᾐτεῖτο τοὺς λογισμούς· ἐπεὶ καὶ τῶν ἰδιωτῶν πολλοῖς ἀμφισβητοῦσί σοι καθ' ἕνα τῆς οὐσίας, οὐκ ἀδήριτον αὐτὴν ἕξων γνώσῃ. τῶν δὲ μετενεχθέντων πρὸς με χρημάτων οὔτε τὸ πλῆθός ἐστιν ὅσον εἰ-

milia deducta ab Hercule. Quod verò in tuos uſus dixiſti te velle pecuniam ex publico mutuò ſumere, ludere te putarem, ni credibilius eſſet te ignorare quàm exhauſtum reditibus publicis tuus pater reliquerit ærarium: qui poſtquam principatum adeptus eſt, non eò ſed ad ſe publicam pecuniam afferri voluit, inveniendam mox in bonis illius, quando earum inquiſitio decreta per nos fuerit: nec enim id fiet cum injuria Cæſaris jam mortui, & ſi viveret etiam non recuſaturi rationem, ut æquum eſt, reddere. Et ſunt privati quoque homines, quorum ſingulos videbis de horum bonorum poſſeſſione litem ac controverſiam tibi facere. Ceterùm pecuniæ ad me tranſlatæ non tantus eſt numerus quantum putas, nec ejus quicquam penes

Ærarium à Cæſare exhauſtum.

on affecto, ita non indignum me illo judico. Nec moleſtum eſt, non eſſe inſer-
m teſtamento Cæſaris, contento familia deducta ab Hercule. At ego verum
ujus loci ſenſum (quibuſcumque quis verbis ad eum exprimendum uti ve-
t) eſſe hunc dico, *Subindicas præterea me principatum cupere, (quum eum*
n affectem quidem, ſed nec indignum me eo judicem) & moleſtè ferre quòd
n conſequutus ſim teſtamentum Cæſaris: quum interim fatearis familiam ab
ercule deductam mihi ſufficere. Ad illas autem voces quod attinet, μὴ τυ-
χόντα τῆς διαθ. τοῦ K. in iis vertendis reddere verbum verbo contentus fui,
uum alioqui durè illud dici fatear, *quòd non conſequutus ſim teſtamentum Cæ-*
ris: ac non ſolùm Gelenius, ſed ipſe etiam Candidus molliendum id puta-
erit: ſuo tamen ille modo, hic ſuo. nam hic ita vertit, *non conſequutum*
uiſſe Cæſaris adoptionem. quum potius (meo quidem judicio) dicendum fuiſ-
et, *non conſequutum fuiſſe adoptionem ex Cæſaris teſtamento.* Quid ſi verò di-
camus Appianum, μὴ τυχόντα θέσεως ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ Καίσαρος, ſcri-
pſiſſe? Hoc quidem ſuſpicari ſaltem fas ſit. Ceterùm huc pertinentia verba
habes pag. 530. circa finem, καὶ τάχα ἂν αὐτοῦ καὶ θετὸν γενόμενον.

Ἐπεὶ καὶ τῶν ἰδιωτῶν πολλοῖς ἀμφισβητοῦσί σοι καθ' ἕνα τῆς οὐσίας] Non habemus quò hoſce dativos referamus: ac videri poſſit opus fuiſſe potius genitivo quem abſolutum vocant: hoc modo, ὅτι καὶ πολλῶν τῶν ἰδιωτῶν ἀμφισβητούντων σοὶ. &c. Sed cum minori mutatione ſatis commodam hujus loci ſcripturam habebimus: ſi legamus, ἐπεὶ καὶ τῶν ἰδ. πολλοὶ ἀμφ' σοὶ καθ' ἕνα τῆς οὐσίας, καὶ οὐκ ἀδήρ. &c.

Πάντα

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

539 penes me eſt reliquum, quando in magiſtratus & poteſtates, excepto Dolobella & fratribus meis, diviſæ ſunt tanquam bona tyranni: quamvis poſtea me adnitente S. C. factum eſt in favorem Cæſaris. Tu verò ubi quod reliquum eſt acceperis, non in plebem, ſed in eos qui offenſi ſunt, conferes, ſi ſapies: nam illi, ſi ſapient, mittent plebem in colonias: plebs autem, ut ex Græcis literis nuper didiciſti, eſt res inſtabilis, inſtar marinorum fluctuum accedentium ac recedentium: quemadmodum & in noſtra republica ſæpe cultores ſuos plebs in altum ſublatos dejecit in genua. His verbis, ut magna ex parte contumelioſis, offenſus Cæſar diſceſſit, patrem identidem nominatim invocans: móxque bona venum propoſuit, quæ ei ex hac hæreditate obvenerant: hortatúſque eſt Quirites ut ſibi adeſſent contra inimicum Antonium, qui manifeſtè præ ſe ferebat quàm moleſtè pateretur hoc ejus erga plebem ſtudium. Quúmque ſenatus decreviſſet perquiri pecunias publicas, multi timuerunt juveni Cæſari, propter patris benignitatem in milites & populum, & propter largitione paratum egregium favo

Egregia de plebe comparatio.

„ κάζεις, ὅτε τι νῦν ἐστι παρ' ἐμο
„ πάντα τῶν ἐν ἀρχαῖς καὶ δυνάμ
„ πλὴν Δολοβέλλα καὶ τῶν ἐμῶν ἀ
„ δελφῶν, νενεμημένων μὲν εὐθὺς
„ τυράννου, δι' ἐμὲ δὲ μετατεθέντ
„ ἐς χάριν τῶν ὑπὲρ Καίσαρος
„ ψηφισμένων· ἐπεὶ καὶ σὺ τὰ λο
„ πὰ φέρων, οἴσεις ἀντὶ τοῦ δήμ
„ τοῖς δυσχεραίνουσιν, ἂν σωφρονῇ
„ οἱ μὲν γὰρ ἐκπέμψουσιν, ἂν σω
„ φρονῶσι, τὸν δῆμον ἐπὶ τὰς ἀπο
„ κίας. ὁ δὲ δῆμός ἐστιν, ὥσπερ
„ σὺ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρτιδίδακτος
„ ὢν ἔμαθες, ἀστάθμητον, ὥσπ
„ ἐν θαλάσσῃ κῦμα κινούμενον,
„ μὲν ἦλθεν, ὁ δ' ἀπῆλθεν· ὧ λ
„ γῳ καὶ τῶν ἡμετέρων αἰεὶ τοὺς δημ
„ κόπους ὁ δῆμος ἐπὶ πλεῖστον ἐξα
„ ρας, ἐς γόνυ ἔρριψε. Τούτων τοῖ
πολλοῖς δυσχεράνας ὁ Καῖσαρ ἐς ὕ
βριν εἰρημένοις, ἀπεχώρει, τὸν πα
τέρα ἀνακαλῶν θαμινὰ ἐξ ὀνόμα
τος· καὶ τὴν οὐσίαν ἐς πρᾶσιν αὐ
τίκα προυτίθει πᾶσαν, ὅση κατὰ τ
κλῆρον ἐγίγνετο αὐτοῦ, παρατρέπω
ἐπικουρεῖν οἱ τὸν δῆμον ἐκ τῆσδε τ
σπουδῆς, φανερῶς τε τοῦ Ἀντωνίο
πρὸς αὐτὸν ἔχθρας γινομένης· καὶ
βουλῆς ζήτησιν εὐθὺς εἶναι τῶν δημο
σίων χρημάτων ψηφισαμένης,
πολλοὶ ἔδεισαν περὶ τῷ νέῳ Καίσα
ρι, τῆς πατρῴας ἐς τοὺς στρατιώτα
καὶ τὸν δῆμον εὐνοίας ἕνεκα, καὶ
νῦν ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ δημοκοπίας κ
περιου

Πάντα τῶν ἐν ἀρχαῖς καὶ δυνάμει, πλὴν Δολοβέλλα καὶ τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν νενεμημένων μὲν εὐθὺς ὡς τυράννου.] Hæc verba, malim ſic interpretari, *quum magiſtratus & qui in aliqua poteſtate conſtituti erant, omnia ſtatim inter ſe diſtribuerint.*

Ὡς λόγῳ καὶ τῶν ἡμετέρων αἰεὶ τοὺς δημοκόπους ὁ δῆμος ἐπὶ πλεῖστον ἐξάρας, ἐς γόνυ ἔρριψε.] Sicut hîc dicitur, ἐς γόνυ ἔρριψε, ita pag. 545. circ finem, κλίναντα ἐς γόνυ.

Oi

…λουσίας, ἣ δὴ πάνυ αὐτῷ πολ…προσελθοῦσα, οὐκ ἐδόκει τοῖς …εῖσιν αὐτὸν ἐν ἰδιώτου μέτρῳ …ρέξειν· ἐπὶ δὲ Ἀντωνίῳ μάλιστα, … τὸν Καίσαρα νέον ἄνδρα καὶ ἔνδο… καὶ πλούσιον ἑταιρισάμενος ὑφ' …τὸν εἶναι, πρότερος ἅψαιτο τῆς …ισάρος δυναστείας· οἱ δὲ τοῖς …τε γιγνομένοις ἐφήδοντο, ὡς καὶ τῶν …ρων ἀλλήλοις ἐμποδὼν ἐσομένων, … τοῦ Καίσαρος πλούτου τῇ ζητήσει …χρημάτων αὐτίκα διαλυθησο…ου, καὶ σφίσι τοῦ ταμιείου περιου…ας πλήρους ἐξ αὐτῆς ἐσομένου· τὰ … πολλὰ τῶν κοινῶν εὑρήσειν παρὰ …αίσαρι, πολλοί τε αὐτῶν ἐς δί…ς τὸν Καίσαρα ὑπῆγον περὶ χω…ων, ἕτερος ἑτέρῳ ἐπιλέγοντες, …α τε ἕκαστοι, καὶ τὸ κοινὸν ἐπὶ …ς πλείστοις ἐκ προγραφῆς εἶναι τῶν …ανθέντων, ἢ φυγόντων, ἢ ἀ…ρεθέντων· ἦγόν τε τὰς δίκας …ὶ τὸν Ἀντώνιον αὐτὸν, ἢ τὸν ἕτερον …πατον Δολοβέλλαν· εἰ δέ τις καὶ …' ἑτέρας ἀρχῆς ἐδικάζετο, παν…χοῦ τὰ πολλὰ ὁμοίως ὁ Καῖσαρ …χάριν Ἀντωνίου ἡττᾶτο, τά τε …ήματα τῷ πατρὶ ἐκ τοῦ δημοσίου …όμενα ἐπιδεικνύς, καὶ τὸ τελευ…αῖον ψήφισμα τὸ βεβαιοῦν τὰ …αίσαρι πεπραγμένα πάντα, ὕ…ρεις τε πολλαὶ παρὰ τὰς δίκας ἦ…ν αὐτῷ, καὶ τὸ τῆς ζημίας προῦ…βαπτεν ἐς ἄπειρον ἔς τε Πέδιον καὶ …ινάριον· οὗτοι γὰρ τὴν ἐκ τῶν …αίσαρος διαθηκῶν τοῦ κληρονό…ου μοῖραν εἶχον, μέμψασθαι τῷ Ἀντωνίῳ περί τε σφῶν αὐτῶν καὶ περὶ τοῦ Καίσαρος, ὡς ἀδικα πασχόντων παρὰ τὸ ψήφισμα τῆς βουλῆς· ᾤοντό τε αὐτὸν τὰ ἐς ὕβριν

rem populi, qui, ut pleriſque videbatur, cum intra privatum modum contineri non ſineret: ſed magis timebant Antonium, ne Cæſare juvene illuſtri ac divite in ſocietatem aſcito, ipſe ſummam potentiam ſicut prius Cæſar, uſurparet: qui tum gaudebant eorum ſimultate, quaſi alter impedimento futurus eſſet alteri: Cæſarem quoque poſt inquiſitionem cariturum divitiis, & inde abundaturum ærarium, quòd ſe putarent apud illum inventuros magnam partem pecuniæ publicæ. de agris etiam paſſim lites ei movebantur, aliis alios repetentibus privatim, bona etiam eorum parte ſpectante ad rempublicam, ut qui proſcriptorum fuiſſent aut exulum. De his judicem poſcebant ipſum Antonium, aut collegam ejus Dolobellam. Quòd ſi quid & apud alios magiſtratus judicabatur, ubique pariter Cæſar in Antonii gra- 540
tiam diſcedebat inferior, quamvis quid pater emiſſet indicabat inſtrumentis publicis, & proferebat S. C. ultimum, quo omnia, Cæſaris acta probata ſunt. Quin & extra judicia multæ illi inferebantur injuriæ, in tantum ut nec à Pedio Pinarióque abſtineretur: nam & his hæreditatis portio quædam ceſſerat. Qui quum de communi injuria quererentur apud Antonium, proferréntque S. C. cenſentes luenda tantum ſiqua injuſtè oblata ſint, cetera verò acta Cæſaris tuenda: reſpondit ille, Fortaſſe non convenire cum S. C. quæ tum fierent,

Injuriæ Octavio factæ.

Pedius. Pinarius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſed ne ſcriptum quidem illuc conveniſſe cum ſenatus voluntate. Quum enim ſolius injuriarum oblivionis ratio haberetur præcipua, nihil mutatum eſſe de præteritis, non quòd omnia probarentur, nec in defuncti gratiam, ſed quòd ita tum deceret, quódque leniendus eſſet eo S.C. populus. Juſtum autem eſſe, mentem potius ſenatuſconſulti valere quàm verba: nec tot civibus, qui per ſeditiones excidiſſent poſſeſſionibus, vel ſuis vel majorum ſuorum, reluctari, ídque in unius adoleſcentis gratiam: qui majores quàm pro conditione privata divitias præter ſpem nactus, non ad ſplendorem fortunæ uteretur, ſed ad audaciam. ipſis tamen ſe velle parcere, ubi portionem ſuam recepiſſent à Cæſare. Poſt hoc Antonii reſponſum, ſtatim cohæredes portionem debitam abſtulerunt, ne & hanc perderent, non tam ſuapte culpa, quàm propter adverſariorum livorem & potentiam: alioqui largituri ei paulo pòſt omnia.

Ludi editi pro Bruto.

Jámque inſtabant ludi quos pro Bruto prætore Cajus Antonii frater editurus erat, & in ceteris rebus collegæ abſentis vicarius: erátque apparatus ſumptuoſus admodum, ea ſpe, quaſi ſpectaculis delinita plebs revocatura eſſet Caſſianos. Cæſar contrà ut ſibi plebem conciliaret officiis, quantum pecuniæ colligebatur ex bonis divenditis, aliam

Cæſar quibus ſibi plebem conciliet & deliniat officiis.

ἐκλύειν δεῖν μόνον, τὰ ἄλλα ο
πάντα κυροῦν, τὰ ὅσα τῷ Καίσ
ρι πέπρακται. ὁ δὲ ὡμολόγει μὲν
προσποιούμενα, ἴσως ἐναντίον ἔχειν
τοῖς συνεψηφισμένοις, καὶ τὰ ἐψη
φισμένα δ' ἔφη, τοῖς τότε δόξα
σιν ἐναντίως γεγράφθαι. μόνης γα
τῆς ἀμνηστίας ἐπειγούσης τὸ μηδὲν ἀ
νατρέπειν τῶν προδιῳκημένων, οὐ
αὐτοῦ δὲ χάριν, οὐδὲ ἐφ' ἅπασ
ἁπλῶς μᾶλλον, ἢ ὡς εὐπρέπεια
καὶ παρηγορίαν τοῦ δήμου, θορυβου
μένου τούτου, ἐπιγραφῆναι· εἶναι
δικαιότερον τῇ γνώμῃ τοῦ ψηφίσμα
τος μᾶλλον, ἢ τῷ ῥήματι χρω
μένους, μὴ πάντας εἰκὸς ἀντιπρατ
τειν ἀνδράσι τοσοῖσδε, ἰδίων ἢ πα
τρικῶν κτήσεων κατὰ στάσιν ἐκπεσοῦ
σιν ὑπὲρ νεανίσκου, τοσόνδε πλοῦ
τον ἀλλότριόν τε καὶ οὐκ ἰδιωτικὸ
παρ' ἐλπίδα λαβόντος, καὶ οὐκ ἐ
πιδεξίως, ἀλλ' ἐς θρασύτητα τῇ τύ
χῃ χρωμένου, σφῶν μέντοι φείσεσθ
τὸ μέρος νειμαμένων πρὸς Καίσα-
ρα. ὧδε μὲν ὁ Ἀντώνιος τοῖς ἀμφὶ
τὸν Πινάριον ἀπεκρίνατο, καὶ εὐθὺς
ἐνέμοντο, ἵνα μὴ καὶ τὸ μέρος ἐν
ταῖς δίκαις προσαπολοῖτο, οὐ σφῶν
ἕνεκα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶνδε τοῦ Καί-
σαρος· ἔμελλον γὰρ αὐτῷ μετ' οὐ
πολὺ πάντα χαριεῖσθαι.

Θέας δὲ πλησιαζούσης, ἣν ἔμελλεν ὑπὲρ Βρούτου στρατηγοῦντος ἐπιδώσειν Γάϊος Ἀντώνιος ὁ ἀδελφὸς Ἀντωνίου, καὶ τἆλλα τοῦ Βρούτου τῆς στρατηγίας ἐπιτροπεύων ἀπόντος, παρασκευή τε ἦν ἐς αὐτὴν δαψιλής, καὶ ἐλπὶς ἐν τῇ θέᾳ τὸν δῆμον ἐπικλασθέντα καλέσειν τοὺς ἀμφὶ τὸν Βροῦτον. ὁ δὲ Καῖσαρ ἀντιθεραπεύων τὸ πλῆθος, ὅσον ἀργύριον ἐκ τῆς πράσεως ἐγίγνετο, αἰεὶ κατὰ μέρος

τοῖς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τοῖς φυλάρχοις ἀνεδίδου νέμειν τοῖς φθάνουσι λαβεῖν, καὶ ἐς τὰ πωλητήρια περιιὼν, ἀποκηρύσσειν ἐκέλευεν ὅσων δύναιντο πάντα, τοὺς πιπράσκοντας ὀλιγίστου, διά τε τὰς δίκας ἀμφίβολα ἢ ἐπίφοβα ἔτι ὄντα, καὶ διὰ τὴν Καίσαρος σπουδήν· ἅπερ αὐτῷ πάντα τὸν δῆμον ἐς εὔνοιαν ἤγειρε, καὶ ἐς ἔλεον ὡς ἀναξίῳ τοιάδε πάσχειν. ὡς δ' ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ καὶ τὴν ἴδιον αὐτοῦ περιουσίαν, ὅση τε παρὰ Ὀκταουΐου τοῦ πατρὸς, ἢ ἑτέρωθεν ἦν αὐτῷ, καὶ τὰ τῆς μητρὸς πάντα, καὶ τὰ Φιλίππου, καὶ τὸ μέρος τοῦ κλήρου Πινάριον καὶ Πέδιον αἰτήσας, προὔθηκεν ἐς τὴν διανέμησιν πιπράσκεσθαι, ὡς τῆς Καίσαρος περιουσίας οὐδ' ἐς τοῦτο μόνον ἀρκούσης διὰ τὰς ἐπηρείας, ὁ δῆμος οὐκ ἔτι παρὰ τοῦ προτέρου Καίσαρος, ἀλλὰ παρὰ τοῦδε αὐτοῦ τὴν ἐπίδοσιν λογιζόμενος εἶναι, ἐκπαθῶς αὐτὸν ἠλέει, καὶ ἐπῄνουν ὧδε πάσχοντα, καὶ ὧδε φιλοτιμούμενον, δῆλοί τε ἦσαν οὐκ ἐς πολὺ τὴν ἐς αὐτὸν Ἀντωνίου ὕβριν ὑπεροψόμενοι· διέδειξαν δὲ περὶ τὰς Βρούτου θέας πολυτελεστάτας δὴ γενομένας· ἐμμίσθων γάρ τινων ἀνακραγόντων κατακαλεῖν Βροῦτόν τε καὶ Κάσσιον, ἐπεὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῖς θέατρον συνεδημαγωγεῖτο ἐς τὸν ἔλεον, ἐσέδραμον ἀθρόοι, καὶ τὰς θέας ἐπέσχον μέχρι τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν σβέσαι. Βροῦτος δὲ καὶ Κάσσιος, ἐπεὶ σφῶν τὰς ἐλπίδας τὰς ἐν ταῖς θέαις ὁ Καῖσαρ διέχεεν, ἔγνωσαν εἰς Συρίαν καὶ Μακεδονίαν, ὡς περὶ Ἀντωνίου καὶ Δολοβέλλα σφίσιν ἐψηφι-

poſt aliam tributim dividebat, ut quiſque primus petebat: & obeundo fora rerum venalium præcones jubebat omnia minimo, quantum res pateretur, addicere, propter incertum periculoſúmque judiciorum eventum, & propter ipſius feſtinationem: quæ omnia profuerunt ad benevolentiam populi miſerantis eum, ut indignum talibus injuriis. Ut verò præter hanc hæreditatem etiam proprium patrimonium, & quicquid etiam aliunde habebat, inſupérque materna & Philippi bona, portiones etiam Pinarii Pediíq; venum propoſuit, ut ad legata perſolvenda ſufficeret, quaſi deficientibus in hunc uſum bonis Cæſaris propter inimicorum importunitatem, plebs reputans hanc liberalitatem non hujus ſed majoris eſſe Cæſaris, mirifico affectu complectebatur hominem, collaudans ejus tum patientiam, tum magnificentiam, & præ ſe ferens non ſe laturam diutius Antonii ſuperbiam. Id quod declaravit in Bruti ludis, maximo ſumptu exhibitis: quum enim quidam ad hoc conducti vociferarentur, revocandos eſſe Brutum & Caſſium, quia hoc modo reliquæ ſpectatorum multitudini movebatur exulum commiſeratio, incurſu frequentiſſimo plebis ſpectaculum eſt inhibitum, donec ceſſaret hæc poſtulatio. Tum Brutus & Caſſius ubi viderunt ſe hac ſpe demerendæ per ludos plebis fruſtratos per Cæſarem, ſtatuerunt, Syriam Macedoniámque, ut à ſenatu decretas ſibi prius quam Antonio Dolobellæque, per vim

Amor plebis erga Octavium.

541

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

invadere. Quod conſilium poſt-
quam detectum eſt, Dolobella
properavit in Syriam, obiter in-
viſurus Aſiam, ut inde pecunias
colligeret. At Antonius ratus ſi-
bi opus fore copiis, nec igna-
rus Macedonicas legiones tum
virtute præſtare, tum nume-
ro (erant enim ſex) eiſque ad-
junctam magnam manum ſagit-
tariorum & armaturæ levis ac
velitum, equitatum præterea
ceterúmque apparatum abſolu-
tiſſimum, qui videbatur debe-
ri Dolobellæ propter decretum
ei bellum Parthicum, quan-
542 do Cæſar hæc contra Parthos
paraverat, cogitavit eas ad ſe
pertrahere: quia propter pro-
pinquitatem ſtatim trajecto ma-
ri ſupero poterant adeſſe in Ita-
lia. Sed repentè fama nuntia-
vit, Getas audita morte Cæſaris,
incurſionibus vaſtare Macedo-
niam, & Antonius à ſenatu exer-
citum petiit, quo de hoſtibus pœ-
nas ſumeret, dicens eum à Cæſa-
re contra Getas priuſquam con-
tra Parthos paratum, & parata
eſſe impræſentiarum omnia cir-
ca limitem Parthicum. Non ne-
glexit eam famam ſenatus, miſſis
qui provinciam inſpicerent. An-
tonius quo magis metum ac ſu-
ſpicionem eximeret, legem tu-
lit, nequis ullam ob cauſam de
dictatore creando referret, néve
quis dictaturam oblatam accipe-
ret: qui contrà fecerit, eum li-
ceret à quovis impune interimi.
Atque ita maximè deceptis pa-
tribus, & pactus cum Dolobellæ amicis, traditurum ſe illi unam

Lex ab Antonio lata.

στρατιάς, χωρεῖν καὶ βιάζεσθαι. καὶ τῶνδε φανερῶν γενομένων, ἠπείγετο καὶ Δολοβέλλας ἐς τὴν Συρίαν, καὶ περὶ Συρίας ἐς τὴν Ἀσίαν ὡς χρηματιούμενος ἀπ' αὐτῆς. ὁ δ' Ἀντώνιος ἡγούμενος ἐς τὰ μέλλοντά οἱ δεήσειν δυνάμεως, τὴν ἐν Μακεδονίᾳ στρατιάν, ἀρετῇ τε οὖσαν ἀρίστην καὶ πλήθει μεγίστην (ἓξ γὰρ ἦν τέλη) καὶ ὅσον ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς τοξοτῶν καὶ ψιλῶν ἢ γυμνητῶν συνεζεύγνυτο, ἵππος τε πολλὴ καὶ παρασκευὴ κατὰ λόγον ἐντελής, δοκοῦντα προσήκειν Δολοβέλλᾳ Συρίαν καὶ τὰ ἐς Παρθυαίους ἐπιτετραμμένα, διότι καὶ ὁ Καῖσαρ αὐτοῖς ἐς Παρθυαίους ἔμελλε χρῆσθαι, πρὸς ἑαυτὸν ἐπενόει μετενεγκεῖν. ὅτι καὶ μάλιστα ἦν ἀγχοῦ τοῦ Ἰονίου περάσαντα, εὐθὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εἶναι, ἄφνω δὴ φήμη κατέσκηψε Γέτας τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος πυθομένους, Μακεδονίαν πορθεῖν ἐπιτρέχοντας, καὶ ὁ Ἀντώνιος τὴν βουλὴν ᾔτει τὸν στρατόν, ὡς Γέτας ἐπιθήσων δίκην, ἔς τε Γέτας αὐτὸν πρὸ Παρθυαίων Καίσαρι παρεσκευάσθαι, καὶ τὰ Παρθυαίων ἠρεμεῖν ἐν τῷ παρόντι. ἡ μὲν οὖν βουλὴ τὴν φήμην ὑπενόει, καὶ τοὺς ἐπισκεψομένους ἔπεμψεν· ὁ δὲ Ἀντώνιος τὸν φόβον αὐτῶν καὶ τὴν ὑπόνοιαν ἐκλύων, ἐψηφίσατο μὴ ἐξεῖναί τω κατὰ μηδεμίαν αἰτίαν περὶ δικτάτωρος ἀρχῆς μήτε ἐπιψηφίζειν, μήτε λαβεῖν διδομένην, ἢ τὸν ἐκ τῶνδέ τινος ὑπερελθόντα νηποινεὶ πρὸς τῶν ἐντυχόντων ἀναιρεῖσθαι, καὶ τῷδε μάλιστα ἑλὼν τοὺς ἀκούοντας, καὶ τοῖς ὑπὲρ Δολοβέλλα πράττουσι συνθέμενος ἓν τέλος δώσειν, ᾑρέθη τ

ἐν Μακε

ἐν Μακεδονίᾳ δυνάμεως εἶναι στρατηγὸς αὐτοκράτωρ. καὶ ὁ μὲν ἔχων ἃ ἐβούλετο, Γάϊον τὸν ἀδελφὸν αὐτίκα σὺν ἐπείξει τὸ δόγμα φέροντα τῷ στρατῷ διεπέμπετο. οἱ δὲ ἐπικέπται τῆς φήμης ἐπανελθόντες, Γέτας ἔλεγον οὐκ ἰδεῖν ἐν Μακεδονίᾳ, προσετίθεσαν δὲ, εἴτε ἀληθὲς, εἴτε ὑπ' Ἀντωνίου διδαχθέντες, ὅτι δέος ἦν, μὴ τῆς στρατιᾶς ποι μετελθούσης οἱ Γέται τὴν Μακεδονίαν ἐπιδράμοιεν· ὧδε μὲν εἶχε τὰ ἐν Ῥώμῃ.

Κάσσιος δὲ καὶ Βροῦτος χρήματα καὶ στρατιὰν συνέλεγον, καὶ Τρεβώνιος ὁ τῆς Ἀσίας ἡγούμενος τὰς πόλεις αὐτοῖς ἐτείχιζε, καὶ Δολοβέλλαν ἐλθόντα οὐκ ἐδέχετο οὔτε Περγάμῳ οὔτε Σμύρνῃ, ἀλλὰ μόνην ἀγορὰν ἔξω τείχους ὡς ὑπάτῳ προυτίθει· ἐπιχειροῦντος δ' ἐκείνου σὺν ὀργῇ τοῖς τείχεσι, καὶ οὐδὲν ἀνύοντος, Τρεβώνιος αὐτὸν ἔφη δέξασθαι Ἐφέσῳ, καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον εὐθὺς ἐπιόντι, τοὺς ἐφεψομένους ἐκ διαστήματος ἔπεμπεν, οἳ νυκτὸς ἐπιλαβομένης ἀπιόντα τὸν Δολοβέλλαν ὁρῶντες, καὶ οὐδὲν ἔτι ὑπονοοῦντες, ὀλίγους σφῶν ὑπολιπόντες ἕπεσθαι αὐτῷ, ἐς τὴν Σμύρναν ἐπανῆλθον, καὶ τοὺς ὀλίγους ὁ Δολοβέλλας ἐνεδρεύσας τε καὶ περιλαβὼν, ἔκτεινε, καὶ ἦλθε τῆς αὐτῆς ἔτι νυκτὸς ἐς Σμύρναν, καὶ αὐτὴν ἀφύλακτον εὑρὼν, εἷλε διὰ κλιμάκων. Τρεβώνιος δὲ τοῖς συλλαμβάνουσιν αὐτὸν ἔτι εὐναζόμενον ἡγεῖσθαι πρὸς Δολοβέλλαν ἐκέλευεν, ἕψεσθαι γὰρ αὐτοῖς ἑκών· καὶ τις τῶν λοχαγῶν αὐτὸν ἐπισκώπτων ἠμείψατο, Ἴθι σὺ, δεῦρο τὴν κεφαλὴν καταλιπών· ἡμῖν γὰρ οὐ σέ, ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν ἄγειν προστέτακται. καὶ τόδε εἰπὼν, εὐθὺς ἀπέτεμε

legionem, imperator Macedonicarum copiarum electus eſt. Quo impetrato mox Cajum fratrem cum S. C. properare juſſit ad exercitum. exploratores verò inde reverſi negabant ſe ullos Getas vidiſſe in Macedonia: & addiderunt, ſive verè, ſive ab Antonio moniti, metum eſſe ne, ſi deducatur inde exercitus, excurrant in provinciam.

Dum hæc in Urbe fiunt, Caſſius Brutúſque exercitum & pecunias colligebant: Trebonius Aſiæ præſes urbes eorum receptaculo muniebat, Dolobella & à Pergamo & à Smyrna excluſo, foro tantùm extra mœnia ei præbito, tanquam conſuli. Quúmque miles iratus oppugnationem fruſtra tentaſſet, Trebonius pollicitus eſt ſe intromiſſurum eos in Epheſum: mandavítque ſuis ut conſulem illuc proficiſcentem ex intervallo ſequerentur, qui conſpicati eum ſub noctem diſcedere, nihil amplius veriti, paucis ad eum ſequendum relictis, Smyrnam reverſi ſunt. Dolobella paucos illos inſidiis circumventos delevit: & eadem nocte Smyrnam incuſtoditam nactus, ſcalis evaſit in mœnia. Trebonius in cubili deprehenſus, rogabat ut ad conſulem duceretur, ſe ultro ſecuturum eſſe. tum quidam centurionum irridens, Ibis, inquit, ſed relicto capite. nos enim juſſi ſumus, non te, ſed caput afferre: & cum dicto

Trebonius Aſiæ præſes.

Dolobella coſ. à Pergamo & Smyrna excluſus.

Smyrna à Dolobella occupata.

543

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Trebonii interitus.

caput illi abſcidit. id Dolobella prima luce proponi juſſit in ſella prætoria, in qua ille ſolebat jus reddere. ſed milites & lixæ irati ut conjurationis participi, & quia dum Cæſar occideretur, Antonium ſermone circa curiæ fores diſtinuerat, tum reliquum ejus corpus variis affecerunt contumeliis, tum caput per vias lapide ſtratas, ſibi invicem pro pila mittentes per ludibrium ita contriverunt ut non appareret facies. itaque primus hic luit pœnam homicidii.

Defunctum Trebonii corpus quàm contumelioſè tractatum.

Primus ex interfectoribus Cæſaris Trebonius pœnas luit.

At Antonius cogitabat exercitum è Macedonia tranſportare in Italiam: & quum nullam ad id occaſionem haberet, petiit à ſenatu ut permutatis provinciis liceret ſibi obtinere citeriorem Galliam, cui D. Brutus Albinus tum præerat, memor etiam Cæſarem ex hac provincia bello illato, de Pompeio conſecutum eſſe victoriam. Ut verò viſus eſt velle revocare eas copias, non in Italiam, ſed in Galliam, ut ibi quaſi arcem contra ſenatum conſtitueret, patres tum primùm ſentientes ejus inſidias, moleſtè tulerunt, adeo ut pœniteret conceſſiſſe Macedoniam: & quidam ex hoc ordine privatim ſcripſerunt Decimo, ut conſtanter retineret provinciam, augeret exercitum, pecunias colligeret, ne fortè vim inferret Antonius: adeo timebant eum ſimul & oderant. Ille verſus ad plebem, rogationem tulit de Gallia, ſicut Cæſar prius impetraverat eam

τὴν κεφαλήν. ἅμα δὲ ἡμέρᾳ Δο-
λοβέλλας μὲν αὐτὴν προσέταξεν ἐ
τοῦ στρατηγικοῦ βήματος, ἔνθα
Τρεβώνιος ἐχρημάτιζε, προτεθῆ-
ναι· ἡ στρατιὰ δὲ σὺν ὀργῇ καὶ ὁ οἰ
κετικὸς ἄλλος ὅμιλος αὐτῆς, ἐπ
τοῦ φόνου Καίσαρος ὁ Τρεβώνιος με
τεσχήκει, καὶ τεινομένου τὸν Ἀντώνι
ἐν ὁμιλίᾳ περὶ θύρας τοῦ βουλευτη
ρίου περιεσπάκει, ἔς τε τὸ ἄλλο σῶ
μα αὐτοῦ ποικίλως ἐνύβριζον, κα
τὴν κεφαλὴν οἷα σφαῖραν ἐν λιθο
στρώτῳ πόλει διαβάλλοντες ἐς ἀλ
λήλους ἐπὶ γέλωτι, συνέχεόν τε κ
συνέτριψαν. καὶ πρῶτος ὅδε τῶν φο
νέων δίκην τήνδε ἐδεδώκει.

Ὁ δ' Ἀντώνιος ἐς τὴν Ἰταλία
τὸν στρατὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας διενεγ
κεῖν ἐπενόει, καὶ προφάσεως ἄλλης ἐ
τοῦτο ἀπορῶν, ἠξίου τὴν βουλὴν ἀν
τὶ τῆς Μακεδονίας ἐναλλάξαι οἱ τὴν
ἐντὸς Ἄλπεων Κελτικήν, ἧς ἡγεῖ
το Δέκιμος Βροῦτος Ἀλβῖνος, εἰ
δὼς μὲν ὅτι καὶ ὁ Καῖσαρ ἐκ τῆσδε τ
Κελτικῆς ὁρμώμενος ἐκράτησε Πομ
πηΐου. ὡς δὲ τὸν στρατὸν δόξων οὐκ ἐ
τὴν Ἰταλίαν, ἀλλ' ἐς τὴν Κελτι
κὴν μετακαλεῖν, ἡ δὲ βουλὴ τήνδ
τὴν Κελτικὴν ἀκρόπολιν ἐπὶ σφίσι
ἡγουμένη, ἐδυσχέραινέ τε, καὶ τῆς ἐνέ
δρας τότε πρῶτον ᾔσθοντο, καὶ τὴν
Μακεδονίαν δόντες αὐτῷ, μετενόουν
ἰδίᾳ τε αὐτῶν οἱ δυνατοὶ ἐπέστελλο
τῷ Δεκίμῳ τῆς ἀρχῆς ἐγκρατῶς ἔχε-
σθαι, καὶ στρατὸν ἄλλον καὶ χρήμα-
τα ἀγείρειν, εἰ πρὸς Ἀντωνίου βιά-
ζοιτο. οὕτως ἐδεδοίκεσάν τε καὶ ἐν ὀρ-
γῇ τὸν Ἀντώνιον εἶχον· ὁ δὲ ἀντ
μὲν τῆς βουλῆς ἐπενόει τὸν δῆμον αἰ-
τῆσαι νόμῳ τὴν Κελτικήν, ᾧ τρό-
πῳ καὶ ὁ Καῖσαρ αὐτὴν πρότερον εἰ-
λήφει,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

λήφει, καὶ Συρίαν δὲ Δολοβέλλας ὑπογύως. ἐς δὲ φόβον τῆς βουλῆς τὴν στρατιὰν ἐς τὸ Βρεντέσιον ἐκέλευε Γαΐῳ τὸν Ἰόνιον περᾶν αὐτίκα· καὶ ὁ μὲν ἔμελλε ποιήσειν ὡς προσετέτακτο. θέαι δ’ ἦσαν ἃς Κριτώνιος ἀγορανομῶν ἔμελλε τελέσειν, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐς τὰς θέας τῷ πατρὶ τόν τε χρύσεον θρόνον καὶ στέφανον παρεσκεύαζεν, ἅπερ αὐτῷ κατὰ πάσας θέας ἐψηφίσαντο προτίθεσθαι. τοῦ Κριτωνίου δὲ εἰπόντος οὐκ ἀνέξεσθαι τιμωμένου Καίσαρος ἐν ταῖς αὐτοῦ δαπάναις, ὁ Καῖσαρ αὐτὸν ἐς τὸν Ἀντώνιον ἦγεν, ὡς ὕπατον· Ἀντωνίου δὲ εἰπόντος ἐς τὴν βουλὴν ἐπανοίσειν, χαλεπήνας ὁ
„ Καῖσαρ, Ἀνάφερε, εἶπεν, ἐ-
„ γὼ δὲ τὸν θρόνον ἕως ἂν ᾖ τὸ
„ δόγμα προθήσω· καὶ ὁ Ἀντώνιος χαλεπήνας, ἐκώλυσεν· ἐκώλυσε δὲ καὶ ἐν ταῖς ἑξῆς θέαις ἔτι παραλογώτερον, ἃς αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐτέλει, ἀνακειμένας ἐκ τοῦ πατρὸς Ἀφροδίτῃ γενετείρᾳ, ὅτε περ αὐτῇ καὶ τὸν νεὼν ὁ πατὴρ τὸν ἐν ἀγορᾷ ἅμα αὐτῇ ἀγορᾷ ἀνετίθει. τότε δὴ καὶ μάλιστα μῖσος ἤδη σαφὲς ἐκ πάντων ἐς τὸν Ἀντώνιον ἐγίγνετο, ὡς οὐκ ἐς τὸν νέον Καίσαρα φιλονεικοῦντα μᾶλλον, ἢ ἐς τὸν πρότερον ὑβρίζοντα ἀχαρίστως. αὐτός τε ὁ Καῖσαρ μετὰ πλήθους οἷα φρουρᾶς, τὸν δῆμον καὶ τοὺς εὖ τι παθόντας ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τοὺς ἐκείνῳ στρατευσαμένους περιθέων, ἐπιφθόνως ἱκέτευεν, ὃ μὲν αὐτοῦ τοιάδε καὶ τοσάδε πάσχοντες ὑπερορᾶν καὶ ἀμελεῖν ἑκόντος, Καίσαρι δὲ τῷ σφῶν αὐτοκράτορι καὶ εὐεργέτῃ ἀμύνειν

provinciam, nuper Dolobella Syriam: & ut ſenatui timorem incuteret, Cajo fratri mandavit, trajiceret confeſtim Brundiſium: quod ille facturus erat ita ut juſſus eſt. Interea tempus ludorum inſtabat, quos editurus erat ædilis Critonius, & Cæſar patri ſellam auream atque coronam parabat, id quod illi ex ſenatuſconſulto in perpetuum ludis omnibus decretum fuerat. Quúmque ædilis negaret ſe paſſurum honorari Cæſarem in iis ludis quos ipſe ſumptu ſuo faceret, Cæſar illum ad Antonium duxit, ut ad conſulem: conſul ad ſenatum ſuper ea re ſe dixit relaturum. Cæſar indignatus, Refer, inquit: ego interim ſellam proponam. Id Antonius exaſperatus prohibuit: nec hoc contentus, prohibuit etiam ludis proximè ſecutis, quos Cæſar ipſe celebrabat, in honorem Veneris genitricis inſtitutos, quando ædes ei in foro & forum ipſum à patre dedicatum eſt. Quòd Antonii factum exceptum eſt publico odio, quaſi non tam ad æmulationem quæ illi intercedebat cum juniore Cæſare, quàm ad ingratitudinem erga parentem ejus pertinens: & ipſe Cæſar in ſatellitii modum ſtipatus diſcurrebat per plebem, beneficiarios patris & veteranos prehenſans ſupplex ad movendam invidiam adverſario, oránſque ne contemptim negligerent ſuam ultroneam patientiam, néve ferrent Antonium ſic impunè imperato-

Ludi.

544

Sella aurea in omnibus ludis Julio Cæſari à ſenatu decreta.

ri optimè de ipſis merito illudere: agerent potius ſuum negotium, & propugnarent accepta ab illo commoda, quæ rata eſſe non poſſent, niſi ſalvis honoribus ei ex ſenatuſconſulto conceſſis, Paſsímque è ſuperioribus locis vociferabatur in hunc modum,

Octavii verba ad populum. Cavete Quirites ne propter me iniquiores ſitis in Cæſarem, néve injuriam ei rependatis pro beneficiis, præſertim tu Antoni, qui frueris eis maximè: in me contumelias uſque ad ſatietatem effunde: à bonorum ejus direptione tempera, tantiſper dum civibus diſtribuatur, quod ex pecunia legata debetur reliquum. Mihi quantumvis inopi ſuffecerit decus paternæ liberalitatis, modò populo ea frui per te liceat. Quo factum eſt ut ſine intermiſſione voces omnium in Antonium jactarentur, propalam indicantes indignationem publicam.

§45 quúmque ille acrius interminatus eſſet Cæſari, & eæ minæ vulgatæ eſſent, magis accenſi ſunt omnium animi: ipſi quoque tribuni Antoniani præſidii qui ſub Cæſaris patre militarant, & apud ipſum conſulem in ſummo erant pretio, conabantur eum reddere mitiorem, vel ſuametipſorum gratia militum quondam illius cui deberetur quicquid tum in bonis haberent. His vera monentibus ceſſit Antonius, eo facilius quòd Cæſaris apud plebem gratioſi opera indigeret in permutandis provinciis,

ἀτιμουμένῳ περὶ Ἀντωνίου· ἀμύ
νειν δὲ καὶ σφίσιν αὐτοῖς οὐδὲν ἐξοῦ
σι βέβαιον ὧν εἰλήφασι παρὰ Και
σαρος, εἰ μὴ δὴ αὐτῷ Καίσαρ
μένει τὰ ἐψηφισμένα βέβαια. Ἀ
ντωνίου τε πανταχοῦ τῆς πόλεως
τὰ ὑψηλὰ ἀναπηδῶν, κατεβόα
,, Καῖσαρ μὲν δι' ἐμὲ μήτε ὀργί
,, ζεσθαι, μήτε ἐνυβρίζειν εὐερ
,, γέτῃ σοῦ μάλιστα, ὦ Ἀντώνιε
,, ἐς τὰ μάλιστα γεγενημένῳ, ἐμο
,, δὲ τῶν μὲν ὕβρεων ἐς ὅσον θ
,, λεις, ἐμφορεῖσθαι· τὴν δὲ τῆς ο
,, σίας ἁρπαγὴν ἐπισχεῖν, μέχε
,, τοὺς πολίτας κομίσασθαι τὴν δια
,, νέμησιν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα
,, χειν· ἀρκέσειν γὰρ ἐμοὶ πενομένῳ
,, τήν τε τοῦ πατρὸς δόξαν, α
,, διαμένῃ, καὶ τὴν τοῦ δήμο
,, διανέμησιν, ἐὰν ἐάσῃς ἀποδοθῆνα
ἐφ' οἷς ἤδη παρὰ πάντων συνεχε
ἐγίγνοντο καὶ φανεραὶ κατὰ τοῦ Ἀντω
νίου βοαί. ἀπειλήσαντος δὲ αὐτ
πικρότερον τῷ Καίσαρι, καὶ τῆς ἀ
πειλῆς ἐξενεχθείσης ἐς τὸ φανερὸν
ἔτι μᾶλλον ἅπαντες ὥρμηντο,
οἱ τῆς φρουρᾶς Ἀντωνίου ταξίαρχ
ἐστρατευμένοι τε Καίσαρι τῷ προ
τέρῳ, καὶ ἐς τὰ μέγιστα ὑπ' Ἀντω
νίου τότε προτιμώμενοι, τὴν ὕβρ
αὐτὸν ἐπισχεῖν ἠξίουν καὶ διὰ σφᾶ
καὶ δι' ἑαυτὸν ὑπὸ Καίσαρι στρα
τευσάμενον, καὶ τῶνδε τῶν οἱ πα
ρόντων ἀγαθῶν παρ' ἐκείνου τυχό
τα. συγγινώσκων οὖν ὁ Ἀντώνιος
ἀληθέσιν οὖσι τούτοις, καὶ τοὺς προ
φέροντας αὐτὰ αἰδούμενος, ἤδη δ
τι τοῦ Καίσαρος αὐτοῦ διὰ τοῦ δήμο
ἐς τὴν ἀλλαγὴν τῆς Κελτικῆς δεό
μενος, ὡμολόγει τοῖς λεγομένοις
καὶ ἐπώμνυεν αὐτὰ καὶ οἱ πάνυ ἀβου

aſſeverabátque jurejurando, nec ſuum eſſe id conſilium: & in ho

λητ

λητα εἶναι, τὸ δὲ γνώμης τοῦ νεανίσκου ἕνεκεν μετατίθεσθαι, ἐπηρμένου τε ἐπαχθῶς ἔτι τηλικοῦδε ὄντος, καὶ οὐδὲν ἔχοντος αἰδέσιμον ἢ τίμιον ἐς πρεσβυτέρους τε καὶ ἐς ἄρχοντας, ἅπερ αὐτοῦ μὲν χάριν τοῦ νεανίσκου χρῄζειν ἔτι νουθεσίας· σφῶν δὲ αὐτῶν ταῦτα ἀξιούντων ἕνεκα αὐτὸς καθέξειν τῆς ὀργῆς, καὶ ἐς τὴν προτέραν ἑαυτοῦ φύσιν τε καὶ γνώμην ἐπανήξειν, ἢν κἀκεῖνος ἀπέχηται τῆς ἀμετρίας. ταῦτα οἱ ταξίαρχοι ἀσπασάμενοι, συνῆγον ἀμφοτέρους· οἱ δὲ ἐπεμέμφοντο ἀλλήλοις, καὶ συνέβαινον ἐς φιλίαν· ὅτε νόμος ὁ περὶ τῆς Κελτικῆς προὐγράφετο αὐτίκα, ὀρρωδούσης πάνυ τῆς βουλῆς, καὶ ἐπινοούσης, εἰ μὲν ὁ Ἀντώνιος αὐτὸν προβουλεύοι, κωλύειν προβουλευόμενον, εἰ δὲ ἀπροβούλευτον ἐς τὸν δῆμον ἐσφέροι, τοὺς δημάρχους ἐς κώλυσιν ἐπιπέμπειν· ἦσαν δ᾽ οἳ καὶ τὸ ἔθνος ὅλως ἐλευθεροῦν ἡγεμονίας ἠξίουν· οὕτως ἐδεδοίκεσαν ἀγχοῦ τὴν Κελτικὴν οὖσαν. ὁ δὲ Ἀντώνιος αὐτοῖς ἀντενεκάλει, εἰ Δεκίμῳ μὲν αὐτὴν πιστεύουσιν, ὅτι Καίσαρα ἀπέκτεινεν, αὐτῷ δ᾽ ἀπιστοῦσιν, ὅτι οὐκ ἀπέκτεινε τὸν καταστρεψάμενον αὐτὴν καὶ κλίναντα ἐς γόνυ, ἀπορρίπτων ἤδη ταῦτα φανερῶς ἐς ἅπαντας, ὡς ἐφηδομένους τοῖς γεγονόσιν. ἐλθούσης δὲ τῆς κυρίας ἡμέρας, ἡ μὲν βουλὴ τὴν φυλέτιν ἐνόμιζεν ἐκκλησίαν συλλεγήσεσθαι· οἱ δὲ νυκτὸς ἔτι τὴν ἀγορὰν περισχοινισάμενοι, τὴν λοχῖτιν ἐκάλουν ἀπὸ συνθήματος ἐληλυθυῖαν· καὶ ὁ δημότης λεὼς ἀχθόμενος, τῷ Ἀντωνίῳ συνέπραττεν ὅμως διὰ τὸν Καίσαρα ἐφεστῶτα τοῖς περισχοινίσμασι, καὶ δεόμενον·

tantùm videre voluiſſe mutatum ſuum animum, ut adoleſcens ante maturam ætatem feroculus, & grandiorum ac magiſtratuum parum reverens, ita ut opus habebat, fieret caſtigatior: ſe in gratiam deprecantium remiſſurum iram, & rediturum ad naturam ac voluntatem priſtinam, modò ille fiat modeſtior. Hoc reſponſo tribuni gaviſi ambos deduxerunt ad colloquium: ſicque poſt mutuas expoſtulationes reconciliati ſunt. Ac mox de Gallia provincia lex promulgata eſt, magno metu ſenatus: cogitantis ſi quidem de ea coſ. ad ſe referat prohibere: quòd ſi inconſulto ſenatu rogationem tulerit ad populum, per tribunosplebis intercedere. Nec deerant qui cenſerent libertate donandam totam eam provinciam, tam formidoloſa erat ejus vicinitas. Antonius verò exprobrabat eis quòd commiſiſſent eam interfectori Cæſaris Decimo: ſibi committere gravarentur, quòd non interfecerit labefactatorem & ſubverſorem ipſius provinciæ: manifeſtè taxans univerſos, quaſi probarent quæ ibi fiebant. Poſtquam autem dies præſtituta venit, ſenatus volebat ut eſſent tributa comitia, Antoniani verò ante lucem in forum collecto populo, centurias ex compoſito vocabant ad ſuffragia. Tum plebs, quamvis infenſa Antonio, promovebat tamen eum propter Cæſarem ſeptis adſtantem & deprecantem pro illo, qui id facie-

Antonius & Octavius reconciliati.

Plebs Antonio propter Octavium gratificatur.

546

faciebat ea potiſſimùm de cauſa, ne Decimus provinciæ tam opportunæ cum exercitu præeſſet, unus ex patris percuſſoribus: præterea ut Antonio nuper reconcilato gratificaretur: nam & ipſe ab illo expectabat aliquam mutuam gratiam. Et quia tribunoſplebis Antonius corruperat, ſilentibus eis & lege perlata, exercitus mox honeſto jam prætextu tranſportatus eſt in Italiam.

ἐδεῖτο δὲ μάλιστα μὲν, ἵνα μὴ Δέκιμος ἄρχοι χώρας τε ἐπικαίρου καὶ στρατιᾶς, ἀνδροφόνος ὢν τοῦ πατρὸς, ἐπὶ δὲ τούτῳ καὶ ἐς χάριν Ἀντωνίου συνηλλαγμένου· προσεδόκα δὲ ἄρα τι καὶ αὐτὸς ἀντιλήψεσθαι παρὰ Ἀντωνίου. διαφθαρέντων δὲ χρήμασι τῶν δημάρχων ὑπ' Ἀντωνίου καὶ κατασιωπώντων, ὁ νόμος ἐκυροῦτο, καὶ ὁ στρατὸς Ἀντωνίῳ μετ' αἰτίας εὐπρεποῦς ἤδη τὸν Ἰόνιον ἐπέρα.

Defuncto deinde uno ex tribunorumpl. collegio, comitiis tribunitiis Cæſar Flaminio favebat: plebs verò ipſum rata ejus honoris cupidum, quamvis propter immaturam ætatem non profiteretur nomen inter candidatos, volebat Cæſarem tribunum declarare ſuis ſuffragiis. Senatus verò invidebat ei hanc honoris acceſſionem, timens ne poteſtatem adeptus, inimicos cædis paternæ reos citaret in judicium populi. Antonius quoque contempta nova Cæſaris amicitia, ſive in gratiam ſenatus conſolationémve, moleſtè ferentis legem de Gallia, ſive ex colonorum ſententia, propoſuit edictum conſulare, ne cui Cæſar quicquam in manus daret niſi legitimè, aut animadverſurum ſe in eum pro poteſtate. Id edictum ingratitudinem erga Cæſarem cum injuria plebis conjunctam præferens, indignationem movit multitudini: & apparebat magnam contentionem imminere proximis comitiis, ita ut timeret Antonius; contentúſque præſenti tribunorum numero, comitia

Plebs Octavium vult tr. pl. creare.

Edictum Antonii.

Antonii ingratus erga Cæſarem animus.

Τῶν δὲ δημάρχων τινὸς ἀποθανόντος, ἐς τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν ὁ Καῖσαρ συνέπραττε Φλαμινίῳ, καὶ ὁ δῆμος οἰόμενος αὐτὸν ἐπιθυμοῦντα τῆς ἀρχῆς διὰ τὸν νεώτερον τῆς ἡλικίας οὐ παραγγέλλειν, ἐπενόουν ἐν ταῖς χειροτονίαις δήμαρχον ἀποφῆναι τὸν Καίσαρα. ἡ δὲ βουλὴ τῆς αὐξήσεως ἐφθόνει, καὶ ἐδεδοίκει μὴ δημαρχῶν τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὸν δῆμον ἐς δίκην ἀπαγάγοι. Ἀντώνιός τε τῆς ἄρτι συγκειμένης πρὸς τὸν Καίσαρα φιλίας ὑπεριδὼν, εἴτε ἐς χάριν τῆς βουλῆς ἢ παρηγορίαν, ἀχθομένης τῷ περὶ τῆς Κελτικῆς νόμῳ, εἴτε ἀποικίας γνώμῃ, προύγραφεν ὡς ὕπατος, μηδενὶ Καίσαρα ἐγχειρεῖν παρανόμως, ἢ χρήσασθαι κατ' αὐτοῦ παντὶ μέτρῳ τῆς ἐξουσίας. ἀχαρίστου δ' ἐς τὸν Καίσαρα, καὶ ὑβριστικῆς ἅμα ἐς αὐτὸν καὶ τὸν δῆμον τῆς προγραφῆς γενομένης, ὁ μὲν δῆμος διώργιστο, καὶ φιλονεικήσειν ἔμελλον ἐν ταῖς χειροτονίαις, ὥστε δεῖσαι τὸν Ἀντώνιον· καὶ ἀνελεῖν τὴν χειροτονίαν τοῖς ὑπολοίποις τῶν δημάρχων ἀρκούμενον.

Ὁ δὲ

Ὁ δὲ Καῖσαρ ὡς σαφῶς ἐπιβουλευόμενος, ἤδη πολλοὺς περιέπεμπεν ἔς τε τὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀποικίδας πόλεις ἐξαγγέλλειν ἃ πάσχοι, καὶ τὴν ἑκάστων γνώμην καταμανθάνειν· ἔπεμπε δὲ καὶ ἐς τὰ Ἀντωνίου στρατόπεδα ἐπιμιγνυμένους τινὰς ἀγορὰν φέροντας, καὶ ἐντυγχάνειν τοῖς θαρροῦσι μάλιστα, καὶ ἐς τὸ πλῆθος διαρριπτεῖν ἀφανῶς βιβλία· ὁ μὲν ἀμφὶ ταῦτα ἦν. οἱ ταξίαρχοι δὲ αὖθις παρὰ Ἀντωνίου καιρὸν αἰτήσαντες, ἔλεγον, ἩΜΕΙ͂Σ, ὦ Ἀντώνιε, καὶ ὅσοι ἄλλοι μετὰ σοῦ Καίσαρι στρατευσάμενοι τήν τε ἡγεμονίαν αὐτῷ συνεστησάμεθα, καὶ ἐς τὰ καθ' ἡμέραν αὐτῆς ὑπηρέται γιγνόμενοι διατελοῦμεν, ἔχθει μὲν ἴσῳ καὶ ἐπιβουλῇ τοὺς φονέας αὐτοῦ γιγνώσκομεν εἰς ἡμᾶς χρωμένους, καὶ τὴν βουλὴν ἐκείνοις ἐπιτρέπουσαν· τοῦ δήμου δ' ἐξελάσαντος αὐτοὺς, ἀνεθαρρήσαμεν, οὐ πάντη τὰ Καίσαρος ὁρῶντες ἄφιλα οὐδὲ ἀμνήμονα οὐδὲ ἀχάριστα· τὴν δ' ἐς τὸ μέλλον ἀσφάλειαν εἴχομεν ἐν σοὶ φίλῳ τε Καίσαρος ὄντι, καὶ ἡγεμονικωτάτῳ μετ' ἐκεῖνον ἐκ πάντων, καὶ ἄρχοντι νῦν ἡμῶν, καὶ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηδείῳ· ἀναφυομένων δὲ τῶν ἐχθρῶν, καὶ θρασέως ἔς τε Συρίαν καὶ Μακεδονίαν βιαζομένων, καὶ χρήματα καὶ στρατιὰν ἐφ' ἡμᾶς συνιστάντων, καὶ τῆς βουλῆς σοι Δέκιμον ἐπαλειφούσης, καὶ

tolleret. At Cæſar ſe jam manifeſtè impugnari videns, mittebat circa patris ſui colonias, qui nuntiarent quantum patiatur, & ſingularum voluntatem explorarent. Miſit & ad Antonii exercitus nonnullos intermixtos commeatum illuc ferentibus, qui audaciſſimum quemque ſolicitarent, libellóſque in turba clàm ſpargerent.

Octavius libellos ſpargit per exercitum Antonii.

Dum Cæſar in his rebus occupatur, iidem qui antea tribuni militares impetrata ab Antonio dicendi copia, ſic eum allocuti ſunt, Nos, Antoni, & quantum veteranorum eſt, qui

Tribunorum militarium oratio ad Antonium.

547

Cæſaris ductu imperium auximus promovemúſque etiamnum quotidianis laboribus, ſcimus nos æquè inviſos ejus percuſſoribus & inſidiis illorum obnoxios, ídque connivente ſenatu: ſed poſtquam populus eos ejecit, recepimus animos, dum videmus res Cæſaris non omnino deſtitutas amicorum grata memoria, multúmque ſecuritatis repoſuimus in ea quæ tibi cum illo interceſſit amicitia & in rei militaris peritia, qua ad illum accedis proximè, imperator nobis commodiſſimus. Ceterùm quia inimici renaſcuntur, & occupare conantur Syriam & Macedoniam, parántque contra nos pecunias & exercitus, ſenatu tecum committente Decimum, te curam omnem inſumente in conten-

Οὐ πάντη τὰ Καίσαρος ὁρῶντες ἄφιλα οὐδὲ ἀμνήμονα οὐδὲ ἀχάριστα.] Novè dici videtur ἀμνήμονα. paſſiva ſignific. pro ἄμνηστα.

contentiones cum juvene Cæſare, meritò veremur ne ad bellum, quod eſt pro foribus, accedat etiam inter nos ſeditio, & inimicis ſuccedant omnia quæ illi moliuntur contra nos. Quapropter poſtulamus, ut vel pietatis erga Cæſarem gratia, vel incolumitatis noſtrûm, de quibus hactenus nihil queſtus es, & ante omnia utilitatis tuæ propriæ cauſa, dum licet, Cæſari adſis duntaxat in exigenda pœna à percuſſoribus: id enim ſat erit: deinde ſecurus potentia fruaris, ſecuritate tibi nobíſque parta, qui nunc tam pro nobis ipſis quàm pro te ſumus ſolliciti. Ad hæc Antonius ita reſpondit, QUANTA benevolentia, quantóque favore Cæſarem vivum proſecutus ſim, intuenda ejus dignitate ad omnia pericula promptiſſimus, ſcitis ipſi qui expeditionibus ejus & rebus geſtis interfuiſtis: rurſum quanta ille me gratia, quantóque honore præ ceteris dignatus eſt, liquet vel abſque teſtibus. Neutrum horum parricidas etiam latuit, qui decreverant me quoque cum illo tollere, quaſi me ſuperſtite nunquam ſperarent ſe fore

Antonii reſponſum ad tribunos militum.

„ σοῦ τὰς φροντίδας ἐς τὴν Και„ σαρος τοῦ νέου διαφορὰν δαπα„ νῶντος, δέδιμεν εἰκότως, μὴ ἐ„ τὸν μέλλοντα, καὶ ὅσον οὔπω παρόν„ τα πόλεμον, ἡ στάσις ὑμῶν τ„ πολέμῳ συνεπιθῆται, καὶ δια„ πραχθῇ τοῖς ἐχθροῖς καθ' ἡμῶν „ ἃ βούλονται· ὧν ἐνθυμηθέντα σ„ ἀξιοῦμεν, ὁσίας τε χάριν ἐς τὸν „ Καίσαρα καὶ φειδοῦς ὑπὲρ ἡμῶ„ οὐδὲν ἐπιμεμπτῶν σοι γενομένων „ καὶ περὶ ἡμῶν αὐτοῦ σοῦ τῶν συμ„ φερόντων ἕνεκα, ἕως ἔτι δύνα„ σαι, Καίσαρι μὲν, ὅπερ ἀρκέσ„ μόνον, συνεπαμῦναι τοὺς φο„ νέας τιμωρουμένῳ, σὲ δὲ αὐτίκα „ δυναστεύειν ἐν ἀμερίμνῳ γενομένοι„ τε, καὶ ἡμᾶς γενέσθαι παρασκευά„ σαντα τοὺς ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν „ καὶ ὑπὲρ σοῦ δεδιότας. τοσαῦτα „ τοὺς ταξιάρχους εἰπόντας ὁ Ἀντώ„ νιος ὧδε ἠμείψατο, ΟΣΗ μὲν „ εὐνοίᾳ καὶ σπουδῇ πρὸς Καίσαρα „ περιόντα ἐχρώμην, φιλοκινδυ„ νότατος ἐκ πάντων ἐς τὰς ἐκ„ είνου χρείας γενόμενος, ἴστε σα„ φῶς, συστρατευσαμένοις τε καὶ „ γιγνομένοις παρατυχόντες· ὅσῃ δ' „ αὖ κἀκεῖνος εἰς ἐμὲ χάριτι καὶ „ προτιμήσει χρώμενος διετέλει, οὐ „ μαρτυρεῖν ἐμὲ δίκαιον· ἄμφω δὲ „ ταῦτα καὶ οἱ φονεῖς εἰδότες, συν„ ετίθεντο κἀμὲ Καίσαρι συνανελεῖν, ὡς ἐμοῦ περιόντος οὐ καθέ„ ξοντες

Ἴστε σαφῶς, συστρατευσαμένοις τε καὶ γιγνομένοις παρατυχόντες] Scribendum eſt συστρατευσάμενοί τε. Sed & τοῖς γιγνομένοις malim ſcribere.

Οὐ μαρτυρεῖν ἐμὲ δίκαιον.] Hæc verba, non ſonant quod habet Gelenii interpretatio, *liquet vel abſque teſtibus:* nec quod in Candidi interpretatione legimus, *non neceſſe mihi arbitror teſtari:* ſed, *non æquum eſt ut ipſe teſter*, ut non æquum eſſe dicatur quod non poteſt niſi contra decorum fieri, & quod, ſi fiat, nec habiturum ſit ullum pondus.

Ἄμφω δὲ ταῦτα καὶ οἱ φονεῖς εἰδότες, συνετίθεντο κἀμὲ Καίσαρι συνανελεῖν.] Hoc & alii hujus etiam hiſtorici teſtantur loci.

Πόθεν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

, ξοντες ὧν ἐπενόουν, καὶ ὅστις αὐ-
, τοὺς μετέπεισε τῆς γνώμης, οὐκ
, εὐνοίᾳ τῆς ἐμῆς σωτηρίας ἔπεισεν,
, ἀλλ' εὐπρεπείᾳ τυραννοκτονίας,
, ὡς μὴ δοκῶσι πολλοὺς ὥσπερ ἐχ-
, θροὺς, ἀλλ' ἕνα ἀνελεῖν ὡς τύ-
, ραννον. τίς ἂν οὖν πιστεύσειεν ἐμὲ
, Καίσαρός τε ἀμελεῖν εὐεργέτου
, μοι γεγενημένου, καὶ περιτιμᾶν τοὺς
, ἐχθροὺς ἐκείνου, καὶ τὸν φόνον ἑκόν-
, τα χαρίζεσθαι τοῖς ἐμοῖς ἐπιβού-
, λοις, ὡς οἴεται Καῖσαρ ὁ νέος;
, πόθεν οὖν αὐτοῖς ἀμνηστία τοῦ φό-
, νου καὶ ἡγεμονία; (ταῦτα γὰρ ἐπι-
, καλεῖν ἀντὶ τῆς βουλῆς ἐμοὶ βού-
, λεται) μάθετε ὡς ἐγένετο. Καί-
, σαρος ἐν τῷ βουλευτηρίῳ σφα-
,, γέντος, ἄφνω δέος ἐπέσχεν ἐκ
, πάντων δὴ μάλιστα πλεῖστον ἐμὲ
,, φιλίᾳ τε αὐτοῦ Καίσαρος, καὶ
,, ἀγνοίᾳ τοῦ ἀκριβοῦς· οὐ γάρ πω
,, τὴν συνθήκην ἑώρων, οὔτε ἐπὶ
,, ὅσοις· ὁ δὲ δῆμος ἐθορυβεῖτο, καὶ
,, οἱ σφαγεῖς σὺν μονομάχοις τὸ
,, Καπιτώλιον καταλαβόντες, ἀπ-
,, έκλειον, καὶ ἡ βουλὴ σὺν ἐκείνοις
,, ἦν, ἣ καὶ νῦν ἐστι φανερώτερον,
,, γέρα τε τοῖς ἀνελοῦσιν ὡς τυραν-
,, νοκτόνοις ἐψηφίζετο· καὶ εἰ τύ-
,, ραννος ὁ Καῖσαρ ἐφάνη, ἡμῖν
,, ὑπῆρχεν ἀπολέσθαι πᾶσιν, ὡς τυ-
,, ράννου φίλοις· ὧδε δή με ἔχοντα
,, θορύβου καὶ μερίμνης καὶ δέους, ὅτε
,, οὐκ ἦν γνώμης παράδοξον, οὐδὲ ἀπορῆσαι σκοποῦντες εὑρήσετε,

voti compotes: quod quiſquis eis diſſuaſit, non amore mei fecit id: ſed quo magis accederent ad tyrannicidarum ſpeciem, ut viderentur non tam voluiſſe inſectari multos inimicos, quàm tyrannum unum tollere. Quis igi- 548
tur crederet me Cæſari præclarè de me merito præferre inimicos illius, & cædis pœnam ultro inſidiatoribus meæ ſalutis remittere, ut opinatur Cæſar junior? Unde igitur decreta injuriarum oblivione præfecturas acceperunt? hanc enim culpam à ſenatu in me rejicitis. Audite unde. Occiſo in curia Cæſare, continuò terror invaſit ex omnibus me maximè, quippe qui & amicus eram illius, nec intelligebam rem exactius, incertus qui conſpiraſſent & quamobrem: plebs tumultuabatur: homicidæ occupato Capitolio admittebant neminem: ſenatus eis favebat, ut nunc magis compertum eſt: interfectoribus ut tyrannicidis præmia parabat decernere: id ſi ſucceſſiſſet, pereundum erat nobis omnibus, ut tyranni amicis. In ea trepidatione, metúque ac ſolicitudine quamvis non mirum eſſet me deſtitui conſilio, tamen ſi re-

Πόθεν οὖν αὐτοῖς ἀμνηστία τοῦ φόνου καὶ ἡγεμονία.] Scribendum eſt ἡγεμονίαι, id eſt præfecturæ, videlicet τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίαι, ut vocantur pag ſequente. Alioqui & ἡγεμονίαι ſine hujus genitivi adjectione, vocantur alibi: ut pagina 536. duobus locis. At ἡγεμονία erat ipſius Cæſaris, imperium Romanum tenentis. Neque tamen ſingulare ἡγεμονία de præfectura non dicitur, ſed cum adjectione: ut τὴν Κελτικὴν ἡγεμονίαν legimus pag. 562.

Ἄφνω δέος ἐπέσχεν ἐκ πάντων δὴ μάλιστα πλεῖστον ἐμὲ φιλίᾳ τε αὐτοῦ Καίσαρος.] Poſſet abeſſe vox πλεῖστον.

Ὅτε οὐκ ἦν γνώμης παράδοξον, οὐδὲ ἀπορῆσαι σκοποῦντες εὑρήσετε.] Pro his

ſi rectè rem perpendatis, intelligetis nec audaciam mihi defuiſſe in periculis, nec artes ad ſimulandum quoties opus fuit. Præcipuum erat, ut unde reliqui penderent, obſtare quominus decernerentur percuſſoribus præmia, id quod pertinaci contentione obtinui, etiam invito ſenatu parricidíſque, ſed non ſine magno meo periculo: quòd vos Cæſari ſuperſtites nequaquam tutos fore putarem, ſi ille tyrannus declararetur. Quúmque pari metu ſenatus & inimici tenerentur, ni Cæſar pro tyranno habeatur, fore ut homicidas pœna maneat, tanto contentioſius agentibus ceſſi, ut non præmia decernerentur ſed oblivio: ídque ut ipſe im-

,, ἔνθα μὲν ἔδει τόλμης, θρασύτατος
,, ἔνθα δὲ ὑποκρίσεως, εὐμήχανο
,, τὸ μὲν δὴ πρῶτον ἐκ πάντων
,, τὰ λοιπὰ συνέχον ἦν, ἀναιρεθῆ-
,, ναι τὰ γέρα τὰ ψηφιζόμενα τοῖ
,, ἀνδράσιν, ὅπερ ἀντιτάξας ἐμαυ
,, τὸν ἐγὼ τῇ τε βουλῇ καὶ τοῖς σφα-
,, γεῦσιν, ἐγκρατῶς ἔπραττον συ
,, θράσει παραβόλῳ καὶ ἐπικινδύνῳ
,, τότε μόνον ἡγούμενος ἡμᾶς τοὺ
,, Καίσαρος ἀσφαλῶς περιέσεσθαι
,, ὅταν μὴ Καῖσαρ εἶναι δόξῃ τύ-
,, ραννος· τῷ δ' αὐτῷ δέει τῶν ἐχ-
,, θρῶν καὶ τῆς βουλῆς αὐτῆς ἐχομέ-
,, νων, ὅτε μὴ Καῖσαρ εἴη τύραν-
,, νος, ἀνδροφονίας αὐτοὺς ἁλώσε-
,, σθαι· καὶ διὰ τοῦτο φολονεικού-
,, των εἶξα, τῆς ἀμνηστίας διδομένης
,, ἀντὶ τῶν γερῶν, ἵν' ὅσων ἔχρῃζον
,, ἀντιλάβοιμι. τὰ δὲ ἦν πόσα καὶ
,, πηλί-

his verbis (quæ ſermonem apertè mendoſum efficiunt) ὅτε οὐκ ἦν γνώμης παράδοξον, οὐδὲ ἀπορῆσαι σκοπ. vel iſta, vel alia eundem ſenſum efficientia ſuſpicetur fortaſſe quiſpiam ſcripſiſſe Appianum, Iſta, inquam, οὐδὲ τότε γνώμης, τὸ παράδοξον ἀπορῆσαι, σκοποῦντες εὑρήσετε. ut totus locus ita legatur, ὧδε δή με ἔχοντα θορύβου καὶ μερίμνης καὶ δέους, οὐδὲ τότε γνώμης (τὸ παράδοξον) ἀπορῆσαι, σκοπ' εὑρήσετε. Scribo autem τὸ παράδοξον, parentheſi includens: quo etiam uti modo Lucianum ſuperlativo τὸ παραδοξότατον, recordor. Alioqui poſſit etiam dici ὃ παράδοξον, vel ὃ ἐστι παράδοξον. At verò interpretes ambo negant quod hæc ſcriptura (ſi quidem eam ſequi oportet) ait: videlicet γνώμην illi permanſiſſe. Nam P. Candidus dicit *mihi ratio nulla aderat:* totum hunc locum ita vertens, *Sic mihi à tumultu, cura & timore, præpedito ratio nulla aderat. Impoſſibile quippe non timere. Id animo ſcrutantes, facilè cernetis. Una quidem ex parte, audacia incredibili opus erat, ex altera, diſſimulatione mirabili.* In qua interpretatione non immeritò quis hoc inter alia miretur, quibus Græcis verbis iſta reſpondeant, *Impoſſibile quippe non timere.* Gelenius autem ſenſum quidem ſequitur eundem in principio hujus loci, ſed in ceteris non ita labitur. *In ea trepidatione* (inquit) *metúque ac ſolicitudine, quamvis non mirum eſſet me deſtitui conſilio, tamen ſi rectè rem perpendatis, intell.* &c. Quòd ſi quis ſenſum hunc probet, oſtendam quomodo Græca verba non magna cum mutatione eum ſint admiſſura. Si enim pro his, ὅτε οὐκ ἦν γνώμης παράδοξον, iſta ſcribantur, εἴγε καὶ οὐκ ἦν γνώμης ἀπορεῖν παράδοξον, habebit lector verba quæ ſenſum illum admittant: nec verò me à ſe, quod ad illum attinet, valde diſſentientem habebit.

Ἵν' ὅσων ἔχρῃζον ἀντιλάβοιμι.] Pro his, ἵν' ὅσων ἔχρῃζον ἀντιλάβοιμι, rectius dixiſſet Gelenius, *idque ut ipſe viciſſim impetrarem quæ opus erant.*

Μάτο

πηλίκα, μήτε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Καίσαρος ἀπηλεῖφθαι τὴν ἐμοὶ μάλιστα πάντων ἡδίστην, μήτε τὴν οὐσίαν δεδημεῦσθαι, μήτε τὴν θέσιν ἐφ' ἣν νῦν οὗτος γαυριᾷ διαλελύσθαι, μήτε τὰς διαθήκας ἀκύρους γίνεσθαι, τότε σῶμα τετάφθαι βασιλικῶς, καὶ τιμὰς αὐτῷ τὰς πάλαι δεδομένας ἀθανάτους διαμενεῖν, καὶ τὰ πεπραγμένα πάντα κύρια εἶναι, καὶ τὸν ἐκείνου παῖδα καὶ τοὺς φίλους ἡμᾶς καὶ στρατηγοὺς καὶ στρατιώτας ἐν ἀσφαλεῖ γίνεσθαι σωτηρίᾳ, καὶ ἐνδόξῳ βίῳ ἀντὶ ἐπονειδίστου. ἆρ' ὑμῖν ὀλίγα ἢ σμικρὰ τῆς ἀμνηστίας τὴν βουλὴν ἀνταιτῆσαι δοκῶ; ἢ δοῦναι ἂν αὐτὰ ἡ βουλὴ χωρὶς τῆς ἀμνηστίας; ἣν μὲν δὴ καὶ καθαρῶς ἀντιδοῦναι τάδε τῶνδε ἄξιον, καὶ φείσασθαι σὺν ἀληθεῖ γνώμῃ φονέων ἀνδρῶν ὑπὲρ ἀθανάτου Καίσαρος δόξης, καὶ ἡμῶν ἀσφαλοῦς σωτηρίας· οὐ μὴν ἐγὼ μετὰ τῆσδε τῆς γνώμης ἐποίουν, ἀλλ' ἀνατιθέμενος τὴν δίκην, ἐπεὶ γέ τοι τῆς βουλῆς ἐς ἃ πρῶτα ἔχρῃζον ἐκράτησα, καὶ οἱ σφαγεῖς ὡς ἐν ἀμεριμνίᾳ μεθεῖντο, ἀνεθάρρησα, καὶ τὴν ἀμνηστίαν παρέλυον, οὐ ψηφίσμασιν ἢ δόγμασιν (οὐ γὰρ ἦν) ἀλλ' ἀσήμῳ δημοκοπίᾳ, τὸ σῶ-

petrarem quæ opus erant. At quanta & qualia? ne Cæſaris quidem nomen aboleretur, mihi omnium jucundiſſimum: ne bona ejus publicarentur: ne adoptio, qua nunc iſte inſoleſcit, irrita fieret: ut teſtamentum ejus ratum maneret: regali funere corpus ornaretur: honores ſemel ei decreti manerent in perpetuum: acta rata eſſent: filius ejus, nóſque amici, duces & milites ſalutem in tuto haberemus, & pro ignominia gloriam. Ec- 549
quid pauca hæc aut parva videntur pro oblivione à ſenatu mihi repenſa: aut conceſſurus hæc erat niſi oblivione impetrata? & hæc quidem permutatio non iniqua erat, etiamſi facta eſſet ſincerè, ſeriò venia homicidis reddita pro immortali Cæſaris gloria, próque incolumitatis noſtræ ſecuritate. Atqui non hoc animo id à me factum eſt, ſed ut differretur pœna. Certè quamprimum à ſenatu obtinui quæ volebam, homicidis jam vacuis ſolicitudine, ad priſtinam audaciam reverſus oblivionem antiquavi, non plebiſcitis aut ſenatuſconſultis, quod non licebat, ſed diſſimulanter conciliata mihi plebis benevo-

Μήτε τὴν θέσιν ἐφ' ἣν νῦν οὗτος γαυριᾷ διαλελύσθαι.] Scribo ἐφ' ᾗ.

Καὶ τιμὰς αὐτῷ τὰς πάλαι δεδομένας ἀθανάτους διαμενεῖν] Malim διαμένειν.

Ἆρ' ὑμῖν ὀλίγα ἢ σμικρὰ τῆς ἀμνηστίας τὴν βουλὴν ἀνταιτῆσαι δοκῶ.] Ita dicit hîc ἀνταιτῆσαι, ut in fine præcedentis paginæ ἀντιλάβοιμι, eodem videlicet modo præpoſitione ἀντι utens. Atque hoc participium *repenſa*, quo utitur interpres, potius infinitivo ἀντιλαβεῖν quàm huic ἀνταιτῆσαι reſpondet. Et cum his, ἢ δοῦναι ἂν αὐτὰ ἡ βουλὴ, non dubium eſt quin ὑπακούεσθαι debeat δοκεῖ.

Αὐτίκα

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

nevolentia, prolato in forum velut ad ſepulturam corpore Cæſaris, detectíſque vulneribus quiritando & cruentam perfoſſámque veſtem oſtentando, virtutibúſque illius & inprimis charitate erga patriam, commemorandis, movendo affectus multitudinis, ad hæc deplorando ut cæſum, & precibus invocando ut cælitem: his enim factis dictiſque irritata plebs ignem accendit, & nihil morata oblivionem, cum in ædes inimicorum immiſit, ipſos Urbe expulit. Hoc autem invito dolentéque ſenatu eſſe factum ſtatim apparuit, dum me criminantur ut plebis captatorem, dum homicidas cum poteſtate mittunt in provincias, Brutum verò ac Caſſium in Syriam & Macedoniam, magnis refertas exercitibus: juſſos properè & ante præſtitutum tempus ſuccedere annonæ prætextu. Ibi ego magis etiam timebam nullo proprio munitus exercitu, ne tot armatis inermes objiceremur, præſertim quum collega eſſet mihi ſuſpectus & ſemper diſcors, quíque videri vellet conjurationis conſcius, ut qui die cædis in Urbe eſſe curaverit. In tam dubio rerum noſtrarum ſtatu, cupiens exarmare adverſarios, & eorum

„ μα τοῦ Καίσαρος ἐπὶ προφά „ τῆς ταφῆς ἐς τὴν ἀγορὰν ἐκφέρω „ καὶ τὰ τραύματα ἀπογυμνῶν, „ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν ἐσθῆτ „ ἐπιδεικνὺς ᾑμαγμένην τε καὶ κα „ τακεκομμένην, καὶ τὴν ἀρετὴ „ καὶ τὸ φιλόδημον αὐτοῦ παλιλλο „ γῶν ἐκπαθῶς ἐν μέσῳ, καὶ ὀδυ „ ρόμενος μὲν ὡς ἀνῃρημένον, κα „ καλῶν δ' ὡς θεόν. ταῦτα γα „ μου τὰ ἔργα καὶ ῥήματα ἠρέθι „ τὸν δῆμον, καὶ τὸ πῦρ ἧψε μετ „ τὴν ἀμνηστίαν, καὶ ἐς τὰς οἰκία „ τῶν ἐχθρῶν ἔπεμψε, καὶ τοὺς ἄν- „ δρας ἐξέβαλε τῆς πόλεως. τοῦτ „ δ' ὅπως ἀντιπρασσούσης καὶ λυ „ πουμένης τῆς βουλῆς ἐγένετο, αὐ „ τίκα ἔδειξαν ἐμὲ μὲν αἰτιώμενο „ τῆς δημοκοπίας, τοὺς δὲ φονέα „ ἐκπέμψαντες ἐπὶ τὰς τῶν ἐθνῶ „ ἡγεμονίας, Βροῦτον δὲ καὶ Κάσσιο „ ἐς Συρίαν καὶ Μακεδονίαν, αἳ με- „ γισται μεγάλων στρατῶν ἦσαν, ἐπεί- „ γεσθαι, καὶ πρὸ τοῦ δεδομένου χρόνου „ διδάξαντες ἐπὶ προφάσει φροντί- „ δος σίτου, ἕτερον δή με δέος ἔ- „ τι μεῖζον ἐπελάμβανεν οὐκ ἔχον- „ τά πω στρατὸν ἴδιον οὐδένα, μὴ „ πρὸς ἐνόπλους τοσούσδε ἄνοπλοι „ καθιστώμεθα, καὶ ὁ συνάρχος ὕ- „ ποπτος ὢν, ἐμοί τε διάφορος „ ὢν αἰεί, καὶ ὑποκρινόμενος ἐπι- „ βουλεῦσαι τῷ Καίσαρι καὶ τὴν ἡ- „ μέραν τοῦ φόνου γενέσθαι ἐν τῇ πό- „ λει πθέμενος· ὧδε δὲ διαπορῶν, „ καὶ ἐπειγόμενος ἐξοπλίσαι τοὺς πολεμίους, καὶ ἐς ἡμᾶς ἀντ' ἐκείνων „ τὸ

Αὐτίκα ἔδειξαν ἐμὲ μὲν αἰτιώμενον τῆς δημοκοπίας.] Scribendum αἰτιώμενοι.

Καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ φόνου γενέσθαι ἐν τῇ πόλει πθέμενος.] Suſpectum eſt particip. πθέμενος. P. Candidus ita locum hunc reddit, *& in die necis ut in urbe adeſſet ſtatuiſſe.*

τὰ ὅπλα μετενεγκεῖν, Ἀμάτιον ἔκτεινα, καὶ κατεκάλεσα Πομπήιον, ἵνα τοῖσδε αὖθις ἁλοῦσα ἡ βουλὴ πρός με μεταθοῖτο· καὶ οὐδ' ὡς αὐτῇ πιστεύων, ἔπεισα Συρίαν αἰτεῖν τὸν Δολοβέλλαν οὐ παρὰ τῆς βουλῆς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ δήμου νόμῳ, καὶ συνέπραξα αἰτοῦντι, ἵνα τοῖς τε σφαγεῦσι Δολοβέλλας ἐχθρὸς ἀντὶ φίλου γένοιτο, καὶ τοῖς βουλευταῖς αἰσχρὸν ᾖ μετὰ Δολοβέλλαν ἀντειπεῖν ἐμοὶ περὶ Μακεδονίας· οὐ μέντ' ἂν οὐδ' ὡς μοι Μακεδονίαν ἔδοσαν, οὐδ' ἐπὶ Δολοβέλλᾳ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ στρατιάν, εἰ μὴ τὴν στρατιὰν προμεθῆκαν τῷ Δολοβέλλᾳ, ὡς Συρίαν καὶ τὰ ἐς Πάρθους διαλαχόντι. τοὺς δ' αὖ περὶ τὸν Κάσσιον οὔτε Μακεδονίαν ἀφείλοντο ἄν, οὔτε Συρίαν, μὴ ἕτερα αὐτοῖς ἐς ἀσφάλειαν ἀντιλαβόντες ἔθνη· δεῆσαν οὖν ἀντιδοῦναι, θεάσασθε οἷα ἀνθ' οἵων καὶ ὡς στρατοῦ γυμνὰ ἐδόθη, Κυρήνη τε καὶ Κρήτη, ὧν καὶ οἱ ἐχθροὶ καταφρονοῦσιν οὐκ ἀσφαλῶν σφίσιν ὄντων, καὶ ἐς τὰ ἀφῃρημένα βιάζονται. οὕτω μὲν δὴ καὶ ὁ στρατὸς ἐς Δολοβέλλαν μετενήνεκτο ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν τέχναις καὶ μηχαναῖς καὶ ἀντιδόσεσιν ἑτέρων· οὐ γάρ πω τῶν ὅπλων φανέντων, ὑπὸ τοῖς νόμοις ἔδει πράσσειν. γεγενημένων δὲ τῶνδε, καὶ τῶν ἐχθρῶν ἕτερον στρατὸν ἀγειράντων, ἔδει μοι τοῦ περὶ τὴν

arma nobis uſurpare, Amatium occidi, revocavíque Pompeium, ut hoc modo rurſus devinctus ſenatus in partes meas tranſiret: ac
ne ſic quidem ei fidens, perſuaſi 550
Dolobellæ ut Syriam non ab ipſo ſed à populo peteret, petentíque favi, ut homicidis ex amico inimicus redderetur, & ſenatum puderet poſt rationem collegæ habitam, me repulſam pati de Macedonia. Attamen ne tum quidem eam dediſſent mihi, vel poſt Dolobellam, propter exercitum qui erat in ea, niſi prius eum collegæ attribuiſſent, cui cum Syria decretum fuerat bellum Parthicum. Sed neque Caſſianis abſtuliſſent vel Syriam vel Macedoniam, niſi illis ſecuritatis cauſa proſpectum fuiſſet de aliis loco ademptarum provinciis. Id quum opus eſſet facere, videte quales pro qualibus datæ, Cyrenenſis & Cretenſis, nudæ præſidiis, quibus contemptis inimici quaſi parum ſibi tutis, ademptas conantur per vim invadere. Atque ita exercitus imperium ab inimicis ad Dolobellam tranſlatum eſt, artibus & aſtu atque permutatione. nondum enim prolatis armis, oportebat abuti legibus. Poſthæc inimicis novos delectus habentibus, opus mihi erat legionibus Macedonicis, ſed occaſio

Μὴ ἕτερα αὐτοῖς ἐς ἀσφάλειαν ἀντιλαβόντες ἔθνη.] Immo ἀντιδόντες ut ſcribatur rationi conſentaneum eſt. Alioqui non ἀντιλαβόντες ſed ἀντιλαβόντας ſcribendum fuiſſet, abſque illo dativo αὐτοῖς.

Ὧν καὶ οἱ ἐχθροὶ καταφρονοῦσιν οὐκ ἀσφαλῶν σφίσιν ὄντων] Veriſimile eſt ſcriptum fuiſſe, ὡς οὐκ ἀσφ.

Ἀπιστου-

occaſio deerat: & rumores increbuerant, vaſtari à Getis Macedoniam: quod quia non credebatur, miſſis qui rem explorarent, legem tuli de dictatura, nequis eam vel nominet, vel decernat, vel oblatam accipiat. Qua re maxime deliniti dederunt mihi exercitum, ac tum demum viſus ſum mihi par eſſe adverſariis, non his manifeſtis, ut putat Cæſar, ſed aliis tum pluribus tum potentioribus, & latere adhuc volentibus. His rebus confectis reliquus ſupererat mihi unus homicidarum hærens lateri Decimus Brutus, opportunæ provinciæ magnóque exercitui præfectus: quem ego ſciens audaciorem, ut honeſto prætextu privarem Gallia, pollicebar pro ea Macedoniam, deductis inde legionibus. Indignante verò ſenatu, ut cui ſubolerent inſidiæ, multíſque, ut ſcitis, per literas multa Decimo ſignificantibus & conſules deſignatos mecum com-
551 mittere parantibus, ego jam audacius ſtatui; provinciam quidem poſthabito ſenatu per rogationem à populo accipere, exercitum verò è Macedonia Brundi-

,, Μακεδονίαν στρατοῦ, καὶ περὶ
,, σεως ἠπόρουν· φήμη δὲ κατέκη-
,, ψε Γέτας Μακεδονίαν πορθεῖν·
,, ἀπιστουμένοις δὲ καὶ ταύτης,
,, ἐπισκεψομένων ἀπεσταλμένων ἐς-
,, ηγησάμην ἐγὼ περὶ τῆς δικτά-
,, τορος ἀρχῆς μὴ ἐξεῖναι μήτε εἰ-
,, πεῖν, μήτε ἐπιψηφίσαι, μήτε
,, λαβεῖν διδομένην· ᾧ δὴ μάλιστα
,, ὑπαχθέντες ἔδοσάν μοι τὸν στρα-
,, τὸν, καὶ ἐγὼ τό τε πρῶτον ἐμαυ-
,, τὸν ἡγησάμην ἰσόπαλον εἶναι τοῖς
,, ἐχθροῖς, οὐ τοῖς δὲ τοῖς φανερ[οῖς],
,, ὡς οἴεται Καῖσαρ, ἀλλὰ τοῖς πο[λλοῖς]
,, σί τε καὶ δυνατωτέροις, καὶ ἀ[φα]-
,, νέσιν ἔτι εἶναι θέλουσι. Τοιαῦτα δ'
,, ἐργασαμένῳ μοι ἕτερος τῶν σφα-
,, γέων ἔλιπεν ἐν πλευραῖς Β[ροῦ]-
,, τος ὁ Δέκιμος, ἡγούμενος ἐ[πι]-
,, ὅδε χώρας ἐπικαίρου καὶ στρατ[οῦ]
,, πολλοῦ, ὃν ἐγὼ καὶ θρασύτερον εἰ-
,, δὼς, τὴν Κελτικὴν ἀφῃρούμ[ην]
,, ἐς εὐπρέπειαν ἔτι τῆς βουλῆς, Μα-
,, κεδονίαν ὑπισχνούμενος ἀντιδώ-
,, σειν γυμνὴν στρατοῦ γινομένην. ἀγα-
,, νακτούσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ τ[ὴν]
,, ἐνέδραν ἤδη καθορώσης, καὶ ἴστε
,, καὶ ὅσα Δεκίμῳ πολλῶν γραφόντ[ων]
,, καὶ ἐπαλειφόντων ἤδη τοὺς μετ' ἐ[μὲ]
,, ὑπάτους, ἐγὼ θρασύτερον ἔτι
,, μὲν ἔθνος ἀντὶ τῆς βουλῆς νόμῳ π[α]-
,, ρὰ τοῦ δήμου λαβεῖν ἐπενόησα, τὸν
,, στρατὸν ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ἐς

Βρεντ

Α'πιστουμένοις δὲ καὶ ταύτης.] Scribendum eſt ἀπιστουμένης.

Ταῦτα δ' ἐργασαμένῳ μοι ἕτερος τῶν σφαγέων ἔλιπεν ἐν πλευραῖς Βροῦτος ὁ Δέκιμος.] Aliud quàm ἔλιπεν aut ἔλειπεν ſcriptum ab Appiano fuiſſe perſuaſum habeo. Potius certè conſuetudo Græci ſermonis poſceret ut ἐλείπετο ſcriberetur. Videat tamen lector an aliquid aptius conjectura poſſit aſſequi ex hac P. Candidi interpretatione, *in lateribus adhuc hærebat.*

Καὶ ἐπαλειφόντων ἤδη τοὺς μετ' ἐμὲ ὑπάτους.] Sic verbo ἐπαλείφειν alibi utitur. P. Candidus vertit hic *concitare*,

Κα

Βρεντέσιον ἐπέρων, ὡς χρησόμενος δὴ ἐς τὰ ἐπείγοντα, καὶ σὺν θεοῖς εἰπεῖν, χρησόμεθα, ὡς ἂν αἱ χρεῖαι καλῶσιν· οὕτως ἐκ πολλοῦ δέους τοῦ πρὶν ἡμᾶς ἐπισχόντος, μετεβαλόμεθα ἔς τε ἀσφάλειαν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἐγκρατῆ, καὶ ἐς θάρσος ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς, ὧν ἐκφανέντων ἀνεφάνη καὶ ἡ τῶν πλεόνων ἐς τοὺς πολεμίους σπουδή. ὁρᾶτε γὰρ ὅση μὲν αὐτοῖς ἐστὶ μεταμέλεια τῶν ἐψηφισμένων, ὅσος δὲ ἀγὼν ἀφελέσθαι με τὴν Κελτικὴν ἤδη δεδομένην. ἴστε ἃ γράφουσι Δεκίμῳ, καὶ ὅσα τοὺς ὑπάτους μετ' ἐμὲ πείθουσι περὶ τῆς Κελτικῆς μεταψηφίσασθαι, ἀλλὰ σὺν θεοῖς τε πατρῴοις, καὶ σὺν εὐσεβεῖ γνώμῃ, καὶ σὺν ταῖς ἡμετέραις ἀνδραγαθίαις, μεθ' ὧν καὶ ὁ Καῖσαρ ἐκράτει, ἀμυνοῦμεν αὐτῷ, τῷ τε σώματι ἐπεξιόντες, καὶ τῇ γνώμῃ βοηθοῦντες. ταῦτά μοι γιγνόμενα μὲν, ὦ συστρατιῶται, ἔτι ἐχρῆζον ἀπόρρητα εἶναι, γενόμενα δ' ἐξενήνεκται πρὸς ὑμᾶς, οὓς ἐγὼ καὶ ἔργου καὶ λόγου κοινωνοὺς ἅπαντας τίθεμαι, καὶ τοῖς ἄλλοις, εἴ τινες αὐτὰ οὐ συνορῶσι, μεταφέρετε, πλὴν μόνου Καίσαρος ἀχαρίστως ἐς ἡμᾶς ἔχοντος. Τοιαῦτα τοῦ Ἀντωνίου διεξιόντος, πάση τοῖς ταξιάρχαις αὐτὸν ἅπαντα μεὶ ἔχθρας ἀκολούθους ἐς τοὺς ἀν-

ſium, tranſportare, utendum ad res neceſſarias: quo etiam utar diis volentibus, ad quæcunque opus fuerit. Sic ex magno timore priſtino ad certam ſecuritatem rediimus, atque inſuper ad audendum contra inimicos, qui poſtquam extiterunt, apparuit ſimul ſtudium erga eos multorum. Videtis enim quàm eos præteritorum ſenatuſconſultorum pœniteat, quanta contentione hoc agant, ut ſemel conceſſa mihi adimatur Gallia: ſcitis quid ſcribant Decimo, quid conſulibus deſignatis ſuadeant, de mutando S.C. quod ad eam provinciam attinet. Ego verò diis hujus urbis præſidibus meáque pietate fretus, & fortitudine veſtra, qua Cæſar ſemper victor evaſit, operam dabo ne inultum eum ſinamus, quantum vel virium vel conſilii nobis ſuppetit. Hæc conſilia, commilitones, celari hactenus oportuit, quæ nunc apud vos proferuntur, quos ego & rerum gerendarum & conſiliorum meorum arbitros facio, volóque communicetis aliis qui eadem perſpiciunt, excepto uno Cæſare, cujus ingratitudinem ſenſimus. His verbis perſuaſum eſt præfectis militum, omnia pertinaci erga paricidas odio facta ad

Καὶ ὅσα τοὺς ὑπάτους μετ' ἐμὲ πείθουσι περὶ τῆς Κελτικῆς μεταψηφίσασθαι] cribendum μεταψηφίζεσθαι.

Καὶ σὺν τῇ ἡμετέραις ἀνδραγαθίαις.] Legit ὑμετέραις Gelen. at ἡμετέραις Candidus, quantum quidem ex utriuſque interpretatione judicari poteſt. d lectio illa modeſtiæ convenit, ideóque magis placet. Nec vero minus ctè iſta, σὺν θεοῖς, & σὺν εὐσ' γνώμῃ, & σὺν τῇ ὑμετ. ἀνδρ. reddide- s, *deorum ope, & pietatis, ac veſtra fortitudinis.*

Ἤ πάν-

Cæſar & Antonius per tr. militum iterum redeunt in gratiam in Capitolio.

ɛta ad circumveniendum ſenatum: nihilo ſecius pervicerunt ut reconciliaretur Cæſari, redieruntque ambo in gratiam in Capitolio. Nec ita multo pòſt Antonius ſatellites aliquot in amicorum conſiſtorio ſtatuit, tanquam operam ad ſe tollendum pollicitos Cæſari, ſive calumnia fuit hæc, ſive re vera id credidit: ſive, quia miſſos quoſdam circa exercitus cognoverat, inſidiis peti ſuum corpus putabat. Quod ubi vulgo innotuit, tota urbe tumultuatum eſt magna indignatione: pauci enim qui altius rem introſpexerant, intelligebant, Antonium, quamvis iniquum Cæſari, conferre tamen plurimum, quòd formidini eſſet per-
552 cuſſoribus: quo ſublato illos nihil non auſuros, preſertim adjuvante ſenatu. Et hæc quidem erat prudentiorum conjectura: ſed major pars videns quotidie Cæſarem detrimenta pati & injurias, facilius credebat calumniis, quòd indignum ac neſarium videretur, Antonium in ſummo magiſtratu de vita periclitari. Tum Cæſar & ad hos excurrit furibundus, imò ſibi Antonium inſidias ſtruere vociferans, quando alienaret à ſe populum, cujus ipſe favore hactenus ſubſiſteret: procurrénſque ad fores Antonii hæc eadem clamitabat, deos obteſtans, & diris ſe devovens, ſimúlque judices poſtulans. Qúumque nemo prodiret, Tuos, inquit, amicos arbitros facio: & cum dicto conatus eſt irrumpere. Sed rurſum r

δροφόνους ἐπιτεχνάζοντα τῇ βου
πεποιηκέναι· ἠξίουν δὲ καὶ ὡς τ
Καίσαρι συναλλαγῆναι, καὶ π
σαντες αὐτοὺς, συνήλλασσον αὐ
ἐν τῷ Καπιτωλίῳ. οὐ πολὺ δὲ ὕς
ερον ὁ Ἀντώνιος τῶν σωματοφυλακ
τινὰς ἐς τοὺς φίλους παρήγαγεν,
ὑπηρέτας γενομένους ἐπιβουλεύοντ
αὐτῷ τοῦ Καίσαρος, εἴτε συκοφα
τῶν, εἴτε τῷ ὄντι νομίσας, εἴτε π
ρὶ τῶν εἰς τὰ στρατόπεδα περιπεμ
φθέντων πυθόμενος, καὶ τὴν ἐς
ἔργον ἐπιβουλὴν μεταφέρων ἐς
σῶμα, ὅ τε λόγος ἐκδραμὼν, α
τίκα θόρυβον ἤγειρε πάνδημον,
ἀγανάκτησις ἦν. ὀλίγοι μὲν γὰρ,
τι λογισμοῦ βαθέος ἦν, ᾔδεσ
Καίσαρι συμφέρειν Ἀντώνιον κ
βλάπτοντα ὅμως περιεῖναι, ἐπιφ
βον ὄντα τοῖς φονεῦσιν· ἀποθανόντ
γὰρ ἀδεέστερον ἐκείνους ἅπασιν ἐπ
τολμήσειν, βοηθουμένους μάλιστα
πὸ τῆς βουλῆς. ὧδε μὲν εἴκαζον οἱ συ
ετώτεροι· τὸ δὲ πλέον ὁρῶντες ο
καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ Καῖσαρ
βριζόμενός τε καὶ ζημιούμενος π
χοι, οὐκ ἄπιστον ἐτίθετο τὴν διαβ
βολὴν, οὐδὲ ὅσιον ἢ ἀνεκτὸν ἐνόμ
ζον Ἀντώνιον ὑπατεύοντα ἐς τὸ σ
μα ἐπιβεβουλεῦσθαι· ὁ δὲ Καῖσ
καὶ πρὸς οὕτως ἔχοντας ἐξέτρεχε σ
ὀργῇ μανιώδει, καὶ ἐβόα αὐτὸς ἐπ
βουλεύεσθαι πρὸς Ἀντωνίου ἐς τὴ
παρὰ τῷ δήμῳ φιλίαν ἔτι οἱ μον
οὖσαν, ἐπί τε τὰς θύρας τοῦ Ἀντω
νίου δραμὼν, τὰ αὐτὰ ἐβόα, κα
θεοὺς ἐμαρτύρετο, καὶ ἀρὰς ἠρᾶ
πάσας, καὶ ἐς δίκην ἐλθεῖν προ
καλεῖτο. οὐδενὸς δὲ προϊόντος, Ε
„ τοῖς φίλοις, ἔφη, δέχομαι το
„ σοῖς κεχρῆσθαι· καὶ εἰπὼν, ἐπέτρ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

εν ἔσω· κωλυθεὶς δὲ αὖθις, ᾤμωζε, ἐλοιδορεῖτο αὐτῷ, καὶ τοῖς περὶ θύρας ἠγανάκτει κωλύουσι τὸν Ἀντώνιον λεγχθῆναι· ἀπιών τε, τὸν δῆμον ἐμαρτύρετο, εἴ τι πάθοι, πρὸς Ἀντωνίου δολοφονεῖσθαι. λεγομένων δὲ τῶνδε σὺν πάθει πολλῷ, μετέπιπτε ὁ πλῆθος, καί τις αὐτοῖς τῆς πρὶν δόξης μετάνοια ἐνεγίγνετο· εἰσὶ δὲ καὶ τότε ἀπιστοῦντες ὤκνουν ἑκατέρῳ τὸ πιστὸν νέμειν· καί τινες ὑπώερσιν ἀμφοῖν τὰ γινόμενα διεβάλλον εἶναι, συνθεμένων μὲν ἄρτι ἐν ἱερῷ, μηχανωμένων δὲ ταῦτα ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς· οἱ δὲ αὐτὰ τὸν Ἀντώνιον ἡγοῦντο ἐπινοεῖν εἰς ἀφορμὴν φρουρᾶς πλείονος, ἢ ἐς ἀλλοτρίωσιν τῶν κληρουχιῶν Καίσαρι.

Ὡς δὲ τῷ Καίσαρι ὑπὸ τῶν κρύφα ἀπεσταλμένων ἀπηγγέλθη τὸν ἐν Βρεντεσίῳ στρατὸν καὶ τοὺς ἀπῳκισμένους ἐν ὀργῇ τὸν Ἀντώνιον ἔχειν ἀμελοῦντα τοῦ Καίσαρος φόνου, καὶ σφᾶς ἐπικουρήσειν, ἂν δύνωνται, μὲν Ἀντώνιος ἐς τὸ Βρεντέσιον ἐξῄει διὰ τάδε. δείσας δὲ ὁ Καῖσαρ μὴ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐπανελθὼν ἀφρούρητον αὐτὸν λάβοι, χρήματα φέρων, εἰς Καμπανίαν ᾔει, πείσων τὰς πόλεις οἱ στρατεύεσθαι τὰς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ᾠκισμένας· καὶ ἔπεισε Καλατίαν πρώτην, ἐπὶ δὲ ἐκείνῃ καὶ Σίλιον, δύο τάσδε Καπύης ἑκατέρωθεν· ἐπιδοὺς δὲ ἑκάστῳ δραχμὰς πεντακοσίας, ἦγεν ἐς μυρίους ἄνδρας, οὔτε ὡπλισμένους ἐντελῶς, οὔτε συντεταγμένους πω κατὰ ἴλας, ἀλλ' ὡς ἐς μόνην τοῦ σώματος φυλακὴν ὑφ' ἑνὶ σημείῳ· οἱ δὲ ἐν ἄστει

preſſus, convitia jaciebat in eum cum gemitu, iratus excludentibus, ne coargueretur Antonius: moxque diſcedens populum teſtabatur, ſi quid ſibi accidiſſet, id imputandum cruentis inſidiis Antonii. Ad has miſerabiles voces vulgus mutavit animum, prioris opinionis pœnitens. Nec deerant qui ambigerent utri credendum eſſet: alii criminabantur utrumque fingere hæc in perniciem inimicorum, quando inter ipſos recens ſarta ſit gratia: rurſum alii credebant, hoc, commentum Antonii, ut hac occaſione augeret ſuum ſatellitium, aut alienaret veteranos à Cæſare.

Cui poſtquam occultè renuntiatum eſt, tum legiones Brundiſium advectas, & tum veteranos in colonias diviſos, indignari quòd Antonius inultam ſineret necem Cæſaris, pollicerique operam ſuam ad hoc pro viribus: conſul ea de cauſa Brundiſium profectus eſt. Cæſar autem veritus ne ille cum exercitu reverſus ſe opprimeret deſtitutum præſidio, cum pecuniis properavit in Campaniam, veteranos à patre in colonias deductos ad ſuam militiam revocaturus. Móxque primam ad ſe pellexit Calatiam, dein Caſſilinum, ſitas ex utroque latere Capuæ: repræſentatíſque in ſingulos quingentis ſeſtertiis, contraxit circiter decem millia virorum, neque juſta armatura inſtructorum, neque digeſtorum in militares ordines, 553
omnes ſub uno ſigno ductans tanquam ſatellitium. At urbani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

territi redeunte cum exercitu Antonio. ubi audierunt & Cæſarem adventare cum alio, partim duplicaverunt metum, partim libenter id acceperunt, quaſi uſuri Cæſare contra Antonium, alii qui viderant eos in Capitolio rediiſſe in gratiam, fictè hæc fieri putabant: mutuáſque præſtari operas, ut Antonius potiretur cupita potentia, Cæſar de parricidis pœnas ſumeret. In hac trepidatione Carnutius tribunus plebis inimicus Antonio, Cæſari verò amicus, huic obviam profectus, & ejus voluntate cognita, renuntiavit populo Antonium profeſſis inimicitiis à Cæſare peti, & oportere metu tyrannidis hunc contra illum aſciſci in ſocietatem, quando nullus alius præſtò ſit exercitus. His dictis introduxit Cæſarem, qui tum ad Martis ſecundo ab Urbe lapide diverterat: ille ad ædem caſtrorum ſe contulit, quam mox veterani circumſteterunt cum occultis pugionibus. Ibi prior Carnutius pro concione invectus eſt in Antonium: mox ipſe renovabat patris memoriam, injurias ab Antonio acceptas commemorans, propter quas contraxiſſet exercitum, ut eſſet tutior: pollicebatúrque patriæ operam & obſequium, & in aliis rebus omnibus, & in præſens contra Antonium. His dictis approbatis, concione digreſſa, milites qui diverſum putarant, ſe veniſſe ut Cæſar cum Antonio rediret in gratiam, aut certè ad cuſtodiam Cæſaris & ultionem de percuſſo

Carnutius tr. pl. amicus Cæſaris.

Invehitur in Antonium.

τὸν Ἀντώνιον δεδιότες μετὰ στρατιᾶς
πανιόντα, ὡς ἐπύθοντο καὶ τὸν Κα
σαρα μετ' ἑτέρας προσιέναι, οἱ
διπλασίως ἐδεδίεσαν, οἱ δ' ι
χρησόμενοι κατ' Ἀντωνίου Καίσαρ
ἠσμένιζον, οἱ δὲ αὐτῶν τὰς ἐν τ
Καπιτωλίῳ διαλλαγὰς ἑωρακότες
ὑπόκρισιν ἐνόμιζον εἶναι τὰ γιγν
μενα, καὶ ἀντίδοσιν Ἀντωνίῳ μὲν δ
ναστείας, Καίσαρι δὲ τῶν φονέων. ο
δὲ δὴ αὐτῶν θορυβουμένων Καρνο
τος ὁ δήμαρχος ἐχθρὸς ὢν Ἀ
τωνίῳ, καὶ παρ' αὐτὸ Καίσαρι φ
λος, ὑπαντήσας τῷ Καίσαρι, καὶ τ
γνώμην ἐκμαθὼν, ἀπήγγελλε τ
δήμῳ μετ' ἔχθρας Ἀντωνίου σα
φοῦς ἐπιέναι τὸν Καίσαρα, καὶ χρ
ναι δεδιότας Ἀντώνιον ἐπὶ τυραννι
τόνδε προσεταιρίσασθαι, στρατ
ἄλλον οὐκ ἔχοντας ἐν τῷ παρόντ
τοῦτα δ' εἰπὼν, εἰσῆγε τὸν Κα
σαρα αὐλισάμενον περὶ τοῦ ἄστεο
ἀπὸ σταδίων πεντεκαίδεκα ἐν τῷ
Ἄρεος ἱερῷ. * ὡς δὲ εἰσῆλθοι
ὁ μὲν εἰς τὸν νεὼν τῶν Διοσκούρω
παρῆλθε, καὶ τὸν νεὼν περιέστησα
οἱ στρατευόμενοι ξιφίδια ἀφανῆ
περιεζωσμένοι Καρνοῦτος δὲ πρό
τερον ἐδημηγόρει κατὰ τοῦ Ἀντωνίου·
ὁ δὲ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοὺς ὑπεμίμνη
σκε, καὶ ὧν αὐτὸς ὑπὸ Ἀντωνίου πα
θοι, δι' ἃ καὶ τόνδε τὸν στρατὸν ἐς φυ
λακὴν εἴη συνειλεγμένος· ἔφη τ
ἐς πάντα τῆς πατρίδος ὑπηρέτης
κατήκοος ἔσεσθαι, καὶ ἐς τὰ νῦν πρὸ
Ἀντώνιον ἑτοίμως. ὧδε δ' εἰπόντο
αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκκλησίαν διαλύσαντ
τος ἐπὶ τῷδε, ὁ στρατὸς ἡγούμενο
ἐς τὸ ἐναντίον ἐπὶ διαλλαγαῖς Ἀν
τωνίου τε καὶ Καίσαρος ἀφῖχθαι,
ἐς μόνην γε φυλακὴν τοῦ Καίσαρος

καὶ τοῦ

ῃ τῶν φονέων ἄμυναν, ἤχθοντο τῇ τῶν Ἀντωνίου περιαγορεύσει, στρατηγοῦ τε σφῶν γεγονότος, καὶ ὄντος ὑπάτου· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐπανελθεῖν τουν ἐς τὰ οἰκεῖα ὡς ὁπλισόμενοι, γὰρ ἄλλων ἢ τῶν ἰδίων ὅπλων ἀνέχεσθαι· οἱ δὲ καὶ τὸ ἀληθὲς ὑπέφαινον. ὁ δὲ Καῖσαρ ἠπόρητο μὲν, εἰς τὸ ἐναντίον ὧν προσεδόκησε μετενεχθείς, ἐλπίσας δ᾽ αὐτῶν πειθοῖ μᾶλλον, ἢ βίᾳ περιέσεσθαι, συνεχώρει ταῖς προφάσεσι, καὶ τοὺς μὲν πὶ τὰ ὅπλα ἔπεμπε, τοὺς δὲ ἁπλῶς ἐς τὰ οἰκεῖα· πάντας δ᾽ ἐπικρύπτων τὴν ἀχθηδόνα ἐπῄνει ς συνόδου, καὶ ἐδωρεῖτο ἑτέραις δωρεαῖς, καὶ δαψιλέστερον ἔτι ἀμείψασθαι ἔλεγεν αἰεὶ χρώμενος εἰς τὰ συμβαίνοντα, ὡς πατρικοῖς φίλοις μᾶλλον, ἢ στρατιώταις. χιλίους μὲν ἢ μόνους ἢ τρισχιλίους τάδε λέγων, ἐπέκλασεν ἐκ μυρίων οἱ παραμένειν (διαφέρονται γὰρ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ) οἱ δὲ λοιποὶ τότε μὲν ξῄεσαν· ἀνεμιμνήσκοντο δ᾽ αὐτίκα γεωργίας τε πόνων, καὶ κερδῶν στρατείας, καὶ λόγων τῶν Καίσαρος, καὶ εὐπειθείας αὐτοῦ πρὸς ἃ βούλοντο, καὶ χαρίτων ὧν τε εἰλήφεσαν καὶ ὧν ἤλπιζον ἔτι λήψεσθαι· ἷόν τε ὄχλος ἀγχώμαλος, μετενόουν, καὶ τῆς προφάσεως ἐς εὐπρέπειαν ἐπιβαίνοντες, ὡπλίζοντο, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπανῄεσαν. ὁ δ᾽ ἤδη μετὰ χρημάτων ἄλλων τήν τε Ῥάβενναν καὶ τὰ ἀγχοῦ πάντα περιῄει, στρατολογῶν ἑτέρους ἐφ᾽ ἑτέροις, καὶ πάντας ἐς Ἀρήτιον ἔπεμπεν. Ἀντωνίῳ δ᾽ ἀφῖκτο μέσον ς τὸ Βρεντέσιον ἐκ πέντε τῶν ἐν

ribus, ægrè ferebant pollicitum operam contra Antonium, ducem quondam ſuum, tunc verò conſulem. Horum aliqui petebant reditum ad ſuos tanquam arma paraturi, non enim ſe poſſe ferre alia quàm quibus aſſueviſſent: alii verò id quod erat præ ſe ferebant. Cæſar ut vidit rem in diverſum cedere, turbatus nonnihil, ſperans tamen verbis potius quàm vi ſe traducturum eos
in ſuam ſententiam, petita con- 554
ceſſit, alteros ad arma paranda mittens, alios domum ſimpliciter: diſſimulatóque dolore laudavit eos quòd ſe deduxiſſent, denuóque donatis promiſit poſthac liberaliorem gratiam: quandoquidem in quavis neceſſitate illis mallet uti, nempe amicis paternis, quàm alio milite. His verbis ex decem M. tantum M. (vel, ut alii produnt M M M.) flexi permanſerunt cum eo: ceteri tunc quidem abierunt: ſed mox reputando labores agriculturæ & lucra militiæ, tum promiſſa Cæſaris & facilitatem in concedendo quæ poſtulaverant, & gratiam tam redditam ſibi quam ſperatam in poſterum, ut ſunt mores vulgi mutabiles, pœnitentia ducti, honeſtam occaſionem arripuerunt, & quaſi in hoc tantùm diſceſſiſſent ut ſe armarent, cum armis ultro ad eum reverſi ſunt: qui jam Ravennam & propinqua loca obeundo cum alia pecunia, continuatis delectibus in dies augebat copias, juſſas coire ad Aretium. Interea Brundiſium è v.

Cæſar ab exercitu deſeritur.

Exercitus ultro ad Cæſarem redit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Macedonicis legionibus quatuor venerunt ad Antonium; quæ incuſantes eum ob ceſſationem in perſequendis homicidis, ſine acclamationibus deduxerunt ad tribunal, quaſi rationem auditurí ante omnia. Id ſilentium ille iniquo animo ferens, non continuit ſe quin eis exprobraret ingratitudinem, non agnoſcentibus quanto præſtaret in Italiam ire quàm in Parthiam, nec ullum ſignum grati animi edentibus. Præterea querebatur, quòd miſſos ab adoleſcente petulante, (ſic enim appellabat Cæſarem) concordiæ turbatores non adducerent ad ipſum: ſe tamen eos inventurum: exercitum verò ducturum ad decretam ſibi provinciam, fortunatam illam Galliam, & viritim centum H.S. daturum. Hæc in promittendo parcitas riſu excepta eſt: quem quum moleſtè ferret, aucto tumultu deſerebatur. Tum ſurrexit & ipſe, hoc tantùm profatus, Diſcetis imperata facere. Quúmque à tribunis ſeditioſos expetiſſet (ſuus enim cuiq; in Romano exercitu locus nominatim aſcriptus eſt) ex militari diſciplina ſorte duxit decimum quemque: nec tamen in hos omnes, ſed in partem tantùm animadvertit, putans ſe eos territurum paulatim: quamvis hoc facinore irritavit eos magis quàm terruit. Quod ubi videre Cæſariani qui ad eos corrumpendos miſſi fuerant, tum maximè libellos ſpargebant per exercitum, pro Antonii ſordibu & crudelitate revocantes ſuperioris Cæſaris memoriam, & a

Antonius à ſuis deſeritur:

555

Antonius exercitum decimat.

Μακεδονίας τελῶν τέσσαρα· ἐπιμε-
φόμενοι δ' αὐτὸν οὐκ ἐπεξελθόν-
τα τῷ φόνῳ Καίσαρος, χωρὶς εὐφη-
μίας ἐς τὸ βῆμα παρέπεμπον,
περὶ τοῦδε σφίσιν ἐκλογιουμένου πρῶ-
τον· ὁ δὲ αὐτοῖς χαλεπαινόμενος
σιωπῆς, οὐ κατέσχεν, ἀλλ' ὠνεί-
διζεν ἀχαριστίαν ἐκ Παρθυαίων ἐ
οὐ μετενεχθεῖσιν ἐς τὴν Ἰταλίαν,
οὐκ ἐπιμαρτυροῦσι τοιᾶσδε χάρι-
τος· ἐμέμφετο δ' ὅτι καὶ μειρακί-
ου προπετοῦς (ὧδε τὸν Καίσαρα κα-
λῶν) ἄνδρας ἐπιπεμπομένους σφί-
σιν εἰς διαφορὰν οὐκ αὐτοὶ προσάγου-
σιν αὐτῷ, ἀλλὰ τούσδε μὲν αὐτ
εὑρήσειν, τὸν δὲ στρατὸν ἄξιον ἐ
τὴν ἐπιψηφισμένην οἱ χώραν ἐ
δαιμονα Κελτικὴν, καὶ τοῖς παρ
σιν ἑκάστῳ δεδήσεται δραχμὰς
κατόν· οἱ δὲ ἐγέλασαν τῆς μικρολο-
γίας· καὶ χαλεπήναντος αὐτοῦ, μᾶ-
λον ἐθορύβουν καὶ διεδιδράσκον· ὁ
ἐξανίστη τοσοῦτον εἰπὼν μαθήσεσθε
ἄρχεσθαι· αἰτήσας δὲ παρὰ τῶν χι-
λιάρχων τοὺς στασιώδεις (ἀνάγρα-
πτος γάρ ἐστιν ἐν τοῖς Ῥωμαί
στρατοῖς ἀεὶ καθ' ἕνα ἄνδρα ὁ τρ
πος) διεκλήρωσε τῷ στρατιωτικ
νόμῳ, καὶ οὐ τὸ δέκατον ἅπαν, ἀ
λὰ μέρος ἔκτεινε τοῦ δεκάτου, ν
μίζων σφᾶς ὧδε καταπλήξειν
ὀλίγου· οἱ δ' οὐκ ἐς φόβον μᾶλλον
ἢ ἐς ὀργὴν ἀπὸ τοῦδε καὶ μῖσος
τρέποντο. ταῦτα δ' ὁρῶντες οὓς
Καῖσαρ ἐπὶ διαφθορᾷ τῶνδε πρ
πεπόμφει, βιβλία πολλὰ τότε μά-
λιστα διερρίπτουν ἐς τὸ στρατόπεδ
ἀντὶ τῆς Ἀντωνίου μικρολογίας
καὶ ὠμότητος ἐς τὴν Καίσαρος μνή-
μην τοῦ προτέρου, καὶ βοήθειαν

ιῶν καὶ χορηγίας δαψιλεῖς μεταπί-
τεσθαι, οὓς ὁ Ἀντώνιος μηνύμασι
τε μεγάλοις ἐζήτει καὶ ἀπειλαῖς, εἴ
τις ἐπικρύπτοι, οὐδένα δὲ συλλα-
βὼν ἐχαλέπηνεν, ὡς τοῦ στρατοῦ
σφᾶς ἐπικρύπτοντος. ἀπαγγελ-
λομένων δὲ καὶ τῶν ἐν ταῖς ἀποι-
κίαις τε καὶ ἐν Ῥώμῃ Καίσαρι πε-
πραγμένων, ἐθορυβεῖτο, καὶ ἐπελ-
θὼν αὖθις ἐπὶ τὸν στρατὸν, ἔφη χα-
λεπῆναι μὲν τῶν γεγονότων ὑπὸ ἀνάγ-
κης στρατιωτικῆς ὀλίγοις ἀντὶ πλεό-
νων ὧν ἐκόλαζεν ὁ νόμος, αὐτοὺς
εἰδέναι σαφῶς οὔτε ὠμὸν οὔτε μι-
, κρολόγον Ἀντώνιον. Ἀλλ' ὁ μὲν
, φθόνος εἰχέσθω κεκορεσμένος,
, ἔφη, καὶ τοῖς ἁμαρτήμασι καὶ
, ταῖς κολάσεσι. τὰς δὲ ἑκατὸν
, δραχμὰς ὑμῖν οὐ δωρεὰν, οὐ γὰρ
, τοῦτο γε τῆς Ἀντωνίου τύχης, ἀλ-
, λὰ τῆς πρώτης ἐς ὑμᾶς ἐντεύξεως
, προσαγορευτικὸν μᾶλλον, ἢ δω-
, ρεὰν ἐκέλευσα δοθῆναι· καὶ χρὴ
, νόμῳ πατρίῳ τε καὶ στρατιωτι-
, κῷ, καὶ ἐς τάδε αὐτῷ, καὶ ἐς
, πάντα εὐπειθεῖς ὑπάρχειν. ὁ μὲν
οὕτως εἶπεν, οὐδὲν ἔτι προσθεὶς τῇ
δωρεᾷ, τοῦ μὴ δοκεῖν ὁ στρατηγὸς
ἡσσᾶσθαι τοῦ στρατοῦ, οἱ δὲ ἐλάμβα-
νον εἴτε μεταγνόντες εἴτε καὶ δεδιότες.
ὁ δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν ταξιάρχους εἴτε
μηνίων ἔτι τῆς στάσεως, εἴθ' ἑτέρως
ὑπονοῶν ἐνήλλαξε· τοὺς δὲ λοιποὺς
καὶ τἆλλα ἐν ταῖς χρείαις ἐδεξιοῦτο,
καὶ προὔπεμπεν ἀνὰ μέρος τὴν πα-
ραθαλάσσιον ὁδεύειν ἐπὶ Ἀριμίνου,
αὐτὸς δ' ἐπιλεξάμενος ἐκ πάντων
στρατηγίδα σπεῖραν ἀνδρῶν ἀρίστων
τά τε σώματα καὶ τὸν τρόπον, ὥ-
δευεν ἐς Ῥώμην, ὡς ἐκεῖθεν ἐπὶ
τὸ Ἀρίμινον ὁρμήσων. ἐσῄει δὲ ἐς τὴν
πόλιν σοβαρῶς, τὴν μὲν ἄλλην περὶ

junioris liberalitatem invitantes. Quorum indicibus quum conſul magna præmia propoſuiſſet, celatoribus contrà interminatus eſſet pœnam, nemine prodito ægrè ferebat, quaſi exercitus eos tegeret. Quúmque renuntiarentur quæ tum in coloniis tum in Urbe Cæſar agebat, turbatus rurſum ad milites prodiit, dicens ſe dolere quòd neceſſitate coactus animadvertiſſet, licet in pauciores quàm pro ratione militaris diſciplinæ, & ipſos ſcire quàm nec ſordidus nec ſævus ſit Antonius. Sed faceſſat, inquit, invidia, & ſatis ſit tum erratorum tum pœnarum. Ceterùm centenos illos ſeſtertios accipietis, non dono, nec enim id Antonii fortuna patitur, ſed quo primus noſter congreſſus ſit auſpicatior: poſthac juxta patriam & militarem diſciplinam parendum eſt imperatis & nunc, & de cetero. Hæc locutus nihil ad donativum addidit, ne videretur imperator ceſſiſſe militibus: illi oblato contenti fuerunt, ſive metu ſive pœnitentia. Ipſe tribunos eis mutavit, ſive ob ſeditionem iratus, ſive aliqua ſuſpicione motus: ceteros quoties opus habebant tractavit comiter, & alios poſt alios per maritimas regiones Ariminum miſit: habitoque delectu præſtantiſſimi cujuſque vel corporis dotibus vel animi, confecta ex eis prætoria cohorte Romam iter fecit: inde porro iturus Ariminum. Intravit autem Urbem magno faſtu, relicta e-

Antonius tribunos militum mutat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

quitum ala in ſuburbiis, ſtipatus
accincto milite: noctu verò armatas cuſtodias circa ædes diſpo-
556 ſuit, data eis teſſera, diſtributis
caſtrenſi more in quatuor vigilias. Convocato deinde ſenatu ut
quereretur de Cæſaris conatibus,
in aditu curiæ nuntium accepit,
è quatuor illis legionibus unam,
cognomine Martiam, in itinere
ſigna ad illum tranſtuliſſe. quúmque cogitabundus conſtitiſſet, ecce alius nuntius affert, quartam
quoque legionem pariter ad illum tranſiiſſe. Quare territus, intravit quidem curiam, ſed quaſi
alia de cauſa patres convocaſſet,
pauca locutus, ad portam rectà
properavit, & inde porro Albam,
verbis, ut putabat, milites reducturus ad officium. Sed quum peteretur telis è mœnibus, aliis legionibus viritim quingenos miſit
ſeſtertios: quas verò circa ſe habebat copias Tibur duxit, eo apparatu quo ad bellum iri ſolet:
jam enim certum erat bellum,
quòd Decimus Galliam nollet
tradere. Ibi agenti fermè totus ſenatus præſtò fuit honoris cauſa,
& equitum Rom. pars maxima,
tum è plebe præſtantiſſimus quíſque: qui quoniam ſupervenerunt
exigenti ſacramentum à militibus quos circa ſe habebat & à
veteranis emeritis (nam & horum magnus numerus eò confluxerat) ultro cum eis jurabant
manſuros ſe in fide Antonii, ut
dubitari poſſet, ubinam eſſent
qui paulo antè Cæſare concionante convitia in illum jecerant.

Duæ legiones Antonii ad Cæſarem deficiunt.

τοῦ ἄστεος στρατοπεδεύσας, τοὺς δ[ὲ] ἀμφ' αὐτὸν ἔχων ὑπεζωσμένους, [κ] τὴν οἰκίαν νυκτοφυλακοῦντας ἐν πλοις, συνθήματά τε αὐτοῖς ἐδ[ί]δοτο, καὶ αἱ φυλακαὶ παρὰ μέρ[ος] ἦσαν ὡς ἐν στρατοπέδῳ. συναγαγ[ὼν] δὲ τὴν βουλὴν ὡς μεμψόμενος Κα[ί]σαρι περὶ τῶν πεπραγμένων, ἐσι[ὼν] ἤδη μανθάνει τῶν τεσσάρων τελ[ῶν] τὸ καλούμενον Ἄρειον κατὰ τὴν ὁδ[ὸν] ἐς Καίσαρα μεταθεθεῖσθαι, καὶ αὐ[τ]ῷ τὴν εἴσοδον ἐπισχόντι τε καὶ δια[πο]ροῦντι ἀγγέλλεται καὶ τὸ καλού[με]νον Τέταρτον ὁμοίως τοῖς Ἀρεί[οις] ἐς Καίσαρα μετατεθεῖσθαι. διαπ[ο]ρηθεὶς οὖν ἐσῆλθε μὲν ἐς τὸ βου[λ]ευτήριον, ὡς δ' ἐφ' ἑτέρῳ αὐ[τ]οὺς συναγαγών, μικρὰ διελέχθη καὶ εὐθὺς ἐπὶ τὰς πύλας ἐχώρει καὶ ἀπὸ τῶν πυλῶν ἐπὶ Ἄλβην πόλ[ιν] ὡς μεταπείσων τοὺς ἀποστάντας· βαλλόμενος δ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀνέστρεφε· καὶ τοῖς ἄλλοις τέλεσι περιε[πεμ]πεν ἀνὰ πεντακοσίας δραχμὰς ἑκάστῳ· καὶ σὺν οἷς εἶχεν αὐτὸς ἐ[ς] Τίβουρον ἐξῄει, σκευὴν ἔχων τὴν συνήθη τοῖς ἐπὶ τοὺς πολέμους ἐξιοῦσι· καὶ γὰρ ἤδη σαφὴς ἦν ὁ πόλεμος Δεκίμου τὴν Κελτικὴν [οὐ] μεθιέντος. δεῦρο δὲ ὄντι ἥ τε βουλὴ σχεδὸν ἅπασα, καὶ τῶν ἱππέων τὸ πλεῖστον ἀφίκετο ἐπὶ τιμῇ, καὶ ἀπὸ τοῦ δήμου τὸ ἀξιολογώτατον· καὶ καταλαβόντες αὐτὸν, ὁρκοῦντα τοὺς παρόντας οἱ στρατιώτας, καὶ τοὺς ἐκ τῶν πάλαι στρατευσαμένων συνδραμόντας (πολὺ γὰρ καὶ τοῦτο ἦν συνωμμένον) ἑκόντες οὐκ ἐκλείψει[ν] τὴν ἐς Ἀντώνιον εὔνοιάν τε καὶ πίστιν, ὡς ἀπορῆσαι τίνες ἦσαν οἱ πε[ρὶ] ὀλίγου παρὰ τὴν Καίσαρος ἐκκλησίαν τὸν Ἀντώνιον ἐβλασφήμουν.

ὁ μὲν

μὲν δὴ λαμπρῶς οὕτως ἐς τὸ Ἀ-
μινον προεπέμπετο, ὅθεν ἐστὶν ἡ
Κελτικῆς ἀρχὴ, καὶ ὁ στρατὸς ἦν
υτῷ χωρὶς γε τῶν νεολέκτων, τρία
λη τὰ ἐκ Μακεδονίας μεταπεμπτὰ
ἤδη γὰρ αὐτῷ καὶ τὸ λοιπὸν ἀφῖ-
το) ἐξεστρατευμένοι δὲ ἔνιοι καὶ γη-
ίντες, ὅμως ἐδόκουν νεοσυλλόγων
μείνους ἐς τὸ διπλάσιον εἶναι· οὕ-
ω μὲν Ἀντωνίῳ τέσσαρα ἐγίγνετο
έλη γεγυμνασμένων ἀνδρῶν, καὶ ὅσον
ἔθους αὐτοῖς ἐπικουρῶν ἄλλο ἐπὶ,
ἡ τοῦ σώματος φρουρὰ, καὶ τὰ
ολεκτα. Λέπιδός τε ἔχων ἐν Ἰβη-
ίᾳ τέσσαρα τέλη, καὶ Ἀσίνιος Πολ-
ίων δύο, καὶ Πλάγκος ἐν τῇ ἑτέρᾳ
ελτικῇ τρία ἐδόκουν αἱρήσεσθαι τὰ
ντωνίου. Καίσαρι δὲ ἦν δύο μὲν ὁ-
ρίως τὰ ἀξιολογώτατα, εἰς αὐ-
ὸν ἀπὸ τοῦ Ἀντωνίου μεταστάντα, ἓν
νεοσυλλόγων, δύο δὲ ἐκ τῶν προεστε-
ρον ἐστρατευμένων, οὐκ ἐντελῆ μὲν
αὐτὰ τοῖς ἀριθμοῖς οὐδὲ ταῖς ὁπλί-
σεσιν, ὑπὸ δὲ τῶν νεοσυλλόγων καὶ
αὐτὰ ἀναπληρούμενα. συναγαγὼν
δ' ἅπαντας ἐς Ἄλβην, ἐπέστελλε
τῇ βουλῇ· ἡ δὲ ἐφήδετο μὲν αὖθις
Καίσαρι ὡς ἀπορεῖν καὶ τότε τίνες
σαν οἱ προὔπεμπον Ἀντώνιον, ἠ-
χθοντο δὲ τοῖς τέλεσιν οὐκ ἐς τὴν
βουλὴν, ἀλλ' ἐς τὸν Καίσαρα με-
τελθοῦσιν. ἐπαινέσαντες δ' ὅμως αὐ-
τούς τε καὶ τὸν Καίσαρα, ἔφασαν
ὀλίγον ὕστερον ὅτι χρὴ ποιεῖν αὐτοὺς
ψηφιεῖσθαι, ὅταν αὐτοῖς αἱ νέαι ἀρ-
χαὶ ἐς τὰ πράγματα παρέλθωσιν·
ἦν δὲ σαφὲς ὅτι χρήσονται μὲν αὐ-
τοῖς κατὰ Ἀντωνίου, στρατὸν δὲ οὐδένα
πω ἔχοντες ἴδιον, οὐδὲ καταλέξαι
χωρὶς ὑπάτων δυνάμενοι, ἐς τὰς
νέας ἀρχὰς πάντα ἀνετίθετο. τῷ Καί-
σαρι δ' ὁ στρατὸς πελέκεις τε καὶ

Itaque ſplendido comitatu deducente petebat Ariminum, ſitum in primo aditu Galliæ, habens præter tirones, legiones Macedonicas tres: jam enim & reliquum earum venerat, veterani quoque ſeniores: videbantur tamen duplo præſtare tironibus. Atque ita quatuor legiones ei adfuerunt virorum exercitatorum, unà cum ſolitis eas ſequi auxiliis, præterea prætoriani cũ tironibus. In Hiſpania Lepidus cum quatuor legionibus, Aſinius Pollio cum duabus, & Plancus in ulteriore Gallia cum tribus, videbantur ſecuturi partes Antonii. In Cæſaris exercitu robur erat duæ ille legiones, quæ ad eum tranſierant, una tironum, duæ veteranorum, hæ quidem non integræ, 557
ſed ſuppletæ ex tironibus. His omnibus Albam convenire juſſis, rem ſignificavit ſenatui: qui lætus, ut rurſum non facilè agnoſceres eos qui modò Antonium deduxerant, dolebat tamen legiones ad Cæſarem potius quàm ad ſe tranſiſſe. Nihilominus tum illius tum legionum voluntate collaudata, polliciti ſunt S.C. de rebus gerendis, quamprimum novi magiſtratus acceſſerint ad rempublicam. Nec dubium erat quin uſuri eſſent his copiis contra Antonium, quando nullum proprium haberent exercitum, nec poſſent abſq; conſulibus delectus facere, ideóque differrent novos in magiſtratus omnia. Cæſari autem exercitus ſecures cum lictoribus obtulit, rogans ut

Cæſarem exercitus proprætorem creare vult.

vellet eſſe proprætor, atque ita eos pro imperio duceret, aſſuetos parere magiſtratibus: ille laudavit eos pro honore ſibi habito, rem tamen totam in arbitrio ſenatus reliquit, & militibus obnixus eſt ſeriò, nec paſſus eſt legatos mitti ad ſenatum, quaſi ultro ſibi eum honorem delaturum, præſertim ſi veſtrum, inquit, ſtudium, & meam cunctationem ſenſerint. Hoc ægrè impetrato, & ducibus contemptos ſe querentibus, rationem ſui facti ſic reddidit, ut diceret ſenatum in ſuis partibus eſſe non tam ulla erga ſe benevolentia, quàm Antonii metu, & militum inopia, idque tantiſper dum illo ſublato percuſſores, amici patrum & cognati, copias eis collegerint. Hæc intelligens, inquit, miniſtrum illorum me ſimulo: non eſt igitur à nobis detegenda hæc ſimulatio: quos, ſi magiſtratum uſurparemus, accuſarent ut injuſtos & violentos, quòd ſi modeſtè nos geſſerimus, ultro fortaſſe dabunt, timentes ne à vobis accipiam. Hæc locutus ſpectavit decurrentes duas legiones transfugas, inter ſe commiſſas; & repræſentantes omnia quæ in ſeria pugna ſolent fieri, niſi quòd abſtinebatur cædibus.
558 quo ſpectaculo delectatus, & libenter occaſionem liberalitatis arripiens, alteros quingenos HS inſuper eis addidit: quòd ſi certamine opus fuerit, quinquies millenos victoribus eſt pollicitus: atque ita donativi largitate devinxit ſuos mercenarios.

ῥαβδοφόρους ἐσκευασμένους προσ-
γαγόντες, ἠξίουν ἑαυτὸν ἀντιστρ
τηγὸν ἀποφῆναι, πολέμου τε ἡγ
μονεύοντα, καὶ σφῶν αἰεὶ ὑπ' ἄ
χουσι ταχθέντων. ὁ δὲ τὴν μὲν τ
μὴν ἐπῄνει, τὸ δὲ ἔργον ἐς τὴν βο
λὴν ἀνετίθετο, καὶ βουλομένους
πὶ τοῦτο χωρεῖν ἀθρόως ἐκώλυε,
πρεσβευομένους ἐπεῖχεν, ὡς καὶ τ
βουλῆς ψηφιουμένης ταῦτα καθ'
αὐτὴν, καὶ μᾶλλον ἢν αἴσθωνται τ
ὑμετέραν προθυμίαν, καὶ τὸ ἐμὸν
κνον. διαλυθέντων δὲ μόλις οὕτω
καὶ τῶν ἡγεμόνων, ἐς ὑπεροψίαν αἰ
τῶν αἰτιωμένων, ἐξελογεῖτο αὐτο
τὴν βουλὴν οὐκ εὐνοίᾳ περὶ αὐτ
ἀποκλίνειν μᾶλλον, ἢ Ἀντωνίου δέ
καὶ στρατιᾶς ἀπορίᾳ, μέχρι καθέ
λωμεν ἡμεῖς Ἀντώνιον, καὶ οἱ σφα
γεῖς, φίλοι τε τῇ βουλῇ καὶ συγγε
νεῖς ὄντες, δυνάμεις αὐτοῖς συναγά
γωσιν, ὧν αἰσθανόμενος ὑπηρετεῖ
ὑποκρίνομαι· μὴ δὴ περίεργοι τὴν
ὑπόκρισιν ἀποκαλύπτωμεν, ὧν περι
λαβοῦσι μὲν ἡμῖν τὴν ἀρχὴν, ἐπι
καλέσουσιν ὕβριν ἢ βίαν, αἰδεσθεῖ
σι δ' ἴσως ἐπιδώσουσιν αὐτοὶ, δε
μὴ παρ' ὑμῶν λάβοιμι. τοιάδε εἰ-
πὼν, ἐθεᾶτο γυμνάσια τῶν δύο τε-
λῶν τῶν αὐτομολησάντων ἀπ' Ἀντω-
νίου, διαστάντων τε ἐς ἀλλήλους,
καὶ δρώντων ἀφειδῶς ἔργα πολέμου
πάντα, πλὴν ἐς μόνον θάνατον.
ἡσθεὶς οὖν τῇ θέᾳ, καὶ τῇ προφά-
σει ἐπιβαίνων ἄσμενος, ἑτέρας αὐ-
τῶν ἑκάστῳ πεντακοσίας δραχμὰς ἐπε-
δίδου, καὶ εἴ τις πολέμου χρεία γένοιτο
νικήσασιν ἐπηγγέλλετο πεντακισχιλίας
ὧδε μὲν ὁ Καῖσαρ δαψιλείᾳ δωρεῶ
τοὺς μισθοφόρους ἐκρατύνετο. καὶ τά-
δε μὲν ἦν ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν.

'Ε

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Ἐν δὲ τῇ Κελτικῇ τὸν Δέκιμον ὁ
ντώνιος ἐκέλευσεν ἐς Μακεδονίαν
πιέναι, πειθόμενόν τε τῷ δήμῳ
φειδόμενον ἑαυτοῦ· ὁ δὲ ἀντέπεμ-
ν αὐτῷ τὰ παρὰ τῆς βουλῆς οἱ κε-
μισμένα γράμματα, ὡς οὐχὶ διὰ
ν δῆμον εἴκειν οἱ πρέπον, ἢ διὰ
ὴν βουλὴν Ἀντωνίῳ μᾶλλον. Ἀν-
ωνίου δὲ αὐτῷ προθεσμίαν ὁρίζον-
ος, μεθ' ἣν ὡς πολεμίῳ χρήσε-
σθαι, μακροτέραν ὁ Δέκιμος ἐκέ-
λευεν ὁρίζειν ἑαυτῷ, μὴ θᾶσσον γέ-
νοιτο τῇ βουλῇ πολέμιος. καὶ ὁ Ἀν-
ώνιος εὐμαρῶς ἂν αὐτοῦ κρατήσας
τ' ὄντος ἐν πεδίῳ, ἐπὶ τὰς πό-
εις ἔκρινε προελθεῖν, αἱ δὲ αὐ-
ὸν ἐδέχοντο· καὶ δείσας ὁ Δέκιμος,
ὴ οὐδ' ἐσελθεῖν ἔς τινα αὐτῶν ἔ-
δύνηται, πλάσσεται γράμμα-
α τῆς βουλῆς καλούσης αὐτὸν ἐς Ῥώ-
ην σὺν τῷ στρατῷ, καὶ ἀναζεύξας
χώρει τὴν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, ὑπο-
εχομένων αὐτὸν ὡς ἀπιόντα πάν-
ων, μέχρι Μουτίνην παροδεύων,
όλιν εὐδαίμονα, τάς τε πύλας
πέκλειε, καὶ τὰ τῶν Μουτιναίων
τὰς τροφὰς συνέφερεν, ὑποζύ-
ιά τε ὅσα ἦν κατέθυε, καὶ ἐτα-
ίχευε, μὴ χρόνιος ἡ πολιορκία
ένοιτο, καὶ τὸν Ἀντώνιον ὑπέμε-
ε· στρατιὰ δ' ἦν αὐτῷ μονομά-
χων τε πλῆθος, καὶ ὁπλιτῶν τρία
έλη· ὧν ἓν μὲν ἦν νεοστρατεύ-
των ἀνδρῶν ἔτι ἀπείρων, δύο δὲ,
ἃ καὶ πρότερον ὑπεστρατευμένα
ὐτῷ, πιστότατα ἦν. ὁ δ' Ἀν-
τώνιος ἐπελθὼν αὐτῷ σὺν ὀργῇ,
τὴν Μουτίνην ἀπετάφρευέ τε καὶ
ἐπετείχιζε· καὶ Δέκιμος μὲν ἐπο-
λιορκεῖτο.

Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὴν ἐτή-
σιον νουμηνίαν ὕπατοι γενόμενοι Ἵρ-

Eodem tempore in Gallia Decimum Antonius jubebat migrare in Macedoniam, vel ut pareret populo, vel ut ſibimet ipſe parceret. Ille remiſit ad eum allatas ſibi à ſenatu literas: quaſi nihilò minùs apud ſe voluntas ſenatus deberet valere, quàm apud Antonium populi. Quùmque conſul ei præfiniſſet diem, ad quam, ni provincia ſibi decederet, pro hoſte haberetur, Decimus poſtulavit proferri ſibi eum terminum, ne fortè ille citius hoſtis à ſenatu judicaretur. Tum Antonius, qui facilè potuiſſet delere ejus exercitum, etiam tum in caſtris agentem, maluit ad urbes promovere copias: nec ille excludebant eum. Decimus veritus ne ulla earum ſibi pateret, finxit ſe cum exercitu à ſenatu in urbem revocari per literas, ingreſſúſque iter verſus Italiam, omnibus ut abeuntem excipientibus, ubi Mutinam urbem opulentam pervenit obiter, portas clauſit, & annona Mutinenſium uſus eſt ad alendum exercitum, mactatorumque jumentorum carnes ſalivit, ſi fortè contingeret diuturnior obſidio: ibíque expectabat Antonium. Habebat autem in exercitu gladiatores multos, & legiones tres, quarum una ex tironibus conſtabat, reliquæ duæ antea quoque militarant ejus auſpiciis, ipſi fidiſſimæ. Antonius verò cum ira eò delatus Mutinam circumvallavit.

Dum ita obſidetur Decimus, calendis ineuntis anni conſules

novi

Hirtius & Panſa coſſ.

novi Hirtius & Panſa mox à ſacrificio in ipſum templum convocarunt ſenatum contra Antonium. Ibi Cicero ejúſque amici cenſebant eum hoſtem judicandum, quando Galliam invito ſenatu armis occupaſſet, ceu arcem contra patriam: & exercitum in Getas ſibi datum trans-
559 vexiſſet in Italiam. Addebant eum poſt Cæſarem nova de dominatione agitare conſilia, quòd in Urbe propalam centurionibus ſe ſtipaſſet more ſatellitii, ædéſque ſuas tanquam arcem muniſſet armis & teſſeris, omniáque ſuperbius egiſſet quam deceat magiſtratum annuum.

L. Piſo.

At L Piſo, qui erat abſentis Antonii vicarius, vir cùm primis illuſtris, & alii qui vel Antonio ſtudebant, nonnulli verò ipſi ita ſentiebant, cenſebant diem illi dicendam: quando alienum eſſet à majorum inſtitutis, civem indicta cauſa damnare, & alioqui parum deceret, eum qui pridie conſul fuiſſet, pro hoſte haberi poſtridie, præſertim toties laudatum & ab aliis & ab ipſo Cicerone. Ita ſenatus ea die ad noctem uſque manſit animi ambiguus. ſequentis verò diei primo mane patres rurſum coierunt in curiam: & prægravante Ciceronis factione, ex ſenatuſconſulto hoſtis judicatus fuiſſet Antonius, ni Salvius tribunuſplebis rem integram differri juſſiſſet in craſtinum. ſemper autem in hoc collegio potior eſt intercedentis autoritas. Id Ciceroniani admodum graviter ferentes, non temperabant ſibi à

Ciceronis factio, ut hoſtis judicetur Antonius.

Salvius trib pl.

τιός τε καὶ Πάνσας, τὴν βουλὴν
θὺς ἐπὶ ταῖς θυσίαις ἐν αὐτῷ τῷ
ρῷ συνῆγον ἐπὶ Ἀντωνίῳ. Κικέρ
μὲν δὴ καὶ οἱ Κικέρωνος φίλοι πο
μιον αὐτὸν ἠξίουν ἤδη ψηφίσασ
τὴν Κελτικὴν, ἀκούσης τῆς βο
λῆς, εἰς ἐπιτείχισμα τῆς πατρί
βιαζόμενον ὅπλοις, καὶ τὸν ἐπὶ Θρ
κας αὐτῷ δεδομένον στρατὸν εἰς
Ἰταλίαν διαγαγόντα· ἐπελέγοντο
καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ μετὰ Καίσα
προαίρεσιν, ἔν τε πόλει φανερῶς δ
ρυφορηθέντος ὑπὸ τοσῶνδε λοχ
γῶν, καὶ περὶ τὴν οἰκίαν ὥσπερ
κραν, ὅπλοις καὶ συνθήμασι κεχρ
μένου, καὶ τἆλλα σοβαρωτέρου σφ
σι φανέντος, ἢ κατὰ τὴν ἐτήσι
ἀρχήν. Λεύκιος δὲ Πείσων ὁ τ
Ἀντωνίου τὴν ἀποδημίαν ἐπιτροπεύω
ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα Ῥωμαίων
πιφανὴς, ὅσοι τε ἄλλοι τῷ Πείσω
νι δι' αὐτὸν ἢ δι' Ἀντώνιον ἢ κα
οἰκίαν γνώμην προσετίθεντο, κα
λεῖν αὐτὸν ἐς κρίσιν ἠξίουν, ὡς
πάτριον σφίσιν ἀκρίτου καταδικά
ζειν, οὐδ' εὐπρεπὲς τὸν χθὲς ὕπα
τον τῆς ἐπιούσης ἡμέρας, οὗ γε μά
λιστα συνεχεῖς ἐπαίνους ἄλλοι τε κ
Κικέρων αὐτὸς εἶπε πολλάκις. ἡ
βουλὴ, τότε μὲν ἀγχώμαλοι ταῖ
γνώμαις ἐς νύκτα περιῆλθον· ἅμα
δ' ἕῳ περὶ τῶν αὐτῶν ἐς τὸ βουλευ
τήριον συνελέγοντο, ἔνθα τῶν Κικε
ρωνείων ἐπιβαρούντων, ἐψήφιστο ἄ
ὁ Ἀντώνιος πολέμιος, εἰ μὴ τῶ
δημάρχων Σαλούϊος ἐς τὴν ἐπιοῦσα
ἐκέλευσεν ἀναθέσθαι· ἔστι δὲ ἐν τοῖ
ἄρχουσιν ὁ κωλύων ἀεὶ δυνατώτε
ρος. Οἱ μὲν δὴ Κικερώνειοι καὶ τοῦ
τῳ μάλα φορτικῶς ἐνύβριζον, κ

τὰ

ν δῆμον ἐκδραμόντες ἠρέθιζον ἐπ'
ντὸν, καὶ τὸν Σαλούϊον ἐς αὐτὸν,
κάλουν· ὁ δὲ ἀκαταπλήκτως ἐξέ-
εχεν ἕως ἡ βουλὴ κατέσχε, δεί-
σασα μὴ μεταποιήσειε τὸν δῆμον, ἐς
ἡμέραν ἀγαγὼν Ἀντωνίου· οὐ γὰρ
νόουν καταγινώσκοντες ἀνδρὸς ἐ-
φανοῦς περὶ δίκης, οὐδ' ὅτι τὴν
ελτικὴν ὁ δῆμος αὐτῷ δεδώκει,
λλ' ὑπὲρ τῶν σφαγέων δεδιότες,
γίζοντο πρώτῳ μετὰ τὴν ἀμνη-
αν ἀνακινήσαντι τὰ κατ' αὐτούς.
ὁ καὶ τῷ Καίσαρι ἐς αὐτὸν περι-
ι ἐχρῶντο, καὶ ὁ Καῖσαρ σὺν ἀ-
νοῶν, ᾑρεῖτο καὶ αὐτὸς ὅμως περι-
ιθελεῖν τὸν Ἀντώνιον. τοιάδε μὲν ἡ
ουλὴ γνώμη τὸν Ἀντώνιον εἶχεν ἐν
γῇ· ἀναθέμενοι δὲ τὴν ψῆφον
ς ὁ δήμαρχος ἐκέλευεν, ἐψη-
ίσαντο ὅμως Δέκιμόν τε ἐπαινέ-
αι σὺν ἐκστάντα Ἀντωνίῳ τῆς Κελ-
κῆς, καὶ τοῖς ὑπάτοις Ἱρτίῳ καὶ
Ιάνσᾳ Καίσαρα συστρατηγεῖν οὗ
ῶν ἔχει στρατοῦ, ἐπίχρυσόν τε αὐ-
οῦ εἰκόνα τεθῆναι, καὶ τὴν γνώ-
μην αὐτὸν ἐσφέρειν ἐν τοῖς ὑπατι-
κοῖς ἤδη, καὶ τὴν ὑπατείαν αὐτὴν
ετιέναι τοῦ νόμου θᾶσσον ἐτῶν δέ-
κα, ἔκ τε τοῦ δήμου δοθῆναι τοῖς
έλεσι τοῖς ἐς αὐτὸν ἀπὸ Ἀντωνίου
εταστᾶσιν, ὅσον αὐτοῖς ὁ Καῖσαρ
πὶ τῇ νίκῃ δώσειν ὑπέσχετο. οἱ μὲν
ἡ ταῦτα ψηφισάμενοι, διελύθη-
σαν, ὡς τὸν Ἀντώνιον ἔργῳ διὰ
τῶνδε εἰδέναι πολέμιον ἐψηφισμέ-
ον, καὶ τὸν δήμαρχον ἐς τὴν ἐπιοῦ-
σαν οὐδὲν ἔτι ἀντεροῦντα. Ἀντωνίου
δὲ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ παῖς ἔ-
τι μειράκιον, οἵ τε ἄλλοι οἰκεῖοι

convitiis, & procurrentes in foro concitabant contra eum populum: ipſumque ad cauſam reddendam vocabant. Et prodiiſſet intrepidè, ni retentus fuiſſet à ſenatu, verito ne concione ſua mutaret animum populi, renovata Antonii memoria. Norant enim damnare ſe injudicatum virum perilluſtrem, & provinciam ei datam eſſe à populo: ſed quia timebant percuſſoribus, infenſi erant ei quòd primus irritam feciſſet oblivionem ſenatuſconſulto decretam. Ideóque prius Cæſarem contra illum ſibi aſciverant: quod is non ignorans, facilè inductus eſt ut primùm Antonium tolleret. Sic affecto erga illum ſenatu, ſuffragia tunc ex tribuni plebis voluntate dilata ſunt: interim tamen ex S. C. laudatus eſt Decimus, quòd Gallia non deceſſerit Antonio: additúmque decreto ut cum Hirtio Panſáque pari imperio Cæſar præeſſet eis quas tum habebat copiis, & aurata ei poneretur ſtatua: utque ſententiam 560
poſthac inter conſulares diceret, & jus petendi conſulatus haberet decennio ante ætatem legitimam: utque duabus legionibus quæ ad eum ab Antonio tranſierant, donativum quantum ipſe Cæſar poſt victoriam ſe daturum pollicitus eſt, redderetur ex ærario. Poſt hæc ſenatuſconſulta patres dimiſſi ſunt: quaſi jam reipſa hoſtis judicatus eſſet Antonius, tribunoplebis nil amplius contradicturo in craſtinum. Ceterùm Antonii mater & uxor cum filio admodum adoleſcentulo,

tulo, aliíſque familiaribus ejus & amicis, per totam noctem ad ædes potentum diſcurrebant ſupplicatum, & interdiu euntes ad curiam prehenſabant: atratæ accidentes eis ad pedes cum lamentis ejulatúque, & vociſerantes pro curiæ foribus. Jámque ad voces earum & aſpectum tantámque repentinam mutationem flectebantur nonnulli, quum Cicero exitum rei metuens in hanc ſententiam Patres allocutus eſt.

Ciceronis oratio ad ſenatum de Antonio hoſte judicando.

Quæ decernenda erant de Antonio, heri decrevimus: nam hoc ipſo quòd inimicos ejus honoravimus, hoſtis judicatus eſt. Salvius verò, qui ſolus interceſſit, oportet ut aut plus ceteris omnibus ſapiat, aut propter amicitiam hoc faciat, aut propter præſentis rerum ſtatus ignorantiam: quorum illud turpe nobis fuerit, ſi videbimur univerſi minus quàm unus ſapere: hoc verò ipſi Salvio, ſi amicitiam præferet reipublicæ. Quando igitur ſupereſt ut rem præſentem non intelligat, debuerat non tam ſibimet credere, quàm conſulibus, prætoribus, tribunis, ſuis collegis ceteríſque ſenatoribus: qui quum ſimus tot numero tantáque di

καὶ φίλοι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐς τ
τῶν δυνατῶν οἰκίας διέθεον, ἱκέτο
τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐς τὸ βουλευ-
τήριον ἰοντας ἠνώχλουν, ῥιπτούμε
τε περὶ ποδῶν σὺν οἰμωγῇ καὶ ὀλολ
γαῖς καὶ μελαίνῃ στολῇ παρὰ τ
θύραις ἐκβοῶντες· οἱ δὲ ὑπό τε
φωνῆς, καὶ ὑπὸ τῆς ὄψεως καὶ μετ
βολῆς εἰς τοσοῦτον αἰφνιδίου γι
μένης, ἐνεκάμπτοντο· δείσας δ
Κικέρων, ἐδημηγόρησεν ὧδε,

„ Ἃ μὲν ἔδει γνῶναι περὶ Ἀντω
„ νίου, ἐχθὲς ἐγνώκαμεν· οἷς γὰρ α
„ τοῦ τοὺς ἐχθροὺς ἐτιμῶμεν, τ
„ τοις ἐψηφιζόμεθα εἶναι πολ
„ μιον. Σαλουΐον δὲ τὸν μόνον ἐμπ
„ δὼν γενόμενον, ἢ πάντας πάμ
„ παν εἶναι χρὴ συνετώτερον, ἢ φ
„ λίᾳ τάδε πεπονθέναι, ἢ τῶν ἐνεστώ
„ των ἀμαθίᾳ· ὧν τὸ μὲν αἴσχισ
„ ἐστιν ἡμῖν, εἰ δόξομεν ἀσυνετώτ
„ ροι πάντες ἑνὸς εἶναι, τῷ δὲ αἰ
„ τῷ Σαλουΐῳ εἰ φιλίαν τῶν κοινῶ
„ προτιμῴη· ἀμαθῶς δ' αὐτὸν ἔ
„ χοντα τῶν παρόντων ἔδει πιστεύε
„ ὑπάτοις ἀνθ' ἑαυτοῦ καὶ στρατη
„ γοῖς, καὶ δημάρχοις τοῖς συνάρ
„ χουσιν αὐτῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις βου
„ λευταῖς, οἱ τοσοίδε τὴν ἀξία
„ σ

Ἢ πάντας πάμπαν εἶναι χρὴ συνετώτερον.] Scribendum eſt, πάντων πάμπαν εἶναι χρὴ συνετ. Sic ſequitur, εἰ δόξομεν ἀσυνετώτεροι πάντες ἑνὸς εἶναι. Affertur tamen ex Budæo alia emendatio, videlicet παντὶ πάμπαν. Sed hanc minus probo.

Τῷ δὲ αὐτῷ Σαλουΐῳ εἰ φιλίαν τῶν κοινῶν προτιμῴη.] Scribo τὸ δὲ αὐτῷ Σαλ. repetendo ἀπὸ κοινοῦ illa, αἴσχιστόν ἐστι. Præceſſit enim, ὧν τὸ μὲν, αἴσχιστόν ἐστιν ἡμῖν. Quamvis autem dicat tantum τὸ μὲν & τὸ δὲ, non omittit tamen quod tertio loco propoſuit: ſed ad illud veniens, addit, ἀμαθῶς δ' αὐτὸν ἔχοντα τῶν παρ. Perinde acſi diceret, *Ad tertium autem quod attinet, de ignorantia.*

σίν τε καὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες, διά τε ἡλικίαν καὶ ἐμπειρίαν ὑπὲρ τὸν Σαλούϊον καταγινώσκομεν Ἀντωνίου· ἔστι δ᾽ ἔν τε χειροτονίαις καὶ δίκαις αἰεὶ τὸ πλέον, δικαιότερον. εἰ δὲ καὶ νῦν ἔτι χρήζει τὰς αἰτίας μαθεῖν, λελέξεται διὰ βραχέος, ὡς ἐν ἀναμνήσει τὰ μέγιστα αὐτῶν· τὰ χρήματα ἡμῶν, Καίσαρος ἀποθανόντος, ἐσφετερίσατο Ἀντώνιος· Μακεδονίας ἄρχειν παρ᾽ ἡμῶν ἐπιτυχὼν, ἐπὶ τὴν Κελτικὴν ὥρμησε χωρὶς ἡμῶν, τὸν στρατὸν ἐπὶ Θρᾷκας λαβὼν, ἀντὶ Θρᾳκῶν ἐπήγαγεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἑκάτερα τούτων αἰτήσας ἡμᾶς ἐπ᾽ ἐνέδρᾳ, καὶ οὐ λαβὼν, ἔπραξε δι᾽ ἑαυτοῦ· σπεῖραν ἐν Βρεντεσίῳ βασιλικὴν συνέταξεν ἀμφ᾽ αὐτὸν εἶναι, καὶ φανερῶς αὐτὸν ἐν τῇ πόλει σιδηροφοροῦντες ἄνδρες ἐδορυφόρουν τε καὶ ἐνυκτοφυλάκουν ὑπὸ συνθήματι· ἦγεν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου καὶ τὸν ἄλλον στρατὸν ἐς τὴν πόλιν, ἅπαντα συντομώτερον, ἐφιέμενος ὧν ἐπένθει Καίσαρος·

gnitate, vel per ætatem, vel per experientiam, melius quàm Salvius novimus Antonium. Eſt autem in ſuffragiis & judiciis ſemper major pars juſtior. Quòd ſi nunc etiam cupit cauſas ſibi reddi præcipuas, paucis commemorabimus. Pecunias noſtras poſt mortem Cæſaris uſurpavit ſibi Antonius, impetrata à nobis Macedonia provincia, Galliam abſque S. C. invaſit: exercitum contra Getas acceptum, illis omiſſis contra nos adduxit in Italiam: utrumque horum quum in fraudem noſtram petiſſet nec obtinuiſſet, autoritate effecit propria. Cohortem regiam Brundiſii ſibi aſcivit, propalam in Urbe ſtipavit ſe armato ſatellitio, quod pro ædibus noctu excubaret accepta teſſera. Ceteras quoque copias ad Urbem accivit à Brundiſio, omnia vehementius affectans, quæ prius Cæſar, quem lugebat:

Antonii acta poſt mortem Cæſaris.

561

Διά τε ἡλικίαν καὶ ἐμπειρίαν ὑπὲρ τὸν Σαλούϊον καταγινώσκομεν Ἀντωνίου.] terque interpres ita vertit hunc locum ut ſi verbo γινώσκειν, non composito καταγινώσκειν Cicero uſus eſſet. Verùm eadem opera genitivus Ἀντωνίου in accuſ. Ἀντώνιον mutandus fuerit. At ego nihil mutandum in hac oſtra lectione cenſeo, ſed accipiendum eſſe quod dicitur, tanquam ab eo ui errorem linguæ fingat, unum dicentis, quum mens alterum dicere vouerit. Quod interim conſentaneum erit illi dicto,

Ἡ γλῶσσ᾽ ἁμαρτάνουσα τἀληθὲς λέγει.

olemus alioqui in Latino ſermone talibus locis per ἐπιδιόρθωσιν adhibere æc verba, *volui dicere*. Ut ſiquis hîc diceret, καταγινώσκομεν Ἀντωνίου. mmo γινώσκομεν Ἀντώνιον, volui dicere. Ceterùm ad interpretes quod atinet, Gelenius quidem primam perſonam retinens, legit γινώσκομεν: at . Candidus in tertiam mutat ejus enim hæc verba ſunt, *per ætatem quoque & experientiam longe Salvio Antonium magis norunt*. Ubi etiam obſervanum eſt illum in ambiguitatem incidere: quum intelligi poſſit. *Magis quàm orunt Salvium*: non minus quàm, *Magis quàm Salvius ipſum novit.*

Ἦγεν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου καὶ τὸν ἄλλον στρατὸν ἐς τὴν πόλιν, ἅπαντα συντομώτερον, ἐφιέμενος ὧν ἐπένθει Καίσαρος.] Pro his Græcis verbis, quorum mendoſa

lugebat: ſed à juvene Cæſare & alio exercitu præventus extimuit, vertítque ſe in Galliam, tanquam opportunam ſedem belli gerendi contra nos: quando & Cæſar illinc eruptione facta, nobíſque oppreſſis rerum potitus eſt. In hos uſus ſævitia perterrefecit milites, quo magis ad omne facinus impigros redderet. Decimavit non ſeditioſos aut præſidiorum ordinúmve deſertores, in quos ſolos ex militari diſciplina tam ſeverè animadvertitur: qua tamen pœna non niſi pauci, ægrè, ut in periculoſiſſimis bellis neceſſitate exigente uſi ſunt: iſte verò ob unam quampiam voculam aut riſum cives morte mulctavit, ídque ſorte non judicio. Quapropter qui potuerunt defecerunt ab eo, quibus vos ut re bene geſta, decreviſtis heri præmia: qui verò non potuerunt auſugere, metu coacti peccant cum eo, cujus ductu hoſtiliter invadunt veſtra

„ Καίσαρος δὲ αὐτὸν τοῦ νέου ο
„ ἑτέρῳ στρατῷ φθάσαντος, ἔδ
„ σε, καὶ ἐς τὴν Κελτικὴν ἐτ
„ πετο, ὡς εὐκαιρον ἐφ᾽ ἡμῖν
„ μητήριον, ὅτι καὶ ὁ Καῖσαρ ο
„ ἔνθεν ὁρμώμενος ἐδυνήσθη σεν
„ μᾶν, τὴν στρατιὰν ἐπὶ τοῖς
„ καταπληττόμενος, ἵνα πρὸς μ
„ θὲν αὐτῷ παρανομοῦντι κατ
„ κνῇ. διεκλήρωσεν ἐς θάνατον οὐ στ
„ σιάσαντας, οὐ φυλακὴν ἢ τά
„ ἐν πολέμῳ λιπόντας, ἐφ᾽ ὧν μ
„ νων ὁ στρατιωτικὸς νόμος τὴν
„ τως ὠμὴν ὥρισε τιμωρίαν,
„ ὅμως αὐτῇ καὶ ἐπὶ τοῖσδε ὀλίγ
„ μόλις ἐν τοῖς πάνυ κινδύνοις
„ χρήσαντο ὑπ᾽ ἀνάγκης· ὁ δὲ φ
„ νῆς ἢ γέλωτος ἦγετο θάνατον τ
„ πολίτας, καὶ θάνατον οὐ τῶν ἐλε
„ θέντων, ἀλλὰ τῶν διαλαχόντο
„ τοιγαροῦν οἱ μὲν δυνηθέντες
„ πέστησαν αὐτοῦ, καὶ ὑμεῖς αὐτ
„ ὡς εὖ πράξασι δωρεὰς χθὲς ἐψ
„ φίσασθε, οἱ δὲ οὐ δυνηθέντες
„ πονηρῶσι, δεδιότες συναδικοῦσ
„ καὶ χωροῦσιν ἐπὶ χώραν ὑμετέρ
„ πολέμι

mendoſa eſſe nonnulla manifeſtum eſt, habemus hæc Latina P. Candid *Eduxit deinde à Brunduſio exercitum alium ad omnia promptiorem in urbem quum ad ea aſpiraret quæ Cæſar concupiſſet.* Sed quis ſub his Latinis verb illa quæ habemus Græca verba poſſit agnoſcere? De hoc quidem minimè du bitandum eſt, quin πρὸς ἅπαντα legerit, & συντονώτερον, non συντομώ τερον. Sed quæri poteſt an συντονώτερον de promptiore dicturus Appianu fuerit. At Gelenius rectè, quum συντονώτερον & ipſe legeret, eo ſignifica ri *vehementius* exiſtimavit. Totum autem locum parva cum mutatione le giſſe ita videtur, ἅπαντα συντονώτερον ἐφιέμενος οὗ ἐπένθη Καῖσαρος. Se recténe ἐφιέμενος cum accuſativo?

Ο῾ δὲ φωνῆς ἢ γέλωτος ἦγετο θάνατον τοὺς πολίτας.] Duobus modis vi detur poſſe locus hic emendari: uno, ut ſcribatur, ὁ δὲ φωνῆς ἢ γέλωτος ἕνεκα ἦγεν ἐς θάνατον: altero (ſi quid majus circa conjecturam audendun eſt) ut ſcribatur ita, ὁ δὲ εἰ φωνῆς ἢ γέλωτος ἕνεκα ἤχθετο ἦγεν ἐς θάν Poſſit verò & ἕνεκα omitti: quoniam cum hujuſmodi genitivis interdum re linqui ſubaudiendum ſcimus. P. Candidus locum hunc ita vertit, *Hic autem ad vocem & riſum cives ad mortem deduci imperat.*

Ο῾ μ

πολέμιοι, καὶ πολιορκοῦσι στρατὸν ὑμέτερον καὶ στρατηγὸν ὑμέτερον, ᾧ γεγράφετε μὲν ὑμεῖς ἐμμένειν τῇ Κελτικῇ, Ἀντώνιος δ᾽ ἐξιέναι κελεύει. πότερον οὖν ἡμεῖς Ἀντώνιον ψηφιζόμεθα εἶναι πολέμιον, ἢ Ἀντώνιος ἡμᾶς ἤδη πολεμεῖ; καὶ ὁ δήμαρχος ἡμῶν ἔτι ἀγνοεῖ, μέχρι ἄρα Δεκίμου πεσόντος ἥτε χώρα τοσήδε οὖσα καὶ ὅμορος ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τῇ χώρᾳ ὁ Δεκίμου στρατὸς ἐς τὰς καθ᾽ ἡμῶν ἐλπίδας Ἀντωνίῳ προσγένηται· τότε γὰρ αὐτὸν ὡς ἔοικεν ὁ δήμαρχος ψηφιεῖται πολέμιον, ὅταν ἡμῶν γένηται δυνατώτερος. Αὐτ᾽ ἔτι τοῦ Κικέρωνος λέγοντος, φίλοι θορυβοῦντες ἀπαύστως οὐδενὶ ἀντειπεῖν ἐπέτρεπον, μέχρι Πείσωνος αὐτοῦ παρελθόντος, ἡ ἄλλη βουλὴ κατὰ αἰδῶ τοῦ ἀνδρὸς ἡσύχασε, καὶ οἱ τοῦ Κικέρωνος ἠνέσχοντο, καὶ ἔλεγεν ὁ Πείσων,

„Οἱ μὲν νόμοι, ὦ βουλή, δικαιοῦσι τὸν εὐθυνόμενον αὐτὸν ἀκοῦσαί τε τῆς κατηγορίας, καὶ ἀπολογησάμενον ὑπὲρ αὐτοῦ κρίνεσθαι, καὶ τὸν δεινότατον εἰπεῖν Κικέρωνα ἐς ταῦτα προκαλοῦμαι· ἐπεὶ δὲ ὀκνεῖ μὲν παρόντος Ἀντωνίου κατηγορεῖν, ἀπόντος δ᾽ ἐγκλήματά τινα εἶπεν ὧδε μέγιστα ἐκ πάν-

provinciam, veſtrum exercitum oppugnant, veſtrúmque prætorem: quem vos per literas hortamini ut maneat in provincia, Antonius verò jubet decedere. Utrum igitur nos hoſtem judicamus Antonium, an ille nos bello impetit? & hæc noſter tribunus adhuc ignorat, donec ſublato Decimo provincia tanta nobis finitima, & cum ea Decimi exercitus in ſpem opprimendi nos accedat Antonio. Tum demum tribunus videtur hoſtem judicaturus, ubi ille ſuperior nobis evaſerit. Vix ea finierat Cicero, quum tantus ab ejus amicis ſtrepitus excitatus eſt, ut diu nemini præberetur ſilentium, donec Piſo ipſe prodiit in medium; cujus reverentia & alios ſenatores & Ciceronianos tantiſper ſedavit, dum verba faceret in hunc modum, 562

Piſonis oratio in orationem contra Antonium à Cicerone habitam.

LEGES P. C. poſtulant, ut reus ipſe accuſationem audiat, & dicta pro ſe cauſa expectet judicum ſententiam: quod nec Cicero negabit accuſator vehementiſſimus: quem quoniam piguit contra præſentem Antonium agere, mavúltque in abſentem hic præcipua certáque crimina

Οἱ μὲν νόμοι, ὦ βουλή, δικαιοῦσι τὸν εὐθυνόμενον αὐτὸν ἀκοῦσαί τε τῆς κατηγορίας] Interpungo poſt εὐθυνόμενον. ut αὐτὸν jungamus cum ſeq. hoc odo, *ut reus audiat ipſemet accuſationem.* Pro αὐτοῦ autem non dubium eſt in αὐτοῦ ſcribere oporteat.

Καὶ τὸν δεινότατον εἰπεῖν Κικέρωνα ἐς ταῦτα προκαλοῦμαι] P. Candidus , *Ciceronem adeſſe poſtulo*, diſcedens à Græcis verbis. Sed nec Gelenius is inſiſtere dici poteſt, dum ita vertit, *quod nec Cicero negabit*. Debuerunt tè ita reddere, *Ciceronem hac ſponſione provoco.*

Ἀπόντος δ᾽ ἐγκλήματά τινα εἶπεν ὧδε μέγιστα ἐκ πάντων καὶ ἀναμφί α ὄντα.] Poſt ὧδε addo particulam ὡς. Neque enim rationi conſenta-

crimina congerere, in medium ego prodii, ut paucis ea refellerem. Publicas pecunias ait Antonium poſt Cæſaris mortem ſibi uſurpaſſe: leges certè furi ſuam pœnam intentant, hoſtem eum non judicant. Et Brutus quidem ſublato Cæſare, pro concione illum accuſavit, quaſi dilapidaſſet pecunias publicas exhauſto ærario: Antonius verò paulo pòſt retulit de inquiſitione earum, vos acceſſiſtis ad ejus ſententiam, & præmium indicibus propoſuiſtis partem decimam, cujus nos duplum repræſentabimus, ſi quis poteſt Antonium hujus fraudis convincere. Hactenus de peculatu reſponſum ſit. Ceterùm Galliam provinciam non nos Antonio decrevimus, plebiſcito eam obtinuit, præſente Cicerone, quemadmodum alii ſæpe alias provincias, & hanc ipſam Cæſar antea. Ei plebiſcito aſcriptum eſt, ni Decimus provincia decedat, licere Antonio illum bello perſequi, & ſi Getæ nihil novi moliantur, exercitum contra pertinacem tranſportare. Sed Cicero Decimum pro hoſte non

„ των καὶ ἀναμφίλογα ὄντα, παρῆλ-
„ θον ἐγὼ δείξων αὐτὰ ψευδῆ βρα-
„ χυτάταις ἀποκρίσεσι· τὰ χρή-
„ ματα φησὶν Ἀντώνιον τὰ κοινὰ
„ μετὰ τὴν Καίσαρος τελευτὴν
„ σφετερίσασθαι, τοῦ μὲν νόμου τὸ
„ κλέπτην οὐ πολέμιον ἀποφαίνον-
„ τος, ἀλλὰ ὡρισμένῃ δίκῃ ζη-
„ μιοῦντος· Βρούτου δὲ τοῦ Καίσα-
„ ρα κτείναντος, ἐν τῷ δήμῳ καὶ
„ τότε κατηγορήσαντος ὅτι ὁ Καῖ-
„ σαρ τὰ χρήματα διεφόρησε, καὶ
„ κενὰ καταλέλοιπε τὰ ταμιεῖα,
„ Ἀντωνίου δὲ μετ' οὐ πολὺ ζητεῖν
„ αὐτὰ ψηφισαμένου, καὶ ὑμῶν ἀ-
„ ποδεξαμένων τε τὴν γνώμην καὶ
„ κεκυρωκότων, καὶ γέρας τοῖς μη-
„ νύουσι δεκάτην ὑπεσχημένων, ἣν
„ διπλασιάσομεν ἡμεῖς, εἴτις Ἀν-
„ τώνιον περὶ αὐτῶν ἔχοι τι διελέγ-
„ χειν. καὶ τάδε μὲν περὶ τῶν χρημά-
„ των. τὴν δὲ Κελτικὴν ἡγεμο-
„ νίαν οὐκ ἐψηφισάμεθα μὲν ἡμεῖς
„ Ἀντωνίῳ, ἔδωκε δὲ ὁ δῆμος νό-
„ μῳ παρόντος αὐτοῦ Κικέρωνος
„ ᾧ τρόπῳ καὶ ἕτερα πολλάκις ἔ-
„ δωκε, καὶ τήνδε τὴν ἡγεμονίαν
„ αὐτὴν Καίσαρι πάλαι· μέρος
„ δ' ἐστὶ τοῦ νόμου, τὸν Ἀντώνιον
„ τὴν δεδομένην οἱ μετιόντα, Δε-
„ κίμου μὴ παραχωροῦντι πολε-
„ μεῖν, καὶ τὸν στρατὸν ἀντὶ Θρακῶν
„ οὐδὲ ἔτι κινουμένων ἐς τὴν Κελ-
„ τικὴν ἐπὶ τὸν ἀντιλέγοντα μεταγαγεῖν. ἀλλὰ Κικέρων Δέκιμον μὲν οὐχ ἡ-
„ γεῖται

neum eſt ut Piſo, Antonii defenſor, ea eſſe *ἀναμφίλογα* fateatur, id eſt minimè controverſa: ſed dicat quædam tantum crimina eſſe objecta, tanquam omnium maxima & de quibus conſtaret. At P. Candidus vertit *ambigua* tanquam *ἀμφίλογα* legens, ſed ita ut pugnantia quædam in ſua interpretatione dicat. Ita enim ille, *Ego maxima ex omnibus & quæ ambigua ſunt, facilè tranſiliens, brevibus ea falſa eſſe oſtendam.* Ita, inquam, ille: ſed quomodo eadem & tranſilire & falſa oſtendere poteſt?

Μὰ

» ἡγεῖται πολέμιον, ἐναντία τῷ νό-
» μῳ τιθέμενον ὅπλα, Ἀντώνιον δὲ
» πολέμιον τῷ νόμῳ συμμαχοῦν-
» τα· εἰ δὲ αὐτὸν αἰτιᾶται τὸν νό-
» μον, τοὺς θεμένους αἰτιᾶται, οὓς
» ἔδει μεταπείθειν, οὐχὶ συνθέμε-
» νον ὑβρίζειν, οὐδὲ τὴν χώραν Δε-
» κίμῳ μᾶλλον πιστεύειν, ὃν ὁ δῆμος
» ἐδίωξεν ἐπὶ τῷ φόνῳ, Ἀντωνίῳ
» δὲ ἀπιστεῖν, ὅτι ὁ δῆμος ἔδωκεν·
» οὐ γὰρ εὖ βουλευομένων ἐστὶ δια-
» στασιάζεσθαι πρὸς τὸν δῆμον ἐν
» καιροῖς μάλιστα ἐπικινδύνοις, οὐ-
» δὲ ἀμνημονεῖν, ὅτι καὶ τόδε αὐ-
» τὸ τοῦ δήμου πρότερον ἦν, τὸ
» κρίνειν τὰ φίλια καὶ πολέμια·
» μόνος γὰρ ἐκ τῶν πάλαι νόμων
» ὁ δῆμος αὐτοκράτωρ εἰρήνης πέ-
» ρι καὶ πολέμου σκοπεῖν, ὧν μη-
» δὲν ὁ δῆμος ἐπιστήσειε, μηδὲ ἐ-
» πιμηνίσειεν ἡμῖν προστάτου λα-
» βόμενος. ἀλλ' ἔκτεινέ τινας τῶν
» στρατιωτῶν ὁ Ἀντώνιος· αὐτο-
» κράτωρ γε ὤν, καὶ ἐς τοῦτο ὑφ'
» ὑμῶν κεχειροτονημένος, καὶ οὐδεὶς
» πω τῶνδε λόγον ὑπέσχεν αὐτο-
» κράτωρ· οὐ γὰρ ἔκριναν οἱ νό-
» μοι λυσιτελήσειν ὑμῖν τὸν ἄρχον-
» τα τοῖς στρατευομένοις ὑπεύθυνον
» εἶναι, οὐδ' ἔστιν ἀπειθείας τι χεῖ-
» ρον ἐν στρατοπέδῳ, δι' ἣν καὶ νι-
» κῶντες τινὲς ἀνῃρέθησαν, καὶ οὐ-
» δεὶς ηὔθυνε τοὺς ἀνελόντας, οὐ-
» δὲ τῶν νῦν συγγενὴς οὐδείς. ἀλ-
» λὰ Κικέρων ἐπιμέμφεται καὶ φό-
» νου κατηγορῶν, πολέμιον κοινὸν
» ἀντὶ τῶν ὡρισμένων ἐπιτιμίων τοῖς
» φονεῦσι τίθεται. Ἀντωνίῳ δὲ τὸ
» στρατόπεδον ὅπως τε ἄτακτον ἦν,

habet, arma contra leges ferentem: Antonium verò habet, armis utentem legitimè. Quòd ſi legem accuſat, autores ejus accuſat: quibus diſſuadere debuerat potius quàm nunc, poſtquam ſemel aſſenſit, eos contemnere: & Antonio potius populi beneficium credere, quàm provinciam Decimo, quem populus propter homicidium expulerat. Nec enim conſultum eſt diſſidere à populo, præſertim periculoſis temporibus: aut oblivisci hoc ipſum judicium olim penes eum fuiſſe, quinam habendi eſſent vel pro amicis, vel pro hoſtibus: nam antiquo jure ſolus populus
eſt belli paciſque arbiter: quod 563
jus ſibi aſſereret, nobíſque indignaretur, ſi ducem ac patronum haberet. Sed occidit aliquot milites Antonius: occidit pro imperio, quod veſtris conſecutus eſt ſuffragiis: nec ullus unquam imperator hujus facti rationem reddidit: nec enim legiſlatoribus viſum eſt è republ. eſſe, militibus rationem reddi à ducibus: nec eſt quicquam in exercitu pejus contumacia, qua factum eſt ut multi perierint in ipſa victoria: nec unquam vel decimatorum cognatis fuit reddita ratio, ſicut ne nunc quidem eam poſtulant. At Cicero cædis crimen objicit Antonio, nec contentus vulgari homicidarum pœna, facit eum hoſtem publicum: quam-

Μὲν οὐχ' ἡγεῖται πολέμιον, ἐναντία τῷ νόμῳ τιθέμενον ὅπλα, Ἀντώνιον δὲ πολέμιον τῷ νόμῳ συμμαχοῦντα.] Ponenda hypoſtigme poſt πολέμιον.

quamvis ſatis appareat in quanto ille contemptu apud milites fuerit, quandoquidem duæ legiones, veſtro decreto ei militare juſſæ, contra diſciplinam militarem transfugerunt, non ad vos ſed ad Cæſarem: quod tamen eorum factum Ciceroni placet, & præmium eis ex ærario dari heri cenſuit. Quod exemplum ſuperi faxint ne quando nobis triſte fiat. Ceterùm Ciceronem ad hanc iniquitatem transverſum egit inimicitia: accuſat enim Antonii tyrannidem & animadverſionem in milites, quum ſolitum ſit reipublicæ inſidiatoribus, obſequiis & indulgentia potius emereri favorem exercituum, quàm alienare animos eorum à ſe per ſævitiam. Quoniam autem non piguit eum calumniam Antonio ſtruere, quaſi poſt Cæſarem molienti novam tyrannidem, age diſquiramus hoc pacto ſingula, Quem indicta cauſa ut tyrannus occidit, qui nunc abſens hæret in hoc periculo? quem ex Urbe expulit? quem unquam apud nos calumniatus eſt? an ſingulis nihil moleſtus, univerſorum libertati inſidiatus eſt? quando tandem Cicero? an quum legem de oblivione anteactorum pertulit? an quum Sextum Pompeii veſtri filium revocandum, bonáque paterna ex ærario perſolvenda ei cenſuit? an quum Pſeudo-Ma-

,, καὶ ὅπως κατεφρόνει, δηλοῖ καὶ τὰ
,, μεταστάντα αὐτοῦ δύο τέλη, ἃ
,, ὑμεῖς μὲν ἐψηφίσασθε Ἀντωνίῳ
,, στρατεύειν, αὐτομολήσαντα δὲ
,, παρὰ τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους
,, οὐ πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ἐς Καίσαρα,
,, ὁ Κικέρων ὅμως ἐπῄνεσε, καὶ ἐκ τῶν
,, κοινῶν ἐχθὲς ἐμισθοδότησε· καὶ μή
,, ποτε ὑμᾶς λυπήσειε τὸ παράδειγ-
,, μα. Κικέρωνα δὲ καὶ ἐς ἀνωμα-
,, λίαν ἐξέστησεν ἡ ἔχθρα· κατηγορεῖ
,, γὰρ Ἀντωνίου τυραννίδα, καὶ κολάσεις
,, στρατιωτῶν, αἰεὶ τῶν ἐπιβουλευόντων
,, τὰ στρατεύματα θεραπευόντων,
,, οὐ κολαζόντων· ἐπεὶ δὲ οὐκ ὤκνησεν
,, οὐδὲ τὴν ἄλλην Ἀντωνίου μετὰ Καί-
,, σαρα ἀρχὴν ὡς τυραννικὴν διαβα-
,, λεῖν, φέρε πυθώμεθα καθ᾽ ἕκα-
,, στον ὧδε· τίνα ἔκτεινεν ὡς τύραν-
,, νος ἄκριτον ὁ νῦν κινδυνεύων
,, ἀκρίτως; τίνα δ᾽ ἐξέβαλε τῆς πό-
,, λεως; τίνα δὲ ἡμῖν διέβαλεν; οὐ
,, καθ᾽ ἕνα μὲν τοιόσδε ἦν, ἐπεβού-
,, λευε δὲ πᾶσιν ὁμοῦ; πότε ὦ Κι-
,, κέρων, ὅτε τὴν ἀμνηστίαν ἐκύ-
,, ρου τῶν γεγονότων; ἢ ὅτε μηδένα
,, διώκεσθαι φόνου; ἢ ὅτε ζήτησιν εἶ-
,, ναι τῶν κοινῶν χρημάτων; ἢ ὅτε
,, Πομπήϊον τὸν Πομπηΐου τοῦ ὑμε-
,, τέρου κατεκάλει, καὶ τὴν πα-
,, τρῴαν ἐκ τῶν δημοσίων αὐτῷ διέ-
,, λυσε περιουσίαν; ἢ ὅτε τὸν ψευ-
,, δομά-

Ἢ ὅτι μηδένα διώκεσθαι φόνου.] Cum hoc διώκεσθαι & cum ſequente εἶναι repetendum ἀπὸ κοινοῦ illud ἐκύρου. Alioqui dicendum eſſet verbum deeſſe.

Καὶ τὴν πατρῴαν ἐκ τῶν δημοσίων αὐτῷ διέλυσε περιουσίαν.] Malim διέλυε, ut præcedit κατεκάλει, & paulo antè, ἐκύρου, & ἐπεβούλευε.

Ἀλλ᾽

,, δορυφόρον λαβὼν, ἐπιβουλεύοντα, ἀπέκτεινε, καὶ ἐπῃνέσατε πάντες; καὶ τοῦτο μόνον δι' ὑμᾶς οὐ διέβαλε Κικέρων, ἢ ὅτε ἐψηφίζετο μὴ εἰσηγεῖσθαι περὶ δικτάτορος μηδένα, μήτε ἐπιψηφίζειν, ἢ νηποινεὶ πρὸς τοῦ θέλοντος ἀποθνήσκειν; ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ ἐπολιτεύσατο ἡμῖν Ἀντώνιος ἐν δύο μησὶν, οἷς μόνοις ἐπέμεινε τῇ πόλει μετὰ Καίσαρα, ἄρτι μὲν τοῦ δήμου τοὺς φονέας διώκοντος, ἄρτι δὲ ὑμῶν δεδιότων ἐπὶ τοῖς ἐσομένοις· οὐ τίνα καιρὸν, εἰ πονηρὸς ἦν, ἀμείνονα εἶχεν; ἀλλ' ἐς τὰ ἐναντία οὐκ ἦρχε. πῶς; οὐ μόνος ἦρχεν, ἀποδημήσαντος ἐπὶ Συρίας Δολοβέλλα; οὐ στρατὸν εἶχεν ἕτοιμον ἐν τῇ πόλει τὸν ὑφ' ὑμῶν αὐτῷ δεδομένον; οὐκ ἐνυκτοφυλάκει τὴν πόλιν; οὐκ ἐνυκτοφυλακεῖτο διὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλήν; οὐ πρόφασιν εἶχε τὴν σφαγὴν Καίσαρος φίλου τε αἰεὶ καὶ εὐεργέτου ὄντος, καὶ τῷ δήμῳ μάλιστα ὑπεραρέσκοντος; οὐχ ἑτέραν εἶχεν οἰκίαν ἐπιβεβουλευμένος ἐς τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, ὧν ἔκτεινε μὲν ἢ ἐφυγάδευσεν οὐδένα, συνέγνω δὲ

rium turbatorem pacis comprehenſum capite mulctavit vobis laudantibus? quod ſolum calumniari Cicero non auſus eſt propter vos: an quum de dictatura in perpetuum tollenda legem tulit? Hæc enim ſunt ejus acta publica 564
duorum menſium, quibus ſolis in Urbe manſit poſt necem Cæſaris: modò populo interfectores perſequente, modò vobis de futuro ſollicitis: quo tempore, ſi malus civis fuiſſet, quod aliud expectare poterat ſibi opportunius? At ſecus magiſtratum geſſit quàm debuit. Quid? an non ſolus remp. adminiſtravit profecto Dolobella in Syriam? an non præſidium à vobis acceptum in Urbe habuit? an non nocturnis Urbem munivit cuſtodiis? an excubias circa ſe diſpoſuit ob aliud quàm inimicorum inſidias? an ei deerat occaſio, Cæſare ſublato, amico benemerito, & apud populum gratioſiſſimo? nónne aliam propriam nactus eſt capitalibus inſidiis appetitus ab his quorum neminem vel occiderat, vel in exilium egerat: quibus tamen quantum

Ἀλλ' ἐς τὰ ἐναντία οὐκ ἦρχε] Quamvis & P. Candidus hanc lectionem agnoſcat (vertit enim, *Verum nunquam in contrarium imperio uſus eſt*) tamen Gelenio potius aſſentior, negationem haud agnoſcenti: quum ita reddat, *At ſecus magiſtratum geſſit quàm debuit.* Fortaſſe autem οὕτως ſcriptum erat ubi nunc habemus οὐκ.

Οὐκ ἐνυκτοφυλακεῖτο διὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλήν.] Hæc verba, οὐκ ἐνυκτοφυλακεῖτο διὰ τὴν τῶν ἐχθρ· debuit potius ita reddere, *Annon excubias circa ſe diſpoſitas habebat, non ob aliud quàm inimicorum inſidias?*

Οὐχ ἑτέραν εἶχεν οἰκίαν ἐπιβεβουλευμένος ἐς τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν] Hanc etiam vocem οἰκίαν, licet apertè, hoc quidem loco, mendoſam, agnoſcit P. Candidus: ita locum hunc interpretans, *Num aliam domum invenire potuit, quum hoſtium vereretur inſidias?* (utitur autem particula *num*, ſuo more, pro Nonne) at Gelenio ſuboluit mendum: ideóque vertit, *Nonne aliam propriam nactus eſt?* Intellige autem aliam propriam occaſionem:

tum licuit ignovit, nec invidit eis dari provincias? Hæc ſunt, ut videtis, P. C. illa præcipua certáque crimina, quæ objicit Cicero. Et quoniam quidam criminatione non contenti divinationes addunt, venturum fuiſſe in Urbem hoſtiliter cum exercitu, ſed id conſilium mutaſſe metu Cæſaris qui eam præoccuparat: qui fit igitur ut quum ſolum hujuſmodi conſilium hoſtile videatur non pro hoſte habeatur qui & venit, & tantùm non obſidet nos? aut quid obſtabat ne ille veniret ſi voluiſſet? niſi forte juſtum exercitum circiter triginta millia virorum habens, timuit tria millia Cæſarianorum ſemermium, nullos ordines ſervantium, qui in hoc tantùm venerant ut ei conciliarent Cæſarem, quem ut primùm cognoverunt moliri bellum, confeſtim deſeruerunt? Quòd ſi non auſus eſt venire cum triginta millibus, quomodo poſtea cum mille ſolis venit? cum quibus ex urbe Tibur petentem quàm multi deduximus? quàm multi ſponte ſacramentum ei diximus? quantas & Cicero laudes in ejus acta virtutéſque congeſſit? aut quomodo Antonius ſiquid tale cogita-

,, ὅσον εἶχε μέτρου καλῶς, καὶ δι
,, δομένας αὐτοῖς ἡγεμονίας οὐκ ἐ
,, φθόνησε δοθῆναι; ταῦτα μὲν δὴ μέ
,, γιστα, ὦ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναμφί
,, λογα Κικέρωνος ἐς τὸν Ἀντώνι
,, ἐγκλήματα ὁρᾶτε, ἐπεὶ δέ γε ἐ
,, πὶ τοῖς ἐγκλήμασι καὶ μαντεύ
,, ματα ἐπάγουσιν, ὡς ὁ Ἀντώνιο
,, ἔμελλε μὲν τὸν στρατὸν ἄξειν ἐπὶ τ
,, πόλιν, δείσας δὲ προλαβόντο
,, αὐτὴν ἑτέρῳ στρατῷ Καίσαρος
,, πῶς οὖν, εἰ τὸ μελλῆσαι μό
,, νον ἐστὶν ἀνδρὸς πολεμίου, τὸν ἐλ
,, θόντα καὶ παραστρατοπεδεύσαν
,, τα ἡμῖν ἀσήμαντον, οὐχ ἡγεῖ
,, ται πολέμιον; πῶς δ' εἴπερ ἦλ
,, θεν ὁ Ἀντώνιος, οὐκ ἀφίκε
,, το; ἢ τρισμυρίους ἔχων συν
,, τεταγμένους ἔδεισε τρισχιλίου
,, τοὺς ἀμφὶ τὸν Καίσαρα ὄντα
,, ἀνόπλους, ἀσυντάκτους, ἐς μό
,, νας Καίσαρι διαλλαγὰς συν
,, ελθόντας, καὶ εὐθὺς ὡς ἔγνω
,, σαν πολεμεῖν αἱρούμενον καταλ
,, πόντας; εἰ δὲ μετὰ τρισμυρίω
,, ἐλθεῖν ἔδεισε, πῶς ἦλθε μετ
,, μόνων χιλίων, μεθ' ὧν αὐτὸν ἐ
,, τὸ Τίβουρον ἐξιόντα πόσοι προ
,, πέμπομεν, καὶ πόσοι συνώμνυ
,, μεν οὐκ ὀρκούμενοι; πόσους δ
,, Κικέρων ἐπαίνους ἐς τὴν πολι
,, τείαν αὐτοῦ καὶ ἀρετὴν ἀνάλισκε
,, πῶς δ' αὐτὸς Ἀντώνιος, εἰ
,, τοιοῦτον ἐγίγνωσκε, τὰ ἐνέχυρ
,, τ

ſicut cum *οἰκείαν* (ita enim ſcribendum eſt) intelligere πρόφασιν oporte
Eſt verò & hypoſtigme opus poſt *οἰκείαν*.

Εἰ *τὸ μελλῆσαι μόνον ἐστὶν ἀνδρὸς πολεμίου.*] Non aſſequutus eſt ſenſum hujus loci Gelenius: ſicut nec P Candidus: (quod minus mirandum eſt nam ille ita vertit, *quum ſolum hujuſmodi conſilium hoſtile videatur:* at ille: *hoc ſolum cogitare, viri nobis inimici proprium exiſtimandum eſt.* Atqui debuerunt recordari præceſſiſſe ἔμελλε, & hoc *μελλῆσαι* ad illud reſpicere: utendo argumento à minore ad majus.

Δύναμ

„ τὰ νῦν ὄντα περὶ τοῦ βουλευτηρίου κατέλιπεν ἡμῖν, μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ μειράκιον υἱόν· οἳ κλαίουσι καὶ δεδίασι νῦν οὐ τὴν Ἀντωνίου πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν δυναστείαν; ταῦτα μὲν δὴ πρὸς ὑμᾶς ἐξενήνοχα, δεῖγμα τῆς Ἀντωνίου τε ἀπολογίας καὶ Κικέρωνος μεταβολῆς. παραίνεσιν δὲ ἐπιθήσω τοῖς εὖ φρονοῦσι, μήτε ἐς τὸν δῆμον, μήτε ἐς Ἀντώνιον ἁμαρτάνειν, μηδὲ ἔχθρας καὶ κινδύνους ἐπάγειν τοῖς κοινοῖς, νοσεύσης ἔτι τῆς πολιτείας, καὶ ἀπορούσης τῶν ὀξέως ἀμυνούντων· δύναμιν δὲ ἐν τῇ πόλει συστησαμένους, πρὶν θορυβῆσαί τι τῶν ἔξω τὴν ἀρκέσουσαν, τότε τοῖς ἑκάστοτε ἐπιοῦσιν ἐφεδρεύειν, καὶ κρίνειν ὡς ἂν ἐθέλητε, δυναμένους τὸ κεκριμένον τελεῖν. πῶς οὖν ἔσται ταῦτα; ἐὰν Ἀντώνιον μὲν ἐῶμεν ἐς πρόφασιν ἢ χάριν τοῦ δήμου τὴν Κελτικὴν ἔχειν, Δέκιμον δὲ μετὰ τελῶν ὧν ἔχει τελῶν ἐνθάδε καλῶμεν, καὶ ἀφικόμενον ἐκπέμπωμεν ἐς Μακεδονίαν τὰ τέλη κατασχόντες, εἰ δὲ καὶ τὰ ἀπ' Ἀντωνίου μεταστάντα δύο πρὸς ἡμᾶς μετέστη, καθάπερ φησὶ Κικέρων, καὶ τάδε καλῶμεν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν πόλιν· οὕτω γὰρ πέντε τελῶν ἡμῖν ὑπαρχόντων, ψηφιζοίμεθα ἂν ὅτι δοκιμάζοιμεν ἐγκρατῶς, ἐς οὐδε-

bat, hos nobis reliquit obſides, qui nunc verſantur ante curiam; matrem, inquam, & uxorem & filium adoleſcentulum: qui nunc flent ac timent, non propter ſecus quàm oportet adminiſtratam per eum rempublicam, ſed propter inimicorum potentiam? 565 Habetis ſpecimen defenſionis Antonii, & Ciceronis inconſtantiæ: ſupereſt ut horter quotquot rectè ſapiunt, ne populum offendant, néve Antonium ne in civitatem ſimultates & pericula invehant, republ. nondum planè reſtituta & egente maturo auxilio: utque Urbi parato idoneo præſidio, priuſquam externus aliquis tumultus ingruat, tunc proſpiciatis utcunque res poſtulaverit, & tum demum decernatis quicquid placuerit, ubi decreta exequendi facultas affuerit. Quomodo igitur fient hæc? Si Antonio relinquamus Galliam, quam accepit gratia beneficióque populi: Decimum verò cum tribus quas habet legionibus huc evocatum mittamus in Macedoniam retentis hîc ejus copiis. Quòd ſi illæ legiones quæ Antonium deſeruerunt, ad vos tranſierunt, ut ait Cicero, has quoque à Cæſare in Urbem revocemus: ſic enim freti quinque legionibus, ſenatuſconſulta conſtanter faciemus quæ placuerint,

Ciceronis inconſtantia.

Δύναμιν δ' ἐν τῇ πόλει συστησαμένους, πρὶν θορυβῆσαί τι τῶν ἔξω τὴν ἀρκέσουσαν.] Interpunge poſt ἔξω: quum τὴν ἀρκέσουσαν jungere cum δύναμιν oporteat.

Ψηφιζοίμεθα ἂν ὅτι δοκιμάζοιμεν ἐγκρατῶς, ἐς οὐδενὸς ἀνδρὸς ἐλπίδας αἰωρούμενοι] Scribe ὅ, τι δοκιμάζοιμεν: & pone hypoſtigmen poſt δοκιμάζοιμεν. nam adverb. ἐγκρατῶς fertur ad verbum ψηφιζόμεθα.

rint, nullius ſperantes gratiam. Et hæc quidem dicta ſint his qui audiunt me abſque invidiæ contentioniſque affectibus. Ceterùm hos qui inconſideratè incogitantérque propter proprias ſimultates ac contentiones vos perturbant, hortor ne præcipitent judicium contra viros egregios, & præfectos magnis exercitibus, néve invitos ad bellum cogant: meminerı́ntque Martii Coriolani, & hujus nuper extincti Cæſaris: quem quia pariter imperantem exercitui, & nobis optimas conditiones pacis offerentem, temerè hoſtem judicavimus, ut revera hoſtis fieret perpulimus. Parcant etiam populo, qui paulo antè impetum fecit in percuſſores Cæſaris, ne videamur in ipſius contumeliam eis dare provincias, Decimum laudare quòd plebiſcitum irritum faciat, Antonium
566 hoſtem judicare, quòd Galliam à populo acceperit. Quapropter debent qui rectè ſentiunt, errantes in viam reducere: conſules verò & tribuniplebis præ ceteris ſuccurrere periclitanti reipublicæ. Hæc Piſo pro Antonio, exprobrans ſimul & terrens: effecítque procul dubio ne hoſtis judicaretur. nec tamen ei valuit impetrare provinciam Galliam:

,, νὸς ἀνδρὸς ἐλπίδας ἀφαιρούμεθ
,, καὶ τάδε μὲν εἴρηται τοῖς ἄνευ φ
,, νου καὶ φιλονεικίας ἀκροωμένο
,, τοῖς δὲ ἀπερισκέπτως καὶ ἀπαρ
,, σκεύως δι' οἰκείαν ἔχθραν ἢ φι
,, λονεικίαν ἐνθορυβοῦσιν ὑμᾶς, κε
,, τοὺς παραινῶ μὴ ταχεῖς εἶ
,, μηδὲ προπετεῖς ἐς ἄνδρας μεγ
,, στους τε, καὶ στρατιᾶς ἄρχοντ
,, ἱκανῆς, μηδὲ ἄκοντας ἐκπολ
,, μοῦν, ἀναμιμνησκομένους Μα
,, κίου τε τοῦ Κοριολάνου, καὶ τὰ ἐ
,, αγχος δὴ ταῦτα Καίσαρος,
,, στρατιᾶς ὁμοίως ἡγούμενον, κ
,, σπονδὰς ἀρίστας ἂν ἡμῖν γενομ
,, νας προτείνοντα, προπετῶς π
,, λέμιον ψηφισάμενοι, τῷ ὄντι π
,, λέμιον ἠνάγκασαν γενέσθαι· φε
,, δέσθαι δὲ καὶ τοῦ δήμου πρὸ βρα
,, χέος τοῖς φονεῦσι τοῖς Καίσα
,, ρος ἐπιδραμόντος, μὴ ἐς ὕ
,, βριν αὐτοῦ δοκῶμεν τοῖς μὲν ἡγε
,, μονίας ἐθνῶν διδόναι· Δέκιμον
,, ἐπαινεῖν, ὅτι τοῦ δήμου νόμον ἀ
,, κυροῖ, καὶ Ἀντώνιον πολέμιον κρ
,, νειν, ὅτι τὴν Κελτικὴν ἔλαβε πα
,, ρὰ τοῦ δήμου· ὧν τοὺς μὲν οὐ βου
,, λευομένους ἐνθυμεῖσθαι χρὴ ὑπὲ
,, τῶν ἔτι πλανωμένων, τοὺς δ' ὑπ
,, άτους καὶ δημάρχους πλείονας κι
,, δυνεύουσι τοῖς κοινοῖς γενέσθαι
Ὧδε μὲν ὁ Πείσων ἀπελογεῖτο, κα
ὠνείδιζεν ὁμοῦ καὶ ἐφόβει, καὶ σα
φῶς αἴτιος ἐγένετο μὴ ψηφισθῆνα
πολέμιον Ἀντώνιον, οὐ μὴν ἐκρά
τησε τῆς Κελτικῆς αὐτὸν ἄρχειν. ὁ
γὰρ

Καὶ τὰ ἔναγχος δὴ ταῦτα Καίσαρος.] Ita vertit Gel. ut ſi ſcriptum eſſet τῶν ἔναγχος δὴ ἀνῃρημένου Καίσαρος, vel aliud huic ſynonymum participium haberemus. Rectius P. Candidus, *Eorúmque quæ à Cæſare nuper geſta ſun* Malim tamen ſimplicius, *Et eorum quæ à Cæſare nuper facta ſunt.* Immo magis etiam probarim hanc liberiorem interpretationem, *Et eorum quæ nuper à Cæſare experti ſumus*,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τῶν σφαγέων φίλοι τε καὶ συγγενεῖς ὑπὸ δέους ἐκώλυσαν, μὴ τοῦ πολέμου λυθέντος ἐπεξέλθοι τὸν φόνον Καίσαρι συναλλαγείς, διὸ καὶ στασιάζειν αἰεὶ παρεσκεύαζον Καίσαρά τε καὶ Ἀντώνιον. ἐψηφίσαντο δ' Ἀντωνίῳ στρατηγεῦσαι Μακεδονίαν ἀντὶ τῆς Κελτικῆς ἔχειν, τὰς δὲ ἄλλας ἐντολὰς, εἴτε λαθόντες, εἴτ' ἐξεπίτηδες, Κικέρωνα συγγράψαι τε καὶ δοῦναι τοῖς πρεσβεύουσι προσέταξαν· ὁ δὲ τὴν γνώμην παραφέρων, συνέγραφεν ὧδε, Μουτίνης Ἀντώνιον εὐθὺς ἀπανίστασθαι, καὶ Δεκίμῳ τὴν Κελτικὴν μεθεῖναι, ἐντὸς δὲ Ῥουβίκωνος ποταμοῦ τοῦ τὴν Ἰταλίαν ὁρίζοντος ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἡμέρᾳ ῥητῇ γενόμενον, ἐπιτρέψαι τὰ καθ' ἑαυτὸν ἅπαντα τῇ βουλῇ. οὕτω μὲν φιλονείκως τε καὶ ψευδῶς ἐντολὰς ὁ Κικέρων συνέγραφεν, οὐδεμιᾶς ἔχθρας τοσῆσδε ὑπούσης, ἀλλ', ὡς ἔοικε, τοῦ δαιμονίου τὰ κοινὰ ἐς μεταβολὴν ἐνοχλοῦντος, καὶ αὐτῷ Κικέρωνι κακῶς ἐπινοοῦντος. ἄρτι δὲ καὶ τῶν τοῦ Τρεβωνίου λειψάνων κομισθέντων, καὶ τῆς ἐς αὐτὸν ὕβρεως γνωσθείσης σαφέστερον, οὐ δυσχερῶς ἡ βουλὴ τὸν Δολοβέλλαν ἔκρινεν εἶναι πολέμιον. οἱ δ' ἐς τὸν Ἀντώνιον ἀπεσταλμένοι πρέσβεις, αἰδούμενοι τῶν ἐντολῶν τὸ ἀλλόκοτον, οὐδὲν μὲν εἶπασαν, αὐτὰς δ' ἐπέδωσαν αὐτῷ· ὁ δὲ Ἀντώνιος σὺν ὀργῇ πολλὰ ἐς τε τὴν βουλὴν καὶ τὸν Κικέρωνα ἀπερρίπτει, θαυμάζων ὅτι Καίσαρα μὲν, τὸν τὰ μέγιστα ὠφελήσαντα τὴν ἀρχὴν, ἡγοῦνται τύραννον ἢ βασιλέα, Κικέρωνα δὲ οὐ νομίζουσιν, ὃν Καῖσαρ μὲν εἷλε

nam Cæſaris percuſſorum cognati & amici præ metu obſtiterunt, ne forte pace illi reddita necem ejus ulciſceretur reverſus in gratiam cum ejus filio: idcóque ſemper alebant eorum diſſidium. Decretúmque eſt ut offerretur Antonio Macedonia pro Gallia: cetera mandata, vel decepti, vel volentes, commiſerunt Ciceroni perſcribenda, & mittenda per legatos ad eum. Quæ is pro ſententia conſcripſit in hunc modum, Antonius à Mutina confeſtim abſcedito. Decimo Galliam relinquito, intra Rubiconem Italiæ Galliæque terminum ad præſtitutam diem ſe recipito, réſque ſuas cunctas arbitrio ſenatus permittito. Ita tum contentioſè nec ſatis ex ſenatus ſententia Cicero mandata conſcripſit, non tam propter ſimultatem, ut videtur, quàm ad nutum fortunæ rempublicam mutaturæ, ipſique Ciceroni meditantis perniciem, quo tempore allatis Trebonii reliquiis, cognitíſque ludibriis quibus affectus eſt, facilè ſenatus adductus eſt ut Dolobellam hoſtem judicaret. Ceterùm legati miſſi ad Antonium, quos pudebat mandatorum tam inſolentium, nihil aliud præfati, ea ipſa tradiderunt illi: qui iratus multa in ſenatum & Ciceronem effudit: Mirari ſe, Cæſarem quidem optimè de Romano imperio meritum, haberi pro tyranno regéque, Ciceronem verò non haberi: qui à Cæſare jure belli captus, nec tamen

Mandata ad Antonium à Cicerone perſcripta.

Verba in ſenatum & Ciceronem ab Antonio effuſa.

necatus, nihilominus percuſſores ejus amicis ipſius præferat, & Decimum, quandiu fuerat illius amicus, ſibi inviſum, nunc parricidam diligat: illi qui à ſolo Cæſare provinciam acceperit faveat, ſe verò oppugnet qui eam
567 beneficio populi habeat. Ex legionibus, inquit, quas ſenatusconſulto accepi, transfugis decernit præmia, manentes in officio corrumpit, non magis meo incommodo, quàm diſciplinæ militaris & reipublicæ, præterea parricidis oblivionem conceſſit, cui & ego aſſenſi propter duos viros honoratos: Antonium verò & Dolobellam habet pro hoſtibus, quia retinemus ſemel nobis tradita: hæc enim eſt cauſa præcipua: &, ſi deceſſero de Gallia, tum nec hoſtis fuero nec affectator monarchiæ. Hoc tamen proteſtor, irritam me facturum illam qua contenti eſſe nolunt oblivionem. Talia multa locutus Antonius reſcripſit ad ſenatus mandata, futurum ſe in ejus poteſtate, amore patriæ; Ciceroni verò qui formulam præſcripſerit, ita ſe reſpondere, Populus lege lata Galliam dedit mihi, permiſit ut Decimum, ni legi pareat, armis perſequar, & pœnas ab ipſo uno pro omnibus percuſſoribus expetam, ut ſenatus tandem purus fiat à piaculo, cui nunc obnoxius eſt propter Ciceronem faventem Decimo. His Antonii dictis ſcriptíſque ad ſenatum relatis, continuò hoſtis judicatus eſt, ſimúlque exercitus, ni confeſtim eum relinque-

Antonii reſponſum ad mandata ſenatus à Cicerone perſcripta.

Antonius hoſtis judicatus.

,, πολέμῳ, καὶ οὐκ ἀπέκτεινε, Ι
,, κέρων δὲ τοὺς ἐκείνου φονέας πρ
,, τίθησι τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ Δ
,, κιμον Καίσαρι μὲν ὄντα φί
,, ἐμίσει, ἀνδροφόνον δὲ αὐτοῦ γε
,, μένον ἀγαπᾷ, καὶ τῷ μὲν παρ
,, δενὸς μετὰ Καίσαρος λαβόντι τ
,, Κελτικὴν προστίθεται, τῷ δ
,, παρὰ τοῦ δήμου λαβόντι πολεμ
,, τῶν τε ἐψηφισμένων μοι τελ
,, τοῖς μὲν αὐτομολήσασι γέρα δ
,, δωσι, τοῖς δὲ παραμένουσιν ο
,, διαφθείρων οὐκ ἐμοὶ μᾶλλον
,, ἀλλὰ τῇ πόλει τὰ στρατιωτικὰ
,, καὶ τοῖς μὲν ἀνδροφόνοις ἀμνηστία
,, ἔδωκεν, ᾗ κἀγὼ συνεθέμην δι
,, δύο ἄνδρας αἰδεσίμους, Ἀντώ
,, νιον δὲ καὶ Δολοβέλλαν ἡγεῖται πο
,, λεμίους, ὅτι τῶν δεδομένων ἐχό
,, μεθα· ἥδε γάρ ἐστιν ἡ ἀληθὴς αἰ
,, τία, κἂν ἀποστῶ τῆς Κελτικῆς
,, οὔτε πολέμιος, οὔτε μόναρχος εἰ
,, μι. ταῦτα μέντοι μαρτύρομαι λύ
,, σειν τὴν οὐκ ἀγαπωμένην ἀμνη-
,, στίαν. τοιάδε πολλὰ εἰπὼν ὁ Ἀν-
,, τώνιος, ἀντέγραφε τῷ δόγμα-
,, τι, τῇ μὲν βουλῇ πείθεσθαι ἀεὶ
,, ἐς ἅπαντα ὡς πατρίδι, Κικέ-
,, ρωνι δὲ συγγράψαντι τὰς ἐντολὰς
,, ὧδε ἀποκρίνεσθαι, Ὁ δῆμος ἔ-
,, δωκέ μοι τὴν Κελτικὴν νόμῳ,
,, καὶ Δέκιμον ἀπειθοῦντα τῷ νόμῳ
,, μετελεύσομαι, καὶ τοῦ φόνου δίκας
,, ἀπαιτήσω μόνον ὑπὲρ ἁπάντων,
,, ἵνα καὶ ἡ βουλὴ καθαρεύσῃ ποτὲ
,, τοῦ μύσους, ἐμπιπλαμένη νῦν διὰ
,, Κικέρωνα Δεκίμῳ βοηθοῦντα. τά-
δε μὲν ὁ Ἀντώνιος εἶπέ τε καὶ ἀν-
τέγραψε, καὶ ἡ βουλὴ αὐτὸν αὐτί-
κα ἐψηφίζετο εἶναι πολέμιον, καὶ τὸν
ὑπ' αὐτῷ στρατὸν, εἰ μὴ ἀποσταῖεν

αὐτοῦ·

ντοῦ· Μακεδονίας δὲ καὶ τοῦ Ἰλλυ-
ιδος αὐτῆς, καὶ τῶν ἐν ἀμφο-
ροις ὑπολοίπων στρατῶν Μάρκον
ροῦτον ἄρχειν, μέχρι καταστείη
ὰ κοινά, ὁ δὲ ἴδιόν τε εἶχεν ἤδη
ατὸν, καὶ παρὰ Ἀπουληΐου τινὰ
ροσειλήφει, καὶ ναῦς εἶχε μακρὰς
καὶ ὁλκάδας, καὶ χρημάτων ἐς
ρια καὶ ἑξακισχίλια τάλαντα, καὶ
πλα πολλά, ὅσα ἐν Δημητριά-
Γαΐῳ Καίσαρι ἐκ πολλοῦ γι-
νόμενα εὗρεν· οἷς ἅπασιν αὐτὸν ἡ
ουλὴ τότε ἐψηφίζετο ἐς τὰ συμ-
φέροντα τῆς πατρίδος χρῆσθαι.
ψηφίσαντο δὲ καὶ Κάσσιον ἄρ-
χειν τε Συρίας, καὶ πολεμεῖν Δο-
λοβέλλᾳ, τούς τε ἄλλους, ὅσοι τι-
ὲς ἔθνους ἢ στρατοῦ Ῥωμαίων ἄρ-
χουσιν ἀπὸ τῆς Ἰονίου θαλάσσης
πὶ τὴν ἕω, πάντας ὑπακούειν
ς ὅ,τι προστάσσοι Κάσσιος ἢ
Βροῦτος.

Ὧδε μὲν ὀξέως σφίσιν ἀφορμὴ τοὺς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον ἐξελάμπρυνον, καὶ ὁ Καῖσαρ ἕκαστα μαθὼν, ἠπόρειτο, τὴν μὲν ἀμνηστίαν ἡγούμενος ευπρέπειαν ἐσχηκέναι φιλανθρωπίας, καὶ ἐλέου συγγενῶν ἀνδρῶν καὶ ὁμοτίμων, καὶ τὰς βραχυτέρας ἡγεμονίας, ἀσφάλειαν, Δεκίμῳ δὲ τὴν Κελτικὴν βεβαιοῦντας, Ἀντωνίῳ δόξαν περὶ τυραννίδος διαφέρεσθαι, ᾧ προσποιήματι καὶ αὐτὸν ὑπάγεσθαι κατ' Ἀντωνίου· τὸ δὲ καὶ Δολοβέλλαν πολέμιον ψηφίσασθαι δι' ἕνα τῶν ἀνδροφόνων ἀναιρεθέντα, καὶ Βρούτῳ καὶ Κασσίῳ τὰς ἡγεμονίας ἐς τὰ μέγιστα ἔθνη διαλλάξαι, στρατόπεδά τε δοῦναι πολλὰ ἀθρόως καὶ χρήματα, καὶ ἡγεμόνας ἡγεμόνων

ret. Macedonia cum Illyrico & copiis quæ in utraque provincia ſupererant, M. Bruto data eſt, donec conſtitueretur reſpublica: qui jam proprium habebat exercitum, & inſuper ab Apuleio nonnihil militum acceperat, habebátque naves tum longas, tum onerarias, & pecuniæ circiter ſedecim millia talentorum, armorúmque magnum numerum: quæ Demetriade Cæſari multo antè parata invenerat: quæ omnia tunc ex S. C. accepit ad tuendam rempublicam. Caſſius quoque ex eodem S. C. præfectus eſt Syriæ, bellóque contra Dolobellam gerendo: aſcriptúmque ut quicquid provinciarum exercituúmque ab Ionio mari Orientem uſque Romano imperio pareat, Caſſii Brutíque imperata faciat.

Bruti potentia.

Atque ita brevi momento res Caſſianorum præclarè auctæ ſunt. Quibus ſingulis cognitis Cæſar perplexus fuit conſilii, quòd oblivionem duceret ſpeciem habere humanitatis, & miſerationis erga viros cognatos honoréque pares, & minores provincias eis ſecuritatis cauſa datas: ceterùm in Galliam confirmato Decimo, Antonio impingi opinionem tyrannidis, quo commento & ſe cogi in partes illi adverſas. Jam verò Dolobellam hoſtem judicatum propter occiſum unum ex homicidis: Bruto Caſſióque imperium datum in ampliſſimas provincias & exercitus, magnámque vim pecuniæ, ſubjectóſque illis ceteros tranſmarinarum

Caſſianorum potentia.

568

narum

narum provinciarum præſides, manifeſtè pertinere ad augmentum Pompeianarum partium, & detrimentum Cæſarianarum. Veniebant in mentem & artes quibus contra ſe tanquam adoleſcentem uterentur, ſtatuam ſibi delatam & præſidentiam, honorémque proprætoris, ſed revera ablatum proprium exercitum: dum enim pariter in exercitu præſunt conſules, autoritatem proprætoris evaneſcere. deinde præmia ſolis Antonianis transfugis decreta pertinere ad ſuorum militum ignominiam. denique bellum hoc conjunctum eſſe cum ipſius dedecore, & ſenatum abuti ipſo contra Antonium tantiſper dum illum tollat è medio. Has cogitationes intra ſe comprimens, ſacris ſui magiſtratus aditialibus peractis, ſic appellavit exercitum, Hunc quoque honorem vobis, commilitones, fero acceptum, non nunc, ſed ex quo obtuliſtis: nam ſenatus propter vos dedit: quare ſcitote me & hanc vobis debere gratiam, cumulatè referendam ſi dii cœpta fortunaverint. Sic ille comitate demerebatur exercitum. Conſulum verò alter, Panſa per Italiam parabat auxilia, alter Hirtius copias partiebatur cum Cæſare: & ut à ſenatu clàm mandatum acceperat, poſcebat pro ſua portione duas legiones quæ ab Antonio tranſierant, quòd ſciret hoc eſſe robur exercitus. Id totum ubi Cæſar conceſſit, cum ſuis quiſque in eiſdem hybernis manſerunt. Exacta au

Cæſar partitur ſuas copias cum Hirtio.

ἀποφῆναι πάντων ὅσοι πέραν
τῆς Ἰονίου θαλάσσης, σαφῶς
τὴν μὲν Πομπηΐου μοῖραν αὐξόντων,
τὴν δὲ Καίσαρος καθαιρούντων. ἐν-
θυμεῖτο δὲ καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ὡς μει-
ρακίου τέχνης, εἰκόνα μὲν αὐτῷ
προεδρίαν παρασχόντων, καὶ ἀν-
τιστράτηγον ἀποφηνάντων, ἔργῳ δ'
ἴδιον αὐτοῦ τὸν στρατὸν ὄντα ἀφαι-
ρουμένων· ὑπάτων γὰρ συστρατηγούντων
οὐδὲν εἶναι τὸν ἀντιστράτηγον· τὰ
γέρα τοῖς ἀπὸ Ἀντωνίου μόνοις
τα στάσιν ἐψηφισμένα, τοὺς αὐ
στρατευομένους ἀτιμοῦν, καὶ τὸν
λεμον ὅλως αὐτῷ μὲν αἰσχύνην ἔχ
ἔργῳ δὲ τὴν βουλὴν ἀποχρῆ-
σθαι οἱ κατὰ Ἀντωνίου, μέχρι κα-
θέλωσιν αὐτόν. ταῦτα λογιζόμενος ἀ-
πέκρυπτε, καὶ θύων ἐπὶ τῇ δε-
δομένῃ ἀρχῇ, πρὸς τὸν στρατὸν ἔφ
,, Καὶ τάδε μοι παρ' ὑμῶν, ὦ
,, στρατιῶται, γέγονεν, οὐ νῦν, ἀ
,, ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν ἐδίδοτε· καὶ
,, ἡ βουλὴ δι' ὑμᾶς ἔδωκεν, ὡς
,, ἐμὲ καὶ τούτων ἴστε τὴν χάριν
,, μῖν ὀφλήσοντα, καὶ ἢν οἱ θ
,, παρέχωσιν εὐπραγεῖν, ἀποδώσο
,, τα ἀθρόως. ὁ μὲν οὕτωσι τὸν στρ
τὸν οἰκειούμενος ὑπήγετο· τῶν
ὑπάτων Πάνσας μὲν ἀνὰ τὴν Ἰτ
λίαν ἐξενάγει· Ἵρτιος δὲ τῷ Κα
σαρι τὸν στρατὸν ἐμερίζετο, καὶ
αὐτῷ παρὰ τῆς βουλῆς ἐν ἀπορρή
τῳ λέλεκτο, ἐς τὸ μέρος ᾔτει
δύο τέλη τὰ παρὰ Ἀντωνίου μετα
στάντα, εἰδὼς τάδε ὄντα τοῦ στρατ
τὸ ἀξιολογώτατον· καὶ ὁ μὲν Καῖ
σαρ ἅπαντα συνεχώρει, μερισά
μενοι δὲ ἐχείμαζον μετ' ἀλλήλων
παροδεύοντος δὲ τοῦ χειμῶνος ἤ
δη, Δέκιμος μὲν ἔκαμνεν ὑπὸ λι

μεθ

ού, Ἵρτιος δὲ καὶ Καῖσαρ εἰς τὴν
ουτίνην ἐχώρουν, μὴ κάμνοντα
Δεκίμου στρατὸν ὁ Ἀντώνιος περι-
λάβοι· ἀκριβῶς δὲ τῆς Μουτίνης
λιορκουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου,
νουδεὶς μὲν οὐ συνεπλέκοντο ἀν-
Πάνσαν περιμένοντες, ἱππομα-
ι δ᾽ ἦσαν πυκναί, πολὺ μὲν
είους ἱππέας ἔχοντος Ἀντω-
ου, τοῦ πεδίου δὲ ἡ δυσχέρεια
ὰ χειμάρρους ἐκτεταφρευμέ-
τὴν πλεονεξίαν τὸ πλῆθος ἀ-
ρει. καὶ τάδε μὲν ἦν ἀμφὶ τὴ
ουτίνην.

Τὰ δ᾽ ἐν Ῥώμῃ τῶν ὑπάτων οὐ
ρόντων ὁ Κικέρων ἦγεν ὑπὸ δη-
γορίας, καὶ συνεχεῖς ἦσαν ἐκ-
ησίαι, ὅπλα τε εἰργάζετο συν-
άγων τοὺς δημιουργοὺς, ἀμισθί,
χρήματα συνέλεγε, καὶ βαρυ-
τάτας ἐσφορὰς τοῖς Ἀντωνίου φί-
ις ἐπετίθει· οἱ δὲ ἑτοίμως εἰσέφε-
ν ἐκλυόμενοι τὴν διαβολὴν, μέ-
ρι Πούπλιος Οὐεντίδιος ἐστρα-
υμένος τε Γαΐῳ Καίσαρι καὶ Ἀν-
ωνίῳ φίλος ὤν, οὐκ ἤνεγκε τὴν
κρύτητα τοῦ Κικέρωνος, ἀλλ᾽ ἐς τὰς
αίσαρος ἀποικίας ἐκδραμὼν ὡς
νώριμος, δύο ἐς τὸν Ἀντώνιον ἀ-
ιστρατολόγει τέλη, καὶ ἐς τὴν Ῥώ-
μην συλλαβεῖν Κικέρωνα ἠπείγετο·
ὅτε μὲν θόρυβός τε ἦν ἄπλετος,
ὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ὑπεξέφερον
ἱ πλείους μετὰ δυσελπιστίας, καὶ ὁ
Κικέρων τῆς πόλεως ἀπεδίδρασκε, καὶ
Οὐεντίδιος μαθὼν, ἐς τὸν Ἀντώνιον
ἐνέστρεφε· διακλειόμενος δὲ ὑπὸ Καί-
σαρός τε καὶ Ἱρτίου, ἐς τὴν Πικηνί-
τιδα παρῆλθε, καὶ τέλος ἄλλο συλ-
λογίσας, ἐφήδρευε τοῖς ἐσομένοις.

tem hyeme Decimus ſame laborabat, ad quem obſidione eximendum Hirtius Mutinam properavit cum Cæſare. Quæ quum 569
arctè obſideretur ab Antonio, ſignis collatis dimicare cum eo non placuit, donec Panſa veniret: equitum tantùm crebra fuere certamina, Antonianis numero ſuperantibus: quod tamen eis parum proderat, quia planities ea crebris interrupta erat torrentibus.

Dum hæc ad Mutinam geruntur, in Urbe per conſulum abſentiam Cicero populum regebat quotidianis fere concionibus, arma parabat gratuita fabrorum opera, pecunias colligebat, vexans Antonianos graviſſimis exactionibus. Hi alacriter conferebant quo minùs paterent calumniis: donec P. Ventidius qui ſub Cæſare ordines duxerat, tunc amicus Antonii, non ferens importunitatem illius, excurrit in deductas à Cæſare colonias: & quia ob virtutem notus apud veteranos erat duabus legionibus revocatis ad Antonii militiam, ad Urbem properavit, Ciceronem comprehenſurus. Tum verò tantus tumultus exortus eſt ut rebus deſperatis paſſim migraretur cum uxoribus & liberis, & Cicero ex Urbe profugeret. Quo cognito, Ventidius iter vertit ad Antonium: ſed quum intercluderetur à Cæſare & Hirtio, in Picenum ſe contulit: ubi novo delectu habito ad unius legionis modum, obſervabat quò res vergeret.

P. Ventidius.

Cicero Roma profugit.

At

At Cæſariani Panſæ propinquanti Carſuleium obviam miſerunt cum prætorianis Cæſaris & legione Martia, quo facilius penetraret viarum anguſtias: quas Antonius occupare contempſit, quòd moram tantùm afferrent cupido decernere: & quia nullam egregiam operam expectabat ab equitibus in planitie plus ſatis paluſtri & foſſis interciſa, duas robuſtiſſimas legiones in arundinetis paludis ex utroque anguſti aggeris, per quem via erat, latere diſpoſuit in inſidiis. Ubi verò Carſuleius cum toto exercitu ſuperatis noctu faucibus evaſit, & ſola Martia legio cum quinque aliis cohortibus aggerem ingreſſa eſt, qua parte nihil erat ho-

570 ſtium, circumſpectantibus utrinque paluſtria, primùm arundinum motus ſuſpicionem injecit, mox & galearum clypeorúmque fulgor intermicuit, quum repentè prætoriani Antonii à fronte exorti ſunt. Ibi Martii circumventi undique, nullo patente effugio, juſſerunt ceteros abſtinere à conflictu, ne ordines ſibi turbarent per imperitiam, prætorianis Antonii prætorianos Cæſaris oppoſuerunt: ipſi bifariam diviſi utrinque paludem ingreſſi ſunt, hinc Panſa, inde Carſuleio ducibus. Sic in duabus paludibus duo ſunt commiſſa prælia medio aggere conſpectum utrinque adimente, in quo prætoriani partium propriam pugnam inierant. Antoniani de Martiis ſui deſertoribus pœnas tanquam

Carſuleius.

Prætorianorum Antonii contra prætorianos Cæſaris conflictus.

οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Καίσαρα, τοῦ Πα-
σου μετὰ στρατιᾶς πλησιάζοντος,
Καρσουλήϊον αὐτῷ προσέπεμπον ἄ-
γοντα τὴν Καίσαρος στρατηγίδα
τάξιν καὶ τὸ Ἄρειον τέλος ἐς βο-
ήθειαν τῆς διόδου τῶν στενῶν· ὁ δὲ Ἀν-
νιος τῶν μὲν στενῶν ὑπερεῖδεν, ὡς οὐ-
δὲν πλέον ἢ κωλύσων ἐν αὐτοῖς· ἐ-
πιθυμίᾳ δὲ ἀγῶνος οὐκ ἔχων ἐς
ἱππεῦσιν ἐλλαμπρύνασθαι διὰ τὸ
πεδίον ἑλῶδες ἐστερὸν ὂν καὶ τεταφρευ-
μένον, δύο ἐνήδρευσε τέλη τὰ ἀρι-
στα ἐν τῷ ἕλει, τῆς ὁδοῦ χειροποιή-
του καὶ στενῆς οὔσης, ἑκατέρωθεν τῷ
δόνακι κρύπτων. Καρσουληΐου δὲ
καὶ πάντων τὰ στενὰ νυκτὸς διαδρα-
μόντων, ἅμα δ' ἡμέρᾳ μόνοις τοῖς
Ἀρείοις καὶ πέντε ἄλλαις τάξεσιν ἐς
τὴν χειροποίητον ὁδὸν ἐσβαλλόντων
ἔτι καθαρεύουσαν πολεμίων, κατὰ τὸ
ἕλος ἑκατέρωθεν ὂν περισκεπτο-
νων, ὅτε δόναξ κινούμενος ὑπω-
πτεύετο, καὶ ἀσπὶς ἤδη που καὶ κρά-
νος ἐξέλαμπε, καὶ ἡ στρατηγὶς Ἀν-
τωνίου τάξις αὐτοῖς ἀφνίδιον ἐ-
φαίνετο ἐκ τοῦ μετώπου· οἱ δ' Ἄ-
ρειοι περιειλημμένοι τε πάντοθεν,
καὶ οὐδαμόθε διαδραμεῖν ἔχοντες,
ἐκέλευον, εἰ παραγένοιντο, μὴ
συνεφάπτεσθαι σφίσι τῶν πόνων, ἵ-
μὴ συνταράξειαν αὐτοὺς ὑπὸ ἀ-
ρίας, τῇ στρατηγίδι δὲ Ἀντωνίου
τὴν Καίσαρος στρατηγίδα ἀντ-
τάξαν· αὐτοὶ δὲ ἐς δύο διαιρεθέν-
τες, ἐνέβαινον ἐς ἑκάτερον τέλος,
καὶ αὐτοῖς ἐπεστάτουν τῇ μὲν ὁ Πα-
σας, τῇ δὲ ὁ Καρσουλήϊος· δύο δὲ
τῶν ἑλῶν ὄντων δύο ἦσαν οἱ πόλεμ-
τῇ διόδῳ εἰργόμενοι μὴ γινώσκειν ἀ-
ἀλλήλων, καὶ κατὰ τὴν δίοδον αὐτ-
αἱ στρατηγίδες πόλεμον ἄλλον ἐφ'
αὐτῶν ἐπολέμουν. γνώμη δὲ ἦν τοῖς
Ἀντω-

ρατιὰ τοὺς Ἀρείους ἀμύνασθαι τῆς
τομολίας, οἷα προδότας σφῶν
ομένους, τοῖς δὲ Ἀρείοις ἐκεί-
ς τῆς ὑπεροψίας τῆς ἐν Βρεντεσίῳ
φθαρμένων· συνειδότες τε ἀλλή-
ς, τὸ κράτιστον ὡς εἴη τῆς ἑκατέ-
στρατιᾶς, ἤλπιζον ἐν τῷδε τῷ
ῳ μόνῳ τὸν πόλεμον κρινεῖν, καὶ
ς μὲν αἰδὼς ἦν τὸ δύο τέλεσιν
ν δι' ἑνὸς ἡσσᾶσθαι, τοῖς δὲ φιλο-
ία μόνοις τῶν δύο κρατῆσαι· οὕ-
μὲν ἀλλήλοις ἐπίεσαν διωργισμέ-
τε καὶ φιλοτιμούμενοι σφίσιν
ἄλλον ἢ τοῖς στρατηγοῖς, οἰκεῖον
ούμενοι τόδε ἔργον, ὑπὸ δὲ ἐμπει-
ας οὔτε ἠλάλαξαν ὡς οὐκ ἐκ-
λήξοντες ἀλλήλους, οὔτε ἐν τῷ πό-
τις αὐτῶν ἀφῆκε φωνήν, οὔτε
ῶν, οὔτε ἡσσώμενος· περιόδους δὲ
ε ἔχοντες οὔτε δρόμους ὡς ἐν ἕλε-
καὶ τάφροις, ἀραρότως συνίσταν-
, καὶ οὐδέτεροι τοὺς ἑτέρους ὤσασθαι
νάμενοι, τοῖς ξίφεσιν ὡς ἐν πά-
συνεπλέκοντο, πληγή τε οὐδε-
α ἦν ἀργός, ἀλλὰ τραύματα καὶ
νοι καὶ στόνοι μόνον ἀντὶ βοῆς, ὅ, τε
πτων εὐθὺς ὑπερεφέρετο, καὶ ἄλ-
ος ἀντικαθίστατο, παραινέσεων δὲ
ἐπικελεύσεων οὐκ ἐδέοντο, δι' ἐμ-
ειρίαν ἕκαστος ἑαυτοῦ στρατηγῶν·
τε δὲ καὶ κάμοιεν, ὥσπερ ἐν τοῖς
μνικοῖς, ἐς ἀναπνοὴν ὀλίγον ἀλ-
λων διΐσταντο, καὶ εὐθὺς συνεπλέ-
ντο, θάμβος τε ἦν τοῖς νεήλυ-
ν ἐπελθοῦσι τοιάδε ἔργα σὺν εὐ-
ταξίᾳ, καὶ σιωπῇ γιγνόμενα ἐφορῶ-
ι. πονουμένων δὲ ὧδε πάντων ὑ-
ὲρ φύσιν ἀνθρωπίνην, ἡ μὲν στρα-
ηγὶς ἡ Καίσαρος ἅπασα διεφθά-

de proditoribus conabantur ſumere: hi contrà de illis tanquam neglectim paſſis commilitones ſuos contrucidari ad Brundiſium. Conſciiq; ſibi quòd in ipſis ſitum eſſet robur utriuſque exercitus, ſperabant hoc uno conflictu de ſumma rerum decretum iri: alteròs pudore incitante ne uni legioni duæ cederent, alteros laudis cupidine, ut ſoli duas vincerent. Sic mutuis incitati odiis & ſuos affectus magis ſequentes quàm ducum imperia, & rem ſuam agi putantes, ut veteranos decebat, nec clamore militari in primo congreſſu uſi ſunt ad perterrendos adverſarios, nec in ipſo conflictu quiſquam vocem emiſit, ſive vinceret, ſive ſuccumberet. Quúmque in ſolo paluſtri & foſſis nulla poſſet eſſe concurſatio, pugnabant in veſtigio, neutris alteros propellentibus, cominus ut in lucta inferentes ictus, nunquam fallente dextera: ita ut continuarentur vulnera, cædes, & pro clamore gemitus, aliis in cadentium locum ſuccedentibus. Nec opus erat monitis aut cohortationibus, quòd ob diutinum rei militaris uſum quiſque ſibi dux eſſet. Quoties verò laſſitudo oboriretur, ſicut in gymnicis certaminibus, utrinque paululum pedem referebant tantiſper dum reſpirarent, móxque pugnam redintegrabant, magno ſtupore tironum, dum ſic ſervari ordines ſi- 571

nul & ſilentium inſpiciunt. Ita ſupra vires omnibus laborem perferentibus prætoriani Cæſaris ad unum deleti ſunt: ex Martiis verò

Cæſaris prætoriani milites ad unum deleti.

verò hi qui ſub Carſuleio erant, adverſam aciem propulerunt. non turpiter cedentem ſed ſubducentem ſe paulatim: qui verò ſub Panſa erant, eodem modo urgebantur, ſuſtinebant tamen fortiter, donec conſul veruto per ilia ſauciatus, ex pugna elatus eſt Bononiam. Tum verò hac parte cœperunt pedem referre paulatim, móxque concitatiùs ut in fuga. quo viſo tirones turbatis ordinibus refugerunt cum clamore intra vallum, quod Torquatus quæſtor uſui fore credens, dum acies dimicant, perfecerat. Atque ita trepidè tirones in unum confluxerunt, quamvis & ipſi eſſent Italici generis æquè ac Martii tanto plus ad virtutem confert exercitatio quàm genus. At Martii non ſe receperunt intra vallum metu ignominiæ, ſed in proximo ſtantes quamvis defeſſi, expectabant ſi quis aggrederetur, parati ad ultimum eventum decernere: ſed Antonius ab his abſtinuit vitans laborem, tirones verò adortus magnam cædem edebat. Hirtius verò ad Mutinam certior factus de eo prælio, octavo inde lapide, curſim eò pervenit cum altera legione quæ ab Antonio defecerat: jámque veſper appetebat, & victores Antoniani vitulantes revertebantur: quos Hirtius inordinatos ex improviſo nactus eſt, ipſe legionem ducens & inſtructam & viribus integram: illi verò pro tempore inſtauratis ordinibus tum, quoque pugnarunt egregiè ſed ut feſſi à recen-

Panſa vulneratus.

Torquatus quæſtor.

Panſæ clades ſub Antonio.

ρη, τῶν δὲ Ἀρείων οἱ μὲν ὑπὸ τῷ Κ
σουληΐῳ μᾶλλον ἐκράτουν τῶν κα
σφᾶς, οὐκ αἰσχρῶς, ἀλλὰ κατ'
ὀλίγον ἐνδιδόντων, οἱ δὲ ὑπὸ τῷ Π
σᾳ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐβαροῦντο, ὁ
καρτεροῦν δ' ὅμως ἐπ' ἴσης ἑκάτ
ροι, μέχρι ὀϊστῷ τὴν λαγόνα τρ
θεὶς, ἐς Βονωνίαν ἐξεφέρετο. τότε
οἱ κατ' αὐτὸν ἀνεχώρουν ἐπὶ πο
πρῶτον, εἶτα μεταβαλόντες ὀξύτ
ρον ὡς ἐν φυγῇ, καὶ οἱ νεήλυδες
δόντες, ἔφευγον ἀτάκτως καὶ με
βοῆς ἐς τὸ χαράκωμα, ὅπερ αὐτ
ἐξείργαστο ὁ ταμίας Τορκουάτος συ
στάσης ἔτι τῆς μάχης, ὑπονοήσας ἐ
χρείᾳ γενήσεσθαι. οἱ μὲν δὴ νεήλυδ
ἐς τὸ αὐτὸ ἀτάκτως συνεκλείοντο, Ἰ
ταλοὶ μὲν ὄντες ὁμοίως τοῖς Ἀρείοι
ἡ δὲ ἄσκησις ἄρα τοῦ γένους ἐς τοσοῦ
τον ἀρετῇ διαφέρει· οἱ δὲ Ἄρειοι ο
εἰσῆλθον μὲν ἐς τὸ χαράκωμα αὐτ
ὑπὸ ἀδοξίας, ἀλλὰ παρ' αὐτὸν
ἔστησαν, κατάκοποι δὲ ὄντες, ὡ
μων ὅμως εἴ τις ἐπίοι, μέχρι τ
ἀναγκαίου τέλους διαγωνίσασθαι. Ἀ
τώνιος δὲ τῶν μὲν Ἀρείων ἀπείχ
το ὡς ἐπιπόνων, τοῖς δὲ νεήλυσιν ἐ
πιδραμὼν, πολὺν εἰργάζετο φόνο
Ἵρτιος δὲ ἐν Μουτίνῃ τῆς μάχη
πυθόμενος ἑξήκοντα στάδια ἀπεχού
σης, ἵετο δρόμῳ, μετὰ τοῦ ἑτέρο
τέλους τῶν ἀπὸ Ἀντωνίου μεταστάν
των· ἤδη τε ἦν ὀψία δείλη, καὶ ο
νικήσαντες τῶν Ἀντωνίου παιανίζον
τες ἐπανῄεσαν, καὶ αὐτοῖς ὁ Ἵρτιος
ἀσυντάκτοις οὖσιν ἐπιφαίνεται συν
τεταγμένος ὁλοκλήρῳ τέλει καὶ ἀ
παθεῖ· οἱ δὲ συνετάχθησαν μὲν αὖ
θις ὑπ' ἀνάγκης, καὶ πολλὰ καὶ παρὰ
τῶνδε ἔργα λαμπρὰ ἀπεδείξαντο
οἷα δὲ ἀκμήτων ἡσσῶντο κεκμηκό-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ς, καὶ τὸ πλεῖστον αὐτῶν μάλιστα
ἔργον Ἱρτίου διέφθειρε, καίπερ οὐ
ἀκοντος αὐτοὺς ὑπὸ φόβου τῶν ἑ-
ῶν, καὶ τῆς ἑσπέρας ἤδη μελαινομέ-
; διέλυσεν αὐτοὺς, καὶ τὸ ἕλος ἐπὶ
λεῖστον ἐπεπλήρωτο ὅπλων τε καὶ
ρῶν καὶ ἀνδρῶν ἡμιθνήτων καὶ τε-
ωμένων, οἱ δὲ καὶ ἐρρωμένοι σφῶν
ὸ τοῦ κόπου κατεφρόνουν. ἱππεῖς
αὐτοὺς ἐξ Ἀντωνίου περιθέοντες,
οι παρεζάτιζον αὐτῷ δι᾽ ὅλης τῆς
κτὸς ἀνελέγοντο, καὶ τοὺς μὲν ἀντὶ
ρῶν αὐτῶν, τοὺς δὲ σὺν ἑαυτοῖς
ὶ τοὺς ἵππους ἀνετίθεντο, ἢ τῆς
ᾶς ἀντεχομένους παρεκάλουν πα-
ατροχάζειν, καὶ βοηθεῖν σφίσιν ἐς
ὴν σωτηρίαν. ὧδε μὲν Ἀντωνίῳ κα-
ῶς ἀγωνισαμένῳ διέφθαρτο ἡ ἰσχὺς
ρὰ Ἵρτιον ἐπελθόντα, καὶ ηὐλίσα-
ἐν κώμῃ παρὰ τὸ πεδίον ἀχαρα-
ώτως· ἀγορὰ Κελτῶν ἡ κώμη κα-
ῖται. ἔπεσον δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἀμ-
ὶ τοὺς ἡμίσεας ἑκατέρων, καὶ ἡ στρα-
γὶς ἡ Καίσαρος ἅπασα, Ἱρτίου
ὀλίγοι. τῆς δ᾽ ἐπιούσης ἀνεζεύγνυον
τὰ ἐν τῇ Μουτίνῃ στρατόπεδα
ἀντες. γνώμη δὲ ἦν Ἀντωνίῳ μὲν
ὶ τοσῷδε πταίσματι μὴ ἐπιχει-
ῖν ἔτι τοῖς ἐχθροῖς μεγάλῃ μά-
ῃ, μηδ᾽ ἐπιοῦσιν ἀμύνεσθαι, διὰ
τῶν ἱππέων τὰ ἐφήμερα μόνα αὐ-
οὺς ἐνοχλεῖν, μέχρι παραδοίη Δέ-
ιμος αὑτὸν ἐς ἔσχατον ἤδη λιμοῦ
τετριμμένος· Ἱρτίῳ δὲ καὶ Καίσα-
ι διὰ τοῦτο μάλιστα ἐς τὴν μά-
χην ἐπείγεσθαι. ἐπεὶ δ᾽ ἐκτάσσου-
ν αὐτοῖς ὁ Ἀντώνιος οὐκ ἐπεξῄ-
ι, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα τῆς Μουτίνης
φυλακτότερα ὄντα διὰ δυσχέρειαν
ρίων, ὡς βιασάμενοι βαρεῖ στρα-
ῷ παρεσελθεῖν ἐς αὐτήν· καὶ ὁ Ἀν-

recentibus victi ſunt, majore ex parte cæſi hoc poſteriore prælio: quamvis Hirtius eos non perſequeretur timens loca paluſtria, & quia crepuſculum jam erat, receptui cecinit. Palus autem magna ſui parte plena erat armis & cadaveribus, inter quæ ſemineces jacebant & ſaucii, quidam etiam integri collapſi præ laſſitudine: equites verò Antoniani circumcurſantes, ſuos per totam 572
noctem recolligebant, alios equis ſuis imponentes, alios aſſumentes in terga, quoſdam apprehenſa cauda gradum celerare hortabantur, & ſibi non deeſſe ad effugium. Sic Antonius poſt egregiam pugnam profligatus superventu Hirtii, divertit in vicum ei campo proximum, nullo vallo munitum, cui forum Gallorum nomen eſt. Cecidit utrinque circiter dimidium exercitus, & tota prætoria cohors Cæſaris, ex Hirtianis verò pauci. Sequenti die omnes petierunt caſtra poſita ad Mutinam. Antonius poſt hanc cladem ſtatuerat abſtinere à prælio, etiam hoſtibus laceſſentibus, & tantùm quotidianis equitum incurſationibus hoſtem infeſtare, donec Decimus ad extreman famem jam redactus deditionem faceret. Contrà Hirtius & Cæſar eo magis feſtinabant manus conſerere: & quia non potuerunt hoſtem in aciem elicere, ad diverſam Mutinæ partem levius propter naturam loci ob-
ſſam ibant, quaſi per vim evaſuri intra mœnia. His Antonius

Antonii clades ſub Hirtio.

tunc quoque ſolos immiſit equites. Quumque etiam ex adverſo his occurriſſet ſolus equitatus conſulis, reliquus exercitus quà occeperat pergeret, Antonius ne amitteret Mutinam, duas legiones produxit: tum agmen cupidè ſe in hoſtem vertit, atque ita commiſſum eſt prælium. Antonius interea legiones reliquas ciebat è caſtris aliis: quæ quum ad repentinum motum cunctantius ut è longinquo procederent, Cæſarianis obtigit victoria. Hirtius etiam in Antonii caſtra irrupit, & circa prætorium pugnans cecidit: tum Cæſar accurrens corpore ſimul & hoſtium caſtris potitus eſt, ſed mox repulſus ab Antonio, utrique in armis pernoctarunt. Antonius altera jam clade accepta, confeſtim amicos in conſilium advocat, qui ſuadebant perſtare in continuandæ obſidionis propoſito, abſtinendo à certamine: nam & cladem non majorem eſſe acceptam quàm redditam, & Hirtium cecidiſſe, Panſam verò laborare ex vulnere: ſe equitatu præſtare, Mutinam extrema fame coactam, brevi deditionem facturam. Antonius fortuna adverſante timens ne Cæſar, ſicut pridie conatus fuerat, evaderet intra mœnia: aut ſe circumvallaret, ut facilè poterat, in tanta operarum copia, atque ita equitatum inutilem redderet: Periculum eſt, inquit, ne Lepidus & Plancus me pro victo contemnant: quòd ſi abſcedamus à Mutina, continuò nob

Cæſaris victoria.
Hirtii interitus.

573

τώνιος αὐτῶν ἐξήπτετο τοῖς ἱπ
πεῦσι καὶ τότε μόνοις· ἀμυνομένων
κἀκείνων αὐτὸν ἱππεῦσι μόνοις,
τῆς ἄλλης στρατιᾶς χωρούσης ἐφ᾽ ἃ
βούλοντο, δείσας ὁ Ἀντώνιος πε
ρὶ τῇ Μουτίνῃ, ἐξῆγε δύο τέλη·
δὲ ἡσθέντες ἐπέστρεφον καὶ ἐμάχοντ
ἄλλα δὲ Ἀντωνίου τέλη καλοῦντος
ἐκ τῶν ἄλλων στρατοπέδων, ὧν καὶ βρα
δέως ὡς ἐν αἰφνιδίῳ τε μετακλήσ
καὶ μακρόθεν ἰόντων, ἐκράτουν
τοῦ Καίσαρος τῇ μάχῃ. Ἵρτιος
δὲ καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ἐσήλατο
Ἀντωνίου, καὶ περὶ τὴν στρατηγίδ
σκηνὴν μαχόμενος ἔπεσε, καὶ αὐ
τοῦ τό τε σῶμα ὁ Καῖσαρ ἐσδρα
μὼν ἀνείλετο, καὶ τοῦ στρατοπέδ
κατέσχεν, ἕως μετ᾽ ὀλίγον ἐξεώσθ
πρὸς Ἀντωνίου· διενυκτέρευσαν ὁ
καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ἑκάτεροι· καὶ
Ἀντώνιος δευτέρᾳ τῇδε συμπεσ
πληγῇ, συνεβουλεύετο τοῖς φίλο
εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πόνου, καὶ τοῖς μὲν ἐδ
κει τῆς προτέρας αὐτὸν γνώμης ἔχ
σθαι πολιορκοῦντι Μουτίνην, καὶ
μάχην ἐκπεξιόντα· τότε γὰρ πα
θος ὅμοιον ἀμφοῖν γεγονέναι,
Ἵρτιον ἀνῃρῆσθαι, καὶ Πάνσαν νοσεῖ
καὶ σφᾶς τοῖς ἱππεῦσι πλεονεκτεῖ
Μουτίνην τε ἐς ἔσχατον ἀφῖχθαι λ
μοῦ, καὶ εὐθὺς ἐνδώσειν· ὧδε μὲν
ρεσκε τοῖς φίλοις, καὶ ἦν τὰ ἄρ
στα. ὁ δὲ Ἀντώνιος ἤδη θεοῦ βλα
πτοντος, ἐδεδίκει μὴ ἐς τὴν Μο
τίνην ὁ Καῖσαρ, ὥσπερ ἐχθὲς,
πιχειρήσας ἐσδράμοι, ἢ αὐτὸν ἐπι
χειρήσειε περιτειχίζειν πλέον ἔχων
ἐργάσιμον, ἐν ᾧ καὶ τῶν ἱππέων ἔφ
γιγνομένων ἡμῖν ἀχρήστων, ὑπερ
ψεται με Λέπιδος καὶ Πλάγκος
ἡττώμενον· εἰ δὲ Μουτίνης ἐξαναστα

ῳ, Οὐεντίδιός τε ἡμῖν αὐτίκα ρέσται, τρία τέλη φέρων ἐκ τῆς ικηνήτιδος, καὶ Λέπιδος καὶ Πλάγκος ἐῤῥωμένως οἱ συμμαχήσουσι. ῦτα ἔλεγεν, οὐκ ἄτολμος ἐν ῖς κινδύνοις ἀνήρ, καὶ εἰπὼν, εὐς ἀνίστατο, καὶ ὥδευεν ἐπὶ τῶν Ἄλων.

Δεκίμῳ δὲ ἀπαλλαγέντι τῆς ποορκίας ὁ φόβος ἐς τὸν Καίσαρα ηλλάσσετο. τῶν γὰρ ὑπάτων ἐκοδὼν γενομένων ὡς ἐχθρὸν ἐδεδίει. τάς τε οὖν γεφύρας τοῦ ποταοῦ διέκοπτε περὶ ἡμέρας, καὶ κεητίωνας ἐς τὸν Καίσαρα ἀποστέλλων, μαρτύρει μὲν ὡς αἰτίῳ τῆς σωτηίας, ἠξίου δὲ μέσον ἔχοντα τὸν ποαμὸν, ἐς λόγους οἱ συνελθεῖν ἐπὶ μάρτυσι τοῖς πολίταις· πεισθῆναι γὰρ τι δαιμόνιον αὐτὸν ἔβλαψεν ἐς τὴν Καίσαρος ἐπιβουλὴν ἐπηγμένον ὑφ' τέρων. Καίσαρος δὲ τοῖς ἥκουσιν ποκριναμένου τε πρὸς ὀργὴν, καὶ ὴν χάριν ἣν διδῶσιν οἱ Δέκιμος ὠθουμένου, οὐ γὰρ Δέκιμον ἐγὼ πάρειμι περισώσων, ἀλλ' Ἀντωνίῳ πολεμήσων, ᾧ μὴ καὶ συναλλαγῆναί ποτε θέμις· Δεκίμῳ δὲ ἡ φύις οὐδὲ ἐς ὄψιν ἢ λόγους ἐλθεῖν ἐπιρέπει, σωζέσθω μέντοι μέχρι τοῖς ν ἄστει δοκεῖ. πυθόμενος τούτων Δέκιμος, ἔστη τε περὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ καλῶν ὀνομαστὶ τὸν Καίσαρα, σὺν βοῇ τὰ γράμματα τῆς βουῆς ἀνεγίνωσκε διδούσης οἱ τὴν Κελικὴν ἡγεμονίαν, ἀπηγόρευέ τε Καίσαρι χωρὶς ὑπάτων μὴ περᾶν τὸν ποταμὸν ἐς ἀλλοτρίαν ἡγεμονίαν, ηδὲ ἐπὶ Ἀντώνιον ἔτι χωρεῖν, αὐὸς γὰρ αὐτὸν διώκων ἀρκέσειν. ὁ

præſtò erit Ventidius ducens è Piceno tres legiones, & Lepidus ac Plancus pro ſocietate validas opes ad hoſtem debellandum nobis conferent. Hæc locutus vir in periculis intrepidus ſtatim iter verſus Alpes ingreſſus eſt.

Antonius Mutinæ obſidionem relinquit.

Decimus, obſidione exemptus, metuere ſibi cœpit à Cæſare: ſublatis enim conſulibus ut inimicum timebat. Itaque ante diem rupto ponte fluminis, in lembo ad Cæſarem miſit, qui gratias tanquam ſervatori agerent, poſtularéntque ut in ripam adverſam procederet ad colloquium arbitris civibus: ſe enim declaraturum, infelicitatis ſuæ magis quàm culpæ fuiſſe conſpirationem illam cum ceteris. Quúmque Cæſar hoc audito iratè reſpondiſſet, nullam ſe repoſcere gratiam, nec ad eum ſervandum ſe veniſſe, ſed ad bello perſequendum Antonium, nefarium & perpetuum hoſtem patriæ: ceterùm ut in colloquium admittat Decimum, pietatem non ſinere: ſe tamen non obſtare quominus ſit incolumis, quandiu magiſtratibus urbanis placuerit. His cognitis Decimus prodiit ad fluvium, vocatóque nominatim Cæſare, clara voce de ſcripto recitavit ſenatuſconſultum, quo Galliam provinciam acceperat, eíque denuntiavit ne trajecto fluvio ſine conſulibus alienam provinciam invaderet, néve contra Antonium ulterius procederet: ſe enim ad eum perſequendum ſufficere. Ille quam-

Decimus à Cæſare colloquium petit.

 vis

vis ſciret ſenatum ei hos animos addere, poſſétque unico juſſo eum in ſuam poteſtatem redigere, tamen adhuc abſtinuit: &
574 ad Panſam profectus Bononiam, rem omnem ſenatui perſcripſit: idem & Panſa fecit. Cicero in Urbe has literas pro concione recitavit ut conſulis, alteras Cæſaris in ſenatu ſolummodo. Retulit etiam ut ob profligatum Antonium ſupplicationes quinquaginta dierum decernerentur ex S. C. quot neque Gallico tumultu unquam, neque alio bello decretæ fuerant. Exercitum conſulum Decimo dandum cenſebat, quamvis Panſa etiam tum ſuperſtite (jam enim deploratus fuerat) & imperium ſoli Decimo committendum contra Antonium, votáque publicè nuncupanda pro ejus victoria: tanto furore præter decorum concitus erat in Antonium. Rurſúmque poſtulavit ut duabus legionibus, quæ ab Antonio defecerant, ex ærario repræſentarentur illi promiſſi quinquies milleni ſeſtertii victoriæ nomine, quaſi jam debellatum eſſet: utque perpetuum jus haberent coronas frondeas geſtandi feſtis diebus: Cæſaris autem nec nomine tenus facta eſt mentio in eo S. C. ita ſtatim contemnebatur, quaſi ſublato jam Antonio. Lepidum etiam & Plancum atque Aſinium per literas juſſerunt bellum inferre Antonio.

In Antonium quid decerni velit Cicero & quid in gratiam Decimi Bruti.

Cæſaris contemptus.

δὲ ᾔδει μὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς αὐτ
εἰς τήνδε τὴν θρασύτητα αὐξα
μένον, δυνηθεὶς δ' ἂν ἐκ προστα
ματος ἑλεῖν, ἐφείδετο ἔτι, καὶ πα
τὸν Πάνσαν ἐς Βονωνίαν τραπεὶς,
γράφε τῇ βουλῇ περὶ ἁπάντων·
γράφε δὲ καὶ Πάνσας. καὶ Κικέρων
Ῥώμῃ τὰ μὲν ἐς τὸν δῆμον ἀνεγιν
σκεν ὡς ὑπάτου, τὰ δὲ τοῦ Καισα
ρος τῇ βουλῇ μόνον· θυσίας τε ἐ
Ἀντωνίῳ πεντήκοντα ἡμερῶν ἐτησι
ἐψηφίζετο, ὅσας οὔτε ἐπὶ Κελτ
οὔτε ἐπὶ ἄλλῳ πολέμῳ ποτὲ ἐψηφ
σαντο Ῥωμαῖοι, καὶ τὸν στρατὸν τ
ὑπάτων ἐδίδου Δεκίμῳ, καίπερ
τι Πάνσα περιόντος (ἤδη γὰρ ἀπ
γινώσκετο) στρατηγόν τε τὸν Δεκ
μον ἀπέφηνεν ἐπ' Ἀντωνίῳ μό
εἶναι, καὶ εὐχὰς δημοσίας ἐποιεῖ
Δέκιμον Ἀντωνίου περιγενέσθαι· τ
σοῦτον ἦν οἶστρος αὐτῷ κατὰ Ἀντ
νίου καὶ ἀπειροκαλία, ἐδικαίου
αὖθις τοῖς δύο τέλεσι τοῖς ἀπὸ Ἀ
τωνίου μεταστᾶσι τὰς ἑκάστῳ πρ
πεχρημένας παρὰ τοῦ κοινοῦ Ῥ
μαίων ἐπινικίους δραχμὰς πεντακι
χιλίας, ὡς ἤδη νενικηκόσι, καὶ σ
φανον αὐτοὺς ἐν ταῖς ἑορταῖς α
θαλλοῦ περιθέσθαι· περὶ δὲ Καίσα
ρος οὐδὲν ἦν ἐν τοῖς γραφομένοι
οὐδὲ τοὔνομα ὅλως· οὕτως αὐτίκ
κατεφρονεῖτο, ὡς Ἀντωνίου καθ
ρημένου. ἔγραφον δὲ καὶ Λεπίδῳ κα
Πλάγκῳ καὶ Ἀσινίῳ πολεμεῖν,
πως πλησιάσειαν Ἀντωνίῳ. καὶ τ
δὲ μὲν ἦν τὰ ἐν Ῥώμῃ.

Πάνσας δ' ἐκ τοῦ τραύματος
ἀποθνήσκων, Καίσαρα οἱ παρεστ
„ σατο καὶ εἶπεν, Ἐγὼ τῷ σῷ πατρ
„ φίλος ἦν ὡς ἐμαυτῷ, ἀναιρ

Panſæ moribundi ad

Interea Panſa, ex vulnere moriturus, accerſito Cæſari hæc d
xit, Ego tuo patri tam amicus fui quàm mihi ipſe, mortuur

„ θέντ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

θέντι δὲ οὐκ εἶχον ἐπαμύνειν, οὐδὲ τοῖς πλείοσι μὴ συνίστασθαι, οἷς γε δὴ καὶ σὺ καλῶς ποιῶν ὑπήκουσας, καίτοι στρατὸν ἔχων. δείσαντες δ' ἐν ἀρχῇ σὲ καὶ Ἀντώνιον φιλοκαισαρειότατον, κἀκεῖνον ἐς τὴν Καίσαρος γνώμην φανέντα, διαφερομένοις ὑμῖν ἐφήσθησαν, ὡς ἐς ἀλλήλους συντελευτησομένοις· ἐπεὶ δέ σε καὶ στρατοῦ δεσπότην εἶδον, προσεποιοῦντο εὐπρεπέσι καὶ ἀσθενέσι τιμαῖς, οἷα μειράκιον· σοβαρωτέρου δὲ σοῦ καὶ ἐγκρατεστέρου τιμῆς τότε μάλιστα ὀφθέντος, ὅτε τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ σοι διδομένην οὐκ ἐδέξω, διεταράχθησαν, καὶ συστρατηγεῖν σε ἡμῖν ἀπεφήναν, ἵνα σου τὰ δύο τέλη τὰ πρακτικώτερα ἀποσπάσωμεν, ἐλπίσαντες ἡττηθέντος ὑμῶν τοῦ ἑτέρου, τὸν ἕτερον ἀσθενέστερόν τε καὶ μόνον ἔσεσθαι, καὶ μετ' αὐτὸν ἤδη πᾶσαν τὴν Καίσαρος ἑταιρείαν καθελόντες, ἀνάξειν τὴν Πομπηίου· τόδε γάρ ἐστιν αὐτοῖς τῆς γνώμης τὸ κεφάλαιον. ἐγὼ δὲ καὶ Ἵρτιος τὸ προστεταγμένον ἐποιοῦμεν μέχρι συστεῖλαι τὸν Ἀντώνιον ἐπιπολάζοντα ὑπεροψίᾳ· ἡττηθέντα δὲ σοὶ συναλλάσσειν ἐπενοοῦμεν, ὡς τῇ Καίσαρος φιλίᾳ τόδε χαριστήριον ἔχοντες ἀποδοῦναι, καὶ μόνον τῇ μοίρᾳ χρησιμώτατον ἐσόμενον ἐς τὰ μέλλοντα· τοῦτο δ' οὐκ ἦν ἐκφέρειν σοι πρότερον, ἡττημένου δὲ νῦν Ἀντωνίου, καὶ Ἱρτίου τεθνεῶτος, κἀμὲ τοῦ χρεὼν ἀπάγοντος, ἐν καιρῷ λέλεκται, οὐχ ἵνα μοι γινώσκῃς χάριν ἀποθανόντι, ἀλλ' ἵνα σὺ δαιμονίᾳ μοίρᾳ γενόμενος, ὡς τὰ ἔργα ὑποδεικνύει·

autem ulciſci non fuit mihi integrum, neque non conſentire cum pluribus, quorum autoritati tu quoque ut debuiſti, obſecutus es, quamvis haberes exercitum. Qui principio timentes te ac Antonium, & ipſum Cæſari ſtudioſiſſimum, veſtra diſſenſione gaviſi ſunt, putantes utrumque mutua couflictatione periturum: ubi verò etiam te exercitum habere viderunt, alliciebant ſpecioſis & exigui momenti honoribus, ut adoleſcentulum: ſed poſtquam animoſum te ac moderatum ſenſerunt, tum quum oblatum ab exercitu magiſtratum accipere noluiſti, territi juſſerunt te pari nobiſcum jure habere imperium, ut duas legiones rebus gerendis aptiſſimas à te diſtraheremus, quòd ſperarent altero noſtrum victo, alterum debiliorem & ſolum fore: atque ita ſublatis omnibus Cæſarianis, Pompeianos redituros ad tractationem reipublicæ: hæc enim eſt eis conſiliorum ſumma. Ego verò & Hirtius mandata fecimus, donec reprimeremus Antonii nimiam ſuperbiam: victum autem cogitabamus tibi reconciliare, ut hanc amicitiæ gratiam referremus Cæſari, & partibus noſtris conſuleremus in poſterum. Hoc conſilium indicari tibi non expediebat antea: nunc victo Antonio, Hirtio mortuo, me in fata concedente, opportunè prolatum eſt: non ut mihi defuncto habeas gratiam, ſed ut felici genio natus,

Cæſarem verba.

575

Aperit Cæſari conſilium ſenatus de ipſo & Antonio.

Hirtius & Panſa Cæſaris amici.

tus, ſicut conjicere licet ex tuis geſtis, ſcias quid tibi ſit utile, ſimulque meam ac Hirtii tum voluntatem tum neceſſitatem. Exercitum igitur quem nobis dediſti, æquum eſt reddi tibi, idque facio: tirones autem ſi potes retinere, etiam hos tibi tradam: quòd ſi nimis verentur ſenatum, quando præfecti eorum ut obſervarent nos miſſi ſunt, & invidioſum parúmque tempeſtivum tibi videtur eos accipere, Torquatus accipiet. His dictis, & tironibus quæſtori traditis, expiravit. Porrò quæſtor ex mandato ſenatus Decimo eos tradidit. Hirtium & Panſam Cæſar illuſtri honoratóque funere in Urbem miſit.

Hirtius & Panſæ funus.

Per idem tempus in Syria Macedoniáque hæc geſta ſunt. C. Cæſar quum per Syriam iter faceret, legionem in ea reliquerat, jam tum de Parthico bello cogitans: hujus curam Cæcilius Baſſus habebat, præfecturæ verò dignitas erat penes Sex. Julium gentilem Cæſaris, adoleſcentem, qui voluptatibus vacans legionem indecenter ſecum circumducebat. Id reprehendentem Baſſum aliquando rejecit cum contumelia: & aliquanto pòſt quum vocanti obediret tardius, juſſit eum attrahi. In eo tumultu quum ad manus ventum eſſet, exercitus non ferens inſolentiam, jaculis confixit Julium: móxque ſecuta eſt pœnitentia & metus à Cæſare. Itaque conjura-
576 runt, ni venia fidéſque ſibi daretur, uſque ad mortem ſe decer

Cæcilius Baſſus.

Sex. Julius.

Ejus contumelia in Baſſum.

Ejus interitus.

„ σι, τά τε σαυτοῦ συμφέροντα γ
„ γνώσκης, καὶ τὴν ἐμὴν καὶ Ἱρτ
„ προαίρεσίν τε καὶ ἀνάγκην. τὸ
„ οὖν στρατὸν ὃν αὐτὸς ἡμῖν ἔδωκ
„ εὐπροφάσιστον ἀποδοῦναί σοι,
„ παραδίδωμι. τοὺς δὲ νεήλυδας
„ μὲν καθέξεις λαβών, καὶ τούσδε σ
„ παραδώσω· εἰ δὲ τεθήπασι τὴ
„ βουλὴν ἀμέτρως, ὅτι καὶ οἱ ἀ
„ χοντες αὐτῶν φύλακες ἡμῖν
„ πεμφθῆσαν εἶναι, καὶ τό, τε ἔργ
„ ἐπίφθονον ἔσται σοι, καὶ παρὰ τ
„ δέοντος ἐξανιστησί σε, ὁ ταμι
„ παραλήψεται Τορκουάτος. Τα
τα εἰπών, καὶ τῷ ταμίᾳ τοὺς νεήλ
δας ἐγχειρίσας, ἀπέθανε. καὶ τ
δὲ μὲν ὁ ταμίας, καθὰ προσέτασσ
ἡ βουλή, Δεκίμῳ παρεδίδου, Ἱ
τιον δὲ καὶ Πάνσαν ὁ Καῖσαρ ἐπιφ
νῶς ἔθαπτε, καὶ ἐς Ῥώμην ἔπεμ
πε μετὰ τιμῆς.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ περί τε Συ
ρίαν καὶ Μακεδονίαν τοιάδε ἐγίγνετ
Γάϊος Καῖσαρ ὅτε Συρίαν διώδευ
τέλος ἐν αὐτῇ καταλελοίπει, τὰ
Παρθυαίους ἤδη διανοούμενος, το
του τὴν μὲν ἐπιμέλειαν Κεκίλιο
Βάσσος εἶχε, τὸ δὲ ἀξίωμα Ἰοι
λιος Σέξστος μειράκιον αὐτοῦ Κα
σαρος συγγενές, ὅπερ ἐκδιαιτώ
μενον ἐς τρυφὴν τὸ τέλος ἀσχημ
νως ἐπήγετο πανταχοῦ· μεμψάμε
δὲ τῷ Βάσσῳ ποτὲ ἐνύβρισε, καὶ κα
λῶν αὐτὸν ὕστερον, ἐπεὶ βραδέως ὑπ
ήκουσεν, ἄγειν ἐκέλευσεν ἕλκοντα
θορύβου δὲ καὶ πληγῶν γινομένων,
στρατιὰ τὴν ὕβριν οὐ φέρουσα, τὸ
Ἰούλιον κατηκόντισε, καὶ εὐθὺς ἦ
μετάνοια, καὶ δέος ἐκ τοῦ Καίσαρος
συνομώσαντες οὖν, εἰ μή τις αὐ
τοῖς συγγνώμη καὶ πίστις γένοιτο, μέ

χε

ει θανάτου διαγωνιεῖσθαι, καὶ ἐς
υτὸ Βάσσον ἀναγκάσαντες, ἄλλο
υνέλεξαν τέλος καὶ συνεγύμνασαν.
ὧδε μὲν τισὶ περὶ τοῦ Βάσσου δοκεῖ,
ιβωνι δ', ὅτι τῆς Πομπηΐου στρα-
ιᾶς γενόμενος, καὶ μετὰ τὴν ἧτταν
ιωτεύων ἐν Τύρῳ, διέφθειρε τι-
ὰς τοῦ τέλους, διεχρήσαντο τὸν Σέξ-
ον, καὶ τῷ Βάσσῳ σφᾶς ἐνεχείρι-
σαν· ὁ ποτέρως δ' ἐγένετο, Ξέστιον
ούρκον οἵδε μετὰ τριῶν τελῶν ἐπι-
εμφθέντα σφίσιν ὑπὸ τοῦ Καίσα-
ος, ἐγκρατῶς ἀπεμάχοντο, ἕως ὁ
ούρκος ἐπεκαλεῖτο Μινούκιον Κρί-
πον ἡγούμενον Βιθυνίας, καὶ ἀφίκε-
ο αὐτῷ βοηθῶν ὁ Κρίσπος τέλε-
ιν ἄλλοις τρισίν. ὡς δὲ ὑπὸ τού-
ων ἐπολιορκοῦντο, ὁ Κάσσιος
ὺ ἐπείξει καταλαβὼν, τά τε τοῦ
άσσου δύο τέλη παρελάμβανεν
ὐτίκα, καὶ τὰ τῶν πολιορκούντων
ὐτὸν ἐξ φιλίας τε παραδόντων, καὶ
ς ἀνθυπάτῳ κατηκόων γενομένων·
ψήφιστο γὰρ, ὡς μοι προείρηται,
πάντας ὑπακούειν Κασσίῳ τε καὶ
ρούτῳ. ἄρτι δὲ καὶ Ἀλβῖνος ὑπὸ
ολοβέλλα πεμφθεὶς ἐς Αἴγυπτον,
πανῆγεν ἐξ αὐτῆς τέσσαρα τέλη τῶν
κ τῆς ἥσσης Πομπηΐου τε καὶ Κράσ-
ου διαρριφέντων, ἢ ὑπὸ Καίσα-
ος Κλεοπάτρᾳ καταλελειμμένων,
αὶ αὐτὸν ὁ Κάσσιος οὐδὲν προπε-
υσμένον, ἐν τῇ Παλαιστίνῃ περιέ-
αβέ τε, καὶ ἠνάγκασεν αὐτῷ προσ-
έσθαι δείσαντα τοῖς τέσσαρσι μά-
εσθαι πρὸς ὀκτώ. ὧδε μὲν δὴ Κάσ-
ιος ἐκ παραδόξου δυόδεκα τελῶν
ἀθρόως ἐκράτει, καὶ Δολοβέλλαν ἐκ
ῆς Ἀσίας σὺν δύο τέλεσιν ἐλόντα

taturos: coacto etiam Baſſo ut fieret ejus conjurationis ſocius, ex novo delectu alteram legionem confecerunt, & aſſuefecerunt eiſdem quibus ipſi utebantur exercitiis. Hæc de Baſſo quidam produnt: Libo verò, militaſſe illum Pompeii auſpiciis: quo victo privatum egiſſe Tyri, corruptíſque quibuſdam legionariis effeciſſe ut interfecto Sexto ipſum ſibi ducem aſſumerent. Utcunque eſt, Sextius Murcus cum tribus legionibus à Cæſare contra eos miſſus, magna vi repulſus eſt, donec Minutius Criſpus è Bithynia cui præerat vocatus cum aliis tribus legionibus venit in ejus auxilium. Ab his quum illæ duæ legiones obſidione premerentur, ſuperveniens repentè Caſſius obſeſſos in fidem recepit, ſimúlque alias ſex earum oppugnatrices in partes ſuas & amicitiam pellexit, quibus pro conſulari poteſtate præeſſet. Nam ſenatuſconſulto edictum fuerat omnibus, ſicut jam diximus, ut Caſſii Brutíque imperata facerent: nec multo antè Albienus à Dolobella miſſus in Ægyptum, reduxerat inde quatuor legiones, Pompeii Craſsíque cladis reliquias, aut ex eorum numero qui Cæſare diſcedente apud Cleopatram reſederant. Hunc Caſſius in Palæſtina eximproviſo circumvenit, coegítque ſuis partibus accedere, non auſum quatuor ſuas opponere octo legionibus: atque ita præter opinionem duodecim in univerſum potitus, Dolobellam cum duabus ex Aſia venientem, & Laodiceæ

Libo de Baſſo quid prodat.

Sextius Murcus.

Minutius Criſpus.

Caſſius.

Senatuſconſultum in gratiam Caſſii & Bruti.

Albienus.

Dolobella Laodiceæ

 dicecæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

obſeſſus à Caſſio & oppugnatus.

dicææ tanquam amicum receptum, obſedit & oppugnavit: id quod ſenatui auditu pergratum fuit. De Macedonia verò Cajus Antonii frater cum Bruto contendebat fretus una legione, & quòd impar eſſet, ei ſtruxit inſidias: quas quum evaſiſſet Brutus, viciſſim eum excepit inſidiis, cum toto exercitu, nec tamen ulla re læſit: ſed ſuos juſſit ut conſalutarent adverſarios: quúmque illi nec reſalutarent, nec ſalutationem acciperent, incolumes paſſus eſt elabi ex inſidiis:

577 circumductóque per alias vias exercitu, in præruptis locis deprehenſos rurſum non eſt aggreſſus, ſed ſalutavit: tum verò ut parcentem civibus, & dignum exiſtimatione qua habebatur mitis & ſapiens, admirati ſunt & reſalutarunt, tranſierúntque ad eum.

Caii, fratris Antonii, interitus.

Cajus quoque ſe dedidit, & erat apud eum in pretio, donec convictus ſæpe ſollicitaſſe exercitum ad defectionem, occiſus eſt. Ita & Brutus copias auxit ad ſex legionum numerum: laudatáque virtute Macedonum, duas ex eis legiones uno delectu conſecit, & Romano more in armis exercuit.

Dum hæc in Syria Macedoniáque geruntur, in Italia Cæſar putans ſe affectum contumelia, quòd non ipſe, ſed Decimus electus ſit imperator ad gerendum bellum cum Antonio, diſſimulata ira triumphum ob rem feliciter geſtam petiit: contemptus autem à ſenatu, quaſi majora quàm pro ætate appeteret,

τε, καὶ ἐς Λαοδίκειαν ὑπὸ οἰκει
τητος ἐσδεχθέντα περικαθήμενο
ἐπολιόρκει· καὶ ἡ βουλὴ μαθοῦσα
φήδετο. Μακεδονίας δὲ πέρι Γαΐ
Ἀντώνιος ὁ Ἀντωνίου Μάρκου ἀδε
φὸς Βρούτῳ διεφέρετο, καὶ ἐπολέ
τέλος ἔχων ἓν ὁπλιτῶν, καὶ τὸν Βρ
τον ἡσσώμενος ἐνήδρευσεν· ὁ δ' ἐ
φυγὼν ἀντενήδρευσε, καὶ οὐδὲν εἰργ
σατο ἀποληφθέντας, ἀλλὰ ἀσπ
σασθαι τῷ ἰδίῳ στρατῷ τοὺς ἐναντί
προσέταξε· τῶν δὲ οὐκ ἀντασπασα
μένων, οὐδὲ τὴν πεῖραν ἐνδεξαμ
νων, μεθῆκεν ἀπαθεῖς ἐκ τῆς ἐν
δρας ἀπιέναι· κατὰ δὲ ἄλλας ὁδο
περιελθὼν, αὖθις ἐν ἀποκρήμνο
κατέστησε, καὶ πάλιν οὐκ ἐπεχείρησε
ἀλλ' ἠσπάσατο· οἱ δὲ ὡς πολιτ
τε περιφειδόμενον, καὶ τῆς δόξης
ξιον ἧς εἶχεν ἐπὶ σοφίᾳ τε καὶ πρᾳ
τητι, ἠγάσαντο καὶ ἀντησπάσαντο
καὶ ἐς αὐτὸν μετεβάλοντο· ἐπέτρεψ
δὲ καὶ ὁ Γάϊος ἑαυτὸν, καὶ ἦν ἐν τ
μῇ παρὰ Βρούτῳ, μέχρι τὸν στρα
τὸν πολλάκις διαφθείρων ἐλεγχθεὶ
ἀνῃρέθη. οὕτω μὲν δὴ καὶ Βρούτῳ μ
τῶν προτέρων στρατῶν ἓξ ἐγίγνετο τέ
λη, καὶ Μακεδόνας ἐπαινῶν, δύ
τέλη κατέλεξεν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐ
τὸν Ἰταλικὸν τρόπον καὶ τάδε ἐ
γυμνάζετο.

Τοιαῦτα μὲν δὴ καὶ τὰ περὶ Συ
ρίαν καὶ Μακεδονίαν ἦν. ἐν δὲ τ
Ἰταλίᾳ ὁ Καῖσαρ ἐν ὕβρει θέμε
νος, ἀντὶ οὗ Δέκιμον ᾑρῆσθαι στρα
τηγὸν ἐπὶ Ἀντωνίῳ, τὴν μὲν ὀργὴν
ἐπέκρυπτε, θρίαμβον δ' ἐπὶ τοῖ
εἰργασμένοις ᾔτει· καταφρονούμε
νος δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς ὡς πρεσβύ
τερα τῆς ἡλικίας ἐπινοῶν, ἔδεισ

ἢ διαφθαρέντος Ἀντωνίου μᾶλ-
ον ἐπὶ καταφρονηθείη, καὶ τοὺς ἐς
υτὸν συμβάσεις ἐποθεῖ, καθὰ καὶ
άνσας αὐτῷ διεσήμαινεν ἀποθνή-
κων. τούς τε οὖν ἁλωμένους ἐκ τοῦ
κείνου στρατιᾶς ἡγεμόνας ἢ στρατιώ-
ας ἐφιλανθρωπεύετο, καὶ τοῖς ἰ-
ίοις ἐγκατέλεγεν, ἢ τοὺς ἐθέλοντας
ὐτῶν ἐς τὸν Ἀντώνιον ἔπεμπεν, ὡς
δὲ ἔχθρας ἀνηκέστου πρὸς αὐτὸν
ντα, Οὐεντιδίῳ τε τῷ Ἀντωνίου
ίλῳ μετὰ τριῶν τελῶν ὄντι πα-
αστρατοπεδεύσας, καὶ δέος ἐμβα-
ὼν, ἔπραξε μὲν οὐδὲν πολέμιον,
ίδου δὲ ὁμοίως συνεῖναί οἱ, ἢ ἐς
Ἀντώνιον ἀδεῶς ἀπιέναι μετὰ τοῦ
ρατοῦ, καὶ μέμφεσθαι τῆς ἐς τὸ κοι-
ὸν συμφέρον ἀγνωσίας· ὧν Οὐεν-
ίδιος συνεὶς, ἐς τὸν Ἀντώνιον ἀπῄει.
δὲ Καῖσαρ καὶ Δέκιον τὸν τινα ἡγε-
όνων Ἀντωνίου περὶ Μουτίνην λη-
θέντα διὰ τιμῆς ἄγων μεθῆκεν,
ι θέλει, πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀπιέ-
αι, καὶ πυνθανομένῳ περὶ τῆς ἐς τὸν
Ἀντώνιον γνώμης, πολλὰ ἔφη σύμ-
ολα τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἐξενηνοχέναι,
οῖς δ᾽ ἄφροσιν οὐδὲ τὰ πλείονα
ρκέσειν. Ἀντωνίῳ μὲν δὴ τάδε ὁ Και-
σαρ ἐνεσήμαινε· Λεπίδῳ δὲ καὶ Ἀσι-
ίῳ σαφέστερον ἔτι περί τε τῆς ἐς αὐτὸν
ὕβρεως, καὶ τῆς τῶν σφαγέων ἀθρόας
προαγωγῆς ἐπέστελλεν, ἐκφοβῶν αὐ-
τοὺς, μὴ ἐς χάριν τῆς Πομπηϊανῆς
ταιρείας καθ᾽ ἕνα τῶν Καίσαρος ἕ-
καστος ὁμοίως Ἀντωνίῳ πάθοι, κἀ-
κεῖνῳ δὲ ἀφροσύνην καὶ ὑπεροψίαν
τοῦδε τοῦ δέους τάδε παθόντι· ἠξίου
τε ἐς μὲν εὐπρέπειαν τῆς βουλῆς εἶναι
κατηκόους, ἐς δὲ τὸ σφέτερον ἀσφαλὲς
συμφρονεῖν, ἕως ἔτι δύνανται, καὶ

veritus ne deleto Antonio ma-
gis etiam contemneretur: cupi- Cæſar quare cupit cum Antonio redire in gratiam.
vit cum eo redire in gratiam,
juxta Panſæ morientis moni-
ta. Quapropter captivos ex ejus
exercitu tam duces quàm milites
comiter habuit, & allegit in ſuo-
rum numerum: aut, ſi mallent Cæſaris artes.
ad illum redire, dimiſit: ne vide-
retur cum implacabili odio pro-
ſequi. Quúmque caſtrametatus
eſſet prope Ventidium; amicum
Antonii, præfectum tribus legio-
nibus, contentus ei timorem
incuſſiſſe, nihil hoſtile egit præ-
terea: ſed poteſtatem ei fecit vel
tranſeundi ad ſe, vel intrepidè
abeundi ad Antonium cum exer-
citu, opprobraturum ei conmu-
nis utilitatis ignorantiam. His
intellectis ille ad Antonium pro-
fectus eſt. Cæſar verò etiam De-
cium quendam ex Antonianis
ducibus ad Mutinam captum,
& in honore habitum permiſit
ſi vellet redire ad imperatorem
ſuum: percontantíque quo ani-
mo eſſet erga Antonium, ait ſe
jam multa ſigna oſtendiſſe rectè
ſapientibus, ceterùm imprudentibus
tibus ne plura quidem ſatis fore.
His Antonio ſignificatis, Lepido
Aſinióque apertius etiam de illa- 578
ta ſibi contumelia, déque parri-
cidarum promotione repentina
ſcripſit: injiciens eis metum, ne
in gratiam Pompeianæ factionis
alius poſt alium affligerentur,
ſicut Antonius, qui per impru-
dentiam, nihil tale metuens, in
eam calamitatem inciderat. Monebat etiam, debere eos in ſpe-
ciem parere ſenatui, inter ſe autem ſecuritatis cauſa conſpirare
dum

dum licet, & Antonio hæc exprobrare: imitandóſque legionarios, qui ne finita quidem militia diſpergantur, quo minùs pateant inimicorum inſidiis, malíntque conjunctis viribus deduci in aliquam coloniam, quàm ſinguli frui patria. Dum ita literis Cæſar pertentat Lepidum & Aſinium, Decimi vetus exercitus laborabat, quòd ex nimia repletione, famem ſecuta, creparent milites: novus verò qui ex tironibus conſtabat, rudis erat. Ei Plancus ſe conjunxit cum ſuis copiis, & Decimus ſenatui ſcripſit, brevi fore ut Antonius errabundus in caſſes ipſius incidat, nauſeans jam rerum præteritarum faſtidia. Hæc audita Pompeianos miro affecere gaudio, ut exclamarent nunc demum ſe recepiſſe libertatem priſtinam, & ſacris operarentur ſinguli: móxque decemviri crearentur, ut rationem magiſtratus repoſcerent ab Antonio: qui gradus erat ad antiquanda acta Cæſaris: nam ille nihil aut parum ſuo arbitratu, ſed omnia ex Cæſaris commentariis adminiſtraverat. Id compertum habens ſenatus, quædam ex eis per occaſionem fecit irrita: tunc verò ſperabat fore ut univerſa abolerentur. Statímque decemviri edictum poſuerunt, ut quiſquis aliquid accepiſſet ab Antonio conſule, confeſtim ſcripto profiteretur, additis gravibus minis, ſi quis contra fecerit. Deinde in reliquum ejus anni conſulatum Pompeiani petierunt, in locum Hirtii Panſæque, quem etiam

Legionarii.

Fames in caſtris Decimi.

Victoria cantata ante triumphum.

Decemviri creati.

Decemvirorum edictum.

ὀνειδίζειν ταῦτα Ἀντωνίῳ, μιμεῖσθαί τε τοὺς ὑπὸ σφίσιν ὁπλίτας οὐ διαλυομένους, οὐδ' ὅτε παύσαιντο τῶν στρατειῶν, ἵνα μὴ τοῖς ἐχθροῖς εἶεν εὐεπίθετοι, ἀλλ' ἀθρόους ἀλλοτρίᾳ συνοικίζεσθαι διὰ τὴν χρείαν μᾶλλον ἐθέλοντας, ἢ καθ' ἕνα τῶν πατρίδων ἀπολαύειν. τάδε μὲν ὁ Καῖσαρ Λεπίδῳ τε ἐπέστελλε καὶ Ἀσινίῳ. Δεκίμῳ δὲ ὁ ἀρχαῖος στρατὸς ἐνόσει, πιμπλάμενος ἐκ λιμοῦ, καὶ τὰς γαστέρας κατερρήγνυτο, ὅ τε νεοστράτευτος, ἀγύμναστος ἔτι ἦν. Πλάγκος δὲ προσετίθετο μετὰ τοῦ οἰκείου στρατοῦ, καὶ ὁ Δέκιμος ἐπέστελλε τῇ βουλῇ τὸν Ἀντώνιον ἀλώμενον κυνηγετήσειν, ναυτιῶν περ ἤδη γεγονότων· οἵ τε Πομπηϊανοὶ πυθόμενοι θαυμαστοὶ ὅσοι διεφάνησαν, ἐκβοῶντες ἄρτι τὴν πάτριον ἐλευθερίαν ἀπειληφέναι· καὶ θυσίαι καθ' ἕνα ἦσαν, καὶ χειροτονίαι δέκα ἀνδρῶν ἐς εὐθύνας τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀντωνίου, πρόσχημα δὲ τοῦτο ἦν ἐς ἀκύρωσιν τῶν ὑπὸ Καίσαρος διατεταγμένων. Ἀντώνιος γὰρ οὐδὲν αὐτὸς, ἢ πάνυ σμικρὰ, πάντα δὲ ἐκ τῶν Καίσαρος ὑπομνημάτων διῳκήκει. καὶ τόδε σαφῶς εἰδυῖα ἡ βουλὴ, τὰ μέν τινα αὐτῶν ἐπὶ προφάσεσι διέλυεν, ἀθρόα δὲ οὕτως ἤλπιζε διαλύσειν. οἱ μὲν δὴ δέκα προὔγραφον, ὅτι τις λάβοι παρὰ τὴν ἀρχὴν Ἀντωνίου, πάντας αὐτίκα ἀπογράφεσθαι καὶ διδάσκειν, ἀπειλαί τε τοῖς ἀπειθοῦσιν ἐπετίθεντο, καὶ τὴν ὕπατον ἀρχὴν ἐς τὸ λοιπὸν τοῦ ἔτους οἱ Πομπηϊανοὶ μετῄεσαν ἀντὶ Ἱρτίου τε καὶ Πάνσα, μετῄει δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ, σὺ

ἐς τὴν

τὴν βουλὴν ἔτι πέμπων, ἀλλ'
τὸν Κικέρωνα ἰδίᾳ, καὶ αὐτὸν παρ-
κάλει καὶ συνάρξαι, ὡς Κικέρω-
νος μὲν τὴν ἀρχὴν διοικήσοντα πρε-
σβύτερόν τε καὶ ἐμπειρότερον ὄντα,
αὐτὸς δὲ τὴν ἐπωνυμίαν καρπωσό-
μενος μόνην, ἐς ἀπόθεσιν τῶν ὅ-
πλων εὐπρεπῆ, οὗ δὴ καὶ πρότερον ἕ-
νεκα τὸν θρίαμβον αἰτῆσαι. Κικέ-
ρων μὲν δὴ τούτοις ἐπαρθεὶς διὰ φι-
λαρχίαν, ἔλεγεν αἰσθέσθαι σπονδῶν
τοῖς ἔξω στρατηγοῖς ὑπονοουμέ-
νων, καὶ συνεβούλευε θεραπεῦσαι τὸν
ἄνδρα ὑβρισμένον, καὶ στρατοῦ ἔτι ἄρ-
χοντα πολλοῦ, ἀνασχέσθαι τε παρ' ἡ-
λικίαν ἄρχοντος ἐν τῇ πόλει μᾶλ-
λον, ἢ μηνίοντος ἐν ὅπλοις, ὡς
δ' ἄν τι μὴ πράξειε παρὰ τὸ τῇ
βουλῇ συμφέρον, ἐκέλευεν αὐτῷ
συνελέσθαι τῶν τινὰ πρεσβυτέρων ἔμ-
φρονα, τῆς ἐκείνου νεότητος ἐγκρα-
τῆ παιδαγωγόν. ἀλλὰ Κικέρωνα μὲν
ἥ τε βουλὴ τῆς φιλαρχίας ἐγέλασε,
καὶ οἱ συγγενεῖς μάλιστα τῶν σφαγέων
ἐνέστησαν, δεδιότες μὴ αὐτοὺς ὁ
Καῖσαρ τίσαιτο ὑπατεύων.

Ὑπερθέσεων δὲ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ
γιγνομένων ἐννόμων κατὰ ποικίλας αἰ-
τίας, ὁ Ἀντώνιος ἐν τῷ τέως τὰς
Ἄλπεις ὑπερέβαλε, Κουλέωνα πεί-
σας τὸν ἐκ Λεπίδου φύλακα αὐτῶν,
ἐπί τε ποταμὸν ἦλθεν, ἔνθα ἐστρα-
τοπεδευμένος ἦν ὁ Λέπιδος, καὶ
οὔτε χάρακα περιεβάλετο, οὔτε τά-
φρον, ὡς δὴ φίλῳ παραστρατοπε-
δεύων· διαπομπαὶ δὲ ἦσαν ἐς ἀλ-
λήλους πυκναί, Ἀντωνίου μὲν ὑπο-
μιμνήσκοντος φιλίας τε καὶ χαρί-
των ποικίλων, καὶ διδάσκοντος ὅτι
μετ' αὐτὸν ὅμοια πείσονται καθ'

Cæſar petebat, non jam ſenatum ſolicitans, ſed privatim Ciceronem, rogans ut ſimul magiſtratum gereret: penes illum enim fore adminiſtrationem, ut longo uſu peritum, ſibi ſufficere ſi fruatur ſolo honoris nomine, quo poſſit honeſtius arma deponere, ideóque etiam triumphum ſe petiſſe antea. Hac ſpe elatus Cicero poteſtatis cupidus, ait ſe intelligere inter provinciarum præſides agi de induciis, ſuadebátque ut officiis placaret hominem à ſe offenſum, præfectum magnis copiis: facilius ſe laturum ut ille ante legitimam ætatem in Urbe magiſtratum gerat, quàm ut armatus inimicitias exerceat. Et ne quid præter utilitatem ſenatus faciat, hortabatur ut è ſenioribus aliquem prudentem ſibi aſciſceret, ceu pædagogum ætatis immaturæ. Hanc Ciceronis ambitionem ſenatus riſit, reſiſtentibus illi maximè percuſſoribus, quòd timerent ne Cæſar conſulatum adeptus pœnas de eis ſumeret.

Artes Octavii.

579

Quúmque ob varias cauſas differrentur comitia legitimè, interim Alpes ſuperavit Antonius, permittente Culeone, qui à Lepido harum cuſtodiæ præpoſitus fuerat: pervenítque ad fluvium ubi caſtra ille habebat, nec ullo vallo ſe muniit, ut qui ad amicum caſtra admoviſſet. Tum crebri ultro citróque commeabant internuntii, Antonio memorante amicitiam ſuam variáque beneficia, & monente cavendum ne ſimiliter affligantur

Culeo Alpium cuſtodiæ prepoſitus à Lepido.

tur ſinguli Cæſarianarum partium: Lepido verò ſenatus mandata cauſante, pacem tamen promittente, ſi eam ſervare per ſenatum liceat. At milites Lepidi vel quòd revererentur dignitatem Antonii, vel quòd ſenſiſſent internuntios, vel quòd placeret caſtrorum ſimplicitas, miſcebant ſe Antonianis clàm primo, deinde apertè, ut popularibus & quondam commilitonibus, contemptis etiam tribunorum imperiis: & quo facilius converſari liceret, jungebant ripas fluminis ponte impoſito navibus: & decumani, quos Antonius quondam, delectu habito, conſcripſerat, in caſtris ei præparabant omnia. Quod ubi ſenſit Laterenſis, unus ex illuſtribus ſenatoribus, præmonuit Lepidum: quúmque ille non crederet, juſſit ut diviſo in partes exercitu, alios alio quò opus videretur mitteret, ut appareret vel fides eorum vel proditio. Lepidus triſariam diviſis copiis, juſſit eas noctu exire præſidio, quæſtoribus propinquantibus cum pecunia: illi quarta vigilia ſumptis armis quaſi ad iter, munitiora caſtrorum loca occupant, & portas aperiunt Antonio. Is rectà contendit ad Prætorium, militibus Lepidi eum deducentibus & ab ipſo Lepido petentibus daret pacem ac veniam miſeris civibus: qui ſic ut erat diſcinctus è cubili ad eos proſiliit, pollicitúſque ſe id facturum, complexus eſt Antonium, & neceſſitatem excuſavit. Nec de ſunt qui tradant eum ſupplicem

Laterenſis ſenatoris conſilium Lepido datum.

580

Lepidus à ſuis proditus.

ἕνα πάντες, οἱ τοῦ Καίσαρος ἐχό- το φιλίας· Λεπίδου δὲ τὴν μὲν βουλὴν δεδιότος πολεμεῖν αὐτῷ κελεύουσαν, ὑπισχνουμένου δ' ὅμως πολεμήσειν ἑκόντος· ὁ δὲ στρατὸς τοῦ Λεπίδου τό τε ἀξίωμα αἰδούμενοι τὸ Ἀντωνίου, καὶ τὴν διαπομπὴν αἰσθανόμενοι, καὶ τὴν ἀφέλειαν α… τὲ τῆς στρατοπεδείας ἀγάμενοι, ἐπεμίγνυντο τοῖς Ἀντωνίου λανθάνοντες, εἶτα φανερῶς, οἷα πολῖταί τε καὶ συστρατιώταις γενομένοις, τῶν τε χιλιάρχων κωλυόντων ὑπερεώρων· καὶ τὸν ποταμὸν ἐς εὐμάρειαν τῆς ἐπιμιξίας ναυσὶν ἐγεφύρουν, τό τε καλούμενον δέκατον τέλος ἐξεναγαγημένον ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου πάλαι, τὰ ἔνδον αὐτῷ παρεσκεύαζεν. ὧν αἰσθανόμενος Λατερήσιος, τῶν τις ἐκ τῆς βουλῆς ἐπιφανῶν, προηγόρευε τῷ Λεπίδῳ, καὶ ἀπιστοῦντι ἐκέλευε τὴν στρατιὰν ἐς πολλὰ διελόντι, ἐκπέμψαι κατὰ δή τινας χρείας ἐς ἐπίδειξιν ἢ τῆς προδοσίας ἢ τῆς πίστεως· καὶ ὁ Λέπιδος ἐς τρία διελὼν, ἐκέλευε νυκτὸς ἐξορμᾶν ἐς φρουρὰν ταμιείων πλησιαζόντων· οἱ δὲ ἀμφὶ τὴν ἐσχάτην φυλακὴν, ὡς ἐς τὴν ἔξοδον ὁπλισάμενοι, τὰ ἐρυμνὰ τοῦ στρατοπέδου κατέλαβον, καὶ τὰς πύλας ἀνεῴγνυον Ἀντωνίῳ· ὁ δ' ἐς τὴν Λεπίδου σκηνὴν ἵετο δρόμῳ, τοῦ στρατοῦ παντὸς ἤδη τοῦ Λεπίδου παραπέμποντος αὐτὸν, καὶ τὸν Λέπιδον αἰτοῦντος εἰρήνην τε καὶ ἔλεον ἐς ἀτυχοῦντας πολίτας· ὁ μὲν δὴ Λέπιδος ὡς εἶχεν ἐκ τῆς εὐνῆς ἄζωστος ἐς αὐτοὺς ἐξέθορε, καὶ ἐπισχνεῖτο ποιήσειν, καὶ τὸν Ἀντώνιον ἠσπάζετο, καὶ ἐξελογεῖτο τῆς ἀνάγκης· οἱ δὲ αὐτὸν καὶ προσπε-

σεῖν

εῖν Ἀντωνίῳ νομίζουσιν, ἄπρακτον μὲν ὄντα καὶ ἄτολμον· οὐ μὴν ἅπασι τοῖς συγγράφουσι πιστόν, οὐδὲ ἐμοὶ πιθανόν· οὐ γάρ πού τι αὐτῷ πολέμιον ἐς τὸν Ἀντώνιον ἐπέπρακτο δέους ἄξιον. οὕτω μὲν ὁ Ἀντώνιος ἐς μέγα δυνάμεως αὖθις ἐπῆρτο, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἦν ἐπιφοβώτατος· στρατὸν γὰρ εἶχεν ὅν τ' ἐξανέστησε Μουτίνης, καὶ σὺν αὐτῷ λαμπρότατον ἱππικόν, τρία τε αὐτῷ τέλη κατὰ τὴν ὁδὸν προσεγεγένητο τὰ Οὐεντιδίου, καὶ Λέπιδος αὐτῷ σύμμαχος ἐγίγνετο ἑπτὰ ἔχων ὁπλιτικὰ τέλη, καὶ πολὺν ὅμιλον ἄλλον καὶ παρασκευὴν ἀξιόλογον· καὶ τοῖσδε ὁ μὲν Λέπιδος ἐπωνομάζετο ἔτι, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἅπαντα διῴκει.

Ἐξαγγελθέντων δὲ τῶνδε ἐς Ῥώμην, θαυμαστὴ καὶ αἰφνίδιος ἦν αὖθις μεταβολή, τῶν μὲν ἐκ τῆς οὐ πρὸ πολλοῦ καταφρονήσεως ἐς δέος, τῶν δὲ ἐς θάρσος ἀπὸ τοῦ δέους μεθισταμένων· αἵ τε προγραφαὶ τῶν δέκα ἀνδρῶν κατεσπῶντο σὺν ὕβρει, καὶ αἱ χειροτονίαι τῶν ὑπάτων ἐπείχοντο ἔτι μᾶλλον, ἥ τε βουλὴ πάμπαν ἀποροῦσα, καὶ δεδιυῖα μὴ συνθοῖντο ἀλλήλοις ὅτε Καῖσαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος, ἔπεμπε μὲν ἐς Βροῦτόν τε καὶ Κάσσιον κρύφα ἀπὸ σφῶν Λουκίον καὶ Πάνσαν, ὡς ἐπὶ θέας εἰς Ἑλλάδα ἐξιόντας, ἀμύνειν αὐτοῖς ἐς τὸ δυνατόν· μετεκάλει δὲ ἐκ Λιβύης ἀπὸ τριῶν τῶν ὑπὸ Σέξτιον δύο τέλη, καὶ τὸ τρίτον ἐκέλευε Κορνιφικίῳ παραδοθῆναι τῆς ἑτέρας ἄρχοντι Λιβύης, καὶ τὰ τῆς βουλῆς φρονοῦντι· εἰδότες μὲν καὶ τούσδε Γαΐῳ Καίσαρι ἐστρατευμένους, καὶ τὰ ἐκείνου πάντα

accidiſſe genibus Antonii: quod, quamvis de homine ſegni & parum forti, nec omnes ſcriptores produnt, nec mihi fit veriſimile: nondum enim quicquam hoſtile contra Antonium fecerat, cur timere deberet. Sic ille rurſum ad magnam pervenit potentiam, jam inimicis formidabilis: nam præter eas copias quas à Mutina abduxerat, & cum his equitatum egregium, in itinere ei tres legiones ductu Ventidii ſe adjunxerant: & Lepidus in ſocietatem receptus eſt, cum ſeptem legionibus, ceteríſque auxiliis & apparatu non contemnendo. quæ nomine quidem Lepidi erant, re autem vera ab Antonio regebantur.

Lepidi ignavia.

His in urbem nuntiatis, rurſum mira ſecuta eſt repentè mutatio: his qui modò contemptores erant metuentibus, aliis pro metu audaciam reſumentibus. decemvirorum quoque edicta refigebantur contumaciter, & comitia conſularia magis adhuc differebantur. Senatus etiam omnino inops conſilii, timénſque ne Caſar cum Antonio fœdus faceret, clàm ad Brutum ac Caſſium miſit ex ordine ſuo Luceium & Panſam, quaſi ad viſendum ſtatum Græciæ, ut ſibi opem ferrent pro viribus. Ex Africa quoque è tribus Sextianis legionibus duas accivit, tertiam tradi juſſit Cornificio præſidi Africæ, foventi partes ſenatus: quamvis ſcirent hos militaſſe ſub Cæſare & omnia ejus ſuſpecta habe-

Luceius & Panſa in Græciam miſſi à ſenatu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

haberent: ſed eò cogebat inopia. quando & juvenem Cæſarem, ne ſe cum Antonio conjungeret, pari cum Decimo poteſtate, bello contra illum gerendo præeſſe juſſerunt, pudenda inconſtantia. At Cæſar jam exercitum exaſperabat quòd non contenti ipſum continuis vexaſſe injuriis, etiam illos ad aliam expeditionem mitterent, nondum perſolutis prioris nomine quinquies millenis ſeſtertiis, monebátque ut eam pecuniam per legatos peterent: illi miſerunt centuriones. Nec latuit ſenatum id ejus monitu fieri, proinde ait ſe reſponſurum per alios legatos: itaque miſſi ſunt, præmoniti ut duas legiones, quæ ab Antonio transierant, adirent ſine Cæſare, moneréntque ne ſpes ſuas collocarent in uno homine, malíntque adhærere ſenatui, cujus immortalis ſit potentia, & conferre ſe ad Decimum, apud quem inventuros eſſe pecuniam. His cum talibus mandatis dimiſſis, decretum eſt ad præſens donativi dicti dimidium, & decemviri creati qui id dividerent, nec eſt additus eis Cæſar undecimus. Legati verò quum à duabus legionibus non admitterentur ſemoto Cæſare, reverſi ſunt infecto negotio. Tum Cæſar non amplius cunctandum ratus, nec per ſequeſtros appellandum militem, ipſe advocata concione injurias enumeravit illatas ſibi à ſenatu, docens quòd hoc agatur, ut omnes Cæſariani ſingillatim opprimantur: monebátque

Pudenda ſenatus inconſtantia.

Octavius injurias ſibi à ſenatu illatas pro concione enumerat.

ὑπονοοῦντες, ἡ δὲ ἀπορία σφᾶς
ὧδε ἤπειγεν, ἐπεὶ καὶ τὸν νέον Κα-
σαρα δεδιότες μὴ συνθοῖτο Ἀντω-
νίῳ, στρατηγὸν αὖθις ἐπὶ Ἀντω
μάλα ἀπρεπῶς ἐχειροτόνουν ἅμ
Δεκίμῳ. ὁ δὲ Καῖσαρ ἤδη τὸν στ
τὸν ἐς ὀργὴν ὑπέρ τε αὐτοῦ,
συνεχῶς ὑβριζόμενος, ἀνεκίνει,
ὑπὲρ σφῶν ἐκείνων ἐπὶ δευτέρ
στρατιὰν πεμπομένων, πρὶν ἐπὶ
προτέρᾳ λαβεῖν τὰς πεντακισχιλ
δραχμάς, ὅσας αὐτοῖς ὑπέσχο
δώσειν, ἐδίδασκέ τε πέμποντας
τεῖν· οἱ δ' ἔπεμπον τοὺς λοχαγού
καὶ ἡ βουλὴ συνεὶς μὲν αὐτοὺς ἐς τ
τα διδασκομένους, ἀποκρινεῖσθαι
αὐτοῖς ἔφη δι' ἑτέρων πρέσβεων,
ἔπεμπον οὓς ἐδίδαξαν, τοῖς δύο τ
λεσι τοῖς ἀπ' Ἀντωνίου μεθεστηκ
σιν ἐντυχεῖν ἄνευ τοῦ Καίσαρος,
διδάσκειν μὴ ἐφ' ἑνὶ ποιεῖσθαι τ
ἐλπίδας, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βουλῇ
κράτος ἀθάνατον ἐχούσῃ μόνῃ, χ
ρεῖν δὲ πρὸς Δέκιμον, ἔνθα σφι
τὰ χρήματα ἀπαντήσειν. τοῦτ'
πισκήψαντες λέγειν, ἐσέφερον ἤ
τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς, καὶ δέκα ἄ
δρες ἐς τὴν διανέμησιν ἐχειροτ
νουν, οἷς οὐδὲ ἑνδέκατον προσετίθ
σαν εἶναι τὸν Καίσαρα· οἱ μὲν δ
πρέσβεις, οὐκ ἀναχομένων τῶν δι
τελῶν ἐντυχεῖν σφίσιν ἄνευ τοῦ Και
σαρος, ὑπέστρεφον ἄπρακτοι· ὁ
Καῖσαρ οὐκέτι τοὺς λόγους καθίε
δι' ἑτέρων, οὐδὲ μέλλειν ἠξίου, ἀλλ
αὐτὸς ἐς τὸν στρατὸν συνειλεγμένον ἐπ-
ελθών, τά τε ὑβρίσματα ὅσα ἐ
αὐτὸν ἐκ τῆς βουλῆς γεγένητο κατ-
έλεξε, καὶ τὴν ἐς ἅπαντας τοὺς Γαΐ
Καίσαρος ἐπιβουλὴν καθ' ἕνα καθ-
αιρουμένους, δεδιέναι τε αὐτοῖς πε-

ἐν σφῶ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

σφῶν διεκελεύσατο, μεταφερομένοις ἔστε πολέμιον τῆς μοίρας στρατὸν, καὶ πολέμους ἑτέρους ἀφ' ἑτέρων, ἵν' ἢ ἐκφθαρεῖεν, ἢ ἐς ἀλλήλους στασιάσειαν· ἐπὶ γὰρ τῷδε καὶ τοῦ περὶ Μουτίνην ἔργου κοινοῦ γενομένου, τὰ γέρα τοῖς δύο τέλεσι μόνοις διδόναι, ἵν' αὐτοὺς εἰς ἔριν καὶ στάσιν ἐμβάλοιεν. Ἴστε δὲ, ἔφη, καὶ ἐφ' οἷς ὁ Ἀντώνιος ἔναγχος ἡττήθη, οἷά τε τοὺς Πομπηϊανοὺς ἐπύθεσθε ἐν ἄστει πεποιηκέναι κατὰ τῶν τινὰς δωρεὰς παρὰ Καίσαρος εἰληφότων· τί δὴ πιστὸν ἢ ὑμῖν ὧν ἐλάβετε παρ' ἐκείνου χωρίων τε καὶ χρημάτων, ἢ ἐμοὶ τῆς σωτηρίας, ὧδε ἐν τῇ βουλῇ δυναστευόντων τῶν οἰκείων τοῖς σφαγεῦσι; κἀγὼ μὲν ἐκδέξομαι τὸ τέλος, ὅ,τι ἂν ἐπιγίγνηταί μοι· καλὸν γάρ τι καὶ παθεῖν πατρὶ ἐπικουροῦντα· ὑπὲρ δὲ ὑμῶν δέδια τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε κινδυνευόντων ἐς ἐμὴν καὶ τοῦ πατρὸς χάριν. ἴστε μὲν δή με καθαρεύοντα φιλοτιμίας, ἐξ οὗ στρατηγεῖν μοι διδόντων ὑμῶν ἅμα σημείοις οὐκ ἐδεχόμην, ἓν δὲ μόνον ὁρῶν νῦν ἀμφοτέροις σωτήριον, εἰ δι' ὑμῶν ὕπατος ἀποδειχθείην· τά τε γὰρ παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῖν δοθέντα πάντα βέβαια ἔσται, ἀποικίαι τε προσέσονται αἱ ἔτι ὀφειλόμεναι, καὶ γέρα πάντα ἐντελῆ, ἐγώ τε τοὺς φονέας ὑπὸ δίκην ἀγαγὼν, τοὺς ἄλλους ἂν ὑμῖν καταλύσαιμι πολέμους. ὧν λεγομένων, ἥ τε στρατιὰ προθύμως ἐπεβόησε, καὶ τοὺς λοχαγοὺς αὐτίκα ἔπεμπον αἰτήσοντας τὴν ἀρχὴν τῷ Καίσαρι· ὑποκρινομένης δὲ τῆς βουλῆς τὴν ἡλικίαν,

caverent militare adverſæ factionis auſpiciis, néve ſinerent illos ſe abuti ad alia bella poſt alia, ut aut delerentur aut mutuis conflictarentur ſeditionibus: hoc enim eſſe cur poſt navatam Mutinenſi bello communem operam, duabus tantum legionibus offerantur præmia ut inter ipſos ex æmulatione oriatur ſeditio. Scitis, inquit, qua de cauſa nuper Antonius victus ſit: quomodo Pompeiani in Urbe quoſdam tractarint, propter accepta à Cæſare munera, & quàm ſecura relinquitur vobis agrorum pecuniarúmque poſſeſſio, quam debetis benignitati Cæſaris, quàm tuta mihi ſalus, dum in ſenatu familiares parricidarum dominantur? Equidem perferam quicumque me manet exitus: pulchrum enim eſt aliquid pati pro patria. De vobis magis ſum ſollicitus, qui mea patríſque cauſa tot ſubitis pericula. me certè ambitione carere comperiſtis, quando à vobis oblata præturæ inſignia recuſavi, nunc unicam tam vobis quàm mihi ſalutem reliquam video, ſi veſtro favore conſulatum aſſequar, tunc enim & mei patris confirmabuntur quæ accepiſtis beneficia, & colonias accipietis quæ debentur adhuc, & integra præmia. Ego quoque homicidas reos peragam, & ſic tandem erit bellorum finis. Hæc dicenti occlamatum eſt alacriter: móxque centuriones miſſi qui conſulatum illi peterent. Ceterùm ſenatu æ-

tatem

Octavii oratio ad exercitum.

582

Centuriones miſſi

qui Cæſari conſulatum petant.

Corvinus & Scipio, coſſ. facti ante ætatem ad conſulatum maturam.

Rubico fluvius, Italiam à Gallia diſterminans.

tatem juvenis cauſante, reſponderunt centuriones, ut erant præmoniti, & Corvinum quondam juvenem factum conſulem, & Scipionem poſtea: nec pœnitere patriam geſtorum ab utroque juvene. Proferebatur etiam recens exemplum Pompeii Magni ipſiuſque Dolobellæ, quin & Cæſari jam conceſſum decennium ante ætatem legitimam. Hæc centurionibus confidenter objicientibus, ſenatores aliquot non ferentes verba liberiora quàm pro conditione hominum, objurgarunt quaſi præter decorum & diſciplinam locutos. Quod ubi cognitum eſt in exercitu, magis etiam exaſperati, poſtulabant ut confeſtim ducerentur ad Urbem: ſe creaturos eum conſulem privatis comitiis, filium Cæſaris, quem immenſis extollebant laudibus. Sic incitatos ille ubi vidit, unitis mox copiis caſtra movit cum octo legionibus, equitatúque idoneo, & ceteris auxiliis: trajectóq; Rubicone, qui Italiam à Gallia diſterminat, unde & pater civilis belli fecerat initium, copias diviſit bifariam, juſſáque altera parte conſequi per otium, ipſe cum altera potiore, quæ ex ſelectis conſtabat, celeriter properavit, ut imparatis ſuperveniret. Quúmque
583 eadem via ex adverſo adventarent quidam cum pecunia, quam ſenatus militibus præmiorum nomine mittebat, veritus Cæſar nequi hac mercede corrumperentur, clàm miſit qui illis terrorem incuterent: atque ita aufugerunt cum pecunia.

ἔλεγον οἱ λοχαγοὶ ἃ ἐδιδάχθησα[ν]
ὅτι καὶ πάλαι Κορουῖνός τε ἄρξει[ε]
νεώτερος ὢν ἔτι, καὶ Σκιπίων ὕ-
ρον, ὅ τε πρότερος καὶ ὁ δεύτερο[ς],
καὶ ἐκ τῆς νεότητος ἑκάστου πολ[λὰ]
ὄναιτο ἡ πατρίς· τά τε ἐναγχ[…]
τοιαῦτα καὶ Πομπήιον Μάγνον αὐτ[…]
καὶ Δολοβέλλαν προὔφερον, αὐτῷ[…]
Καίσαρι ἤδη δεδόσθαι τὴν ἀρχὴν με[…]
ιέναι θᾶσσον ἐτῶν δέκα. τοιαῦτα […]
λοχαγῶν σὺν πλέονι παῤῥησίᾳ λ[ε-]
γόντων, οὐκ ἀνασχόμενοί τινες τ[ῶν]
βουλευτῶν λοχαγοὺς ὄντας ὧδε πα[ῤ-]
ῥησιάζεσθαι, ἐπέπληξαν, ὡς θρ[α-]
συνομένοις ὑπὲρ τὸ στρατιώταις πρ[έ-]
πον, καὶ ὁ στρατὸς πυθόμενος, […]
μᾶλλον ὠργίζοντο, καὶ ἄγειν σφ[ᾶς]
εὐθὺς ἐκέλευον ἐς τὴν πόλιν, […]
αὐτοὶ χειροτονήσοντες αὐτὸν ἐξαι[ρέ-]
τῳ χειροτονίᾳ Καίσαρος υἱὸν ὄ[ν-]
τα, πολλά τε τὸν πρότερον Καίσ[α-]
ρα ἀπαύστως εὐφημοῦν. ὧδε δ[…]
αὐτοὺς ὁρμῆς ἔχοντας ὁ Καῖσαρ […]
δὼν, ἦγεν εὐθὺς ἀπὸ τῆς συνόδου […]
κτὼ τέλη πεζῶν, καὶ ἵππον ἱκα-
νὴν, καὶ ὅσα ἄλλα τοῖς τέλεσι συν-
επέσετο· περάσας δὲ τὸν Ῥουβίκω-
να ποταμὸν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἐς τ[ὴν]
Ἰταλίαν, ὅν τινα αὐτοῦ καὶ ὁ πατὴ[ρ]
ὁμοίως ἐπὶ τῷ πολιτικῷ πολέμ[ῳ]
πρῶτον ἐπέρασεν, ἐς δύο πάντας διῄ-
ρει, καὶ τὸ μὲν ἕπεσθαι κατὰ σχολὴν ἐκέλευ-
σε, τὸ δὲ ἄμεινον ἐπιλεξάμενος ἐτρό-
χαζεν, ἐπειγόμενος ἔτι ἀπαρασκεύου[ς]
καταλαβεῖν· μέρους τε τῶν χρημάτω[ν]
ὑπαντῶντος, ἃ ἐς τὰ γέρα τοῖς στρα-
τιώταις ἡ βουλὴ ἐπεπόμφει, δείσας
ἐπὶ τοῖς μισθοφόροις ὁ Καῖσαρ, προὔ-
πεμπε κρύφα τοὺς ἐκφοβήσοντας· καὶ
οἱ μὲν ἔφευγον μετὰ τῶν χρημάτων.

In

Ἐς δὲ τὸ ἄστυ τῆς ἀγγελίας ἀφικομένης, θόρυβος ἦν καὶ φόβος ἄπλετος διαθεόντων τε ἀκόσμως, καὶ γύναιά τινων, ἢ παῖδας, ἢ ὅσα τιμιώτατα ἄλλα ἐς ἀγροὺς ἢ τὰ ἐρυμνὰ πόλεως μεταφερόντων· οὐ γάρ πω σαφοῦς ὄντος, ὅτι μόνης ὀρέγοιτο ὑπατείας, πολέμιον στρατὸν ἐπιέναι σὺν ὀργῇ πυνθανόμενοι, ἐς πάντα ἐδεδοίκεσαν· ἡ βουλὴ δ' ἐξεπέπληκτο ἀμέτρως, οὐδεμιᾶς αὐτοῖς οὔσης ἑτοίμου δυνάμεως, ἀλλήλους τε, οἷον ἐν τοῖς φόβοις γίγνεται, κατεμέμφοντο· οἱ μὲν ὅτι τὴν στρατιὰν αὐτὸν ἀφέλοιντο τὴν ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον ὑβριστικῶς, οἱ δὲ τῆς ἐς τὸν θρίαμβον ἀποψηφίας οὐκ ἄδικον ὄντα, οἱ δὲ τοῦ φθόνου τῆς διανεμήσεως τῶν χρημάτων, οἱ δὲ οὐδὲ ἐνδέκατον ἐπιγράψαντες, οἱ δὲ αὐτὰ τὰ ἆθλα οὔτε ὀξέως, οὔτε ἐντελῆ διδόμενα, τὴν στρατιὰν σφίσιν ἔλεγον ἐκπολεμῶσαι· τῆς τε φιλονεικίας τὸ ἄκαιρον μάλιστα ἐμέμφοντο, Βρούτου μὲν καὶ Κασίου πορρωτέρω τε ὄντων, καὶ συνισταμένων ἔτι, ἐν δὲ πλευραῖς, Ἀντωνίου καὶ Λεπίδου πολεμίων, οὓς ὅτε ἐνθυμηθεῖεν Καίσαρι συναλλαγήσεσθαι, πάμπαν ἤκμαζεν ὁ φόβος, Κικέρων τε ὃς τέως αὐτοῖς ἐπεπόλαζεν, οὐδὲν ἐφαίνετο· ἀθρόα δὴ πάντων ἐς πάντα ἦν μετάθεσις, ἀντὶ μὲν δισχιλίων καὶ πεντακοσίων δραχμῶν τὰς πεντακισχιλίας, ἀντὶ δὲ τῶν δύο τελῶν τοῖς ὀκτὼ δοθῆναι, Καίσαρά τε αὐ-

In Urbe autem poſtquam nuntiatus eſt ejus adventus, ingens tumultus ac pavor exortus eſt diſcurrentium trepidè: nonnullis uxores ac liberos & pretioſiſſima quæque, aut in villas aut in munitiores urbis locos transferentibus. quum enim nondum eſſet compertum, conſulatum tantummodò peti, audito quòd iratus exercitus adventaret hoſtiliter, nihil non metuebant. In hac publica conſternatione nihil fuit ſenatu timidius, quum nullus præſtò eſſet exercitus, & alii alios (ut rebus turbatis fit) incuſabant, vel quòd violenter ademptæ ſint ei legiones ſemel datæ ad perſequendum Antonium, vel quòd triumphus debitus ei negatus ſit, vel quòd quorundam invidia ſpem donativi reddiderit irritam. Rurſum alii querebantur decemviris cum non additum undecimum: alii nec maturè nec integrè præmia reddita, præbitámque militibus rebellandi materiam. Sed nihil magis reprehenſum eſt quàm intempeſtiva contentio, longè abſentibus adhuc Bruto Caſſióque, nec ſatis etiamnum inſtructis, Antonio verò Lepidóque infeſtantibus ex proximo, quibus ſi in mentem veniret reconciliari Cæſari, omnia miſcerentur tumultibus. Cicero quoque qui prius nuſquam non aderat, tum nuſquam comparebat. Itaque uno momento mutatis in diverſum rebus omnibus, pro bis millenis quingenis ſeſtertiis, quinquies milleni militi ex S. C. decreti ſunt, nec duabus tantùm, ſed octo legionibus, utque non decemviri, ſed Cæſar eos diſtribueret:

Tumultus & pavor in urbe adventu Cæſaris.

Decreta à ſenatu fa-

ﬅa in gratiam Cæſaris.

bueret: ipſeque abſens conſul deſignatus eſt: legati etiam properè ſunt emiſſi, qui celeriter hæc ei nuntiarent. Qui vix dum portam tranſcurrerant, quum ſenatum pœnitentia conſternationis indecoræ viris ſubiit, admiſiſſe tyrannidem nullo pro libertate fuſo ſanguine, contra majorum exempla, ambitioſis anſam præbitam novo more appetendi per
584 vim magiſtratus: dandam potius operam ut miles contineatur in officio, correptíſque armis ex tempore, intentandum legum ac juris metum irruentibus, bonam ſpem eſſe, ne illos quidem proculcatis legibus illaturos arma patriæ: quòd ſi pergant inferre, potius ſuſtinendam oppugnationem, donec Decimus aut Plancus ſuccurrat: & pugnandum ad mortem uſque potius quàm admittatur dominatio, nunquam antea tentata feliciter. memorabatur etiam majorum in tuenda libertate animoſitas ac tolerantia, nihil non hujus amore perpeſſorum. Ubi verò duæ legiones accitæ ex Africa in portum appulerunt eadem die, viſum eſt deos ipſos favere libertatis ſtudioſis. Itaque pœnitentia placuit, & Cicerone rurſum prodeunte ſenatuſconſultum omnino mutatum eſt ſumpta ſaga populariter, adjunctíſque duabus recens ex Africa delatis legionibus, & mille ſimul advectis equitibus, aliáque legione, quam Panſa præſidio reliquerat. His omnibus diſtributis per diverſa munia, pars Ianiculum cuſtodiebat & coacervatas ibi pecu-

Senatusconſultum mutatum.

τοῖς ἀντὶ τῶν δέκα ἀνδρῶν διανέμειν, καὶ ἐς τὴν ὕπατον ἀρχὴν παραγγέλλειν ἀπόντα· πρέσβεις τε ἐξέτρεχον, οἳ τάδε φράσειν ἔμελλον αὐτῷ κατὰ σπουδήν. ὧν ἄρτι τῆς πόλεως ἐκδραμόντων, μετάνοια ἐνέπιπτε τῇ βουλῇ μὴ δεῖν οὕτως ἀνάνδρως καταπεπλῆχθαι, μηδὲ ἑτέραν ἐνδέξασθαι τυραννίδα ἀναιμωτί, μηδὲ ἐθίσαι τῆς ἀρχῆς ἐφιεμένους ἐκ βίας τυγχάνειν, μηδὲ τοὺς στρατευομένους ἐξ ἐπιτάγματος ἄρχειν τῆς πατρίδος, ὁπλισαμένους δὲ ἐκ τῶν ἐνόντων, τοὺς νόμους τοῖς ἐπιοῦσι προτείνειν· προσδοκᾶν γὰρ οὐδὲ ἐκείνους, νόμων προτεινομένων, ὅπλα τῇ πατρίδι ἐποίσειν· εἰ δὲ φέροιεν, ἀνέχεσθαί τε πολιορκίας, μέχρι Δέκιμος ἢ Πλάγκος ἔλθοι, καὶ ἀμύνεσθαι μέχρι θανάτου μᾶλλον, ἢ ἑκόντας ἐνδέξασθαι δουλείαν ἄνωθεν ἀδιόρθωτον· τά τε ἀρχαῖα Ῥωμαίων ἐπὶ ἐλευθερίᾳ φρονήματα καὶ πάθη, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐνδόντων ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀνελέγοντο· ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ δύο τέλη τὰ ἐκ Λιβύης μετάπεμπτα, ἐς τὸν λιμένα αὐτῆς ἡμέρας ἀφίκετο, τοὺς θεοὺς σφᾶς ἔδοξεν ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐποτρύνειν. ἡ μὲν δὴ μετάνοια ἐκεκύρωτο, καὶ μετεψηφίζετο ἅπαντα Κικέρωνος αὖθις αὐτοῖς ἐπιφανέντος, ἥ τε στρατεύσιμος ἡλικία προεγράφετο πᾶσα, καὶ τὰ δύο τέλη τάδε τὰ ἐκ Λιβύης, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς ἱππεῖς χίλιοι, καὶ τέλος ἕτερον, ὃ Πάνσας αὐτοῖς ὑπολελοίπει· πάντες οἵδε μερισθέντες, οἱ μὲν τὸν λόφον τὸν καλούμενον Ἰάνουκλον, ἔνθα καὶ τὰ χρήματα ἐ-

παρέδωσαν, ἐφρούρουν, οἱ δὲ τὴν τοῦ ποταμοῦ γέφυραν ἐπὶ διῃρημένων σφίσι τῶν στρατηγῶν τῶν κατὰ τὴν πόλιν, ἄλλοι δὲ αὐτοῖς τὰ ἐν τῷ λιμένι σκάφη καὶ ναῦς καὶ χρήματα ηὐτρέπιζον, εἰ δεήσειεν ἡττωμένους φυγεῖν διὰ θαλάσσης· καὶ τάδε σὺν ὑπερσπουδῇ πράσσοντες οὕτως ὀξέως, ἤλπιζον ἀντικαταπλήξειν τὸν Καίσαρα, καὶ ἢ μεταπείσειν περὶ σφῶν ἀντὶ τοῦ στρατεύματος αἰτεῖν τὴν ἀρχήν, ἢ ἐγκρατῶς ἀμυνεῖσθαι, τούς τε τῆς ἐναντίας μοίρας νῦν γε μεταθήσεσθαι προσεδόκων, μέχρι περὶ τῆς ἐλευθερίας ἐστὶν ὁ ἀγών. τὴν δὲ μητέρα Καίσαρος καὶ τὴν ἀδελφὴν οὔτε φανερῶς, οὔτε λάθρα ζητοῦντες εὕρισκον· ἐθορυβοῦντο οὖν αὖθις ὁμήρων μεγάλων ἀφῃρημένοι, καὶ τῶν Καισαριανῶν οὔπω σφίσιν ἐπικλωμένων, ὑπὸ ἐκείνων αὐτὰς ὧδε ἀκριβῶς ἐνόμιζον ὑποκρύπτεσθαι.

Καίσαρι δὲ ἔτι τῶν πρέσβεων ἐντυγχανόντων, τὰ μετεψηφισμένα ἀγγέλλεται, καὶ αὐτὸν οἱ πρέσβεις ἀπολιπόντες, ἀνέστρεφον ὑπ' αἰδοῦς· ὁ δὲ τῷ στρατῷ μᾶλλον ἔτι παροξυνομένῳ, κατὰ σπουδὴν ἐχώρει σὺν φόβῳ μή τι πάθοιεν αἱ γυναῖκες, ἔς τε τὸν δῆμον τεθορυβημένον ἱππέας ἔπεμψεν, ἀτρεμεῖν ἐπικελεύων, καὶ τεθηπότων πάντων, τὰ πέραν τοῦ Κυρινάλιου λόφου κατέλαβεν, οὐδενὸς ἐς χεῖρας ἐλθεῖν ἢ κωλύειν ὑποστάντος· ἦν τε αὖθις ἑτέρα θαυμάσιος ἄφνω μεταβολὴ θεόντων ἐς αὐτὸν τῶν ἐπιφανῶν, καὶ προσαγορευόντων, ἔθει δὲ καὶ ὁ δημότης λεώς, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν στρατιωτῶν ὡς εἰρηνικὴν ἀπεδέχοντο. ὁ δὲ τὸν στρατὸν ἔνθαπερ ἦν

nias, pars pontem fluminis, quæque ſub ſuis urbanis prætoribus: pars verò in portu majora minoráque navigia parabat, ut cum pecuniis, ſi res ita ferret, per mare victi fugerent. In his rebus occupati magna fiducia, ſperabant ſe mutatis vicibus, repentè perterrituros Cæſarem, aut perſuaſuros ei, ut relicto exercitu conſulatum ab ipſis peteret, aut vi denique hoſtem repulſuros: & adverſam factionem tunc ſaltem ſecum conſenſuram, dum de communi libertate agitur: matrem autem & ſororem Cæſaris diu palam & clam quæſitam nuſquam invenire potuerunt: quamobrem rurſum terrebantur carentes tantis obſidibus, Cæſarianis interim nihil ad gratiam eorum flexis, qui putabantur illas ſummo celare ſtudio.

Cæſari autem adhuc legationem audienti, nuntiatur ſenatum mutaſſe ſententiam: atque ita legati pudore confuſi reverſi ſunt. Ille cum exercitu magis etiam exaſperato properavit, timens ſuis mulieribus, & ad plebem trepidam miſit equites qui juberent eam quieto eſſe animo. 585
omnibúſque ſtupentibus quicquid ultra Quirinalem collem eſt, occupavit, nemine auſo vel prohibere vel congredi. Ac rurſum alia repentè fit mira mutatio nobilibus ad eum ſalutandum confluentibus, accurrente & plebeia multitudine, & ordines militum pacatè incedentes excipiente. Sequenti die relicto ibi

Alia Romæ repentè mutatio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ibi exercitu urbem petiit ſeptus ſufficiente cuſtodia: tum quoque per totam viam aliis poſt alios occurrentibus ac ſalutantibus, & nihil quod ad humanitatem, & officioſam culturam pertineret, omittentibus: mater quoque & ſoror in æde Veſtæ cum Veſtalibus eum ſalutarunt: & illæ tres legiones contemptis ſuis ducibus & legatis ad eum miſſis, mox & ſigna tranſtulerunt. Unus ex ducibus Cornutus manus ſibi intulit, reliqui in fidem recepti ſunt. Cicero etiam ubi de pace audiit, per amicos Cæſaris impetravit colloquium, admiſſuſque, cauſam pro ſe dixit, ſummis laudibus eum extollens, quòd conſulatum peteret, de quo & ipſe antè ad ſenatum retuliſſet: ille tantum hoc, non ſine morſu, reſpondit, Eum ſibi ultimum amicorum occurrere. noctu verò crebreſcente rumore, Martiam legionem & quartam adventare quaſi per inſidias occupare vellent patriam, prætores ac ſenatus nimis facilè crediderunt: & quamvis exercitus eſſet in proximo, tamen rati ſolis ſe poſſe optimatium viribus Cæſari tantiſper reſiſtere, donec aliunde accederent copiæ, ipſa nocte Manium Aquilium Craſſum in Picenum miſerunt habendis delectibus, juſſerúntq; unum è collegio tribunorum, Apuleium, per urbem diſcurrere ferentem plebi hoc lætum nuntium: ſenatores quoque eadem nocte curſim petebant curiam, Cicerone eos excipiente pro fo-

Cornutus manus ſibi infert.

Cæſaris de Cicerone dictum.

Manius Aquilius Craſſus.

ἀπολιπὼν, ἐχώρει τῆς ἐπιούσης πρὸς τὸ ἄστυ, φυλακὴν ἔχων ἀμφ' αὐτὸν ἱκανήν· οἱ δὲ καὶ τότε ὑπήντων δι' ὅλης τῆς ὁδοῦ κατὰ μέρη, καὶ προσηγόρευον, οὐδὲν ἐνδέοντες ἢ φιλοφροσύνης ἢ θεραπείας ἀσθενοῦς. ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ ἐν τῷ τῆς Ἑστίας ἱερῷ μετὰ τῶν ἱερῶν παρθένων ἠσπάζοντο, καὶ τὰ τρία τέλη τῶν στρατηγῶν ὑπεριδόντα πρὸς αὐτὸν ἐπρέσβευε, καὶ μετετίθετο, καὶ τῶν στρατηγῶν, οἳ ἦρχον αὐτῶν, Κορνοῦτος μὲν ἑαυτὸν ἔκτεινεν, οἱ δ' ἄλλοι σπονδῶν καὶ πίστεων ἔτυχον. Κικέρων τε τῶν σπονδῶν πυθόμενος, ἔπραξε διὰ τῶν Καίσαρος φίλων ἐντυχεῖν αὐτῷ, καὶ ἐντυχὼν, ἀπελογεῖτο, καὶ τὴν εἰσήγησιν τῆς ὑπατείας ὑπερεπῇρεν, ἣν αὐτὸς ἐν τῇ βουλῇ πρότερον εἰσηγήσατο, ὁ δὲ τοσοῦτον ἀπεκρίνατο ἐπισκώπτων, ὅτι, Τῶν φίλων αὐτῷ τελευταῖος ἐντυγχάνοι. νυκτὸς δ' ἄφνω δόξης γενομένης, ὅτι δύο τέλη Καίσαρος τό τε Ἄρειον καὶ τὸ Τέταρτον μεταθεῖτο ἐς τὴν πόλιν, ὡς δι' ἐνέδρας ἐπὶ τὴν πατρίδα ἐπαχθέντα, οἱ στρατηγοὶ καὶ ἡ βουλὴ πάμπαν ἀταλαιπώρως ἐπίστευσαν, καίπερ ὄντος ἐγγυτάτω τοῦ στρατοῦ, νομίσαντές τε ἀνθέξειν αὐτοῖς οὖσιν ἀρίστοις πρὸς τὰ λοιπὰ τοῦ Καίσαρος, μέχρι τις ἑτέρωθεν αὐτοῖς ἰσχὺς ἐπιγένοιτο, νυκτὸς ἔτι μᾶλλον Ἀκύλιον Κράσσον ἐς τὴν Πικηνήτιδα ἐξέπεμπον στρατὸν ἀθροίζειν, καὶ τῶν τινα δημάρχων Ἀπουλήϊον ἐς τὸν δῆμον ἐποίουν τὸ εὐαγγέλιον ἐκφέρειν περιθέοντα· ἥ τε βουλὴ νυκτὸς ἐς τὸ βουλευτήριον συνέθεον, Κικέρωνος ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοὺς δεξιου-

δεξιουμένου, ψευδοῦς δὲ τῆς δόξης φανείσης, ἐν φορείῳ διέφυγεν. ὁ δὲ Καῖσαρ ἐπιγελάσας αὐτοῖς, τὸν μὲν στρατὸν ἐγγυτέρω τῆς πόλεως περιήγαγεν ἐς τὸ πεδίον τὸ καλούμενον Ἄρειον, τῶν δὲ στρατηγῶν τότε μὲν οὐδένα ἠμύνατο, οὐδὲ Κράσσον τὸν ἐπὶ σκηνῆς ἐκδραμόντα, καί περ οἱ προσαχθέντα, ὡς εἶχε ληφθεὶς ἐν σχήματι οἰκέτου, ἀλλὰ μεθῆκεν ἅπαντας ἐς δόξαν φιλανθρωπίας· οὐ πολὺ δὲ ὕστερον ἐπὶ θανάτῳ προυγράφησαν. τὰ χρήματα δὲ, ὅσα τε κοινὰ ἦν ἐν τῷ Ἰανούκλῳ ἢ ἑτέρωθι, καὶ ἄλλα συνενεχθῆναι κελεύσας, ὁπόσα Κικέρωνος ἐσηγουμένου πρότερον αὐτοῖς ἐπεγέγραπτο, διένειμεν ἀνὰ δισχιλίας καὶ πεντακοσίας δραχμὰς τῷ στρατῷ, καὶ τὸ ἐπίλοιπον ἐπιδώσειν ὑπέσχετο, καὶ τῆς πόλεως ὑπεξῆλθε, μέχρι χειροτονήσειεν ὑπάτους αἱρετούς. αἱρεθεὶς δὲ αὐτὸς σὺν ᾧ περ ἐβούλετο Κοΐντῳ Πεδίῳ, ὃς τὸ μέρος αὐτῷ δεδώρητο τῆς Καίσαρος κληρονομίας, ἐς τὴν πόλιν αὖθις ὡς ὕπατος ἐσῄει καὶ ἔθυε, δώδεκά οἱ γυπῶν φανέντων, ὅσους φασὶ καὶ Ῥωμύλῳ τὴν πόλιν οἰκίζοντι ὀφθῆναι. ἀπὸ δὲ τῶν θυσιῶν ἑαυτὸν εἰσεποιεῖτο τῷ πατρὶ αὖθις κατὰ νόμον Κουράτιον· ἔστι δ' ἐπὶ τοῦ δήμου γίγνεσθαι τὴν θέσιν. Κουρίας γὰρ, ἐς μέρη τὰς φυλὰς ἢ τοὺς δήμους διαιροῦντες, καλοῦσιν, ὡς Ἕλληνας εἰκάζοντι φάναι Φρατρίας. ἐπινομώτατος δ' ἐστὶ Ῥωμαίοις ὁ τρόπος οὗτος ἐπὶ τῶν ἀπατόρων, καὶ δύνανται μάλιστα αὐτοὶ ἴσα τοῖς γνησίοις παισὶν ἄγειν τοὺς συγγενεῖς τῶν θεμένων καὶ ἀπελευθέρους. Γαΐῳ δ' ἦν τά τε ἄλλα λαμπρὰ,

ribus: qui poſtquam rumor evanuit, lecticariorum celeritate profugit. Cæſar ridens eorum inſaniam, exercitum propius admovit in campum Martium: nec tamen in ullum prætorem ſæviit: ne in Craſſum quidem, qui in Picenum excurrerat, quamvis ad ſe adductum, ita ut erat, ſervili habitu: ſed omnibus noxam remiſit, ut ſibi compararet opinionem clementiæ: non multo tamen pòſt proſcripti ſunt. Publicam autem pecuniam quæ vel in Janiculo erat vel alibi, comportari juſſit, & juxta S. C. ex Ciceronis ſententia prius factum bis millenos quingenos H. S. militi diſtribuit, pollicitus ſe additurum & reliquum: atque ita Urbe exceſſit, donec comitiis crearentur coſſ. Electus deinde ipſe cum quo volebat collega Q. Pedio, qui portionem ſuam ex Cæſaris hæreditate illi donaverat, in urbem conſulari pompa ad ſacrificandum ingreſſus eſt: quo tempore XII vulturum auſpicium oblatum eſt ei, ut quondam urbem condenti Romulo. Poſt ſacra peracta rurſum ſeipſum in patris familiam ac nomen inſeruit curiatis comitiis, hoc eſt per plebiſcitum. plebs enim Romæ in curias dividitur, ſicut apud Græcos in phratrias. Eſt autem hujuſmodi orborum adoptio maximè legitima: nam ſic adoptati idem quod nativi filii jus habent erga ſuorum patrum cognatos ac clientes. & habuerat C. Cæſar præter reliquum vitæ ſplendorem libertos etiam mul-

586 Cæſaris clementia.

Cæſar conſul, collega Q. Pedio.

Omen Cæſari oblatum, quale Romulo.

Adoptionis vis.

tos, eóſque divites: qua potiſſimùm de cauſa puto filium non contentum priore adoptione per teſtamentum facto, opus habuiſſe hac quoque. Moxque alia lege lata abſolvit Dolobellam, qui hoſtis judicatus fuerat, & de Cæſaris nece judicia conſtituit. Acta Cæſaris in conſulatu. Móxque Cæſarianis accuſantibus, alii vocati ſunt in jus, ut facinoris ſocii, alii ut tantummodo conſcii: nam & hoc quibuſdam crimini datum eſt, quorum nonnulli ne in urbe quidem fuerant, quando Cæſar occiſus eſt. Poſtquam autem univerſis una præconis denuntiatione dies dicta eſt, omnes abſentes damnati ſunt, inſpectante Cæſare: & nemine ex toto judicum conſiſtorio album ferente calculum, præter unicum virum nobilem, qui tunc quidem tulit impunè,
587 ſed paulo pòſt cum aliis proſcri-
Q. Gallius. ptus eſt. Per eoſdem dies Q. Gallius frater Marci degentis cum Antonio, tunc urbanus prætor, à Cæſare impetravit Africam provinciam: viſúſque malo dolo agere, à collegis prætura ſubmotus eſt: domum ejus diripuit populus, ſenatus capitalem in eum protulit ſententiam. Cæſar eum juſſit ad fratrem abire, qui nave conſcenſa nuſquam poſtea comparuit.

His Cæſar peractis cogitabat de ſarcienda cum Antonio gratia: quippe certior factus jam Caſſianos xx legiones habere: & quia opus erat præſente Antonio, ad mare ſuperum profectus lentis

καὶ ἐξελεύθεροι πολλοί τε καὶ πλούσιοι, καὶ διὰ τοῦθ' ἴσως μάλιστα ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τῇ προτέρᾳ θέσει καὶ διαθήκαις γενομένῃ, καὶ τῆσδε ἐδεήθη, νόμῳ δ' ἑτέρῳ ἀπέλυε, μὴ εἶναι πολέμιον Δολοβέλλαν, καὶ εἶναι φόνου δίκας ἐπὶ Καίσαρι· καὶ εὐθὺς ἦσαν γραφαί, τῶν φίλων τοῦ Καίσαρος γραφομένων, τοὺς μὲν αὐτόχειρας, τοὺς δὲ συνεγνωκέναι μόνον· καὶ γὰρ τοῦτο ἐνίοις ἐπεγράφη, καί τισιν οὐδ' ἐπιδημήσασιν, ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐκτείνετο· πᾶσι δ' ὁρισθείσης ὑπὸ κηρύγματι μιᾶς ἡμέρας εἰς κρίσιν, ἐρήμην ἅπαντες ἑάλωσαν, ἐφορῶντος τὰ δικαστήρια τοῦ Καίσαρος, καὶ τῶν δικαστῶν οὐδενὸς τὴν ἀπολύουσαν φέροντος, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς τῶν ἐπιφανῶν, ὃς τότε μὲν οὐδ' αὐτός τι ἔπαθε, μικρὸν δ' ὕστερον, ἐπὶ θανάτῳ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὅδε προυγράφη. ἔδοξε δὲ ταῖσδε ταῖς ἡμέραις Κόϊντος Γάλλιος ἀδελφὸς Μάρκου Γαλλίου συνόντος Ἀντωνίῳ, τὴν πολιτικὴν στρατηγίαν ἄρχων, αἰτῆσαι παρὰ Καίσαρος τὴν στρατηγίαν τῆς Λιβύης, καὶ οὕτω τυχών, ἐπιβουλεῦσαι τῷ Καίσαρι· καὶ αὐτοῦ τὴν μὲν στρατηγίαν παρείλοντο οἱ συνάρχοι, τὴν δ' οἰκίαν διήρπασεν ὁ δῆμος, ἡ δὲ βουλὴ κατεγίνωσκε θάνατον· ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς τὸν ἀδελφὸν ἐκέλευσε χωρεῖν, καὶ δοκεῖ νεὼς ἐπιβὰς οὐδαμοῦ ἔτι φανῆναι.

Τοσάδε πράξας ὁ Καῖσαρ, ἐπενόει μὲν τὰς ἐς τὸν Ἀντώνιον διαλύσεις, πυνθανόμενος ἤδη τοῖς ἀμφὶ τὸν Βροῦτον εἴκοσι συνῆχθαι τέλη στρατοῦ, καὶ χρῄζων ἐπ' αὐτὰ Ἀντωνίου, ἐξῄει δὲ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸν

Ἰόνιον,

Ἰόνιον, καὶ χολαίως ἀνεζεύγνυε, τὰ παρὰ τῆς βουλῆς ἐπιμένων. Πέδιος γὰρ αὐτὴν ἀποστάντος τοῦ Καίσαρος ἔπειθε, τὰ ἐς ἀλλήλους μὴ δυσίατα ποιουμένους συναλλαγῆναι Λεπίδῳ τε καὶ Ἀντωνίῳ. οἱ δὲ προεώρων μὲν, ὅτι μὴ σφίσι μηδ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος εἰσὶν αἱ διαλλαγαὶ, ἀλλ' ἐς συμμαχίαν Καίσαρι κατὰ Κασσίου τε καὶ Βρούτου, ἐπῄνουν δ' ὅμως καὶ συνετίθεντο ὑπ' ἀνάγκης, καὶ τὰ πολέμια δόγματα Ἀντωνίου τε καὶ Λεπίδου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῖς στρατιωτῶν κατελύετο, εἰρηνικὰ δὲ ἕτερα αὐτοῖς ἐπέμπετο, καὶ ὁ Καῖσαρ αὐτοῖς συνήδετο γράφων, Ἀντωνίῳ δὲ καὶ βοηθὸς ἐπὶ Δέκιμον ὑπισχνεῖτο ἥξειν εἰ δέοιτο· οἱ δὲ ἀντεφιλοφρονοῦντο μὲν αὐτὸν ἀφνω, καὶ ἐπῄνουν, ὁ δ' Ἀντώνιος ἔγραφεν αὐτὸς ἀποτίσεσθαι Δέκιμον τε ὑπὲρ Καίσαρος, καὶ Πλάγκον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ συμμίξειν Καίσαρι· τοσάδε μὲν ἀλλήλοις ἐπέστελλον. διώκοντι δὲ τῷ Ἀντωνίῳ Δέκιμον προσγίγνεται Πολλίων Ἀσίνιος ἄγων δύο τέλη, καὶ Πλάγκῳ μὲν Ἀσίνιος ἔπραξε διαλλαγὰς, καὶ ὁ Πλάγκος σὺν τρισὶ τέλεσι μεθίστατο εἰς τὸν Ἀντώνιον, ὥστε ἤδη βαρυτάτης δυνάμεως ἦρχεν ὁ Ἀντώνιος. Δεκίμῳ δὲ ἦν τέλη δέκα, ὧν τέσσαρα μὲν τὰ ἐμπειροπολεμώτατα ὑπὸ λιμοῦ διέφθαρτο, καὶ ἐνόσει ἔτι, τὰ νεοστράτευτα δὲ ἦν ἕξ, ἀταλαίπωρα ἔτι καὶ πόνων ἄπειρα· ἀπογνοὺς οὖν μάχεσθαι, φεύγειν ἔκρινε πρὸς Βροῦτον ἐς Μακεδονίαν· ἔφευγε δὲ οὐκ ἐπὶ τάδε τῶν Ἄλπεων, ἀλλ' ἐς Ῥά-

itineribus, obſervabat quorſum ſenatus eſſet proclivior. Pedius enim abſente Cæſare autor patribus erat, ut priuſquam factionum odia fierent immedicabilia, Lepidum & Antonium reciperent in gratiam: qui providebant quidem hoc è rep. non fore, ſed tantùm auxilia quærere Cæſarem contra Brutum & Caſſium: probabant tamen & aſſentiebant neceſſitate cogente, antiquatóque S.C. quo Antonius Lepiduſque unà cum ſuis exercitibus hoſtes judicati fuerant, pacificas eis ſcripſerunt literas: id quod Cæſar ſenatui per literas gratulatus eſt: Antonio verò etiam auxilio ſe venturum promiſit contra Decimum, ſi opus habeat. Senatus viciſſim amiciſſimo reſcripto eum collaudavit. Antonius reſcripſit exacturum ſe à Decimo pœnam perfidiæ erga Cæſarem & à Planco erga ſeipſum, conjuncturúmque cum Cæſare copias. Hujuſmodi literis ultro citróque miſſis, Antonio Decimum perſequenti conjunxit ſe Aſinius Pollio cum duabus legionibus: quo conciliatore Plancus cum tribus legionibus ad Antonium tranſiit, ut jam potentiſſimis copiis præeſſet. Decimo ſupererant legiones x. quarum quatuor peritiſſimæ rei militaris adhuc laborabant fame afflictæ: ſex verò è tironibus conſcriptæ, rudes erant & inaſſuetæ laboribus. Quare inconſultum ratus eos prælio committere, ſtatuit ad Brutum fugere in Macedoniam, iter aggreſſus non per Ciſalpinam Galliam, ſed per Ra- 588

Pacificæ ſenatus literæ ad Antonium & Lepidum.

vennam & Aquileiam: ſed quia Cæſar hac erat iturus, ipſe cogitavit aliam viam longiorem ac difficiliorem, ut trajecto Rheno tranſiret per ſolum barbaricum. Qua difficultate deterritæ primum tironum legiones eo deſerto tranſierunt ad Cæſarem: nec multo pòſt aliæ quatuor veteranæ contulerunt ſe ad Antonium, ſimúlque auxiliares exceptis Gallis equitibus, deſtinatis ad corporis cuſtodiam. ille permiſſis ex hoc quoque numero domum redire quotquot voluerant, & donatis ex præſenti auro, cum reliquis trecentis qui ſoli ſecum permanſerant, Rhenum petiit: quem fluvium quum difficile eſſet trajicere, paulatim & ab his deſertus eſt, exceptis decem tantummodo. Tum verò ſumpto cultu Gallico, non ignarus & linguæ, fugiebat cum his paucis pro Gallo habitus: & relicto viarum diſpendio, petebat Aquileiam, quòd ſe propter paucitatem putaret poſſe fallere. Captus autem à latronibus, & vinctus, rogabat cujusnam Gallorum dynaſtæ eſſet ea regio: & cognito quòd eſſet Camilli, de quo bene meritus fuerat, duci ſe ad eum juſſit. Qui ubi adductum vidit, magna comitate excepit in propatulo, objurgans eos qui illum vinxerant, quòd per ignorantiam tantum virum affeciſſent injuria: clam verò ſignificavit hoc Antonio: qui talem fortunæ mutationem hactenus miſeratus eſt ut eum videre non ſuſtinuerit: ſed Camillo mandavit ut interfecti ca-

Decimus ut à ſuis deſertus.

A latronibus captus & vinctus.

Camillus Decimum Antonio prodit.

βενναν ἢ Ἀκυλίαν· ἐπεὶ δὲ Καίσαρ ὥδευε ταύτῃ, ἄλλην μακροτέραν ὁδὸν καὶ δύσπορον ἐπενόει, τόν τε Ῥῆνον περάσαι, καὶ τὰ ἀγριώτερα τῶν βαρβάρων ὑπερελθεῖν· ὅθεν αὐτὸν ὑπό τε τῆς ἀπορίας καὶ τοῦ καμάτου πρῶτοι μὲν οἱ νεοστράτευτοι καταλιπόντες, εἰς Καίσαρα ἐχώρουν, ἐπὶ δὲ ἐκείνοις καὶ τὰ ἀρχαιότερα τέσσαρα ἐς Ἀντώνιον, καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἤδη χωρὶς τῶν σωματοφυλάκων ἱππέων Κελτῶν· ὁ δὲ καὶ τούτων τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιτρέψας ἐς τὰ οἰκεῖα σφῶν ἀφίστασθαι, καὶ διαδοὺς ἐκ τοῦ παρόντος ἔτι χρυσίου, μετὰ τριακοσίων τῶν παραμεινάντων μόνων ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐφέρετο· δυσπόρου δ᾽ ὄντος αὐτοῦ περᾶν, σὺν ὀλίγοις ἀπελείφθη καὶ ὑπὸ τῶνδε, πλὴν δέκα μόνων· ἤλλαξε δὲ τὴν ἐσθῆτα ἐς τὸ Κελτικὸν, ἐξεπιστάμενος ἅμα καὶ τὴν φωνὴν, καὶ διεδίδρασκε σὺν ἐκείνοις οἷά τις Κελτὸς, οὐ τὴν μακροτέραν ἔτι προϊὼν, ἀλλὰ ἐπὶ Ἀκυληΐας, λήσεσθαι νομίζων διὰ τὴν ὀλιγότητα, ἁλοὺς δὲ ὑπὸ λῃστῶν καὶ δεθεὶς, ἤρετο μὲν ὅτου Κελτῶν δυνάστου τὸ ἔθνος εἴη, μαθὼν δ᾽ ὅτι Καμίλλου, πολλὰ πεποιηκὼς εὖ τὸν Κάμιλλον, ἄγειν αὐτὸν αὐτοῖς ἐς τὸν Κάμιλλον ἐκέλευεν· ὁ δὲ ἀχθέντα ἰδὼν, ἐφιλοφρονεῖτο μὲν ἐς τὸ φανερὸν, καὶ τοῖς δήσασιν ἐπεμέμφετο, ὑπ᾽ ἀγνοίας ἐνυβρίσασιν ἀνδρὶ τοσῷδε· κρύφα δ᾽ ἐπέστελλεν Ἀντωνίῳ, καὶ Ἀντώνιός τι παθὼν ἐπὶ τῇ μεταβολῇ, οὐχ ὑπέστη τὸν ἄνδρα ἰδεῖν, ἀλλ᾽ ἐκέλευσε τῷ Καμίλλῳ κτείναντα, τὴν κεφαλὴν

εἰς αὐ-

αὐτὸν ἐκπέμψαι, καὶ τὴν κε-
ελην ἰδὼν, ἐκέλευσε τοῖς παροῦσι
ψαι. τοῦτο Δεκίμῳ τέλος ἦν
παρχῃ τε Καίσαρος γενομένῳ,
ἄρξαντι τῆς παλαιᾶς Κελτικῆς
᾽ ἐκείνῳ, καὶ ἐς τὸ μέλλον ἔτος
πατεύειν ὑπ᾽ αὐτοῦ κεχειροτονημέ-
καὶ τῆς ἑτέρας Κελτικῆς ἄρχειν·
δεύτερος τῶν σφαγέων οὗτος ἐπὶ
ρεβωνίῳ δίκην ἐδίδου μετ᾽ ἐνιαυ-
ν που καὶ ἥμισυ τῆς ἀναιρέσεως.
δ᾽ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Μινούτιος Βα-
σιλος, σφαγεὺς καὶ ὅδε Καίσαρος,
πὸ τῶν θεραπόντων ἀνῃρέθη, εὐνου-
χίζων τινὰς αὐτῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ.

put ad ſe mitteret: quod inſpectum, ſepeliendum ſuis tradidit. Hic finis fuit Decimi, qui Cæſaris magiſter equitum fuerat, & illo vivo ulteriori Galliæ præfuerat, deſignatus ab eo conſul in annum proximum, ſimúlque rector citerioris Galliæ. Hic ſecundus poſt Trebonium pœnas dedit homicidii, ſeſquianno poſt interemptum Cæſarem. Per idem tempus & Minutius Baſilus, unus è Cæſaris percuſſoribus, à ſuis ſervis interſectus eſt, quia ex eis aliquot iratus caſtraverat.

Decimi interitus.

Baſili, Cæſaris percuſſoris, interitus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

589 APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM DE BELLIS CIVILIBUS LIBER IIII.

AD hunc modum C. Cæſaris percuſſores duo, in ſuis provinciis bello victi, pœnas dederunt, Trebonius in Aſia, Decimus in Gallia: de cetero quomodo dederint Caſſius & Brutus, ejus conſpirationis autores præcipui, qui provincias univerſas obtinebant à Syria Macedoniam uſque, & copiis tam pedeſtribus equeſtribuſque abundabant quàm navalibus, quippe qui haberent legiones ſupra viginti, & claſſes ac pecunias, hic quartus Bellorum civilium liber indicabit. Quo tempore etiam in Urbe proſcriptorum erat inquiſitio, & quotquot inveniebantur, mulctabantur odioſiſſimè: quale nihil unquam nec in Græcorum ſeditionibus aut bellis contigerat, nec in ipſorum Romanorum extabat memoria, exceptis temporibus Syllæ, qui primus inimicos proſcripſerat.

Syllæ & Marii iniqua facinora.

Ἀ Π Π Ι Α Ν Ο[Υ] Ἀ Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ε Ω[Σ] Ῥ Ω Μ Α Ι Κ Ω Ν Ἐ Μ Φ Υ Λ Ι Ω Ν. Δ.

ΔΥ'Ο μὲν δὴ Γαΐου Καίσαρ
φονεῖς οὔπω δίκην ἐν ταῖς σ-
τέραις αὐτῶν στρατηγίαις
πολεμηθέντες ἐδεδώκεσαν, Τρε-
νιος ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καὶ Δέκιμος
τῇ Κελτικῇ· ὅπως δὲ ἔδοσαν Κα-
σιος τε καὶ Βροῦτος, οἱ καὶ τῆς ἐπι-
λῆς ἐπὶ τῷ Καίσαρι μάλιστα
ξαν, καὶ γῆς ἐκράτουν ἀπὸ Συρ
ἐπὶ Μακεδονίαν ἁπάσης, καὶ στ
τὸς ἦν αὐτοῖς πολὺς ἱππικός τε
ναυτικὸς, καὶ ὁπλιτῶν ὑπὲρ εἴκ
τέλη, καὶ νῆες ὁμοῦ καὶ χρήματα,
τετάρτη τῶν Ἐμφυλίων ἥδε ὑποδ
κνυσιν. Ὁμοῦ δὲ τούτοις ἐγίγνοντο
ἐν Ῥώμῃ τῶν ἐπὶ θανάτῳ προγρ
φέντων ἔρευναί τε καὶ εὑρέσεις καὶ πα
θήματα πάμπαν ἐπαχθῆ, οἷα
τε ἐπὶ Ἑλλήνων στάσεσιν ἢ πολ
μοις, οὔτ᾽ ἐπὶ Ῥωμαίων αὐτῶν
μνημονεύεται γενέσθαι, πλὴν ἐπὶ μ
νου Σύλλα τοῦ πρώτου τοὺς ἐχθρ
ἐς θάνατον προγράψαντος. Μα
ριος μὲν γὰρ ἐζήτει καὶ ἐκόλαζεν οἱ
εὕροι, Σύλλας δὲ ὑπὸ μισθοῖς

Nam Marius eos tantùm affeci
ſupplicio, quos invenire potuit: Sylla verò proſcriptos cuivis pe

μεγάλοι

-γάλοις καὶ κολάσεσι τῶν ἐπικρύψαν-
-ν ὁμοίαις, τὸν ἐντυχόντα κτεί-
-ν προέγραφε· καὶ τὰ μὲν ἀμφὶ
-κελον τε καὶ Σύλλαν ἐν τοῖς περὶ
-είνων προείρηται· τὰ δὲ ἑξῆς οὕ-
-ς ἐγένετο.

Καῖσαρ μὲν καὶ Ἀντώνιος ἐς φι-
-ν ἀπ' ἔχθρας συνῄεσαν ἀμφὶ
-ουτίνην πόλιν, ἐς νησῖδα τοῦ Λα-
-ίου ποταμοῦ βραχεῖάν τε καὶ ὑπ-
-ιν, ἔχων ἑκάτερος ὁπλιτῶν τέ-
πέντε, καὶ τάδε ἀλλήλοις ἀντι-
-θιστάντες, ἐχώρουν σὺν τριακο-
-οις ἑκάτερος ἐπὶ τὰς τοῦ ποταμοῦ
φύρας, Λέπιδος δ' αὐτὸς προ-
-θὼν, διηρεύνα τὴν νῆσον, καὶ τῇ
-λαμύδι κατέσειεν ἥκειν ἑκατέρῳ. οἱ
ἐπὶ τῶν γεφυρῶν τοὺς τριακοσίους
-ιτὰ τῶν φίλων ἀπολιπόντες, ἐς τὸ
-ίσον ᾔεσαν ἐν περιόπτῳ, καὶ συν-
-δρευον οἱ τρεῖς, Καίσαρος ἐν μέ-
-ῳ διὰ τὴν ἀρχὴν προκαθίσαν-
-τος. δύο δὲ ἡμέραις ἕωθεν ἐς ἑσπέ-
-ραν συνιόντες, τάδε ἔκριναν· ἀπο-
-έσθαι μὲν τὴν ὕπατον ἀρχὴν Καί-
-σαρα, καὶ Οὐεντίδιον αὐτὴν ἐς τὸ
λοιπὸν τοῦ ἔτους μεταλαβεῖν, και-
-νὴν δὲ ἀρχὴν ἐς διόρθωσιν τῶν ἐμφυ-
-λίων νομοθετηθῆναι Λεπίδῳ τε καὶ
Ἀντωνίῳ καὶ Καίσαρι, ἣν ἐπὶ πεν-
-ταετὲς αὐτοὺς ἄρχειν ἴσον ἰσχύουσαν
ὑπάτοις· ὧδε γὰρ ἔδοξεν ἀντὶ δι-
-κτατόρων ὀνομάσαι διὰ τὸ δόγμα
ἴσως τὸ Ἀντωνίου κωλῦον ἔτι γίγνε-
-σθαι δικτάτορα, τοὺς δὲ ἀποφῆναι
μὲν αὐτίκα τῆς πόλεως ἄρχοντας ἐς
τὰ ἐτήσια ἐπὶ τὴν πενταετίαν· τὰς
δὲ ἡγεμονίας τῶν ἐθνῶν νειμαμένους,
ἔχειν μὲν Ἀντώνιον τὴν Κελτικὴν ἅ-
-πασαν, ἄνευ τῆς συναφοῦς τοῖς Πυ-
-ρηναίοις ὄρεσιν, ἣν παλαιὰν ἐκάλουν

miſit occidere, præmiis interfectori propoſitis, & ediverſo pœnis, ſiquis proſcriptum celare auſus fuiſſet. Ceterùm de Marianis Syllaniſque temporibus jam antè dictum eſt nunc revertemur ad rerum ordinem.

Cæſar,. poſt reſartam amicitiam cum Antonio, congreſſus eſt circa Mutinam in parva quadam & plana inſula fluvii Labinii, uterque ſecum habens legiones quinque: quibus inter ſe oppoſitis, comitati trecenis ambo proceſſerunt ad pontes fluvii:

Labinius fluvius.

& Lepidus præmiſſus ad perſcru- 590
tandam inſulam, paludamentum quatiens ſignum veniendi dedit utrique. illi comitatu & amicis in pontibus relictis, progreſſi in medium locum conſpicuum conſederunt ſoli tres, Cæſare, propter magiſtratum, medio. ibi per integrum biduum colloquio habito, hæc ſtatuerunt de communi ſententia: Ut Cæſar conſulatum in reliquum anni Ventidio cederet: & ut novus magiſtratus triumvirorum ad tollendas civiles diſſenſiones crearetur, eúmque Lepidus cum Antonio Cæſaréque in quinquennium conſulari poteſtate gereret (hoc enim nomen magis quàm dictatorum placuit, fortaſſe propter recentem de abolenda dictatura legem Antonii) triumviri confeſtim in quinquennium urbanos magiſtratus annuos deſignarent: provincias ita partirentur, ut Antonius haberet univerſam Galliam, excepta Narbonenſi provincia: huic verò

Cæſar, Antonius & Lepidus in colloquium veniunt.

Triumviratus.

Provincias pop. Rom. partiuntur inter ſe Cæſar, Antonius & Lepidus.

verò Lepidus præeſſet unà cum Hiſpania: Cæſari obveniret Africa cum Sardinia Siciliáque, & ceteris ejus ſitus inſulis. Atque ita imperium Romanum in triumviros diviſum, dilatis in aliud tempus transmarinis aliis provinciis, propter Brutum ac Caſſium qui tum eis præerant. Cum his bellum gerere Antonium & Cæſarem placuit. nam Lepidus deſignatus in proximum annum conſul, in Urbe manſurus erat, propter præſentes neceſſitates, Hiſpaniam recturus per vicarios. Ei tribus legionibus relictis ad Urbis præſidium, reliquas attribui Cæſari tres, Antonio quatuor, ut viginti legionibus ſinguli bellum gererent. Et quo alacrior redderetur exercitus, poſt propoſita victoriæ præmia, præter alia donativa promiſſæ ſunt eis coloniæ XVIII Italicarum urbium, tam opibus quàm agri bonitate ac ædificiorum pulchritudine præcellentium, quarum urbana ac ruſtica prædia non ſecus quàm bello capta dividerentur. Inter has eminebant, Capua,
591 Rhegium, Venuſia, Beneventum, Nuceria, Ariminum, Vibona. Atque ita pulcherrima Italiæ pars militibus aſcripta eſt. Sed ante omnia viſum inimicos, ne in longinquam expeditionem profectis impedimento eſſent, tollere. Hæc decreta Cæſar, ex officio ſuo, quippe conſul, recitavit de ſcripto exercitibus, tantum proſcriptione ſilentio præ-

Κελτικὴν, ταύτης δὲ Λέπιδον ἄρ[χειν] καὶ Ἰβηρίας ἐπὶ ταύτῃ, [Καί]σαρα δὲ εἶναι Λιβύην καὶ Σαρδὼ καὶ Σικελίαν, καὶ εἴ τις ἄλλη νῆσος ἐνταῦθα. ὧδε μὲν τὴν Ῥωμαί[ων] ἡγεμονίαν οἱ τρεῖς ἐνείμαντο ἐ[ς] αὑτοὺς, τὰ πέραν ἄρα τοῦ Ἰ[ονίου] μόνα ὑπερθέμενοι διὰ Βρούτον [καὶ] Κάσσιον κρατοῦντας ἔτι αὐτ[ῶν]. Κασσίῳ δὲ καὶ Βρούτῳ πολεμεῖν [Ἀν]τώνιόν τε καὶ Καίσαρα· Λέπιδον δ[ὲ] ὑπατεύειν ἐς τὸ μέλλον, καὶ τῇ [πό]λει διὰ τὰς ἐν αὐτῇ χρείας ἐ[πι]μένειν ἡγεμονεύοντα τῆς Ἰβηρίας [δι'] ἑτέρων, τοῦ δὲ Λεπίδου στρατοῦ τ[ὰ] μὲν αὐτὸν Λέπιδον ἔχειν ἐς τὰ [τῆς] Ῥώμης, ἑπτὰ δὲ τέλη νείμασ[θαι] Καίσαρα καὶ Ἀντώνιον, τρία [μὲν] Καίσαρα, τέσσαρα δὲ Ἀντών[ιον], ὡς ἂν ἐς τὸν πόλεμον αὐτῶν ἑκά[τε]ρος εἴκοσιν ἄγοι· ἐπελπίσαι δὲ [καὶ] τὸν στρατὸν ἐς τὰ νικητήρια τοῦ π[ο]λέμου ἄλλαις τε δωρεαῖς, καὶ ἐς κα[τ]οικίαν δόσεσι τῶν Ἰταλικῶν πόλε[ων] ὀκτωκαίδεκα, αἳ καὶ περιουσίᾳ [καὶ] ἐδάφει καὶ οἴκοις εἰς κάλλος δι[α]φέρουσαι, ἔμελλον αὐτοῖς ἐδάφε[σι] καὶ οἴκοις αὐτοῖς διανεμήσεσθαι, ὥ[σ]περ αὐτοῖς ἀντὶ τῆς πολεμίας δορ[ί]ληπτοι γενόμεναι· καὶ ἦσαν αἱ π[ό]λεις ἄλλαι τε καὶ αἱ περιφανέστατ[αι] μάλιστα αὐτῶν Καπύη, καὶ Ῥήγιο[ν] καὶ Οὐενουσία, καὶ Βενεβεντὸς, κα[ὶ] Νουκερία, καὶ Ἀρίμινον, καὶ Ἱπ[πώ]νιον. οὕτω μὲν τὰ κάλλιστα τῆς Ἰ[τα]λίας τῷ στρατῷ διέγραφεν. ἔδοξ[ε] δέ σφισι καὶ τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς πρ[ο]ανελεῖν, ἵνα μὴ ἐνοχλοῖεν αὐτοῖς τὰ δὲ καθισταμένοις, καὶ πολεμοῦσ[ι] πόλεμον ἔκδημον. ταῦτα μὲν ἔδοξε, καὶ ταῦτα συνεγράψαντο, καὶ αὐτῶν [ὁ] Καῖσαρ ὡς ὕπατος, ἀνέγνω τοῖς στρατοῖς τὰ λοιπὰ χωρὶς τῶν ἀποθανου[μένων].

ιν, οἱ δ᾽ ἀκηκούσαντες ἐπαιάνι- τε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους ἐπὶ λλαγῇ.

Γιγνομένων δὲ τούτων, τέρατα καὶ μεῖα ἐν Ῥώμῃ πολλὰ καὶ φοβερὰ κύνες τε γὰρ ὠρύοντο ὁμαλῶς οἷα οι, σύμβολον ἀηδές· καὶ λύ- τὴν ἀγορὰν διέθεον, οὐκ ἐπι- άζον ἐν πόλει ζῶον. βοῦς τε ὴν ἀφῆκεν ἀνθρώπου· καὶ βρέ- ἀρτίτοκον ἐφθέγξατο· καὶ τῶν ων τὰ μὲν ἵδρου, τὰ δὲ καὶ αἷ- ἵδρου· ἀνδρῶν τε μεγάλαι βο- καὶ κτύπος ὅπλων, καὶ δρόμος των οὐχ ὁρωμένων ἠκούετο· ἀμ- τε τὸν ἥλιον ἀηδῆ σημεῖα πολ- καὶ λιθώδεις ἐγίγνοντο ὑετοί, κεραυνοὶ συνεχεῖς εἰς ἱερά, καὶ άλματα ἔπιπτον· ἐφ᾽ οἷς ἡ μὲν λὴ θύτας καὶ μάντεις συνῆγεν Τυῤῥηνίας. καὶ ὁ πρεσβύτατος τῶν τὰς πάλαι βασιλείας ἐπαν- ειπών, καὶ δουλεύσειν ἅπαν- χωρὶς ἑαυτοῦ μόνου, τὸ στόμα έσχε καὶ τὸ πνεῦμα ἕως ἀπέθα- οἱ δὲ τρεῖς ἄνδρες ἐφ᾽ ἑαυτῶν όμενοι, τοὺς ἀποθανουμένους συν- αφον, τούς τε δυνατοὺς ὑφο- ώμενοι, καὶ τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς κα- λέγοντες, οἰκείους τε σφῶν αὐ- ἢ φίλους ἐς τὴν ἀναίρεσιν ἀν- ιδόντες ἀλλήλοις καὶ τότε καὶ ὕστε- · προσκατελέγοντο γὰρ δὴ καὶ ροι μεθ᾽ ἑτέρους, οἱ μὲν ἀπ᾽ θρας, οἱ δὲ μόνου προσκρού- ματος ἢ φιλίας ἐχθρῶν, ἢ φι- ἔχθρας, ἢ πλούτου διαφέρον- ος· ἐδέοντο γὰρ ἐς τὸν πόλεμον

terita: móxque acclamatione ſacta ſecuta eſt mutua conſalutatio.

Prodigia, Romæ.

Interea multa horrenda in Urbe viſa ſunt prodigia: nam & canes quaſi ex compoſito ululatum lupino more ſimul edebant inauſpicatum: & lupi per forum diſcurrebant, animal inaſſuetum civitatibus: bos etiam humanam vocem emiſit, & inſans recens natus locutus eſt: in ſimulacris ſudor apparuit, in quibuſdam eorum etiam mixtus grumis ſanguis, exauditi ſunt magni clamores virorum & armorum crepitus, ſtrepitúſque equorum currentium, quum nihil tale cerneretur oculis: circa ſolem quoque multa prodigia ſunt obſervata, & lapidibus aliquoties pluit, & ſacræ ædes de cælo ſæpe tactæ ſunt, paritérque aliquot ſtatuæ. His procurandis ſenatus aruſpices ac vates accivit ex Hetruria, quorum natu maximus rediturum ait regnum quale priſcis temporibus fuerat, cunctóſque ſervituros ſe uno excepto: ſimúlque ſpiritum compreſſit donec exanimis fieret. Ceterùm triumviri ſemotis arbitris inter proſcriptos referebant vel ſuſpectos ob potentiam, vel ſuos quiſque inimicos, amicorum etiam & cognatorum ſalutem prodentes, modò viciſſim daretur tollendi adverſarios copia: quòd & tunc fecerunt & poſtea: nam alii poſt

Aruſpicis mirabilis interitus.

ios ſunt aſcripti in eum catalogum, quidam propter ſimultam, quidam propter ſolam offenſam, aut quòd inimicorum ſent neceſſarii, vel amicorum inimici. Nonnullis divitiæ fuerunt

Nonnulli ob pecunias, domos aut villas amœniores proſcripti.

runt exitio. nam opus erat ad belli apparatum multis pecuniis: quia Bruto Caſſióque ex Aſiæ vectigalibus ampli ſuppetebant reditus, regibus etiam atque ſatrapis de ſuo conferentibus: ipſis Europa reliqua erat & Italia: bellis exactionibúſque exhauſta. ita ut præ inopia nec infirmæ plebi parceretur nec mulieribus, publicanis acerbè quicquid indiceretur extorquentibus. Nec defuit qui propter villam aut domum amœniorem proſcriptus eſt.

592

Proſcriptorum numerus.

Fuerunt autem proſcripti bonis publicatis ſenatores CCC, equites Rom. MM. In his erant fratres triumvirorum & avunculi, tum eorum qui ſub illis ducebant ordines, & ſi quis vel hos vel illos offenderat. Et ceteram quidem turbam poſt digreſſum diſtulerunt in Urbe proſcribendam: XII autem, vel, ut alii produnt, XVII, reliquis potentiores, & in his Ciceronem, placuit ante alios occidere, immiſſis ſubitò per curſoribus: quorum quatuor ſtatim vel in conviviis, vel in fortuito occurſu cæſi ſunt: reliqui per domos pérque templa quæſiti, ita ut excitato tumultu, tota nocte diſcurſatum ſit cum clamore ac ejulatu, non aliter quàm urbe capta. Quum enim ſcirent comprehendi aliquot viros, & nemo adhuc proſcriptus eſſet, quiſque putabat ſe peti à circumcurſantibus: ita rebus deſperatis, quidam ſuas privatas, quidam publicas ædes incenſuri videban-

χρημάτων πολλῶν, Βρούτῳ μὲν καὶ Κασσίῳ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας φόρων δεδομένων τε καὶ προσδιδομένων, ἔτι καὶ βασιλέων καὶ σατραπῶν συμφερόντων, αὐτοὶ δ' ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, καὶ μάλιστα τῆς Ἰταλίας πολέμοις καὶ ἐσφοραῖς τετριμμένης ἀποροῦντες, δι' ἃ καὶ τοῖς δημόταις καὶ ταῖς γυναιξὶ λέγοντες, ἐπέτρεψαν εἰσφορὰς βαρυτάτας, καὶ τέλη πράσεων καὶ μισθώσεων ἐπενόησαν· ἤδη δέ τις καὶ διὰ κάλλος ἐπαύλεως οἰκίας προεγράφη, καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ θανάτου τε καὶ δημεύσεως κατεγνωσμένοι ἀπὸ μὲν τῆς βουλῆς ἀμφὶ τοὺς τριακοσίους, ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων ἱππέων ἐς δισχιλίους· καὶ ἦσαν ἐν αὐτοῖς ἀδελφοί τε καὶ θεῖοι τῶν προγραφέντων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῖς ἡγεμόνων, ὅσοι τε τοῖς ἄρχουσιν ἢ τοῖς ἡγεμόσι προσεκεκρούκεσαν. τὸ μὲν δὴ πλῆθος αὐτῶν ἐκ τῆς συνόδου διελθόντες ἐς Ῥώμην προγράψειν ἔμελλον· δυόδεκα δὲ ἄνδρας, ἢ ὡς ἕτεροι λέγουσιν ἑπτακαίδεκα τοὺς μάλιστα δυνατούς, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Κικέρων, ἔδοξε προανελεῖν, ἐπιπέμψαντες ἄφνω, τῶνδε μὲν τέσσαρες αὐτίκα ἀνῃρέθησαν ἐν ἑστιάσεσί τε καὶ ὑπαντήσεσι· ζητουμένων δὲ τῶν ἄλλων, καὶ ἐρευνωμένων νεῶν καὶ τε οἰκιῶν, ἄφνω θόρυβος ἀνὰ τὴν νύκτα πᾶσαν ἦν καὶ βοαὶ καὶ διαδρομαὶ μετ' οἰμωγῆς, ὡς ἐν ἁλισκομένῃ πόλει. ἐγνῶσθαι γὰρ μὲν ἀνδρολήψια γίγνεσθαι, μὴ προγεγράφθαι δὲ μηδένα τῶν προκατεγνωσμένων, πᾶς τις αὑτὸν ἡγεῖτο ζητεῖσθαι πρὸς τῶν περιθεόντων· οὕτω δὲ ἀπογιγνώσκοντες αὑτῶν, οἱ μὲν τὰ ἴδια, οἱ δὲ τὰ κοινὰ ἐμπρήσειν ἔμελλον, δρᾶσαί τι δεινὸν εὐλόγως αἱρούμενοι πρὶν πα-

θεῖ

καὶ τάχα ἂν ἔδρασαν, εἰ μὴ
ιος αὐτοὺς ὁ ὕπατος μετὰ κη-
ύκων περιθέων, ἐπήλπιζε περι-
μένειν ἐς ἕω τὰ ἀκριβέστατα μα-
θεῖν. ἅμα δὲ ἕω, παρὰ γνώμην
τῶν τριῶν ἀνδρῶν προὔγραφεν ὁ Πέ-
διος τοὺς ἑπτακαίδεκα ὡς μόνους
αἰτίους δόξαντας εἶναι τῶν ἐμφυ-
λίων κακῶν, καὶ μόνους κατεγνωσ-
μένους· πίστεις τε τοῖς ἄλλοις δημο-
σίᾳ ἐποιεῖτο, ἀγνοῶν τὰ ἐγνωσ-
μένα. καὶ Πέδιος μὲν ἐκ καμάτου
νυκτὸς ἐτελεύτησεν. ἐσῄεσαν δ'
τρισὶν ἡμέραις, ἀνὰ με-
ρος ἕκαστος αὐτῶν, ὁ Καῖσάρ τε
καὶ ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Λέπιδος σὺν
ταῖς στρατηγίσι τάξεσι, καὶ ὁπλι-
τῶν ἕκαστος ἑνὶ τέλει. ὡς δὲ εἰσῆλ-
θον, αὐτίκα μὲν ἡ πόλις ἦν πλήρης
ὅπλων τε καὶ σημείων διατε-
ταγμένων ἐς τὰ ἐπίκαιρα. αὐτίκα
ἐν μέσῳ τούτων ἤγετο ἐκκλησία,
δήμαρχος Πούπλιος Τίτιος ἐνο-
μοθέτει καινὴν ἀρχὴν ἐπὶ κατα-
στάσει τῶν παρόντων ἐς πενταετὲς εἶναι
τριῶν ἀνδρῶν Λεπίδου τε καὶ Ἀντω-
νίου καὶ Καίσαρος, ἴσον ἰσχύουσαν
ὑπάτοις (ἣν ἂν τις Ἑλλήνων ἁρ-
μοστὰς ὀνομάσειεν, ὃ καὶ Λακεδαι-
μόνιοι τοῖς καθισταμένοις τὰ ὑπή-
κοα ἐτίθεντο ὄνομα) οὔτε διαστή-
ματος ἐς δοκιμασίαν, οὔτε κυρίας
τὴν χειροτονίαν ἡμέρας προτε-
θείσης, ἀλλ' αὐτίκα ἐκυροῦτο ὁ νό-
μος. καὶ νυκτὸς ἄλλων ἐπὶ τοῖς ἑπ-
τακαίδεκα τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἀν-
δρῶν προγραφαὶ κατὰ πολλὰ τῆς πό-
λεως προυτίθεντο, καὶ μετ' ὀλίγον
ἄλλων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ
ις προσετίθετο τοῖς πίναξιν αἰεὶ
τῶν προκαταγιγνωσκομένων, ἢ τῶν

tur, ne inulti caderent: & feciſ-
ſent, ni Pedius conſul hac illac
curſitans bene ſperare eos juſſiſ-
ſet, & diem expectare, ut rem
melius cognoſcerent. Prima verò
luce non expectans triumviro-
rum ſententiam proſcripſit illos
XVII, quaſi ſolos autores in-
teſtinorum malorum, ſolóſque
damnatos: aliis ſecuritatem pro-
miſit, interpoſita fide publica, i-
gnarus decreti triumviralis. Et is
quidem ſequenti nocte morbo
ex nimia defatigatione contracto
extinctus eſt. Triumviri autem
triduo Urbem ingreſſi ſunt, ſeor-
ſum quiſque cum ſua prætoria
cohorte, & legione una, poſt
quorum adventum Urbs armatis
continuò repleta eſt, & ſigna mi-
litaria conſpecta in locis oppor-
tunioribus: advocatáque con-
cione, Publius Titius tribunus-
pleb. legem tulit de novo ma- 593
giſtratu creando, ut triumviri
conſtituendæ reipub. præeſſent
in quinquennium cum poteſtate
conſulari, Lepidus, Antonius,
& Cæſar: quales Græci Harmo-
ſtas Lacedæmoniorum nomi-
nant, publicos reformatores im-
perii: ſed nec trinundinum ex
more ad examinandam legem
conceſſum eſt, nec dies comitiis
dicta, & lex ſine mora perlata
eſt. Sequenti nocte præter illos
XVII alii CXXX proſcripti:
nomina eorum diverſis Urbis
locis propoſita, & paulo pòſt
rurſum aliorum CL: ſempér-
que tabulis aſcribebantur no-
va nomina, aut recens damnatorum, aut jam per errorem occi-
ſorum,

Pedii interitus.

P. Titius tr. pl. legem fert de triumviratu creando.

ſorum, ne viderentur periiſſe immeritò: & mandatum eſt ut omnium capita ad triumviros referrentur, propoſitis certis præmiis, ingenuo pecunia, ſervo libertate inſuper. Nec erat quicquam occluſum ſcrutatoribus, pari pœna propoſita, ſiquis vel exciperet refugientem proſcriptum vel celaret, vel non præberet excutienda omnia: atque omnium talium indicibus propoſita erant paria præmia. Fuit autem proſcriptionis formula hæc, M. Lepidus, M. Antonius, Octavius Cæſar, triumviri conſtituendæ & corrigendæ reipublicæ, edicunt ſic, Niſi quorundam improborum tanta eſſet perfidia, ut miſeratione ſervati, benemeritis pro beneficio reponerent odium ac mox inſidias, neque illi Cæſarem ſuſtuliſſent, quos bello victos ſervavit clementia, & in amicitiam receptos evexit, honoribus & liberalitate cumulavit: neque nos cogeremur eorum injurias & hoſtiles animos tam inclementer retundere. Nunc verò ex inſidiis quas nobis ſtruunt, & ex Cæſaris nece deprehendentes eorum malitiam nullis beneficiis placabilem, prævenire inimicos, quam ab eis præoccupari malumus. Nemo igitur hoc noſtrum factum, aut injuſtum, aut crudele, aut nimium exiſtimet, quid Cæſar, quid nos ipſi paſſi ſumus reputans. Illunc certè & imperatorem, & pontificem max. & gentium maximè P. R. formidatarum domitorem ac ſubactorem, & primum omnium

Capita proſcriptorum ad triumviros afferri juſſa.

Triumvirorum edictum.

προειρημένων ὑπ' ἀγνοίας ἐς ὀν... τοῦ δικαίως ἀνῃρῆσθαι. διετέτακτο ... πάντων τὰς κεφαλὰς ἐς τοὺς ... ἄνδρας ἐπὶ ῥητῷ κέρδει φέρεσθαι καὶ ἦν τὸ κέρδος ἐλευθέρῳ μὲν, ἀργύριον, θεράποντι δὲ, ἐλευθερία καὶ ἀργύριον· παρέχειν δὲ ἐς ἔρευ... πάντας τὰ ἴδια, καὶ τὸν ὑποδεξάμενον ἢ κρύψαντα ἢ τὴν ἔρευναν ... παρασχόντα, τοῖς ἴσοις ἐνέχεσθαι· μηνύειν δὲ ἕκαστα τούτων τὸν ἐθέλο... ἐπὶ τοῖς ἴσοις κέρδεσι· καὶ εἶχεν οὕτως ἡ προγραφή, Μάρκος Λ...δος, Μάρκος Ἀντώνιος, Ὀ...ταούϊος Καῖσαρ, οἱ χειροτονηθέντες ἁρμόσαι καὶ διορθῶσαι τὰ κοι-
„ νὰ, οὕτω λέγουσιν, Εἰ μὴ δι...
„ πιστίαν οἱ πονηροὶ δεόμενοι μὲν ...
„ σαν ἐλεεινοὶ, τυχόντες δὲ ἐγίγν...
„ το τῶν εὐεργετῶν ἐχθροὶ, εἶτα ἐ...
„ βουλοι, οὔτ' ἂν Γάϊον Καίσαρα
„ ἀνῃρήκεσαν, οὓς ἐκεῖνος δ...
„ λαβὼν ἔσωσεν ἐλέῳ, καὶ φίλους θέ-
„ μενος, ἐπὶ ἀρχὰς καὶ τιμὰς καὶ
„ δωρεὰς προήγαγεν ἀθρόως, ο...
„ ἂν ἡμεῖς τοῖς ἐνυβρίσασι καὶ πο-
„ λεμίους ἀναγράψασιν ἡμᾶς ...
„ δὲ ἀθρόως ἠναγκαζόμεθα χρῆ-
„ σθαι· νῦν δὲ ἐξ ὧν ἐπιβεβουλεύ-
„ μεθα, καὶ ὧν Γάϊος Καῖσαρ ἔ-
„ παθεν, ἀπιθάσευτον ὁρῶν...
„ τὴν κακίαν ὑπὸ φιλανθρωπί...
„ προλαβεῖν τοὺς ἐχθροὺς ἢ πα-
„ θεῖν αἱρούμεθα· μὴ δή τις τὸ ἔρ-
„ γον ἄδικον ἢ ὠμὸν ἢ ἄμετρον ἡ-
„ γείσθω, ἔς τε Γάϊον καὶ ἐς ἡμᾶς
„ οἷα πεπόνθαμεν ὁρῶν· Γάϊον μ...
„ δὴ καὶ αὐτοκράτορα ὄντα, καὶ ...
„ χοντα ἱερῶν, καὶ τὰ φοβερώτα...
„ Ῥωμαίοις καθελόντα τε ἔθνη καὶ
„ κτησάμενον, καὶ πρῶτον ἀνδρ...

ὑπ

ὑπὲρ τοὺς Ἡρακλείους ὅρους ἀπλώτου θαλάσσης ἀποπειράσαντα, καὶ Ῥωμαίοις τὴν ἄγνωστον διερόντα, ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ λεγομένῳ βουλευτηρίῳ ὑπὸ ὄψεσι θεῶν κατέκανον, εἴκοσι καὶ τρισὶ σφαγαῖς ἐνυβρίσαντες· οἱ πολέμῳ ληφθέντες ὑπ' ἐκείνου, καὶ περισωθέντες, κληρονόμοι τε τινὲς αὐτοῦ τῆς οὐσίας ἐγγραφέντες εἶναι· οἱ λοιποὶ δὲ ἐπὶ τῷ μύσει τῷδε τοὺς ἐναγεῖς ἀντὶ κολάσεων ἐπὶ ἀρχὰς καὶ ἡγεμονίας ἐξέπεμψαν, αἷς ἐκεῖνοι χρώμενοι, τά τε κοινὰ τῶν χρημάτων ἥρπασαν, καὶ στρατὸν ἐξ αὐτῶν ἀγείρουσι καθ' ἡμῶν, καὶ ἕτερον αἰτοῦσι παρὰ βαρβάρων αἰεὶ τῆς ἀρχῆς πολεμίων, τάς τε ὑπὸ Ῥωμαίοις πόλεις, τὰς μὲν οὐ πείθοντες ἐνέπρησαν ἢ κατέσκαψαν ἢ κατήρειψαν, τὰς δὲ καταπλήξαντες ἐπάγουσι τῇ πατρίδι καθ' ἡμῶν· ἡμεῖς δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν ἤδη τετιμωρήμεθα, τοὺς δὲ λοιποὺς, θεοῦ συνεπιλαμβάνοντος, αὐτίκα δίκην διδόντας ὄψεσθε. τῶν δὲ μεγίστων ἡμῖν λυομένων καὶ ὑπὸ χερσὶν ὄντων, Ἰβηρίας τε καὶ Κελτικῆς καὶ τῶνδε τῶν οἴκοι, ἕν ἐστι λυπηρὸν ἔτι ἔργον, στρατεύειν ἐπὶ τοὺς πέραν θαλάσσης αὐτόχειρας Γαΐου· μέλλουσι δὴ πόλεμον ὑπὲρ ἡμῶν ἔκδημον ἀγωνιεῖσθαι, οὐκ ἀσφαλὲς οὔτε ἐς τὰ ἡμέτερα, οὔτε ἐς τὰ ὑμέτερα εἶναι δοκεῖ τοὺς ἄλλους ἐχθροὺς ὀπίσω καταλιπεῖν, ἐπιβησομένους ταῖς ἀπουσίαις ἡμῶν, καὶ τὰ συμβαίνοντα τοῦ πολέμου καιροφυλακήσοντας, οὐδ' αὖ βραδύνειν διὰ τούσδε ἐν ἐπείξει τοσῇδε

Herculeos terminos innavigati 594
maris transgreſſum, & Rom. armis novas terras aperire adortum, in loco ſacrato, in media curia, ſub oculis deorum, confecerunt, viginti tribus vulneribus inflictis lacero ad ludibrium: ídque jure belli capti ab eo, & dimiſſi incolumes, quidam etiam teſtamento hæredes nuncupati. Reliqui verò contacti hoc nefario ſcelere, tantum abfuit ut in ſontes animadverterent, ut eos honoratos in provincias ad exercitus miſerint: quibus illi abuſi, & pecunias publicas diripuerunt, & copias inde contra nos colligunt, atque alias à barbaris perpetuis imperii noſtri hoſtibus poſtulant. Civitates quoque nobis ſubjectas, quòd ipſorum imperata detrectaſſent, partim aut incenderunt, aut diruerunt, aut ſolo æquarunt: partim minis ac terrore coëgerunt arma contra nos & patriam ſumere. Nos verò de quibuſdam eorum jam pœnas exegimus, reliquos Deo juvante mox luere videbitis. Ceterùm maximis rebus confectis quæ ad Hiſpaniam Galliámque provincias & iſta domeſtica pertinent, unum etiamnum grave certamen ſupereſt, expeditio contra parricidas tranſmarinos Cæſaris. Id bellum pro patria geſturi peregrè, nec tutum, nec vobis pariter ac nobis utile ducimus, inimicos à tergo relinquere, uſuros contra nos occaſione captata per abſentiam noſtram & belli caſus varios: imò ne cunctan-

dum quidem urgente tam præſenti periculo, ſed ad unum tollendos è medio, quando ipſi priores nobis bellum intulerunt, tum quum nos hoſtes judicarunt noſtróſque exercitus. Et illis quidem nulla religio fuit tot civium millia nobiſcum velle perdere, contempta deorum hominúmque invidia. Nos verò multitudini moleſti non erimus, nec adverſariorum omnium & malè de nobis meritorum delectum habebimus, nec in divites vel locupletes honoratóſve animadvertemus, neque in tam multos quàm alius ante nos imperator, & ipſe labefactam civilibus bellis rempublicam inſtauraturus: quem vos ob res geſtas Felicem
595 cognominaſtis: quamvis neceſſe ſit, non tot eſſe inimicos uni quot tribus: ſed tantummodò peſſimum quemque ac nocentiſſimum mulctabimus, ídque in rem veſtram non minus quàm noſtram. Alioquin neceſſe eſſet noſtris conflictationibus vos in medio poſitos atteri: & expedit aliquid in gratiam exercitus facere, ad levamen injuriarum, quibus irritati ſunt, immeritò pro hoſtibus habiti. Itaque licet poſſimus damnatos comprehendere, malumus proſcribere, quàm ignaros opprimere: idque propter vos, ne militum ira provehatur ad indemnatos: utque intra certum nominum numerum edicto coerceantur. Ergo, quod fauſtum felíxque ſit, ex his quorum nomina huic ſcri-

,, μᾶλλον, ἢ ἐκ ποδῶν αὐτοὺς
,, θρόως ποιήσασθαι, ἄρξαντας
,, τοῦ καθ' ἡμῶν πολέμου, ὅτε π
,, λεμίους ἡμᾶς τε καὶ τοὺς ἐφ'
,, μῖν στρατοὺς ἐψηφίζοντο εἶνα
,, κἀκεῖνοι μὲν τοσάσδε πολιτ
,, μυριάδας ἡμῖν συναπώλλυον
,, οὔτε θεῶν νέμεσιν, οὔτε φθόν
,, ἀνθρώπων ὑφορώμενοι. ἡμεῖς δ
,, πλήθει μὲν οὐδενὶ χαλεπανοῦμεν
,, οὐδὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐπιλεξόμεθ
,, πάντας ὅσοι διηνέχθησαν ἡμῖ
,, ἢ ἐπεβούλευσαν, οὐδὲ ἐκ πλ
,, του πάντως ἢ περιουσίας ἢ
,, ξιώσεως, οὐδ' ὅσους ἕτερος π
,, ἡμῶν αὐτοκράτωρ ἔκτεινε, τὴ
,, πόλιν κἀκεῖνος ἐμφυλίοις κα
,, θιστάμενος, ὃν εὐτυχῆ προσ
,, πατε δι' εὐπραξίαν· καίπερ
,, νάγκης οὔσης τρισὶ πλέονας ἐχ
,, θροὺς, ἢ ἑνὶ εἶναι, ἀλλὰ μόν
,, δὴ τοὺς φαυλοτάτους τε καὶ πα
,, των αἰτιωτάτους ἀμυνούμεθα,
,, τόδε δι' ὑμᾶς οὐχ ἧσσον ἡμῶ
,, ἀνάγκη γὰρ ἡμῶν διαφερομέν
,, ὑμᾶς πάντας ἐν μέσῳ δεινὰ πα
,, σχεῖν, ἀνάγκη δέ τι καὶ τῷ στρα
,, τῷ γενέσθαι παραμύθιον ὑβρι
,, σμένῳ τε καὶ παρωξυμμένῳ,
,, πολεμίῳ πρὸς τῶν κοινῶν ἐχθρ
,, ἀναγεγραμμένῳ. δυνηθέντες
,, ἂν οὓς ἔγνωμεν ἐξ ἐφόδου συλλα
,, βεῖν, αἱρούμεθα προγράψαι μᾶλ
,, λον, ἢ ἀγνοοῦντας ἔτι συλλα
,, βεῖν, καὶ τόδε δι' ὑμᾶς, ἵνα μ
,, ἐπὶ τοῖς ὁπλίταις ᾖ διωργισμέ
,, νοις πλεονάζειν ἐς τοὺς ἀναιτι
,, νους, ἀλλὰ ἀπηριθμημένους
,, ὡρισμένους ἔχοντες ὀνόμασι,
,, ἄλλων κατὰ πρόσταγμα ἀπέχω
,, ται. ἀγαθῇ τύχῃ τοίνυν τῶν ὑπο
,, γεγραμμένων τῶνδε τῷ διαγράμ
,, μα

γράμματι, Μηδεὶς δεχέσθω μηδένα, μηδὲ κρυπτέτω, μηδὲ ἐκπεμπέτω ποι, μηδὲ πειθέσθω χρήμασιν. ὃς δ' ἂν ἢ σώσας ἢ ἐπικουρήσας ἢ συνειδὼς φανῇ, τοῦτον ἡμεῖς, οὐδεμίαν ὑπολογισάμενοι πρόφασιν ἢ συγγνώμην, ἐν τοῖς προγεγραμμένοις τιθέμεθα. ἀναφερόντων δὲ τὰς κεφαλὰς οἱ κτείναντες ἐφ' ἡμᾶς, ὁ μὲν ἐλεύθερος ἐπὶ δισμυρίαις δραχμαῖς Ἀττικαῖς καὶ πεντακισχιλίαις ὑπὲρ ἑκάστης, ὁ δὲ δοῦλος ἐπ' ἐλευθερίᾳ τοῦ σώματος, καὶ μυρίαις Ἀττικαῖς καὶ τῇ τοῦ δεσπότου πολιτείᾳ· τὰ δ' αὐτὰ καὶ τοῖς μηνύουσιν ἔστω, καὶ τῶν λαμβανόντων οὐδεὶς ἐγγεγράψεται τοῖς ὑπομνήμασιν ἡμῶν, ἵνα μὴ κατάδηλος ᾖ. Ὧδε μὲν εἶχεν ἡ προγραφὴ τῶν τριῶν ἀνδρῶν, ὅσον ἐς Ἑλλάδα γλῶσσαν ἀπὸ Λατίνης μεταβαλεῖν. πρῶτος δ' ἦν ἐν τοῖς προγράφουσι Λέπιδος, καὶ πρῶτος ἐν τοῖς προγραφομένοις ὁ ἀδελφὸς ὁ Λεπίδου Παῦλος, καὶ δεύτερος ἦν τῶν προγραφόντων Ἀντώνιος, καὶ δεύτερος τῶν προγραφομένων ὁ θεῖος ὁ Ἀντωνίου Λεύκιος, οἵδε μὲν ὅτι πρῶτοι πολεμίους αὐτοὺς ἐψηφίσαντο, τρίτος δὲ καὶ τέταρτος ἦν τῶν ἐν ἑτέρῳ πινάκι προκειμένων ἐς τὸ μέλλον ὑπάτων, Πλάγκου μὲν ὁ ἀδελφὸς Πλῶτος, Ἀσινίου δὲ ὁ πενθερὸς Κόϊντος, καὶ οὐ κατ' ἀξίωσιν ἄρα μόνην οἵδε τῶν ἄλλων προὔκειντο μᾶλλον, ἢ ἐς θάμβος καὶ δυσελπιστίαν μηδένα ῥύσεσθαί τινα προσδοκᾶν. ἦν δὲ καὶ Θωράνιος ἐν τοῖς προγεγραμμένοις λεγόμενος ὑπὸ τινῶν ἐπιτροπεῦσαι Καίσαρος. ἅμα δὲ ταῖς προγραφαῖς αἵ τε πύλαι κατείχοντο, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆς πόλεως

pto ſubjuncta ſunt, nemo quenquam recipito, néve celato, néve ablegato, néve pecuniis corrumpito: quiſquis autem vel ſervaſſe, vel adjuviſſe, vel conſcius fuiſſe deprehendetur, eum nos abſque ulla excuſatione veniáque referemus in proſcriptorum numerum. Capita verò occiſorum ad nos referunto, accepturi præmium, vicenaquina M. ſeſtertiûm in ſingula, ſi liber attulerit: ſin ſervus, libertatem & dena M. ſeſtertiûm, & heri ſui jus civitatis. Eadem præmia ſunto & indicibus: nec cujuſquam præmium accipientis nomen inſeretur noſtris commentariis, ne manifeſtum fiat.

Triumviralis proſcriptionis formula.

Hæc fuit triumviralis proſcriptionis formula. Primus autem proſcripſit Lepidus, & primus proſcriptus eſt frater ejus Paulus: ſecundus proſcripſit Antonius, & ſecundus proſcriptus eſt avunculus ejus Luceius, quia hi primi ſententiis ſuis hoſtes eos judicaverant: tertius porro & quartus in alia tabula erant, conſulum deſignatorum neceſſarii, Planci frater Plotius, & Quintus ſocer Aſinii: qui non tam ob dignitatis eminentiam ante alios ſunt poſiti, quàm ad terrorem, nequis ſperaret ſe evaſurum.

Proſcriptorum nomina. *Paulus, Lepidi frater, proſcriptus.* *Luceius, Antonii avunculus, proſcriptus.*

Quin & Toranius inter ceteros proſcriptus eſt, quem ajunt tutorem fuiſſe Cæſaris. Edita proſcriptione continuò portis additæ ſunt cuſtodiæ, obſeſſi & ceteri Urbis 596

Toranius Cæſaris tutor proſcriptus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ri Urbis exitus: eadem diligentia circa portus adhibita, & loca paluſtria cœnoſáque, & quicquid ſuſpectum erat ut latebris commodum, tum centuriones juſſi ſunt ad inquirendum per agros diſcurrere: & hæc eodem momento facta ſunt. Quamobrem intra Urbem & extra multi repentè opprimebantur per varia mortis genera, à mercenariis capita detruncabantur ad oſtentationem: paſsímque fuga erat virorum paulo antè illuſtrium, tunc in deformem habitum mutatorum: nam pars mergebantur in puteos, pars in cloacas impuriſſimas: quidam in fumaria vel ſummas ſub tegulas refugi ſedebant cum ſilentio maximo. Timebant enim ſibi quidam non tam à percuſſoribus, quàm ab infenſis uxoribus: alii à parum piis liberis, alii à libertis & mancipiis: item creditores à debitoribus, vicini à vicinis, contiguos agros appetentibus. Quicquid enim lividum ac ſuppuratum odiis antea fuerat, tunc ſemel erumpebat per ſummum ſcelus, magna fortunæ inconſtantia, dum ex ampliſſimo ordine viri conſulares, prætorii, tribunitii, vel hujuſmodi honorum candidati, ad pedes ſuorum ſervorum advolvuntur cum lamentis ſupplices, & famulis appellatione ſervatoris ac domini adulantur. Sed nihil erat miſerabilius, quàm quòd ne quidem tam demiſſis precibus impetrabant miſericordiam. Nec aberat ulla calamitatis ſpecies, ſecus ac in ſeditionibus & hoſtili victoria. Nec enim

Calamitatis horrendæ ſpecies, Romæ.

Domini ſupplices ad famulorum pedes.

ἔξοδοί τε καὶ λιμένες, ἢ ἕλη καὶ τέλματα, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐς φυγὴν ὕποπτον ἦν, ἢ ἐς λαθραίους καταφυγάς· τήν τε χώραν ἐπετέτραπτο τοῖς λοχαγοῖς ἐρευνᾶν περιθέουσι· καὶ ἐγίγνετο πάντα ὁμοῦ. εὐθὺς οὖν ἦν ἀνά τε τὴν χώραν καὶ ἀνὰ τὴν πόλιν, ὡς ἕκαστός πῃ συνελαμβάνετο, ἀνδρολήψια αἰφνίδια πολλὰ καὶ τρόποι τῶν φόνων ποικίλοι, τῶν τε κεφαλῶν ἀποτομαὶ τοῦ μισθοῦ χάριν ἐς ἐπίδειξιν, φυγαί τε ἀπρεπεῖς καὶ σχήματα ἄτοπα ἐκ τοῦ πρὶν περιφανοῦς. κατέδυνον γὰρ οἱ μὲν ἐς φρέατα, οἱ δὲ ἐς τὰς ὑπονόμους τάφρους ἐπὶ τὰ ἀκάθαρτα, οἱ δ' ἐς καπνώδεις ὑπωροφίας, ἢ τῶν τεγῶν ταῖς κεραμίσι βυομέναις ὑπεκάθηντο μετὰ σιγῆς βαθυτάτης. ἐδεδοίκεσαν γὰρ οὐχ ἧσσον τῶν σφαγέων οἱ μὲν γυναῖκας ἢ παῖδας οὐκ εὐμενῶς σφίσιν ἔχοντας, οἱ δὲ ἐξελευθέρους τε καὶ θεράποντας, οἱ δὲ καὶ δανεισμάτων χρήστας, ἢ χωρίων γείτονας ἐπιθυμίᾳ τῶν χωρίων. ἐπανάστασις γὰρ δὴ πάντων, ὅσα τέως ὕπουλα ἦν, ἀθρόα τε ἐγίγνετο καὶ ἀθέμιστος μεταβολὴ βουλευτῶν ἀνδρῶν, ὑπάτων, ἢ στρατηγῶν, ἢ δημάρχων ἐπὶ τάσδε τὰς ἀρχὰς μετιόντων, ἢ ἐν αὐταῖς γεγονότων, ἐς πόδας ἰδίου θεράποντος ῥιπτουμένων σὺν ὀλοφύρσεσι, καὶ σωτῆρα καὶ κύριον τὸν οἰκέτην τιθεμένων· οἴκτιστοι δὲ ἦσαν, ὅτε καὶ ταῦτα ὑποστάντες οὐκ ἐλεηθεῖεν. ἰδέα τε πᾶσα κακῶν ἦν, οὐχ ὡς ἐν στάσεσιν ἢ πολέμου καταλήψεσιν· οὐ γὰρ ὡς ἐν ἐκείνοις τὸν μὲν ἀντιστασιώτην ἢ πολέμιον ἐδεδοίκεσαν, τοῖς δ' οἰκείοις σφᾶς ἐπέ-

τρεπον,

ρεπον, ἀλλὰ καὶ τούσδε τῶν σφαγέων μᾶλλον ἐδεδοίκεσαν, οὐδὲν μὲν αὐτοὺς ὡς ἐν πολέμῳ καὶ στάσει δεδιότας, σφίσι δὲ αὐτίκα γιγνομένους ἐξ οἰκείων πολεμίους, ἢ δι' ὕπουλον ἔχθραν, ἢ ὑπὸ τῶν ἐπικεκηρυγμένων σφίσι γερῶν, ἢ διὰ τὸν ἐν ταῖς οἰκίαις χρυσόν τε καὶ ἄργυρον· ἄπιστος γὰρ δὴ διὰ ταῦτα ἀθρόως ἕκαστος ἐς τὸν οἰκεῖον ἐγίγνετο, καὶ τὸ σφέτερον κέρδος τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐλέου προυτίθει· ὁ δὲ πιστὸς ἢ εὔνους ἐδεδίει βοηθεῖν, ἢ κρύπτειν, ἢ συνειδέναι δι' ὠμότητα τῶν ἐπιτιμίων· ἔς τε τὸ ἔμπαλιν αὐτοῖς τοῦ προτέρου τῶν ἑπτακαίδεκα ἀνδρῶν δέους περιέστη. τότε μὲν γὰρ οὐ προγραφέντος οὐδενός, ἀλλὰ τινῶν ἄφνω συλλαμβανομένων πάντες ἐδεδοίκεσαν ὅμοια, καὶ συνήσπιζον ἀλλήλοις. ἐπὶ δὲ ταῖς προγραφαῖς, οἱ μὲν αὐτίκα πᾶσιν ἔκδοτοι γεγένηντο, οἱ δὲ ἐν ἀμερίμνῳ περὶ σφῶν καὶ ἐπὶ κέρδει γενόμενοι, τοὺς ἄλλους ἐπὶ μισθῷ τοῖς σφαγεῦσιν ἐξεκυνηγέτουν. ὁ δὲ λοιπὸς ὅμιλος, οἱ μὲν τὰς οἰκίας τῶν ἀναιρουμένων διήρπαζον, καὶ τὸ κέρδος αὐτοὺς ἀπὸ τῆς συναινέσεως τῶν παρόντων κακῶν ἐψυχαγώγει· οἱ δὲ ἐμφρονέστεροι καὶ ἐπιεικεῖς ἐτεθήπεσαν ὑπὸ ἐκπλήξεως, καὶ ἦν αὐτοῖς παραλογώτερον, ὅτε μάλιστα ἐνθυμηθεῖεν, ὅτι τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ἐλυμήναντο στάσεις, καὶ περιέσωσαν ὁμόνοιαι, τὴν δὲ καὶ αἱ στάσεις τῶν ἀρχόντων προαπώλεσαν, καὶ ἡ ὁμόνοια τοιάδε ἐρ-

ut illic adverſarii hoſtéſve timebantur, in domeſticis fiducia repoſita, ſed hi multo magis quàm percuſſores erant formidini: qui de ſeipſis præter bellorum ſeditionúmve morem ſecuri, hoſtes ſubitò reddebantur ex familiaribus, aut propter diſſimulatum odium, aut ſpe oſtentati publicè præmii, aut quòd inhiarent auro argentóque recondito in ædibus: his enim de cauſis nihil cuiquam fidum domi ſupererat, lucri a- 597
viditate præponderante pietatem domeſticam. Quòd ſi quis in fide permanebat atque benevolentia debita, nec opem ferre audebat, nec celare periclitantem, nec diſſimulare conſcientiam: tantum metum omnibus injecerat comminatio crudeliſſima, erátque res longè diverſa à ſuperiore XVII damnatorum virorum periculo: tunc enim nemine proſcripto, aliquot repentè comprehenſis, omnes metu ſimilis caſus protegebant ſe invicem. Evulgatis autem proſcriptionis tabulis, proſcripti mox omni ope deſtituti ſunt: reliqui ſecuri de ſua ſalute, & lucris intenti, ſeu venatici canes, mercenariam operam præſtabant veſtigandis quos ad necem objicerent. Reliqua turba diripiebat ædes interemptorum, & præſenti lucro ſolabatur calamitatem publicam. Qui verò prudentiores & moderatiores erant, attoniti ſtupebant admiratione rei tam abſurdæ: quòd aliæ civitates ſeditione civium afflictæ, mox eorundem concordia ſervatæ ſint: hæc verò per diſſenſionem civium jam antè afflicta, tunc per

Domeſtici proſcriptorum tam formidandi quàm percuſſores immiſſi.

eorum conſpirationem pateretur talia. Cadebant autem alii repugnantes, indefenſi alii, quòd putarent eam injuriam aliunde profectam: quidam ſeipſi vel fame confecerunt vel laqueo, alii de tecto ſe præcipitarunt, aut in aquam conjecerunt ignémve: dum aut percuſſores immiſſos fugiunt, aut vocati cunctantur. Nonnulli è latebris protracti, dum aut vi aut pretio conantur evadere, interdum etiam præter triumvirorum mentem, per errorem, aut inimicorum malevolentia perierunt. Et ſic non proſcripti cadaver dignoſcebatur à ceteris quando non erat truncatum: proſcriptorum enim in foro capita proponebantur pro roſtris, ubi rependebatur pro eis præmium. Ediverſo non minor extitit virtus uxorum, liberorum, fratrum, famulorum ad conſervandam periclitantium ſalutem multa comminiſcentium, & cum ſuis interdum commorientium, quoties cœpta non ſuccederent: nec defuerunt qui ſe jugularent ſupra cæſorum cadavera. Ex his verò qui evaſêre, aliquot naufragio perierunt, nihil ſe remittente infortunio: alii ad lætiora tempora præter opinionem ſervati pervenerunt ad urbanos magiſtratus poſtea, & cum imperio præpoſiti exercitibus triumphaverunt etiam: tantum miraculorum attulerunt illa tempora. Et ea contigerunt non in vulgari aliqua civitate, nec in regia parva ac invalida: ſed potentiſſimam tot terra maríque gentium dominam Deus percu-

Uxorum, liberorum, fratrum, & famulorum fides erga proſcriptos.

598

γάζεται. ἔθνησκον δὲ οἱ μὲν ἀμυν
μενοι τοὺς ἀναιροῦντας, οἱ δ' οὐ
ἀμυνόμενοι, ὡς οὐχ ὑπὸ τῶνδε ἀ
δικούμενοι, εἰσὶ δ' οἳ καὶ σφᾶς αὐ
τοὺς λιμῷ τε ἑκουσίῳ δαπανῶντες
καὶ βρόχοις χρώμενοι, καὶ τὰ σώμα
τα καταποντοῦντες, ἢ ῥιπτοῦντ
ἀπὸ τῶν τεγῶν, ἢ ἐς πῦρ ἐναλλόμε
νοι, ἢ τοῖς σφαγεῦσιν ὑπέχοντες
ἢ καὶ μεταπεμπόμενοι βραδύνοντε
ἕτεροι δὲ κρυπτόμενοι, καὶ λιπα
ροῦντες ἀπρεπῶς, ἢ διωθούμενοι τ
κακὸν ἢ ὠνούμενοι, οἱ δὲ καὶ παρὰ
γνώμην τῶν τριῶν ἀνδρῶν ὑπ' ἀ
γνοίας ἢ κατ' ἐπιβουλὴν ἀπώλλυ
το· καὶ δῆλος ἦν ὁ μὴ προγραφε
νέκυς, ὅτε οἱ προσκέοιτο ἡ κεφαλ
τῶν γὰρ δὴ προγεγραμμένων ἐν ἀγο
ρᾷ προυτίθεντο παρὰ τοῖς βήμα
σιν, ἔνθα ἔδει κομίσαντας ἀντιλα
βεῖν τὰ ἀγαθά. ἴση δ' ἦν ἑτέρω
σπουδὴ καὶ ἀρετὴ γυναικῶν τε κα
παιδίων καὶ ἀδελφῶν καὶ θεραπόντω
περισωζόντων τε καὶ συμμηχανωμέ
νων πολλά, καὶ συναποθνησκόντων
ὅτε μὴ τύχοιεν ὧν ἐπενόουν, οἱ δ
καὶ ἐπανῄρουν σφᾶς ἀνῃρημένοις. τῶ
δὲ ἐκφυγόντων οἱ μὲν ὑπὸ ναυα
γίων ἀπώλλυντο, ἐς πάντα σφίσ
τῆς τύχης ἐπιβαρούσης, οἱ δὲ ἐπαν
ήχθησαν ἐκ παραλόγων ἐπί τε ἀρ
χὰς τῆς πόλεως καὶ στρατηγίας πολέ
μων καὶ θριάμβους· οὕτως ὁ καιρὸς
ἦν ἐκεῖνος ἐπίδειξις παραδοξολο
γίας· καὶ τάδε ἐγίγνετο οὐκ ἐν ἰ
διώτιδι πόλει, οὐδὲ ἐν ἀσθενεῖ καὶ
σμικρῷ βασιλείῳ, ἀλλὰ τὴν δυνα
τωτάτην, καὶ τοσούτων ἐθνῶν καὶ θα
λάσσης ἡγεμονίδα διέσειεν ὁ θεὸς, ἐκ

πολλοῦ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

-πολλοῦ ἄρα ἐς τὴν νῦν καθιστάμε-
-νος εὐταξίαν. ἐγένετο μὲν οὖν τοιά-
-δε ἕτερα ἐν αὐτῇ κατά τε Σύλλαν,
-καὶ ἔτι πρὸ ἐκείνου Γάϊον Μάριον,
-ν ὁμοίως τὰ γνωριμώτατα τῶν κα-
-κῶν ἐν τοῖς περὶ ἐκείνων ἀνελεξά-
-μην· καὶ προσῆν ἐκείνοις ἀταφία.
-ταῦτα δὲ ἀξιώσει τε τῶν τριῶν ἀν-
-δρῶν, καὶ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν μάλιστα
-ἀρετῇ καὶ τύχῃ τὴν ἀρχὴν συστησα-
-μένου τε ἐς ἕδραν ἀσφαλῆ, καὶ γέ-
-νος καὶ ὄνομα τὸ νῦν ἄρχον ἀφ' ἑ-
-αυτοῦ καταλιπόντος, ἐπιφανέστε-
-ρα, ὧν τὰ λαμπρὰ καὶ τὰ χείρω
-γενόμενα, ἐν μνήμῃ τε μᾶλλον ὄν-
-τα, ὅτι καὶ τελευταῖα γέγονεν, ἐπ-
-ελεύσομαι νῦν οὐ πάντα· οὐ γὰρ
-ἀξιαφήγητον ἀναίρεσις ἁπλῆ καὶ φυ-
-γή, ἢ τῶν τριῶν ἀνδρῶν τι συγγινόν-
-των, ὕστερον ἐπάνοδος, ἢ ἐπανελ-
-θόντων ἀφανὴς καταβίωσις, ἀλλ'
-ὅσα παραλογώτατα ὄντα μάλιστα
-ἂν ἐκπλήξειε καὶ πιστεύειν ποιήσειε
-τοῖς προλελεγμένοις· πολλὰ δέ ἐστι,
-καὶ πολλοὶ Ῥωμαίων ἐν πολλοῖς βι-
-βλίοις αὐτὰ συνέγραψαν ἐφ' ἑαυ-
-τῶν, ὀλίγα δὲ ἐγὼ καθ' ἑκάστην ἰ-
-δέαν ἐς πίστιν ἑκάστης, καὶ ἐς εὐδαι-
-μόνισμα τῶν νῦν παρόντων ἐπὶ κεφα-
-λαίου τὸ μῆκος ἀναγράψω.

Ἤρξατο μὲν δὴ τὸ κακὸν ἐκ συν-
-τυχίας ἀπὸ τῶν ἐν ἀρχαῖς ἔτι ὄντων,
-καὶ πρῶτος ἀνῃρέθη δημάρχων Σα-
-λούϊος· ἱερὰ δέ ἐστιν ἡ ἀρχὴ καὶ ἄ-
-συλος ἐκ τῶν νόμων, καὶ τὰ μέγιστα
-ἴσχυεν ὡς καὶ τῶν ὑπάτων τινὰς ἐς
-τὰς φυλακὰς ἐμβαλεῖν· καὶ ἦν ὅδε
-ὁ δήμαρχος ὁ τὸν Ἀντώνιον ἐν μὲν
-ἀρχῇ κεκωλυκὼς εἶναι πολέμιον, ὕ-

lit, per diutinas ambages eam adducens ad præſentem ornatum atque ordinem: quamvis & ſuperiore ſeculo iiſdem malis laboratum eſt ſub Sylla, & ante illum ſub Mario: quorum notiſſima facinora in eorum mentione recenſuimus, quando etiam jactura ſepulchri acceſſit ad cetera. Hæc autem propter triumvirorum dignitatem ſunt magis inſignia, præſertim propter unius eorum virtutem fortunæ conjunctam, qui imperium ſolido fundamento firmatum cum ſuo nomine reliquit poſteris: quæ ut ſunt magis aut minus illuſtria, eo faciliora memoratu quòd ſint noviſſima, percurram, non tamen omnia: non enim digna videtur narratione ſimplex cædes aut fuga, aut triumviris aliquantò poſt ignoſcentibus quorundam reditus, & vita deinde in obſcuro acta: ſed quæ maximè miraculo futura ſint, fidem factura lectori eorum quæ jam diximus. Sunt autem multa & à multis Romanis ſcriptoribus ſeorſim comprehenſa multis commentariis: ego verò pauca per ſingulas ſpecies decerpam, quo narratio fiat credibilior, & quo magis eluceat præſentis ætatis felicitas: ídque compendio faciam.

Prima ſævitia fortuitò in magiſtratus effuſa eſt, ante omnes cæſo tribuno plebis Salvio. Eſt autem is magiſtratus ſacroſanctus priſcis legibus, & tantæ poteſtatis, ut coſſ. aliquot in carcerem miſerit. Hic tribunus primùm quidem interceſſerat, quominus hoſtis judicaretur Antonius,

Tribuni plebis poteſtas & ſanctitas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

nius, ſed poſtea Ciceronem in omnibus rebus juverat. Cognita autem triumvirorum conſpiratione & ad Urbem feſtinatione,
599 convivium domeſticis præbuit, quaſi non diu cum illis convicturus: quumque irrupiſſent armati in triclinium, aſſurgentibus omnibus metu perculſis, centurio juſſit ceteros quietos diſcumbere, Salvium ita ut erat capillis correptum ſuper menſam protraxit quantum opus erat, atque ita præciſo capite domeſticos juſſit ſilere & loco manere, ita ut erant, immotos, ne excitato tumultu paterentur ſimilia: illi etiam poſt centurionis abitum attoniti, ſine voce in multam noctem accubuerunt cum trunco tribuni corpore.

Salvii tr. pl. interitus.

Poſt hunc occiſus eſt prætor Minucius in foro, in ipſis comitiis, qui ut audivit ſe peti ab armatis, proſiliit, & diſcurrens ac latebras quærens, mutata veſte in quandam officinam ſe proripuit, dimiſſis apparitoribus cum inſigniis: qui dum præ pietate cunctantur, imprudentes fecerunt ut facilius inveniretur prætor à percuſſoribus.

Prætoris Minucii interitus.

Alterum prætorem Annalem, dum unà cum filio quæſturæ candidato ambit ſuffragia, amicorum cohors & lictores deſeruerunt, ubi didicerunt & hujus nomen aſcriptum in tabulis. Is ad quendam ſuum clientem fuga delatus, cui parvum ac vile tectum erat in ſuburbio, contemnendum modis omnibus, latebat in tuto: donec ipſius filius

Annalis prætoris interitus.

στερον δὲ συμπεπραχὼς ἐς πάντα Κι-
κέρωνι· πυθόμενος δὲ τῶν τριῶν ἀν-
δρῶν τῆς τε συμφρονήσεως καὶ τῆς
ἐς τὴν πόλιν ἐπείξεως, τοὺς οἰκείους
εἱστία, ὡς οὐ πολλάκις αὐτοῖς
τι συνεσόμενος, ἐσδραμόντων δ'
ἐς τὸ συμπόσιον τῶν ὁπλιτῶν, οἱ
ἐξανίσταντο σὺν θορύβῳ καὶ δέει,
δὲ τῶν ὁπλιτῶν λοχαγὸς ἐκέλευ-
ἠρεμεῖν κατακλιθέντας, τὸν δὲ Σα-
λούϊον, ὡς εἶχε τῆς κόμης ἐπισπάσα-
ὑπὲρ τὴν τράπεζαν ἐς ὅσον ἐχρῆζε
τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμε, καὶ τοῖς ἔνδ-
αὖθις ἐκέλευεν ἀτρεμεῖν ὡς ἔχου-
σι, μὴ θορύβου γενομένου πάθοι-
ὅμοια· οἱ μὲν δὴ καὶ οἰχομένου τοῦ λο-
χαγοῦ τεθηπότες, ἄναυδοι μέχρι
βαθυτάτης νυκτὸς τῷ λοιπῷ τοῦ δη-
μάρχου σώματι συγκατέκειντο
δεύτερος δ' ἀνὴρ ἔθνησκε στρατη-
γὸς Μινούκιος, ἀρχαιρεσιάζων ἐ-
ἐν ἀγορᾷ, πυθόμενος δὲ ἐπιέναι
τοὺς ὁπλίτας, ἀνεπήδησε, καὶ περι-
θέων ἔτι καὶ ἐννοούμενος ὅποι δια-
λάθοι, τὴν ἐσθῆτα ἐνήλλασσεν
ἔς τι τῶν ἐργαστηρίων ἐσδραμὼν
τοὺς ὑπηρέτας καὶ τὰ σημεῖα ἀπο-
πέμψας· οἱ δὲ αἰδοῖ καὶ ἐλέῳ πα-
ραμένοντες, εὐμαρέστερον ἄκοντε-
ἐποίησαν τοῖς σφαγεῦσι τὸν στρατη-
γὸν εὑρεῖν. Ἄνναλιν ἕτερον στρατη-
γὸν τῷ παιδὶ μετιόντι ταμιείαν
συμπεριθέοντα, καὶ τοὺς ψηφιουμέ-
νους παρακαλοῦντα, οἵ τε συνόν-
τες φίλοι, καὶ οἱ τὰ σημεῖα τῆς ἀρ-
χῆς φέροντες ἀπεδίδρασκον, πυθό-
μενοι προσγεγράφθαι τοῖς πίναξι
τὸν Ἄνναλιν· ὁ δὲ ἐς πελάτην ἑαυ-
τοῦ τινὰ φυγών, ᾧ βραχὺ καὶ εὐ-
τελὲς ἦν τέγος ἐν προαστείῳ, καὶ
διὰ πάντα εὐκαταφρόνητον, ἐκρύ-
πτετο ἀσφαλῶς, μέχρι τοὺς σφα-
γέας

ας ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν φυγὴν ἐς τὸν
λάτην ὑποτοπήσας, ὡδήγησεν ὑπὸ
τέγος, καὶ παρὰ τῶν τριῶν ἀνδρῶν
ήν τε οὐσίαν ἔλαβε τοῦ πατρὸς, καὶ
ἀγορανομίαν ᾑρέθη. ἀναλύοντα δὲ
ὑτὸν ἐκ μέθης στρατιῶταί τινες προσ-
γνόντες, ἔκτειναν, οἱ καὶ τὸν πα-
ρα ἀνῃρήκεσαν. Θουράνιος δὲ οὐ
ρατηγῶν μὲν ἔτι, ἀλλ' ἐστρατηγη-
ὼς, πατὴρ δὲ νεανίου τὰ μὲν ἄλλα
κολάστου, δυναστεύοντος δὲ παρ'
ντωνίῳ, τοὺς λοχαγοὺς ἠξίου τὴν
φαγὴν ἐπισχεῖν οἱ πρὸς ὀλίγον, ἕ-
ς αὐτὸν ὁ υἱὸς αἰτήσαιτο παρ' Ἀν-
τωνίου, οἱ δ' ἐπιγελάσαντες, ᾜ-
τησεν, εἶπον, ἀλλ' ἐπὶ θάτερα. καὶ
νοήσας ὁ πρεσβύτης, ἕτερον αὐτίκα
ραχύτατον ᾔτει διάστημα, μέχρι
τὴν θυγατέρα ἴδοι· ἰδὼν δὲ ἐκέλευε
ὴ μεταλαχεῖν τῶν πατρῴων, μὴ κα-
εἰνην ὁ ἀδελφὸς αἰτήσαιτο παρὰ
Ἀντωνίου· συνέβη δὲ καὶ τῇδε τὴν
σίαν εἰς αἰσχρὰ δαπανήσαι, καὶ κλο-
ῆς ἁλόντι φυγεῖν ἐκ καταδίκης.
Κικέρων δὲ, ὃς μετὰ Γάϊον Καίσα-
α ἴσχυσεν, ὅσην γένοιτο ἂν δημα-
ωγοῦ μοναρχία, κατέγνωστο μὲν ἅ-
α τῷ παιδὶ καὶ τῷ ἀδελφῷ καὶ τῷ
παιδὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ πᾶσιν οἰκείοις
ε καὶ στασιώταις καὶ φίλοις· φυγὼν δὲ
πὶ σκάφους, οὐκ ἔφερε τὴν ἀηδίαν
τοῦ κλύδωνος, ἀλλὰ εἰς ἴδιον χω-
ρίον, ὃ καθ' ἱστορίαν τοῦδε τοῦ πά-
θους εἶδον, ἀμφὶ Καπύην πόλιν τῆς
Ἰταλίας καταχθεὶς, ἠρέμει. πλη-
σιαζόντων δὲ τῶν ἐρευνωμένων (τοῦτον
γὰρ δὴ φιλοτιμότατα πάντων Ἀν-
τώνιός τε ἐζήτει, καὶ Ἀντωνίῳ πάν-
τες) εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ κόρα-
κες ἐσπτάντες ἔκλαζον, ἐπεγείροντες
ἀπὸ τοῦ ὕπνου, καὶ τὸ ἱμάτιον ἀπέσυρον
ἀπὸ τοῦ σώματος, ἕως οἱ θεράποντες σημηνάμενοι τὸ γιγνόμενον, εἶναι

rem ſuſpicatus, percuſſores ſub id tectum duxit, & à triumviris paterna bona ædilitatémque accepit: quem à compotatione redeuntem ebrium, exorta rixa, iidem milites occiderunt, qui patrem antè occiderant. At Toranius, non quidem prætor, ſed prætorius, pater adoleſcentis alioquin perditi, qui tamen multum poſſet apud Antonium, centuriones orabat tantiſper cædem differrent, dum ſe filius ab Antonio peteret. Illi ridentes, petiit, inquiunt, ſed in contrarium. Id ubi intellexit ſenex, iterum breviſſimum ſpatium petiit, donec videret filiam: quam viſam juſſit non adire paternorum bonorum hæreditatem, ne 600
& illius mortem frater impetraret ab Antonio. Hujus quoque is fuit exitus, ut turpiter profuſo patrimonio, furti damnatus ſolum verteret. Cicero autem, qui poſt Cæſaris mortem regnavit in concionibus, proſcriptus eſt cum filio, fratre filio fratris, & ſuæ factionis amicis omnibus: qúmque in navicula fugeret, jactationem ferre non potuit, ſed in villam ſuam, quam mihi libuit ob hujus caſus memoriam viſere, prope Capuam delatus quieſcebat. Et quum propinquarent qui eum quærebant (nam hunc præ ceteris Antoniani ſumma cura perquirebant) in cubiculum ejus involantes corvi crocitatu ſomnum rumpebant: & ſtragulam ei detrahebant, donec

Per filium proditur.

Filii proditoris interitus.

Toranii interitus.

Filii in Toranium impietas.

Turpis exitus.

Cicero fugiens in navicula jactationem maris ferre non poteſt.

Omina Ciceroni oblata.

ſervi moti prodigio, impoſitum lecticæ rurſum deferrent ad mare per devia ſylvæ denſiſſimæ. Multis verò paſſim diſcurrentibus & percunctantibus nuncubi viſus eſſet Cicero, alii miſerati hominem reſpondebant eum ſoluta navi jam ferri per mare: unus ſutor cliens Clodii quondam infenſiſſimi Ciceroni, callem indicavit Lænati centurioni comitato paucis militibus: qui mox accurrit, & videns à multo pluribus eum ſtipari ad propugnandum paratis, ſtratagemate uſus exclamavit, Properate centuriones qui à tergo eſtis: tum ſervi quaſi futuri mox impares, metu ſunt cohibiti. Lænas, quamvis quondam Ciceronis patrocinio cauſam vicerat, attractum è lectica ejus caput, repetito ter ictu præſecuit magis quàm abſcidit, ob imperitiam. manum quoque abſcidit, qua contra Antonium tanquam tyrannum orationes ſcripſerat, & ad imitationem Demoſthenis Philippicas intitulaverat. Móxque & terra per veredarios & & mari per dromones Antonio res lætiſſima certatim nuntiata eſt: deinde Lænas in foro ſedenti pro tribunali è longinquo caput cum manu oſtentavit quatiens. Ille ſupra modum gaviſus, centurionem coronavit, & præmium decuplum addidit, quaſi ob maximum inimicum ſublatum & omnium infenſiſſimum. Caput ejus cum manu pro roſtris diu pependit, ubi prius concio

Ciceronis interitus.

Lænas, cujus olim patrocinio cauſam vicerat, eum interficit.

601

Contumeliæ Ciceroni poſt necem factæ.

σύμβολον ἐκ τοῦ θεῶν, ἐς φορεῖον ἰ
θέμενοι τὸν Κικέρωνα, αὖθις ἐπὶ
θάλασσαν ἦγον, διὰ λόχμης β
θείας λανθάνοντες· πολλῶν δὲ ἀ
μέρη διαθεόντων τε καὶ πυνθανομ
νων, εἴ που Κικέρων ὀφθείη, οἱ
ἄλλοι ἐπ' εὐνοίᾳ καὶ ἐλέῳ πλεῖν ἀ
τὸν ἐξαναχθέντα ἔλεγον ἤδη· σκ
τοτόμος δὲ πελάτης Κλωδίου π
κροτάτου τῷ Κικέρωνι ἐχθροῦ γεγ
νότος, Λαίνᾳ τῷ λοχαγῷ σὺν
λίγοις ὄντι τὴν ἀτραπὸν ἔδειξεν·
δὲ ἐπέδραμέ τε, καὶ θεράποντας ἰδ
πολὺ πλείους τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὁ
μῶντας ἐς ἄμυναν, στρατηγικῶς μ
,, λα ἀνεβόησεν, Ἐσέλθετε ὦ
,, τὸ χωρίον οἱ περὶ οὐρὰν λοχαγ
τότε γὰρ οἱ μὲν θεράποντες ὡς ἐλα
σομένων πλεόνων, κατεπλάγησα
ὁ δὲ Λαίνας καὶ δίκην τινὰ διὰ τ
Κικέρωνός ποτε κατωρθωκὼς, ἐκ
φορείου τὴν κεφαλὴν ἐπισπάσα
ἀπέτεμνεν, ἐς τρὶς ἐπιπλήσσων
ἐκδιαπρίζων ὑπὸ ἀπειρίας· ἀπ
τεμε δὲ καὶ τὴν χεῖρα, ᾗ τοὺς κ
Ἀντωνίου λόγους οἷα τυράννου συγ
γράφων, ἐς μίμημα τοῦ Δημοσθένους
Φιλιππικοὺς ἐπέγραφεν. ἔθεον δὲ
μὲν ἐπὶ ἵππων, οἱ δὲ ἐπὶ νεῶν αὐτίκα
τὸ εὐαγγέλιον Ἀντωνίῳ διαφέρο
τες· καὶ ὁ Λαίνας ἐν ἀγορᾷ προκα
θημένῳ, τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρ
μακρόθεν ἀνέσειεν ἐπιδεικνύς. Ὁ
ἥσθη τε μάλιστα καὶ τὸν λοχαγὸν ἐστε
φάνωσε, καὶ πλέοσι τῶν ἄθλων ἐδω
ρήσατο, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάσιν
Ἀττικῶν δραχμῶν, ὡς μέγιστον δ
τόνδε πάντων ἐχθρῶν καὶ πολεμιώτα
τόν οἱ γενόμενον ἀνελόντι. ἡ κεφαλὴ
δὲ Κικέρωνος καὶ ἡ χεὶρ ἐν ἀγορᾷ ἐ
βήματος ἀπεκρέμαντο ἐπὶ πλεῖ

στον

ἔνθα πρότερον ὁ Κικέρων ἐδημηγόρει, καὶ πλείους ὀψόμενοι συνέθεον ἢ ἠκροώμενοι. λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς σιτήσεως ὁ Ἀντώνιος τὴν κεφαλὴν τοῦ Κικέρωνος θεᾶσθαι πρὸ τῆς τραπέζης, μέχρι κόρον ἔσχε τῆς θέας τοῦ κακοῦ. ὧδε μὲν δὴ Κικέρων, ἐπί τε λόγοις ἀοίδιμος ἐς ἔτι νῦν ἀνήρ, καὶ ὅτε ἦρχε τὴν ὕπατον ἀρχὴν, ἐς τὰ μέγιστα τῇ πατρίδι γεγονὼς χρήσιμος, ἀνῄρητο· καὶ ἀνῃρημένος ἐνυβρίζετο. ὁ δὲ παῖς ἐς τὴν Ἑλλάδα προαπέσταλτο ἐς Βροῦτον. Κόιντος δὲ ὁ τοῦ Κικέρωνος ἀδελφὸς ἅμα τῷ παιδὶ καταληφθεὶς, ἐδεῖτο τῶν σφαγέων πρὸ τοῦ παιδὸς αὐτὸν ἀνελεῖν, τὰ δὲ ἐναντία καὶ τοῦ παιδὸς δεόμενος, οἱ σφαγεῖς ἔφασαν ἀμφοτέροις διαιτήσειν, καὶ διαλαβόντες ἕτερον ἕτεροι κατὰ σύνθημα ἀνεῖλον ὁμοῦ.

Ἰγνάτιοι δὲ πατὴρ καὶ υἱὸς συμπλακέντες ἀλλήλοις, διὰ μιᾶς πληγῆς ἀπέθανον, καὶ αὐτῶν αἱ κεφαλαὶ μὲν ἀπετέτμηντο, τὰ δὲ λοιπὰ σώματα ἔτι συνεπέπλεκτο. Βάλβος τὸν υἱὸν, ἵνα μὴ βαδίζοντες ὁμοῦ φανεροὶ γένοιντο, προὔπεμψεν φυγὴν ἐπὶ θάλασσαν, καὶ μετ' ὀλίγον εἵπετο ἐκ διαστήματος· ἐξαγγείλαντος δέ τινος, εἴτε ἐξ ἐπιβουλῆς, εἴθ' ὑπ' ἀγνοίας τὸν υἱὸν συνειλῆφθαι, ἐπανῆλθε, καὶ τοὺς σφαγέας μετεπέμψατο· συνέβη δὲ τὸν παῖδα ἀπολέσθαι ναυαγίῳ· οὕτω ταῖς τότε συμφοραῖς καὶ τὸ δαιμόνιον ἐπέκειτο. Ἀρρούντιος τὸν υἱὸν οὐχ ὑφιστάμενον φεύγειν χωρὶς αὐτοῦ, μόλις ἔπεισεν ὡς νέον περισώζειν ἑαυτόν· καὶ τόνδε μὲν ἡ μήτηρ ἐπὶ τὰς πύλας προὔπεμψε, καὶ ὑπέστρεψεν ἵνα ἀνῃρημένον τὸν ἄνδρα

nari ſolitus: majórque tunc ad ſpectandum quàm prius ad audiendum concurſus fuit. Fertur etiam in triclinio Antonius id caput ad ſatietatem ſpectaſſe menſæ impoſitum. Ad hunc modum Cicero, vir eloquentiæ nomine nunc quoque laudatiſſimus de patriáq; ſua conſul optimè meritus, & occiſus, & poſt necem contumeliis affectus eſt. Filius jam ad Brutum evaſerat in Græciam. Quintus verò, frater oratoris, comprehenſus unà cum ſuo filio, armatos orabat ut ſe prius occiderent quàm filium: at filius ſupplex rogabat contrarium. Percuſſores polliciti ſatisfacturos ſe amborum precibus, ſeorſum utrumq; aggreſſi eodem momento necaverunt ex compoſito.

Ciceronis laudes.

Quinti Ciceronis fratris, & filii mors notatu digna.

Itidem Egnatii pater filiúſque in complexu hærentes uno ictu ceciderunt, præciſis amborum ſimul cervicibus: & ademptis quoque capitibus trunci ſe complectebantur mutuò. Balbus filium, quo magis ſeparati fallerent, præmiſſum ad mare ut fugeret, paulò poſt ex intervallo ſecutus eſt, quúmque à quodam ſive dolo, ſive per errorem audiſſet comprehenſum eſſe filium, reverſus ultro percuſſores accivit: filius naufragio periit. ita tum fortuna quoque calamitates augebat. Aruntius filio non ſuſtinenti abſque ipſo fugere, ægrè perſuaſit ut homo juvenis vellet eſſe ſuperſtes: hunc mater ad portam proſecuta, revertit domum ut interempto marito juſta perſolveret:

Egnatii patris & filii caſus.

Balbi & filii.

Aruntii & filii & uxoris.

veret: aliquanto pòſt ubi didicit periſſe in mari filium inedia, ſibi manus intulit. Hactenus filiorum bonorum atque malorum imagines propoſui.

Ceterùm fratres ſimul proſcripti nomine Ligarii latebant in fumario, donec mancipiis prodentibus alter confeſtim occiſus eſt: alter elapſus, poſtquam fratrem periſſe cognovit, de ponte deſiliit in fluvium: exceptúſque

Servorum perfidia.
Frater fratri ſuperſtes eſſe nolens.

602 à piſcatoribus quaſi caſu non ultro decidiſſet, diu luctatus eſt in flumen ſe ingerens: & quum nihil proficeret illis vincentibus, Non me ſervatis, inquit, ſed voſipſos cum proſcripto perditis: & illis tum quoque ſervare miſerum pergentibus, milites quidam pontis cuſtodes id conſpicati, accurrerunt & obtruncarunt hominem.

Ligarii interitus.

Aliorum fratrum alter præcipitavit ſe in fluvium, cujus corpus ſervus quintam uſque diem quæſitum tandem invenit: & quoniam nondum omnino confuſa erant oris lineamenta, caput abſcidit ut haberet præmium.

Servorum perfidia.

Alter verò frater in latrina deliteſcens ab alio ſervo eſt proditus: percuſſores dedignati eò deſcendere, haſtis confixum extraxerunt, & ita ut erat obtruncarunt, ne abluto quidem capite.

Frater extincto fratri ſuperſtes eſſe nolens.

Alius quum fratrem comprehendi videret, accurrit, neſciens ſe proſcriptum pariter: exclamavítque, Me me prius interficite: tum centurio qui proſcriptionis tabulam ordine noverat, Æquum poſtulas: inquit: nam tuum nomen antequam hujus,

θάψειε· πυθομένη δὲ καὶ τὸν ἐν
ὑπὸ τῆς θαλάσσης διεφθάρθαι λι-
μῷ, διεχρήσατο ἑαυτήν. αἵδε μ
δὴ παίδων ἀγαθῶν καὶ κακῶν εἰ
εἰκόνες.

Ἀδελφοὶ δὲ ὁμοῦ προγραφέντες
οἷς ὄνομα ἦν Λιγάριος, ἐκ-
πτοντο ὑπὸ ἰπνῷ, μέχρι τῶν
ραπόντων αὐτοὺς ἀνευρόντων, ὁ
αὐτίκα ἀνῃρέθη, ὁ δὲ ἀποφυγα
ἐπεὶ τὸν ἀδελφὸν ἔγνω διεφθαρμένον,
ἔρριψεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
γεφύρας ἐς τὸ ῥεῦμα· καὶ αὐτὸν
λιέων περισχόντων, ὡς οὐκ ἐνα
λόμενον ἀλλὰ πεπτωκότα, ἐς πο
μὲν ἐφιλονείκει, καὶ ἑαυτὸν ἐς τὸ ῥεῦμ
ἐώθει. ἡσσώμενος δὲ τῶν ἁλιέων, π
ρεγίγνετο, καὶ Οὐκ ἐμὲ, ἔφη, π
ρασώζετε, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἐμοὶ πρ
γεγραμμένῳ συναπόλλυτε· οἱ δὲ
ὡς αὐτὸν οἰκτείραντες περιέσωζον
μέχρι τινὲς τῶν στρατιωτῶν, οἱ τὴν
γέφυραν ἐτήρουν, ἰδόντες, ἐπέδρα-
μόν τε, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμο
ἑτέρων δὲ ἀδελφῶν ὁ μὲν αὐτὸν ἔρριψ
κατὰ τοῦ ῥεύματος, καὶ θεράπων αὐτοῦ τ
σῶμα ἀνεζήτει, μέχρι πέμπτης ἡ-
μέρας· εὑρὼν δὲ ἔτι γνωρίζεσθαι δυνά-
μενον, τὴν κεφαλὴν διὰ τὸ ἆθλο
ἀπέκοψε. τὸν δὲ ἕτερον ἐν κοπρῶνι
κρυπτόμενον ἕτερος ἐμήνυσε θεράπων,
καὶ οἱ σφαγεῖς εἰσελθεῖν μὲν ἀπηξίω-
σαν, δόρασι δὲ περικεντοῦντες ἐξήγα-
γον, καὶ ὡς εἶχε τὴν κεφαλὴν οὐδὲ ἀπο-
νίψαντες, ἀπέκοψαν. ἕτερος δὲ τοῦ
ἀδελφοῦ συλλαμβανομένου προσδρα-
μὼν, ἀγνοίᾳ τοῦ καὶ αὐτὸς ἅμα ἐκ-
„ είνῳ προγεγράφθαι, Ἐμὲ, ἔφη,
„ κτεῖνε τε πρὸ τούτου· καὶ ὁ λοχα-
„ γὸς ἔχων τὸ ἀκριβὲς ἀναγραπτὸν,
Εἰκότα ἀξιοῖς, ἔφη, σὺ γὰρ πρὸ τού-

τοῦ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

γέγραψαι καὶ εἰπὼν, καὶ τὴν ξιν ἔκτεινεν ἄμφω. ταῦτα μὲν δὴ ἀδελφῶν δείγματα.

Λιγάριον δὲ ἡ γυνὴ κρύπτουσα, εν ἐς τὸ ἀπόρρητον ἐπηγάγετο θεράπαιναν, προδοθεῖσα δὲ ὑπ' αὐ, εἵπετο τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀνδρὸς φερομένῃ, βοῶσα, Ἐγὼ τοῦτον ὑπεδεξάμην, τὰ δ' ὅμοια τοῖς ὑποδεξαμένοις ἐστὶν ἐπιτίμια, καὶ οὐδενὸς αὐτῶν αὐτὴν, οὔτε ἀναιοῦντος, οὔτε μηνύοντος, αὐτάγλος ἐς τοὺς ἄρχοντας ἦλθε καθ' ἑτῆς· κἀκείνων αὐτὴν διὰ τὴν λανδρίαν ὑπεριδόντων, ἑαυτὴν τέκτεινε λιμῷ. καὶ τῆσδε μὲν ἐνθάδε εμνήσθην, ὅτι τοῦ ἀνδρὸς περισώουσα ἀπετύγχανέ τε, καὶ συνεξήηλθεν ἑαυτήν. ὅσαι δ' ἐπέτυχον τῆς λανδρίας, ἐν τοῖς περισωθεῖσι τῶν δρῶν ἀναγράψω. ἕτεραι δὲ ἀθεμίως ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀνδράσι, καὶ υτῶν ἐστὶν, ἡ Σεπτιμίῳ μὲν ἐγεγάητο, ὑπὸ δὲ τινὸς Ἀντωνίου φίλου εφθείρετο. ἐπιθυμοῦσα δὲ ἐκ μοιείας εἰς γάμον, ἐδεήθη τοῦ μοιεύοντος αὐτὴν Ἀντωνίου· καὶ ὁ Σετίμιος αὐτίκα τοῖς πίναξι προσετέθη, καὶ μαθὼν ἐκ τῆς γυναικὸς ὑπ' γνοίας τῶν οἴκοι κακῶν, ἔφυγεν· ἡ ὡς φιλοφρονουμένη τὰς θύρας ἐπέλεισε, καὶ ἐτήρει τὸν ἄνδρα, ἕως οἱ φαγεῖς παρεγένοντο, καὶ τῆς αὐτῆς μέρας οἱ μὲν ἐκεῖνον ἀνῄρουν, ἡ δὲ θυε γάμους. Σάλασσος δὲ ἐκφυγὼν τε καὶ ἀπορούμενος, ἦκε μὲν ἐς πόλιν υκτὸς, ὅτε μάλιστα ἔδοξεν ἀμβλύεσθαι τὸ δεινόν· πεπραμένης δὲ τῆς οἰκίας, μόνος αὐτὸν ὁ θυρωρὸς τῇ οἰκίᾳ συμπεπραμένος ἐπέγνω, καὶ ἐς τὸ

ſcriptum eſt: & cum dicto ambos interfecit ex ordine. Hæc de fratribus exempli gratia.

Ligarium verò uxor quum abdidiſſet, unica ancilla comitata viſebat latebras: à qua prodita, caput referentes ſequebatur clamitans, Ego huic fui receptaculo, idem contra celatores propoſitum eſt præmium. Quúmque nemo eam vel occideret vel indicaret, ipſa ſemet ad magiſtratus detulit: quibus pietatem erga conjugem diſſimulanter ferentibus, ſeipſam abſumpſit inedia. Hanc ideo memoravi, quòd in ſervando marito fruſtrata conatu ſuo, ei ſuperſtes eſſe noluerit: nam eas quibus felix fuit hæc pietas, in elapſorum mentione referemus. Aliæ nefarias maritis ſtruxerunt inſidias, inter quas uxor Septimii, quæ cum quodam amico Antonii habebat ſtupri conſuetudinem: & ut ex adultera conjunx fieret, per adulterum egit cum Antonio: móxque Septimius aſcriptus eſt in 603
ſanguinarias tabulas. Quod ubi ex ipſa uxore didicit, ignarus probri domeſtici, ad eam confugit: illa conjugali comitate exceptum incluſit, & tantiſper aſſervavit dum venirent percuſſores: eadémque die cæſo marito celebravit novas nuptias. Salaſſus ſemel elapſus, deficiente conſilio, noctu in urbem rediit, quum videretur jam remiſſius periculum: & quum reperiſſet ædes venditas, à ſolo janitore qui au-

Uxor Ligarii marito ſuperſtes eſſe non vult.

Uxor Septimii maritum prodit.

Qua die cæſus maritus, novas celebrat nuptias.

ſarium fecerat, agnitus & in cellam receptus eſt, pollicente latebras

bras victúmque pro facultatibus: deinde uxorem acciri juſſit ex ipſius ædibus. Mulier cupidam ſe viſendi mariti ſimulans, ſed nocturnos metus cauſata & ſuſpectam fidem ancillarum, interdiu ſe venturam promiſit: luce verò facta percuſſores petiit, & janitor procurrit ut illam ceſſantem urgeret. Salaſſus non comparente janitore inſidias veritus ſummas ædes aſcendit, expectans quonam res evaderet, & conſpicatus non janitorem ſed percuſſores uxore præeunte adventare, de tecto ſe præcipitavit. Fulvius quoque ad fœminæ domum profugus, quam dum ſerva ipſius eſſet pro concubina habuerat: móxque libertate donatam & dotatam nuptum dederat, malam recepit pro beneficiis gratiam, quòd zelotypa indignè ferret Fulvium ſemota ſe induxiſſe uxorem legitimam. Hæc de malis mulieribus ſuffecerint.

Uxor Salaſſum prodit.

Fulvius à fœmina proditus.

At Statius Samnis, cujus egregia opera Samnites bello ſociali uſi fuerant, ob virtutem & divitias ac genus aſcitus in ampliſſimum ordinem, jam octogenarius proſcriptus propter ipſas divitias, domum populo & ſuis mancipiis diripiendam conceſſit, ultro multa jactans in publicum, & tandem exinanitam clauſámque ſuccendit. quo incendio & ipſe & pars urbis conflagravit. Capito per ſemiapertas fores alium poſt alium irrumpentem mactavit, poſtremò confertim irruentibus, à multis unus

Statius Samnis propter divitias proſcriptus.

Pars urbis incendio abſumpta.

Capitonis, non inulti, interitus.

αὐτοῦ οἰκήματα ὑπεδέχετο· καὶ
ψειν ἐπηγγέλλετο, καὶ θρέψειν
ὧν ἐδύνατο· ὁ δὲ τὴν γυναῖκα
καλέσαι προσέταξεν ἐκ τῆς ἐκεί
οἰκίας, ἡ δ' ὑποκρινομένη μὲ-
θεῖν ἐπείγεσθαι, δεδιέναι δ' ὡς
νυκτὶ καὶ θεραπαίναις τὸ ὕποπτ
μεθ' ἡμέραν ἥξειν ἔφη· καὶ γενομ
νης ἡμέρας, ἡ μὲν τοὺς σφαγ
μετῄει, τὸ δ' ὁ θυρωρὸς αὐτὴν ὡς βρ
δύνουσαν ἐς τὴν οἰκίαν ἀπέτρεχ
ἐπείξων· ὁ δὲ Σάλασσος οἰχομέν
τοῦ θυρωροῦ, δείσας ὡς ἐνέδραν ἀ-
ιόντος, ἐς τὸ τέγος ἀναδραμ
ἐκαραδόκει τὸ γιγνόμενον. ἰδὼν
οὐ τὸν θυρωρὸν, ἀλλὰ τὴν γυναῖ
τοῖς σφαγεῦσιν ἡγουμένην, ἔρριψ
ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ τέγους. Φουλβίου
ἐς θεραπαίνης φυγόντος, παλλακ
θείσης τε αὐτῷ καὶ ἀπηλευθερωμ
νης, καὶ προῖκα ἐς γάμον ἐπιλα-
σης, ἡ τοσάδε εὖ παθοῦσα προ
δωκε ζηλοτυπίᾳ τῆς μεθ' ἑαυτὴν
Φουλβίῳ γεγαμημένης. τοσάδε
γυναικῶν πονηρῶν ὑποδείγματα
γράφθω.

Στάτιος δὲ ὁ Σαυνίτης, πολ
Σαυνίταις ἐν τῷ συμμαχικῷ πολ
μῳ κατειργασμένος, διὰ δὲ πε
φάνειαν ἔργων καὶ διὰ πλοῦτον κ
γένος ἐς τὸ Ῥωμαίων βουλευτήρ
ἀνακεκλημένος, ὀγδοηκοντούτης
ἤδη, καὶ διὰ πλοῦτον προγεγραμ
μένος, ἀνεπέτασε τὴν οἰκίαν τ
τε δήμῳ καὶ τοῖς θεράπουσιν, ἐκ
φορεῖν ὅσα θέλοιεν, τὰ δὲ καὶ αὐτ
διερρίπτει, μέχρι κεκενωμένης ἐπι
κλείσας ἐνέπρησε καὶ ἀπώλετο,
τὸ πῦρ πολλὰ τῆς πόλεως ἄλλα ἐπε
νείματο. Καπίτων δὲ ἐς πολὺ τὰ
θύρας ὑπανοίγων, τοὺς ἐσβιαζομέ
νους καθ' ἕνα ἀνῄρει, ὑπὸ δὲ πολλά

ἐπιβε

604

ἐπελθόντων εἷς ἀπέθανε πολλοὺς …οκτείνας. Οὐετουλῖνος δὲ χεῖρα …ροισε πολλὴν ἀμφὶ τὸ Ῥήγιον, …τῶν τε τῶν προγεγραμμένων ἀν…ῶν, καὶ ὅσοι συνέφευγον αὐτοῖς, ἀπὸ τῶν ὀκτωκαίδεκα πόλεων, αἳ …ῖς στρατοῖς ἐπινίκια ἐπηγγελμέναι, …ίαν ἐδυσχέραινον· τούσδε οὖν ἔχων …ετουλῖνος, ἀνῄρει τῶν λοχαγῶν …ς διαθέοντας, μέχρι πεμφθέν…ος ἐπ' αὐτὸν στρατοῦ πλέονος, …δ' ὣς ἔληξεν, ἀλλ' ἐς Σικελίαν …ρὸς Πομπήιον κρατοῦντά τε αὐ…ῆς, καὶ τοὺς φεύγοντας ὑποδεχόμε…ν ἐπεραίωσεν, εἶτα ἐπολέμει καρτε…ῶς, μέχρι πολλαῖς μάχαις ἡσ…ώμενος, τὸν μὲν υἱὸν καὶ ὅσοι τῶν προ…γεγραμμένων ἄλλοι συνῆσαν, ἐπὶ …εσσήνης ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ ὡς …δε πορθμευόμενον ἤδη τὸ σκάφος, …ιπεσὼν τοῖς πολεμίοις, κατεκό…η. Νάσων δὲ ἀπὸ ἐξελευθέρου παι…κῶν οἱ γενομένου προδοθεὶς, ἥρ…ασε παρά του τῶν στρατιωτῶν ξί…ος, καὶ τὸν προδότην μόνον ἀπο…τείνας, ἑαυτὸν τοῖς σφαγεῦσιν ὑπέ…χε. Φιλοδέσποτος δὲ οἰκέτης τὸν …εκτημένον ἐπὶ λόφου καθεῖσε, καὶ …ὐτὸς ἐπὶ θάλασσαν ᾔει μισθωσό…μενος αὐτῷ σκάφος, ἐπανιὼν δὲ, …κτεινόμενόν τε εἶδε τὸν δεσπότην, καὶ …ἀποψύχοντος ἤδη, μέγα βοῶν, Ἐ-,, πίμεινον ἐς βραχὺ, ὦ δέσποτα, ,, εἶπε, καὶ κτείνει τὸν λοχαγὸν ἐμ-,, πεσὼν ἄφνω. μετὰ δὲ ἐκεῖνον, ἑ…αυτὸν ἐπαναιρῶν, εἶπε τῷ δεσπό-,, τῃ, Παραμύθιον ἔχεις. Λεύκιος δὲ δύο πιστοτάτοις ἀπελευθέροις χρυσίον δοὺς, ἐπὶ θάλασσαν ᾔει, διαδράντων δὲ ἐκείνων, ὑπέστρεψε, καταγιγνώσκων τοῦ βίου, καὶ ἑαυτὸν

occiſus eſt qui prius multos occiderat. Vetulinus magnam manum circa Rhegium contraxit, partim ex proſcriptis aliiſque ad ſe confugientibus, partim ex illis XVIII urbibus militi deſtinatis in victoriæ præmium, quæ id ferebant ægerrimè. His igitur ſibi adjunctis centuriones diſcurrentes intercipiens opprimebat, donec majoribus copiis contra ſe miſſis, ne ſic quidem ab incepto deterritus, in Siciliam trajecit ad Pompeium tunc obtinentem eam inſulam, & receptaculum præbentem ſugientibus. Inde bellum redintegravit egregiè, donec aliquot præliis victus, filium cum ceteris proſcriptis Meſſanam præmiſit: ipſe quum jam navis medium fretum teneret, ab hoſte circumventus in fruſta conciſus eſt. Naſo verò à liberto quem in deliciis habuerat, proditus, cuidam militi extorſit gladium, & ſolo proditore mactato, percuſſori jugulum præbuit. Fidus autem quidam ſervus reliquit herum in tumulo, ipſe porro ad mare abiit conducturus naviculam: in reditu verò ſupervenit occidentibus dominum, & expiranti jam inclamans, Expecta, inquit, pauliſper, domine, ſimúlque centurionem aggreſſus, confecit: deinde ſibi quoque manum inferens, Habes, inquit, ſolamen, domine. Luceius duobus fidiſſimis libertis aurum dedit deferendum ad mare: qui poſtquam auſugerunt, reverſus animum deſpondit, & interfectoribus ſeipſe prodidit.

Vetulini, nec inulti quoque.

Naſonis, vindicta de ſolo proditore ſumpta.

Servus dominum ulciſcitur & domino ſupereſſe non vult.

Labie-

Labieni interitus. Labienus qui tempore Syllanæ proſcriptionis multos comprehenſos interemerat, ignobiliter tunc periſſet, niſi parem caſum generosè pertuliſſet, pro foribus ſuæ domus in ſella percuſſores opperiens. At Ceſtius ruri apud benevolentes ſibi ſervos latitans, quum videret centuriones continuè diſcurrentes cum armis & capitibus, pavorem diutius ferre non valuit: ſed juſſit ſervos rogum accendere, ut poſſent dicere, Sepeliri à ſe Ceſtium: móxque ſe immiſit in eum. Ceſtii. Aponii. Aponius in tuto latebat: ſed quòd nequiret ferre victus quotidiani miſeriam ut jugularetur ultro prodiit. Alius in propatulo ſedens ſe præbebat, & cunctantibus percuſſoribus ſtrangulavit ſe in pu-
605 blico. Luceii. Luccius, Aſinii tunc conſulis ſocer, fugiens per mare, & offenſus ſævis tempeſtatibus, in medios fluctus deſiliit. Siſinii. Siſinius, quum perſecutores fugeret, clamitans ſe non eſſe proſcriptum, ſed propter pecunias ſtrui ſibi inſidias, ad tabulam adductus, & ſuum nomen legere juſſus, dum legit ictus concidit, Æmilii. Æmilius ſe proſcriptum neſciens, conſpicatus alium quendam fugientem, ex centurione ſcitatus eſt, Quis hic proſcriptus? qui agnoſcens Æmilium, Tu atque ille, inquit, & ambos occidit. Cilonis & Decii. Cilo autem & Decius egreſſi curiam, ut reſciverunt proſcripta ſua nomina, priuſquam quiſquam eos aggrederetur, trepi-

σφῶν τὰ ὀνόματα προγεγράφθαι,

ἐμήνυσε τοῖς σφαγεῦσι. Λαβιηνὸ(ς) δὲ ἐν ταῖς Σύλλα προγραφαῖς πολοὺς τῶν τότε συλλαβών τε καὶ κτείνας, ἠδόξησεν ἄρα, εἰ μὴ τὰ ὅμοια γενναίως ἐνέγκοι, καὶ προελθὼν τῆς οἰκίας, ἐκαθέζετο ἐπὶ θρόνου, τοὺς σφαγέας περιμένων. Κέστιος δὲ ἐν χωρίοις παρὰ εὐνόοις θεράπουσιν ἐκρύπτετο· λοχαγῶν δ' αἰεὶ σὺν ὅπλοις ἢ κεφαλαῖς διαθεόντων, οὐκ ἔφερε τὸ μῆκος τοῦ φόβου, ἀλλ' ἔπεισε τοὺς θεράποντας ἅψαι πυράν, ἵνα ἔχοιεν λέγειν, ὅτι Κέστιον ἀποθανόντα θάπτοιεν· οἱ μὲν ἐνεδρευθέντες ἧψαν, ὁ δὲ ἥλατο ἐς αὐτήν. Ἀπώνιος δὲ ἀσφαλῶς ἑαυτὸν ἐπικρύψας, οὐκ ἤνεγκε τὴν πονηρίαν τῆς διαίτης ἀλλὰ προήγαγεν ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν σφαγήν. ἄλλος ἐν φανερῷ καθῆσ(το) ἑκὼν, καὶ βραδυνόντων τῶν σφαγέων ἀπήγξατο ἐν μέσῳ. Λούκιος δὲ Ἀσινίου τοῦ ὑπατεύοντος τότε πενθερὸς φεύγων διὰ θαλάσσης, οὐ φέρων τοῦ χειμῶνος τὴν ἀηδίαν, ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὸ πέλαγος. κα(ὶ) Σισίνιον δὲ οἱ διώκοντες ὑποφεύγοντά τε καὶ βοῶντα οὐ προγεγράφθαι ἀλλὰ διὰ τὰ χρήματα ἐπιβουλεύεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἐπὶ τὸν πίνακα ἀγαγόντες, ἀναγινώσκειν ἑαυτοῦ τ(ὸ) ὄνομα ἐκέλευον, καὶ ἀναγινώσκοντα ἔκτειναν. Αἰμίλιος δὲ ἀγνοῶν ὅτ(ι) προγέγραπται, διωκόμενον ἄλλον ἰδὼν, ἤρετο τὸν λοχαγὸν αὐτὸν διώ-
,, κοντα, Τίς ὁ προγεγραμμένος
,, εἴη· καὶ ὁ λοχαγὸς τὸν Αἰμίλιον
,, γνωρίσας, Σὺ κἀκεῖνος, εἶπε,
,, καὶ τοὺς δύο ἀπέκτεινε. Κίλλων δὲ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου προϊὼν, καὶ Δέκιος, ἐπεὶ τοῖς πίναξιν ἐπύθοντο οὔπω τινὸς ἐπιόντος αὐτοῖς, ἔφευ-

ν ἀκόσμως διὰ πυλῶν, καὶ αὐ-
ῖς τοῖς ἀπαντῶσι τῶν λοχαγῶν αὐ-
ς ὁ δρόμος ἐμήνυσεν. Ἰκέλιος δὲ,
ἐπὶ Βρούτῳ τε καὶ Κασσίῳ δικα-
ν, Καίσαρος τοῖς δικαστηρίοις
ῆς στρατιᾶς ἐφεστῶτος, καὶ τῶν ἄλ-
ν δικαστῶν κρύφα τὴν καταδικά-
ουσαν φερόντων, μόνος τὴν ἀπο-
ύουσαν ἤνεγκε φανερῶς, ἐκλα-
όμενος τῆς μεγαλόφρονος ἐλευθε-
ιότητος, νεκρὸν σῶμα ἐκκομι-
μενον ὑποστὰς, τοῖς φέρουσι συν-
άσταζε τὸ λέχος· ἰδόντων δὲ τῶν
ρουρούντων τὰς πύλας, ὅτι πλεο-
έζουσιν οἱ νεκροφόροι παρὰ τὸ σύν-
θες ἑνὶ ἀνδρὶ, καὶ τοὺς μὲν φέροντας
ὐχ ὑπονοούντων, τὸ δὲ λέχος ἐ-
ευνωμένων, μὴ νεκρόν τις ὑποκεί-
ιτο, οἱ νεκροφόροι τὸν Ἰκέλιον ἤ-
γχον οὐχ ὁμότεχνον σφίσιν ὄντα,
πιγνωσθέντα τε οἱ σφαγεῖς ἀπέ-
τειναν. ΟΥ῎αρος δ᾽ ἀπελευθέρου
ροδιδόντος αὐτὸν, ἀπέδρα, καὶ
ος ἐξ ὄρους ἀμείβων, ἐς τὸ Μιν-
τουρναίων ἕλος ἐνέπεσεν, ἔνθα ἑαυ-
ὸν διαναπαύων ἡσύχαζε· τῶν δὲ
Μιντουρναίων ἐπὶ ζητήσει ληστηρίου
ὸ ἕλος περιθεόντων, ἥ τε κόμη
ῆς δόνακος σαλευθεῖσα ἐνέφηνε τὸν
ΟΥ῎αρον, καὶ ληφθεὶς, ἔλεγεν εἶναι
ληστὴς, καὶ ἐπὶ θανάτῳ καταδικα-
όμενος, ἠνείχετο· ὡς δὲ αὐτὸν ἔ-
μελλον καὶ βασανιεῖν ἐς τοὺς συνεγνω-
ότας, οὐκ ἐνεγκὼν ἤδη τοῦτο ὡς
, ἀπρεπέστερον, Ἀπαγορεύω, φη-
, σὶν, ὦ Μιντουρναῖοι, ὕπατόν
, με γεγενημένον, καὶ ὃ τοῖς νῦν ἄρ-
, χουσι τιμιώτερόν ἐστι προγεγραμ-
, μένον, μήτε βασανίζειν, μήτε
,, ἀναιρεῖν ἔτι· εἰ γὰρ οὐκ ἔνι μοι δια-
φυγεῖν, ἄμεινον ὑπὸ τῶν ὁμοτίμων
παθεῖν. ἀπιστούντων δὲ τῶν Μιντουρ-

dè fugiebant per portam, quos curſus ipſe centurionibus obviis prodidit. Icilius ille, qui dum Brutus Caſſiúſque abſentes poſtularentur in judicio præſidente Cæſare, aliis judicibus clàm atros calculos in urnam conferentibus album ſolus palam tulerat, priſtinæ magnanimitatis & ingenuitatis immemor, cadaveri quod efferebatur, ſubjecit humeros, atque ita cum aliis bajulabat ſandapilam: portæ cuſtodes conſpicati uni mortuo veſpilones ſolito plures adhibitos, nihil de ipſis ſuſpicando tantùm ſcrutati ſunt nequis vivus efferretur pro mortuo: ſed quum Icilius argueretur à ſociis quòd non eſſet libitinarius, agnitus & interfectus eſt. Varus à liberto indicatus aufugit, & per devios montes ad Minturnenſium paludes delatus in eas ſe abdidit, ut quietè vires repararet per ſilentium. Minturnenſibus autem latronum receptacula perquirentibus, arundinum folia mota eum prodiderunt; comprehenſúſque latronem ſe ajebat, & addictus ſupplicio ferebatur. Ubi verò tormenta intentari ſibi vidit ut profiteretur ſocios, id jam ut inhoneſtius non ferens, Denuntio, inquit, vobis, Minturnenſes, ne me quondam conſulem, nunc, quòd magiſtratus pluris æſtimant, proſcriptum, vel torqueatis vel necetis. ſi enim non licet mihi evadere, præſtat ut pœnas dem pari dignitate præditis. Qúmque parum fidei habere-

Icilii.

606

tur ejus verbis, & putaretur fingere, centurio diſcurſator ſupervenit, & agnito caput abſcidit, relicto Minturnenſibus cadavere.

Varii interitus.

Largi miſerabilis caſus.

Largus per agros oberrans incidit in quoſdam qui non ipſum perſequebantur, ſed alium: quibus caſum miſerantibus quòd non quæſitus caperetur, dimiſſus eſt ut per ſylvam fugeret. quúmque mox exagitaretur ab aliis, recurrit ad priores, vociferans, Vos me potius interficite, qui ſervare voluiſtis miſerum, vos malo præmium accipere. Hanc ille moriturus rependit eis clementiæ gratiam.

Rufi interitus.

Rufus verò, Fulviæ, uxoris Antonii, vicinus, quum inſulam haberet pulcherrimam, prius quidem eam vendere mulieri noluerat, tunc quum ultro donaret, tamen proſcriptus eſt. Caput quum ad Antonium referretur ad ſe pertinere negans, miſit ad uxorem: illa non in foro, ſed ante inſulam id proponi juſſit. Villam alius habebat umbroſis arboribus amœnam & alioqui perpulchram, conjunctam ſpeluncæ longo receſſu opacæ, propter quam proſcriptus creditur. Fortè tum in ſua ſpelunca frigus captabat, quum ſervus procul conſpicatus percuſſores accurrere, in intimum ſpecum eum abdidit, indutúſque herilem tuniculam, ſe eſſe illum ac metum quoque ſimulans planè fefellerat, ni ex conſervis quidam fucum prodidiſſet. Ita ſublato domino, populus id indignè ferens, non prius deſiit magiſtratus obtundere quàm index ill

ναίων, καὶ τὸν λόγον ὑπονοούντων, λι
χαγὸς ἐπέγνω διαθέων, καὶ τὴν κε
φαλὴν ἀπέτεμε, τὸ δὲ λοιπὸν σῶ
μα τοῖς Μιντουρναίοις κατέλιπ
Λάργον ἕτεροι συνελάμβανον ἐν χω
ρίοις, οὐ Λάργον ἀλλ' ἕτερον διώ
κοντες, οἰκτείραντες δ' ὅτι μὴ ζη
τούμενος ἁλοίη, φεύγειν μεθῆκα
ἀνὰ τὴν ὕλην· ὁ δὲ ὑφ' ἑτέρω
διωκόμενος, δρόμῳ τοὺς προτέρους
„ κατέλαβε· καὶ, Ὑμεῖς, ἔφη, μ
„ κτείνατε οἱ ἐλεήσαντες, ἵνα τ
„ μισθὸν ἀντὶ τούτων ὑμεῖς φέρη
„ τε· ὁ μὲν δὴ ταύτην ἔδωκεν ἀ
„ μοιβὴν ἀποθνήσκων φιλανθρω
πίας. Ῥοῦφος δὲ ἔχων συνοικία
περικαλλῆ γείτονα Φουλβίας τῆς γυ
ναικὸς Ἀντωνίου, πάλαι μὲν ἀξιού
σῃ τῇ Φουλβίᾳ πρίασθαι τὴν οἰκία
οὐ συνεχώρει, τότε δὲ καὶ δωρούμενος
προεγράφη· καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν
μὲν Ἀντώνιος οἱ προσφερομένην, οὐ
ἑαυτῷ προσήκειν εἰπὼν, ἔπεμψεν ε
τὴν γυναῖκα· ἡ δὲ ἀντὶ τῆς ἀγορᾶ
ἐκέλευσεν ἐπὶ τῆς συνοικίας προτ
θῆναι. ἔπαυλον ἕτερος εἶχε πε
καλλῆ καὶ σύσκιον, ἄντρον τε καλ
ἦν ἐν αὐτῇ καὶ βαθὺ, καὶ τάχα
διὰ ταῦτα καὶ προὐγράφη· ἔτυχε
ἀναψύχων κατὰ τὸ ἄντρον, καὶ αὐτ
τῶν σφαγέων ἔτι μακρόθεν ἐπιθεό
των, θεράπων αὐτὸν ἐς τὸν μυχ
τοῦ ἄντρου προϋπέμψας, ἐνέδυ
τοῦ δεσπότου χιτωνίσκον, καὶ ὑπε
κρίνετο ἐκεῖνος εἶναι καὶ δεδιέναι,
τάχα ἂν ἐπέτυχεν ἀναιρεθεὶς, εἰ μ
τῶν ὁμοδούλων τις ἐνέφηνε τὴν ἐν
δραν· ἀναιρεθέντος δὲ ὧδε τοῦ δ
σπότου, ὁ δῆμος ἀγανακτῶν πα
ρὰ τοῖς ἄρχουσιν οὐκ ἐπαύετο, μ
χρι τὸν μὲν ἐνδείξαντα κρεμασθῆναι

τὸν δ

δὲ περισώσαντα ἐλευθερῶσαι ἐ-
οίησεν. Α'τέρον δὲ κρυπτόμενον
θεράπων ἐμήνυσέ τε, καὶ ἐλεύθερος
υτίκα γενόμενος, ἀντωνεῖτο τοῖς
αισὶν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, καὶ ἐν-
έριζεν ἐπαχθῶς· οἱ δὲ αὐτῷ παν-
αχῆ μετὰ σιγῆς εἵποντο κλαίοντες,
ς ὁ δῆμος ἠγανάκτησε, καὶ οἱ
εῖς αὐτὸν ὡς πλεονάσαντα τῆς
ρείας, ἀνεδούλωσαν τοῖς παισὶ τοῦ
ρογεγραμμένου. περὶ μὲν δὴ τοὺς
δρας τοιάδε ἐγίγνετο.

Ἥψατο δὲ καὶ ὀρφανῶν διὰ πλοῦ-
ν ἡ τότε τύχη, καὶ ὁ μὲν ἐς διδα-
κάλου φοιτῶν, αὐτῷ παιδαγωγῷ
υναιρέθη, τῷ παιδὶ περιεχομένῳ
καὶ οὐ μεθιέντι. Ἀτίλιος δὲ ἄρτι
ὼν τῶν τελείων περιθέμενος στολὴν,
ν μὲν, ὡς ἔθος ἐστὶ, σὺν πομ-
ῇ φίλων ἐπὶ θυσίας ἐς τὰ ἱερά.
φνω δὲ ἐγγραφέντος αὐτοῦ τοῖς πι-
ξιν, οἱ φίλοι καὶ οἱ θεράποντες διε-
δίδρασκον, ὁ δὲ μόνος καὶ ἔρημος
κ δαψιλοῦς παραπομπῆς ἐς τὴν
ητέρα ἐχώρει· οὐ δεξαμένης δὲ αὐ-
ὸν οὐδὲ ἐκείνης ὑπὸ δέους, οὐκ
ξιώσας ἔτι ἐς πεῖραν ἐλθεῖν ἑτέρου
μετὰ μητέρα, ἐς ὄρος ἔφυγεν, ὅθεν
πὸ λιμοῦ ἐς τὰ πεδινὰ κατελθὼν,
λήφθη πρὸς ἀνδρὸς λῃστεύειν τοὺς
ταροδεύοντας, καὶ ἐπὶ ἔργῳ καται-
εῖν εἰθισμένου· οἷα δὲ παῖς ἐκ τρυ-
φῆς τὸν πόνον οὐκ ἐνεγκὼν, ἐς τὴν
μαξιτὸν αὐταῖς χοινικίσι διέδρα,
καὶ παροδεύουσι λοχαγοῖς ἑαυτὸν ἐ-
μήνυσέ τε καὶ ἀνῃρέθη.

Γιγνομένων δὲ τούτων, Λέπιδος
πὶ Ἴβηρσιν ἐθριάμβευε, καὶ προϋ-

pependit, ſervator verò libertate donatus eſt. *Perfidiæ pretium.* Aterium quoque latentem ſervus indicavit: moxque liberatus quum proſcripti bona liberi ejus ſub haſta vellent emere, licitator iniquus & æmulus ex adverſo eis reſtitit, non ſine contumeliis: qui ſilentio concoquentes dolorem, tantùm ubique ſequebantur eum cum lacrymis, donec indignatio populi in eum coorta eſt, & triumviri ut plus ſatis avarum, addixerunt eum rurſum in ſervitutem proſcripti liberis. Et hæc quidem viris acciderunt. *Aterius proſcriptus.*

Pervenit tamen hujus mali 607
contagium & ad pueros orbatos parentibus, ut eorum fortunæ prȩda fierent: quorum unus dum ad ludum commeat, interfectus eſt cum ipſo pædagogo, qui puerum complexu protegens divelli non poterat. *Pueri parentibus orbati inter proſcriptos trucidati. Puer cum pædagogo interfectus.* Atilius verò qui tum primùm virilem togam ſumpſerat, ſacra ex more petebat amicis deducentibus. Interim adſcripto repentè in tabulis ejus nomine, amici & ſervi diffugêre: ipſe deſolatus & à tam ſplendida modò pompa deſtitutus, ad matrem ſe contulit: ac ne illa quidem admittente præ timore, poſt fruſtra tentatam matrem non auſus cuiquam ſe committere, in montem fugit, unde fame coactus deſcendere in planitiem, à plagiario captus eſt: tum in ergaſtulum truſus puer delicatus & laboris impatiens, in viam publicam evaſit ſic ut erat compeditus, ſéque tranſeuntibus centurionibus prodidit, atque ita periit. *Mater filium ſervare non vult. Atilii interitus.*

Interea Lepidus de Hiſpanis triumphavit, & edictum hujuſmodi *Lepidi triumphus & edictum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

modi eſt propoſitum, Quod felix fauſtúmque ſit, edicitur univerſis, ut ſacris ac epulis dent hunc diem: qui contrà fecerit, inter proſcriptos eſto. Et ille quidem triumphali pompa invectus eſt in Capitolium, omnibus hilari ſpecie, infenſo animo deducentibus. Proſcriptorum verò ædes diripiebantur, prædia non multos emptores inveniebant, quòd puderet ex alieno infortunio lucra inauſpicata quærere, ac ne tutum quidem eſſet cum auro argentóque conſpici, & adeo periculoſum augere poſſeſſiones, ut ne præſentes quidem in tuto viderentur. Soli audaces licitabantur: & quia ſoli, valde vili emebant: unde accidit, ut magiſtratibus qui ſperarant hæc ad apparatum belli ſuffectura, adhuc deeſſent XX M. myriadum. Id pro concione præfati proſcripſerunt MCCCC mulieres ditiores, quas oportebat profiteri bona ſua, & in ſumptus belli conferre pro triumvirorum arbitrio. Si quæ aut celarent quicquam aut non rectè æſtimarent, iis multa eſt propoſita, indicibus verò horum, tam ingenuis, quàm ſervis, præmium. Mulieres verò ſtatuerunt cognatas triumvirorum deprecatrices adhibere: ſororem ſanè Cæſaris facilem, itémque matrem Antonii nactæ, ſed à Fulviæ uxoris ejus foribus repulſæ, moleſtè tulerunt hanc injuriam: progreſſæque in forum per mediam turbam uſque ad triumvi-

Mulieres M. & cccc. proſcriptæ ut bona ſua profiteantur.

608

τέθη διάγραμμα οὕτως ἔχον, Ἀ
„ γαθῇ τύχῃ προειρήσθω πᾶσ
„ καὶ πάσαις θύειν καὶ εὐωχεῖσθα
„ τὴν ἡμέραν τὴν παροῦσαν· ὃς ο
„ ἂν μὴ φαίνηται ταῦτα ποιῶν, ἐ
„ τοῖς προγεγραμμένοις ἔσται. Ὁ
μὲν δὴ τὸν θρίαμβον ἐς τὰ ἱερὰ ἀνῆ
γε, παραπεμπόντων αὐτὸν ἁπάν
των μετὰ σχήματος ἱλαροῦ καὶ γνώ
μης δυσμενοῦς. τῶν δὲ προγεγραμμέ
νων τὰ μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις διεφορεῖ
το, καὶ οὐ πολὺς ἦν ὁ τὰ χωρί
ὠνούμενος, οἱ μὲν ἐπιβαρεῖν τοῖς ἠ
τυχηκόσιν αἰδούμενοι, καὶ οὐκ ἐν αἰ
σίῳ σφίσι τὰ ἐκείνων ἔσεσθαι νομι
ζοντες, οὐδὲ ἀσφαλὲς ὅλως χρυσί
ἢ ἀργύρεον ἔχοντας ὁρᾶσθαι, οὐδ
τὰς ἐπικτήσεις νῦν ἀκινδύνους, πο
λὺ δὲ μᾶλλον τὰ ὄντα ἐπικίνδυνα
μόνοι δὲ διὰ θρασύτητα προσιό
τες, ἅτε μόνοι, βραχυτάτου πάμ
παν ὠνοῦντο. ὅθεν τοῖς ἄρχουσιν ἐλ
πίσασιν ἐς τὰς τοῦ πολέμου παρα
σκευὰς τάδε ἀρκέσειν, ἐνέδει μυ
ριάδων ἔτι δισμυρίων. καὶ τοῦτο ἐ
τὸν δῆμον εἰπόντες, προύγραφον χι
λίας καὶ τετρακοσίας γυναῖκας, α
μάλιστα πλούτῳ διέφερον, καὶ αὐτὰ
ἔδει τὰ ὄντα τιμωμένας ἐσφέρειν ἐ
τὰς τοῦ πολέμου χρείας, ὅσον ἑκά
στην οἱ τρεῖς δοκιμάσειαν. ἐπέκειτό τ
ταῖς ἀποκρυψαμέναις τι τῶν ὄντων
τιμησαμέναις κακῶς, ἐπιτίμια, κ
τοῖς ταῦτα μηνύουσιν ἐλευθέροις τ
καὶ δούλοις μήνυτρα. αἱ δὲ γυναῖκε
ἔκριναν τῶν προσηκουσῶν τοῖς ἄρχου
σι γυναικῶν δεηθῆναι· τῆς μὲν δ
Καίσαρος ἀδελφῆς οὐκ ἀπετυγ
χανον, οὐδὲ τῆς μητρὸς Ἀντωνίου
Φουλβίας δὲ τῆς γυναικὸς Ἀντωνίου
τῶν θυρῶν ἀπωθούμεναι, χαλεπῶ
τὴν ὕβριν ἤνεγκαν, καὶ ἐς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τὸ βῆμα τῶν ἀρχόντων ὠσά-
μεναι

θύραις, διϊσταμένου τοῦ τε δήμου καὶ τῶν δορυφόρων, ἔλεγον, Ὁρτησίας ἐς τοῦτο προκεχειρισμένης, Ὃ μὲν ἥρμοζε δεομέναις ὑμῶν γυναιξὶ τοιαῖσδε, ἐπὶ τὰς γυναῖκας ὑμῶν κατεφύγομεν, ὃ δὲ οὐχ ἥρμοζεν, ὑπὸ Φουλβίας παθοῦσαι, εἰς τὴν ἀγορὰν συνεώσμεθα ὑπ' αὐτῆς. ὑμεῖς δ' ἡμᾶς ἀφείλεσθε μὲν ἤδη γονέας τε καὶ παῖδας καὶ ἄνδρας καὶ ἀδελφοὺς, ἐπικαλοῦντες ὅτι πρὸς αὐτῶν ἠδίκησθε· εἰ δὲ καὶ τὰ χρήματα προσαφέλοισθε, περιστήσετε εἰς ἀπρέπειαν ἀναξίαν γένους, καὶ τρόπων καὶ φύσεως γυναικείας. εἰ μὲν δή τι καὶ πρὸς ἡμῶν οἷον ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἠδικῆσθαί φατε, προγράψατε καὶ ἡμᾶς ὡς ἐκείνους· εἰ δὲ οὐδένα ὑμῶν αἱ γυναῖκες οὔτε πολέμιον ἐψηφισάμεθα, οὔτε καθείλομεν οἰκίαν, ἢ στρατὸν διεφθείραμεν, ἢ ἐπηγάγομεν ἕτερον, ἢ ἀρχῆς ἢ τιμῆς τυχεῖν ἐκωλύσαμεν, τί κοινωνοῦμεν τῶν κολάσεων, αἱ τῶν ἀδικημάτων οὐ μετασχοῦσαι; τί δὲ ἐσφέρομεν, αἱ μήτε ἀρχῆς μήτε τιμῆς μήτε στρατηγίας μήτε τῆς πολιτείας ὅλως, τῆς ὑμῖν ἐς τοσοῦτον ἤδη κακοῦ περιμαχήτου, μαχδύουσαι; ὅτι φατὲ πόλεμον εἶναι· καὶ πότε οὐ γεγόνασι πόλεμοι; καὶ πότε γυναῖκες συνήνεγκαν, ἃς ἡ μὲν φύσις ἀπολύει παρὰ ἅπασιν ἀνθρώποις; αἱ δὲ μητέρες ἡμῶν ὑπὲρ τὴν φύσιν εἰσήνεγκάν ποτε ἅπαξ, ὅτε ἐκινδυνεύετε περὶ τῇ ἀρχῇ πάσῃ καὶ περὶ αὐτῇ τῇ πόλει, Καρχηδονίων ἐνοχλούντων, καὶ τότε δὲ ἐσήνεγκαν ἑκοῦσαι, pſa patria, Pœnis prementibus,

rorum tribunal, decedente tam populo quàm ſatellitibus, per Hortenſiam ſic eos allocutæ ſunt, Quod nos decebat, opis veſtræ egentes, ad cognatas veſtras confugimus: quod vero non decet paſſæ à Fulvia, coactæ ſumus ejus importunitate forum uno agmine petere. Ademiſtis nobis parentes, liberos, maritos, fratres: uno omnium crimine quòd læſi ſitis ab eis: ſi etiam facultates auferetis, adigetis nos ad ea quæ nec genus noſtrum, nec mores, nec ſexum decent. Si à nobis æquè ac à viris vos affectos injuria dicitis, & nos ut illos proſcribite. Quòd ſi nemo veſtrum à mulieribus hoſtis judicatus eſt, non ædes cujuſquam diruimus, non exercitum concidimus, neminem magiſtratu alteri decedere coëgimus, nemini quominus magiſtratu honoréve potiretur obſtitimus, cur pariter punimur quæ à culpa alienæ fuimus? Cur tributis gravamur, quæ nec de magiſtratibus, nec de dignitatibus, nec de præfecturis, nec de reipub. tractatione, pro qua vos tantoperè digladiamini, contendimus? an quia bellum inſtare dicitis? & quando bella defuerunt? quando tributa à mulieribus exacta ſunt, quæ ſexus immunitatem habent jure gentium? Majorum ſeculo ſupra conditionem ſexus ſemel contribuerunt noſtræ progenitrices, tum quum ageretur non ſolùm de imperio, ſed de & contribuerunt ultro, ídque non

Hortenſiæ ad triumviros oratio magnanima.

non ex ruſticis urbaníſve prædiis, non ex dotalibus pecuniis, ſine quibus non eſt ingenuam vitam degere, ſed ex ſolo muliebri mundo: & ne id quidem ad certum cenſum, vel propoſitis indici præmiis, vel neceſſitate impoſita, ſed quantum ipſis placuit.
609 Nunc quid timetis imperio vel patriæ? Veniant Galli aut Parthi hoſtes, non erimus deteriores in tuenda patria noſtris progenitricibus. Ad civilia bella abſit ut vobis contribuamus, aut opem feramus, inter voſmet dimicantibus. Nec bello Pompeiano ullas exactiones tulimus: non Marius, non Cinna hanc nobis neceſſitatem impoſuit: non Sylla, oppreſſor reipublicæ quam vos conſtituere profitemini. Hæc Hortenſiæ verba triumviri moleſtè tulêre, mulierum audaciam viris ceſſantibus uſque conciones procedere, à magiſtratibus rationem repoſcere: viris militiæ labores perferentibus ipſas gravari pecuniæ ſumptum facere: juſſerúntque ut apparitores eas à tribunali ſubmoverent: quum exortus clamor circumſtantis multitudinis apparitores cohibuit, ſimúlque triumviri diſtulerunt rem in diem craſtinam. Quæ ubi illuxit, de MCCCC numero tantùm quadringentarum bona ut cenſerentur pro-
Edictum. ſcripta ſunt: edictúmque de viris ut quicunque in cenſu haberet plus decem myriadibus, civis, exterus, libertus, ſacerdos, cujuſcunque gentis, nemine excepto, facultates ſuas profitere

„ καὶ οὐκ ἀπὸ γῆς, ἢ χωρίων,
„ προικὸς, ἢ οἰκιῶν, ὧν χωρ
„ ἀβίωτόν ἐστιν ἐλευθέραις, ἀλλ
„ ἀπὸ μόνων τῶν οἴκοι κόσμων, οὐ
„ τούτων τιμωμένων, οὐδὲ ὑπὸ μ
„ νυταῖς ἢ κατηγόροις, οὐδὲ περ
„ ἀνάγκην ἢ βίαν, ἀλλ᾽ ὅσον
„ βούλονται αὐταί. τίς οὖν καὶ νῦ
„ ἐστὶν ὑμῖν περὶ τῆς ἀρχῆς ἢ περὶ
„ πατρίδος φόβος; ἴτω τοίνυν
„ Κελτῶν πόλεμος, ἢ Παρθυαία
„ καὶ οὐ χείρους ἐς σωτηρίαν ἐσόμεθ
„ τῶν μητέρων· ἐς δὲ ἐμφυλίους π
„ λέμους μήτε ἐσενέγκαιμεν ποτ
„ μήτε συμπράξαιμεν ὑμῖν κα
„ ἀλλήλων· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ Καίσα
„ ρος ἢ Πομπηΐου συνεφέρομεν
„ οὐδὲ Μάριος ἡμᾶς, οὐδὲ Κίννα
„ ἠνάγκασεν, οὐδὲ Σύλλας ὁ τ
„ ραννήσας τῆς πατρίδος· ὑμε
„ δὲ φατὲ καὶ καθίστασθαι τὴν πολ
„ τείαν. Τοιαῦτα τῆς Ὁρτησίας λ
γούσης, οἱ τρεῖς ἠγανάκτουν,
γυναῖκες ἀνδρῶν ἡσυχαζόντων θρα
συνοῦνταί τε καὶ ἐκκλησιάζουσι,
τὰ δρώμενα τοῖς ἄρχουσιν ἐξετάσου
σι, καὶ τῶν ἀνδρῶν στρατευομένων αὐ
ταὶ οὐδὲ χρήματα ἐσοίσουσιν, ἐκέ
λευόν τε τοῖς ὑπηρέταις ἐξωθεῖν αὐ
τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος, μέχρι βοῆ
ἔξωθεν ἐκ τοῦ πλήθους γινομένης, ο
τε ὑπηρέται τὸ ἔργον ἐπέσχον, κ
οἱ ἄρχοντες ἔφασαν ἐς τὴν ὑστεραία
ἀνατίθεσθαι. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, τε
τρακοσίας μὲν ἀντὶ χιλίων καὶ τετρα
κοσίων προὔγραφον ἀποτιμᾶσθαι τ
ὄντα, τῶν δὲ ἀνδρῶν πάντα τὸν ἔχον
τα πλείους δέκα μυριάδων, ἀστὸ
ὁμοῦ καὶ ξένον, καὶ ἀπελεύθερον, καὶ
ἱερέα, καὶ πανταεθνῆ, μηδενὸς ἀφ
ιεμένου, καὶ τούσδε μεθ᾽ ὁμοίο

όδου τῶν ἐπιτιμίων, καὶ ὑπομνήματ-
ν ὁμοίοις, ἵνα πεντηκοστὴν μὲν τῶν
των αὐτίκα δανείσωμεν αὐτοῖς,
νιαυτοῦ δὲ φόρον ἐς τὸν πόλεμον ἐσ-
ένεγκωμεν.

Ἐκ μὲν δὴ τῶν προσταγμάτων
οιαῦτα Ῥωμαίους ἐπεῖχεν· ὁ δὲ
ατὸς σφῶν καταφρονήσας χείρονα ἐ-
οίουν· ὡς γὰρ τῶν ἀρχόντων ἐπὶ
οιοῖσδε ἔργοις ἐν σφίσι μόνον τὸ
σφαλὲς ἐχόντων, οἱ μὲν αὐτοὺς ἤ-
ιτοῦντο τῶν δεδημευμένων οἰκίαν, ἢ
γρὸν, ἢ ἔπαυλιν, ἢ ὅλον κλῆρον·
δ' αὖ παῖδας ἀνδράσι θετοὺς
νέσθαι, οἱ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἕτερα
ρων, κτιννύντες τε τοὺς οὐ προγε-
γραμμένους, καὶ οἰκίας οὐδὲν ὑπαι-
ίων διαφοροῦντες, ὥστε καὶ τοὺς
ρχοντας προγράψαι τῶν ὑπάτων
ἕτερον, ἐπιστροφήν τινα ποιήσα-
θαι τῶν ὑπὲρ τὸ πρόσταγμα γι-
νομένων· ὁ δὲ, τῶν μὲν ὁπλιτῶν ἔ-
εισεν ἅψασθαι, μὴ σφᾶς ἐφ' ἑ-
υτὸν παροξύνῃ, τῶν δὲ θεραπόντων
νὰς, οἳ σχήματι στρατιωτῶν συν-
ημάρτανον, ἐκείνους λαβὼν ἐκρέ-
μασε. καὶ τὰ μὲν ἐς τέλος τῶν συμ-
φορῶν τοῖς προγεγραμμένοις ἀπαν-
τῶντα, τοιάδε μάλιστα ἦν· ὅσα δὲ
κ παραλόγου τισὶν ἐγίγνετο ἔς τε
τὴν σωτηρίαν αὐτίκα, καὶ ἐς ἀξίω-
ιν ὕστερον, ἐμοί τε ἥδιον εἰπεῖν,
ῃ τοῖς ἀκούουσιν ὠφελιμώτερον, ἐς
ηδὲν ἀποκάμνοντας ἐλπίζειν πε-
ιέσεσθαι.

Αἱ μὲν οὖν φυγαὶ τοῖς δυναμέ-
οις ἦσαν ἐς Κάσσιον ἢ Βροῦτον ἢ ἐς
ιβύην ἐπὶ Κορνιφίκιον, καὶ τόνδε
δημοκρατίας μετὰ ποιούμενον· ὁ δὲ
πολλὸς ἐς Σικελίαν ἦν γειτονεύουσαν
ῆς Ἰταλίας, καὶ Πομπηΐου σφᾶς
ροθύμως ὑποδεχομένου· λαμπρο-

tur: propoſitis eiſdem pœnis, ſi quis contrà faceret, & indicibus eorum eiſdem præmiis: ita ut eorum bonorum quinquageſimam mox ad uſuram darent, & unius anni reditus quiſque ad bellum contribueret.

Hæc tum urbanis imperata ſunt publicè. Milites verò magna licentia multo pejora patrabant: quum enim in his ſolis ſita eſſet tota triumvirorum potentia, quidam ex ipſis petebant domos proſcriptorum, aut villas, aut prædia, aut cenſus integros, alii ut adoptarentur pro liberis: alii non expectato aſſenſu magiſtratuum, occidebant non proſcriptos, diripiebant ædes inſontium, adeo ut alter conſulum à triumviris juſſus ſit corrigere nimiam eorum licentiam: qui non auſus attingere milites, ne eos in ſe irritaret, aliquot ſervos, qui militari cultu cum aliis peccaverant, comprehenſos ſuſpendit. 610 Hujuſmodi fermè fuerunt proſcriptorum infortunia. Qui verò ex inſperato ſervati ſunt, aut in dignitates etiam pervenerunt poſtea, hos memorare tum mihi jucundius eſt tum lectori utilius, nequis in rebus adverſis animum deſpondeat.

Militum inſolentia.

Quotquot igitur effugere poterant, apud Caſſium Brutúmque habebant receptaculum, aut apud Cornificium in Africa, hunc quoque ſtantem à republica: plerique in Siciliam Italiæ vicinam ſe receperunt, Pompeio benignè recipiente. Is enim egregium

Proſcripti ad Caſſium & Brutum & Cornificium transfugiunt.

Pompeii egregium officium in proſcriptis ſervandis.

officium miſeris tali tempore præſtitit, dimiſſis præconibus qui omneis ad eum vocarent propoſitóque ſervatoribus tum ingenuis tum ſervis præmio, duplo ejus quod percuſſores accipiebant. Lembos quoque & onerarias obviam mittebat navigantibus: triremes etiam oras legebant attollentes ſigna errantibus, ſervantéſque quotquot nanciſci poterant. Ipſe venientes excipiebat obvius, impartiens eos veſtibus & utenſilibus: idoneos verò præfecturis ornabat tam pedeſtribus quàm navalibus: nec poſtea cum triumviris fœdus iniit, niſi quo continerentur ſervati profugi. Sic ille duris temporibus optimè de patria meritus, præter paternam laudem, non minorem propriam quæſivit. Qui fuga evaſerunt aut latebris, partim in agreſtibus tuguriolis aut ſepulcris, partim in ipſa Urbe in continuo metu miſerè vixerunt, uſque pacatiora tempora. Interim mirifica uxorum erga maritos, liberorum erga parentes fuit pietas: ſervorum quoque erga dominos, ſuprà quàm fert ea conditio. Horum etiam miraculorum aliquot referemus præcipua.

Paulus, Lepidi frater, proſcriptus, ut ſervatus.

Paulus Lepidi frater, centurionibus eum reverenter ut imperatoris ſui fratrem elabi conniventibus, ſecurus ad Brutum navigavit: poſt cujus obitum ſe Miletum contulit: unde ne pace quidem facta, quamvis vocatus, redire dignatus eſt.

Luceius ope ſororis ſervatus.

Luceium verò, Antonii avunculum, ſoror nec diſſimu-

ταύτlω γὰρ δὴ σπουδὴν ἐς τοὺς ἀν-
χοῦντας ὁ Πομπήϊος ἐν καιρῷ τ
δὲ ἔδειξε, κήρυκάς τε περιπέμπ
οἱ πάντας ἐς αὐτὸν ἐκάλουν, καὶ τ
περισώζουσιν αὐτοὺς ἐλευθέροις τε
θεράπουσι προλέγων διπλάσια τ
δομένων τοῖς αἱροῦσι. λέμβοι τε α
τοῦ καὶ στρογγύλα ὑπήντα τοῖς π
ουσι, καὶ τριήρεις τοὺς αἰγιαλοὺς ἐπ
πλεον, σημεῖά τε ἀνίσχουσαι τοῖς
λωμένοις, καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας π
ερισώζουσαι, αὐτός τε τοῖς ἀφ
κνουμένοις ἀπήντα, καὶ ἐσθῆτος ἀ
τίκα καὶ κατασκευῆς ἐμερίζετο· το
δὲ ἀξίοις καὶ στρατηγίας ἢ ναυαρχί
ἐχρῆτο. σπονδῶν τε οἱ πρὸς το
τρεῖς γιγνομένων ὕστερον, οὐ συνέθ
το, πρὶν τούσδε τοὺς ἐς αὐτὸν δια
φυγόντας ἐς ταύτας περιλαβεῖν. ὁ
δὴ χρησιμώτατος οὕτως ἀτυχοῦ
τῇ πατρίδι ἐγίγνετο, καὶ δόξαν ο
τοῦδε ἀγαθὴν, ἴδιον ἐπὶ τῇ πα
τρῴᾳ καὶ οὐχ ἥσσονα τῆσδε ἐκείνη
προσελάμβανεν. ἕτεροι δὲ ἑτέρως φε
γόντες ἢ κρυπτόμενοι μέχρι τῶν σπον
δῶν, οἱ μὲν ἐν χωρίοις ἢ τάφοις,
δὲ ἐν αὐτῷ τῷ ἄστει σὺν ἐπινοίαις
οἰκτραῖς διεγίγνοντο· φιλανδρίαι τ
παράδοξοι γυναικῶν ὤφθησαν, κ
παίδων ἐς πατέρας εὔνοιαι, καὶ θε
ραπόντων ὑπὲρ φύσιν ἐς δεσπότας.
καὶ τῶνδε ὅσα παραδοξότατα, ἀνα-
γράψω. Παῦλος ὁ ἀδελφὸς Λεπί-
δου, τῶν λοχαγῶν αὐτὸν, ὡς ἀδελ-
φὸν αὐτοκράτορος, αἰδουμένων, ἐ-
πὶ ἀδείας ἐξέπλευσεν ἐς Βροῦτον, καὶ
εἰς Μίλητον μετὰ Βροῦτον· ὅθεν οὐδὲ
εἰρήνης ὕστερον γενομένης, καλούμε-
νος ἐπανελθεῖν ἠξίωσε. Λούκιον
δὲ τὸν Ἀντωνίου θεῖον, ἡ Ἀντω-
νίου μήτηρ ἀδελφὸν ὄντα εἶχεν οὐδ'

ἐπι-

κρύπτουσα, αἰδουμένων ἐς πολὺ τήνδε τῶν λοχαγῶν, ὡς μητέρα αὐτοκράτορος· βιαζομένων δ' ὕστερον, ἔθορεν ἐς τὴν ἀγορὰν, καὶ προσκαθημένῳ τῷ Ἀντωνίῳ μετὰ τῶν συναρχόντων ἔφη, Ἐμαυτὴν, ὦ αὐτοκράτωρ, μηνύω σοι Λούκιον ὑποδεδέχθαι τε, καὶ ἔχειν ἔτι καὶ ἕξειν, ἕως ἂν ἡμᾶς ὁμοῦ κτείνῃς· τὰ γὰρ ὅμοια καὶ τοῖς ὑποδεδεγμένοις ἐπικεκήρυκται. ὁ δὲ αὐτὴν ἐπιμεμψάμενος, ὡς ἀδελφὴν μὲν ἀγαθὴν, μητέρα δὲ οὐκ εὐγνώμονα· οὐ γὰρ νῦν χρῆναι περισώζειν Λεύκιον, ἀλλὰ κωλύειν, ὅτε σου τὸν υἱὸν εἶναι πολέμιον ἐψηφίζετο· παρεσκεύασεν ὅμως Πλάγκον ὑπατεύοντα καθόδον τῷ Λουκίῳ ψηφίσασθαι. Μεσσάλας δὲ ἐπιφανὴς καὶ νέος ἐς Βροῦτον ἔφυγε, καὶ αὐτοῦ δείσαντες οἱ τρεῖς τὸ φρόνημα, προύγραψαν ὧδε, Ἐπεὶ Μεσσάλαν ἀπέφηναν ἡμῖν οἱ προσήκοντες αὐτῷ, μηδὲ ἐπιδημεῖν ὅτε Γάϊος Καῖσαρ ἀνῃρεῖτο, ἐξῃρήσθω τῶν προγραφέντων ὁ Μεσσάλας. ὁ δὲ τὴν μὲν συγγνώμην οὐκ ἐδέξατο. Βρούτου δὲ καὶ Κασσίου περὶ τὴν Θρᾴκην πεσόντων, καὶ τοῦ στρατοῦ πολλοῦ τε ἔτι ὄντος, καὶ ναῦς καὶ χρήματα καὶ ἐλπίδας ἐχόντων οὐκ ἀσθενεῖς, ἄρχειν σφῶν τὸν Μεσσάλαν αἱρουμένων, οὐκ ἀναγόμενος, ἔπεισεν αὐτοὺς ἐνδόντας ἐπιβαρούσῃ τῇ τύχῃ, μεταστρατεύσασθαι τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἀντώνιον· οἰκειότερος δὲ ὢν Ἀντωνίῳ, συνῆν, μέχρι κρατούσης Ἀντωνίου Κλεοπάτρας ἐπιμεμψάμενος, ἐς Καίσαρα μετῆλθεν· ὁ δὲ αὐτὸν ὕπατόν τε ἀπέφηνεν ἀντὶ αὐτοῦ Ἀντωνίου ἀποχειροτονηθέντος, ὅτε αὖθις ἐψηφίζετο εἶ-

lanter apud ſe habuit, centurionibus & hanc diu reveritis ut matrem imperatoris. tandem quum pararent irrumpere, mulier ſe in forum projecit: & ſedenti pro tribunali cum collegis Antonio, Me ipſa, inquit, imperator, indico, quæ Luceium receptum habeo, & habebo donec nos ambos interimas, quando eadem pœna indicta eſt recipientibus. Reſpondit ille, Bonam eam ſororem eſſe, verùm matrem parum piam: debuiſſe enim non nunc ſervare Luceium, ſed tunc ei obſtare quum ipſius filium hoſtem judicaret. effecit tamen ut Plancus conſul plebiſcito Luceium pœnæ eximeret. Meſſala nobilis juvenis ad Brutum fugit, cujus magnanimitatem timentes triumviri, edictum tale propoſuerunt, Quoniam Meſſala, ut ex ipſius cognatis didicimus, ne in Urbe quidem fuit quum C. Cæſar occiſus eſt, exemptus eſto è proſcriptorum numero: at ille noluit uti hac venia. Poſtquam autem Bruto Caſſióque in Thracia cæſis, non contemnendæ illius exercitus reliquiæ claſſe pecuniáque ad bene ſperandum ſubnixæ, ducem eum ſibi optabant, aſſentire gravatus, perſuaſit eis ut fortunæ prægravanti cedentes tranſirent ad militiam Antonii, cui poſtea familiariter adhæſit, donec Cleopatræ faſtu offenſus migravit ad Cæſarem: à quo conſul in ipſius Antonii locum ſuffectus, quando ille iterum hoſtis judicatus eſt, navali 611

quoque prælio ad Actium pugnavit pro Cæſare: deinde contra Gallos rebelles miſſus, victor triumphum meruit. Bibulus quoque ſimul cum Meſſàla in gratiam receptus, & claſſi præfectus ab Antonio, copias ejus tranſvexit contra Cæſarem: acceptáque ab illo Syria provincia, in ea mortuus eſt. Acilius ex Urbe profugus, à ſervo indicatus militibus, perſuaſit majore præmio propoſito, ut aliquot ex ipſis cum ſymbolo quod offerebat ad uxorem mitterent. illa venientibus omnem ſuum mundum proferens, ait ſe eis hæc dare ut quod polliciti ſunt recipiat, quamvis dubitet an receptura ſit. nec fefellit eam ſua pietas nam milites etiam navim conduxerunt Acilio, in qua deduxerunt eum in Siciliam. Lentulus quum obſervaretur ab uxore ne ſine ea fugeret, nolens periculi comitem, clàm aufugit in Siciliam: & prætor à Pompeio factus, uxorem per literas certiorem fecit de ſalute ſimul & honore. Quæ poſtquam ubi eſſet maritus cognovit, fruſtrata matris cuſtodiam cum duobus ſervulis vili cultu victúque, quaſi & ipſa ancilla, iter laborioſum peregit, donec à Rhegio Meſſanam transfretavit ſub veſperam: ubi facilè invento prætorio, reperit Lentulum non prætoris habitu, ſed in cubili humi ſtrato ſqualidum, promiſſo capillitio, & miſero victu afflictantem ſe uxoris deſiderio. Apuleio verò interminata eſt uxor, indi-

Bibulus in gratiam cum Meſſala receptus.

Acilius ut ſervatus.

612

Lentulus.

Lentulus uxoris deſiderio ut ſe affligit.

Apuleius quomodo elapſus.

πολέμιος, καὶ περὶ Ἄκτιον ναυ
χήσαντα μετὰ τοῦ Ἀντωνίου στρατηγ
ἔπεμψεν ἐπὶ Κελτοὺς ἀφισταμένου
καὶ νικήσαντι ἔδωκε θριαμβεῦσαι
Βίβουλος δὲ ἐσπείσατο ἅμα
Μεσσάλᾳ, καὶ ἐναυάρχησεν Ἀντω
νίῳ, καὶ Καίσαρι ἐς ἀλλήλους ἐπι
θοῦσι, καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη Σ
ρίας ὑπὸ Ἀντωνίου, καὶ στρατη
ἐπ' αὐτῆς, ἀπέθανεν. Ἀκίλιος
ἔφυγε μὲν τῆς πόλεως λαθών,
κέτου δ' αὐτὸν ἐμφήναντος ὁπλ
ταις, τοὺς ὁπλίτας ἔπεισεν ἐλπί
χρημάτων πλεόνων πέμψαι τιν
ἀπὸ σφῶν πρὸς τὴν γυναῖκα μ
συμβόλων, ὧν αὐτὸς ἐδίδου· ἡ
τοῖς ἐλθοῦσι τὸν κόσμον αὐτῆς
πάντα προθεῖσα, ἔφη διδόναι μ
ὡς ἀντιδώσουσιν ἃ ὑπέσχοντο, οὐ
εἰδέναι δὲ εἰ ἀντιδώσουσιν· οὐ μ
ἐψεύσθη τῆς φιλανδρίας· οἱ γ
ὁπλῖται καὶ ναῦν ἐμίσθωσαν τῷ Ἀ
κιλίῳ, καὶ προὔπεμψαν ἐς Σικελία
Λέντουλος δὲ ἀξιούσης αὐτῷ συμ
φεύγειν τῆς γυναικὸς, καὶ ἐς τοῦ
αὐτὸν ἐπιτηρούσης, οὐκ ἐθέλων ἀ
τὴν συγκινδυνεύειν ἑαυτῷ, λαθὼ
ἔφυγεν ἐς Σικελίαν· στρατηγὸς δ
ἀποδειχθεὶς ὑπὸ Πομπηίου, ἐσ
μηνεν ὅτι σώζοιτο καὶ στρατηγοίη·
δ' ὅποι γῆς ἐστὶν ὁ ἀνὴρ ἐπιγνοῦσα
τὴν μητέρα φυλάσσουσαν ἐξέφυ
καὶ ἧδε σὺν θεραπαίνουσιν δύο, μεθ'
ὧν ὥδευεν ἐπιμόχθως καὶ εὐτελῶς
οἷα θεράπαινα, μέχρι διέπλευσ
ἐς Μεσσήνην ἀπὸ Ῥηγίου περὶ ἑ
σπέραν, καὶ οὐ δυσχερῶς τὴν στρατη
γίδα σκηνὴν μαθοῦσα, εὗρε τὸ
Λέντουλον οὐχ οἷα στρατηγὸν, ἀλλ' ἐ
χαμευνίῳ καὶ κόμῃ καὶ διαίτῃ πονη
ρᾷ, πόθῳ τῆς γυναικός. Ἀπουλήι
δὲ ἠπείλησεν ἡ γυνὴ καταμηνύσ

αὐτὸν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τὸν, εἰ μόνος φεύγοι· καὶ ἡ μὲν ...ων αὐτὴν ἐπήγετο· συνήνεγκε ...ε ἐς τὴν φυγὴν αὐτῷ τὸ ἀνύπο...τον, ἅμα γυναικὶ καὶ θεράπουσι καὶ ...θεραπαίναις ὁδεύοντι φανερῶς. Ἄν...ν δὲ ἡ γυνὴ στρωματοδέσμῳ ...τείλησε, καὶ ἐπέθηκε τοῖς μισθοῦ...ρουσι, καὶ διήνεγκεν ἀπὸ τῆς οἰ...ας ἐπὶ θάλασσαν, ὅθεν ἔφυγεν ἐς ...κελίαν. Ῥηγῖνον δὲ ἡ γυνὴ νυ...ὸς ἐς ὑπόνομον λυμμάτων καθῆ...ν, ἐς ἣν ἡμέρας οὐχ ὑποστάντων ...βῆναι τῶν ὁπλιτῶν διὰ δυσο...σίαν, νυκτὸς ἄλλης εἰς ἀνθρακέα ...κεύασε, καὶ ὄνον ἄνθρακας φέρον...ἐλαύνειν ἔδωκεν, αὐτὴ δὲ ἐκ ...ραχέος διαστήματος ἡγεῖτο φο...ῳ φερομένη· τῶν δὲ ἀμφὶ τὰς πύ...ας ὁπλιτῶν τινὸς τὸ φορεῖον ὑπο...ήσαντός τε καὶ ἐρευνωμένου, δεί...ας ὁ Ῥηγῖνος ἐπέδραμε, καὶ ὡς ...ῷ χρώμενος ἠξίου τὸν ὁπλίτην ...είδεσθαι γυναικῶν, ὁ δὲ αὐτὸν ὡς ...νθρακέα μετ' ὀργῆς ἀμειβόμενος, ...γνώρισεν (ἐστρατεύετο γὰρ ὑπ' αὐ...τῷ ποτὲ ἐν Συρίᾳ) καὶ, Ἄπιθι χαίρων, εἶπεν, αὐτοκράτορ· τοῦτο γάρ μοι προσήκει καὶ νῦν καλεῖν σε. Σκοπώνιον δὲ τὸ γύναιον ᾔτησε παρὰ Ἀντωνίου, σώφρων μὲν οὖσα ...έως, ἀτυχήματι δὲ τὸ ἀτύχημα ...ωμένη. Γέταν δὲ ὁ υἱὸς ἐν εὐρυχώ...ῳ τῆς οἰκίας ἔδοξε καίειν, ὡς ἀπαγ...ξάμενον· καὶ λαθὼν ἐν ἀγρῷ νεωνή...ῳ κατέλιπεν, ἔνθα ὁ πρεσβύτης ...μεταμορφῶν ἑαυτὸν, ἐπεδήσατο δι...φθέραν ἐς τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν, καὶ ...τῶν σπονδῶν γενομένων, ἔλυσε τὴν δι...φθέραν, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τῆς ἀρ...γίας δεδαπάνητο. Ὄππιον δὲ ὁ ...υἱὸς ὑπὸ γήρως ἀσθενέστατον μένειν

caturam ſe eum ſi ſolus fugeret: atque ita invitus eam ſecum duxit. Id multum ad evitandam fugæ ſuſpicionem profuit, quòd uxore, ſervis, ancillis comitatus per publicam viam iter faceret. Antium ſua uxor ſtragulis involutum & bajulis impoſitum è domo ad mare tranſtulit, unde profugit in Siciliam. Rheginum quoque ſua, noctu in cloacæ colluviem dimiſit, ubi ſequenti die propter fœtorem tutus fuit à militibus: altera nocte induit eum habitu carbonarii, juſſitque ut aſinum carbonibus onuſtum præ ſe ageret, ipſa non longo intervallo in lectica præcedebat. Qu̇ùmque ad portam miles quidam ſuſpicione motus lecticam ſcrutaretur Reginus timens accurrit rogans obiter militem ne moleſtus eſſet mulieribus: ille primùm ut cum carbonario contemptim rixatus mox agnito (militarat enim ſub eo in Syria) Abi, inquit, lætus, mi imperator; ſic enim te à me appellari decet nunc quoque. Et Coponio vitam uxor impetravit ab Antonio, pudica hactenus, ſed tum malum malo medicans. Getam filius in area domus ſe finxit exurere, quaſi præfocatum laqueo: qui dolus ubi ſucceſſit, ruri quod nuper emerat eum reliquit. ibi ſenex quo mutaret oris ſpeciem, pelliculam induxit alteri oculo: deinde pace reddita, & amota pellicula, oculus longo otio redditus eſt inutilis. Oppium propter ætatem decrepitam fugere nolentem, filius ſublatum

Antius ope uxoris ſervatus. Reginus.

Coponio vitam uxor dat proſtrata pudicitia apud Antonium.

613

Geta per filium ſervatus.

Pietas filii in Oppium parentem qualis olim Æneæ.

latum in humeros ex Urbe extulit, inde in Siciliam cum eo, modò manu ducens, modò cervice bajulans ſenem, pervenit, nemine vel ſuſpicante, vel moleſtante: qualis Æneas patrem geſtans pingitur reverendus & hoſtibus. Juveni populus poſtea pietatis ergò ædilitatem detulit: & quia publicatis bonis non erat unde ludos ederet, opifices de communi ſententia juverunt eum gratuitis operis, & ex ſpectatoribus quiſque quot libuit nummos in orcheſtram conjecit, ita ut homo inde ditatus ſit. Arrianus teſtamento mandavit incidi ſuo ſepulchro, Hic ſitus eſt quem proſcriptum filius non proſcriptus celavit, fugæque comes & ſalutis autor ei fuit. Metelli duo fuere, pater & filius: pater Actiaco bello dux Antonianarum partium, captus fuit, nec agnitus: filius & ipſe dux Cæſarem eodem bello ſecutus eſt. Sami quum Cæſar captivos inſpiceret, filius in ejus conſeſſu aderat: productus eſt ſenex promiſſa coma & reliquis deformatus ſordibus: ut verò ex ordine quo inter captivos ſtabat per preconem nominatim citatus eſt, filius è conſeſſu proſiliit, víxque agnitum patrem cum lamento complexus eſt. cohibito deinde fletu, Tibi Cæſar, inquit, hic hoſtis fuit, ego ſocius: hic pœnam meretur, ego præmium: poſtulo igitur ut patrem propter me ſerves incolumem, aut propter illum me ſimul interimas. Quúm-

Arriani monumentum.

Metelli duo ut ſervati.

ἐθέλοντα, ἔφερεν ἐπὶ τοῦ σώματος ἕως ἐξήγαγέ τε διὰ τῶν πυλῶν, τὸ λοιπὸν μέχρι Σικελίας ἄγων φέρων ἐκόμισεν, οὐδενὸς ἄρα τὸ σχῆμα ὑπονοήσαντος ἢ ἐνυβρίσαντος· οἷόν που καὶ τὸν Αἰνείαν γράφουσιν αἰδέσιμον τοῖς πολεμίοις γενέσθαι φέροντα τὸν πατέρα. καὶ τὸν νεανίαν ὁ δῆμος ἐπαινῶν ὕστερον, ἀπέφηνεν ἀγορανόμον· δεδημευμένης δ' αὐτῷ τῆς οὐσίας οὐκ ἔχοντι τῆς ἀρχῆς τὸ δαπάνημα, οἵ τε χειροτέχναι τὰ ἐς τὴν ἀρχὴν ἀμισθὶ συνειργάσαντο, καὶ τῶν θεωμένων ἕκαστος ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν ὅσον ἐβούλετο νόμισμα ἐρρίπτει, ἕως τὸν ἄνδρα κατεπλούτισαν. Ἀρριανοῦ δὲ καὶ ἐν τῇ στήλῃ κεκόλαπται ἐκ διαθηκῶν, Τὸν ἐνθάδε
„ κείμενον υἱὸς οὐ προγραφεὶς προ-
„ γραφέντα ἔκρυψέ τε καὶ συνέφυ-
„ γε καὶ περιέσωσε. Μετέλλω δὲ ἤστην υἱός τε καὶ πατήρ, καὶ αὐτοῖν ὁ μὲν πατὴρ στρατηγῶν Ἀντωνίῳ περὶ Ἄκτιον, αἰχμάλωτος ἑάλω, καὶ ἠγνοεῖτο· ὁ δὲ υἱὸς τῷ Καίσαρι συνεστρατεύετο, καὶ ἐστρατήγει καὶ ὅδε περὶ τὸ Ἄκτιον· ἐν δὲ Σάμῳ διακρίνοντι τῷ Καίσαρι τοὺς αἰχμαλώτους, ὁ μὲν παῖς συνήδρευεν, ὁ δὲ πρεσβύτης ἤγετο κόμης τε ἔμπλεως καὶ δύης καὶ ῥύπου, καὶ τῆς ἐκ τῶνδε μεταμορφώσεως· ὡς δὲ ἐν τῇ τάξει τῶν αἰχμαλώτων ὑπὸ τοῦ κήρυκος ἀνεκλήθη, ἀνέθορεν ὁ υἱὸς ἐκ τοῦ συνεδρείου, καὶ μόλις ἐπιγνοὺς τὸν πατέρα, ἠσπάζετο σὺν οἰμωγῇ· ἐπισχὼν δέ ποτε τοῦ θρήνου, πρὸς τὸν Καίσαρα
„ ἔφη, ΟΥ̃τος μέν σοι πολέμιος
„ γέγονεν ὦ Καῖσαρ, ἐγὼ δὲ σύμ-
„ μαχος, καὶ χρὴ τοῦτον μέν σοι δοῦ-
„ ναι δίκην, ἐμὲ δὲ γέρας εὑρέσθαι·
„ αἰτῶ δή σε τὸν πατέρα σώζειν δι' ἐμέ, ἢ δι' ἐκεῖνον ἐμὲ συγκατακαίνειν.

οἴκτου

κτου δὲ ἐξ ἁπάντων γινομένου, μεθῆκε σώζεσθαι τὸν Μέτελλον ὁ Καῖσαρ, καί τοι πολεμιώτατον αὐτῷ γενόμενον, καὶ δωρεῶν πολλῶν, εἰ μεταθοῖτο πρὸς αὐτὸν ἀπ' Ἀντωνίου, πολλάκις ὑπεριδόντα. Μάρκον δὲ οἱ θεράποντες σὺν εὐνοίᾳ καὶ τύχῃ πάντα τὸν τῆς προγραφῆς χρόνον διεφύλαξαν ἔνδον ἐπὶ τῆς οἰκίας, μέχρι τῆς ἀδείας δοθείσης ὁ Μάρκος ἐξῄει τῆς οἰκίας ὡς ἀπὸ φυγῆς. Ἵρτιος δὲ σὺν τοῖς οἰκέταις ἐκφυγὼν τῆς πόλεως, διώδευε τὴν Ἰταλίαν, ἐκλύων τε δεσμώτας, καὶ συνάγων τοὺς ἀποδιδράσκοντας, καὶ πολίχνια δῃῶν, ὀλίγα πρῶτον, εἶτα καὶ μείζω, μέχρι χειρὸς ἱκανῆς ἐκράτησε, καὶ τὸ Βρεττίων ἔθνος ἐχειρώσατο, καὶ στρατοῦ πεμφθέντος ἐπ' αὐτὸν, ἐς Πομπήϊον μεθ' ὅσων εἶχε διέπλευσε. Ῥεστίωνι οἰομένῳ μόνῳ φεύγειν οἰκέτης εἵπετο λανθάνων, ἀναθρεπτὸς μὲν αὐτοῦ Ῥεστίωνος, καὶ πολλὰ πρότερον εὖ παθὼν, διὰ δὲ μοχθηρίαν ὕστερον ἐστιγμένος· ἀναπαυομένῳ δὲ ἐν ἕλει τῷ Ῥεστίωνι ἐπιστὰς ὁ θεράπων, ἐξέπληξε μὲν αὐτίκα ὀφθεὶς, δεδοικότι δὲ, ἔφη, ΟΥ' τῶν παρόντων στιγμάτων αἰσθάνεσθαι μᾶλλον, ἢ μνημονεύειν τῶν προτέρων εὐεργετημάτων· καὶ αὐτὸν ἔς τι σπήλαιον ἀναπαύσας εἰργάζετο, καὶ τροφὰς αὐτῷ συνέλεγεν ὡς ἐδύνατο· ὑπονοίας δὲ τινὸς ἀμφὶ τὸ σπήλαιον τοῖς ἐγγὺς ὁπλίταις περὶ τοῦ Ῥεστίωνος γινομένης, καὶ χωρούντων ἐπ' αὐτὸν, ὁ οἰκέτης ᾔσθετο συνεὶς, καὶ τινὰ πρεσβύτην παροδεύοντα προδραμὼν ἀπέκτεινε, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἐκπλαγέντων δὲ τῶν ὁπλιτῶν, καὶ ὡς ἀνδροφόνον ὁδοιπόρου περιεχόντων, Ῥεστίωνα, ἔφη, ἔκτεινα τὸν ἐμαυτοῦ δεσπότην, τάδε μοι τὰ στίγματα

que omnibus mota eſſet miſeratio, Cæſar ſervari Metellum permiſit, quamvis ſibi infenſiſſimum, qui nullis unquam muneribus pellici potuerat ut ad eum ab Antonio deficeret. Marcium 614 ſervi, pietatem eorum fortuna juvante, per totum proſcriptionis tempus domi ſuæ ſervarunt, donec ſecuritate reddita, ſic è ſuis ædibus prodiit quaſi ab exilio. Hirtius cum famulis elapſus ex urbe, obibat Italiam, vinctos ſolvendo & fugitivos colligendo, vaſtans oppida parva primùm, mox majora etiam, donec valida manu comparata ſubegit Brutios: miſſo deinde contra eum exercitu, cum ſuis ad Pompeium trajecit. Reſtionem ſolum, ut putabat, fugientem ſervus clàm ſecutus eſt, vernaculus & multis prius affectus beneficiis, deinde ſtigmatibus notatus ob nequitiam: hic quieſcentem in palude herum primo conſpectu terruit. Quòd ut ſenſit ſervus, ait, Non plus ſe moveri præſentibus ſtigmatis, quàm præteritorum beneficiorum memoria: móxque illum in ſpeluncam quandam abſcondidit, & quotidianis operæ mercedibus aluit ut poterat. Deinde quum propinqui milites nonnihil ſuſpicati de ſpelunca eò tenderent, ſervus ſenem quendam viatorem invadens obtruncavit. Militibus verò attonitis miraculo, &, ut viatoris homicidam, detinentibus, Reſtionem, inquit, occidi, meum herum, qui me his

Servorum fides in Marcium.

Hirtius.

Servi fides in dominum.

his notavit ſtigmatis. Illi erepto ei capite fruſtra in Urbem petierunt præmium: ſervus abducto

Domini ſervorum morte ſervati.

inde hero trajecit in Siciliam.

Appius.

Appium, in villa cubantem, irruentibus in eam armatis, ſervus ſua veſte induit, ipſe in lectum quaſi dominus decubuit: ſicque ultro mortuus eſt pro hero, illo aſtante in ſervili habitu. Sic Menenii domum armatis oppugnantibus, ſervorum unus lecticam herilem aſcendit, conſervi adjutores ejus doli ſuccollaverunt: atque ita pro Menenio

Menenius.

ſponte interfectus eſt, ille aufugit in Siciliam.

Junius.

Junium libertus Philemon, ſplendidas ædes habitans, in mediis condidit in arca ferrata: qualibus codices aſſervantur aut pecuniæ, aluítque noctu ad pacis tempora.

615

Alius libertus cuſtos ſepulchri ſui domini, herilem filium proſcriptum in eodem ſepulchro unà cum patre cuſtodivit.

Lucretius.

Lucretius aliquandiu vagatus cum duobus frugi famulis, deficiente cibo, ad uxorem lectica referebatur in Urbem, quaſi ægrotus: moxque altero deſtitutus, qui crus fregerat, innixus alteri pergebat. Jámque propinquus portæ, apud quam & pater ipſius à Sylla proſcriptus, captus fuerat, vidit cohortem armatam procurrere: territúſque loci omine, unà cum famulo in ſepulchrum ſe illatebravit. Quúmque penetraſſent eò fures ſepulchra ob prædam perfodere ſoliti, famulus ſe ſpo-

φους ἐρευνωμένων, ὁ θεράπων ἑαυτὸν

ἐγχαράξαντα· οἱ μὲν δὴ τὴν κεφα
λὴν αὐτὸν ἀφελόμενοι διὰ τὸ γ
ρας, ἠπείγοντο μάτην ἐς τὸ ἄς
ὁ δὲ τὸν δεσπότην ἀναστήσας, δ
πλεῦσεν εἰς Σικελίαν. Ἄππιον
ἀναπαυόμενον ἐν ἐπαύλει, τῶν ὁπλ
τῶν ἐπιθεόντων, οἰκέτης τὴν ἑαυτ
ἐσθῆτα ἐνέδυσε, καὶ αὐτὸς εἰς τ
εὐνὴν οἷα δεσπότης ἀνακλιθεὶς,
κὼν ἀπέθανεν ἀντὶ τοῦ δεσπότου
παρεστῶτος ὡς οἰκέτου. Μενηνίου
τὴν οἰκίαν καταλαβόντων ὁπλιτῶ
θεραπόντων εἰς τὸ τοῦ δεσπότου φορεῖ
ἐνέβη, καὶ ὑπὸ τῶν ὁμοδούλων συ
εργούντων ἐξεφέρετο, ἕως ὅδε μὲν
Μενήνιος ἑκὼν ἀνῃρεῖτο, Μενήνι
δὲ εἰς Σικελίαν διέφυγεν. Ἰούνιον
ἀπελεύθερος αὐτοῦ Ἰουνίου Φιλ
μων, οἰκίαν κεκτημένος λαμπρὰ
ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς οἰκίας ἔκρυψ
ἐν λάρνακι, ἃς ἀπὸ σιδήρου ἐς χρη
μάτων ἢ βιβλίων ἔχουσι φυλακὴν
καὶ νυκτὸς ἔτρεφε μέχρι τῶν σπονδῶ
ἕτερος ἀπελεύθερος τάφον δεσπό
του φυλάσσων, τὸν δεσπόσυνον προ
γραφέντα ἐφύλασσεν ἐν τῷ τάφῳ
μετὰ τοῦ πατρὸς. Λουκρήτιος ἀλώμε
νος σὺν δυσὶ θεράπουσιν ἀγαθοῖς
ὑπὸ ἀπορίας τῶν τροφῶν ἤδη πρὸς
τὴν γυναῖκα, φορείῳ φερόμενος
ὑπὸ τῶν οἰκετῶν, οἷά τις ἄρρωστος
ἐς τὴν πόλιν, ἑνὸς δὲ τῶν φερόντω
τὸ σκέλος συντριβέντος, τῷ ἑ
τέρῳ τὴν χεῖρα ἐπιθεὶς, ᾔει, πα
ρὰ δὲ ταῖς πύλαις γενόμενος, ἔνθα
αὐτοῦ καὶ ὁ πατὴρ ὑπὸ Σύλλα προ
γραφεὶς ἑαλώκει, εἶδε λόχον ὁπλι
τῶν ἐκτρέχοντα, καὶ πρὸς τὸ σύγ
κριμα τοῦ τόπου καταπλαγεὶς,
συγκεκρύφθαι μετὰ τοῦ θεράποντος
ἐν τάφῳ. τυμβωρύχων δὲ τοὺς τά-
τοῖς τυμβωρύχοις παρέχειν προ-
δύειν,

ύειν, μέχρι Λουκρήτιον ἐπὶ τὰς
ύλας διαφυγεῖν, ἐκεῖ δὲ αὐτὸν ὁ
ουκρήτιος περιμείνας τε, καὶ τῆς
ιυτοῦ μερισάμενος ἐσθῆτος, ἧκε
ρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ ὑπ᾽ αὐτῆς
κρύπτετο ἐπὶ διπλῆς ὀροφῆς με-
αξὺ, μέχρι τινὲς αὐτὸν ἐρρύσαντο
αρὰ τῶν προγραψάντων, καὶ ὕστε-
ν ἐπὶ εἰρήνης ὑπάτευσε. Σέργιος
ἐκρύφθη παρ᾽ αὐτῷ Ἀντωνίῳ,
ίχρι Πλάγκον ὑπατεύοντα ὁ Ἀν-
ώνιος ἔπεισε κάθοδον αὐτῷ ψη-
ίσασθαι, καὶ ἐπὶ τῷδε ὁ Σέργιος
τερον ἐν τῇ Καίσαρος καὶ Ἀντω-
ιου στάσει, τῆς βουλῆς ψηφιζομένης
ναι πολέμιον τὸν Ἀντώνιον, μόνος
ὴν ἀπολύουσαν ἔφερε φανερῶς, καὶ
ίδε μὲν οὕτως ἐσώζοντο. Πομπώνιος
ὲ ἐς στρατηγοῦ σχῆμα κοσμήσας ἑ-
υτὸν, καὶ τοὺς θεράποντας ἐς ὑπηρέ-
ας σκευάσας, τὴν πόλιν ὡς στρα-
ηγὸς ὑπὸ ῥαβδούχοις διῆλθεν, ἐ-
ιθλιβόντων αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν,
να μὴ γνωσθείη πρὸς ἑτέρων, καὶ
αρὰ ταῖς πύλαις ὀχημάτων τε
ημοσίων ἐπέβη, καὶ τὴν Ἰταλίαν
ιώδευεν, ἀποδεχομένων αὐτὸν καὶ
αραπεμπόντων ἁπάντων, οἷα στρα-
ηγὸν ὑπὸ τῶν τριῶν ἀνδρῶν ἐπὶ σπον-
ὰς ἐς Πομπήϊον ἀπεσταλμένον, μέ-
ρι καὶ δημοσίᾳ τριήρει διέπλευσε
ρὸς ἐκεῖνον. Ἀπουλήϊος δὲ καὶ Ἀῤ-
ούντιος ὑποκριθέντες εἶναι λοχα-
οὶ, καὶ τοὺς θεράποντας ἐς στρατιώ-
ας σκευάσαντες, τὰς μὲν πύλας
ιέδραμον ὡς λοχαγοὶ διώκοντες ἑ-
έρους, τὴν δὲ λοιπὴν ὁδὸν διε-
όμενοι, τοὺς δεσμώτας ἐξέλυον, καὶ
οὺς ἀποδράντας συνέλεγον, μέ-
ρι χειρὸς ἱκανῆς ἑκατέρῳ γενομέ-
ης, σημεῖά τε ἦν ἤδη καὶ ὅπλα, καὶ
ψις στρατοῦ. χωρῶν δὲ ἑκάτερος αὐ-

liandum eis præbuit, donec Lucretius ad portam evaderet: qui quum ibi eum expectaſſet, aſſecutum texit parte ſuarum veſtium: inde ad uxorem pervenit. Ab ea retruſus ſub duplici tecto inter contabulationem, tandiu latuit, donec quorundam amicorum precibus à triumviris impetravit veniam, & reſtituta pace conſulatum adeptus eſt. Sergius apud ipſum Antonium latuit, donec per Plancum conſulem impetravit ei reditum: quamobrem Sergius poſtea diſſidentibus Cæſare & Antonio, quum ſenatus hoſtem judicaret Antonium, ſolus apertè refragatus eſt. Et hi quidem ita ſervati ſunt. At Pomponius arreptis inſigniis prætorum, & ſervis excultis in modum apparitorum, Urbem ut prætor cum lictoribus tranſiit, arctè ſtipantibus apparitoribus ne agnoſceretur ab aliis: & ad portam conſcenſo vehiculo publico, iter fecit per Italiam, omnibus ut prætorem, & legatum de pace à triumviris ad Pompeium miſſum excipientibus, adeo ut etiam triremi publica ad eum transvectus ſit. Apuleius cum Aruntio ſumpta centurionum perſona, & ſervis ornatis militariter, per portam curſu evaſerunt, quaſi perſequerentur alios: deinde diverſas vias ingreſſi, vinctos ſolvebant, fugitivos colligebant, donec uterque valida manu munitus, ſignis & armis referret exercitus ſpeciem. Et quum uterque mare peteret,

Lucretius coſ. factus.

Sergius apud Antonium Servatus.

Pomponius qua fraude elapſus.

Apuleius & Aruntius profugi.

616

peteret, circa quoſdam tumulos diverterunt, magno pavore ex conſpectu mutuo; mane verò fallente proſpectu alteri alteros pro hoſtibus aggreſſi pugnarunt aliquandiu, donec tandem agnoverunt errorem, abjectiſque armis ad lamenta verſi, culpam omnem in fortunam pervicaciter adverſam rejecerunt. Poſtquam autem alter ad Brutum, alter ad Pompeium navigiis delatus eſt, hic cum Pompeio in Urbem rediit, ille Bruti auſpiciis rexit Bithyniam: quo cæſo, & tradita Antonio provincia, reditum impetravit. Ventidium libertus proſcriptum vinxit continuò, quaſi traditurus percuſſoribus: noctu verò ſervos perſuaſos inſtruxit militariter, & dominum tanquam centurionem eduxit: atque ita peragrata tota Italia uſque Siciliam, ſæpe in eodem diverſorio pernoctarunt cum aliis centurionibus, quærentes Ventidium. Alius fide liberti in ſepulcrum conditus, quòd abhorreret à loco, in miſerum quoddam conductum cubiculum migravit: quúmque proximum miles conduxiſſet, ne hunc quidem timorem ferens, ex metu ad miram proceſſit audaciam: attonſus ludum aperuit in ipſa Urbe, cui uſque ad redditam pacem præfuit. Voluſius in ædilitate proſcriptus, amicum habebat Iſiacum, à quo lineam ſtolam talarem ſumpſit, & canicipitem perſonam indutus, hoc habitu bacchabundus evaſit ad Pompeium. Sittium Caleni civem

Per errorem inter ſe confligunt.

Ventidius profugus ope liberti ſervatus.

Voluſius.

Sittius.

τῶν ἐπὶ θάλασσαν, ἀμφί τινι
φῳ σταθμεύουσι, μεγάλῳ δέει κα-
θορῶντες ἀλλήλους· ἅμα δ' ἕῳ κα-
νεύσαντες ἐκ τοῦ λόφου, ἔδοξαν ἀλ-
λους ἑκάτερος στρατὸν ἐπὶ σφᾶς
πεπεμφθέντα εἶναι, καὶ συμπλα-
κέντες ἐμάχοντο, μέχρι ποτὲ ἔγ-
νωσαν, καὶ τὰ ὅπλα ἀπερρίπτουν,
ὠλοφύροντο, καὶ τὴν τύχην ὡς
πιβαροῦσαν σφίσιν ἐς ἅπαντα ἐ-
μέμφοντο. Διαπλεύσαντες δὲ,
ἐς Βροῦτον, ὁ δ' ἐς Πομπήϊον,
τῷ Πομπηΐῳ συγκατῆλθεν· ὁ δὲ
στρατήγησε τῷ Βρούτῳ Βιθυνίας,
Βρούτου πεσόντος, Ἀντωνίῳ π-
ραδοὺς Βιθυνίαν, κατήχθη. Οὐεν-
τίδιον δὲ ἀπελεύθερος εὐθὺς ὁ
περιγραφέντα κατέδησεν, ὡς παρ-
δώσων τοῖς σφαγεῦσι, νυκτὸς δὲ
θεράποντας ἔπεισε, καὶ ἐσκεύασεν
ὁπλίτας, καὶ τὸν δεσπότην ὡς λοχ-
γὸν ἐξήγαγε· τήν τε ἄλλην Ἰ-
λίαν μέχρι Σικελίας διώδευσαν,
συγκατέλυσαν πολλάκις ἑτέροις
χαγοῖς, ζητοῦντες Οὐεντίδιον. Ἕ-
ρον ἐν τάφῳ κρύπτων ἀπελευθερ
οὐ φέροντα φαντασίαν τάφου, με-
τήγαγεν ἐς φαῦλον οἴκημα μισθωτ
στρατιώτου δ' αὐτῷ παρῳκισ-
θέντος, οὐδὲ τοῦτον φέρων τὸν φ
βον, ἐς θαυμαστὴν τόλμαν ἐκ
λίας μετέβαλε, καὶ κειράμενος,
γεῖτο ἐν αὐτῇ Ῥώμῃ διδασκαλε
μέχρι τῶν σπονδῶν. Οὐολούσιος
ἀγορανομῶν προεγράφη, καὶ φίλ
ὀργιαστὴν τῆς Ἴσιδος ἔχων, ᾔτησε
στολὴν, καὶ τὰς ὀθόνας ἐνέδυ τὰς π
δήρεις, καὶ τὴν τοῦ κυνὸς κεφαλ
ἐπέθετο, καὶ διῆλθεν οὕτως ὀργι
ζων αὐτῷ σχήματι ἐς Πομπήϊον. Σί
πον δὲ Καλήνιοι πολίτην σφῶν ὄ

τα

α, καὶ πολλὰ ἐς αὐτοὺς ἐκ περιου-
σίας δαψιλοῦς ἀναλώσαντα ἐφυ-
λαξαν, σιδηροφοροῦντές τε ὑπὲρ
υτοῦ, καὶ τοῖς οἰκέταις ἀπειλοῦντες,
τοὺς στρατιώτας ἀπερύκοντες ἀπὸ
τειχῶν, μέχρι μαραινομένου τοῦ
κακοῦ, καὶ ἐς τοὺς τρεῖς ἐπρέσβευ-
ον ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἔτυχον Σίττιον
ἄλλης Ἰταλίας εἰργόμενον ἐν τῇ
πατρίδι μένειν. Σίττιος μὲν δὴ πρῶ-
τος ἢ μόνος ἀνδρῶν ὅδε τῆς ξένης
φυγαδεύετο ἐν τῇ πατρίδι. ΟΥ-
άρρων δὲ ὁ φιλόσοφός τε καὶ ἱστορίας
συγγραφεὺς, ἐστρατευμένος τε καλῶ-
ς καὶ ἐστρατηγηκὼς, καὶ ἴσως διὰ
τοῦτο ὡς ἐχθρὸς μοναρχίας πρου-
γράφη· φιλοτιμουμένων δὲ αὐτὸν
ὑποδέξασθαι τῶν γνωρίμων, καὶ διεριζ-
όντων ἐς ἀλλήλους, Καληνὸς ἐξε-
νίκησε, καὶ εἶχεν ἐν ἐπαύλει, ἔνθα
Ἀντώνιος ὅτε ὁδεύοι κατήγετο, καὶ
ΟΥ'άρρωνα οὐδεὶς ἔνδον ὄντα ἐνέ-
φηνε θεραπόντων, οὔτε αὐτοῦ ΟΥ'άρρω-
νος, οὔτε Καληνοῦ. ΟΥ'εργίνιος δὲ,
ἀνὴρ ἡδὺς εἰπεῖν, τοὺς οἰκέτας ἐδί-
δασκεν, ὅτι κτείναντες μὲν αὐτὸν δι'
ὀλίγα χρήματα οὐκ ἀσφαλῆ, μύ-
σους τε πίμπλανται, καὶ φόβων ἐς ὕ-
στερον μεγάλων· περισώσαντες δὲ,
δόξης τε εὐσεβοῦς καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν,
χρημάτων ὕστερον πολὺ πλειόνων τε
ἀσφαλεστέρων· οἱ μὲν δὴ συνέφευγον
ὡς ὁμοδούλῳ, καὶ γνωρισθέντος αὐτοῦ
παρὰ τὴν ὁδὸν, πρὸς τοὺς ὁπλίτας
ἐμάχοντο, ὁ δὲ ληφθεὶς ὑπὸ τῶν
ὁπλιτῶν, ἐδίδασκε κἀκείνους, ὅτι κατὰ
ἔχθραν αὐτὸν οὐκ ἀνέλωσιν, ἀλλὰ
χρημάτων ἕνεκα μόνων, χρήματα,
αὐτοῖς ἔσῃ δικαιότερα καὶ πλείονα
λαβεῖν ἐπὶ θάλασσαν ἐλθοῦσιν, ἔνθα
μοι τὸ γύναιον, ἔφη, ναῦν φέρουσα
χρημάτων συνετάξατο, καὶ ἑαυτῷ καὶ οἵδε πεισθέντες, κατῄεσαν ἐπὶ τὴν

ſuum, & in ipſos pro amplis facultatibus munificum, cuſtodiverunt armati, ſervos minis cohibendo, milites arcendo à mœnibus, donec deferveſcente malo, per legatos impetrarunt à triumviris, ut in patria manens exularet à reliqua Italia. Ita Sittius primus & ſolus mortalium exulavit in patria. At Varro philoſophus idem & hiſtoricus, miles ſimul & dux probatus, ideo fortaſſe ut iniquior dominatui, proſcriptus eſt. Eum familiaribus certatim cupientibus recipere, vicit Calenus, & in villa, ad quam ex itinere Antonius divertere ſolebat, eum habuit: à nullo tamen vel ipſius Varronis vel Caleni ſervo indicatus eſt. Virginius autem, vir facundus, domeſticis ſervis perſuaſit, ſe occiſo propter modicum & incertum præmium, manere eos ſceleris conſcientiam & pavorem perpetuum: contrà ſervato ſe opinionem pietatis & ſpem bonam eos ſecuturam, & inſuper præmia majora multo certioráque. Sic effecit ut quaſi conſervum comitarentur in fuga: in qua cognitus à militibus, ſimiliter eos aggreſſus eſt, nullam ſibi cum ejus ſimultatem intercedere cur perire debeat, tantùm peti præmia: ea tum juſtiora tum auctiora habituros, ſi ſecum ad mare deſcendant, quò uxor condixiſſet ſe venturam cum pecuniis. Paruerunt illi, deduxerúntque ad littus homi-

Sittius primus & ſolus mortalium exul in patria.

Varro philoſophus, profugus.

617

Virginius.

Sſſ

nem:

nem: uxor verò venerat quidem illuc ex compoſito, ſed cunctante Virginio, rata eum jam navigare ad Pompeium, ſolvit & ipſa, relicto tamen in ora ſervo, qui rem nuntiaret. Is Virginium conſpicatus, occurrit, & navem nondum ex oculis ablatam oſtendit: ſimúlque indicavit de uxore ac pecunia, & cur ipſe relictus ſit. Et habita eſt ei fides: poſtulantéque Virginio ut expectarent donec revocaretur uxor, aut ſimul proficiſcerentur ad eam accepturi pecunias, conſcenderunt ſcapham, & devexerunt eum in Siciliam navigantes ſtrenuè. Ibi recepto quod promiſſum fuerat, ne tum quidem abſceſſerunt, ſed permanſerunt in ejus famulitio uſque ad pacem redditam. Rebulum verò nauclerus quum in navem accepiſſet ut tranſportaret in Siciliam, cœpit ab eo pecuniam petere, aut indicem ſe fore, ni recipiat: ille contrà, renovato vetuſto Themiſtoclis commento, quo is in fuga uſus fuerat, minatus eſt ſe indicaturum, quòd pecunia corruptus proſcriptum aveheret: itaque perterritus nauclerus, incolumem pervexit ad

Rebulus, Themiſtoclis commento uſus, ut ſervatus.

618 Pompeium. Proſcriptus eſt & Murcus ut dux Bruti factionis: qui devicto Bruto captus, ſervum ſe finxit: eum Barbula emit: & quia videbat induſtrium, conſervis præpoſuit diſpenſatorem. quod munus quum ille prudentius quàm pro ingenio ſervili gereret, ſuſpicio tetigit ejus a-mum: juſſóque bene ſperare, ſi proſcriptum ſe fateretur, ſal-

Murcus proſcriptus. A Barbula emptus.

θάλασσαν· ἡ γυνὴ δὲ ἀφῖκτο μὲν ἐ[s] τὴν ἠϊόνα κατὰ τὸ συγκείμενον, βραδύνοντος δὲ τοῦ Οὐεργινίου, νομίσασα αὐτὸν ἐς Πομπήϊον περιπεπλευκέναι, ἀνήγετο, θεράποντα ὅμως ἐπὶ τῆς ἠϊόνος ἐξαγγέλλειν ὑπολιποῦσα· καὶ ὁ θεράπων τὸν Οὐεργίνιον ἰδὼν, ἀνέθορέ τε ὡς ἐς δεσπότη, καὶ τὴν ναῦν ἐδείκνυεν ὡς ὁρωμένην, καὶ τὴν γυναῖκα ἔφραζε, καὶ τὰ χρήματα, καὶ αὐτὸς ἐφ' ὅτῳ κατελείφθη· οἱ δὲ ἐπίστευον ἅπασιν ἤδη, καὶ τὸν Οὐεργίνιον ἀξιοῦντα σφᾶς περιμένειν, ἔστε μετακληθείη τὸ γύναιον, ἢ συνελθεῖν οἱ πρὸς αὐτὴν ἐπὶ τὰ χρήματα, ἐσβάντες ἐς σκάφος, παρέπεμπον ἐς Σικελίαν, ἐρέσσοντες φιλοπόνως· τυ- δὲ ἔτυχον τῶν ἐπαγγελιῶν, καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἔτι θεραπεύοντες αὐτὸν μέχρι τῶν σπονδῶν. Ῥέβουλον δὲ ναύκληρος ἐς τὴν ναῦν ὑποδεξάμενος, ὡς διοίσων ἐς Σικελίαν, ᾔτει χρήματα, μηνύσειν ἀπειλῶν εἰ μὴ λάβοι· ὁ δὲ, οἷόν τι καὶ Θεμιστοκλῆς φεύγων, ἐποίησεν, ἀντηπείλει μηνύσειν ὅτι αὐτὸν ἐπὶ χρήμασιν ἄγοι, μέχρι δείσας ὁ ναύκληρος διεκόμισεν ἐς Πομπήϊον. Μάρκος δὲ Βρούτῳ στρατηγῶν, προεγέγραπτο μὲν ὧδε διὰ τόδε· ἡττωμένου δὲ τοῦ Βρούτου συλλαμβανόμενος, ὑπεκρίνατο εἶναι θεράπων, καὶ αὐτὸν ὠνήσατο Βαρβούλας· δεξιὸν δὲ ὁρῶν, ἐπέστησε τοῖς ὁμοδούλοις, καὶ χρήματα διοικεῖν ἔδωκε, δεινὸν δὲ ἐν ἅπασι καὶ συνετὸν ὄντα ὑπὲρ θεράποντος φύσιν ὑπενόει, καὶ ἐπήλπιζεν, εἰ τῶν προγεγραμμένων τις εἴη, περισώσειν ὁμολογήσαντα, ἀπομαχο-

νον δὲ ἰσχυρῶς, καὶ γένος ἀναπλάσσοντα καὶ ὄνομα, καὶ προτέρους δεσπότας, ἐς Ῥώμην ἐπήγετο, ἐλπίσας ὀκνήσειν ἐς Ῥώμην ἀφίξεσθαι προγεγραμμένος· ὁ δὲ εἵπετο καὶ ὡς. περὶ δὴ τὰς πύλας τῶν ὑπάτων τῶν τις φίλων Βαρβούλα θεασάμενος τὸν Μάρκον ὡς οἰκέτην αὐτῷ παρεστῶτα, κρύφα ἐμήνυσε τῷ Βαρβούλᾳ, ὁ δὲ ἐδεήθη Καίσαρος δι' Ἀγρίππα, καὶ ἀφείθη τῆς προγραφῆς ὁ Μάρκος, καὶ φίλος ἐγίνετο Καίσαρι, καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ στρατηγὸς ἦν ἐπὶ Ἀντωνίῳ περὶ Ἄκτιον, ἐστρατήγει δὲ καὶ Ἀντωνίῳ Βαρβούλας, καὶ ἡ τύχη περιῆλθεν ἐς τὸ ὅμοιον ἀμφοτέροις. Βαρβούλας τε γὰρ, ἡττηθέντος Ἀντωνίου, λαμβανόμενος, ὑπεκρίνατο οἰκέτης εἶναι, καὶ ὁ Μάρκος αὐτὸν ὡς ἀγνοῶν ὠνήσατο, ἐκθέμενος δὲ ἅπαντα τῷ Καίσαρι, ᾔτησέ τε καὶ ἔτυχε τοῖς ὁμοίοις τὸν Βαρβούλαν ἀμείψασθαι. τοῖσδε μὲν οὖν ἡ συντυχία τῶν ὁμοίων καὶ ἐς τὸ ἔπειτα παρέμεινεν· ἦρξαν γὰρ τὴν ἐπώνυμον ἀρχὴν ἐν ἄστει οἱ δύο ὁμοῦ. Βαλβίνῳ δὲ ἐκφυγόντι, καὶ κατελθόντι σὺν Πομπηΐῳ καὶ ὑπατεύοντι, οὐ πολὺ ὕστερον Λέπιδος ἰδιώτης ὑπὸ Καίσαρος ἐκ δυνάστου γενόμενος, ὑπὸ τοιᾶσδε ἀνάγκης ὑπέστη. Μαικήνας ἐδίωκε τὸν Λεπίδου παῖδα βουλεύσεως ἐπὶ Καίσαρι, ἐδίωκε δὲ καὶ τὴν μητέρα τῷ παιδὶ συνεγνωκέναι· Λεπίδου γὰρ αὐτοῦ ἄρα, ὡς ἀσθενοῦς, ὑπερεώρα· τὸν μὲν δὴ παῖδα ὁ Μαικήνας ἐς Ἄκτιον ἔπεμπε τῷ Καίσαρι, τὴν δὲ μητέρα, ἵνα μὴ ἄγοιτο οὖσα γυνὴ, ἐγγύην ᾔτει παρὰ τῷ ὑπα-

tem eſt pollicitus. Id quum ille pernegaret fortiter, & genus fingens, & nomen, & priores dominos, Romam eum ſecum duxit ſperans tergiverſaturum ſi proſcriptus eſſet: ſecutus eſt tamen. Obviam iverat quidam ex ejus amicis ad portam officii gratia: is ubi Murcum ſervili habitu aſtantem domino vidit, rem indicavit Barbulæ. Is per Agrippam impetravit à Cæſare, ut ex proſcriptis eximeretur Murcus: qui mox receptus inter amicos Cæſaris, paulo pòſt cum cæteris Cæſarianis ducibus ad Actium bellum geſſit adverſus Antonium. Barbula tunc ſub Antonio ductabat ordines, quum fortunæ vertere vices utriuſque libuit. Devicto enim Antonio Barbula ſervum ſe finxit, Murcus emit eum tanquam ignotum: denarratáque re tota Cæſari, obtinuit ut ſibi liceret par pari referre. Hæc ſimilitudo fortunæ etiam pòſt ſecuta eos eſt: nam in Urbe celebrem eo nomine magiſtratum geſſerunt pariter. Balbino itidem, qui elapſus, & cum Pompeio reverſus, ad conſulatum pervenit, non multo pòſt Lepidus jam ex ſumma potentia redactus ad conditionem privatam, hujuſmodi neceſſitate ſubjectus eſt. Mæcenas Lepidi filium majeſtatis reum agebat, ſimúlque juvenis matrem ut culpæ conſciam: nam ipſum Lepidum ut invalidum planè contemnebat. Filio miſſo Actium ad Cæſarem, à matre, ne fœmina vexaretur itineribus, vades popoſcit præbendos conſuli.

Inter amicos Cæſaris receptus.

Similitudo fortunæ in Murco & Barbula.

Mutatio fortunæ in Lepido.

Quúmque nemo vadare vellet, Lepidus circa fores Balbini ſæpe fruſtra obverſatus, etiam ad tribunal ejus ſeſe ingerebat: repulſúſque aliquoties ab apparitoribus, vix hæc effari potuit, Meæ
619 certè innocentiæ vel ipſi accuſatores ſunt teſtes, qui me negant uxori filióve conſcium. nec ego te proſcripſi, & nunc infra proſcriptores ſum: at tu rerum humanarum fortuitas vices conſiderans, méque ſtantem coram te, vadem me pro uxore accipito, aut cum illa vinctum mittito. Vix hæc Lepidus dixerat, quum Balbinus non ferens tantam mutationem, vadimonium remiſit mulieri. Cicero minor in Græciam præmiſſus à patre prædivinante mala talia, inde ad Brutum profectus, & eo mortuo ad Pompeium, apud utrumque honorata militia dignatus eſt. Poſt hos Cæſar, quo averteret à ſe Ciceronis proditi dedecus, augurem eum fecit, & paulo pòſt conſulem, poſtremò Syriæ proconſulem: & literas de profligato per Cæſarem ad Actium Antonio, Cicero conſul recitavit pro concione earúmque exemplum pro roſtris propoſuit, ubi patris ejus caput olim propoſitum fuerat. Appius bonis ſuis diſtributis in famulos, comitatus eis navigavit in Siciliam: tempeſtate autem exorta, ſervi pecuniis inhiantes, eum in ſcapham quaſi tutiorem tranſtulerunt: & ita caſus tulit, ut hic

Ciceronis filius augur & conſul à Cæſare cur factus.

Appius proſcriptus.

τῷ πρὸς Καίσαρα ἀφίξεσθαι, ἐ-
νὸς δὲ τὴν ἐγγύην ὑφισταμένου, ὁ Λέ-
πιδος ἀμφὶ τὰς Βαλβίνου θύρας
τρέφετο πολλάκις, καὶ δικάζοι
παρίστατο, καὶ διωθουμένων αὐ
ἐς πολὺ τῶν ὑπηρετῶν, μόλις εἶπ,
„ Ἐμοὶ μὲν καὶ οἱ κατήγοροι μαρ-
„ τυροῦσιν ἐπιείκειαν, οὐδὲ γυναι
„ με ἢ παιδὶ συνεγνωκέναι λέγοντ
„ σὲ δὲ οὐκ ἐγὼ μὲν προέγραψα,
„ κάτω δέ εἰμι τῶν προγραψάντ
„ ἀλλ᾽ ἐς τὴν ἀνθρώπειον τύχ
„ ἀφορῶν, καὶ ἐς ἐμὲ σοὶ παρε-
„ στῶτα χάρισαί μοι τὴν γυναι
„ ἀπαντήσειν ἐς Καίσαρα ἐγγυ-
„ μένῳ, ἢ μετ᾽ ἐκείνης ἀπελ
„ δεδεμένῳ. Ταῦτα ἔτι τοῦ Λεπι
λέγοντος, οὐκ ἐνεγκὼν τὴν μετα-
βολὴν ὁ Βαλβῖνος, ἀπέλυσε τῆς ἐ-
γύης τὴν γυναῖκα. Κικέρων δὲ ὁ
Κικέρωνος προαπέσταλτο μὲν ὑπὸ
πατρὸς ἐς τὴν Ἑλλάδα, τοιάδε ἔσε
προσδοκῶντος, ἀπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐς
Βροῦτον, καὶ μετὰ Βροῦτον ἀποθανόντα ἐς
Πομπήϊον ἐλθών, τιμῆς παρ᾽ ἑκα-
τέρῳ καὶ στρατηγίας ἠξιοῦτο· ἐπὶ δὲ ἐκ-
είνοις αὐτὸν ὁ Καῖσαρ ἐς ἀπολογ
τῆς Κικέρωνος ἐκδόσεως, ἱερέα τε
θὺς ἀπέφηνε, καὶ ὕπατον οὐ πολὺ
στερον, καὶ Συρίας στρατηγόν, καὶ τὰ
Ἀντωνίου περὶ Ἄκτιον συμφορὰ
πισταλεῖσαν ὑπὸ Καίσαρος, ὁ Κι
ρων ὅδε ὑπατεύων ἀνέγνω τε τῷ
μῳ καὶ προὔθηκεν ἐπὶ τοῦ βήματο
ἔνθα πρότερον ἡ τοῦ πατρὸς αὐ
προὔκειτο κεφαλή. Ἄππιος δὲ δ
νείμας τοῖς θεράπουσι τὰ ὄντα,
μετ᾽ αὐτῶν εἰς Σικελίαν ἔπλει·
μῶνος δὲ ἐπιλαβόντος, ἐπιβουλεύ-
τες οἱ θεράποντες τοῖς χρήμασιν,
σκάφος ἐνέθεντο τὸν Ἄππιον,
ἐς ἀσφαλεστέραν ἐλπίδα μεταφέροντες, καὶ συνέβη τῷ μὲν ἐκ παρα

ρου διαπλεῦσαι, τοῖς δὲ ἀπολέσθαι, τῆς νεὼς διαλυθείσης. Πούπλιος δὲ ταμίας Βρούτου, τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀντώνιον αὐτὸν πειθόντων προδοῦναι Βροῦτον, οὐκ ἀνασχόμενος, διὰ τόδε καὶ προεγράφη, καὶ κατήχθη, καὶ Καίσαρι φίλος ἐγίγνετο· καὶ ἐπιόν- ποτε τῷ Καίσαρι προὔθηκεν εἰκόνας Βρούτου, καὶ ἐπῃνέθη καὶ ἐπὶ τῷδε ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. τὰ μὲν δὴ παρὰ δόξαν τισὶ τῶν προγραφέντων ς τε κίνδυνον καὶ σωτηρίαν γενόμε-, πολλὰ καὶ ἄλλα παραλιπόντι, ιάδε μάλιστα ἦν.

Γιγνομένων δὲ τούτων ἐν Ῥώμῃ, τὰ ὑπερόρια πάντα πολέμοις διὰ τήνδε τὴν στάσιν ἐδονεῖτο, καὶ πολέμων οἱ μείζους ἦσαν, ἀμφὶ Λιβύην Κορνιφικίου πρὸς Σέξ-ιον, καὶ ἐν Συρίᾳ Κασσίου πρὸς ολοβέλλαν, καὶ περὶ Σικελίαν Πομ-ηΐου, πάθη τε πολλὰ συνηνέχθη όλεσιν ἐκ δορυαλωσίας, ὑπερ-οντι τῶν ἐλασσόνων τὰ μέγιστα δὴ καὶ ἀξίωσιν τῶν ἄλλων περιφανέστατα, αοδικεῦσι, καὶ Ταρσεῦσι, καὶ Ῥο-οις, καὶ Παταρεῦσι, καὶ Ξανθίοις. αὐτῶν ἕκαστα, ὡς ἐν κεφαλαίῳ υναγαγόντι φράσαι, τοιάδε ἦν.

Λιβύης Ῥωμαῖοι τὴν μὲν ἔτι καλοῦσι παλαιάν, ὅσην Καρχηδονίους φείλοντο, ἣν δὲ Ἰόβας εἶχεν, ὕστε-ντε ἔλαβον ἐπὶ Γαΐου Καίσαρος, διὰ τοῦτο νέαν προσαγορεύουσι ιβύην, εἴη δ' ἂν τῆς Νομαδικῆς. έξτιος οὖν ὑπὸ Καίσαρι τῆς νέας γούμενος, ἤτει Κορνιφίκιον ἐκ στῆ-ἡ οἱ τῆς παλαιᾶς, ὡς Λιβύης ἁπά-ς ἐν τῇ λήξει τῶν τριῶν ἀνδρῶν αίσαρι νενεμημένης, ὁ δὲ οὔτε ὴν λῆξιν ἔφη γινώσκειν τῶν τριῶν ρ' ἑαυτῶν πεποιημένην, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν παρὰ τῆς βουλῆς λαβὼν,

præter opinionem in portum appelleret, illi perirent naufragio. Publius, Bruti quæſtor, ab Antonianis de proditione fruſtra ſollicitatus, proſcriptúſque ob eam cauſam, tandem in patriam reverſus, in Cæſaris amicitiam receptus eſt: cui aliquando effigies Bruti domi ſuæ ſpectandas præbuit, id quoque probanti. Hi fermè ſunt proſcriptorum, vel elapſorum, vel oppreſſorum mirifici caſus è multis præcipui.

Juſta de ſervis ultio.

Publius, Bruti quæſtor.

Interea foris quoque per eaſdem contentiones bellis quatiebantur omnia: è quibus graviora fuere, in Africa inter Sextium & Cornificium: inter Caſſium & Dolobellam in Syria: in Sicilia verò bellum Pompeianum: in quibus multæ urbes expugnatæ ſunt hoſtiliter, Laodicea, Tharſus, Rhodus, Patara, Xanthus, ut de cætetis ignobilioribus taceam. Eas cladeis ſummatim & compendio narrabimus.

Bella extera, dum Romæ proſcripti necantur.

620

Africæ Romani alteram provinciam vocant veterem, ademptam Carthaginienſibus:alteram quæ prius regnum Jubæ fuerat, à C. Cæſare occupatam, ideo novam appellant: quæ eſt Numidia. Hanc Sextius regens nomine Cæſaris, denuntiabat Cornificio ut vetere ſibi decederet, quòd ex triumvirali diviſione universa Africa deberetur Cæſari. Ille negabat ſe ſcire quid triumviri inter ſe diviſerint: æquum eſſe necui ſenatus injuſſu decedat provincia quam à ſenatu acce-

Africa in duas provincias diviſa.

piſſet.

piſſet. Habuit autem exercitum in hoc bello & genere armorum præſtantiorem & virorum numero: nam Sextiani plerique levi armatura utebantur: quapropter expeditè obeuntes mediterranea, in partes ſuas cogebant: & Sextius à Ventidio Cornificii duce cum majoribus copiis occurrente obſeſſus eſt: Lælius quoque alter Cornificii

Cirta obſeſſa.

dux ingreſſus Sextii provinciam, Cirtam obſedit in ea. Omnes hi per legatos petebant ſocietatem auxiliaque regis Arabionis & Sittianorum, qui ita

Sittius Romæ accuſatus, profugit.

vocantur ob cauſam hanc. Sittius, Romæ accuſatus, non expectato judicio profugit, collectíſque ex Italia & Hiſpania copiis trajecit in Africam. Erat tum bellum inter Africæ regulos: horum nunc hunc, nunc illum juvit auxilio: quúmque ſemper

Clarum nomen Sittii.

vincerent quibuſcunque ſe conjungeret, clarum nomen Sittius aſſecutus eſt, & exercitum ſuum rei militaris egregiè peritum

Sittius Cæſarem contra Pompeianos juvat.

reddidit. Cæſari quoque Pompeianos in Africa bello perſequenti

Saburræ interitus.

aſſuit, & Saburram Jubæ ducem occidit: pro quibus meritis accepit à Cæſare agrum Manaſſæ, non

Manaſſes.

totum, ſed partem ejus optimam. Manaſſes, Arabionis hujus fuerat pater, Jubæ amicus & ſocius: ejus ditionem Cæſar

621 partim huic Sittio, partim Boccho regi Maurorum donaverat:

Arabio.

Sittius portionem ſuam diviſit ſuis militibus. Arabio tunc in Hiſpaniam ad Pompeii filios ſe contulit: poſt necem verò Cæſaris

ἄλλῳ μεθήσειν χωρὶς αὐτῆς. οὐκ δὴ τούτων ἀλλήλοις ἐπολέμουν· στρα[τὸν] τὸν δ' εἶχεν ὁ μὲν βαρύν τε καὶ πλεί[ο]να, ὁ δὲ Σέξτιος κουφότερόν τε [καὶ] ὀλιγώτερον, ᾧ δὴ καὶ τὰ μεσόγαι[α] τοῦ Κορνιφικίου περιὼν ἀφίστη, Οὐεντίδιον στρατηγὸν τοῦ Κορνιφικ[ίου] μετὰ πλειόνων ἐπελθόντων ἀπεμάχ[ε]το πολιορκούμενος· ἐδήου δὲ κ[αὶ] Λαίλιος, ἕτερος τοῦ Κορνιφικί[ου] στρατηγὸς, τὴν Σεξτίου Λιβύην καὶ Κίρταν περικαθήμενος ἐπολιό[ρ]κει. καὶ πάντες ἐπρέσβευον περὶ συμμαχίας ἔς τε Ἀραβίωνα βασ[ι]λέα καὶ τοὺς καλουμένους Σιττιανοὺς οἱ ἀπὸ τοιᾶσδε συντυχίας οὕτως ὠνομάζοντο. Σίττιος ἐν Ῥώμῃ δ[ί]κην ἴδιον οὐχ ὑποστὰς, ἔφυγε, [καὶ] στρατὸν ἀγείρας, ἔκ τε αὐτῆς Ἰταλίας καὶ Ἰβηρίας ἐς Λιβύην διέπλευσε, καὶ τοῖς Λιβύων βασιλεῦσι πολεμοῦσιν ἀλλήλοις ἀνὰ μέρος συνεμάχει· αἰεὶ δ' οἷς προσθοῖτο νικώντων, ὁ Σίττιος ἐπὶ ὀνόματος ἐγίγνετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτῷ γεγυμνασμένος λαμπρῶς· Γαΐῳ τε Καίσαρι διώκοντι τοὺς Πομπηϊανοὺς ἐν Λιβύῃ συνεμάχησε, καὶ Σαβούρραν Ἰόβα στρατηγὸν διώνυμον ἀνεῖλε, κα[ὶ] γέρας τούτων ἔλαβε παρὰ τοῦ Καίσαρος τὴν Μανάσσου γῆν οὐχ ἅπασαν, ἀλλὰ τὸ κράτιστον αὐτῆς. Μανάσσης δ' ἦν Ἀραβίωνος τοῦδε πατὴρ, Ἰόβα σύμμαχος, καὶ αὐτοῦ τὴν χώραν ὁ Καῖσαρ τῷδε τῷ Σιττίῳ καὶ Βόκχῳ Μαυρουσίων βασιλεῖ δεδώρητο· καὶ τὸ μέρος ὁ Σίττιος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀνδράσιν ἐπιδιεῖλεν· Ἀραβίων δὲ, τότε μὲν εἰς Ἰβηρίαν ἐξέφυγε πρὸς τοὺς παῖδας τοῦ Πομπηΐου, Γαΐου δὲ Καί-

σαρος

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

σαρος ἀναιρεθέντος, ἐς Λιβύην
ινας ἀεὶ τῷ νεωτέρῳ Πομπηΐῳ πέμ-
πων ἐς Ἰβηρίαν, καὶ γεγυμνασμέ-
ους ἀπολαμβάνων, Βόκχον ἀφῄρη-
ο τὴν χώραν, καὶ Σίττιον ἀνῃρήκει
ολῳ· εὔνους δὲ ὢν τοῖς Πομπηΐα-
οῖς διὰ τάδε, κατεγίγνωσκεν ἀεὶ
ῆς μοίρας ὡς ἀτυχούσης ἀμειλί-
τως, καὶ Σιττίῳ προσέθετο, εὐ-
ψιζόμενος δι' αὐτοῦ Καίσαρα.
προσέθεντο δὲ καὶ οἱ Σιττιανοὶ
κατ' εὔνοιαν οἵδε πατρῴαν τοῦ Καί-
σαρος. θαρσήσας οὖν ὁ Σέξστιος,
ῄει τῆς πολιορκίας ἐς μάχην, καὶ
πεσόντος τοῦ Οὐεντιδίου, καὶ τοῦ
στρατοῦ φεύγοντος ὑπ' ἀναρχίας,
πετο κτείνων τε καὶ ζωγρῶν· καὶ τά-
ε μαθὼν ὁ Λαίλιος, διέλυε τὴν
Κίρτας πολιορκίαν, καὶ ἐχώρει
πρὸς τὸν Κορνιφίκιον. ὁ δὲ Σέξστιος
ταιρόμενος τοῖς γεγονόσιν, ἐπ' αὐ-
ὸν ἤδη τὸν Κορνιφίκιον ἐς Ἰτύκην
ει, καὶ ἀντεστρατοπέδευε μετὰ πλεό-
νων ὄντι. Λαίλιον δὲ τοῦ Κορνιφικίου
μετὰ τῶν ἱππέων πέμψαντος ἔς τινα
κατάσκεψιν, ὁ Σέξστιος Ἀραβίωνα
πέμψεν ἱππομαχεῖν τῷ Λαιλίῳ
κατὰ μέτωπον, καὶ αὐτὸς ᾔει μετὰ τῶν
ζώνων ἐς τὰ πλάγια τῆς ἱππομα-
ίας, καὶ ἐμβαλὼν ἐθορύβει, μέ-
χρι τὸν Λαίλιον οὐχ ἡσσημένον πω
ίσαι περὶ τῆς ἀναχωρήσεως μὴ ἀ-
οκλεισθείη, καὶ λόφον ἐν μέσῳ κα-
ταλαβεῖν, Ἀραβίωνα δὲ ἀρτώμενον
υτοῦ, κτεῖναί τε αὐτοὺς, καὶ τὸν
όφον περικυκλῶσαι· ὁρῶν δὲ ταῦ-
α ὁ Κορνιφίκιος, ἐξῄει τῷ πλέο-
στρατῷ βοηθήσων τῷ Λαιλίῳ, καὶ
οὗδε μὲν ὁ Σέξστιος ὄπισθεν γενόμε-
νος, ἐξήπτετο συντρέχων, καὶ αὐτὸν

in Africam reverſus, ſubinde Afrorum auxilia Sex. Pompeio ſubmittebat: quos ubi jam exercitatos recepit, Bocchum expulit, Sittium per inſidias ſuſtulit: & quamvis Pompeianos his de cauſis amaret, à factione tamen eorum abſtinuit, ut fortunæ favore deſtituta, propenſior in Sextium, per quem captabat Cæſaris gratiam. Sittiani quoque eaſdem partes ſecuti ſunt, quippe memores paternæ amicitiæ. Itaque auctus animis ac opibus Sextius, non paſſus ſe diutius oppugnari, in æquum locum produxit copias: in qua pugna Ventidius cecidit: exercitus duce orbatus terga vertit, Sextio perſequente & cædente aut vivos capiente quotquot aſſequebatur. His nuntiatis Lælius obſidionem Cirtæ ſolvit, & recepit ſe ad Cornificium. At Sextius hoc ſucceſſu elatus, Uticam & ipſum Cornificium petiit, caſtrametatus eſt in proximo, quamvis minores haberet copias. Ibi Lælio cum equitatu ad ſpeculandum à ſuis miſſo, Sextius Arabionem cum ſuis equitibus juſſit occurrere: ipſe cum expeditis peditibus hoſtem equeſtri prælio intentum invaſit à latere, tantúmque tumultum excivit ut Lælius nondum victus, timens ne intercluſus non poſſet ſe retro ad ſuos recipere, occuparit in medio tumulum: Arabio extremis reſugientium cæſis, corona eum tumulum cinxerit. Hoc viſo Cornificius plures eduxit ut Lælio occurreret: Sextius inſecutus à tergo eum aggreſſus eſt: ille con-

Sittii interitus.

Ventidii interitus.

Utica à Sextio obſeſſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

verſis ſignis repugnavit valde la-
borioſè. Interim Arabio miſ-
ſis quibuſdam aſſuetis prærupta
ſcandere, clàm obrepſit in caſtra
Roſcii interitus. Cornificii: Roſcius eorum cu-
Cornificii interitus. ſtodiæ præpoſitus, militi ſe ju-
gulandum præbuit. Cornificius
non ferens hoſtem, in tumulum
ſe recipiebat ad Lælium, neſciens
caſtra amiſſa: in eo conatu equi-
622 tum Arabionis incurſu oppreſſus
eſt. Id videns ex editiore loco
Lælii interitus. Lælius ſeipſum interemit: occi-
ſis ducibus exercitus diffugit.
Proſcripti qui apud Cornificium
fuerant, alii trajecerunt in Sici-
liam, alii quò quiſque potuit.
Sextius Arabionem & Sittianos
donavit multis manubiis, urbes
omnes venia data recepit in fi-
dem Cæſaris. Ita Cornificius in
Africa à Sextio debellatus eſt,
brevi propter celeritatem (ut vi-
detur) tempore.

Nunc Caſſii Brutíque res ge-
ſtæ dicentur, repetitis prius pau-
cis quibuſdam. Occiſo Cæſare
conjurati occuparunt Capito-
lium: oblivione deinde cædis
ejus à ſenatu decreta, deſcen-
derunt. plebs caſum Cæſaris mi-
ſerta, raptis è rogo ejus faci-
bus, conjuratorum ædes inva-
ſit: qui tum quidem è ſuperio-
re loco pugnantes, repulerunt
ejus impetum, ſed mox abie-
runt in ſuam quiſque provin-
Brutus & Caſſius in provincias ab eo quem occiderunt, ciam acceptam à Cæſare. Caſ-
ſius & Brutus præturas adhuc in

ἐπιστρεφόμενος ὁ Κορνιφίκιος ἀπεμά-
χετο μάλα κακοπαθῶς· ὁ δὲ Ἀρα-
βίων ἐν τούτῳ πετροβάτας ἄνδρα-
σιν ἀνέρπουσι διὰ κρημνῶν ἐς τ-
στρατόπεδον τοῦ Κορνιφικίου περιέ-
λαθών, καὶ Ῥώσκιος μὲν ὁ φύλαξ ἔ-
χάρακος ἁλισκομένης, τῶν ὑπασπιστ-
τινι τὴν σφαγὴν ὑπέσχη, καὶ ἀνῃ-
ρέθη. ὁ δὲ Κορνιφίκιος τῇ μάχ-
κάμνων, μετεπήδα πρὸς Λαίλιον ἐ-
τὸν κολωνὸν, οὐκ εἰδώς πω περὶ τ-
στρατοπέδου· μεταπηδῶντα δ' αὐτὸ-
οἱ τοῦ Ἀραβίωνος ἱππεῖς ἐπιδραμό-
ντες ἔκτειναν· καὶ γιγνόμενα ταῦτα
Λαίλιος ἀπὸ τοῦ λόφου καθορῶν, ἑαυ-
τὸν διεχρήσατο. τῶν δ' ἀρχόντων πε-
σόντων, ὁ στρατὸς κατὰ μέρη διέφυγ-
καὶ ὅσοι τῶν προγεγραμμένων ἦσαν
παρὰ τῷ Κορνιφικίῳ, οἱ μὲν ἐς Σι-
κελίαν διέπλεον, οἱ δ' ὅπῃ δυνατ-
το ἕκαστος. ὁ δὲ Σέξστιος Ἀραβίων-
μὲν καὶ τοὺς Σιττιανοὺς ἐδωρεῖτο πολ-
λοῖς λαφύροις, τὰς δὲ πόλεις τῷ
Καίσαρι καθίστατο συγγινώσκων ἀ-
πάσαις· τοῦτο μὲν δὴ τέλος ἦν τ-
περὶ Λιβύην Σεξστίου καὶ Κορνιφικί-
πολέμου, βραχεῖ διὰ ταχυεργίαν
δόξαντι εἶναι.

Τὰ δ' ἀμφὶ Κάσσιόν τε καὶ Βροῦ-
τον, μικρὰ καὶ τῶν εἰρημένων ἀναλα-
βόντι ἐς ὑπόμνημα, ἦν τοιάδε· ἐ-
πειδὴ Γάϊος Καῖσαρ ἀνῄρητο, οἱ
μὲν σφαγεῖς αὐτοῦ τὸ Καπιτώλιον
κατέλαβον, καὶ ψηφισθείσης αὐτοῖς
ἀμνηστίας, κατέβησαν· ὁ δὲ δῆμος
ἐπὶ τῇ ἐκκομιδῇ τοῦ σώματος ἐν οἴ-
κτῳ Καίσαρος γενόμενος, ἐζήτει
τοὺς φονέας περιθέων· οἱ δὲ τότε
μὲν ἠμύνοντο αὐτοὺς ἀπὸ τῶν τεγῶν,
εὐθὺς δὲ ἐξῄεσαν αὐτῶν ὅσοι στρα-
τηγεῖν ἐθνῶν ὑπὸ Καίσαρος αὐτοῦ κεχειροτόνηντο· Κάσσιος δὲ καὶ Βροῦτος ἐστρατήγουν μὲν ἔτι τῆς πόλεως, ᾕρηντο δὲ ἐπὶ τῇ στρατηγίᾳ

καὶ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

καὶ οἵδε ὑπὸ Γαΐου Καίσαρος ἡγεῖσθαι, Συρίας μὲν ὁ Κάσσιος, Μακεδονίας δὲ ὁ Βροῦτος· οὔτε δὲ ἄρχειν πω τῶν ἐθνῶν διὰ τὸν χρόνον δυνάμενοι, οὔτε τὸν ἐν ἄστει φόβον ὑπομένοντες, ἐξῄεσαν ἔτι στρατηγοῦντες· καὶ αὐτοῖς ἐς εὐπρέπειαν ἡ βουλὴ σίτου φροντίσαι προσέταξεν, ἵνα μὴ τὸ ἐν μέσῳ διάστημα φεύγειν νομίζοιντο. οἰχομένων δὲ αὐτῶν, Συρία μὲν καὶ Μακεδονία ἐς τοὺς ὑπάτους Ἀντώνιόν τε καὶ Δολοβέλλαν μετεψηφίζετο, τῆς βουλῆς πάνυ δυσχεραινούσης· ἀντεδόθη δὲ ὅμως τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον Κυρήνη τε καὶ Κρήτη, ὧν ὑπερορῶντες ὡς βραχυτέρων ἐκεῖνοι, στρατὸν καὶ χρήματα ἤγειρον, ὡς ἐς Συρίαν καὶ Μακεδονίαν ἐσβαλοῦντες· καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐν τούτοις. Τρεβώνιον δὲ ἐν Ἀσίᾳ κτείναντος Δολοβέλλα, καὶ Δέκιμον Ἀντωνίου πολιορκοῦντος ἐν Κελτοῖς, χαλεπαίνουσα ἡ βουλή, Δολοβέλλαν μὲν καὶ Ἀντώνιον ἐψηφίσαντο εἶναι πολεμίους, Βροῦτον δὲ καὶ Κάσσιον εἰς τὰς προτέρας ἡγεμονίας ἐπανήγαγον, καὶ Βρούτῳ τὴν Ἰλλυρίδα προσετέθεσαν, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσιν ἐκέλευσαν, ὅσοι Ῥωμαίοις ἡγεμονεύουσιν ἐθνῶν ἢ στρατοπέδων ἀπὸ τοῦ Ἰονίου μέχρι Συρίας, ὑπακούειν ἐς ὅ, τι κελεύοι Κάσσιος ἢ Βροῦτος. Ἐπὶ δὲ τούτοις Κάσσιος φθάνει Δολοβέλλαν εἰς τὴν Συρίαν ἐμβαλών, καὶ σημεῖα τῆς ἡγεμονίας ἀνέσχε, καὶ δυώδεκα τέλη στρατοῦ Γαΐῳ Καίσαρι ἐκ πολλοῦ στρατευόμενα καὶ γεγυμνασμένα προσέλαβεν ἀθρόως· οὗ τὸ μὲν ἓν αὐτῶν ὁ Καῖσαρ ἐν Συρίᾳ καταλελοίπει, τὰ ἐς Παρθυαίους ἤδη διανοούμενος· τὴν δὲ ἐπιμέλειαν αὐτοῦ ἐπιτέτραπτο μὲν Καικίλιος Βάσσος, τὸ δὲ ἀξίωμα εἶχε νεανίας,

Urbe gerebant, & ipſi deſtinati à Cæſare proprætores, Caſſius Syriæ, Brutus Macedoniæ: ſed quia necdum tempus in provincias ſuccedendi aderat, & in Urbe præ metu manere non poterant, ſenatus honeſtè eos ad annonæ curam ablegavit, ne viderentur profugiſſe interim. His profectis, mutato S. C. Syria Macedoniáque provinciæ coſſ. Antonio & Dolobellæ decretæ ſunt, patribus iniquo animo id ferentibus, ita tamen ut Caſſiani pro eis Cyrenen & Cretam acciperent. Illi his contemptis ut exiguis, exercitum ac pecunias colligebant, animo invadendi Syriam & Macedoniam. Hoc tum erat eorum negotium, quum in Aſia occiſo à Dolobella Trebonio, Antonio Decimum oppugnante in Gallia, ſenatus offenſus, tam Antonium quàm Dolobellam hoſtes judicavit: Brutum verò & Caſſium reduxit in provincias priſtinas, Bruto etiam Illyricum addidit: imperavítque omnium trans Ionium mare provinciarum præſidibus & exercitibus, ut Caſſii Brutique juſſa facerent. Poſt hæc Caſſius ceſſante Dolobella, præoccupavit Syriam ſumptis inſigniis imperatoriis, ſimúlque duodecim integras legiones veteranas aſſuetas militiæ Cæſaris: ex quibus unam ille in Syria reliquerat, jam tum bellum Parthicum cogitans, cujus curam commiſerat Cæcilio Baſſo. Honos fuit penes

acceptas, abeunt.

Eorum provinciæ Antonio & Dolobellæ decretæ.

Sextus Julius.

Sex. Julium adoleſcentem, gentilem ipſius Cæſaris: qui voluptatibus vacans, legionem indecenter ſecum circumducebat. Id reprehendentem Baſſum aliquando rejecit cum contumelia: & aliquanto pòſt, quum vocanti obediret tardius, juſſit eum attrahi. In eo tumultu quum ad manus ventum eſſet, exercitus non ferens inſolentiam, jaculis confixit Julium. Móxque ſecuta pœnitentia & metus à Cæſare: itaque conjurarunt, ni venia fidéſque ſibi daretur, uſque ad mortem ſe decertaturos: coacto etiam Baſſo ut fieret ejus conjurationis ſocius: ex novo delectu alteram legionem confecerunt, & aſſuefecerunt eiſdem quibus ipſi utebantur exercitiis: & Sextium Murcum cum tribus legionibus à Cæſare contra ſe miſſum, magna vi repulerunt. Huic in auxilium è Bithynia venit Minutius Criſpus cum tribus legionibus aliis, atque ita Baſſus à ſex legionibus oppugnatus eſt. Obſidioni properè intervenit Caſſius, & Baſſi exercitu ſpontanea deditione potitus, Murci etiam Minutiíque legiones aſſumpſit, vel amicorum opera conciliatas, vel propter S. C. non detrectantes imperium. Nec multo antè Allienus à Dolobella miſſus in Ægyptum, reduxerat inde quatuor legiones, Pompeii Craſsíque cladis reliquias, aut ex eorum numero qui Cæſare diſcedente apud Cleopatram remanſerant: hunc Caſſius in Palæſtina ex improviſo circumvenit, coegítque

Ejus interitus ob inſolentiam.

Sextius Murcus.

Minutius Criſpus.

Allienus.

αὐτοῦ Καίσαρος συγγενής, Σέξστος Ἰούλιος. ἐκδιαιτώμενος δὲ ὁ Ἰούλιος, τὸ τέλος ἐς τρυφὴν ἐπήγετο ἀσχημόνως, καὶ ἐπιμεμφόμενον τὸν Βάσσον ποτὲ ἐνύβρισε, καὶ καλῶν ὕστερον, ἐπειδὴ βραδέως ὑπήκουεν, ἄγειν αὐτὸν ἐκέλευεν ἕλκοντας. θορύβου δὲ ἀσχήμονος καὶ πληγῶν ἐς τὸν Βάσσον γιγνομένων, οὐκ ἐνεγκοῦσα τὴν ὄψιν ἡ στρατιὰ, τὸν Ἰούλιον συνηκόντισε. καὶ εὐθὺς ἦν μετάνοια καὶ δέος ἐκ τοῦ Καίσαρος. συνομόσαντες οὖν ἀλλήλοις, εἰ μή τις αὐτοῖς συγγνώμη καὶ πίστις γένοιτο, διαγωνιεῖσθαι μέχρι θανάτου, τὸν Βάσσον ἐνθάδ᾽ συνηνάγκασαν· τέλος δὲ στρατεύσαντες ἕτερον, συνεγύμναζον ἄμφω, καὶ Σέξστιον Μοῦρκον ὑπὸ Καίσαρος αὐτοῖς σὺν τρισὶ τέλεσιν ἐπιπεμφθέντα γενναίως ἀπεμάχοντο. Μούρκῳ δ᾽ ἧκεν ἐπίκουρος Μινούκιος Κρίσπος ἐκ Βιθυνίας μετὰ τριῶν τελῶν ἄλλων, καὶ τὸν Βάσσον ἐπολιόρκουν ὁμοῦ πάντες ἐξ τέλεσιν ἤδη. Κάσσιος οὖν τήνδε τὴν πολιορκίαν σπουδῇ καταλαβὼν, τόν τε τοῦ Βάσσου στρατὸν αὐτίκα παρελάμβανεν ἑκόντα, καὶ ἐπ᾽ ἐκείνῳ τὰ Μούρκου τέλη καὶ Μινουκίου, κατά τε φιλίαν αὐτῷ παραδιδόντων καὶ κατὰ τὸ δόγμα τῆς βουλῆς ἐς πάντα ὑπακουόντων. ἄρτι δὲ καὶ Ἀλλιηνὸς ὑπὸ Δολοβέλλα πεμφθεὶς ἐς Αἴγυπτον, ἐπανῄει ἐξ αὐτῆς τέσσαρα τέλη τῶν ἀπὸ τῆς ἥσσης Πομπηΐου τε καὶ Κράσσου διαρριφέντων, ἢ ὑπὸ Καίσαρος Κλεοπάτρᾳ καταλελειμμένων· καὶ αὐτὸν ὁ Κάσσιος ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τῶν ὄντων οὐδὲν προπεπυσμένον ἄφνω πε-

έλαβέ τε καὶ ἠνάγκασε προσθέσθαι οἱ, καὶ παραδοῦναι τὸν στρατόν, είσαντα τέσσαρσι τέλεσι μάχεσθαι ρὸς ὀκτώ. οὕτω μὲν ὁ Κάσσιος ἐκ παραδόξου δυώδεκα τελῶν ἀρίστων θρόως ἐκράτει, καὶ αὐτῷ τινὲς καὶ αρθυαίων ἱπποτοξόται συνεμάχουν, δόξαν ἔχοντι παρὰ τοῖς Παρθυαίοις, ἐξ οὗ Κράσσῳ ταμιεύων εφρονέστερος ἔδοξε τοῦ Κράσσου γενέσθαι. Δολοβέλλας δὲ διέτρεψε μὲν περὶ τὴν Ἰωνίαν, κτείνων Τρεβώνιον, καὶ ταῖς πόλεσιν ἐπιβάλλων ἐσφορὰς, καὶ ναυτικὸν ἀγείρων ἐπὶ μισθῷ διὰ Λευκίου Φίγλου παρά τε οδίων καὶ Λυκίων καὶ Παμφύλων καὶ ν Κιλικίας· ὡς δὲ οἱ τάδε ἕτοιμα ῦ, ἐπῄει τῇ Συρίᾳ, καὶ τὴν μὲν τὴν λὴν αὐτὸς μετὰ δύο τελῶν, διὰ δὲ θαλάσσης ὁ Φίγλος. πυθόμενος δὲ τῆς Κασσίου στρατιᾶς, ἐς Λαοδίκειαν οἰκείως ἔχουσαν οἱ παρῆλθεν, ἐπί τε χερρονήσου συνῳκισμένην, καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς ὠχυρωμένην, δὲ ἐς τὸ πέλαγος ἔχουσαν ὅρμον, ὅθεν ἔμελλεν εὐπορήσειν τε ἀγορᾶς ἀπὸ αλάσσης, καὶ ἀδεῶς ὅτε βούλοιτο ἀποπλευσεῖσθαι. ὧν αἰσθανόμενος ὁ Κάσσιος, καὶ δεδιὼς μὴ αὐτὸν ὁ Δολοβέλλας διαφύγοι, τόν τε ἰσθμὸν ἔχων διστάδιον ὄντα, λίθους καὶ πᾶσαν ὕλην ἐξ ἐπαυλέων καὶ προαστείων καὶ τάφων συμφέρων, καὶ ἐπὶ ναῦς περιέπεμπεν ἔς τε Φοινίκην καὶ Λυκίαν καὶ Ῥόδον. ὑπερορώμενος δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων πλὴν Σιδωνίων, ἐπενήχθη τῷ Δολοβέλλᾳ, καὶ κατεδύσαν μὲν ἑκατέρων νῆες ἱκαναί, πέντε δὲ

ſuis partibus accedere, non auſum quatuor ſuas opponere octo legionibus. Atque ita præter opinionem duodecim in univerſum potitus eſt, auctus etiam nonnullis Parthorum equitibus ſagittariis: apud quam gentem in præclara exiſtimatione fuit, jam inde ex quo Craſſi quæſtor viſus eſt eis imperatore ipſo prudentior. Dolobella interim in Ionia Trebonium poſt aliquantam conflictationem peremerat, & urbes gravabat tributorum exactionibus, claſſem mercede per L. Figulum conducens à Rhodiis, Lyciis, Pamphyliis, Cilicibúſque: quo apparatu confecto, expeditionem aggreſſus eſt in Syriam, ipſe terreſtri itinere cum duabus legionibus petens provinciam, Figulo illuc navigante per mare. Edoctus autem de Caſſii copiis, & Laodiceam urbem ſibi amicam pervenit, ſitam in peninſula, & qua continentem ſpectat, munitam, ad mare verò portum habentem ad commeatus abundè convehendos idoneum, nec minus ad ſecurum abitum quandocunque liberet navigare. Id Caſſius intelligens, & veritus ne Dolobella evaderet, per tranſverſum Iſtmum duorum ſtadiorum ſpatio excitavit aggerem, ſaxis & omnis generis materie congeſta ex ſuburbanis villis ſepulchriſque: naves etiam è Phœnice ac Lycia Rhodóque per nuntios petiit. Contemptus ab omnibus præter Sidonios, navale prælium cum Dolobella iniit, in quo utrinque ſatis multis navibus demerſis, quinque unà cum navalibus

Caſſius apud Parthos in præclara exiſtimatione.

Caſſii contemptus.

624

libus ſociis in Dolobellæ poteſtatem redactæ ſunt. Tum Caſſius rurſum nuntios miſit ad eos qui priora imperata contempſerant, & ad Cleopatram Ægypti reginam, & ad Serapionem, qui in Cypro copiis ejus præerat. Tyrii & Aradii, & Serapio, regina inconſulta, miſerunt naves quotquot habebant: regina cauſata eſt Ægyptios fame ſimul & peſte laborare, favens magis Dolobellæ propter conſuetudinem quam cum ſuperiore Cæſare habuerat. Quamobrem & prius quatuor legiones ei per Allienum miſerat, & claſſem paratam habebat ad ferendum auxilium, quæ tum per adverſas tempeſtates navigare non poterat. Rhodii Lyciique negaverunt ſe vel Caſſio vel Bruto laturos opem ad bella civilia: nam & Dolobellæ ſe dediſſe naves tantùm in hoc, ut eum deducerent, nec ſcire an in bello utatur earum opera. Itaque Caſſius reparatis pro facultate viribus, denuo bis cum Dolobella conflixit navali certamine, primum dubio Marte, iterum multo ſuperior. A terra quoque perfecto aggere arietes admoti ſunt mœnibus: & quia nocturnas excubias, quibus præerat Marſus, non potuit pecuniis corrumpere, corrupit centuriones in diurnis ſtationibus: atque ita Marſo interdiu quieſcente, per aliquot minores portas intro admiſſus eſt. Capta urbe Dolobella ſatelliti cervicem feriendam præbuit, juſſo ut abſciſſo capite ſalutem ſuam redimeret: fecit ille impe-

Serapio.

Cleopatra cur Dolobellæ faveat.

625

Caſſius Dolobellam ſuperat navali certamine.

Marſi fides.

Dolobella à ſuis proditus.

Ejus interitus.

αὐτοῖς ἀνδράσιν εἷλεν ὁ Δολοβέλλα
καὶ ὁ Κάσσιος αὖθις ἔπεμπεν ἐς τ
ὑπεριδόντας αὐτοῦ, καὶ ἐς Κλεοπ
τραν τὴν Αἰγύπτου βασιλίδα,
ἐς Σεραπίωνα τὸν ἐν Κύπρῳ τῇ Κλε
πάτρᾳ στρατηγοῦντα. Τύριοι μὲν
καὶ Ἀράδιοι, καὶ Σεραπίων οὐδὲν
Κλεοπάτρας προμαθὼν, ἔπεμψ
αὐτῷ ναῦς ὅσας εἶχον· ἡ βασιλ
δὲ Κασσίῳ μὲν προὔφερε λιμὸν ὁμ
καὶ λοιμὸν ἐνοχλοῦντα τότε Αἰγυ
πτῳ, διὰ δὲ οἰκειότητα τοῦ προτε
ρου Καίσαρος συνέπρασσε τῷ Δο
λοβέλλᾳ, καὶ ἀπὸ τῆσδε τῆς γνώμη
αὐτῷ καὶ τὰ τέσσαρα τέλη προπε
πόμφει δι' Ἀλλιηνοῦ, καὶ στόλον ἄλ
λον ἕτοιμον εἶχεν ἐπιπέμψειν, ἀνε
μοι δὲ ἐπεῖχον. Ῥόδιοι δὲ καὶ Λυ
κιοι οὔτε Κασσίῳ οὔτε Βρούτῳ συμ
μαχήσειν ἔφασκον ἐς ἐμφύλια· ἐ
πεί γε καὶ Δολοβέλλᾳ δοῦναι ναῦ
προπομπούς, καὶ οὐκ εἰδέναι συμ
μαχησούσας. ἑτοιμασάμενος οὖν
Κάσσιος αὖθις ἐκ τῶν παρόντων,
ἐπαναήχθη δὶς τῷ Δολοβέλλᾳ, καὶ
τὸ μὲν πρῶτον ἀγχώμαλοι διεκρί-
θησαν ἀπ' ἀλλήλων· τῇ δὲ ἑξῆς
ναυμαχίᾳ ἡσσᾶτο ὁ Δολοβέλλας,
καὶ ὁ Κάσσιος αἱρουμένου τοῦ χώ-
ματος, ἔκοπτεν αὐτοῦ τὸ τεῖχος,
ἤδη καὶ ἐσάλευε, τόν τε νυκτοφύ-
λακα αὐτοῦ Μάρσον οὐ δυνηθεὶς
διαφθεῖραι, διέφθειρε τοὺς ἡμε-
ροφυλακοῦντας αὐτῷ λοχαγοὺς, καὶ
ἀναπαυομένου τοῦ Μάρσου μεθ' ἡ-
μέραν, ἐσῆλθεν ὑπανοιχθεισῶν αὐ-
τῷ πυλίδων κατὰ μέρη πολλῶν· ἁ-
λούσης δὲ τῆς πόλεως, ὁ μὲν Δο-
λοβέλλας προὔτεινε τὴν κεφαλὴν
τῷ σωματοφύλακι αὐτοῦ, καὶ τε-
μόντα προσέταξε φέρειν Κασσίῳ

ςρον ἴδιον· ὁ δὲ τεμών, ἐπικα-
σφαξεν ἑαυτόν, διεχρήσατο δὲ καὶ
ἄρσος ἑαυτόν. ὁ δὲ Κάσσιος τὴν
μ τοῦ Δολοβέλλα στρατιὰν εἰς αὐτὸν
ιθόρκου, Λαοδικέων δὲ τά τε ἱε-
ὰ καὶ τὰ κοινὰ ἐσύλα, καὶ τοὺς ἐπι-
ανεῖς ἐκόλαζε, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐς-
οραῖς βαρυτάταις ἐξέτρυχε, μέ-
ρι τὴν πόλιν περιήνεγκεν ἐς ἔ-
ατον κακοῦ. μετὰ δὲ Λαοδίκειαν
ʼ Αἴγυπτον ὥρμα, πυνθανόμε-
ος μὲν Κλεοπάτραν βαρεῖ στόλῳ
ιαπλεύσεσθαι πρός τε Καίσαρα
καὶ πρὸς Ἀντώνιον, ἐπινοῶν δὲ κω-
λῦσαί τε τοῦ πλοῦ, καὶ τίσασθαι τῆς
νώμης τὴν βασιλίδα, καὶ περὶ τῶν-
ὲ αὐτὴν Αἴγυπτον ἐνθυμιζόμενος
μάλιστα ἐν καιρῷ τετρυμμένην τε
ὑπὸ λιμοῦ, καὶ ξενικὸν στρατὸν οὐ
πολὺν ἔχουσαν, ἄρτι τῶν Ἀλλιηνοῦ
στρατιωτῶν ἀποστάντων. οὕτω δὲ αὐ-
τὸν ὁρμῆς καὶ ἐλπίδος ἔχοντα καὶ
καιροῦ, ὁ Βροῦτος ἐκάλει κατὰ σπου-
δήν, ὡς ἤδη Καίσαρος καὶ Ἀντω-
νίου τὸν Ἰόνιον περώντων. ἄκων μὲν
δὴ Κάσσιος Αἴγυπτον ἐκ τῶν ἐλ-
πίδων μεθίει, καὶ τοὺς Παρθυαίων
ἱπποτοξότας ἀπέπεμπε. τιμήσας,
καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα αὐ-
τῶν ἔστελλε περὶ μείζονος συμμα-
χίας, ἣ μετὰ τὸ ἔργον ἀφικνουμένη,
Συρίαν τε καὶ πολλὰ τῶν ἐγγὺς ἐθνῶν
μέχρι Ἰωνίας ἐπέδραμε, καὶ ἀνεχώρη-
σεν. αὐτὸς δὲ ὁ Κάσσιος τὸν μὲν ἀδελ-
φιδοῦν ἐν Συρίᾳ μεθ' ἑνὸς τέλους ἀπ-
έλιπε, τοὺς δὲ ἱππέας προὔπεμψεν ἐς
Καππαδοκίαν· οἱ Ἀριοβαρζάνην τε
ἄφνω κατέκανον, ὡς ἐπιβουλεύοντα
Κασσίῳ, καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ἐκ-
είνου καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἐς τὸν
Κάσσιον ἐπανήγαγον.

tatum, ſed ſeipſum jugulavit inſuper: Marſus quoque ſibi ipſe manus intulit. Caſſius exercitum Dolobellæ juſſit ſibi ſacramentum dicere: Laodicenſium & fana & ærarium diripuit, nobiliſſimum quemque affecit ſupplicio, à cæteris graviſſima tributa exegit, ita ut eam civitatem ad extreman redegerit miſeriam. Inde Ægyptum infeſtus petiit, audito quòd Cleopatra magna claſſe navigaſſet ad Cæſarem & Antonium, cogitans ſe hoc modo eam impediturum ſimul & puniturum, atque etiam Ægyptum occupare cupiens fame afflictam, & externo milite penè vacuam, propter recentem Allieni diſceſſum. In hoc conatu ſperantem ſe occaſione bene uſurum, Brutus vocabat aliis poſt alios nuntiis, ut pote Cæſare jam cum Antonio navigante contra ſe per mare Ionium. Sic Caſſius invitus à ſperata Ægypto diſtractus eſt: remiſſiſque non ſine muneribus ad Parthorum regem equitibus ſagittariis, legatos etiam eis adjunxit, qui majora auxilia peterent. Ea rebus demum perditis ubi venêre, Syriam & aliquot vicinas provincias uſque ad Ioniam incurſarunt atque ita abierunt retro unde venerant. Ipſe Caſſius fratris filium cum una legione reliquit in Syria, equites præmiſit in Cappadociam, qui Ariobarzanem repentè oppreſſerunt, quaſi inſidias ſtruxiſſet Caſſio magámque vim pecuniæ cum cetero apparatu reportarunt ad Caſſium.

Marſi interitus.

Laodicenſes miſere à Caſſio tractati.

Caſſius ab invadenda Ægypto diſtractus.

626

Ariobarzanis interitus.

Tarſen-

Tarſenſium diviſio inter ſe.

Tarſenſibus autem in factiones diviſis, pars Caſſium coronaverant prius receptum, pars Dolobellam qui venit poſterior: utrique autem hoc publico nomine faciebant, & nunc hunc, nunc illum præferentes, in cauſa fuere ut civitatem levi momento mutabilem uterque affligeret. Tandem Caſſius victo Dolobella, M. D. talentis eos

Mulcta eis impoſita.

mulctavit. illi præ inopia, quum milites violenter pecuniam exigerent, vendiderunt omnia ornamenta publica, atque ſacra etiam, concidentes cùm fercula pomparum tum donaria: & quum ne hæc quidem ſufficerent, vendebant magiſtratus ingenua corpora, primùm virgines ac pueros, deinde mulieres & ſenes miſeros addictos minimo, poſtea juvenes. Ex his plerique mortem ſibi conſciverunt.

Tarſenſes, ut mulctam luant, virgines ac pueros & talia vendere coacti.

Tandem Caſſius è Syria revertens, ſic affectos miſeratus, immunes juſſit eſſe de cetero. Eò calamitatum devenere Tarſus & Laodicea. Caſſius autem & Brutus poſtquam convenere, de rebus gerendis conſultarunt.

Brutus & Caſſius deliberant.

Brutus cenſebat conjunctis copiis eundum in Macedoniam, ut de ſumma rerum decernerent: jam enim apud hoſtem eſſe legiones quadraginta: ex his octo transportatas per mare Ionium. E diverſo Caſſius contemnendas cenſebat hoſtium copias, egeſtate laboraturas præ nimia multitudine: debellandos potius fau[tores] adverſæ factionis, Rhodios ac Lycios, potentes claſſ[e]

Ταρσέων δ᾽ ἐς στάσιν διῃρημέν[ων,]
οἱ μὲν τὸν Κάσσιον ἐστεφανώκεσαν
θόντα πρότερον, οἱ δὲ τὸν Δολοβέ[λ-]
λαν ἐπελθόντα· ἀμφότεροι δὲ τῷ
πόλεως σχήματι ταῦτα ἔπρασσ[ον,]
καὶ παραλλὰξ αὐτῶν προτιμώντ[ων]
ἑκάτερον, ὡς εὐμεταβόλῳ πόλει [χα-]
λεπῶς ἐχρῶντο ἑκάτεροι. Κάσσι[ος]
δὲ νικήσας Δολοβέλλαν, καὶ ἐσφορ[ὰν]
ἐπέθηκεν αὐτοῖς χίλια καὶ πεντα[κό-]
σια τάλαντα· οἱ δὲ ἀποροῦντές τ[ε]
ὑπὸ στρατιωτῶν ἐπειγόντων ἀπ[αι-]
τούμενοι σὺν ὕβρει, τά τε κοι[νὰ]
ἀπεδίδοντο πάντα, καὶ τὰ ἱερὰ [τὰ]
τοῖς κοινοῖς, ὅσα εἶχον ἐς πομπ[ὰς]
ἢ ἀναθήματα ἔκοπτον· οὐδενὸς [δὲ]
μέρους οὐδ᾽ ὡς ἀνυομένου, ἐπώλ[ουν]
αἱ ἀρχαὶ τὰ ἐλεύθερα, καὶ πρ[ῶτα]
μὲν τὴν παρθένοι τε καὶ παῖδες,
δὲ, γυναῖκές τε καὶ γέροντες ἐλεει[νοὶ]
βραχυτάτου πάμπαν ὤνιοι, μ[ετὰ]
δὲ, οἱ νέοι, καὶ διεχρῶντο οἱ πλ[εῖο-]
νες ἑαυτούς, ἕως ὧδε ἔχοντας ὁ Κά[σ-]
σιος ἐκ Συρίας ἐπανιὼν, ᾤκτ[ει-]
ρέ τε, καὶ τοῦ λοιποῦ τῶν ἐσφορ[ῶν]
ἀπέλυσε. Ταρσὸς μὲν δὴ καὶ Λαο[δί-]
κεια τοιάδε ἐπεπόνθεσαν. Κάσσι[ος]
δὲ καὶ Βροῦτος συμβολήσαντες ἀ[λ-]
λήλοιν, Βρούτῳ μὲν ἐδόκει τὴν στ[ρα-]
τιὰν ἀλίσαντε, χωρεῖν ἐπὶ τὸ μέγ[α]
ἔργον ἐς Μακεδονίαν. τέλη τε γὰρ
δὴ τοῖς πολεμίοις ἐς τεσσαράκον[τα]
εἶναι στρατοῦ, καὶ αὐτῶν διεληλυθ[έ-]
ναι τὸν Ἰόνιον ὀκτώ· Κασσίῳ δὲ ἐδ[ό-]
κει τῶν μὲν πολεμίων ἔτι περιορᾶν [ὡς]
τελφθησομένων ἐν σφίσιν ἐξ ἀπ[ο-]
ρίας διὰ τὸ πλῆθος, Ῥοδίους
καὶ Λυκίους ἐξελεῖν εὔνους τε ὄντ[ας]
ἐκείνοις, καὶ ναυτικὸν ἔχοντας, ἵ[να]
μὴ [...]

ἢ κατὰ νώτου σφίσιν γίγνωνται παρὰ τὸ ἔργον.

Ἐπεὶ δὲ ἔδοξεν ὧδε, ἐχώρουν, Βροῦτος μὲν ἐπὶ Λυκίους, Κάσσιος δὲ ἐπὶ Ῥοδίους, τεθραμμένος ἐν αὐτῇ καὶ πεπαιδευμένος τὰ Ἑλληνικά· ὡς δὲ κρατίστοις τὰ ναυτικὰ ἀνδράσι συνοισόμενος ἐς μάχην, τὰς ἰδίας ναῦς ἐπεσκεύαζε, καὶ ἀνεπλήρου, καὶ ἐγύμναζεν ἐν Μύνδῳ. Ῥοδίων δὲ οἱ μὲν ἐν λόγῳ μάλιστα ὄντες, ἐδεδοίκεσαν Ῥωμαίοις μέλλοντες ἐς χεῖρας ἰέναι· ὁ δὲ λεὼς μεγαλοφρονεῖτο, ἐπεί οἱ καὶ παλαιῶν ἔργων πρὸς οὐχ ὁμοίους ἄνδρας ἐμνημόνευον· ναῦς τε καθεῖλκον τὰς ἀρίστας σφῶν τρεῖς καὶ τριάκοντα· καὶ τάδε πράσσοντες, ἔπεμπον τινὰς ἐς Μύνδον ὅμως· οἳ τὸν Κάσσιον ἠξίουν μήτε Ῥόδου καταφρονεῖν, πόλεως ἀμυναμένης αἰεὶ τοὺς καταφρονήσαντας, μήτε συνθηκῶν, αἳ Ῥοδίοις εἰσὶ καὶ Ῥωμαίοις, ὅπλα μὴ φέρειν ἐπὶ ἀλλήλους· εἰ δέ τι περὶ συμμαχίας ἐπιμέμφοιτο, ἐθέλειν παρὰ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς πυθέσθαι, καὶ κελευούσης ἔφασαν συμμαχήσειν. οἱ μὲν δὴ τοιάδε μάλιστα ἔλεγον· ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα τὸν πόλεμον ἀντὶ λόγων ἔφη κρινεῖν, τὰς δὲ συνθήκας κελεύειν, ὅπλα μὴ φέρειν ἐπ᾽ ἀλλήλους, καὶ ἐπενηνοχέναι Ῥοδίους Κασσίῳ Δολοβέλλᾳ συμμαχοῦντας· κελεύειν δὲ ἀλλήλοις συμμαχεῖν. Κασσίῳ δὲ δεομένῳ, εἰρωνεύεσθαί τε περὶ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς φευγούσης, καὶ ἀλωμένης ἐν τῷ παρόντι διὰ τοὺς ἐν ἄστει τυράννους, οἳ δώσουσι μὲν αὐτοὶ δίκας, δώσουσι δὲ καὶ Ῥόδιοι τὰ ἐκείνων προτιμῶντες, ἢν μὴ θᾶσσον ἀνέχωνται τῶν κελευομένων. ὧδε

bus, ne ſe in hoſtem converſos à tergo invaderent. Hæc ſententia vicit.

Bruti expeditio in Lycios: Caſſii in Rhodios. Caſſius Græcas literas apud Rhodios edoctus.

Brutus Lycios aggreſſus eſt, Caſſius Rhodios, apud quos educatus, etiam Græcas literas didicerat. Et quia cum rei navalis peritiſſimis ei res erat, naves ornatas completáſque milite, apud Myndum exercuit. Rhodiorum verò quotquot dignitate 627
præſtabant, timebant certaturi cum Romanis: at vulgus ſibi placebat, memor veterum victoriarum de viris longè aliis. deduxítque ſelectas XXXIII naves: nihilominus miſerunt Myndum qui Caſſium rogarent, ne vel Rhodum contemneret, quæ ſemper contumelias ſuas ultra ſit: vel fœdera icta inter Romanos & Rhodios, quibus diſertè cautum ſit, ne alter populus alterum armis impetat: quòd ſi ille queratur negari ſibi auxilia, miſſuros ſe legationem ad ſenatum, &, ſi jubeantur, laturos auxilium. Reſponſum eſt de ceteris non verbis diſceptandum, ſed armis finiendam controverſiam. Quod verò ad fœdus attineat, prius id violatum à Rhodiis, arma pro Dolobella contra Caſſium ferentibus; aſcriptum etiam eſſe fœderi, auxilia deberi mutua: ipſos à Caſſio rogatos illudere prætextu ſenatus, qui nunc vagus exulet oppreſſa per tyrannos patria. ſed tam illos pœnam daturos, quàm Rhodios, qui illorum partes præferant, niſi confeſtim imperata faciant. Hoc reſpon-

Rhodiorum legatio ad Caſſium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

reſponſum magis etiam pruden-
tiores cives terruit: populus ve-
rò agitabatur Alexandri Mna-
ſeæque concionibus, memoran-
tium quanto pluribus navibus
Mithridates Rhodum invaſiſſet,
& ante illum Demetrius. Quam-
Alexander Prytanis. obrem Alexandrum Prytanin
crearunt, qui magiſtratus apud
eos plurimùm pollet imperio:
Mnaſeas. Mnaſeas claſſi præfectus eſt. Mi-
ſerunt tamen ad Caſſium unum
Archelaus Caſſii in Græcis literis præceptor, legatus ad eum miſſus. etiam legatum, Archelaum, quo
ille in Græcis literis præceptore
uſus fuerat, rogaturum jam de-
miſſius: qui pro familiaritate ap-
prehenſa dextra Caſſii, hæc lo-
cutus eſt, ABSIT ut Græcam
urbem ſubvertas, Græcorum a-
Ejus oratio. mator, abſit ut Rhodum, liber-
tatis amicus, abſit ut ignominiæ
notam inuras invictæ hactenus
nationi Doricæ. Cave obliviſca-
ris pulchrarum hiſtoriarum quas
Rhodiorum claræ res geſtæ. vel Rhodi, vel Romæ didiciſti:
Rhodi, quàm multa Rhodiæ ci-
vitates contra reges, tum alios
628 tum omnium potentiſſimos, Mi-
thridatem & Demetrium, pro li-
bertate geſſerint, pro qua tuenda
tu quoque ais te navare hanc o-
peram: Romæ verò, quàm mul-
ta fuerint noſtra erga pop. Rom.
merita, cùm alia, tum eo potiſ-
ſimùm bello quod cum Antio-
cho Magno geſſiſtis nobis juvan-
tibus: quorum monumenta in
æra inciſa extant apud vos. Et
hæc quidem de genere & honore
noſtro, de conditionis ad hanc
diem libertate, de meritis ac per-
petua erga vos, Romani, voluntate dicta ſint. Tu verò Caſſi, pri

μὲν ὁ Κάσσιος αὐτοὺς ἠμείψατο,
οἱ δὲ φρονοῦντες Ῥοδίων μᾶλλον
δεδοίκεσαν· τὸ δὲ πλῆθος ἐδημη
γόρουν Ἀλέξανδρός τε καὶ Μνασέ
ἀναμιμνήσκοντες, ὅτι καὶ Μιθρ
δάτης πλέοσι ναυσὶ ἐπιπλεύσειε
Ῥόδῳ, καὶ Δημήτριος ἔτι πρὸ τ
Μιθριδάτου. οἱ μὲν δὴ τὸν Ἀλέξα
δρον ἐκ τούτων εἵλοντο σφίσι πρ
τανεύειν, ἥ περ ἐστὶν ἀρχὴ παρ' α
τοῖς μάλιστα αὐτοκράτωρ, καὶ να
αρχεῖν Μνασέαν· ἔπεμπον δ' ὅμ
ἐς τὸν Κάσσιον ἔτι πρεσβευτὴν Ἀ
χέλαον, ὃς ἐν Ῥόδῳ τὰ Ἑλληνι
διδάσκαλος γεγόνητο τοῦ Κασσίο
δεησόμενον ἤδη τονδὲ τοῦ Κασσίου λ
παρέστερον, καὶ ἐδεῖτο, τῆς δεξιᾶς λ
„ βόμενος, ὡς γνωρίμου, Μ
„ πόλιν ἀναστήσῃς Ἑλληνίδα, φ
„ λέλλην ἀνήρ, μὴ Ῥόδον, φιλ
„ λεύθερος ἀνήρ, μηδὲ αἰχυ
„ ἀξίωμα Δώριον οὐχ ἡσσημένον
„ οὐ γεγόναμεν, μηδὲ ἐκλάθῃ κα
„ λῆς ἱστορίας ἧς ἔμαθες ἐν Ῥόδ
„ τε καὶ ἐν Ῥώμῃ· ἐν Ῥόδῳ μὲν,
„ σα Ῥόδιοι κατὰ πόλεις, καὶ πρ
„ βασιλέας ἄλλους τε, καὶ τοὺς μ
„ λιστα ἀμάχους δόξαντας εἶναι Δ
„ μήτριον καὶ Μιθριδάτην ὑπὲρ
„ λευθερίας ἔπραξαν, ὑπὲρ
„ δὴ καὶ σὺ φὴς τάδε κάμνειν·
„ Ῥώμῃ δὲ, ὅσα ὑμῖν αὐτοῖς κα
„ ἑτέρων, καὶ κατὰ Ἀντιόχου τοῦ Μ
„ γάλου συνεμαχήσαμεν, ὧν ε
„ σιν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναγεγραπται στῆλα
„ παρ' ὑμῖν. ταῦτα μὲν δὴ καὶ γένου
„ εἵνεκα καὶ ἀξιώσεως ἡμῶν, καὶ τύ
„ χης εἰς τὸν νῦν ἀδουλώτου, κα
„ συμμαχίας καὶ προαιρέσεως ἐς ὑ
„ μᾶς ὦ Ῥωμαῖοι λελέχθω. πρὸ
„ σὲ δὲ ὦ Κάσσιε, καὶ αἰδώς τις
„ σ

στὸν ἐξαίρετον ἔς τε τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τροφήν τε σου καὶ παίδευσιν καὶ ἰατρείαν, καὶ ἑστίαν ἣν ᾤκησας, καὶ τοὐμὸν διδασκαλεῖον αὐτὸ καὶ ἐμὲ, ἐλπίσαντα μὲν ἐς ἕτερα τούτοις ποτὲ ἐμβαρυνεῖσθαι, νῦν δὲ ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτὰ δαπανῶντα, ἵνα μηδ᾽ αὐτή σοι πολεμεῖν ἀναγκάζηται, πεπαιδευμένῳ τε ὑπ᾽ αὐτῆς καὶ τεθραμμένῳ, μηδὲ γένηται δυοῖν ὑπ᾽ ἀνάγκης θάτερον, ἢ Ῥοδίους ἀποθανεῖν πάντας ἢ Κάσσιον ἡσσᾶσθαι· συμβουλεύω δὲ ἐπὶ τῇ παρακλήσει, τοιῶνδε ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας ἁπτόμενον ἔργων, θεοὺς ἡγεμόνας ἀεὶ ποιεῖσθαι παντὸς ἔργου. θεοὺς δ᾽ ὠμόσατε, ὅτε ὑμῖν ἔναγχος διὰ Γαΐου Καίσαρος συνετίθεσθε, καὶ σπονδὰς ἐπὶ τοῖς ὅρκοις ἐσπένδετε, καὶ δεξιὰς ἐτίθεσθε, αἳ καὶ παρὰ πολεμίοις ἰσχύουσιν, οὐ παρὰ φίλοις καὶ τροφεῦσι· φείδου δὲ ἐπὶ τοῖς θεοῖς καὶ δόξης τῆς κατὰ ἀνθρώπους, ὡς οὐδὲν ἐπὶ συνθηκῶν παραβάσεως μᾶλλον, ὃ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἀπίστους ἐς ἅπαντας ποιεῖ καὶ φίλοις καὶ πολεμίοις. Ταῦτ᾽ εἰπὼν ὁ πρεσβύτης, οὐ μεθίετο τῆς χειρὸς, ἀλλ᾽ ἐπεδάκρυεν αὐτῇ, ὡς ἐρυθριάσαι μὲν τῷ σχήματι τὸν Κάσσιον, καὶ παθεῖν τι ὑπὸ αἰδοῦς, ὑφελόντα δὲ ὅμως εἰπεῖν, ΕἸ ΜῈΝ οὖν οὐ συνεβούλευσας Ῥοδίοις μὴ ἀδικεῖν με, σύ με ἠδίκεις· εἰ δὲ διδάσκων οὐκ ἔπεισας, ἀμυνῶ σοι· ἠδικούμην δὲ δή που σαφῶς· τὸ μὲν πρῶτον ἀδίκημα,

vatim etiam debes eximiam quandam huic civitati reverentiam, in qua educatus, eruditus, in adverſa valetudine remediis tibi reſtitutus es: in qua tuum quondam domicilium, & mea ſchola ipſa quoque non mediocrem ſpem mihi faciens, eum laborem quem aliquando pro te pertuli, nunc periclitanti patriæ profore, ne cogatur cum diſcipulo & alumno bellum gerere, néve alterutrum ſequatur neceſſariò, ut aut omnes Rhodii pariter occumbant, aut Caſſius vincatur. Deprecationi addo conſilium. Quum tanta negotia ſuſtineas pro republica, per omnia deos ſequere: per deos juraſtis, quum nuper ex autoritate Cæſaris fœdus inter nos renovatum eſt, jurati dextras fidei nobis dediſtis, quæ apud hoſtes etiam valere debet, nedum apud alumnos & amicos: nec ſolùm deorum immortalium, ſed hominum etiam exiſtimationis ratio habenda eſt, apud quos turpiſſimum ducitur violare fœdera: quorum temeratoribus nulla fides eſt reliqua apud amicos ac inimicos pariter. Hæc locutus ſenior, non dimittebat manum, fundens lacrymas, ita ut ad hanc ſpeciem Caſſius erubeſceret. tandem exempta manu reſpondit ſic, SI NON ſuaſiſti Rhodiis ut injuriam à me abſtinerent, à te mihi facta eſt injuria: quòd ſi perſuadere non potuiſti, pœnas mihi dabunt qui te contempſerunt. Paſſum autem me injuriam manifeſtum eſt: primùm

Caſſius Rhodiorum alumnus.

Caſſii reſponſum ad legationem Archelai.

quia non impetravi auxilium deſpectus à meis eruditoribus & educatoribus: deinde quia Dolobellam mihi prætulerunt,
629 nec eruditum à ſe nec educatum: &, quod gravius eſt, dum ego Brutúſque, & quotquot alii ſenatus optimates tyrannidem fugerunt, patriam, ut videtis, conamur in libertatem vindicare, ubi ſunt illi amatores libertatis Rhodii? Dum verò in ſervitutem eam redigit Dolobella cum aliis, quibus vos quoque favetis, fingitis vos abſtinere à noſtris conflictationibus civilibus. eſſent autem civiles, ſi & nos affectaremus potentiam: nunc apertum bellum eſt inter tyrannos & rempublicam, quam vos nullo auxilio dignamini; qui pro veſtra libertate deprecatores mittitis, jactando pop. Rom. ſocietatem & amicitiam: nec miſeret vos tot indicta cauſa proſcriptorum & bonis ſuis exutorum: ſed fingitis vos expectare ſenatus juſſa oppreſſi hunc ad modum, nec valentis ſeipſum defendere. Atqui jam dudum reſponſum ejus habetis, quum decreto juſſit Orientales provincias opem ferre mihi Brutóque. Tu verò ſi quid unquam beneficii nobis imperium augentibus contuliſtis, pro quo abundè recepiſtis præmium, nunc imputas: quòd verò pro libertate ac ſalute pugnantibus non adeſtis, id obliviſceris: quum debueritis, etiam ſi nihil antea fuiſſet inter nos commercii, nunc ſaltem ad ineundam amicitiam fieri propugnatores Rom. reip.

,, συμμαχίαν αὐτῶν, καὶ παρορώ-
,, μενος ὑπὸ τῶν παιδευσάντων καὶ
,, θρεψάντων· τὸ δὲ ἑξῆς, προτι-
,, μώντων μου Δολοβέλλαν, ὃν οὐκ
,, ἐπαίδευσαν οὐδὲ ἀνέθρεψαν· τὸ
,, δὲ ἀνιαρώτερον, ἐμοῦ μὲν καὶ Βρούτου
,, καὶ ὅσων ὁρᾶτε ἀπὸ τῆς βουλῆς ἀ-
,, ρίστων ἀνδρῶν φυγόντων τυραν-
,, νίδα, καὶ τὴν πατρίδα ἐλευθε-
,, ρούντων, ὦ Ῥόδιοι φιλελεύθε-
,, ροι, Δολοβέλλα δὲ αὐτὴν κατα-
,, δουλοῦντος ἑτέροις, οἷς δὴ καὶ
,, ὑμεῖς νῦν εὔνως ἔχετε, ὑποκρί-
,, νεσθε ἐξίστασθαι τοῖς ἐμφυλίοις ἡ-
,, μῶν. ἔστι δὲ ἐμφύλια μέν, εἰ καὶ
,, ἡμεῖς δυναστείας ὠρεγόμεθα, πό-
,, λεμος δὲ σαφὴς τὸ γιγνόμενόν ἐ-
,, στι δημοκρατίας πρὸς μοναρχίαν·
,, καὶ δημοκρατίαν ἀβοήθητον κατα-
,, λείπετε οἱ παρακαλοῦντες ὑπὲρ
,, αὐτονομίας· φιλίαν τε Ῥωμαίοις
,, προφέροντες, οὐκ ἐλεεῖτε ἀκρί-
,, τους ἐπὶ θανάτῳ καὶ δημεύσει προ-
,, γραφομένους· ἀλλ' ὑποκρίνεσθε
,, πεύσεσθαι τῆς βουλῆς τῆς ταῦτα πα-
,, σχούσης, καὶ οὐδὲ ἀμυνεῖν ἑαυτῇ
,, πω δυναμένης. ἡ δ' ὑμῖν ἤδη
,, προαπεκρίνατο, ἐν οἷς ἐψηφί-
,, σατο τοὺς ἀμφὶ τὴν ἕω πάντας
,, ἀμυνεῖν ἐμοί τε καὶ Βρούτῳ· σὺ
,, δὲ εἰ μέν ποτε ἡμῖν προεκτωμέ-
,, νοις τι συνεπράξατε, ὧν εὐεργε-
,, σίας καὶ μισθοὺς ἀντικεκόμισθέ
,, που, καταλογίζῃ· ὅτι δὲ ἡμῖν ἐς
,, τὴν ἐλευθερίαν καὶ σωτηρίαν ἀ-
,, δικουμένοις οὐ συμμαχεῖτε, ἐπι-
,, λανθάνῃ· οὓς εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μη-
,, δὲν ἡμῖν ἐς ἀλλήλους ὑπῆρχεν,
,, ἀλλὰ νῦν ἄρχειν ἐθέλοντας, ὑ-
,, περμαχῆσαι τῆς Ῥωμαίων δημο-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

κρατίας Δωριέας ὄντας. οἱ δ᾽ ἀντὶ τοιούτων ἔργων καὶ λογισμῶν συνθήκας ἡμῖν προφέρετε, γενομένας μὲν ὑμῖν καὶ τάσδε πρὸς Γάϊον Καίσαρα τῆσδε τῆς μοναρχίας ἡγεμόνα· λέγουσι δ᾽ ὅμως αἱ συνθῆκαι Ῥωμαίους καὶ Ῥοδίους ἐν ταῖς χρείαις ἀλλήλοις ἀμύνειν· ἀμύνατε οὖν ἐς τὰ μέγιστα κινδυνεύουσι Ῥωμαίοις. Κάσσιος ὑμῖν ἐστι τὰς συνθήκας τάσδε προφέρων, καὶ ἐπὶ συμμαχίαν καλῶν, Ῥωμαῖος ἀνήρ, καὶ Ῥωμαίων στρατηγὸς, ὥς φησι τὸ ψήφισμα τῆς βουλῆς, ἐν ᾧ πάντας ὑπακούειν ἡμῖν ἔταξε τοὺς τοῦ Ἰονίου πέραν· τὰ δ᾽ αὐτὰ καὶ Βροῦτος ὑμῖν προτείνει ψηφίσματα, καὶ Πομπήϊος τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπιτετραμμένος· τὰς δ᾽ ἱκετείας ἐπὶ τοῖς ψηφίσμασι καὶ οἵδε πάντες ὅσοι φεύγουσιν ἀπὸ τῆς βουλῆς, οἱ μὲν, ἐς ἐμὲ καὶ Βροῦτον, οἱ δ᾽, ἐς Πομπήϊον. ἔστι δὲ δήμου τὸ συγκείμενον, Ῥωμαίοις Ῥοδίους βοηθεῖν, κἂν καθ᾽ ἕνα χρῄζουσιν· εἰ δὲ οὔτε στρατηγοὺς ἡμᾶς, οὔτε Ῥωμαίους ἔτι, ἀλλὰ φυγάδας ἢ ξένους ἢ κατακρίτους, ὡς οἱ προγράψαντες λέγουσιν, ἡγεῖσθε, οὐ πρὸς ἡμᾶς ἐστὶν ὑμῖν ἔτι, ἀλλὰ πρὸς Ῥωμαίους, ὦ Ῥόδιοι, τὰ συγκείμενα· ἡμεῖς δὲ ξένοι καὶ ἀλλότριοι τῶν συνθηκῶν ὄντες πολεμήσομεν ὑμῖν, ἢν μὴ ἐς πάντα κατακούητε. Τοιαῦτα μὲν Κάσσιος ἐπειρωνευσάμενος τὸν Ἀρχέλαον ἀπέλυσεν.

Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Μνασέας οἱ Ῥοδίων ἡγούμενοι ταῖς τριάκοντα καὶ τρισὶ ναυσὶν ἀνήγοντο ἐπὶ Κάσσιον

ut Dorienſes decebat. Quòd ſi omiſſis hujuſmodi rebus & cogitationibus fœdera nobis objicitis facta ex auctoritate Cæſaris, qui princeps incepit hanc tyrannidem, certè aſcriptum eſt eis, debere pop. Rom. & pop. Rhodium in neceſſitate juvari mutuis auxiliis. Ferte igitur opem Romanis conſtitutis in ſummo periculo: Caſſius vobis has fœderis leges ingerit, ad conſocianda arma provocans, homo Romanus & Romanorum imperator? ſi S. C. creditis, quo nobis decretum eſt in omnes trans mare Ionium provincias imperium. Idem S. C. & Brutus vobis porrigit, & Pompeius rei maritimæ à ſenatu præfectus. Huc accedunt preces omnium ſenatorum qui partim ad me Brutúmque, partim ad Pompeium profugêre. 630 Atqui ex pacto debet populus Rhodiorum vel uni cuipiam Romano civi quoties opus eſt ſuccurrere. Quòd ſi nec pro imperatoribus, nec pro civibus Romanis, ſed pro exulibus, exteris, & (ut proſcriptores ajunt) damnatis nos habetis, ergo non jam nobiſcum vobis viri Rhodii, ſed cum pop. Rom. ſunt fœdera: nos exteri & alieni à fœdere, tam diu vos bello perſequemur donec imperata omnia feceritis. Hæc locutus Caſſius ficta quadam comitate, dimiſit Archelaum.

Ceterùm Alexander & Mnaſeas Rhodiorum ductores, cum illis triginta tribus navibus Myndum

Triginta tres Rhodiorum naves à

Myndo ſolvunt contra Caſſium.

dum petierunt, ut Caſſium terrerent hac audacia: & ſuberat fortè ſpei nonnihil, quòd Mithridatem circa idem oppidum aſſecuti, viſi ſunt habuiſſe felicem belli exitum. Itaque oſtentata remigandi peritia, primo die Gnidum diverterunt: ſequenti verò contra adventantes ex alto, Caſſiani mirantes ſolverunt à littore: pugnatúmque eſt utrinque acerrimè. Rhodii navigiis agilibus ultro citróque diſcurrentes modò penetrabant adverſos ordines, modò circumveniebant: Romani contrà innixi gravioribus, quoties aliquam prehendebant injectis ferreis manibus, majore vi prævalebant, ut in terreſtri prælio. Sed quia Caſſius ſuperabat navium numero, non diu Rhodii potuerunt celeritate adverſarios eludere, ſolitíſque artibus: nam quum à fronte tantùm impetus facerent, moxque ſe reciperent, parum proficiebant, in arctum ſe cogentibus hoſtibus: roſtrorum quoque ictus contra graviores Romanas erant invalidi: ediverſo Romanæ, illas leviores repercutiebant indeflexo impetu, donec tres Rhodiæ, ita ut erant milite plenæ, captæ ſunt, duæ perfractæ ſubſederunt, reliquæ malè mulctatæ Rhodum refugerunt. Hoc eventu ad Myndum Romana claſſis cum Rhodia conflixit: quam pugnam è monte ſpectavit Caſſius: móxque ſartis navibus petiit Loryma, quod in adverſa continente Rhodiorum

Rhodiorum clades.

631

Loryma, caſtellum Rhodiorum.

ἐς Μύνδον, ὡς καταπλήξοντε τῷ ἐπίπλῳ, καί τι που καὶ κοῦφον εἶχον ἐλπίδος, ὅτι καὶ Μιθριδάτῃ ἐς Μύνδον ἐπιπλεύσαντες, ἐδόκουν ἐς τὸ τοῦ πολέμου τέλος εὐτυχῆσαι. εἰρεσίᾳ δὲ ἐς ἐπίδειξιν χρώμενοι, τὴν τε πρώτην ἡμέραν ηὐλίσαντο ἐν Κνίδῳ, καὶ τῆς ἐπιούσης ἐπεμφαίνοντο τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον ἐκ τοῦ πελάγους· οἱ δὲ θαυμάσαντες, ἀντανήγοντο, καὶ τὸ ἔργον ἦν ἑκατέρωθεν ἰσχύος τε καὶ δυνάμεως. Ῥόδιοι μὲν γὰρ ναυσὶ κούφαις διέπλεόν τε τοὺς πολεμίους ὀξέως, καὶ περιέπλεον, καὶ ἐπανόδοις ἐχρῶντο, Ῥωμαῖοι δὲ ἐπὶ νεῶν βαρυτέρων ὅτε συμπλακεῖεν, ἀπὸ βαρυτέρας ῥύμης ἐπεβάρουν, ὥσπερ ἐν πεζομαχίᾳ. τοῦ δὲ Κασσίου πλήθει νεῶν τοὺς πολεμίους περιλαβόντος, οἱ μὲν Ῥόδιοι περιπλεῖν ἔτι καὶ διεκπλεῖν οὐκ ἐδύναντο, ἐμβάλλουσι δ' αὐτοῖς μόνον ἐκ τοῦ μετώπου καὶ ἀναχωροῦσιν, ἡ μὲν ἐμπειρία διέφθαρτο ὑπὸ τῆς στενοχωρίας κεκυκλωμένοις, αἱ δὲ ἐμβολαὶ καὶ ἀποσιμώσεις ἐς βαρυτέρας τὰς Ῥωμαίων ναῦς ἀσθενεῖς ἐγίγνοντο, Ῥωμαίοις δ' ἦσαν ἐς κουφοτέρας εὔτονοι· μέχρι Ῥοδίων μὲν τρεῖς αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐλήφθησαν, καὶ δύο ἀνερράγησάν τε καὶ κατέδυσαν, καὶ αἱ λοιπαὶ βεβλαμμέναι διέφυγον ἐς τὴν Ῥόδον· αἱ δὲ Ῥωμαίων ἅπασαι μὲν ἐπανῆλθον ἐς Μύνδον, ἐπεσκευάζοντο δὲ καὶ τούτων αἱ πλέονες βλαβεῖσαι· τοῦτο μὲν δὴ τὸ ἐν Μύνδῳ Ῥωμαίων τε καὶ Ῥοδίων ναυμαχίας τέλος ἦν· καὶ αὐτὴν γιγνομένην ὁ Κάσσιος ἀπὸ ὄρους καθεώρα. ὡς δὲ ἐπεσκεύασε τὰ σκάφη, διέπλευσεν ἐς Λώρυμα, Ῥοδίων τι φρούριον ἐν τῇ περαίᾳ,

καὶ τὸ

καὶ τὸ πεζὸν ἐς τὴν Ῥόδον διεβίβαζεν ἐπὶ ὁλκάδων ὑπὸ Φαννίῳ τε καὶ Λέντλῳ· αὐτὸς δὲ ἐπέπλει ταῖς ὀγδοήκοντα ναυσὶν ἐσκευασμέναις ἐς τὸ φοβερώτατον. καὶ περιστήσας τῇ Ῥόδῳ τὸ πεζὸν ὁμοῦ καὶ τὸ ναυτικὸν ἡσύχαζεν, ὡς ἐνδωσόντων τι τῶν πολεμίων· οἱ δὲ ἐπανήχθησαν μὲν αὖθις εὐθαρσῶς, δύο δὲ καὶ τότε ναῦς ἀποβαλόντες συνεκλείσθησαν, καὶ ἀναδραμόντες ἐπὶ τὰ τείχη, πάντα τε ὅπλων ἐπλήρουν, καὶ ἀπεμάχοντο ὁμοῦ τοὺς περὶ τὸν Φάννιον ἀπὸ τῆς γῆς ἐνοχλοῦντας, καὶ τὸν Κάσσιον τοῖς πρὸς θαλάσσῃ τείχεσι τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀνέτοιμον εἰς τειχομαχίαν ἐπαγαγόντα· ἐλπίζων γάρ τι τοιοῦτον, ἐπεφέρετο πύργους ἐπτυγμένους, οἳ τότε ἀνίσταντο. Ῥόδος μὲν δὴ δύο πείραις καμοῦσα, ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἐπολιορκεῖτο, καὶ οὐδὲν ὡς ἐν ἔργῳ ταχεῖ καὶ ἀδοκήτῳ παρεσκεύαστο αὐτοῖς ἐς πολιορκίαν· ὅθεν ἦν ἔνδηλον ἁλώσεσθαι τάχιστα τὴν πόλιν ἢ χερσὶν ἢ λιμῷ· καὶ τάδε Ῥοδίων οἱ συνετώτεροι καθεώρων, καὶ Φάννιος αὐτοῖς καὶ Λέντλος διελέγοντο. γινομένων δ' ἔτι τούτων, ἄφνω Κάσσιος ἦν ἐν μέσῃ τῇ πόλει μετ' ἐπιλέκτου στρατοῦ, βίας μὲν οὐδεμιᾶς φανείσης, οὐδὲ κλιμάκων ἔργου· εἴκαζον δὲ οἱ πολλοί, καὶ ἐδόκει γενέσθαι, τοὺς χαρίεντας αὐτῷ τῶν πολιτῶν ὑπανοῖξαι πυλίδας, καὶ ἐλέῳ τῆς πόλεως καὶ προμηθείᾳ τροφῶν. ὧδε μὲν ἑαλώκει Ῥόδος, καὶ Κάσσιος ἐν αὐτῇ προὐκάθητο ἐπὶ βήματος, καὶ δόρυ τῷ βήματι παρεστήσατο, ὡς ἐπὶ δορυαλώτῳ, ἀτρεμεῖν τε

caſtellum eſt, unde onerariis terreſtres copias tranſvexit in inſulam ductu Fanii Lentulíque. Ipſe octuaginta longis ad terrorem inferendum ornatis, tam mari quàm terra obſeſſis Rhodiis quieſcebat, exſpectans ſi fortè hoſtes ferociam remitterent. At illi audenter occurrerunt denuo: & tunc quoque duabus navibus amiſſis clauſi ſunt undique: móxque armatis tota mœnia completa ſunt, qui pariter arcerent & Fanium à terra oppugnantem, & Caſſium à mari claſſem admoventem, non imperatam infeſtandis mœnibus: præcogitans enim tale aliquid, afferebat ſecum turres plicatiles, quæ tum excitatæ ſunt. Ita Rhodus bis infeliciter tentato navali prælio, terra maríque oppugnabatur, imparata, ut in caſu inopinato, ad ſuſtinendos impetus: unde apparebat brevi venturam in poteſtatem hoſtium, vel armis, vel fame victam. Nec latuit hoc prudentiores Rhodios, intercedentibus inter eos & Fanium Lentulúmque colloquiis: quum ſubitò Caſſius in media urbe cum lectiſſimo quoque conſpectus eſt, nec ſcalis uſus, nec ulla externa vi admota. Creditum eſt clàm apertas ei minores portulas à civibus conjunctis privata gratia, nutritiis procurare cupientibus ne urbs deleretur miſerabiliter. Sic captæ Rhodo Caſſius pro tribunali ſub haſta præſedit, quòd vellet videri urbem armorum vi cepiſſe: juſſóque exercitu quieſcere, & per præcones

Rhodus à Caſſio capta.

nes mortem interminatus violentis ac raptoribus, ipſe nominatim citatos circiter quinquaginta cives Rhodios duci juſſit: alios XXV nuſquam comparentes mulctavit exilio. Quicquid pecuniarum, auri argentique in ſacro aut publico fuit, id omne corraſit: nec hoc contentus, privatim quoque à dominis proferri juſſit ad præſtitutam diem, denuntiato per præconem ſupplicio, ſi quis aliquid occultaret: indicibus verò in præmium propoſitis decimis, & ſervis libertate. Illi primùm celabant plerique, ſperantes fore ut intra verba minæ conſiſterent: deinde poſtquam viderunt indicibus repræſentari præmia, petierunt prorogari ſibi terminum: quo impetrato alii ex terra effodiebant condita, alii hauriebant è puteis, alii rurſum è foveis proferebant multo plura quàm antea. Hæ fuerunt calamitates Rhodiorum: quibus L. Varus relictus eſt præſidio. Caſſius lætus & expugnatione celeri & pecuniarum copia, imperavit tamen & aliis omnibus Aſiæ provinciis decem annorum tributa: eáque abſque ulla remiſſione exigebat, quum nuntiatum eſt ei, Cleopatram ingenti claſſe & magno apparatu navigare ad Cæſarem & Antonium. ſequuta enim jam antè illas partes propter majorem Cæſarem, tunc longè propenſior in eas facta eſt propter formidinem qua ſibi metuebat à Caſſio. Ille Murcum unà cum fortiſſima legione & ſagittariis quibuſdam impoſitum in

Rhodus ut direpta.

632

L. Varus relictus Rhodiis præſidio.

Decem annorum tributa Aſiæ provinciis imperata à Caſſio.

κελεύσας τὸν στρατὸν ἀκριβῶς, καὶ θάνατον ἐπικηρύξας, εἴ τις ἁρπάσειεν ἢ βιάσαιτό τι, αὐτὸς ἐξ ὀνόματος ἐκάλει Ῥοδίων ἐς πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀχθέντας ἐκόλαζε θανάτῳ· ἑτέροις δὲ ἀμφὶ τοὺς πέντε καὶ εἴκοσιν οὐχ εὑρεθεῖσι, φυγὴν ἐπέταττε. χρήματα δὲ ὅσα ἦν, ἢ χρυσὸς ἢ ἄργυρος, ἐν ἱεροῖς τε καὶ δημοσίοις πάντα συλήσας, ἐκέλευσε καὶ τὸν ἰδιωτικὸν ἐκφέρειν τοὺς κεκτημένους ἐς ἡμέραν ῥητήν, καὶ ἐπεκήρυξε τοῖς μὲν ἐπικρύψασι θάνατον, τοῖς δὲ μηνύσασι δεκάτην, δούλοις δὲ καὶ ἐλευθερίαν. οἱ δ᾽ ἐν μὲν ἀρχῇ πολλοὶ συνέκρυψαν, οὐκ ἐς τέλος ἐλπίζοντες ἀφίξεσθαι τὴν ἀπειλήν, διδομένων δὲ τῶν γερῶν, καὶ τῶν μηνυομένων, ἔδεισάν τε, καὶ προθεσμίαν ἑτέραν λαβόντες, οἱ μὲν ἐκ γῆς ἀνώρυσσον, οἱ δὲ ἐκ φρεάτων ἀνίμων, οἱ δὲ ἐξέφερον ἐκ τάφων πολὺ πλέονα τῶν προτέρων. αἱ μὲν δὴ Ῥοδίων συμφοραὶ τοιαίδε ἦσαν, καὶ Λεύκιος Οὔαρος αὐτοῖς μετὰ φρουρᾶς ὑπελέλειπτο· ὁ δὲ Κάσσιος ἡδόμενος τῇ ταχυεργίᾳ τῆς ἁλώσεως, καὶ τῷ πλήθει τῶν χρημάτων, ἐπέταττεν ὅμως καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τῆς Ἀσίας ἅπασι φόρους ἐτῶν δέκα συμφέρειν, καὶ οἱ μὲν ἐπράσσοντο συντόνως. ἐξαγγέλλεται δὲ αὐτῷ Κλεοπάτρα μέλλουσα διαπλεῖν μεγάλῳ στόλῳ καὶ παρασκευῇ βαρυτάτῃ πρὸς Καίσαρά τε καὶ Ἀντώνιον· τὰ γὰρ ἐκείνων ᾑρημένη καὶ τέως διὰ τὸν πρότερον Καίσαρα, τότε μᾶλλον ᾑρεῖτο διὰ τὸν ἐκ Κασσίου φόβον. ὁ δὲ Μοῦρκον μετά τε ὁπλιτῶν ἀρίστου τέλους, καὶ

τοξοτῶν

τοξοτῶν τινῶν ἐπὶ νεῶν ἑξήκοντα καταφράκτων, ἐς Πελοπόννησον ἔπεμπε ναυλοχεῖν περὶ Ταίναρον, περιτρεχόμενος ἐκ τῆς Πελοποννήσου λείαν ὅσην ἔφθασε.

ΤΑ Δ' ἀμφὶ Λυκίαν καὶ Βροῦτον μικρὸν καὶ τῶν ἀμφὶ τοῦτον ἐς ὑπόμνησιν ἀναλαβόντι ἄνωθεν, ἦν τοιάδε· ἐπειδὴ παρὰ Ἀπουληΐου στρατιάν τε τινὰ εἰλήφει, ὅσην Ἀπουλήϊος εἶχε, καὶ χρήματα ἐς ἑξακισχίλια καὶ μύρια τάλαντα, ὅσα ἐκ τῶν φόρων τῆς Ἀσίας συνείλεκτο, παρῆλθεν ἐς Βοιωτίαν· ψηφισαμένης δὲ αὐτῷ τῆς βουλῆς τοῖς τε χρήμασιν ἐς τὰ παρόντα χρῆσθαι, καὶ Μακεδονίας ἄρχειν, καὶ τῆς Ἰλλυρίδος ἐπὶ τῇ Μακεδονίᾳ, τὰ μὲν ἐν Ἰλλυριοῖς τρία τέλη τοῦ στρατοῦ παραλαμβάνει, Οὐατινίου τοῦ προτέρου ἄρχοντος Ἰλλυριῶν παραδόντος· ἓν δὲ ἐκ Μακεδονίας ἀφείλετο Γάϊον τὸν ἀδελφὸν Ἀντωνίου· τέσσαρα δὲ ἐπὶ τούτοις ἄλλα συναγαγὼν, ὀκτὼ τὰ πάντα εἶχε, Γαΐῳ Καίσαρι τὰ πολλὰ αὐτῶν ἐστρατευμένα· εἶχε δὲ καὶ ἱππέων πλῆθος, καὶ ψιλούς, καὶ τοξότας, καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐπαινῶν, ἐς τὸν Ἰταλικὸν ἤσκει τρόπον· ἀγείροντι δὲ αὐτῷ στρατὸν ἔτι καὶ χρήματα, συντυχία Θρᾴκιος τοιάδε γίγνεται. Πολεμοκρατία, γυνὴ τινὸς τῶν βασιλικῶν, ἀναιρεθέντος αὐτῇ τοῦ ἀνδρὸς ὑπ' ἐχθρῶν, δείσασα περὶ τῷ παιδὶ, ἔτι ὄντι παιδὶ, ἧκεν αὐτὸν φέρουσα, καὶ ἐνεχείρισε Βρούτῳ· ἐνεχείρισε δὲ καὶ τοὺς τοῦ ἀνδρὸς θησαυρούς. ὁ δὲ τὸν μὲν παῖδα Κυζικηνοῖς ἀνατρέφειν παρέδωκε, μέχρι κατάξειν ἐπὶ τὴν βασιλείαν

LX naves tectas, in Peloponneſum miſit, ut ſtationem haberet circa Tænarum promontorium: quam peninſulam jam antè prædiis quantum potuit abactis ſpoliaverat.

Nunc de Bruti rebus in Lycia geſtis dicetur, hîc quoque ad renovandam memoriam paulo altius repetito exordio. Is poſtquam ab Apuleio copias quantas tum ille habebat, accepit, & in numerato circiter ſedecim talentorum millia: quæ pecunia collecta fuerat ex tributis ac vectigalibus Aſiæ, venit in Bœotiam: & S. C. juſſus ea pecunia ad præſentem neceſſitatem uti, præeſſéque cum imperio tum Macedoniæ tum Illyrico, tres legiones Illyricas accepit, tradente Vatinio, qui ante illum ei provinciæ præfuerat: unam verò in Macedonia Cajo abſtulit, fratri Antonii. Deinde habitis delectibus, quatuor alias confecit, ut in univerſum octo haberet, & in eis pleroſque ex veteranis Cæſaris. Adhæc multitudo equitum aderat, velites quoque & ſagittarii: delectatus etiam Macedonibus, Romano more hos exercuit. Ad hunc modum colligenti milites ac pecunias caſus quidam è Thracia ſe obtulit. Polemocratia reguli cujuſdam uxor, cæſo ab inimicis marito, filio puero metuens, ad Brutum profecta, & filium ei commendavit, & mariti theſauros tradidit: ille puerum Cyzicenis alendum commiſit, donec plus otii haberet ad reducendum in paternam regiam

Bruti res geſtæ in Lycia.

633

Macedonas Brutus Romano more exercet.

Polemocratia reguli cujuſdam Thraciæ uxor.

Theſauros, cum puero, Bruto tradit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

in his theſauris miram invenit auri argentique copiam, unde

Numiſma à Bruto ſignatum.

numiſma ſignavit. Deinde poſt adventum Caſſii, quum placuiſſet ante omnia Lycios expugnare ac Rhodios, primos Lyciorum Xanthios bello adortus eſt:

Xanthii oppugnantur.

illi ſolo æquatis ſuburbiis, ne Bruto aut receptaculum præberent aut materiem, & civitate circunquaque communita, hoſtem arcebant à munitionibus, freti foſſa L. pedes profunda, lata verò pro portione altitudinis, ita ut in ejus margine ſtantes jaculis uterentur & ſagittis, haud ſecus ac ſi flumine dirimerentur nuſquam vadis pervio. Per eam foſſam dum Brutus conatur evadere, oppugnatores pluteis tegebat: partitúſque exercitum in diurnas ac nocturnas oppugnationis vices, materiem è longinquo, ut fit quando ſeriò res agitur, magno ad celeritatem urgentium clamore comportabat, nihil ad ſummam contentionem laborémque ſibi reliquum faciens. Quamobrem licet primùm videretur, aut nihil effecturus prohibentibus hoſtibus; aut vix poſt multos menſes expugnaturus, tamen intra paucos dies abſolvit negotium: incluſos enim & è mœnibus pugnantes partim machinis oppugnabat eminus, partim admotis ad portas cohortibus, quas ubique mutabat continuè. Illi recentibus ſemper feſſi ac ſaucii reſiſtentes, durabant tamen, quandiu non deſtituerentur munitionibus: u
verò & illæ corruerunt & turres machinis perfractæ ſunt, Bru

καταγαγεῖν, ἐν δὲ τοῖς θησαυροῖς
εὗρε παράδοξον χρυσίου τι πλῆθ
καὶ ἀργύρου· καὶ τοῦτο μὲν ἔκοπτε,
νόμισμα ἐποίει. ὡς δὲ ἦλθέ οἱ
Κάσσιος, καὶ ἔδοξε Λυκίους καὶ Ῥ
δίους προεξαιρεῖν, ἐτράπετο Λυκ
ἐπὶ Ξανθίους πρώτους· οἱ δὲ τ
προάστεια σφῶν καθεῖλον, ἵνα
ἐς κατάλυσιν αὐτοῖς ὁ Βροῦτος μ
ἐς ὕλην ἔχῃ χρήσασθαι, καὶ τὴν π
λιν περιταφρεύσαντες, ἀπεμάχ
το ἀπὸ τῆς τάφρου, τὸ μὲν βάθος
σης πεντήκοντα ποδῶν βαθυτέρα
τὸ δὲ πλάτος κατὰ λόγον τοῦ β
θους· ὥστε περ' αὐτὴν ἑστῶτες
ἠκόντιζόν τε καὶ ἐτόξευον, ὥσπερ
μέσον ποταμὸν ἔχοντες ἀπέραντ
ὁ δὲ Βροῦτος αὐτὴν ἔχων βιαζ
μενος, καὶ σκεπαστήρια τῶν ἐργ
ζομένων προὐτίθει, καὶ τὴν στρατ
ἐς ἡμέραν καὶ νύκτα ἐμέριζε, κ
τὴν ὕλην μακρόθεν, ὥσπερ
τοῖς ἀγῶσι, σὺν δρόμῳ καὶ β
μετέφερεν, οὐδὲν ἐκλείπων σπου
δῆς καὶ πόνου· ὅθεν αὐτῷ τὸ ἔργ
ἐλπισθὲν ἢ οὐκ ἔσεσθαι κωλυόντω
πολεμίων, ἢ πολλοῖς μησὶ μόλ
ἔσεσθαι, ὀλίγαις ἡμέραις ἐξείργα
στο. καὶ οἱ Ξάνθιοι κατακλεισθέντ
ἐπολιορκοῦντο, καὶ αὐτοῖς ὁ Βροῦ
τος τοὺς μὲν ἐκ μηχανημάτων ἐ
τὰ τείχη, τοὺς δὲ ἐκ ποδὸς ἐπῆγ
ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ πάντας ἐνήλ
λασσε συνεχῶς· οἱ δὲ ἀκμῆσιν αἰ
κεκμηκότες συμφερόμενοι καὶ τετρω
μένοι πάντες, ὅμως ὑπέμενον, ἕω
σφίσιν αἱ ἐπάλξεις διέμενον· ὡς
καὶ αὐταὶ κατεσύρησαν, καὶ οἱ πύρ
γοι διερρώγεσαν, ὑποτοπήσας τὸ ἐ
σόμενον ὁ Βροῦτος, ἐκέλευσε τὰ

ἐφεδρευ

φέδρους τῶν πυλῶν τάξεις ἀποστῆσαι, καὶ οἱ Ξάνθιοι νομίσαντες ἀφυλαξίαν καὶ ἀμέλειαν εἶναι, νυκτὸς ἐξέδραμον μετὰ λαμπάδων ἐπὶ τὰ μηχανήματα· ταχὺ δὲ ἐκ συνθήματος αὐτοῖς τῶν Ῥωμαίων ἐπιδραμόντων, συνέφευγον αὖθις ἐς τὰς πύλας, καὶ τῶν φυλάκων αὐτὰς προαποκλεισάντων ὑπὸ δέους, μὴ συνεσπέσοιεν οἱ πολέμιοι, φθόρος ἦν Ξανθίων πολὺς ἀμφὶ ταῖς πύλαις ἀποκεκλεισμένων. οὐ πολὺ δὲ ὕστερον ἐξέδραμον αὖθις οἱ λοιποὶ περὶ μεσημβρίαν, ἀναχωρούσης πάλιν τῆς τάξεως, καὶ ἐνέπρησαν τὰ μηχανήματα ἅπαντα ἀθρόως· πεπετασμένων δ᾽ αὐτοῖς τῶν πυλῶν διὰ τὸ πρότερον πάθος, συνεισέπεσον ἀμφὶ δισχιλίους μάλιστα Ῥωμαίων, καὶ ἑτέροις δὲ εἰσωθιζομένοις ἀμφὶ τὴν εἴσοδον, ἐπέπεσον αἰφνίδιον αἱ πύλαι, εἴθ᾽ ὑπό του Ξανθίων, εἴτε καὶ αὐτομάτως τῶν χαλαστηρίων διαρραγέντων, ὥστε τῶν ἐσβιασαμένων Ῥωμαίων τοὺς μὲν ἀπολέσθαι, τοὺς δὲ ἔνδον ἀπολειφθῆναι, τὰς πύλας οὐ δυναμένους ἔτι ἀνασπάσαι χωρὶς ἀνασπαστηρίων γινομένας· βαλλόμενοι δ᾽ ἐν τοῖς στενωποῖς ἄνωθεν ὑπὸ τῶν Ξανθίων, βιασάμενοί ποτε, μόλις ἐς τὴν ἀγορὰν ἐγγὺς οὖσαν διέδραμον· τοξευόμενοι δὲ χαλεπῶς, καὶ οὐδὲν ἔχοντες αὐτοὶ τόξον ἢ ἀκόντιον, πρὸς τὸ Σαρπηδόνειον, ἵνα μὴ κυκλωθεῖεν, διέδραμον· οἱ δ᾽ ἔξω τείχους Ῥωμαῖοι, περὶ τῶν ἔνδον ἀγανακτοῦντες καὶ δεδιότες, Βρούτου περιθέοντος αὐτούς, ἐς πᾶσαν ἐμερίζοντο πεῖραν, οὔτε τὰς πύλας δυνάμενοι ῥῆξαι σιδήρῳ περιβεβλημένας, οὔτε κλιμάκων ἢ πύργων

tus id quod futurum erat animo percipiens, juſſit portarum obſeſſores abſcedere: quod Xanthii rati factum cuſtodum negligentia, noctu cum facibus eruptionem fecerunt in machinas: 634
accurrentibus autem ex compoſito Romanis cohortibus, illi confeſtim ad portam refugiebant: quam jam cuſtodes clauſerant, timentes ne hoſtis ſimul cum fugientibus irrumperet. ibi excluſorum magna ſtrages eſt edita. Nec multo pòſt reliqui rurſum eruperunt circa meridiem repulſis ſtationariis, incenderúntque univerſas machinas: quúmque porta tunc pateret propter caſum præteritum, cum oppidanis irruperunt Romanorum circiter M M. irruentibúſque confertim ceteris, porta repentè in eos decidit, ſive Xanthiorum opera, ſive ſponte abruptis per quos demittebatur funibus. Itaque Romani quotquot irruperant, partim oppreſſi ſunt, partim interclu ſi, quum non valerent eam abſque funibus ſubducere: petitíque ſupernè à Xanthiis, vix tandem in propinquum forum evaſerunt. Ibi graviter infeſtati à ſagittariis, quum ipſi nec arcus ullos haberent nec jacula, in Sarpedonis ſacratam ædem ne circumvenirentur, refugerunt. Interea Romani qui excluſi ſunt, de interceptis anxiè ſoliciti, Bruto circumcurſante locis omnibus nihil non tentabant, quum nec portam ferratam quirent diffringere, & ſcalas ac ligneas

Duo millia Romanorum in urbem irrumpunt cum magna ſua clade.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

turres amiſiſſent incendio: attamen alii ſcalas faciebant ex tempore, alii cervos admoventes mœnibus pro ſcalis eis utebantur, quidam uncos addentes reſtibus ejaculabantur in mœnia, & quoties aliquis infixus hæreret ſubrepebant per eas.

OEnandenſes, vicini Xanthiorum hoſtes.

OEnandenſes autem vicini hoſtes, & ideo tunc Bruti ſocii, per abrupta ſaxorum ſcandebant: quos mox Romani laborioſè æmulati ſunt: & multis dilapſis fallente veſtigio, nonnulli ſuperatis mœnibus aperuerunt portulam, ante quam vallum erat ex denſis præacutis ſudibus. his adjuvantibus audaciſſimus quiſque tranſcendebat, donec jam aucti numero, portam aggreſſi ſunt diffringere, nullis intus munitam laminis,
635 foris quoque aliis pari conatu ex adverſo idem agentibus.

Quúmque Xanthii magno clamore eos qui ad Sarpedonis refugerant, invaderent, hi qui intus & foris portam diffringebant illis metuentes, tanto furoris impetu eam perfregerunt, ut uno agmine occidente jam ſole irrumperent edita ingenti conclamatione, ut hoc ſignum eſſet his qui intercluſi fuerant.

Xanthiorum urbs capta, & ut tractata.

Capta urbe Xanthii ſe intra privatas ædes ſuas recipiebant, & chariſſimum quenque necabant ultro præbentem jugulum: exortóque ejulatu maximo, Brutus putans direptiones fieri, militem per præcones cohibuit. Ut verò exactius rem cognovit, miſeratus

ἐμπεπρησμένων εὐποροῦντες· ἄλλοι μὲν ἐσχεδίαζον κλίμακας, οἱ δὲ ρθίας τοῖς τείχεσι προσκλιθέντες, διὰ κλιμάκων ἐπεχείρουν, οἱ δὲ σιδήρια ὀξέα καλωδίοις περιτιθέν ἐσφενδόνων τὰ σιδήρια ἐς τὸ τεῖχ ἄνω, καὶ ὅτε καταπαγείη τινὰ τῶν, ἐς αὐτοὺς ἀνίμων.

Οἰνανδεῖς δὲ γείτονες διὰ ἐς τοὺς Ξανθίους ἔχθραν τῷ Βρού συμμαχοῦντες, διὰ τῶν κρημν ἐπετροβάτουν ἄνω, καὶ αὐτοὺς ἰδόντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἐμιμοῦντο ὑπὸ μόχθως, καὶ πολλοὶ μὲν ἐξέπιπτ εἰσὶ δ' οἱ τὸ τεῖχος ὑπερβάντε καὶ πυλίδα ἀνέῳξαν, ἣ περιεσταύρ το πυκνοτάτοις σταυροῖς· καὶ τοὺς ἐ τολμοτάτους αἰωρουμένους ὑπὲρ σταυρώματα ἐσεδέχοντο, καὶ πλείο γενόμενοι τὰς πύλας ἔκοπτον, περιβεβλημένας ἔτι τῷ σιδήρῳ ἐντὸς, ἀντικοπτόντων αὐτοῖς ἅμ ἔξωθεν ἑτέρων ἐς τὸ αὐτὸ καὶ συνεργούντων.

Ξανθίων δὲ σὺν μεγάλῃ πάνυ βο τοῖς ἀμφὶ τὸ Σαρπηδόνιον οὖσι Ῥωμαίοις ἐπιθεόντων, δείσαντες ὑπὲ αὐτῶν ὅσοι περὶ τὰς πύλας ἔνδοθέ τε καὶ ἔξωθεν αὐτὰς ἔκοπτον, ὑπὸ μανιώδους ὁρμῆς ἐβιάζοντο, καὶ διαρρήξαντες ἐσέδραμον ἀθρόοι, δύνοντος ἄρτι τοῦ θεοῦ μετ' ἀλαλαγῆς ἵνα σύμβολον εἴη τοῖς ἐντὸς οὖσιν ἁλούσης δὲ τῆς πόλεως οἱ Ξάνθιοι ἐ τὰς οἰκίας συνέτρεχον, καὶ τὰ φίλ τατα σφῶν κατέκαινον, ἑκόντα τὴν σφαγὴν ὑπέχοντα· οἰμωγῆς δὲ γιγνομένης, ὁ Βροῦτος νομίσας ἁρπαγὴν εἶναι, τὸν στρατὸν ἀνεῖργ διὰ κηρύκων, ὡς δὲ ἔγνω τὸ γιγνόμενον, ᾤκτειρεν ἀνδρῶν φρόνημα

φιλελεύ-

…ελεύθερον, καὶ σπονδὰς προὔπεμ-
… οἱ δὲ καὶ τοὺς φέροντας ἔβαλλον,
…τὰ σφέτερα πάντα ἀνελόντες, ἐς
…ρὰς προνενησμένας ἐν ταῖς οἰ-
…ις ἐπέθεσαν, καὶ τὸ πῦρ ἅψαν-
… ἑαυτοὺς ἐπικατέσφαξαν. Βροῦ-
… δὲ τῶν ἱερῶν περισώσας ὅσα ἐ-
…ατο, μόνος θεράποντας εἷλε
…θίων, καὶ ἐκ τῶν ἀνδρῶν γυναῖ-
…κα ἐλεύθερα καὶ ἄνανδρα, οὐδὲ
…κατὸν καὶ πεντήκοντα πάντας.
…θιοι μὲν δὴ τρίτον ὑπὸ σφῶν αὐ-
… ἀπώλλυντο ἐλευθερίας οὕνεκα.
…γὰρ ἐπὶ Ἁρπάλου τοῦ Μήδου Κύ-
…τοῦ μεγάλου στρατηγοῦντος, ὧδε
…σας ἀντὶ δουλοσύνης διέφθειραν,
…τάφος Ξανθίοις ἡ πόλις ἀμελη-
…σα ὑπὸ Ἁρπάλου τότε ἐγένετο,
…πὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου φα-
… ὅμοια παθεῖν, οὐχ ὑποστάντας δὲ
…ὲ Ἀλεξάνδρῳ μετὰ τοσῆσδε γῆς ἄρ-
…οὐ ὑπακοῦσαι.

Βροῦτος δὲ ἐς Πάταρα ἀπὸ Ξάν-
… κατῄει, πόλιν ἐοικυῖαν ἐπινείῳ
…νθίων, καὶ περιστήσας αὐτοῖς τὸν
…ρτὸν, ἐκέλευσεν ἐς πάντα ὑπα-
…ύειν, ἢ τὰς Ξανθίων συμφορὰς
…ροσδέχεσθαι· προσήγοντό τε αὐτοῖς
… Ξάνθιοι ὀδυρόμενοι τὰ σφέτερα,
… παραινοῦντες ἀμείνονα βουλεύ-
…σθαι. Ξανθίοις δὲ οὐδὲν ἀποκρινα-
…ένων πω τῶν Παταρέων, ἐδίδου τὸ
…ιπὸν αὐτοῖς τῆς ἡμέρας ἐς σκέψιν,
… ἀνεχώρει. ἅμα δὲ ἡμέρᾳ προσῆ-
…ν· οἱ δὲ ἀπό τε τῶν τειχῶν ἐβόων
…πακούειν ἐς ὅ, τι βούλοιτο, καὶ τὰς
…ύλας ἀνεῴγνυον· ὁ δ' ἐσελθὼν, ἔ-
…τεινε μὲν οὐδένα, οὐδ' ἐξήλασε,
…ρυσὸν δὲ καὶ ἄργυρον ὅσον ἡ πό-

virorum ad libertatem natorum generoſam indolem, ad pacem eos invitavit per nuntios: quos illi telis immiſſis repulerunt, & contrucidatis prius ſuis omnibus, atque in rogos compoſitis, ſubjecta flamma poſtremò ſeipſi jugulaverunt. Brutus ſacras ædes incendio ſervavit quotquot poterat, Xanthiorum mancipiis tantùm potitus eſt, ex ingenuorum verò numero, vix CL mulierculis, quibus viri percuſſores defuerant. Atque ita Xanthios tertiò tum libertatis amor ipſorum manibus perdidit. Nam & ab Harpalo Medo, Cyri magni duce, oppugnati, vitam maluerunt quàm libertatem perdere, & pro ſepulcro eis tunc fuit tota civitas non ſuccurrente Harpalo. Sub Alexandro quoque Philippi filio ſimilis caſus eos abſumpſit, non ſuſtinentes ne illius quidem tot terrarum domini imperata facere.

Xanthiorum generoſa indoles.

Xanthii tertio libertatis amore perditi.

Primò ſub Harpalo, deinde ſub Alexandro Magno.

Brutus inde ad Patara deſcendit urbem quæ navale Xanthiorum videri poterat: obſeſſiſque denuntiavit ut imperata omnia facerent, aut cladem qualis Xanthiorum fuit expectarent: adductis etiam captivis qui deplorata ſua fortuna hortarentur eos ad meliora conſilia. Quibus quum nemo Patarenſium reſponderet, Brutus ejus diei reliquum ad deliberandum eis conceſſit, atque ita abiit: ſequenti mane reduxit
…ò copias. Oppidani è mœnibus acclamabant ſe facturos quic-
…uid imperavit: ſimúlque porta aperta eſt ille introgreſſus nec 636
…pplicio quenquam affecit, nec egit in exilium: ſed aurum omne argen-

Patara ingreditur Brutus:

aurum omne & argentum Patarenſibus adimit.

argentúmque publicum ad ſe deferri juſſit, privatorum quoque exegit à ſingulis, ad exemplum Caſſii mulcta propoſita contrà facientibus, & invitatis indicibus præmio: illi ita ut juſſit fecerunt. Servus autem quidam aurum à domino abditum prodidit, & centurioni ad id miſſo indicavit. quúmque omnes domeſtici ducerentur, dominus ſiluit, mater verò illius, ut eum ſervaret, ſequebatur clamans à ſe aurum abſconditum: ſervus ſuper ea re non interrogatus, alteram mentiri, alterum aurum celaſſe coarguit.

Bruti factum laudabile.

Brutus laudata tum juvenis patientia, tum matris pietate, ambos cum auro dimiſit incolumes: ſervum, qui præter æquum heris inſidias ſtruxerat, in crucem egit.

Servus ob perfidiam in crucem actus.

Eodem tempore & Lentulus miſſus Andriacam, quod Myrenſium navale eſt, rupta catena qua os portus claudebatur, ad Myra aſcendit: & oppidanis imperata facientibus poſt exactam ſimiliter pecuniam, ad Brutum rediit: quum univerſa Lyciorum natio legatis ad imperatorem miſſis auxilium & pecunias pro facultatibus pollicebatur. Ille tributo eis indicto Xanthiorum ingenua corpora domum remiſit, Lyciorum claſſem univerſam cum aliis navibus Abydum navigare juſſit: quò ipſe terreſtres etiam ducebat copias, præſtolaturus ib[i] Caſſium venientem ex Ionia, ut ſimul trajecto freto Seſtum

λις εἶχε συναγαγὼν, ἐκέλευ[σε] καὶ τὸν ἰδιωτικὸν ἑκάστους ἐσφέρειν ὑπὸ ζημίαις καὶ μηνύμασιν, οἵοις καὶ Κάσσιος ἐκήρυ[ξεν] ἐν Ῥόδῳ· καὶ οἱ μὲν ἐσέφερον· θεράπων δὲ τὸν δεσπότην ἐμήνυσε χρυσίον κρύψαι, καὶ πεμφ[θέν]τι λοχαγῷ τὸ χρυσίον ἔδειξεν, [ἀ]γομένων δὲ ἁπάντων, ὁ μὲ[ν δε]σπότης ἐσιώπα, ἡ δὲ ἐκείνου [μή]τηρ περισώζουσα τὸν υἱὸν, εἵπ[ετο] βοῶσα αὐτὴ τὸ χρυσίον κρύψαι. ὁ οἰκέτης οὐδὲ ἀνερωτώμενος, [αὐτὴν] μὲν ἤλεγχε ψευδομένην, τὸν δὲ κ[ρύ]ψαντα· καὶ ὁ Βροῦτος τοῦ μὲν [νεα]νίαν ἀπεδέξατο τῆς σιωπῆς, καὶ [τὴν] μητέρα τοῦ πάθους, καὶ μεθῆ[κεν] ἀμφοτέρους ἀπαθεῖς ἀπιέναι [τὸ] χρυσίον φερομένους· τὸν δὲ οἰ[κέ]την, ὡς παρὰ τοῦ πράγματος [ἐ]πιβουλεύσαντα τοῖς δεσπόταις, [ἐ]κρέμασε.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ Λέντλ[ος] ἐπιπεμφθεὶς Ἀνδριάκῃ Μυρέων [ἐ]πινείῳ, τήν τε ἅλυσιν ἔρρηξε τ[οῦ] λιμένος, καὶ ἐς Μύρα ἀνῄει· Μ[υ]ρέων δὲ ἃ προσέτασσε δεχομένων χρηματισάμενος ὁμοίως, ἐς Βρ[οῦ]τον ἐπανῄει, καὶ τὸ κοινὸν τὸ Λ[υ]κίων ἐς Βροῦτον ἐπρέσβευε, συμμαχήσειν τε ὑπισχνούμενοι καὶ ἐσοίσειν ὅσα δύναιντο· ὁ δὲ αὐτοῖς ἐσφορ[άν] τε ἐπέβαλε, καὶ Ξανθίων τοὺς ἐλευθέρους ἀπεδίδου τῇ πόλει, καὶ τ[ὸ] ναυτικὸν τὸ Λυκίων ἅμα ταῖς ἄλλαις ναυσὶν ἐκέλευε περιπλεῖν ἐς Ἄβυδον, ἔνθα καὶ τὸ πεζὸν αὐτὸς ἦγ[ε] καὶ Κάσσιον ἐξ Ἰωνίας ἀνέμενεν ὡς ἐς Σηστὸν ὁμοῦ διαβαλοῦντες.

Μοῦρκος

Μοῦρκος δὲ ἐν Πελοποννήσῳ ναυλοχῶν Κλεοπάτραν, ἐπειδὴ ἔμαθεν αὐτὴν ὑπὸ χειμῶνος ἀμφὶ τὴν Λιβύην βλαβεῖσαν, καὶ τὰ ναυάγια εἶδε μέχρι τῆς Λακωνικῆς ἐκφερόμενα, καὶ σὺν ἀρρωστίᾳ μόλις …ὴν ἐς τὰ ἑαυτῆς ἐπανιοῦσαν, ἵνα μὴ δι' ἀπραξίας εἴη μετὰ τοσοῦδε στόλου, διέπλευσεν ἐπὶ Βρεντέσιον, καὶ ἐς τὴν ἐπικειμένην τῷ λιμένι νῆσον ὁρμισάμενος, ἐκώλυε τὴν ὑπόλοιπον τῶν πολεμίων στρατιὰν ἢ ἀγορὰν ἐς Μακεδονίαν περαιοῦσθαι· καὶ αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος ἀπεμάχετο ναυσὶ μακραῖς ὅσαις εἶχεν ὀλίγαις· ἀπεμάχετο δὲ καὶ πύργοις οὓς ἐπῆγεν ἐπὶ σχεδίων, ὁ… τὸν στρατὸν ὁλκάσιν ἐκπέμπων κατὰ μέρη, πνεύματος ἀπὸ τῆς γῆς πολὺ φυσῶντος, ἵνα μὴ καταλαμβάνοιντο ὑπὸ τοῦ Μούρκου· κακοπαθῶν δὲ ἐκάλει Καίσαρα Πομπηΐῳ Σέξτῳ κατὰ Σικελίαν περὶ αὐτῆς Σικελίας ναυμαχοῦντα.

Ὧδε δὲ εἶχε καὶ τάδε περὶ Πομπήιον. νεώτερος ὢν ὅδε τῶν Μάγνου Πομπηΐου παίδων, ὑπερώφθη μὲν τὰ πρῶτα ὑπὸ Γαΐου Καίσαρος περὶ Ἰβηρίαν, ὡς οὐδὲν μέγα διὰ νεότητα καὶ ἀπειρίαν ἐργασόμενος, καὶ ἠλᾶτο περὶ τὸν Ὠκεανὸν ληστεύων σὺν ὀλίγοις, καὶ λανθάνων ὅτι εἴη Πομπήϊος· πλεόνων δὲ ἐπὶ τὸ ληστεύειν αὐτῷ συνιόντων, χεὶρ ἦν ἤδη καρτερά, καὶ ἐξεφαίνετο Πομπήϊος ὤν, καὶ αὐτίκα ὅσοι τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἀδελφοῦ στρατιῶται γεγονότες ἠλῶντο, ὡς ἐς οἰκεῖον ἡγεμόνα συνέτρεχον, καὶ Ἀραβίων

peterent. Murcus interim circa Peloponneſum ſtans, ut claſſe prætervehentem Cleopatram invaderet, ubi cognovit eam tempeſtate afflictam in Africæ littore, & naufragii ſigna undis deferri uſque regionem Laconicam, ne cum tanta claſſe otium ageret, trajecit Brundiſium, & occupata inſula quæ ibi portum efficit, prohibuit ne tranſveheretur in Macedoniam reliquus hoſtium exercitus, néve commeatus eò deportarentur. Hunc Antonius navibus longis, quas paucas habebat, oppugnavit, atque etiam turribus 637
in rates impoſitis: ſimúlque exercitum onerariis evehebat aliis poſt alias, obſervato ſecundo vento, ne interciperentur à Murci navibus. Quúmque ægrè bellum procederet, auxilio vocavit Cæſarem contendentem navalibus præliis cum Sex. Pompeio circa Siciliam de imperio ejus inſulæ.

Pompeii Magni filius quibus initiis auctus.

Cujus Pompeii res ita ſe habuerunt. Hic minor, Magni filius, primùm contemptus eſt à Cæſare in Hiſpania, ut adoleſcens rerum imperitus, & proinde nihil moliturus arduum: vagabatúrque circa Oceanum cum paucis latronibus, ignotus adhuc nec pro Pompeio habitus. pluribus deinde ad id latrocinium coëuntibus, jam validam manum circa ſe habens, quòd Pompeium ſe eſſe oſtendit: móxque totquot antea patris fratríſque militiam ſecuti tunc vagabantur, quaſi ad ſuum ducem confluebant: ad quem & Arabio venit ex Afri-

ex Africa, ditione paterna exutus, ſicut antea docuimus. Ad hunc modum copiis auctus, non jam pro latrocinio rem gerebat, Pompeii nomine celebris per totam Hiſpaniam provinciarum ampliſſimam: quam magna celeritate percurrit, huc illuc volitans, nuſquam audens cum Cæſarianis congredi. De his rebus edoctus Cæſar, ad eum debellandum miſit Carinatem cum majoribus copiis: ille, quoniam expeditiores circa ſe habebat, crebris hunc fatigavit aſſultibus, ſubinde ſe in tutum recipiens quippe jam potitus aliquot oppidorum ac urbium ſibi fidis receptaculis. Tum Cæſar ad id bellum gerendum ſucceſſorem Carinati miſit Aſinium Pollionem: quo rem cunctantius gerente, & occiſo Cæſare, ſenatus Pompeium revocavit. Ille Maſſiliam profectus, diſpiciebat quid interim apud Urbem fieret, & decreto ſibi maris imperio, eadem poteſtate quam prius pater ipſius habuerat, non rediit quidem in patriam ſed arreptis navibus quotquot in diverſis portubus invenerat, cum eis ſolvit ex Hiſpania. Quo tempore triumviratu exorto navigavit in Siciliam: & Bithynicum nolentem ſibi decedere inſula, armis oppugnavit, donec proſcripti Hirtius & Fannius eò delati perſuaſerunt Bithynico ut Pompeio cederet Siciliam. Sic ille ibi rerum potitus, uſus eſt opportunitate inſulæ imminentis toti Italiæ, claſſiúmque & exercitus vel eju

Carinas & Aſinius Pollio à Julio Cæſare contra Sextum Pompeium miſſi.

Bithynicus.

638

Hirtius & Fannius proſcripti.

ἐκ Λιβύης ἀφίκετ' αὐτῷ ἀφῃ-
μένος τὰ πατρῷα, ὥς μοι προει-
ρηται· ὧδε δὲ αὐτῷ πλήθους ἀθροι-
ζομένου, ἔργα τε ἦν· ἤδη λῃ-
δυνατώτερα, καὶ ὄνομα τοῦ Πομ-
ἀνὰ ὅλην τὴν Ἰβηρίαν, ἐν τῇ
τῶν ἐθνῶν οὔσῃ, περιθέοντός τε
μεθιπταμένου, καὶ εἰς χεῖρας οὐχ
ὑπομένοντος ἐλθεῖν τοῖς ἡγουμένοις
αὐτῆς ὑπὸ Γαΐῳ Καίσαρι. ὁ
Γάϊος πυνθανόμενος ἔπεμπε
στρατῷ πλέονι Καρρίναν ἐκπολεμή-
σοντα Πομπήϊον· ὁ δὲ καὶ τούτῳ
φότερος ὢν ἐπεφαίνετο ἄφνω, καὶ
ἀφιπτάμενος ἠνώχλει, καὶ πό-
ἤδη τινὰς ᾕρει βραχυτέρας τε
μείζους. καὶ ὁ Γάϊος ἔπεμψε
Καρρίνᾳ διάδοχον Ἀσίνιον Πολλίωνα
πολεμεῖν Πομπηΐῳ, ὅν τινα πε-
μον αὐτῶν ὁμοίως διαφερόντων
τε Γάϊος Καῖσαρ ἀνῃρέθη,
βουλὴ κατεκάλει Πομπήϊον· ὁ δ' ἐν
Μασσαλίᾳ γενόμενος, περιεσκ-
ἔτι τὰ ἐν Ῥώμῃ, αἱρεθεὶς δὲ καὶ
θαλάσσης ἄρχειν, καθὰ ἦρχεν
τοῦ καὶ ὁ πατὴρ, ἐς μὲν τὴν π-
οὐδ' ὣς ἀνῆλθεν, ὅσαι δὲ νῆες
τοῖς λιμέσιν ἦσαν, λαβὼν ἐξέπλευ-
σε σὺν αἷς εἶχεν ἀπὸ τῆς Ἰβηρ-
ἐπιγενομένης δὲ τῆς τῶν τριῶν ἀρχ-
ἐς Σικελίαν διέπλευσε, καὶ Βιθυ-
νικὸν ἄρχοντα αὐτῆς οὐ παρέντα
τὴν νῆσον, ἐπολιόρκει, μέχρι πρ-
γραφέντες ἐπὶ θανάτῳ καὶ φυγόντ-
ἐκ Ῥώμης Ἵρτιος τε καὶ Φάννιος
ἔπεισαν ἐκστῆναι Πομπηΐῳ Βιθ-
νικὸν Σικελίας· ὧδε μὲν ὁ Πομπήϊ-
Σικελίας ἐκράτησε, καὶ ναῦς ἔχω-
καὶ νῆσον ἐπικειμένην τῇ Ἰταλίᾳ
καὶ στρατὸν ἤδη πολὺν, ὅσον τε πε-

τερ

εἶχε, καὶ ὅσον οἱ φεύγοντες ἐκ
ης ἐλεύθερον ἢ δοῦλον ἦγον, ἢ
όλεις ἐξ Ἰταλίας ἔπεμπον αὐ-
αι ἐς ἐπινίκια τοῖς στρατοῖς ἐ-
ιλμμέναι· ταῖς γὰρ δὴ γνώμαις
μάλιστα τὴν νίκην τῶν τριῶν
ῶν ἀπεδέχοντο, καὶ ἐς ὅσα δύ-
το κρύφα ἀντέπρασσον, ἀποδι-
τικοντές τε τῆς πατρίδος ὡς οὐκ
πατρίδων οἱ δυνάμενοι, συνέ-
ρον ἐς Πομπήϊον ἀγχοτάτω τε
καὶ περιφιλῆ ὄντα ἅπασιν ἐν τῷ
ο. περιῆσαν δ' αὐτῷ καὶ ναυπ-
ἄνδρες ἐκ Λιβύης καὶ Ἰβηρίας
ειροι θαλάσσης, ὥστε καὶ ἡγε-
ι καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ καὶ χρήμασιν
ομπήϊος ἐπῆρτο. καὶ τούτων ὁ
ίσαρ ἐπήκοος ὢν, ἔπεμπε Σα-
δηνὸν ἐπὶ νεῶν στόλου Πομπήϊον
υχερὲς ἔργον ἐξελεῖν παραπλέον-
καὶ αὐτὸς ᾔει διὰ τῆς Ἰταλίας,
αὐτῷ Σαλουϊδιηνῷ συμβολήσων
ὶ Ῥήγιον· Σαλουϊδιηνῷ δ' ὁ Πομ-
ος ἀπαντᾷ μεγάλῳ στόλῳ, καὶ
τοῦ πορθμοῦ ναυμαχίας ἀμφὶ
Σκύλλαιον αὐτοῖς γενομένης, αἱ
ἐκ Πομπηΐου νῆες κουφότεραί τε
αι καὶ ναυτικωτέρων ἀνδρῶν τα-
τη καὶ ἐμπειρίᾳ προὖχον· αἱ δὲ
ωμαίων, ἅτε βαρύτεραι καὶ μεί-
ς, ἐμόχθουν· ὡς δ' ὁ συνήθης
πορθμοῦ κλύδων ἐπεγίγνετο, καὶ
σπᾶτο ἡ θάλασσα ἐφ' ἑκάτερα
τὸ τοῦ ῥοῦ, οἱ μὲν ἧσσον ἐμόχθουν
τὸ ἔθους τε καὶ κλύδωνος, οἱ δ'
φὶ τὸν Σαλουϊδιηνὸν οὔτε ἑστῶτες
αίως ὑπὸ ἀηθείας, οὔτε τὰς κώ-
ς ἔτι ἀναφέρειν δυνάμενοι, οὔ-
τὰ πηδάλια ἔχοντες εὐπειθῆ,
εταράσσοντο, ὥστε κλίνοντος ἐς
ίλην ἑσπέραν ἤδη τοῦ θεοῦ, πρό-
τερος ὁ Σαλουϊδιηνὸς ἀνεκάλει, ὑπεχώρει δὲ καὶ ὁ Πομπήϊος· νῆες δ'

quem pridem habuerat, vel collectitii ex proſcriptis civibus eorúmque mancipiis, aut ex his Italiæ urbibus, quæ poſt victoriam novis colonis deſtinatæ fuerant: his enim nihil erat abominatius quàm triumvirorum victoria, & quantum poterant clàm repugnabant, profugi è patriis quas deploratas habebant, & ad Pompeium confugientes propinquum ſimul ac gratioſum apud omnes eo tempore. Habebat autem circa ſe homines rei maritimæ peritos, tum Afros tum Hiſpanos, ut jam & ducibus & navibus & milite & pecuniis polleret. Quibus rebus auditis Cæſar miſit Salvidienum cum claſſe, quaſi obiter debellaturum Pompeianos: ipſe per Italiam iter fecit occurſurus illi ad Rhegium. Pompeius autem hoſti obviam cum magna claſſe profectus eſt, ita ut in aditu freti circa Scyllam naves concurrerent, Pompeianæ agiliores & melius inſtructæ ſociis navalibus, Romanæ graviores & majores, eòque impeditiores. Huc accedebat ſolita ejus freti fluctuatio, reciprocantibus undis, & aſſuetos minus quàm alteros turbantibus. nam Salvidieni milites nec in veſtigio firmiter hærere, ut in re inſolita, nec remis uti poterant, nec clavos moderari pro arbitrio: qua re turbati ſub veſperam demum ſigno audito ſe receperunt priores, mox & Pompeius receptui cecinit. Navium amiſſarum utrique

Salvidienus ab Octavio contra Sex. Pompeium miſſus.

Navale prœlium.

trique par fuit numerus: laceras ac fatiſcentes Salvidienus reſarciit, ſubductas in portum freto proximum, nomine Balarum.

Balarus portus.

Rhegini. Vibonenſes.

Cæſar verò ſuperveniens ipſe Rheginis ac Vibonenſibus fidem dedit ſanctiſſimam fore ut eximerentur è numero deſtinatarum in victoriæ præmium: hos enim maximè timebat ut freto vicinos. Accitus autem trepidis nuntiis Antonii, navigavit ad eum Brundiſium, relicta ad ſiniſtram Sicilia, quam, cum Pompeio, in aliud tempus diſtulerat.

639

Murcus.

Cujus adventum Murcus ubi didicit, ne circumveniretur Antonianis cum Cæſarianis ſe conjungentibus, paulum à Brundiſio digreſſus, in tranſitu obſervabat onerarias quæ exercitum ex eo littore tranſportabant in Macedoniam: quæ deducebantur quidem à triremibus, ſed multo magis à ventis proſperis ad ſecurum curſum adjutæ ſunt, ut ſupervacuum fuerit deducentium officium. Murcus fruſtratum ſe dolens, nihilominus conatus eſt in reditu intercipere vacuas: illæ verò & tunc & rurſum oneratæ alio milite, plenis velis evaſerunt, donec univerſus exercitus cum Cæſare Antonióque tranſvectus eſt. Murcus, quamvis fortunam iratam ſibi putaret, nihilominus expectabat dum commeatus, aut apparatus, aut tirones recens conſcripti trajicerent, infeſtans quantùm poterat. Id agenti Domitius Ænobarbus ut commodiſſimus à Caſſianis cum navibus aliis quinquaginta, &

Domitius Ænobarbus.

ἑκατέρων ἴσαι διεφθάρατο, καὶ τὰς λοιπὰς λελωβημένας τε καὶ πεπ-
μένας ὁ Σαλουϊδιῆνος ἐπεσκεύαζ-
ὑποχωρήσας ἐς λιμένα περὶ τὸν π-
μὸν Βαλαρόν.

Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐπελθὼν, Ῥη-
νοις μὲν καὶ Ἱππωνεῦσι μεγάλας -
στεὶς αὐτὸς ἔδωκεν ἀναλύσειν αὐ-
ἐκ τῶν ἐπινικίων· ἐδεδίει γὰρ ὄντας
πὶ τοῦ πορθμοῦ μάλιστα. καλου-
τος δ' αὐτὸν Ἀντωνίου κατὰ σπ-
δὴν, διέπλει πρὸς αὐτὸν ἐς
Βρεντέσιον, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων Σι-
λίαν, Πομπήϊον, καὶ Σικελίαν
περθέμενος ἐν τῷ τότε. Μοῦρκ-
δὲ ἐπιόντος τοῦ Καίσαρος, ἵνα
ἐν μέσῳ γένηται Ἀντωνίου τε κ-
Καίσαρος, μικρὸν ἀναχωρήσας
Βρεντεσίου, τὰς ὁλκάδας ἐφύλα-
σεν ἐν τῷ πόρῳ τὸν στρατὸν ἐς Μ-
κεδονίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου διαφ-
ρούσας· αἱ δὲ παρεπέμποντο
ὑπὸ τριηρῶν, πνεύματος δὲ πο-
λοῦ κατὰ θεὸν οἰκείου γενομένου, δι-
πήδησαν ἀδεῶς, οὐδὲν τῶν παραπο-
πῶν δεηθεῖσαι, καὶ ὁ Μοῦρκος
χθόμενος, ὅμως ἐφήδρευσεν ἐπ-
νιούσαις κεναῖς· αἱ δὲ καὶ τότε
αὖθις ἕτερον στρατὸν ἄγουσαι, δι-
πλέον ἱστίοις στρογγύλοις, μέχ-
πᾶς ὁ στρατὸς καὶ ἐπ' αὐτῷ Καῖσ-
τε καὶ Ἀντώνιος διέπλευσαν· καὶ
Μοῦρκος ὑπό του δαιμόνων βεβλα-
φθαι νομίζων, ὑπέμενεν ὅμως τ-
ἐκ τῆς Ἰταλίας αὐτοῖς διαπλευ-
σας παρασκευὰς, ἢ τροφὰς, ἢ
ἐπιλεγόμενον στρατὸν, βλάπτων ὁ-
σα δύναιτο· καὶ αὐτῷ Δομίτιος
Ἀηνόβαρβος ὑπὸ τῶν ἀμφὶ τὸ-
Κάσσιον, ἐς τὸ αὐτὸ ἔργον ὡς χρη-
σιμώτατον δὴ, μετὰ νεῶν ἄλλων πεν-
navibus aliis quinquaginta, &

πήκοντ

σήκοντα καὶ τέλους ἑτέρου καὶ τοξοτῶν ἔφθη· ὡς γὰρ οὐκ ἔχουσι τοῖς ἀμφὶ τὸν Καίσαρα τροφὰς δαψιλεῖς ἑτέρωθεν, ἐδόκει τὰ ἐκ τῆς Ἰταλίας διακλείσειν· οἱ μὲν δὴ ναυσί τε μακραῖς ἑκατὸν καὶ τριάκοντα, καὶ ὑπηρετικαῖς πλέοσι, καὶ στρατῷ πολλῷ διαπλέοντα ἠνώχλουν. Κεδίκιος δὲ καὶ Νωρβανός, οὓς ὁ Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος μετὰ ὀκτὼ τελῶν ἐς Μακεδονίαν προεπεπόμφεσαν, ἐκ Μακεδονίας ἐχώρουν ἐπὶ Θρᾴκης τὸ ὄρειον χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους, μέχρι πόλιν ὑπερβάντες Φιλίππους, τὰ στενὰ τὰ Τορπιδῶν καὶ Σαλαπαίων τῆς Ῥασκουπόλιδος ὄντα ἀρχῆς, κατέλαβον, ᾗ μόνῃ διελθεῖν ἐστιν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας τὴν γνώριμον ὁδόν. καὶ τοῦτο τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον ἐς Σηστὸν ἐξ Ἀβύδου περῶσι πρῶτον ἀντεκεκρούκει. Ῥασκούπολις δὲ καὶ Ῥάσκος ἤστην ἀδελφὼ Θρακίω βασιλικῶ, μιᾶς ἄρχοντε χώρας, ὁπότε τῇ γνώμῃ περὶ τῆς συμμαχίας διεφέροντο, καὶ Ῥάσκος μὲν τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἀντώνιον συνεμάχει, Ῥασκούπολις δὲ τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον, τρισχιλίους ἱππέας ἔχων ἑκάτερος συνεμάχει. πυνθανομένοις δὲ τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον περὶ τῶν ὁδῶν ὁ Ῥασκούπολις ἔφη, τὴν μὲν δι᾽ Αἴνου καὶ Μαρωνείας ἐπίτομόν τε καὶ συνήθη καὶ λεωφόρον οὖσαν ἐπὶ τὰ Σαλαπαίων στενὰ ἄγειν, κατεχόντων δὲ αὐτὰ τῶν πολεμίων, ἀμήχανα ἐς δίοδον εἶναι, τὴν δὲ περίοδον τριπλασίονά τε καὶ χαλεπὴν εἶδε· τοὺς δὲ πολεμίους ὑπολαβόντες, οὐκ ἐς κώλυσιν ὁδῶν μὲν

legione una, ſagittariorúmque præſidio miſſus eſt: nam quoniam commeatus Cæſarianis aliunde non admodum præbebantur, placuit arcere quominus ſubveherentur ex Italia. Dum hi longis centum quinquaginta navibus & minoribus pluribus, juſtóque exercitu trajectum eum infeſtant, Ceditius & Norbanus, quos Cæſar & Antonius cum octo legionibus in Macedoniam præmiſerant, inde per montana verſus Thraciam ſtadia mille quingenta emenſi ſunt, donec ultra urbem Philippos profecti, fauces Torpidorum & Salapæorum quæ in Raſcupolidis ditione ſunt, occuparunt: per quas ſolas ex Europa Aſiam petentibus notum iter patet: & hoc Caſſianis Abydenum fretum trajicientibus primum impedimentum objectum fuit. Is Raſcupolis & Raſcus fratres erant ex regio Thracum genere, unius ditionis principes, qui tum ſententiis de ſocietate variabant, quòd Raſcus Antonianas, Raſcupolis Caſſianas partes foveret, ſinguli cum ter millenis equitibus. Cæterùm Caſſianis de ratione viarum percontantibus, Raſcupolis ait, Eam quæ per Ænum ac Maroniam fert, compendiariam, publicam, & conſuetam eſſe petentibus fauces Salapæorum, tunc ab hoſte occupatas & proinde impervias, circuitum verò triplum eſſe, cúmque difficilem. Illi rati hoſtes non tam id agere ut ſibi præcludantur itinera, quàm ut ipſis in Thracia

Ceditius. Norbanus.

Fauces Torpidorum & Salapæorum.

Raſcupolis & Raſcus fratres.

640

paratior ſit copia commeatus quàm in Macedonia, verſus Ænum & Maroniam moverunt, atque inde petierunt Lyſimachiam & Cardiam, quæ urbes cervicem Cherſoneſi velut portæ occupant: inde altero die pervenerunt ad Melanem ſinum, ubi percenſentibus copias compertum eſt præſtò eſſe legiones undeviginti, Caſſianas novem, Bruti verò octo, nullam integram, ſed quibus duæ ſupplementi vice accederent, ita ut in univerſum eſſent circiter octoginta ſcutatorum millia. Equitum verò Brutus habebat Gallorum Luſitanorúmque quatuor millia, Thracum Illyriorúmque, Parthienorum Theſſalorúmque duo millia: Caſſius Hiſpanorum & Gallorum duo millia, ſagittariorum equeſtrium ex Arabia, Media, Parthia, quatuor millia. Sequebantur & ſocii reges ac tetrarchæ ex Gallogræcia, præter pedeſtres alias copias ducentes equitum quinque millia. Hic fuit numerus Caſſianorum ad ſinum Melanem, & his in prælio ſunt uſi: reliqui aliis diſtenti fuere negotiis. Luſtrato deinde ex more exercitu, promiſſum donativum militibus, quibus debebatur repræſentatum eſt: quandoquidem abundè curatum fuerat ut pecuniæ ſuppeterent: & opus erat favorem largitionibus quærere, præſertim veteranorum qui plerique militarant ſub Cæſare, ne ad conſpectum aut nomen junioris Cæſaris mutarentur eorum animi: qua de re viſum eſt eos pro concione alloqu

Bruti & Caſſii copiæ.

αὐτοῖς ἀπαντᾷν, τροφῶν δὲ ἀπορ
ἐς Θρᾴκην ἀντὶ Μακεδονίας ὑπερ
βῆναι. ἐβάδιζον οὖν ἐπὶ Αἴνου
Μαρωνείας, ὅθεν ἐπὶ Λυσιμαχί
τε καὶ Καρδίας, αἳ τὸν ἰσθμὸν τ
Θρᾳκίου χερρονήσου διαλαμβάνο
σιν ὥσπερ πύλαι, μετὰ δὲ ἄλλην
μέραν, ἐς τὸν Μέλανα κόλπον ἀφ
κοντο. καὶ τὸν στρατὸν ἐξετάζουσιν α
τοῖς ἐγένοντο πάντες ὁπλιτῶν ἐ
νεακαίδεκα τέλη, Βρούτου μὲν ὀκτ
Κασσίου δὲ ἐννέα, ἐντελὲς οὐδὲν, ἀλ
ἐς δύο που τέλη μάλιστα ἀναπλ
ρούμενα, ὡς γίγνεσθαι μυριάδας
πλιτῶν ἀμφὶ τὰς ὀκτώ· ἱππεῖς
ἦσαν, Βρούτῳ μὲν Κελτοὶ καὶ Λυσ
τανοί, τετρακισχίλιοι, καὶ Θρᾷκ
καὶ Ἰλλυριοί, Παρθυαῖοι καὶ Θε
σαλοὶ δισχίλιοι, Κασσίῳ δὲ Ἴβηρ
τε καὶ Κελτοὶ δισχίλιοι, καὶ ἱπποτ
ξόται Ἄρραβές τε καὶ Μῆδοι καὶ Πα
θυαῖοι τετρακισχίλιοι· σύμμαχοι
εἵποντο βασιλεῖς καὶ τετράρχαι Γ
λατῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ, πεζόν τε
γοντες πολὺν ἄλλον, καὶ ἱππέ
ὑπὲρ πεντακισχιλίους· τοσήδε μὲν στρ
τιὰ τοῖς ἀμφὶ τὸν Κάσσιον ἐπὶ τ
Μέλανος κόλπου διεκρίθη, καὶ τ
σῆδε ἐχώρουν ἐπὶ τὸ ἔργον, τ
λοιπὴν ἔχοντες ἐπὶ τῶν ἀλλαχο
χρειῶν· καθήραντες δὲ αὐτὴν τ
νομιζομένοις, ἀνεπλήρουν τὰς
τῶν ἐπηγγελμένων τισὶν ὀφειλομέ
ἔτι δωρεὰς πολλῆς μὲν περιουσία
χρημάτων πεφροντικότες, οἰκειούμ
νοι δὲ ταῖς δόσεσιν αὐτοὺς, Γα
μάλιστα Καίσαρι τοὺς πλέονας
στρατευομένους, μή τις εἰς τὴν ὄψ
ἡ ὁμωνυμία τοῦ νέου Καίσαρος νε
τερίσειεν ἐλθόντος καὶ αὖθις, ἔδο

τούτου χάριν καὶ δημηγορήσειν· βῆμά τε οὖν ἐπήχθη μέγα, καὶ οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς μόνων ἐς αὐτὸ ἀναβάντες, ὁ δὲ στρατὸς αὐτῶν ὅτε ἴδιος καὶ συμμαχικὸς κάτω περιστάντες, ἥδοντο εὐθὺς ἐπὶ τῇ ὄψει τοῦ πλήθους ἀλλήλων ἑκάτεροι, ἰσχυροτάτῃ σφίσι φανείσῃ, καὶ θάρσος ἦν ἀμφοτέροις αὐτίκα καὶ ἐλπὶς ἰσχυρὰ τοσῶνδε στρατηγοῦσιν· αὐτά τε πρῶτα πάντων τάδε τοῖς στρατηγοῖς τὸν στρατὸν ἐς πίστιν συνῆγε· τίκτουσι γὰρ εὔνοιαν ἐλπίδες κοιναί· θορύβου δὲ ὡς ἐν τοσούτοις ὄντος, οἵ τε κήρυκες καὶ οἱ σαλπιγκταὶ σιωπὴν ἐποίουν, καὶ γενομένης ποτὲ ὁ Κάσσιος (προῦχε γὰρ ἡλικίᾳ) προελθὼν μικρὸν ἐκ τῆς τάξεως ἐς τὸ μέσον, ἔλεξεν ὧδε,

„ Ὁ ΜῈΝ ἀγὼν πρῶτον ὑμᾶς, ὦ συστρατιῶται, κοινὸς ὢν, ἐς πίστιν ἀλλήλοις συνάγει· συνάπτει δὲ καὶ ὅσα ὑμῖν ὑποσχόμενοι πάντα ἔδομεν, ὃ μεγίστη πίστις ἐστὶ καὶ περὶ ὧν ἐς τὸ μέλλον ὑπισχνούμεθα· αἱ δὲ ἐλπίδες εἰσὶν ἐν τῇ ἀρετῇ ὑμῶν τε τῶν στρατευομένων καὶ ἡμῶν, οὓς ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦδε ὁρᾶτε, τοσούσδε καὶ τοιούσδε ἄνδρας ἀπὸ τῆς βουλῆς· ἔστι καὶ πλῆθος παρασκευῆς, ὅσον ἴστε, σίτου τε καὶ

mòxque ſuggeſtum in tribunalis ſpeciem extructum eſt: quod poſtquam imperatores conſcenderunt cum ſolis ſenatoribus, & copiæ tum propriæ, tum auxiliares inferiore loco circumſtiterunt, lætiſſimus utriſque fuit conſpectus mutuus, quòd videretur nihil firmius aut validius: imperatores etiam audacia ſubiit & ſpes concepta ex amplitudine exercitus: quæ prima fuit fiducia: ſolet enim ſpes communis conciliare homines. Quúmque magnus eſſet ut in tanta multitudine ſtrepitus, per præcones & tubicines indictum eſt ſilentium: &ubi tandem conſiluerunt, Caſſius (nam erat natu grandior) paululum extra ordinem progreſſus, ſic exorſus eſt;

Bruti ac Caſſii ſpes inanes.

COMMUNE periculum, commilitones, primus nobis ad mutuam fidem gradus eſt: conciliant nos & præſtita quæ polliciti fueramus, quod certiſſimum fidei ſignum eſt ad hęc quæcunque promittimus in poſterum. Spes autem tota in veſtra virtute ſita eſt, in nobis quos in hoc ſuggeſto videtis tot ac tales viros ſenatorios. Adeſt & apparatus (ut ſcitis) plurimus, commeatus, arma, pecu-

Caſſii oratio ad exercitum.

Ὃ μεγίστη πίστις ἐστὶ καὶ περὶ ὧν ἐς τὸ μέλλον ὑπισχνούμεθα] Pro his, habet Gelenius (ut vides) *quod certiſſimum fidei ſignum eſt: ad hæc quæcunque promittimus in poſterum.* Sed vix credo illum poſt hæc verba *ſignum eſt* interpunxiſſe: quum hæc interpunctio ex bona interpretatione faciat malam. Intelligit enim Caſſius, quòd præſtita ſint quæ antea promiſſa fuerant, id fidem eorum quæ nunc promittuntur facere debere. P. Candidus ita, *Quæ res majorem inſuper fidem adjicit ut in futurum vobis promiſſa tribuamus. Sed dicendum pòtius erat, Quæ res majorem inſ. fidem facit de iis quæ in futurum promittimus accipiendis.*

pecuniæ, claſſes, auxilia tum è regnis tum è provinciis. Itaque quorſum attinet verbis hortari ad alacritatem & concordiam, quos & apparatus & res conſociatæ conciliant? Quod autem ad calumnias duorum inimicorum attinet, intelligitis eas exactiſſimè, & ideo nobis promptam navatis operam: viſum eſt tamen etiam nunc eam cauſam attingere, quo magis appareat honeſtiſſimum ac juſtiſſimum hoc noſtrum gerendi belli propoſitum. Nos enim Cæſarem bella gerentem noſtris veſtriſque armis & noſtro ductu multum eveximus: & conſtantes in ejus amicitia fuimus, nequis putet eum à nobis ſublatum ob inimicitiam. Ubi verò pax rediit, accuſandus veniebat, non à nobis qui honoribus fruebamur tum quoque, ſed à legibus & republica, quum jam nec leges, nec ſenatuſconſulta, nec plebiſcita
642 vigerent: quæ omnia majores noſtri formaverant, quum fugatis regibus jurejurando & devotionibus ſe obſtrinxerunt, ne unquam poſthac ferrent regiam

„ ὅπλων, καὶ χρημάτων, καὶ νε-
„ καὶ συμμάχων, κατά τε ἔθνη
„ βασιλέας· ὥστε τί χρὴ τῷ λό-
„ γῳ παρακαλεῖν ἐς προθυμί-
„ τε καὶ ὁμόνοιαν, οὓς ἥ τε π-
„ ρασκευὴ καὶ τὰ ἔργα κοινὰ ὄν-
„ συνάγει; περὶ δὲ ὧν διαβάλλ-
„ σιν ἡμᾶς δύο ἄνδρες ἐχθροὶ,
„ μὲν αὐτὰ ἀκριβέστατα, καὶ
„ αὐτὸ συστρατεύεσθε ἡμῖν ἑτοίμ-
„ δοκεῖ δὲ καὶ νῦν ἐπεξελθεῖν ἐπὶ
„ αἰτίαν, ἣ μάλιστα ἐπιδείκνυ-
„ τοῦ πολέμου καλλίστην τε οὖσαν
„ μῖν καὶ δικαιοτάτην τὴν προαίρε-
„ σιν. ἡμεῖς γὰρ Καίσαρα, ἐν
„ τοῖς πολέμοις συστρατευόμενοί
„ αὐτῷ μεθ' ὑμῶν καὶ στρατηγοῦ-
„ τες, ἐπὶ μέγα ἤρομεν, καὶ φι-
„ διετελοῦμεν ὄντες, ὡς μὴ δο-
„ αὐτὸν δι' ἔχθραν ὑφ' ἡμῶν ἐπι-
„ βεβουλεῦσθαι· τὰ δὲ εἰς τὴν εἰ-
„ ρήνην ἐπίμεμπτος ἦν οὐχ ἡ-
„ τοῖς φίλοις, ἐπεὶ κἂν τοὺς
„ προετιμώμεθα, ἀλλὰ τοῖς
„ μοις καὶ τῷ κόσμῳ τῆς πολιτεί-
„ ὧν οὐδεὶς νόμος, οὔτε ἀριστοκ-
„ τικὸς κύριος οὔτε δημοτικὸς
„ ἦν· ἅπερ ἅπαντα οἱ πατέρες
„ μῶν ἥρμοσαν, ὅτε τοὺς βασιλ-
„ ἐκβαλόντες ἐπώμοσαν καὶ ἐπη-
„ σαντο οὐκ ἀνέξεσθαι βασιλέων
„

Ἡμεῖς γὰρ Καίσαρα, ἐν μὲν τοῖς πολέμοις συστρατευόμενοί τε αὐτῷ μεθ' ὑμῶν καὶ στρατηγοῦντες, ἐπὶ μέγα ἤρομεν.] Cur non συστρατηγοῦντες, ut στρατευόμενοι, legendum eſſe dicemus? Quem tamen errorem interpres animadvertit. quippe qui reddidit, *bella gerentem noſtro ductu*. Sed nec mihi placet, *noſtris veſtriſque armis*. quum enim ſcriptum ſit συστρατευόμ[enoi], dicendum fuiſſe videtur, (utendo illa interpretationis forma) *non ſolùm* *ſed noſtris etiam veſtriſque armis.*

Ὡς μὴ δοκεῖν αὐτὸν δι' ἔχθραν ὑφ' ἡμῶν ἐπιβεβουλεῦσθαι.] Parenth[eſeos] notis includenda hæc ſunt. aut ſaltem non ſecus intelligenda quàm ſi iis [in]cluſa eſſent. Neque verò Latina quæ his reſpondent verba eaſdem notas admittunt.

τὸ μέλλον ἑτέρων· ᾧ τινι ὅρκῳ βοηθοῦντες οἱ τῶν ὀμωμοκότων ἔκγονοι, καὶ τὰς ἀρὰς ἀπερύκοντες ἀφ' ἑαυτῶν, οὐχ ὑπέμειναν ἐς πολὺ περιϊδεῖν ἕνα ἄνδρα, (εἰ καὶ φίλος ἦν ἡμῖν καὶ χρήσιμος) τά τε κοινὰ χρήματα καὶ στρατόπεδα καὶ χειροτονίας ἀρχῶν ἀπὸ τοῦ δήμου, καὶ ἡγεμονίας ἐθνῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἐς ἑαυτὸν περιφέροντα, καὶ νόμους ἀντὶ τῶν νόμων, καὶ κύριον ἀντὶ τοῦ δήμου, καὶ αὐτοκράτορα ἀντὶ τῆς βουλῆς γιγνόμενον ἐς ἅπαντα· ὧν ἴσως ὑμεῖς οὐκ ἀκριβῶς ᾐσθάνεσθε, ἀλλὰ μόνην αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀρετὴν ἑωρᾶτε· νῦν δὲ ῥᾳδίως τε ἂν καὶ ἐκ μόνου τοῦ περὶ ὑμᾶς μέρους καταμάθοιτε. ὁ γὰρ δῆμος ὑμεῖς, ἐν μὲν τοῖς πολέμοις ὑπακούετε ἐς πάντα ὡς κυρίοις τοῖς στρατηγοῖς, τὸ δὲ κῦρος τόδε ἐν τοῖς εἰρηνικοῖς ἐφ' ἡμῖν ἀντιλαμβάνετε αὐτοί, προβουλευούσης μὲν τῆς βουλῆς, ἵνα μὴ

potentiam. Id jusjurandum ne violaretur, nos eorum poſteri vetuimus, & diras à nobis ipſis aberuncavimus: non diſſimulando diutius ut penes unicum virum, quamvis nobis amicum & commodum, eſſent pecuniæ publicæ atque exercitus: ut magiſtratus & provinciæ non à S. P. Q. R. ſed ab illo peterentur & acciperentur, mutatis legibus, omni autoritate populi in dominum, omni poteſtate ſenatus in imperatorem tranſlata. Ea vos fortaſſe non ſatis perſenſiſtis, qui ſolam ejus virtutem bellicam mirabamini: nunc verò facilè vel ex iis quæ ad vos propriè pertinent, intelligetis. Vos enim eſtis populus, in bello parentes legitimis ducibus: in pace verò veſtrum eſt jus ſuffragiorum: ſenatus ideo præconſultat, quo minus

Καὶ νόμους ἀντὶ τῶν νόμων, καὶ κύριον ἀντὶ τοῦ δήμου.] Videtur deeſſe par-
ipium poſt hæc verba, καὶ νόμους ἀντὶ τῶν νόμων. Quid ſi autem id eſſe
θέμενον dicamus? Gelenius contentus his fuit, *mutatis legibus*, pro loci
jus interpretatione. At P. Candidus meæ conjecturæ adverſari non vide-
r, quum vertit, *& legiſlatorem pro legibus profiteretur*. Nam ὁ νόμους τι-
θέμενος eſt legiſlator: qui una alioqui compoſita voce νομοθέτης appella-
r. Totum autem locum ita reddit, *Qui publicas pecunias, qui exercitus* (ita
im ſcripſiſſe illum puto, non exercitum) *qui magiſtratuum creationes à po-
lo, principatus gentium à ſenatu ad ſe transferret: & ſe legiſlatorem pro legi-
s, dominum pro populo, imperatorem ſenatus vice in omnibus profiteretur*. At
elen. in eo peccat circa loci hujus interpretationem, quòd dicens, ut ma-
ſtratus & provinciæ non à S. P. Q. R. ſed ab illo peterentur & acciperen-
r, miſcet quæ ab ipſo Appiano ſeparantur, quum ſeorſum eorum quæ à
pulo, ſeorſum eorum quæ à ſenatu ad ſe transferret Cæſar, mentionem
cit.

Τὸ δὲ κῦρος τόδε ἐν τοῖς εἰρηνικοῖς ἐφ' ἡμῖν ἀντιλαμβάνετε αὐτοί.] Hæc
rba, ita Gel. vertit, *in pace verò veſtrum eſt jus ſuffragiorum*. Niſi potius
cendum eſt, eum illarum vocum Græcarum loco, his Latinis, ad expli-
tionem, uſum eſſe: quum alioqui hæc illis haud reſpondeant. At reſpon-
bunt iſta, *ſed hanc* (vel *talem*) *adverſus nos autoritatem tempore pacis viciſ-
a accipitis*.

Pop. Romani poteſtas.

minus vos fallamini: veſtris comitiis, ſive tributis, ſive centuriatis, creantur coſſ. tribuniplebis, prætores: veſtra ſunt judicia: à vobis præmium aut pœnam expectamus, quotquot magiſtratum rectè aut ſecus gerimus. Atque ita dum vos cives rependitis pro ſuo cuique merito, imperium noſtrum ad ſummam felicitatem pervenit, dum honores dignis confertis, illi contra honorum vobis referunt gratiam. Pro hac veſtra poteſtate Scipionem feciſtis conſulem, quem Africanum cognominaſtis in virtutis teſtimonium: & tribunosplebis creaſtis annuos veſtro arbitratu, qui ſi ita veſtra utilitas poſtularet, nobis intercederent. Et quid opus eſt enumerare quæ ipſi ſcitis? ex quo autem Cæſar potentiam arripuit, nullum magiſtratum, non prætorem, non coſſ. non tribuns
plebis creaſtis veſtris ſuffragiis, nullius virtuti tuliſtis teſtin-

,, σφαλείητε, κρίνοντες δ' αὐ
,, ἢ ψηφιζόμενοι κατὰ φυλὰς ἢ -
,, χους, καὶ ἀποφαίνοντες ὑπάτ
,, τε καὶ δημάρχους καὶ στρατηγ
,, ἐπὶ δὲ ταῖς χειροτονίαις καὶ τὰ -
,, γιστα δικάζετε, κολάζοντες ἢ -
,, μῶντες, ὅτε κολάσεως ἢ τι
,, ἀξίως ἄρξαιμεν ὑμῶν· ἡ δὲ -
,, τίδοσις ἥδε τήν τε ἡγεμονίαν
,, πολιτείᾳ, ἐς εὐδαιμονίαν ἄκ
,, ὑπερήγαγε, καὶ τοὺς ἀξίους
,, μησε, καὶ οἱ τετιμημένοι χά
,, εἶχον ὑμῖν· ἀπὸ ταύτης τῆς ἐξ-
,, σίας ὕπατον ἐποιήσασθε Σκιπί-
,, να, ὅτε αὐτῷ περὶ Λιβύην-
,, μαρτυρήσατε, καὶ δημάρχου-
,, ποιήσατε ἀνὰ ἔτος ἕκαστον,
,, ἐβούλεσθε διοισομένους ὑμῖν ὑπ
,, ὑμῶν εἰ δέοι· καὶ τί με δεῖ κατα-
,, γειν τὰ πολλὰ ὅσα ἴστε, ἀλλ
,, ἀφ' οὗ Καῖσαρ ἐδυνάστευσεν,
,, ἀρχήν τινα, οὐ στρατηγὸν,
,, ὕπατον, οὐ δήμαρχον ἐχειρο-
,, νήσατε ἔτι, οὐκ ἐμαρτυρήσατε
,, οὐδ,

Ὅτε κολάσεως ἢ τιμῆς ἀξίως ἄρξαιμεν ὑμῶν.] Pro his verbis, habet
len. *quotquot magiſtratum rectè aut ſecus gerimus:* ſed quemadmodum in G
cis, iſta κολάσεως ἢ τιμῆς ἀξίως reſpondent illis, κολάζοντες ἢ τιμῶντες, a
debuit ejus interpretatio habere quæ eodem modo ſibi reſponderent. Vi
tur autem hæc noſtra quod illi deeſt, ita eſſe datura, (verùm ab ipſo or
tur hujus ſententiæ principio) *Adverſus autem creationes magiſtratuum m*
mum judicium exercetis, ſive puniendo ſive honore afficiendo, quum in magiſtr
ita nos gerimus erga vos ut digni ſimus qui pœna vel qui honore afficiamur.
hæc quæ ſequitur ἀντίδοσις non reſpicit (ut putarunt interpretes) ad ea q
proximè præcedunt, ſed ad ea quæ dixit illos pacis tempore ἀντιλαμβά
ut enim quis poſſit ἀντιλαμβάνειν, oportet illi ἀποδιδόναι.

Ὅτε αὐτῷ περὶ Λιβύην ἐμαρτυρήσατε, καὶ δημάρχους ἐποιήσατε ἀνὰ
ἕκαστον.] Dubitari poſſit an hæc μαρτύρησις ad illud cognomen, cum Ge
nio, reſtringenda ſit, an potius debeat latius extendi: ſicut & paulo p
extenditur, ubi dicitur, οὐκ ἐμαρτυρήσατε οὐδενί. Ego certè à Gelenio p
tius diſſentio hîc, quàm illi aſſentior.

Οὓς ἐβούλεσθε διοισομένους ὑμῖν ὑπὲρ ὑμῶν εἰ δέοι.] Scribe, οὓς ἐβούλεσ
διοισομένους ἡμῖν (non ὑμῖν) ὑπὲρ ὑμῶν, εἰ δέοι.

οὐδενί, οὐκ ἀμοιβὴν ἔχετε δοῦναι μαρτυροῦντες. ἐν κεφαλαίῳ δὲ εἰπεῖν, οὐδεὶς ὑμῖν χάριν ὤφειλεν οὐκ ἀρχῆς, οὐχ ἡγεμονίας, οὐκ εὐθυνῶν, οὐ δίκης· ὃ δὲ οἴκτιστον ἁπάντων ἐγένετο, οὐδ' αὐτοῖς ἐδυνήθητε ἐπικουρῆσαι τοῖς δημάρχοις ὑμῶν ὑβριζομένοις, ἣν τινα ἀΐδιον ὑμῶν αὐτῶν ἀρχὴν ἐστήσασθε εἶναι, καὶ ἱερὰν καὶ ἄσυλον ἀπεφήνατε. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀσύλους εἴδετε τὴν ἀρχὴν τὴν ἄσυλον καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν ἱερὰν εἰς ὕβριν ἀφαιρουμένους ἀκρίτους ἀπὸ μόνου προστάγματος, ὅτι ἔδοξαν ὑπὲρ ὑμῶν χαλεπῆναι τοῖς καὶ βασιλέα αὐτὸν ἐθέλουσι προσαγορεῦσαι· ὃ καὶ μάλιστα ἐπαχθῶς ἤνεγκεν ἡ βουλὴ δι' ὑμᾶς. ὑμετέρα γὰρ καὶ οὐ τῆς βουλῆς ἐστιν ἡ τῶν δημάρχων ἀρχή, ἐπιμέμψασθαι δὲ σαφῶς οὐ δυναμένη τὸν ἄνδρα, οὐδ' ἐς κρίσιν ἐπαγαγεῖν διὰ ἰσχὺν στρατοπέδων, ἃ καὶ αὐτὰ τέως ὄντα τῆς πόλεως, ἑαυτοῦ ἐπεποίητο ἴδια, ὃν ἔτι λοιπὸν τρόπον ἀμύνασθαι τὴν τυραννίδα ἐπενόησεν, ἐς τὸ σῶμα ἐπιβουλεύσασα. ἔδει δὲ τὴν μὲν γνώμην γενέσθαι τῶν ἀρίστων, τὸ δὲ ἔργον, ὀλίγων· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο, αὐτίκα ἡ βουλὴ τὴν κοινὴν γνώμην ἐξέφηνε, σαφῶς μέν, ὅτε καὶ γέρα τυραννοκτονικὰ ἐψηφίζοντο εἶναι. ἐπισχόντος δὲ αὐτοῖς Ἀντωνίου, καθ' ὑπόκρισιν ἀταραξίας, καὶ οὐδ' ἡμῶν ἀξιούντων διὰ γέρα τῇ πόλει μᾶλλον, ἢ δι' αὐτὴν τὴν πατρίδα βοηθεῖν, τοῦδε μὲν ἀπέχοντο, οὐκ ἐθέλοντες ἐφυβρίζειν τῷ Καίσαρι, ἀλλὰ μό-

nium, nec eam potuiſtis præmio teſtatam reddere. In ſumma, nemo vobis pro accepto magiſtratu præfecturáve, nemo pro judicio ſententiáque factus eſt debitor. Et quod omnium fuit miſerrimum, ne à tribunis plebis quidem injuriam arcere potuiſtis, qui veſter proprius magiſtratus eſt, veſtro decreto ſacroſanctus: ſed hos quoque quorum poteſtas aliis ſolebat eſſe refugio, vidiſtis ſacro magiſtratu cum ſacra veſte ſpoliari per injuriam, indemnatos & ad ſolum mandatum unius: quia veſtram vicem dolentes viſi ſunt obſtare quibusdam regem illum appellare volentibus, quod & ſenatus propter vos tulit ægerrime: tribunatus enim non illorum ſed veſter magiſtratus eſt. Sed quum non poſſent accuſare hominem & judicio ſiſtere propter exercitus quos habebat, & ipſos ad ſe traductos à republica, quo ſolo modo poterant, ſtatuerunt arcere tyrannidem, in vitam ejus conſpiratione facta: ſic enim opus erat ut res placeret optimo cuique, à paucis tamen conficeretur. Id ubi factum eſt, continuò ſenatus communem ſententiam aperuit, tum maximè quum & de præmiis tyrannicidis decernendis agebatur: ſed cohibente Antonio, cavendi tumultus (ut videri volebat) gratia, quum nos quoque nullum honeſtius præmium duceremus quàm utilitatem patriæ, non placuit ignominia notari Cæſa-

 rem,

rem, libertate contentis: tantùm oblivio præteritorum decreta eſt, & decreto diſertè additum, eam cædem non eſſe obnoxiam judicio. Nec multo pòſt Antonio plebem contra nos exaſperante concionibus, ſenatus & provincias maximas & exercitus nobis dedit: juſſitque ut quicquid terrarum à mari Ionio patet uſque Syriam, noſtra imperata obſervaret: utrùm ut tanquam ſceleratos punirent, & tanquam homicidas ſacrata purpura virgíſque inſignirent ac ſecuribus? qua de cauſa & Pompeium juvenem, quamvis ejus conſpirationis expertem, tantùm quia Magni, qui primus arma pro repub. ſumpſerat, eſſet filius, & quia paululum tyrannidi obſtabat, latitans in Hiſpania, revocarunt ab exilio: decretúmque eſt ei paternorum bonorum pretium ex ærario, & maris imperium inſuper, ne ſine magiſtratu eſſet fautor reipublicæ. Et quod amplius ſignum voluntatis

,, νης τῆς τυραννίδος ἀπηλλάχθα
,, ἀμνηστίαν δὲ ἁπάντων ἐψηφι
,, σαντο εἶναι, καὶ σαφέστερον ἔτι
,, φόνου μὴ εἶναι δίκας· καὶ μετὰ μι
,, κρὸν Ἀντωνίου τὸ πλῆθος ἐφ
,, ἡμῖν δημοκοπήσαντος, ἡ βου
,, λὴ καὶ ἀρχαῖς ἐθνῶν τῶν μεγίστων (
,, ἡγεμονίας ἔδοσαν ἡμῖν, καὶ γῆ
,, ἀπέφηναν ἡγεῖσθαι ἁπάσης ἀπὸ
,, τοῦ Ἰωνίου μέχρι Συρίας. πό
,, τερον ὡς ἐναγεῖς κολάζοντες,
,, ὡς ἀνδροφόνους πορφύρᾳ τε ἱερᾷ
,, καὶ ῥάβδοις καὶ πελέκεσι περι-
,, κοσμοῦντες; ᾧ λόγῳ καὶ Πομ
,, πήϊον τὸν νέον οὐδὲν μὲν ἐς τοῦ
,, τα συνειργασμένον, ὅτι δὲ μόνο
,, Πομπηΐου Μάγνου τοῦ προτέρου πε-
,, ρὶ τῆς δημοκρατίας ἀγωνισαμέ-
,, νου παῖς, καὶ ὅτι μικρὰ τὴν τυ-
,, ραννίδα ἠνώχλει λανθάνων περὶ
,, Ἰβηρίαν, κατεκάλεσέ τε ἐκ τῆς
,, φυγῆς, καὶ τὸ τίμημα αὐτῷ τῶν
,, πατρῴων ἐκ τῶν κοινῶν ἔκρινεν
,, ἀποδοῦναι χρημάτων, καὶ θα-
,, λασσοκράτορα ἀπέφηνεν· ἵνα
,, κἀκεῖνος ἀρχήν τινα ἔχοι δημο-
,, κρατικὸς ὤν· τί δὴ πλέον ἔργον
,, ἔτι τῆς βουλῆς ἢ σύμβολον ἐπιζη-
,, τεῖτε,

Ἀμνηστίαν δὲ ἁπάντων ἐψηφίσαντο εἶναι, καὶ σαφέστερον ἔτι, φόνου μὴ εἶναι δίκας.] Videri poſſet ſcribendum τοῦ φόνου, quum non de quavis cæde, ſed de certa tantum, Cæſaris videlicet, agi videamus.

Πότερον ὡς ἐναγεῖς κολάζοντες, ἢ ὡς ἀνδροφόνους πορφύρᾳ τε ἱερᾷ καὶ ῥάβδοις καὶ πελέκεσι περικοσμοῦντες.] Quum antea ferri non poſſe vocem ἀνδροφόνους judicarem, (quæ enim eſſet inter ἐναγεῖς & ἀνδροφόνους antitheſis?) comperi P. Candidum mihi aſſentiri: quum ita hunc locum reddit, *Utrúmne ut ſceleratos puniens, an ut tyrannicidas inſigni purpura faſcibúſque ac lictoribus adornans?* Nunc lectoris eſt videre an velit τυραννοκτόνους, an verò τυραννοφόνους malit legere. ut ego certè malo, quum propius ad alteram illam vocem ἀνδροφόνους accedat. Sed de hoc etiam moneo, Gelenium, non conſtituentem hîc antitheſin (de qua tamen minimè dubitandum puto) particulam disjunctivam mutare in copulativam, quum hoc modo locum iſtum interpretatur, *Utrum, ut tanquam ſceleratos punirent, & tanquam homicidas ſacrata purpura virgiſque inſignirent?*

Καὶ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τεῖτε, τοῦ κατὰ γνώμην αὐτῆς πάντα πεπρᾶχθαι, πλὴν ἢ λόγῳ μόνον ὑμῖν ἔτι ὁμολογῆσαι. ὃ καὶ αὐτὸ πράξουσι καὶ ἐροῦσι, καὶ λέγοντες ἅμα ὑμᾶς ἀμείψονται μεγάλαις δωρεαῖς, ὅταν εἰπεῖν καὶ ἀμείψασθαι δύνωνται; νῦν μὲν γὰρ ὡς ἔχουσιν ἴστε, προγράφονται χωρὶς δίκης, καὶ τὰ ὄντα αὐτοῖς δημεύεται, καὶ κτείνονται χωρὶς καταδίκης ἐν οἰκίαις, ἐν στενωποῖς, ἐν ἱεροῖς, ὑπὸ στρατιωτῶν, ὑπὸ θεραπόντων, ὑπὸ ἐχθρῶν, ἐκ μυχῶν ἀνασπώμενοι, καὶ διωκόμενοι πανταχῆ τῶν νόμων τῶν ἐθέλοντα φεύγειν ἐώντων· ἐς δὲ τὴν ἀγορὰν ἐς ἣν οὐδενὸς πολεμίου κεφαλὴν, ἀλλὰ ὅπλα μόνα καὶ ἔμβολα νεῶν ἐφέρομεν, ὑπάτων ἄρτι καὶ στρατηγῶν καὶ δημάρχων καὶ ἀγορανόμων καὶ ἱππέων κεφαλαὶ πρόκεινται, καὶ γέρα τούτων ἐστὶ τῶν κακῶν ὡρισμένα. τοῦτο γὰρ ἐπανάστασίς τις ἐστὶ καὶ πάντων, ὅσα τέως ἦν ὕπουλα. καὶ ἀνδρολήψια αἰφνίδια, καὶ μίση ποικίλα γυναικῶν τε καὶ υἱῶν, καὶ ἀπελευθέρων καὶ οἰκετῶν· ἐς τοσοῦτον ἤδη καὶ τοὺς τρόπους ἡ πόλις ἐπιτέτριπται.

ſenatus approbatique hujus facinoris requiritis? niſi ut verbis etiam id profiteatur: & faciet, dicturus eadem quæ nos, ſimúlque referet vobis ampliſſima præmia, quum primùm integrum fuerit. Nunc enim in quo ſtatu res eorum ſint ſcitis: proſcribuntur indemnati, bona eorum publicantur, indicta cauſa occiduntur in domibus, in viis, in templis à militibus, à mancipiis, ab inimicis, è penitiſſimis latebris extrahuntur, perquiruntur ubique à perſecutoribus ne quis effugiat. In foro quò nunquam hoſtium capita, ſed arma tantùm & roſtra navium referebantur, conſularium, prætorum, tribunorumplebis, ædilium, equitum Romanorum capita propoſita ſpectantur, & horum maleficiorum repræſentantur præmia. commota ſunt enim omnia & eruperunt quæ prius ſuppurata latebant, dum repentè arripiuntur quilibet, exoriuntur varia uxorum & filiorum ſcelera, & libertorum ac mancipiorum, tanta etiam morum peſtis Urbem invaſit: atque horum omnium 644

Καὶ διωκόμενοι πανταχῆ τῶν νόμων τῶν ἐθέλοντα φεύγειν ἐώντων.] Non immeritò quis hunc præſertim genitivum ſuſpectum habeat, τῶν νόμων. Ego primo aſpectu τῶν ὑπονόμων ſcriptum fuiſſe ſuſpicatus ſum præfixa præpoſitione ἐκ. nam μυχοὺς & ὑπονόμους non parum affinitatis inter ſe habere conſtat. Sed illis quæ ſequuntur vocabulis, τῶν ἐθέλοντα φεύγειν ἐώντων, quid faciemus? Me igitur hoc in loco hærere fateor. Gelenius hoc effugium invenit, *Perquiruntur ubique à perſecutoribus, ne quis effugiat.* ubi nullam νόμων, id eſt legum, mentionem fieri videmus. At P. Candidus earum mentionem facit, & ita quidem ut illum hanc agnoſcere lectionem ſit perſpicuum. Vertit enim ita locum iſtum, *Nec per ſe tuti locis omnibus, legibus etiam fugientes abire permittentibus.*

Τοῦτο γὰρ ἐπανάστασίς τις ἐστὶ καὶ πάντων.] Deeſt poſt voculam καὶ aliquod nomen, quod ea cum illa voce ἐπανάστασις connectebat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

omnium malorum antiſtites primarii ſunt ipſi triumviri, fratrum ſuorum & avunculorum & tutorum proſcriptores. Fertur olim Urbs noſtra capta à feris Barbarorum nationibus, nullorum tamen Galli abſcindebant capita, nec illudebant occiſis, nec invidebant latebras aut fugam hoſtibus: nec ipſi unquam in ullam bello captam urbem ita ſæviimus, aut alios ſæviſſe audivimus, ut nunc indigniſſimè tractatur Urbs non vulgaris, ſed rerum domina, ídque à magiſtratu creato ad conſtituendam & corrigendam rempublicam. Quid tale fecit Tarquinius? quem propter unam mulierem vim ab amatore paſſam noſtri majores regno expulerunt? & ob unum facinus non ſuſtinuerunt ſub regibus degere in poſterum? & poſtea nos, ô cives appellamur ſcelerati à triumviris, qui ſe ajunt ulciſci Cæſarem, quum proſcribant & eos qui nec in Urbe erant, quum ille occiſus eſt, quorum pleroſque hîc videtis, propter divitias, aut genus aut mentem reip. amantem proſcriptos. Qua ratione & Pompeius nobiſcum proſcriptus eſt, qui nobis facinus patrantibus, erat in Hiſpania: ſed quia patre prognatus erat amante reipublicæ, à ſenatu revocatus & imperator toto mari factus, triumviris pro

Urbs Roma ſub Gallis capta.

Tarquinius cur regno pulſus.

Triumvirorum nefaria ſcelera.

645

,, καὶ τῶνδε τοῖς πονηροῖς ἡγεμό-
,, εἰσιν οἱ τρεῖς ἄνδρες αὐτοὶ ...
,, τῶν ἄλλων, ἀδελφοὺς καὶ θείους ...
,, ἐπιτρόπους προγράψαντες. ...
,, γεταί ποτε πρὸς τῶν ἀγριωτάτ-
,, βαρβάρων ἡ πόλις ἁλῶναι, ...
,, οὐδενὸς ἀπέτεμνον οἱ Κελτοὶ ...
,, φαλὰς, οὐδὲ ἐνύβριζον ἀνῃ-
,, ρημένοις, οὐδὲ πολεμοῦσιν ἔτι λ-
,, θεῖν ἢ φυγεῖν ἐφθόνουν, οὐδ' α-
,, τοί πω πόλιν οὐδεμίαν ὧν δι-
,, ἐλάβομεν, τοιαῦτα διεθήκαμεν,
,, οὐδὲ ἑτέρους ἐπυθόμεθα διαθ-
,, ναι οἷα νῦν, οὐκ ἰδιῶτις πόλ-
,, ἀλλ' ἡγεμονὶς ἀδικεῖται πρὸς
,, αὐτὴν ἁρμόσαι καὶ διορθῶσαι ...
,, κοινὰ κεχειροτονημένων. τί τοι-
,, τον εἰργάσατο Ταρκύνιος; ...
,, διὰ μιᾶς γυναικὸς ὕβριν ἐξ ...
,, ρωτος γενομένην, βασιλέα ...
,, ὄντα ἐξέβαλον, καὶ βασιλεύεσθ-
,, διὰ ἓν ἔργον οὐκέτι ὑπέστησα-
,, καὶ τάδε, ὦ πολῖται, πράσσο-
,, τες οἱ τρεῖς, ἡμᾶς ἐναγεῖς λ-
,, γουσι, καὶ φασὶ μὲν ἀμύνειν Κα-
,, σαρι, προγράφουσι δὲ τοὺς οὐ-
,, ἐπιδημοῦντας ὅτε ἀνῄρητο, ...
,, καὶ οἵ δέ εἰσιν οἱ πλέονες οὓς ...
,, ρᾶτε, διὰ πλοῦτον ἢ γένος ...
,, γνώμην δημοκρατικῆς διανοί-
,, προγεγραμμένοι· ὧ λόγῳ καὶ Πομ-
,, πήϊος μεθ' ἡμῶν προεγράφη ...
,, πόρρω μὲν ὢν περὶ Ἰβηρίαν, ὅτ-
,, ἡμεῖς ἐδρῶμεν· ὅτι δέ ἐστι δημο-
,, κρατικοῦ πατρὸς, διὰ τὴν αὐ-
,, τὴν αἰτίαν ὑπὸ μὲν τῆς βουλῆς κατ-
,, εκλήθη τε καὶ θαλασσοκράτωρ ἐ-
,, γένετο

Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὑπὸ μὲν τῆς βουλῆς κατεκλήθη τε καὶ θαλασσοκράτωρ ἐγένετο.] Siquis ſequatur quendam de eodem Pompeio locum, qui legitur in fine pag. 643. putet fortaſſis deeſſe hîc ἐκ τῆς φυγῆς poſt κατεκλήθη quoniam

γένετο, ὑπὸ δὲ τῶν τελῶν προεγράφη· τί δὲ γυναῖκες ἐπὶ Καίσαρι συνέγνωσαν αἱ ἐς φορὰς προγεγραμμέναι; τί δὲ ὁ δῆμος, ὁ μέχρι δέκα μυριάδων τιμᾶσθαι τὰ ὄντα κεκελευσμένος ὑπὸ μηνύμασι καὶ ζημίαις, οἷς τέλη καινὰ καὶ ἐσφορὰς ἐπιγράφουσι, καὶ τάδε πράσσοντες, οὐδ' ὣς ἀνεπλήρωσαν τοῖς στρατευομένοις σφίσι τὰς δωρεάς. ἡμεῖς δὲ οἷς ἀσεβὲς οὐδὲν εἴργασται, καὶ τὰ ἐπηγγελμένα δεδώκαμεν, καὶ ἕτερα ἕτοιμα ἔχομεν ἐς ἀμοιβὰς μείζονας· οὕτως ἡμῖν καὶ τὸ δαιμόνιον ὡς δίκαια πράσσουσιν ἐπιλαμβάνει· ἐπὶ δέ γε τῷ δαιμονίῳ καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπων ὁρᾶν ἔχετε, ἐς τοὺς ὑμῶν πολίτας ἀποβλέποντες, οὓς εἴδετε μὲν στρατηγοῦντας ὑμῶν πολλάκις, καὶ ὑπατεύοντας ἐπαινουμένους· ὁρᾶτε δὲ πρὸς ἡμᾶς ὡς εὐαγεῖς καὶ δημοκρατικοὺς καταπεφευγότας, καὶ τὰ ἡμέτερα ᾑρημένους, καὶ συνευχομένους ἡμῖν ἐς τὰ λοιπὰ καὶ συναιρομένους· πολὺ γὰρ δικαιότερα ἡμεῖς γέρα τοῖς περισώσασιν αὐτοὺς ἐκηρύξαμεν, ὧν ἐκεῖνοι τοῖς ἀναιροῦσιν. οὐδὲ ὁρῶσιν

ſcriptione dignus judicatus eſt. Quid mulieres, etiámne conſpirationis in Cæſarem fuere conſciæ? quarum bona proſcripta ſunt. Quid plebeii homines? quicquid ſupra decem myriades in bonis habent profiteri juſſi, mulcta propoſita ni faciant: quibus tamen novis exactionibus ne id quidem aſſequuntur, quod ad debitum militi donativum perſolvendum ſatis ſit. Nos verò qui nihil contra jus ac fas egimus, & promiſſa reddidimus præmia, & alia majora parata habemus: adeo fortuna quoque noſtris aſpirat partibus, ut juſtioribus. Sed non minor reſpectus debet eſſe quid homines de vobis judicent, præſertim veſtri cives, quorum militaſtis auſpiciis, qui cum laude conſulatum geſſerunt, quos nunc non ob aliud crimen quàm quód reip. faveant, videtis coactos ad nos profugere, & nobis ſe conjunxiſſe pro nobis vota facturos in poſterum, & noſtras partes ſecuturos: multo enim juſtiora præmia ſervatoribus eorum polliciti ſumus per præcones, quàm triumviri percuſſoribus. Nec vident

quoniam ibi ſcriptum eſt, κατεκάλεσέ τε ἐκ τῆς φυγῆς. Ego tamen voces illas minimè deſiderari puto, quum & alibi de eodem loquens, verbo illo contentus fuerit.

Τί δὲ γυναῖκες ἐπὶ Καίσαρι συνέγνωσαν αἱ ἐς φορὰς προγεγραμμέναι] Mihi ſuſpecta eſt hæc etiam ſcriptura, αἱ ἐς φορὰς προγεγραμμέναι, propter illas voces ἐς φοράς. At Gelenii interpretatio teſtari videtur, eum hanc ſuſpectam itidem habuiſſe. vertit enim, *quarum bona proſcripta ſunt*. At P. Candidus eam ſe agnoſcere oſtendit, his ſuæ interpretationis verbis, *An mulieres ad Cæſaris necem conſpirarunt, quas ad tributorum onera proſcribunt?*

Πολὺ γὰρ δικαιότερα ἡμεῖς γέρα τοῖς περισώσασιν αὐτοὺς ἐκηρύξαμεν] Lego περισώσουσιν. Poſſet verò & ἀναιρήσουσιν eodem modo legi: ſed ferri etiam queat altera lectio.

Τοὺς

dent homines inſani, nos qui unius Cæſaris dominatum ſuſtulimus, minus laturos eum uſurpari à tribus viris, ſed potius imperium reddituros populo juxta formam reipub. per manus acceptam à majoribus. Quum igitur in hoc bello non idem utrorumque ſit propoſitum, ſed illi potentiam ac tyrannidem affectent, cujus jam dederunt iſta proſcriptione ſpecimen egregium, nos verò tantùm libertatem patriæ tueamur, contenti, ut par eſt, æquo cum privatis civibus jure vivere: meritò diis hominibúſque videri debet noſtra cauſa juſtior: nec eſt quicquam quod in bello majorem ſpem quàm fas & jus faciat. Ne verò moveat quemquam quòd aliquando militarit ſub Cæſare: nam ne tunc quidem ejus, ſed patriæ ſecuti ſunt
646 auſpicia: nec ſtipendia donativáque à Cæſare acceperunt ſed à republica, quando ne nunc quidem Caſſii Brutíque exercitus e-

,, ἡμᾶς, Γάϊον μὲν, ὅτι ἠξίου μ
,, νος ἄρχειν, ἀνῃρηκότας, τοὺς
,, τὴν ἐκείνου περιποιουμένους δ
,, χὴν ὑπεροροᾷν μέλλοντας, καὶ μ
,, ἐς αὐτοὺς, ἀλλ' ἐς τὸ μέσον τ
,, δήμῳ προτιθέντας τὴν πολ
,, τείαν κατὰ τὰ πάτρια περιγρα
,, φεσθαι· ὡς οὖν οὐκ ἀπὸ τῆς αὐτ
,, γνώμης αἱρουμένων πολεμεῖν ἑ
,, κατέρων, ἀλλὰ τῶν μὲν ὑπὲρ δυ
,, ναστείας καὶ τυραννίδος, ἣν ἐν ταῖ
,, προγραφαῖς ἐπέδειξαν ἤδη, ἡμῶ
,, δὲ οὐδὲν ἀλλ' ἢ μόνον, ἵνα τῆς
,, πατρίδος ἐλευθερωθείσης, ἰδιω
,, τεύοιμεν ὑπὸ τοῖς νόμοις, εἰκό
,, τως οἵ τε οἱ ἄνδρες, καὶ πρὸ τού
,, των οἱ θεοὶ τὰ ἡμέτερα κρινοῦσι
,, μεγίστη δ' ἐλπὶς ἐν πολέμοις ἐς
,, τὸ δίκαιον. μηδέ τῳ, εἰ Καίσαρο
,, ἐγένετο στρατιώτης, ἐπὶ νῦν ἔτι ἰ-
,, τω· οὐ γὰρ ἐκείνου γε ἦμεν οὐδὲ
,, τότε, ἀλλὰ τῆς πατρίδος, οὐδ'
,, οἱ δόμενοι μισθοὶ καὶ δωρεαὶ Καίσα-
,, ρος ἦσαν, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ· ἐπεὶ οὐδὲ
,, νῦν ἐστε Κασσίου στρατὸς, οὐδὲ Βρούτου

μᾶλλον

Τοὺς δὲ τὴν ἐκείνου περιποιουμένους ἀρχὴν ὑπεροροᾷν μέλλοντας.] Videtur deeſſe particula negans ante ὑπεροροᾷν: ut ſcribatur, οὐχ ὑπεροροᾷν μέλλοντας. At in iis quæ ſequuntur majorem verborum omiſſionem eſſe fatendum eſt. nam ante ἐς αὐτοὺς, vel potius αὑτοὺς, (ita enim ſcribendum eſt) deeſſe puto articulum τοὺς, deinde participium περιποιοῦντας, aut aliud hujuſmodi, poſt αὑτοὺς: ut ita legatur hic locus, καὶ μὴ τοὺς ἐς αὑτοὺς περιποιοῦντας, ἀλλ' ἐς τὸ μέσον τῷ δ. Verùm ne ſic quidem locum perſanatum habebimus, ſed pro illo περιγράφεσθαι, alio infinitivo & adjunctivo illi participio (quantum quidem aſſequi conjectura mea poteſt) indigebimus. Quidni verò aliquod ſpecimen talis emendationis, quæ tantùm conjecturalis eſt, proponam? Hæc ergo verba lector ab ea accipiat, καὶ τοὺς μὴ ἐς αὑτοὺς περιποιοῦντας ἀλλ' ἐς τὸ μέσον τῷ δήμῳ προτιθέντας τὴν πολιτείαν κατὰ τὰ πάτρια, εἰς πολίτας ἐγγράφεσθαι θέλοντας. vel ἐγνωκότας. Simul autem animadvertite, poſt κατὰ τὰ πάτρια à me interpungi, ut hæc cum præcedentibus jungantur.

Οὐδ' οἱ δόμενοι μισθοὶ καὶ δωρεαὶ Καίσαρος ἦσαν, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ] Scribo δεδομένοι. Poſſet tamen ſcribi & διδόμενοι, intelligendo non de iis quæ dantur, ſed de iis quæ dabantur.

ΟΥ-

μᾶλλον, ἢ Ῥωμαίων· ἡμεῖς δὲ ἐσμὲν ὑμῖν συστρατιῶται, Ῥωμαίων στρατηγοί, καὶ εἰ τόδε καὶ οἱ πολεμοῦντες ἡμῖν ἐφρόνουν, ἐνῆν ἀκινδύνως ἅπασι τὰ ὅπλα καταθέσθαι, καὶ τοὺς στρατοὺς πάντας ἀποδοῦναι τῇ πόλει, κἀκείνην ἑλέσθαι τὰ συνοίσοντα, καὶ εἰ δέχονται ταῦτα, προκαλούμεθα· ἐπεὶ δὲ οὐ δέχονται, οὐδ' ἂν δέξαιντο ἔτι διὰ τὰς προγραφὰς καὶ ὅσα ἄλλα ἔδρασαν· ἴωμεν ὦ συστρατιῶται, μετά τε πίστεως ὑγιοῦς καὶ προθυμίας ἀδόλου στρατευσόμενοι Ῥωμαίων τῇ τε βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ μόνοις ὑπὲρ ἐλευθερίας· ἀναβοησάντων δὲ πάντων, ἴωμεν, καὶ εὐθὺς ἄγειν ἀξιούντων, ἡσθεὶς ὁ Κάσσιος τῇ προθυμίᾳ, κατεκήρυξεν αὖθις σιωπήν, καὶ αὖθις ἔλεγε, ΘΕΟΙ μὲν ὅσοι πολέμων δικαίων δεσπόται, τῆς πίστεως ὑμᾶς, ὦ συστρατιῶται, καὶ προθυμίας ἀμείβοιντο· τὰ δ' ἐς ἀνθρωπίνην στρατηγῶν πρόνοιαν, καὶ ὅτι πλέονα καὶ ἀμείνονά ἐστιν ἡμῖν, ἢ τοῖς πολεμίοις, μάθετε οὕτως· τέλη μὲν ὁπλιτῶν ἴσα αὐτοῖς ἀντεπάγομεν, πολλὰ καὶ ἐπὶ τῶν χρειῶν ἄλλα πολλαχοῦ καταλιπόντες· ἱππεῦσι δὲ καὶ ναυσὶ πολὺ προὔχομεν, καὶ συμμάχοις βασιλεῦσί τε καὶ ἔθνεσι τοῖς μέχρι Μήδων καὶ Παρθυαίων· καὶ ἡμῖν μὲν ἐκ μετώπου μόνον εἰσὶ πολέμιοι· ἡμεῖς δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ νώτου, Πομπήϊόν τε ὁμογνώμονα ἡμῖν ἔχομεν ἐν Σικελίᾳ, καὶ Μοῦρκον ἐν τῷ Ἰονίῳ. καὶ ἦν ὁ Νωρβανὸς στόλῳ πολλῷ καὶ ὑπηρεσίᾳ δαψιλεῖ, καὶ δύο τέλεσι στρατοῦ,

ſtis magis quàm pop. Rom. nos verò commilitones veſtri ſumus, imperatores populi Romani. Quòd ſi hoſtibus eadem quæ nobis mens eſſet, liceret omnibus tutò arma deponere, & exercitus ſuos reipublicæ reddere, ut illa in commune conſulat, & ſi placet hæc conditio huc invitamus eos: ſed quoniam non placet, nec integrum eſt illis propter iſtas proſcriptiones aliáque facinora eam admittere, eamus commilitones & bona fide ſerióque militemus ſenatui populóque Romano, & nihil niſi libertatem ſpectemus. Conclamatum eſt, Eamus, omnibus ut ſe quocunque duceret poſtulantibus. Qua alacritate lætus Caſſius, ſilentio per præcones facto, ſic exorſus eſt denuo, Dii quibus juſta bella curæ ſunt, pro hac fide vobis commilitones faxint bene. Quod verò ad humanam imperatorum providentiam attinet, quanto res noſtræ potiores ſint quàm hoſtium nunc diſcite. Numero legionum pares ſumus, quamvis multis locis reliquimus opportuna præſidia: equitatu & claſſibus longè prævalemus, ſicut & auxiliis quæ miſſa ſunt ab omnibus uſque ad Parthorum regna pertinentibus regibus & nationibus: hoſtem à fronte tantùm habemus, illi & à tergo: Pompeium ſocium noſtrum in Sicilia, Murcum in Ionio mari: eſt & Norbano ſua claſſis, prætérque navales ſocios plurimos duæ legiones, & ſagittariorum manus, quibus infeſta hoſti reddit maria,

Caſſii & Bruti qualis exercitus.

maria, quum nobis à tergo terra maríque pacata ſint omnia. Pecuniæ certè, quas quidam nervos belli vocant, iſtis nullæ ſunt, nec perſolverunt quod promiſſum eſt exercitui. proventus ex proſcriptionibus non reſpondit expectationi, quòd nemo bonus poſſeſſiones invidioſas velit emere: nec aliunde quicquam redit, exhauſta ſeditionibus, exactionibus & proſcriptionibus Italia. Nobis verò multo antè proſpectum eſt, ut & nunc abundè
647 ſuppetant omnia, & mox alia vobis largiri poſſimus, rurſúmque alia provinciæ relictæ à tergo ſuggerant. Commeatus autem, quæ præcipua difficultas eſt in magnis exercitibus, illis ex ſola Macedonia petendi ſunt regione montana & non latè patente Theſſalia, ídque terreſtri ſubvectione cum labore maximo: quos ſi ex Africa petierint aut Lucania vel Apulia, intercludet omnia Pompeius cum Murco & Ænobarbo. Nobis verò & jam nunc ſunt, & comportantur quotidie nullo labore per mare ex omnibus inſulis & provinciis quæ Thraciam interjacent & Euphratem fluvium: ídque nullo prohibente, quum nihil hoſtile à tergo ſit. Itaque penes nos erit vel citò decernere, vel trahendo bellum fame hoſtem premere. Hæc ſunt, commilitones, quæ humana cura vobis proviſa ſunt: reliqua & à veſtra virtute & à diis propitiis expectanda ſunt. Nos

Caſſii & Bruti qualis exercitus.

,, καὶ τοξόται αἰεὶ διαπλέοντες.
,, οχλοῦσιν· ἀλλὰ καθαρᾶς οὔσης
,, λεμίων ἡμῖν τῆς ὄπισθεν γῆς
,, θαλάσσης, χρήματά γε μὲ[ν],
,, ἃ τινὲς καλοῦσι νεῦρα πολέμ[ου],
,, τοῖς μὲν οὐκ ἔστιν, οὐδ᾽ ἀπέ[δω-]
,, καν πω τὰ ὑπεσχημένα τῷ σ[τρα-]
,, τῷ, οὐδὲ κατὰ δόξαν ἀπήντη[σε]
,, τὰ τῶν προγραφῶν, οὐδενὸς τῶ[ν ἐ-]
,, πιεικῶν ὠνουμένου χωρία ἐ[πί-]
,, φθονα, οὐδ᾽ ἑτέρωθεν εὐποροῦ[σι],
,, τετρυμμένης στάσεσι καὶ ἐσφορα[ῖς]
,, καὶ προγραφαῖς τῆς Ἰταλίας· ἡμ[ῖν]
,, δὲ ἐκ πολλῆς φροντίδος καὶ [τὰ]
,, παρόντα ἐστὶ δαψιλῆ, ὡς αὐ[τί-]
,, κα ὑμῖν ἄλλα χαρίσασθαι, καὶ
,, ἕτερα πολλὰ ἐπὶ τούτοις ἀπὸ [τῶν]
,, ὄπισθεν ἐθνῶν προσοδεύεται συ[μ-]
,, φερόμενα· τροφαὶ δὲ, ὃ δυσχ[ε-]
,, ρέστατόν ἐστι στρατοῖς μεγάλοι[ς,]
,, ἐκείνοις μὲν οὐκ εἰσὶ, πλὴν [ἐκ]
,, μόνης Μακεδονίας ἔθνους ὀρείο[υ]
,, καὶ Θεσσαλίας χώρας βραχεία[ς,]
,, καὶ τάδε χρὴ κατὰ γῆν αὐτοῖς φ[έ-]
,, ρεσθαι κακοπαθοῦσιν· εἰ δ᾽ [ἐκ]
,, Λιβύης ἐπάγοιντο ἢ Λευκανί[ας]
,, ἢ Ἰαπυγίας, διακλείσουσι πά[ν-]
,, τα Πομπήϊός τε καὶ Μοῦρκος [καὶ]
,, Δομίτιος· ἡμῖν δὲ καί εἰσι [καὶ]
,, φέρονται καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀπό[-]
,, νως διὰ θαλάττης ἔκ τε νήσων
,, ἠπείρων ἁπασῶν, ὡς διὰ Θρᾳ[-]
,, κης ἐπὶ ποταμὸν Εὐφράτην·
,, τάδε ἀκωλύτως, οὐδενὸς ἡμῖν ὄ[ν-]
,, τος ὄπισθεν ἐχθροῦ· ὥστ᾽ ἐφ᾽
,, ἡμῖν ἔσται καὶ ταχῦναι τὸ ἔργον
,, καὶ ἐπὶ χολῆς ἐντρύχειν τοὺς πο[-]
,, λεμίους λιμῷ. τοσάδε μὲν ὑμῖ[ν]
,, καὶ τοιάδε ἐστὶν, ὦ συστρατιῶται
,, παρ᾽ ἀνθρωπίνης φροντίδος ἑ[-]
,, τοιμα· τὰ δὲ λοιπὰ αὐτοῖς ἀνα[-]
,, λογον ἀπαντήσεσθε παρά τε ὑμῶν καὶ παρὰ τῶν θεῶν· ἡμεῖς δ᾽ ὑμῖ[ν]
,, ἐπ

ἐπὶ τοῖς προτέροις ἀποδόντες ἅ-
παντα ὅσα ὑπεσχήμεθα, καὶ τὴν
πίστιν ὑμῶν ἀμειψάμενοι πλήθει
δωρεῶν, ἀμειψόμεθα καὶ τὸ μεῖ-
ζον ἔργον ἀξίως αὐτοῦ κατὰ γνώ-
μην θεῶν· καὶ νῦν δὲ ὅσον ἐς προ-
θυμίαν ἰοῦσιν ἐπὶ τὸ ἔργον ἤδη,
συνόδου τῆσδε καὶ λόγων τῶνδε ἕ-
νεκα, ἐπιδώσομεν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ-
δε τοῦ βήματος, στρατιώτῃ μὲν
χιλίας καὶ πεντακοσίας δραχμὰς
Ἰταλικάς, λοχαγῷ δὲ πεντα-
πλάσιον, καὶ χιλιάρχῃ δὲ τὸ ἀ-
νάλογον. Ταῦτα εἰπών, καὶ πα-
σκευάσας τὸν στρατὸν ἔργῳ καὶ λό-
καὶ δωρεαῖς, διέλυε τὴν ἐκκλη-
ίαν. οἱ δὲ ἐπιμένοντες ἐπῄνουν ἐπὶ
εῖστον αὐτόν τε καὶ Βροῦτον, καὶ
ὰ σφῶν ὅσα εἰκὸς ἦν ὑπισχνοῦ-
· οἱ δὲ αὐτοῖς τὴν δωρεὰν αὐτί-
διηρίθμουν, καὶ ἕτερα ὑπὲρ
τὴν κατὰ προφάσεις πολλὰς τοῖς
ίστοις· τοὺς δὲ λαμβάνοντας ἀεὶ κατὰ
ρη προαπέλυον ἐς Δορίσκον, καὶ
τοὶ μετ᾽ ὀλίγον ἐφείποντο. δύο δὲ
τοὶ καταπτάντες ἐς τῶν σημείων
ο ἀετοὺς ἀπ᾽ ἀργύρου πεποιη-
νους, ἐκόλαπτον αὐτούς, ἢ ὡς
ροις δοκεῖ, περιέσκεπον καὶ παρ-
νον, δημοσίας τε τροφῆς ὑπὸ
στρατηγῶν ἠξιοῦντο, μέχρι πρὸ
ᾶς τῆς μάχης ἡμέρας, ἀπέπτη-
ν. δύο δ᾽ ἡμέραις τὸν Μέλανα κόλ-
ν περιοδεύσαντες ἐς Αἶνον ἀφί-
ντο, καὶ ἐπὶ Αἴνῳ Δορίσκον τε
ὅσα ἄλλα μέχρι Σερρείου ὄρους
ράλια, τοῦ Σερρείου προὔχοντος
τὸ πέλαγος, αὐτοὶ μὲν ἐς τὰ
εσόγαια ἀνεχώρουν, Τύλλιον δὲ Κίμ-
ον μετὰ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τέλους ὁ-
λιτῶν ἑνὸς καὶ τοξοτῶν τινῶν, τὴν

vobis præter ea quæ accepiſtis porſolvemus quicquid promiſimus, & ſicut veſtram fidem donativo benignè penſavimus, ita majus opus victoriæ dignis præmiis proſequemur diis volentibus. Et ut jam nunc libenter eatis quò res poſtulat, quia concionem alacrem video, addemus mox ex hoc ſuggeſto, militi millenos & quingenos H-S, centurioni quincuplum, & tribuno pro rata portione. Hæc locutus, & conciliato ſibi milite rebus, verbis, atque largitionibus, concionem dimiſit. Illi tamen aliquandiu manſerunt ibi acclamantes tam ei quàm Bruto, & pollicentes, ut par erat, ſtrenuam operam: móxque donativum annumeratum eſt ſingulis, & nonnihil additum fortiſſimo cuique ex variis occaſionibus. Ut quique priores accipiebant, præmittebantur Doriſcum: paulo pòſt & imperatores ſecuti ſunt.

Omen Caſſio & Bruto oblatum.

Eo tempore aquilæ duæ ſupernè demiſſæ argenteas ſigniferorum aquilas inſederunt tundentes roſtris, vel ut quidam tradunt, alis protegentes: permanſerúntque in exercitu, alentibus imperatoribus ex publico, donec pridie quam pugnatum eſt, 648
avolarunt. Duobus deinde diebus per oram ſinus Melanis circumducti, Ænum pervenerunt & inde Doriſcum, aliáque oppida maritima uſque Serium promontorium: inde ad mediterranea deflexerunt. Cimbrum ve-
o cum claſſe legionéque una & nonnullis ſagittariis oram legere juſſe-

Doriſcus. Serium promontorium. Cimber.

juſſerunt: quæ olim fuerat deſertiſſima: quamvis culturæ apta, quòd Thraces abſtinerent à mari, nec ad litora deſcenderent metu prænavigantium: deinde à Chalcidenſibus ceteríſque Græcis rei maritimæ aſſuetis occupata, floruit agricultura ſimul & exterorum commerciis, quum Thraces quoque gauderent eſſe quò ſe recipiant è montibus: donec Philippus, Amyntæ filius, tum Chalcidenſes tum ceteros aliò migrare juſſit, ut nihil aliud præter templorum areas ibi videatur. Hanc igitur oram rurſum deſertam Cimber legens, ut ei mandatum à Caſſianis fuerat, opportuna caſtris loca dimetiebatur & deſignabat, itidémque ſtationes aliquot navibus, ut Norbani exercitus ſervare Sapæorum fauces jam ſupervacuum ducens, inde abſcederet: quod & factum eſt. Norbanus enim quamprimum claſſis in eis locis conſpecta eſt, faucium præſidio timuit: vocabátque ad ſe Cedetium è Turpilis ut properè ſuccurreret: qui ubi ſe cum illo conjunxit, Caſſiani Turpilorum fauces fecerunt ſibi pervias. Eo dolo deprehenſo Norbanus Ceditiuſque Sapæas obtinuerunt validè, & rurſum ademptus eſt Caſſianis tranſitus, ſimúlque conciderunt eis animi timentibus ne opus ſit jam illam diſpendioſam viam inire quam contempſerant, & iter emenſum repetere, vergente jam anni tempore. Ita ſolicitis Raſcupolis indicavit, eſſe circuitum præte[r] ipſu[m]

Norbanus.

Turpilorum fauces.

Raſcupolidis conſilium.

ἀκτὴν περιπλεῖν ἔπεμπον, ἣ
λαι μὲν ἦν ἐρημοτάτη, καίπερ
γεως οὖσα, τῶν Θρᾳκῶν οὔτε θαλ
σῃ χρωμένων, οὔτε ἐς τὰ παρα
καταβαινόντων ὑπὸ δέους τῶν ἐπιπλ
των· Ἑλλήνων δ' αὐτὴν, ἔτι
τε καὶ Χαλκιδέων καταλαβόντ
καὶ θαλάσσῃ χρωμένων, ἤνθει
ἐμπορίαις καὶ γεωργίαις, χαι-
ρόντων σφίσι καὶ τῶν Θρᾳκῶν διὰ τὴν
τῶν ὀρέων ἀμειψιν, μέχρι Φίλ-
ιππος ὁ Ἀμύντου τούς τε ἄλλους
καὶ Χαλκιδέας ἀνέστησεν, ὡς μη-
έτι πλὴν οἰκόπεδα μόνον ἱερῶν
ὁρᾶσθαι. τήνδε οὖν τὴν ἀκτὴν
θις ἔρημον οὖσαν ὁ Τύλλιος πα-
ραπλέων, ὡς οἱ περὶ τῶν ἀμφὶ
Βροῦτον εἴρητο, στρατοπέδοις ἐ-
πιτήδεια χωρία ἀνεμέτρει καὶ διέγρα-
φε, καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ μέρη ἀπ-
πλουν, ἵν' οἱ περὶ τὸν Νωρβαν
ὡς ἀχρεῖον ἐστὶ τὸ τηρεῖν τὰ στ
ἐκλίποιεν· καὶ ἐγένετο μὲν ὡς προσ-
δόκησαν. ὑπὸ γὰρ τῆς φαντασίας
νεῶν ὁ Νωρβανὸς ἐπὶ τῶν Σαπαι
στενῶν ἐθορυβήθη, καὶ ἐκάλει Κ
δίκιον ἐκ τῶν Τουρπίλων κατὰ σπ
δὴν ἐπικουρεῖν οἱ, καὶ ἐπεκούρ
τὰ δὲ τῶν Τουρπίλων στενὰ ἐκλ
φθέντα οἱ περὶ τὸν Βροῦτον διώδευ
ἐκφανείσης δὲ τῆς ἐνέδρας, ὁ Νω
βανὸς καὶ ὁ Κεδίκιος τὰ Σαπαι
κατεῖχον ἰσχυρῶς, καὶ πάλιν ἦν
πορα τοῖς ἀμφὶ τὸν Βροῦτον, ἀθ
μία τε ἐνέπιπτε μὴ δέοι σφᾶς
ὑπερεωρακέναι περιόδου νῦν ἀρχαῖα
καὶ ἀνακυκλεῖν τὰ ἠνυσμένα,
ψὲ καὶ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὥρας γεγ
νότων. ὧδε δὲ αὐτοῖς ἔχουσιν
Ῥασκούπολις ἔφη περίοδον εἶναι πα

υτὸ τὸ τοῦ Σαπαίων ὄρος ἡμερῶν
ριῶν, ἄβατον μὲν ἀνθρώποις ἐς τὸ
ν, ὑπό τε κρημνῶν καὶ ἀνυδρίας
ὕλης πυκνῆς· ἢν δὲ ἐθέλωσιν ὕ-
ωρ τε ἐπάγεσθαι, καὶ ὁδοποιεῖν στε-
ὴν καὶ αὐτάρκη δίοδον, οὐ γνω-
θήσεσθαι μὲν διὰ τὴν συνηρεφίαν
δὲ οἰωνοῖς· τῇ τετάρτῃ δὲ ἐπὶ Ἁρ-
πησσὸν ποταμὸν ἥξειν, ἐκπίπτον-
α ἐς τὸν Ἕβρον, ὅθεν ἡμέρας ἐπ
ιᾶς ἐν Φιλίπποις ἔσεσθαι, τοὺς πο-
εμίους περιλαβόντας, ὡς ἀπει-
ῆφθαι τέλεον αὐτοὺς, καὶ οὐδὲ ἀνα-
ώρησιν ἕξειν· τοῖς δὲ ἐδόκει τὰ λε-
όμενα τῆς τε ἄλλης ἀπορίας συνέ-
α, καὶ ἐλπίδι μάλιστα τοῦ περιλή-
εσθαι τοσόνδε στρατὸν πολεμίων.
προπέμπουσιν οὖν μέρος, Λουκίῳ
ίβλῳ παραδόντες ὁδοποιεῖν μετὰ τοῦ
ασκυπόλιδος· οἱ δ' ἐπιμόχθως
ὸ, ὅμως δὲ ἔπρασσον αὐτὸ μετὰ
μῆς καὶ προθυμίας, καὶ μᾶλλον ἐ-
εὶ τινὲς αὐτοῖς προπεμφθέντες ἐ-
ανῆλθον, ἰδεῖν τὸν ποταμὸν ἐξ ἀ-
όπτου λέγοντες. τῇ δὲ τετάρτῃ
άμνοντες ὑπό τε κόπου καὶ δίψους
πιλειπόντος ἤδη τι καὶ τοῦ ὕδατος
ἐπήγοντο, ἀνέφερον, ὅτι τριήμε-
ρον σφίσι τὸ ἄνυδρον ἐλέγετο εἶναι,
ἐν φόβῳ πανικῷ περὶ ἐνέδρας ἐ-
ίγνοντο, οὐκ ἀπιστοῦντες μὲν τοῖς
προπεμφθεῖσι τὸν ποταμὸν ἰδεῖν,
ούμενοι δὲ ἑτέρωσε ἄγεσθαι· καὶ
θύμουν καὶ ἐβόων, καὶ τὸν Ῥασκού-
ολιν, ὅτε ἴδοιεν περιθέοντα καὶ πα-
ακαλοῦντα, ἐλοιδόρουν καὶ ἔβαλ-
ον. Βίβλου δὲ αὐτοὺς ἱκετεύοντος
κπονῆσαι τὰ λοιπὰ μετ' εὐφη-
ίας, ὁ ποταμὸς περὶ ἑσπέραν ἑω-

ipſum Sapæorum montem die-
rum trium, inacceſſum homini-
bus ad eam diem, ob rupes, a-
quæ inopiam, ſaltúſque denſiſ-
ſimos: quòd ſi non pigeat a- 649
quam ſecum ferre, & viam an-
guſtam munire quantùm ſuffi-
ciat ad tranſitum, non fore con-
ſpicuos ne avibus quidem pro-
pter condenſitatem arborum:
quarta verò die venturos ad
Harpeſſum fluvium, qui in He-
brum incidit: inde Philippos i-
ter eſſe unius etiam diei: quò
ubi pervenerint circumventuros
hoſtem, ut nullum effugium ei
pateat. Placuit hoc conſilium
ut in rebus difficilibus, maxi-
mè quòd ſperarent in poteſtate
ſe habituros incluſas in medio
tantas hoſtium copias. Ergo
præmittitur pars quædam, com-
miſſa cura muniendæ viæ L. Bi-
bulo & Raſcupolidi. Illi magno
labore pergebant tamen feſtinè
& alacriter, tanto magis quòd
præmiſſi quidam redierant nun-
tiantes ſe vidiſſe fluvium ex præ-
alta ſpecula: quarto verò die
feſſi labore ac ſiti, jam defi-
ciente quam ſecum ferebant a-
qua, reputabant prædictam ſibi
triduanam tantummodo aquæ
inopiam, conſternatíque ſubitò
inſidias ſuſpicabantur, non quòd
non crederent nuntiantibus vi-
ſum fluvium, ſed quòd putarent
duci ſe aliò, mœſtos clamores
edebant, Raſcupolim quoties
circumcurſantem hortantémque
iderent, ſaxis petentes & convitiis. Bibulo autem rogante ſup-
liciter ut perdurarent bonis avibus, fluvius circa veſperam con-

Harpeſſus fluvius.

Raſcupolis ſaxis & convitiis petitus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſpectus eſt à primo agmine: conclamatúmque ut par erat hilariter præ gaudio, clamorem proximis excipientibus uſque poſtremum agmen. His cognitis Brutus Caſſiúſque raptim per eandem viam traduxerunt exercitum reliquum. Nec tamen hoſtem hoc iter omnino latuit, nec circumventus eſt: nam Raſcus frater Raſcupolidis ex clamore ſuſpicatus rem exploravit: & ut vidit, miratus eſt per ſqualentem ariditate viam tranſiſſe tantas copias, quam ne feris quidem putabat propter tales ſaltus perviam: renuntiavítque Norbano omnia. Ille cum ſuis noctu fugit è Sapæis verſus Amphipolim: & ambo Thraces celebrabantur in exercitibus, alter quòd per

650 ignotas vias duxerit, alter quòd eum id non latuerit. Caſſiani verò mirifica audacia Philippos pervenêre, quò & Cimber advectus eſt, & omnes copiæ convenerunt.

Raſcus frater Raſcupolidis fratris conſilium detegit.

Ea urbs olim Datus nominata eſt, & antè etiam Crenides, quòd κρῆναι, id eſt, fontes crebri circa eum tumulum ſcaturiant. Hunc locum, ut opportunum bello adverſus Thracas gerendo, Philippus muniit, & appellavit de ſuo nomine. Sita eſt urbs in prærupto tumulo, totam ejus latitudinem occupans. Habet à ſeptentrione ſaltus, per quos exercitum Caſſianum traduxit Raſcupolis: verſus meridiem eſt ei proxima palus, quam mare excipit: verſus Orientem verò fauces & Sapæorum

Philipporum ſitus & varia nomina.

ρᾶτο τοῖς πρώτοις, καὶ βοῆς ὡς
κὸς ἱλαρᾶς ἐπὶ τῇ χαρᾷ γινομένη
ἡ βοὴ μεταλαμβανόντων αὐτὴν
κατόπιν ἑξῆς, ἐπὶ τοὺς ὑστάτους π
ριήει. Βροῦτος δὲ καὶ Κάσσιος
πεὶ ἔμαθον, ἵεντο αὐτίκα δρόμ
διὰ τῆς τετμημένης, τὸν ἄλλον στρ
τὸν ἄγοντες· οὐ μὴν ἔλαθόν γε τ
πολεμίους ἐς τέλος, οὐδὲ περιέλ
βον αὐτούς· ὁ γάρ τοι Ῥάσκος
ἀδελφὸς τοῦ Ῥασκουπόλιδος ἐκ
βοῆς ὑπονοήσας ἐπεσκέψατο, καὶ
γιγνόμενον ἰδὼν, ἐθαύμαζε μὲν
δὸν ἄνυδρον ἐλθόντος στρατοῦ τ
σοῦδε, ἣν οὐδὲ θηρίον ᾤετο ὁδε
σιν διὰ τοιᾶσδε ὕλης, καὶ ἀνήγγε
λε τοῖς ἀμφὶ τὸν Νωρβανόν· οἱ δ
νυκτὸς ἔφευγον ἐκ τῶν Σαπαίων ἐ
Ἀμφιπόλεως. καὶ οἱ Θρᾷκες ἀμφ
διὰ στόματος ἦσαν ἐν τοῖς στρ
τοῖς, ὁ μὲν ἀγνοουμένην ἀγαγὼ
ὁ δ' οὐκ ἀγνοήσας. οἱ δ' ἀμφ
τὸν Βροῦτον ἐκ παραλόγου τόλμης
Φιλίππους παρῆλθον, ἔνθα αὐτ
καὶ ὁ Τύλλιος ἐπικατήχθη, καὶ πᾶς
στρατὸς συνεληλύθει.

Οἱ δὲ Φίλιπποι, πόλις ἐστὶν,
Δάτος ὠνομάζετο πάλαι, καὶ Κρ
νίδες ἔτι πρὸ Δάτου· κρῆναι γα
εἰσι περὶ τῷ λόφῳ ναμάτων πο
λαί· Φίλιππος δὲ ὡς εὐφυὲς ἐ
Θρᾷκας χωρίον ὠχύρωσέ τε, κ
ἀφ' ἑαυτοῦ Φιλίππους προσεῖπεν.
στι δὲ ἡ πόλις ἐπὶ λόφου περικρ
μνου, τοσαύτη τὸ μέγεθος, ὅσ
ἐστι τοῦ λόφου τὸ εὖρος· ἔχει δὲ πρ
μὲν ἄρκτῳ δρυμοὺς, δι' ὧν ὁ Ῥα
σκούπολις ἤγαγε τοὺς ἀμφὶ τὸν Βρ
τον, πρὸς δὲ τῇ μεσημβρίᾳ ἕλ
ἐστι καὶ θάλασσα μετ' αὐτὸ, κατὰ δ
τὴν ἕω, τὰ στενὰ τὰ Σαπαίων

καὶ Του

καὶ Τουρπίλων, ἐκ δὲ τῆς δύσεως, πεδίον μέχρι Μουρκίνου τε καὶ Δραβίσκου, καὶ ποταμοῦ Στρυμόνος, τριακοσίων που καὶ πεντήκοντα σταδίων, εὔφορον πάνυ καὶ καλόν, ἔνθα καὶ τὸ πάθος τῇ Κόρῃ φασὶν ἀνθιζομένῃ γενέσθαι, καὶ ποταμός ἐστι Ζυγάκτης, ἐν ᾧ τοῦ θεοῦ περῶντος, τὸ ἅρμα τὸ ζυγὸν ἆξαι λέγουσι, καὶ τῷ ποταμῷ γενέσθαι τὸ ὄνομα· καταφερὲς δ' ἐστὶ τὸ πεδίον, ὡς ἐπιδέξιον μὲν εἶναι τοῖς ἔνθεν ὁρμῶσιν ἐκ τῶν Φιλίππων, ἄναντες δὲ τοῖς ἐξ Ἀμφιπόλεως βιαζομένοις. Φιλίππων μὲν οὖν ἐστιν ἕτερος λόφος οὐ μακράν, ὃν Διονύσου λέγουσιν, ἐν ᾧ καὶ τὰ χρύσειά ἐστι τὰ Ἄσυλα καλούμενα· ἀπὸ δὲ Φιλίππων δέκα σταδίους προελθόντι δύο εἰσὶν ἄλλοι λόφοι, Φιλίππων μὲν αὐτῶν ὅσοι ὀκτωκαίδεκα σταδίους ἀφεστῶτες, ἀλλήλων δὲ ὅσον ὀκτώ, ἐν οἷς ἐστρατοπέδευσαν, Κάσσιος μὲν ἐπὶ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν, Βροῦτος δὲ ἐπὶ τοῦ Βορείου, καὶ τῶν ἀμφὶ τὸν Νορβανὸν ὑποχωρούντων οὐκέτι προῄεσαν. Ἀντώνιόν τε γὰρ ἐπυνθάνοντο πλησιάζειν, Καίσαρος ὑπολελειμμένου διὰ νόσον ἐν Ἐπιδάμνῳ· καὶ τὸ πεδίον ἦν ἐναγωνίσασθαι καλόν, καὶ οἱ κρημνοὶ στρατοπεδεῦσαι· τὰ γὰρ ἑκατέρωθεν αὐτῶν, τῇ μὲν ἦν ἕλη καὶ λίμναι μέχρι τοῦ Στρυμόνος, τῇ δὲ τὰ στενὰ καὶ ἀτριβῆ καὶ ἀνόδευτα· τὸ δὲ μέσον τῶν λόφων τὰ ὀκτὼ στάδια, ὁδὸς ἦν ἐς τὴν Ἀσίαν τε καὶ Εὐρώπην, καθάπερ πύλαι· καὶ αὐτὰ διετείχισαν ἀπὸ χάρακος ἐς χάρακα, καὶ πύλας ἐν μέσῳ κατέλιπον, ὡς ἓν εἶναι τὰ δύο στρατόπεδα. ἦν δὲ καὶ παρ' αὐτὸν ποταμός,

Turpilorum: ex occidentali latere campi patent uſque Murcinum Drabiſcumque oppida & Strymonem fluvium circiter CCCL ſtadiis, fertiles admodum & amœni: ubi raptam dicunt Proſerpinam dum flores legeret: præfluítque amnis Zygaſtes: in cujus trajectu ajunt Plutonem fregiſſe currus jugum, & ab eo caſu Græcos nomen indidiſſe fluvio. Eſt autem declivis ea planities deſcendentibus à Philippis, acclivis verò ab Amphipoli aſcendentibus. Non longè à Philippis abeſt alter tumulus, quem Bacchi dicunt: in eo ſunt aurifodinæ quas Aſylum vocant. Inde ad decimum ſtadium progreſſis offerunt ſe alii duo tumuli, diſtantes à Philippis octodecim ſtadia, octo verò à ſe invicem: in quibus caſtrametati ſunt, Caſſius in meridiali, Brutus in ſeptentrionali. Nec amplius Norbanum cedentem perſecuti ſunt: nuntiabatur enim appropinquare Antonium, Cæſare ad Epidamnum relicto propter valetudinem. Ea planities aptiſſima erat committendo prælio, ſicut colles prærupti caſtris metandis: nam ex altero latere paludes ſtagnáque habebant uſque Strymonem fluvium, ex altero aſpreta nullis callibus pervia: medium inter tumulos octo ſtadiorum ſpatium, tranſitus erat Aſiam ex Europa petentibus, quaſi porta quædam: in eo tranſverſum murum à caſtris ad caſtra extruxerunt, relicta porta in medio, ut bina caſtra unirentur. Præterflue-

Proſerpina ubi rapta.

Zygaſtes amnis.

Bacchi tumulus.

Aurifodinæ.

651

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

bat & amniculus, quem Gangam
Ganga amnis
ſive Gangitem dicunt: à tergo erat mare, tutam ſtationem claſſi, & caſtris victualia præbiturum. Thaſum centeſimo ſtadio diſtantem habebant pro horreo: triremes ad ſeptuageſimum ſtadium in portu Neapolitano collocarunt. Hac opportunitate locorum læti caſtra muniebant.

Antonius interim cum exercitu raptim iter faciebat, ut Amphipolim occuparet, ſedem belli facturus: & quia munitam à Norbano invenit ut ſibi venienti eſſet receptaculo, gaviſus, apparatum in ea reliquit cum una legione præſidiaria, præfectóque Pinario: ipſe admodum audenter progreſſus longè, caſtra metatus eſt in plano, dirempta ab hoſte octo tantùm ſtadiorum ſpatio. ſtatímque apparuit quanto potior eſſet illorum quàm horum
Caſtra Antonii & Caſſii.
caſtrorum conditio: illi erant in colle, hi in planitie: lignabantur illi è montibus, hi è paluſtribus: illi aquabantur è fluvio, hi è puteis quos mox effoderant: commeatus illi à propinqua Thaſo advehebant, hi ab Amphipoli per viam CCCL ſtadiorum. Videtur tamen neceſſariò feciſſe id Antonius, præoccupatis jam ab hoſte collibus, reliqua planitie humili, ſtagnante interdum aquis fluminis ſecundum quòd in effoſſis puteis fontes copioſi aquæ dulcis inveniebantur. Ea audacia quamvis à neceſſitate profecta, hoſtes terruit: conſiderantes ſtatim ex itinere tam pro-

ὃν Γάγγαν τινές, οἱ δὲ Γαγγίτ
λέγουσι, καὶ θάλασσα ὄπισθεν,
ᾗ καὶ τὰ ταμιεῖα καὶ ἐνορμίσματα
μέλλον ἕξειν· Θάσον μὲν δὴ ταμιε
ἀπὸ ἑκατὸν σταδίων οὖσαν ἐτίθεν
ἐνόρμισμα δὲ ταῖς τριήρεσι Νε
πόλιν ἀπὸ ἑβδομήκοντα σταδίων.
μὲν δὴ χαίροντες τῷ χωρίῳ, τὰ στρ
τόπεδα ὠχύρουν.

Ἀντώνιος δὲ ὥδευε μὲν σὺν
στρατῷ μετ' ἐπείξεως, τὴν Ἀμφ
πολιν ἐθέλων ἐς τὴν ὑπηρεσίαν
μάχης προλαβεῖν· ὡς δὲ αὐτὴν ε
ρεν ὠχυρωμένην οἱ πρὸς τῶν ἀμ
τὸν Νωρβανόν, ἥσθη, καὶ τὴν π
ρασκευὴν ἐν αὐτῇ κατέλιπε με
ἑνὸς τέλους, οὗ Πινάριος ἡγεῖτ
αὐτὸς δὲ μάλα θρασέως πολὺ πρ
ελθών, ἐστρατοπέδευεν ἐν τῷ πεδί
σταδίους ὀκτὼ μόνους ἀπέχων ἀ
τῶν πολεμίων· καὶ εὐθὺς ἦν καταδηλ
ἡ τῶν στρατοπέδων ἐλάττωσίς τε κ
πλεονεξία. οἱ μὲν γὰρ ἦσαν ἐπὶ κολ
νῷ, οἱ δὲ ἐν πεδίῳ, καὶ οἱ μὲν ἐξ
λεύοντο ἀπὸ τῶν ὀρῶν, οἱ δ' ἀπὸ
ἕλους, καὶ ὑδρεύοντο οἱ μὲν ἐκ πο
μοῦ, οἱ δ' ἐκ φρεάτων ὧν αὐτ
κα ὠρωρύχεσαν, τήν τε ἀγορὰν
μὲν ἀπὸ ὀλίγων σταδίων ἐπήγοντο
Θάσου, οἱ δὲ ἀπὸ πεντήκοντα κ
τριακοσίων ἐξ Ἀμφιπόλεως· ἐδό
γε μὴν ἐξ ἀνάγκης ὁ Ἀντώνιος
δε πρᾶξαι, κολωνοῦ μὲν οὐδενὸς ὄντ
ἑτέρου, τὸ δ' ἄλλο πεδίον οἷα κο
λότερον ἐκλιμνάζοντος ἐνίοτε τ
ποταμοῦ, παρ' ὃν καὶ τὰς πηγὰς
ὀρυσσομένων φρεάτων γλυκείας
καὶ δαψιλοῦς ὕδατος εὕρισκε· τό
γε μὴν τόλμημα, εἰ καὶ ἐξ ἀπορί
ἐγένετο, κατέπλησσε τοὺς πολ
μίους, ἐγγὺς οὕτω καὶ εὐθὺς ἐξ
ὁδοῦ σὺν καταφρονήσει παραστρ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τοπεδευσάντος· φρούρια τε ἤγειρον πολλά, καὶ πάντα μετὰ σπουδῆς ὠχύρουν τάφροις καὶ τείχεσι καὶ χαρακώμασιν· ὠχύρουν δὲ καὶ οἱ πολέμιοι ὅσα αὐτοῖς ἐνέλιπεν· ὁ δὲ Κάσσιος τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀντωνίου μανιώδη οὖσαν ὁρῶν, διετείχιζεν ὃ ἔτι μόνον αὐτοῖς ἔλιπεν ἐς τὸ ἕλος ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου διὰ στενότητα ὑπερορφθέν, ὡς μηδὲν ἔτι ἀτείχιστον εἶναι, πλὴν μετὰ πλευρᾶς Βρούτου μὲν τὰ ἀπόκρημνα, Κασσίου δὲ τὸ ἕλος, καὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῷ ἕλει, τὰ δὲ ἐν μέσῳ πάντα διείληπτο τάφρῳ καὶ χάρακι καὶ τείχει καὶ πύλαις. οὕτω μὲν ὠχυροῦντο αὐτῶν ἑκάτεροι· καὶ ἐν τοσούτῳ μόνοις ἱππεῦσι καὶ ἀκροβολισμοῖς ἐπειρῶντο ἀλλήλων.

Ὡς δὲ ἐξείργαστο πάντα ὅσα ἐπενόουν, καὶ ὁ Καῖσαρ ἀφῖκτο, οὔπω μὲν ἐρρωμένος ἐς μάχην, φορείῳ δ' ἐπὶ τὰς συντάξεις τοῦ στρατοῦ κομιζόμενος, οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Καίσαρα εὐθὺς ἐξέτασσον ἐς μάχην, οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Βροῦτον ἀντεξέτασσον μὲν ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων, οὐ κατήεσαν δέ. οὐ γὰρ ἐγνώκεσαν ἐς τὴν μάχην ἐπείγεσθαι, ταῖς ἀπορίαις ἐλπίζοντες ἐκτρύσειν τοὺς πολεμίους. ἦν δὲ τὰ μὲν πεζὰ ἑκατέροις ἐννεακαίδεκα ὁπλιτῶν τέλη, τοῖς μὲν ἀμφὶ τὸν Βροῦτον ἐνδέοντα τοῖς ἀριθμοῖς, τοῖς δ' ἀμφὶ τὸν Καίσαρα καὶ ἐπλεόναζον ἑκατέρωθεν· ἱππεῖς δὲ ἅμα τοῖς ἑκατέρωθεν Θρακίοις ἦσαν, Καίσαρι μὲν καὶ Ἀντωνίῳ μύριοι καὶ τρισχίλιοι, Βρούτῳ δὲ καὶ Κασσίῳ δισμύριοι. ὥστε πλήθει μὲν ἀνδρῶν καὶ θράσει καὶ ἀρετῇ

pinquo loco caſtra contemptim poſita: quapropter multa caſtella exſtruxerunt, vallóque ac foſſa & muro communierunt, Antonianis quoque quantum res poſtulabat munientibus. At Caſſius videns inſanum impetum Antonii, ſpatium anguſtum inter paludem & ſua caſtra, neglectum prius permuniit, nequid immunitum eſſet, rupibus latus caſtrorum Bruti protegentibus, 652 Caſſianorum verò, palude maríque deinceps: cetera in medio foſſa vallóque & muris ac portis interſepta erant. Hæ fuere munitiones utrorumque. in quibus abſolvendis dum occupantur, velitationibus tantùm & equitum excurſionibus utrinque faciebant virtutis periculum.

Ut verò ſuprema operibus manus eſt impoſita, & Cæſar in caſtra pervenit, nondum ad conflictum ſatis validus, lectica ordines circumvectari ſolitus, Cæſariani ſtatim explicarunt aciem. Ex adverſo Brutus ſuos inſtruxit in editiore loco, non deſcendit tamen: non placebat enim prælio decernere, quòd ſperarent hoſtem laboraturum commeatuum inopia. Pariter utrinque undeviginti legiones conſtiterant. ſed in acie Bruti nonnihil ad juſtum numerum deerat, contrà in Cæſariana erant aliquot ſupernumerarii: equitum, annumeratis utrinque Thracum auxiliis, Antonius cum Cæſare habebat XIIII M. Brutus & Caſſius

Copiæ utriuſque exercitus.

x M. Itaque multitudine virorum, audacia virtutéque impe-

 rato-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ratorum, armis & apparatu pulcherrimum utraque acies ſpectaculum præbuit: ſed otioſæ per multos dies, Caſſianis prælium detrectantibus, & difficultate annonæ hoſtem fatigare cupientibus, quum ipſis omnia ſuppeterent ex Aſia, & ex propinquo per mare ſubveherentur, hoſtes in regione infeſta laborarent inopia, nam neque negotiatores ex Ægypto ſumere quicquam poterant, ſame tunc oppreſſa: neque ex Hiſpania aut Africa Pompeius, neque ex Italia Murcus & Ænobarbus ſinebant commeatus advehi: Macedonia verò Theſſaliáque non diu ſufficere poterant, quæ tum ſolæ alebant exercitum.

Brutus & Caſſius armis nolunt decernere.

Id non ignorantes Caſſiani bellum ducebant: quod Antonius veritus ſtatuit eos ad pugnam cogere: cogitavítque num poſſet clàm per paludem viam efficere, ut hoſtibus à tergo commeatus ex Thaſo ſubvectionem intercluderet. Productis igitur rurſum in aciem aliquoties ſignis omnibus, ut videretur adeſſe totus exercitus, deducta inde parte noctes atque dies aperiebat in palude anguſtum tranſitum, detondens arundines & aggerem excitans munitum utrinque macerie ne dilaberetur, profundiora ſternens ſubliciis pontibus per ſummum ſilentium: conſpectum enim hoſtibus adimebant arundines relictæ circa tranſitum. In hoc opus inſumptis decem diebus, cohortes expeditas noctu miſit: quæ occupatis ulterior

Commentum Cæſaris.

653

στρατηγῶν, καὶ ὅπλοις καὶ παρ-
σκευῇ λαμπροτάτην ἑκατέρων π-
ράταξιν ὀφθῆναι, ἄπρακτον δὲ
πολλὰς ἡμέρας, οὐκ ἐθελόντων συ-
μπλέκεσθαι τῶν ἀμφὶ τὸν Βροῦτον, ἀλ-
λὰ ταῖς ἀπορίαις προσεκτρύχειν τοὺς π-
λεμίους, αὐτοὶ μὲν ἔχοντες τὴν
σίαν χορηγὸν, καὶ ἐξ ἑτοίμων ὡς π-
τα διὰ θαλάσσης πορειζόμενα
τοῖς δὲ πολεμίοις οὐδὲν ὂν δαψιλ-
οὐδὲ οἰκεῖον· οὔτε γάρ τι δι' ἐμπ-
ρων παρ' Αἰγύπτου λαβεῖν εἶ-
ὑπὸ λιμοῦ τῆς χώρας δεδαπανημ-
νης, οὔτε ἐξ Ἰβηρίας ἢ Λιβύης δι-
Πομπήιον, οὔτε ἐκ τῆς Ἰταλίας δι-
Μοῦρκον καὶ Δομίτιον· οὐκ ἐς πο-
δ' αὐτοῖς ἔμελλον ἀρκέσειν Μακε-
νία τε καὶ Θεσσαλία, μόναι σφι-
ἐν τῷ τότε χορηγοῦσαι.

Ὧν οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Βροῦτον ἐ-
θυμούμενοι μάλιστα, διετέλουν.
ὁ δ' Ἀντώνιος αὐτὰ δεδιὼς, ἔγνω βι-
άσασθαι τοὺς ἄνδρας ἐς μάχην,
ἐπενόησεν εἰ δύναιτο βάσιμον τὸ ἑλ-
ἐργάσασθαι λαθὼν, ἵνα κατόπιν
ἐχθρῶν ἔτι ἀγνοούντων γενόμενος
τὴν ἀγορὰν σφᾶς ἀφέλοιτο τὴ-
ἀπὸ τῆς Θάσου κομιζομένην. ἐ-
τάσσων οὖν αὖθις ἑκάστοτε ἐς μ-
χην τὰ σημεῖα τοῦ στρατοῦ πάντ-
ἵνα ὅλος ἐκτετάχθαι νομίζοιτ-
μέρει τινὶ νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἔκ-
πτεν ἐν τῷ ἕλει δίοδον στενὴν, κείρ-
τε τὸν δόνακα, καὶ χῶμα ἐπιβάλλ-
καὶ λίθους ἑκατέρωθεν, ἵνα μὴ
χῶμα διαπίπτοι, τὰ δὲ βαθ-
διεσταύρου καὶ ἐγεφύρου μετὰ σιωπ-
βαθυτάτης· ἀφῄρητο δὲ τὴν ὄψιν
ἔργου τοὺς πολεμίους ὁ πεφυκὼς ἐ-
δόναξ ἀμφὶ τῇ διόδῳ· δέκα δ' ἡ-
μέραις ἐργασάμενος ὧδε, ἐσέπεμ-

ψε λ

...ε λόχους ὀρθρίους νυκτὸς ἄφνω, καὶ ...α ἐρυμνὰ τὰ ἐντὸς κατέλαβε, καὶ ...αράκωσε φρούρια ὁμοῦ πολλά. ὁ ...ὲ Κάσσιος κατεπλάγη μὲν τοῦ ἔρ-...ου τὴν ἐπίνοιάν τε καὶ κλοπήν· ...ντεπινοῶν δὲ ἀποτεμέσθαι τὰ φρού-...ια τὸν Ἀντώνιον, διετείχιζε καὶ αὐ-...ὸς ἐπικάρσιον τὸ ἕλος ἅπαν, ἐξ-...όμενον ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου μέχρι θαλάσσης, κόπτων ὁμοίως καὶ γε-...υρῶν, καὶ τὸν χάρακα τοῖς σταυ-...ώμασιν ἐπιτιθείς, καὶ τὴν ὑπὸ ...ντωνίου γεγενημένην δίοδον ἀπο-...αμβάνων, ἵνα μήτε ἐκδραμεῖν αὐ-...ὸν οἱ ἔνδον ἔτι δυνηθεῖεν, μήτε ἐ-...εῖνος αὐτοῖς ἐπιβοηθεῖν. τοῦτο δὲ Ἀντώνιος ἰδὼν περὶ μεσημβρίαν, ...ς εἶχεν αὐτίκα σὺν ὁρμῇ τε καὶ ...γῇ τὸν στρατὸν τὸν ἴδιον ἐπὶ θάτερα ...ταγμένον ἦγεν ἐπιστρέφων εἰς τὸ ...ατείχισμα τοῦ Κασσίου, μεταξὺ ἕλους καὶ τοῦ στρατοπέδου, σιδήρια ...έρων καὶ κλίμακας, ὡς ἐξελὼν αὐ-...ὸ καὶ παραδύσων ἐς τὸ τοῦ Κασσίου ...ατόπεδον. γιγνομένου δὲ αὐτῷ τοῦ ...όμου σὺν τόλμῃ πλαγίου τε καὶ ...ὸς ἄναντες, κατ᾽ αὐτὸ δὴ τὸ με-...αίχμιον τῶν στρατιωτῶν ἑκατέρων, ...ηλγησαν οἱ τοῦ Βρούτου στρατιῶ-...αι ἐπὶ τῇ ὕβρει, ὧδε μάλα θρα-...έως αὐτοὺς ὄντας ἐνόπλους ἐχθρῶν ...αθεόντων, καὶ ἐπέδραμον αὐτοῖς ...υγκέλευστοι πρὸς τινος ἐκ τῶν ἡγε-...όνων ἐπιτάγματος, καὶ ἔκτεινον ...α πλαγίους ἀθρόως τοὺς καταλα-...ιεν. ἀρξάμενοι δ᾽ ἅπαξ ἔργου, καὶ ...ῷ Καίσαρος στρατῷ τεταγμένῳ ...άλιστα κατὰ σφᾶς, ἐπέδραμον, καὶ ...ρέψαντες ἐδίωκον, μέχρι καὶ τὸ ...ατόπεδον ἐξεῖλον, ὃ κοινὸν ἦν Ἀν-...ωνίῳ τε καὶ Καίσαρι, Καίσαρος ...υτοῦ δι᾽ ἐνύπνιον ἔνδον οὐκ ὄντος,

bus locis aliquot natura munitis, multa caſtella vallata perfecerunt eodem tempore. Ad id commentum tam bene diſſimulatum Caſſius obſtupuit, & ut arte artem illuderet, excluſurus ab eis caſtellis Antonium, tranſverſum ſeptum egit per totam paludem à caſtris uſque ad mare, ad imitationem alterius operis continuatis ſubliciis pontibus & aggeribus, interruptáque via quam Antonius fecerat, ut nec qui tranſierant ſe poſſent recipere, nec ſubmitti poſſent eis auxilia. Quod ubi vidit Antonius circa meridiem, ita ut erat, confeſtim cum impetu & ira ſuum exercitum in altero cornu ſtantem vertit ad murum Caſſii, pertinentem à caſtris ad paludem, ferramenta ſecum & ſcalas ferens quaſi hoc expugnato penetraturus ad caſtra Caſſiana. Eos tam inſolenter adverſo clivo tranſverſim per ipſum quod utramque aciem dirimebat ſpatium currentes non tulerunt Bruti milites, ignominioſum rati, ſi viri armati adverſarios impunè præter ora ſua ſinerent evadere: & non exſpectato imperio, tantùm ad unius tribuni mandatum irruentes in eos ex latere, occiderunt quotquot ad manus venere: commiſſóque ſemel prælio, mox ſe verterunt ad oppoſitam ſibi Cæſaris aciem, coactámque terga vertere, perſecuti etiam caſtris potiti ſunt, quæ illi communia fuerunt cum Antonio: Cæſare tum abſente propter ſomnium,

Cæſar abeſt à prælio propter ſomnium & eam oblatum.

& eam diem cavente, ut ipſe
Cæſaris Octavii commentarii. ſcriptum reliquit in ſuis commentariis.

Tum Antonius ut vidit cœ-
654 ptum prælium, gaviſus eſt quòd hoſtem eò compuliſſet: reverti tamen in campum judicavit ſibi inutile, ne convertens aciem turbaret ordines: ſed continuato ut occeperat curſu, in adverſum clivum evaſit contemptis telis supernè volantibus, donec impegit in aciem Caſſii, loco ſe non moventem, & attonitam nec opinata audacia. quam ubi perrupit inſigni auſu, ſeptum illud tranſverſum invaſit magno impetu, & convulſo vallo, foſſa oppleta, muro ſubruto, ſtationem pro porta oppreſſit, contemptíſque miſſilibus per portam introſiliit: ceteri per diruta murorum penetraverunt, quidam etiam per ſtragem cadaverum aſcenderunt. & hac omnia tanta celeritate, ut ſuccurrentibus qui in palude operabantur, ipſi jam expugnatis muris occurrerent, & his quoque eodem impetu profligatis compulsíſque in paludem, reverterentur jam in ipſa caſtra Caſſii, duntaxat qui cum Antonio per murum irruperant, reliquis extra murum cum hoſte confligentibus: caſtra enim ut firma perpauci cuſtodiebant, quo facilius capta ſunt. jámque etiam

Caſſianorum clades & fuga. extra Caſſiani vincebantur: & cognito quòd caſtra ſint amiſſa, turpi fuga diſperſi ſunt. Atque ita æquo Marte pugnatum eſt, pro-

Bruti ab altera par- fligato per Brutum ſiniſtro cornu

ἀλλὰ φυλαξαμένου τὴν ἡμέραν
ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν
γέγραφεν.

Ὁ δὲ Ἀντώνιος ὁρῶν τὴν μα
χὴν συνερρωγυῖαν, ἥσθη μὲν ὡς ἀ
ναγκάσας (πάνυ γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀγ
ροῖς ἐδεδίει) ἀναστρέφειν δὲ εἰς τ
πεδίον οὐκ ἔκρινε, μὴ τὴν φάλαγ
γα ἀνελίσσων ταράξειεν, ὡς δ᾽ ἠρ
ξάμενος δ᾽ εἶχεν ὁρμῆς, ἐφει
δρόμῳ καὶ ἀνέβαινε, βαλλόμενός
καὶ χαλεπῶς, μέχρι βιαζόμενος
ἐνέκυρσε τῇ φάλαγγι τῇ Κασσί
τὴν τάξιν τὴν δεδομένην φυλασ
σούσῃ, καὶ τὸ γιγνόμενον ὡς ἄλογ
καταπεπληγμένῃ. ῥήξας δ᾽ αὐτὴν
ὑπὸ τόλμης, ἐπὶ τὸ διατείχισμ
ὥρμα τὸ μεταξὺ τοῦ τε ἕλους καὶ
στρατοπέδου, τόν τε χάρακα ἀνα
σπῶν, καὶ τὴν τάφρον ἐγχωννύς,
τὸ οἰκοδόμημα ὑπορύσσων, καὶ τ
ἐν ταῖς πύλαις καταφονεύων,
τὰ ἐπιπίπτοντα ἐκ τοῦ τείχους ὑπο
μένων, ἕως αὐτὸς ἐσήλατο διὰ
πυλῶν ἔνδον, ἕτεροι δὲ ταῖς ὑπο
ρυχίαις ἐσῆλθον, οἱ δὲ καὶ τοῖς π
πτωκόσιν ἐπανέβαινον, καὶ πάντα
τως ἐγίγνετο ὀξέως, ὥστε τοῖς
ἕλος ἐργαζομένοις ἐπιβοηθοῦσιν ὑπ
ιόντων, ἑλόντες ἤδη τὸ διατείχι
σμα· τρεψάμενοι δὲ καὶ τούσδε συ
ὁρμῇ βιαίῳ, καὶ ἐς τὸ ἕλος κατω
σαντες, ἐπανῄεσαν ἐς αὐτὸ ἤδη τ
στρατόπεδον τοῦ Κασσίου μόνοι σὺν τ
Ἀντωνίῳ, ὅσοι τὸ διατείχισμα
ὑπερῆλθον, τοῦ ἄλλου πλήθους ἑκατέ
ρων ἐκτὸς ἀλλήλοις μαχομένου. τὸ
στρατόπεδον ὡς ἐρυμνὸν ὀλίγοι πάμ
παν ἐφύλασσον, ὅθεν αὐτῶν εὐμα
ρῶς ἐκράτησεν ὁ Ἀντώνιος· ἤδη
καὶ ἔξω τοῦ Κασσίου στρατὸς ἡσσᾶτο, κ
τὴν κατάληψιν ἰδὼν τοῦ στρατοπέδου

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

διεσκίδνατο ἀκόσμως· καὶ τὸ ἔργον ἦν ἀτελὲς ἑκατέροις καὶ ὅμοιον, Βροῦτός τε τὸ λαιὸν τῶν πολεμίων ἐτέτραπτο, καὶ τὸ στρατόπεδον ᾑρήκει, Ἀντώνιός τε Κασσίου κρατῶν, σὺν ἀμηχάνῳ τόλμῃ τὸ στρατόπεδον ἐπόρθει, φόνος τε ἦν ἑκατέρων πολύς· ὑπὸ δὲ μεγέθους πεδίου τε καὶ κονιορτοῦ τὰ ἀλλήλων ἠγνόουν, μέχρι ποτὲ ἐπύθοντο, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνεκάλουν· οἱ δὲ ἐπανήεσαν ἀχθοφόροις ἐοικότες μᾶλλον ἢ στρατιώταις, καὶ οὐδὲ τότε ἀλλήλων ᾐσθάνοντο, οὐδὲ καθεώρων ἐπεὶ ῥίψαντές γε ὅσα ἔφερον οἱ ἕτεροι μέγα ἂν εἰργάσαντο κατὰ τῶν ἑτέρων ἀπερισκέπτως ὧδε ἀχθοφορούντων. τὸν δ᾽ ἀριθμὸν τῶν ἀποθανόντων εἰκάζουσι, τῶν μὲν ἀμφὶ τὸν Κάσσιον ἐς ὀκτακισχιλίους σὺν τοῖς ὑπασπίζουσι θεράπουσι [illegible], τῶν δ᾽ ἀμφὶ τὸν Καίσαρα διπλασίονα.

Κάσσιος δὲ ἐξ οὗ τῶν διατειχισμάτων ἐξέωστο, καὶ οὐδὲ ἐπελθεῖν ἔτι εἶχεν ἐς τὸ στρατόπεδον, ἀνέδραμεν ἐς τὸν Φιλίππων λόφον, καὶ τὰ γιγνόμενα ἐφεώρα· οὐκ ἀκριβῶς δὲ οὐδὲ ταῦτα διὰ τὸν κονιορτὸν οὐδὲ πάντα ὁρῶν, ἀλλ᾽ ἢ τὸ στρατόπεδον ἑαυτοῦ μόνον εἰλημμένον, ἐκέλευσε Πινδάρῳ τῷ ὑπασπιστῇ προσπεσεῖν οἱ καὶ διαφθεῖραι· διαμέλλοντος δ᾽ ἔτι τοῦ Πινδάρου, προσέθει τις ἀγγέλλων Βροῦτον ἐπὶ θάτερα νικᾶν, καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων πορθεῖν· ὁ δὲ τούτῳ μὲν τοσόνδε ἀπεκρίνατο, „Νικῴης λέγε αὐτῷ παντελῆ νίκην·" ἐς δὲ τὸν Πίνδαρον ἐπιστραφείς, „Τί βραδύνεις," ἔφη, „τί τῆς ἐμῆς αἰσχύνης με οὐκ ἀπαλλάσσεις;" Πίνδαρος μὲν δὴ δεσπότην ὑπέχοντα τὴν σφαγὴν διεχειρήσατο· καὶ τισιν

hoſtium & caſtris captis: diverſa parte Antonio poſt devictos Caſſianos incredibili audacia caſtra quoque vaſtante, multis utrinque per varios caſus occumbentibus. Et quia latis in campis multum pulveris excitatum eſt, ignorabant alteri de alteris: tandem cognito ubi eſſent, revocabant ſocios, illi ad ſuos recipiebant ſe, bajulis ſimiliores quàm militibus. Ac ne tum quidem aſpectu ullóve ſenſu dignoſcebant ſe invicem: alioquin alterutri projectis ſarcinis, facilè adverſarios onuſtos oppreſſiſſent. Deſiderata ſunt, quantùm conjecturis aſſequi licuit, 655 Caſſianorum octo millia cum ſervis armigeris, duplo plura in exercitu Cæſaris.

te victoria.

Cæſaris & Caſſii clades quanta.

Caſſius exutus caſtris, eò reverti non potuit, ſed curſu recepit ſe in Philipporum tumulum, & inde proſpectabat quid fieret: quúmque proſpectus adimeretur pulvere, nec exactè videbat nec omnia, niſi quòd caſtra amiſerat. Quapropter Pindarum armigerum ſuum juſſit ut ſibi percuſſoris præſtaret officium. Dum is cunctatur, accurrit alius quidam nuntians Brutum in altero cornu vincere, & caſtra hoſtium diripere. Cui hoc tantùm reſpondit, Refer ei, me optare illi abſolutam victoriam. Tum ad Pindarum verſus, quid ceſſas, inquit, Cur non me ab hac ignominia liberas? ſimúlque jugulo ferrum excepit. Hæc quidam pro-

Caſſius Pindaro armigero ſuo jugulum præbet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

produnt de morte Caſſii. Alii putant eum afferentibus lætum nuntium Bruti equitibus exiſti- mantem hoſtes eſſe, miſiſſe Titinium qui rem exactè cognoſceret: & quum equites ut amicum Caſſii recepiſſent in medium, conclamantes præ gaudio, Caſſium qui crederet illum in hoſtes incidiſſe, hoc tantùm profatum, Expectavimus dum videremus amicum abripi, ſeceſſiſſe in tentorium cum Pindaro, & Pindarum nuſquam viſum poſtea: quamobrem quidam opinantur eum injuſſum occidiſſe dominum. Obiit Caſſius natali ſuo die, poſtquam eventu quo diximus pugnatum eſt. Titinius morarum pœnas ultronea morte luit.

Titinius. *Pindarus.* *Titinii interitus.*

At Brutus ſupra Caſſii cadaver flens, appellabat ultimum Romanorum, intelligi volens, neminem poſthac fore virtute ſimilem, accuſans ſimul properationem ejus & temeritatem, & ediverſo mactum felicitatis prædicans, qui ſe curis ac moleſtiis exemerit, Quæ me, inquit, ducunt ad neſcio quem exitum? Tradito deinde amicis cadavere, ut clàm ſepeliretur, ne exercitus ex aſpectu provocaretur ad lacrymas, ipſe cibo ceteráque corporis cura abſtinens, pernox conſtituebat exercitum Caſſii. Mane deinde hoſtibus progreſſis in aciem, ne pro victis haberentur: mentem eorum intelligens, Sumamus, inquit, arma nos quoque, & pari ſimulatione cladem tegamus: ut verò inſtruxit aciem

Bruti lamenta ſuper Caſſii cadavere.

656

οὕτως ἀποθανεῖν δοκεῖ Κάσσιον. ἑ τεροι δ' αὐτὸν οἴονται, προσιόντων εὐαγγέλιον ἱππέων Βρούτου, νομ ίσαντα εἶναι πολεμίους, πέμψαι ἀκριβὲς εἰσόμενον Τιτίνιον· τὸν δ' ἱππέων ὡς Κασσίου φίλον περιχα ρέντων τε σὺν ἡδονῇ, καὶ ἐπὶ τῷδε ἀλαλαξάντων μέγα, τὸν Κάσσιον γούμενον ἐς ἐχθροὺς ἐμπεσεῖν Τιτ νιον, τοῦτο φάναι, Περιεμείνομ φίλον ἁρπαζόμενον ἰδεῖν; καὶ ἐς να σκηνὴν ἀποχωρῆσαι μετὰ τοῦ Π δάρου, καὶ τὸν Πίνδαρον οὐκ ἔτι φ νῆναι· διὸ καὶ νομίζουσί τινες οὔπω κ κελευσμένον ἐργάσασθαι. Κασσίῳ δὴ τέλος ἦν τοῦ βίου κατὰ τὴν αὐ Κασσίου γενέθλιον ἡμέραν, ᾧδε μάχης γενέσθαι συμπεσούσης· κ Τιτίνιος ὡς βραδύνας ἑαυτὸν ἐ τεινε.

Βροῦτος δὲ Κασσίου τὸν νέκυ περικλαίων, ἀνεκάλει τελευταῖον ἀ δρα Ῥωμαίων, ὥστ' οὔ τινος ἐ τοιοῦδε ἐς ἀρετὴν ἐσομένου, ταχυε γίας τε αὐτῷ καὶ προπετείας ἐνεκ λει, καὶ ἐμακάριζεν ὁμοῦ φροντι δων καὶ ἀνοίας ἀπηλλαγμένον, Βροῦτον ἐς ποῖον ἄρα τέλος ὁδ γοῦσι; παραδοὺς δὲ τὸ σῶμα τ φίλοις, ἔνθα λαθραίως θάψεια ἵνα μὴ καταδακρύσειε τὸν στρατὸν ρῶντα, αὐτὸς ἄσιτός τε καὶ ἀτημε λητος ἀνὰ τὴν νύκτα πᾶσαν τὸ Κασσίου στρατόπεδον καθίστατο. ἅ μα δ' ἡμέρᾳ τῶν πολεμίων τὸν στρα τὸν παραταξάντων ἐς μάχην, ἵν μὴ δοκοῖεν ἠλασσῶσθαι, συνεὶς τ
„ ἐνθυμήματος, Ὁπλισώμεθα
„ ἔφη, καὶ ἡμεῖς, καὶ ἀνθυποκρ
„ θῶμεν ἐλάσσονα παθεῖν· ὡς δ
παρέταξεν, εἰ μὲν ἀνεχώρουν;

ὁ δ

ὁ δὲ Βροῦτος ἐπιτωθάζων, ἔφη τοῖς φίλοις, Οἱ μὲν δὴ προκαλούμενοι ἡμᾶς ὡς κεκμηκότας, οὐδὲ ἀποπειρῶνται.

Ἧι δὲ ἡμέρᾳ τὴν μάχην ἐν Φιλίπποις συνέβαινεν εἶναι, καὶ ἐν τῷ Ἰονίῳ τοιόνδε πάθος ἄλλο ἐγίγνετο μέγα. Δομίτιος Καλουῖνος ἐπὶ ὁλκάδων ἦγεν ὁπλιτῶν δύο τέλη Καίσαρι, καὶ τὸ διώνυμον ἦν αὐτῶν, τὸ Ἄρειον, ὃ ἐπὶ τιμῇ τῆς ἀλκῆς ὠνόμαζον· ἦγε δὲ καὶ στρατηγίδα σπεῖραν ἐς δισχιλίους ἄνδρας, ἱππέων τε ἴλας τέσσαρας, καὶ ἕτερον πλῆθος ἐπειλεγμένον, καὶ τριήρεις αὐτοὺς παρέπεμπον ὀλίγαι. Μοῦρκος δ' αὐτοῖς καὶ Ἀηνόβαρβος ἑκατὸν καὶ τριάκοντα μακραῖς ὑπαντῶν, καὶ αὐτοὺς αἱ ὁλκάδες ἱστίοις μὲν αἱ πρῶται διέφυγον ὀλίγαι, αἱ λοιπαὶ δὲ ἐκλάσαντος ἄφνω τοῦ πνεύματος, ἐν γαλήνῃ σταθερᾷ κατὰ τὸ πέλαγος ἠλῶντο, ὑπό του θεῶν ἐκδιδόμεναι τοῖς πολεμίοις· ἐνέβαλον γὰρ ἀδεῶς ἑκάστῃ καὶ ἀνερρήγνυον, οὐδὲ αἱ παραπέμπουσαι σφᾶς τριήρεις ἐπικουρεῖν ἐδύναντο διὰ τὴν ὀλιγότητα κυκλούμεναι· ἔργα δὲ ἦν τῶν κινδυνευόντων πολλὰ καὶ ποικίλα, ὅτε μὲν τὰ πλοῖα συναγόντων ἀπὸ κάλων σπουδῇ καὶ κοντοῖς ἁρμοζόντων ἐς ἄλληλα, ἵνα μὴ διεκπλεῖν αὐτὰ ἔχοιεν οἱ πολέμιοι· ὅτε δὲ τούτου κρατήσειαν, ὁ μὲν Μοῦρκος αὐτοῖς ἐπέβαλλε τοξεύματα πυρός, οἱ δὲ τοὺς συνδέσμους ἀνέλυον ὀξέως, καὶ ἀπέφευγον ἀλλήλων διὰ τὸ πῦρ, αὖθίς τε ἐγίγνοντο ταῖς τριήρεσιν ἐς περίπλουν καὶ ἐμβολὴν ἕτοιμοι. ἀγανακτοῦντες δὲ οἱ ἄνδρες καὶ μάλιστα αὐτῶν οἱ Ἄρειοι, ὅτι κρείττους ὄντες ἀλκὴν, δι' ἀπραξίας ἀπώλ-

hoſtes retroceſſerunt. Brutus ad amicos ſic in eos cavillatus eſt, Iſti qui nos ut feſſos provocant, armis experiri nolunt.

Ceterùm qua die in campis Philippicis pugnatum eſt, etiam in Ionio mari caſus memorabilis accidit. Domitius Calvinus onerariis navibus vehebat duas legiones ad Cæſarem, quarum altera ob virutem Martiæ cognomine honeſtata fuerat: vehebat etiam cohortem prætorianorum duorum millium, & quatuor alas equitum, aliámque ſelectam multitudinem, paucis triremibus deducentibus. His Murcus & Ænobarbus obviam fuit cum centum triginta longis navibus. Eas primùm onerariæ paucæ velis plenis effugerunt, reliquæ repentè vento vim remittente, in tranquillo mari errabant, divinitus hoſti traditæ. Invadebant enim intrepidè ſingulas & perrumpebant: nec à proſequentibus triremibus ullum erat auxilium, quòd propter paucitatem circumvenirentur. In hoc prælio varii conatus fuere periclitantium, dum celeriter naves conjungunt contis ac funibus ne hoſtis perrumperet, quod quum ſuccederet, Murcus immittebat eis ignita jacula, & illi pari celeritate ſolvebant vincula, & diffugiebant metu incendii, atque ita rurſum exponebant ſe roſtrorum ictibus, aut circumveniebantur. Ibi indignati milites, præſertim Martii, quòd quum præſtarent robore, inulti perirent,

alii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

alii ſeipſos interficiebant, non expectato incendio: alii triremes hoſtium inſilientes, multa faciebant ac ferebant fortiter: naves quoque ſemiuſtulatæ diu jactabantur onuſtæ vectoribus, aliis igne, aliis fame ſitique pereuntibus. quidam antennis aut tabulis hærentes in ſcopulos aut deſerta littora ejecti ſunt: nonnulli horum ex inſperato ſervati fuerunt, qui & ad quintam diem perdurarunt, picem interim lingentes, aut vela funéſve mandentes, donec undis ad terram appellerentur. Multi deditionem fecerunt, quum non poſſent tot malis reſiſtere. In his fuerunt triremes XVII quarum milites ad Murci ſacramentum tranſierunt. Calvinus dux earum cum ſua nave Brundiſium quinta die rediit, periſſe creditus. Idque in Philippenſis pugnæ diem incidit, ſive naufragium dicendum eſt, ſive navale prælium: fuitque res miraculo, poſtquam compertum eſt ita fortunæ viſum, ut certamen utrunque in eundem temporis articulum competeret.

Clades navalis Cæſaris in Ionio mari ſub Domitio Calvino.

657

Brutus autem advocata concione militum, ſic eos allocutus eſt, HESTERNO prælio commilitiones nulla in re non ſuperiores hoſtibus fuimus: nam

Bruti oratio ad exercitum.

λώντο, οἱ μὲν περὶ τοῦ πυρὸς ἑα-
τοὺς ἀνήρουν, οἱ δὲ ἐς τὰς τρι-
ρεις τῶν πολεμίων ἐναλλόμενοι, τὰ
ἔδρων, τὰ δὲ ἔπασχον· νῆες τε ἡμ
φλεκτοι μέχρι πολλοῦ περιέπλ
ἄνδρας ἔχουσαι, τοὺς μὲν ὑπὸ τ
πυρὸς, τοὺς δ' ὑπὸ λιμοῦ καὶ δ
ψης δαπανωμένους· οἱ δὲ καὶ ἱστίων
σανίδων ἐχόμενοι, ἐς πέτρας ἢ ἀ
τὰς ἐξεφέροντο ἐρήμους, καὶ εἰσ
αὐτῶν οἱ καὶ περιεσώθησαν ἐκ πα
ραλόγου· τινὲς δὲ καὶ ἐς πέντε διή
κεσαν ἡμέρας, λιχμώμενοι τι
πίσσαν, ἢ ἱστίων ἢ κάλων διαμασ
σώμενοι, μέχρι σφᾶς ὁ κλύδ
ἐξήνεγκεν ἐπὶ τὴν γῆν. πολὺ
δὲ ὁ καὶ τοῖς πολεμίοις ἑαυτὸ ἐπι
τρεπεν ὑπὸ τῶν συμφορῶν ἡσσώμε
νον· ἐπέτρεψαν δὲ καὶ τῶν τριήρων ἑπτα
καίδεκα· καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας οἱ περὶ
Μοῦρκον ἐς αὐτοὺς μεθώρκουν, ὁ
στρατηγὸς αὐτῶν Καλουῖνος ἐπὶ τῆς
αὐτοῦ νεὼς ἐπανῆλθεν ἐς τὸ Βρεντέ
σιον ἡμέρᾳ πέμπτῃ, δόξας ἀπολω
λέναι. τοιοῦτο μὲν δὴ πάθος τῆς αὐτῆ
ἡμέρας τῇ περὶ Φιλίππους μάχῃ κ
τὸ Ἰόνιον ἐπεγίγνετο, εἴτε ναυάγιον
εἴτε ναυμαχίαν ὀνομάσαι χρή, κ
ἐξέπληξε τὸ συγκύρημα τῶν ἔργω
ὕστερον ἐπιγνωσθέν.

Ὁ δὲ Βροῦτος τὸν στρατὸν ἐς ἐκ-
κλησίαν συναγαγὼν, ἔλεξεν ὧδε
„ ΟΥ'ΔΕ'Ν ἐστιν, ὦ συστρατιῶται
„ περὶ τὸν ἐχθὲς ἀγῶνα, ἐν ᾧ μὴ
„ κρείσσους ἐγένεσθε τῶν πολεμίων
„ τὸ τι

ΟΥ'ΔΕ'Ν ἐστιν, ὦ συστρατιῶται, παρὰ τὸν ἐχθὲς ἀγῶνα, ἐν ᾧ μὴ κρείσσους ἐγένεσθε τῶν πολεμίων.] Initio hujus orationis videri cuipiam poſſit P. Candidus aliam ſequi lectionem quàm Gelenius: eandem tamen ſequitur, ſed impingit ad quendam lapidem, ad quem & Gelenium in aliis quibuſdam hujus ſcriptoris locis impingentem videre eſt. Ita enim ille (Candidus inquam) hoc initium vertit, *Nullum eſt præter heſternum prælium, commilitones, in quo non potiores hoſtibus veſtris extiteritis.* At verò alter interpres ita planè

τῆς τε γὰρ μάχης ἤρξατε προθύμως, εἰ καὶ χωρὶς παραγγέλματος, καὶ τὸ τέταρτον τέλος ὃ παρώνυμον αὐτοῖς ὂν ἐπεπίστευτο τὸ κέρας, διεφθείρατε ἅπαν, καὶ τοὺς ἐπιτεταγμένους αὐτῷ μέχρι τοῦ στρατοπέδου, καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτὸ εἵλετε πρότερον καὶ διηρπάσατε, ὡς προὔχειν τάδε παρὰ πολὺ τῆς ἐπὶ τοῦ λαιοῦ βλάβης ἡμῶν· δυνηθέντες δ᾽ ἂν ὅλον ἐργάσασθαι τὸ ἔργον, ἁρπάσαι μᾶλλον εἵλεσθε, ἢ κτείνειν τοὺς ἡσσωμένους· οἱ γὰρ πλέονες ὑμῶν τοὺς πολεμίους παροδεύοντες, ἐπὶ τὰ τῶν πολεμίων ὥρμων· καὶ ἐν τῷδε αὖ πάλιν οἱ μὲν διήρπασαν δύο τῶν ἡμετέρων στρατοπέδων ὄντων τὸ ἕτερον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνων ἅπαντα ἔχομεν, ὡς καὶ τῷδε τὴν ἐπίκτησιν τῆς βλάβης διπλασίονα εἶναι· καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ μάχῃ πλεονεκτήματα τοσαῦτα· ὅσα δὲ ἕτερα προὔχομεν αὐτῶν, ἔχετε καὶ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων μανθάνειν, περί τε ἀπορίας σίτου, καὶ ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ, καὶ κομιδῆς κακοπαθοῦς,

& pugnam incepiſtis alacriter, quamvis injuſſi, & quartam legionem, propter opinionem virtutis in oppoſito cornu locatam, totam concidiſtis, alióſque deinceps uſque caſtra, quæ & ipſa capta diripuiſtis: ut hæc victoria longè præponderet damno in ſiniſtro cornu accepto. quam quum poſſetis parare in ſolidum, res hoſtium diripere maluiſtis quàm victos delere: nam plerique veſtrûm præteritis hoſtibus in eorum bona fecerunt impetum: & hic quoque nobis prævalentibus, illi ex noſtris caſtris binis ceperunt altera, nos univerſa illorum occupavimus: atque ita duplo major eorum jactura fuit. Hactenus quantùm ad prælium attinet potiores ſumus: de cetero quantùm præpolleamus, poteſtis ex captivis diſcere, de inopia caritatéque annonæ, de laborioſa comportatione

lanè contrario ſenſu, *Heſterno prælio, commilitones, nulla in re non ſuperiores hoſtibus fuimus.* Candidum in errorem impulit præpoſitio παρὰ. hanc nim putavit ſonare *præter*, quum alium uſum habeat (ſicut & in aliis quibuſlam hujus ſcriptoris locis) & hæc παρὰ τὸν ἐχθὲς ἀγῶνα, idem ſonent quòd ſta, ἐν τῷ ἐχθὲς ἀγῶνι. Sic autem debere illam particulam accipi, oſtendunt quæ ſubjunguntur. Adde quòd, ut alterum illum uſum (magis alioqui requentem) habere dici poſſet, non οὐδὲν ſed οὐδεὶς legi oportuiſſet. Præterea μὴ κρείσσους Gelen. vertit, *ſuperiores hoſtibus fuimus*, tanquam legiſſet γενόμεθα, non ἐγένεσθε: ſed per imprudentiam ſcripſiſſe arbitror *fuimus* pro *fuiſtis*: quum & ipſe ſtatim pòſt, *incepiſtis*, non *incepimus*, ſcripſerit.

Ὡς καὶ τῷδε τὴν ἐπίκτησιν τῆς βλάβης διπλασίονα εἶναι.] Pro his verbis habet Gelenii interpretatio, *atque ita duplo major eorum jactura fuit.* Candidi antem eſt hæc, *ita ut calamitatis hujus acceptio in duplo nobis conſtet.* Neuter autem animadvertit, τὴν ἐπίκτησιν non jungi cum βλάβης, ſed contrà illi opponi: hoc ſenſu, *ita ut hac etiam in re acquiſitio noſtra duplo major ſit quàm damnum quod paſſi ſumus.* Aliquid tale dictum à Bruto & paulo ante fuit, illis verbis, ὡς προὔχειν τάδε παρὰ πολὺ τῆς ἐπὶ τοῦ λαιοῦ βλάβης ἡμῶν.

Ἡμεῖς

tatione & penè defectu commeatuum: nam neque è Sicilia, Sardinia, Africa, Hiſpaniáque eis petere licet per Pompeium, Murcum, Ænobarbúmque claſſe CCLX navium mare illud intercludentes: & Macedoniam exhauſerunt jam: ſola nunc alit eos Theſſalia, quam uſque quò
658 ſuffecturam putatis? Ergo quum eos ad pugnam properare videritis, exagitatos à fame putate præſentem mortem appetere. Nobis ediverſo curandum eſt, ut eos fame oppugnemus, quo debiliores & afflictiores invadamus quum opus fuerit, nec alacriores ſimus quàm tempus poſtulat. Quòd ſi quis hoc conſilium cunctantium magis quàm properantium putat per imperitiam, conſideret mare quod à tergo nobis commoditates omnes alimentáque ſuppeditans, occaſionem præbet aſſequendæ victoriæ ſine periculo, modò patienter & æquo animo feratis inſultantes &

,, καὶ παρ' ὀλίγον ἤδη σαφοῦς ἐ-
,, λείψεως· οὔτε γὰρ ἐκ Σικελι-
,, ἢ Σαρδόνος ἢ Λιβύης ἢ Ἰβηρ-
,, ἐστιν αὐτοῖς λαβεῖν διὰ Πομπη-
,, καὶ Μοῦρκον καὶ Ἀηνόβαρβον, ν-
,, σὶν ἑξήκοντα καὶ διακοσίαις ἀπο-
,, κλείοντας αὐτοῖς τὸ πέλαγ-
,, Μακεδονίαν τε ἐξαναλώκασιν
,, δὴ, καὶ ἐκ μόνης ἄρτι Θεσσα-
,, λίας ἔχουσιν, ἣ ἐς πόσον αὐτ-
,, ἔτι ἀρκέσει; ὅταν οὖν αὐτοὺς
,, πειγομένους ἐς μάχην μάλι-
,, ἴδητε, τότε ἡγεῖσθε διωκομεν-
,, ὑπὸ λιμοῦ, τὸν ἐν χερσὶ θάνα-
,, αἱρεῖσθαι· ἡμεῖς δ' ἀντιμηχαν-
,, σώμεθα αὐτοῖς τὸν λιμὸν ἡμ-
,, προπολεμεῖν, ἵν' ἀσθενεστέροις
,, τετριμμένοις ἐντύχοιμεν ὅτε χρ-
,, μηδ' ἐκφερώμεθα ταῖς προθ-
,, μίαις παρὰ καιρὸν, μηδὲ βρα-
,, δυτῆτά τις ἡγείσθω τὴν ἐμπ-
,, ειρίαν, ἢ ταχυτῆτα, * ἐς τὴ-
,, ὀπίσω θάλασσαν ἀφορῶν, ἣ τ-
,, σαύτας ἡμῖν ὑπηρεσίας καὶ τρ-
,, φὰς ἐπιπέμπουσα, δίδωσιν ἀ-
,, κινδύνου νίκης ἐπιτυχεῖν, ἢν ὑ-
,, πομένητε καὶ μὴ ἀδοξῆτε, εἰ προ-
,, παίζοντ-

Ἡμεῖς δ' ἀντιμηχανησώμεθα αὐτοῖς τὸν λιμὸν ἡμῶν προπολεμεῖν.] Loc hujus ſenſum melius expreſſit Candidus quàm Gelenius: & ita quidem u non ſolùm bona Candidi interpretatio (quod rara avis eſt) ſed optima ho dici in loco poſſit: dummodo auxilium ei ferat emendatio particulæ *non* quæ mutanda eſt in *nos*. Poſtea enim pro his, ἡμεῖς δ' ἀντιμηχανησώμεθα αὐτοῖς, (nam interpungendum eſt poſt hunc dativum) τὸν λιμὸν ἡμῶν προπολεμεῖν, habebimus iſta Candidi, *Nos contrà ut fames pro nobis in eos militet, omnino ſtudeamus.* Optimam interpretationem hanc eſſe dixi, ad illa præſertim verba reſpiciens, τὸν λιμὸν ἡμῶν προπολεμεῖν nam ad verbum ἀντιμηχανησώμεθα quod attinet, poſſit quis illud verbis magis ſignificantibus & eandem metaphoram habentibus exprimere.

Μηδὲ βραδυτῆτά τις ἡγείσθω τὴν ἐμπειρίαν, ἢ ταχυτῆτα] Non hæc, quæ habemus, ſed iſta ſcripſiſſe Appianum arbitror, μηδὲ βραδυτῆτα τις ἡγείσθω τὴν ἀπειρίαν, ἢ ταχυτῆτα τὴν ἐμπειρίαν. (ſed pro ἢ ταχυτῆτα magis placeret καὶ ταχυτῆτα) His autem aptè, meo quidem judicio, ſubjungentur illa, ἐς τὴν ὀπίσω θάλασσαν ἀφορῶν, &c.

Ἢν ὑπομένητε καὶ μὴ ἀδοξῆτε, εἰ προπαίζονται ἡμῖν καὶ προκαλοῦνται ἐκ ἀμεί-

παίζονται ἡμῖν καὶ προκαλοῦνται οὐκ ἀμείνονες ὄντες, ὡς διέδειξε τὸ ἐχθὲς ἔργον, ἀλλὰ ἑτέρου δέους ἰώμενοι· τὴν δὲ προθυμίαν, ἧς νῦν ὑμᾶς ἀξιῶ κρατεῖν, ἀθρόαν ἀπόδοτε ὅταν αἰτῶμεν· ἐγὼ δ᾽ ὑμῖν τὰ νικητήρια, ἐντελῆ μὲν, ὅταν οἱ θεοὶ κρίνωσιν, ἐπὶ ἐντελέσι τοῖς ἔργοις διαλύσομαι, νῦν δὲ τῆς ἐχθὲς ἀρετῆς, ἀνὰ χιλίας ἑκάστῳ στρατιώτῃ δραχμὰς ἐπιδίδωμι, καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ὑμῶν ἀνάλογον. Ὁ μὲν οὕτως εἶπε, καὶ αὐτίκα διεμέριζε τὴν δωρεὰν κατὰ τέλη· δοκεῖ δέ τισι, καὶ Λακεδαίμονα καὶ Θεσσαλονίκην ἐς διαρπαγὴν αὐτοῖς δώσειν ὑποσχέσθαι.

Ὁ δὲ Καῖσαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος εἰδότες οὐ μαχούμενον ἑκόντα τὸν Βροῦτον, τοὺς ἰδίους συνήγαγον, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἔλεξε, Τὸ ἐχθὲς ἔργον, ὦ ἄνδρες, τοῖς μὲν λόγοις οἶδα ὅτι καὶ οἱ πολέμιοι μερίζονται ὡς διώξαντες τινὰς ἡμῶν, καὶ τὸ στρατόπεδον διαρπάσαντες, ἔργῳ δὲ ἐπιδείξουσιν ἅπαν ὑμέτερον. ὑπισχνοῦμαι γὰρ ὑμῖν οὔτε αὔριον, οὔτε ταῖς ἐπιούσαις ἑκόντας αὐτοὺς ἐς μάχην ἥξειν· σαφεστάτη πίστις ἐστὶ τῆς ἐχθὲς ἥσσης καὶ φόβου, ὅταν ὥσπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀφιστῶνται τοῦ ἀγῶνος οἱ ἐλάττο-

provocantes, non quòd virtute præpolleant, ut declaravit heſternum certamen, ſed ut diverſo timori afferant remedium. Ceterùm iſtam alacritatem, quam nunc vos volo continere, abundè præſtate quando poſtulabimus. Ego vobis victoriæ præmium ex aſſe, ubi diis viſum fuerit, poſt omnino profligatos hoſtes perſolvam: nunc ad fortem operam heri navatam, denuo millenos H. S. accipietis à me ſinguli: ordines ducentibus pro portione numerabitur. Hæc locutus continuò donativum legionatim diſtribuit. & ut quibuſdam libuit monumentis prodere, Lacedæmonem & Theſſalonicam diripiendas eis ſe conceſſurum eſt pollicitus.

Lacedæmonem & Theſſalonicam Brutus diripiendas ſuo exercitui ſe daturum pollicetur.

At Cæſar & Antonius intelligentes Brutum non pugnaturum niſi coactum, concionem advocarunt. Tum Antonius ita locutus eſt, HESTERNAM victoriam, milites, quamvis hoſtis (ut mihi compertum eſt) ex parte ſibi verbis vindicat, quaſi fuſa noſtrarum copiarum parte, caſtriſque direptis: re tamen fatebitur veſtram eſſe integram. Polliceor enim vobis, nec cras, nec ſequentibus diebus ſponte prodituros in aciem: id quod certiſſimum argumentum eſt, heri victos adhuc pavere: & ſicut athletæ faciunt, confiteri ſe inferiores vel

Antonii oratio ad exercitum.

οὐκ ἀμείνονες ὄντες.] Scribe προσπαίζοντες. id eſt, *nobis illudentes etiam provocant.* Videtur autem μὴ ἀδοξῆτε dici pro μὴ ἀδοξεῖν δοκῆτε, vel ἡγῆσθε. Niſi alium quempiam novum uſum habere hoc verbum putandum eſt.

Σαφεστάτη πίστις ἐστὶ τῆς ἐχθὲς ἥσσης καὶ φόβου.] Scribendum puto, ὃ σαφεστάτη πίστις. vel, ὅπερ σαφ. aut etiam, τοῦτο δὲ σαφ.

Ἀλλὰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

vel ob hoc ipſum, quòd jam abſtinent à certamine. Non enim ideo tam magnum collegerunt exercitum ut interſepto aditu degant in Thracia: ſed quem murum vobis venientibus objecerunt præ timore, intra eum ſe clade heſterna perculſi continent:
659 quæ imperatorum alterum ætate majorem & uſu peritiorem deſperatione coegit necem ſibi conſcire: quod & ipſum maximum eſt cladis indicium. Ergo ſi nobis provocantibus in æquum locum non deſcenderint, maluerintque in rupibus fiduciam collocare, quàm in manibus: tum verò ut Romanos decet, colligite robur, quemadmodum heri feciſtis, turpe putantes cedere territis, abſtinere à ſegnibus, & minoris arma veſtra quàm illorum munimenta æſtimare. Nam ne noſtrum quidem propoſitum eſt in campis perpetuò vincere, & morantes cuncta deficient: imò qui ſapiunt, bellum abſolvunt celeriter, pace fruuntur quàm poſſunt diutiſſimè. Igitur opportunitates rerum gerendarum nos providebimus, quos heri non pœnitendos ardoris & conatus duces habuiſtis: vos con-

„ ἐλάττονες· οὐ γὰρ ἐς τοῦτό γε ϛ
„ τὸν ἤγειρον τοσόνδε, ἵνα τῶν Θρ
„ κῶν ἐρημίαν οἰκῶσι διατειχίσα
„ τες, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν διετείχισ
„ μὲν ἔτι προσιόντων ὑμῶν δ
„ δέος, ἐλθόντων δὲ ἐνοικοῦσι δ
„ τὴν ἐχθὲς ἧσσαν· ἐφ' ᾗ καὶ τ
„ στρατηγῶν ὁ πρεσβύτερός τε
„ ἐμπειρότερος πάντα ἀπογνο
„ ἑαυτὸν διεχρήσατο· ὃ καὶ αἰ
„ μεγίστη συμφορῶν ἐστὶν ἀπόδειξ
„ ὅταν οὖν ἡμῶν αὐτοὺς προκαλ
„ μένων μὴ δέχωνται, μηδὲ κα
„ βαίνωσιν ἀπὸ τῶν ὀρῶν, ἀλλ' ι
„ τι τῶν χειρῶν πιστεύωσι τοῖς κ
„ μένοις· τότε μοι θαρροῦντες
„ μεῖς, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, συ
„ αναγκάσατε αὐτοὺς αὖθις, ὥ
„ περ ἐχθὲς συνηναγκάσατε, ι
„ χρὸν ἡγούμενοι δεδιότων ἐλα
„ σοῦσθαι, καὶ ὀκνούντων ἀπέχεσθ
„ καὶ τειχῶν ἄνδρες ὄντες ἀσθενέσ
„ ροι γίνεσθαι. οὐ γὰρ ἤλθομέν γε
„ ἡμεῖς ἐν πεδίῳ βιάσοντες, οὐ
„ ἔτι βραδυνοῦσιν οὐδὲν αὐταρκε
„ ἀλλὰ δεῖ τοῖς εὖ φρονοῦσι τ
„ μὲν πολέμους ὀξεῖς, τὴν δὲ
„ ρήνην ἐπὶ μήκιστον εἶναι. τοὺς
„ οὖν καιροὺς καὶ τὰ ἐς τοῦτον ἔργ
„ ἐπιμηχανησόμεθα ἡμεῖς, οὐ μεμ
„ πτοὶ καὶ τῆς ἐχθὲς ὁρμῆς τε καὶ μ
„ χανῆς ὑμῖν γενόμενοι· τὴν δ' ο
„ ρετὴν ὑμεῖς ὅταν αἰτῆσθε, ἀπ
„ διδο

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴν διετείχισαν μὲν ἔτι προσιόντων ὑμῶν διὰ δέος.] Al referri non poteſt αὐτὴν quàm ad ἐρημίαν. quam tamen hîc de illis putan dici, abſurdum fuerit. Videndum igitur (donec alia cuipiam emendatio ptior in mentem veniat) annon ſcribi poſſit αὐτοὺς διετείχισαν. Sed de ve bo ἐνοικοῦσι, quod ſequitur, quid dicendum erit? quid cum eo ſubaudi poterit? meritò quis opponet Is à me hoc reſponſum feret, Quidni hæc ἐντὸς τοῦ διατειχίσματος, ex illo διετείχισαν ſumpta, ſubaudientur?

Τοὺς μὲν οὖν καιροὺς καὶ τὰ ἐς τοῦτον ἔργα, ἐπιμηχανησόμεθα ἡμεῖς Non dubito quin ſcribendum ſit τούτους, quod referatur ad καιρούς.

T

„ δίδοτε τοῖς στρατηγοῖς, μηδὲ ἄχθεσθε τῆς ἐχθὲς ἁρπαγῆς μηδ᾽ ἐπ᾽ ὀλίγον· οὐ γὰρ ἐν οἷς ἔχομεν ἐστὶ τὸ πλουτεῖν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ κρατεῖν ταῖς δυνάμεσιν, ὃ καὶ τὰ ἐχθὲς ἀφαιρεθέντα, ἔτι ὄντα παρὰ τοῖς πολεμίοις σῶα, καὶ τὰ πολέμια αὐτὰ ἐπ᾽ ἐκείνοις, κρατοῦσιν ἡμῖν ἀποδώσει. καὶ εἰ ἐπειγόμεθα αὐτὰ λαβεῖν, ἐπειγώμεθα ἐπὶ τὴν μάχην· ἱκανὰ δὲ καὶ ἐχθὲς ἀντειλήφαμεν αὐτῶν, καὶ τῶν ἡμετέρων ἴσως ἱκανώτερα· οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῆς Ἀσίας πάνθ᾽ ὅσα ἐβιάσαντο καὶ ἥρπασαν ἐπήγοντο· ὑμεῖς δ᾽ ὡς ἐκ πατρίδος ἰόντες, τὰ μὲν δαψιλέστερα οἴκοι ὑπελίπεσθε, τὰ δ᾽ ἀναγκαῖα μόνα ἐπήγεσθε· εἰ δέ τι καὶ δαψιλὲς ἦν, ἡμέτερον ἦν τῶν στρατηγῶν, οἳ πάντα ἐσμὲν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας νίκης ἐπιδιδόναι πρόθυμοι. καὶ τῆς τοιαύτης δ᾽ ὅμως ζημίας ὑμῖν ἕνεκα ἐπιδώσομεν νικητήρια, δραχμὰς ἑκάστῳ στρατιώτῃ πεντακισχιλίας, λοχαγῷ δὲ πεντάκι τοσαύτας, χιλιάρχῃ δὲ τὸ διπλάσιον τοῦ λοχαγοῦ.

Τοιαῦτα εἰπών, τῆς ἐπιούσης πάλιν ἐξέτασσε, καὶ οὐ κατιόντων οὐδὲ τῶν πολεμίων, ὁ μὲν Ἀντώνιος ἐβαρυθύμει, καὶ ἐξέτασσεν αἰεί· ὁ δὲ Βροῦτος τοῦ στρατοῦ τὸ μὲν εἶχε συντεταγμένον, μὴ ἀναγκασθείη μάχεσθαι, τῷ δὲ τὰς ὁδοὺς τῆς κομιδῆς τῶν ἀναγκαίων διελάμβανε· λόφος δὲ ἦν ἐγγυτάτω τοῦ Κασσίου στρατοπέδου, δυσχερὴς μὲν ὑπὸ ἐχθρῶν καταληφθῆναι, διὰ τὴν ἐγγύτητα ἐστοξεῦσθαι δυναμένων· ὁ δὲ Κάσσιος αὐτὸν ὅμως ἐφρούρει, μὴ καὶ παρὰ δόξαν ἐπι-

trà, quoties imperatores poſtulaverint, virtutem exerite, rapinam heſternam nihili faciendo. Non enim in his quæ habemus ſitæ ſunt noſtræ divitiæ, ſed in victoria: quæ res noſtras apud hoſtem adhuc incolumes, præda cumulatas reſtituet. eas ſi feſtinamus recipere, feſtinemus ad prælium, quamvis jam heri ſatis multa recepimus, fortaſſe plura quàm amiſimus: nam illi quicquid ex Aſia rapuerunt ſecum ferebant: vos è patria diſcedentes relictis pretioſioribus, neceſſaria tantùm aſſumpſiſtis. quòd ſi quid lautius fuit, noſtrum fuit imperatorum, qui parati ſumus omnia pro victoria veſtra impendere: nec obſtabit ea jactura quominus addatur vobis denuo victoriæ præmium, in milites ſingulos quinquies milleni ſeſtertii, centurioni quintuplum, tribuno duplum ejus quod accipit centurio.

In hanc ſententiam locutus, poſtridie rurſum eos produxit in aciem; qúmque hoſtis non deſcenderet, Antonius id moleſtè ferebat, nec deſtitit producere: Brutus verò copias ſuas partim inſtructas habebat, ne cogeretur invitus pugnare: partim per viam qua commeatus afferebantur, certis intervallis diſpoſuerat præſidio. Erat tumulus proximus caſtris Caſſii, quem occupare hoſti fuit difficile, quia ſagittis è caſtris infeſtari poterat: ei tamen Caſſius impoſuit præſidium, nequis audacior eum inva- 660

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

vaderet. Hunc à Bruto derelictum Cæſariani occuparunt noctu quatuor legionibus, cratibus protecti ac coriis ad arcenda miſſilia: quo occupato aliæ decem legiones tranſmoverunt caſtra verſus mare quinque ſtadia: inde porro quatuor ſtadiorum intervallo duæ metatæ ſunt, hoc modò extenſuræ ſe uſque mare, cogitantes aut per littus, aut per paludes, aut quomodocunque perrumpere, & intercludere commeatus hoſtium. Huic conſilio Brutus occurrit tum aliis artibus, tum caſtellis ex adverſo hoſtilium caſtrorum oppoſitis. At Cæſariani moras ferre non poterant, fame jam manifeſtè preſſi, quæ indies creſcens metum augebat: nam nec è Theſſalia ſatis eis ſubvehebatur, nec è mari quicquam ſperabant, claſſibus hoſtium toto mari vagantibus: quin & navalis in Ionio mari pugnæ eventus ad utrumque exercitum jam perlatus timorem auxerat, appetente hyeme quoque moleſta in planitie cœnoſa manentibus. Huic neceſſitati ut provideretur, una legio miſſa eſt in Achaiam, ut quicquid nanciſceretur collectum feſtinè ad exercitum mitteret. Inſtante verò tanto periculo anxii, quum nihil proficerent aliis artibus, & fruſtra æquo loco oſtentarent aciem, ſubierunt cum clamore munitionem hoſtium, Brutum provocantes ad pugnam cavillis & convitiis, parati non tam oppugnare quàm

Fames in caſtris Cæſaris & Antonii.

τολμήσειέ τις ἐκλειφθέντα δὲ ὑπὸ Βρούτου κατέλαβον οἱ περὶ τὸν Καίσαρα νυκτὸς, τέσσαρσι τέλεσιν, πυγόμενοι γέῤῥα πολλὰ καὶ διφθέρας ἐς προβολὴν τοῖς τοξευομένοισι· ὡς δὲ κατέσχον, ἄλλα τέλη δέκα μετεστρατοπέδευον ὑπὲρ πέντε σταδίους ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ὑπὲρ ἄλλους τέσσαρας, δύο, ὡς τῷδε τῷ τρόπῳ παρελευσόμενοι μέχρι θαλάσσης, καὶ ἢ παρ' αὐτὴν ἄρα τὴν θάλασσαν, ἢ διὰ τῶν ἑλῶν, ἢ ὃν τινα τρόπον ἄλλον ἐπινόσειν, βιασόμενοι, καὶ τὴν ἀγορὰν ἀποκλείσοντες τῶν πολεμίων· καὶ Βροῦτος αὐτοῖς ἀντεμηχανᾶτο, ἄλλα τε καὶ φρούρια ἀντικαθιστὰς τοῖς ἐκείνων στρατοπέδοις· τὸ δὲ ἔργον ἤπειγε τοὺς ἀμφὶ τὸν Καίσαρα, καὶ λιμὸς ἦν ἤδη σαφὴς, ἔς τε μέγεθος καὶ δέος ἑκάστης ἡμέρας ἐπιγίγνετο· οὔτε γὰρ ἐκ Θεσσαλίας αὐτοῖς ἔτι τὰ ἀρκοῦντα ἐκομίζετο, οὔτέ τις ἐλπὶς ἦν ἐκ θαλάσσης, ναυκρατούντων πανταχῆ τῶν πολεμίων, τοῦ τε ἔναγχος περὶ τὸν Ἰόνιον συμφορᾶς ἐξηγγελμένης ἐς ἑκατέρους ἤδη, μᾶλλον ἐδεδοίκεσαν αὐτά τε καὶ τὸν χειμῶνα προσιόντα ὡς ἐν πεδίῳ πηλώδει σταθμεύοντες ὧν ἐνθυμούμενοι, τέλος μὲν ὁπλιτῶν ἐς Ἀχαΐαν ἐξέπεμψαν, ἀγείρειν τὰ ἐντυγχάνοντα πάντα, καὶ πέμπειν σφίσι μετὰ σπουδῆς. οὐκ ἀνεχόμενοι δὲ κινδύνου τοσοῦδε προσιόντος, οὔτε τῶν ἄλλων ἐπιτεχνήσεων, οὔτε ἐν τῷ πεδίῳ λοιπὸν ἐκτάσσειν τὸ περιτείχισμα τῶν ἐχθρῶν ἀνέβαινον μετὰ βοῆς, καὶ τὸν Βροῦτον ἐκάλουν ἐς μάχην, ἐπισκώπτοντες ἅμα καὶ λοιδοροῦντες, καὶ ἐγνωκότες οὐ πολιορκίας τρόπῳ μᾶλλον

λον, ἢ μανιώδει φορᾷ μὴ βουλομένῳ συμπλέκεσθαι.

Τῷ δὲ αὐτῷ μὲν ἔγνωστο τὰ ἐπ' ἀρχῆς, καὶ μᾶλλον ἔτι πυνθανομένῳ περί τε τοῦ λιμοῦ καὶ περὶ τῆς κατὰ τὸν Ἰόνιον εὐπραξίας, καὶ τῶν πολεμίων ὁρῶντι τὴν ἐκ τῆς ἀπορίας ἀπόνοιαν, καὶ ᾑρεῖτο πολιορκίας καὶ ἄλλου παντὸς ἀνέχεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐς χεῖρας ἰέναι ἀνδράσιν ἐπειγομένοις ὑπὸ λιμοῦ, καὶ ἀπογιγνώσκουσιν ἐκ τῶν ἄλλων ἑαυτούς, καὶ ἐν μόναις ταῖς χερσὶ τὴν ἐλπίδα ἔχουσιν· ὁ δὲ στρατὸς οὐχ ὁμοίως εἶχεν ὑπὸ ἀφροσύνης, ἀλλ' ἐδυσφόρουν γυναικῶν τρόπον ἔνδον μετὰ ἀπραξίας καὶ φόβου κατακεκλεισμένοι· ἐδυσχέραινον δὲ καὶ οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν, ἐπαινοῦντες μὲν τὸ ἐνθύμημα τοῦ Βρούτου, νομίζοντες δὲ καὶ θᾶσσον ἐπικρατήσειν τῶν πολεμίων μετὰ προθύμου στρατοῦ· αἴτιον δὲ τούτων ἦν αὐτὸ τὸ Βροῦτον ἐπιεικῆ καὶ φιλόφρονα ἐς ἅπαντας εἶναι, καὶ ἀνόμοιον Κασσίῳ αὐστηρῷ καὶ ἀρχικῷ περὶ πάντα γεγενημένῳ· ὅθεν ἐκείνῳ μὲν ἐξ ἐπιτάγματος ὑπήκουον οὐ παραστρατηγοῦντες, οὐδὲ τὰς αἰτίας μανθάνοντες, οὐδὲ εὐθύνοντες ὅτε καὶ μάθοιεν· Βρούτῳ δὲ οὐδὲν ἀλλ' ἢ συστρατηγεῖν ἠξίουν διὰ πρᾳότητα. τέλος δὲ τοῦ στρατοῦ φανερώτερον ἤδη κατὰ ἴλας καὶ κατὰ συστάσεις διαπυνθανομένου, Τί κατέγνωκεν ἡμῶν ὁ στρατηγός; τί ἔναγχος ἡμάρτομεν οἱ νικήσαντες, οἱ διώξαντες, οἱ τοὺς καθ' ἡμᾶς πολεμίους κατακαίνοντες, οἱ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλόντες; Βροῦτος ἑκὼν ἠμέλει, καὶ ἐς ἐκκλησίαν οὐ συνῆγε, μὴ ἀπρεπέστερον ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀλογίστως ἐκβιασθείη, καὶ μάλιστα μισθο-

inſano impetu invitum ad prælium prolicere.

At ille perſtabat in priſtino propoſito, eo magis quòd audierat de fame & de ſuorum navali victoria, videbátque hoſtium deſperationem ex inopia natam: & malebat oppugnationem aut aliud quidvis ſuſtinere, quàm confligere cum famelicis ac deſperatis, & totam fiduciam in armis habentibus. Exercitus verò aliter ſentiebat per imprudentiam, moleſtè ferens mulierum more in caſtris ſe otioſos præ metu concludi: indignabantur & ductores ordinum, non quod improbarent Bruti conſilium, ſed quòd alacritate militum freti putarent citius adfore victoriam. In cauſa erat ipſe Brutus, mitis ac comis erga omnes, diſſimilis Caſſio ſevero & imperioſo per omnia: quapropter illius imperata minores duces exequebantur, nec rationem requirentes eorum, nec ſi ſcirent retractantes. Brutus vir manſueti ingenii nil aliud poſtulabat quàm ut ex æquo imperaret cum aliis. Tandem quum crebrò jactari voces in militum circulis audiret. Quo noſtro merito imperator damnat nos? quid peccavimus qui hoſtes fudimus & fugavimus? qui oppoſitum nobis cornu concidimus? qui caſtra expugnavimus? diſſimulavit, nec concionem advocavit, ne præter decorum à multitudine rationis experte cogeretur, præſertim mercenaria, quæ ſem-

661

Caſſii & Bruti ingenia.

per, ſicut inconſtantes ſervi, alios dominos reſpicit, levi momento in contrarium mutabilis. Ubi verò animadvertit & tribunos centurionéſque monere utendum præſenti alacritate militum, fortaſſis enim effecturos aliquid egregium, quòd ſi quid adverſum acciderit, redeundum intra munitiones, & à vallo hoſtem arcendum: his magis etiam iratus, & dolens eos in communi periculo tam facilè aſſentire militibus, dubiam fortunam anteponentibus tutæ victoriæ, ceſſit illis in ſuam & ipſorum perniciem, his tantùm verbis queſtus,

Bruti dictum. Videor ut Pompeius Magnus bellum geſturus, non tam imperator, quàm imperata faciens. Et, quantum ego intelligo, ideo non plura dixit, quia diſſimulabat id quod metuebat maximè, ne exercitus olim aſſuetus militiæ Cæſaris, indignatione motus ad hoſtem tranſiret: quod jam

662 inde ab initio & ipſe & Caſſius ſuſpicantes, nullam eis occaſionem indignandi præbebant.

Ita Brutus invitus eos produxit, & ante munitiones ſtruxit aciem, ſubinde admonens ne longius à tumulo procederent: ut & receptus, ſi res id poſceret, eſſet facilis, & hoſtem poſſent è ſuperiore loco telis petere. Erat autem utriſque mutua cohortatio, & cupiditas pugnandi audaciáque ſumma, quòd alteros fames urgeret, alteros juſtus pudor, qui imperatorem ſuum coegerant cunctantem ad prælium:

φόρων, οἷς ἐστιν ἀεί, καθὰ καὶ τοῖς εὐχερέσιν οἰκέταις, ἐς ἑτέρους δεσπότας ἐλπὶς ἐς σωτηρίαν, ἢ ἐς τὸ ἀντίπαλον μεταβολή. ἐνοχλούντων δὲ αὐτῷ καὶ τῶν ἡγεμόνων, καὶ κελευόντων νῦν μὲν ἀποχρήσασθαι τοῦ στρατοῦ τῇ προθυμίᾳ τάχα τι λαμπρὸν ἐργασομένου· ἢν δ' ἀντιπίπτῃ τι παρὰ τὴν μάχην, ἐπανιέναι πάλιν ἐς τὰ τείχη, καὶ προβάλλεσθαι τὰ αὐτὰ χαρακώματα· χαλεπήνας ὁ Βροῦτος τοῖσδε μάλιστα ἡγεμόσιν οὖσι, καὶ περιαλγήσας ὅτι τὸν αὐτὸν οἱ κίνδυνον ἐπικείμενοι συμφέρονται τῷ στρατῷ κουφόνως, ἀμφίβολον καὶ ὀξεῖαν τύχην προτιθέντι νίκης ἀκινδύνου, εἶξεν ἐπ' οἰκείῳ καὶ σφῶν ἐκείνων ὀλέθρῳ, τοσόνδε ἐπιμεμψάμενος αὐτοῖς, „Ἐοίκαμεν ὡς „Πομπήϊος Μάγνος πολεμήσειν, „οὐ στρατηγοῦντες ἔτι μᾶλλον, ἢ „στρατηγούμενοι· καί μοι δοκεῖ τόδε μόνον ἐξειπεῖν, ἐπικρύπτων ὃ ἐδεδοίκει μάλιστα, μὴ ὁ στρατὸς οἷα τοῦ πάλαι Καίσαρος γεγονὼς, ἀγανακτήσειέ τε καὶ μεταβάλλοιτο, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς αὐτός τε καὶ ὁ Κάσσιος ὑφορώμενοι, ἐς οὐδὲν ἔργον αὐτοῖς πρόφασιν ἀγανακτήσεως ἐπὶ σφίσιν ἐνεδίδουν.

Ὧδε μὲν δὴ καὶ ὁ Βροῦτος ἐξῆγεν ἄκων, καὶ ἐς τάξεις διεκόσμει πρὸ τοῦ τείχους, καὶ ἐδίδασκε μὴ πολὺ προύχειν τοῦ λόφου, ἵνα αὐτοῖς ἥ τε ἀναχώρησις, εἰ δεήσειεν, εὐχερὴς εἴη, καὶ τὰ ἐς τοὺς πολεμίους ἀφιέμενα ἐπιδέξια. ἦν δὲ ἑκατέρωθεν παρακέλευσίς τε πάντων ἐς ἀλλήλους, καὶ φρόνημα ἐπὶ τῷ ἔργῳ μέγα, καὶ θρασύτης ὑπὲρ λόγον ἀναγκαῖον, τοῖς μὲν ὑπὸ δέους λιμοῦ, τοῖς δὲ ὑπὸ αἰδοῦς δικαίας, βιασαμένοις τὸν στρατηγὸν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τηρὸν ἀναβαλλόμενον ἔτι, μὴ χεί-
ροσιν ὧν ὑπέσχοντο ὀφθῆναι, μη-
δὲ ἀσθενεστέροις ὧν ἐθρασύνοντο,
μηδὲ προπετείας ὑποδύεσθαι μᾶλ-
λον, ἢ ἀξιεπαίνου εὐβουλίας, ἃ
καὶ ὁ Βροῦτος αὐτοῖς ἐπὶ ἵππου πα-
ραθέων, σοβαρῷ τῷ προσώπῳ προσ-
ενέφαινε, καὶ δι' ὀλίγων ὑπεμίμνη-
„ σκεν ὅσον ὁ καιρὸς ἐδίδου, Ὑμεῖς
„ ἐθελήσατε μάχεσθαι, ὑμεῖς με ἑ-
„ τέρως ἔχοντα νικᾶν ἐβιάσασθε,
„ μηδὲ ψεύσησθε τῆς ἐλπίδος μήτε
„ ἐμὲ μήτε αὐτούς· ἔχετε καὶ λόφον
„ σύμμαχον, καὶ τὰ κατὰ νώτου πάν-
„ τα ἴδια· οἱ πολέμιοι δ' εἰσὶν ἐν
„ ἀμφιβόλῳ· μεταξὺ γάρ εἰσιν ὑμῶν
„ τε καὶ λιμοῦ. ὁ μὲν τοιαῦτα λέγων,
διετρόχαζε, καὶ αὐτὸν αἱ τάξεις ἐπήλ-
πιζον, καὶ μετὰ βοῆς παρέπεμπον εὐ-
φήμου. ὁ δὲ Καῖσαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος
τοὺς ἰδίους περιθέοντες, τήν τε δε-
ξιὰν ὤρεγον ἐφ' οἷς παραγένοιντο, καὶ
σοβαρώτερον ἔτι οἵδε ἐπέσπερχον αὐ-
τούς, καὶ τὸν λιμὸν οὐκ ἐπέκρυπτον
ὡς εὔκαιρον εὐτολμίαν προσφέρειν,
„ Εὕρομεν ὦ ἄνδρες τοὺς πολεμίους,
„ ἔχομεν οὓς ἐζητοῦμεν ἔξω τειχῶν λα-
„ βεῖν· μὴ δή τις ὑμῶν τὴν ἰδίαν
„ πρόκλησιν καταισχύνῃ, μηδὲ τῆς
„ ἀπειλῆς ἐλάττων γένηται, μηδὲ λι-
„ μόν, ὄλεθρον ἀμήχανόν τε καὶ ἐπώ-
„ δυνον, ἕληται μᾶλλον, ἢ πολεμίων
„ τείχη καὶ σώματα, ἃ καὶ τόλμαις ἐν-
„ δίδωσι καὶ σιδήρῳ καὶ ἀπονοίᾳ. ἔχει
„ δὲ ἡμῖν ἐπείξεως ὧδε τὰ παρόντα,
„ ὡς μηδὲν ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν
„ ἀνατίθεσθαι, ἀλλὰ σήμερον ἐπὶ ἀ-
„ πάντων διακριθῆναι μέχρι νίκης
„ ἐντελοῦς, ἢ εὐγενοῦς θανάτου· νικῶσι
„ δ' ἔστι λαβεῖν διὰ μιᾶς ἡμέρας
„ καὶ δι' ἑνὸς ἔργου τροφὰς καὶ χρή-
„ ματα καὶ ναῦς καὶ στρατόπεδα, καὶ τὰ

tunc verò curabant ut re appareret fortitudo & audacia quam verbis præ ſe tulerant, ne temeritatem magis ſecuti viderentur, quàm laudabile conſilium. Quod & Brutus obequitans ordines, ſevero vultu eis ingerebat, paucis pro tempore admonens, Vos pugnare voluiſtis, vos me aliter affectum vincere cogitis: cavete ne vel meam vel veſtram ſpem fruſtremini: tumulus quoque vos protegit, habetis à tergo veſtra omnia: hoſtes in ancipiti ſunt periculo, inter vos & famem poſiti. Talia vociferans diſcurrebat, ordinibus acclamantibus & fauſta ominantibus. Cæſar quoque & Antonius, ſuos quiſque obequitans, & dextram intendens, concitabat pro imperio, non diſſimulando famem, ut opportunam ad accendendam audaciam, Invenimus hoſtem, milites, adepti ſumus extra munitiones quos quæſivimus: cavete ne quis veſtrûm ſuam provocationem dehoneſtet, ne minis facta parum reſpondeant: cavete ne malitis cum fame, malo triſti & inexpugnabili, confligari, quàm cum armis hoſtium & corporibus, veſtro ferro & audaciæ atq; adeo deſperationi ceſſuris. Nam in eo ſtatu res noſtræ ſunt, ut procraſtinari non liceat: hodie de rerum ſumma decernendum eſt, & aut vincendum omnino, aut generosè cadendum. Victores uno die, uno labore parabitis alimenta, & pecuniam, claſſes & exercitus, & inſuper ex noſtra liberalitate vi-

Bruti ſuos hortantis verba.

Antonii & Cæſaris verba ad ſuos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

663 ctoriæ præmia. Vincemus autem ſi primo congreſſu memores neceſſitatis fuerimus, deinde turbatis ordinibus confeſtim reditum ad portam eis intercluſerimus, & aut in prærupta eos aut in plana propulerimus, ne bellum rurſus renaſcatur, néve inimici ad otium refugiant: qui imbecillitatis ſuæ conſcientia ſoli hoſtium non in pugnando ſpem collocant, ſed in abſtinendo à prælio. His tum adhortationibus utebantur Cæſar & Antonius quacunque ſe verterent, quibus effecerunt ut puderet non reſpondere imperatorum expectationi, cupidos etiam evadendi famem ex nec opinato auctam propter cladem acceptam navali prælio, malebántque in acie cum bona ſpe cadere ſi ita res ferat, quàm abſumi malo inexpugnabili. Has cogitationes militibus inter ſe conferentibus, ambo exercitus repleti ſunt, nihil non auſuris animis, immemores quòd conjuncti eſſent jure civium, & quaſi natura hoſtes invicem infenſi minaciter: adeò præſens ira plus quàm ratio naturáque valuit. Utrique autem pariter divinabant, ejus diei prælio de ſumma rerum Romanarum decerni: & decretum eſt.

Jámque dies, dum ſe parant, ad nonam horam proceſſerat, quum aquilæ duæ pugnare cœperunt inter utramq; aciem, intentam ſummo ſilentio. Quúmque fugata eſſet quæ à Bruto ſte-

,, καὶ τὰ νικητήρια παρ' ἡμῶν· ἔσται ,, δὲ ταῦτα, ἢν πρῶτον μὲν ἐμβαλόν- ,, τες αὐτοῖς μνημονεύωμεν τῆς ἐ- ,, πειγόντων, εἶτα παραρρήξαντες, ,, εὐθὺς ἀποκλείωμεν ἀπὸ τῶν πυ- ,, λῶν, ἐς δὲ τοὺς κρημνοὺς ἢ τὰ ,, πεδία περιωθῶμεν, ἵνα μὴ ὁ πό- ,, λεμος αὖθις ἀναφύοιτο, μηδ' ,, ἐς τὴν ἀργίαν πάλιν οἱ ἐχθροὶ ,, διαδιδράσκοιεν, οἳ δι' ἀσθένεια ,, μόνοι δὴ πολεμίων οὐκ ἐν τῷ μά- ,, χεσθαι τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν, ἀλλ' ,, ἐν τῷ μὴ μάχεσθαι. οὕτως μὲν Καῖσάρ τε καὶ ὁ Ἀντώνιος παρώτρυνον, ἐφ' οὓς παραγένοιντο, καὶ πᾶσιν ἦν αἰδὼς ἀξίοις τε φανῆναι τῶν στρατηγῶν, καὶ τὴν ἀπορίαν ἐκφυγεῖν ὑπεραυξηθεῖσαν ἐκ παραλόγου διὰ τὰ ἐν τῷ Ἰονίῳ γενόμενα· ἡρεῖτό τε ἐν ἔργῳ καὶ ἐν ἐλπίσιν, εἰ δέοι, τι παθεῖν μᾶλλον ἢ ὑπὸ ἀμηχάνου κακοῦ δαπανώμενοι. ὧδε δὲ ἐχόντων αὐτῶν, καὶ πρὸς τῶν ἐγγὺς αὐτὰ ἐκφέροντος ἑκάστου, ὁ θυμὸς ἀμφοτέρων ηὔξετο μάλιστα, καὶ ἐνεπίμπλαντο τόλμης ἀκαταπλήκτου· οὐδέν τε ἐν τῷ παρόντι ἀλλήλων, ὅτι ἦσαν πολῖται, οὐδὲ ἐπεμέμνηντο, ἀλλ' ὡς ἐκ φύσεως καὶ γένους ἐχθροῖς ἐπηπείλουν· οὕτως ἡ παραυτίκα ὀργὴ τὸν λογισμὸν αὐτοῖς καὶ τὴν φύσιν ἔσβεσεν. ἐπεμαντεύοντο δὲ ὁμαλῶς ἑκάτεροι τήνδε τὴν ἡμέραν ἐν τῷδε τῷ ἔργῳ πάντα τὰ Ῥωμαίων πράγματα κρινεῖν· καὶ ἐκρίθη.

Ἤδη δὲ τῆς ἡμέρας ἀμφὶ τὴν δι- τὴν παρασκευὴν ἐς ἐνάτην ὥραν δεδαπανημένης, αἰετοὶ δύο ἐς τὸ μεταίχμιον συμπεσόντες ἀλλήλοις ἐπολέμουν, καὶ ἦν σιγὴ βαθυτάτη· φυγόντος δὲ τοῦ κατὰ Βρούτου, βοὴ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τε βοὴ τῶν πολεμίων ὀξεῖα ἠγέρθη, καὶ τὰ σημεῖα ἑκατέρωθεν ἐπῆρτο, καὶ ἔφοδος ἦν σοβαρά τε καὶ ἀπηνής· τοξευμάτων μὲν δὴ καὶ λίθων ἢ ἀκοντισμάτων ὀλίγον αὐτοῖς ἐδέησε τι πολέμου νόμῳ, ἐπεὶ οὐδὲ τῇ ἄλλῃ τέχνῃ καὶ τάξει τῶν ἔργων ἐχρῶντο, ἀλλὰ γυμνοῖς ξίφεσι συμπλεκόμενοι, ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο, καὶ ἀλλήλους ἐξώθουν ἀπὸ τῆς τάξεως, οἱ μὲν περὶ σωτηρίας μᾶλλον ἢ νίκης, οἱ δὲ περὶ νίκης καὶ παρηγορίας στρατηγοῦ βεβιασμένου· φόνος δὲ ἦν καὶ στόνος πολύς, καὶ τὰ μὲν σώματα αὐτοῖς ὑπεξεφέρετο, ἕτεροι δὲ ἀντικαθίσταντο ἐκ τῶν ἐπιτεταγμένων· οἱ στρατηγοὶ δὲ σφᾶς περιθέοντες καὶ ὁρώμενοι πανταχοῦ, τάς τε ὁρμὰς ἀνέφερον, καὶ παρεκάλουν πονοῦντας ἔτι προσαντονῆσαι, καὶ τοὺς κεκμηκότας ἐνήλλασσον, ὥστε ὁ θυμὸς αἰεὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ μετώπου καινὸς ἦν· τέλος δὲ οἱ τοῦ Καίσαρος, εἴτε διὰ δέος τοῦ λιμοῦ, εἴτε δι' αὐτοῦ Καίσαρος εὐτυχίαν (οὐ γὰρ ἐπίμεμπτοί γε ἦσαν οὐδὲ οἱ Βρούτιοι) τὴν φάλαγγα τῶν ἐχθρῶν ἐκίνουν, ὥσπερ τι μηχάνημα τῶν βαρυτάτων ἀνατρέποντες, οἱ δ' ἀνεωθοῦντο μὲν ἐπὶ πόδας ἐς τὸ ὀπίσω βάδην ἔτι καὶ μετὰ φρονήματος· ὡς δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ σύνταξις ἤδη παρελέλυτο, ὀξύτερον ὑπεχώρουν, καὶ τῶν ἐπιτεταγμένων σφίσι δευτέρων καὶ τρίτων συνυποχωρούντων, μισγόμενοι πάντες ἀλλήλοις ἀκόσμως, ἐθλίβοντο ὑπὸ σφῶν καὶ τῶν πολεμίων, ἀπαύστως αὐτοῖς ἐπικειμένων, ἕως ἔφευγον ἤδη σαφῶς· καὶ

terat, conclamarunt hoſtes & ſigna collata ſunt, ſuítque congreſſus ſuperbus & immitis: omiſſis enim miſſilibus ut ſupervacuis, ceteríſque quæ in prœliis adhiberi mos eſt, cominus pugnabant gladiis, ferientes & ictus excipientes, impulſúque mutuo turbantes ordines, alteri pro ſalute magis quàm pro victoria certando, alteri pro ipſa victoria, memores importunitate ſua coactum imperatorem ad id prælium. Erátque multa ubique cædes, multus gemitus, dum cadavera ſubtrahunt, & integros ſubſtituunt in locum cadentium, ſuccedentes è proximis manipulis. Nec deerant imperatores officio ſuo, circumcurſantes & nuſquam non conſpicui, hortantibus accendendo impetum, laborantibúſque acclamando, ut durent etiamnum pauliſper, & recentem manum in feſſorum locum ſufficiendo: itaque à fronte ſemper redintegrabantur animi. Tandem Cæſariani, ſive propter metum famis, ſive propter fortunam ipſius Cæſaris (nam nec Bruti milites incuſari poterant) aciem adverſam loco moverunt, ac ſi impreſſione facta protruderent machinam quampiam graviſſimam: hoſtes verò pedem referebant etiam tum intrepidè. Ut verò prima frons diſſoluta eſt, concitatius ſe recipiebant, & cedentibus ſimul ſecundis ac tertiis manipularibus, omnes promiſcuè confuſi premebantur & à ſuis & ab hoſtibus inceſſanter urgentibus, donec effusè jam fugerent. Tum verò

Congreſſus utriuſque exercitus.

664

Bruti clades.

 Cæſa-

Cæſariani, mandatorum memores, portam occuparunt magno ſuo periculo: telis enim & ſupernè & à fronte petebantur, donec excluſerunt fugientem multitudinem. Fuga inde ad mare verſa eſt, & ad montes per vallem Zygactæ fluvii fuſis & fugatis hoſtibus. Quod reliquum erat operæ imperatores inter ſe partiti ſunt: relictóque Cæſare ut erumpentes è caſtris exciperet, & ipſa caſtra cuſtodiret, Antonius exequebatur imperatoris omnia munia, fugientes pariter ac reſiſtentes invadens, & caſtra eorum alia: profligabátque omnia violento impetu. Et veritus ne duces elapſi alium exercitum colligerent, equites miſit circa viarum exitus, qui fugientes caperent: qui diviſis regionatim operis montem aſcendebant cum Thrace Raſco, ſimul miſſo propter viarum notitiam: & omni ex parte circumdatis munitionibus prærupt íſque caſtrorum, effugientes ut feras venabantur, obſervantes ne quis è caſtris evaderet: pars Brutum ipſum perſequebantur. Hos continuato curſu venientes conſpicatus Lucilius Lucinus ſubſtitit, & Brutum ſe fingens, rogabat ut ad Antonium duceretur, non ad Cæſarem:

Lucilius Lucinus Brutum ſe fingit.

665 qua de cauſa potiſſimùm Brutus credebatur, quòd vitaret inimicum implacabilem. Hunc ubi adduci cognovit Antonius, feſtinus occurrit, fortunam & dignitatem viri virtutémque ſimul reputans & cogitans quomodo

οἱ τοῦ Καίσαρος τότε μάλιστα τ
παρηγγελμένους σφίσιν ἐγκρατῶς
χόμενοι, τὰς πύλας προελάμβα
νον σφόδρα ἐπικινδύνως· ἄνωθέν
γὰρ ἐβάλλοντο καὶ ἐκ τοῦ μετώπο
μέχρι πολλοὺς ἐσδραμεῖν ἐκώλυσα
οἱ διέφυγον ἐπί τε τὴν θάλασσα
καὶ ἐς τὰ ὄρη διὰ τοῦ ποταμοῦ
Ζυγάκτου. γινομένης δὲ τῆς τροπῆ
τὸ λοιπὸν ἔργον οἱ στρατηγοὶ δι
ροῦντο· Καῖσαρ μὲν αἱρεῖν τοὺς ἐ
πίπτοντας ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ α
τὸ φυλάσσειν τὸ στρατόπεδον· ὁ
Ἀντώνιος πάντα ἦν, καὶ πᾶσ
ἐνέπιπτε τοῖς τε φεύγουσι καὶ τ
ἔτι συνεστῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις στρατ
πέδοις αὐτῶν, ὁρμῇ τε ὑπερηφά
νῳ πάντα ἐβιάζετο ὁμοῦ, καὶ π
ρὶ τοῖς ἡγεμόσι δείσας, μὴ αὐτ
διαφυγόντες αὖθις ἕτερον στρατ
ἀγείρειαν, τοὺς ἱππέας ἐξέπεμπ
ἐπὶ τὰς ὁδούς τε καὶ ἐκβολὰς τῆς μά
χης, αἱρεῖν τοὺς ἀποδιδράσκοντα
οἱ διελόμενοι τὸ ὄρος, ἀνά τε τ
ὄρος ἐφέροντο σὺν τῷ Θρᾳκίῳ Ῥα
σκῷ δι᾽ ἐμπειρίας ὁδῶν συναπε
σταλμένῳ, καὶ τὰ χαρακώματα
κρημνοὺς περιστάντες, τοὺς ἐκφε
γόντας ἐκυνηγέτουν, καὶ τοὺς ἐντ
ἐφρούρουν· οἱ δὲ Βροῦτον αὐτὸν
δίωκον· καὶ αὐτοὺς ἀσχέτως ἔχοντα
τοῦ δρόμου Λουκίλιος Λουκῖνος
δὼν, ὑπέστη, καὶ ὡς Βροῦτος ἀ
ἠξίου πρὸς Ἀντώνιον ἀντὶ τοῦ Και
σαρος ἀναχθῆναι, ᾧ δὴ καὶ μά
λιστα εἶναι Βροῦτος ἐνομίσθη, τὸ
ἀδιάλλακτον ἐχθρὸν ἐκκλίνων. ἀγο
μένου δὲ αὐτοῦ πυνθανόμενος ὁ Ἀν
τώνιος, ἀπήντα σὺν ἐπιστάσει, τὴ
τύχην ὁμοῦ καὶ τὸ ἀξίωμα τ᾽ ἀν
δρὸς καὶ ἀρετὴν ἐνθυμούμενος, ὅ
πως Βροῦτον ἀποδέξαιτο· πλησιά

σαντι

παντι δ' ὁ Λουκῖνος ἐντυχὼν μά-
λα θρασέως, εἶπε, Βροῦτος μὲν
οὐχ ἑάλωκεν, οὐδὲ ἁλώσεταί πο-
τε πρὸς κακίας ἀρετή· ἐγὼ δὲ
τούσδε ἀπατήσας ὧδέ σοι πάρ-
ειμι· καὶ ὁ Ἀντώνιος τοὺς ἱπ-
πέας ἰδὼν αἰδουμένους, παρηγό-
ρει, καὶ ΟΥ μείονά μοι τήνδε ἄ-
γραν, εἶπεν, ἀλλὰ ἀμείνονα ἧς
ἐνομίζετε, ἐθηρεύσατε, ὅσῳ κρείτ-
των ἐχθροῦ φίλος· καὶ τὸν Λου-
κῖνον τότε μέν τινι τῶν φίλων ἔδωκε
θεραπεύειν, ὕστερον δὲ αὐτὸς ἔχων,
ἐχρῆτο ὡς πιστῷ.

Ὁ δὲ Βροῦτος ἀναφεύγει μὲν ἐς
τὰ ὄρη σὺν ἱκανῷ πλήθει, ὡς νυ-
κτὸς ἐς τὸ στρατόπεδον ὑποστρέψων,
καταβησόμενος ἐπὶ τὴν θάλασ-
σαν· ἐπεὶ δὲ περιείληπτο πάντα
φυλακαῖς, διενυκτέρευεν ἔνοπλος
μετὰ πάντων· καὶ φασὶν αὐτὸν ἐς τοὺς
ἀστέρας ἀναβλέποντα εἰπεῖν,

Ζεῦ μὴ λάθοι σε τῶνδ' ὃς αἴτιος
κακῶν.

ὑποσημαινόμενος ἄρα τὸν Ἀντώνιον· ὃ
καὶ αὐτὸν Ἀντώνιόν φασιν ὕστερον ἐν
τοῖς ἰδίοις κινδύνοις μεταγινώσκον-
τα εἰπεῖν, ὅτι συνεξετάζεσθαι Κασ-
σίῳ καὶ Βρούτῳ δυνάμενος, ὑπη-
ρέτης γένοιτο Ὀκταουΐου. τότε γε-
μὴν καὶ ὁ Ἀντώνιος ἔνοπλος ἐπὶ
φυλακτηρίων ἀντιδιενυκτέρευε τῷ
Βρούτῳ, χάρακα προθέμενος ἐκ
νεκρῶν σωμάτων, καὶ λαφύρων συμ-
πεφορηθέντων. Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς
μέσην νύκτα πονηθεὶς, ἀνεχώρησε
διὰ τὴν νόσον, Νωρβανῷ φυλάσ-
σειν παραδοὺς τὸ στρατόπεδον. Βροῦ-
τος δὲ καὶ τῆς ἐπιούσης ὁρῶν τὰς ἐ-
νεδρείας τῶν ἐχθρῶν ἐπιμενού-
σας, ἔχων οὐ πλήρη τέσσαρα τέ-
λη συναναβάντα οἱ, αὐτὸς μὲν

excipiendus ſit: cui Lucinus obviam factus, ſatis audenter, Brutus, inquit, non eſt captus: nec capietur unquam virtus ab ignavia: ego verò his deceptis hic adſum tibi. Tum Antonius videns erubuiſſe equites, conſolatus eſt, Non minorem mihi hanc prædam, inquit, ſed meliorem quam putatis, venati eſtis, quanto amicus inimico eſt potior: & Lucinum tunc quidem amico cuidam curandum tradidit, deinde verò ipſe fidiſſima ejus amicitia uſus eſt.

At Brutus cum ſatis multis in montes refugit, ut noctu reverteretur in caſtra, aut ad mare deſcenderet. Quoniam autem omnia cuſtodiis erant interſepta, armatus pernoctavit cum omnibus: fertúrque ſidera intuentem dixiſſe, Bruti dictum.

Iuppiter, ut ferias qui horum
eſt cauſa malorum:

Antonium utique ſubindicans: quod ipſe tandem (ut fertur) in proprio periculo faſſus eſt, ſera pœnitentia: quòd quum poſſet accenſeri Bruto & Caſſio, maluiſſet fieri apparitor Octavii. Sera Antonii pœnitentia. Tunc verò & Antonius armatus in ſtationibus per totam noctem Bruto ſe oppoſuit, pro vallo uſus congeſtis armis & cadaveribus. Cæſar verò in mediam noctem labore tolerato, propter morbum ſeceſſit, Norbano tradita caſtrorum cuſtodia. Brutus ſequenti die videns inimicos perſtare in inſidiis, & circa ſe non integras legiones quatuor, ipſe quidem

 dem

dem parum tutum putavit eas alloqui: ſed tribunos non ſine pudore agnoſcentes erratum ſuum, miſit ad eas, prætentaturos an velint per medias inſidias erumpere, & ſua recipere adhuc aſſervata à præſidiariis. Illi, qui & prælium alacriter inierant, & hoſtem diu magno animo ſuſtinuerant, tunc infenſo numine

666 reſponderunt imperatori, Eum

Reſponſum militum ad imperatorem Brutum.

non pro dignitate ſe gerere: ſibi qui toties fortunam tentaverint, non eſſe corrumpendam ſpem pacis reliquam. Tum Brutus ad amicos, Ergo jam inutilis ſum patriæ, ſi & iſti ſic animati ſunt: ſimúlque Stratonem Epirotam amicum ſuum vocavit, juſsítque ut ipſum ferro conficeret. Qui quum amplius deliberandum cenſeret, unum è ſervis vocavit: & Strato, Non deerit, inquit,

Bruti interitus.

tibi Brute amicus magis quàm ſervus ad mandata ultima, ſi jam decretum eſt: ſimúlque cum dicto gladium infixit in latus Bruti, nec præbentis, nec averſantis.

Caſſii & Bruti laudes.

Hic fuit Caſſii Brutique exitus, virorum generoſiſſimorum nominis Romani & illuſtriſſimorum virtute incomparabili, abſque uno piaculo: quos & C.

Cæſaris beneficia in Caſſium & Brutum.

Cæſar, quamvis Pompeianos, ex inimicis hoſtibúſque amicos fecit, & in amicitiam ſemel receptos, pro filiis habuit: ſenatus verò tum extinctos deſideravit, tum caſum eorum miſeratus eſt: quippe qui propter hos duos oblivionem decrevit ceteris, &

ἐπελθεῖν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐφυλάξατο, ἐς
δὲ ἡγουμένους αὐτῶν, αἰδούμενος
τε τὸ ἁμάρτημα καὶ μετανοοῦντι,
ἔπεμπεν ἀποπειρασόμενος αὐτῶν εἰ
ἐθελήσουσιν, ὥσπερ διὰ τῶν ἐ-
δρειῶν, καὶ ἀναλαβεῖν τὰ ἴδια
φυλασσόμενα ὑπὸ τῶν οἰκείων ὑπο-
λελειμμένων· οἱ δὲ ἀβουλότατα [illegible]
ἐς τὸ ἔργον ὁρμήσαντες, εὐψυχό-
τατοι δὲ τὸ μέχρι πλείστου γενόμενοι,
τότε βλαπτόμενοι ἤδη τοῦ θεοῦ, [illegible]
στρατηγῷ σφῶν ἀπεκρίναντο ἀ-
ξίως βουλεύεσθαι περὶ αὐτοῦ· αὐ-
τοὶ γὰρ τῆς τύχης πολλάκις πεπειραμένοι,
οὐκ ἀνατρέψειν τὴν ἔτι λοιπὴν δια-
λλαγῶν ἐλπίδα· καὶ ὁ Βροῦτος ἐς τ
„ φίλους εἰπὼν, ΟΥ᾽δὲν οὖν ἔτι
„ εἰμὶ τῇ πατρίδι χρήσιμος. ε
καὶ τούτων ἐχόντων, ἐκάλει Στρ
τωνα τὸν Ἠπειρώτην, ὄντα φί
ἑαυτοῦ, καὶ ἐγχειρεῖν ἐκέλευε τῷ σ
ματι· τοῦτο δὲ ἔτι βουλεύεσθαι πα
ραινοῦντος, ἐκάλει τινὰ τῶν οἰκετ
„ καὶ ὁ Στράτων, ΟΥ᾽κ ἀπορή
„ εἶπεν, ὦ Βροῦτε, φίλου μᾶλλ
„ ἢ οἰκετῶν ἐς τὰ ὕστατα προστ
„ άγματα, εἰ ἤδη κέκριται· καὶ
πὼν, ἐνήρεισε ταῖς λαγόσι τοῦ Βρ
του τὸ ξίφος, οὔτε ἀποστραφέντ
οὔτε ἐνδόντος.

Ὧδε μὲν δὴ Κάσσιος καὶ Βροῦτ
ἐθνησκέτην, ἄνδρε Ῥωμαίων εὐγ
νεστάτω τε καὶ περιφανεστάτω, καὶ
ἀρετὴν ἀδηρίτω χωρὶς ἄγους ἑν
ὥ γε καὶ Γάϊος Καῖσαρ ὄντε τῆς Μ
γνου Πομπηΐου μοίρας, ἐκ μὲν
χθροῖν καὶ πολεμίοιν ἐποιήσατο φ
λω, ἔκ τε φίλοιν ἦγεν ὡς υἱώ· καὶ
βουλὴ περιποθήτω τε εἶχεν αἰεί,
ἀτυχήσαντε ἐλεεινώ· δυοῖν τε τ
τοιν ἕνεκα πᾶσιν ἀμνηστίαν ἐτίθ
το, καὶ φυγόντοιν αὐτοῖν ἔπεμψ

ἡγεμ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

...ημονίας, ἵνα μὴ φυγάδες εἶεν·
...ς ἀμελοῦσα τοῦ Γαΐου Καίσαρος,
...δὲ ἐφηδομένη τοῖς γεγονόσιν, ὅ-
...υ καὶ ζῶντα τῆς ἀρετῆς καὶ τύχης ἐ-
...ύμαζε, καὶ ἀποθανόντα ἔθαπτε
...μοσίᾳ, καὶ ἐκύρου τὰ ἔργα ἀθά-
...τα εἶναι, καὶ ἀρχὰς καὶ ἡγεμονίας
...πολὺ ἐκ τῶν ὑπογραφῶν ἐποίει τοῦ
...αίσαρος, οὐδὲν ἡγουμένη κρεῖσ-
...ν εὑρήσειν ὧν ἐκεῖνος ἐνόησεν·
...αὶ ἡ περὶ τώδε τὼ ἄνδρε σπουδὴ
...δέος τὸ ὑπὲρ αὐτοῖν περιήγαγεν
...τὴν ἐς ὑποψίαν διαβολῆς, οὕ-
...ς ἅπασιν ἐγεγένηντο τίμιοι ἐγεγέ-
...ην δὲ καὶ τῶν φυγόντων τοῖς ἀρίστοις
...αιωτέρω, Πομπηΐου πλησιάζον-
...ν καὶ οὐκ ἀδιάλλακτον ἔχοντος
...ίαν, πορρωτέρω τε ὄντε αὐτὼ καὶ
...αλλάκτω. ἐπεί γε μὴν ἔργων ἐ-
...σε, δυοῖν οὐδὲ ὅλοιν ἔτοιν στρα-
...ν τε συνέλεξαν ὑπὲρ εἴκοσιν ὁ-
...ιτῶν τέλη, καὶ ἱππέας ἀμφὶ τοὺς
...υρίους, καὶ ναῦς μακρὰς ὑπὲρ
...διακοσίας, τήν τε ἄλλην πα-
...σκευὴν ἀξιόλογον, καὶ χρήματα
...ειρα καὶ παρ' ἑκόντων καὶ παρὰ
...όντων· πολέμους τε ἐπολέμησαν
...εσι καὶ πόλεσι καὶ τῶν ἀντιστασιω-
...ν πολλοῖς, καὶ κατώρθουν· ἐθνῶν
...ἐκράτησαν ἀπὸ Μακεδονίας μέ-
... ΕΥ᾽φράτου, καὶ ὅσους ἐπολέμη-
..., ἐς συμμαχίαν αὐτοὺς ἐπῆγον,
...βεβαιοτάτοις ἐχρήσαντο δὲ καὶ
...σιλεῦσι καὶ δυνάσταις, καὶ Παρ-
...αίοις, καίπερ οὖσιν ἐχθροῖς, ἐς τὰ
...αχύτερα, ἐπὶ δὲ τὸ μεῖζον ἔργον
...κ ἀνέμειναν ἐρχομένους, ἵνα μὴ
...βάρβαρον ἢ ἀντίπαλον ἔθνος ἐθί-
...ειν ἐπὶ Ῥωμαίοις· ὃ δὲ δὴ μάλιστα
...άντων ἀδοκητότατον ἦν, ὁ στρα-

exulantibus his dedit provincias, ne eſſent exules: non in contemptum Cæſaris, neque quòd facto gauderet, quando & vivum virtutis fortunæque cauſa miratus eſt, & defunctum ſepeliit publicè, actáque ejus rata habuit, & magiſtratus præfectóſque diu ex præſcripto ejus creavit, ratus nihil ſe melius inventurum illius conſiliis: ſed ſtudium erga hos viros & ſolicitudo pro eis, calumniandi materiam præbuit: adeo chari erant omnibus. Quin & optimates exulum hos præferebant Pompeio, quòd hic propinquus eſſet, nec de pace deſperaret, illi & longinquiores eſſent & implacabiles. Ceterùm quum ad res gerendas ventum eſt, biennio non integro collegerunt pluſquam viginti legiones, & equitum circiter viginti millia, naves longas ſupra ducentas, aliúmque apparatum haud contemnendum: pecunias quoque infinitas àvolentibus nolentibus exegerunt: in bellis etiam quæ cum multis civitatibus 667
ac gentibus & adverſæ factionis hominibus geſſerunt, ſæpe victores, imperio potiti à Macedonia uſque ad Euphratem & quoſcunque bello petierunt, ad ſocietatem pertraxerunt, eorúmque opera fideli uſi ſunt, ſicut & regum ac dynaſtarum, atque Parthorum etiam quamvis inimicorum, duntaxat in rebus minoribus: de rerum tamen ſumma ...ctaturi, non expectarunt eorum adventum, ne barbara in...ſtáque gens Romano ſolo inſueſceret: &, quod maximè mirandum

randum fuit, pleraque pars ejus exercitus conſtabat ex iis qui ſub C. Cæſare ſtipendia fecerant: quorum fatalem favorem & ſtudium erga illum, percuſſores hi ad ſe traduxerunt, ita ut fideliorem operam ipſis præſtarent contra filium Cæſaris, quàm Antonio ſocio Cæſaris collegæque: nemo enim eorum Brutum Caſſiúmque vel victos deſeruit, quum Antonius ad Brundiſium à ſuis ante initium belli deſertus ſit. Prætextum autem belli habuerunt & nunc & Pompeianis temporibus, non utilitatem propriam ſed nomen reipublicæ: ſpecioſum quidem, ſed non ſemper commodum: ſe autem ipſos, poſtquam viſi ſunt non amplius utiles patriæ, ambo contempſerunt pariter. Quod autem ad utriuſque curas attinet, Caſſius in unum bellum intentus, ſicut gladiator in adverſarium, nihil ſpectabat aliud: Brutus, ubicunque erat, viſendarum rerum & audiendi fuit cupidus. quippe qui & philoſophiam liberaliter attigerat. Attamen quamvis tam egregii viri eſſent, omnibus eorum cœptis adverſabatur facinus perpetratum in Cæſarem, quippe nec ſimplex nec modicum. amicum enim, nec opinum, oppreſſerant: ingrati erga benemeritum, qui belli jure captos ſervaverat: & oppreſſerunt per ſummum nefas imperatorem ſuum, in curia, pontificem, ſacra veſte amictum, p
tentia præeminentem quantum non alius: ſed ſupra ceteros c
mnes imperio patriæque utiliſſimum. Quapropter numine ir

Fides erga Caſſium & Brutum militum eorum qui ſub C. Cæſare ſtipendia fecerant.

Facinus in Cæſarem perpetratum, quale.

Prodigia Caſſio &

τὸς ὁ πλείων ὅδε, Γαΐου Καίσαρ
ἐγεγένητο, καὶ δαιμονίως αὐτὸν-
νοίας καὶ σπουδῆς ἔχοντας εἰς ἐκεῖν
μετέπεισαν οἱ σφαγεῖς οἵδε τοῦ Κ-
σαρος, καὶ ἐπὶ τὸν τοῦ Καίσαρος υἱὸν
ἕσποντο αὐτοῖς πιστότερον, ἢ Ἀν-
νίῳ τῷ Καίσαρος συναγωνιστῇ
καὶ συνάρχῳ· οὐ γάρ τις αὐτῶν Β-
τον ἢ Κάσσιον οὐδὲ ἡσσωμένους ἀ-
έλιπεν· οἱ Ἀντώνιον ἀμφὶ τὸ Β-
τέσιον καὶ πρὸ πείρας ἀπολιπόντες·
ἦν τε πρόφασις αὐτοῖς τῶν πόν
καὶ ἐπὶ Πομπηίου καὶ νῦν, οὐχ ὑπὲρ
σφῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὑπὲρ δημοκρ-
τίας, ὀνόματος, εὐειδοῦς μέν, -
λυσιτελοῦς δὲ ἀεί· σφῶν τε αὐτῶν,
ὅτε μηδὲν ἐδόκουν ἔτι εἶναι χ-
σιμοι τῇ πατρίδι, ἄμφω κα-
φρόνησαν ὁμοίως· ἐν δὲ ταῖς φ-
τίσι καὶ πόνοις, ὁ μὲν Κάσσιος-
μετεστρέπτο, καθάπερ ἐς τὸν ἀγι-
ῶνα οἱ μονομαχοῦντες, ἐς μόνον
πόλεμον ἀφεώρα· ὁ δὲ Βροῦτος,
ὅπῃ γίγνοιτο, καὶ φιλοθεάμων ἦν
φιλήκοος, ἅτε καὶ φιλοσοφήσας
οὐκ ἀγεννῶς. ἀλλὰ καὶ τοιοῖσδε-
σιν αὐτοῖς ἀντίθετον ἐς ἅπαντα
τὸ ἄγος τὸ ἐς Καίσαρα· ὅγε οὐ
ἁπλοῦν ἄγος ἦν, οὐδὲ ἐν ὀλίγ
καὶ γὰρ ἐς φίλον ἐγίγνετο παρα-
γως, καὶ ἐς εὐεργέτην ἐκ πολέμ
περισώσαντα ἀχαρίστως, καὶ ἐς α-
τοκράτορα ἀθεμίστως, καὶ ἐν βο
λευτηρίῳ, καὶ ἐς ἱερέα, καὶ
ρὰν ἐσθῆτα ἐπικείμενον, καὶ δυν
στην μὲν οἷον οὐχ ἕτερον, χρησιμ
τατον δὲ ὑπὲρ ἅπαντας τῇ
πατρίδι καὶ τῇ ἡγεμονίᾳ γενόμεν
ἃ καὶ τὸ δαιμόνιον αὐτοῖς ἀ

ἐνεκ

μέσησέ τε καὶ περιεσήμηνε πολλά-
. Κασσίῳ τε γὰρ τὸν στρατὸν καθ-
ρῶντι ὁ ῥαβδοῦχος ἀνεστραμμένον
στέφανον ἐπέθηκε· καὶ Νίκη χρύ-
ν ἀνάθημα Κασσίου κατέπεσεν,
ιά τε πολλὰ ὑπὲρ τὸ στρατόπεδον
τοῦ καθήμενα κλαγγὴν οὐδεμίαν
ίει, καὶ μελισσῶν ἐπεκάθηντο
υνεχεῖς ἑσμοί· Βροῦτον δὲ ἔν τε
ίμῳ γενεθλιάζοντα φασὶ παρὰ
πότον, οὐδὲ εὐχερῆ πρὸς τὰ
αῦτα ὄντα, ἀλόγως τόδε τὸ ἔ-
ος ἀναβοῆσαι,

Ἀλλά με μοῖρ᾽ ὀλοή, καὶ Λητοῦς
ἔκτανεν υἱός.

λλοντα δὲ περᾶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς
ὴν Εὐρώπην σὺν τῷ στρατῷ, νυ-
ὸς ἐγρηγορότα μαραινομένου τοῦ φω-
ς, ὄψιν ἰδεῖν ἐφεστῶσάν οἱ παρά-
ον, καὶ πυθέσθαι μετ᾽ εὐθαρσῶς,
Ὅς τις ἀνθρώπων ἢ θεῶν εἴη· τὸ
δὲ φάσμα εἰπεῖν, Ὁ σὸς ὦ Βροῦ-
τε, δαίμων κακός· ὀφθήσομαι
σοι καὶ ἐν Φιλίπποις· καὶ ὀφθῆναι
σὶν αὐτῷ πρὸ τῆς τελευταίας μά-
ς· ἐξιόντι δὲ τῷ στρατῷ πρὸ τῶν
υλῶν αὖθις ὑπήντησεν Αἰθίοψ, καὶ
νδε μετ᾽ ὡς οἰώνισμα φαῦλον ὁ στρα-
ς αὐτίκα συνέκοψε. δαιμόνια δ᾽
αὐτοῖς ἄρα καὶ τάδε, ἐς Κάσ-
ον μὲν ἐν ἀμφηρίστῳ νίκῃ πάντα
λόγως ἀπογνῶναι· Βροῦτον δὲ εὐ-
ύλου βραδυτῆτος ἐκβιασθῆναι,
ἐς χεῖρας ἐλθεῖν ἀνδράσι διωκο-
μένοις ὑπὸ λιμοῦ δαψιλῶς αὐτὸν ἔ-
οντα ἀγορᾶς, καὶ ναυκρατοῦντα, καὶ τό-
παθεῖν ὑπὸ τῶν οἰκείων μᾶλλον, ἢ
πολεμίων. καὶ μὴν πολλάκις ἀγώ-
ν μετασχόντες, ἐν μὲν ταῖς μά-
αις οὐδὲν ἔπαθον· ἄμφω δ᾽ αὐτῶν

to, prodigia quoque prænuntia fuere illorum exitus: nam Caſſio copias luſtranti lictor inverſam coronam impoſuit: & aurea Victoria dedicata ab eo ſponte decidit: aves quoque gregatim ſupra illius caſtra ſine ullo clangore conſederunt, examina verò apum ferè continuè. Brutum item Sami natalem ſuum celebrantem in commeſſatione, quamvis non eſſet proclivis ad talia, ſine ulla evidente cauſa hunc verſum protuliſſe ajunt,

Bruto oblata. 668

Bruti dictum ominoſum.

Sed me ſors miſera & Latonæ
perdidit infans.

Et quum trajecturus eſſet cum exercitu in Europam ex Aſia, noctu lucubrantem ad deficientem lucernam, vidiſſe aſtare ſibi ſpectrum inuſitata facie, & intrepidè percontatum, Quis nam hominum deorúmve eſſet: ſpectrum reſpondiſſe, Tuus ſum, Brute, malus genius, Philippis me videbis iterum: ajunt apparuiſſe ei pridie quàm poſtremò pugnatum eſt. Rurſum exercitui caſtris exeunti obviam fuit Æthiops, quem mox milites abominati conciderunt. Fuit & illud adverſæ fortunæ, quòd Caſſius poſt pugnam æquo Marte diremptam deſperavit tam facilè: Bruto conſultam cunctationem obtinere non licuit per milites: quódque prælium conſeruit cum viris magna fame preſſis, ipſe abundans commeatibus & claſſibus, magíſque afflictus ſit à ſuis quàm ab hoſtibus. Attamen multis rebus geſtis communibus auſpiciis, in præliis nullam cladem paſſi ſunt: ambo autem interfectores

Malus genius Bruti & alia omina Bruto oblata.

Brutus & Caſſius magis à ſuis afflicti quàm ab hoſtibus.

ctores ſuimet ipſi fuerunt, ſicut prius Cæſaris fuerant. Ita Caſſius Brutúſque pœnas dederunt.

Bruti funus.

Corpus Bruti inventum Antonius mox involvit coccina veſte pulcherrima, crematóque reliquias miſit matri ejus Serviliæ.

Exercitus Bruti deditionem facit.

Exercitus, ejus morte cognita, miſit legatos ad Cæſarem & Antonium, impetratáque venia inter eos diviſus eſt: erant autem circiter quatuordecim millia. Mox & illi deditionem fecerunt, qui erant in diverſis caſtellorum præſidiis. Caſtella ipſa cum caſtris hoſtium conceſſa ſunt in prædam Cæſarianis & Antonianis militibus.

669

Virorum illuſtrium qui Brutum ſequebantur, interitus.

L. Caſſii.

Catonis.

Illuſtres viri qui Brutum ſequebantur, partim in prælio ceciderunt, partim ipſi ſe interemerunt, ſicut imperatores: quidam data opera pugnarunt uſque ad necem, & in his L. Caſſius imperatoris fratris filius, & Cato Catonis illius filius, ſæpius ingerens ſe hoſtibus, poſtremò depoſita galea, ſive ut agnoſceretur, ſive ut periret facilius, ſive utraque de cauſa.

Labeonis.

Labeo juriſconſultus.

Labeo, item vir notæ ſapientiæ, pater Labeonis ejus qui nunc quoque inter juriſconſultos celebratur, effoſſa in tentorio ad ſui corporis modum fovea, ubi reliqua ſervis mandavit, uxori quoque & liberis ſcripſit quæ voluit, & literas ſervis commiſit: fidiſſimum autem ex eis dextra prehenſum circumegit, ut mos eſt Romanis libertos facientibus: móxque gladium ei dedit & jugulum præ-

ἐγένοντο αὐθένται, καθάπερ ἐγέ… τοῦ Καίσαρος. Κάσσιος μὲν καὶ Βροῦ-τος τοιάνδε δίκην ἐδεδώκεσαν· καὶ Βροῦτον Ἀντώνιος ἀνευρὼν, περιέβαλέ τε τῇ ἀρίστῃ φοινικίδι εὐθὺς, καὶ καύσας τὰ λείψανα, τῇ μη… Σερουιλίᾳ ἔπεμψεν.

Ὁ δὲ σὺν τῷ Βρούτῳ στρατὸς ὡς … τε ἐπύθοντο τεθνάναι Βροῦτον, πρέ-σβεις ἐς Καίσαρα καὶ Ἀντώνιον ἔπεμπον, καὶ συγγνώμης ἔτυχον καὶ ἐς τὰ στρατεύματα αὐτῶν διῃρέθησαν, καὶ ἦσαν ἀμφὶ τοὺς μυρίους καὶ τετρακισχιλίους· παρέδοσαν δὲ … τοῖς αὐτοῖς ἑαυτοὺς καὶ οἱ κατὰ τὰ φρούρια πολλὰ ὄντα, τὰ δὲ φρούρια αὐτὰ καὶ τὸ στρατόπεδον ἐδόθη τοῖς Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου στρα-τιώταις διαρπάσαι. Τῶν δὲ ἀμφὶ τὸν Βροῦ-τον ἀνδρῶν ἐπιφανῶν, οἱ μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον, οἱ δὲ αὑτοὺς ἀνεῖλον ὁμοίως τοῖς στρατηγοῖς, οἱ δὲ καὶ ἐξεπίτηδες ἐμαχέσαντο μέχρι θα-νάτου, ὧν ἦν Λεύκιός τε Κάσσιος ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Κασσίου, καὶ Κάτων ὁ Κάτωνος, ἐμπίπτων δὲ τοῖς πολεμίοις πολλάκις, εἶτα ὑποχωρούντων, ἀναλύσας τὸ κρά-νος, ἵνα ἢ γνώριμος ἢ εὔληπτος ἢ ἀμφότερα εἴη. Λαβεὼν δὲ ἐπὶ σο-φίᾳ γνώριμος, ὁ πατὴρ Λαβεῶ-νος τοῦ κατ᾽ ἐμπειρίαν νόμων ἔτι περιωνύμου, βόθρον ἐν τῇ σκηνῇ τὸ μέγεθος αὐτάρκη σώματι ὀ-ρυξάμενος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῖς θε… πουσιν ἐντειλάμενος, ἐπέσκηψε τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς παισὶ περὶ ὧν ἐ-βούλετο, καὶ τὰ γράμματα φέρειν ἔ-δωκε τοῖς οἰκέταις, τὸν δὲ πιστότα… τῆς δεξιᾶς λαβόμενος, καὶ περιστρέ-ψας αὐτὸν ὡς ἔθος ἐστὶ Ῥωμαι… ἐλευθεροῦν, ἐπιστρεφομένῳ ξίφος ἔδωκε, καὶ τὴν σφαγὴν ὑπέσχε·

τ δὲ μὲν ἡ σκηνὴ τάφος ἐγένετο.
Ῥάσκος δὲ ὁ Θρᾷξ ἐπανήγαγεν ἐκ
ρῶν πολλούς, καὶ γέρας ᾔτησέ τε
ίλαβε, σώζεσθαι τὸν ἀδελφὸν ἑαυ-
τ Ῥασκούπολιν, ᾧ καὶ διεδείχθη,
ὐδ᾽ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀλλήλοις οἵδε οἱ
ᾷκες διεφέροντο, ἀλλὰ δύο στρα-
τέδων μεγάλων τε καὶ ἀμφηρίστων
ἐς τὴν ἐκείνων γῆν συμφερομέ-
, τὸ ἄδηλον τῆς τύχης ἐμερίσαν-
τ ἵνα ὁ νικῶν περισώζοι τὸν ἡσσώ-
μενον. Πορκία δ᾽ ἡ Βρούτου μὲν γυ-
νὴ Κάτωνος δὲ ἀδελφὴ τοῦ νεωτέ-
ρου, ἐπεί τε ἀμφοῖν ὧδε ἀποθα-
νόντοιν ἐπύθετο, φυλασσομένη πρὸς
τῶν οἰκείων πάνυ ἐγκρατῶς, ἐσχά-
ρας πυρὸς ἐνεχθείσης, ἁρπάσασα
ἀνθράκων κατέπιεν. ὅσοι δ᾽ ἄλ-
λοι τῶν ἐπιφανῶν ἐς Θάσον διέφυ-
γον, οἱ μὲν αὐτῶν ἐξέπλευσαν, οἱ
δ᾽ ἐπέτρεψαν ἑαυτοὺς ἅμα τῷ λοι-
πῷ στρατῷ τῶν ὁμοτίμων Μεσσάλᾳ
τε Κορουϊνίῳ, καὶ Λευκίῳ Βίβλῳ
βουλεύσοιντο περὶ σφῶν ποιεῖν
περὶ ἁπάντων. οἱ δὲ συνθέμενοι
πρὸς τὸν Ἀντώνιον, Ἀντωνίῳ
ἐπιπλεύσαντι ἐς τὴν Θάσον παρέ-
δωκαν ὅσα ἦν ἐν Θάσῳ χρήματα
τε ὅπλα, καὶ τροφὴ δαψιλεῖς, καὶ
ἡ παρασκευὴ πολλή.

ΟΥ̓́τω μὲν δὴ Καίσαρί τε καὶ Ἀν-
τωνίῳ διὰ τόλμης ἐπισφαλοῦς καὶ
ῖν πεζομαχίαιν τηλικοῦτον ἔργον
ργαστο, οἷον οὐχ ἕτερον ἐγένετο πρὸ
ἐκείνου. οὔτε γὰρ στρατὸς τοσοῦτος ἢ
τοιοῦτος ἐς χεῖρας πρότερον ἦλθε
Ῥωμαίων ἑκατέρωθεν, οὐχ ὑπὸ συν-
τάξει πολιτικῶν στρατευμάτων, ἀλ-
λ᾽ ἀριστίνδην ἐπιλελεγμένων, οὐδ᾽
νεοπολέμων ἔτι, ἀλλ᾽ ἐκ πολλοῦ
γεγυμνασμένων, ἐπί τε σφᾶς καὶ οὐκ
ἀλλόφυλα ἢ βάρβαρα ἔθνη τρεπο-

buit. Et huic quidem tentorium pro ſepulchro fuit. Raſcus autem Thrax multos è montibus retraxit: cujus operæ præmium petiit & accepit ſalutem fratris ſui Raſcupolidis: unde ſatis apparuit, nec ab initio belli hos Thraces diſſenſiſſe: ſed quum duo magni exercitus prope terras eorum dubio Marte confli-ctarentur, incertum eventum ita partitos, ut victor victum ſervaret. At Porcia, Bruti uxor, Catonis junioris ſoror, poſtquam utrumque hoc fato ſublatum audivit, quum à domeſticis admodum cautè ſervaretur, prunas è foco raptas deglutiit. Quotquot autem alii nobiles in Thaſum evaſerunt, partim enavigarunt inde, partim cum reliquo exercitu in Meſſalæ Corvini & L. Bibuli poteſtatem ac arbitrium ſe dediderunt: alii de ſalute cum Antonianis pacti, Antonio in Thaſum appulſo tradiderunt quicquid ibi erat pecuniarum, armorum, commeatuúmve, & apparatum reliquum.

Rhaſci & Rhaſcupolidis fratrum prudens conſilium.

Porciæ, Bruti uxoris, interitus.

Atque ita Cæſari Antonióque periculoſa audacia duobus terreſtribus præliis talem victoriam peperit, qualis ad eam diem nulla fuit. Nunquam enim antea tanti aut tales exercitus Romani conflixerunt inter ſe, non ex delectibus urbanis conſcripti, ſed virtute lectiſſimi: nec tirones, ſed veterani, bellis tam externis exercitati quàm civilibus: unius linguæ, unius militaris diſciplinæ, peritia pares & robore, & ob hæc

Periculoſa Cæſaris & Antonii audacia.

670

Prælium & conflictus Bruti & Caſſii cum Cæſare & Antonio quantum & quàm memorabile.

hæc non facilè alteri ab alteris ſuperabiles. Ad hæc in nullo unquam bello tanto impetu tantáque audacia tam multi congreſſi ſunt, & quidem cives, quondam inter ſe familiares contubernaléſque. Id ita eſſe certo argumento colligitur, quòd exæquato utroque prælio, non minor cæſorum numerus apud victores compertus eſt. Atque ita imperatorum Antonii Cæſaríſque prædictionem ut veracem exercitus comprobavit, uno unius diei labore ſervatus ab extremo famis ac internecionis periculo, & per glorioſam victoriam translatus ad ſummam abundantiam. Evenit & quod prodeuntibus in aciem Romanis præſagiit animus: decretum eſt enim ea pugna de univerſo ſtatu ejus civitatis, nec rediit poſthac reſpublica, nec fuit opus ſimilibus inter cives contentionibus, abſque una diſſenſione Cæſaris & Antonii, quæ fuit inter Romanos ultima. Motus verò qui uſque ad eam interceſſerunt poſt Bruti obitum, Pompeio & Caſſianis qui evaſerant, renovantibus bellum, quòd haberent adhuc ejus apparatus reliquias, nec parem præ ſe tulerunt audaciam, nec ſimilia erga imperatores ſtudia vel civitatum vel exercituum: quia cœptis non illuſtris quiſquam, non ſenatus affuit, denique non ipſa popularis aura, ut Caſſio Brutóque, adſpiravit.

Prœlia ſecuta illi non conferenda.

μένων, ἀλλὰ καὶ γλώσσης μιᾶς ὄντες, καὶ τέχνης πολέμων μιᾶς καὶ ἀσκήσεως καὶ καρτερίας ὁμοίας, δυσκαταγώνιστοι παρ' αὐτὸ ἦσαν ἀλλήλοις· οὔτε ὁρμῇ καὶ τόλμῃ τοσῇδε τινὲς ἐχρήσαντο ἐν πολέμῳ, πολῖται τε ὄντες ἀλλήλων καὶ οἰκεῖοι καὶ συστρατιῶται γενόμενοι· τεκμήριον δ' ὅτι τῶν νεκρῶν ὁ ἀριθμὸς, ἐξισουμένης ἑκατέρας μάχης, καὶ ἐλάσσων ἔδοξεν οὐδὲ παρὰ τοῖς νικῶσιν εἶναι. ὁ δὲ στρατὸς ὁ Ἀντωνίου καὶ Καίσαρος τὸν τῶν στρατηγῶν λόγον ἐπηλήθευσαν διὰ μιᾶς ἡμέρας καὶ δι' ἑνὸς ἔργου, κίνδυνον ἔσχατον λιμοῦ καὶ δέος ἀπωλείας ἐς ἀπ δαψιλῆ καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ καὶ νίκην εὐκλεῆ μεταβαλόντες· ἀπήντησέ γε μὴν αὐτοῖς καὶ ὃ, συνιόντες ἐς τὴν μάχην, ἐπεμαντεύσαντο Ῥωμαίοις· ἐκρίθη γὰρ αὐτῶν ἡ πολιτεία παρ' ἐκεῖνο τὸ ἔργον μάλιστα, καὶ ἐπανῆλθεν ἐς δημοκρατίαν ἔτι, οὐδὲ πόνων αὐτοῖς ἐς ἀλλήλους ἐδέησεν ὁμοίων, χωρὶς τῆς μετ' οὐ πολὺ Ἀντωνίου καὶ Καίσαρος στάσεως, ὑστάτης Ῥωμαίοις γενομένης. τὰ δ' ἐν μέσῳ μετὰ Βροῦτον, ὑπό τε Πομπηίου καὶ τῶν διαφυγόντων Κασσίου καὶ Βρούτου φίλων, λείψανα τοσῆσδε παρασκευῆς μεγάλα ἐχόντων, οὔτε ταῖς τόλμαις ὅμοια ἔτι ἐγίγνετο, οὔτε τῆς τῶν ἀνδρῶν ἢ πόλεων ἢ στρατηγίας τοὺς ἡγεμόνας ὁρμαῖς· οὐ γάρ τις αὐτοῖς τῶν ἐπιφανῶν ἔτι οὐδ' ἡ βουλὴ οὐδὲ ἡ δόξα αὕτη, ὡς ἐς Κάσσιόν τε καὶ Βροῦτον, ἀπήντα.

ἈΠΠΙ

ἈΠΠΙΑΝΟΥ ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ἘΜΦΥΛΙΩΝ. Ε.

ΜΕΤΑ' δὲ τὸν Κασσίου καὶ
Βρούτου θάνατον, ὁ μὲν
Καῖσαρ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας
ᾔει, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐς
ὴν Ἀσίαν· ἔνθα αὐτῷ συμβάλλει
λεοπάτρα βασιλὶς Αἰγύπτου, καὶ
υθὺς ὀφθεῖσα ἐκράτει. Ὁ δὲ ἔρως
δε αὐτοῖς τε ἐκείνοις ἐς ἔχατον ἔ-
ηξε κακοῦ, καὶ ἐς ὅλην Αἴγυπτον
π' ἐκείνοις· ὅθεν ἄν τι καὶ Αἰγύπτιον
ἴη τῆσδε τῆς βίβλου μέρος, ὀλίγον
τε καὶ οὐκ ἄξιον ἐπιγραφῆς πω, διὸ
καὶ τοῖς ἐμφυλίοις πολὺ πλείοσιν
σιν ἐπίμικτον. ἐγίγνετο γὰρ δὴ καὶ
ετὰ Κάσσιόν τε καὶ Βροῦτον ἕτερα
μφύλια ὅμοια, στρατηγοῦ μὲν οὐδε-
ὸς ὄντος ἐπὶ πᾶσιν ὥσπερ ἐκεί-
οις, κατὰ μέρος δὲ ἑτέρων, μέχρι
Πομπήϊός τε Σέξτος ὁ νεώτερος
παῖς Πομπηΐου Μάγνου, λοιπὸς
ὢν ἐπὶ τῆσδε τῆς στάσεως, τοῖς ἀμφὶ
τὸν Βροῦτον ἐπανηρέθη, καὶ Λέπιδος
ξέπεσε τοῦ μέρους τῆς ἡγεμονίας, καὶ
ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἅπασα περιῆλ-
θεν ἐς δύο μόνους Ἀντώνιόν τε καὶ
Καίσαρα· ἐγίγνετο δὲ αὐτῶν ἕκα-
στα οὕτω.

APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM DE BELLIS CIVILIBUS LIBER V.

CETERUM poſt Caſſii Brutíque obitum Cæſar Italiam petiit, Antonius Aſiam: ubi Cleopatra Ægypti regina cum eo congreſſa primo ſtatim aſpectu vicit. qui amor & ipſis perniciem, & poſt eos Ægypto univerſæ attulit mala plurima: quapropter & Ægyptus erit pars hujus voluminis, non tamen tam magna ut titulum ei dare debeat, quum admiſceantur multo plura de bellis civilibus. Nam & poſt Caſſium Brutúmque fuerunt alia ſimilia, nullo imperatore, qui ut illi, præeſſet omnibus, ſed alio aliubi ductante copias, donec Sex. Pompeius Magni filius junior, ejus factionis reliquus, à Caſſianis in faſtigio poteſtatis collocatus & Lepidus imperio privatus eſt, ſumma rerum in duorum tantùm poteſtatem redacta, Cæſaris & Antonii. Ea nunc ſingula narrabimus.

Lepidus imperio privatus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Caſſius Parmenſis. Caſſius, cognomine Parmenſis, Bruto Caſſióque ad bellum profectis, relictus in Aſia cum claſſe ac exercitu, ut pecunias exigeret, poſt Caſſii mortem ſperans de Bruto meliora, è Rhodiorum navibus triginta ſelegit, ratus tot ſe impleturum ſociis navalibus: reliquas incendit excepta ſacra, ne civitas poſſet res novas moliri: quo facto ſolvit inde cum navibus ſuis & Rhodiis. Clodius autem à Bruto miſſus eò cum tredecim navibus, ut vidit rebellantes Rhodios (jam enim & Brutus ſublatus erat) deduxit inde præſidium trium millium & cum Parmenſi ſe conjunxit: ad eos venit

672 Torulus cum aliis multis navibus & pecuniis quas à Rhodiis ante defectionem exegerat. Ad

Copiæ à Caſſianis collectæ. hanc claſſem, ut in qua jam eſſet aliquid roboris, confluebant quotquot pro variis officiis erant diſperſi per Aſiam, & imponebant legionarios quantum poterant: remigum quoque delectus faciebant è nexis & mancipiis, & ex inſulanis ad quos appellebant.

Cicero junior. Ad eos venit & Cicero junior, & quotquot nobilium è Thaſo diffugerant, ita ut brevi frequens conventus fieret, & claſſis exercitúſque non contemnendus cum ſuis ducibus. Aſſumpto deinde Lepido cum alia manu, quæ præſidio Bruti Cretam tenebat, ad Murcum & Ænobarbum validis copiis præfectos navigarunt in mare Ionium: ubi diviſi, pars cum Murco petiit Siciliam, & vires Sex. Pompei

Κάσσιος ὁ Παρμήσιος ἐπίκλ
ὑπολελειμμένος μὲν ὑπὸ Κασσίου καὶ Βρ
του περὶ τὴν Ἀσίαν ἐπὶ νεῶν καὶ στρ
τοῦ, χρήματα ἐκλέγειν· Κασσίου
ἀποθανόντος, οὐδὲν ἐλπίζων ὅμοι
ἐν Βρούτῳ, Ῥοδίων ἐπελέξατο νῆ
τριάκοντα, ὅσας ἐνόμιζε πληρ
σειν, καὶ τὰς λοιπὰς διέπρησε χ
εἰς τὰς ἱερᾶς, ἵνα μὴ δύναιντο νε
τερίσαι· καὶ ὁ μὲν τάδε πράξας, α
ήγετο ταῖς τε ἰδίαις καὶ ταῖς τρια
κοντα. Κλώδιος δὲ καὶ ἐκ Βρούτ
πεμφθεὶς ἐς Ῥόδον ἐπὶ νεῶν τρι
καίδεκα, τοὺς Ῥοδίους νεωτερίζο
τας εὑρὼν (ἐτεθνήκει γὰρ ἤδη καὶ
Βροῦτος) ἐξήγαγε τὴν φρουρὰν
σαν ὁπλιτῶν τρισχιλίων, καὶ ἐς
Παρμήσιον ἐχώρει· ἀφίκετο δὲ α
τοῖς καὶ Τορούλλος, ἑτέρας ναῦς
χων πολλὰς, καὶ χρήματα ὅσα πρ
ἐξειλέκτο ἀπὸ τῆς Ῥόδου. ἐς δὴ
ναυτικὸν τοῦτο, ὡς ἐς ἤδη τινὰ
χὺν, συνέθεον ὅσοι ἦσαν κατὰ μέ
τῆς Ἀσίας ἐπὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, καὶ α
τὸ ὁπλίταις τε ἐξ ὧν ἐδύνατο ἀ
πλήρουν, καὶ ἐρέταις ἐκ θεραπό
των ἢ δεσμωτῶν, ἐπιπλέοντες
ταῖς νήσοις, καὶ ἀπὸ τῶν νησιωτῶ
ἦλθον δ' ἐς αὐτοὺς καὶ Κικέρων ὁ Κ
κέρωνος, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν ἐπιφ
νῶν ἐκ τῆς Θάσου διεπεφεύγεσαν,
ταχὺ πλῆθος ἦν, καὶ σύνταξις
ξιόχρεως ἡγεμόνων τε καὶ στρατοῦ κ
νεῶν· προσλαβόντες δὲ καὶ Λέπιδ
μεθ' ἑτέρας δυνάμεως, ὃς Βρούτ
καθίστατο Κρήτην, πρὸς Μάρκ
καὶ Δομίτιον Ἀηνόβαρβον ἐπὶ μεγ
λης δυνάμεως ὄντας, ἐς τὸν Ἰόνι
διέπλεον, καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἅμα τ
Μούρκῳ διέπλευσαν ἐς Σικελίαν
καὶ τὴν ἰσχὺν Πομπηΐῳ Σέξτῳ συν

ψα

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ψαν. οἱ δὲ κατέμειναν παρὰ Ἀηνοβάρβῳ, καὶ τὴν αἵρεσιν ἐφ᾽ ἑαυτῶν καθίσταντο. τοιάδε μὲν ἐκ τῶν λειψάνων τῆς παρασκευῆς Κασσίου τε καὶ Βρούτου πρῶτα συνίστατο.

Ὁ δὲ Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ περὶ Φιλίππους ἔθυόν τε λαμπρῶς, καὶ τὸν στρατὸν ἐπῄνουν, καὶ ἐς τὴν δόσιν τῶν ἐπινικίων, ὁ μὲν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐχώρει, τήν τε γῆν αὐτοῖς διανεμήσων, καὶ ἐς τὰς οἰκίας καταλέξων· ὧδε γὰρ αὐτὸς εἵλετο διὰ τὴν ἀρρωστίαν· ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐς τὰ πέραν ἔθνη, συλλέξων τὰ χρήματα, ὅσα αὐτοῖς ὑπέσχηντο· διενείμαντο δὲ αὖθις, ὅσα καὶ πρότερον ἔθνη, καὶ ἐπελάμβανον τὰ Λεπίδου· τήν τε γὰρ Κελτικὴν τὴν ἐντὸς Ἄλπεων ἐδόκει Καίσαρος ἀξιοῦντος αὐτόνομον ἀφιέναι, γνώμῃ τοῦ προτέρου Καίσαρος. ὅτε Λέπιδος διεβέβλητο τὰ παρὰ Πομπηΐῳ προδιδόναι, καὶ ὥριστο εἰ Καίσαρι ψευδὴς ἡ διαβολὴ φανείη, ἕτερα ἀναδοῦναι τῷ Λεπίδῳ. ἀφίεσαν δὲ καὶ τῆς στρατηγίας τοὺς ἐντελῆ χρόνον ἐστρατευμένους χωρὶς ὀκτακισχιλίων, οὓς δεηθέντας ἔτι στρατεύεσθαι σφίσιν ἀποδεξάμενοι διείλοντο, καὶ συνελόχισαν ἐς στρατηγίδας τάξεις· ὁ δὲ λοιπὸς αὐτοῖς στρατὸς ἐγένετο σὺν τοῖς μεταθεμένοις ἀπὸ Βρούτου, τέλη πεζῶν ἕνδεκα, καὶ ἱππεῖς μύριοι καὶ τετρακισχίλιοι· καὶ ἔσχεν αὐτῶν ὁ μὲν Ἀντώνιος διὰ τὴν ἀποδημίαν ἓξ τέλη, καὶ ἱππέας μυρίους· ὁ δὲ Καῖσαρ, ἱππέας τετρακισχιλίους καὶ τέλη πέντε· καὶ τῶνδε δὲ αὐτῶν Ἀντωνίῳ ἀντιληψόμενος, ἐκ τῶν ὑπὸ Καληνῷ

addidit, pars cum Ænobarbo manſit, & propriam factionem conſtituit: atque ita è reliquiis Caſſiani apparatus rurſum novi coiverunt exercitus.

At Cæſar & Antonius pro Philippenſi victoria ſacris operabantur, & gratias agebant exercitibus: móxque ad perſolvenda præmia profectus eſt imperatorum alter in Italiam, ut agros militibus divideret, ipſóſque in domos aſcriberet: hoc enim elegit propter valetudinem. Antonius verò tranſmarinas provincias petiit, collecturus pecunias quas eis promiſerant: rurſúmque diviſione facta, præter ſupradictas provincias, uſurpaverunt etiam quas Lepidus habuerat. nam & ulteriorem Galliam Cæſar poſtulabat liberam ex præſcripto patris facere: & Lepidus incuſabatur, quaſi, Pompeio favens, ſocios proderet, decreverátque Cæſar, ſi deprehenderetur calumnia, provincias alias Lepido reddere. Emeritos quoque dimiſerunt præter octo millia: quos rogati ut amplius eis militare liceat, diviſerunt inter ſe, & cohortes prætorias ex eis centuriaverunt. Supererant annumeratis qui à Bruto defecêre, legiones undecim, equitum quatuordecim millia: ex quibus Antonius propter ſuſceptam expeditionem ſex legiones aſſumpſit & equitum decem millia: Cæſar equitum quinque millia, cum quatuor legionibus, & pro his ipſis quas Antonio conceſſerat, recepturus erat alias, quæ illi ſub

Lepidus incuſatur.

673

Caleno militarant, relictæ in Italia. Deinde Cæſar profectus eſt verſus mare Ionium. Antonius poſtquam ad Epheſum pervenit, divæ loci ejus præſidi fecit ſacra magnificè, & ſupplices Caſſianos qui in aſylum id confugerant abſolvit, excepto Petronio, qui conſpirationis in Cæſarem conſcius fuerat, & Quintio, qui Laodiceæ Dolobellam Caſſio prodiderat. Græcos inde ceteráſque nationes quæ circa Pergamum incolunt Aſiam, in frequenti legationum de pace conventu, ſic pro concione allocutus eſt,

Petronius conſpirationis in Cæſarem conſcius. Quintius.

Vos nobis, viri Græci, Attalus rex veſter teſtamento reliquit, & mox meliores commodioréſque nos experti eſtis quàm Attalum: tributa enim quæ illi pendebatis, vobis remiſimus, donec exortis & apud nos populi turbatoribus, tributis opus habuimus. Tum verò non pro cenſu tributa vobis impoſuimus, ut ipſi extra periculum exigeremus, ſed quotannis certam fructuum portionem pendere imperavimus, ut ex adverſis tempeſtatibus commune vobiſcum detrimentum ſentiremus. Quúmque publicani plus æquo petentes injuriis vos afficerent, C. Cæſar vobis remiſit tertias vectigalium, cavítque ne in poſterum injuriæ vobis fierent: vobis enim commiſit tributorum exactionem ab agricolis, & talem virum boni cives noſtri tyrannum appellaverunt, & vos eis contuliſtis multas pecunias, interfectoribus hominis optima de vob

Oratio Antonii Epheſi habita ad Græcos & alias nationes.

τοῦ Ἀντωνίου καὶ τὴν Ἰταλίαν ὑπο
λελειμμένων. ὁ μὲν δὴ Καῖσαρ ἐπ
τὸν Ἰόνιον ᾔει, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐν Ἐ
φέσῳ γενόμενος, τῇ θεῷ μεγαλο
πρεπῶς ἔθυε, καὶ τοὺς καταφυγόν
τας ἐκ τῆς Βρούτου καὶ Κασσίου συμ
φορᾶς ἐς τὸ ἱερὸν ἱκέτας ἀπέλυε
χωρὶς Πετρωνίου συνεγνωκότος ἐπ
τῷ φόνῳ Καίσαρος, καὶ Κοΐντου προ
δόντος ἐν Λαοδικείᾳ Κασσίῳ Δολο
βέλλαν· τοὺς δὲ Ἕλληνας, καὶ ὅσ
ἄλλα ἔθνη τὴν ἀμφὶ τὸ Πέργαμο
Ἀσίαν νέμονται, κατά τε πρεσβεία
παρόντας ἐπὶ συνθέσει καὶ μετακεκλη
μένους συναγαγὼν, ἔλεξεν ὧδε,

„ ὙΜΑ͂Σ ἡμῖν ὦ ἄνδρες Ἑλ
„ λῆνες, Ἄτταλος ὁ βασιλεὺς ὑ
„ μῶν ἐν διαθήκαις ἀπέλιπε, κ
„ εὐθὺς ἀμείνονες ὑμῖν ἦμεν Ἀττά
„ λου· οὓς γὰρ ἐτελεῖτε φόρους Ἀτ
„ τάλῳ, μεθήκαμεν ὑμῖν μέχρι
„ δημοκόπων ἀνδρῶν καὶ παρ' ἡμῖ
„ γενομένων, ἐδέησε φόρων· ἐπεὶ
„ ἐδέησεν, οὐ πρὸς τὰ τιμήματα ὑμι
„ ἐπεθήκαμεν, ὡς ἂν ἡμεῖς ἀκίνδυνο
„ φόρον ἐκλέγοιμεν, ἀλλὰ μέρη φέ
„ ρειν τῶν ἑκάστοτε καρπῶν ἐπετάξαμεν
„ ἵνα καὶ τῶν ἐναντίων κοινωνῶμεν ὑ
„ μῖν· τῶν δὲ ταῦτα παρὰ τῆς βουλῆ
„ μισθουμένων ἐνυβριζόντων ὑμῖν
„ καὶ πολὺ πλείονα αἰτούντων, Γάϊο
„ Καῖσαρ τῶν μὲν χρημάτων τὰ τρί
„ τα ὑμῖν ἀνῆκεν ὧν ἐκείνοις ἐφέρε
„ τε, τὰς δ' ὕβρεις ἔπαυσεν· ὑμ
„ γὰρ τοὺς φόρους ἐπέτρεψεν ἀγείρε
„ παρὰ τῶν γεωργούντων. καὶ τόνδ
„ τοιόνδε ὄντα οἱ χρηστοὶ τῶν ἡμετέρω
„ πολιτῶν τύραννον ἐκάλουν· καὶ ὑ
„ μεῖς αὐτοῖς συνετελεῖτε χρήματα
„ πολλὰ, σφαγεῦσί τε οὖσι τοῦ ὑμ
„ τέρου εὐεργέτου, καὶ καθ' ἡμᾶ

„ τῶν τ

τῶν τιμωρουμένων ἐκείνῳ. τῆς δὲ δικαίας τύχης, οὐχ ὡς ἐβούλεσθε, ἀλλ' ὡς ἦν ἄξιον, κρινάσης τὸν πόλεμον, εἰ μὲν ὡς συναγωνισταῖς τῶν πολεμίων ἔδει χρῆσθαι, κολάσεως ὑμῖν ἔδει· ἐπεὶ δὲ ἑκόντες πιστεύομεν ὑμᾶς κατ' ἀνάγκην τάδε πεποιηκέναι, τῶν μὲν μειζόνων ἀφίεμεν, χρημάτων δὲ ἡμῖν δεῖ καὶ γῆς καὶ πόλεων ἐς τὰ νικητήρια τοῦ στρατοῦ· τέλη δέ ἐστιν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ὁπλιτῶν, ἃ μετὰ τῶν συντασσομένων εἰσὶ μυριάδες ἀνδρῶν ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα, καὶ τούτων ἄνευθεν οἱ ἱππεῖς, καὶ ἕτερος ὅμιλος ἑτέρου στρατοῦ. ἐκ μὲν δὴ τοῦ πλήθους τῶν ἀνδρῶν τὸ πλῆθος τῆς χρείας συνορᾶν δύνασθε. τὴν δὲ γῆν καὶ τὰς πόλεις αὐτοῖς διαδώσων ὁ Καῖσαρ ἄπεισιν ἐς τὴν Ἰταλίαν, εἰ χρὴ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον εἰπεῖν, ἀναστήσων τὴν Ἰταλίαν· ὑμᾶς δ' ἵνα μὴ γῆς καὶ πόλεων καὶ οἰκιῶν καὶ ἱερῶν καὶ τάφων ἀνίστησθε, ἐς τὰ χρήματα ἐλογισάμεθα, οὐδὲ ἐς ἅπαντα

meriti, ídque contra nos qui ejus necem ulciſcimur. Verùm quia fortuna juſtiori cauſæ favens, non ut voluiſtis, ſed ut æquum erat decrevit, ſi ut eorum ſocii perſeveraſſetis in armis, puniendi veniebatis: quoniam autem libenter credimus hæc coactos feciſſe, graviores pœnas vobis remittimus, pecuniis tantùm & a- 674
gris & civitatibus nobis opus eſt, ut perſolvantur exercitui victori præmia. Sunt autem vigintiocto legiones, quæ cum ſuis appendicibus conficiunt CLXX virorum millia, prætérque hos equites & militaris turba reliqua. Ex hac multitudine virorum, quàm multis opus habeamus ſumptibus, poteſtis conjicere. Agros & civitates eis diviſurus Cæſar abit in Italiam, ut verbo dicam, commigrare juſſurus Italiam. Vobis, ne migrandum ſit ab ruſticis ac urbanis prædiis, ab aris focíſque, denique à majorum monumentis, pecuniarum tantùm ſubducta eſt ratio: nec tamen omnium, nec enim ferre potuiſ-

Τῆς δὲ δικαίας τύχης, οὐχ ὡς ἐβούλεσθε, ἀλλ' ὡς ἦν ἄξιον, κρινάσης τὸν πόλεμον] Non animadvertit Gelenius, δικαίας titulum haud cauſæ ſed fortunæ dari: ideóque locum hunc ita eſt interpretatus, *Verum, quia fortuna juſtiori cauſæ favens, non ut vol.* &c. quum debuerit ita interpretari, *Verum, quia fortuna, juſtam ſe præbens, non ut vol.* Niſi quis malit, *Verùm, quia fortuna, juſtè ſe gerens*, &c. Ideo autem non dico, quæ juſta eſt, (tanquam hæc laus illi ſit perpetua) quoniam videmus eam alioqui injuſtitiæ paſſim accuſari. Quòd ſi Gelenius δικαίαν dici putabat de ea quæ juſtitiæ faveret (ut certè hoc ei quæ juſta vocatur, convenit) potius tamen dicendum erat, juſtæ cauſæ favens, quàm juſtiori cauſæ. Nam adverſariorum cauſam minus juſtam eſſe dicens, ſaltem non omnino injuſtam eſſe fateretur. Et hoc genus loquendi, εἰ μὲν ὡς συναγωνισταῖς τῶν πολεμίων ἔδει χρῆσθαι, non intellexit Gelenius, ſicut nec Candidum (quod minus mirum eſt) intellexiſſe, manifeſtum eſt. At rectè, ut opinor, his (aut hujuſmodi) verbis hunc locum interpretabimur, *Siquidem ut adverſariorum auxiliatores* (vel auxiliarii) *tractandi eſſetis, punire vos oporteret.* vel, *ſupplicium de vobis ſumere.*

potuiſſetis, ſed partis modicæ, quam ubi audieritis, contenti opinor abibitis. Quantum noſtris inimicis dediſtis biennio (dediſtis autem decem annorum vectigalia) tantundem nobis ſufficiet, niſi quòd intra annum accipere volumus, quando ſic poſtulat neceſſitas: gratiam enim agnoſcitis: nam fatendum eſt, vos non mulctari pro merito.

Mulcta Græcis impoſita.

Sic ille, viginti octo legionibus oſtentans gratiam, quum ad Mutinam icto fœdere quadraginta tribus integris promiſerint præmia: in tantum acciſus erat tunc legionum numerus. Nondum extrema verba finierat, quum Græci, humi proſtrati, multis exemplis adductis in medium excuſabant ſe, violentiam Bruti Caſſiíque perpeſſos, non tam mulcta dignos quàm miſericordia: daturos enim libenter benemeritis, exhauſtos eſſe ab hoſtibus, quibus non pecunias modò, ſed his deficientibus ſupellectilem & ornamenta omnia contulerint, inde monetam ſignatam apud ſe. Tandem impetrarunt, ut novem annorum tributum penderent intra biennium: regibus, dynaſtis civitatibúſque liberis, alia pro cujuſque facultatibus imperata ſunt. Obeuntem autem provincias Lu-

,, (οὐδὲ γὰρ ἂν δύναισθε) ἀλλ
,, μέρος αὐτῶν καὶ βραχύτατον,
,, καὶ πυθομένους ὑμᾶς ἀγαπήσ
,, οἴομαι· ἃ γὰρ ἔδοτε τοῖς ἡμετέ
,, ροις ἐχθροῖς ἐν ἔτεσι δύο (ἔδοτ
,, δὲ φόρους ὡς δέκα ἐτῶν) ταῦτ
,, λαβεῖν ἀρκέσει μόνα, ἀλλ' ἐνὶ
,, τει· ἐπείγουσι γὰρ αἱ χρεῖα
,, συνεῖσι γὰρ τῆς χάριτος ὑμῖ
,, τοσοῦτον γὰρ ἐπειποιμι, ὅτι μη
,, δενὸς ἁμαρτήματος ἴσον ἐπιτ
,, μιον ὁρίζεται.

Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν, ἐς ὀκτὼ κα
εἴκοσι τέλη πεζῶν τὴν χάριν πε
φέρων, ὅτι οἶμαι τέλη καὶ τεσσαρ
κοντα ἦν αὐτοῖς, ὅτε ἐν Μουτι
συνηλλάσσοντο ἀλλήλοις, καὶ τὰ
ὑπισχνοῦντο· ὁ δὲ πόλεμος αὐτ
ἐς τοσοῦτον ὑπενηνόχει. οἱ δὲ Ἕλλ
νες, ἔτι λέγοντος αὐτοῦ ταῦτα, ἐ
ρίπτουν ἑαυτοὺς ἐς τὸ ἔδαφος α
νάγκην καὶ βίαν ἐς αὐτοὺς ἐκ Βρο
του καὶ Κασσίου γενομένας ἐπιλέγο
τες, οὐκ ἐπιτιμίων ἀξίους εἶνα
ἀλλ' ἐλέου· δόντες δ' ἂν τοῖς εὐε
γέταις ἑκόντες, ἀπορεῖν διὰ το
πολεμίους, οἷς οὐ τὰ χρήματα μ
νον, ἀλλὰ καὶ τὰ σκεύη καὶ τοὺς κ
σμους ἐσενεγκεῖν ἀντὶ τῶν χρημά
των, τοὺς δὲ αὐτὰ παρὰ σφίσιν
νόμισμα χαλκεῦσαι· καὶ τέλος πα
ρακαλοῦντες ἔτυχον ἐννέα ἐτῶν φό
ρους ἐσενεγκεῖν ἔτεσι δύο· βασιλεῦ
σι δὲ καὶ δυνάσταις καὶ πόλεσιν ἐλε
θέραις ἄλλα ἐς τὴν ἑκάστων δύνα
μιν ἐπετάχθη. περιιόντι δ' αὐτῷ τ
ἔθνη

Συνεῖσι γὰρ τῆς χάριτος ὑμῖν· τοσοῦτον γὰρ ἐπείποιμι.] Malim συνεῖ[...] ſed & tollenda eſt ſtigme poſt ὑμῖν, & vocula γὰρ poſt τοσοῦτον, in ἂν (u[...] opinor) mutanda. Atque ad hos reſtringit Gelenius in ſua interpreta ion[...] quod generaliter de omnibus qui peccarunt dictum ab Antonio fuit.

Κατα

θυη, Λεύκιός τε ὁ Κασσίου ἀδελ-
φὸς, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν δεδιότων ἐπὶ
ς ἐν Ἐφέσῳ συγγνώμης ἐπύθοντο,
κέται προσῄεσαν, καὶ ἀπέλυε πάν-
ας πλὴν τοὺς συνεγνωκότας ἐπὶ
ῷ φόνῳ τοῦ Καίσαρος· τούτοις γὰρ
ὶ μόνοις ἀδιάλλακτος ἦν. παρη-
όρει δὲ καὶ τῶν πόλεων τὰς μάλιστα
εινὰ παθούσας, Λυκίους μὲν ἀτε-
ῆς φόρων ἀφιεὶς, καὶ Ξάνθον οἰκί-
ειν παραινῶν· Ῥοδίοις δὲ διδοὺς Ἄν-
ρον τε καὶ Τῆνον καὶ Νάξον καὶ Μύν-
ον, ἃς οὐ πολὺ ὕστερον ἀφῃρέθη-
αν ὡς σκληρότερον ἄρχοντες. Λαο-
κέας δὲ καὶ Ταρσέας ἐλευθέρους ἠ-
ίει καὶ ἀτελεῖς φόρων, καὶ Ταρσέων
ὺς πεπραμένους ἀπέλυε τῆς δου-
είας διατάγματι. Ἀθηναίοις δ'
αὐτὸν ἐλθοῦσι μετὰ Τῆνον Αἴγι-
αν ἔδωκε, καὶ Ἴκον καὶ Κέω καὶ Σκία-
ον καὶ Πεπάρηθον. ἐπιπαριὼν δὲ
ρυγίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ Γαλάτας
οὺς ἐν Ἀσίᾳ, Καππαδοκίαν τε
ὶ Κιλικίαν, καὶ Συρίαν τὴν κοί-
λην, καὶ Παλαιστίνην, καὶ τὴν Του-
ραίαν, καὶ ὅσα ἄλλα γένη Σύρων,
πᾶσιν ἐσφορὰς ἐπέβαλλε βαρείας·
διῄτα πόλεσι καὶ βασιλεῦσιν, ἐν
μὲν Καππαδοκίᾳ Ἀριαράθῃ τε καὶ
ισίννῃ, ὧν τῷ Σισίννῃ συνέπρα-
εν ἐς τὴν βασιλείαν, καλῆς οἱ φα-
ίσης τῆς μητρὸς τοῦ Σισίννου καὶ Γλα-
υρᾶς· ἐν δὲ Συρίᾳ τοὺς κατὰ πό-
ιν ἐξῄρει τυράννους. καὶ ἐν Κιλικίᾳ
ρὸς αὐτὸν ἐλθούσης Κλεοπάτρας,
μέμψατο μὲν ὡς οὐ μετασχούσης τῶν
ὶ Καίσαρι πόνων, τῆς δὲ οὐκ ἀπο-
ογουμένης μᾶλλον ἢ καταλογιζο-
μένης αὐτῆς, ὅτι καὶ τὰ παρὰ οἱ τέσ-
αρα τέλη πρὸς Δολοβέλλαν αὐτί-

it quatuor legiones inter initia

cius, Caſſii frater, & alii quotquot ſibi timentes, de exemplo clementiæ ad Epheſum edito audierant, acceſſerunt ſupplices, quos omnes abſolvit præter conſpirationis conſcios: his enim ſolis manebat implacabilis. quin & civitates gravius oppreſſas conſolatus eſt, immunitate conceſſa Lyciis, etiam Xanthios hortatus ut urbem ſuam inſtaurarent. Rhodiis quoque donavit Andrum, Tenum, Naxum, Myndúmque, quas non multo pòſt eis ademit, ut durius imperantibus. Laodicenſibus atque Tarſenſibus libertatem cum immunitate conceſſit publicè, & quotquot Tarſenſes cives capti venierant, uno edicto liberavit. Athenienſibus comiter exceptis pòſt Tenum Æginam dono dedit, prætérque Icon, Ceam, Sciathum, Peparethum. Tranſiens deinde per Phrygiam, Myſiam, Gallogræciam, Cappadociam, Ciliciam, Cœleſyriam, Palæſtinam, Ituræam, ceteráſque Syrorum provincias, omnibus indixit tributa graviſſima. Diſceptationes quoque civitatum ac regum ex arbitrio ſuo compoſuit, Siſinnæ Ariarathíſque in Cappadocia, prælato Siſinna in Glaphyræ matris formoſæ gratiam. In Syria verò tyrannos oppidatim ſuſtulit. In Cilicia Cleopatram exceptam incuſavit, quòd non fuiſſet proximo bello Cæſaris laborum particeps: illa non tam ſe excuſavit, quàm ultro imputabelli miſſas ad Dolobellam: &

Solis conſpirationis in Cæſarem ſociis non parcit Antonius.

675

Rhodiis urbes datæ & citò ademptæ.

Siſinna. Glaphyra formoſa.

Cleopatra incuſatur ab Antonio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

quòd poſt aliam claſſem paratam impedita ſit adverſis tempeſtatibus, caſuque Dolobellæ victi opinione citius: quódque Caſſio bis minaciter imperanti ſuppetias non tulerit, medióque bello claſſe ſumptuoſa navigarit verſus mare Ionium, contempto Caſſio Murcíque ſtationibus, donec hyems præter aliam jacturam ipſam quoque in morbum conjiceret; quamobrem nec poſtea ſe reverſam in mare, parta jam victoria. Tum Antonius ex aſpectu mentem ſaucius, continuò cœpit eam amare juveniliter, quamvis annum natus quadrageſimum, ingenio ſemper (ut fertur) ad hujuſmodi res flexili: in hanc verò jam olim etiam tum puellam conjectis petulantius oculis, quum Alexandriam ſequeretur ducem Gabinium juvenis præfectus equitum. Mox igitur remiſſa priſtina viri induſtria, Cleopatræ juſſa omnes exequebantur, nullo jam reſpectu humani juris aut divini: quando & ſororem ipſius Arſinoen, apud Miletum Dianæ Leucophrynes ſupplicem, Antonius immiſſis percuſſoribus ſuſtulit: & Serapionem præfectum Cypri, quia auxilia Caſſio miſerat, Tyri ſupplicem, Tyrios juſſit Cleopatræ dedere. ſimiliter & Aradios alium quendam ſupplicem, qui, quum Ptolemæus Cleopatræ frater navali prælio in Nilo victus à Cæſare nuſquam comparuiſſet amplius, ſe Aradiis venditarat pro Ptolemæo: ſacerdotem quo-

Antonius Cleopatræ amore captus, jam olim amatæ.

676

Antonii acta in Cleopatræ gratiam.

καὶ πέμψεις, καὶ στόλον ἄλλον ἔτι
μὲν ἔχουσα κωλυθείη ὑπό τε ἀν
μων καὶ αὐτοῦ Δολοβέλλα ταχυτέρ
ἥσσης τυχόντι, Κασσίῳ τε δὶς ἀπ
λοῦντι μὴ συμμαχήσειε, καὶ σφ
σιν ἐκείνοις πολεμοῦσιν ἐς τὸν Ἰόνι
αὐτὴ τὸν στόλον ἔχουσα πλεύσειε μ
παρασκευῆς βαρυτάτης, οὔτε δ
σασα Κάσσιον, οὔτε φυλαξαμ
Μοῦρκον ναυλοχοῦντα, μέχρι χ
μὼν τά τε ἄλλα διελυμήνατο, καὶ α
τὴν ἐς νόσον ἐνέβαλεν, ἧς δὴ χ
ριν οὐδ᾽ ὕστερον ἐπαναχθῆναι νε
κηκότων ἤδη. ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐπὶ τ
ὄψει τὴν σύνεσιν καταπλαγεὶς
εὐθὺς αὐτῆς μειρακιωδῶς ἑαλώκει
καίπερ ἔτη τεσσαράκοντα γεγονὼ
λεγόμενος μὲν ὑγρότατος ἐς ταῦ
ἀεὶ φῦναι, λεγόμενος δ᾽ ἐς ταύ
την καὶ πάλαι παῖδα ἔτι οὖσαν ἐρ
θισμῷ τι τῆς ὄψεως λαβεῖν, ὅτε ἐ
τὴν Ἀλεξάνδρειαν Γαβινίῳ στρατε
οντι νέος ἱππαρχῶν εἵπετο. εὐθ
οὖν Ἀντωνίῳ μὲν ἡ περὶ ἅπαντ
τέως ἐπιμέλεια ἀθρόα ἠμβλύνετ
Κλεοπάτρα δ᾽ ὅ, τι προστάξει
ἐγίγνετο, οὐ διακρίνοντι ἔτι περὶ
ὁσίων ἢ δικαίων· ἐπεὶ καὶ τὴν ἀ
δελφὴν αὐτῆς Ἀρσινόην, ἱκέτιν
σαν ἐν Μιλήτῳ τῆς Λευκοφρυ
Ἀρτέμιδος, πέμψας ὁ Ἀντώνιος
ἀνεῖλε, καὶ Σεραπίωνα τὸν ἐν Κ
πρῳ στρατηγὸν αὐτῆς συμμαχήσαντ
Κασσίῳ, Τυρίων ὄντα ἱκέτην,
κέλευσε τοὺς Τυρίους ἐκδοῦναι τ
Κλεοπάτρᾳ· ἐκδοῦναι δὲ καὶ Ἀρα
δίους ἕτερον ἱκέτην, ὅν τινα, Πτο
λεμαίου τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Κλεοπά
τρας, ἀφανοῦς ἐν τῇ πρὸς Και
σαρα κατὰ τὸν Νεῖλον ναυμαχί
γενομένου, οἱ Ἀράδιοι εἶχον λέγον
τα Πτολεμαῖον εἶναι· καὶ τὸν ἐ

Ἐφέσ

Ἐφέσῳ δὲ τὸν Ἀρτέμιδος ἱερέα, ὃν Μεγάβυζον ἡγοῦνται, ὑποδεξάμενόν ποτε τὴν Ἀρσινόην ὡς βασίλισσαν, ἀχθῆναι μὲν ἐκέλευσεν. Ἐφεσίων δὲ αὐτὴν Κλεοπάτραν ἱκετευσάντων μεθῆκεν. οὕτω μὲν ὁ Ἀντώνιος ἐνήλλακτο ταχέως· καὶ τὸ πάθος αὐτῷ τοῦτο ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἔπειτα κακῶν ἐγένετο. ἀποπλευσάσης γὰρ τῆς Κλεοπάτρας ἐς τὰ οἰκεῖα, ὁ Ἀντώνιος ἔπεμπε τοὺς ἱππέας Παλμύραν πόλιν, οὐ μακρὰν οὖσαν ἀπὸ Εὐφράτου, διαρπάσαι, μικρὰ μὲν ἐπικαλῶν αὐτοῖς, ὅτι Ῥωμαίων καὶ Παρθυαίων ὄντες ἔφοροι, ἐς ἑκατέρους ἐπιδεξίως εἶχον· ἔμποροι γὰρ ὄντες, κομίζουσι μὲν ἐκ Περσῶν τὰ Ἰνδικὰ ἢ Ἀράβια, διατίθενται δ' ἐν τῇ Ῥωμαίων· ἔργῳ δ' ἐπινοῶν τοὺς ἱππέας περιουσιάσαι. Παλμυρηνῶν δὲ προμαθόντων, καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ μετενεγκόντων τε, καὶ ἐπὶ τῆς ὄχθης, εἴ τις ἐπιχειροίη, σκευασαμένων τόξοις, πρὸς ἃ πεφύκασιν ἐξαιρέτως, οἱ ἱππεῖς τὴν πόλιν κενὴν καταλαβόντες, ὑπέστρεψαν, οὔτε ἐς χεῖρας ἐλθόντες, οὐδέ τι λαβόντες· καὶ δοκεῖ τόδε τὸ ἔργον Ἀντωνίου τὸν μετ' οὐ πολὺ Παρθυαϊκὸν πόλεμον ἐξάψαι, πολλῶν ἐκ Συρίας τυράννων ἐς αὐτοὺς συμφυγόντων.

Ἡ γὰρ Συρία μέχρι μὲν ἐπ' Ἀντίοχον τὸν Εὐσεβῆ, καὶ τὸν τοῦ Εὐσεβοῦς υἱὸν Ἀντίοχον ὑπὸ τοῖς ἐκ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος ἐβασιλεύετο, ὥς μοι περὶ Σύρων λέγοντι εἴρηται. Πομπηΐου δ' αὐτὴν Ῥωμαίοις προσλαβόντος, καὶ στρατηγὸν αὐτῇ Σκαῦρον ἀποδείξαντος, ἡ βουλὴ μετὰ Σκαῦρον, ἔπεμψεν ἑτέρους, καὶ Γαβίνιον τὸν Ἀλεξανδρεῦσι πολεμήσαντα· ἐπὶ δὲ Γαβινίῳ,

que Epheſiæ Dianæ Megabyzum, quòd Arſinoen, tanquam reginam, excepiſſet hoſpitio, duci juſſit: ſed Epheſiis ipſi Cleopatræ pro eo ſupplicantibus dimiſit hominem. Tam citò mutatus eſt Antonius. qui affectus initium & finis ſecutorum malorum ei fuit. Reverſa enim domum Cleopatra, Antonius miſit equites Palmyram, urbem non longè ab Euphrate ſitam, ut eam diriperent, in ſpeciem objecto levi crimine, quòd quum eſſent in Romanorum & Parthorum confiniis, viderentur ambiguæ fidei; quippe qui negotiationibus dediti, è Perſide Indicas Arabicáſque merces ad Romanos deportant: re autem vera ut hoc modo ditaret equites. Id quia præſenſêre Palmyreni, in ulteriorem ripam ſua tranſtulerunt, diſpoſitis qui arcerent ſagittariis, quo genere excellunt plurimùm: equites autem inventa urbe vacua, inanes & incruenti reverſi ſunt. Unde poſtea videtur ortum bellum Parthicum, multis è Syria tyrannis ad eos confugientibus.

Palmyreni ab Antonio infeſtantur.

Unde ortum bellum Parthicum.

Nam regio hæc uſque Antiochum Pium, ejúſque filium Antiochum, ſub regibus fuit Seleuci Nicatoris poſteris, ut in rebus Syriacis diximus. Redacta autem Pompeii armis in provinciam, Scaurum accepit præſidem: cui ſenatus miſit ſucceſſores alios, & in his Gabinium, qui Alexandrinis bellum intulit. Gabinio ſuc-

677

ceſſit Craſſus, à Parthis pòſt interemptus: & huic deinceps Bibulus. Poſt obitum autem C. Cæſaris, motis ſeditionibus oppidatim tyranni exorti ſunt, Parthis eos juvantibus: jam enim penetrarant & in Syriam oppreſſo Craſſo à tyrannis invitati: quos Antonius expulſos coegit ad Parthos fugere, & populis indixit tributa graviſſima: offensíſque Palmyrenis res provinciæ turbatas non conſtituit, ſed diviſo per hyberna exercitu, ipſe in Ægyptum ad Cleopatram profectus eſt: à qua exceptus ſplendidè, hyemavit ibi ſine inſigniis imperii, habitu & more privati, ſive tanquam in alieno imperio civitatéque regia, ſive ut in hybernis feſtos dies celebraret. Sepoſitis enim curis, & ſemotis ducum of-

Antonius apud Ægyptios ſumit ſtolam Græcanicam.

ficiis, pro habitu patrio ſumpſit ſtolam Græcanicam quadrangulam, & calceamentum album Atticum, quo tum Athenienſium tum Alexandrinorum ſacerdotes utuntur, vocántque Phæcaſium: progrediebatúrque tantùm ad templa, aut gymnaſia, aut philoſophorum conventicula, cum Græcis conſuetudinem habens, in obſequiis Cleopatræ, propter quam potiſſimùm ajebat ſibi eam peregrinationem ſuſceptam.

Cæſaris mala valetudo.

Interea Cæſar in itinere quo Urbem repetebat, gravius laborabat ob adverſam valetudinem, periculoſiſſimè verò circa Brundiſium, ita ut rumoribus jactatum ſit eum eſſe mortuum. Re-

Κράσσον τὸν ἐν Παρθυαίοις ἀποθανόντα, καὶ Βίβλον ἐπὶ τῷ Κράσσῳ· παρὰ δὲ τὴν Γαΐου Καίσαρος ἄρα τελευτὴν, καὶ στάσιν ἐπ' αὐτῇ κατὰ πόλεις, ὑπὸ τυράννων εἴχετο συλλαμβανόντων τοῖς τυράννοις τῶν Παρθυαίων· ἐσέβαλον γὰρ δὴ καὶ τὴν Συρίαν οἱ Παρθυαῖοι μετὰ τὴν Κράσσου συμφορὰν, καὶ συνέπραξαν τοῖς τυράννοις, οὓς ὁ Ἀντώνιος ἐξελαύνων ὑποφεύγοντας ἐς τὴν Παρθυηνὴν, καὶ τοῖς πλήθεσιν ἐπιβάλλων ἐσφορὰς βαρυτάτας, καὶ Παλμυρηνοὺς τάδε ἁμαρτὼν, οὐδὲ ἐπέμεινε συστῆσαι τὴν χώραν θορυβουμένην, ἀλλὰ τὸν στρατὸν ἐς τὰ ἔθνη διελὼν χειμάσοντα, αὐτὸς ἐς Αἴγυπτον ᾔει πρὸς Κλεοπάτραν· ἡ δὲ αὐτὸν ὑπεδέχετο λαμπρῶς· καὶ ὁ μὲν ἐχείμαζεν ἐνταῦθα ἄνευ σημείων ἡγεμονίας, ἰδιώτου σχῆμα καὶ βίον ἔχων, εἴθ' ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ τῇ ἀρχῇ καὶ βασιλευούσῃ πόλει, εἴτε τὴν χειμασίαν ὡς πανήγυριν ἄγων· ἐπεὶ καὶ φροντίδας ἀπετέθειτο καὶ ἡγεμόνων θεραπείαν, καὶ στολὴν εἶχε τετράγωνον Ἑλληνικὴν ἀντὶ τῆς πατρίου, καὶ ὑπόδημα ἦν αὐτῷ λευκὸν Ἀττικὸν, ὃ καὶ Ἀθηναίων ἔχουσιν ἱερεῖς καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ καλοῦσι Φαικάσιον· ἔξοδοί τε ἦσαν αὐτῷ ἐς ἱερὰ ἢ γυμνάσια, ἢ φιλολόγων διατριβαὶ μόναι, καὶ δίαιτα μεθ' Ἑλλήνων ὑπὸ Κλεοπάτρᾳ, ᾗ δὴ καὶ μάλιστα τὴν ἐπιδημίαν ἀνετίθει. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀντώνιον ἦν τοιάδε.

Καίσαρι δὲ ἐς τὴν Ῥώμην ἐπανιόντι ἥ τε νόσος αὖθις ἤκμαζεν, ἐν Βρεντεσίῳ μάλιστα ἐπικινδύνως, καὶ φήμη διήνεγκεν αὐτὸν καὶ τεθνάναι· ῥαΐσας δ' ἐσῆλθεν ἐς τὴν πόλιν,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

…, καὶ τοῖς Ἀντωνίου τὰ γράμ-
…τα ἐδείκνυε τὰ Ἀντωνίου· οἱ δὲ
…ελῆνόν τε προσέταξαν ἀποδοῦ-
… τὰ δύο τέλη τῷ Καίσαρι, καὶ
… Λιβύην ἐπέστελλον Σεξστίῳ Λιβύης
… τῷ Καίσαρι ἀποστῆναι· καὶ οἱ μὲν
…ως ἐποίουν· ὁ δὲ Καῖσαρ οὐδὲν
…ήκεστον ἁμαρτεῖν δόξαντι Λεπι-
…, Λιβύην ἀντὶ τῶν προτέρων ἐ-
…ῶν ἐνήλλαξε· καὶ τὰ λοιπὰ τῶν
… ταῖς προγραφαῖς δεδημευμέ-
… διεπίπρασκε. καταλέγοντι δ᾽
… τῷ τὸν στρατὸν ἐς τὰς ἀποικίας, καὶ
… γῆν ἐπινέμοντι δυσεργὲς ἦν.
…τε γὰρ στρατιῶται τὰς πόλεις ᾔ-
…ουν, αἳ αὐτοῖς ἀριστίνδην ἦσαν ἐ-
…λεγμέναι περὶ τοῦ πολέμου· καὶ αἱ
…λεις ἠξίουν τὴν Ἰταλίαν ἅπα-
… ἐπινείμασθαι τὸ ἔργον, ἢ ἐν ἀλ-
…ως διαλαχεῖν, τῆς τε γῆς τιμὴν
…ς δωρουμένους ᾔτουν, καὶ ἀργύ-
…ον οὐκ ἦν, ἀλλὰ συνιόντες ἀνὰ
…ρος ἐς τὴν Ῥώμην οἵ τε νέοι καὶ
…ροντες, ἢ αἱ γυναῖκες ἅμα τοῖς
…ιδίοις ἐς τὴν ἀγορὰν ἢ τὰ ἱερὰ,
…ρήνουν, οὐδὲν μὲν ἀδικῆσαι λέ-
…ντες, Ἰταλιῶται δὲ ὄντες ἀνίστα-
…αι γῆς τε καὶ ἑστίας οἷα δορύλη-
…τοι· ἐφ᾽ οἷς οἱ Ῥωμαῖοι συνή-
…θοντο καὶ ἐπεδάκρυον, καὶ μάλιστα
…ταν ἐνθυμηθεῖεν οὐχ ὑπὲρ τῆς πό-
…ως, ἀλλὰ ἐπὶ σφίσιν αὐτοῖς καὶ
… μεταβολῇ τῆς πολιτείας τόν τε
…όλεμον γεγονότα, καὶ τὰ ἐπινίκια
…ιδόμενα, καὶ τὰς ἀποικίας συνίστα-
…δρας, τοῦ μηδ᾽ αὖθις ἀνακύψαι
…τὴν δημοκρατίαν, παρῳκισμένων
…οῖς ἄρχουσι μισθοφόρων, ἑτοίμων ἐς

mittente ſe morbo Urbem ingreſſus, Antonianis literas imperatoris ipſorum exhibuit: qui mox & Calenum juſſerunt duas legiones reddere Cæſari, & in Africam ſcripſerunt Sextio, ut illi provincia decederet. atque ita utrumque factum eſt. Tum Cæſar abſoluto ſua ſententia Lepido, Africam vice ademptarum provinciarum reddidit: & quod ex bonis proſcriptorum adhuc ſupererat, divendidit. Deducenti autem milites in colonias, & agros dividenti, magna difficultas objecta eſt: milites enim petebant optimam quamque urbem tota Italia, ut antè bellum ſelectæ fuerant: contrà civitates illæ poſtulabant, ut univerſa Italia diviſioni huic adhiberetur, aut ſortitò deducerentur coloniæ: & agrorum pretium repetebant ab imperatoribus, deficiente ærario. Conveniebántque agminatim in urbem promiſcuè juvenes pariter ac ſeniores, mulieréſque cum parvis liberis, & per fora templáque cœtus faciebant lamentabundi, conquerentes nullo ſuo peccato ſe homines Italici nominis pelli agris ſociſque, tanquam jure belli captos. Quapropter populus condolebat & illacrymabat eorum calamitatibus, præſertim dum reputant non pro republica, ſed pro libidine aliquot civium bellum id geſtum ad mutationem ſtatus publici, & nunc reddi victoriæ præmia, ut deductis coloniis poſthac nequeat caput attollere reſpublica, dum coloni hac mercede obſtricti, parati ſunt principibus ad omne obſe-

678

Tumultus in urbibus datis in victoriæ præmium.

obſequium. Ibi Cæſar civitati-
bus neceſſitatis rationem expo-
nebat, & ne ſic quidem ſatis fo-
re, nec fuit, ita uti vicini oppri-
merentur à militibus, limites
contumaciter tranſeuntibus, &
plus quàm conceſſa uſurpanti-
bus, & potiora præripientibus,
dum nec jurgiis Cæſaris à male-
ficio deterrentur, nec deliniun-
tur aliis largitionibus: quando-
quidem principes, ut opis ſuæ
ad confirmandam dominatio-
nem egentes, facilè contemne-
bant. Jam enim inſtabat finis
hujus quinquennii, & utriſque
ad ſecuritatem opus erat favore
mutuo: imperatoribus, ut per
milites principatum confirma-
rent; militibus ut accepta re-
tinerent, manente penes auto-
res ejus donationis imperio,
quos neceſſaria benevolentia vel
propter ſeipſos proſequebantur.
Quin & aliis largitionibus ege-
nos milites ſolabatur Cæſar, è
fanis mutuò ſumens pecunias:
quo facto conciliavit ſibi eorum
animos, prompta erga largitorem
gratia, cui agros, urbes, pecu-
679 nias acceptas ferebant, invidioſè
occlamantibus qui ſpoliabantur,
illo verò fortiter hoc ferente in
gratiam militum.

His animadverſis Antonii fra-
ter Lucius, tunc coſ. & ejuſdem
uxor Fulvia, & qui abſentis bona
procurabat Manius, ne Cæſa-
ris videretur totum hoc benefi-
cium, néve ſoli deberetur gra-
tia, & alter imperator fraudare-
tur favore militum, vaframentis agebant ut coloniarum dedu

ὅ, τι χρήζοιεν. ὁ δὲ Καῖσαρ ταῖς πό-
λεσιν ἐξελογεῖτο τὴν ἀνάγκην καὶ
ἐδόκουν οὐδ' ὡς ἀρκέσειν, οὐδ' ἤρ-
κουν, ἀλλ' ὁ στρατὸς καὶ τοῖς γεί-
τοσιν ἐπέβαινε σὺν ὕβρει, πλέονα τῶν
δεδομένων σφίσι περισπώμενοι, καὶ
τὸ ἄμεινον ἐκλεγόμενοι, οὐδὲ ἐ-
πλήσσοντο αὐτοῖς καὶ δωρουμένου
πολλὰ ἄλλα τοῦ Καίσαρος, ἐπαυ-
το, ἐπεὶ καὶ τῶν ἀρχόντων ὡς δε-
μένων σφῶν ἐς τὸ ἐγκρατὲς τῆς ἀρ-
χῆς κατεφρόνουν. καὶ γὰρ αὐτοῖς ἡ
πενταετία παρώδευε, καὶ τὸ ἀσφα-
λὲς ἡ χρεία συνῆγεν ἀμφοτέροις
παρ' ἀλλήλων, τοῖς μὲν ἡγεμόσιν ἐς
τὴν ἀρχὴν παρὰ τοῦ στρατοῦ, τῷ δὲ
στρατῷ ἐς τὴν ἐπικράτησιν ὧν ἔ-
λαβον, ἡ τῶν δεδωκότων ἀρχὴ πα-
ραμένουσα· ὡς γὰρ αὐτῶν οὐ βεβαίως
ἄρχοιεν οἱ δόντες, ὑπερεμάχουν ὑπ'
εὐνοίας ἀναγκαίου. πολλὰ δὲ καὶ ἄ-
λα τοῖς ἀπορουμένοις αὐτῶν ἐδω-
ρεῖτο δανειζόμενος ἐκ τῶν ἱερῶν ὁ Κα-
ῖσαρ, ὅθεν τὴν γνώμην ὁ στρατὸς ἐς
αὐτὸν ἐπέστρεφε, καὶ πλείων ὑπα-
τα χάρις, ὡς γῆν ἅμα καὶ πόλεις
καὶ χρήματα καὶ οἰκήματα δωρου-
μένῳ, καὶ καταβοωμένῳ μὲν ἐπι-
φθόνως ὑπὸ τῶν ἀφαιρουμένων, φέ-
ροντι δὲ τὴν ὕβριν ἐς χάριν τοῦ
στρατοῦ.

Ταῦτα δὲ ὁρῶν ὅτε ἀδελφὸς
τοῦ Ἀντωνίου Λεύκιος Ἀντώνιος
ὑπατεύων τότε, καὶ ἡ γυνὴ τοῦ
Ἀντωνίου Φουλβία, καὶ ὁ τῆς ἀπο-
δημίας ἐπιτροπεύων τοῦ Ἀντωνίου
Μάνιος, ἵνα μὴ Καῖσαρ ὁ δό-
ξειε τὸ ἔργον ἅπαν εἶναι, μηδὲ
μόνος αὐτοῦ τὴν χάριν ἀποφέ-
ροιτο, μηδ' ἔρημος ὁ Ἀντώνιος
εὐνοίας στρατιωτῶν γένοιτο, τὰς κα-

οἰκίσ

οίσοις ἐτέχναζον ἐς τὴν ἐπιδημίαν Ἀντωνίου διατρίβειν· οὐ δυνατοῦ δὲ φαινομένου διὰ τὸν στρατὸν ἐπείγοντα, τοὺς οἰκιστὰς τῶν Ἀντω-
ν τελῶν ἠξίουν Καίσαρα παρὰ
σφῶν λαβεῖν, τῆς μὲν συνθήκης Ἀν-
τωνίου μόνῳ Καίσαρι διδούσης, ἐ-
πεμφόμενοι δὲ ὡς οὐ παρόντι
Ἀντωνίῳ, καὶ ἐς τὸν στρατὸν αὐ-
τήν τε Φουλβίαν περιάγοντες,
τὰ παιδία τὰ Ἀντωνίου μάλα
φθόνως, ἱκέτευον, μὴ περιϊ-
εῖν Ἀντώνιον ἢ δόξης ἢ χάριτος
ς αὐτοὺς ὑπηρεσίας ἀφαιρούμε-
ν· ἤκμαζε δὲ ἐν τῷ τότε μάλι-
τὸ κλέος τὸ Ἀντωνίου καὶ πα-
τῷ στρατῷ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις
ασι· τὸ γὰρ ἔργον τὸ ἐν Φιλίπ-
ις διὰ τὴν τότε Καίσαρος ἀρ-
στίαν ἅπαν ἡγοῦντο Ἀντωνίου γε-
έναι. ὁ δὲ Καῖσαρ οὐκ ἠγνόει μὲν
ικούμενος ἐς τὰ συγκείμενα, εἶ-
κε δὲ ἐς χάριν Ἀντωνίου. καὶ οἱ μὲν
ς οἰκιστὰς ἐπὶ τοῖς Ἀντωνίου τέλε-
ἀπέφαινον· οἱ δὲ οἰκισταὶ τοῖς στρα-
ώταις, ἵνα τι καὶ δοκοῖεν εὐνούστεροι
Καίσαρος ἐς αὐτοὺς εἶναι, συνε-
ρουν ἔτι πλέον ἀδικεῖν· ἄλλο δὴ
λῆθος τῶν ἑτέρων πόλεων, αἳ ταῖς
εμηθείσαις γειτονεύουσαί τε, καὶ
ολλὰ πρὸς τῶν στρατιωτῶν ἀδικούμε-
αι, κατεβόων τοῦ Καίσαρος ἀδι-
ωτέρας εἶναι τὰς ἀποικίας τῶν
ογραφῶν· τὰς μὲν γὰρ ἐπὶ ἐχθροῖς,
ὰς δὲ ἐπὶ μηδὲν ἀδικοῦσι γίγνεσθαι.
δὲ Καῖσαρ οὐκ ἠγνόει μὲν ἀδικουμέ-
υς, ἀμήχανα δ' ἦν αὐτῷ. οὔτε
ὰρ ἀργύριον ἦν ἐς τιμὴν τῆς γῆς
ιδόσθαι τοῖς γεωργοῖς, οὔτε ἀνα-
άλλεσθαι τὰ ἐπινίκια διὰ τοὺς ἔ-
πολέμους, Πομπηίου μὲν ἐν

ctio differretur in adventum Antonii. Quod quum impoſſibile videretur propter feſtinationem militum, petebant à Cæſare ut Antonianos ipſi deducerent in colonias, quamvis ex pacto id munus Antonius ſoli Cæſare ceſſerat, quod tamen conceſſum negabant: productáque ad exercitum Fulvia cum parvis Antonii liberis, invidioſè ſupplicabant, ne paterentur illum fraudari ſua gloria, ſimul occaſione referendæ ipſis gratiæ. Et erat tum inclytum Antonii nomen & apud milites & apud ceteros: nam Philippenſis victoria, propter adverſam Cæſaris valetudinem, tota videbatur unius Antonii. Cæſar, quamvis non ignarus pacta violari, ceſſit tamen in gratiam Antonii, atque ita legiones Antonianæ in colonias deductæ ſunt, nimia militum deductorum licentia, dum ne videretur Cæſar beneficentia vincere, minus cohibentur à maleficiis. Fuerunt & aliæ civitates vicinæ his, quarum agri militibus diviſi ſunt, multas ab eis injurias paſſæ, quæ clamabant in Cæſarem, iniquiores coloniarum deductiones nunc eſſe, quam proſcriptiones antè fuerant, tunc enim inimicos mulctatos, nunc verò innoxios. Et Cæſar intelligebat quidem injuriam, ſed mederi non poterat: nam neque pecuniam habebat unde pretium agrorum veteribus poſſeſſoribus redderet, neque victoriæ merces

Philippenſis victoria, uni Antonio tribuitur.

ifferri propter inſtantia bella poterat, Pompeio maria tenente &

te & Urbi famem intentante, interclufis commeatibus, Ænobarbo etiam Murcóque claſſem aliam & exercitum colligentibus:
680 militibus verò ſegniorem operam præbituris, niſi accipiant debita victoriæ præmia. Et fermè jam jam exierat quinquennium, ut rurſum opus eſſet exercitus benevolentia: quamobrem ultro tum diſſimulabatur militaris inſolentia.

Certè in theatro Cæſare præſente quum militi proprius locus non vacaret, tranſiit ad locos equitum: id populus notavit, Cæſar militem juſſit ſurgere: exercitus rem indignè ferens, principem è theatro diſcedentem circumſtitit, militem exhiberi ſibi poſtulans, quia nuſquam apparentem periſſe putabat: ubi verò ſupervenit, rati productum è carcere, quum id negaret, rémque ut erat narraret, mentiri ſubornatum ajebant, proditorem appellando. Et hoc quidem fuit theatralis inſolentiæ ſpecimen. Ceterùm ad diviſionem in campum vocati Martium, præproperè noctu venerunt, ægre ferentes Cæſarem ſupervenire tardius, quum Nonius centurio liberè objurgavit, eos admonens officii, in Cæſaris valetudinem, non ipſorum contemptum, cauſam rejiciens: quem illi ut adulatorem cavillis adorti, mox irritatiores convitiis & ſaxis impetierunt, & fugientem perſecuti dum in flumen ſe conjiceret, necatum aquis extraxerunt, &

Militis inſolentia.

Nonius centurio.

Militum inſolentia in Nonium centurionem.

Nonii interitus.

τῇ θαλάσσῃ κρατοῦντος, καὶ τὴν πόλιν κλείοντος ἐς λιμόν· Ἀηνοβάρβου δὲ καὶ Μούρκου στρατὸν καὶ ναῦς ἄλλας συναγειρόντων, ...μοτέρων δ' ἐς τὰ τῶν ἐσόμενα ὄντων, εἰ μὴ τὰ πρότερα ἐπινίκια λάβοιεν· πολὺ δ' ἦν καὶ τὸ παρελθεῖν ἤδη τὴν τῆς ἀρχῆς πενταετίαν, καὶ χρῄζειν αὖθις εὐνοίας στρατοῦ· ὅπερ αὐτῶν καὶ τῆς ὕβρεως ἢ καταφρονήσεως ἐν τῷ τότε ἑκὼν ὑπερεώρα.

Ἐν γέτοι τῷ θεάτρῳ παρόντος αὐτοῦ, στρατιώτης ἀπορῶν οἰκείας ἕδρας, παρῆλθεν ἐς τοὺς καλουμένους ἱππέας, καὶ ὁ μὲν δῆμος ἐπεσημήνατο, καὶ ὁ Καῖσαρ τὸν στρατιώτην ἀνέστησεν· ὁ δὲ στρατὸς ἠγανάκτει, καὶ περιστάντες αὐτὸν ἀποχωροῦντα τοῦ θεάτρου, τὸν στρατιώτην ἀπῄτουν, οὐχ ὁρώμενον ἡγούμενοι διεφθάρθαι, ἐπελθόντα δὲ ἐνόμιζον ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου νῦν προαχθῆναι, ἀρνούμενόν τε καὶ τὰ γεγονότα διηγούμενον, ψευδέας διδαχθέντα ἔλεγον, καὶ λοιδοροῦσιν ὡς τὰ κοινὰ προδιδόντα. καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ θεάτρῳ γινόμενον, τοιόνδε ἦν. κεκλημένοι δ' ἐπὶ νέμησιν τότε τῶν ἐς τὸ πεδίον τὸ Ἄρειον, ὑπὸ σπουδῆς ἔτι νυκτὸς ἀφίκοντο, καὶ βραδύτερον αὐτοῖς τοῦ Καίσαρος ἐπιόντος, ἠγανάκτουν. Νώνιος δὲ λοχαγὸς ἐπέπλησσεν αὐτοῖς σὺν παρρησίᾳ, τότε πρέπον τοῖς ἀρχομένοις ἐς τὸν ἄρχοντα προφέρων, καὶ τὴν Καίσαρος ἀσθένειαν, οὐχ ὑπεροψίαν· οἱ δὲ αὐτὸν τὰ μὲν πρῶτα ἔσκωπτον ὡς κόλακα, πλέονος δὲ ἑκατέρωθεν τοῦ διερεθίσματος γενομένου, ἐλοιδόρουν τε καὶ ἔβαλλον, καὶ φεύγοντα ἐδίωκον, ἔς τε τὸν ποταμὸν ἐξαλλόμενον, ἐξείρυσαν τ' ἐς-

κεῖν.

ινον, καὶ ἔρριψαν ἔνθα παρελεύσεσθαι ὁ
αῖσαρ ἔμελλεν. οἱ μὲν δὴ φίλοι τῷ
αίσαρι παρῄνουν μηδὲ ἐπελθεῖν ἐς
τούς, ἀλλ' ἐκστῆναι μανιώδει φο-
· ὁ δ' ἐπῄει μέν, ἀναθρέψειν ἔτι
ᾶλλον ἡγούμενος τὸ μανιῶδες αὐ-
ν εἰ μὴ ἀφίκοιτο, καὶ τὸν Νώνιον
ὼν, ἐξέκλινεν· ὡς δὲ ὀλίγων ζώ-
δρασάντων ἐπεμέμφετο, καὶ ἐς
μέλλον ἀλλήλων φείδεσθαι παρῄνει,
τὴν γῆν διένεμε, καὶ δωρεὰς αἰ-
ν τοῖς ἀξίοις ἐπέτρεπε, καί τινων
ἀξίαν ἐνίοις ἐδίδου παρὰ γνώ-
ω, μέχρι τὸ πλῆθος ἐκπλα-
αὐτοῦ τῆς βαρύτητος, μετενόει
ᾐδεῖτο, καὶ κατεγίνωσκον αὐτῶν,
τοὺς ἐς τὸν Νώνιον ἁμαρτόντας
ούσιν ἀνευρόντας κολάσαι, ὁ δὲ
γιγνώσκειν αὐτοὺς ἔφη, καὶ κο-
τὴν αὐτῷ τῷ συνειδότι σφῶν μό-
, καὶ τῇ παρ' ὑμῶν καταγνώσει·
δὲ συγγνώμης τε ὁμοῦ καὶ τιμῆς καὶ
εῶν ἀξιωθέντες, εὐθὺς αὐτὸν
φήμουν ἐκ μεταβολῆς· καὶ δύο μὲν
όνες ἐκ πλεόνων αἵδε ἔστων τῆς το-
δυσαρχίας· αἴτιον δ' ἦν, ὅτι καὶ
στρατηγοὶ ἀχειροτόνητοι ἦσαν οἱ
ιους, ὡς ἐν ἐμφυλίοις, καὶ οἱ
ατοὶ αὐτῶν οὐ τοῖς πατρίοις ἔθε-
ἐκ καταλόγου συνήγοντο, οὐδ'
χρείας τῆς πατρίδος, οὐδὲ τῷ
οσίῳ στρατευόμενοι μᾶλλον, ἢ
ις συνάγουσιν αὐτοὺς μόνοις, οὐ-
τούτοις ὑπὸ ἀνάγκῃ νόμων, ἀλλ'
οσχέσεσιν ἰδίαις, οὐδὲ ἐπὶ πολε-
ους κοινούς, ἀλλὰ ἰδίους ἐχθρούς,
δὲ ἐπὶ ξένους, ἀλλὰ πολίτας καὶ
ότίμους· τάδε γὰρ πάντα αὐτοῖς
ν στρατιωτικὸν φόβον ἐξέλυεν, οὔτε
ατεύεσθαι νομίζουσι μᾶλλον, ἢ

projecerunt quà tranſeundum erat Cæſari. Quamobrem amici monebant ne ſe furentibus committeret; ille tamen ne per abſentiam ſuam illorum inſaniam aleret, prodiit: viſóque obiter Nonii cadavere, deflexit. Ut verò in paucos rejectum eſt id facinus, juſſis ut poſthac ſibi invicem parcerent, agros diviſit, & militaria dona meritis petere permiſit: dedítque nonnullis immeritis etiam præter animi ſententiam, donec vulgus admiratum ejus conſtantiam, pœnitentia pudoréque reſipuit, poſtulavítque ut ad ſupplicium quærerentur qui Nonium ad necem adegerant. Ille notos eos ſibi præfatus, ait ſe contentum ipſorum confeſſione ac conſcientia, de cetero pœnam remittere: qui venia ſimul & præmiis doniſque dignati, ad fauſtas acclamationes ſubitò verſi ſunt. Hæc duo temporum illorum contumaciæ ſpecimina è multis ſelecta ſufficiant. In cauſa erant duces plerique ſine legitimis creati ſuffragiis, ut fit in bellis civilibus, quando nec exercitus ſolennibus delectibus conſcripti fuerant in uſum patriæ, nec militabant auſpiciis S.P.Q.R. ſed eorum tantùm qui ipſos collegerant: ac ne id quidem legitimè, ſed privatis inducti pollicationibus: nec adverſus hoſtes publicos, ſed adverſus peculiares inimicos: nec contra exteros, ſed contra cives dignitate pares. Hæc ſunt quæ militem diſciplinam peſſumdederunt, dum quiſque oblitus ſe eſſe mili- 681

militem, privatis gratiis mavult ſervire atque cupiditatibus, dúmque principes opera ſubditorum abutuntur ad privata commoda. & transfugium, apud priſcos Romanos crimen inexpiabile, ea temporum iniquitate largitionibus rependitur, non milite magis venali quàm exercitu: ne illuſtribus quidem viris pleriſque hujuſmodi ultro citróque tranſitiones ad transfugarum ignominiam criménque pertinere exiſtimantibus. Adeo tam apud integros exercitus, quàm apud nonnullos illuſtres viros pro re ludicra habitum eſt transfugium, facilè conciliante improbos morum ſimilitudine. Namque de cetero ſimiles inter ſe, homines alioqui mutabiles, ſolos pro hoſtibus habebant qui ab imperatoribus ſuis quaſi rem populi agentibus aliquo prætextu damnabantur pro hoſtibus: itaque imperatores quoque tametſi negotium probè intelligentes multa ferre coacti ſunt in eis, qui excuſſa legum reverentia ſolis trahebantur largitionibus: adeo tum ſublata omni diſciplina, ſeditionum incentores altoréſque regnabant in exercitibus.

Urbs interim fame laborabat impeditis per Pompeium frumentationibus maritimis: in Italia verò præ continuis bellis agricultura neglecta propemodum & ſi quid agri ferrent, abſumente milite. In ipſa quoque urb non ſolùm furtorum nocturnorum, verùm etiam violentiæ fu
682 impunitas, dum militibus imputantur etiam aliena facinor
Plebs verò clauſis officinis, etiam magiſtratus antiquavit, ut qu bus nihil opus eſſet in egena urbe occupata latrociniis. Ceterù

βοηθεῖν οἰκείᾳ χάριτι καὶ γνώμῃ, τοὺς ἄρχοντας ἡγουμένοις ὑπὸ ἀνά κης αὐτῶν εἰς τὰ ἴδια ἐπιδείας· τε αὐτομολεῖν πάλαι Ῥωμαίοις ἀ διάλλακτον ὂν, τότε καὶ δωρεῶν ἠξι το, καὶ ἔπρασσον αὐτὸ οἵ τε στρατ κατὰ πλῆθος, καὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀ δρῶν ἔνιοι, νομίζοντες οὐκ αὐτομ λίαν εἶναι τὴν ἐς τὰ ὅμοια μεταβο λήν· ὅμοια γὰρ δὴ πάντα ἦν, οὐδὲ ἕτερα αὐτῶν ἐς ἔχθραν κοιν Ῥωμαίοις ἀπεκέκριτο, ἥ τε τῶν στρ τηγῶν ὑπόκρισις μία, ὡς ἀπά των ἐς τὰ συμφέροντα τῇ πατρ βοηθεῖν, εὐχερεστέρους ἐποίει πρὸς τὴν μεταβολὴν, ὡς πανταχοῦ πατρίδι βοηθοῦντας· ἃ καὶ οἱ στ τηγοὶ συνιέντες ἔφερον, ὡς οὐ νόμ μᾶλλον αὐτῶν ἄρχοντες, ἢ τ δωρεαῖς· οὕτω μὲν ἐς στάσεις τότε πά τα καὶ ἐς δυσαρχίαν τοῖς στασιάρχο τὰ στρατόπεδα ἐτέτραπτο.

Τὴν δὲ Ῥώμην λιμὸς ἐπίεζ οὔτε τῆς θαλάσσης τι αὐτοῖς φερ σης διὰ Πομπήϊον, οὔτε τῆς Ἰτ λίας διὰ τοὺς πολέμους γεωργο μένης· ὃ δὲ καὶ γένοιτο, ἐς τοὺς στρ τοὺς ἐδαπανᾶτο, ἐκλώπευόν τε πολλοὶ νυκτὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ κλ πῆς ἔτι βιαιότερον ἠνώχλουν, ἠνώχλουν ἀδεῶς, καὶ ἡ δόξα τοὺς στρατιώτας ἐφέρετο· ὁ δὲ λε ἀπέκλειε τὰ ἐργαστήρια, καὶ τ ἀρχὰς ἐξανίστη, ὡς οὔτε ἀρχῶν ο τεχνῶν χρῄζοντες ἐν ἀπορούσῃ λῃστευομένῃ πόλει. Λευκίῳ δὲ οἱ

ημοτικῷ, καὶ δυσχεραίνοντι τῇ τῶν
τριῶν ἀρχῇ, οὐδὲ ἐπὶ τῷ χρόνῳ
παύσεσθαι νομιζομένῃ, προσκρού-
ματα ἐς τὸν Καίσαρα ἐγίγνετο, καὶ
διαφοραὶ μείζους, τούς τε γεωρ-
γοὺς ὅσοι τῆς γῆς ἀφῃροῦντο, ἱκέ-
ας γιγνομένους τῶν δυνατῶν ἑκάστου
μόνος ὑπεδέχετο, καὶ βοηθήσειν ὑ-
πισχνεῖτο, κἀκείνων ὑπισχνουμένων
ἀμυνεῖν ἐς ὃ κελεύοι· ὅθεν αὐτὸν ὁ
ρατὸς ὁ Ἀντωνίου κατεμέμφετο, καὶ
Καῖσαρ ὡς ἀντιπράσσοντα Ἀν-
τωνίῳ, καὶ Φουλβίαν ὡς πολεμοποιοῦ-
σαν ἐν ἀκαίρῳ· μέχρι τὴν Φουλ-
βίαν ὁ Μάνιος πανούργως μετεδί-
δαξεν, ὡς εἰρηνευομένης μὲν τῆς Ἰτα-
λίας ἐπιμένειν Ἀντώνιον Κλεοπά-
τρᾳ, πολεμουμένης δ' ἀφίξεσθαι κατὰ
τάχος. τότε γὰρ δὴ γυναικός τι πα-
θοῦσα ἡ Φουλβία, τὸν Λεύκιον ἐπέ-
τριβεν ἐς τὴν διαφοράν· ἐξιόντος
δὲ τοῦ Καίσαρος ἐς τὰ λοιπὰ τῶν
κατοικίσεων, ἔπεμπεν ἑψομένους αὐ-
τῷ τοὺς Ἀντωνίου παῖδας ἅμα τῷ
Λευκίῳ, ὡς μηδὲν ἐκ τῆς ὄψεως ὁ
Καῖσαρ ἐν τῷ στρατῷ πλέον ἔχοι·
ἱππέων δὲ Καίσαρος ἐκτρεχόντων
ἐπὶ τὴν Βρεττίων ἠϊόνα, πορθου-
μένην ὑπὸ Πομπηΐου, δόξας ὁ Λεύ-
κιος ἢ ὑποκρινάμενος ἐφ' ἑαυτὸν
καὶ τοὺς Ἀντωνίου παῖδας τόδε τὸ ἱπ-
πικὸν ἀπεστάλθαι, διέδραμεν ἐς τὰς
Ἀντωνίου κατοικίας, συλλεγόμενος
φρουρὰν τῷ σώματι, καὶ τὸν Καίσα-
ρα τῷ στρατῷ διέβαλλεν ἐς ἀπιστίαν
πρὸς Ἀντώνιον· ὁ δὲ ἀντεδίδασκεν
αὐτοὺς ὅτι αὐτῷ μὲν καὶ Ἀντωνίῳ
πάντα εἴη φίλια καὶ κοινά, Λεύκιον
δ' ὑφ' ἑτέρας γνώμης αὐτοὺς πολεμο-
ποιεῖν ἐς ἀλλήλους, ἀντιπράσσοντα

Lucius Antonius infenſus triumviratui.

Lucius bene affectus erga rempublicam, & infenſus triumvirorum potentiæ, ultra præfinitum tempus ut videbatur manſuræ, offendebat interdum Cæſarem ad contentiones uſque, dum veteres agrorum poſſeſſores ſuppliciter ad optimates confugientes ſolus excipit, opem pollicens, & illi viciſſim ad quidvis promittunt ei ſuam opem. Quo factum eſt ut & Antoniani milites & Cæſar incuſarent eum tanquam adverſantem Antonio, itémque Fulviam ut bellum excitantem alieno tempore : ſed prævaluit Manii vafrum conſilium, qui mulieri perſuaſit, pacata Italia moraturum Antonium apud Cleopatram, bello verò turbante adventurum properè. Tum Fulvia muliebri affectu exaſperavit Lucium : & quum Cæſar proficiſceretur ad deducendas reliquas colonias, Antonii liberi comitati ſunt eum unà cum Lucio, ne potior haberetur Cæſar, ſi ſolus conſpiceretur in exercitu. Quúmque Cæſaris equites excurriſſent in Brutiorum littora, ne Pompeius ea vaſtaret, Lucius, ſive timens, ſive fingens ſe timere ne contra ipſum & Antonii liberos equitatus ille miſſus ſit, curſim ſe contulit ad Antonianorum colonias, collecturus ſibi ſatellitium, Cæſarem calumniando ut perfidum erga Antonium. Ille contrà docebat integram ſibi cum eo manere amicitiam, Lucium verò alia de cauſa bellum inter ipſos ſerere, quòd infenſus ſit

Manius.

ſit triumviratui, per quem novi coloni firmam poſſeſſionem habeant; equites verò etiam tum in Brutiis eſſe ac mandata exequi. His intellectis Antonianorum duces in Teanenſi conventu cum eo collocuti redierunt in gratiam his conditionibus, ut conſulibus per triumviros liceat rempublicam adminiſtrare more majorum: agros dividant nemini præter defunctos Philippenſi militia: utque pecuniæ proſcriptorum, & agrorum pretia coloniis Antonianis ex æquo diſtribuantur: néve imperatorum alterutri poſthac in iis delectus habere liceat: in expeditione contra Pompeium Cæſari duæ legiones Antonii militent: Alpes in Hiſpaniam à Cæſare miſſis ut pateant, néve Aſinius prohibeat. utque his conditionibus Lucius pacatus ſatellitium amoveat, & ſecurus adminiſtret rempublicam. Hæ tum fuere conditiones renovati fœderis opera ductorum exercitus: quarum duæ tantùm poſtremæ ratæ fuerunt, & Salvidienus invitis cuſtodibus per Alpes tranſiit. Quúmque reliqua differrentur, Lucius Præneſte ſeceſſit, dicens ſe timere Cæſarem pro magiſtratu munitum ſatellitibus, quum ipſe nullos circa ſe habeat. Seceſſit & Fulvia ad Lepidum, dicens ſe timere ſuis liberis: nam hunc præferebat Cæſari. Et ab utriſque ſcriptæ ſunt literæ Antonio, perferentibus eas amicis, qui certiorem erant facturi de ſingulis:

Conditiones triumviris datæ.

683

Fulvia ad Lepidum ſecedit.

τῇ τῶν τριῶν ἀρχῇ, δι' ἣν οἱ στρ
τευόμενοι τὰς ἀποικίας ἔχουσι β
βαίους, καὶ τοὺς ἱππέας εἶναι καὶ
ἐν Βρεττίοις τὰ ἐντεταλμένα φυ-
λάσσοντας. ὧν οἱ ἡγεμόνες τοῦ στρα
πυνθανόμενοι, διῄτησαν αὐτοὺς
Τεάνῳ, καὶ συνήλλαξαν· ἐπὶ τοῖς
τοὺς μὲν ὑπάτους τὰ πάτρια δι
κεῖν, μὴ κωλυομένους ὑπὸ τῶν τρ
ἀνδρῶν. μηδενὶ δὲ γῆν ὑπὲρ τ
στρατευσαμένους ἐν Φιλίπποις ἐπ
νέμεσθαι· τά τε χρήματα τῶν δεδ
μευμένων, καὶ τιμὰς τῶν ἔτι πιπρ
σκομένων, καὶ τὸν στρατὸν Ἀντων
τοῖς περὶ τὴν Ἰταλίαν ἐπίσης δι
νέμεσθαι· καὶ μηδέτερον αὐτῶν ἔτι κ
ταλέγειν ἐκ τῆς Ἰταλίας· στρατεύ
τι δὲ ἐπὶ Πομπήϊον τῷ Καίσαρι δ
συμμαχεῖν τέλη παρὰ Ἀντωνίο
ἀνεῷχθαι δὲ τὰς Ἄλπεις τοῖς ὑ
Καίσαρος πεμπομένοις ἐς τὴν
βηρίαν, καὶ μὴ κωλύειν αὐτοὺς
Ἀσίνιον Πολλίωνα· Λεύκιον δὲ ἐ
τοῖσδε συνηλλαγμένον ἀποθέσθαι τ
φρουρὰν τοῦ σώματος καὶ πολιτεύ
ἀδεῶς. τάδε μὲν ἦν ἃ συνέθεντο ἀ
λήλοις διὰ τῶν ἡγεμόνων τοῦ στρατ
ἐπράχθη γε μὴν αὐτῶν δύο μόνα
τελευταῖα, καὶ Σαλβιδιηνὸς ἀκ
αὐτοὺς συμπαρῆλθε τὰς Ἄλπεις.
γιγνομένων δὲ τῶν ἄλλων ἢ βραδυνο
των, ἐς Πραινεστὸν ἀνεχώρει Λε
κιος, δεδιέναι λέγων Καίσαρα δ
τὴν ἀρχὴν δορυφορούμενον, αὐτ
ἀφρούρητος ὤν. ἀνεχώρει δὲ
Φουλβία, Λέπιδον ἰέναι λέγουσα π
ρὶ τοῖς τέκνοις δεδιέναι· τοῦτον
ἀντὶ τοῦ Καίσαρος προὐτίθει. κ
τάδε μὲν ἐγράφετο παρ' ἑκατέρ
Ἀντωνίῳ, καὶ φίλοι μετὰ τῶν γραμ
μάτων ἐς αὐτὸν ἐπέμποντο, οἱ δ
διδάξειν ἔμελλον περὶ ἑκάστων, καὶ

δι

εὗρον ἐβουλόμενος, ὅτι σαφῶς ἀντεγράφετο αὐτοῖς. οἱ δὲ τῶν στρατῶν ἡγεμόνες συνομόσαντες κρίνειν τοῖς ἄρχουσιν αὖθις, ὃ δοκοίη δίκαιον εἶναι, καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ἐς αὐτὸ συναναγκάσειν, ἐκάλουν ἐπὶ ταῦτα τοὺς περὶ Λεύκιον· οὐ δεξαμένων δ' ἐκείνων, ὁ Καῖσαρ ἐπιφθόνως αὐτοὺς ἔν τε τοῖς ἡγεμόσι τοῦ στρατοῦ, καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίων ἀρίστοις ἐπεμέμφετο· οἱ δὲ ἐξέθεον ἐς τὸν Λεύκιον καὶ παρεκάλουν οἰκτεῖραι μὲν ἐπὶ τοῖς ἐμφυλίοις τὴν πόλιν καὶ τὴν Ἰταλίαν, δέξασθαι δὲ κοινωνόν, εἰς τὴν κρίσιν ἢ ἐπὶ σφῶν ἢ ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων γενέσθαι· αἰδουμένου δὲ τοῦ Λευκίου τά τε λεγόμενα καὶ τοὺς λέγοντας, ὁ Μάνιος μάλα θρασέως „ἔφη, Τὸν μὲν Ἀντώνιον οὐδὲν ἀλλ' „ἢ χρήματα μόνα ἀγείρειν ἐν ξένοις „ἀνδράσι, τὸν δὲ Καίσαρα καὶ „τὴν στρατιὰν καὶ τὰ ἐπίκαιρα τῆς „Ἰταλίας ταῖς θεραπείαις προκατα„λαμβάνειν· τήν τε γὰρ Κελ„τικὴν Ἀντωνίῳ πρότερον δεδομέ„νην ἐλευθεροῦν μετ' ἐξαπάτης Ἀν„τωνίου, καὶ τὴν Ἰταλίαν σχεδὸν „ἅπασαν ἀντὶ μόνων ὀκτωκαίδε„κα πόλεων τοῖς ἐστρατευμένοις κα„ταγράφειν· τέσσαρσί τε καὶ τελάκοντα τέλεσιν ἀντὶ ὀκτὼ καὶ εἴκοσι τῶν συμμαχησάντων ἐπινέμειν, οὐ γῆν μόνην, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἱερῶν χρήματα, συλλέγοντα μὲν ὡς ἐπὶ Πομπήιον, ἐφ' ὃν οὐδέ πω παρατάττεται λιμωττούσης ὧδε τῆς πόλεως· διαιροῦντα δὲ τοῖς στρατοῖς ἐς θεραπείαν κατὰ Ἀντωνίου, καὶ τὰ δεδημευμένα οὐ πιπράσκοντα μᾶλλον ἢ δωρούμενον αὐτοῖς· χρῆναι δὲ, εἰ τῷ ὄντι εἰρηνεύειν ἐθέλει, τῶν μὲν

quarum exemplaria diu quæſita invenire non potui. Tum utriuſque exercitus proceres conjurarunt ſe ex jure dirempturos hanc litem imperatorum, & coacturos parere eum qui noluerit, invitabántque huc & amicos Lucii. Quibus renuentibus, Cæſar invidioſè eos tum apud primores exercitus, tum apud urbanos optimates incuſabat. Móxque concurſus ex Urbe ad Lucium factus eſt, deprecantium ut miſereretur Italiæ afflictæ bellis civilibus, & adhiberet aliquem, qui vel ſecum, vel cum præfectis militum, negotium totum componeret. Quúmque Lucius tum ipſos revereretur, tum ea quæ dicebant, Manius reſpondit ſatis aſperè, Antonium tantùm pecunias colligere ab exteris, Cæſarem verò & exercitus & opportuna loca Italiæ præoccupare, conciliatis ſibi hominum ſtudiis: nam & Galliam quæ prius obvenerat Antonio, nunc in fraudem illius liberari, & Italiam propemodum univerſam pro octodecim civitatibus tranſcribi veteranis: præterea legionibus XXXIIII. non ſolis XXVIII. quæ pro ſuis partibus pugnarunt, agros dividi: atque etiam pecuniam è fanis deſumptam, prætextu quidem Pompeiani belli, quod tamen in tanta Urbis fame nondum cœptum ſit, re autem vera ut militum favor paretur adverſus Antonium, dum etiam proſcriptorum bona non tam venduntur eis quàm donantur. Quod ſi pacem quærat ſeriò, debere eum

Manius Cæſarem incuſat.

684

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

prius actorum rationem reddere, & in poſterum nihil agere niſi de communi ſententia. Hæc fuit arrogans Manii poſtulatio, ut neque Cæſar quicquam poſſet arbitratu ſuo facere, neque rata manerent de quibus cum Antonio conventum fuerat, videlicet ut merum imperium uterque haberet in commiſſis ſibi provinciis, utque alter alterius acta rata haberet. Tum Cæſar videns eos omnino bellum cupere, ſe quoque parabat.

Ceterùm duæ legiones Anconam deductæ, quæ & patri Cæſaris & pòſt Antonio militaverant, poſtquam bellum parari audiverunt, pro affectu quo utrunque proſequebantur, legatos miſerunt Romam, qui utroſque deprecarentur ut pacem mallent. Et quum Cæſar reſpondiſſet, ſe non Antonium impugnare, ſed impugnari à Lucio, legati cum præfectis Antonianorum militum collocuti, communem legationem miſerunt ad Lucium, poſtulantes ut controverſiam quam habebat cum Cæſare, ſineret decerni judicio: præ ſe ferentes auſuros aliquid, ni admittat judicium. Ubi verò id impetrarunt à Lucio, locus judicio definitus eſt Gabii, urbs Romam inter & Præneſte media: paratúmque eſt judicibus conſiſtorium, & in medio ſuggeſta duo, in quibus cauſa diceretur. Cæſar qui prior venerat, equites miſit quà tranſiturus erat Lucius, diſpecturos num quæ ſtruantur inſidiæ: hi in Antonianos inciderunt equites, ſive præcurſores

Legati ad Cæſarem miſſi. Legati ad Lucium miſſi.

Speculatores Cæſaris & Lucii manus conſerunt.

ἤδη διῳκημένων ὑπέχειν λόγον, ἐ[ς] δὲ τὸ μέλλον, ἃ ἂν κοινῇ βουλευομένοις δοκῇ, μόνα πράσσειν. ὅτι μὲν θρασέως ὁ Μάνιος ἠξίου, μήτε τὸν Καίσαρα τινὸς εἶναι κύριον ἔργου, μήτε τὴν Ἀντωνίου συνθήκην βέβαιον, ὡρισμένους τῶν ἐγκεχειρισμένων ἑκάτερον αὐτοκράτορα εἶναι καὶ τὸ πρασσόμενον ὑπὸ ἀλλήλων εἶναι κύριον. πανταχόθεν οὖν ὁ Καῖσαρ ἑώρα πολεμησείοντας αὐτούς, καὶ παρεσκευάζοντο αὐτῶν ἑκάτεροι.

Δύο δὲ τοῦ στρατοῦ τέλη τὰ ἐς Ἀγκῶνα πόλιν ᾠκισμένα, Καίσαρί τε ὄντα πατρῷα, καὶ ἐστρατευμένα Ἀντωνίῳ, τῆς τε ἰδίας αὐτῶν παρασκευῆς πυθόμενοι, καὶ τὴν εἰς ἑκατέρους σφῶν οἰκειότητα αἰδούμενοι, πρέσβεις ἔπεμψαν ἐς Ῥώμην, οἳ ἔμελλον ἑκατέρων ἐς διαλύσεις δεήσεσθαι. Καίσαρος δ' αὐτοῖς εἰπόντος οὐκ Ἀντωνίῳ πολεμεῖν, ἀλλ' ὑπὸ Λευκίου πολεμεῖσθαι, συμβαλόντες οἱ πρέσβεις τοῖς ἡγεμόσι τοῦδε τοῦ στρατοῦ, κοινῇ πάντες ἐς Λεύκιον ἔπεμπον, ἀξιοῦντες αὐτὸν ἐς δίκην Καίσαρι συνελθεῖν, δῆλοί τε ἦσαν ὃ πράξειν ἔμελλον, εἰ μὴ τὴν κρίσιν ὑποδέχοιτο. δεξαμένων δὲ τῶν ἀμφὶ τὸν Λεύκιον, χωρίον τε ὥριστο τῇ δίκῃ Γάβιοι, πόλις ἐν μέσῳ Ῥώμης τε καὶ Πραινεστοῦ, καὶ συνέδριον τοῖς κρίνουσιν ἐγίνετο, καὶ βήματα ἐν μέσῳ δύο τοῖς ἐροῦσιν ὡς ἐν δίκῃ. πρότερος δ' ὁ Καῖσαρ ἐλθὼν ἱππέας ἔπεμψεν ἐς τὴν πάροδον τοῦ Λευκίου, ἐρευνησομένους ἄρα μή τις ποθὲν ὁρῷτο ἐνέδρα· καὶ οἱ ἱππεῖς οἵδε ἑτέροις ἱππεῦσι τοῦ Λευκίου προδρόμοις ἄρα, ἢ καὶ τοῖσδε κατα-

σκόποις

σκόποις, συμβαλόντες, ἔκτειναν τινὰς αὐτῶν· καὶ ἀνεχώρησε δείσας ὁ Λεύκιος, ὡς ἔλεγεν, ἐπιβουλεύ- καλούμενός τε ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τοῦ στρατοῦ παραπέμψειν αὐτὸν ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔτι ἐπείθετο. οὕτω δὲ ἦσαν αἱ διαλύσεις ἄπρακτοι, καὶ πολεμεῖν ἐγνώκεσαν, καὶ διαγράμμασιν ἤδη πικροῖς κατ' ἀλλήλων ἐχρῶντο. στρατὸς δὲ ἦν Λευκίῳ μὲν πολιτῶν ἓξ τέλη, ὅσα αὐτὸς ἐς τὴν ὑπατείαν ἐλθὼν ἐστράτευσε, καὶ τὰ Ἀντωνίου ἕνδεκα ἕτερα, ὧν ἐστρατήγει Καληνὸς, σύμπαντα ταῦτα ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν· Καίσαρι δὲ ἐν Καπύῃ τέσσαρα ἦν τέλη, καὶ περὶ αὐτὸν αἱ στρατηγίδες, ἓξ δὲ ἕτερα Σαλβιδιηνὸς ἦγεν ἐξ Ἰβηρίας. χρήματα ἦν Λευκίῳ μὲν, ἐξ ἐθνῶν τῶν ὑπὸ τὸν Ἀντώνιον οὐ πολεμουμένων· Καίσαρι δὲ, ἃ εἰλήχει πάντα χωρὶς Σαρδοῦς, ἣ ἐπολεμεῖτο· ὅθεν ἐκ τῶν ἱερῶν ἐδανείζετο, σὺν χάριτι ἀποδώσειν ὑπισχνούμενος, ἀπό τε Ῥώμης ἐκ τοῦ Καπιτωλίου, καὶ ἀπὸ Ἀντίου καὶ Λανουβίου καὶ Νεμοῦς καὶ Τίβουρος, ἐν αἷς μάλιστα πόλεσι καὶ νῦν εἰσὶ θησαυροὶ χρημάτων ἱερῶν δαψιλεῖς· τετάρακτο δὲ αὐτῷ καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἔξω· Πομπήϊος γὰρ ἐκ τῶν προγραφῶν, καὶ κατοικήσεων τοῦ στρατοῦ, καὶ τῆσδε τῆς Λευκίου διαφορᾶς, ἐπὶ μέγα δόξης καὶ δυνάμεως ἦρτο. οἱ γὰρ περὶ σφῶν δεδιότες, ἢ τὰ ὄντα ἀφῃρημένοι, ἢ τὴν πολιτείαν ὅλως ἀποστρεφόμενοι, ἐς αὐτὸν ἐχώρουν μάλιστα, καὶ ἡ ἄλλη νεότης ὁρμημένη στρατεύεσθαι διὰ τὰ κέρδη, καὶ οὐδὲν ἡγούμενοι διαφέρειν ὑφ' ὅτῳ στρατεύσονται Ῥω-

ins cujus ductu ſtipendia faciat,

Lucii, ſive ſpeculatores etiam, conſertíſque manibus occiderunt aliquot. Lucius retroceſſit, metu inſidiarum, ut dicebat, vocatúſque à præfectis exercitus, deducturos ſe eum pollicentibus, parere amplius noluit. Itaque fruſtratis pacificatoribus ſtatuerunt bellum gerere, amarulentis edictis inſectantes ſe invicem. Erant Lucio ſex legiones ex delectu quem coſ. creatus habuit, prætérque Antonianæ undecim ſub Caleno duce, omnes hæ in Italia. Cæſar Capuæ quatuor legiones habebat, & circa ſe cohortes prætorias. Sex alias legiones Salvidienus adducebat ex Hiſpania. Lucio pecuniæ ſuppetebant è provinciis pacatis Antonii: Cæſari ex omnibus quas ſortitus fuerat, excepta Sardinia, quæ tum bello infeſtabatur: & è fanis accipiebat mutuò, promittens ſe redditurum cum fœnore, videlicet è Capitolio, Antio, Lanuvio, Nemore, Tibure, in quibus urbibus & hodie ſunt theſauri copioſi ſacræ pecuniæ. Nec erant omnia quieta extra Italiam. Pompeius enim ex proſcriptis, & veteribus colonis, & hac ipſa Lucii ſimultate multum exiſtimatione ac viribus creverat: qui enim ſaluti ſuæ metuebant, aut bonis ſpoliati fuerant, aut præſentem rerum ſtatum non probabant, ad ipſum accedebant maximè: ſimulque alia manus juvenum militiæ lucrique cupida, nihil referre puquando omnes duces Romani

685

Bellum decretum inter Cæſarem & Lucium.

Utriuſque copiæ.

Pompeii res ut auctæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

erant, & Pompeii cauſa videbatur juſtior. Quin & ex maritimis prædis ditatus fuerat, navéſque habebat cum ſupplemento permultas. Murcus quoque duas ei legiones adduxerat, & quingentos ſagittarios, pecunias multas, naves octoginta: & alium exercitum acciverat è Cephalenia. Quapropter ſunt qui putent, ſi tum invaſiſſet Italiam, facilè potiturum ea fuiſſe, quæ fame ſimul & inteſtinis diſſenſionibus afflicta, illum reſpiciebat: ſed Pompeius per imprudentiam ſua defendere maluit, quàm aliena invadere, donec ſic quoque victus eſt.

686 Sextius, Antonii legatus.

In Africa verò Sextius, legatus Antonii, nuper exercitum à Lucio juſſus, Fagioni Cæſaris legato tradiderat: deinde remiſſus ut eum reciperet, cum Fagione reddere nolente bellum gerebat, collecta emeritorum manu & Afrorum multitudine, regulorúmque auxiliis: & quum in utroque cornu profligatus caſtra quoque amiſiſſet Fagio, ratus id proditione ſibi accidiſſe, ſeipſum interemit. Ita Sextius iterum utraque Africæ provincia potitus eſt. Bocchus item rex Maurorum à Lucio perſuaſus, Carinati Hiſpaniam pro Cæſare curanti bellum intulit. Ænobarbus quoque cum ſeptuaginta navibus & duabus legionibus, adjuncta etiam ſagittariorum funditorúmque manu, & nonnullis velitibus ac gladiatoribus, vagando per mare Ionium vaſtabat regiones agnoſcentes triumvirorum impe

Fagionis interitus.

Bocchus Carinati contra Cæſarem bellum infert.

Ænobarbus.

μαχίοις πανταχοῦ συστρατευόμενοι
μᾶλλον ἐς τὸν Πομπήϊον ἐχώρουν
δικαιότερα αἱρούμενον· γεγένητό
πλοῦτος ἐκ τῆς θαλασσίου λεία
καὶ ναῦς εἶχε πολλὰς, καὶ πληρώμα
τα ἐντελῆ· Μοῦρκός τε ἀφῖκτο αὐ
τῷ δύο ἄγων στρατοῦ τέλη, καὶ τ
ξότας πεντακοσίους, καὶ χρήματ
πολλὰ καὶ ναῦς ὀγδοήκοντα, καὶ τ
ἄλλον στρατὸν ἐκ Κεφαλληνίας με
επέμπετο· ὅθεν τισὶ δοκεῖ τότε
Πομπήϊος ἐπελθὼν εὐμαρῶς ἂν
Ἰταλίας κρατῆσαι, ὑπό τε λιμο
καὶ στάσεως διεφθαρμένης, καὶ ἐς αὐ
τὸν ἀφορώσης. ἀλλὰ Πομπηΐῳ μ
ὑπὸ ἀφροσύνης οὐκ ἐπιχειρεῖν, ἀλ
λὰ ἀμύνεσθαι μόνον ἐδόκει, μέχρ
καὶ τοῦδε ἥσσων ἐγένετο.

Ἐν δὲ Λιβύῃ Σέξτιος ὕπαρχος
Ἀντωνίου, παραδεδώκει μὲν ἄρτι
στρατὸν ὑπὸ Λευκίου κεκελευσμ
νος Φαγγῶνι τῷ Καίσαρος, ἐπ
σταλεὶς δὲ αὖθις ἀναλαμβάνειν αὐ
τὸν, οὐκ ἀποδιδόντι τῷ Φαγγῶνι
πολέμει, συναγαγὼν τινὰς τῶν ἀπ
στρατευμένων, καὶ Λιβύων πλῆθος
ἄλλο, καὶ ἑτέρους παρὰ τῶν βα
λέων· ἡττηθέντων δὲ τῶν κερῶν ἑκα
τέρων, καὶ ληφθέντων στρατοπέδων
ὁ Φαγγῶν ἡγούμενος ἐκ προδοσία
τάδε παθεῖν, αὑτὸν διεχρήσατ
καὶ Λιβύης μὲν αὖθις ὁ Σέξτιος ἑκα
τέρας ἐκράτει. Βόκχον δὲ τὸν Μαυ
ρουσίων βασιλέα Λεύκιος ἔπεισ
πολεμεῖν Καρρίνᾳ τῷ τὴν Ἰβηρία
ἐπιτροπεύοντι τῷ Καίσαρι· Ἀηνό
βαρβός τε ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ στρα
τοῦ δύο τέλεσι καὶ τοξόταις καὶ σφεν
δονήταις τισὶ καὶ ψιλοῖς καὶ μονομά
χοις περιπλέων τὸν Ἰόνιον, ἐπόρθει
τὰ τοῖς τελείοις ἀνδράσιν ὑπήκοα

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ἔς τε τὸ Βρεντέσιον ἐπιπλεύσας, τῶν Καίσαρος τριηρῶν τὰς μὲν εἷλε, τὰς δὲ ἐνέπρησε, καὶ τοὺς Βρεντεσίους ἐς τὰ τείχη κατέκλεισε, καὶ τὴν χώραν προενόμευεν. ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς τὸ Βρεντέσιον στρατιωτῶν τέλος ἔπεμπε, καὶ Σαλβιδιηνὸν κατὰ σπουδὴν ἐκ τῆς ἐς Ἰβηρίαν ὁδοῦ μετεκάλει· τούς τε στρατολογήσοντας σφίσιν ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Λεύκιος περιέπεμπον· πεῖραί τε τούτων τῶν ξεναγῶν ἦσαν ἐς ἀλλήλους βραχύτεραι καὶ μείζους, καὶ ἐνέδραι πολλάκις· ἡ δὲ εὔνοια τῶν Ἰταλῶν ἐς τὸν Λεύκιον παρὰ πολὺ ἐποίει, ὡς ὑπὲρ σφῶν τοῖς κληρουχουμένοις πολεμοῦντα, καὶ οὐχ αἱ καταγραφόμεναι τῷ στρατῷ πόλεις ἔτι μόναι, ἀλλ' ἡ Ἰταλία σχεδὸν ἅπασα ἐνίστατο, φοβουμένη τὰ ὅμοια, τούς τε τῷ Καίσαρι χρωμένους ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων ἐκβάλλοντες ἐκ τῶν πόλεων ἢ ἀναιροῦντες, τὰ τείχη σφῶν διὰ χειρὸς εἶχον, καὶ πρὸς τὸν Λεύκιον ἐχώρουν· ἐχώρουν δὲ καὶ οἱ κατοικιζόμενοι τῶν στρατιωτῶν ἐς τὸν Καίσαρα, ὡς ἐς οἰκεῖον ἤδη πόλεμον ὑπὲρ σφῶν ἑκάτεροι διαιρούμενοι. καὶ τῶνδε γιγνομένων, ὁ Καῖσαρ ὅμως ἔτι τήν τε βουλὴν καὶ τοὺς καλουμένους ἱππέας συναγαγών, ἔλεξεν ὧδε, Καταγινώσκομαι μὲν εὖ οἶδα ὑπὸ τῶν περὶ Λεύκιον, οὐκ ἀμυνόμενος αὐτούς, εἰς ἀσθένειαν ἢ ἀτολμίαν,

rium: & quum appuliſſet Brundiſium, triremes Cæſarianas partim cepit, partim cremavit, & Brundiſinis intra mœnia compulſis, agros deprædatus eſt. Eò Cæſar legionem unam miſit, & Salvidienum properare juſſit ex Hiſpania: certatímque delectus agebantur per totam Italiam, tam à Cæſarianis quàm ab Antonianis Lucii ducibus. Interim pugnatum etiam inter utroſque aliquot vel minoribus vel majoribus præliis, tum aperto Marte, tum ex inſidiis. Verùm Italorum favor erga Lucium erat multo propenſior, quòd pro ipſis contra novos colonos bellum gereret. Nec ſolùm civitates, quarum agri militibus diviſi fuerant, ſed Italia fermè univerſa commota erat, dum quiſque ſibi timet calamitatem ſimilem: ejectíſque Cæſarianis qui mutuabantur ſacram pecuniam, aut occiſis etiam, ſervabant ſua mœnia, & accedebant ad Lucium. E diverſo novi coloni adjungebant ſe Cæſari, quaſi utrique rem propriam agerent. In eo rerum ſtatu Cæſar, accito etiam equeſtri ordine in curiam, ita locutus eſt, 687
Scio me à Lucii factione contemni ut parum audacem, infirmitatis conſcientia, & eum contemptum

Aliquot prælia inter Cæſarem & Lucium.

Cæſaris oratio habita in curia.

Καταγινώσκομαι μὲν εὖ οἶδα ὑπὸ τῶν περὶ Λεύκιον, οὐκ ἀμυνόμενος αὐτούς, εἰς ἀσθένειαν ἢ ἀτολμίαν] Omittit Gelenius interpretationem horum verborum, οὐκ ἀμυνόμενος αὐτούς. Sonant autem idem quod διὰ τὸ οὐκ ἀμύνεσθαι αὐτούς. Ceterùm quum ſcriptum ſit εἰς ἀσθένειαν ἢ ἀτολμίαν, idem locum cum hunc ita vertit ut ſi ſcriptum eſſet, εἰς ἀτολμίαν, τὴν δι' ἀσθένειαν. vel τὴν ἐξ ἀσθενείας. vel (ut omnino Latina ejus verba exprimantur) εἰς ἀτολμίαν, τὴν ἐκ τοῦ ἀσθένειαν ἐμαυτῷ συνειδέναι. Sed non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

de bello contra Lucium ſuſcipiendo.

temptum augeri propter hunc veſtrum conventum. Ego verò exercitum validum habeo, tum eum qui unà mecum injuſtè ab eo læditur, detrahente ſibi debita præmia, tum eum qui alias noſtris auſpiciis militat, nec minus valida ſunt cetera, modò ſana mens adſit. Non enim delector bellis civilibus non neceſſariis: nec abutendum cenſeo his qui ſuperſunt civibus in mutuam perniciem, præſertim hoc civili motu, cujus facinora non è Macedonia nuntiabuntur aut Thracia, ſed ſpectanda ſunt in ipſa Italia: quæ ſi hujus belli campus fuerit, etiam ſi nemo deſideretur, quanta patietur incommoda? Hoc eſt cur me priorem incipere pigeat, & nunc quoque proteſtor, me nec de Antonio queri, nec facere quicquam cur ille de me queri debeat. Veſtrum eſt ut veſtra etiam cauſa coarguatis Lucium cum ſuis inſtigatoribus: & ut eos mihi reconcilietis rogo. quòd ſi nunc quoque perſtabunt in ſua pervicacia, oſten-dam illis me hactenus non timore tardatum, ſed conſilio. Vo-

,, ἃ καὶ νῦν μου καταγινώσκοντ
,, διὰ τήνδε τὴν σύνοδον ἡμῶν· ἐ
,, μοὶ δὲ ἔρρωται μὲν ὁ στρατὸς ὅστ
,, τέ μοι συναδικεῖται, τὴν κλη-
,, ρουχίαν ἀφαιρούμενος ὑπὸ Λευ-
,, κίου, καὶ ὁ ἄλλος ὃν ἔχω· ἔρρω-
,, ται δὲ καὶ τὰ λοιπὰ πλὴν
,, γνώμης μόνης· οὐ γὰρ ἡδύ μ
,, πολεμεῖν ἐμφυλίους πολέμους
,, χωρὶς ἀνάγκης βαρείας, οὐδὲ κα-
,, ταχρῆσθαι τῶν πολιτῶν τοῖς ἔτι λοι-
,, ποῖς κατ᾽ ἀλλήλων, καὶ μάλιστ
,, τοῦδε τοῦ ἐμφυλίου, οὐκ ἐκ Μα-
,, κεδονίας ὑμῖν ἢ Θρᾴκης ἀκου-
,, σθησομένου, ἀλλ᾽ ἐν αὐτῇ τῇ Ἰ-
,, ταλίᾳ γενησομένου· ἣν πᾶσα χρ
,, χωρὶς τῶν ἀπολλυμένων ἀνδρῶν κα-
,, κοπαθήσαι, γιγνομένην στάδι
,, ἡμῖν; ἐγὼ μὲν δὴ διὰ τάδε ὀκνῶ
,, καὶ νῦν ἔτι μαρτύρομαι μηδὲν ἀ-
,, δικεῖν Α᾽τώνιον, μηδὲ ἀδικεῖσθαι
,, πρὸς Ἀντωνίου, ὑμᾶς δὲ ἐλέγ-
,, ξαι τοὺς ἀμφὶ τὸν Λεύκιον τά-
,, δε δι᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ συναλ-
,, λάξαι μοι παρακαλῶ, καὶ ἐ
,, μὴ πείθοιντο μηδὲ νῦν, ἐκεί-
,, νοις μὲν αὐτίκα δείξω τὰ μέχρ
,, νῦν εὐβουλίαν οὐ δειλίαν οὖσαν
,, ὑμᾶ

video cur à verbis Appiani vel tantillum recedere oporteat: quum ἀτολμί- poſſit etiam eſſe, & quidem ſæpe ſit ibi quoque, ubi nihil minus eſt quàm ἀσθένεια.

Ἔρρωται δὲ καὶ τὰ λοιπὰ πλὴν τῆς γνώμης μόνης.] Non placet, iſta, πλὴν τῆς γνώμης μόνης, ſic à Gelenio reddi, *modò ſana mens adſit.* Quum enim negat Cæſar mentem ſibi ἐρρῶσθαι, non intellexit (ut opinor) haud ſanam eſſe ſed non eſſe vegetam & alacrem. Ac videtur huic meæ expoſitioni aſſentiri quod ſubjungitur, οὐ γὰρ ἡδύ μοι πολ. Quum enim quis facere quidpiam cogitur quo non delectatur, ei mens quidem ſana eſſe poteſt, ſed non vegeta, aut ſaltem non alacris.

Καὶ νῦν ἔτι μαρτύρομαι μηδὲν ἀδικεῖν Ἀντώνιοτ, μηδὲ ἀδικεῖσθαι πρὸς Ἀντωνίου.] Hanc lectionem, μηδὲ ἀδικεῖσθαι πρὸς Ἀντωνίου, agnoſcit & Candidus: quæ tamen ſuſpecta mihi eſt. Fortaſſe autem ſcriptum ab Appiano fuit, μηδὲ ἀδικεῖσθαι πρὸς Ἀντωνίου θέλειν, vel βούλεσθαι.

Κα

ὑμᾶς δὲ καὶ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς καὶ
πρὸς Ἀντώνιον ἀξιῶ μάρτυρας εἶ-
ναί μοι, καὶ συνίστασθαι διὰ τὴν
ὑπερηφανίαν Λευκίου.

Ταῦτ' εἶπεν ὁ Καῖσαρ· καὶ τού-
των οἱ μὲν δὴ πάλιν εἰς τὸ Πραινε-
στὸν ἐξέτρεχον, καὶ ὁ Λεύκιος το-
σόνδε εἶπεν, ὅτι καὶ τῶν ἔργων ἤδη
προειλήφασιν ἀμφότεροι, καὶ ὁ Καί-
σαρ ὑποκρίνεται, τέλος ἄρτι πέμ-
ψας ἐς τὸ Βρεντέσιον, κωλύειν Ἀν-
τώνιον ἐπανιόντα. ὁ δὲ Μάνιος καὶ ἐ-
πιστολὴν ἐδείκνυε τοῦ Ἀντωνίου, εἴτε
πλασάμενος, εἴτε ἀληθῆ, πολε-
μεῖν, ἐάν τις αὐτοῦ τὴν ἀξίωσιν
καθαιρῇ· ἐρομένων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς βου-
λῆς, εἰ καθαιρεῖ τό τι τῆς ἀξιώσεως
Ἀντωνίου, καὶ προκαλουμένων ἐς δί-
κην περὶ τοῦδε, ἕτερα αὖ πολλὰ
ἐσοφίζετο ὁ Μάνιος, ἕως οἱ μὲν
ἀπῆλθον ἄπρακτοι, καὶ οὐ συνῆλθον
τὴν ἀπόκρισιν τῷ Καίσαρι, εἴ-
τε καθ' ἑαυτὸν ἀπαγγείλας ἕκαστος,
εἴτε δι' ἑτέραν γνώμην, εἴτε ὑπὸ
αἰδοῦς. ὁ δὲ πόλεμος ἀνέῳκτο, καὶ
Καῖσαρ ἐπ' αὐτὸν ἐξῄει, φύλα-
κα τῆς Ῥώμης Λέπιδον σὺν δύο τέ-
λεσι καταλιπών· οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἐ-
πιφανῶν τότε μάλιστα ἐπεδείκνυον
οὐκ ἀρέσκεσθαι τῇ τῶν τριῶν ἀρχῇ (ἐς
γὰρ τὸν Λεύκιον ἐχώρουν,) καὶ ἦν τὰ
κεφάλαια τοῦ πολέμου τοιάδε· Λευ-
κίου μὲν δὴ δύο τέλη περὶ Ἄλβην
ἐστασίασε, καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐκ-
βαλόντα, ἐς ἀπόστασιν ἐχώρει. ἐ-
πειγομένων δὲ ἐς αὐτὰ Καίσα-
ρός τε καὶ Λευκίου, φθάσας τὸν
Καίσαρα ὁ Λεύκιος, ἀνεσώσατο
αὐτὰ χρήμασί τε πολλοῖς καὶ ὑπο-
σχέσεσι μεγάλαις. Φουρνίου δ' ἄλ-
λον στρατὸν ἄγοντος τῷ Λευκίῳ,
ibúſque retinuit eas in officio.

mihi non ſolùm apud voſmet te-
ſtes eritis, ſed etiam apud Anto-
nium, me ad hanc neceſſitatem
adactum inſolentia Lucii.

Hæc Cæſar: illi rurſum Præ-
neſte advolant. Lucius hoc tan-
tùm reſpondit, utrinque jam
ventum ad manus præpropere:
Cæſarem fictè agere omnia, qui
jam Brundiſium legionem miſe-
rit, quæ Antonium arceat ab adi-
tu Italiæ. Manius verò etiam epi- Epiſtola
ſtolam oſtendebat Antonii: ve- Antonii.
ram an fictam incertum, quæ ju-
bebat vel bello tueri dignitatem
ipſius. Quúmque legati ſenatus
amplius percontarentur, ecquis
illius dignitatem convelleret, &
provocarent ea de re ad judices,
Manius rurſum multa commi-
niſcebatur, donec abierunt rebus
infectis. Nec tamen legatio re-
ſponſum nuntiavit Cæſari, ſive
quòd à ſingulis rem cognovit, ſi-
ve ob pudorem, ſive ob cauſam
aliam. Jámque manifeſtum bel-
lum erat, & Cæſar in expeditio-
nem profectus eſt, præfecto Urbi
Lepido cum duarum legionum 688
præſidio. Quo tempore magnus
nobilium numerus declaravit ſi-
bi non placere triumvirorum po- Triumvi-
teſtatem: conferebant enim ſe ratus exo-
ad Lucium. Id bellum, ut com- ſus.
pendio dicam, ſic geſtum eſt. Bellum
Duæ Lucii legiones apud Albam Lucii &
exorta ſeditione tribunis expul- Cæſaris.
ſis ad defectionem ſpectabant, ad
eas quum & Cæſar properaret &
Lucius, hic prior eò pervenit: &
multis largitionibus pollicitatio-
Furnio deinde adducente illi a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

lium exercitum, Cæſar poſtre-
Furnius. mum agmen invaſit, & Fur-
nium in tumulum quendam
compulit. Proxima nocte abeun-
tem in urbem ſuæ factionis Sen-
tiam, perſequi noluit, metuens
inſidias, ſed die ſequenti urbem
Lucius Romam venit. obſedit & exercitum. At Lucius,
Romam properans, tria præ-
miſit agmina, quæ mira celerita-
te noctu clàm Urbem ingreſſa
ſunt: ipſe cum exercitus robore,
equitatu gladiatoribúſque ſeque-
Nonius. batur: exceptúſque à Nonio
portæ cuſtode, milites ejus in fi-
dem recepit. Lepidus evaſit ad
Lucius in concionem populum advocat. Cæſarem. Lucius advocato in
concionem populo ſpem fecit
fore ut Cæſar & Lepidus mox
pœnas dent eorum quæ in magi-
ſtratu violenter egerant: frater
verò deponat ſponte poteſtatem
illegitimam, conſulatum pro ea
recepturus, hoc eſt, magiſtratum
à majoribus traditum, pro do-
minatione tyrannica. Hæc locu-
tus, omnibus lætis, & triumvi-
ratum jam antiquatum exiſti-
mantibus, imperator à populo
conſalutatus, profectus eſt contra
Cæſarem: colligens obiter alium
exercitum ex Antonianis colo-
niis, & ipſas muniens, bene affe-
Barbatius Antonii quæſtor. ctas erga Antonium. Interea Bar-
batius, Antonii quæſtor, ab of-
fenſo dimiſſus, ſciſcitantibus mi-
litibus reſpondit, Eum iraſci ge-
rentibus bellum contra Cæſa-
rem & communem potentiam:
quo factum eſt ut quotquot do-
Ejus dolus. lum Barbatii non ſenſerunt, à
Lucio deficerent ad Cæſarem.

ὁ Καῖσαρ ἐξήπτετο τῆς οὐραγίας, ἐ-
ς δὲ λόφον ἀναδραμόντι τῷ Φιρμί-
ῳ καὶ νυκτὸς ἐς ὁμογνώμονα πόλιν
πειρωμένῳ Σεντίαν, νυκτὸς μὲν
ἑπέσθαι ὁ Καῖσαρ, ἐνέδραν ὑ-
ποπτεύων, ἡμέρας δὲ, τήν τε Σεν-
τίαν ὁμοῦ καὶ τὸ τοῦ Φιρμίου στρα-
τόπεδον ἐπολιόρκει. Λεύκιος δὲ ἐς
Ῥώμην ἐπειγόμενος, τρεῖς μὲν τά-
ξεις προύπεμψεν, αἳ νυκτὸς ἐλ-
θοῦσαι ἐς τὴν πόλιν ἐσδεδραμήκεσαν, αὐ-
τὸς δὲ σὺν πολλῷ στρατῷ καὶ ἱππεῦ-
σι καὶ μονομάχοις εἵπετο. καὶ αὐτὸν
Νωνίου τε φύλακος τῶν πυλῶν δ-
εξαμένου τε, καὶ τὸν ὑφ' αὐτῷ στρα-
τὸν ἐγχειρήσαντος, ὁ μὲν Λεπίδ-
ος Καίσαρα ἔφυγεν, ὁ δὲ Λεύκι-
Ῥωμαίοις ἐδημηγόρει, Καίσαρα
καὶ Λέπιδον αὐτίκα δώσειν δίκην
„ ἀρχῆς βιαίου, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐ-
„ τὴν ἑκόντα ἀποθήσεσθαι, κ-
ὑπατείαν ἀλλάξασθαι, νομιμωτ-
έραν ἀρχὴν παρανόμου, καὶ πα-
τρίου, ἀντὶ τῆς τυραννικῆς. καὶ ὁ
τάδε εἰπὼν, ἡδομένων ἁπάντων
καὶ ἡγουμένων ἤδη λελύσθαι τὴν τρι-
ῶν ἀρχὴν, αὐτοκράτωρ ὑπὸ
δήμου προσαγορευθεὶς, ἐπὶ τὸν Και-
σαρα ἐχώρει, καὶ στρατὸν ἤθροιζ-
ἄλλον ἐκ τῶν ἀποικιῶν Ἀντωνίου πό-
λεων, καὶ αὐτὰς ἐκρατύνατο· αἱ
δὲ δι' εὐνοίας μὲν ἦσαν Ἀντωνίῳ. Βαρ-
βάτιος δὲ ὁ Ἀντωνίου ταμίας, Ἀν-
τωνίῳ τι προσκρούσας, καὶ διὰ τοῦτ'
ἐπανιὼν, ἔλεγε πυνθανομένοις, τ-
Ἀντώνιον χαλεπαίνειν τοῖς πολεμοῦ-
σι τῷ Καίσαρι κατὰ τῆς κοινῆς σφῶν
δυναστείας· καὶ οἱ μὲν ὅσοι μὴ τῆς ἐξα-
πάτης ᾔσθοντο τῆς Βαρβατίου, ἐς τὸν
Καίσαρα ἀπὸ τοῦ Λευκίου μετετί-
θεντο· ὁ δὲ Λεύκιος ὑπαντᾷ Σαλ-

Lucius verò Salvidieno profe-

ουιδιην

ιδιηνὸ μετὰ στρατοῦ πολλοῦ πρὸς Καίσαρα ἐκ Κελτῶν ἐπανιόντι· καὶ εἵποντο τῷ Σαλβιδιηνῷ Ἀσίνιός τε καὶ Οὐεντίδιος, Ἀντωνίου στρατηγοὶ καὶ οἵδε, κωλύοντες αὐτὸν ἐς τὸ πρόσθεν ἰέναι. Ἀγρίππας δὲ φίλτατος Καίσαρι, δείσας ἐπὶ τῷ Σαλβιδιηνῷ μὴ κυκλωθείη, Σούτριον κατέλαβε χωρίον τι χρήσιμον τῷ Λευκίῳ, νομίσας τὸν Λεύκιον ἀπὸ τοῦ Σαλβιδιηνοῦ περισπάσειν ἐφ' ἑαυτόν, καὶ οἱ τὸν Σαλβιδιηνὸν βοηθήσειν κατόπιν τοῦ Λευκίου γενόμενον· καὶ τάδε μὲν ὡς προσεδόκησεν ὁ Ἀγρίππας ἐγίγνετο ἅπαντα· ὁ δὲ Λεύκιος ἀποτυχὼν ὧν ἐπενόει, πρὸς Ἀσίνιον καὶ Οὐεντίδιον ᾔει, ἐνοχλούντων αὐτὸν ἑκατέρωθεν Σαλβιδιηνοῦ τε καὶ Ἀγρίππου, καὶ φυλασσόντων ὅτε μάλιστα περιλάβοιεν ἐν τοῖς στενοῖς· ἐκφανείσης δὲ παρ' αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς, ὁ Λεύκιος οὐ θαρρῶν ἀμφοτέροις ἑκατέρωθεν οὖσιν ἐς χεῖρας ἰέναι, ἐς Περυσίαν παρῆλθεν ὀχυρὰν πόλιν, καὶ παρ' αὐτὴν ἐστρατοπέδευσε, τοὺς περὶ τὸν Οὐεντίδιον περιμένων. ὁμοῦ δ' αὐτόν τε καὶ τὴν Περυσίαν ὁ Ἀγρίππας καὶ ὁ Σαλβιδιηνός, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπελθών, τρισὶ στρατοπέδοις ἐκυκλώσαντο, καὶ τὸν ἄλλον στρατὸν ὁ Καῖσαρ ἐκάλει πανταχόθεν κατὰ σπουδήν, ὡς ἐπὶ τοῦτο δὴ κεφάλαιον τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ Λεύκιον εἶχε περιειλημμένον· προὔπεμπε δὲ καὶ ἑτέρους ἐμποδὼν εἶναι τοῖς ἀμφὶ τὸν Οὐεντίδιον ἐπιοῦσιν· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ μετὰ σφῶν ὄκνου ἐπείγοντο, τόν τε πόλεμον ἀποδοκιμάζοντες ὅλως, καὶ τὴν Ἀντωνίου γνώμην οὐκ ἐπιστάμενοι, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς στρατιᾶς οὐ παριέντες ἀλλήλοις, κατὰ ἀξίωσιν οὐδέτερος· ὁ δὲ Λεύκιος

ctus eſt obviam, cum magnis copiis revertenti ad Cæſarem è Gallia : quem à tergo ſequebantur 689
Aſinius & Ventidius , & ipſi duces Antoniani, vetantes ne ulterius procederet. Tum Agrippa, Cæſari amiciſſimus, veritus ne Salvidienus circumveniretur, Inſubres occupavit, regionem opportunam Lucio, putans fore ut ille à Salvidieno in ſe averteretur, & à tergo infeſtaretur ab eo : nec fefellit Agrippam ſua opinio. Lucius cœpto fruſtratus petiit Aſinium & Ventidium, Salvidieno Agrippáque utrinque occaſionem invadendi captantibus, & maximè itinerum anguſtias obſervantibus. Ille ubi inſidias ſibi parari cognovit, non auſus cum utrinque imminente hoſte manus conſerere, ad Peruſiam ſe recepit, urbem munitam, & ibi caſtra metatus eſt, expectaturus Ventidium. Móxque Agrippa & Salvidieno ipſóque Cæſare ſupervenientibus, obſeſſus eſt Peruſiæ tribus exercitibus, accitis properè aliis quoque Cæſarianis copiis, ne Lucius belli caput elaberetur. Miſſi ſunt & qui deſtinerent Ventidium Aſiniúmque, quamvis non admodum properantes, quòd nec bellum id probarent, & incerti eſſent de mente Antonii. Huc accedebat inter ipſos duces æmulatio, dignitate pares, & proinde non ſine contentione ambientes totius exercitus imperium. Lucius interim obſeſſis

Agrippa Cæſari amiciſſimus.

Lucius Peruſiæ obſeſſus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

nec prælio ſe committebat, impar hoſti non numero ſolùm ſed & genere militum, fruſtra tirones veteranis objecturus: nec iter ingredi audebat, ne à tam multis infeſtaretur undique. Quapropter Manium miſit ad Ventidium & Aſinium, qui urgeret eos ad ſubveniendum obſeſſis: ſimúlque Titinium juſſit cum quatuor equitum millibus è Cæſarianorum agris prædas agere, ut Cæſar ab obſidione diſcederet. Peruſiam autem ideo venerat, ut, ſi opus eſſet, in urbe munita hyemaret, donec Ventidius veniret cum ſociis. At Cæſar univerſis copiis propere opus facere juſſis, urbem circumvallavit quinquaginta ſex ſtadiorum ſpatio, propter tumulos in quibus urbs ſita eſt, & brachia longa in-
690 de duxit ad Tiberim, ne quid in eam importaretur. Ediverſo Lucius ſimili vallo foſſáque muniebat radices tumuli. Fulvia quoque Ventidium, Aſinium, Ateium, Calenúmque properare jubebat in auxilium obſeſſi, conſcriptóque novo exercitu, ductu Planci miſit eum ad Lucium. Is Plancus legionem Cæſarianam, dum illa urbem peteret, concidit in itinere. Quum autem Aſinius Ventidiúſque ſegniter quidem, ut incerti voluntatis Antonii, irent tamen ad Lucium propter Fulviam & Manium, ut obſidionem ſolverent, Cæſar obviam eis profectus eſt cum Agrippa, relicta ad Peruſiam cuſtodia. At illi, priuſquam conjungerentur, intermiſſo itinere contulerunt ſe alter Ravennam,

Fulvia.

Plancus.

οὔτ' ἐς μάχην ἤει τοῖς προεκγεγυμνασμένοις ἀμείνοσι καὶ πλέοσιν οὖσι καὶ γεγυμνασμένοις, νεοστράτευτον ἔχων τὸ πλέον, οὔτε ἐς ὁδοιπορίαν, ἐνοχλησόντων αὐτὸν ὁμοῦ τοσῶν. Μάνιον δὲ ἐς τὸν Οὐεντίδιον καὶ Ἀσίνιον ἔπεμπεν ἐπείγειν αὐτοὺς βοηθ[εῖν] πολιορκουμένῳ Λευκίῳ, καὶ Τισιη[νὸν] μετὰ τετρακισχιλίων ἱππέων λεηλ[α]τεῖν τὰ Καίσαρος, ἵνα ἀναστα[ίη] αὐτός. αὐτὸς δὲ παρῆλθεν ἐς τὴν Πε[ρου]σίαν, ὡς ἐν ὀχυρᾷ πόλει χειμ[ά]σων εἰ δέοι, μέχρι τοὺς περὶ [τὸν] Οὐεντίδιον ἀφικέσθαι· καὶ ὁ Καῖσα[ρ] αὐτίκα μετὰ σπουδῆς ἅπαντι [τῷ] στρατῷ τὴν Περουσίαν ἀπετείχισε χ[α]ρακι καὶ τάφρῳ πεντήκοντα καὶ ἓξ σ[τα]δίους περιιών, διὰ τὸ τῆς πόλε[ως] λοφῶδες, καὶ σκέλη μακρὰ ἐπὶ [τὸν] Τίβεριν ἐκτείνων, ἵνα τι ἐς τὴν Π[ε]ρουσίαν μὴ ἐσφέροιτο· ἀντεπονεῖτο μὲν καὶ ὁ Λεύκιος ἑτέροις ὁμοίοις χ[α]ρακώμασι καὶ τάφροις τὴν πέζ[αν] ὀχυρούμενος τοῦ λόφου· καὶ Φουλβ[ία] Οὐεντίδιον καὶ Ἀσίνιον καὶ Στήϊον [καὶ] Καληνὸν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἤπειγε βοη[θεῖν] θεῖν Λευκίῳ, καὶ στρατὸν ἄλλον ἀγε[ί]ρασα, Πλάγκον ἔπεμπεν ἄγειν Λευ[κί]κίῳ· Πλάγκος μὲν δὴ τέλος τοῦ Καίσαρος ἐς Ῥώμην ὁδεῦον διέφθε[ι]ρεν. Ἀσινίου δὲ καὶ Οὐεντιδίου σὺ[ν] μὲν ὄκνῳ καὶ διχονοίᾳ τῆς Ἀντωνίου γνώμης, διὰ δὲ Φουλβίαν ὅμως καὶ δ[ιὰ] Μάνιον, ἐς τὸν Λεύκιον ἰόντων, κ[αὶ] τοὺς ἀποκλείοντας βιαζομένων, ὁ Καί[σ]αρ ὑπήντα σὺν Ἀγρίππᾳ, φυ[λα]κὴν τῆς Περουσίας καταλιπών· ο[ἱ] δὲ οὐδέ πω συμβαλόντες ἀλλή[λ]οις, οὔτε σὺν προθυμίᾳ χωροῦν[τες], ὁ μὲν αὐτῶν ἐς Ῥάβενναν, [ὁ]

δ' ἐ

ἐς Ἀρίμινον, ὁ δὲ Πλάγκος
Πωλίτιον συνέφυγεν. καὶ ὁ Καί-
ερ αὐτῶν ἑκάστῳ στρατὸν ἐπιστή-
ες, ἵνα μὴ πρὸς ἀλλήλους συνέλ-
οιεν, ἐς τὴν Περυσίαν ἐπανῆλθε,
μετὰ σπουδῆς τὰς τάφρους προσε-
ιύρου, καὶ ἐδιπλασίαζε τὸ βάθος
πλάτος, ὡς τριάκοντα πόδας
ιφότερα εἶναι, τό τε περιτείχι-
μα ὕψου, καὶ πύργους ἐξ αὐτοῦ ξυ-
νους δι' ἑξήκοντα ποδῶν ἵστη χιλίους
πεντακοσίους· καὶ ἐπάλξεις τε ἦ-
ν αὐτῷ πυκναί, καὶ ἡ ἄλλη πα-
σκευὴ πᾶσα διμέτωπος ἔς τε
ὶς πολιορκουμένους, καὶ εἴ τις ἔξω-
ν ἐπίοι. ἐγίγνετο δὲ ταῦτα σὺν
είραις πολλαῖς καὶ μάχαις, ἀκοντί-
ῃ μὲν ἀμεινόνων ὄντων τῶν Καίσαρος,
μπλέκεσθαι δὲ τῶν Λουκίου μονομά-
ων, καὶ πολλοὺς ἔκτεινον συμπλεκό-
μοι. ὡς δὲ ἐξείργαστο πάντα τῷ
αίσαρι, λιμὸς ἥπτετο τοῦ Λευκίου,
τὸ κακὸν ἤκμαζεν ἀθρόως, ἅ-
μηδὲν αὐτοῦ, μηδὲ τῆς πόλεως
ροπαρεσκευασμένης· ὧν ὁ Καῖσαρ
σθόμενος, ἀκριβεστέρας τὰς φυ-
ακὰς ἐποίει. νουμηνίας δὲ ἔτους ἐς
ὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν οὔσης, φυλάξας
Λούκιος τὴν ἑορτὴν, ὡς ἀμε-
ίας τοῖς πολεμίοις αἰτίαν, ἐξέθορε
κτὸς ἐπὶ τὰς πύλας αὐτῶν, ὡς
ιδιεκπαίσων αὐτοὺς, καὶ στρατιὰν
ταξόμενος ἑτέραν, πολλὴ γὰρ ἦν
ντῷ πολλαχοῦ· ταχὺ δὲ τοῦ πλη-
ον ἐφεδρεύοντος τέλους, καὶ τοῦ
αίσαρος αὐτοῦ σὺν ταῖς στρατη-
ίαις σπείραις ἐπιδραμόντων, ὁ
ούκιος μάλα προθύμως ἀγωνι-
μενος ἀνεώσθη.

Τῶν δ' αὐτῶν ἡμερῶν ἐν Ῥώμῃ
σίτου τοῖς στρατευομένοις φυλασ-

alter Ariminum: Plancus verò Spoletium ſe recepit. Cæſar oppoſita cuique parte ſui exercitus, ne conjungerentur, Peruſiam rediit, & celeriter foſſis vallum addidit: ipſas foſſas duplo patentiores fecit, aucta ad triginta pedes tum profunditate tum latitudine: munitiones quoque altiores, additis M. D. ligneis turribus ſexagenos pedes inter ſe diſtantibus & crebris propugnaculis, ita ut omnes munitiones eſſent ancipites, tam contra externa auxilia, quàm contra eruptiones obverſæ. Interim non ſemel eruptiones tentatæ ſunt, Cæſarianis melius velitantibus eminus, & ex adverſo gladiatoribus. Lucii ingerentibus ſe audacius, multóſque cominus trucidantibus. Ubi verò perfectum eſt opus à Cæſare, fames in obſeſſos ingruit, augebatúrque in dies, quia nec oppidani nec ipſe ullos commeatus præparaverant: id intelligens Cæſar, diligentiores adhibuit cuſtodias. Nocte autem quæ præceſſit calendas Januarias, Lucius ratus id ſolenne allaturum hoſtibus negligentiam, in ipſam portam eorum fecit impetum, quaſi facta eruptione admiſſurus alias copias, quas multas multis locis habebat: ſed celeriter excita legione è propinquis excubiis, & Cæſare unà cum prætorianis ſuccurrente, Lucius poſt acre certamen retro repulſus eſt. 691

Per eoſdem dies Romæ quum frumentum aſſervaretur in uſum mili-

tum, plebs bello & contentionibus civilibus exaſperata, diſcurrit per privatas ædes frumentum quærendo, & quicquid invenit diripuit. At Ventidiani ignominioſum rati, non ſubvenire laboranti fame Lucio, profecti ſunt omnes ad eum, rejectis Cæſarianis quacunque ſe opponerent: ſed Agrippa Salvidienóque adventantibus cum majoribus copiis, veriti ne circumvenirentur, deflexerunt Fulginium, caſtrum centum ſexaginta ſtadiis à Peruſia diſſitum: ubi ab Agrippa obſeſſi, nocturnis ignibus multis accenſis ſignificabant Lucio. Ibi in conſultatione placebat proficiſci ut decerneretur prælio: Plancus amplius expectandum cenſebat, ne ingererent ſe periculosè medios inter Agrippam & Cæſarem: quæ ſententia viſa eſt potior. Qui Peruſiæ obſidebantur, ad primum conſpectum ignium gaviſi, tardantibus ſociis conjectabant eos impediri: ubi verò ignes ceſſarunt, deletas putabant eas copias. Lucius autem fame preſſus, rurſum à prima vigilia uſque diluculum eruptionem tentavit locis omnibus: ſed undique repulſus, recepit ſe Peruſiam, & ſubducta ratione quantum victualium eſſet reliquum, ſervis præberi vetuit: ipſóſque cuſtodivit, ne transfugiendo indicarent eam difficultatem hoſtibus. Errabant igitur agminatim paſſim ſuccumbentes malo, vel in urbe, vel in pomœriis, herbam ſicubi inveni-

Ventidius Fulginii obſeſſus ab Agrippa.

Fames Peruſiæ in caſtris Lucii.

σομένου, τὸ πλῆθος τῶν πολι
καὶ τῇ νίκῃ φανερῶς ἐπηρῶντο, κα
τὰς οἰκίας ἐστρέχοντες ἐπὶ ἐρε
σίτου, ὅσα εὕροιεν ἥρπαζον. οἱ
ἀμφὶ τὸν Οὐεντίδιον αἰδούμενοι
μένοντα λιμῷ Λεύκιον περιορᾶν,
χώρουν ἐς αὐτὸν ἅπαντες, βια-
μενοι τοὺς Καίσαρος πανταχό
αὐτοὺς περικειμένους καὶ ἐνοχλοῦν-
τας· ὑπαντώντων δ' αὐτοῖς Ἀγρί-
που τε καὶ Σαλουιδιηνοῦ μετὰ δυνά-
μεως ἔτι πλείονος, ἔδεισαν μὴ
κλωσθεῖεν, καὶ ἐς Φουλκίνιόν τε χ
ρίον ἐξέκλιναν ἑξήκοντα καὶ ἑκα
σταδίους τῆς Περυσίας διεστηκός,
θα αὐτοὺς τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀγρίππα
περικαθημένων, πυρὰ πολλὰ ἦγ-
ειραν σύμβολα τῷ Λευκίῳ· καὶ γ-
μην ἐποιοῦντο Οὐεντίδιος μὲν
Ἀσίνιος βαδίζειν καὶ ὡς μαχού-
νοι· Πλάγκος δὲ ἔσεσθαι μέσους Κα-
σαρός τε καὶ Ἀγρίππου, κρεῖ
δ' ἔτι καραδοκεῖν τὰ γιγνόμενα·
ἐκράτει λέγων ὁ Πλάγκος. οἱ
ἐν τῇ Περυσίᾳ τὰ μὲν πυρὰ ἰδόντ
ἥδοντο, τῶν δ' ἀνδρῶν βραδυνόντ
εἴκαζον καὶ τούσδε ἐνοχλεῖσθαι, κ
παυσαμένου τοῦ πυρὸς διεφθάρθ
ὁ δὲ Λεύκιος τοῦ λιμοῦ πιέζοντος,
ἐνυκτομάχησεν αὖθις ἐκ πρώτ
φυλακῆς ἐς ἕω περὶ ἅπαν τὸ π
ριτείχισμα, καὶ οὐ δυνηθεὶς, ἀν
θορεν αὖθις ἐς τὴν Περυσίαν, κ
τὰς ὑπολοίπους συλλογισάμενος τρ
φὰς, ἀπεῖπε διδόναι τοῖς θεράπ
σι, καὶ ἐφύλασσεν αὐτοὺς μηδ' ἐ
φυγεῖν, ἵνα μὴ γνωριμώτερον γ
νοιτο τοῖς πολεμίοις τὸ δεινόν·
λῶντο οὖν οἱ θεράποντες κατὰ πλ
θος, καὶ κατέπιπτον ἔν τε αὐτῇ
πόλει καὶ μέχρι τοῦ σφετέρου διατ
χίσματος, πόαν εἴ τινα εὕροιεν,

φυλλά

πλάδας χλωρὰν νεμόμενοι, καὶ τοὺς ἀποψύχοντας ὁ Λούκιος ἐς τάφρους τμήκεις κατώρυσσεν, ἵνα μήτε γομένων, ἐπίδηλον τοῖς ἐχθροῖς νοιτο, μή τε σηπομένων, ἀτμὸς νόσος· ἐπεὶ δὲ οὔτε τοῦ λιμοῦ τι λος ἦν οὔτε τῶν θανάτων, ἀχθόμενοι τοῖς γιγνομένοις οἱ ὁπλῖται, παρεκάλουν τὸν Λεύκιον αὖθις ἀποπειρᾶσαι τῶν τειχῶν ὡς διακόψοντες ντα πάντως· ὁ δὲ τὴν ὁρμὴν ἀποδεξάμενος, ΟΥκ ἀξίως, ἔφη, πρῴην τῆς παρούσης ἀνάγκης ἠγωνισάμεθα, καὶ νῦν ἢ παραδιδόναι σφᾶς, ἢ τοῦτο χεῖρον ἡγουμένους θανάτου, μάχεσθαι μέχρι θανάτου. ξαμένων δὲ προθύμως ἁπάντων, ὁ, ἵνα μή τις ὡς ἐν νυκτὶ προφαις γένοιτο, κατὰ φῶς ἄγειν σφᾶς ελευόντων, ὁ Λεύκιος ἦγε περὶ ἡμέρας, σιδηρόν τε τειχομάχον εἶχον πολὺν, καὶ κλίμακας ἐς εἴδη πάνα διεσκευασμένας· ἐφέρετο δὲ καὶ τάφρων ἀγχωστήρια ὄργανα, καὶ πύργοι πηκτοὶ, σανίδας ἐς τὰ τείη μεθιέντες, καὶ βέλη παντοῖα, καὶ λίθους, καὶ γέρρα τοῖς σκόλοψιν ἐπιρριπτεῖσθαι· προσπεσόντες δὲ μεθ' ὁρμῆς βιαίου, τὴν τάφρον ἐνέχωσαν, καὶ τοὺς σταυροὺς ὑπερέβησαν, καὶ τοῖς τείχεσι προσελθόντες, οἱ μὲν ὑπώρυσσον, οἱ δὲ τὰς κλίμακας ἐπῆγον, οἱ δὲ τοὺς πύργους ἐνεχείρουν τε ὁμοῦ, καὶ ἠμύνοντο λίθοις καὶ τοξεύμασι καὶ μολιβδαίναις σὺν πολλῇ θανάτου καταφρονήσει· καὶ τάδε ἐγίγνετο κατὰ μέρη πολλά· ἐπειδὴ δέ τινας ἐς πολλὰ διαιρουμένοις τοῖς πολεμίοις ἀσθενέστερα πάντα ἦν, ἐκλασθεισῶν δέ που τῶν σανίδων ἐς τὸ τεῖχος, βία τότε μάλιστα ἐπικίν-

rent, depaſcentes, & frondes virides: exanimes autem Lucius in foveas altas defodiebat, ne rogos hoſtis animadverteret, néve ex cadaverum exhalatione peſtis gigneretur. Qúumque nec famis finis appareret nec funerum, milites pertæſi rogabant Lucium ut rurſum tentaret erumpere, quaſi munimenta omnino perfracturi: qui approbato eorum ardore, Nuper, inquit, non tam ſtrenuè 592 quàm neceſſitas poſtulabat certavimus: nunc aut deditionem facite, aut, ſi hæc morte videtur deterior, uſque ad mortem pugnate. Accipientibus conditionem omnibus, & ne nox ullam occaſionem ignaviæ præberet, clara luce ſignum ſibi dare poſtulantibus, Lucius duxit eos ſub diluculum, inſtructos affatim ferramentis & ſcalis variarum formarum, machinis quoque quibus foſſæ complentur aggere, & turribus plicatilibus ex quibus pontes jaciuntur in mœnia: adhæc miſſilia generis omnis accedebant, & ſaxa cratéſque, quas palis injicerent. Itaque connixi totis viribus repleta foſſa vallum tranſcenderunt: ſubeuntéſque murum alii ſuffodiebant, ſcalas applicabant alii: quidam turres expugnabant magno mortis contemptu, quamvis arcerentur ſaxis miſſilibus, atque glandibus: fuítque non uno loco hæc oppugnatio. Ita hoſtes in diverſa diſtracti reſiſtebant ſegnius: alicubi verò jam

Lucii verba ad ſuos.

Luciani erumpere ex urbe conantur.

pontibus injectis in mœnia ſummo certabatur periculo, Lucianis de

de ponte pugnantibus, & à la-
teribus impetitis omni telorum
genere. Perruperunt tamen, &
in mœnia proſilierunt aliquot,
móxque plures ſequebantur: &
fortaſſis ut deſperati effeciſſent
aliquid, ni cognito non multas
eſſe tales machinas, fortiſſimi Cę-
ſarianorum recentes feſſis obje-
cti eſſent: qui tum demum detur-
barunt eos è mœnibus, & con-
fractis machinis, jam contem-
ptim è ſublimi feriebant. Illi per-
foſſis ſcutis & conſauciatis cor-
poribus, voce quoque jam defi-
ciente, durabant tamen acriter:
ut verò etiam cadavera eorum
qui in mœnibus ceciderant, ſpo-
liata viderunt dejici, non tule-
runt contumeliam: ſed pudore
confuſi conſtiterunt pauliſper
dubii, ſicut athletæ interquie-
ſcentes. ſic affectos miſeratus
Lucius receptui cecinit. Quúm-
que Cæſariani læti comploſiſſent
arma ut in victoria, irritati Lucii
milites, rurſum arreptis ſcalis
693 (jam enim nullas turres habe-
bant) cum deſperatione rue-
bant in mœnia, ſed irrito co-
natu, quia lædere hoſtem non
poterant. Lucius verò circum-
curſans eos rogabat ne amplius
de vita pugnarent, & gementes
ac invitos reduxit. hic fuit acerri-
mæ oppugnationis exitus. Tum
Cæſar ne hoſtes rurſum aude-
rent tentare mœnia, poſt ipſa
collocavit ſtationes militum, do-
cuitque ſigno dato alios alibi
proſilire in murum: id quod con-

δεινὸς ἦν τῶν Λευκιανῶν ἐπὶ τ
σανίσι μαχομένων, καὶ βέλη πλα
πάντοθεν ἦν ἐς αὐτοὺς καὶ ἀκόντι
ἐβιάσαντο δὲ ὅμως, καὶ ἐς τὸ τ
χος ἐξήλαντο ὀλίγοι, καὶ αὐτοῖς
ποντο ἕτεροι, καὶ τάχα ἄν τι ἐξ
γάσαντο αὐτοῖς μετὰ ἀπονοίας, εἰ
γνωσθέντος οὐ πολλὰ εἶναι τὰ τ
αῦτα μηχανήματα, οἱ ἄριστοι τ
Καίσαρος ἐφεδρευόντων ἀκμῆτες ἐπ
θοντο κεκμηκόσι· τότε γὰρ δὴ τ
τειχῶν αὐτοὺς κατήρειψαν, καὶ
μηχανήματα συνέτριψαν, καὶ ἔβ
λον ἄνωθεν ἤδη σὺν καταφρονή
τοῖς δὲ τὰ μὲν ὅπλα καὶ τὰ σώματ
ὅλα συνεκέκοπτο, καὶ βοὴ σφ
ἐπελελοίπει, παρέμενον δ' ὅμως
προθυμίᾳ· ὡς δὲ καὶ τὰ νεκρὰ τῶν
ἐπὶ τοῦ τείχους ἀνῃρημένων ἐσκυλ
μένα κάτω διερριπτεῖτο, τὴν ὕβρ
οὐκ ἔφερον, ἀλλὰ ἀνετρέποντο
περὶ τῆς ὄψεως, καὶ μικρὸν ἔστη
ἀπορῶντες, ὥσπερ ἐν τοῖς γυμ
κοῖς ἀγῶσιν οἱ διαναπαυόμενοι. ὧ
δὲ αὐτοὺς ἔχοντας ἐλεῶν ὁ Λεύκιος
ἐκάλει τῇ σάλπιγγι ἀναχωρεῖν,
θέντων δὲ τῶν Καίσαρος ἐπὶ τῷδε
καὶ τὰ ὅπλα παταγησάντων οἷον
ἐπὶ νίκῃ, ἐρεθισθέντες οἱ τοῦ Λευκι
τὰς κλίμακας αὖθις ἁρπάσαντ
(οὐ γὰρ ἔτι πύργους εἶχον) ἔφερον
ἐπὶ τὰ τείχη μετὰ ἀπονοίας, οὐδὲν
βλάπτοντες, οὐ γὰρ ἐδύναντο· π
ελθὼν δ' αὐτοὺς ὁ Λεύκιος, ἐδ
το μὴ ψυχομαχεῖν ἔτι, καὶ οἰμ
ζοντας ἀπήγαγεν ἄκοντας. τὸ μὲν δὴ τ
λος τῆσδε τῆς τειχομαχίας ἐκθ
μοτάτης γενομένης ἐς τοῦτο ἐτελε
τα. ὁ δὲ Καῖσαρ ἵνα μὴ αὖθις ἐπ
τολμήσειαν οἱ πολέμιοι τοῖς τείχ
σι, τὴν στρατιάν, ὅση τοῖς κιν
μένοις ἐφήδρευε, παρ' αὐτὸ τὸ τεῖχος ἵδρυσε, καὶ ἐδίδαξεν ἀναπηδ

ἐς

ς τὸ τεῖχος ἄλλους ἀλλαχοῦ κατὰ συνθημα σάλπιγγος, συνεχῶς τε ἐνεπήδων οὐδενὸς ἐπείγοντος, ἵνα διδαχή τε σφίσι, καὶ φόβος εἴη τοῖς πολεμίοις· ἀθυμία δὲ ἐπεῖχε τοὺς τοῦ Λευκίου, καὶ ὅπερ ἐν τοῖς τοιούτοις εἴωθε γίνεσθαι, τῆς φυλακῆς οἱ φύλακες ἠμέλουν, ἐκ δὲ τῆς ἀμελείας αὐτομολίαι πολλῶν ἐγίγνοντο, καὶ οὐχ οἱ ἀφανέστεροι τοῦτο μόνοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡγεμονικῶν τινὲς ἔδρων· ἐνεδίδου τε ὁ Λεύκιος ἤδη πρὸς διαλύσεις ἐλεῶν τοσοῦδε πλήθους ἀπολλυμένου, ἐχθρῶν δὲ τινῶν Καίσαρος περὶ σφῶν δεδιότων, ἔτι ἐπεῖχεν· ὡς δὲ ὁ Καῖσαρ ὤφθη τοὺς αὐτομόλους φιλανθρώπως ἐκδεχόμενος, καὶ πλείων ὁρμὴ πᾶσιν ἐς τὰς διαλύσεις ἐγίγνετο, δέος ἥπτετο τοῦ Λευκίου, μὴ ἀντιλέγων ἐκδοθείη. γινομένης οὖν τινὸς ἐς τοῦτο πείρας καὶ ἐλπίδος οὐκ ἀηδοῦς, τὸν στρατὸν συναγαγὼν, ἔλεξεν ὧδε, ΓΝΩΜΗ μὲν ἦν μοι τὴν πάτριον ὑμῖν ἀποδοῦναι πολιτείαν ὦ συστρατιῶται, τυραννίδα τὴν τριῶν ἀνδρῶν ἀρχὴν ὁρῶντι καὶ οὐδ᾽ ἐφ᾽ ᾗ συνέστη προφάσει, Κασσίου καὶ Βρούτου τεθνεώτων, διαλυθεῖσαν· Λεπίδου γὰρ τὸ μέρος τῆς ἀρχῆς ἀφῃρημένου, καὶ Ἀντωνίου πορρωτάτω χρήματα συλλέγοντος, εἷς οὗτος ἅπαντα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην διῴκει, τὰ δὲ πάτρια Ῥωμαίοις πρόσχημα μόνον ἦν καὶ γέλως, ἅπερ ἐγὼ μεταβάλλειν ἐς τὴν ἄνωθεν ἐλευθερίαν τε καὶ δημοκρατίαν ἐπινοῶν, ἠξίουν τῶν ἐπινικίων διαδοθέντων ἐκλυθῆναι τὴν μοναρχίαν, ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθον, ἐπὶ Ῥώμην ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς καταναγκάσαι, ὁ δέ με τῷ στρατῷ διέβαλλε

tinuè faciebant nemine urgente, ſe exercentes & hoſtem territantes pariter. Lucii verò milites occupavit mœſtitia, &, ut in tali rerum ſtatu ſolet fieri, cuſtodibus remiſſius agentibus fiebant transfugia, non vulgarium tantùm, ſed & præfectorum aliquot. Lucius quoque jam ad pacem flectebatur, pereuntium multitudinem miſerans: ſed unum hoc eum remorabatur, quòd Cæſaris inimici ſibi timebant. Sed ubi apparuit à Cæſare clementer excipi transfugas, omnibus jam ad pacem pronioribus, timor Lucium ſubiit, ne, ſi ſolus obſtaret, dederetur Cæſari: quapropter poſtquam prætentati ſpes affulſit, ſic apud milites concionatus eſt, ERAT quidem animus, commilitones, rempublicam reducere ad formam à majoribus traditam, quum viderem triumviratum verſum in tyrannidem, neque poſt Brutum & Caſſium ſublatos ceſſantem, qui prætextus belli fuere. Lepido enim amoto à collegio, Antonio in remotiſſimis provinciis colligente pecunias, unus iſte arbitratu ſuo gerebat omnia: leges tantùm prætextui fuerunt & ludibrio. His incommodis ego quærens remedium, & cogitans de reſtituenda republica, poſtulabam ut redditis militibus victoriæ præmiis abrogaretur unius imperium: quod quia impetrare non potui, conatus ſum pro poteſtate vel vi efficere. tum iſte me apud exercitum fal-

Lucii oratio ad milites.

sò incuſavit, quaſi obſiſtam ideo quòd veterum colonorum miſerear: ejus calumniæ diu ignarus, ne tum quidem quum audivi, credidi, ſciens & à me
694 deſignatos qui vobis agros dividerent: ſed quia plerique crediderunt calumniæ, profecti ſunt ad eum ut bellum contra nos gererent, comperturi tandem ſuſceptam contra ſeſe eam expeditionem. Equidem teſtis ſum vos potiores partes ſecutos laboraſſe pro eis ſupra vires etiam: victi tamen ſumus à fame non ab hoſtibus, ac proinde à noſtris deſerti ducibus. Me ſanè certantem pro patria decebat experiri fortunam extremam, laudem egregiæ voluntatis percepturum ab exitu: ſed non ſuſtineo propter vos, quorum incolumitatem antepono meæ gloriæ. Mittam igitur legatos ad victorem, rogabóque ut à me uno pœnas, vobis omiſſis, quas vult expetat: vobis verò quam mihi non peto, det veniam, civibus ſuis & quondam etiam militibus, ac ne nunc quidem peccantibus, ſed honeſtas belli cauſas habentibus, & ne bello quidem victis, ſed fame.

Lucii oratio ad milites.

Hæc locutus continuò miſit tres electos ex optimatibus: reliqua multitudo ingemuit vel ſuam vicem, vel imperatoris, rectè cum eis ſentientis, &, ut videbatur, amici reipublicæ, ſuccumbentis tamen neceſſitati ultimæ. Legati ad Cæſa-

Legati à Lucio ad Cæſarem de pace miſſi.

,, κωλύειν τὰς κληρουχίας ἐλέῳ
,, γεωργῶν, καὶ τὴν διαβολὴν ἐγ
,, τήνδε ἠγνόησα ἐπὶ πλεῖστον, ἀλ
,, οὐδὲ ἐπιγνοὺς, ἐπίστευσα τινα
,, ὁρῶν τοὺς οἰκιστὰς καὶ παρ' ἐμ
,, δεδομένους, οἳ μερίζειν ἔμελλον
,, μῖν τὰς κληρουχίας· ἀλλὰ (
,, δημαγώγησε γὰρ τινὰς ἡ διαβο
,, λή) καὶ πρὸς ἐκεῖνον ᾤχοντο π
,, λεμήσοντες ἡμῖν ὡς νομίζουσι
,, σὺν χρόνῳ δ' εἰσιόντες στρατευσα
,, μένοι καθ' ἑαυτοὺς. ὑμῖν δ' ἐγ
,, μαρτυρῶ μὲν ἑλομένοις τὰ ἀμείν
,, να, καὶ ὑπὲρ δύναμιν κακοπα
,, θήσασιν· ἡττήμεθα δὲ οὐχ ὑπὸ
,, πολεμίων, ἀλλὰ τοῦ λιμοῦ,
,, δὴ καὶ πρὸς τῶν ἡμετέρων στρατηγ
,, ἐγκαταλελείμμεθα. ἐμοὶ μὲν δὲ κα
,, λῶς εἶχεν ἀγωνίσασθαι μέχρι τ
,, τελευταίου δαίμονος ὑπὲρ τ
,, πατρίδος (καλὸν γάρ μοι τ
,, ἔπαινον ἐπὶ τῇ γνώμῃ καὶ τὸ τ
,, λος ἐποίει) οὐχ ὑφίσαμαι δὲ
,, ὑμᾶς, οὓς τῆς ἐμῆς προτιθημ
,, εὐκλείας· πέμψω δὴ πρὸς τὸν κ
,, κρατηκότα, καὶ δεήσομαι ἐμοὶ
,, ἀντὶ πάντων ὑμῶν εἰς ὃ θέλει κα
,, ταχρήσασθαι μόνῳ, ὑμῖν δὲ ἀν
,, ἐμοῦ ἀμνηστίαν δοῦναι, πολ
,, ταις τε οὖσιν αὐτοῦ καὶ στρατιώτα
,, ποτὲ γενομένοις, καὶ οὐδὲ νῦν α
,, δικοῦσιν, οὐδὲ πολεμήσασιν ἀν
,, καλῆς αἰτίας, οὐδὲ ἡσσημένοις π
,, λέμῳ μᾶλλον, ἢ λιμῷ.

Ὁ μὲν οὕτως εἶπε, καὶ εὐθὺς
πέμπε τρεῖς ἐπιλεξάμενος ἐκ τ
ἀρίστων, ἡ δὲ πλῆθος ἀνῴμωζον,
μὲν ἑαυτῶν χάριν, οἱ δὲ τοῦ στρατηγ
γνώμῃ μὲν ὁμοῦ σφίσιν ἀρίστου καὶ δ
μοκρατικοῦ φανέντος, ὑπὸ δ'
σχάτης ἀνάγκης ἡττημένου. οἱ δ
τρεῖς ἐντυχόντες τῷ Καίσαρι, ἀν

μιμνησκ

ρεμίμνησκον τοῦ χρόνους τῶν στρατηγῶν ἑνὸς ἑκατέροις ὄντος, καὶ στρατειῶν ὁμοῦ γενομένων, καὶ φιλίας τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ἀρετῆς προγόνων, οὐκ ἐς ἀνήκεστον τὰς διαφορὰς προαγαγόντων, ὅσα τε εἰκὸς ἦν ἄλλα ἐπαγωγὰ τούτοις ὅμοια ἔλεγον. ὁ δὲ Καῖσαρ εἰδὼς τῶν πολεμίων τοὺς μὲν ἐμπειροπολέμους ἔτι, τοὺς δὲ κληρούχους γεγυμνασμένους, ἔφη τεχνάζων, τοῖς ὑπ' Ἀντωνίῳ στρατευσαμένοις διδόναι τὴν ἀμνηστίαν, ὡς χάριν ἐκείνῳ φέρων, τοὺς δ' ἄλλους ἐπιτρέπειν σφᾶς ἑαυτῷ προστέταχε. ταῦτα μὲν εἶπεν ἅπασιν, ἰδίᾳ δὲ ἕνα τῶν τριῶν ἀπολαβὼν Φούρνιον, ἐς μείζονα φιλανθρωπίαν ἐπήλπισε τοὺς περὶ Λεύκιον καὶ τοὺς ἄλλους, χωρὶς τῶν ἰδίων ἐχθρῶν ἑαυτοῦ. οἱ δὲ οὖν οἱ τοῦ Καίσαρος ἐχθροί, τὴν ἰδίαν γενομένην ἔντευξιν τοῦ Φουρνίου ὑπονοοῦντες ἐπὶ σφίσιν γενέσθαι, αὐτόν τε τὸν Φούρνιον ἐλοιδόρουν ἐπανελθόντα, καὶ τὸν Λεύκιον ἠξίουν ἢ σπονδὰς αὖθις αἰτεῖν ὁμοίας ἅπασιν, ἢ πολεμεῖν μέχρι θανάτου. οὐ γὰρ ἴδιόν τινι τὸν πόλεμον, ἀλλὰ κοινὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος γεγονέναι. καὶ ὁ Λεύκιος ἐπῄνει μὲν ἐλεῶν ἄνδρας ὁμοτίμους, καὶ πέμψειν ἔλεγεν ἑτέρους, οὐδένα δὲ εἰπὼν ἀμείνονα ἔχειν ἑαυτοῦ, εὐθὺς ᾔει ἄνευ κήρυκος, προθεόντων αὐτοῦ δρόμῳ τῶν ἀπαγγελούντων Καίσαρι κατιέναι Λεύκιον. ὁ δὲ αὐτίκα ὑπήντα. ἑωρῶντο οὖν ἀλλήλοις ἤδη μετὰ τῶν φίλων, καὶ περιφανεῖς ἦσαν ἀπὸ τῶν ὁμοίων καὶ τῆς στολῆς οὔσης ἑκατέρῳ στρατηγικῆς. καὶ ὁ Λεύκιος ἀποθέμενος τοὺς φίλους, ᾔει σὺν δύο ῥαβδούχοις μόνοις, ἐπιδεικνὺς ἅμα τὴν γνώμην ἀπὸ τοῦ σχήματος, καὶ ὁ Καῖσαρ συνεὶς, ἀντε-

rem admiſſi memorabant com-
munem patriam, communém-
que olim militiam, amicitias
virorum utriuſque partis nobi-
lium, morem majorum abhor-
rentium à lethalibus diſſenſio-
nibus, & cetera eôdem facien-
tia. Cæſar non ignarus hoſtium
exercitum conſtare è veteranis &
tironibus, arte uſus, ait ſe An-
tonianis veniam dare in impe-
ratoris gratiam, ceteros juſſit ut
ſe ipſius poteſtati permitterent.
Hæc pubilcè: ſeorſum autem
Furnio uni legatorum oſtendit
ſpem clementiæ vel in reliquos,
duntaxat exceptis inimicis pro-
priis. Illi hoc privatum Furnii *Furnii privatum cum Cæſare colloquium.*
colloquium ſuſpectum haben-
tes, convitiis ipſum exceperunt,
& à Lucio poſtularunt ut aut
eandem omnibus pacem pete-
ret, aut bellum internecinum 695
gereret: bellum enim hoc non
propter privatas inimicitias ſu-
ſceptum eſſe: ſed pro republica.
Lucius viros dignitate pares mi-
ſeratus laudavit, promiſítque ſe
miſſurum legationem aliam: &
præfatus neminem ſe invenire
ſeipſo magis idoneum, mox abs-
que feciali profectus eſt, præ-
currentibus qui nuntiarent Cæ- *Lucius ad Cæſarem legatus deſcendit.*
ſari, deſcendere Lucium. ille
confeſtim ivit obviam. Pervene-
runt igitur in conſpectum ſtipa-
ti amicis, uterque illuſtris cultu
imperatorio. Tum Lucius ſemo-
tis amicis, duobus tantùm licto-
ribus comitatus ibat, præ ſe fe-
rens quid peteret. Intellexit Cæ-
ſar,

ſar, & imitatus eſt ejus modeſtiam, ut daret ſignum futuræ benevolentiæ: ut verò vidit Lucium intra vallum properantem, ut videretur ſic quoque in poteſtatem ſe permittere, ipſe prior extra vallum prodiit, ut liberum eſſet Lucio rebus ſuis conſulere. Hæc dum ſe invicem accedunt ipſo habitu ſigna ſunt edita. Ut verò ad foſſam perventum eſt, poſt mutuam ſalutationem, ſic Lucius exorſus eſt, SI cum exteris bellum hoc geſſiſſem Cæſar, vinci turpe putarem, turpius etiam deditionem facere, & ab hac ignominia facilè meipſemet eximerem: quoniam autem & cum cive mihi res fuit, & cum pari dignitate prædito, ídque pro patria, non exiſtimo turpe talem ob cauſam à tali viro me vinci. Quod dictum ſit, non quia recuſem pati quicquid vis, quippe qui ſine feciali ad tua caſtra profectus ſum: ſed ut aliis petam veniam juſtam & tuis rebus utilem. Quod ut clarius intelligas, ſeparabo cauſam illorum à mea, ut poſtquam me ſolum cauſam fuiſſe intellexeris, in me iram effundas, nec putes me velle in-

Lucii & Cæſaris ſalutationes mutuæ.

Lucii oratio ad Cæſatem.

μιμεῖτο ἐς δεῖγμα καὶ ὅδε τῆς εἰς τ
Λούκιον εὐνοίας ἐσομένης· ὡς δὲ σπεύ
δοντα εἶδε τὸν Λεύκιον παρελθεῖν ἐ
τὸ Καίσαρος χαράκωμα, ἵνα κ
τῷδε φαίνοιτο ἑαυτὸν ἐπιτρέπων ἤ
δη, προλαβὼν ὁ Καῖσαρ ἐξῆλθε ἐ
χαρακώματος, ἵνα ἐλεύθερον εἰ
τῷ Λουκίῳ βουλεύσασθαί τε καὶ κρίνει
ἔτι περὶ αὐτοῦ. τοιάδε ἀλλήλοι
προσιόντες, ἀπό τε τῆς στολῆς καὶ
σχημάτων προαπεδείκνυντο· ὡς δ
ἐπὶ τὴν τάφρον ἀφίκοντο, προση
γόρευσάν τε ἀλλήλους, καὶ ὁ Λεύκιο
,, ἔφη, Εἰ μὲν ξένος ὢν ἐπολέμησα
,, ὦ Καῖσαρ, αἰσχρὰν ἂν τὴν τοι
,, αύτην ἧσσαν ἡγούμην, καὶ αἰ
,, σχίονα ἔτι τὴν παράδοσιν, κ
,, τῆσδε τῆς αἰσχύνης εἶχον ἀπαλλα
,, γὴν εὔκολον παρ' ἐμαυτοῦ· ἐπεὶ
,, δὲ πολίτῃ διηνέχθην καὶ ὁμοτίμῳ
,, καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, οὐκ αἰσχρ
,, ἡγοῦμαι μετὰ τοιᾶσδε προφάσεω
,, ὑπὸ τοιοῦδε ἡσσῆσθαι. καὶ τάδε λ
,, γω, οὐ παραιτούμενος παθεῖν ὅ,
,, θέλοις (διά γάρτοι τοῦτο ἐς τ
,, στρατόπεδον τὸ σὸν ἄνευ σπονδ
,, ἱέμην) ἀλλ' ἵνα τοῖς ἄλλοις αἰτή
,, σω συγγνώμην δικαίαν τε καὶ τοῖ
,, σοῖς πράγμασι συμφέρουσαν· δ
,, δέ με τοῦτο ἐπιδεικνύωντα διελέ
,, τὸν λόγον ὑπέρ τε ἐκείνων καὶ ὑπὲ
,, ἐμαυτοῦ, ἵνα μόνον ἐμὲ τῶν γεγον
,, των αἴτιον ἐπιγνοὺς, εἰς ἐμὲ τὴν ὀρ
,, γὴ

Καὶ τῆσδε τῆς αἰσχύνης εἶχον ἀπαλλαγὴν εὔκολον παρ' ἐμαυτοῦ.] Gel. (ut v des) vertit, *& ab hac ignominia facilè me ipſemet eximerem.* Eodémque ſer ſu dici potuiſſet *liberarem* pro *eximerem.* Sed quoniam aliquis ſe eximit ſe liberat ignominia in quam incidit, malim reddere, *facilè hanc ignominia vitarem.* ſive, ad exprimendam vim illarum vocum παρ' ἐμαυτοῦ, facilè ipſ met mihi rationem vitandi hanc ignominiam invenirem. Intelligit autem d illa vitandi ignominiam ratione, ad quam confugiunt qui ſibi mortem co ſciſcunt.

Ὁ μολ

» γῆν συναγάγῃς· μὴ νομίσῃς δὲ
» ἐλεγχθήσεσθαι μετὰ παῤῥησίας (ἄ-
» καιρον γὰρ) ἀλλὰ μετὰ ἀληθείας,
» ἧς οὐκ ἔνι μοι χωρὶς εἰπεῖν. ἐ-
» γὼ τὸν πρὸς σε πόλεμον ἠράμην,
» οὐχ ἵνα σε καθελὼν διαδέξωμαι
» τὴν ἡγεμονίαν· ἀλλ' ἵνα τὴν ἀρι-
» στοκρατίαν ἀναλάβω τῇ πατρίδι
» λελυμένην ὑπὸ τῆς τῶν τριῶν ἀρχῆς,
» ὡς οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀντείποις. καὶ
» γὰρ ὅτε συνίστασθε αὐτὴν, ὁμο-
» λογοῦντες εἶναι παράνομον, ὡς
» ἀναγκαίαν καὶ πρόσκαιρον ἐτίθεσθε,
» Κασσίου καὶ Βρούτου περιόντων ἔτι,
» καὶ ὑμῶν ἐκείνοις οὐ δυναμένων
» συναλλαγῆναι· ἀποθανόντων δὲ
» ἐκείνων, οἳ τὸ τῆς στάσεως κεφά-
» λαιον ἦσαν, καὶ τῶν ὑπολοίπων, εἴ
» τινα λείψανά ἐστιν, οὐ τῇ πολιτείᾳ
» πολεμούντων, ἀλλ' ὑμᾶς δεδιό-
» των, ἐπὶ δὲ τούτῳ καὶ τῆς πενταε-
» τίας παρελθούσης, ἀνακύψαι τὰς
» ἀρχὰς ἐπὶ τὰ πάτρια ἠξίουν, οὐ
» προτιμῶν οὐδὲ τὸν ἀδελφὸν τῆς
» πατρίδος, ἀλλ' ἐλπίζων μὲν
» ἐπανελθόντα πείσειν ἑκόντα, ἐπει-
» γόμενος δὲ ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς γε-
» νέσθαι, καὶ εἰ κατῆρξας σὺ, μό-
» νος ἂν καὶ τὴν δόξαν εἶχες· ἐ-
» πεὶ δὲ δή σε οὐκ ἔπειθον, ᾤμην
» ἐλθὼν ἐπὶ Ῥώμην καὶ ἀναγκά-
» σειν, πολίτης τε ὢν καὶ γνώρι-
» μος καὶ ὕπατος· αἱ μὲν αἰτίαι δι'
» ἃς ἐπολέμησα, αὗται μόναι. καὶ
» οὔτε ὁ ἀδελφὸς, οὔτε Μάνιος,

vehi in te licentius (quod in-
tempeſtivum fuerit) tantùm ve-
rè dicentur quæ diſſimulari non
poſſunt. Ego hoc bellum contra
te ſuſcepi, non ut te ſublato in 696
principatum ipſe ſuccederem,
ſed ut reipublicæ moderationem
ad optimates revocarem, quæ
ſub hac triumvirali poteſtate ceſ-
ſat, quod ne ipſe quidem nega-
veris. Quum enim eam induxi-
ſtis, faſſi non eſſe legitimam, di-
xiſtis ad tempus neceſſariam,
Caſſio Brutóque ſuperſtitibus,
qui vobis reconciliari non pote-
rant. Illis ſublatis, qui diſſen-
ſionis caput fuerant, reliquis,
ſi quæ tamen ſunt reliquiæ,
non contra rempublicam, ſed
quòd metuant ſibi à vobis, ar-
ma ferentibus, elapſo etiam
quod præfiniſtis quinquennio,
poſtulavi ut magiſtratus op-
preſſi caput rurſus attollerent,
ne fratris quidem ratione magis
quàm patriæ habita: quippe ſpe-
rans me idem ei perſuaſurum
quamprimum reverterit, & pro-
perans rem cœptam abſolvere
magiſtratus mei tempore. Id ſi
tuum fuiſſet inſtitutum, ſolus
haberes gloriam. Verùm quo-
niam perſuadere tibi non pote-
ram, ad Urbem profectus puta-
bam vi id effecturum me, qui &
civis eſſem nobilis, & conſul e-
tiam. Hæ ſolæ ſunt hujus belli cauſæ, non frater, nec Manius,
nec

Ὁμολογοῦντες εἶναι παράνομον, ὡς ἀναγκαίαν καὶ πρόσκαιρον ἐτίθεσθε.] Fortaſſe ſcriptum fuit, ὅμως ὡς ἀναγκαίαν. Sed & πρὸς καιρὸν ſcribendum puto.

nec Fulvia, nec agri diviſi victori ad Philippos militi, nec miſeratio veterum colonorum, ſuis ejectorum poſſeſſionibus: nam me quoque autore aſſignati ſunt agri fratris legionibus, ſpoliatis poſſeſſoribus priſtinis. Sed hanc calumniam tu commentus es, ut tuam culpam belli moti transferres in me novóſque colonos: & hac arte conciliatis veteranorum animis nunc victor evaſiſti: perſuaſum enim eſt eis, me, ut hoſtem infenſum repellendum eſſe hoſtiliter. Sed his artibus utendum fuit dum adverſum me bellum gereres: nunc victor ſi es inimicus patriæ, me quoque hoſtem judica, ei conſulere per famem prohibitum. Et hæc loquor ultro me in tuam (ut dixi) dedens poteſtatem, oſtendens quid & prius de te ſenſerim, & nunc ſentiam quum ſolus ad te venio. Hactenus de meipſo. Quod autem ad amicos & univerſum exercitum attinet, niſi ſuſpe-

,, οὔτε Φουλβία, οὔτε ἡ κληρουχία
,, τῶν ἐν Φιλίπποις πεπολεμηκό-
,, των, οὔτε ἔλεος τῶν γεωργῶν τὰ
,, κτήματα ἀφαιρουμένων· ἐπεὶ κἀ-
,, γὼ τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ τέλεσιν οἰκι-
,, στὰς ἔδωκα, οἳ τὰ τῶν γεωργῶν ἀ-
,, φαιρούμενοι τοῖς στρατευσαμέ-
,, νοις διένεμον· ἀλλά με σὺ τὴν·
,, δὲ τὴν διαβολὴν αὐτοῖς διέ-
,, βαλλες, τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου
,, μεταφέρων ἐπὶ τὴν κληρουχίαν
,, ἀπὸ σαυτοῦ, καὶ τῷδε μάλιστα
,, αὐτοὺς ἑλὼν ἐμοῦ κεκρατήκασιν
,, ἀναπεισθῆναι γὰρ πολεμεῖσθαί τι
,, ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ἀμύνεσθαί με ἀ-
,, δικοῦντα· τεχνάζειν μὲν δή σε ἔ-
,, δει πολεμοῦντα, νικῆσαι δὲ, εἰ
,, μὲν ἐχθρὸς εἶ τῆς πατρίδος, κἀ-
,, μὲ ἡγεῖσθαι πολέμιον, ἃ ἔδοξα
,, συνοίσειν αὐτῇ, βουληθέντα δὲ
,, διὰ λιμόν· λέγω δὲ ταῦτα ἐγὼ
,, ἐγχειρίζων μὲν ἐμαυτόν σοι, κα-
,, θάπερ εἶπον, εἰς ὅτι θέλοις, ὑ-
,, ποδεικνὺς δὲ οἷα καὶ πρότερον καὶ
,, νῦν ἐφρόνησα περὶ σοῦ, καὶ φρο-
,, νῶν ἔτι μόνος ἀφικόμην. καὶ πε-
,, ρὶ μὲν ἐμοῦ τοσαῦτα· περὶ δὲ τῶν
,, φίλων καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς, εἰ μὲν οὐχ ὑποπτεύσοις με λέγοντα,
,, συμ-

Καὶ τῷδε μάλιστα αὐτοὺς ἑλὼν ἐμοῦ κεκρατήκασιν] Scribe κεκράτηκας. & mox ſuſpicor ſcriptum fuiſſe, καὶ ἀμύνεσθαί με δεῖν ἀδικοῦντα.

Τεχνάζειν μὲν δή σε ἔδει πολεμοῦντα, νικῆσαι δὲ, εἰ μὲν ἐχθρὸς εἶ τῆς πατρίδος] Non dubito quin νικῆσαι vertere oporteat in νικήσαντα, & cum ἡγεῖσθαι non quidem repetere ἔδει, ſed ſubaudire δεῖ, ex illo ἔδει factum.

Ἃ ἔδοξα συνοίσειν αὐτῇ, βουληθέντα δὲ διὰ λιμόν] At huic loco, cui deeſſe aliquot verba videmus, quam afferre opem poterimus? Neſcio an eo auxilio quod conjectura mea afferet, contentus lector erit: ſed eam tamen proponam. Quum igitur ita ſcriptum locum hunc habeamus ut apertè ſit mutilus, ego, defectum ex conjectura ſupplens, pauca hæc, ἃ ἔδοξα συνοίσειν αὐτῇ, βουληθέντος δὲ διὰ λιμὸν, ita extendo, ἃ ἔδοξα συνοίσειν αὐτῇ βουληθέντα μὲν πρᾶξαι, οὐ δυνηθέντα δὲ, διὰ λιμόν. Non oportet autem cum πολέμιον repetere genitivum τῆς πατρίδος, ſed potius intelligere, *hoſtem tuum.* ut totus locus ita reddatur, *At victoria potitum, ſi quidem inimicus es patriæ, me quoque judicare hoſtem tuum oportet: quippe qui voluerim quidem facere quæ illi conducere putavi, ſed propter famem non potuerim.*

Συμβου-

,, συμβουλεύω τὰ σοὶ μάλιστα ὠ-
,, φελιμώτατα, μηδὲν δεινὸν αὐτοὺς
,, ἐργάσασθαι διὰ τὴν ἐμὴν καὶ σὴν
,, φιλονεικίαν· μηδὲ ἄνθρωπον ὄν-
,, τα καὶ τύχῃ χρώμενον οὐ βεβαίῳ
,, πράγματι, κωλῦσαι τοὺς κιν-
,, δυνεύειν ἐν τύχαις ἢ χρείαις ἐ-
,, θελήσοντάς ποτε ὑπὲρ σοῦ, μα-
,, θόντας ἐκ τοῦδε τοῦ σοῦ νόμου,
,, δυσέλπιστον σώζεσθαι μὴ κατορθοῦ-
,, σιν· εἰ δὲ ὕποπτος ἢ ἄπιστος
,, ἐχθροῦ πᾶσα συμβουλή, οὐκ ὀ-
,, κνῶ καὶ παρακαλεῖν σε, μὴ τοὺς
,, φίλους τίννυσθαι τῆς ἐμῆς ἁμαρ-
,, τίας καὶ τύχης, ἀλλ' εἰς ἐμὲ συνα-
,, γαγεῖν πάντα τὸ πάντων αἴτιον·
,, ἀφ' ἧς δὴ γνώμης αὐτοὺς ὑπε-
,, λιπόμην, ἵνα μὴ δόξαιμί σοι
,, τάδε λέγων ἐκείνων ἀκουόντων,
,, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τεχνάζων εἰπεῖν.
Τοιαῦτα δὲ εἰπόντος τοῦ Λευκίου καὶ
σιωπήσαντος, ὁ Καῖσαρ ἔλεξεν,

,, Ἄσπονδον μέν σε καθιόντα πρὸς
,, ἐμὲ ὁρῶν ὦ Λεύκιε, ὑπήντησα
,, τῶν ἐμῶν ἐρυμάτων ἔτι ἐκτὸς ὄντα
,, κατὰ σπουδήν, ἵνα ἔτι κύριος ὢν
,, σεαυτοῦ βουλεύοιο, καὶ λέγοις καὶ
,, πράττοις ἃ νομίζεις σοι συνοί-
,, σειν· ἐπεὶ δ', ὅπερ ἐστὶ τῶν ἀδι-
,, κούντων ὁμολογούντων, σεαυτὸν ἡ-
,, μῖν ἐπιτρέπεις, οὐδὲν ἔτι δέομαι
,, διελέγχειν ὅσα σὺ τέχνῃ μου
,, καταψεύσω· ἐξ ἀρχῆς δέ με βλά-
,, ψειν ἐλόμενος, καὶ νῦν ἔβλα-
,, ψας· σπονδὰς γάρ μοι τιθέμε-
,, νος, ἔτυχες ἂν ἠδικημένου, καὶ
,, νενικηκότος, ἄσπονδον δὲ σεαυ-
,, τόν τε καὶ τοὺς φίλους ἐπιτρέπων ἡμῖν, καὶ τὸν στρατόν, ἀφαιρῇ μὲν πᾶσαν

ctum tibi eſt, conſilium utiliſſimum dedero, ne durius in eos animadvertas propter meam tuámque contentionem: & quum homo ſis fortunæ innixus inſtabili, ne ſegniores ad pericula facies propugnatores tuos, ſi à teipſo exemplum editum viderint, nihil de ſalute ſperandum niſi victoribus. Quòd ſi omne adverſarii conſilium, ut invidum rejiciendum eſt, non piget me abs te precibus petere ne ab amicis meis pœnas exigas mei ſive peccati ſive infortunii, ſed in me potius omnia referas, qui cauſa ſum horum omnium: conſultò enim illos poſt me reliqui, ne ſi hæc illis audientibus dicerem, meam cauſam viderer agere. Ad ea Cæſar ſic reſpondit,

Cæſaris reſponſum ad orationem Lucii.

Quum viderem te Luci ſine feciali ad me deſcendere, extra caſtra feſtinus occurri, ut liberè tuis rebus conſuleres, diceresque ac faceres quæ tibi putas conducere. quoniam autem errorem agnoſcens teipſum mihi committis, non opus eſt coarguere quæ mihi ſcitè ſed falsò objeciſti: qui ut antè ſtatueras nunc mihi noces. ſi enim ad fœdus deſcendiſſes, in victorem meritò infenſum incidiſſes. Nunc quum abſque ullis conditionibus te amicos, exercitum, nobis

Συμβουλεύω τὰ σοὶ μάλιστα ὠφελιμώτατα] Scribendum eſt συμβουλεύσω. Jungendum autem puto μάλιστα non cum ὠφελιμώτατα, ſed cum pronomine σοί.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

nobis permittis, adempta eſt omnis ira, adempta & fœderum neceſſitas: conſiderandum enim non tam quid ſitis commeriti, quàm quid me deceat: id quod malo facere, vel propter deos, vel propter meipſum, vel propter te Luci: nec fallam eam quæ te huc adduxit expectationem Hæc propemodum utriusque verba in commentariis eorum temporum invenio. In his Cæſar probavit & miratus eſt generoſum infractúmque animum Lucii, conjunctum cum prudentia: Lucius clementiam & expeditam brevitatem Cæſaris: reliqui ex utriuſque vultu orationum conjecturam fecerunt. Tum Lucius miſit tribunos ut teſſeram à Cæſare acciperent: illi attulerunt ei matriculam, ſicut hodieque mos eſt quum tribunus petit teſſeram,
698 regi offerre præſentem numerum in libello diario. Accepta teſſera non intermiſerunt tamen excubias, ita jubente Cæſare, ut quiſque ſeorſum excubaret exercitus. Sequenti die Cæſar ſacrificavit. Lucius verò miſit ad eum exercitum arma geſtantem, ſed iter facientium habitu, & illi Cæſarem è longinquo imperatorem conſalutarunt, & conſtiterunt legionatim quo loco Cæſar mandavit, veterani diſcreti à tironibus: ipſe peractis ſacris laureatus ſedit pro tribunali, juſsítque omnes in ve-

Lucii infractus calamitatibus animus.

„ ὀργὴν, ἀφαιρῆ δὲ καὶ τὴν ἐξυ-
„ σίαν, ἣν ἀπενδόμενος ἂν ἔδω-
„ ὑπ' ἀνάγκης συμπέπλεκ-
„ οἷς ἄξιον ὑμᾶς παθεῖν, τὸ πρ-
„ ἧκον ὧν ἐμὲ δίκαιόν ἐστι ποιέ-
„ ὃ δὴ προτιμήσω διά τε τ-
„ θεοὺς, καὶ δι' ἐμαυτὸν, καὶ δ-
„ σὲ ὦ Λεύκιε, καὶ οὐ ψεύσω σε
„ προσδοκίας, ἣν ἔχων περὶ
„ μαυτοῦ κατελήλυθας. Ταῦτα
ἔλεξαν ἀλλήλοις, ὡς ἐκ τῶν ὑπομν-
μάτων ἦν ἐς τὸ δυνατὸν τῆσδε
φωνῆς μεταβαλεῖν, τεκμαιρομένῳ
γνώμης τῶν λελεγμένων. καὶ διεκε-
θησαν, ὁ μὲν Καῖσαρ ἐν ἐπαίνῳ
θαύματι τὸν Λεύκιον ἔχων, οὐδὲν
ἐν συμφοραῖς ἀγεννὲς οὐδὲ ἀσυ-
τον εἰπόντα· ὁ δὲ Λεύκιος τὸν Κα-
σαρα τοῦ τε ἤθους καὶ βραχυλογί-
οἱ λοιποὶ δ' ἐκτεκμαιρόμενοι τῶν εἰρ-
μένων ἐκ τῆς ὄψεως ἑκατέρων· καὶ
Λεύκιος ἔπεμπε τοὺς χιλιάρχους
σύνθημα τῷ στρατῷ ληψομένους πα-
ρὰ τοῦ Καίσαρος· οἱ δὲ ἔφερον αὐτ-
τὸν ἀριθμὸν τοῦ στρατοῦ, καθὰ καὶ ν-
ἔθος ἐστὶ τὸν αἰτοῦντα τὸ σύνθημ-
χιλίαρχον, ἐπιδιδόναι τῷ βασιλεῖ β-
βλίον ἐφήμερον τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ πα-
όντος. οἱ μὲν δὴ τὸ σύνθημα λα-
βόντες, τὰς φυλακὰς ἔτι διὰ χειρ-
εἶχον, οὕτω κελεύσαντος αὐτοῦ Κα-
σαρος νυκτοφυλακεῖν ἑκατέρους
ἰδίᾳ. ἅμα δὲ ἡμέρᾳ ὁ μὲν Καῖσαρ
θυεν, ὁ δὲ Λεύκιος αὐτῷ τὸν στρατ-
ἔπεμπε, τὰ μὲν ὅπλα φέροντα,
σκευασμένον δ' ὡς ἐν ὁδοιπορίᾳ·
δὲ τὸν Καίσαρα πόρρωθεν ὡς αὐτ-
κράτορα ἠσπάσαντο, καὶ ἔστησαν
μέρη κατὰ τέλος οὗ προσέταξεν
Καῖσαρ ἐφ' ἑαυτῶν, οἵ τε κληρο-

χοι καὶ οἱ νεοστράτευτοι κεχωρισμένοι· ὁ δὲ Καῖσαρ ἐκτελεσθείσης τῆς θυ-
σίας, στεφάνῳ δάφνης σύμβολον νίκης, προυκάθητο ἐπὶ βήματος

προσέταξε μὲν ἅπασι θέσθαι τὰ
πλα, ἔνθα εἱστήκεσαν· θεμένων δὲ
ὺς κληρούχους ἐκέλευσεν ἐγγυτέρω
ροσελθεῖν, διεγνωκὼς ἄρα ὀνειδίσαι
ἀχαριστίας, καὶ φοβῆσαι· προέγνω-
δὲ μέλλων ὧδε ποιήσειν, καὶ ὁ στρα-
ς ὁ τοῦ Καίσαρος, εἴτε ἐξεπίτηδες
ι προδιδάσκοντα πολλάκις, εἴτε
τὸ πάθους, ὡς πρὸς οἰκείους ἄνδρας,
ρατεῖς τῆς δεδομένης σφίσι τάξεως
νόμενοι, προσιοῦσι τοῖς Λευκιανοῖς
ι συνεστρατευμένοις ποτὲ περιχυ-
έντες, ἠσπάζοντο καὶ συνέκλαιον,
τὸν Καίσαρα ὑπὲρ αὐτῶν παρε-
άλουν, καὶ οὔτε βοῶντες ἔτι ἐπαύον-
οὔτε συμπλεκόμενοι· κοινωνούντων
ατέροις τοῦ πάθους ἤδη καὶ τῶν νεο-
στρατεύτων, οὐδὲ ἦν τι διακεκριμέ-
ν ἔτι οὐδ' εὔκριτον· ὅθεν οὐδὲ ὁ
αῖσαρ ἔτι τῆς γνώμης ἐκράτει, ἀλ-
ὰ μόλις τὴν βοὴν καταπαύσας,
εἶπε τοῖς ἰδίοις, Ὑμεῖς μὲν ὦ συ-
στρατιῶται, οὕτως αἰεί μοι προσ-
ενήνεχθε, ὡς μηδενὸς ἀτυχῆσαι
παρ' ἐμοῦ δυνάσθαι· ἐγὼ δὲ τοὺς μὲν
νεοστρατεύτους ὑπ' ἀνάγκης ἐστρα-
τεῦσθαι Λευκίῳ νομίζω, τουτωνὶ δὲ
τῶν συνεστρατευμένων τε πολλάκις
ὑμῖν, καὶ νῦν ὑφ' ὑμῶν σωζομέ-
νων, ἐπεπόθουν πυθέσθαι, Τί πα-
θόντες ἐξ ἡμῶν, ἢ τίνος χάρι-
τος οὐκ ἀξιωθέντες, ἢ τί μεῖ-
ζον παρ' ἑτέρου προσδοκῶντες,
ἐναντία ὅπλα ἤραντο ἐμοὶ καὶ ὑ-
μῖν καὶ ἑαυτοῖς; ἃ γὰρ ἔκαμνον ἐ-
γὼ, πάντα ἦν ὑπὲρ τῆς κληρου-
χίας, ἧς τοῦ μέρους καὶ τούτοις μετ-
ῆν, καὶ εἰ συγχωρεῖτέ μοι, καὶ
νῦν παύσομαι. οὐκ ἐπιτρεπόντων
, ἀλλὰ ἀπαύστως παρακαλούν-
των, Συγχωρῶ ὑμῖν ὅσα βούλε-
σθε, ἔφη, καὶ ἀφείσθωσαν ἀπαθεῖς

ſtigio arma deponere, quo facto veteranos juſſit propius accedere, ut ingratitudinem opprobrans eos terreret: nec ignota erat mens ejus. Tum Cæſariani, ſive ſubornati, ſive ſuopte affectu moti erga homines neceſſarios, extra ordinem in quo conſtiterant, proceſſerunt ad Lucianos quondam commilitones: effuſíque in eorum complexus, ſalutabant & complorabant, rogabántque pro eis Cæſarem: nec divellebantur nec deſinebant occlamare interim, tangente & tirones jam miſeratione ſimili, adeo ut omnia miſcerentur mœſtitia. Quamobrem ne Cæſar quidem perſtitit in ſententia, ſed ægrè ſedato clamore, ſic ſuos allocutus eſt, Ita, vos, commilitones, ſemper geſſiſtis erga me, ut nihil fruſtra poſſitis petere. Ego verò tirones quidem neceſſariò militaſſe puto auſpiciis Lucii, hos autem veſtræ prius militiæ non ſemel ſocios, qui nunc veſtra ſervantur opera, interrogare volebam, qua noſtra injuria, aut qua fruſtrati gratia, aut quid majus expectantes ab altero, arma tulerint contra me, & vos, & ſeipſos. nam ego labores omnes pro agrorum diviſione pertuli, cujus & iſti fuere participes: quorum ego inſolentiam vel nunc compeſcam, ſi modò ſinitis. Illis verò non ſinentibus, ſed indeſinenter deprecantibus: Concedo, inquit, vobis quicquid petitis, dimittantur impunè, ſed

Cæſaris verba ad ſuos milites.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

poſthac vobiſcum conſentiant. Id poſtquam utrique ſunt polliciti, acclamatum eſt à gratias agentibus Cæſari: qui nonnullis permiſit quoſdam excipere hoſpitio, vulgus autem juſſit ſeorſum tentoria figere quo loco primùm conſtiterant, donec Cæſar ad hyberna deſignavit eis oppida, ſimulque qui eos deducerent. Deinde ſedens pro tribunali evocavit Peruſia Lucium cum Romanis honoratioribus, & deſcenderunt multi ſenatores, multi Romani equites, omnes ſqualidi & ob tam repentinam mutationem miſerabiles.

Lucius Peruſia evocatus à Cæſare.

Quibus Peruſiam egreſſis, præſidium in urbem eam receptum eſt. ubi verò venerunt, Lucium Cæſar aſſumpſit, è ceteris alios amici Cæſaris, alios centuriones inter ſe partiti ſunt, omnes præmoniti, ut haberent eos in honeſta & latente cuſtodia. Peruſinos quoque deprecantes è mœnibus, venire juſſit abſque decurionibus, donavítque eos venia. decuriones tunc miſſi in carcerem paulo pòſt necati ſunt excepto Lucio Æmilio: qui Romæ ſedens in judicio quo poſtulabantur percuſſores Cæſaris palam atrum tulit calculum, & aliis autor fuit ut idem facerent, expiaréntque ſe ab eo ſcelere. Peruſiam ipſam diripiendam militi dare Cæſar ſtatuerat: ſed quidam oppidanorum non ſatis ſanæ mentis nomine Ceſtius, qui quoniam in Macedonia quondam militaverat, ſeipſum vocabat Macedonicum, ince-

Lucius & alii nobiles Romani, & Peruſini cives ut tractati.

Decuriones morte mulctati.

Lucius Æmilius cur morte non ſit mulctatus.

Ceſtius.

τῶν ἡμαρτημένων, ἂν ἐς τὸ μέλλον ὑμῖν ὅμοια φρονῶσιν. ὑπισχνουμένων δὲ ἑκατέρων, βοή τε καὶ χαί-τες ἦσαν ἐς τὸν Καίσαρα, καὶ τισιν αὐτῶν ἐπέτρεψέ τινας καὶ ὑποδέξασθαι, τὸ δὲ πλῆθος ἐκέλευε σκηνοῦν ἔνθα περ εἱστήκεσαν αὐθεν, ἕως ὁ Καῖσαρ αὐτοῖς πόλεις τε ἐς χειμασίαν, καὶ τοὺς ἀπάξοντας ἐς τὰς πόλεις δοίη. καθεζόμενος δ' ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκάλει Λεύκιον ἐκ τῆς Περυσίας μετὰ τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων, καὶ κατῄεσαν πολλοὶ μὲν ἀπὸ τῆς βουλῆς, πολλοὶ δὲ ἀπὸ τῶν καλουμένων ἱππέων, ἐν ὄψει πάντες οἰκτρᾷ καὶ ὀξείᾳ ε- ταβολῇ.

Ἅμα δὲ ἐξῄεσαν οὗτοι τῆς Περυσίας, φρουρὰ τὴν πόλιν περιεῖ- ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, Λεύκιον μὲν ὁ Καῖσαρ ἑαυτῷ παρεστήσατο, τῶν δὲ ἄλλων τοὺς μὲν οἱ φίλοι Καίσαρος, τοὺς δὲ οἱ λοχαγοὶ διέλαβον, προδιδαγμένοι πάντες ἐς τιμὴν ἄγειν ἅμα καὶ φυλακὴν ἄσημον. τοὺς δὲ Περυσίους ἀπὸ τοῦ τείχους παρακαλοῦντας ἐκέλευσεν ἥκειν ἄνευ τῆς βουλῆς μόνης, καὶ ἐλθοῦσι συνέγνω· οἱ δὲ βουλευταὶ, τότε μὲν φυλακῇ παρεδόθησαν, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀρέθησαν χωρὶς Αἰμιλίου Λευκί, ὃς ἐν Ῥώμῃ δικάζων ἐπὶ τῷ φ- Γαΐου Καίσαρος, τὴν καταδικάζουσαν ἤνεγκε φανερῶς, καὶ πάντας φέρειν ἐκέλευεν ὡς ἐκλυομένους μύσος. τὴν δὲ Περυσίαν α- τὴν ἐγνώκει μὲν ὁ Καῖσαρ ἐς διαρπαγὴν ἐπιτρέψαι τῷ στρατῷ. Κέστιος δέ τις αὐτῶν ὑπομαργότερος, ἐν Μακεδονίᾳ πεπολεμηκ- καὶ ἐκ τοῦδε Μακεδονικὸν αὐτὸν ἐ-

…ζων, ἐνέπρησε τὴν οἰκίαν, καὶ …τὸν ἐς τὸ πῦρ ἐνέβαλε, καὶ ἀνέ…ι τὴν φλόγα ὑπολαβόντες, πε…ιήνεγκαν ἐς ὅλην Περουσίαν, καὶ …ἐπρήσθη χωρὶς τοῦ Ἡφαιστείου μό…. τόδε μὲν δὴ τῇ Περουσίᾳ τέλος …, δόξαν ἀρχαιότητος ἐχούσῃ καὶ …ιώσεως· ὑπὸ γὰρ Τυρρηνῶν … φασὶν αὐτὴν ἐν ταῖς πρώταις …δώδεκα πόλεσιν ἐν Ἰταλίᾳ γενέσθαι, … καὶ τὴν Ἥραν ἔσεβον οἷα Τυρ…ροί, τότε δὲ ὅσοι τὰ λείψανα τῆς …λεως διέλαχον, τὸν Ἥφαιστον σφί…έθεντο θεὸν εἶναι πάτριον ἀντὶ τῆς …ρας. τῆς δ᾽ ἐπιούσης, ὁ μὲν Καῖ…ρ ἐσπένδετο ἅπασιν· ὁ δὲ στρατὸς … ἐπαύετο ἐπί τισι θορυβῶν, ἕως …ηρέθησαν, καὶ ἦσαν οἱ μάλιστα Καί…ρος ἐχθροί, Κανουτήιός τε καὶ …ιος καὶ Φλάβιος καὶ Κλώδιος …Βιθυνικός, καὶ ἕτεροι. τοῦτο μὲν δὴ …ος ἦν τῆς ἐν Περουσίᾳ Λευκίου …λιορκίας, καὶ ὁ πόλεμος ὧδε …ελέλυτο, χαλεπώτατός τε καὶ …ιος ἐλπισθεὶς ἔσεσθαι τῇ Ἰ…λίᾳ.

Καὶ γὰρ Ἀσίνιος αὐτίκα καὶ Πλάγ…ος καὶ Οὐεντίδιος καὶ Κράσσος … Ἀτήιος, καὶ ὅσοι τῆσδε τῆς γνώ…ης ὄντες ἕτεροι, στρατὸν εἶχον οὐκ …καταφρόνητον, ἀλλ᾽ εἰς τρισκαί…δεκα μέρη γεγυμνασμένα, καὶ ἱπ…έας ἑξακισχιλίους ἐπὶ πεντακοσίοις, …ούμενοι τὸ κεφάλαιον τοῦ πολέμου …ύκιον γεγονέναι, ἐπὶ θάλασσαν ἤε…ν ἕτερος ἑτέρας ὁδούς, οἱ μὲν ἐς …εντέσιον, οἱ δ᾽ ἐπὶ Ῥαβέννης, οἱ … ἐς Τάραντα, καὶ οἱ μὲν ἐς Μοῦρ…ν ἢ Ἀηνόβαρβον, οἱ δὲ ἐς Ἀν…ώνιον, διωκόντων αὐτοὺς τῶν Καί…ρος φίλων, καὶ σπονδὰς προτει…όντων, καὶ οὐκ ἐθέλουσιν, ἐνοχλοῦν-

dit ædes proprias, & ſe in ignem injecit, tum ventis flammam difflantibus per totam Perusiam, cremata ſunt omnia, fano Vulcani tantùm excepto. Hic finis fuit Peruſiæ, urbis antiquitate inclytæ. Ajunt enim unam è duodecim priſcis Etruſcorum urbibus fuiſſe, poſt recentem eorum adventum in Italiam conditis, quamobrem Etruſco more Junonem colebant: tunc autem quotquot diviſerunt inter ſe urbis reliquias, Vulcanum vice Junonis tutelare numen ſibi optaverunt. Sequenti die Cæſar fœdus iniit cum omnibus exercitibus: tamen tumultuari contra 700 quoſdam non deſiit, donec interfecti ſunt qui erant inimiciſſimi Cæſaris, Canutius, C. Flavius, Clodius Bithynicus, & ceteri. Hunc exitum habuit Peruſina obſidio, bellúmque geſtum contra Lucium, difficillimum ſanè, & quod videbatur diu vexaturum Italiam.

Peruſia incendio abſumpta.

Cæſaris inimiciſſimi interfecti.

Nam Aſinius, Plancus, Ventidius, Craſſus, Ateius, & quotquot alii hujus partis habebant copias, in tredecim diviſas exercitus, & equitum ſex millia quingentóſque inſuper, rati caput belli fuiſſe Lucium, ad mare ſe contulerunt alius alia via, pars Brundiſium, pars Ravennam, pars Tarentum: quorum alii Murcum aut Ænobarbum, alii petierunt Antonium, perſequentibus Cæſarianis & pacem offerentibus, recuſantéſque infeſtantibus

tibus terreſtri maximè itinere: è quibus Agrippa duas legiones Planci ad ſe pellexit relictas Cameriæ. Fulvia quoque cum ſuis liberis fugit Puteolos, & inde porro Brundiſium, deducentibus tribus millibus equitum, quos in hoc à ducibus acceperat. Brundiſii quinque naves longas accitas è Macedonia conſcendit, ſolvítque unà cum Planco futuro navigationis ejus comite, qui præ ignavia reliquum etiam exercitus deſeruerat. Sed hi mox auſpicia Ventidii ſecuti ſunt. Aſinius Ænobarbum pertraxit ad amicitiam Antonii, qua de re ambo certiorem illum fecerunt per literas: ac mox ut venturo in Italiam, loca opportuna quò exſcenderet parabant, & commeatus expediebant. Erant & aliæ ſub Alpibus Antonianorum copiæ, quibus Calenus præerat: has Cæſar aliquo modo cogitabat in partes ſuas pertrahere, ſuſpecto jam Antonio: ut aut amico ſervaret eas, aut contra hoſtem multum virium aſſumeret. Sed dum cunctatur & honeſtam occaſionem quærit, Calenus fato functus eſt. Cæſar occaſione arrepta profectus eò tum exercitum occupavit, tum Galliam Hiſpaniámque Antonii provincias, Fuſio, Caleni filio, per metum omnia dedente ſine certamine. Sic Cæſar eadem opera undecim legionibus & provinciis ampliſſimis potitus, amotis præfectis & ex ſua factione ſubſtitutis in eorum locum aliis, Romam reverſus eſt.

Ænobarbus ad amicitiam Antonii pertractus.

Calenus.

Ejus interitus.

701

τῶν τὰ πεζὰ μάλιστα, ὧν δὴ καὶ μόνον Ἀγρίππας ἔπεισε μεταστῆναι δύο τέλη Πλάγκου ἀπολειφθέντα ἐν Καμερίᾳ. ἔφυγε δὲ καὶ Φλαβία μετὰ τῶν τέκνων ἐς Δικαιάρχειαν, καὶ ἀπὸ Δικαιαρχείας ἐς τὸ Βρεντέσιον μετὰ τρισχιλίων ἱππέων, οὓς αὐτῇ παρὰ τῶν στρατηγῶν πομποὺς πεστάλησαν· ἐν δὲ τῷ Βρεντεσίῳ νεῶν πέντε μακρῶν ἐκ Μακεδονίας μεταπεμπτῶν ἀφικομένων, ἐπὶ τῶνδε ἀνήγετο, καὶ αὐτῇ Πλάγκος συνέπλει, τὸ ἔτι λοιπὸν αὐτοῦ στρατὸν καταλιπὼν ὑπὸ δειλίας· οἱ δὲ Οὐεντίδιον σφῶν εἵλοντο ἄρχειν. Ἀσίνιος δὲ Ἀηνόβαρβον συνετίθετο φίλον εἶναι πρὸς Ἀντώνιον, καὶ ἐπέστελλον ἄμφω τάδε τῷ Ἀντωνίῳ, καὶ ἀποβάσεις αὐτῷ καὶ ἀγορὰν ὡς ἀνήξοντι εὐτρέπιζον ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν. ἄλλου δ' Ἀντωνίου στρατοῦ πολλοῦ περὶ Ἄλπεις, οὗ φίλος Καληνὸς ἡγεῖτο, ὁ Καῖσαρ ἐπεβούλευεν, ἤδη μὲν τὸν Ἀντώνιον ὑπονοῶν, ἐλπίζων δὲ ἢ φίλῳ ἔτι φυλάξειν, ἢ πολεμοῦντος, μεγάλην ἰσχὺν προσθήσειν· διαμέλλοντος δὲ ὅμως ἔτι αὐτοῦ, καὶ τὸ εὐπρεπὲς περιορωμένου, ὁ Καληνὸς ἐτελεύτησε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐς ἀμφότερα πρόφασιν εὑρὼν, καὶ παρελάμβανε τόν τε στρατὸν καὶ τὴν Κελτικὴν ἐπ' αὐτῷ, καὶ Ἰβηρίαν, καὶ τάσδε οὔσας ὑπὸ Ἀντωνίῳ, Φουφίου τοῦ παιδὸς Καληνοῦ καταπλαγέντος τε αὐτὸν, καὶ παραδόντος ἅπαντα ἀμαχί. ὁ μὲν δὴ Καῖσαρ ἐνὶ τῷδε ἔργῳ ἕνδεκα τέλη στρατοῦ καὶ χώρας τοσάσδε λαβὼν, τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν παρέλυε τῆς ἀρχῆς καὶ ἰδίους ἐπιστήσας, ἐς Ῥώμην ἐπέστρεφεν.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Ὁ δὲ Ἀντώνιος χειμῶνος μὲν ἔτι τοὺς πρέσβεις κατεῖχε ἀπὸ τῶν κληρουχιῶν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντας, εἴτε ἐκρύπτων ἃ ἐφρόνει· ἦρι δ' ἐκ Ἀλεξανδρείας ἐς Τύρον ὥδευεν, ἐκ δὲ Τύρου διαπλέων ἐπὶ Κύπρου καὶ Ῥόδου καὶ Ἀσίας, ἤσθετο τῶν ἐν Περυσίᾳ γεγονότων, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐμέμφετο, καὶ Φουλβίαν, μάλιστα πάντων Μάνιον. Φουλβίαν μὲν οὖν εὗρεν ἐν Ἀθήναις ἐκ Βρεντεσίου φυγοῦσαν· Ἰουλίαν δ' αὐτοῦ τὴν μητέρα Πομπήϊος ἐς αὐτὸν διαφυγοῦσαν ἔπεμπεν ἐκ Σικελίας ἐπὶ νεῶν μακρῶν, καὶ παρέπεμπον αὐτὴν οἱ τῶν ἀμφὶ τὸν Πομπήϊον ἄριστοι, Λεύκιός τε Λίβων ὁ κηδεστὴς τοῦ Πομπηΐου, καὶ Σατορνῖνος, καὶ ἕτεροι ὅσοι χρήζοντες τῆς Ἀντωνίου μεγαλοπραγίας, ἔπειθον αὐτὸν συναλλαγέντα Πομπηΐῳ, σύμμαχον ἐπὶ Καίσαρα λαβεῖν Πομπήϊον. ὁ δὲ αὐτοῖς ἀπεκρίνατο, χάριν μὲν ἐπὶ τῇ μητρὶ γινώσκειν Πομπηΐῳ, καὶ ἀποτίσειν ἐν χρόνῳ· αὐτὸς δὲ εἰ μὲν πολεμοίη Καίσαρι, χρήσασθαι Πομπηΐῳ συμμάχῳ, εἰ δ' ἐμμένοι τοῖς πρὸς αὐτὸν ὡμολογημένοις ὁ Καῖσαρ, πειράσεσθαι καὶ Πομπήϊον Καίσαρι συναλλάξαι· ὁ μὲν ὧδε ἀπεκρίνατο.

Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἀπὸ Κελτῶν ἐπανιών, ἤσθετο μὲν τῶν ἐς Ἀθήνας διαπεπλευκότων, τὸ δὲ τῆς ἀποκρίσεως ἀκριβὲς ἄρα οὐκ εἰδώς, ἔτρεψε τοὺς κληρούχους ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον, ὡς κατάγοντα μετὰ τῶν γεωργῶν Πομπήϊον, ὧν αὐτοὶ τὰ χωρία ἔχουσιν· ἐς γὰρ δὴ Πομπήϊον οἱ πλέονες τῶν γεωργῶν ἐπεφεύγεσαν. καὶ πιθανοῦ τοῦ διερεθίσματος ὄντος, οὐδ' ὡς οἱ κληροῦχοι προθυ-

At Antonius legatos ex coloniis ad ſe miſſos detinuit, ſive propter hybernum tempus, ſive ut celaret ſua conſilia: ineunte autem vêre Alexandria profectus Tyrum pervenit, inde per Cyprium Rhodiúmque mare navigans in Aſiam, de Peruſinæ obſidionis eventu cognovit, incuſavítque fratrem & Fulviam, & magis etiam Manium. Uxorem Athenis invenit profugam è Brundiſio: Juliam verò matrem Pompeius è Sicilia quò confugerat, ad eum miſit longis navibus, deducentibus Pompeianis optimatibus L. Libone Pompeii ſocero, & Saturnino aliíſque, qui captantes magnificentiam Antonii, volebant eum cum Pompeio conſpirare contra Cæſarem. Is reſpondit, ſe quidem gratias Pompeio pro remiſſa matre habere, relaturum etiam ſuo tempore: &, ſi bellum gerendum ſit contra Cæſarem, uſurum illius ſocietate: quòd ſi fœdera ſemel icta manſerint, daturum operam ut Pompeius reconcilietur Cæſari.

Antonius fratrem & Fulviam & Manium incuſat.

Pompeius Antonio matrem remittit.

L. Libo. Saturninus.

Eorum conſilia.

Gratiæ ab Antonio redditæ, matre recepta.

Sic tum reſpondit Antonius, quum Cæſar in urbem reverſus è Gallia, cognovit quidem navigaſſe quoſdam Athenas, ſed quid reſponſi tulerint neſcius, invidiam apud novos colonos faciebat Antonio, quaſi Pompeium cum veteribus colonis in poſſeſſiones eorum reduceret: nam eorum plerique ad Pompeium confugerant. Id facilè creditum, ne ſic quidem veteranos ſegnio-

res

Animus veteranorum erga Antonium.

res ad Antonii militiam reddidit: tantum ſavoris pugna Philippenſis ei paraverat. Cæſar autem putabat ſe Antonium & Pompeium Ænobarbúmque ſuperaturum legionum numero: habebat enim jam ſupra quadraginta: ſed quum nullam navem haberet, nec tempus ad ædificandas ſuppeteret, timebat ne

702 illi quingentis inſtructi navibus oras Italiæ circumerrando, famem inferrent. Id cogitans, quamvis aliquot virginum offerretur ei conditio, Mæcenati ſcripſit ut cum Scribonia ſorore Libonis ſoceri Pompeii tranſigeret, ut per hanc occaſionem poſſet pacem cum Pompeio, ſi opus eſſet, facere: his cognitis Libo ſuis mandavit per literas, ut eam incunctanter collocarent Cæſari.

Scribonia, ſoror Libonis, ſoceri Pompeii.

Tum Cæſar quotquot Antonianos amicos aut exercitus ſuſpectos habebat, alios alia occaſione ablegabat, & Lepidum in deſignatam ei Africam, cum ſex Antonianis ſuſpectis legionibus. Lucium autem accitum laudavit quidem ut erga fratrem pium, ſi, ejus voluntati obſecutus, culpam in ſeipſum tranſtulerat: exprobrabat autem ingratitudinem, ſi, ne poſt tantum quidem acceptum beneficium, fateretur de Antonio, qui jam manifeſtè diceretur conſpiraſſe cum Pompeio. Equidem tibi credens, inquit, poſt Caleni mortem, provincias & exercitum, ne ſine imperatore eſſent, per meos amicos ſervabam Antonio: nunc verò deprehenſis inſidiis, & illa omnia mea facio, & tibi ſi velis

Cæſaris verba ad Lucium.

μως ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον ἐστρατευ-τως ἡ δόξα τῶν ἐν Φιλίπποις γενομένων ἐδημαγώγει τὸν Ἀντώνιον. ὁ δὲ Καῖσαρ Ἀντωνίου μὲν καὶ Πομπηΐου καὶ Ἀηνοβάρβου κατὰ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπερέχειν ἐνόμιζεν (ἦρχε γὰρ τελῶν ἐς τότε τεσσαράκοντα τελῶν) ναῦν δὲ οὐδεμίαν ἔχων, οὐδὲ καιρὸν ἐς ναυπηγίαν, ἠρρώδει, μὴ ἐκείνων ἐχόντων πεντακοσίας, μὴ τὴν Ἰταλίαν περιπλέοντες ἐς λιμὸν περιενέγκωσιν. ὧν ἐνθυμούμενος (ἐλέλεκτο δὲ αὐτῷ περὶ ἄλλων παρθένων ἐς γάμον) ἐπέστελλε Μαικήνᾳ συνθέσθαι Σκριβωνίᾳ τῇ Λίβωνος ἀδελφῇ τοῦ κηδεύοντος Πομπηΐῳ, ἵν᾽ ἔχοι καὶ τήνδε ἀφορμὴν εἰς διαλύσεις εἰ δεήσειε· καὶ πυθόμενος ὁ Λίβων, ἐπέστελλε τοῖς οἰκείοις ἐγγυᾶν αὐτὴν τῷ Καίσαρι προθύμως. ὁ δὲ Καῖσαρ τῶν Ἀντωνίου φίλων καὶ στρατιωτῶν ὅσους ὑπώπτευε, διέπεμπεν ἐπὶ προφάσεων ἄλλους ἀλλαχοῦ, καὶ Λέπιδον ἐς τὴν ἐψηφισμένην αὐτῷ Λιβύην, ἄγοντα τῶν Ἀντωνίου τελῶν τὰ ὕποπτα ἕξ. Λεύκιον δὲ καλέσας, ἐπῄνει μὲν ἐς φιλαδελφίαν, εἰ τῇ Ἀντωνίου γνώμῃ ὑπουργηκὼς, ἴδιον τὸ ἁμάρτημα ἐποιεῖτο, ὠνείδιζε δὲ ἐς ἀχαριστίαν, εἰ τοιούτου τυχὼν αὐτοῦ, μηδὲν ὁμολογοίη περὶ Ἀντωνίου, σαφῶς δὴ καὶ Πομπηΐῳ συνθέσθαι λεγομένου.
„ Ἐγὼ δέ σοι πιστεύων, ἔφη, Καλήνου
„ τελευτήσαντος, τά τε ἔθνη τὰ
„ ὑπ᾽ αὐτῷ καὶ τὸν στρατὸν, ἵνα μὴ
„ ἄναρχος εἴη, διὰ τῶν ἐμαυτοῦ φί-
„ λων διῴκουν Ἀντωνίῳ, ἀλλὰ νῦν
„ ἐκφανείσης τῆς ἐνέδρας, ἐκεῖνά
„ τε ἐμαυτοῦ πάντα ποιοῦμαι καὶ

„

σοὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀπιέναι θέλοντι συγχωρῶ μετ' ἀδείας. ὁ μὲν ὡς εἶπεν, εἴτε πειρώμενος τοῦ Λευκίου, εἴτε τὸ λεχθὲν ἐκπεσεῖν ἐθέλων ἐς τὸν Ἀντώνιον· ὁ δὲ οἷα καὶ πρότερον εἶπε, Φουλβίας μὲν ἠσθόμην οὔσης μοναρχικῆς, ἐγὼ δὲ συνεχρώμην τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ στρατοῖς ἐς τὴν ἁπάντων ὑμῶν καθαίρεσεν. καὶ νῦν εἰ μὲν ἐπὶ καταλύσει τῆς μοναρχίας ἔρχοιτο ὁ ἀδελφὸς, καὶ φανερῶς καὶ λαθὼν οἰχήσομαι πρὸς αὐτὸν, ἀγωνιούμενος αὖθις ὑπὲρ τῆς πατρίδος πρὸς σε, καίπερ ἤδη μοι γενόμενον εὐεργέτην· εἰ δ' ἐπιλέγοιτο κἀκεῖνος, καὶ διακρίνοι τοὺς συμμοναρχήσοντας αὐτῷ, πολεμήσω σὺν σοὶ πρὸς αὐτὸν, ἕως ἂν ἐγῶμαι μηδὲ σε μοναρχίαν καθίστασθαι· τὸ γὰρ τῆς πατρίδος ἀεὶ προθήσω καὶ χάριτος καὶ γένους. Ὧδε μὲν ὁ Λεύκιος εἶπεν· ὁ δὲ Καῖσαρ αὐτὸν καὶ τέως ἐν θαύματι ἄγων, οὐκ ἔφη με οὐδὲ βουλόμενον ἐπάξεσθαι κατ' ἀδελφοῦ, πιστεύειν δὲ ὡς τοιῷδε ἀνδρὶ πᾶσαν Ἰβηρίαν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ στρατὸν, ὑποστρατηγούντων αὐτῷ τῶν νῦν ἡγουμένων αὐτῆς Πεδουκαίου τε καὶ Λουκίου. οὕτω μὲν δὴ καὶ Λεύκιον ὁ Καῖσαρ ἀπέπεμπε σὺν τιμῇ, καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων ἐφύλασσεν ἀφανῶς.

Ἀντώνιος δὲ Φουλβίαν μὲν ἐν Σικυῶνι νοσηλευομένην ἀπέλιπεν, ἀπὸ δὲ Καρκύρας ἐς τὸν Ἰόνιον ἔπλει, στρατῷ μὲν οὐ πολλῷ, ναυσὶ δὲ διακοσίαις ἃς ἐν Ἀσίᾳ πεποίητο· πυθόμενος δὲ Ἀηνόβαρβον ἀπαντᾶν αὐτῷ ναυσὶ καὶ στρατῷ πολλῷ, οὐ δοκοῦντά πω οὐδ' ἐπὶ ταῖς διαπρα-

fratrem abire ſecurè permitto. Hæc Cæſar ſive ut tentaret Lucium, ſive ut ad Antonium permanarent quæ dicebat. Ille quæ priùs retulit: Fulviæ quidem ingenium noram, dominationis cupidum, ſed ego fraternis copiis utendum putavi ad tollendum dominatum veſtrûm omnium. Et nunc quoque ſi venturus eſt frater ut ſubvertat monarchiam, clámve palámve proficiſcar ad eum, certaturus iterum contra te pro patria, quamvis affectus à te maximo beneficio: quòd ſi & ille quæret ſocios ſuæ tyrannidis, pro te ſtabo contra eum, quandiu putabo neque te affectare monarchiam: ſemper enim apud me plus valebit affectus erga patriam, quam vel gratia vel cognatio. Cæſar tunc quoque miratus ſermonem Lucii, negavit ſe uſurum ejus opera contra fratrem, ne ſi vellet quidem ſequi, crediturum tamen ut tali viro univerſam Hiſpa-
niam cum exercitu, & legatos 703
additurum ei propraetores Peduceium & Luceium. Ita & Lucium Cæſar ablegavit honoris ſpecie, legatis juſſis eum clàm cuſtodire.

Lucii reſponſum.

Generoſus Lucii animus & fides in remp.

Ceterùm Antonius Fulviam Sycione reliquit languidam, & ſolvens Corcyra navigavit per Ionium mare cum non magnis copiis, claſſe verò ducentarum navium quas in Aſia confecerat. Audito autem quòd Ænobarbus cum claſſe ac magno exercitu iret ſibi obviam, qui credebatur à non-

à nonnullis non fore conſtans in inchoato fœdere, damnatus enim fuerat ut conſpirationis in Cæſarem conſcius, ideóque relatus in proſcriptorum numerum, & Philippenſi prælio contra Cæſarem Antoniúmque ſteterat: nihilominus pergebat navigare cum quinque optimis navibus, ne videretur diffidere, juſſis reliquis ex intervallo ſubſequi. Quúmque jam in conſpectu eſſet Ænobarbus, cum omnibus copiis univerſáque claſſe propinquans concito remigio, extimuit Plancus, aſtans Antonio: cenſuítque ſiſtendum curſum, & præmittendos qui explorarent fidem viri dubiam: ille reſpondit, ſe malle mori deceptum fœdere, quàm evadere ſpecimine pavoris edito. Jamque è propinquo agnoſcebant ſe invicem & petebant naves prætoriæ conſpectis inſigniis, quum primarius lictor Antonii ſtans in prora, ut mos eſt, ſive oblitus quòd vir dubiæ fidei, habens ipſe quoque proprium exercitum, adventaret, ſive generoſa quadam uſus ſuperbia, ut ſubditis aut inferioribus occurrentibus, imperavit detraherent inſignia: fecerunt illi, & navem appulerunt ad latus navis Antonii. Secuta deinde ſalutatione inter ductores, milites Ænobarbi Antonium appellarunt imperatorem, & Plancus vix recepit animum. Antonius recepto in ſuam navem Ænobarbo, ad Poloenta appulit, ubi erant Ænobarbi terreſtres copiæ: ibi Ænobarbus imperatori

Plancus ab Ænobarbo, Antonio timet.

Antonii dictum.

φθείσαις σπονδαῖς εἶναι βέβαιον· ὁ γὰρ Ἀηνόβαρβος τῶν κατεγνωσμένων τε ἐκ δίκης ἐπὶ Γαΐῳ Καίσαρι φόνου, καὶ προγεγραμμένων ἐπὶ τῇ καταδίκῃ, καὶ ἐν Φιλίπποις Ἀντωνίῳ καὶ Καίσαρι πεπολεμηκότων) ὡς ἔπλει, πέντε ναυσὶν ἐπιβὰς ταῖς ἀρίσταις, ἵνα φαίνοιτο πιστεύων, καὶ τὰς λοιπὰς ἐκ διαστήματος ἕπεσθαι κελεύσας· καθορωμένου ἤδη τοῦ Ἀηνοβάρβου παντί τε τῷ στρατῷ καὶ παντὶ τῷ στόλῳ μετ' ὀξείας εἰρεσίας προσπλέοντος, ἔδεισεν ὁ Πλάγκος Ἀντωνίῳ παρεστὼς καὶ ἐπισχεῖν αὐτὸν ἠξίου τὸν πλοῦν καὶ προπέμψαι τινὰς ἐς πεῖραν, ὡς πρὸς ἀμφίβολον ἄνδρα· ὁ δὲ ἔφη αἱρεῖσθαι παρασπονδούμενος ἀποθανεῖν μᾶλλον, ἢ σώζεσθαι δειλὸς ὀφθείς, ἔπλει· πλησίον τε ἦσαν ἀλλήλοιν ἤδη, καὶ αἱ ναυαρχίδες ἐκ τῶν σημείων ἐφαίνοντο, καὶ ἀλλήλαις προσέπλεον, καὶ τῶν ῥαβδούχων ὁ ἡγούμενος Ἀντωνίῳ κατὰ τὴν πρῷραν, ὥσπερ ἔθος ἐστὶν ἑστὼς, εἴτε ἐκλαθόμενος ὅτι ἀμφίβολος ἀνήρ, καὶ αὐτοῦ κἀκεῖνος ἡγούμενος ἰδίου, προσπλέοι, εἴτε ἀπὸ εὐγενεστέρου φρονήματος, ὡς ὑπηκόοις ἢ ἐλάσσοσιν ἀνδράσιν ὑπαντῶσι προσέταξε καθελεῖν τὸ σημεῖον, οἱ δὲ καθῄρουν τε, καὶ τὴν ναῦν ἐς τὰ πλάγια τῆς Ἀντωνίου νεὼς περιέστρεφον· ὡς δὲ καὶ συνιδόντες ἀλλήλους ἠσπάσαντο, καὶ ὁ στρατὸς ὁ τοῦ Ἀηνοβάρβου τὸν Ἀντώνιον ἡγεμόνα προσεῖπεν, ὁ μὲν Πλάγκος ἀνεθάρρει μόλις, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐς τὴν ἑαυτοῦ ναῦν τὸν Ἀηνόβαρβον ἀναδεξάμενος, ἐς Παλόεντα κατέπλευσεν, ἔνθα ἦν Ἀηνοβάρβου καὶ τὸ πεζὸν, καὶ ὁ Ἀηνόβαρβος τ

σκη

κλωνῆς ἐξίστατο Ἀντωνίῳ· ἐντεῦθεν
τὸ Βρεντεσίου διέπλεεν, φυλακτο-
δρους πρὸς πέντε Καίσαρος τάξεων·
καὶ οἱ Βρεντέσιοι τὰς πύλας ἀπέ-
κλειον Ἀηνοβάρβῳ μέν, ὡς ἐκ πολ-
οῦ πολεμίῳ, Ἀντωνίῳ δέ, ὡς πο-
έμιον ἐπάγοντι· ὁ δὲ ἀγανακτῶν,
ἡγούμενος εἶναι τάδε καλλωπί-
σματα, τὸ δ' ἀληθὲς ἀποκλείεσθαι
ρὸς τῶν Καίσαρος φρουρῶν γνώμῃ
αίσαρος, διετάφρευε τῆς πόλεως
ἰσθμὸν καὶ ἀπετείχιζεν. ἔστι δ' ἡ
όλις, χερρόνησος ἐν μηνοειδεῖ λι-
μένι, καὶ οὐκ ἦν ἔτι τοῖς ἐξ ἠπείρου
ροσελθεῖν ἀνάντη λόφῳ διατετμη-
μένῳ τε καὶ διατετειχισμένῳ· ὁ δὲ
ντώνιος καὶ τὸν λιμένα μέγαν ὄντα
ρουρίοις πυκνοῖς περιεφράξατο καὶ
ὰς νήσους τὰς ἐν αὐτῷ, ἔς τε τὰ
αράλια τῆς Ἰταλίας περιέπεμπεν,
ς εἴρητο τὰ εὔκαιρα καταλαμβά-
ειν· ἐκέλευε δὲ καὶ Πομπήϊον ἐπι-
λεῖν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ δρᾶν ὅ, τι δύ-
ιτο· ὁ δὲ ἄσμενος αὐτίκα Μηνό-
ωρον σὺν ναυσὶ πολλαῖς καὶ στρατοῦ
σσαρσι τέλεσιν ἐκπέμψας, Σαρ-
ὼ Καίσαρος οὖσαν, καὶ τὰ ἐν αὐ-
ῇ δύο τέλη περιέσπασε, τὴν συμ-
ροσύνην Ἀντωνίου καταπλαγέν-
ς· τῆς δὲ Ἰταλίας Σιγιοῦντα μὲν
Αὐσονίας οἱ Ἀντωνίου κατέλα-
ν· Θουρίους δὲ καὶ Κωνσεντίαν Πομ-
ήϊος ἐπολιόρκει, καὶ τὴν χώραν
ένεμε τοῖς ἱππεῦσιν.

Ὁ δὲ Καῖσαρ ὀξείας καὶ πανταχ-
οῦ τῆς ἐπιχειρήσεως γινομένης, ἐς
τὴν Αὐσονίδα ἔπεμπεν Ἀγρίπ-
αν, ἐπικουρεῖν τοῖς πονουμένοις,
ὁ Ἀγρίππας τοὺς ἐν ὁδῷ κλη-
ούχους ἦγεν ἐκ διαστήματος ἐπο-
ένους, ὡς ἐπὶ Πομπήϊον ἰόντας·
θόντες δὲ Ἀντωνίου γνώμῃ τὰ γι-

ceſſit ſuo tentorio. Inde Brundi- 704
ſium navigatum eſt, ubi quinque Cæſarianæ cohortes erant in præſidio. Brundiſini portas clauſerunt Ænobarbo ut hoſti veteri, Antonio ut hoſtem adducenti. Ille indignatus & prætextum hunc exiſtimans, re autem vera ſe à Cæſarianis excludi ex ſententia Cæſaris, cervicem qua urbs continenti jungitur, foſſa muróque interſepivit: eſt enim ſita in peninſula in ſinum portuoſum excurrente: nec poterat adiri à continente, clivo tranſverſim interciſo: ſinum quoque ipſum quàm magnus eſt, crebris caſtellis obſedit, & quas complectitur inſulas, miſitque circum oras Italiæ, qui loca opportuna occuparent, hortatus ſimul & Pompeium ut claſſe quantum poſſet invaderet Italiam. Ille perlibenter Menodorum cum valida claſſe & quatuor legionibus miſit in Sardiniam quæ tum erat Cæſaris: ubi duas legiones in ſuas partes pertraxit, attonitas metu conſpirationis ejus cum Antonio. In ora Italiæ Sigiuntum oppidum Auſoniæ ceperunt Antoniani: Thurios & Conſentiam Pompeius obſedit, in agris earum urbium equites collocavit.

Brunduſini portas claudunt Ænobarbo & Antonio.

Brundiſium ab Antonio obſeſſum.

Menodorus.

Sigiuntum oppidum.

Cæſar tot locis impugnatus eodem tempore, Agrippam miſit in Auſoniam, ut obſeſſis opem ferret: qui ex coloniis ejus viæ veteranos juſſit ſubſequi, quaſi ducturum contra Pompeium: ſed quia didicerunt hæc

Cæſar multis locis eodem tempore impugnatus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

geri ex Antonii ſententia, clàm domum reverſi ſunt. quod maximè Cæſarem terruit: nihilominus ipſe Brundiſium profectus eſt cum alio exercitu, & tempeſtivis alloquiis reducebat veteranos ad officium: à ſe verò deductos reverentia ſui permovit ut ſequerentur, agitantes clandeſtina conſilia Antonium conciliandi Cæſari: quòd ſi ille bellum inferret pertinaciter, tuendi dignitatem imperatoris ſui, qui tum Canuſii per aliquot dies corpore languens, de cetero copiis præſtabat Antonio: quúmque videret vallo intercluſum Brundiſium, tantùm admotis eò caſtris, hoſtem obſervabat ex inſidiis.

705 Antonius munitionibus ſuperior, à quibus majorem etiam tum arcere poterat, exercitum properè vocavit è Macedonia: ſtratagemate uſus etiam, ut noctu paganis tum in longas tum in onerarias naves impoſitis, interdiu alii poſt alios armati appellerent, quaſi advecti è Macedonia inſpectante adventum eorum Cæſare. Jámque etiam machinis inſtructus oppugnare parabat Brundiſium magno dolore Cæſaris, qui opem obſeſſis ferre non poterat, quum ſub veſperam utriſque nuntiatum eſt Sigiuntum ab Agrippa receptum: Pompeium verò à Thuriis repulſum, adhuc obſidere Conſentiam: quod Antonius permoleſtè tulit. Ut verò etiam Servilium cum mille ducentis equitibus ire ad Cæſarem auditum eſt, non potuit ſe continere, quin ſta[tim]

Antonii ſtratagema.

Sigiuntum ab Agrippa receptum. Pompeius à Thuriis repulſus.

γνώμην εἶναι, ἀνέστρεφον αὐτοὶ διαλανθάνοντες, καὶ τοῦτο μάλιστα κατέπληξε τὸν Καίσαρα· ὁδεύων ὅμως ἐς τὸ Βρεντέσιον αὐτὸς μεθ' ἑτέρου στρατοῦ, τοῖς κληρούχοις ...θις ἐνετύγχανε, καὶ μετεδίδασ..., καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ συνῳκισμένους ηὗρεν αἰδουμένους, καὶ γνώμην ἐν ἀπορρήτῳ ποιουμένους Ἀντώνιον ἐς Καίσαρα συναλλάσσειν· εἰ δ' ὁ Ἀντώνιος ἀπειθῶν πολεμοίη, Καίσαρι ἀμυνεῖν. ὁ δὲ Καῖσαρ ἐν Κανυσίῳ τινὰς ἡμέρας ἐνοσήλευε, παντὶ δὲ ὢν ἔτι κρείσσων Ἀντωνίου κατὰ τὸ πλῆθος, εὗρε τὸ Βρεντέσιον ἀποτετειχισμένον, καὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ παρεστρατοπέδευε, καὶ τοῖς γιγνομένοις ἐφήδρευεν. ὁ δ' Ἀντώνιος ἐκράτει μὲν τοῖς ὀχυρώμασιν, ὡς πολὺ πλέονας ἔχων ἀσφαλῶς ἀπομάχεσθαι· ἐκάλει δὲ τὸν στρατὸν ἐκ Μακεδονίας κατὰ σπουδὴν, καὶ ἐτεχνάζεν ἑσπέρας ἀφανῶς ἀνάγεσθαι ἐς μακράς τε καὶ στρογγύλας ἰδιωτικοῦ πλήθους, οἳ μεθ' ἡμέραν ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις κατέπλεον ὡπλισμένοι, ὥσπερ ἐκ Μακεδονίας ἐπιόντες, ὁρῶντες αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν τοῦ Καίσαρος. ἤδη δ' αὐτῷ καὶ τὰ μηχανήματα γεγένητο, καὶ ἐπιχειρήσειν ἔμελλε τοῖς Βρεντεσίοις, ἀχθομένου τοῦ Καίσαρος, ὅτι μὴ εἶχεν ἐπαμύνειν· περὶ δὲ ἑσπέραν ἑκατέροις ἀγγέλλεται, Σιγιοῦντα μὲν Ἀγρίππας ἀναλαβών, Πομπήϊος δὲ Θουρίων μὲν ἀπεωσμένος, Κωνσεντίαν δ' ἔτι περικαθήμενος, ἐφ' οἷς Ἀντώνιος ἐδυσχέραινεν. ὡς δὲ Σερουΐλιος ἀπηγγέλθη προσιὼν Καίσαρι μετὰ χιλίων καὶ διακοσίων ἱππέων, οὐ κατασχὼν τῆς ὁρμῆς ὁ Ἀν-

τώνιος, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ δείπνου μεθ'
ν εὗρεν ἑτοίμων φίλων, καὶ ἱππέων
ετρακοσίων, μάλα θρασέως ἐπαρ-
θεὶς, ἐπέπεσε τοῖς χιλίοις καὶ πεν-
ακοσίοις εὐναζομένοις ἔτι περὶ πό-
ιν Ὑρίαν, καὶ ἐκπλήξας, ἀμαχ-
εὶ παρέλαβέ τε, καὶ αὐτῆς ἡμέρας
τὸ Βρεντέσιον ἐπανήγαγεν· οὕτω
ὸν Ἀντώνιον ὡς ἄμαχον ἐκ τῆς ἐν
ιλίπποις δόξης ἔτι κατεπεπλήγε-
ιν, αἵ τε στρατηγίδες αὐτοῦ τά-
ης ὑπό τε τῆς δόξης ἐπαιρόμε-
αι, προσεπέλαζον τῷ χάρακι τῷ
αίσαρος κατὰ μέρη, καὶ τοὺς συνε-
στρατευμένους σφίσιν ὠνείδιζον, εἰ
ολεμήσοντες ἥκοιεν Ἀντωνίῳ τῷ
άντας αὐτοὺς περιστάντι ἐν Φι-
ίπποις· τῶν δὲ ἀντεπικαλούντων,
ι αὐτοὶ σφίσιν ἥκουσι πολεμήσοντ-
ς, λόγοι συνισταμένων ἐγίγνοντο,
τὰ ἐγκλήματα ἀλλήλοις πρού-
ερον, οἱ μὲν τὴν ἀπόκλεισιν τοῦ
ρεντεσίου, καὶ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ
αληνοῦ στρατοῦ, οἱ δὲ τὴν ἀπό-
λεισιν τοῦ Βρεντεσίου καὶ πολιορκίαν,
τὴν τῆς Αὐσονίδος καταδρο-
μήν, καὶ τὸ συνθέσθαι μετ' Ἀηνοβάρ-
ου σφαγεῖ Γαΐου Καίσαρος, συν-
θέσθαι δὲ Πομπηΐῳ κοινῷ πολεμίῳ·
τέλος οἱ τοῦ Καίσαρος ἐς τὴν
γνώμην σφῶν τοῖς ἑτέροις ἀνεκά-
λυπτον, ὅτι Καίσαρι συνέλθοιεν,
κ ἀμνημονοῦντες Ἀντωνίου τῆς ἀ-
ρετῆς, ἀλλὰ διαλλαγὰς ἐπινοοῦν-
ς ἀμφοτέροις, ἢ Ἀντώνιον ἀπει-
θοῦντα καὶ πολεμοῦντα ἀμυνούμενοι·
τάδε καὶ αὐτοὶ προσπελάζοντες
ῖς Ἀντωνίου χαρακώμασι πρού-
φερον. γιγνομένων δὲ τούτων, ἀγγέλ-
λεται Φουλβία τεθνεῶσα, λεγομένη μὲν
ἐπὶ ταῖς Ἀντωνίου μέμψεσιν ἀθυ-
ím nuntiatur mors Fulviæ :

à cœna cum amicis quotquot paratos nactus eſt, & quadringentis equitibus audacia magna irrueret in mille quingentos, quos adhuc cubantes oppreſſit circa Uriam, & terrore in deditionem acceptos eadem die reduxit Brundiſium : adeo Philippenſe prælium illi opinionem invicti paraverat. quamobrem prætoriani elatiores alii poſt alios accedebant ad caſtra Cæſaris, exprobrantes ſuis quondam contubernalibus, quòd arma ferrent adverſus Antonium, cujus opera ſervati ſint Philippenſi acie : quibus reſpondentibus, imò ſibi bellum inferri, ventum eſt ad colloquia, rurſumque interceſſerunt criminationes mutuæ, alteris excluſos ſe Brundiſio, & Caleni exercitum alienatum querentibus : alteris è diverſo Brundiſii obſidionem & oppugnationem objicientibus : excurſionéſque factas in oram magnæ Græciæ, armáque ſociata cum Ænobarbo percuſſore C. Cæſaris, cumque communi hoſte Pompeio. Tandem Cæſariani mentem ſuam aperuerunt alteris, ſecutos ſe Cæſarem, non oblitos virtutis Antonii, ſed cupidos reducendorum imperatorum in 406
mutuam gratiam : aut, ſi Antonius flecti ſe non patiatur, vim vi repulſuros : & hæc etiam Antoniana caſtra ſubeuntes profitebantur. Dum ſic ſermones ultro citróque commeant, commoquæ dicebatur Antonii querelas

Servilii clades.

Exprobrationes mutuæ Cæſaris & Antonii militum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ægrè ferens, ultro ſibi morbum acciviſſe, quòd iratum haberet Antonium: ægrotam enim deſeruerat, & ne diſcedens quidem inviſerat. Ea mors viſa eſt utrique parti utilis, ſublata fœmina inquieti ingenii, quæ ob Cleopatræ muliebrem æmulationem tam grave bellum exciverat: caſum tamen hunc parum fortiter tulit Antonius, quaſi ipſe in cauſa fuerit.

Fulviæ interitus Antonio & Cæſari commodus.

Erat L. Cocceius utrique imperatori amicus, qui à Cæſare in Phœnicem æſtate ſuperiore ad Antonium unà cum Cecinna miſſus fuerat, & reverſo Cecinna ipſe apud Antonium manſerat. Is Cocceius captata occaſione, finxit ſe revocatum à Cæſare, velle ei prius valedicere: & permittente ut abiret Antonio, pertentans amplius rogavit ecquid vellet reſcribere Cæſari, à quo per ipſum Cocceium literas acceperat. Tum Antonius, Quid nunc ſcribamus invicem quum ſimus inimici, niſi fortaſſe mutua convitia? & alioquin jam reſcripſi per Cecinnam: id exemplar ſi vis accipe. Cocceius cavillum hoc repercuſſit, contendens non eſſe inimicum appellandum Cæſarem, qui ſic Lucium & alios Antonii amicos tractaverit. Tum ille: Sed me, inquit, excluſit Brundiſio, meas provincias & Caleni exercitum occupavit: quòd verò in ſolos amicos benignus eſt, non tam amicos mihi ſervat, quàm inimicos reddit ſuis beneficiis. Cocceius, ubi quere-

L. Cocceius Antonium Cæſari reconciliare vult.

μῆσαι, καὶ ἐς τὴν νόσον ἐμπεσεῖν, νομιζομένη δὲ καὶ τὴν νόσον ἑκοῦσα ἐπιτρίψαι διὰ τὴν ὀργὴν Ἀντωνίου· νοσοῦσάν τε γὰρ αὐτὴν ἀπολελοίπει, καὶ οὐδὲ ἀπολείπων ἑωράκει· ἐδόκει δ᾽ ἀμφοτέροις ἐς πολλὰ ὠ-οἶσθαι ὁ θάνατος, γυναικὸς φιλοπράγμονος ἀπηλλαγμένοις, ἣ διὰ τὸν Κλεοπάτρας ζῆλον ἐξεῤῥίπισα τοσόνδε πόλεμον· τότε μὴν πάνυ ἀσθενῶς ἤνεγκεν ὁ Ἀντώνιος, νομίζων τι καὶ αἴτιος γεγονέναι.

Λούκιος δὲ ἦν Κοκκήϊος ἑκατέρῳ φίλος, καὶ ὑπὸ Καίσαρος ἐς Φοινίκην τοῦ προτέρου θέρους ἐς τὸν Ἀντώνιον ἀπέσταλτο μετὰ Κίνα, ἐπανιόντος δὲ τοῦ Κεκίννα, παρὰ Ἀντωνίῳ κατέμενεν· οὗτος τε ὁ Κοκκήϊος τὸν καιρὸν οὐ μεθείς, ὑπεκρίνατο μεταπεμφθῆναι πρὸς Καίσαρος ἀσπασόμενος αὐτὸν, συγχωροῦντος δ᾽ ἀπιέναι τοῦ Ἀντωνίου,
„ πειρώμενος ἤρετο, Εἴ τι καὶ αὐτὸς
„ ὁ Ἀντώνιος ἐπιστέλλοι τῷ Καίσαρι,
„ κεκομισμένος δι᾽ αὐτοῦ Κοκκηΐου
„ γράμματα· καὶ ὁ Ἀντώνιος, Νῦν
„ μὲν, ἔφη, τί ἂν ἀλλήλοις γράφοι-
„ μεν ὄντες ἐχθροὶ, εἰ μὴ κακῶς ἀγο-
„ ρεύοιμεν ἀλλήλοις; ἀντέγραψα
„ δὲ τοῖς πάλαι διὰ Κεκίννα, καὶ
„ εἰ βούλει, λάβε τὰ ἀντίγραφα.
μὲν οὕτως ἐπεχλεύασεν· ὁ δὲ Κοκκήϊος, οὐκ εἶα πω τὸν Καίσαρα καλεῖν ἐχθρὸν ἔς τε Λεύκιον καὶ τοὺς ἄλλους Ἀντωνίου φίλους τοιόνδε γεγενημένον.
„ Ὁ δὲ ἐκ Βρεντεσίου με, φησὶν,
„ ἀποκλείων, καὶ τὰ ἐμὰ ἔθνη, τὸν
„ Καληνοῦ στρατὸν ἀφαιρούμενος, τι
„ τοῖς φίλοις ἐστὶν εὔνους μόνοις κα-
„ δὲ τοὺς φίλους ἐμοὶ περισώζειν
„ ἔοικεν, ἀλλὰ ταῖς εὐεργεσίαις ἐ-
„ χθροποιεῖν· καὶ ὁ Κοκκήϊος, ἔτι

ἐπεμ-

ἐπεμέμφετο μαθών, οὐδὲν δὲ ἐπὶ ὀξυτέραν φύσιν ἐπερεθίσας, ᾤχετο πρὸς τὸν Καίσαρα· ὁ δὲ αὐτὸν ἰδών, ἐν θαύματι ἐποιεῖτο ὅτι μὴ θᾶσσον ἔλθοι· Οὐ γάρ, ἔφη, καὶ τὸν σὸν ἀδελφόν, ἵν' ἐχθρὸς ἧς μοι, περιέσωσα; ὁ δέ, πῶς ἔφη, τοὺς μὲν ἐχθροὺς φίλους ἀποκαλεῖς τε, καὶ τὸν στρατὸν ἀφαιρῇ καὶ τὰ ἔθνη; καὶ ὁ Καῖσαρ, ΟΥ' γάρ, ἔφη, Καλήνου τελευτήσαντος ἐχρῆν ἐπὶ μειρακίῳ τῷ Καλήνου παιδὶ γενέσθαι τοσαύτας ἀφορμὰς ἀπόντος ἔτι Ἀντωνίου, οἷς καὶ Λεύκιος ἀνιαθεὶς ἐμάχετο, καὶ Ἀσίνιος, καὶ Ἀηνόβαρβος γειτονεύοντες ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν· ἐπεὶ καὶ τὰ Πλάγκου τέλη μετὰ σπουδῆς κατέλαβον, ἵνα μὴ οἴχοιτο πρὸς Πομπήιον· οἱ γοῦν ἱππεῖς αὐτῶν διέπλευσαν ἐς Σικελίαν· καὶ ὁ Κοκκήιος, Ἑτέρως, ἔφη, ταῦτα λογοποιούμενα, οὐδὲ Ἀντώνιος ἐπίστευεν, ἕως ἂν ἀπεκλείσθη τοῦ Βρεντεσίου καθάπερ πολέμιος· καὶ ὁ Καῖσαρ, ΟΥ'δὲν μὲν αὐτὸς ἔφη περὶ τοῦδε προστάξαι, οὐδὲ γὰρ προμαθεῖν προσπλέοντα, οὐδ' ἀφίξεσθαι μετὰ πολεμίων προσδοκῆσαι, Βρεντεσίους δὲ αὐτοὺς καὶ τὸν ὑπολελειμμένον αὐτοῖς διὰ τὰς Ἀηνοβάρβου καταδρομὰς ταξίαρχον αὐτοκελεύστους ἀποκλεῖσαι τὸν Ἀντώνιον, συνθέμενον μετὰ ἐχθρῷ κοινῷ Πομπηίῳ, ἐπαγαγόντα δὲ Ἀηνόβαρβον φονέα τοῦ ἐμοῦ πατρός, ψήφῳ καὶ κρίσει καὶ προγραφῇ κατεγνωσμένον, καὶ πολιορκήσαντα μὲν τὸ Βρεντέσιον μετὰ Φιλίππους, πολιορκοῦντα δὲ ἔτι τὸν Ἰόνιον ἐν κύκλῳ, ἐμπρήσαντα δὲ τὰς ἐμὰς ναῦς, καὶ τὴν Ἰταλίαν λεηλατήσαντα. ὁ δέ, σπένδεσθαι

las audivit, nolens hominem iracundum irritare amplius, profectus eſt ad Cæſarem. Ille viſo homine, miratus eum non rediiſſe citius, Num, inquit, ideo fratrem tuum ſervavi, ut ipſe inimicus mihi fieres? Tum alter: Itáne amicos inimicos vocas, & exercitus eis aufers ac provincias? Ad hæc Cæſar: Non enim poſt obitum Caleni adoleſcentulo debuit relinqui tam opportunus exercitus abſente Antonio, furente Lucio, Aſinio, Ænobarbóque vicinis, libenter uſuris eo contra nos. nam & Planci legiones occupavi properè, ne Pompeio ſe adjungeret. certè equites earum trajecerunt in Siciliam. Tum Cocceius, Aliter hæc ad Antonium delata ſunt: non credidit tamen, priuſquam pro hoſte excluſus eſt Brundiſio. Nihil, inquit Cæſar, de hac re mandavi: nec enim illum appulſurum præſcire poteram, aut expectare venturum cum hoſtibus. Brundiſini ipſi & relictum ibi propter Ænobarbi populationes præſidium centurionéſque injuſſu ſuo excluſerunt Antonium fœderatum communi hoſti Pompeio, & adducentem Ænobarbum parricidam, publico judicio damnatum proſcriptúmque, qui poſt Philippenſem pugnam oppugnavit Brundiſium, & adhuc circumquaque populatur Ionii maris littora: qui naves meas cremavit, & Italiam prædatus eſt. Tum alter, Permiſiſtis invicem cum

Coccei & Cæſaris colloquium.

707

Cæſaris excuſationes & expoſtulationes.

quibus libet fœdera ſacere, nec Antonius cum quoquam homicida pacem fecit magis quam tu ipſe, rationem tui patris habens: Ænobarbus non eſt è parricidis, damnatus ab infenſis judicibus, ne conſcius quidem illius conſilii: quòd ſi ut Bruti amicum indignum venia ducimus, videndum eſt ne fermè omnibus infenſi ſimus. Cum Pompeio fœdus ictum eſt, non ad te oppugnandum, ſed ut ſi à te infeſtetur Antonius, belli ſocium habeat: ſin minus, ut eum tibi conciliet, ipſum quoque alienum ab omni ſcelere. Tu verò etiam hic in culpa es: niſi enim bellum motum eſſet in Italia, iſti nunquam auſi fuiſſent legationes ad Antonium mittere. Cæſar criminari pergens, ait Italiæ ſibíque Manium & Fulviam Luciúmque bellum intuliſſe: Pompeium verò nunquam antea, ſed
708 tum primùm Antonii fiducia maritimas ejus rigiones auſum aggredi. Tum Cocceius, imò juſſu, non ſolùm fiducia: nec enim diſſimulabo, invaſurum claſſibus etiam reliquam Italiam, nudatam navali præſidio, niſi vos pacem feceritis. Cæſar, qui non otioſè huic commento aures præbuerat: Attamen, inquit, non impunè feret Pompeius, repulſus à Thuriis ut commeruit. Tum Cocceius perſpecta controverſia, mentionem injecit mortis Fulviæ: utque non ferens iratum ſibi Antonium, in mor-

,, μὲν ἔφη συνεχωρήσατε ἀλλήλο,
,, πρὸς οὓς ἂν ἐθέλητε, καὶ οὐδεὶ
,, τῶν ἀνδροφόνων Ἀντώνιος ἐσπεί-
,, σατο, οὐδὲν ἔλασσον ἢ αὐτὸς ὁ
,, τῶν σὺν πατέρα ἡμῶν· Ἀηνόβαρ-
,, βος δὲ οὐκ ἔστι τῶν ἀνδροφόνων,
,, οὐδὲ ψῆφος αὐτῷ κατ' ὀργὴν
,, ἐπήχθη, οὐδὲ γὰρ τῆς βουλῆς
,, τότε μετεῖχεν· εἰ δ' ὡς φίλῳ Β-
,, ρούτου μὴ συγγνῶναι νομίζοιμεν, κ
,, ἂν φθάνοιμεν ὀλίγου δεῖν ἅπασι
,, χαλεπαίνοντες· Πομπηΐῳ δὲ
,, συνέθετο μὲν συμμαχήσειν ὁ Ἀ-
,, ντώνιος, πολεμουμένῳ δ' ὑπὸ
,, σοῦ, προσλήψεσθαι σύμμαχον ἢ
,, καὶ σοὶ συναλλάξειν οὐδὲν ἀνή-
,, κεστον οὐδ' ἐκεῖνον εἰργασμένον· σὺ
,, καὶ τῶνδε τὴν αἰτίαν ἔχεις· εἰ
,, οὐκ ἐπολεμήθη κατὰ τὴν Ἰτα-
,, λίαν, οὐδ' ἂν οὗτοι πρεσβεῦσαι
,, ταῦτα πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐθ-
,, ρόουν· καὶ ὁ Καῖσαρ ἔτι ἐπικαλῶν,
,, Τὴν μὲν Ἰταλίαν, ἔφη, κα
,, σὺν αὐτῇ Μάνιος καὶ Φουλβ
,, καὶ Λεύκιος ἐπολέμουν· ὁ δὲ
,, Πομπήϊος οὐ πρότερον, ἀλλὰ
,, νῦν Ἀντωνίῳ θαρρῶν ἐπιβέβηκε
,, τῆς παραλίου· καὶ ὁ Κοκκήϊος,
,, ΟΥ'κ Ἀντωνίῳ θαρρῶν, εἶπεν,
,, ἀλλ' ὑπ' Ἀντωνίου πεμφθεὶς
,, οὐ γὰρ ἐπικρύψω σε, ὅτι καὶ τὴν
,, ἄλλην Ἰταλίαν ἐπιδραμεῖται ν-
,, τικῷ πολλῷ, ναυτικὸν οὐκ ἔχ-
,, ουσαν, εἰ μὴ διαλύσεσθε ὑμεῖς. ὁ
δὲ Καῖσαρ (οὐ γὰρ ἀμελῶς ἤκου-
σε τοῦ τεχνάσματος) ἐπισχὼν ὀ-
,, λίγον, εἶπεν, Ἀλλ' οὐ χαιρή
,, Πομπήϊος κακὸς κακῶς καὶ
,, ἐκ Θουρίων ἐξελαθείς. καὶ ὁ Κ-
κήϊος τὰ ἀμφίλογα πάντα κατιὼ
ἐπῆγε τὸν Φουλβίας θάνατον, καὶ ε-
πον αὐτοῦ, ὅτι πρὸς τὴν ὀργὴν

των

τωνίου δυσχεράνασα τε νοσῆσαι, καὶ τὴν νόσον ἐπιτρίψειεν ὑπὸ τῆς δυσθυμίας, οὐκ ἰδόντος αὐτὴν οὐδὲ νοσοῦσαν Ἀντωνίου, ὡς αἴτιον τῇ γυναικὶ θανάτου γενόμενον, ἐκ ποδῶν δὲ κἀκείνης γενομένης, Οὐδενὸς ἡμῖν ἐνδεῖν ἔτι ἔφη πρὸς ἀλλήλους, πλὴν ἀληθεῦσαι περὶ ὧν ὑπενοήσατε. οὕτω καθομιλῶν τὸν Καίσαρα ὁ Κοκκήϊος, ἐκείνην τε τὴν ἡμέραν ἐξενίζετο παρ' αὐτῷ, καὶ ἐδεῖτο ἐπιστεῖλαι τι τῷ Ἀντωνίῳ νεώτερον ὄντα πρεσβυτέρῳ. ὁ δὲ πολεμοῦντι μὲν ἔτι οὐκ ἔφη γράψειν· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνον· μέμψασθαι δ' αὐτοῦ τῇ μητρί, ὅτι συγγενὴς οὖσα καὶ προτιμηθεῖσα ἐκ πάντων ὑπ' αὐτοῦ, φύγοι τὴν Ἰταλίαν, καθάπερ οὐ τευξομένη πάντων ὡς παρ' υἱοῦ. ὧδε μὲν καὶ ὁ Καῖσαρ ἐτέχναζε, καὶ ἐπέστελλε τῇ Ἰουλίᾳ. ἐξιόντι δὲ τοῦ στρατοπέδου τῷ Κοκκηΐῳ πολλοὶ τῶν χιλιάρχων τὴν γνώμην ἐξέφερον τοῦ στρατοῦ· ὁ δὲ καὶ τἆλλα καὶ τόδε αὐτὸ τῷ Ἀντωνίῳ μετέφερεν, ἵνα εἰδείη πολεμήσοντας οὐ συντιθεμένῳ· συνεβούλευεν οὖν Πομπήϊον μὲν ἐς Σικελίαν ἐξ ὧν ἐπόρθει μετακαλεῖν, Ἀηνόβαρβον δέ ποι πέμπειν ἕως αἱ συνθῆκαι γένοιντο. παρακαλούσης δὲ καὶ τῆς μητρὸς ἐς ταῦτα τὸν Ἀντώνιον (γένει γὰρ ἦν ἐκ τῶν Ἰουλίων) ᾐσχύνετο Ἀντώνιος, εἰ μὴ γενομένων τῶν συμβάσεων, τὸν Πομπήϊον αὖθις ἐς συμμαχίαν καλοίη· τῆς δὲ μητρὸς οὐκ ἀπελπιζούσης αὐτοῖς ἔσεσθαι καὶ Κοκκηΐου ἰσχυριζομένου τε περὶ αὐτῶν καὶ ἐλπιζομένου τι πλέον εἰδέναι, ὁ Ἀντώνιος ἀνεδίδου, καὶ Πομπήϊον ἀναχωρεῖν ἐκέλευεν ἐς Σικελίαν, ὡς ἐπιμελησόμενος τῶν

bum inciderit, eúmque auxerit perpetua mœſtitia, quum ne in ægritudine quidem Antonius dignatus ſit ipſam inviſere, ſicque mulieri mortem acceleraverit. Qua ſublata è medio, nihil aliud, inquit, nobis deeſt, quàm ut abſque fuco proferatis ſuſpiciones mutuas. Per hoc colloquium Cocceius delinito Cæſare, ea die hoſpitio exceptus eſt, rogavítque, ut junior grandiori ſcriberet aliquid. Negavit ille ſe hoſti quicquam ſcripturum, quum ipſe nihil literarum accipiat ab eo. De matre verò ejus queſtus eſt, quòd cognationis jure ſemper in præcipuo honore habita, fugiſſet Italiam, quaſi non quidvis impetratura à ſe ut filio. Ita & Cæſar pari arte uſus ſcripſit Juliæ. Diſcedenti autem è caſtris Cocceio multi centuriones aperuerunt mentem exercitus: qui ut cetera, ita eam quoque indicavit Antonio, ut ſciret bellum imminere ab eis, ni redeat in gratiam. Conſulebat igitur ut Pompeium ab alienis vaſtandis revocaret in Siciliam, Ænobarbum aliquò ablegaret, donec redintegrarentur fœdera. Huc accedentibus etiam precibus matris Juliæ, pudor morabatur Antonium, ne ſi tentata pax minus ſuccederet, rurſum recurrendum eſſet ad Pompeiana auxilia: ſed matre ſpem faciente, quam Cocceius confirmabat quaſi ſecretiorum conſcius, ceſſit Antonius, revocavítque Pompeium in Siciliam, quaſi curaturus ea de quibus inter ipſos convene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

709 rat: Ænobarbum miſit cum poteſtate in Bithyniam. Id ubi cognovit exercitus Cæſaris, legatos elegit qui utrunque imperatorem adirent. Hi cohibitis eorum querelis, quippe non ad judicandum electi, ſed ad pacem ſarciendam: adhibitóque Cocceio, ut communi amborum amico, & ex Antonianis Pollione, è Cæſarianis Mæcenate, decreverunt præteritarum offenſarum oblivionem mutuam, & amicitiam in poſterum. Quoniam autem Marcellus nuper obierat, maritus Octaviæ, ſororis Cæſaris, poſtulaverunt pacis autores ut frater eam collocaret cum Antonio: móxque deſponſa, dictum Feliciter, conſequentibus fauſtis acclamationibus totius exercitus utrique bene precantis, quæ per totam diem totamque noctem continuatæ ſunt.

Cocceius.

Pollio.

Mæcenas.

Cæſar & Antonius in gratiam redeunt.

Marcelli interitus.

Octavia ſoror Cæſaris collocata Antonio.

Tum Cæſar & Antonius totum Romanum imperium inter ſe denuo partiti ſunt, fecerúntque terminum utriuſque ditionis Scodran, oppidum Illyricum, quod videbatur ſitum in intimo ſinu Adriatico: ab hoc verſus orientem ut omnes Antonius haberet tam inſulas quàm provincias uſque flumen Euphratem: verſus occidentem verò Cæſar uſque Oceanum. Africa Lepido relicta eſt, ita ut à Cæſare acceperat. Bellum contra Pompeium Cæſari obvenit, ne quid aliud interveniret. Parthicum verò Antonio, ad ulciſcendam illatam Craſſo injuriam. Ænobarbus in fœdus receptus eſt

Imperium Romanum denuo partiuntur inter ſe Cæſar & Antonius.

Codropolis.

συγκειμένων, καὶ Αἰνόβαρβον ἐπε
πεν ἡγεῖσθαι Βιθυνίας. ὧν ὁ στρατ
ὁ τοῦ Καίσαρος αἰσθανόμενοι, πρ
σβεις εἵλοντο τοὺς αὐτοὺς ἐς ἀμφ
τέρους, οἳ τὰ μὲν ἐγκλήματα α
τῶν ἐπέσχον, ὡς οὐ κρῖναι σφ
σιν, ἀλλὰ διαλλάξαι μόνον ᾑρημ
νοι, σφίσι δὲ αὐτοῖς προσελόμεν
Κοκκήϊον μὲν ὡς κοινὸν ἀμφοῖν, (
δὲ τῶν Ἀντωνίου Πολλίωνα, καὶ Μα
κήναν ἐκ τῶν Καίσαρος, ἔγνωσ
Καίσαρι καὶ Ἀντωνίῳ πρὸς ἀλλ
λους ἀμνηστίαν εἶναι τῶν γεγονότων,
φιλίαν ἐς τὸ μέλλον. ὑπογύως
Μαρκέλλου τεθνεῶτος, ὃς τὴν
δελφὴν Καίσαρος εἶχεν Ὀκταουΐα
ἐδικαίωσαν οἱ διαλλακταὶ τὴν (
κταουΐαν Ἀντωνίῳ τὸν Καίσαρα ἐ
γυῆσαι· καὶ ὁ μὲν αὐτίκα ἐνηγγύ
καὶ ἠσπάζοντο ἀλλήλους, καὶ βοαὶ π
ρὰ τοῦ στρατοῦ καὶ εὐφημίαι πρὸς
κάτερον αὐτῶν ἦσαν ἄπαυστοι δι
λης τε τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ τὴν νύκ
πᾶσαν.

Ὁ δὲ Καῖσαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος
Ῥωμαίων αὖθις ἀρχὴν ἐφ᾽ ἑαυτ
ἐμερίσαντο ἅπασαν, ὅρον μὲν εἶν
σφίσι Σκόδραν, πόλιν τῆς Ἰλλυρίδ
ἐν μέσῳ τοῦ Ἰονίου μυχοῦ μάλιστα δ
κοῦσαν εἶναι· ταύτης δὲ ἔχειν τὰ
πρὸς ἕω πάντα τὸν Ἀντώνιον ἔθ
τε καὶ νήσους, ἕως ἐπὶ τὸν ποταμ
ΕΥφράτην ἄνω, τὰ δὲ ἐς δύσ
τὸν Καίσαρα μέχρι Ὠκεανοῦ· Λ
βύης δὲ Λέπιδον ἄρχειν, καθ
Καῖσαρ ἐδεδώκει· πολεμεῖν δὲ Πομ
πηΐῳ μὲν Καίσαρα, εἰ μή τι συμ
βαίνοι· Παρθυαίοις δὲ Ἀντώνιον α
μυνόμενον τῆς ἐς Κράσσον παρασπο
δήσεως· Αἰνοβάρβῳ δὲ εἶναι πρ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Καίσαρα συμβάσεις τὰς πρὸς Ἀντώνιον γενομένας· στρατὸν δὲ ἐκ τῆς Ἰταλίας προσκαταλέγειν ἀκωλύτως ἑκάτερον. αἵδε μὲν ἦσαν αἱ τελευταῖαι Καίσαρί τε καὶ Ἀντωνίῳ γενόμεναι συμβάσεις· καὶ εὐθὺς ἐς τὰ ἐπείγοντα τοὺς φίλους ἑκάτερος αὐτῶν περιέπεμπεν. Οὐεντίδιον μὲν ἐς τὴν Ἀσίαν Ἀντώνιος, ἀναστέλλειν Παρθυαίους τε καὶ Λαβιηνὸν τὸν Λαβιηνοῦ μετὰ τῶν Παρθυαίων ἐν ταῖσδε ταῖς ἀσχολίαις Συρίαν τε καὶ τὰ μέχρι τῆς Ἰωνίας ἐπιδραμόντα. ἃ μὲν δὴ Λαβιηνός τε καὶ Παρθυαῖοι δράσαντες ἔπαθον, ἡ Παρθυϊκὴ δηλώσει γραφή. Ἕλενον δὲ στρατηγὸν Καίσαρος σὺν ὁρμῇ καταλαβόντα Σαρδοῦς, αὖθις ἐξέβαλε τῆς Σαρδοῦς Μηνόδωρος ὁ Πομπηΐου· καὶ τῷδε μάλιστα χαλεπαίνων ὁ Καῖσαρ, οὐκ ἐδέχετο τὰς πείρας Ἀντωνίου, συνάγοντος αὐτῷ Πομπήιον. ἐς δὲ Ῥώμην παρελθόντες, ἐτέλουν τοὺς γάμους, καὶ ὁ Ἀντώνιος Μάνιον μὲν ἔκτεινεν, ὡς ἐρεθίσαντά τε Φουλβίαν ἐπὶ διαβολῇ Κλεοπάτρας, καὶ τοσῶνδε αἴτιον γενόμενον· Καίσαρι δὲ ἐνέφηνε Σαλουιδιηνὸν τὸν ἡγούμενον τῷ Καίσαρι τοῦ περὶ Ῥοδανὸν στρατοῦ, ἀπόστασιν ἰδίᾳ βουλεῦσαι, καὶ οἱ περὶ τοῦδε προσπέμψαι περικαθημένῳ τὸ Βρεντέσιον. καὶ ὁ μὲν τόδε ἐξεῖπεν, οὐ πρὸς πάντων ἐπαινούμενον, εὐφυὴς ὢν ἄρα καὶ ταχὺς ἐς εὔνοιαν. ὁ δὲ Καῖσαρ αὐτίκα τὸν Σαλουιδιηνὸν ἐκάλει κατὰ σπουδήν, ὡς ἐπὶ δή τι μόνου χρῄζων, καὶ εὐθὺς ἐκπέμψων αὖθις ἐς τὸν στρατόν, καὶ ἐλθόντα ἔκτεινε διελέγξας, καὶ τὸν ὑπ' αὐτῷ στρατὸν ὡς ὕποπτον ὄντα ἔχειν ἔδωκεν Ἀντωνίῳ.

Cæſare, iiſdem quibus prius ab Antonio conditionibus. additum ad fœdus, ut liceat utrique imperatori habere in Italia novos delectus pari numero legionum. In has leges poſtremum fœdus inter Cæſarem & Antonium ictum eſt: móxque ad res urgentes obeundas uterque amicos dimiſit, Ventidium in Aſiam Antonius, ut reprimeret Parthos Labienúmque juniorem auxilio Parthorum per occaſionem civilis motus infeſtantem Syriam uſque Ioniam: quorum clades ultro citróque illatæ referuntur in rebus Parthicis. Helenum autem Cæſarianum ducem Sardinia potitum rurſum ejecit inde Menodorus Pompeianus: quæ cauſa præcipua fuit cur Cæſar indignatus reconciliari Pompeio per Antonium noluerit. In Urbem deinde reverſi celebrarunt nuptias: & Antonius interfecit Manium, quòd Fulviam exaſperaſſet Cleopatræ criminationibus, & tantorum malorum cauſa fuiſſet. Salvidienum verò Narbonenſis exercitus ducem apud Cæſarem detulit, voluiſſe ad ſe deficere, & ſuper ea re miſiſſe nuntium obſidenti Brundiſium: hoc ſecretum ille protulit, non omnibus probantibus, ingenuus alioquin & facilis ad amicitiam. Cæſar continuò Salvidienum ad ſe properare juſſit, quaſi opus haberet ejus præſentia, remiſſurus mox ad exercitum: quem ubi venit, coargutum occidit: exercitum ejus ut ſuſpectum dedit Antonio.

Ventidius in Aſiam miſſus contra Parthos.

Labienus junior.

Helenus Cæſarianus dux.

Menodorus Pompeianus dux.

710

Manii interitus.

Salvidienus apud Cæſarem accuſatus.

Ejus interitus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Populus interim ſame premebatur: quum nec ab oriente negotiatores quicquam ſubveherent metu Pompeii ac Siciliæ: nec ab occidente, propter Sardiniam Corſicamque occupatas ab eodem Pompeio: nec ex Africa, propter claſſes hoſtium vagantes in mari medio. Itaque in ſumma annonæ caritate cauſam ejus referentes in diſcordiam principum, convitiis eos inceſſebant, urgebántque ut pacem cum Pompeio facerent. Quúmque ne ſic quidem Cæſarem poſſent flectere, Antonius cenſebat accelerandum bellum propter inopiam: & quia pecuniæ in ejus apparatum deerant, edictum de conferendis eſt propoſitum, ut domini in ſingula mancipiorum capita, quemadmodum Caſſiano bello vicenos quinos ſeſtertios contribuerant, tunc dimidium penderent, utque certa pars decideretur ex hæreditatibus. Id ſcriptum plebs furibunda detraxit, indignè ferens poſt exhauſtum ærarium, ſpoliatas provincias, Italiam ipſam exactionibus & bonorum confiſcationibus oppreſſam, non ad externa bella pro imperio, ſed ad perſequendos privatos inimicos augendámque domeſticam potentiam, propter quam proſcriptiones, cædes, fames denique populariter ferenda ſit, nunc etiam eo ſe mulctari quod

711 reliquum ſupereſt: vociferabantúrque per cœtus ac circulos, ſa xis impetentes eos qui ſe non aggregarent, minantes direpturo ſe domos eorum & incenſuros, donec tota plebs exacerbata eſt

Edictum de conferendis pecuniis.

Plebs furibunda ſcriptum detrahit.

Ῥωμαίους δ' ὁ λιμὸς ἐπίεζεν, ·
τε τῶν ἑῴων ἐμπόρων ἐπιπλεόντων
Πομπηΐου καὶ Σικελίας, οὔτε τῶν
δύσεως διὰ Σαρδὼ καὶ Κύρνον ἐχ
θρὰς ὑπὸ τῶν Πομπηΐου, οὔτ'
τῆς περαίας Λιβύης διὰ τοὺς αὐτ
ἑκατέρωθεν ναυκρατοῦντας· ἐπετε
μηντο δὴ πάντα, καὶ τῶνδε τὴν
πίαν ἐς τὴν ἔριν τῶν ἡγεμόνων ἀν
φέροντες, ἐβλασφήμουν αὐτούς,
ἐς διαλύσεις πρὸς Πομπήϊον ἐπ
σπέρχον· οὐκ ἐνδιδόντος δὲ τοῦ Καισ
ρος οὐδ' ὥς, ὁ Ἀντώνιος αὐτὸν ἠξ
ταχύνειν γε τὸν πόλεμον διὰ τὴ
ἀπορίαν, χρημάτων δ' ἐς αὐτ
οὐκ ὄντων, προὐτέθη διάγραμ
μα εἰσφέρειν, ἐπὶ μὲν τοῖς θεράπ
σι τοὺς κεκτημένους ὑπὲρ ἑκάστου
τὸ ἥμισυ τῶν πέντε καὶ εἴκοσι δρ
χμῶν, ὡρισμένων ἐς τὸν πόλεμον
Κασσίου τε καὶ Βρούτου, ἐσφέρ
δὲ καὶ μοῖραν τοὺς ἐκ διαθήκης
καρπουμένους. τοῦτο τὸ γράμμ
σὺν ὁρμῇ μανιώδει καθεῖλεν ὁ δ
μος, ἀγανακτῶν, εἰ τὰ κοινὰ τ
μιεῖα κεκενωκότες, καὶ τὰ ἔθνη σ
συληκότες, καὶ τὴν Ἰταλίαν αὐτὴ
ἐσφοραῖς καὶ τέλεσι καὶ δημεύσεσι κα
ταβαρήσαντες, οὐκ ἐς πολέμους ὀ
ἐς ἐπίκτητον ἀρχήν, ἀλλ' ἐς ἰδίο
ἐχθροὺς ὑπὲρ οἰκείας δυναστείας
ὑπὲρ ἧς δὴ καὶ προγραφὰς καὶ σφα
γὰς καὶ λιμὸν ἐκ τῶνδε πανώδυν
γεγονέναι, ἔτι καὶ τὰ λοιπὰ περι
δύσειεν αὐτούς· συνιστάμενοί τε ἐ
βόων καὶ τοὺς οὐ συνισταμένους ἔβαλ
λον, καὶ ἠπείλουν διαρπάσειν αὐ
τῶν τὰς οἰκίας, καὶ καταπρήσειν
ἕως τὸ μὲν πλῆθος ἅπαν ἠρέθιστο

ὁ δὲ Καῖσαρ σὺν τοῖς φίλοις καὶ ὀ-
λίγοις ὑπασπισταῖς ἐς μέσους ἦλθεν,
ἐντυχεῖν τε βουλόμενος καὶ τὴν μέμ-
ψιν ἐκλογίσασθαι· οἱ δὲ αὐτὸν εὐ-
θὺς ὀφθέντα ἔβαλλόν τε ἀφειδῶς
πάνυ, καὶ οὐδ' ὑπομένοντα καὶ ἑαυ-
τὸν ἐμπαρέχοντα καὶ τιτρωσκόμενον ἠ-
δοῦντο· πυθόμενος δὲ ὁ Ἀντώ-
νιος, ἐβοήθει κατὰ σπουδὴν, οἱ δὲ,
τόνδε κατιόντα τὴν ἱερὰν ὁδὸν,
οὐκ ἔβαλλον μὲν ὡς ἕτοιμον ἐς τὰς
Πομπηΐου διαλύσεις, ἀναχωρεῖν δὲ
ἐκέλευον, καὶ οὐ πειθόμενον, τότε ἔ-
βαλλον· ὁ δὲ ὁπλίτας πλέονας, οἳ
ἦσαν ἔξω τοῦ τείχους, ἐκάλει. καὶ οὐ
παριέντων οὐδ' ὣς αὐτὸν, οἱ μὲν ὁ-
πλῖται διαιρεθέντες ἐς τὰ πλάγια
τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς ἀγορᾶς, ἐπεχείρουν
ἐκ τῶν στενωπῶν, καὶ τὸν ἐντυχόντα
ἀνῄρουν· οἱ δ' οὐκέτ' εὐμαρῶς οὐδὲ
φυγεῖν ἐδύναντο, βεβυσμένοι τε ὑ-
πὸ τοῦ πλήθους, καὶ διαδρομὴν οὐκ ἔ-
χοντες, ἀλλὰ φόνος ἦν καὶ τραύ-
ματα, καὶ ἀπὸ τῶν τεγῶν οἰμωγαὶ καὶ
βοαί· καὶ ὁ Ἀντώνιος μόλις τε
παρῆλθε, καὶ τοῦ κινδύνου τὸν Καί-
σαρα περιφανῶς δὴ τότε μάλιστα
οὗτος ἐξείλετο, καὶ ἐς τὴν οἰκίαν
περιέσωσε. διαφυγόντος δέ ποτε
τοῦ πλήθους, τὰ νεκρὰ, ἵνα μὴ
ἐνοχλῇ θεωρούμενα, ἐς τὸν ποταμὸν
ἐπερρίπτειτο, καὶ ἕτερον πένθος
ἦν ὁρωμένων ἀνὰ τὸ ῥεῦμα· καὶ
περιδυόντων αὐτὰ τῶν στρατιωτῶν, καὶ
ὅσοι μετ' αὐτῶν κακοῦργοι τὰ εὐ-
σχήμονα μάλιστα ὡς οἰκεῖα ἔφερον.
ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπαύετο σὺν φόβῳ
τε καὶ μίσει τῶν ἡγουμένων. ὁ δὲ λι-
μὸς ἤκμαζε, καὶ ὁ δῆμος ἔστενε καὶ
ἡσύχαζεν.

Tum Cæſar cum amicis paucíſ-
que ſatellitibus, proceſſit in me-
dium, volens rationem ejus red-
dere: illi ut primùm conſpectus
eſt, ſaxa conjecerunt in eum,
neque ſuſtinentem præbentém-
que ſe ictibus reveriti.

Cæſar in ſummo periculo apud plebem, lapidibus petitus.

Quod ut
audiit Antonius, ſuccurrit pro-
però: in eum per ſacram viam
deſcendentem nemo quicquam
jecit, quòd eſſet paratus cum
Pompeio pacem facere: tan-
tùm jubebant ut ſecederet:
quúmque nil moveretur, tum
demum ſaxis eum appetebant.

Antonius Cæſari ſuccurrit.

Antonius ſaxis petitus.

Ille armatos accivit intra mœnia:
& quum ne ſic quidem omitte-
retur, milites diviſi ab utroque
viæ foríque latere per angipor-
tus irruebant ſternentes obvios:
qui ne fugam quidem expedire
poterant conſtipati præ multitu-
dine, nec valentes excurrere,
ſed cædes miſcebantur vulneri-
bus, & de tectis gemitus ac cla-
mores audiebantur.

Cædes in urbe.

Sic Anto-
nius vix evaſit, qui ſolus Cæſa-
rem quoque manifeſto pericu-
lo eripuit, domúmque reduxit.
Turba verò tandem diſpulſa, ca-
davera, ne triſte ſpectaculum ex-
hiberent, in fluvium projecta
ſunt: móxque alius luctus exti-
tit, dum per profluentem ferun-
tur, aut ſpoliantur à militibus,
mixtíſque eis maleficis, qui ut
quodque optimè cultum anim-
advertebant, auferebant tan-
quam ſuum. Verùm hoc malum
ceſſavit non ſine terrore & invi-
dia principum. Fames ſæviebat
nihilominus gemente ac ferente populo.

Fames in urbe.

Anto-

Antonius Libonis familiares monuit, vocarent eum è Sicilia, ut affinitati gratularetur, effecturus etiam majus aliquid, & ipſe ſecuritatem illi præſtitit: qui celeriter miſerunt ad eum literas nec Pompeius hominem detinuit. In itinere Libo ad inſulam Pithecuſas appulit, quæ nunc eſt Ænaria: quod ubi populus didicit, rurſus coibat: rogabátque cum lamentis Cæſarem, ut Liboni literas fidei mitteret, venienti legato de pace: quod ille invitus fecit. Populus verò etiam Mutiam Pompeii matrem minis adegit ut legationem ad eum ſuſciperet. Libo ubi ſenſit inimicos remiſſius agere, poſtulavit ipſorum ducum colloquium ut arbitratu ſuo rem componerent. Et poſtquam id quoque violentis precibus obtinuit populus, profecti ſunt Bajas Cæſar & Antonius. Pompeio verò alii omnes uno conſenſu pacem ſuadebant: ſolus Menodorus ſcribebat è Sardinia, ut aut gereret bellum, aut cunctaretur amplius, dum fames pro ipſis faceret, ut pax, ſi ita videretur, æquioribus coiret conditionibus: ſimúlque ſuſpectum reddebat Murcum pacis auctorem, quaſi ipſe ſibi pararet potentiam. Ille qui jam antè Murcum propter dignitatem & integritatem gravatim ferebat, tunc verò omnino à ſe amovit, nec ulla in re conſilio hujus uſus eſt, donec ille offenſus Siracuſas receſſit: quúmque videret ſequi Pompeianos cuſtodes, coram eis i

Libo. Pithecuſæ.

712

Mutia, Pompeii, mater.

Menodorus.

Murcus.

Ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐδίδασκε τ
Λίβωνος οἰκείους Λίβωνα καλεῖν
Σικελίας ἐπὶ συνησθῆναι τοῦ κήδου,
ἐργασόμενόν τι καὶ μεῖζον, τὸ δ᾽
ἀσφαλὲς τῷ Λίβωνι ἀνεδέχετο α
τός· οἱ μὲν δὴ ταχέως ἀπέστελλον,
ὁ Πομπήϊος τῷ Λίβωνι συνεχώρ
ἀφικόμενος δὲ ὁ Λίβων, ἐς νῆ
ὡρμίσθη τὰς Πιθηκούσας, ἣ ν
ἐστιν Αἰναρία· καὶ μαθὼν ὁ δῆμος
αὖθις ἠθροίζετο, καὶ παρεκάλει
ὀλοφυρόμενος τὸν Καίσαρα πέμψαι Λι
βωνι πίστιν, πρεσβεύειν ἐθέλοντι πα
αὐτὸν ὑπὲρ εἰρήνης· καὶ ὁ μὲν ἄκ
ἔπεμπεν· ὁ δὲ δῆμος καὶ Μουκι
τὴν μητέρα τοῦ Πομπηΐου κατασπ
σφίσιν ἀπειλοῦντες ἐξέπεμπον ἐργασο
μένην διαλύσεις. Λίβων μὲν δὴ σ
τῶν ἐχθρῶν ἐνδιδόντων, ἠξίου τ
ἡγεμόνας αὐτοὺς συνελθεῖν, ὡς ἀ
λλήλοις ἐνδώσοντας ὅ, τι ἂν δοκῇ
βιαζομένου δὲ καὶ ἐς τοῦτο τοῦ δήμο
ἐξῄεσαν ἐς Βαΐας ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Α
τώνιος. Πομπήϊον δὲ οἱ μὲν ἄλλ
πάντες ὁμαλῶς ἔπειθον ἐς τὴν
ρήνην, Μηνόδωρος δὲ ἀπὸ Σαρδ
ἐπέστελλεν ἢ πολεμεῖν ἐγκρατῶς,
βραδύνειν ἔτι, ὡς τοῦ λιμοῦ σφι
προπολεμοῦντος, καὶ τὰς συμβά
σεων εἰ καὶ δοκείη κρεισσόνων ἐσομ
νων· Μοῦρκον δὲ τούτοις ἐνιστάμεν
ὑποβλέπειν ἐκέλευεν ὡς ἀρχὴν α
τῷ περικτώμενον· ὁ δὲ καὶ τέως
Μοῦρκον διά τε ἀξίωμα καὶ γνώμη
ἐγκρατῆ βαρυνόμενος, ἔτι μᾶλλον ἐ
τῶνδε ἀπερρίπτει, καὶ οὐδὲν ἦν ὅ
Μούρκῳ συνέφερεν, ἕως ὁ μὲ
Μοῦρκος ἀχθόμενος, ἐς Συρακο
σας ὑπεχώρει· καὶ τινὰς ἰδὼν φύ
λακας ἑπομένους ἐκ Πομπηΐου
φανερῶς αὐτὸν ἐν τοῖς φύλαξιν ἐ

λοιδόρει

οιδόρει· ὁ δὲ χιλίαρχον καὶ λοχαγὸν
υτοῦ Μούρκου διαφθείρας, ἔπεμ-
ψεν ἀνελεῖν αὐτὸν, καὶ φάσκειν ὑ-
ὸ θεραπόντων ἀνῃρῆσθαι, ἔς τε πί-
ν τῆς ὑποκρίσεως τοὺς θεράποντας
ταύρου· οὐ μὴν ἐλάνθανε δεύτερον
τὸ Βιθυνικῷ τόδε μύσος ἐργασά-
μενος περὶ ἄνδρα καὶ τὰ πολέμια
εμπρεπῆ, καὶ τῆς αἱρέσεως ἐγκρατῆ
ίλον ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐς αὐτὸν Πομ-
πήιον εὐεργέτην τε ἐν Ἰβηρίᾳ γε-
μενον, καὶ ἑκόντα δὲ ἐλθόντα ἐς
ικελίαν· Μοῦρκος μὲν δὴ τεθνή-
ει. τῶν δ' ἄλλων τὸν Πομπήιον ἐς
ὰς διαλύσεις ἐπειγόντων, καὶ τὸν
Μηνόδωρον διαβαλλόντων ἐς φιλαρ-
ίαν, ὡς οὐκ εὐνοίᾳ τοῦ δεσπότου
μᾶλλον, ἢ ὅπως αὐτὸς ἄρχει στρα-
οῦ καὶ χώρας ἐνιστάμενον, ἐνδοὺς ὁ
ομπήιος ἐς τὴν Αἰναρίαν διέ-
πλει ναυσὶ πολλαῖς ἀρίσταις ἑξήρους
αμπρᾶς ἐπιβεβηκώς· καὶ Δικαιάρ-
ειαν μὲν οὕτω σοβαρῶς παρέπλευ-
ε περὶ ἑσπέραν, ἐφορώντων τῶν πο-
εμίων· ἅμα δὲ ἕῳ καταπηχθέν-
ων σταυρῶν ἐξ ὀλίγου διαστήματ-
ος ἐν τῇ θαλάσσῃ, σανίδες τοῖς
αυροῖς ἐπετέθησαν, καὶ διὰ τῶν-
δε τῶν καταστρωμάτων, ὁ μὲν Καῖ-
σαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος παρῆλθον ἐς
ὸ πρὸς τῇ γῇ πεποιημένον, ὁ δὲ
Πομπήιος καὶ ὁ Λίβων ἐς τὸ πελα-
ιώτερον, ὀλίγου ῥεύματος αὐτοὺς
είργοντος μὴ κεκραγότας ἀλλή-
ων ἀκούειν· ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν Πομπήιος
τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἀρχῆς ἥκειν ᾤετο
ντὶ Λεπίδου, οἱ δὲ ὡς κάθοδον αὐ-
ῷ δώσοντες μόνην, τότε μὲν ἐπ' οὐ-
ενὶ ἔργῳ διεκρίθησαν, διαπομ-
ταὶ δὲ συχνοὶ τῶν φίλων ἦσαν ἐπὶ

Pompeium jecit convitia. Ille corrupto Murci tribuno & centurione, miſit qui eum interficerent, & à ſervis propriis interfectum fingerent: is dolus quo magis fidem inveniret, ſervos in crucem egit. Nec tamen latuit alterum hoc ejus ſcelus, poſt ſublatum Bithynicum, patratum in virum illuſtrem laude bellica, & factionis ejus amicum conſtantiſſimum jam inde ab initio, de ipſóque Pompeio in Hiſpania bene meritum, qui ultro in Siciliam venerat. Quo mortuo, & aliis Pompeium ad pacem hortantibus, Menodorúmque criminantibus quaſi gaudentem claſſis imperio, nec tam domino ſtudentem, quàm ſibi uſurpantem provinciam cum exercitu, Pompeius obſecutus trajecit in Ænariam, cum multis ſelectis navibus, ipſe invectus ſexireme ornatiſſima: atque ita ſuperbè Puteolos prӕternavigavit circa veſperam, hoſtibus inſpectantibus. Primo autem mane defixis in mari palis intervallo modico, pontes inſtrati ſunt deſuper, in quorum alterum terrӕ contiguum Cæſar proceſſit cum Antonio: Pompeius & Libo in alterum canali diremptum modico, ita ut non niſi clara voce loquentes exaudirentur invicem. Quoniam autem Pompeius putabat ſe venire ut in ſocietatem imperandi admitteretur loco Lepidi, alteri reditum ei concedebant tantummodo, tunc re infecta diſceſſum eſt: cetera per amicos internuntios tractata, varias conditio-

Murci interitus.

713

Cæſar, Antonius & S. Pompeius in colloquium veniunt.

ditiones ferentes ultro citróque. Poſtulabat Pompeius ut proſcriptis quos circa ſe habebat, conjurationis ſociis, concederetur ſecurum exilium, reliquis honoratus in patriam reditus, & bonorum reſtitutio. Urgente autem pacem tum fame tum populo, impetratum eſt ab adverſariis ut quartam duntaxat eorum partem à novis poſſeſſoribus redimerent: ſcripſerúntque de ea re proſcriptis, rati contentos fore: qui acceperunt conditionem, timentes jam Pompeium propter ſcelus in Murcum perpetratum: aditóque viro pacem ſuadebant. Ille veſtem diripuit, quaſi ab his proditus, quorum hactenus propugnator fuerat, crebrò Menodorum nomine vocans ut imperatoriarum artium gnarum & ſolum conſtantem in benevolentia. Tandem inſtigantibus Murcia matre Juliáque uxore, rurſum hi tres convenerunt in veterem quendam aggerem, mari cinctum undique, collocatis circa eum in ſtatione navibus cum ſatellitio. Ubi his conditionibus tranſactum eſt, ut pace terra marique reddita negotiationes nuſquam impedirentur, Pompeius ex omnibus Italiæ locis præſidia deduceret, nec amplius fugitivos reciperet, néve naves ſuas in littoribus Italiæ ſtare permitteret: imperaret Sardiniæ, Siciliæ, Corſicæque & ceteris quas tunc habebat inſulis tot annis in quot Antonio Cæſ[arique] prorogatum fuerit imperium, mitteretque Romano p[opulo]

Pompeii poſtulationes.

Menodorus à Pompeio inclamatus.

Conditiones inter Cæſarem, Antonium & Pompeium latæ.

ποικίλαις ἑκατέρων προκλήσεσιν. [...]τεῖ δ' ὁ Πομπήϊος τῶν προγεγραμμένων τε καὶ οἱ συνόντων, τοῖς μ[...] ἀνδροφόνοις Γαΐου Καίσαρος φ[υ]γὴν ἄδολον, τοῖς δὲ λοιποῖς κάθοδόν τε ἔντιμον, καὶ τὰς οὐσίας [...] ἀναλώκεσαν· ἐπειγόμενοι δὲ ἐς τ[...] συμβάσεις ὑπό τε λιμοῦ καὶ ὑπὸ δήμου, ἐς τὸ τέταρτον μόλις ἐ[...]διδόναι, ὡς ὠνησόμενοι παρὰ τ[...] ἐχόντων, καὶ τοῖς προγεγραμμέν[οις] αὐτοῖς περὶ τούτων ἐπέστελλον, ἐ[λ]πίζοντες αὐτοῖς αὐτοὺς ἀγαπήσ[...] οἱ δὲ ἐδέχοντο πάντα, ἐπεὶ καὶ Πομπήϊον αὐτὸν ἐδεδοίκεσαν ἤδη διὰ Μούρκου μῦσος, καὶ προσιόντες Πομπηΐῳ, συνθέσθαι παρεκάλει[ν] ὅτε καὶ τὴν ἐσθῆτα κατερρήξατο Πομπήϊος, ὡς καὶ τῶνδε προδιδό[ν]των αὐτὸν ὧν προμάχηται, καὶ θ[...]μινὰ τὸν Μηνόδωρον ὡς στρατηγι[κὸν] καὶ μόνον εὔνουν ἀνεκάλει· Μουκι[...] δὲ αὐτὸν τῆς μητρὸς καὶ Ἰουλίας [...] γυναικὸς ἐναγουσῶν, αὖθις οἱ τρ[εῖς] συνῆλθον ἐς τὸ ἀμφίκλυστον δὴ κ[...] ἀρχαῖον χῶμα, περιορμουσῶν τ[...] φυλακίδων νεῶν, καὶ συνέβησαν ἐ[πὶ] τοῖσδε· λελύσθαι μὲν τὸν πόλεμον α[ὐ]τοῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσα[ν] καὶ τὰς ἐμπορίας ἀκωλύτους εἶ[ναι] πανταχοῦ· Πομπήϊον δὲ τὰς φρ[ου]ρὰς ἐξαγαγεῖν, ὅσαι κατὰ τὴν Ἰτ[α]λίαν εἰσί· καὶ μηκέτι τοὺς ἀποδιδρ[ά]σκοντας οἰκέτας ὑποδέχεσθαι, μη[δὲ] ἐφορμεῖν ναυσὶ τὴν ἀκτὴν τῆς Ἰτ[α]λίας· ἄρχειν δὲ Σαρδοῦς, καὶ Σικ[ε]λίας, καὶ Κύρνου, καὶ ὅσων ἄλλ[ων] εἶχεν ἐς τότε νήσων, ἐς ὅσον ἄρχο[ιεν] τῶν ἑτέρων Ἀντώνιός τε καὶ Καῖσαρ[...] πέμποντα Ῥωμαίοις τὸν ἐκ πολ[...]

τετ

παγμένον αὐτοῖς φέρειν σῖτον· ἐ-
λαβεῖν δὲ καὶ Πελοπόννησον ἐπὶ
ὕτοις· ὑπατεῦσαι δ᾽ ἀπόντα δι᾽
ου κρίνοι τῶν φίλων, καὶ τῆς μεγί-
ς ἱερωσύνης ἐς τοὺς ἱερέας ἐγγραφ-
ῆναι. καὶ τάδε μὲν εἶναι Πομπηΐῳ·
ιθοδον δὲ τοῖς ἔτι φεύγουσι τῶν ἐ-
φανῶν, πλὴν εἴ τις ἐπὶ τῷ φό-
Γαΐου Καίσαρος ψήφῳ καὶ κρί-
κατέγνωσται· καὶ τῆς περιουσίας
ις μὲν ἄλλοις ὅσοι κατὰ φόβον ἔφυ-
ν, καὶ τὰ ὄντα αὐτοῖς ἐκ βίας
πωλῶλε, τὸ ἐντελὲς ἀποδοθῆναι
ρεὶς ἐπίπλων, τοῖς δὲ προγε-
αμμένοις μοῖραν τετάρτην· καὶ τῶν
ρατευμένων τῷ Πομπηΐῳ τοὺς μὲν
κέτας ἐλευθέρους εἶναι, τοῖς δ᾽
ευθέροις ὅτε παύσαιντο τῆς στρα-
ίας τὰ αὐτὰ δοθῆναι γέρα τοῖς
ρατευμένοις Καίσαρί τε καὶ Ἀν-
νίῳ. ἐς τοσαῦτα συνέβησαν, καὶ
ῦτα συνεγράψαντο καὶ ἐσημήναν-
, καὶ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις φυ-
άσσειν ἔπεμψαν ἐς Ῥώμην.

Ἐξένιζον δ᾽ ἀλλήλους αὐτίκα πε-
ὶ τῆς τάξεως διαλαχόντες, πρῶ-
ος μὲν ἐπὶ ἑξήρους Πομπήϊος πε-
ορμισμένης εἰς τὸ χῶμα, ταῖς
ἑξῆς, Ἀντώνιός τε καὶ Καῖσαρ
ηνοποιησάμενοι καὶ οἵδε ἐπὶ τοῦ
ώματος, προφάσει μὲν ὡς ἁπαν-
ς ἐπὶ ἀκτῆς ἑστιῶντο, τάχα δ᾽ ἐς
σφάλειαν ἀνύποπτον· οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽
ς εἶχον ἀμελῶς, ἀλλ᾽ αἵ τε νῆες
υτοῖς παρώρμουν, καὶ οἱ φύλακες
ρειστήκεσαν, καὶ οἱ περὶ τὸ δεῖ-
νον αὐτὸ ἀφανῶς εἶχον ὑπεζωσμέ-
ξιφίδια. λέγεται δὲ Μηνόδωρος,
ιωμένων ἐν τῇ νηὶ τῶν ἀνδρῶν, πέμ-
ας Πομπηΐῳ προτρέπων αὐτὸν ἐ-
ιθέσθαι τοῖς ἀνδράσι, καὶ τίσασθαι
ρ τε ἐς τὸν πατέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν

pulo frumentum jamdudum debitum, quin & Peloponneſum ultra dictas inſulas acciperet: abſens conſulatum per quemlibet amicorum gereret, & aſcriberetur in pontificum collegium. His Pompeio conceſſis, reditus pa- 714
teret nobilibus exulibus, exceptis conjuratis damnatis judicio publico, profugis bona erepta ad aſſem reſtituerentur, exceptis mobilibus, proſcriptis verò quarta pars. utque iis qui ſub Pompeio militarunt, ſervis quidem libertas eſſet præmium, ingenuis verò poſt peracta ſtipendia perſolverentur eadem præmia quæ veteranis Cæſaris & Antonii. Hæ tum pacis leges fuere, quas conſcriptas obſignatáſque in Urbem miſerunt adſervandas Veſtalibus.

Cæſar & Antonius apud Pompeium in ſexireme cœnant.

Móxque alteri alteros invitarunt hoſpitio, quod ſorti commiſſum eſt. prior ſortitò Pompeius, ſexireme ad aggerem appulſa excepit hoſpites: ſequentibus diebus Antonius & Cæſar, fixis in eodem aggere tentoriis, hoc prætextu, ut omnibus epulum præberetur in littore, ſed fortaſſe magis ut ſecura eſſet hilaritas: nec enim cura fuit remiſſior, ſed & naves præſtò erant in ſtationibus, ſatellites loco ſuo conſtiterant: convivæ quoque ſub veſte accincti erant pugionibus. Fertur Menodorus, dum in navi epulantur hoſpites, Pompeium per quendam admonuiſſe, ut adverſarios dolo aggreſſus, ulciſceretur patri fratrique

Menodori conſilium Pompeio datum.

que illatam injuriam, & occaſione arrepta paternum ſibi aſſereret imperium: ſe enim curaturum ut nemo è navibus effugiat: illum verò reſpondiſſe ut conveniebat & præſenti neceſſitati & ipſius generi, Utinam Menodorus hoc abſque me poſſet perficere: nam illi perjurium convenire, non Pompeio. In ea cœna Pompeii filia Libonis neptis, deſponſa eſt Marcello nepoti Antonii, Cæſaris ſororis filio. Sequenti die coſſ. deſignati ſunt in quadriennium, ante omnes Antonius & Libo, ut tamen Antonio liceret alium pro ſe ſubſtituere: poſt illos Cæſar & Pompeius, tum Ænobarbus & Soſius, deinde rurſum Cæſar & Antonius, tertiùm tunc futuri conſules, &, ut ſperabatur, populo reddituri adminiſtrationem reipublicæ.

Reſponſum Pompeii ad perfidum Menodori conſilium.

Pompeii filia Marcello deſponſa.

715 His tranſactis diſceſſerunt, hic in Siciliam navibus, illi ad Urbem terreſtri itinere. Ad ejus pacis nuntium, Urbs & univerſa Italia feſtis conclamationibus perſtrepuit, ſublato bello inteſtino & crebris delectibus, præſidiariorúmque licentia, mancipiorum transfugiis, agrorum vaſtationibus, & agriculturæ ceſſatione, & ſuper omnia fame graviſſima. Quapropter tranſeuntibus imperatoribus ſacra vulgò faciebant ut ſervatoribus. Urbs quoque illuſtri pompa illorum adventum exceptura fuerat, ni maluiſſent noctu clàm ingredi, ne urbanis eſſent oneri. Soli publicæ hilaritatis expertes erant, qui ags

ἁμαρτίας, ἀναλαβεῖν δὲ τὴν ἀ-
χὴν τὴν πατρῴαν δι' ὀξυτάτης ἀ-
ορμῆς· ἐπιμελήσεσθαι γὰρ αὐτὸς ἐν
ταῖς ναυσὶν ὧν μηδένα διαφυγεῖν·
ὁ δ' ἀποκρίνασθαι τοῦ τρόπους ἅμα τε
„ χρείας ἀξίως, εἴθε Μηνόδωρος ἠδυνήθη
„ ἐργάσασθαι ταῦτα χωρὶς ἐμοῦ·
„ Μηνοδώρῳ γὰρ ἁρμόζειν ἐπιορκεῖν,
„ οὐ Πομπηΐῳ. ἥρμοσεν δ' ἐν τε
τῷ δείπνῳ τὴν Πομπηΐου θυγατέρα,
Λίβωνος οὖσαν θυγατριδῆν, Μαρ-
κέλλῳ τῷ προγόνῳ μὲν Ἀντωνίου,
ἀδελφιδῷ δὲ Καίσαρος· ἀπέφηναν
δὲ τῇ ἐπιούσῃ ὑπάτους ἐς τετραε-
τές, Ἀντώνιον μὲν καὶ Λίβωνα πρώ-
τους, ἀντικαθιστάντος ὁμοίως Ἀν-
τωνίου ὃν ἂν βούλοιτο, ἐπὶ δ' ἐ-
κείνοις Καίσαρά τε καὶ Πομπήιον,
εἶτα Ἀηνόβαρβον καὶ Σόσσιον, εἶτ'
αὖθις Ἀντώνιόν τε καὶ Καίσαρα,
τρίτον δὴ τότε μέλλοντας ὑπατεύ-
σειν, καὶ ἐλπιζομένους τότε καὶ ἀποδώ-
σειν τῷ δήμῳ τὴν πολιτείαν.

Τάδε μὲν ἔπραξαν, καὶ διακρι-
θέντες ἀλλήλων, ὁ μὲν ἐς Σικελίαν
ἔπλει, Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος ὁ-
δὸν ἐς Ῥώμην. πυθόμεναι δ' ἥ
τε πόλις καὶ ἡ Ἰταλία, ἐπαιώνιζον
αὐτίκα ἅπαντες ὡς ἐπὶ εἰρήνῃ,
πολέμου τε ἀπαλλαγέντες ἐπι-
ρίου, καὶ ξεναγήσεως υἱῶν, καὶ φρου-
ρῶν ὕβρεως, καὶ θεραπόντων αὐτο-
μολίας, καὶ λεηλασίας πεδίων, καὶ
γεωργίας ἀργίας, ὑπὲρ ἅπαντα δὲ
τοῦ λιμοῦ πιέσαντος αὐτοὺς ἐς ἔσχα-
τον· ὥστε παροδεύουσιν αὐτοῖς, ὡς
σωτῆρσιν, ἐγίγνοντο θυσίαι, καὶ τὸ
ἄστυ ἔμελλεν ὑποδέξασθαι περιφανῶς,
εἰ μὴ νυκτὸς ἐκκλίνοντες τὸ φορ-
τικὸν, ἔλαθον ἐς τὴν Ῥώμην ἐπελ-
θόντες. μόνοι δὲ ἤχθοντο, ὅσοι κ

que τῆς ἐλ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τῶν ἐλευσομένων σὺν Πομπηΐῳ χω-
ρία κεκληρουχήκεσαν, ἡγούμενοι σφί-
ι τοὺς γεωμόρους, ἀδιαλλάκτους
χθροὺς παροικήσειν, καὶ εἴ ποτε δυ-
ηθεῖεν, ἐπιθήσεσθαι. οἱ δ᾽ ἀμφὶ τὸν
Πομπήϊον φυγάδες αὐτίκα χωρὶς ὀ-
ίγων οἱ πλείους ἐν τῇ Δικαιαρχίᾳ
Πομπήϊον ἀσπασάμενοι, κατέ-
πλεον ἐς τὴν Ῥώμην· καὶ ἑτέρα τοῦ
πλήθους ἦν ἡδονὴ, καὶ βοαὶ ποικί-
αι τοσῶνδε οὕτως ἐπιφανῶν ἐξ ἀέλ-
του περισεσωσμένων.

Ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ μὲν Καῖσαρ ἐς
ὴν Κελτικὴν ἐξώρμησε ταρασσομέ-
ην, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐπὶ τὸν πόλε-
ον τῶν Παρθυαίων, καὶ αὐτοῦ τῆς βου-
ῆς ψηφισαμένης εἶναι κύρια ὅσα
πραξέ τε καὶ πράξειεν, αὖθις στρα-
ηγοὺς πανταχῇ περιέπεμπε, καὶ
ἄλλα ὡς ἐπενόει πάντα διεκόσμει.
τη δέ που καὶ βασιλέας οὓς δο-
ιμάζειεν, ἐπὶ φόροις ἄρα τε-
αγμένοις, Πόντου μὲν Δαρεῖον τὸν
αρνάκους τοῦ Μιθριδάτου, Ἰ-
ουμαίων δὲ καὶ Σαμαρέων, Ἡ-
ώδην, Ἀμύνταν δὲ Πισιδῶν, καὶ
ολέμωνα μέρους Κιλικίας, καὶ ἑ-
έρους ἐς ἕτερα ἔθνη· τὸν δὲ στρα-
ὸν ὅσος ἔμελλεν αὐτῷ συγχειμά-
σειν περιουσιάσαι τε βουλόμενος καὶ
υμνάσαι, τοὺς μὲν αὐτῶν ἐπὶ Παρ-
ναίους ἔπεμπεν, Ἰλλυρικὸν ἔθνος,
πιδάμνῳ πάροικον, προθυμοτά-
ους γενομένους Βρούτῳ, τοὺς δ᾽ ἐ-
ὶ Δαρδανέας, ἕτερον Ἰλλυριῶν γέ-
ος, ἀεὶ Μακεδονίαν ἐπιτρέχοντας,
οὺς δ᾽ ἐν Ἠπείρῳ μένειν ἐκέλευεν,
ς ἂν ἐν κύκλῳ πάντας ἔχοι, μέλ-
ων αὐτὸς ἐν Ἀθήναις χειμάσειν.
πεμπε δὲ καὶ Φούρνιον ἐς Λιβύην,
ὰ ὑπὸ Σεξτίῳ τέλη τέσσαρα ἄξ-

poſſidebant exulum, quibus ex fœdere impetratus erat reditus, quippe qui putabant paratos ſibi vicinos infenſiſſimos, & ad quamvis occaſionem exerturos malevolentiam. Ceterùm profugi, qui hactenus Pompeium ſecuti fuerant, plerique omnes paucis exceptis apud Puteolos Pompeio ſalutato, ad Urbem navigarunt: unde nova plebi fuit lætitia, acclamationéſque variæ, tot illuſtribus viris præter ſpem redditis patriæ.

Illuſtres viri reduces in patriam.

Poſthæc Cæſar in Galliam fecit expeditionem, turbatam nonnihil: Antonius ad bellum Parthicum profectus eſt: & S.C. approbatis actis ejus tam futuris quàm præteritis, rurſum duces paſſim dimiſit, & alia cuncta ut voluit diſpoſuit. Reges quoque aliquot appellavit arbitratu ſuo, duntaxat qui certum tributum penderent. Ponti Darium, Pharnacis filium, Mithridatis nep. Idumæorum, Samaritarúmque Herodem, Amyntam Piſidarum, Polemonem partis Ciliciæ, alióſque aliarum gentium. Exercitum autem, qui alioquin circa ipſum hybernaturus fuerat, ut lucris ſimul exercitiiſque aſſuefaceret, miſit in Parthienos, gentem Illyricam, Epidamno vicinam, Bruti quondam ſtudioſiſſimam: alium in Dardanos, hos quoque Illyrici generis, Macedoniam incurſare ſolitos: alios in Epiro præſtolari juſſit, ut omnes circa ſe haberet, qui Athenis hyberna

Antonius contra Parthos proficiſcitur.

bi delegerat. Miſit & Furnium in Africam, ut Sextii quatuor legiones

716

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Antonius Athenis hybernat, phæcaſiatus, imperatorio cultu relicto.

giones contra Parthos duceret: nondum enim audierat Lepidum eas ademiſſe Sextio. His diſpoſitis, hybernavit Athenis cum Octavia, ſicut antè Alexandriæ cum Cleopatra, tantùm literas ab exercitibus venientes inſpiciens, relicto imperatorio cultu, palliatus rurſum & phæcaſiatus, remotis à foribus ſalutatorum officiis, & procedens in publicum abſque inſigniis, comitatus duobus amicis & duobus famulis, ut profeſſores aut recitatores audiret. Cœnam quoque Græco more cum Græcis ſumebat ea hyeme, frequens in ſolennibus cum magna voluptate Octaviæ, cui admodum erat deditus, ut natura pronior ad amores mulierum. Exacta verò hyeme tanquam alius factus ad priſtinum cultum rediit, perſonámque mutavit: rurſúmque circa fores obverſabantur lictores, duces & ſatellites, ad terrorem omnia compoſita. legationes quoque admittebantur ad id tempus dilatæ: jus reddebatur, naves deducebantur, & apparatu ſtrepebant omnia.

Fœdera Cæſaris & Pompeii turbata.

In his dum Antonius occupatur, Cæſaris Pompeiíque turbata ſunt fœdera, cauſis ut tum viſum eſt aliis: ſed quæ in publicum efferebantur, fuerunt hæ: Peloponneſum Antonius Pompeio ceſſerat, modò quæ Peloponneſii debebant aut ſolveret ei, aut ſoluturum ſe reciperet, aut tantiſper expectaret dum ipſi debitores ſatisfacerent. Ille non accepit hac conditione provi[n]

οντα ἐπὶ Παρθυαίους· οὐ γάρ πω π
πυστο αὐτὰ Λέπιδον ἀφῃρῆσθαι Σε
στίου. ταῦτα διαθέμενος, ἐχείμαζ
ἐν ταῖς Ἀθήναις μετὰ τῆς Ὀκτα
ουίας, καθὰ καὶ ἐν Ἀλεξανδρεί
μετὰ τῆς Κλεοπάτρας, τὰ μὲν ἐκ
στρατοπέδων ἐπιστελλόμενα ἐφορ
μένα, ἀφέλειαν δὲ ἰδιωτικὴν α
θις ἐξ ἡγεμονίας καὶ σχῆμα τετρ
γωνον ἔχων, καὶ ὑπόδημα Ἀττικὸ
καὶ θύρας ἠρεμούσας, ἔξοδοί τε
σιν ὁμοίως ἄνευ σημείων αὐτοῦ σ
δύο φίλοις καὶ σὺν ἀκολούθοις δύο
διδασκάλων διατριβαὶ ἢ ἀκροάσ
καὶ τὸ δεῖπνον τὴν Ἑλληνικὸν, καὶ με
Ἑλλήνων ἡ γυμνασία, πανηγύρεις τ
λῶν σὺν θυμηδίᾳ μετὰ τῆς Ὀκταουΐα
πολὺς γὰρ καὶ ἐς τήνδε ἐρρύη, ταχ
ὢν ἐς ἔρωτας γυναικῶν. λήγοντος
τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ ἕτερος γενόμε
ἥ τε ἐσθὴς αὖθις, καὶ μετὰ τῆς ἐσθῆτο
ἡ ὄψις ἐνηλλάσσετο, καὶ πλῆθο
ἦν ἀμφὶ τὰς θύρας αὐτίκα σημεί
τε καὶ ἡγεμόνων καὶ δορυφόρων, καὶ φ
βου πάντα μεστὰ καὶ καταπλήξεω
πρεσβεῖαί τ' ἐσεδέχοντο, αἳ τέως ἠρ
μοῦν κεκελευσμέναι, καὶ δίκαι διεκρ
νοντο, καὶ νῆες καθείλκοντο, καὶ ἡ ἄ
λη παρασκευὴ πᾶσα συνεκινεῖτο.

Καὶ Ἀντώνιος μὲν ἀμφὶ ταῦτ
ἦν· Καίσαρι δὲ καὶ Πομπηΐῳ δι
λύθησαν αἱ γενόμεναι σπονδαί,
μὲν αἰτίας ὡς ὑπενοεῖτο ἑτέρας,
δὲ ἐς τὸ φανερὸν ὑπὸ τοῦ Καίσαρο
ἐκφερόμεναι, αἵδε ἦσαν· Πελ
πόννησον Ἀντώνιος μὲν ἐδίδου Πομ
πηΐῳ, κελεύων ὅσα ἔτι ὤφελον α
τῷ Πελοποννήσιοι δόντα, ἢ αὐτ
ἀναδεξάμενον ἀποδώσειν, παραλ
βεῖν, ἢ περιμεῖναι τὴν πρᾶξιν α
τῶν· ὁ δὲ οὐκ ἐδέχετο μὲν ἐπὶ τοῖ

δε τ

δὲ τὴν χώραν, ἡγούμενος αὐτῷ τὴν τοῖς ὀφλήμασι δεδόσθαι. χαλεπαίνων δὲ ὡς ὁ Καῖσαρ ἔλεγεν, εἴτε ἐπὶ τούτοις, εἴτε κατὰ γνώμην ἄπιστον, εἴθ' ὑπὸ ζήλου τῶν ἑτέρων μεγάλους στρατοὺς ἐχόντων, εἴτε Μηνοδώρου διερεθίζοντος αὐτὸν ἀνοχὰς μᾶλλον, ἢ βεβαίους σπονδὰς εἶναι νομίζειν, ναῦς ἄλλας ἐποιεῖτο, καὶ ἐρέτας συνέλεγε, καὶ τῷ στρατῷ ποτὲ ἐδημηγόρησε, χρῆναι παντὸς οὕνεκα παρασκευάζεσθαι. λῃστήριά τε αὖθις ἀφανῆ τὴν θάλασσαν ἐνώχλει, καὶ μικρὸν ἢ οὐδὲν ἄκος τοῦ λιμοῦ γεγένητο Ῥωμαίοις· ὥστε ἐβόων οὐκ ἀπαλλαγὴν τῶν κακῶν, ἀλλ' ἐπίληψιν τετάρτου τυράννου κατὰ σπονδὰς γεγενῆσθαι. καὶ ὁ Καῖσαρ τινὰ λῃστήρια συλλαβὼν ἐβασάνιζεν, οἳ Πομπήϊον σφᾶς ἔλεγον ἐπιπέμψαι, καὶ τάδε αὐτὰ ὁ Καῖσαρ τῷ δήμῳ προσέφερε, καὶ ἐπέστελλεν αὐτῷ Πομπηΐῳ. ὁ δὲ ἐξελογεῖτο μὲν ὑπὲρ τούτων, ἀντενεκάλει δὲ Πελοποννήσου χάριν. ὅσοι δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἦσαν ἔτι παρὰ τῷ Πομπηΐῳ, ὁρῶντες αὐτὸν αἰεὶ πειθόμενον τοῖς ἀπελευθέροις, διέφθειραν ἐνίους τῶν ἀπελευθέρων, εἴτε ἀπὸ σφῶν αὐτῶν, εἴτε ἐς χάριν Καίσαρος· ἐξοτρύνειν ἐπὶ Μηνοδώρῳ Καίσαρα, ὡς ἔτι ἄρχοντι τοῦ δεσπότου· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ φθόνῳ τοῦ Μηνοδώρου δυνάμεως ἑκόντες ἐποίουν· καὶ Πομπήϊος μὲν ἐς ἀλλοτρίωσιν ὑπήγετο τοῦ Μηνοδώρου. τῶν δ' αὐτῶν ἡμερῶν Φιλάδελφος ὁ Καίσαρος ἀπελεύθερος πρὸς τὸν Μηνόδωρον διέπλευσε σίτου κομιδῆς οὕνεκα, καὶ Μικυλίων ὁ πιστότατος Μηνοδώρῳ πρὸς Καίσαρα περὶ αὐτομολίας τοῦ Μηνοδώρου ὑπ-

ciam, ratus cum ea data ſibi etiam debita. Id ægrè ferens (ut Cæſar ajebat) vel ſuapte perfidia, vel quòd invideret aliis magnos exercitus habentibus, vel quòd Menodoro crederet, non pacem hanc eſſe dicenti ſed inducias, parabat alias naves aliudque remigium, exercitu quoque pro concione admonito, omnino eſſe opus apparatu alio: rurſúmque ex occultis piratarum receptaculis infeſtabat maria, ut parvum & propemodum nullum afferret urbanæ fami remedium. Quare paſſim jactabatur, non quæſitum malorum finem hac pace, ſed aſſumptum quartum tyrannidis ſocium. Et Cæſar captos aliquot piratas torſit, qui faſſi ſunt ſe à Pompeio ſubmiſſos: id Cæſar evulgavit populo, & ipſi Pompeio ſignificavit per literas. Ille ſe prius excuſato, de Peloponneſo querebatur. Quotquot autem nobilium adhuc apud Pompeium hæſerant, videntes eum ſemper libertorum parere conſiliis, corruperunt aliquot ex eorum numero, ſive ultro, ſive in gratiam Cæſaris, ut Pompeium irritarent contra Menodorum, quaſi imperantem ipſi domino. Id libenter illi fecerunt, quippe invidentes ei tantam potentiam. Sic alienato Pompeio à Menodoro, per eoſdem dies Philadelphus Cæſaris libertus navigavit ad Menodorum frumentationis gratia, & Micylio Menodori fidiſſimus amicus ad Cæſarem, acturus de ejus tranſfugio: offerebat autem

717

Nobilium invidia adverſus Menodorum.

Philadelphus Cæſaris libertus.

Micilio.

Menodorus ad Cæſarem transfugit.

Sardiniam, Corſicam, tres legiones, & multos amicos. Eum favorem, ſive opera Philadelphi, ſive Pompeii calumniis paratum, Cæſar non ſtatim quidem, accepit tamen, putans jam antea pacem violatam, evocavítque Antonium Athenis Brundiſium ad certam diem, ut de hoc bello conferret cum eo conſilia: ſimúlque naves longas è Ravenna, exercitum è Gallia ceterúmque apparatum properè accivit Brundiſium & Puteolos, ab utroque latere invaſurus Siciliam, ſi idem videretur Antonio. Qui venit quidem ad ſtatutam diem cum paucis, ſed non inventum Cæſarem non expectavit: ſive quòd improbaret bellum ſuſcipi contra fœdera: ſive quòd videret magnum apparatum Cæſaris (ſemper enim ambos ſolicitos habuit regni cupiditas) ſive prodigio quodam territus. Quidam enim excubitorum ejus tentorii repertus eſt à feris abſumptus excepta ſola facie, quaſi in hoc relicta ut noſceretur abſumptus: ídque factum eſt abſque ipſius clamore, nemine ſentiente ſimul quieſcentium: & Brundiſini ajebant ſe vidiſſe lupum ſub diluculum procurrentem è tabernaculis. ſcripſit tamen Cæſari, ne à pactis diſcedat: & minatus eſt vindicaturum ſe in ſervitutem Menodorum, ut fugitivum ſuum: nam Pompeio Magno ſervierat: bona verò Magni Antonius emerat, ſub haſta jure belli vendita.

Prodigia & ſomnia Antonio oblata.

718

ἐγίνετο δὲ ἐγχειρεῖν Σαρδὼ καὶ Κ
νον, καὶ τρία τέλη στρατοῦ, καὶ φίλ
πλῆθος ἕτερον. καὶ τόδε ἔργον ε
Φιλαδέλφου, εἴτε ἐς Μηνόδωρον π
ρὰ Πομπηΐου διαβολῶν, ὁ Καῖσ
οὐκ εὐθὺς μὲν, ἐδέξατο δὲ ὅμω
ἡγούμενος ἔργῳ τὴν εἰρήνην λελ
σθαι· καὶ Ἀντώνιον ἐξ Ἀθηνῶν ἐς
Βρεντέσιον ἐς ἡμέραν ῥητὴν παρεκ
λει, συμβουλευσόμενος αὐτῷ π
τοῦδε τοῦ πολέμου, ναῦς τε μακρ
ἐκ Ῥαβέννης, καὶ στρατὸν ἐκ τῆς Κε
τικῆς καὶ παρασκευὴν ἄλλην ἐς
Βρεντέσιον, καὶ ἐς Δικαιάρχειαν
ξέως περιέπεμπεν, ὡς ἑκατέρωθ
ἐπιπλευσόμενος τῇ Σικελίᾳ,
Ἀντωνίῳ συνδοκῇ. ὁ δὲ ἦλθε μὲ
τὴν τεταγμένην ἡμέραν σὺν ὀλ
γοις, Καίσαρα δὲ οὐχ εὑρὼν, οὐ π
ριέμεινεν, εἴτε τὴν γνώμην τοῦ π
λέμου μεμψάμενος ὡς παράσπ
δον, εἴτε τὴν Καίσαρος παρ
σκευὴν ἰδὼν πολλὴν οὖσαν (οὐ γ
ποτε αὐτοὺς ἀνέπαυε φόβων ἡ τ
μοναρχίας ἐπιθυμία) εἴτε τι σ
μεῖον δειδισσόμενος· τῶν γὰρ π
ρικοιμωμένων αὐτοῦ τῇ σκηνῇ, π
θηρίων εὑρέθη τις δεδαπανημέν
ἄνευ τοῦ προσώπου μόνου, καθάπ
ἐς ἐπίδειξιν δεδαπανημένου, οὐ
τι βοήσας, οὔτε τινὸς τῶν συνανα
παυομένων ᾐσθημένου· καὶ λύκον ἔλ
γον οἱ Βρεντέσιοι πρὸς ἕω φανῆν
τῶν σκηνωμάτων ἐκθέοντα· ἔγραψ
γε μὴν τῷ Καίσαρι μὴ λύειν τ
συγκείμενα, καὶ ἠπείλει Μηνόδω
ρον ἀπάξειν, ὡς ἑαυτοῦ δραπέτην
γενόμενον τοῦ Πομπηΐου Μάγνου· τὴ
δὲ τοῦ Μάγνου περιουσίαν ὁ Ἀντω
νιος ἐώνητο νόμῳ πιπρασκομένην
πολεμίου.

Ὁ δὲ Καῖσαρ ἔπεμψεν ἐς Σαρδόνα καὶ Κύρνον τοὺς παραληψομένους ἃ Μηνόδωρος ἐνεχείριζεν, ἐκρατύνετο δὲ τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας φρουρίοις πολλοῖς, μὴ αὖθις αὐτὰ ὁ Πομπήϊος ἐπιδράμοι· τριήρεις δὲ ἑτέρας ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Ῥαβέννῃ προσέταξε γίγνεσθαι, καὶ στρατὸν πολὺν ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος μετεπέμπετο, Μηνόδωρόν τε ἐλθόντα, ἐλεύθερον εὐθὺς ἀπέφηνεν ἐξ ἀπελευθέρου, καὶ ὧν αὐτὸς ἤγαγε νεῶν ἐπέτρεπεν ἡγεῖσθαι, ὑποστρατηγοῦντα τῷ ναυάρχῳ Καλουϊσίῳ. ταῦτα μὲν δὴ καθιστάμενος ὁ Καῖσαρ, καὶ παρασκευὴν ἔτι πλέονα συναγαγὼν, ἐβράδυνε, καὶ τὸν Ἀντώνιον οὐ περιμείναντα ἐμέμφετο· τὴν δ' οὖσαν ἤδη παρασκευὴν ἐκέλευε Κορνιφίκιον ἐκ Ῥαβέννης μεταγαγεῖν ἐς Τάραντα· Κορνιφικίῳ μὲν δὴ χειμὼν περιπλέοντι ἐπιγίγνεται, καὶ μόνη τῶν νεῶν ἡ ναυαρχὶς ἡ γιγνομένη Καίσαρι διεφθάρη, καὶ ἔδοξε τοῦτ' ἐς τὰ μέλλοντα σημῆναι· ἐπιπολαζούσης δὲ ὑπονοίας ἔτι, ὡς παρασπόνδως ὁ πόλεμος ὅδε γίγνοιτο, τὴν ὑπόνοιαν ὁ Καῖσαρ ἐκλύων, ἐπέστελλε τῇ πόλει, καὶ τὸν στρατὸν αὐτὸς ἐδίδασκεν, ὅτι τὰς σπονδὰς ὁ Πομπήϊος λῃστεύων τὴν θάλασσαν ἀναλύσειε, καὶ τοῦθ' οἱ λῃσταὶ κατείποιεν αὐτοῦ, κατείποι δὲ καὶ Μηνόδωρος τὴν ὅλην γνώμην, μάθοι δὲ καὶ Ἀντώνιος, καὶ διὰ τοῦτο Πελοπόννησον οὐ δοίη. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν χερσὶ ἕτοιμα γεγόνητο, ἐπέπλει τῇ Σικελίᾳ, αὐτὸς μὲν ἐκ Τάραντος, Καλουΐσιος δὲ καὶ Σαβῖνος καὶ Μηνόδωρος ἀπὸ Τυρρηνίας· περιῄει δὲ καὶ τὸ πεζὸν ἐς Ῥήγιον, καὶ μετὰ σπουδῆς ἐταχύνετο ἅπαντα. ὁ δὲ Πομπήϊος τῆς μὲν

Cæſar in Sardiniam Corſicámque miſit qui eas inſulas à Menodoro acciperent: & oras Italiæ multis caſtellis munivit, ne rurſum incurſarentur à Pompeio: juſsítque alias triremes Romæ Ravennæque fieri, & exercitum magnum accivit ex Illyrico: Menodorum quamprimum ad ſe venit è liberto fecit ingenuum, commiſſa ei claſſe quam adduxerat, ut legatus eſſet præfecto claſſis Calviſio. His ita conſtitutis in apparatu amplius occupabatur cunctabundus, & incuſans Antonium quòd ſe non expectaverit: quæ verò jam parata habebat, Cornificium è Ravenna Tarentum juſſit traducere. Hunc navigantem adorta tempeſtas, ſolam navem prætoriam fregit, paratam Cæſari, quod in omen verſum eſt. Quúmque vulgò ſuſpicarentur homines id bellum fore contra fœdera, Cæſar ut eam ſuſpicionem eximeret, populum Romanum per literas, exercitum pro concione docuit: fœdus à Pompeio violatum, qui per piratas infeſtarit maria: quod & ipſorum piratarum & Menodori confeſſione compertum ſit: nec ignorare id Antonium, ideóque Peloponneſum ei non dare. Deinde ut ſatis paratus viſus eſt, navigavit in Siciliam, ipſe à Tarento, Calviſius, Sabinus & Menodorus ab Etruria, exercitus quoque terreſtri itinere petiit Rhegium, omnibus accelerantibus. Nec prius Pompeius ſenſit

Menodorus ut exceptus à Cæſare.

Omen.

transfugiſſe Menodorum, quàm adnavigante Cæſare. Utrinque autem imminente claſſe hoſtium, ipſe Meſſanæ expectavit Cæſarem: Calviſio Menodoróque oppoſuit cum magna claſſe Menecratem libertorum inſenſiſſimum ipſi Menodoro, ex æmulatione mutua. Is in conſpectum hoſtium in alto venit ſub veſperam: illi receperunt ſe in ſinum qui ſupra Cumas eſt, ibíque noctem eam quieverunt: Menecrates appulit Ænariam. Sub auroram verò Calviſiani oram ſinus lunata claſſe legebant, ne perrumperetur ab hoſtibus. Menecrates rurſum venit in conſpectum, móxque claſſem concitavit: & quia non provehebantur in altum adverſarii, quum aliud non poſſet, impetu facto naves eorum in terram propulit. Illi puppibus admotis littori proras ſimul objecerant, & inde repugnabant. Hoſtibus autem facile erat in altum ſe recipere, & inde redintegrare impetum, & mutare naves alias poſt alias: illis luctandum erat etiam cum ſcopulis in quos impegerant, præter quòd naves movere non poterant: videbantur enim contra navalem pugnam terreſtri contendere, quum nec refugere poſſent nec perſequi. Interea Menodorus & Menecrates, veniunt in conſpectum mutuum relictóque cetero prælio, cum ira clamoréque ſe petunt invicem, apparebátque uter eorum vinceret, ejus claſſis fore victoriam, Naves magno impetu colliſæ mulctave

Menecrates Menodoro infenſiſſimus.

719

Menodori & Menecratis inter ipſos prælium.

αὐτομολίας τοῦ Μηνοδώρου, ἐπι-
πλέοντος ἤδη Καίσαρος, ἤθετι
πρὸς δὲ τὸν ἑκατέρωθεν ἐπίπλουν
αὐτὸς μὲν ὑπέμεινεν ἐν Μεσσήνῃ
Καίσαρα, Καλουισίῳ δὲ καὶ Μηνο-
δώρῳ τὸν ἔχθιστον τῷ Μηνοδώρῳ μά-
λιστα τῶν ἐξελευθέρων ἑαυτοῦ Μενε-
κράτη προσέταξεν ἀπαντᾶν ἐπὶ στό-
λου πολλοῦ. ὅδε οὖν ὁ Μενεκράτη
ἐπιφαίνεται τοῖς πολεμίοις περὶ δεί-
λην ἑσπέραν πελάγιος, καὶ οἱ μὲν
τὸν κόλπον τὸν ὑπὲρ Κύμης συνέφυ-
γον, καὶ τὴν νύκτα ἀνεπαύοντο,
Μενεκράτης ἐς Αἰναρίαν παρῆλ-
θεν· ἠοῦς δὲ ἀρχομένης, οἱ μὲν τ
κόλπον ἐν κύκλῳ παρὰ τὴν γῆν αὐ-
τὴν μηνοειδεῖ στόλῳ παρέπλεον, ἵ-
να μὴ αὐτοῦ διεκπλέοιεν οἱ πολέ-
μιοι· ὁ δὲ Μενεκράτης αὐτοῖς αὖθ
ἐπιφαίνεταί τε, καὶ εὐθὺς ἐπλησία-
ζεν ὑπὸ ῥώμης καὶ τάχους, δρᾶν
οὐκ ἀναγομένους ἐς τὸ πέλαγος
οὐδὲν μέγα ἔχων, ἐς τὴν γῆν ἐγ-
χρίμπτων ἐξεώθει· οἱ δὲ ἐξώκελ-
λόν τε ὁμοῦ καὶ τὰς ἐμβολὰς ἀπε-
μάχοντο. ἦν δὲ τοῖς μὲν ἐς τὸ πέ-
λαγος ἀναχώρησίς τε καὶ ἐφόρμησι
ὅτε βούλοιντο, καὶ σκαφῶν ἑτέρα
ἀλλαγὴ παρὰ μέρος, οἱ δὲ ἐκάμνο
ἔκ τε τῶν πετρῶν ἐφ᾽ ἃς ἐπώκελλον
καὶ ὑπὸ τῆς ἀκινησίας τῶν νεῶν· πεζο-
μαχεῖν γὰρ πρὸς ναυμαχοῦντας ἐῴ-
κεσαν, οὔτε ἐκκλίνειν οὔτε διώκειν ἔ-
χοντες. ἐν δὲ τούτῳ Μηνόδωρος καὶ
Μενεκράτης καθορῶσιν ἀλλήλους,
τὸν ἄλλον πόνον ἀφέντες, αὐτίκα μετ
ὀργῆς καὶ βοῆς ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ὡ
τῷδε τὴν νίκην καὶ τὸ κεφάλαιον
πολέμου τιθέμενοι, ἐν ᾧ τις αὐ-
τῶν κρατήσειεν ἔμελλεν· αἱ μὲν δὴ νῆε
ἀλλήλαις ὑπὸ ῥύμης ἐνέπεσον καὶ

συνέ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

συνέτριψαν, ἡ μὲν, τὸ ἔμβολον τῆς Μηνοδώρου νεὼς, ἡ δὲ τὸν ταρσὸν τῆς Μενεκράτους· ἐπεὶ δὲ αὐταῖς ἑκατέρωθεν χεῖρες ἐπεβλήθησαν σιδηραῖ, ταῖς μὲν νεῶν οὐδὲν ἔτι τὸ ἔργον ἦν συνεστηκυίας ἑκατέρας, οἱ δὲ ἄνδρες ὥσπερ ἐν γῇ, πόνου καὶ ἀρετῆς οὐδὲν ἀπέλιπον· ἀκόντιά τε γὰρ ἦν ἀθρόα, καὶ λίθοι καὶ τοξεύματα ἐπ' ἀλλήλους, καὶ ἐπὶ τὰς ναῦς καταρράκτας ἐρρίπτουν ἐς τὸ ἐπιέναι δι' αὐτῶν, ὑψηλοτέρας δ' οὔσης τῆς Μηνοδώρου νεὼς, οἵ τε καταρράκται τοῖς πολεμῶσιν ἦσαν εὐεπιβατώτεροι, καὶ τὰ βλήματα ὡς ἀφ' ὑψηλοῦ βιαιότερα. τεθνεώτων δ' ἤδη πολλῶν καὶ τῶν λοιπῶν κατατετρωμένων, ὁ μὲν Μηνόδωρος ὀβελῷ τὸν βραχίονα ἐτρώθη, καὶ ὁ ὀβελὸς ἐξῃρέθη, ὁ δὲ Μενεκράτης τὸν μηρὸν ἀκοντίῳ πολυγλώχινι Ἰβηρικῷ ὁλοσιδήρῳ, καὶ οὐκ ἦν ἐξελεῖν αὐτὸ σὺν ἐπείξει. ἀχρεῖος οὖν ὁ Μενεκράτης ἐς μάχην γενόμενος, ἐπέμενε καὶ ὣς τοὺς ἄλλους ἐποτρύνων, μέχρι λαμβανομένης τῆς νεὼς, ἐς τὸν βυθὸν τοῦ πελάγου ἑαυτὸν ἔρριψε, καὶ τὴν μὲν ναῦν ὁ Μηνόδωρος ἀνεδήσατο, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἔτι δρᾶν οὐδ' ἐκεῖνος δυνάμενος· καὶ τὸ μὲν λαιὸν τῆς ναυμαχίας οὕτως ἐπέπρακτο· ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ Καλουΐσιος μὲν διαπλέων ἐς τὸ λαιὸν, ἀπετέμνετό τινας τῶν Μενεκράτους νεῶν, καὶ ἐκφυγούσας ἐς τὸ πέλαγος ἐδίωκε· Δημοχάρης δ' ὁ τοῦ Μενεκράτους συνεξελεύθερός τε καὶ ὑποστράτηγος ταῖς λοιπαῖς τοῦ Καλουϊσίου συμπεσὼν, τὰς μὲν ἐς φυγὴν ἐτρέπετο, τὰς δὲ ἐς πέτρας συνήρραξε, καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐξαλλομένων, ἐνεπίμπρα τὰ σκάφη, μέχρι Καλουΐσιος ἐκ τῆς

runt ſe invicem, defracto roſtro navis Menodori, deterſíſque remis Menecratis. Injectis deinde utrinque ferreis manibus, naves jam ceſſabant hærentes ſibi: ſocii navales non aliter quàm in terra nihil ſibi ad ſummam contentionem alacritatémque fecerunt reliquum: impetebant enim ſe ſagittis, ſaxis, jaculis, pontéſq; injiciebant per quos tranſcenderent. & quia Menodori navis extabat altius, & pontes ejus facilius permeabantur à viris audacibus, & tela inde miſſa incidebant vehementius ut è loco ſuperiore. Jámque multis cæſis, ſauciatis reliquis, Menodorus veruto per brachium trajectus eſt, quod mox extractum eſt è vulnere: at Menecrates in femur ictus eſt hamata Hiſpanica ſoliferrea, quæ non potuit eximi celeriter: itaque jam ad pugnam inutilis, ſic quoque hortabatur alios, donec nave ſua capta ſe in mare dedit præcipitem. Menodorus captivam navem religatam à ſua pertraxit ad terram: nec amplius quicquam potuit efficere. Hæc in ſiniſtro cornu geſta ſunt. E dextro Calviſius ad ſiniſtrum navigans, aliquot Menecratis naves interclusit à ceteris, eas fugientes in altum perſecutus eſt. Demochares verò libertus & ipſe Pompeii, tunc legatus Menecratis, reliquas Calviſianas aggreſſus, partim fugavit, partim in ſaxa compulſas fregit: exilientibúſque inde navalibus ſociis, ipſas cremavit: quum Calviſius à perſecutione re-

Menodori vulnus.

Menecratis vulnus & interitus.

720

Calviſius.

Demochares.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

revertens, & ſuas fugientes reduxit, & incendium inhibuit: ſuperveniente nocte quiſque ad ſuam pridianam ſtationem reverſus eſt. Hunc finem id prælium habuit, Pompeianis longè potioribus.

Demochares ægrè ferens mortem Menecratis ut cladem maximam (nam Pompeius in rebus maritimis Menecratis Menodorique opera præcipua ſemper uſus eſt) omiſſis omnibus rebus, ex acie Siciliam rectà petiit, ac ſi non Menecratis corpus & navem unam, ſed integram claſſem amiſiſſet. Calviſius quandiu Democharem contra ſe venturum putavit in eadem ſtatione manſit, ad redintegrandam pugnam minimè idoneus: nam optima quæque navis perierat, ceteræ ad pugnam erant inutiles: poſtquam autem cognovit eum abiiſſe in Siciliam, reparatis navibus oram legebat, ne ſinus quidem trajiciens. Parte alia Cæſar à Tarento Rhegium cum bene magna claſſe exercitúque petiit, & Pompeium ad Meſſanam aſſecutus eſt, quadraginta tantùm comitatum navibus. Itaque amici hortabantur ut per occaſionem Pompeianas paucas naves ipſúmque aggrederetur claſſe inſtructiſſima, priuſquam ceteræ illius naves veniant: ſed parêre conſilio noluit, expectans Calviſium, negánſque conſultum exponere ſe periculo, dum expectantur auxilia. Ubi verò Demochares Meſſanam attigit, Pom-
721 peius ipſum & Apollophanem

διώξεως ἐπανιὼν, τούς τε φυγεύο τῶν ἰδίων ἐπανήγαγε, καὶ τοὺς ἐμπιπραμένας ἐκώλυσε, καὶ νυκτὸς ἐπιλαβούσης, ηὐλίσαντο πάντες ἔνθα τῆς προτέρας. ἡ μὲν δὴ ναυμαχία τοῦτο ἐτελεύτα, καὶ προὔχεν ἐν αὐτῇ τὰ Πομπηΐου παρὰ πολύ.

Δημοχάρης δὲ βαρυθυμῶν ἐπὶ θανάτῳ Μενεκράτους, ὡς ἐπὶ ἥ μεγίστῃ (δύο γὰρ οἵδε ἦσαν μάλι τοῦ Πομπηΐου θαλάσσης ἐργάται), Μενεκράτης τε καὶ Μηνόδωρος) πάντα μεθεὶς, ἐκ κέρως εὐθὺς Σικελίαν ἔπλει, καθάπερ οὐ Μενεκράτους σῶμα, καὶ ναῦν μία, ἀλλὰ τὸν στόλον ὅλον ἀποβαλών. δὲ Καλουΐσιος, ἕως μὲν ἐπιπλ σειν τὸν Δημοχάρην προσεδόκ παρέμενεν ἔνθα περ ὥρμιστο, να μαχεῖν οὐ δυνάμενος· αἵ τε γ κράτισται τῶν νεῶν αὐτῷ διολώλεσα, καὶ αἱ ἕτεραι πρὸς ναυμαχίαν ἦ ἀχρείως· ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν οἰχόμε ἐς Σικελίαν, ἐπεσκεύαζε τὰς να καὶ παρέπλει τὴν γῆν τοὺς κό πους ἐξελίσσων. ὁ δὲ Καῖσαρ μὲν Τάραντος ἐς τὸ Ῥήγιον ἐπ πλεύκει ναυσὶ πολλαῖς καὶ στρα πολλῷ, καὶ Πομπήϊον ἐπὶ Μεσσήν κατειλήφει, ναῦς ἔχοντα τεσσαρ κοντα μόνας· ὥστε αὐτῷ παρῄνο οἱ φίλοι, ὡς ἐν καιρῷ μάλιστα ἐπ θέσθαι τῷ Πομπηΐῳ μετὰ τοσοῦδε σ λου, ναῦς ἔχοντι ὀλίγας, μέχρι λοιπὸν ἐκείνῳ ναυτικὸν οὐ πάρεσ ὁ δ' οὐκ ἐπείθετο, Καλουΐσιον π ριμένων, καὶ λέγων οὐκ εὔβουλον ναι τὸ ῥιψοκίνδυνον, ἔνθα συμ μαχίαν ἄλλην προσδοκῴη.

δὲ Δημοχάρης ἐς Μεσσήνην κα έπλευσεν, ὁ μὲν Πομπήϊος αὐτ τε Δημοχάρην, καὶ Ἀπολλοφ

υ καὶ τόνδε ἀπελεύθερον ἑαυτοῦ, υάρχους ἀπέφηνεν ἀντὶ Μηνοδώ-υ καὶ Μενεκράτους· ὁ δὲ Καῖσαρ ρὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμφὶ τῇ Κύ-η πυθόμενος, ἐξέπλει τὸν πορ-μὸν ὑπαντήσων τῷ Καλουϊσίῳ, ύσαντι δ' αὐτῷ τοῦ πόρου τὸ πλέον, Στυλίδα ἤδη παραπλέοντι, καὶ τὸ Σκύλλαιον ἐπικάμπτοντι, ἐκ-ρὼν ἐκ τῆς Μεσσήνης ὁ Πομπήϊος, ήπτετο τῶν ὑστάτων, καὶ τοὺς προ-λους ἐδίωκε, καὶ πᾶσιν ἐνέβαλλε, ὶ ἐς μάχην προὐκαλεῖτο· αἱ δὲ ήπερ ἐνοχλούμεναι, ἐς μὲν ναυαρ-ίαν οὐκ ἐπέστρεφον, Καίσαρος ὐκ ἐῶντος, εἴτε δείσαντος ἐν ῷ ναυμαχεῖν, εἴτε ἐπιμένοντος ς ἀπ' ἀρχῆς διεγνώκει μὴ ναυμα-εῖν δίχα τοῦ Καλουϊσίου· γνώμῃ ὲ αὐτοῦ παρά τε τὴν γῆν ὑπε-ώρουν ἅπασαι, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν άλευον, καὶ κατὰ πρῷραν ἀπεμά-οντο τοὺς ἐπιόντας. Δημοχάρους ' ἐπιστήσαντος δύο ναῦς περὶ ἑ-άστην, ἐθορυβοῦντο ἤδη πρός τε ὰς πέτρας ἀρασσόμενοι καὶ πρὸς ἀλ-ήλους, θαλάσσης τε ἐνεπίμπλαντο, διεφθείροντο μετὰ ἀργίας, καὶ αἵδε, ἅσπερ αἱ περὶ Κύμην, ὁρμοῦσαί τε ὶ ἐμβαλλόμεναι πρὸς ἐχθρῶν ἐπι-πλεόντων καὶ ἀναχωρούντων ἔμελλον· πεὶ οὐδέ πω κακὸν γ' ἀπώλετο. ὁ μὲν δὴ Καῖσαρ ἐξήλατο τῆς νεὼς ἐπὶ τὰς πέτρας, καὶ τοὺς ἐκνέοντας ἐκ τῆς αλάττης ἀνελάμβανε, καὶ ἐς τὸ ὄ-ος ἄνω παρέπεμπε. Κορνιφίκιος δὲ καὶ ὅσοι ἄλλοι στρατηγοὶ ἦσαν αὐ-τοῦ, παρακελεύσαντες ἀλλήλους, ἄνευ προστάγματος ἀπέρριψαν τὰ ἀγκύρια, καὶ ἀνήχθησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ὡς δέον τι δρῶντας

pariter ſuum libertum claſſi præfecit loco Menecratis & Menodori. Cæſar verò nuntiato detrimento quod ad Cumas acceperat, enavigabat fretum, occurſurus Calviſio. Jámque ſuperata ejus majore parte, in præter navigantem quam vocant Stylida, & flectentem curſum verſus Scyllam ſcopulum, Pompeius à Meſſana fecit impetum, aggreſſúſque poſtremas, etiam præcedentes perſecutus eſt, omnibúſque impetitis provocabat ad prælium. Illæ quamvis infeſtatæ ad prætoriam non ſunt reverſæ, non permittente Cæſare: ſive quòd non auderet pugnare in anguſtiis: ſive quod maneret in propoſito non pugnandi abſente Calviſio. Juſſit autem ut omnes ſe ad littus reciperent, & in ſalo ſtarent in ancoris, arceréntque à prora ſiquis invaderet. Demochare verò invehente binis navibus in ſingulas, perturbatæ jam & in ſaxa impingebant, & inter ſe collidebantur, replebantúrque mari, & peribant per ignaviam: hæ quoque ut in Cumano prælio, immotæ ipſæ, infeſtatæ crebro impetu hoſtilium incurſantium atque recurſantium: nec enim adverſari fortuna deſierat. Cæſar certè in ſaxa è navi deſiliit, & enatantes excipiebat, recipientéſque ſe in montem deducebat. Ceterùm Cornificius & quotquot alii duces aderant cohortati ſe mutuò, injuſſu imperatoris abruptis ancoralibus in altum contra hoſtes evecti ſunt, rati ſatius eſſe pugnan-

gnando vinci, quàm ſtando ſu-
ſtinere impetus inſultantium:
primúſque Cornificius periculo-
ſa audacia prætoriam Democha-
ris concuſſam cepit: Demochares
in aliam exiliit. In hac conflicta-
tione multis pereuntibus, con-
ſpecti ſunt per mare adventantes
Calviſius & Menodorus, non à
Cæſarianis, vel in terram ejectis
vel in mari certantibus, ſed à ſo-
lis Pompeianis, qui à terra lon-
gius aberant móxque retroceſſe-
722 runt: jam enim appetebant te-
nebræ, nec audebant feſſi cum
recentibus congredi qui caſus
peroportunè reliquis periclitan-
tibus accidit. Noctu verò pleri-
que deſertis navibus in montes
confugerunt, accenſiſque mul-
tis ignibus ſigna dabant perma-
nentibus in mari: ſicque perno-
ctabant ſine cibo, ſine cura cor-
poris, egeni rerum omnium:
quos Cæſar pariter affectus cir-
cumcurſando hortabatur ut u-
ſque mane durarent. Ac ne tum
quidem cognitum eſt adventare
Calviſium: nec à navibus quic-
quam erat præſidii, occupatis
circa naufragia: ſed alio quo-
dam bono eventu decimatertia
legio propinquabat per montes:
quæ audita clade per aſpreta con-
tendens ad ignes, reperit im-
peratorem ſuum & eos qui cum
illo refugerant, feſſos & victus
indigos, diviſiſque operis alii
curabant alios. ipſum impera-
torem centuriones induxerunt
in extemporaneum tabernacu-
lum, deſtitutum ab omnibus ſa-

Cæſar in magnis anguſtiis.

παθεῖν μᾶλλον, ἢ ἑστῶτας ἀμύν-
τοῖς ἐπιχειροῦσι προσκειμένους· λή-
μῃ τε παραβόλῳ πρῶτον ὁ Κορνι-
φίκιος τὴν ναυαρχίδα τοῦ Δημοχά-
ρους κατέσεισε καὶ εἷλε· καὶ Δημοχά-
ρης μὲν εἰς ἑτέραν ἐξήλατο· τοιού-
δὲ ὄντος τοῦ πόνου καὶ τοῦ φθόρου,
ἐπεφαίνοντο ἐκ πόντου προσπλέον-
τες ἤδη Καλουίσιός τε καὶ Μηνόδω-
ρος, καὶ αὐτοὺς οἱ μὲν τοῦ Καίσαρος
οὐχ ἑώρων, οὔτε ἀπὸ γῆς οὔτε ἐκ θα-
λάσσης πελαγιώτεροι δ' ὄντες οἱ τοῦ
Πομπηίου κατεῖδον, καὶ ἰδόντες ἐ-
χώρουν· συνεσκόταζε γὰρ ἤδη καὶ
κεκμηκόσιν ἀκμῆτες οὐκ ἐθάρρουν
συμπλέκεσθαι. τοῦτο μὲν δὴ συγκυ-
ρημα τοῖς ὑπολοίποις ἐκ τοῦ τέως ἀ-
χρείου χρηστὸν ἐπιγίγνεται· νυκτὸς
δὲ ἐπιλαβούσης, οἱ μὲν ἐκ τῶν νε-
ἐκπεσόντες, ἐς τὰ ὄρη συνέφευγον,
καὶ πυρὰ πολλὰ ἔκαιον, σύμβολα
τοῖς ἔτι οὖσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ
διενυκτέρευον οὕτως ἄσιτοι καὶ ἀθε-
ράπευτοι καὶ πάντων ἐνδεεῖς· καὶ αὐ-
τοὺς ὁ Καῖσαρ ὁμοίως ἔχων, πα-
ρεκάλει περιθέων ἐς τὴν ἕω καρτε-
ρῆσαι· ταλαιπωρουμένῳ δὲ αὐτῷ
περὶ ταῦτα Καλουίσιος μὲν οὐδ' ἐ-
γιγνώσκετο προσπλέων, οὐδὲ ἀπὸ
τῶν νεῶν τι χρηστὸν ἐγίγνετο ἀσχολ-
ουμένων ὑπὲρ τὰ ναυάγια· ὑπὸ δὲ ἑ-
τέρου δαίμονος ἀγαθοῦ τὸ τρισκαι-
δέκατον τέλος ἐπλησίαζε διὰ τῶν
ὀρῶν, καὶ περὶ τοῦ κακοῦ πυθόμενοι
τοὺς κρημνοὺς τοὺς περὶ τῆς ὁδοῦ
κμαιρόμενοι διέδραμον, καὶ καταλα-
βόντες τὸν αὐτοκράτορα σφῶν καὶ τοὺς
συμφυγόντας, ὧδε ἔχοντας καμά-
του καὶ τροφῶν ἀπορίας, ἐθερά-
πευον ἄλλους ἄλλοι διαλαβόντες·
οἱ δὲ ταξίαρχοι τὸν αὐτοκράτορα ἐς α-
τοσχέδιον σκηνὴν ἐσαγαγόντες, οὐ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

τῶν οἰκετῶν αὐτῷ θεραπευτήρων
ερέντων, ὡς ἐν νυκτὶ καὶ τοσῷδε
ράχῳ διερριμμένων. περιπέμψας
εὐθὺς πανταχῇ τοὺς ἐξαγγελοῦν-
ς ὅτι σώζοιτο, πυνθάνεται Κα-
ίσιον σὺν ταῖς προπόλοις κατα-
έοντα, καὶ ὡς ἐπὶ δύο χρηστοῖς καὶ
οκήτοις ἀνεπαύετο. ἅμα δ' ἡμέρᾳ
ὺ θάλασσαν ἐφορῶν, ἐθεᾶτο ναῦς
ιπεπρησμένας τε καὶ ἡμιφλέκτους ἔτι
ἡμικαύστους, ἄλλας τε λελυμένας,
ων τε ὁμοῦ καὶ πηδαλίων καὶ σκευῶν
πλέων τὸ πέλαγος, καὶ τῶν ἔτι
ζομένων τὰ πολλὰ πεπονηκότα·
ασησάμενος οὖν τὸν Καλουϊσίου
λον, ἐπεσκεύαζε τὰ ἐπείγοντα τῶν
κφῶν πλαγιάσας, ἠρεμούντων
τῶν πολεμίων, εἴτε διὰ Καλουΐ-
ιν, εἴτε αὖθις ἀναγομένοις ἐπι-
ᾶν διεγνωκότων· ὧδε δὲ ἐχόντων
ατέρων ἐκ μέσης ἡμέρας νότος
πεσὼν ἤγειρε κῦμα βίαιον ἐν ῥοώ-
καὶ στενῷ χωρίῳ.

Πομπήϊος μὲν οὖν ἐν Μεσσήνῃ
μένων ἔνδον ἦν· αἱ δὲ τοῦ Καίσαρος
ς αὖθις περὶ τραχεῖαν ἀκτὴν καὶ
τομον ἀρασσόμεναι, ταῖς τε πέ-
ραις καὶ ἀλλήλαις ἐπεφέροντο, οὐδὲ
πληρωμάτων σφίσιν ὥστε δια-
ρατεῖν ἐντελῶν ὄντων. Μηνόδωρος
ιν οὖν ἀρχόμενον τὸ δεινὸν ἐλπίσας
λεονάσειν, ἐς τὸ πελαγιώτερον ἀνή-
θη, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν διεσάλευεν,
σθενέστερον δὲ ἔχων τὸ κῦμα διὰ
βυθὸν, εἰρεσίᾳ ὅμως καὶ πρὸς το-
ἐνίστατο καρτερᾷ μὴ παραφέρε-
ται· καὶ τινὲς αὐτὸν ἐμιμοῦντο ἕτε-
ι. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος οἰόμενοι
χέως τὸ πνεῦμα ἐνδώσειν ὡς ἐν
ει, τὰς ναῦς ἑκατέρωθεν ἀγκύ-
ις ἔκ τε τοῦ πελάγους καὶ ἀπὸ τῆς

miliaribus, nocturno tumultu diſperſis. Quúmque mox circumquaque miſiſſet qui nuntiatiarent ſe incolumem, audivit Calviſium cum præcurſoriis navibus appellere: & ſic ex inſperato refectus duobus lætis nuntiis, quieti ſe dedit. Prima verò luce mare inſpiciens, ſpectabat incenſas naves ambuſtas & ſemicrematas, rurſum alias fluitantes inter fragmenta navium & inſtrumenta nautica, tum ex his quæ ſupererant quaſſatas pleraſque. Admota igitur claſſe Calviſii, curabat neceſſaria ſubductis ſarciendis navibus, quum otium eſſet ab hoſtibus, ſive propter Calviſium, ſive quòd in alto mallent ipſum aggredi. In hoc rerum ſtatu Auſter exortus meridie magnos fluctus movit in freto anguſto & ſuapte natura conſito.

Sed Pompeius in Meſſanenſi portu erat: Cæſarianæ verò naves rurſum circa littus aſperum & importuoſum conflictabantur cum ſaxis & inter ſe, carentes etiam ſupplemento nautico, ideóque regi difficiles. Menodo- 723
rus igitur veritus ne malum in horas creſceret, longius receſſit à littore, jactis in ſalo ancoris: & quia fluctus in profundo erat lenior, remorum quoque vi contendebat ne tranſverſus ad terras ageretur, imitantibus eum quibuſdam aliis: reliqua multitudo, rati ventum citò remiſſurum, ut ſolet verno tempore, utrinque naves infrenaverunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

runt ancoris, tam ab alto quàm à littore, contis protrudentes ne collideretur. Sed vento ſæviente amplius, conturbata ſunt omnia: abruptíſque ancoris naves collidebantur, & in terram aliæ poſt alias excutiebantur: clamoréſque varii miſcebantur, paventium, ejulantium, fruſtra ſurdos cohortantium: nemo enim exaudiri præ tanto ſtrepitu poterat, nihil inter gubernatorem & vulgarem nautam intererat, non artes, non mandata proderant: ſed par omnium erat interitus, & in ipſis navibus, & quoties quis excideret, eliſorum inter fluctus & navigia: fluitabant enim toto eo mari naufragia navium ac virorum, partim vivorum partim extinctorum: è quibus ſi quis ad terram enataſſet hi quoque ad ſaxa allidebantur, à fluctibus. Ut verò æſtus etiam acceſſit familiaris huic freto, inſuetos novus terror occupavit, navigiis tum maximè hac illac raptatis & inter ſeſe arietantibus, quum ventus ſub noctem crebreſceret, ut ne in luce quidem perirent ſed in tenebris: audiebantúrque per totam noctem ejulatus & clamores ſuos nomine vocantium, diſcurrentiúmque per terram & in mare inclamantium, & complorantium ut defunctos quando non exaudirentur: rurſum aliorum extra fluctus caput attollentium, & ſuccurri ſibi rogantium. Sed erant utriſque omnia difficilia: nec ſolùm mare periculoſum erat intrantibus, & his qui adh

γῆς διεκρότουν, καὶ κοντοῖς ἐώ-
θουν ἀπ᾽ ἀλλήλων· τραχυτέρ
τοῦ πνεύματος γινομένου, συνε-
χύτο πάντα, καὶ συνετρίβοντο αἱ
νῆες τὰς ἀγκύρας ἀπορρηγνῦσαι,
καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπ᾽ ἀλλήλαις πι-
σόμεναι, βοή τε ἦν παμμιγὴς
διότων ὁμοῦ καὶ οἰμωζόντων, καὶ πα-
ρακελευόντων ἐς ἀνήκοον ἀλλήλοις·
οὐ γὰρ ἐφικνοῦντο ἔτι τῶν λεγομένων·
οὐδὲ κυβερνήτης ἰδιώτου διέφερεν
τε κατ᾽ ἐπιστήμην, οὔτε προστ-
σων, ἀλλ᾽ ὁ φθόρος ἦν ὅμοιος
τε ταῖς ναυσὶν αὐταῖς, καὶ ὅτε
αὐτῶν ἐκπέσοι, κύματι καὶ κλυδ
καὶ ξύλοις διαρασσομένων· ἔγεμε
θάλασσα ἱστίων, καὶ ξύλων, καὶ ἀν-
δρῶν, καὶ νεκρῶν· εἰ δέ τις καὶ
διαφυγὼν ἐκνήξοιτο ἐπὶ τὴν γ
συνηράσσετο καὶ οἶδε ἐπὶ ταῖς
τραις ὑπὸ τοῦ κύματος· ὡς δὲ καὶ
σπάσμα τὴν θάλασσαν ἐλάμβα-
νεν, ὃ συνήθως ἐπιγίγνεται τ
τῷ πορθμῷ, τοὺς μὲν ἀήθεις καὶ
ἐξέπλησσε, τὰ δὲ σκάφη τότε μά-
λιστα περιφερόμενα συνέπιπτεν ἀλ-
λοις, καὶ τὸ πνεῦμα ἐς νύκτα χα-
λεπώτερον ἐγίγνετο, ὥστε μηδὲ
φῶς ἔτι, ἀλλ᾽ ἐν σκότῳ διόλλυ
οἰμωγαί τε ἀνὰ τὴν νύκτα πᾶ
ἦσαν, καὶ τῶν οἰκείων μετακλήσεις
ναί τε τὴν γῆν διαθεόντων, καὶ
ἐν τῇ θαλάσσῃ καλούντων ἐξ
ματος, καὶ θρηνούντων ὅταν μὴ
ἀκούσειαν ὡς ἀπολωλότας, ἐμπα-
λίν τε ἑτέρων ἀνὰ τὸ πέλαγος ὑπε-
κυπτόντων τὸ κῦμα, καὶ ἐς β
θειαν τοὺς ἐν γῇ παρακαλούντ
ἀμήχανα δὲ πάντα ἦν ἑκατέρ
καὶ οὐχ ἡ θάλασσα μόνη τοῖς ἐς α
τὴν ἐσελθοῦσι, καὶ ὅσοι τῶν νεῶν ἐπε-

ἐνήχε

έστιν ἔτι· ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ τοῦ κλύ-
δων οὐχ ἧσσον ἦν ἀπορωτέρα, μὴ
ναῦς τὸ κῦμα συναράξειεν ἐπὶ τὰς
πέτρας, ἐμόχθουν τε χειμῶνι τῶν
πώποτε μάλιστα καινῷ τρόπῳ, γῆς
οὔσης ἀγχοτάτω, καὶ τὴν γῆν δε-
διότες, καὶ οὔτε ἐκφυγεῖν αὐτὴν ἔ-
χοντες ἐς τὸ πέλαγος, οὔτε ὅσον
ἀπ' ἀλλήλων διαστῆναι· ἡ γὰρ στενότης ἡ
πορθμίου, καὶ τὸ φύσει δυσέξοδον
αὐτοῦ, καὶ κλύδων ἐπιπεσὼν, καὶ τὸ
πνεῦμα ὑπὸ τῶν περικειμένων ὀρῶν ἐς
ἄλλας περικλώμενον, καὶ ὁ τοῦ βυ-
θοῦ σπασμὸς ἐπὶ πάντα εἰλούμενος,
μένειν, οὔτε φεύγειν ἐπέτρεπε·
τε σκότος ἐπεῖχε νυκτὸς μά-
λα μελαίνης· ὅθεν ἔθνησκον οὐδὲ
ἐφορῶντες ἀλλήλους ἔτι, οἱ μὲν θο-
ρυβούμενοι καὶ βοῶντες, οἱ δ' ἐφ' ἡ-
συχίας παρειμένοι, καὶ τὸ δεινὸν ἐκ-
δεχόμενοι, καὶ συνεργοῦντες ἐς αὐ-
τὸ ἔνιοι, ὡς ἀπολούμενοι πάντως·
όμενον γὰρ τὸ κακὸν κρεῖσσον ἐπι-
κίας, καὶ τὴν ἐκ τῶν παραλόγων
τοὺς ἐλπίδα ἀφῃρεῖτο· μέχρι πο-
τε ἄφνω τὸ πνεῦμα περὶ ἀρχομένης ἡ-
μέρας διελύετο, καὶ μεθ' ἡλίου ἐπι-
τολὴν πάμπαν ἐμαραίνετο· καὶ τὸ
κῦμα ὅμως καὶ τότε τοῦ πνεύματος
λυθέντος, ἐς πολὺ ἐταράσσετο, καὶ
δεινὸν οὐδὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων πο-
τε τηλικοῦτον ἐμνημονεύετο γενέσθαι·
όμενον δὲ ἔθους τε καὶ νόμου κρεῖσ-
σον, διέφθειρε τῶν Καίσαρος νεῶν καὶ
ἀνδρῶν τὸ πλέον. ὁ δὲ καὶ τῆς προ-
τεραίας ἡμέρας πολλὰ τῷ πολέμῳ
σφαλεὶς, καὶ δύο τοῖσδε συμπτώμα-
σιν ὁμοῦ συνενεχθεὶς, ἐπὶ τὸ Ἱπ-
πώνιον εὐθὺς ᾔει διὰ τῶν ὀρῶν νυκτὸς
τῆς ἐκείνης κατὰ σπουδὴν, οὐχ ὑφι-

in navibus manebant, ſed terra quoque propter inundationem nihilo tutior, dum metuunt ne ſe fluctus ad ſaxa allideret, novo tempeſtatis more, ut terræ proximi terram tamen timerent, non valentes in altum ab ea refugere, ne tantillum quidem quantum ad vitandam colliſionem ſufficeret: namque loci anguſtia difficilis & alioquin permeantibus, exortáque tempeſtas, & ventus à circumſitis montibus in procellas refractus, ſimúlque vorticoſus profundi maris æſtus, nec manere ſinebat nec fugere. Quæ omnia gravabant tenebræ noctis obſcuriſſimæ: quapropter moriebantur ne conſpicui quidem invicem, alii tumultuantes clamantéſque, alii ſilentio necem expectantes, quidam etiam accelerantes ſibi perniciem, ut in rebus deploratiſſimis: nam expectatio malo ipſo moleſtior omnem etiam fortuitæ ſalutis ſpem adimebat: donec repentè ventus remiſit appetente jam die, & ſole reverſo in univerſum elanguit, quamvis fluctus etiam quieſcente vento diu turbavit. qualem tempeſtatem ne indigenæ quidem unquam fuiſſe meminerant. tunc verò modum omnem morémque tranſgreſſa, majorem partem navium virorúmque Cæſaris perdidit. Ille ſupra cladem pridianam duabus novis afflictus calamitatibus, Vibonem eadem nocte per montes properavit, impatiens infortunii, cui nullam opem ferre poterat: dimiſſis nuntiis,

724

Tempeſtas horrenda.

Cæſaris calamitates.

tiis ad omnes amicos & duces ut ſibi præſtò eſſent, ne (ut fit in rebus adverſis) aliquæ novæ contra ipſum exorientur inſidiæ: terreſtres autem copias quas circa ſe habuit, dimiſit per Italiæ littora, ne Pompeius hoc ſucceſſu elatus terram auderet invadere.

Pompeius victoria uti neſcit.

Qui tamen nec de terra quicquam cogitavit, nec reliquias naufragii vel præſentes vel abeuntes tempeſtate ſedata aggreſſus eſt: paſſus eos navigia cingere ſicut poterant, & ſecundo vento Vibonem perferri: ſive ſatis afflictos putabat, ſive neſciebat uti victoria: ſive, ut aliâs dixi, ad aliena invadenda ſegnis, contentus erat ſua defendere. Cæſaris autem navium ne dimi-
725 dium quidem ſuperfuit, & id vehementer quaſſatum: relictis tamen aliquot ad claſſis curam, i-

Cæſar in magnis anguſtiis.

pſe ægrè ferens abiit in Campaniam: nam neque naves alias habebat, quum multis opus eſſet, neque tempus ad fabricam, urgente fame, & populo rurſus pacem flagitante, bellúmque vituperante ut ſuſceptum contra fœdera: pecuniis quoque opus erat in magna harum inopia, populo Romano neque conferente quicquam, neque ſinente uti exigendi artibus. Verùm ille ingenioſus ad propria commoda, mi-

Mæcenas ad Antonium miſſus.

ſit Mæcenatem ad Antonium, qui melius edoctum de recens exortis inter ipſos controverſiis, ad belli ejus ſocietatem pertraheret: id ſi minus ſuccederet, cogitabat legiones onerariis in S-

στάμενος τὴν συμφορὰν, ἐν ᾧ οὐδὲν εἶχεν ἐπικουρεῖν, καὶ φίλοις καὶ στρατηγοῖς ἐπέστελλε πᾶσι διὰ φρουρᾶς εἶναι, μή τις αὐτῷ καὶ ἑτέρωθεν ὡς ἐν κακοπραγίᾳ γένοιτο ἐπιβουλή· περιέπεμπε δὲ καὶ ἐς τὴν ἀκτὴν ἅπασαν τῆς Ἰταλίας τὰ προόντα πεζὰ, μὴ ἐπιτολμήσειε καὶ τῇ γῇ διὰ τὴν εὐτυχίαν ὁ Πομπήϊος.

Ὁ δὲ οὔτε περὶ τῆς γῆς ἐνενόει, οὔτε τοῖς λειψάνοις τοῦ ναυαγίου παροῦσιν ἢ ἀπιοῦσι καταστάντος τοῦ κλύδωνος ἐπεχείρησεν, ἀλλ' ὑπερεῖδεν ἐκ τῶν δυνατῶν διαζωννύντας τὰ σκάφη, καὶ ἀνέμῳ ἀποπλέοντας ἐς τὸ Ἱππώνειον, εἴτε τὴν συμφορὰν ἀρκεῖν οἱ νομίζων, εἴτ' ἄπειρος ὢν νίκην ἐπεξελθεῖν, εἴθ' ὥσπερ εἴρηταί μοι καὶ ἑτέρωθι, ἐπιχειρεῖν ὅλως μαλακὸς ὢν, αὐτὸ μόνον ἐγνωκὼς ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιπλέοντας. Καίσαρι δὲ οὐδ' ἐς ἥμισυ τῶν νεῶν περιεσώθη, καὶ τοῦτο σφόδρα πεπονηκός· Καταλιπὼν δ' ὅμως αὐτοῦ τινας ἐπιμελεῖσθαι, ἐς Καμπανίαν ᾔει δυσφορῶν· οὔτε γὰρ ἄλλας ναῦς εἶχε δεόμενος πολλῶν, οὔτε χρόνον ἐς ναυπηγίαν, ἐπειγόμενος ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καὶ τοῦ δήμου περὶ συμβάσεων αὖθις ἐνοχλουμένου, καὶ τὸν πόλεμον ἐπιτωθάζοντος ὡς παράσπονδον· χρημάτων τ' ἔχρῃζε καὶ ἠπόρει, Ῥωμαίων μὲν εἰσφερόντων, οὔτε τοὺς πόρους ὑπομενόντων, οὓς ἐπινοήσειε· δεινὸς δὲ ὢν ἐς τὸ συμφέρον συνιδεῖν, ἔπεμπε Μαικήναν ἐς Ἀντώνιον μεταδιδάξοντα περὶ ὧν ἔναγχος ἐπεμέμφοντο ἀλλήλοις, καὶ ἐς συμμαχίαν ἐπαξόμενον· εἰ μὴ δὲ πείσειεν, ἐπὶ τοὺς ὁπλίτας ὁλκάσιν ἐπιβήσας,

ικελίαν περαιοῦν, καὶ τὴν θάλασ-
ν μεθεὶς, κατὰ γῆν τὸν πόλεμον
ιστῆσαι· οὔπω δ' ἀθύμως ἔχοντι
τῷ, ἀγγέλλεται ὁ Ἀντώνιος συν-
θέμενος συμμαχήσειν, καὶ νίκη κατὰ
λτῶν τῶν Ἀκυϊτανῶν ἐπιφανής, ἣν
ρίππας ἄγων ἐφάνη· οἵ τε φί-
λ καὶ τῶν πόλεων τινες αὐτῷ ναῦς
ισχνοῦντο, καὶ ἐποίουν· ὁ μὲν δὴ
τῆς λύπης ἀνίει, καὶ λαμπροτέ-
τῆς προτέρας παρασκευῆς συν-
γνυτο.

Ἀρχομένου δ' ἦρος, ὁ μὲν Ἀν-
νιος ἐξ Ἀθηνῶν ἐς Τάραντα διέ-
ει ναυσὶ τριακοσίαις, τῷ Καί-
ρι συμμαχήσων ὡς ὑπέσχητο· ὁ
ἐνήλλακτο τὴν γνώμην, καὶ ἐς
ἔτι γινομένας αὐτῷ ναῦς ἀνε-
λλετο· καλούμενος δὲ αὖθις ὡς
ἑτοίμων καὶ ἀρκούντων τῶν Ἀντω-
ν, ἑτέρας ἀσχολίας προὔφερε,
δῆλος ὢν ἢ αὖθις ἐπιμεμφόμε-
ς τι τῷ Ἀντωνίῳ, ἢ τῆς συμμαχί-
ς διὰ τὴν εὐπορίαν τὴν οἰ-
ίαν ὑπερορῶν· χαλεπαίνων δ' ὁ
τώνιος, ἐπέμενεν ὅμως, καὶ αὖ-
αὐτὸν ἐκάλει· τῇ τε γὰρ χορη-
ᾳ τοῦ ναυτικοῦ κάμνων, καὶ στρατοῦ
ῄζων ἐπὶ Παρθυαίους Ἰταλοῦ,
ίσαρι τὰς ναῦς ἐπενόει διαλ-
ξαι, εἰρημένον μὲν ἐν ταῖς συν-
καις ἑκάτερον ξενολογεῖν ἐκ τῆς Ἰ-
λίας, δυσχερὲς δ' ἐσόμενον αὐ-
ῖς καὶ βαρύ, τὴν Ἰταλίαν εἰλη-
τος· Ὀκταουΐα οὖν ἐχώρει πρὸς
ίσαρα διαιτήσουσα αὐτοῖς, καὶ
μὲν ἐγκαταλεῖφθαι τοῖς κινδύνοις
γε τοῖς ἐν πορθμῷ καταλαβοῦ-
, ἡ δ' ἐκλελύσθαι τοῦτο διὰ Μαι-
ήνα. ὁ δὲ τὸν Ἀντώνιον ἔφη καὶ Καλ-

liam trajicere, omiſſóque mari, in terra bellum gerere. His curis anxio nuntiatur Antonium ſocietatem non recuſare, ſimúlque victoria de Aquitanis egregia, parta Agrippæ auſpiciis: amici etiam quædámque civitates ei naves pollicebantur & fabricabant. Sic ille omiſſa mœſtitia, magnificentiores jam claſſis apparatus faciebat.

Victoria de Aquitanis ab Agrippa victis.

Ineunte autem vêre Antonius ex Athenis Tarentum cum trecentis navibus appulit, Cæſari auxilium ferens ut promiſerat: ille mutato conſilio, expectabat dum nova claſſis perficeretur, rurſúmque invitatus ut Antonii apparatu ſuffecturo ad id bellum uteretur, excuſabat ſe diſtineri aliis negotiis: ut ſatis appareret, aut rurſum aliquid querelarum eum habere contra Antonium, aut ejus auxilia contemnere contentum propriis facultatibus. Id indignè ferens Antonius, tamen eodem loco manſit, vocavítque illum iterum: nam quum gravatim ſumptus in claſſem faceret & ad Parthicum bellum opus haberet Italicis legionibus, claſſem eis permutare cogitabat: quamvis ex fœdere utrique poteſtas erat delectus habendi per Italiam: ſed hoc difficilius futurum erat ipſi, ſortito Italiam altero. Quamobrem Octavia profecta eſt ad Cæſarem, ut arbitra inter eos foret: ajebat enim ſe deſertum incidiſ- in periculum, quo penè interiit in freto Siculo: retulit illa, imen hoc jam per Mæcenatem dilutum Poſt hoc objectum eſt,

Cæſar Antonii auxiliis uti non vult.

Octavia arbitra inter Cæſarem & Antonium.

726

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Cæſaris expoſtulationes.

eum Calliam libertum ad Lepidum miſiſſe, ut fœdus contra Cæſarem inirent: illa reſpondit, ſe ſcire, Calliam miſſum ut de connubiis ageret: voluiſſe enim Antonium antequam contra Parthos expeditionem ſuſciperet elocare filiam filio Lepidi, ut promiſerat. Hæc aſſeverante Octavia, Calliam quoque Cæſari miſit Antonius, ut tormentis veritatem exprimeret: eum ille non accepit, dicens ſe collocuturum cum eo inter Metapontum & Tarentum: quo loco fluvius ejuſdem nominis medius interfluit. Forte fortuna quum uterque propinquaret fluvio, Antonius è carpento deſiliens, in lintrem ibi ſtantem ſolus inſiliit: trajiciebátque ad Cæſarem, credens ut amico. Id Cæſar æmulatus eſt: ita in flumine obvii, contendebant dum uterque vult in ripam alterius exſcendere. Vicit Cæſar, iturus Tarentum etiam ad Octaviam: conſedítque in eodem carpento cum Antonio, & Tarenti venit in ejus diverſorium abſque ſatellitio, & ſic pernoctavit apud eum: eadem omnia ſequenti die fecit Antonius. Ita continenter momento levi mutabantur vel ad ſuſpiciones per ambitionem, vel ad fiduciam quoties poſtularet neceſſitas. Ceterùm expeditionem contra Pompeium Cæſar in annum ſequentem diſtulit: Antonio diutius ibi morari propter Parthos non fuit integrum. Permutatio tamen facta eſt. Antonius Cæſari cxx. naves con

Cæſaris & Antonii reditus in gratiam.

Permutatio facta ab

λίαν ἀπελεύθερον ἐς Λέπιδον ἐ
πέμψαι, συντιθέμενον τοῦ Λεπι
κατὰ Καίσαρος, ἡ δὲ συνειδέ
Καλλίαν περὶ γάμων ἀπεσταλμέ
βουληθῆναι γὰρ Ἀντώνιον πρὸ
Παρθυϊκῶν ἐκδέδοσθαι τὴν θυγα-
τέρα τοῦ παιδὶ Λεπίδου, καθάπερ
ὡμολόγητο. καὶ τάδε μὲν ἡ Ὀκταο
Ἀντώνιος δὲ καὶ τὸν Καλλίαν ἔπι-
πεν ἐς βάσανον τοῦ Καίσαρι διδό
ὁ δὲ οὐκ ἐδέξατο μὲν, ἀφίξεσθαι
ἔφη, καὶ συμμίξειν Ἀντωνίῳ
ταξὺ Ποντίου καὶ Τάραντος, μέ
ἔχων ποταμὸν τὸ ἐυώνυμον. καὶ ὁ-
μόνα δ' ἀμφοτέρων προσιόντων
ῥεύματι, Ἀντώνιος ἐκ τῆς ἀπή
καταθορὼν, ἐς τι τῶν παρορμοι-
των σκαφῶν ἐσήλατο μόνος, ἐπ-
έρα πρὸς τὸν Καίσαρα, πιστεύων
φίλῳ, καὶ ὁ Καῖσαρ ἰδὼν, ἀντε
μεῖτο, καὶ ξυμβάλλουσιν ἀλλήλοις
κατὰ τὸ ῥεῦμα, καὶ διήριζον ἑκάτε-
ρος ἐκβῆναι βουλόμενος ἐς τὴν
ὄχθην τοῦ ἑτέρου. ἐνίκα δὲ ὁ Κα-
σαρ, ὡς καὶ πρὸς τὴν Ὀκταουίαν
ξων ἐς Τάραντα. ἐπί τε τῆς ἀπήνης
Ἀντωνίου συνήδρευεν αὐτῷ, καὶ
Τάραντι ἐς τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ
παρῆλθέ τε ἀφύλακτος, καὶ
νύκτα ὁμοίως ἀνεπαύετο χωρὶς
ρυφόρων παρ' αὐτῷ. τὰ δ' ὅμοι
καὶ παρ' Ἀντωνίου τῆς ἐπιούσης ἀπ
δείκνυτο. οὕτως αὐτοῖς ἦν συνεχ
ἡ μεταβολὴ πρός τε τὰς ὑπονο
διὰ φιλαρχίαν, καὶ ἐς τὰς πίσ
ὑπὸ χρείας. τὸν μὲν οὖν ἐπίπλουν
ἐπὶ Πομπήϊον ὁ Καῖσαρ ἐς νέω
ἀνεβάλλετο. ὁ δ' Ἀντώνιος ἐπιμ
νειν διὰ Παρθυαίους οὐ δυνάμενος
ἀντέδοσαν ὅμως ἀλλήλοις, Καίσ
ρι μὲν ὁ Ἀντώνιος ναῦς ἑκατὸν εἰ

ταν, ἃς αὐτίκα πέμψας ἐς Τάραντα παρέδωκε, Ἀντωνίῳ δὲ ὁ Καῖσαρ δισμυρίους Ἰταλοὺς ὁπλίτας, οὓς ἐπιπέμψειν ὑπισχνεῖτο· ἐδωρήσατο δὲ καὶ Ὀκταουΐα τὸν ἀδελφὸν, αἰτήσασα παρ᾽ Ἀντωνίου δέκα φασήλοις τριηρετικοῖς ἐπιμίκτοις ἔκ τε φορτίδων νεῶν καὶ μακρῶν, καὶ τὴν Ὀκταουΐαν ὁ Καῖσαρ χιλίοις λογάσι σωματοφύλαξιν, οὓς ἐπιλέξαιτο Ἀντώνιος. ἐπεὶ δὲ ὁ χρόνος αὐτοῖς ἔληγε τῆς ἀρχῆς, ἣν τοῖς τρισὶν ἐπεψήφιστο ἀνδράσιν, ἑτέραν ἑαυτοῖς ὥριζον πενταετίαν, οὐδὲν ἔτι τοῦ δήμου δεηθέντες. οὕτω μὲν οὖν διεκρίθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ ὁ Ἀντώνιος εὐθὺς ἐς τὴν Συρίαν ἠπείγετο, τὴν Ὀκταουΐαν παρὰ τῷ ἀδελφῷ καταλιπὼν μετὰ θυγατρὸς ἤδη γενομένης αὐτοῖς.

Μηνόδωρος δὲ, εἴτε τις ὢν φύσει παλιμπροδότης, εἴτε δείσας τὴν ποτὲ ἀπειλὴν Ἀντωνίου, ἀπάξειν αὐτὸν εἰπόντος ὡς ἀνδράποδον πολέμου ποιὸν, εἴτε ἐλασσόνων ἀξιοῦσθαι νομίζων παρ᾽ ἃ προσεδόκησεν, εἴτε τῶν ἄλλων αὐτὸν ἐξελευθέρων τοῦ Πομπηΐου συνεχῶς ὀνειδιζόντων ἐς ἀπιστίαν δεσπότου, καὶ παρακαλούντων ἀπανελθεῖν, Τιμοκράτους ἀποθανόντος, πίστιν αἰτήσας καὶ λαβὼν, ηὐτομόλησε πρὸς Πομπήϊον σὺν ἑπτὰ ναυσὶ, Καλουΐσιον τὸν ναύαρχον τοῦ Καίσαρος διαλαθών· ἐφ᾽ ᾧ τὸν Καλουΐσιον ὁ Καῖσαρ ἀπέλυσε τῆς ναυαρχίας, καὶ ἀντικατέστησεν Ἀγρίππαν. ἐπεὶ δ᾽ ἕτοιμος ἦν ὁ στόλος, ἐκάθαιρεν αὐτὸν ὁ Καῖσαρ ὧδε· οἱ μὲν βωμοὶ ψαύουσι τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ πλῆθος αὐτοὺς περιέστηκε κατὰ ναῦν μετὰ σιωπῆς βαθυτάτης· οἱ δὲ ἱερουργοὶ θύουσι μὲν

nuò Tarentum miſſas tradidit: pro quibus Cæſar ei viginti legionariorum millia pollicitus eſt miſſurum ſe ex Italia. Octavia quoque fratrem donavit impetratis ab Antonio decem phaſelis triremibus: quod navis genus medium eſt inter longas & onerarias. Cæſar viciſſim Octaviam mille ſelectis ſatellitibus, Antonio delectu eorum permiſſo. Et quoniam triumviratus tempus ſenatuſconſulto præſcriptum exibat, prorogarunt ſibi ipſi poteſtatem in aliud quinquennium, nihil morati plebis ſuffragia: atque ita diſceſſerunt, Antonio rectà feſtinante in Syriam, Octavia relicta apud fratrem cum communi filiola.

Antonio & Cæſare.

Octaviæ dona ad Cæſarem.

727

Ceterùm Menodorus, ſive quòd natura eſſet reciprocus proditor: ſive minas Antonii veritus, qui ſervitutem ei ut mancipio turbulento intentaverat: ſive minora ſpe conſecutus præmia: ſive permotus quotidianis ceterorum Pompeii libertorum opprobriis, perfidiam objectantium, & ad officium revocantium, extincto Menecrate, fide impetrata transfugit ad Pompeium cum ſeptem navibus, non ſentiente præfecto claſſis Calviſio: quamobrem Cæſar ablatam ei præfecturam in Agrippam tranſtulit. Abſolutam deinde claſſem luſtravit hunc in modum: Altaria ſtant in extremo littore undis alludentibus: naves plenæ claſſiariis ordine circumſtant cum altiſſimo ſilentio: ſa-

Menodorus.

Ad Pompeium transfugit fide impetrata.

Claſſem luſtrat Cæſar.

Luſtrandarum claſſium mos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

crificii ſtando in mari mactant victimas, móxque in ſcaphis ter circum claſſem luſtramina circumferunt, navigantibus unà & ducibus, comprecantibúſque ut in ea luſtramina à claſſe avertantur infauſta omnia: diviſis deinde luſtralibus viſceribus, partem in mare porriciunt, partem adolent in altaribus, fauſta ominante multitudine. Hoc modo Romani claſſes ſuas luſtrare ſolent. Statutum autem erat, ut Cæſar à Puteolis, Lepidus ex Africa, Taurus à Tarento, diverſis claſſibus Siciliam invaderent, ut hoſtem ab oriente pariter & occidente meridiéque circumvenirent, præmonitis omnibus ad quam diem Cæſar ſolveret. Ea fuit decima poſt ſolſtitium, quas Romani calendas vocant menſis in honorem ſuperioris Cæſaris dicti Julii, qui prius Quintilis vocabatur. Hanc diem Cæſar præſtituit, fauſtam ratus, fortaſſe propter patrem perpetuò victorem: Pompeius verò Lepido oppoſuit Plennium ad Lilybæum, cum legione una & mul-
728 titudine velitum: orientale occidentaléque Siciliæ latera præſidiis muniit, præſertim inſulas Liparam & Coſſyram, ne hæc Lepido, illa Cæſari, portus aut ſtationes opportunas præberent contra Siciliam: robur autem claſſis Meſſanæ continebat, in omnes occaſiones intentus. Hic fuit apparatus partium. Poſtquam autem calendæ venêre, prima aurora omnes ſolverunt: Lepidus ex Afri

ἑστῶτες ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ τρὶς
τῶν σκαφῶν περιφέρουσιν ἀνὰ τὸν σ
λον τὰ καθάρσια, συμπεριπλε-
των αὐτοῖς τῶν στρατηγῶν, καὶ ἐπαρ-
ωμένων ἐς τάδε τὰ καθάρσια, ἀ
τοῦ στόλου τὰ ἀπαίσια τραπῆναι
νείμαντες δὲ αὐτὰ, μέρος ἐς τὴ
θάλασσαν ἀπορρίπτουσι, καὶ μέρ
ἐς τοὺς βωμοὺς ἐπιθέντες ἅπτου
καὶ ὁ λεὼς ἐπευφημεῖ· οὕτω μὲν Ῥ-
μαῖοι τὰ ναυτικὰ καθαίρουσιν.
μέλλε δ᾽ ὁ μὲν Καῖσαρ ἐκ Δικαι-
αρχείας, ὁ δὲ Λέπιδος ἐκ Λιβύη
Ταῦρος δ᾽ ἐκ Τάραντος ἐπιπλε-
ῖσθαι τῇ Σικελίᾳ, ὡς ἂν αὐτ
ἐξ ἠοῦς ὁμοῦ καὶ δύσεως καὶ μεση
βρίας περιλάβοιεν, καὶ τῆς ἀναγ
γῆς τοῦ Καίσαρος ἡ ἡμέρα προε
ρητο πᾶσι, καὶ ἦν δεκάτη τροπ
θερινῶν, ἣν τινα Ῥωμαῖοι νουμ
νίαν ἔχουσι τοῦ μηνὸς, ὃν ἐπὶ τι
τοῦ Καίσαρος τοῦ προτέρου Ἰούλ
ἀντὶ Κυϊντιλίου καλοῦσι. τήνδε μ
Καῖσαρ ὥρισε τὴν ἡμέραν, α
σιούμενος ἴσως διὰ τὸν πατέρα
νικηφόρον αἰεὶ γενόμενον. ὁ δὲ Πο
πήϊος Λεπίδῳ μὲν ἀντέταττε Πλ
νιον ἐν Λιλυβαίῳ, τέλος ὁπλιτ
ἔχοντα, καὶ ἄλλο πλῆθος ἐσκευα
σμένον κούφως, τὴν δὲ πρὸς ἕω
δύσιν ἀκτὴν τῆς Σικελίας πᾶσ
ἐφρούρει, καὶ νήσους μάλιστα Λιπ
ραν τε καὶ Κοσσύραν, ἵνα μήτε Κο
σύρα Λεπίδῳ, μήτε Λιπάρα Κα
σαρι, ἐνορμίσματα ἢ ναύσταθμ
γένοιτο εὔκαιρα ἐπὶ τῇ Σικελίᾳ·
δ᾽ ἄριστον τοῦ ναυτικοῦ ἐν Μεσσή
συνεῖχεν, ἐφεδρεῦον ὅπη δεήσειεν.
τῶν μὲν ἑκατέροις παρασκευῆς εἶχ
γενομένης δὲ τῆς νουμηνίας, ἀνήγ
το πάντες ἅμα ἠοῖ, Λέπιδος

ἐκ Λ

ἐκ Λιβύης χιλίαις ὁλκάσι, καὶ μακραῖς ἑβδομήκοντα, καὶ τέλεσι στρατοῦ δυώδεκα, καὶ ἱππεῦσι Νομάσι πεντακισχιλίοις, καὶ ἑτέρᾳ παρασκευῇ πολλῇ· Ταῦρος δ' ἐκ Τάραντος ταῖς Ἀντωνίου ναυσὶν ἐξ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα δύο μόναις καὶ ἑκατὸν, ἐπεὶ τῶν λοιπῶν οἱ ἐρέται χειμῶνος ἐτεθνήκεσαν. ὁ δὲ Καῖσαρ ἐκ Δικαιαρχείας, θύων ἅμα καὶ σπένδων ἀπὸ τῆς ναυαρχίδος νεὼς ἐς τὸ πέλαγος ἀνέμοις εὐδίοις, καὶ ἀσφαλείῳ Ποσειδῶνι, καὶ ἀκύμονι θαλάσσῃ, συλλήπτορας αὐτῷ κατὰ ἐχθρῶν πατρῴων γενέσθαι. προέπλεον δ' αὐτοῦ τινὲς τοὺς μυχοὺς τῆς θαλάσσης διηρεύνων, καὶ Ἄππιος μετὰ πλήθους νεῶν ὀπισθοφυλάκων εἵπετο. τρίτῃ δὲ τῆς ἀναγωγῆς ἡμέρᾳ νότος ἐμπεσὼν, Λεπίδου μὲν ὁλκάδας ἀνέτρεψε πολλὰς, ὡρμίσθη δὲ ὅμως ἐς Σικελίαν, καὶ Πλέννιον ἐν Λιλυβαίῳ πολιορκῶν, τινὰς τῶν πόλεων ὑπήγετο, καὶ ἑτέρας ἐβιάζετο· Ταῦρος δὲ ἀρχομένου τοῦ πνεύματος ἐς Τάραντα ἐπαλινδρόμει· Ἀππίου δ' ἄρτι τὸ Ἀθηναίων ἄκρον περιπλέοντος, αἱ μὲν συνετρίβοντο τῶν νεῶν ἀμφὶ ταῖς πέτραις, αἱ δ' ἐς τενάγματα ἐξώκελλον ὑπὸ ῥύμης, αἱ δὲ καὶ διερρίφησαν οὐκ ἀσινεῖς. ὁ δὲ Καῖσαρ ἀρχομένου μὲν τοῦ χειμῶνος, ἐς τὸν Ἐλαΐτην κόλπον ἐρυμνὸν ὄντα συμπεφεύγει, χωρὶς ἑξήρους μιᾶς, ἣ περὶ τῇ ἄκρᾳ διελύθη· λιβὸς δὲ τὸν νότον μεταλαβόντος, ὁ κόλπος ἐκυκᾶτο ἐς τὴν ἑσπέραν ἀνεῳγμένος, καὶ οὔτε ἐκπλεῦσαι δυνατὸν ἦν ἔτι πρὸς ἐναντίον τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, οὔτε κῶπαι κατεῖχον, οὔτε ἄγκυραι, ἀλλ' ἐς ἀλλήλας, ἢ ἐς τὰς πέτρας ἐνηράσ-

mille onerariis, longis ſeptuaginta, cum legionibus duodecim, equitum Numidarum quinque millibus multóque apparatu alio: Taurus Tarento ex Antonianis cxxx navibus duas tantùm ſupra centum duxit, reliquarum peſtis abſumpſerat remigium anteacta hyeme: Cæſar Puteolis, quum prius è prætoria porrectis extis in mare, litaſſet ventis ſerenis, tutelari Neptuno & tranquillo mari, ut propitii ſibi contra parricidas faverent: præcurſoriæ verò nonnullæ ſinus maris ſcrutabantur: poſtremum navium agmen Appius cogebat cum præſidio. Tertia verò die poſtquam ſolverant, exortus Auſter multas onerarias Lepidi ſubvertit: tenuit tamen Siciliam, & Plennium intra Lilybæum oppugnavit, oppidáque aliquot partim vi, partim deditione in poteſtatem ſuam redegit. Taurus, mox ubi reflare ventus cœpit, Tarentum reverſus eſt. Appio verò circa Minervæ promontorium navigante, pars navium illiſa eſt ſcopulis, pars hæſit in brevibus, reliquæ non ſine damno disjectæ ſunt. Cæſar tempeſtate oriente in Velinum ſinum natura tutum confugit, excepta una ſexireme quæ circa promontorium fecit naufragium. Quúmque Auſtro ſucceſſiſſet Africus, ſinus ad occidentem apertus miſcebatur fluctibus: & naves neque reflante vento exire ſinum jam poterant, neque aut remis ſiſti aut ancoris, ſed vel ad ſaxa vel inter ſe colli-

Taurus. Appius. Minervæ promontorium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

debantur: quod malum adventu noctis auctum eſt. Tandem ſedato infortunio, Cæſar necatos ſepeliit, vulneratos curavit, enatantes veſtiit, armavítque armis

729 aliis, & univerſam claſſem refecit pro copiis præſentibus. Perierunt naves graves ſex, leviores vigintiſex, liburnicæ plures etiam. His incommodis ſarciendis opus fuit triginta dierum ſpatio, & æſtas jam vergebat: unde optimum viſum eſt, differre bellum in æſtatem proximam: ſed quum populus laboraret inopia, ſubductas naves reparavit celeriter, & ſocios navales recollectos ex naufragiis Tauro in ſupplementum tranſmiſit. Poſt hunc haud exigui momenti caſum Mæcenas Romam miſſus eſt, propter conſternatos ob nondum abolitam ex animis civium Pompeii Magni memoriam: novos colonos ipſe magna feſtinatione Italiam obeundo recreabat à pavore: pari celeritate & Tarentum accurrit, ut Tauri claſſem inviſeret, inde Vibonem profectus, legiones affatus juſſit eſſe bono animo, acceleravítque apparatum navium, brevi Siciliam invaſurus denuo.

Claſſis Cæſaris tempeſtate afflicta.

Mæcenas Romam miſſus.

Pompeius ne hac quidem tot naufragiorum occaſione uſus, tantùm Neptuni ſacris operabatur & Salatiæ, quorum etiam filium appellari ſe ſuſtinuit, perſuaſus, non ſine deo bis ita per æſtivos menſes hoſtem afflictum adverſis tempeſtatibus. Fertur eum his ſucceſſibus inflatum m-

Pompeius Neptuni filius appellari vult.

σοντο αἱ νῆες, καὶ νυκτὸς ἦν ἔτι δεινὸν ἀτοπώτερον. ἐνδόντος δέ τε τοῦ κακοῦ, τὰ νεκρὰ ἔθαπτε ὁ Καῖσαρ, καὶ τοὺς τραυματίας ἐθεράπευε, καὶ τοὺς ἐκνέοντας ἐνέδυ, καὶ ὥπλιζεν ἑτέροις ὅπλοις, καὶ τὸ λον ἅπαντα ἐκ τῶν ἐνόντων ἀνελάμβανε· διεφθάρατο δ' αὐτῷ ες, βαρεῖαι μὲν ἕξ, κουφότεραι ἓξ καὶ εἴκοσι, λιβυρνίδες δὲ ἔτι πλεί καὶ ἐς τάδε διορθούμενα τριάκοντα ἡμέρας ἀναλώσειν ἔμελλεν, ἤδη θέρους προκόπτοντος· ὅθεν ἦν ρεῖον αὐτῷ τὸν πόλεμον ἐς τὸ μέλλον θέρος ἀναβαλέσθαι. ἐνοχλουμένου δὲ τοῦ δήμου ταῖς ἀπορίαις, ἐσκεύαζε ναῦς ἐς τὴν γῆν ἀνέλκων μετ' ἐπείξεως, καὶ τὰ πληρώματα τῶν διεφθαρμένων ἐς τὰς παρὰ Ταύρῳ ναῦς κενὰς ἐξέπεμπεν· ὡς ἐπὶ συμφορᾷ μείζονι, Μαικήναν μὲν ἐς Ῥώμην ἐξέπεμπε διὰ τοὺς πτοουμένους ἔτι πρὸς τὴν μνήμην Πομπηΐου Μάγνου. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἐξέλιπεν ἡ δόξα τοῦ ἀνδρὸς τούτου. τοὺς δὲ κληρούχους αὐτὸς ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν ἐπέτρεχε, καὶ ἐκ τοῦ φόβου τῶν γεγονότων ἀνελάμβανε· διέδραμε δὲ καὶ ἐς Τάραντα, καὶ τὸ ναυτικὸν εἶδε τὸ ὑπὸ Ταύρῳ, καὶ ἐς Ἱππώνειον ἦλθε, καὶ τὰ πεζὰ παρῄνησε, καὶ τὴν τῶν νεῶν ἐπισκευὴν ἐπέσπερχε, καὶ πλησίον ἦν ἤδη καὶ ὁ δεύτερος ἐς Σικελίαν ἐπίπλους.

Ὁ δὲ Πομπήϊος οὐδ' ἐπὶ τοιᾷ εὐκαιρίᾳ τοσαῖσδε ναυαγίαις ἐπιχειρεῖν ἠξίου, ἀλλ' ἔθυε μόνον θαλάσσῃ καὶ Ποσειδῶνι, καὶ υἱὸς αὐτῶν ὑφίστατο καλεῖσθαι, πειθόμενος οὐκ ἄνευ θεοῦ δὶς οὕτω θέρους πταῖσαι τοὺς πολεμίους· φασὶ δ' αὐτὸν ὑπὸ

τῶνδε χαυνούμενον, καὶ τὴν συνήθη τοῖς αὐτοκράτορσιν χλαμύδα, ἐκ φοινικῆς ἐς κυανῆν μεταλλάξαι, εἰσποιούμενον ἄρα τῷ Ποσειδῶνι· ἐλπίσας δὲ ἀναζεύξειν τὸν Καίσαρα, ὡς πύθετο ναυπηγούμενόν τε καὶ ἐπιπλευσούμενον αὖθις αὐτοῦ θέρους, ξεπλήσσετο μὲν ὡς ἀμάχῳ γνώμῃ καὶ παρασκευῇ πολεμῶν· Μηνόδωρον δὲ μετὰ νεῶν ἑπτὰ ὧν ἤγαγεν, ἔπεμπε κατασκεψόμενον τὰ νεόλκια τοῦ Καίσαρος, καὶ δράσοντα ὅτι καὶ δύναιτο· ὁ δὲ καὶ τέως ἀχθόμενος, οὐκ ἀποδοθείσης αὐτῷ τῆς ναυαρχίας, καὶ τότε αἰσθόμενος ὅτι τῇ ὑποψίᾳ μόνων ἠξίωτο ὧν ἤγαγε νεῶν, ἐπεβούλευεν αὖθις αὐτομολίαν· ἐπινοῶν δὲ πρότερον ὡς ἐς πάντα οἱ συνοῖσον ἀνδραγαθίσασθαι, δέδωκε τοῖς συμπλέουσιν ὅσον εἶχε χρυσίον, καὶ διέπλευσεν εἰρεσίᾳ τρισὶν ἡμέραις πεντακοσίους ἐπὶ χιλίοις σταδίους, καὶ τοῖς προφύλαξι τῶν ναυπηγουμένων Καίσαρι νεῶν, οἷα σκηπτοφανῶς ἐμπίπτων, καὶ ἐς ἀσφαλὲς ἀναχωρῶν, ᾕρει καὶ δύο καὶ τρεῖς ναῦς τῶν φυλακίδων, καὶ τὰς ὁλκάδας, αἳ τὸν σῖτον ἔφερον, ὁρμούσας ἢ παραπλεούσας κατέδυεν ἢ ἀνεδεῖτο ἢ ἐνεπίμπρη· θορύβου δὲ πάντα μεστὰ διὰ Μηνόδωρον ἦν, Καίσαρος ἀπόντος ἔτι καὶ Ἀγρίππα· καὶ γὰρ οὗτος ἐπὶ ὕλην ἐπεπόρευτο· γαυρούμενος δὲ ὁ Μηνόδωρος, ἐξώκειλέ ποτε τὴν ναῦν ἑκὼν ἐς ἕρμα γῆς ἁπαλὸν σὺν καταφρονήσει, καὶ προσεποιεῖτο αὐτὴν ὑπὸ τοῦ πηλοῦ κατέχεσθαι, μέχρι τῶν πολεμίων ἐκ τῶν ὀρῶν καταθεόντων ὡς ἐπὶ Μηνοδώρου θήραν ἑτοίμην, ἀνακρουσά-

taſſe paludamentum quoque,
cæruleúmque ſumpſiſſe pro puniceo,
adoptatum à Neptuno
ſcilicet. Quúmque ſperaſſet quieturum
Cæſarem, ut audivit inſtaurata
claſſe rediturum eadem
æſtate in Siciliam, perculſus eſt,
quaſi contra inexpugnabilem
mentem apparatúmque bellum
gereret. Menedorum tamen cum
VII quas adduxerat navibus,
miſit ſpeculatum ad navalia Cæſaris,
effecturum quantum potuerit:
qui jam antè dolens non
redditum ſibi claſſis imperium,
tum verò ſentiens propter ſuſpicionem
ſolas quas adduxerat naves
ſibi creditas, rurſus transfugiendi
cepit conſilium: & quia
videbat in quemvis eventum utile
fore ſi aliquod virtutis ſpecimen
ederet, ſociis quicquid auri
habebat diſtribuit: eremiga- 730
tíſque triduo D. ſupra mille ſtadiis,
in præſidiarias navium
quæ Cæſari fabricabantur, fulminis
in morem repentinus irruens,
rurſúmque ſe inde proripiens,
jam duas, jam tres
earum opprimebat: onerarias
quoque frumentum vehentes
in ſtationibus curſúve mergebat,
aut capiebat, aut incendebat:
replevitque omnia tumultu
per Cæſaris Agrippæque
abſentiam: nam hic in ſylvam
profectus fuerat ad parandam
materiam. illudens etiam hoſtibus,
impegit navim contemptim
in ſolum mollius, in luto ſe hærere
fingens, donec tanquam
ad paratam prædam è monte decurrentibus obverſa puppi cum

Menodorus Cæſarianos eludit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

riſu abiit, Cæſarianis mœrentibus æquè ac ſtupentibus. Ubi verò ſatis oſtendit quantum rebus momentum vel hoſtis afferret vel ſocius, Rebilum ſenatorem captum dimiſit, ad futura parans initium. móxque de Vinidio Marcello, Cæſaris familiari, cujus amicitiam in priore transfugio ſibi quæſierat, ſparſit rumorem apud ſuos, proditionem eum moliri & transfugium. Ipſe ad hoſtes appellens propius, poſtulavit cum Vinidio in parva quadam inſula ſibi permitti colloquium de rebus utrique parti conferentibus: quo impetrato ſemotis arbitris ait ſe prius ad Pompeium refugiſſe coactum injuriis illatis ſibi à Calviſio claſſis præfecto: nunc præfectura in Agrippam tranſlata, rediturum ad Cæſarem non malè de ſe meritum, modò Vinidius fidem ſibi afferret à Meſſala, Agrippæ abſentis vicario. promiſitque ſe reſarturum peccatum ſuum egregiis facinoribus: ſed antequam fidem accipiat, infeſtaturum Cæſarianos ut antea, ob cavendam ſuſpicionem. digreſſus deinde infeſtus fuit more ſolito. Meſſala dubitavit aliquantiſper ut de re parum honeſta: tandem conceſſit, ſive has belli neceſſitates exiſtimans, ſive de Cæſaris mente præmonitus, conjecturámve faciens. Menodorus rurſum transfugit, accidénſque ad genua Cæſaris, petiit veniam priuſquam fugæ cauſam indicaret: qui propter fœdus incolumitatem ei donavit, adhibitis qui clam obſervarent hominem: triremium

Rebilus ſenator captivus dimiſſus à Menodoro.

Vinidius Marcellus.

Menodorus denuo transfugit ad Cæſarem.

731

νος ᾤχετο σὺν γέλωτι, καὶ τὸν σπ
τὸν τοῦ Καίσαρος ἀνία κατεῖχε σι
θαύματι. ὡς δὲ ἱκανῶς ἐπιδέδειχ
οἷος ἐχθρός τε καὶ φίλος εἴη, Ρ
βιλλον μὲν ἑλὼν ἄνδρα ἀπὸ βουλῆς
μεθῆκε, μνώμενος ἤδη τὸ μέλλ
Μινδίῳ δὲ Μαρκέλλῳ τῶν ἑταίρων τ
τῶν Καίσαρος, φίλος ἐν τῇ πρ
τέρᾳ γεγονὼς αὐτομολίᾳ, τοῖς μ
ἀμφ' αὐτὸν ἔφη, τὸν Μίνδιον βο
λεύειν αὐτομολίαν καὶ προδοσία
τοῖς δὲ πολεμίοις προσπελάσας,
ξίου Μίνδιον αὐτῷ συνελθεῖν ἐς τ
να νησῖδα ἐπὶ λόγοις συνοίσουσι·
συνελθόντι ἔλεγεν, οὐδενὸς ἀκού
τος ἑτέρου, φυγεῖν μὲν ἐς Πομ
πήϊον, ὑβριζόμενος ὑπὸ τοῦ τό
ναυάρχου Καλουϊσίου, τὴν δὲ να
αρχίαν Ἀγρίππου μεταλαβόντος
ἐπανελεύσεσθαι πρὸς Καίσαρα οὐδ
ἀδικοῦντα, εἰ πίστιν αὐτῷ κομίσ
ὁ Μίνδιος παρὰ Μεσσάλα, τ
τὴν ἀποδημίαν Ἀγρίππα διοικοῦ
τος· ἔφη δὲ παρελθὼν μὲν ἰάσασθ
λαμπροῖς τὸ ἁμάρτημα ἔργοις
μέχρι δὲ τῶν πίστεων λυμανεῖσθ
τινα τῶν Καίσαρος ὁμοίως ἐς τὸ ἀ
ὕποπτον, καὶ ὁ μὲν αὖθις ἐλυμα
νετο· Μεσσάλας δ' ἐνεδοίασε μὲν ὡ
ἐπὶ αἰσχρῷ, ἐνέδωκε δ' ὅμως, ε
τε πολέμου ταῦτ' εἶναι νομίζων α
νάγκας, εἴτε καὶ τῆς Καίσαρος γνώ
μης τι προμαθὼν, ἢ τεκμηράμενο
καὶ Μηνόδωρος μὲν αὖθις ηὐτομόλε
καὶ τῷ Καίσαρι ἐλθόντι προσπίπτω
ἠξίου συγγνῶναι μὴ λέγοντι τὰς αἰ
τίας τῆς φυγῆς· ὁ δὲ ἐς μὲν σωτηρία
αὐτῷ συνεγίνωσκε διὰ τὰς σπον
δὰς, καὶ ἀφανῶς ἐφυλάσσετο, τ

μέ

τεληφάρχους αὐτοῦ μεθῆκε χωρεῖν-
ες ὅποι θέλοιεν.

Ἑτοίμου δὲ τοῦ στόλου γενομένου, αὖθις ὁ Καῖσαρ ἀνήγετο, καὶ ἐς Ἱπ-
ωνειον περιπλεύσας, δύο τέλη μὲν πεζῶν Μεσσάλαν ἔχοντα περᾶν κέλευσεν ἐς Σικελίαν ἐπὶ τὸ Λεπί-
υ στρατόπεδον, καὶ σταθμεύειν ἐς τὸν λπον διελθόντα τὸν εὐθὺ Ταυρο-
μενίου, τρία δ' ἔπεμπεν ἐπὶ Στυ-
δα καὶ πορθμοῦ ἄκρον, ἐφεδρεύειν ῖς ἐσομένοις· Ταῦρον δ' ἐς τὸ κυλάκιον ὄρος ὃ πέραν ἐστὶ Ταυρο-
μενίου, περιπλεῖν ἐκ Τάραντος κέλευσε, καὶ ὁ μὲν περιέπλει διε-
σκευασμένος ἐς μάχην ὁμοῦ καὶ εἰ-
ρεσίαν, καὶ τὰ πεζὰ αὐτῷ παρω-
πόρει προερευνώντων, τήν τε γῆν ππέων, καὶ λιβυρνίδων τὴν θάλασ-
σαν. καὶ ὁ Καῖσαρ ὧδε ἔχοντι, ἐξ ππωνείου ἐπιδραμὼν, ἐπιφαίνεται ὶ τὸ Σκυλάκιον, καὶ τὴν εὐταξίαν ποδεξάμενος, ἐπανῆλθεν ἐς τὸ Ἱπ-
πώνειον. ὁ δὲ Πομπήιος ὡς μὲν προ-
είρηται, τάς τε ἐς τὴν νῆσον ἀποβά-
σεις ἐφύλασσεν ἁπάσας, καὶ τὰς ναῦς ἐν Μεσσήνῃ συνεῖχεν, ὡς βοηθήσων ποι δεήσειε. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρα-
σκευῆς ἦσαν.

Λεπίδῳ δ' αὖθις ἐκ Λιβύης ἦ-
σαν αἱ ὁλκάδες τὰ λοιπὰ τοῦ στρα-
τοῦ τέλη τέσσαρα, καὶ αὐταῖς ὑπαν-
τήσας πελάγιος ἐκ Πομπηίου Πα-
πίας, καὶ διέφθειρεν ὡς φιλίους δε-
ξαμένας. ᾤοντο γὰρ σφίσι τὰς Λε-
πίδου συναντᾶν, αἱ δὲ βραδέως ὑπὸ τοῦ Λεπίδου καθείλκοντο, καὶ ὕστερον αὐτὰς προσιούσας, αἱ ὁλκάδες ὡς καὶ τάσδε ἄλλας πολε-
μίας ἐξέκλιναν, ἕως αἱ μὲν ἐκαύ-
θησαν, αἱ δ' ἐλήφθησαν, αἱ δ'

verò ejus præfectos quocunque vellent abire permiſit.

Parata deinde claſſe Cæſar ſolvit iterum : appulſúſque Vibonem, Meſſalam cum duabus legionibus trajicere in Siciliam juſſit, & cum Lepidi exercitu ſe conjungere, tranſiréque in ſinum qui eſt verſus Tauromiunium : tres verò alias miſit ad Stylida in extremum fretum, occaſionem expectaturas. Taurum etiam ad montem Scylacium, qui eſt ex adverſo Taurominii, è Tarento circumnavigare juſſit : quod ille fecit, paratus tum ad remigationem tum ad prælium, proſequentibus terreſtribus copiis, præexplorantibus terram equitibus, mare liburnicis. Ad eum ſic iter facientem Cæſar è Vibone accurrit : conſpectúſque circa Scylacium, ordine approbato, Vibonem rediit. At Pompeus, ut diximus, diſpoſitis circa loca ad exſcendendum in inſulam opportuna præſidiis, claſſem Meſſanæ continebat, ſuccurſurus quocunque opus foret.

Dum ea utrinque parantur, Lepido rurſum ex Africa reliquæ quatuor legiones tranſportabantur onerariis, quibus in alto factus obviam Pompeianus dux Papia, & tanquam amicus expectatus, eas oppreſſit : putabant enim à Lepido miſſas ſibi occurrere, qui tardius ſuas deduxerat : quas deinde venire viſas declinarunt onerariæ quòd hoſtiles has quoque crederent : donec aliæ captæ, aliæ crema-

Papia, Pompeianus dux.

tæ ſubmerſæve, quædam in A-
fricam reverſæ ſunt. Ex legio-
nibus duæ perierunt in mari, &
ſiqui militum enatarunt, eos
Tiſienus. Tiſienus Pompeii dux terram
prenſantes confecit, reliquus
exercitus ad Lepidum perlatus
eſt, vel tunc, vel poſtea: Pa-
pia navigavit ad Pompeium.
Strongyle inſula. Cæſar in Strongylen, unam è
quinque inſulis Æoliis, è Vi-
bone cum tota claſſe trajecit,
præmiſſis exploratoriis liburni-
cis: quúmque in fronte Sici-
732 liæ multas videret copias circa
Pelorum & Mylis & Tyndari-
de, conjectavit ipſum adeſſe
Pompeium: relictóque ibi A-
grippa vicario, ipſe Vibonem
reverſus, mox inde in caſtra
Tauri tranſcurrit cum Meſſala &
tribus legionibus, cogitans Tau-
rominium occupare per Pom-
peii abſentiam, & ipſum à duo-
bus lateribus aggredi. Agrip-
pa igitur à Strongyle in Hieram
trajecit, eámque cepit, pulſis
præſidiariis, ſequenti die My-
las tentaturus & Democha-
rem præfectum quadraginta na-
vium. Pompeius ſuſpectos ha-
bens Agrippæ conatus, alias qua-
dragintaquinque naves à Meſſa-
na miſit Demochari, duce li-
berto Apollophane, quem i-
pſe cum aliis ſeptuaginta ſequu-
tus eſt. Agrippa ante lucem ex
Hiera ſolvit cum dimidia parte
navium, quaſi pugnaturus cum
ſolo Papia: ubi verò & Apollo-
phanis claſſem vidit, & illam a-
liam ſeptuaginta navium, conti-

ἀνετράπησαν, αἱ δ' ἐς Λιβύην ἀ
ἐπλεύσαν. τοῦ δὲ στρατοῦ δύο μὲν τέ
διώλετο ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ εἰ τι
αὐτῶν ἐξενήχοντο, καὶ τούσδε Τισι
νος ὁ τοῦ Πομπηίου στρατηγὸς ἐ
νέοντας ἐπὶ τὴν γῆν διέφθειρεν.
δὲ λοιποὶ πρὸς Λέπιδον κατήχθη
σαν, οἱ μὲν αὐτίκα, οἱ δ' ὕσ
ρον, καὶ Παπίας ἀπέπλευσε πρ
Πομπήιον. ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς μ
Στρογγύλην, ἣ τῶν πέντε νήσων
σὶ τῶν Αἰόλου, παντὶ τῷ στόλ
διέπλευσεν ἐξ Ἱππωνείου προερευνω
μένης αὐτῷ τῆς θαλάσσης. στρατ
δὲ ἐπὶ μετώπου τῆς Σικελίας πλεῖ
να ἰδὼν, ἔν τε Πελωριάδι καὶ Μ
λαις καὶ Τυνδαρίδι, εἴκαζεν αὐ
τὸν παρεῖναι Πομπήιον. καὶ τὰ μ
ἐνθάδε Ἀγρίππᾳ διαστρατηγε
ἐπέτρεψεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὸ Ἱππω
νειον αὖθις ἐπέπλει, καὶ ἐς τὸ π
Ταύρου στρατόπεδον ἐξ Ἱππωνείου σ
τρισὶ τέλεσι μετὰ Μεσσάλα διετρόχα
ζεν, ὡς Ταυρομένιον αἱρήσων, ἀπό
τος ἔτι τοῦ Πομπηίου, καὶ τὰς ἐμβο
λὰς αὐτῷ διχόθεν παρέξων. Ἀγρίπ
πας μὲν οὖν ἀπὸ Στρογγύλης εἰς Ἱ
ερὰν διέπλει, καὶ τῶν Πομπηίου φρου
ρῶν αὐτὸν οὐχ ὑποστάντων, εἷλε τ
Ἱεράν, καὶ τῆς ἐπιούσης ἔμελλον ἐπιχ
ρήσειν ἐς Μύλας Δημοχάρει τῷ Πομ
πηίου τεσσαράκοντα ναῦς ἔχοντι. ὁ
Πομπήιος τὸ βίαιον ὑφορώμενος
Ἀγρίππου, ἔπεμπε τῷ Δημοχάρ
ναῦς ἄλλας πέντε καὶ τεσσαράκοντ
ἀπὸ Μεσσήνης ἐξελευθέρου ἄγοντ
Ἀπολλοφάνη, καὶ αὐτὸς ἐφείπετ
ἄλλαις ἑβδομήκοντα. Ἀγρίππα
δ' ἔτι νυκτὸς ἐξ Ἱερᾶς ἀνήγετο ταῖ
ἡμισέσι τῶν νεῶν, ὡς Παπίᾳ μόνῳ ναυ
μαχήσων. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰς Ἀπολλοφά
νους εἶδε, καὶ τὰς ἑβδομήκοντα ἑτέρωθι
Καίσαρ

ύσαιεν μὲν αὐτίκα ἐδήλου Πομ-
ίον ἐπὶ τῶν Μυλῶν εἶναι σὺν τῷ
λέονι ναυτικῷ, τὰς δὲ βαρείας αὐ-
ς ἦγε κατὰ μέσον, καὶ τὸν ἄλλον στό-
ἐξ Ἱερᾶς ἐκέλευε κατὰ σπουδὴν
εσκεύαστο δ᾽ ἀμφοτέροις πάντα λαμ-
ρῶς, καὶ πύργους ἐπὶ τῶν νεῶν εἶχον
τά τε πρῷραν καὶ κατὰ πρύμναν·
δὲ αὐτοῖς αἵ τε παρακελεύσεις
ς εἰκὸς ἦν ἐγεγένηντο, καὶ τὰ ση-
ῖα κατὰ ναῦς ἤρτο, ἐξώρμων ἐπ᾽
λλήλους οἱ μὲν κατὰ μέτωπον, οἱ δ᾽
περικύκλωσιν σύν τε βοῇ καὶ ῥο-
υ νεῶν καὶ καταπλήξει ποικίλῃ. ἦν
καὶ τὰ σκάφη Πομπηΐῳ μὲν βραχύ-
τερα καὶ κοῦφα καὶ ὀξέα ἐς τὰς
ορμήσεις τε καὶ περίπλους· Καίσα-
δὲ μείζω καὶ βαρύτερα, καὶ παρ᾽
τὸ καὶ βραδύτερα, βιαιότερα δὲ
ως ἐμπεσεῖν, καὶ τρωθῆναι δυσ-
αθέστερα· τῶν τε ἀνδρῶν οἱ μὲν ναυ-
ιώτεροι τῶν Καίσαρος ἦσαν, οἱ δὲ
εναρώτεροι κατὰ λόγον· οἱ μὲν οὐκ
βολαῖς, ἀλλὰ μόναις περιόδοις
λεονέκτουν, καὶ ταρσοὺς τῶν μει-
ων ἢ πηδάλια ἀνέκλων, ἢ κώ-
ες ἀνέκοπτον, ἢ ἀπεχώριζον ὅλως
σκάφη, καὶ ἔβλαπτον ἐμβολῆς
ἧσσον· οἱ δὲ τοῦ Καίσαρος αὐ-
ὰς ἐμβολαῖς ὡς βραχυτέρας ἀνέ-
πτον, ἢ κατέσειον ἢ διερρήγνυον,
ε συμπλακεῖν, ἔβαλλόν τε ὡς τα-
ινοτέρας ἀφ᾽ ὑψηλοῦ, καὶ κόρα-
ς ἢ χεῖρας σιδηρᾶς εὐκολώτερον
ἐρρίπτουν· οἱ δὲ ὅτε βιασθεῖεν ἐξήλ-
ντο ἐς τὸ πέλαγος, καὶ τούσδε μὲν τὰ
πηρετικὰ τοῦ Πομπηΐου περιπλέοντα
ελάμβανεν. ὁ δὲ Ἀγρίππας ἵετο
άλιστα εὐθὺ τοῦ Παπίου, καὶ αὐτῷ

nuò ſignificavit Cæſari Pompeium cum majore claſſis parte eſſe ad Mylas, ipſe cum gravibus navibus medium agmen tenuit, reliquis juſſis ex Hiera celeriter ſubſequi. Erat autem utrinque apparatus magnificus impoſitis à prora puppíque turribus. Ut verò poſt ſolennem cohortationem ſignum per ſingulas naves elatum eſt, utrinque in ſe fecerunt impetum, in frontem alteri, alteri per ambages ad terrorem circumventis incutiendum magno navium virorúmque ſtrepitu: erant enim naves Pompeio mediocres, leves, & ad incurſandum circumveniendúmque hoſtem agiles: Cæſari verò majores gravioréſque, & ob id ipſum tardiores: ſed ad ictus tum inferendos validiores, tum ſuſtinendos firmiores. milites verò hinc robore præſtabant, illinc rei navalis peritia. Hi non concurrendo, ſed circumcurſando ſuperabant, jam remos majorum navium detergendo, jam diffringendo gubernacula: interdum etiam magna vi in eas reverſæ roſtris ictus regerebant non leviores quàm acciperent. Contrà Cæſarianæ roſtris ut minores facilè repercutiebant, aut quaſſabant, aut perforabant, & quoties colluctarentur cominus, miſſilibus è ſuperiore loco obruebant, injectíſque corvis aut ferreis manibus 733
tinebant eas facilius: tum adverſarii non ferentes impetum, pelagus exiliebant, & à ſcaphis Pompeianorum ad id diſurſantibus recolligebantur. Agrippa navim Papiæ petebat maximè,

Navale Cæſaris & Pompeii prælium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ximè, ictámque ſub prora & concuſſam perfregit uſque carinam: qui in ejus turribus ad propugnandum conſtiterant, excuſſi ſunt: mare in navem admiſſum, obruit remigum ordinem infimum: reliqui perfracta contabulatione, natatu evaſerunt: Papia receptus in navem proximam, rurſus in prælium rediit. Tum Pompeius è monte conſpicatus ſuas parum proficere, & quoties cominus res gereretur, ſocios navales amittere, Agrippæ verò triarias ex Hiera ſuccurrere, ſignum ſuis dedit ut ſervatis ordinibus ſe reciperent: id quod fecerunt, pugnandóque paulatim ſeſe ſubduxerunt è prælio: Agrippa verò urgente refugerunt, non in aſpera littora, ſed qua limo fluviis illato molliuntur. Ille à gubernatoribus vetitus ne magnas naves locis vadoſis committeret, in alto jactis ancoris conſtitit, quaſi hoſtem, ſi opus ſit, invaſurus nocturno prælio: monentibus autem amicis ne iram magis quàm rationem ſequeretur, névemilitem nimis divexaret vigiliis ac laboribus, néve maris tranquillitati multùm crederet, vix ſerò ſe retro recepit.

Pompeii clades navalis.

Pompeiani portus ſuos petierunt amiſſis triginta navibus, ſubmerſis quinque hoſtilibus, aliíſque multis acceptis pariter ac illatis incommodis: quos Pompeius laudans quòd tam magnis reſtitiſſent navibus, ait ſibi hanc non tam navalem pugnam viſa

Pompeius victos præ-

quàm oppugnationem mœnium: nec aliter quàm victores d

κατὰ τὴν ἐπωτίδα ἐμπεσὼν, κατέ-
σε τὴν ναῦν, καὶ ἐς τὰ κοῖλα ἀ-
ῤῥῆξεν, ἡ δὲ τοὺς τε ἐν τοῖς πύργ
ἀπεσείσατο, καὶ τὴν θάλασσαν ἀ-
θρόως ἐδέχετο, καὶ τῶν ἐρετῶν οἱ
θαλαμῖται πάντες ἀπελήφθησαν· οἱ
δ' ἕτεροι τὸ κατάστρωμα ἀναῤῥήξαν-
τες, ἐξενήχοντο. Παπίας δὲ ἐς ν
παρορμοῦσαν ἀναληφθεὶς, αὖθις
ἐπῄει τοῖς πολεμίοις· καὶ ὁ Πομπη
ἐξ ὄρους ἀφορῶν τὰς μὲν ἰδίας μ
κρὰ ἐπωφελούσας, καὶ ψιλουμένας
τῶν ἐπιβατῶν ὅτε συμπλακεῖεν, Ἀ
γρίππα δὲ τὸν ἱερὸν στόλον ἐξ Ἱερ
προσπλέοντα ἀναχωρεῖν ἐσήμηνε σὺ
κόσμῳ, καὶ ἀνεχώρουν ἐπιόντες τε
ἀναστρέφοντες ἀεὶ κατ' ὀλίγον· Ἀ
γρίππα δ' ἐπιβαρήσαντος αὐτ
ἔφυγον, οὐκ ἐς τοὺς αἰγιαλοὺς, ἀ
ὅσα τῆς θαλάσσης οἱ ποταμοὶ τε
γώδη πεποιήκεσαν, καὶ Ἀγρίππα
κωλυόντων αὐτὸν τῶν κυβερνητῶν μ
γάλαις ναυσὶν ἐς ὀλίγον ὕδωρ ἐπ
πλεῖν, πελάγιος ἐπ' ἀγκυρῶν
σάλευεν ὡς ἐφορμιούμενος τοῖς π
λεμίοις, καὶ νυκτομαχήσων εἰ δέ
τῶν φίλων δ' αὐτῷ παραινούντ
μὴ ἀλόγῳ θυμῷ συνεισφέρεσθαι
μηδὲ τὸν στρατὸν ἐκτρύχειν ἀγ
πνίᾳ καὶ πόνῳ, μηδὲ πιστεύειν πο
ἀχείμωνι θαλάσσῃ, μόλις ἑσπέρ
ἀνεζεύγνυε· καὶ οἱ Πομπηϊανοὶ ἐς τ
λιμένας παρέπλεον, τριάκοντα
τῶν σφετέρων νεῶν ἀποβαλόντες, πέ
τε δὲ καταδύσαντες τῶν πολεμίων,
βλάψαντες ἄλλα ἱκανὰ, καὶ βλα
βέντες ὅμοια· καὶ αὐτοὺς ὁ Πομ
πήϊος ἐπαινῶν ὅτι τηλικαύταις ναυ
σὶν ἀντέσχον, τειχομαχῆσαι μᾶ
λον ἔφασκεν ἢ ναυμαχῆσαι, καὶ ὡ

νενικηκ

νικηκότας ἐδωρεῖτο, καὶ ἐπήλπιζεν
τῷ πορθμῷ διὰ τὸν ῥοῦν κουφο-
ρους ὄντας περιέσεσθαι, καὶ αὐτὸς
ν τι προσθήσειν ἐς τὸ τῶν νεῶν ὕ-
ος. τοῦτο μὲν δὴ τῆς ναυμαχίας
λος ἦν τῆς περὶ Μύλας Ἀγρίπ-
α καὶ Παπίᾳ γενομένης.

Τὸν δὲ Καίσαρα ὁ Πομπήϊος
περ ἦν ὑπολαβὼν ἐς τὸ Ταύρου
ατόπεδον οἴχεσθαι, καὶ ἐπιχειρήσειν
Ταυρομενίῳ, μετὰ δεῖπνον εὐθὺς
Μεσσήνην περιέπλει, μέρος ἐν
ῆς Μύλαις ὑπολιπὼν, ἵνα αὐτὸν
Ἀγρίππας ἔτι παρεῖναι νομίζοι·
γρίππας μὲν δὴ διαναπαύσας τὸν
ατὸν ἐς ὅσον ἤρκει, ἐς Τυνδα-
ίδα ἐνδιδομένην ἔπλει, καὶ παρ-
θεν μὲν εἴσω, μαχομένων δὲ λαμ-
ρῶς τῶν φρουρῶν, ἐξεώσθη· προσ-
ώρησαν δ' ἕτεραι πόλεις αὐτῷ,
φρουρὰς ἐδέξαντο, καὶ αὐτὸς ἐπ-
ῆλθεν ἐς ἑσπέραν. ὁ δὲ Καῖσαρ ἤ-
η μὲν ἐς Λευκόπετραν ἐκ τοῦ Σκυ-
ακίου διεπεπλεύκει, μαθὼν ἔτι
κεῖ ἑσπέραν ὅτι ὁ Πομπήϊος ἐκ
Μεσσήνης ἐς Μύλας οἴχοιτο δι' Ἀ-
γρίππαν· ἐκ δὲ Λευκοπέτρας ἔμελ-
λε νυκτὸς περᾶν ὑπὲρ τὸν πορθμὸν
ἐς τὸ Ταυρομένιον· πυθόμενος δὲ
περὶ τῆς ναυμαχίας, μετέγνω μὴ
λέπτειν ἔτι τὸν διάπλουν νενικηκὼς,
ἀλλὰ κατὰ φῶς θαῤῥοῦντι τῷ στρατῷ
περαιοῦσθαι· καὶ γὰρ ἔτι πάντως ἡγεῖ-
το Πομπήϊον Ἀγρίππα παραμέ-
νειν· κατασκεψάμενος γοῦν ἡμέ-
ρας τὸ πέλαγος ἐκ τῶν ὀρῶν, ἐ-
πεὶ καθαρὸν ἔγνω πολεμίων, ἔπλει
ρατὸν ἔχων ὅσον αἱ νῆες ἐδέχοντο,
Μεσσάλαν ἐπὶ τοῦ λοιποῦ καταλι-
πὼν, ἕως ἐπ' αὐτὸν αἱ νῆες ἐπέλ-
θοιεν· ἐλθὼν δ' ἐπὶ τὸ Ταυρομέ-

donavit, ſpem faciens, in freto propter fluxum claſſem ſuam ut leviorem ita ſuperiorem fore: promittenſque additurum ſe aliquantum ad ſuarum navium altitudinem. Hic eventus fuit navalis circa Mylas pugnæ inter Agrippam & Papiam.

miis donat.

734

At Pompeius ratus id quod erat, Cæſarem in Tauri caſtra profectum ut tentaret Taurominium, mox à cœna Meſſanam circumvectus eſt, Mylis relicta parte navium, ut Agrippa ipſum ibi eſſe putaret. qui milite refecto pro tempore, navigavit Tyndaridem, dedentem ſe: ubi receptus ab oppidanis, rurſum à præſidiariis egregiè repugnantibus ejectus eſt. aliæ quoque civitates ad eum deficientes acceperunt præſidia, ipſe veſpere ad claſſem rediit. Interea Cæſar è Scylacio ad Leucopetram devectus fuerat, certior factus Pompeium Meſſana Mylas profectum propter Agrippam: quúmque ſtatuiſſet è Leucopetra noctu trajicere Taurominium, poſtquam audivit de navali prælio, mutavit ſententiam, honeſtius victori exiſtimans non clàm ſed clara luce navigare cum fiducia: credebat enim Pompeium prope Agrippam haudquaquam manſurum. Quúmque exorta die proſpexiſſet in altum è montibus, nuſquam apparente hoſte navigabat impoſito quantum claſſis capiebat milite, reliquis Meſſalæ commiſſis, donec ad eum naves redirent: Taurominium verò delatus

delatus, præmiſit qui deditionem poſcerent; & quum præſidiarii ſe non admitterent, præternavigato flumine Onobala & fano Veneris, ad Archegetam appulit precatus deum, poſitis ibi caſtris oppugnaturus Taurominium.

Onobala flumen.

Archegeta Apollinis ſtatua.

Eſt autem Archegeta Appollinis parva ſtatua, quam primam dedicarunt Naxii coloni miſſi in Siciliam. Hic è navi excendens prolapſus eſt: móxque ſurrexit & caſtra metabatur, quum Pompeius magna claſſe ſupervenit, omnibus mirantibus: credebatur enim devictus ab Agrippa: per oram etiam equitatus irruebat, celeritate contendens cum navibus: & diverſa parte pedeſtres copiæ conſpectæ ſunt. Itaque omnes ſunt exterriti, circumventi à tribus exercitibus: timuit & Cæſar, quod non poſſet Meſſalam accerſere.

Cæſar à tribus exercitibus circumventus.

equites igitur primi Cæſarianos in caſtris muniendis adhuc occupatos turbarunt. Quod ſi claſſiarii peditéſque pariter feciſſent impetum, fortaſſis egregia Pompeio contigiſſet victoria: nunc per imperitiam rei militaris, & hoſtium trepidationis ignorantiam, veriti ſub veſperam inire prælium, alteri ad Coccynum promontorium in ſtationem ſeceſſerunt: pedites verò nolentes prope hoſtem caſtra metari, in oppidum Phœnicem ſe receperunt. Nocte ſequenti hi quieverunt, Cæſariani vallum quidem abſolverunt, ſed propter laborem & vigiliam ad pugnandum inutiliores redditi. Erant autem

735

Coccynum promontorium.

νειον, προσέπεμψε μὲν ὡς ὁ ἐ-
ξόμενος αὐτό, οὐ δεξαμένων δὲ τῶν
φρουρῶν, παρέπλει τὸν ποταμὸν
Ὀνόβαλαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ Ἀφρο-
σιον, καὶ ὡρμίσατο ἐς τὸν Ἀρχ-
την, ἀξιῶν τὸν θεόν, ὡς χαρι-
θησόμενος ἐνταῦθα, καὶ ἀποπει-
σων τοῦ Ταυρομενίου· ὁ δὲ Ἀρχη-
της Ἀπόλλωνος ἀγαλμάτιόν ἐστιν ὃ
πρῶτον ἐστήσαντο Ναξίων οἱ ἐς Σι-
κελίαν ἀπῳκισμένοι. ἐνταῦθα ἐς
νεὼς ἐκβαίνων ὁ Καῖσαρ, ὤλισθε
ἔπεσε, καὶ ἀνέδραμε δι' αὐτοῦ, καὶ
αὐτῷ καθισταμένῳ ἔτι τὸ στρατόπε
Πομπήϊος ἐπέπλει στόλῳ πολλῷ,
θαῦμα ἀδόκητον (ᾤετο γὰρ αὐτὸν ἐκ-
πεπολεμῆσθαι πρὸς Ἀγρίππα) π-
ήλαυνε δὲ τῷ Πομπηΐῳ καὶ ἱππικὸν
ἐς τάχος διερίζουσα τῷ ναυτικῷ,
τὰ πεζὰ ἑτέρωθεν ἐφαίνετο· ὡς
δεῖσαι μὲν ἅπαντας ἐν μέσῳ τρι
στρατῶν πολεμίων γενομένους, δεῖ-
σαι δὲ τὸν Καίσαρα Μεσσάλαν οὐκ ἔ-
χοντα μεταπέμψασθαι. οἱ μὲν οὖν ἱπ-
πεῖς εὐθὺς ἠνώχλουν οἱ Πομπη
χαρακοποιουμένους ἔτι τοὺς τοῦ Και-
σαρος· εἰ δὲ ἐπὶ τοῖς ἱππεῦσιν
πεζοὶ καὶ τὸ ναυτικὸν ἐφώρμησε, τά-
χα ἄν τι μεῖζον ἐξήνυσε τῷ Πομ-
πηΐῳ· νῦν δὲ ἀπείρως τε πολέμου
ὑπ' ἀγνοίας τοῦ θορύβου τοῦ Καισα-
ρος, καὶ ὄκνου μὴ μάχης ἐπὶ δεί-
λην ἑσπέραν ἄρξειν, οἱ μὲν αὐτῶν
Κόκκυνον ἄκραν ὡρμίσαντο, οἱ πε-
ζοὶ δ' οὐκ ἀξιοῦντες ἀγχοῦ τῶν πο-
λεμίων στρατοπεδεύειν, ἐς Φοίνικ
πόλιν ἀνεχώρουν, καὶ νυκτὸς οἱ μ
ἀνεπαύοντο, οἱ δὲ τοῦ Καίσαρος
μὲν χάρακα ἐτέλουν, ὑπὸ δὲ κόπ
καὶ ἀγρυπνίας ἐς τὴν μάχην ἐβλα-
πτοντο· τέλη δ' ἦν αὐτῷ τρία,

ἱππι

ρεῖς χωρὶς ἵππων πεντακόσιοι, καὶ
ῦφοι χίλιοι, καὶ κληροῦχοι σύμ-
μαχοι χωρὶς καταλόγου δισχίλιοι,
ναυτικὴ δύναμις ἐπὶ τούτοις. τὰ
οὖν πεζὰ πάντα Κορνιφικίῳ πα-
δοὺς ὁ Καῖσαρ, ἐκέλευσε τοὺς μὲν
πολεμίους ἀπομάχεσθαι καὶ πράσ-
ὅ, τι ἐπείγοι· αὐτὸς δὲ ταῖς ναυ-
ἔτι πρὸ ἡμέρας ἀνήγετο ἐς τὸ πέ-
γος, μὴ καὶ τοῦδε αὐτὸν ἀποκλεί-
σειεν οἱ πολέμιοι, καὶ τὸ μὲν δεξιὸν
ἐτρεπε Τιτινίῳ, τὸ δὲ λαιὸν Καρ-
ῳ, λιβυρνίδος δὲ αὐτὸς ἐπέβαινε,
ὶ περιέπλει πάντας παρακαλῶν·
ὶ δὲ τῇ παρακλήσει τὰ στρατηγι-
σημεῖα, ὡς ἐν κινδύνῳ μάλιστα
, ἀπέθετο. ἐπαναχθέντος δὲ τοῦ
ομπηίου, δὶς μὲν ἐπεχείρησαν ἀλ-
λοις, καὶ τὸ ἔργον ἐς νύκτα ἐτελεύ-
σεν· ἁλισκομένων δὲ καὶ πιμπρα-
νων τῶν Καίσαρος νεῶν, αἱ μὲν
άμεναι τὰ βραχέα τῶν ἱστίων, ἀπέ-
λεον ἐς τὴν Ἰταλίαν, τῶν παραγ-
λμάτων καταφρονοῦσαι, καὶ αὐτὰς
' ὀλίγον οἱ τοῦ Πομπηίου διώξαν-
ς ἔτι, τὰς ὑπολοίπους ἀνέτρεψαν,
τῶνδε τὰς μὲν ᾖρουν ὁμοίως, τὰς
ἐνεπίμπρασαν· ὅσοι δ' ἐξ αὐτῶν
τὴν γῆν ἐξενήχοντο, τοὺς μὲν οἱ ἱπ-
πεῖς οἱ τοῦ Πομπηίου διέφθειρον ἢ
ελάμβανον· οἱ δ' ἐς τὸ τοῦ Κορ-
φικίου στρατόπεδον ἀνεπήδων, καὶ
τοῖς ὁ Κορνιφίκιος ἐπιθέουσιν
εχείρει, τοὺς κούφους ἐκπέμπων
όνους· οὐ γὰρ εὔκαιρον ἐδόκει κινεῖν
ἀλλαγὰ δύσθυμον, ἀντικαθημένων
ζῶν, μεγαλοφρονουμένων ὡς εἰκὸς
ἐπὶ νίκῃ· Καίσαρα δ' ἐν τοῖς ὑπ-
ρετικοῖς ἐς πολὺ τῆς νυκτὸς ἀνακωχεύ-
τα καὶ βουλευόμενον, εἴτε ἐς Κορνιφί-
ον ἐπανέλθοι διὰ μέσων τοσῶνδε
ναυαγίων, εἴτε ἐς Μεσσάλαν διαφύγοι, θεὸς ἐς τὸν Ἀβάλαν λιμένα περιήνεγκε

legiones tres, equites ſine equis quingenti, velites mille, coloni auxiliares voluntarii M M. prætérque navales ſocii. Tradito igitur peditatu Cornificio, ut in terra quantum poſſet repugnaret hoſtibus, ipſe ante lucem in altum provectus eſt, ne & à mari intercluderetur: dextro cornu præfecit Titinium, ſiniſtro Carcium: ipſe liburnica circum claſſem volitans omnibus hortator aderat: quo facto inſignia ut in maximo conſtitutus periculo depoſuit. Occurrente autem ex adverſo Pompeio bis congreſſi certamen in noctem extraxerunt. Quúmque naves Cæſarianæ caperentur & incenderentur, pars earum expanſis minoribus velis aufugit in Italiam contemptis hortatibus: quas aliquot Pompeianis perſequentibus, & reliquæ profligatæ partim captæ, partim incenſæ ſunt. qui in terram enatabant, ab equitibus Pompeianis interimebantur aut capiebantur: quidam in Cornificii caſtra ſe proripiebant: quos ille accurrentes excipiebat ſolis obviam miſſis velitibus: intempeſtivum enim putabat promovere legiones malè animatas, propinquo exercitu terreſtri hoſtium inſoleſcentium (ut fieri ſolet) victoria. Cæſar in actuariis ad multam noctem jactatus, 736
incertus Cornificiúmne per media naufragia peteret, an ad Meſſalam refugeret, forte fortuna ad Abalam portum appulit cum

Cæſar ſolus cum unico armigero a-

unico

micis destitutus & ſervis, ad Abalum portum appellit.

unico armigero, deſtitus amicis, ſervis. & ſatellitibus: quem quidam è montibus ad rem cognoſcendam decurrentes, invenerunt animo defectum & corpore: & tranſlatum nunc in hoc, nunc in aliud acatium, quo magis hoſtem fallerent, ad Meſſalam deportarunt, qui non longè aberat. Inde priuſquam corpus curaret, ad Cornificium miſit liburnicam, & circa omnes montes dimiſit qui nuntiarent ſe incolumem, juberéntque omnes opem ferre Cornificio, & ipſe per litteras pollicitus eſt ei mox adfore auxilium. Curato deinde corpore quum quieviſſet modicum, ad Stylida noctu profectus eſt, Meſſala eum deducente ad Carinatem, paratum ad navigationem cum tribus legionibus, quem juſſit in Liparam trajicere, ipſe mox conſecuturus. Agrippæ quoque ſcripſit, ut periculo eximeret Cornificium celeriter, ſubmittendo cum expeditis Laronium. Mæcenatem iterum in urbem miſit, propter quoſdam rerum novarum cupidos, in quorum aliquot animadverſum eſt publicè: Meſſalam verò Puteolos, ut legionem primam Vibonem adduceret.

Hic Meſſala Romæ à triumviris proſcriptus fuerat, propoſitis interfectori præmiis, ſive pecunias, ſive libertatem peteret: profugus deinde ad Brutum & Caſſium, poſt illorum mortem Antonio claſſem ex fœdere tradidit. Id nunc memorare libu[it]

Romanæ virtutis

Romanæ virtutis exemplum, quando Meſſala habens in pot[eſtate]

μεθ' ἑνὸς ὁπλοφόρου, χωρὶς φίλων καὶ ὑπασπιστῶν καὶ θεραπόντων· και[…]νες ἐκ τῶν ὀρῶν ἐς πύστιν τῶν γεγονότων καταθέοντες, εὗρον αὐτὸν τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἐσταλμένον, καὶ ἐς ἀκάτιον ἐξ ἀκατίου μεταφέροντες, [ἵ]να διαλάθοι, μετεκόμισαν ἐς Μεσσάλαν οὐ μακρὰν ὄντα. ὁ δ' εὐθὺς ἔτι ἀθεράπευτος, ἔς τε Κορνίκιον ἔστελλε λιβυρνίδα, καὶ πανταχοῦ διὰ τῶν ὀρῶν περιέπεμπεν ὅτι σώζοιτο, Κορνιφικίῳ τε πάντας ἐπικουρεῖν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἔγραφεν αὐτίκα πέμψειν βοήθειαν· θεραπεύσας δὲ τὸ σῶμα καὶ ἀναπαυσάμενος ὀλίγον, ἐς Στυλίδα νυκτὸς ἐξῄει, παραπεμπόμενος ὑπὸ Μεσσάλα πρὸς Καρρίναν, τρία[…]χοντα ἐπὶ τοῦ περίπλου τέλη, καὶ τό[…]δε μὲν ἐκέλευσε διαπλεῖν, ἐς [Λι]πάραν, ἔνθα καὶ αὐτὸς ἔμελλε διαπλευσεῖσθαι· Ἀγρίππαν δὲ γράφων ἠξίου κινδυνεύοντι Κορνιφικίῳ πέμπειν Λαρώνιον μετὰ στρατιᾶς ὀξέ[…] Μαικήναν δ' αὖθις ἐς Ῥώμην [ἐ]πεμπε διὰ τοὺς νεωτερίζοντας, ὧν τινες παρακινοῦντες ἐκολάσθησαν· καὶ Μεσσάλαν ἐς Δικαιάρχειαν [ἐ]πεμπεν, ἄξειν τὸ πρῶτον καλούμενον τέλος ἐς Ἱππώνειον.

Μεσσάλας δὲ οὗτος ἦν, ὃν τρεῖς ἐπὶ θανάτῳ προεγεγράφεσαν ἐν Ῥώμῃ, καὶ χρήματα τῷ κτε[ί]ναντι καὶ ἐλευθερίαν ἐπικεκηρύχεσαν· ὁ δὲ πρὸς Κάσσιον καὶ Βροῦτον φυγὼν, ἀποθανόντων ἐκείνων, τὸ σ[τό]λον ἐπὶ σπονδαῖς Ἀντωνίῳ παρεδώκει· καί μοι τοῦτο ἀναμνῆσαι νῦν ἔδοξεν ἐς ζήλωμα τῆς Ῥωμαί[ων] ἀρετῆς, ὅπου Μεσσάλας μόνον ἔχ[…]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

…τος ἤδε συμφορᾷ τῶν προγεγράψαν-
…, ἐθεράπευεν, ὡς αὐτοκράτορα
περιέσωζε. Κορνιφίκιος δὲ ἀπο-
…έψασθαι μὲν ἐκ τοῦ χάρακος εὐ-
…ρῶς εἶχε τοὺς πολεμίους, κινδυ-
…ων δ' ἐξ ἀπορίας, ἐς μάχην ἐξ-
…ισσε καὶ προὐκαλεῖτο· Πομπηΐου
…οὐ συμπλεκομένου μὲν ἀνδράσιν ἐν
…η τῇ μάχῃ τὴν ἐλπίδα ἔχουσι,
…ερατήσεσθαι δ' αὐτοὺς τῷ λιμῷ
…ροσδοκῶντος, ὥδευεν ὁ Κορνιφί-
…ος ἐν μέσῳ τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν διασ-
…γόντας ἀνόπλους ἔχων, βαλλό-
…ος τε καὶ χαλεπῶς ἐν μὲν τοῖς πε-
…οῖς ὑπὸ τῶν ἱππέων, ἐν δὲ τοῖς
…ραχέσιν ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν τε καὶ κού-
…ων, οἱ Νομάδες Λίβυες ὄντες ἠ-
…τιζόν τε ἐπὶ πλεῖστον, καὶ τοὺς ἐπ-
…θέοντας ὑπέφευγον· τετάρτῃ δ'
…έρᾳ μόλις ἐπὶ τὴν ἄνυδρον γῆν
…ίκοντο, ἣν Ῥύακα πυρὸς λέγου-
… τότε μέχρι θαλάσσης οἷαν τε
…ν ἐπικλύσαι καὶ σβέσαι τὰ ἐν
…τῇ καύματα, καὶ αὐτὴν οἱ μὲν ἐ-
…χώριοι μόνης ὁδεύουσι νυκτὸς,
…ώδη τε οὖσαν ἐπ' ἐκείνου, καὶ κα-
…τοῦ ἀποδιδόντος γέμουσαν· οἱ δ'
…ὶ τὸν Κορνιφίκιον οὔτε νυκτὸς ἐ-
…όρουν ἐν ἀσελήνῳ μάλιστα ἰέναι
…ὰ ἀπειρίαν ὁδῶν καὶ ἐνέδρας, οὔ-
… ἡμέρας ὑπέμενον, ἀλλ' ἀπε-
…ίγοντο, καὶ τὰς βάσεις ὡς ἐν θέ-
… καὶ καύματι ὑπεκαίοντο, μάλι-
… οἱ γυμνοί, βραδύνειν τε οὐ δυ-
…ενοι διὰ τὴν δίψαν ἐνοχλοῦ-
…, οὐδένα ἔτι τῶν βαλλόντων αὐ-
…; ἐπεξῄεσαν, ἀλλ' ἐτιτρώσκοντο
…υλάκτως· ἐπεὶ δὲ καὶ τὰς ἐξόδους
…; διακεκαυμένης ἑτέροι κατεῖχον
…λέμιοι, ἀμελήσαντες τῶν ἀσθενε-
…ων τε καὶ γυμνῶν, ἀνεπήδων ἐς

ſtate proſcriptorem ſuum deſolatum, in tanta calamitate reſovit ut imperatorem, ſervavítque. At Cornificius quamvis à caſtris facilè hoſtem arcere poterat: tamen quia laborabat commeatuum inopia, ſuis in aciem productis hoſtem provocavit. Pompeio verò detrectante certamen cum viris in ſola dextra fiduciam habentibus, & fame ſe ſubacturum eos ſperante, Cornificius iter ingreſſus eſt, receptis in me- 737
dium agmen inermibus qui evaſerant è naufragio, in regione campeſtri miſſilibus ab equitatu hoſtium infeſtatus graviter: in aſpera verò ab Afris armatis leviter, qui magna ex parte jaculatores facilè reſugiebant, ſi qui in eos procurrerent ex agmine. quarta demum die pervenerunt ad terram aridam, quam indigenæ torrentem ignis nominant, uſque ad mare ſqualidam, abſumptis æſtu ſcaturiginibus, accolis noctu tantùm permeabilem vitandi æſtus pulveríſque gratia. Per eam Cornificiani neque noctu, præſertim ſilente luna iter auſi ſunt facere, propter viarum imperitiam & metum inſidiarum: neque interdiu ſuſtinuerunt: ſed ſuffocabantur, & plantas ut in æſtate fervida adurebantur, nudi præcipue: nec tardius ingredi ſitis ſinebat, aut in velites infeſtantes procurrere, ſed exponebant ſe vulneribus. Ubi verò ad fauces, quà è peruſto agro erat exitus,

…enderunt alios, neglectis nudis & infirmioribus, irruerunt

in

exemplum in Meſſala erga Cæſarem.

Cornificiani magnopere afflicti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

in eas quotquot poterant audacia perdita, & hoſtem impulerunt pro viribus: ſed quum & alias deinceps fauces obſideri cernerent, deſperatis rebus remiſerunt impetum, ſiti ſimul & æſtu laboréque afflicti. Quúmque Cornificius eos hortaretur oſtendens fontem in proximo, redintegrato impetu propulerunt hoſtem amiſſis multis è ſuis: ceterùm fons ab aliis hoſtibus occupatus eſt, collapsíſque in totum animis, etiam corporum

Laronius. vires defecêre. Sic affecti Laronium à longè conſpiciunt, miſſum ab Agrippa cum tribus legionibus, nondum ſatis certi amicum eſſe, ſpe tamen reficientes ſeipſos: ut verò & jam hoſtem viderunt aquam relinquere, ne includeretur medius, exclamaverunt præ gaudio quantum poterant:

Cornificii milites inter potandum, dum ſeſe ingurgitant, emoriuntur. quúmque clamorem reddidiſſet Laronius, curſu fontem occuparunt, ducibus vetantibus ne ſe ingurgitando explerent: quorum monita qui neglexere, inter bibendum emoriebantur. Sic ex inſperato

738 Cornificius cum ſuperſtite parte exercitus Mylas ad Agrippam evaſit incolumis: qui tum Tyndaridem ceperat, refertam victualium copia, & opportunam bello maritimo: quò Cæſar deportabat pedites & equites. Habuit autem in univerſum in Sicilia vigintiunam legiones, equitum viginti millia, levis armaturæ plures quinque millibus. Mylas autem & Naulochos & Pel-

τοὺς αὐχένας οἱ δυνάμενοι τῷ παραβόλῳ, καὶ ἐβιάζοντο τοὺς πολεμίους ἐς ὅσον εἶχον δυνάμεως· ... εχομένων δὲ καὶ τῶν ἑξῆς αὐχένων, ἀπεγίνωσκον αὐτῶν ἤδη, καὶ μεθίε... ὑπὸ δίψης καὶ θέρους καὶ κόπου· ἀ-τρέποντας δὲ αὐτοὺς τοῦ Κορνιφικίου πηγὴν πλησίον οὖσαν ἐπιδεικνύντος, οἱ μὲν αὖθις ἐβιάζοντο πολλοὺς τῶν σφῶν ἀπολλύντες, ἕτεροι δὲ τὴν ... γὴν κατεῖχον πολέμιοι, καὶ πα...λῆς ἤδη τοὺς τοῦ Κορνιφικίου κα...χεν ἀθυμία, καὶ παρεῖντο· ὡς δὲ αὐτοῖς ἔχουσι Λαρώνιος ἐπιφα... μακρόθεν ὑπὸ Ἀγρίππου σὺν τ...σὶ τέλεσι πεμφθεὶς, οὔπω μὲν ... δῆλος ὢν ὅτι φίλος εἴη, τὸ δὲ ἐλπίδος ἀεὶ τοιοῦτον ἔσεσ... προσδοκῶντες, ἀνέφερον αὖθις ... τῶν· ὡς δὲ καὶ τοὺς πολεμίους εἶ... τὸ ὕδωρ ἀπολιπόντας, ἵνα μὴ ... νοιντο ἐχθρῶν ἐν μέσῳ, ἀνέκραγ... μὲν ὑπὸ ἡδονῆς ὅσον ἔσθενον, ἀνβοήσαντος δ' αὐτοῖς τοῦ Λαρωνί... δρόμῳ τὴν πηγὴν κατέλαβον· ... ὑπὸ μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐκωλύοντο ... νειν ἀθρόως ὅσοι δὲ ἠμέλησαν, ... πινον ὁμοῦ καὶ ἀπέθνησκον. οὕτω... ἐξ ἀέλπτου Κορνιφίκιος, καὶ ... στρατοῦ τὸ φθάσαν μέρος περιε...θη πρὸς Ἀγρίππαν ἐς Μύλας· ... τι δὲ ὁ Ἀγρίππας Τυνδαρίδα ... λήφει τροφῶν μεστὸν χωρίον, καὶ ... φυῶς ἐς πόλεμον ἐκ τῆς θαλάσσ... ἔχον· καὶ ὁ Καῖσαρ ἐς αὐτὸ τὰ π...ζὰ καὶ τοὺς ἱππέας διεβίβαζεν· ἐγ...νοντό τε αὐτῷ πάντες ἐν Σικελί... ὁπλιτῶν μὲν ἐς εἴκοσι καὶ ἓν τέλος, ἱππεῖς δὲ δισμύριοι, καὶ κοῦφ... πλείους πεντακισχιλίων. Μύλας ἔτι καὶ τὰ ἐκ Μυλῶν, ἐπί τε ναυ...

ευς καὶ Πελωριάδα καὶ τὰ παράλια πάντα φρουραὶ Πομπηΐου κατεῖχον, αἳ φόβῳ μάλιστα Ἀγρίππου πῦρ διηνεκῶς ἔκαιον, ὡς ἐμπρήσοντες τοὺς ἐπιπλέοντας· ἐκράτει δὲ καὶ τῶν στενῶν ἑκατέρων ὁ Πομπήϊος, ἀμφὶ δὲ τὸ Ταυρομένιον, καὶ περὶ Μύλας καὶ περιόδους τῶν ὀρῶν ἀπετείχιζε, καὶ τὸν Καίσαρα ἐκ Τυνδαρίδος ἐς τὸ πρόσθεν ἰόντα ἠνώχλει μὴ συμπλεκόμενον. Ἀγρίππου δὲ νομισθέντος ἐπιπλεῖν, ἐς Πελωριάδα μετεπήδησεν, ἐκλιπὼν τὰ στενὰ περὶ Μύλας· καὶ ὁ Καῖσαρ αὐτῶν τε κατέσχε, καὶ Μυλῶν, καὶ Ἀρτεμισίου πολίχνης βραχυτάτης, ἐν ᾗ φασὶ τὰς ἡλίου βοῦς γενέσθαι, καὶ τὸν ὕπνον Ὀδυσσεῖ. ψευδοῦς δὲ τῆς Ἀγρίππου δόξης φανείσης, ὁ Πομπήϊος ἠχθεὶς τῶν στενῶν ἀφῃρημένος, καὶ Τισιηνὸν ἐκάλει μετὰ τοῦ στρατοῦ. Τισιηνῷ δ' ὁ Καῖσαρ ὑπαντῶν, καὶ διημάρτανε τῆς ὁδοῦ περὶ ὄρος τὸ Μυκώνιον, ἔνθα ἄσκηνος ἐνυκτέρευσεν, ὄμβρου τε πολλοῦ καταρραγέντος, οἷος ἐν φθινοπώρῳ γίνεται, τῶν ὁπλοφόρων τινὲς τὴν νύκτα πᾶσαν ἀσπίδα Κελτικὴν ὑπερέσχον αὐτοῦ· ἐγένοντο δὲ καὶ βρόμοι τῆς Αἴτνης σκληροί, καὶ μυκήματα μακρά, καὶ σέλατα περιλάμποντα τὴν στρατιάν· ὥστε τοὺς μὲν Γερμανοὺς ἐξ εὐνῶν ἀναπηδᾶν ὑπὸ δέους, τοὺς δὲ ἀκοῇ τῶν περὶ τῆς Αἴτνης λεγομένων οὐκ ἀπιστεῖν, ἐν τοσοῖσδε παραδόξοις ἐμπεσεῖσθαι σφίσι καὶ τὸν ῥύακα. μετὰ δὲ τοῦτο τὴν Παλαιστηνῶν γῆν ἔκειρε, καὶ Λέπιδος αὐτῷ συνήντετο σιτολογῶν, καὶ Μεσσήνῃ παρεστρατοπέδευον ἀμφότεροι.

rum, omnémque oram maritimam Pompeius adhuc tenebat præſidiis: quæ ab Agrippa maximè ſibi metuentia, continuos ignes fovebant, ut hoſtium naves abſterrerent intentando incendium. Fauces quoque utraſque occuparat, tum Taurominitanas, tum Mylenſes, & montanos calles muris interſepiit. Cæſarem etiam ultra Tyndarida procedentem infeſtabat abſtinentem à prælio. Quúmque Agrippam appulſurum crederet, ad Pelorum tranſcurrit, deſertis faucibus Mylenſibus: quas mox Cæſar occupavit unà cum Mylis, prætérque Dianium oppidulum perexiguum, celebre Solis boum dormiente Ulixe à ſociis abſumptarum fabula. Sed ubi opinio de Agrippæ adventu evanuit, & Pompeius amiſſas fauces cognovit, Tiſienum accivit cum exercitu. Ei Cæſar obviam profectus aberravit à via circa montem Myconium, in quo ſine tentorio pernoctavit: & quum imbres vehementes ruerent, ut per autumnum ſolent, per totam noctem ſtetit ſub ſcuto Gallico, militibus id ſuſtinentibus. Auditi quoque ſunt Ætnæ horrendi fremitus & longi mugitus, excandeſcentibus & ignibus exercitúmque fulgore terrentibus, adeo ut Germani è cubilibus præ timore proſilirent: nec amplius incredibilia viderentur Ætnæ miracula, & inter cetera illud de torrente igneo. Poſthæc Palæſtenum agrum vaſtavit, & Lepidus factus eſt illi obviam, frumenta colligens; móxque ambo Meſſanam obſederunt.

Dianium oppidulum unde celebre.

Myconius mons.

Cæſar ſub ſcuto Gallico totam noctem ſtat.

Ætnæ montis horrendi fremitus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

739 Et quum per totam Siciliam paſſim velitationes fierent, nullo memorabili prælio, Cæſar Taurum miſit ut Pompeium commeatu arceret, occuparétque civitates quæ illi ſuppeditabant: qua maximè difficultate coactus Pompeius ſtatuit ſemel prælio decernere: & quia terreſtres hoſtium copias timebat, in navibus habens fiduciam rogavit per nuntios, num vellet dimicare navali prælio. Ille quamvis abhorreret ab omnibus rebus maritimis, quas ad eam diem infeliciter tentaverat, tamen turpe ratus detrectare, conditionem accepit: præſtituta die, ad quam trecenæ naves utrinque parabantur, inſtructæ telis omnigenis, turribúſque ac machinis quotquot excogitari potuere. Agrippa verò & harpagonem commentus eſt, quinque cubitale tignum, ferro indutum, in utraque extremitate habens circulum, & in horum altero harpagonem, uncum ferreum, in altero multas reſtes, quæ machinis attrahebant harpagonem, catapulta in hoſtilem navem immiſſum. Ubi verò ſtatuta dies venit, primùm remigum fuit oſtentatio non ſine clamore: mox miſſilibus certatum, partim è machinis, partim manu conjectis, ut ſunt ſaxa, ſagittæ, ignitáque jacula. Naves quoque ipſæ concurrebant ictus inferentes accipientéſque nunc in latera, nunc in proras, nunc in ipſa roſtra, [...] maximè vectores concutiunt, & naves reddunt inutiliores. A[...]

Cæſar, navale cum Pompeio prœlium non audet detrectare.

Harpago, Agrippæ commentum.

Γινομένων δ' ἀν' ὅλην τὴν Σι-
κελίαν ἀψιμαχιῶν πολλῶν, ἔργου δ'
μείζονος οὐδενός, Ταῦρον ὁ Καῖσ[αρ]
ἔπεμψε τὰς ἀγορὰς τοῦ Πομπη[ίου]
περικόπτειν, καὶ τὰς πόλεις τὰς χο-
ρηγούσας προκαταλαμβάνειν. ἀπ-
ορίᾳ δὲ μάλιστα κάμνων ὁ Πομπήιος,
ἔκρινε μάχῃ μείζονι κριθῆναι πε-
ρὶ ἁπάντων· τὰ μὲν δὴ πεζὰ τοῦ
Καίσαρος ἐδεδίει, ταῖς δὲ ναυσὶν
ἐπαιρόμενος, ἤρετο πέμπων, εἰ δέ-
χοιτο ναυμαχίᾳ κριθῆναι· ὁ δ' ἐ-
ὀρρώδει μὲν τὰ ἐνάλια πάντα ὡς
σὺν τύχῃ μέχρι δεῦρο κεχρημένος
αὐτοῖς, αἰσχρὸν δὲ νομίσας ἀπει-
πεῖν, ἐδέχετο, καὶ ὥριζετο αὐτῆς
ἡμέραν, ἐς ἣν τριακόσιαι νῆες ἑκα-
τέρῳ ἰδίᾳ παρεσκευάζοντο, βέλη
τε παντοῖα φέρουσαι, καὶ πύργους
καὶ μηχανὰς ὅσας ἐπενόουν· ἐπι[νόησε]
δὲ καὶ τὸ καλούμενον ἅρπαγα ὁ Ἀ-
γρίππας, ξύλον πεντάπηχυ σι-
δήρῳ περιβεβλημένον, κρίκους ἔχον
περὶ κεραίας ἑκατέρας, τῶν δὲ κρί-
κων εἴχετο, τοῦ μὲν ὁ ἅρπαξ, σι-
δήρεον καμπύλον, τοῦ δέ, κάλωες
πολλοί, μηχαναῖς ἐπισπώμενοι τὸν
ἅρπαγα, ὅτε τῆς πολεμίας νεὼς ἐκ
καταπέλτου λάβοιτο. ἐλθούσης τῆς
ἡμέρας, πρῶτα μὲν ἦν ἐρετῶν ἅ-
μιλλα, καὶ βοή, καὶ βέλη, τὰ μὲν
μηχανῆς, τὰ δ' ἀπὸ χειρῶν, [...]
λίθοι, καὶ πυρφόρα, καὶ τοξεύμα-
τα· μετὰ δὲ αἱ νῆες αὐταὶ συνε-
γνυντο ἀλλήλαις, αἱ μὲν ἐς τὰ πλά-
για, αἱ δὲ κατ' ἐπωτίδας, αἱ δὲ
ἐπὶ τοὺς ἐμβόλους, ἔνθα μάλιστα
εἰσὶν αἱ πληγαὶ βίαιοι, τινάξαι
τοὺς ἐπιβάτας, καὶ τὴν ναῦν ἀργ-
ὰν ἐργάσασθαι· ἄλλαι δὲ ἀλλήλαις
δι-

διεξέπλεον, βάλλουσαί τε καὶ ἀκοντίζουσαι, καὶ τοὺς ὑπηρετικοὺς τοὺς ἐκπίπτοντας ἀνελάμβανεν· ἔργα τε χειρῶν ἦν, καὶ βία αὐτῶν, καὶ τέχνη κυβερνητῶν, καὶ βοαὶ, καὶ στρατηγῶν παρακελεύσεις, καὶ μηχανήματα πάντα· εὐδοκίμει δὲ μάλιστα ὁ ἅρπαξ ἔκ τε πολλοῦ ταῖς ναυσὶ διὰ κουφότητα ἐμπίπτων, καὶ ἐμπηγνύμενος ὅτε μάλιστα ὑπὸ τῶν καλωδίων ἐφέλκοιτο ὀπίσω, κόπτεσθαί τε ὑπὸ τῶν βλαπτομένων οὐκ ἦν εὔπορος διὰ σίδηρον τὸν περιέχοντα, καὶ τὸ μῆκος αὐτοῦ δυσέφικτον τοῖς κόπτουσι τὰ καλώδια ἐποίει, οὐδέ τῳ μηχάνημά πω προέγνωστο, ὡς δρέπανον δόρασι περιθέσθαι· ἓν δ' ἐπενόουν ὡς ἐν ἀδοκήτῳ τὴν ναῦν κρούοντες ἐπὶ πρύμναν ἀντισπᾶν. τὸ δ' αὐτὸ ποιούντων καὶ τῶν πολεμίων, ἴση μὲν ἦν ἡ βία τῶν ἀνδρῶν, ὁ δὲ ἅρπαξ ἐποίει τὸ ἴδιον· ὅτε μὲν οὖν προσπελάσειαν αἱ νῆες, ἐμάχοντο παντοίως, καὶ ἐς ἀλλήλους μεθήλλοντο, καὶ διαγνῶναι τὸν πόλεμον οὐκ ἦν ἔτι ὁμοίως εὔπορον· ὅπλοις τε γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τοῖς αὐτοῖς ἐχρῶντο, καὶ φωνῇ σχεδὸν ἅπαντες Ἰταλῇ, τά τε συνθήματα μιγνυμένων ἐς ἀμφοτέρους ἐξενήνεκτο, καὶ ἐκ τοῦδε μάλιστα ἐνέδραι πολλαὶ καὶ ποικίλαι παρ' ἀμφοῖν, καὶ ἀπιστία πρὸς τοὺς λέγοντας αὐτὰ ἐγίγνετο, ἀγνωσία τε πάντας ἀλλήλων ἐπεῖχεν, ὡς ἐν πολέμῳ καὶ θαλάσσῃ γεμούσῃ φόνων τε καὶ ὅπλων καὶ ναυαγίων· οὐ γάρ τινα πεῖραν ἔλιπον, ὅτι μὴ μόνον τὸ πῦρ· τούτου δὲ μετὰ τὰς πρώτας ἐπίπλους ἐφείσαντο διὰ τὰς συμπλοκάς. ὁ δὲ πεζὸς ἑκατέρων στρατὸς ἀπὸ τῆς γῆς

in tranſcurſu telis velitabantur, actuariis in mare delapſos recolligentibus. Erátque contentio militum pariter ac navium gubernatorúmque: accedente ducum cohortatione & machinarum opera. Sed maximè harpago probabatur, è longinquo propter levitatem in naves involans inhærénſque, præſertim quum retraheretur reſtibus: nec præcidi propter ferrum poterat, nec pertingi uſque reſtes propter longitudinem: & ignotum erat genus machinæ, & ideo hoſtes falcatas haſtas non præparaverant. Unus ut in re improviſa conatus profuturus videbatur, ſi vi remorum ſe retraherent, & quum
idem adverſarii facerent, pari- 740
ter utriſque conantibus harpago peragebat ſuum officium. Ergo conjunctis navibus variis modis pugnabatur, tranſiliendo in adverſarias. Nec jam facile erat pugnantes diſcernere: majore enim ex parte utebantur eodem armorum genere, & lingua fermè omnes Latina: teſſeræ quoque utrorumque inter permixtos evulgatæ ſunt: & inde magna utriſque doli occaſio variáque, dum non facilè teſſeris creditur, nec dignoſcunt ſe invicem, mari pleno pugnantium cadentiúmque multitudine, & ſcutis naufragiſſque fluitantibus: nihil enim intentatum præter ignem reliquerunt: nam poſt primum concurſum abſtinuerunt eo, ubi cœptum eſt pugnari cominus. Id certamen uterque terreſtris exercitus ſpectabat è littore, non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſine metu ſtudióque partium, in
eo de ſua quoque incolumitate
agi exiſtimans: nihil tamen diſ-
cernebant oculis, ac ne poterant
quidem, quamvis intentis admo-
dum, ut pote in DC. navium
ordine longiſſimo, variante eju-
latu nunc hac parte, nunc alia.
Vix tandem è turrium colori-
bus, quod ſolum diſcrimen erat,
plures Pompeianas naves periſſe
intelligens Agrippa, cohortatus
eſt proximos quaſi jam victores:
redintegratóque in hoſtem im-
petu, urgere non deſiit, donec
qui ipſi oppoſiti erant primi coa-
cti cedere, turres dejecerunt,
verſíſque navibus in fretum fu-
gerunt, duntaxat ſeptemdecim
navibus: reliquæ per Agrippam
intercluſæ, bona ex parte littori
illiſæ dum vehementi fugiunt
impetu, aut retractæ inde ſunt
aut incenſæ. Quod ubi videre
quæ in alto pugnam continua-
bant, deditionem fecerunt, dum
Cæſarianus exercitus navalis vi-
ctoriam ſignificavit edito ingen-
ti jubilo, quem non minore ter-
reſtris excepit: Pompeianus ve-
rò ingemuit. ipſe dux è Naulo-
chis Meſſanam ſe proripuit, ſic
attonitus ut nihil cogitarit de
terreſtri exercitu: quo factum eſt
ut & hos Cæſar Tiſieno dedente
741 in fidem reciperet, & poſt hos
equitatum, hunc quoque præfe-
ctis dedentibus. Merſæ ſunt in eo
prælio naves Cæſaris tres, Pom-
peii XXVIII. reliquæ aut cre-
matæ, aut captæ, aut littori alli-

Pompeii clades ingens.

μετὰ φόβου καὶ σπουδῆς ἐς τὴν ἀ-
λαστὸν ἀφεώρων, ὡς ἐν τῇδε καὶ αὐ-
τοὶ περὶ τῶν σφετέρων σωτηρίας λοι-
ἐλπίδα ἔχοντες· διέκρινον γε μὲν οὐ-
δὲν, οὐδ᾽ ἐδύναντο, καὶ μάλιστα
περισκοποῦντες, οἷα νεῶν ἐξα-
κοσίων ἐπὶ μήκιστον ἐκτεταγμένων καὶ
τῆς οἰμωγῆς ἐναλλασσομένης ἀναμε-
ρὸς ἑκατέρωθεν· μόλις δέ ποτε ταῖς
χροιαῖς τῶν πύργων, αἷς δὴ μόναις
διέφερον ἀλλήλων, ὁ Ἀγρίππας
συνεὶς πλέονας ἀπολωλέναι τοῦ Πομ-
πηίου ναῦς, ἐθάρρυνε τοὺς συν-
τας ὡς ἤδη κατορθοῦντας, καὶ ἐς
πολεμίοις αὖθις ἐμπεσὼν, ἐπέκει-
το ἀπαύστως, μέχρι βιασθέντες οἱ
σοι μάλιστα κατ᾽ αὐτὸν ἦσαν, ἐς
τε πύργους κατέρριψαν, καὶ τὰς ναῦς
ἐπιτρέψαντες, ἐς τὸν πορθμὸν
φυγεῖν, καὶ ἔφθασαν προσδραμεῖν
ἑπτακαίδεκα νῆες· αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπο-
κλείσαντος αὐτὰς τοῦ Ἀγρίππα,
αἱ μὲν ἐξώκελλον αὐταῖς ὑπὸ ὁρμῆς
διώκοντες, ἢ ὁρμιζομένας ἀπέσπων,
ἢ ἐνεπίμπρασαν· ὅσαι δὲ ἔτι κατὰ τὸ
πέλαγος ἐμάχοντο, τὰ περὶ
τὰς γινόμενα κατιδοῦσαι, παρέ-
δοσαν ἑαυτὰς τοῖς πολεμίοις·
τοῦ Καίσαρος στρατὸς ἐπινίκιον ἠλ-
λαξεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ὁ πεζὸς
ἀντεβόησεν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ Πομπηίου
δ᾽ ἀνῴμωξαν, καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν Ναυ-
λόχων ἀναθορὼν, ἐς τὴν Μεσσήνην
ἠπείγετο, οὐδὲν ὑπὸ ἐκπλήξεως
ἐπὶ τῶν πεζῶν οὐδ᾽ ἐπισκήψας·
καὶ τούσδε ὁ Καῖσαρ Τισιηνοῦ
παραδιδόντος, ὑποσπόνδους ἐδέχ-
καὶ τοὺς ἱππέας ἐπ᾽ αὐτοῖς τῶν
πάρχων παραδιδόντων. κατέδυσαν δὲ
ἐν τῷ πόνῳ νῆες, Καίσαρος μὲν τρεῖς
Πομπηίου δὲ ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, αἱ
λοιπαὶ κατεφλέχθησαν ἢ ἐλήφθησαν, ἢ ἐς τὴν γῆν ὀκέλλουσαι συ-

τεμ

ρίβησαν, αἱ δὲ ἑπτακαίδεκα μόναι
ιέφυγον.

Καὶ ὁ Πομπήϊος ἐν ὁδῷ περὶ τῆς
μεταγνώμης τοῦ πεζοῦ πυθόμενος,
λήν τε ἐσθῆτα ἤλλαξεν ἐς ἰδιώτην
π' αὐτοκράτορος, καὶ προύπεμ-
εν ἐς Μεσσήνην, ἐς τὰς ναῦς ἐν-
ιθέσθαι τὰ δυνατά· παρεσκεύαστο
ἅπαντα ἐκ πολλοῦ, Πλέννιόν τε
κ Λιλυβαίου μεθ' ὧν εἶχεν ὀκτὼ τε-
ῶν ἐκάλει κατὰ σπουδὴν, ὡς μετὰ τῶν-
ε φευξόμενος· καὶ Πλέννιος μὲν ἠ-
είγετο πρὸς αὐτόν· αὐτομολούντων
ἑτέρων φίλων τε καὶ φρουρίων καὶ
ρατῶν, καὶ τῶν πολεμίων ἐς τὸν πορ-
μὸν ἐσπλεόντων, οὐκ ἀναμείνας
δὲ Πλέννιον ὁ Πομπήϊος ἐν πόλει
καλῶς τετειχισμένῃ, ἔφευγεν ἐκ τῆς
εσσήνης ἐπὶ τῶν ἑπτακαίδεκα νεῶν
Ἀντώνιον, ὡς ἐξ ὁμοίων αὐτοῦ
ὴν μητέρα περισεσωκώς· καὶ ὁ
λέννιος αὐτὸν οὐ καταλαβὼν, ἐς
ὴν Μεσσήνην παρῆλθε, καὶ κατ-
χε τῆς πόλεως. ὁ δὲ Καῖσαρ, αὐ-
ς μὲν ἔμεινεν ἐν τῷ περὶ ναυλόχους
ρατοπέδῳ, Ἀγρίππαν δ' ἐκέλευ-
τῇ Μεσσήνῃ παρακαθέζεσθαι, καὶ
αρεκάθητο σὺν Λεπίδῳ· Πλεννίου
πρεσβευομένου περὶ σπονδῶν, Ἀ-
ρίππας μὲν ἠξίου περιμένειν Καί-
αρα ἐς ἕω, Λέπιδος δὲ ἐδίδου τὰς
πονδὰς, καὶ τὸν Πλεννίου στρατὸν οἰ-
ειούμενος ἑαυτῷ, συνεχώρει διαρ-
πάσαι τὴν πόλιν μετὰ τοῦ ἄλλου στρα-
οῦ· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ, πε-
ὶ ἧς δὴ καὶ μόνης παρεκάλουν,
έρδος ἀδόκητον εὑρόμενοι, τὴν
εσσήνην ὅλῃ τῇ νυκτὶ μετὰ τῶν Λε-
ίδου διήρπαζον, καὶ μετεστρατεύοντο
ῷ Λεπίδῳ.

ſæ fractæque, ſolæ ſeptemdecim effugerunt.

Pompeius poſtquam in via cognovit de defectione exercitus, privatum cultum ſumpſit pro imperatorio, præmiſſis Meſſanam qui in naves quicquid poſſent imponerent: jam dudum enim apparata erant omnia. Plennium quoque à Lilybæo properè accivit cum octo legionibus, quaſi habiturus has fugæ comites: & ille quidem feſtinus ad eum contendit. Pompeius verò aliis amicis & præſidiis & exercitibus ad victorem deſciſcentibus, hoſtibus fretum intro navigantibus, ne Plennium quidem in urbe egregiè munita expectandum exiſtimans, cum jam dictis ſeptemdecim navibus profugit ad Antonium: cujus matrem in ſimili periculo ſervaverat. Plennius poſt ejus diſceſſum Meſſanam pervenit, & civitatem eam tenuit. Cæſar in caſtris ad Naulochos manſit, Agrippa juſſo Meſſanam obſidere: id quod fecit ſociatus Lepido. Et quum Plennius legatos de pace miſiſſet, Agrippa rem differendam in matutinum cenſuit dum Cæſar veniret, Lepidus verò pacem dedit: & ut exercitum Plennii ſibi conciliaret, urbem ei ex æquo cum aliis militibus diripiendam conceſſit: qui præter ſalutem, quam ſolam impetratam cupiebant, lucrum inſperatum nacti, Meſſanam per totam noctem diripuerunt, ſociis prædæ militibus Lepidi, ad quem ſigna tranſtulerunt.

Pompeius ad Antonium profugit.

Meſſana direpta.

Qui acceſſione horum auctus
uſque ad viginti duarum legio-
num numerum cum equitatu
valido, elatus eſt animo, de ob-
tinenda Sicilia cogitans, eo jure
quia prior exſcenderat in inſu-
lam, & plures civitates in fidem
acceperat: móxque circa præſi-
dia miſit qui Cæſarianos non ad-
mitterent, & fauces ubique ob-
ſedit. Cæſar ſequenti die venit,
expoſtulavítque per amicos cum
Lepido, quia ajebant eum in au-
xilium Cæſari veniſſe in Sici-
742 liam, non ut eam ſibi acquire-
ret: ille regerebat ademptam ſi-
bi dignitatem priſtinam, qua
nunc ſolus Cæſar potiatur: &,
ſi ei placeat: libenter ſe pro illa
permutaturum Africam & Sici-
liam. Id indignè ferens Cæſar i-
pſe acceſſit ad eum, exprobra-
vítque ingratitudinem. Et quum
utrinque minæ interceſſiſſent,
continuò ſeorſum actæ ſunt ex-
cubiæ, & naves ſteterunt in an-
coris: dicebatur enim de his
incendendis cogitare Lepidus.
Tum exercitus novum civile
bellum exhorruit, nunquam de-
ficientibus diſſenſionibus. nec ta-
men Lepidum conferebant Cæ-
ſari, ne ipſius quidem Lepidi mi-
lites, ſuſpicientes virtutem Cæ-
ſaris, damnata alterius ſegnitie:
iniquitatem quoque incuſantes,
quòd in direptione victis eos æ-
quaverit. Quibus rebus cognitis
Cæſar per internuntios clam ſo-
licitavit duces ejus ſingulos: &
corruptis pleriſque, præſertim
qui Pompeianas partes ſecuti

Cæſaris expoſtulationes cum Lepido.

Lepidus non conferendus Cæſari.

Duces Lepidi è Pompeianis corrupti.

Ὁ δὲ σὺν τούτοις ἔχων δύο καὶ-
κοσι τέλη πεζῶν καὶ ἱππέας πολλ-
ἐπῆρτο, καὶ κρατήσειν ἐδόκει Σι-
λίας, πρόφασιν ἔχων ὅτι πρῶτ-
ἐπιβαίη τῆς νήσου, καὶ πλέονας π-
λεις ἐπαγάγοιτο· ἔς τε τὰ φρούρ-
αὐτίκα περιέπεμπε τοὺς παρὰ-
Καίσαρος ἐλευσομένους μὴ προσ-
σθαι, καὶ τὰ στενὰ πάντα ἐκρα-
νετο. ὁ δὲ Καῖσαρ ἦλθε μὲν τῆς ἐ-
ούσης, καὶ ἐμέμφετο τῷ Λεπίδῳ δι-
τῶν φίλων, ὅτι σύμμαχον ἔφασ-
αὐτὸν ἐλθεῖν Καίσαρι ἐς Σικελί-
οὐχ ἑαυτῷ κατακτησόμενον αὐτ-
ὁ δὲ ἀντενεκάλει τῆς προτέρας τάξ-
ἀφῃρῆσθαι, καὶ μόνον ἔχειν αὐτ-
Καίσαρα, βουλομένῳ τε νῦν ἀν-
διδόναι Λιβύην καὶ Σικελίαν ὑπ-
ἐκείνης· χαλεπαίνων δὲ ὁ Καῖσ-
ἦλθε μὲν καὶ αὐτὸς ὑπὸ ὀργῆς ὀ-
διῶν τὸν Λέπιδον εἰς ἀχαριστί-
διαπειλησάμενοι δὲ ἀλλήλοις συ-
στησαν, καὶ αὐτίκα αἵ τε φυλακ-
διεκρίθησαν· καὶ αἱ νῆες ὥρμουν
ἀγκυρῶν· ἐλέχθη γὰρ αὐτὰς ἐπιν-
ὁ Λέπιδος ἐμπρῆσαι. ὁ δὲ στρατ-
ἤχθετο εἰ πολεμήσουσιν αὖθις
φύλιον πόλεμον ἕτερον, καὶ οὔπ-
σφᾶς ἐπιλείψουσιν αἱ στάσεις· οὐ
ἐν ὁμοίῳ Καίσαρα καὶ Λέπιδον ἐ-
θεντο, οὐδὲ οἱ τοῦ Λεπίδου στρατό-
μενοι, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ Καίσ-
ρα ἐθαύμαζον, καὶ τὴν ἀργίαν συ-
ῄδεσαν Λεπίδῳ, καὶ τῆς ἁρπαγῆς α-
τὸν ἐπεμέμφοντο, αὐτοῖς ἐς τὸ ἴ-
τοῖς ἡσσημένοις καταστάντα· ὧν
Καῖσαρ πυνθανόμενος, περιέπε-
πε τοὺς τὰ συμφέροντα παραινέσ-
ζας κρύφα ἑκάστοις· ὡς δὲ αὐτῷ δι-
φθάρατο πολλοί, καὶ μάλιστα οἱ
νόμενοι τοῦ Πομπηίου διὰ δέος
μὴ πω τὰς σπονδὰς βεβαίους σ-

ν, εἰ μὴ συνθοῖτο ὁ Καῖσαρ, εἰ-
ι, ἀγνοοῦντος ἔτι ταῦτα τοῦ Λε-
δου δι᾽ ἀπραξίαν, ὁ Καῖσαρ ἐπ-
θεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ σὺν
πεῦσι πολλοῖς, οὓς περὶ τοῦ χά-
κος καταλιπὼν, ἐσῄει μετ᾽ ὀλί-
ων, καὶ παριὼν ἐπεμαρτύρετο ἑκά-
υς ἄκων ἐς πόλεμον καθίστασθαι·
σπαζομένων δ᾽ αὐτὸν ὡς αὐτοκρά-
ρα τῶν ὁρώντων, οἱ Πομπηϊανοὶ
ρῶτοι συνέθεον ὅσοι διεφθάρα-
, καὶ συγγνῶναι σφίσι παρεκά-
ουν, ὁ δ᾽ ἔλεγε θαυμάζειν, εἰ
γνώμην αἰτοῦντες, οὐ πράσσου-
ν οὔπω τὰ σφίσιν αὐτοῖς συνοί-
ντα· οἱ δὲ συνέντες, αὐτίκα ἥρ-
αζον τὰ σημεῖα, καὶ ἐς τὸν Καίσα-
ι μετέφερον, καὶ σκηνὰς ἔλυον ἕ-
ροι· καὶ τοῦ θορύβου Λέπιδος αἰ-
ομενος, ἐξέθορε τῆς σκηνῆς ἐπὶ
ι ὅπλα, βολαί τε ἦσαν ἤδη, καὶ
ων ὁπλοφόρων τις τοῦ Καίσαρος ἔ-
ιπτε, καὶ αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐς τὸν
ρακα ἐβλήθη, τὸ δὲ βέλος οὐκ
ικετο ἐπὶ τὸν χρῶτα, ἀλλὰ δρόμῳ
εφυγεν ἐπὶ τοὺς ἱππέας· Λεπίδου
έ τι φρούριον ἐπετώθασε τῷ δρό-
ῳ, καὶ οὐκ ἀνέσχεν ὁ Καῖσαρ ὑπὸ
γῆς, πρὶν ἐξελεῖν αὐτὸ σὺν τοῖς
πεῦσι καὶ καθελεῖν. ἑτέρων δ᾽ αὖ
ρουρίων ἡγεμόνες, οἱ μὲν αὐτίκα,
δὲ νυκτὸς μετετίθεντο ἐκ Λεπί-
υ πρὸς Καίσαρα, οἱ μὲν ἄνευ τι-
ς πείρας, οἱ δὲ καὶ ἐς ὑπόκρισιν
πὸ ἱππέων μικρὰ ἐνοχληθέντες,
ιὲ δ᾽ οἱ τὰς προσβολὰς ἔτι ὑπέ-
μενον καὶ ἀπεκρούοντο· καὶ γὰρ ὁ Λέ-
ιδος περιέπεμπεν ἐς πάντα ἐπι-
ούρους· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐπικούρων
εθισταμένων, ἡ λοιπὴ τοῦ Λεπίδου
ρατιὰ, καὶ εἴ τις εὔνους ἔτι ἦν ἐ-
ent, reliquus ejus exercitus,

nondum confirmatam pacem putabant abſque conſenſu Cæſaris, ſecuro Lepido & ignorante omnia, in caſtra ejus ſupervenit cum multis equitibus: quibus ante vallum relictis, cum paucis intravit, procedénſque in medium, ſingulos teſtatus eſt, ſe invitum ad bellum trahi. Ibi verò ſalutantibus imperatorem proximis, Pompeiani primi accurrerunt quotquot corrupti fuerant, veniámque petierunt. Ille mirari ſe ajebat, veniam eos petere, necdum tamen quod ipſis conferat facere: intellexerunt dictum, móxque arrepra ſigna tranſtulerunt ad Cæſarem, alii detendebant tentoria. Eum tumultum ubi ſenſit Lepidus, ad arma proſiliit è tentorio: commiſſáque velitatione unus ſcutariorum Cæſaris cecidit, ipſe in thoracem telum recepit, quod tamen ad vivum non pervenit, móxque curſim ſe recepit ad equites. In eum curſum præſidium cujuſdam caſtelli cavillatum eſt: nec Cæſar iratus conquievit prius quam id equitum opera caperet. ceterorum item caſtellorum præfecti, pars continuò, pars nocte ſequente defecerunt ad Cæſarem: quidam ne ſollicitati quidem, alii tantùm in ſpeciem infeſtati ab equitibus. Non defuere tamen qui oppugnatores ſuos ſeriò repellerent: nam Lepidus quoquoverſum ſubmittebat auxilia: quæ & ipſa quum tranſitionem facequamvis non malè illi volens,

Cæſar in thorace vulneratus.

Cavillatio in Cæſarem.

743

 muta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Defectio à Lepido ad Cæſarem.

mutabat ſententiam. Ac rurſum primi Pompeiani quotquot adhuc in officio permanſerant, agminatim tranſibant alii poſt alios. Quúmque Lepidus ad eos continendos armaret alios, qui in hoc armabantur, aſſumebant ſigna, móxque cum aliis adjungebant ſe Cæſari, Lepidus minis ac precibus cum eis agebat, ſigna retentans & miſſurum ſe negans, donec à ſignifero audiit, Dimittes vel mortuus. Tum demum ceſſit territus. Poſtremi defecerunt equites, miſerúntque ad Cæſarem ſcitatum num interficiendus eſſet Lepidus jam privatus imperio: quod ille non permiſit. Sic Lepidus nec opinans deſertus ab omnibus, reflante fortuna exercitum citò amiſit, mutatóque cultu properavit ad Cæſarem, aliis pariter feſtinantibus velut ad ſpectaculum. cui Cæſar aſſurrexit, nec paſſus accidere ſibi ad genua: remiſítque ſic cultum ad Urbem, adempto imperio, relictóque tantùm ſacerdotio. Sic ille ſæpius imperator, & quondam triumvir, qui magiſtratus creaverat, & tot pari dignitate præditos proſcripſerat, privatus ſub nonnullis olim proſcriptis magiſtratibus vitam exegit.

Verba & minæ militis ad Lepidum.

Cæſar Lepidum interfici non vult.

Cæſar non patitur Lepidum ad genua ſibi accidere.

Mira fortunæ mutatio in Lepido.

Ceterùm Pompeium Cæſar nec ipſe perſecutus eſt, nec alios perſequi ſivit: ſive quòd nollet invadere in alienum imperium Antonii: ſive quòd futura ſpectaret conatúſque Antonii, habiturus juſtam occaſionem diſſidii, ſiquid ille præter æquum

Cæſar Pompeium perſequi non vult.

τρέπετο τῇ γνώμῃ· καὶ προῄτεσ-
αὖθις οἱ Πομπηϊανοί, ὅσοι ἔτι ἦν
παρ᾽ αὐτῷ, μετεπήδων κατὰ με-
Λεπίδου δ᾽ ἐς κώλυσιν αὐτοῖς τ-
ἑτέρους ἐφοπλίσαντος, οἱ ἐπὶ κ-
λύματι τῶν ἄλλων ὁπλισάμενοι, τὰ-
αὐτῶν ἐπήγοντο σημεῖα, καὶ σ-
τοῖς ἑτέροις ἐχώρουν πρὸς τὸν Καί-
σαρα· Λέπιδος δ᾽ αὐτοῖς ἀπιοῦσι-
πειλῇ καὶ ἐδεῖτο, καὶ τῶν σημείων εἴ-
το, καὶ οὐ μεθήσειν ἔλεγε, μέχρι
φερόντων αὐτὰ τις εἶπε μεθήσειν-
ποθανόντα, καὶ δείσας μεθῆκεν. οἱ
ἱππεῖς τελευταῖοι χωροῦντες ἔπε-
μψαν τινὰ πευσόμενον τοῦ Καίσαρος,
εἰ κτείνωσι Λέπιδον οὐκ ἔτι ὄντα αὐ-
τοκράτορα, ὁ δὲ ἀπεῖπεν. οὕτω Λέ-
πιδος ἀδοκήτῳ πάντων ἀπο-
συμπεσόντων ἔρημος ἐκ τύχης τοσ-
δε καὶ στρατοῦ τοσοῦδε ἐγίγνετο ἐν βρ-
χεῖ, καὶ τὸ σχῆμα ἀλλάξας, ἐ-
πρὸς τὸν Καίσαρα, δρόμῳ συν-
χόντων ὡς ἐπὶ θέᾳ τῶν ὁρώντων· ὁ δὲ
Καῖσαρ ὑπανέστη τε αὐτῷ προσι-
όντι, καὶ προσπεσεῖν ἐθέλοντα κω-
σας, ἔπεμψεν ἐς Ῥώμην ἐφ᾽ οὗ
ἦν σχήματος, ἰδιώτην ἀπ᾽ αὐ-
τοκράτορος, οὐδὲν ἔτι πλὴν ἱερέας
εἶχεν ἱερωσύνης. ὁ μὲν δὴ καὶ αὐτοκρ-
τωρ πολλάκις, καὶ τῶν τριῶν ἀνδ-
γενόμενος, ἄρχοντάς τε ἀποφήνας
καὶ προγράψας ἐπὶ θανάτῳ τοσου-
δε ὁμοτίμους, ἰδιωτεύων, καὶ ἐνί-
των προγραφέντων ἄρχουσιν ὕστε-
παριστάμενος, διεβίωσε.

Πομπήιον δὲ ὁ μὲν Καῖσαρ οὐκ
δίωκεν, οὐδ᾽ ἑτέροις ἐπέτρεπε δι-
κειν, εἴτε ὡς ἐς ἀλλοτρίαν ἀρχ-
τὴν Ἀντωνίου φυλασσόμενος ἐ-
βαλεῖν, εἴτε καραδοκῶν τὸ μέλλ-
καὶ τὰ ἐς αὐτὸν ἐσόμενα ἐξ Ἀντων-
καὶ πρόφασιν ἕξων διαφορᾶς, εἰ

δίκα

κειμα γίγνοιτο· οὐ γὰρ ἀνύποπτοί γε
τεν ἐκ πολλοῦ διὰ φιλαρχίαν, ὅ-
τοὺς ἄλλους ἐξέλοιεν, ἀλλήλοιν διε-
ισθαι, εἴθ᾽ ὡς αὐτὸς ὕστερον ἔλεγεν
Καῖσαρ, ὅτι μὴ γίγνοιτο τῶν πα-
ρὸς ἀνδροφόνος ὁ Πομπήϊος. τὴν
στρατιὰν συνῆγε, καὶ ἐγένετο αὐτῷ
λη μὲν ὁπλιτῶν πέντε καὶ τεσσαρά-
ντα, καὶ ἱππεῖς δὲ δισμύριοι καὶ
ντακισχίλιοι, κοῦφοι δὲ, τῶν ἱπ-
έων ὑπὲρ ἡμιολίους, μακραί τε
ες ἑξακόσιαι· τὸ δὲ τῶν φορτίδων
λῆθος, καίπερ ὂν ἄπειρον, τοῖς
σπόταις διέπεμψε· καὶ τὸν στρατὸν
τινικίοις ἐδωρεῖτο, τὰ μὲν ἤδη δι-
ούς, τὰ δ᾽ ὑπισχνούμενος, στεφά-
ους τε καὶ τιμὰς ἅπασιν ἔνεμε, καὶ
υγγνώμην τοῖς ἡγεμόσιν ἐδίδου τοῦ
Πομπηΐου· ζήλου δὲ αὐτῷ γέμοντι
τι τούτοις, τὸ δαιμόνιον ἐνεμέσησε
ζήλου, καὶ ὁ στρατὸς ἐστασίασεν ὁ
ἰκεῖος αὐτοῦ μάλιστα, ἀπολυθῆ-
αί τε τῆς στρατείας ἐπειγόμενοι, καὶ
έρα λαβεῖν ὅμοια τοῖς ἐν Φιλίπ-
τοις ἀγωνισαμένοις· ὁ δὲ ᾔδει μὲν
κ ὅμοιον ἐκείνῳ τόνδε τὸν ἀγῶνα,
πισχνεῖτο δ᾽ ὅμως τὰ ἄξια δώσειν.
τὼ τοῖς ὑπ᾽ Ἀντωνίῳ στρατευομέ-
οις, ὅτε κἀκεῖνος ἀφίκηται· περὶ δὲ
ς στρατείας ὑπεμίμνησκε σὺν ἀπει-
ῇ τῶν πατρίων νόμων τε καὶ ὅρκων καὶ
ολάσεων· οὐκ εὐπειθῶς δὲ ἀκροω-
ένων, ὑφῆκε τῆς ἀπειλῆς, ἵνα μή τις
κ τῶν νεολήπτων στρατῶν ἐπιγένοιτο
θόρυβος· καὶ ἔλεγεν ἐν καιρῷ τε ἀ-
πολύσειν σὺν Ἀντωνίῳ, καὶ ἄξειν νῦν
ὐκ ἐπ᾽ ἐμφύλια ἔτι πεπαυμένα σὺν
τύχῃ χρηστῇ· ἐπὶ δ᾽ Ἰλλυριοὺς, καὶ
ἕτερα ἔθνη βάρβαρα, σαλεύοντα
τὴν μόλις κτηθεῖσαν εἰρήνην, ὅθεν

faceret: ſuſpiciones enim jam
pridem eis ob ambitionem inter-
ceſſerant, ſublatis aliis inter i-
pſos contentionem fore: ſive, ut
ipſe Cæſar ajebat poſtea, quia 744
Pompeius è conjuratorum nu-
mero non fuerat. Coactis autem
in unum copiis repertæ ſunt le-
giones XLV. equitum XXV. M.
levis armaturæ tantundem quan-
tum equitum, & dimidium in-
ſuper. naves longæ DC. onera-
rias autem penè innumeras re-
miſit ad proprios dominos: mili-
tibus donativum ob victoriam
dedit, plura in futurum pollici-
tus. coronas quoque & alios ho-
nores diſtribuit, & ignovit Pom-
peianis ducibus. Huic tantæ feli-
citati fortuna invidit: nam exer-
citus, præſertim ipſius proprius,
ſeditionem movit, miſſionem
flagitans, & præmia, qualia Phi-
lippenſi prælio victores acce-
perant: & quamvis hoc certa-
men non conferendum videre-
tur cum altero, promiſit tamen
accepturos digna præmia unà
cum his qui tum ſub Antonio
militabant, quando ille redierit:
quantum autem ad militiam,
minaciter admonebat ſacramen-
ti diſciplinæque. Quúmque in
contumacia perſtarent, remiſit
minas, ne quis tumultus ab exer-
citibus dedititiis accederet: pro-
miſítque ſe cum Antonio dimiſ-
ſurum eos ſuo tempore: nunc
uſurum opera eorum ad bella
non civilia, quando deo fortu-
nante deſierint: petiturum enim Illyrios & ceteras gentes barba-
ras, pacem vix bene firmatam labefactantes: ex qua militia per-

Copiæ terreſtres & navales Cæſaris.

Seditio in caſtris Cæſaris.

cepturos lucra uberrima. denegarunt illi operam, ni præteritorum laborum repræſentarentur ſibi præmia honoréſque. Reſpondit honores ſe non differre, ſed præter jam datas, alias coronas legionibus ſe addere, & prætextas tribunis ac centurionibus, ſenatoriámque dignitatem cuique in ſua patria. Dum hæc aliáque benignè offert, exclamavit tribunus Ofilius: corollis & prætextis delectari pueros, milites agris & pecuniis: id dictum approbante multitudine, Cæſar indignatus diſceſſit è tribunali. qui verò proximi tribuno ſtabant, laudabant hominem, & ceteris qui ſe ad eos non aggregarent convitiabantur. Reſpondit ille, ſe ſolùm ad tuendam tam juſtam
745 cauſam ſufficere. His dictis ſequenti die nuſquam comparuit, nec ſciri potuit quid illi acciderit. Milites verò non amplius ſinguli propter metum, ſed gregatim uno ore vociferabantur, miſſionem poſtulantes. Horum præfectos Cæſar variis molliebat alloquiis: eis verò qui ad Philippos & Mutinam meruerant: ut diuturniore militia defunctis miſſionem conceſſit: dimiſſóſque mox ablegavit ex inſula, ne contagione ſeditionis ceteros corrumperent: hoc tantùm ad Mutinenſis belli veteranos effatus, quamvis ſic dimiſſis, redditurum ſe tamen pollicita. Alios verò pro concione alloquens, teſtes faciebat perjurii diſcedentium, non dimiſſorum ex impe

Ofilii tribuni militum ad Cæſarem verba ſeditionis plena.

καταπλήξειν αὐτούς. οἱ δ' οὐκ
ἔφασαν αὖθις στρατεύσεσθαι, πρὶν τ
προτέρων λαβεῖν γέρα τε καὶ τιμά
ὁ δὲ οὐκ ἔφη τὰς τιμὰς οὐδὲ ν
ἀνατίθεσθαι, πολλὰς δὲ δοὺς, προ
σθεῖναι στεφάνους ἔτι τοῖς τελε
ἄλλους, καὶ λοχαγοῖς καὶ χιλιάρχ
περιπορφύρους ἐσθῆτας, καὶ βουλε
τικὴν ἐν ταῖς πατρίσιν ἀξίωσ
ἔτι δὲ αὐτοῦ τοιάδε προστιθέντος
τερα, ὑπεφώνησε χιλίαρχος (
φίλλιος, στεφάνους μὲν καὶ πορφ
ραν εἶναι παισὶν ἀθύρματα, στρ
τοῦ δὲ γέρα, χωρία καὶ χρήματ
καὶ τοῦ πλήθους ἐπιβοήσαντος ὅτι
θῶς λέγοι, ὁ μὲν Καῖσαρ ἀπέστη
βήματος δυσχεραίνων· οἱ δὲ ἀμ
τὸν χιλίαρχον, ἦσαν ἐπαινοῦντες
καὶ τοῖς οὐ συνισταμένοις αὐτῷ λοι
ρούμενοι· ὁ δ' ἔφη καὶ μόνος ἀρκ
σειν ἐπὶ οὕτω δικαίοις· ἀλλ' ὁ μὲν τ
δε εἰπὼν, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἀφα
λῆ, καὶ οὐδ' ὅ,τι γένοιτο ἐγιγνώσκ
το· ὁ δὲ στρατὸς οὐκ ἔτι μὲν ὑπὸ δ
ους οὐδεὶς καθ' ἕνα ἐφθέγγετο, κα
νῇ δ' ἐβόων ἀνὰ μέρη συνιστάμεν
ἀφεθῆναι τῶν στρατειῶν· ὁ δὲ Κα
σαρ αὐτῶν τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐξ
μείλιξε ποικίλως, τοὺς δ' ἐν Φιλίπ
ποις καὶ Μουτίνῃ στρατευσαμένων
ὡς χρονιωτέρων ἄρα ὄντων, ἐδίδ
τοῖς θέλουσιν ἀντιστρατεύεσθαι, κ
γενομένους ἐς δισμυρίους εὐθὺς ἀπ
λυε, καὶ ἐξέπεμπε τῆς νήσου μὴ δια
φθείρειαν ἑτέρους, τοσόνδε τοῖς ἐ
Μουτίνης μόνοις ἐπειπὼν, ὅτι σφ
σιν ἀποδώσει τά τε ὑπεσχημένα, καί
περ οὕτως ἀπολυθεῖσιν. ἐς δὲ τὸ ἄλ
λο πλῆθος ἐπελθὼν, τοὺς μὲν ἀπ
στάντας ἐμαρτύρετο τῆς ἐπιορκίας,
καὶ γνώμην τοῦ αὐτοκράτορος τ

στρατεια

…στείας ἀπολυθέντας, τοὺς δὲ παρ-…ας ἐπῄνει, καὶ ἐπήλπιζεν ἀπολύ-… μὲν ταχέως, ὅτε μηδενὶ μετα-…σῃ, καταπλουτιεῖν δὲ ἀπολύων, …νῦν ἐπιδιδόναι δραχμὰς πεντα-…τίας ἑκάστῳ. τοιάδε εἰπών, Σι-…λίᾳ μὲν ἐπέβαλλεν ἐσφορὰν, χί-…α τάλαντα καὶ ἑξακόσια, στρατη-…ὺς δ᾽ ἀπέφαινε Λιβύης καὶ Σικε-…ας, καὶ στρατὸν ἐς ἑκατέραν διῄρει, …ὶ τὰς ναῦς τὰς Ἀντωνίου διέπεμ-… ἐς Τάραντα, καὶ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ … μὲν προὔπεμπεν ἐς τὴν Ἰταλίαν …ὶ νεῶν, τὸ δ᾽ ἐπαγόμενος αὐτὸς τῆς νήσου διεπέρα.

Ἐρχομένῳ δ᾽ ἥ τε βουλὴ τιμὰς …ηφίσατο ἀμέτρους, ὧν αὐτὸν ἐ-…ιουν κριτὴν, ἢ πάσας λαβεῖν, …όσας δοκιμάσειε, καὶ ὑπήντων ὅτι …ρρωτάτω καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ δῆμος ἐστε-…ανωμένοι, ἔς τε τὰ ἱερὰ καὶ ἐκ τῶν …ῶν ἐς τὴν οἰκίαν ἀπιόντα παρέ-…μπον· τῆς δ᾽ ἐπιούσης αὐτὸς ἐβου-…ηγόρησέ τε καὶ ἐδημηγόρησε, τὰ ἔρ-…α καὶ τὴν πολιτείαν ἑαυτοῦ τὴν ἀπ᾽ …χῆς ἐς τότε καταλέγων, καὶ τὰ εἰ-…μένα συγγράψας, τὸ βιβλίον ἐξέ-…ωκε, κατήγγειλέ τε εἰρήνην καὶ εὐ-…μίαν ἐς τέλος τῶν ἐμφυλίων ἀνῃ-…μένων, καὶ τῶν ἐσφορῶν τοὺς ἔτι ὀ-…είλοντας ἀπέλυε, καὶ φόρων τελώ-…ς τε καὶ τοὺς τὰ μισθώματα ἔχον-…ας, ὧν ἔτι ὀφείλοιεν· ἐκ δὲ τῶν ἐ-…ηφισμένων τιμῶν ἐδέχετο πομ-…ὴν, ἐτήσιόν τε ἱερομηνίαν εἶναι καθ᾽ …ς ἡμέρας ἐνίκα, καὶ ἐπινίκιος ἐν …γορᾷ χρύσεος ἑστάναι μετὰ σχήμα-…ος οὗπερ ἔχων ἐσῆλθε, περικει-…μένῳ τοῖς κίοσι νεῶν ἐμβόλων, καὶ ἑστη-

ratoris ſententia: ipſos verò laudabat, brevi ſecuturæ miſſionis ſpem faciens: foréque ut nec officii quenquam pœniteat, & dimittantur ditati: nunc addere ſe viritim quingenos ſeſtertios. Poſt concionem indixit tributum Siciliæ M DC. talenta: deſignavítque proprætores Africæ ac Siciliæ diviſo exercitu in utramque. Naves Antonii miſit Tarentum: reliquum exercitus partim præmiſit in Italiam, partim ſecum duxit decedens ex inſula.

Venientem ad Urbem ſenatus excepit immodicis honoribus, ipſi permittens ut arbitratu ſuo vel omnes, vel quotquot placerent, acciperet: itúmque eſt obviam quàm longiſſimè à coronatis tam ſenatoribus quàm cetero populo: à quibus ad templa primùm, deinde domum deductus eſt. Sequenti verò die tam apud ſenatum quàm pro concione orationem habuit, res à ſe geſtas ordine recenſens, adminiſtrationémque reipublicæ jam inde ex quo ad eam admotus eſt uſque ad præſentem diem: quas orationes à ſeipſo conſcriptas in vulgus edidit multis exemplaribus: denuntiavítque pacem & tranquillitatem poſt ſublata bella civilia, & tributa nondum reddita condonavit debitoribus: pariterque publicanorum debita remiſit, & mercedes nondum perſolutas pro locationibus publicis. Ex honoribus autem per S. C. 746
oblatis accepit thenſam in circenſibus, & annua ſolennia diebus victoriæ, auratámque pro roſtris ſtatuam, quæ ad veram effigiem

giem

Statua Cæſari poſita.

giem expreſſa eſt, cum hoc titulo, OB PACEM POST DIVTVRNA BELLA TERRA MARIQVE REDDITAM. Quumque populus pontificatum maximum à Lepido ad eum transferre vellet, nemini vivo more majorum adimi ſolitum, recuſavit: & quum Lepidum ut hoſtem necari juberent, non ſuſtinuit. Deinde ad omnes exercitus obſignatas miſit literas, cum mandatis ut una die aperirentur omnes, móxque juſſa peragerentur: ea pertinebant ad ſervos, qui diſſenſionum inteſtinarum tempore auſugerant in militiam: quibus poſcente Pompeio ſenatus ex fœdere libertatem conceſſerat. móxque una die comprehenſos & in urbem adductos Romanis Italíſque dominis eorum Cæſar reſtituit, aut illorum hæredibus: idem fecit in Sicilia: ſi quos autem nemo in ſervitutem aſſerebat, capite mulctavit in ipſis unde auſugerant civitatibus.

Pontificatus nemini vivo adimi ſolitus.
Lepidum Cæſar necari non vult & ejus pontificatum non accipit.
Literæ Cæſaris de ſervis ſuis dominis reſtituendis.
Servi capite mulctati.

Hic tum bellorum finis viſus eſt, quum Cæſar vigeſimum octavum ætatis annum exegiſſet, oppidatim inter deos tutelares conſecratus. Sed quum Urbs ipſa Siciliáque palam infeſtaretur latrociniis, tanta perditorum audacia, ut prædones potius quàm occulti latrones videri poſſent, Sabinus ad id corrigendum electus à Cæſare multos comprehenſos affecit ſuppliciis: anno tamen integro habuit opus dum ſecuram pacem redderet omni-

Sicilia latrociniis infeſtata.

μένη ἡ εἰκὼν ἐπιγραφὴν ἔχουσα, ε-
ΤΗ'Ν 'ΕΙΡΗ'ΝΗΝ 'ΕΣΤ-
ΣΙΑΣΜΕ'ΝΗΝ 'ΕΚ ΠΟ-
ΛΟΥ͂ ΣΥΝΕ'ΣΤΗΣΕ Κ-
ΤΑ' ΤΕ ΓΗ͂Ν ΚΑΙ' Θ-
ΛΑΣΣΑΝ. τοῦ δὲ δήμου τὴν ἀ-
γίστην ἱερωσύνην ἐς αὐτὸν ἐκ Λε-
δου μεταφέροντος, ἣν ἕνα ἔχειν
νενόμισται μέχρι θανάτου, οὐκ ἐ-
χετο, καὶ κτείνειν τὸν Λέπιδον ὡς π-
λέμιον κελευόντων, οὐκ ἠνέσχετο. ἐς
δὲ τὰ στρατόπεδα πάντα σεσημασ-
νας ἔπεμψεν ἐπιστολάς, ἐντελλό-
νος ἡμέρᾳ μιᾷ πάντας ἀνειλήσ-
τας αὐτὰς ἐπιχειρεῖν τοῖς κεκελ-
σμένοις· καὶ ἦν τὰ ἐπεσταλμένα
ἀμφὶ τῶν θεραπόντων, ὅσοι παρὰ τ-
στάσιν ἀποδράσαντες ἐστρατεύοντο, κ-
αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν ᾐτήκει Πο-
πήϊος καὶ ἡ βουλή, καὶ αἱ συνθῆκ-
δεδώκεσαν· οἱ δὲ μιᾶς ἡμέρας συ-
ελαμβάνοντο, καὶ ἀχθέντας αὐτοὺς
ἐς Ῥώμην ὁ Καῖσαρ ἀπέδωκε α-
τῶν τε Ῥωμαίων καὶ Ἰταλῶν το-
δεσπόταις, ἢ διαδόχοις αὐτ-
ἀπέδωκε δὲ καὶ Σικελιώταις· ὅσους
οὐκ ἦν ὁ ληψόμενος, ἔκτεινε π-
ρὰ ταῖς πόλεσιν αὐταῖς ὧν ἀπ-
δρασαν.

Τοῦτο δὲ τῶνδε τότε στάσεων ἐδό-
κει τέλος εἶναι, καὶ ἦν ὁ Καῖσ-
ἐτῶν ἐς τότε ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, καὶ α-
τὸν αἱ πόλεις τοῖς σφετέροις θε-
συνίδρυον. λῃστευομένης δὲ κατὰ συσ-
τάσεις τῆς τε Ῥώμης αὐτῆς, καὶ τ-
Σικελίας περιφανῶς, καὶ τῆς γιγν-
μένων ἁρπαγῆς μετὰ τόλμης, ἢ λ-
στείᾳ λανθανούσῃ μᾶλλον ἐοικότω-
Σαβῖνος ὑπὸ Καίσαρος αἱρεθ-
εἰς διόρθωσιν, πολὺν μὲν εἰργάσα-
φθόρον τῶν ἁλισκομένων, ἐνιαυτῷ δ-
ὅμως εἰς εἰρήνην ἀφύλακτον ἀπε-

ε προσήγαγε, καὶ ἐξ ἐκείνου φασὶ
παραμεῖναι τὸ τῆς στρατείας τῶν νυ-
κτοφυλάκων ἔθος τε καὶ εἶδος. θαυ-
μαζόμενος δὲ ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τῷδε,
έως οὕτως ἐξ ἀδοκήτου διορθουμέ-
ν, πολλὰ τῆς πολιτείας ἐφίει τοῖς
ησίοις ἄρχουσι διοικεῖν κατὰ τὰ πά-
ια, καὶ γραμματεῖα ὅσα τῆς στά-
ως σύμβολα ἔκαιε, καὶ τὴν ἐντε-
ῆ πολιτείαν ἔλεγεν ἀποδώσειν, εἰ
παραγένοιτο ἐκ Παρθυαίων Ἀντώ-
νιος· πείθεσθαι γὰρ κἀκεῖνον ἐθέλειν
ποθέσθαι τὴν ἀρχὴν, τῶν ἐμφυλίων
καταπεπαυμένων, ἐφ' οἷς αὐτὸν εὐ-
ημοῦντες, εἵλοντο δήμαρχον ἐς
ιεὶ, διηνεκεῖ ἄρα ἀρχῇ προτρέ-
οντες τῆς προτέρας ἀποστῆναι, ὁ δὲ
έξατο μὲν καὶ τήνδε· Ἀντωνίῳ δὲ
ὃ ἑαυτοῦ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπέστελλεν,
δὲ καὶ Βίβλον ἀπιόντα πρὸς αὐτὸν,
ντυχεῖν ἐδίδασκεν· ἐς δὲ τὰ ἔθνη
ὺς ἡγεμόνας αὐτὸς ὁμοίως ἔπεμπε,
ἐς Ἰλλυριοὺς ἐπενόει συστρατεύειν.
Πομπήϊος δ' ἐκ μὲν Σικελίας ἄ-
ρα Λακινίᾳ προσέσχε, καὶ τὸ ἱερὸν
ῆς Ἥρας πλουτοῦν ἀναθήμασιν ἐ-
ύλησε, φεύγων ἐς Ἀντώνιον, ἐς δὲ
Μιτυλήνην καταχθεὶς, διέτριβεν,
ἔνθα αὐτὸν ἔτι παῖδα μετὰ τῆς μη-
τρὸς ὑπεξέθετο ὁ πατὴρ Γαΐῳ Καί-
σαρι πολεμῶν, καὶ ἡττηθεὶς ἀνέ-
λαβεν. Ἀντωνίου δὲ πολεμοῦντος
ἐν Μηδίᾳ Μήδοις τε καὶ Παρθυαί-
οις, γνώμην ὁ Πομπήϊος ἐποιεῖτο
αὐτὸν ἐπανελθόντι ἐπιτρέψαι· ἐ-
πεὶ δ' ἐπύθετο ἡσσῆσθαι Ἀντώνιον,
ἢ τὸ συμβὰν ἡ φήμη ὁμοίως μετ-
έφερεν, αὖθις ἦν ἐν ἐλπίσιν ὡς
ἢ διαδεξόμενος Ἀντώνιον εἰ τέ-
θνηκεν, ἢ μεριούμενος ἐπανελθόν-

bus. Et ex illo tempore inſtitutas ajunt cohortes vigilum, quæ durant nunc quoque. Id tam opportunum & opinione citius remedium, Cæſari egregiam exiſtimationem peperit, qui pleraque ad rempub. pertinentia, more majorum adminiſtrabat per magiſtratus annuos: exurebátque literas omnes ſcriptas belli tempore, promittens ſe reſtiturum rempub. quàm primum rediſſet Antonius: compertum enim ſibi, velle & illum deponere magiſtratum ceſſantibus bellis civilibus. Quapropter fauſtis exceptus acclamationibus, tribunitiam poteſtatem accepit in perpetuum, ceu invitatus hoc honore ad priorem deponendum: qua de re privatim ſcripſit Antonio. Ille diſcedenti Bibulo mandata dedit ad eum: & in provincias præſides miſit ſimiliter, cogitavitque ſocius expeditionis Illyricæ fieri. At Pompeius è Sicilia fugiens, ad Lacinium promontorium appulit, ubi ſanum Junonis votivis donariis dives ſpoliavit, petens Antonium: delatúſque Mitylenen, ibi egit aliquantiſper, ubi etiam tum puerum cum matre depoſuerat pater bellum gerens cum Cæſare, victúſque inde recepit eum. Et quia bellum in Media cum Medis Parthíſque Antonius gerebat, Pompeius ſtatuerat reverſo in fidem ſe committere: ſed ubi victum audivit, & conſtans fama idem ferebat, rurſum ſpem concepit, aut ſucceſſurum ſe in univerſam defuncti potentiam, aut ſaltem in partem ejus recipiendum, obverſante

Cohortes vigilum inſtitutæ.

Cæſar literas belli tempore ſcriptas exurit.

747

Lacinium promontorium.

Pompeii expectationes.

verſante animo recenti exemplo. Labieni qui Aſiam incurſaverat. His conſiliis occupato nuntiatur Antonius rediſſe Alexandriam: proinde ad utrunque viam ſibi muniens, per legationes offerebat ſe illi amicum & ſocium: revera hoc tantùm agens ut res ejus exploratas haberet. interim ad Thraciæ Pontíque dynaſtas alios legatos clam mittebat, cogitans, ſi poſtulata non impetraret, per Pontum fugere in Armeniam: nam & ad Parthos miſit, ſperans ad bellum nondum confectum adverſus Antonium libenter ſe duce uſuros Romano viro, eóque Magni filio, ſimúlque naves parabat, & ſocios navales exercebat, metum à Cæſare ſimulans, aut parari hæc in uſum Antonii. Sed ille quamprimum audivit de Pompeii conatibus, ducem adverſus eum deſignavit Titium, ut claſſe ac exercitu accepto è Syria, Pompeio bellum molienti reſiſteret totis viribus: quod ſi in fidem Antonii mallet recipi, adduceret eum honorificè. Legatorum Pompeii hæc fuit poſtulatio, Miſſi ſumus à Pompeio, non quòd in Hiſpaniam, ſi bellum

Titius contra Pompeium ab Antonio dux deſignatus.

748

Legatio Pompeii

π, ἐνθύμιός τε οἱ συνεχὲς Λαβι-
ηνὸς οὐ πρὸ πολλοῦ τὴν Ἀσί[αν] ἐ-
πιδραμών· ὧδε δ' ἔχοντι ἀγγέλ-
Ἀντώνιος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπανελ-
θὼν, καὶ τεχνάζων ἔτι ἐπ' ἀμφότε-
ρα, διεπρεσβεύετο πρὸς αὐτὸν ἐπι-
τρέπων ἐκείνῳ, καὶ φίλον εἶναι δι-
δοὺς καὶ σύμμαχον, ἔργῳ δὲ τὰ Ἀν-
τωνίου κατασκεπτόμενος· ἔς τε Θρᾳ-
κῶν καὶ ἐς τὸν Πόντον ἔπεμπεν ἑ-
τέρους κρύφα πρὸς τοὺς ἑκατέρωθι δυ-
νάστας, ἐπινοῶν, εἰ μὴ κρατεῖ τῶν
ἐνθυμουμένων, διὰ τοῦ Πόντου φυ-
γεῖν ἐς Ἀρμενίαν· ἔπεμπε δὲ καὶ ἐς
Παρθυαίους, ἐλπίσας ἐς τὰ λοιπὰ
τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀντώνιον αὐτοὺς
δέξασθαι προθύμως στρατηγὸν, Ῥω-
μαῖόν τε, καὶ παῖδα Μάγνου μά-
στα, τάς τε ναῦς ἐσκεύαζε, καὶ τὸν
ἐν αὐταῖς στρατὸν ἐγύμναζεν, ὑπο-
κρινόμενος ἢ δεδιέναι Καίσαρα ἢ
Ἀντωνίῳ τάδε παρασκευάζειν. ὁ δ'
Ἀντώνιος πυθόμενος μὲν εὐθὺς ἀμ-
φὶ τοῦ Πομπηΐου, στρατηγὸν ἐπ'
αὐτὸν Τίτιον ᾕρητο, καὶ ναῦς καὶ
στρατὸν ἐκ Συρίας λαβόντα ἐκέ-
λευε, πολεμοῦντι μὲν τῷ Πομπηΐῳ
πολεμεῖν κατὰ κράτος, ἐπιτρέποντα
δὲ αὐτὸν Ἀντωνίῳ, μετὰ τιμῆς ἄ-
γειν. ἐλθοῦσι δὲ τοῖς πρέσβεσιν ἐχρη-
„ μάτιζον ἀγγέλλουσιν οὕτως, Ἡμᾶς
„ Πομπήϊος ἔπεμψεν οὐχ ὡς ἀπο-
„ μὲν ἐς Ἰβηρίαν, εἰ πολεμεῖν
„ γνώ-

Ἐλθοῦσι δὲ τοῖς πρέσβεσιν ἐχρημάτιζον ἀγγέλλουσιν οὕτως.] Videri po[tes] ambo interpretes, aliam lectionem ſequuti. Pro his enim apud P. Ca[n]dum iſta legimus, *Legati à Pompeio venientes his verbis feruntur uſi.* Apud [Ge]lenium autem hæc, *Legatorum Pompeii hæc fuit poſtulatio.* Ego tamen lectio[]nem noſtram eſſe germanam exiſtimo, & mendo carere, ſi modò quis ἐχρη-μάτιζον in ἐχρημάτιζεν mutet, quum nominativus Ἀντώνιος ſubaudiri [de]beat. *Quum autem* (inquit) *legati advenissent, Antonius cum iis egit, ita* [le]*gationem ſuam exponentibus.*

A

γνώμῃ, διαπλεύσῃ, φιλίαν οὖσαν αὐτῷ πατρόθεν, καὶ συλλαβοῦσαν ἔτι ὄντι νεωτέρῳ, καὶ καλοῦσαν ἐπὶ ταῦτα καὶ νῦν· αἱρούμενος δὲ εἰρηνεύειν τε σὺν σοί, καὶ πολεμεῖν εἰ δεήσειεν ὑπὸ σοὶ καὶ τόδε οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἔτι κρατῶν Σικελίας, καὶ τὴν Ἰταλίαν πορθῶν, ὅτε σοὶ τὴν σὴν μητέρα περισώσας ἔπεμπε, προὔτεινε· καὶ εἰ ἐδέξω, οὔτ' ἂν ὁ Πομπήϊος ἐξέπεσε Σικελίας· (οὐ γὰρ ἂν Καίσαρι τὰς ναῦς κατ' αὐτοῦ παρέσχες) οὔτ' ἂν σὺ ἡττήσω ἐν Παρθυαίοις, Καίσαρός σοι τὸν στρατὸν οὐ πέμψαντος ὃν συνέθετο· ἐκράτεις δ' ἂν ἤδη πρὸς οἷς εἶχες καὶ τῆς Ἰταλίας· οὐ δεξαμένου δέ σε ταῦτα, ἐν καιρῷ τότε μάλιστα ἄν σοι γενόμενα, ἀξιοῖ καὶ νῦν μὴ πολλάκις ὑπὸ Καίσαρος ἐνεδρευθῆναι λόγοις τε καὶ τῷ γινομένῳ κήδει, μνημονεύοντα ὅτι Πομπηΐῳ τε κηδεύων μετὰ συνθήκας ἐπολέμησεν ἄνευ προφάσεως, καὶ Λέπιδον κοινωνὸν ὄντα τῆς ἀρχῆς τὸ μέρος ἀφείλετο, καὶ οὐδετέρου αὐτῶν ἐνείματό σοι, λοιπὸς δ' ἐς τὴν περιπόθητον αὐτῷ μοναρχίαν σὺ νῦν ὑπολείπῃ· ἤδη γάρ σοι καὶ ἐν χερσὶν ἦν, εἰ μὴ Πομπήϊος ἔτι ἦν ἐν μέσῳ· καὶ τάδε εἰκὸς μὲν καὶ σὲ προορᾶν ἐπὶ σεαυτοῦ· προφέρει δέ σοι καὶ Πομπήϊος ὑπὸ εὐνοίας, αἱρούμενος ἄνδρα ἁπλοῦν καὶ μεγαλόφρονα ἀντὶ ὑπούλου τε καὶ δολεροῦ καὶ φιλοτέχνου· οὐδὲ ἐπιμέμφεταί σοι τῆς δόσεως τῶν νεῶν ἃς ἐπ' αὐτὸν Καίσαρι ἔδωκας ὑπ' ἀνάγκης, ἀντιλα-

placeret, non pateat curſus, provinciam ei conjunctam paterna amicitia: quæ juniorem etiam tum favore proſecuta, nunc quoque polliceatur operam: ſed quia vel tecum frui pace mavult, vel tuis auſpiciis (ſi res ita ferat) bellum gerere: quod conſilium non novum eſt, ſed jamdudum quum obtineret Siciliam, & popularetur Italiam, matre tibi ſervata remiſſáque invitatus es ad amicitiam. Quam ſi admiſiſſes, nec Pompeius ejectus eſſet è Sicilia (non enim claſſem præbuiſſes contra eum) neque tu victus fuiſſes in Parthia, Cæſare non mittente exercitum ex fœdere: imò etiam Italiam ſub tuam poteſtatem redegiſſes. Attamen quantumvis neglectus opportuno tempore, nunc quoque poſtulat ne toties verbis & affinitate illudi tibi patiaris & inſidias fieri: memor Pompeium quoque poſt fœdus ſine cauſa bello appetitum à Cæſare, & Lepidum imperii conſortem, portione ſua privatum, nec ad te quicquam rediiſſe ex utraque illa victoria. Nunc ſolus obſtas quominus potiatur dudum concupita monarchia: jam enim digladiaremini ſi Pompeius non fuiſſet in medio. Hæc quum ipſe providere debeas, tamen pro ea qua te proſequitur benevolentia, mavult viri ſimplicis & magnanimi amicitiam, quàm ſubdoli, fucati, verſipelliſque: nec iniquè fert naves ei commodatas à te neceſſitate coacto quum opus haberes contra Parthos exercitu:

ad Antonium.

ſed

ſed admonet quantum obfuerit non miſſus exercitus. Et ut compendio rem audias, Pompeius ſe in tuam fidem committit cum navibus quas adhuc habet, cúmque fidiſſimo exercitu, qui ne fugientem quidem deſtituit: in pace allaturus tibi egregiam laudem, ſi Magni filium ſervaveris: quòd ſi bellum, quod inſtare videtur, gerendum ſit, futurus non aſpernanda tuæ partis acceſſio.

749 Antonius his auditis, aperuit legatis mandata quæ dederat Titio: reſpondítque, ſi ex animo hæc offerret Pompeius, venturum ipſum deducente Titio. Interea qui à Pompeio ad Parthos miſſi fuerant, comprehenſi ab Antonianis ducibus, perducti ſunt Alexandriam. Ex his ubi ſingula cognovit Antonius, accitis Pompeii legatis, captos illos eis oſtendit, qui excuſabant hominem juvenem in extrema calamitate conſtitutum, metuentem ne repulſam pateretur ab illo, coactum tentare vel infenſiſſimarum pop. Rom. gentium animos. quòd ſi compertam habuerit mentem Antonii, nihil opus fore aliis ſolicitationibus &

Legati ad Parthos à Pompeio miſſi ab Antonio comprehenduntur.

„ βεῖν στρατὸν ἐς Παρθυαίους δε
„ νος, ἀλλ' ὑπομιμνήσκει,
„ οὐ πεμφθέντα στρατὸν προφέρ
„ συνελόντι δὲ εἰπεῖν, Πομπήϊ
„ ἑαυτὸν ἐπιτρέπει σοι μετὰ τῶν
„ ἃς ἔτι ἔχει, καὶ τοῦ στρατοῦ πι
„ πιστοῦ γε ὄντος αὐτῷ, καὶ
„ τῇ φυγῇ καταλιπόντος,
„ νοῦντι μὲν μέγα κλέος, εἰ τὸν
„ Μάγνου παῖδα περισώζοις,
„ λεμοῦντι δὲ μοῖραν ἱκανὴν
„ τὸν ἐσόμενον πόλεμον ὅσον
„ παρόντα.

Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων εἰπόντων,
ὁ Ἀντώνιος τὰς ἐντολὰς αὐτοῖς
φερεν, ἃς ἐνετείλατο Τιτίῳ,
τῷ ὄντι ταῦτα φρονοίη Πομπήϊ
ἥξειν αὐτὸν ἔφασκε παραπεμπ
νον ὑπὸ Τιτίου. ἅμα δὲ ταῦτα
γίνετο, καὶ οἱ πεμφθέντες ἐς Π
θυαίους ὑπὸ τοῦ Πομπηΐου,
φθησαν ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατη
καὶ ἐς Ἀλεξάνδρειαν ἤχθησαν·
Ἀντώνιος ἕκαστα μαθὼν, ἐκαλ
τοὺς τοῦ Πομπηΐου πρέσβεις, καὶ
ληφθέντας αὐτοῖς ὑπεδείκνυεν·
καὶ ὡς παρῃτοῦντο νέον ἄνδρα
συμφοραῖς ἐσχάταις, ὑπὸ δέους
ἄρα μὴ προσοῖτο φιλίως αὐ
Ἀντώνιος, ἀναγκασθέντα καὶ τ
Ῥωμαίοις ἐχθίστων ἀποπειρᾶσ
δηλώσειν τ' αὐτὸν αὐτίκα ὅτε
θοι τὰ Ἀντωνίου, μηδὲν ἔτι πε
ἢ

Ἀλλ' ὑπομιμνήσκει, τὸ οὐ πεμφθέντα στρατὸν προφέρων.] Aliquid ſibi [...]mittit hîc Gelenius, ultra hanc lectionem: quum vertit, *ſed admonet quan[tum] obfuerit non miſſus exercitus*. Sed multo plus circa hunc locum ſibi alter in[ter]pres permittit, (neque enim aliam ſequutum eſſe lectionem puto) & quiſ[...] hoc etiam, ut quæ hîc de non miſſo exercitu dicuntur, cnm ſequenti[...]riodo connectat: quum tamen ſententiam omnino ab his ſeparatam c[on]tineat.

Ἐς τὸν ἐσόμενον πόλεμον ὅσον οὔπω παρόντα.] Particulam καὶ ante [...] οὔπω deſiderari puto.

μηχανῆς ἑτέρας δεόμενον οἷς ὁ Ἀν-
ώνιος ἐπίστευσεν, ὧν καὶ τὰ ἄλλα
ιεὶ τὸ φρόνημα ἁπλοῦς καὶ μέγας
ἄκακος. ἐν τούτῳ δὲ Φούρνιος ὁ τῆς
ἰσίας ἡγούμενος Ἀντωνίῳ τὸν Πομ-
ηΐον ἐλθόντα μὲν καὶ ἀτρεμοῦντα ἐ-
έχετο, οὔτε κωλύειν ἀξιόμαχος ὤν,
τε πω τὴν γνώμην εἰδὼς τὴν Ἀν-
ωνίου· γυμνάζοντα δὲ τὸν στρατὸν ὁ-
ῶν, κατέλεγέ τινας ἐκ τῶν ὑπη-
ίων, καὶ Ἀηνόβαρβον ἄρχοντα γεί-
νος στρατοῦ, καὶ Ἀμύνταν ἑτέρου
ν ἐκάλει κατὰ σπουδήν· συνελθόν-
ων δ' ὀξέως ὁ Πομπήϊος ἐμέμφε-
ι, εἰ πολέμιον ἡγοῦνται τὸν πρέ-
ος ἑαυτὸν ἀπεσταλκότα, καὶ τὰ
αρ' ἐκείνου περιμένοντα. καὶ ταῦτα
έγων, Ἀηνόβαρβον ὅμως ἐπενόει
υλλαβεῖν ἐκ προδοσίας Κουρίου τι-
ς τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀηνόβαρβον, ἐλ-
ίζων ἐς ἀντίδοσιν αὐτοῦ μεγάλην
ειν μοῖραν Ἀηνόβαρβον. γνωσθεί-
ς οὖν τῆς προδοσίας, Κούριος μὲν
τοῖς παροῦσι Ῥωμαίων ἐλεγ-
θεὶς, ἀπέθανε· Πομπήϊος δὲ
εόδωρον ἐξελεύθερον, ὃς μόνος οἱ
υνῄδει τὸ βούλευμα ὡς ἐξειπόντα
έκτεινεν· οὐκέτι δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν
ούρνιον λήσειν ἐλπίσας, Λάμψα-
ον ἐκ προδοσίας κατέλαβεν, ἣ
ολλοὺς εἶχεν Ἰταλοὺς ἐξ ἐποικίσεως
αΐου Καίσαρος, καὶ μισθοῖς μεγά-
οις εὐθὺς ἐστράτευε τοὺς Ἰταλούς
ἤδη δὲ ἔχων ἱππέας τε διακοσίους,
αὶ πεζοὺς τρία τέλη, ἐπεχείρησε
υζίκῳ κατά τε γῆν καὶ διὰ θα-
άσσης, οἱ δὲ αὐτὸν ἑκατέρωθεν
πεκρούσαντο· καὶ γάρ τις ἦν ἐν τῇ
υζίκῳ στρατὸς οὐ πολὺς Ἀντωνίῳ,
ύλακες τῶν ἐκεῖ τρεφομένων αὐτῷ
ονομάχων· ἐς δὲ τὸν Ἀχαιῶν λιμέ-

artibus. Id ille credidit, ut homo minimè malitioſus, & ingenio ſimplex ac magnanimus. Interea Furnius ab Antonio præfectus Aſiæ Pompeium pacatè venientem excepit, nec ad arcendum validus, nec compertam habens Antonii ſententiam: ubi verò vidit exerceri ejus milites, delectum habuit ex provincialibus, accivitque Ænobarbum ducem vicini exercitus, Amynta quoque properè vocato in auxilium. Qui ubi celeriter convenerunt, Pompeius querebatur, haberi ſe pro hoſte, quum miſſis legatis reſponſum expectet ab Antonio: nihilominus volebat capere Ænobarbum, prodente ejus familiari Curio, ſperans in eo magnum momentum, ſi incideret permutatio. Sed proditione detecta, Curius in Romanorum conſiſtorio coargutus, dedit ſupplicium: Pompeius verò Theodorum libertum, ſolum ejus conſilii conſcium, quaſi id effutiſſet, interfecit. Et quia deſperabat à ſe falli poſſe Furnium, Lampſacum per proditionem occupavit, ubi habitabant multi nominis Italici, in eam coloniam deducti à C. Cæſare, móxque magnis ſtipendiis ad militiam pelliciebat Italos. Jamque ducentos equites & tres legiones habebat, quum Cyzicum terra marique aggreſſus, utrinque repulſus eſt: erat enim ibi quædam non magna manus Antonianorum militum, gladiatores qui ibi alebantur cuſtodientium. Reverſus igitur in Achæorum portum, frumen-

Antonii ingenium.

Furnius.

Pompeius Ænobarbum capere vult.

Curius ſupplicio affectus.

Theodorus libertus à Pompeio interfectus.

750

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſrumentabatur. Quúmque Furnius abſtinens à pugna, ſemper ei caſtra admoveret cum multis equitibus, nec frumentari ſinens, nec urbes occupare, Pompeius caſtra ejus à fronte adortus eſt, circummiſſis clàm qui à tergo idem facerent: quamobrem Furnius in eum verſus, captis à tergo caſtris ejectus eſt.

Pompeii victoria.

Fugientes per Scamandrios campos Pompeius multos occidit: madebat enim campus ab imbribus. qui evaſerunt, receperunt ſe in tutum, impares inſtaurando prælio: quúmque ſupplementum acciperent è Myſia, Propontide, ceteriſque locis, egeni homines exhauſti exactionibus libenter mercede militabant Pompeio, celebri propter partam ad Achæorum portum victoriam. Sed quum egeret equitatu, ac proinde malè mulctaretur in pabulationibus, audivit alam equitum Italicorum ad Antonium iter facere, miſſam ab Octavia hyemante Athenis: móxque miſit qui auro eos corrumperent: hos præſes ab Antonio Macedoniæ præfectus comprehendit, & aurum diſtribuit equitibus.

Pompeius equites Antonio miſſos auro corrumpere nititur.

Pompeius occupatis Nicæa Nicomediáque, pecunias luculentè colligebat, magnis per omnia & inſperatis ſucceſſibus. Ceterùm Furnio non longè ab eo caſtra habenti, primæ è Sicilia vêre ineunte venêre naves ſeptuaginta, quæ ſolæ ex Antonii claſſe Cæſari contra Pompeium commodata ſuperfuerant: fini-

να ἐπανελθὼν, ἐσιτολόγει· Φουρ… δὲ οὐκ ἄρχοντι μὲν χειρῶν, ἀεὶ … αὐτῷ παραστρατοπεδεύοντι σὺν ἱππεῦσι πολλοῖς, καὶ σιτολογεῖν οὐκ ἐῶντι, οὐδὲ προσποιεῖσθαι τὰς πόλεις, ὁ Πομπήϊος ἱππέας οὐκ ἔχων, ἐπεχείρησε τῷ τοῦ Φουρνίου στρατο… δῳ κατὰ μέτωπον, καὶ ἐκ περιου… λαθὼν, ὅθεν ὁ Φούρνιος ἐς τὸ πεδίον ἦν ἐπεστραμμένος, ὑπὸ … ὄπισθεν ἐξεβλήθη τοῦ στρατοπέδου. φεύγοντας αὐτοὺς διὰ τοῦ Σκαμανδρίου πεδίου διώκων ὁ Πομπήϊος, ἔκτεινε πολλούς· καὶ γὰρ ἦν τὸ πεδίον ὑγρὸν ἐξ ὄμβρων· οἱ δὲ περισωθέντες τότε μὲν ὑπεχώρουν οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι. προσδεχομένων δὲ ἀπὸ Μυσίας καὶ τῆς Προποντίδος καὶ ἑτέρωθεν, οἱ πενόμενοι διὰ τὰς συνεχεῖς εἰσφορὰς, ἐμισθοφόρουν ἀσμένως τῷ Πομπηΐῳ, κατὰ δόξαν μάλιστα τῆς ἐν Ἀχαιῶν λιμένι γενομένης νίκης· ἱππικοῦ δ' ἀπορῶν ὁ Πομπήϊος, καὶ παρ' αὐτὸ βλαπτόμενος ἐν ταῖς προνομαῖς, ἐπύθετο ἴλην ἱππέων Ἰταλικὴν ἐς Ἀντώνιον χωρεῖν, ὑπὸ Ὀκταουΐας χειμαζούσης ἐν Ἀθήναις ἀπεσταλμένην, καὶ εὐθὺς ἔπεμπέ τινας ἐς διαφθορὰν τῆς ἴλης μετὰ χρυσίου· ἀλλὰ τούτους μὲν ὁ τῆς Μακεδονίας ἡγούμενος Ἀντωνίῳ συνέλαβε, καὶ τὸ χρυσίον τοῖς ἱππεῦσι διένειμεν. ὁ δὲ Πομπήϊος Νίκαιάν τε καὶ Νικομήδειαν καταλαβὼν, ἐχρηματίζετο λαμπρῶς, καὶ ἐς μεγάλα ταχέως αὐτῷ πάντα ηὔξετο παρ' ἐλπίδα. Φουρνίῳ δὲ οὐ μακρὰν παραστρατοπεδεύοντι, πρῶται μὲν οὖν ἧκον ἐκ Σικελίας ἦρος ἀρχομένου νῆες ἑβδομήκοντα, ὅσαι περιεσώθησαν ἐξ ὧν Ἀντώνιος ἐκεχρήκει κατὰ Πομπηΐου

Καί-

Καίσαρι· μετὰ γὰρ τὸ Σικελικὸν ἔρ-
γον, αὐτὰς ὁ Καῖσαρ ἀπέλυσεν. ἧ-
κε δὲ καὶ ἐκ Συρίας Τίτιος ἑτέραις
ατὸν εἴκοσι ναυσὶ, καὶ στρατῷ πολ-
λῷ, καὶ κατῆραν ἅπαντες εἰς Προ-
κόννησον. δείσας οὖν ὁ Πομπήϊος,
τὰς ναῦς ἐνέπρησε, καὶ τοὺς ἐρέτας
ὥπλισεν, ὡς ἄμεινον ὁμοῦ πᾶσι
τῇ γῇ συναγωνισομένους. Κάσ-
σιος δὲ ὁ Παρμήσιος, καὶ Νασίδιος,
Σατουρνῖνος, καὶ Θέρμος, καὶ Ἀν-
τίστιος, ὅσοι τε ἄλλοι τῶν ἀξιολόγων
Πομπηΐῳ παρῆσαν φίλοι, καὶ ὁ
μιώτατος αὐτῷ Φάννιος, καὶ ὁ κη-
δεστὴς αὐτοῦ Πομπηΐου Λίβων, ὡς
δον αὐτὸν, οὔτε Τιτίου παρόντος,
τῷ τὰ περὶ αὐτὸν Ἀντώνιος ἐπι-
τέτραπτο, παυόμενον τοῦ πρὸς τὸν ἀ-
είνονα πολέμου, ἀπέγνωσαν αὐ-
τοῦ, καὶ πράξαντες ὑπὲρ ἑαυτῶν πί-
στιν, ἐς Ἀντώνιον μετῆλθον· ὁ δ' ἔ-
ρημος ὢν ἤδη φίλων, ἐς τὰ μεσό-
γεια τῆς Βιθυνίας ἀνεχώρει, λεγό-
μενος ἐς Ἀρμενίους ἐπείγεσθαι, καὶ αὐ-
τὸν νυκτὸς ἀναζεύξαντα ἀφανῶς ἐ-
δίωκεν ὅ τε Φούρνιος καὶ ὁ Τίτιος,
ἐπ' ἐκείνοις Ἀμύντας· συντόνῳ
δρόμῳ περὶ ἑσπέραν καταλαβόν-
τες, ἐστρατοπέδευσαν ἕκαστος ἐφ' ἑ-
αυτοῦ περὶ λόφῳ τινὶ ἄνευ τάφρου
χάρακος, ὡς ἐν ἑσπέρᾳ καὶ κό-
πῳ. ὧδε δὲ αὐτοῖς ἔχουσιν ὁ Πομ-
πήϊος νυκτὸς ἐπέθετο πελτασταῖς
τρισχιλίοις, καὶ πολλοὺς ἔκτεινεν εὐνα-
ζομένους ἔτι καὶ ἀναπηδῶντας· οἱ δὲ
καὶ γυμνοὶ πάμπαν αἰσχρῶς ἔφυγ-
ον. καὶ δοκεῖ τότε ὁ Πομπήϊος ἅ-
παντι τῷ στρατῷ νυκτὸς ἐπελθὼν,
τῆς γε τροπῆς γινομένης ἐπαγα-
γὼν, τάχ' ἂν αὐτῶν ἐντελῶς ἐπι-
κρατῆσαι· νῦν δ' ὁ μὲν, καὶ ταῦτα
οὐ βλάπτοντος, ὑπερεῖδε, καὶ οὐ-

to enim bello Siculo Cæſar eas dimiſit. Venit & è Syria Titius cum aliis centum viginti navibus, & copioſo exercitu omnes appulerunt Proconneſum. Territus igitur Pompeius naves ſuas incendit, remiges armavit, in terra majori uſui futuros cum ceteris. At Caſſius Parmenſis, Naſidius, Saturninus, Thermus, Antiſtius, aliíque honorati amici Pompeii, & chariſſimus ei Fannius, & ipſe Libo ſocer, ut viderunt cum ne poſt adventum quidem Titii, cui Antonius ipſum commiſerat, deſinere cum potentiore bellum gerere, deſperarunt de eo, pactíque ſibi ipſis fidem, tranſierunt ad Antonium: ille ab amicis deſtitutus, ſeceſſit in mediterranea Bithyniæ, petens, ut ferebatur, Armeniam. Eum caſtris noctu egreſſum clàm perſequebantur Furnius & Titius, & Amyntas cum eis: peractóque magna contentione itinere circa veſperam aſſecuti, ſinguli caſtrametati ſunt circa tumulum quendam abſque foſſa vallóque, ut ſero diei feſſíſque. In eo ſtatu Pompeius noctu immiſſis cetratorum tribus millibus, eos invaſit cubantes aut proſilientes è cubilibus, qui omnino nudi ſugerunt turpiter: potuítque Pompeius, ſi eadem nocte totis viribus eos invaſiſſet, aut fugatos perſecutus fuiſſet, abſolvere victoriam: nunc ille quidem fortuna irata rem parum animadvertit, nihil

Pompeius naves incendit.

751

Amici Pompeii ad Antonium tranſeunt.

Pompeius victoria uti neſcit.

inde lucratus, niſi quòd perrexit mediterranea petere. hoſtes verò conjuncti ſequebantur, frumentantem impediendo, donec inopia preſſus petiit colloquium Furnii, amici quondam Magni Pompeii, & dignitate præſtantis, moribúſque gravioris ceteris.

Pompeius colloquium petit Furnii.

Stans igitur in ripa interlabentis fluvii, ajebat ſe legatos miſiſſe ad Antonium: interim quum alimentis opus haberet, nemine ſuppeditante, auſum eſſe talia: Vos autem, inquit, ſi ex Antonii ſententia me bello perſequimini, malè ſibi ille conſulit, imminens bellum non proſpiciens: quòd ſi non expectato ejus juſſu rem geritis, oro obteſtórque expectetis dum legati mei ab illo redeant, aut acceptum me in fidem ducatis ad eum. Committam autem me tibi ſoli Furni, modò bona fide incolumem ſiſtas me Antonio.

Pompeius Furnio ſe dedere vult.

Hæc ille, Antonio fretus ut natura bono, & tantùm timens nequid in itinere ſibi accideret. Ad quæ ſic reſpondit Furnius, Si te Antonii fidei committere volebas, debueras illum accedere ab initio, aut Mytilenæ quietus
752 reſponſum expectare: ſed quia bellum maluiſti, feciſti quæ ipſe ſcis. quorum ſi nunc pœnitet, noli nos duces committere: Titii te crede fidei. cui Antonius mandavit tuum negotium, à quo licet tibi petere quæ petis à nobis: juſſit enim ille, ſi hoſtis eſſe pergas, te interfici: ſin te dedas, mitti ad ſe honorificè.

Furnii verba ad Pompeium ſe dedere volentem.

δὲν ἐπ᾽ ἔργῳ τοιῷδε πλέον, ἢ ὅ
θεν ἐς τὸ μεσόγαιον ἐχώρει. οἱ
ἀλισθέντες εἵποντο, καὶ σιτολογοῦ
τὰ ἠνώχλουν, ἕως κινδυνεύων ὑπὸ
ἀπορίας, ἠξίωσεν ἐς λόγους ἐλθ
Φουρνίῳ, φίλῳ τε Μάγνου γεγενημέ-
νῳ, καὶ ἀξιώσει προύχοντι τῶν ἄλλων
βεβαιοτέρῳ τὸν τρόπον. ποταμὸν
ἐν μέσῳ λαβὼν, ἔλεγε μὲν ὅτι π
σβεύσαιτο πρὸς Ἀντώνιον, ἐπεί
δ᾽ ὅτι τροφῶν ἐν τοσούτῳ δεόμενος
καὶ ἀμελούμενος ὑπὸ αὐτῶν τάδε
„ γένοιτο· Ὑμεῖς δὲ εἰ μὲν Ἀντω
„ γνώμῃ πολεμεῖτέ μοι, κακῶς
„ Ἀντώνιος ὑπὲρ ἑαυτοῦ βουλε-
„ ται τὸν ἐπιόντα πόλεμον οὐ προ-
„ ρῶν· εἰ δὲ τὴν Ἀντωνίου γνώμ
„ φθάνετε, μαρτύρομαι καὶ π
„ ρακαλῶ περιμεῖναι τὴν πρεσβεί
„ μου τὴν ἐς Ἀντώνιον ἀπεσταλμ
„ νην, ἢ λαβόντας ἄγειν ἤδη πα
„ αὐτὸν, ἐπιτρέψω δ᾽ ἐμαυτὸν
„ γὼ σοὶ μόνῳ Φούρνιε, τοσοῦτο
„ πίστιν αἰτήσας, ὅτι με σῶον
„ ξεις ἐς Ἀντώνιον. ὁ μὲν οὕτως
πεν, Ἀντωνίῳ τε θαῤῥῶν ὡς ἀγα
τὴν φύσιν, καὶ μόνα τὰ ἐν μέσῳ
δεδιώς· ὁ δὲ Φούρνιος αὐτὸν οὕτως
„ μείψατο, Ἐπιτρέποντος μὲν
„ ἑαυτὸν Ἀντωνίῳ χωρεῖν ἐς αὐτὸν
„ ἀρχῆς, ἢ περιμένειν ἀτρεμοῦν
„ ἐν Μιτυλήνῃ τὰς ἀποκρίσεις·
„ λεμοῦντος δὲ, ἃ πεποίηκας αὐτὸ
„ τα, τί γὰρ αὐτὰ δεῖ πρὸς εἰδότα
„ γειν; εἰ δὲ νῦν μετέγνωκας,
„ συγκρούειν μὲν ἡμᾶς τοὺς στρατηγ
„ ἐς ἀλλήλους· Τιτίῳ δὲ σαυτὸν ἐπ
„ τρέπειν (Τιτίῳ γὰρ ἐπιτέτραπ
„ τὰ πρὸς σὲ ὑπὲρ Ἀντωνίου) καὶ πί
„ ἣν αἰτεῖς παρ᾽ ἡμῶν, ἔνι σοὶ
„ Τίτιον αἰτεῖν· κεκέλευσαι δὲ ὑπ
„ Ἀντωνίου πολεμοῦντα μέν σε κ
„ τακανεῖν, ἐγχειρίζοντα δὲ πέμπειν ἐς αὐτὸν ἐντίμως.

ϗ

Ὁ δὲ Πομπήιος Τιτίῳ μὲν ἀχαριστίας ὠργίζετο, τὸν πόλεμον τόνδε ὑποδεξαμένῳ πολεμήσειν πρὸς αὐτόν· ἁλόντα γὰρ αὐτὸν αἰχμάλωτον περισεσώκει· ἐπὶ δὲ τῇ ὀργῇ, καὶ εἰ ἀξιος Πομπήιος ὢν ἐπὶ Τιτίῳ γενέσθαι, οὐκ ἐπιφανεῖ πάνυ ἀνδρί, καὶ ὑπώπτευεν αὐτὸν ὡς οὐ βέβαιον, ἐς τὸν τρόπον ὑπονοῶν, καί τινα συγγινώσκων ἐς αὐτὸν ὕβριν παλαιὰν πρὸ τῆς εὐεργεσίας· Φουρνίῳ δ' αὖθις ἑαυτὸν ἐπέτρεπε, καὶ δέξασθαι παρεκάλει. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὅδε καὶ Ἀμύντᾳ ἔλεγεν ἑαυτὸν ἐπιτρέψειν· τοῦ Φουρνίου δὲ φήσαντος οὐδ' Ἀμύνταν ἂν δέξασθαι τόδε, ὕβριν ἔχον ἐς τὸν Ἀντωνίου τὸ πᾶν ἐπιτετραμμένον, διελύθησαν· καὶ τοῖς μὲν ἀμφὶ τὸν Φούρνιον δόξα ἦν, ὅτι ὁ Πομπήιος ἐξ ἀπορίας τῶν παρόντων ἑαυτὸν ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐνδώσει τῷ Τιτίῳ· ὁ δὲ νυκτὸς τὰ συνήθη πυρὰ καίεσθαι καταλιπών, καὶ τοὺς σαλπιγκτὰς σημαίνειν τὰ διαστήματα τῆς νυκτὸς ὥσπερ ἦν ἔθος, ἔλαθε μετὰ τῶν εὐζώνων ὑπεξελθὼν τοῦ στρατοπέδου, οἷς οὐδὲ αὐτοῖς προεῖπεν οἷ χωρήσειν ἔμελλεν· ἐνόει δ' ἐπὶ θάλασσαν ἐλθὼν ἐμπρῆσαι τὸ τοῦ Τιτίου ναυτικόν, καὶ τάχα ἂν ἔδρασεν, εἰ μὴ Σκαῦρος αὐτομολήσας ἀπ' αὐτοῦ, τὴν μὲν ἔξοδον ἐμήνυσε καὶ τὴν ὁδὸν ἣν ἐφέρετο, τὴν δ' ἐπίνοιαν οὐκ ᾔδει. τότε δὴ χιλίοις πεντακοσίοις ἱππεῦσιν Ἀμύντας ἐδίωκε τὸν Πομπήιον ἱππέας οὐκ ἔχοντα, καὶ ἐς τὸν Ἀμύνταν οἱ τοῦ Πομπηίου πλησιάσαντα μετεχώρουν, οἱ μὲν διαδιδράσκοντες, οἱ δὲ καὶ φανερῶς. ἔρημος οὖν ὁ Πομπήιος, καὶ δεδιὼς ἤδη τὰ οἰκεῖα, ἑαυτὸν ἄνευ σπονδῶν ἐνεχείρισεν Ἀμύντᾳ ὁ Τιτίῳ μετὰ σπονδῶν ἀδοξήσας.

Iratus erat Titio Pompeius ut ingrato, quòd bellum hoc contra ſe ſuſcepiſſet: captum enim aliquando ſervaverat. Præterea viſum eſt indignius Pompeium in Titii poteſtate fieri, hominis non admodum nobilis, cujus ſuſpectam fidem habebat, ſive conjecturam faciens ex moribus: ſive quia conſcius ſibi erat veteris cujuſdam injuriæ, qua ante beneficium eum affecerat: quapropter iterum ſe dedebat Furnio, rogans ut acciperetur. Id quum non impetraret, petebat ut ſaltem ab Amynta acciperetur: illo verò negante Amyntam facturum id quod conjunctum ſit cum Antonianorum mandatorum executoris injuria, ſolutum eſt colloquium. Furniani putabant fore ut Pompeius inopia coactus ſequenti die ſe Titio dederet: at ille noctu incenſis ex caſtrenſi more ignibus, & tubicinibus per ſigna vigiliarum noctem diſtinguentibus, clàm cum expeditis è caſtris ſe ſubduxit, ne ipſis quidem præmonitis quónam ituri eſſent: cogitabat autem reverti ad mare, & Titii claſſem incendere: quod fortaſſe perpetraſſet, ni Scaurus transfugiens, abitum ejus, & quam viam ingreſſus ſit indicaſſet, quamvis ignarus propoſiti. Tum Amyntas cum MD. equitibus eum perſecutus eſt carentem equitatu: ad quem appropinquantem Pompeiani tranſierunt pars occulta fuga, pars propalam. Pompeius penè deſolatus, & ſuos jam metuens Amyntæ ſi- conditionibus ſe dedidit, qui Titii conditiones reſpuerat.

Pompeius Titio ſe dedere non vult.

Pompeius in fidem Amyntæ ſe tradere vult.

Scaurus à Pompeio transfugit, ejus diſceſſum prodit.

Sic ille captus eſt reliquus Magni filius, in tenera ætate patre
753 orbatus, fratre verò jam adoleſcentulus: quibus ſublatis diu
Pompeius Amyntæ ſe dedit. latuit, occultis latrociniis vexans Hiſpaniam: donec magno confluxu ad ſe facto jam Pompeii ſe filium non diſſimulans, apertius prædatus eſt: occiſóque à conjuratis C. Cæſare juſtum
Pompeii res geſtæ. bellum movit, fultus magnis copiis repentinis, occupatis navibus, pecuniis publicis, & inſulis. Maris deinde occidentalis potitus imperio, fame preſſit Italiam, & inimicos ad quas voluit pacis leges compulit: &, quod præcipuum eſt, pernicioſa proſcriptione per Urbem graſſante, multos optimates ſervavit, qui tum patria fruebantur ipſius beneficio: ſed fortuna mentem adimente nunquam hoſtes aggreſſus eſt, neglectis multis occaſionibus, contentus ſua tueri. Talis fuerat Pompeius qui nunc captus eſt. Titius exercitum ejus adegit ſacramentum Antonio dicere: ipſum anno ætatis ejus quadrageſimo Mi-
Pompeii interitus. leti interfecit: ſive offenſæ veteris memoria plus apud eum valuit quàm ſecuti beneficii gratia, ſive id mandavit Antonius. Sunt
Pompeius Planci mandato interfectus. qui dicant Plancum, non Antonium, id mandaſſe, qui Syriæ præſes ſolitus ſit in majoris momenti literis nomen aſcribere Antonii, & uti annulo ipſius ſignatorio. Hoc factum quidam putant ſciente Antonio, quum ipſe revereretur nomen Pompeii,

Οὕτω μὲν ἑάλω Πομπήιος Σέ[ξ]τος, ὁ λοιπὸς ἔτι τῆς Πομπηί[ου] Μάγνου, νεώτερος μὲν ὑπὸ τοῦ π[α]τρὸς ἀπολειφθεὶς, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀδε[λ]φοῦ μειράκιον ἤδη· λαθὼν δ' ἐ[π'] ἐκείνοις ἐς πολὺ, καὶ κρύφα λῃστεύ[ων] ἐν Ἰβηρίᾳ, μέχρι πολλῶν συνδρ[α]μόντων εἰς αὐτὸν ἐπιγνωσθέντα [εἶ]ναι Πομπηίου παῖδα, ἐλῄστευε φανερώτερον· καὶ μετὰ Γάιον Καίσαρα ἐπολέμησεν ἐγκρατῶς, καὶ στρατὸν ἤγειρε πολὺν, καὶ ναῦς, καὶ χρήματα, καὶ νήσους εἷλε, καὶ θαλασσοκράτωρ τῆς ἀμφὶ τὰς δύσεις θαλάσσης ἐγένετο, καὶ τὴν Ἰταλ[ίαν] περιήνεγκεν ἐς λιμὸν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐς συμβάσεις ὡς ἤθελε· τὸ μέγιστον, ἐπίκουρος ἐν ταῖς προγραφαῖς τῇ πόλει πανωλέθρῳ προσχούσῃ γενόμενος, περιέσωσεν ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ πολλοὺς, οἳ τότε δι' αὐτὸν ἦσαν ἐν τῇ πατρίδι· ὑπὸ δὲ θεοβλαβείας αὐτὸς οὔ ποτε ἐπεχείρησε τοῖς πολεμίοις, πολλάκις τῆς τύχης εὐκαιρίας παρεχούσης, ἀλλ' ἠμύνετο μόνον. Καὶ Πομπήιος μὲν τοιόσδε γενόμενος ἑαλώκει. Τίτιος δὲ τὸν μὲν στρατὸν αὐτοῦ μετεστράτευσεν Ἀντωνίῳ· αὐτὸν δὲ τὸν Πομπήιον τεσσαρακοστὸν ἔτος βιοῦντα ἐν Μιλή[τῳ] κατέκτανεν, εἴτε δι' αὐτοῦ, μην[ίων] ἄρα τῆς ποτὲ ὕβρεως, καὶ ἀχάρισ[τος] ἐς τὴν ἔπειτα εὐεργεσίαν γενόμενος, εἴτε καὶ ἐπιστείλαντος Ἀντωνίου· εἰσὶ δ' οἳ Πλάγκον οὐκ Ἀντώνιον [λέ]γοντες ἐπιστεῖλαι, καὶ νομίζουσιν [ἄρ]χοντα Συρίας, καὶ ταῖς ἐπιστολ[αῖς] ἐπιτεταγμένον ἐς τὰ ἐπείγοντα ἐ[πι]γράφειν τὸν Ἀντώνιον, καὶ τῇ σφρα[]γῖδι χρῆσθαι. Καὶ Πλάγκον δὲ γράψ[αι] νομίζουσιν οἱ μὲν συνειδότος Ἀντωνίου, καὶ αἰδούμενον γράψαι διὰ ὄνομα τοῦ Πομπηίου, καὶ διὰ Κλε-

πάτρ

πατέρα εὐνῶς ἔχουσαν τῷ Πομπηΐῳ διὰ τὸν πατέρα Μάγνον· οἱ δὲ αὐ-
ν ἐφ' ἑαυτοῦ Πλάγκον τάδε αὐτὰ ειδόντα, καὶ φυλαξάμενον μὴ τὴν τίαν Ἀντωνίου καὶ Καίσαρος ἐς ἀλλήλους διδῷ Πομπήϊος, καὶ Κλεοπάτρα Πομπηΐῳ συνεργοῦσα ἀναρέψαιεν. ἀλλὰ Πομπήϊος μὲν ἐτε-
νήκει. Ἀντώνιος δὲ αὖθις ἐς Ἀρμενίαν ἐστράτευσε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπὶ Ἰλλυριοὺς, οἳ τὴν Ἰταλίαν ἐλῄστευον, μὲν οὐχ ὑπακούσαντές πω Ῥωμαίων, οἱ δ' ἐν τοῖς ἐμφυλίοις ἀποστάντες. καί μοι ἔδοξε τὰ Ἰλλυρικὰ οὔτε ἀκριβῶς γνόμενά μοι ώρελμα, οὔτε συντελοῦντα μῆκος ίας συγγραφῆς, οὔτε χώραν ἔχοντα ἑτέρωθι λεχθῆναι τοῦ χρόνου καθ' ἐλήφθησαν· ἔδοξε δὲ συναχθέντος αὐτὰ ἐς τέλος περιαναγράψαι, καὶ προσθεῖναι αὐτὰ τῇ ὁμόρῳ Μακε-
νικῇ.

vel propter Cleopatram faventem ei propter Magni memoriam. alii Plancum ipſum iiſdem cauſis permotum putant, caventem ſimul ne Pompeius præberet aliquam occaſionem diſſidii Cæſari & Antonio, néve Cleopatra favorem in Pompeium transferret. Quo defuncto rurſum Antonius expeditionem ſuſcepit in Armeniam, Cæſar verò contra Illyrios populatores Italiæ, qui aut nunquam paruerant Romano imperio, aut per bella civilia defecerant. Et quia res Illyricæ nec ſatis mihi compertæ ſunt, nec materiam præbere poſſunt juſto volumini, nec alio
tempore narrari poſſunt com- 754
modè, viſum eſt mihi eas in id tempus conferre, quo Romanis ſunt ſubditæ, & in ſummam re-
ctas, Macedonicis finitimis ſubjungere.

APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM DE BELLIS GALLICIS LIBER

(vel potius Epitome.)

GALLI omnium primi populo Romano arma intulerunt, Urbémque captam incenderunt, Capitolio tantùm incolumi. Hos Camillus victos expulit, & aliquanto pòſt redintegrantes bellum profligavit iterum, triumphúmque de eis reportavit, annos natus LXXX. Tertiam quoque ejuſdem gentis in Italiam expeditionem Romanus exercitus repreſſit, ductu T. Quintii deletis hoſtibus. Poſt hæc Boji Gallorum omnium ferociſſimi, Romanas opes aggreſſi ſunt, quibus C. Sulpitius dictator duxit obviam, arte etiam uſus in prælio: juſſit enim primores manipulos emiſſis pilis pariter ſubſidere, donec ſecundi tertiiq; & quarti mitterent, ſingulis poſt jactum ſubſidentibus, atque ita eludentibus tela ex adverſo venientia: at ubi ultimi ejaculati eſſent, tum verò univerſi coorirentur, ſublatóque clamore celeriter manus conſererent: fo

Roma à Gallis incenſa.

Galli à Camillo Roma pulſi.

Boji Gallorum ferociſſimi.

ἈΠΠΙΑΝΟ ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ῬΩΜΑΙΚΩΝ ΚΕΛΤΙΚΗ'.

ΚΕΛΤΟΙ' Ῥωμαί
ἐπεχείρησαν πρῶτοι,
τὴν Ῥώμην εἷλον ἄν
τοῦ Καπιτωλίου, καὶ ἐ
πεπρήκασι. Κάμιλλος δὲ αὐτοὺς ἐ
κησε, καὶ ἐξήλασε, καὶ μετὰ χρόνο
ἐπελθόντας αὖθις ἐνίκησε, καὶ ἐθρ
άμβευσεν ἀπ' αὐτῶν, ὀγδοήκοντα γ
γονὼς ἔτη. καὶ τρίτη δὲ Κελτῶν στρ
τιὰ ἐμβέβληκεν εἰς τὴν Ἰταλίαν·
καὶ αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι διεφθάρκ
σιν, ὑφ' ἡγεμόνι Τίτῳ Κοΐντῳ. μ
δὲ ταῦτα Βοΐοι, Κελτικὸν ἔθνος θ
ριωδέστατον, ἐπῆλθε Ῥωμαίοις·
αὐτοῖς Γάϊος Σουλπίκιος δικτ
τωρ μετὰ στρατιᾶς ἀπήντα, ὅστις
στρατηγήματι τοιούτῳ χρήσασθαι λ
γεται· ἐκέλευσε γὰρ τοὺς ἐπὶ τοῦ με
ώπου τεταγμένους ἐξακοντίσαντ
ὁμοῦ, συγκαθίσαι τάχιστα, μέχ
βάλωσιν οἱ δεύτεροι, καὶ τρίτοι
τέταρτοι· τοὺς δὲ ἀφιέντας, α
συνίζειν, ἵνα μὴ κατ' αὐτῶν ἐ
χθείη τὰ δόρατα· βαλόντων δὲ
ὑστάτων, ἀναπηδᾶν πάντας ὁμο
καὶ σὺν βοῇ τάχιστα εἰς χεῖρας ἰ

ι· καταπλήξειν γὰρ ὧδε τοὺς πο-
μίους τοσῶνδε δοράτων ἄφεσιν,
ἐπ' αὐτῇ ταχεῖαν ἐπιχείρησιν.
ς δὲ δόρατα ἦν οὐκ ἐοικότα ἀ-
ντὶ, ἃ Ῥωμαῖοι καλοῦσι ὑσσοὺς,
λου τετραγώνου, τὸ ἥμισυ, καὶ
ἄλλο, σιδήρου τετραγώνου, καὶ
δὲ καὶ μαλακοῦ, χωρὶς γε τῆς αἰχ-
ῆς. καὶ οἱ Βοιοὶ οὕτω ὑπὸ Ῥω-
κίων τότε ἐφθάρησαν πανστρατιᾷ.
ᾶλους δὲ πάλιν Κελτοὺς ἐνίκα Πο-
πίλιος, καὶ μετ' ἐκεῖνον τοὺς αὐ-
ὺς Κάμιλλος ὁ τοῦ Καμίλλου υἱός.
ησε δὲ κατὰ Κελτῶν καὶ Παῦλος Αἰ-
ίλιος τρόπαια. πρὸ δὲ τῶν τοῦ
αρίου ὑπατειῶν, πλεῖστόν τι καὶ
ολεμικώτατον, τῇ τε ἡλικίᾳ μάλι-
ς φοβερώτατον χρῆμα Κελτῶν εἰς
ὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλατίαν εἰσ-
βαλε, καὶ τινὰς ὑπάτους Ῥω-
μαίων ἐνίκησε, καὶ στρατόπεδα κατέ-
οψεν· ἐφ' οὓς ὁ Μάριος ἀποστα-
είς, ἅπαντας διέφθειρε. τελευ-
ταῖα δὲ καὶ μέγιστα τῶν ἐς Γαλάτας
Ῥωμαίοις πεπραγμένων ἐστὶ τὰ ὑπὸ
αίῳ Καίσαρι στρατηγοῦντι γενό-
μενα. μυριάσι τε γὰρ ἀνδρῶν ἀ-
ρίων, ἐν τοῖς δέκα ἔτεσιν, ἐν οἷς
ἐστρατήγησεν, ἐς χεῖρας ἦλθεν (εἴ τις
φ' ἓν τὰ μέρη συναγάγοι) τετρα-
κοσίων πλείοσι. καὶ τούτων ἑκατὸν μὲν
ἐζώγρησαν, ἑκατὸν δ' ἐν τῷ πόνῳ
κατέκανον. ἔθνη δὲ τετρακόσια, καὶ
πόλεις ὑπὲρ ὀκτακοσίας, τὰ μὲν ἀφ-
στάμενα σφῶν, τὰ δὲ προσεπι-
λαμβάνοντες, ἐκρατύναντο. πρὸ δὲ
τοῦ Μαρίου καὶ Φάβιος Μάξιμος ὁ Αἰ-
μιλιανὸς ὀλίγην κομιδῇ στρατιὰν ἔ-
χων ἐπολέμησε τοῖς Κελτοῖς, καὶ δώ-
δεκα μυριάδας αὐτῶν ἐν μιᾷ μά-
χῃ κατέκανε, πεντεκαίδεκα μόνους
τῶν ἰδίων ἀποβαλών. καὶ ταῦτα μέντοι

enim ut hoſtis perterreatur tot miſſilibus, conſequente mox impetu cominus urgentium. Eſt autem pilum, telum jaculo diſſimile, videlicet haſtile quadrangulum, præfixum ferro item quadrangulo, paris longitudinis, cetera molli præter cuſpidem. Sicque Bojorum etiam totus exercitus à Romanis deletus eſt. Aliam rurſus Gallorum manum vicit Popilius: & poſt illum eoſdem Camillus Camilli filius. Quin & Æmilius Paulus de Gallis trophæa ſtatuit. Sed ante Marii conſulatus, numeroſiſſimæ bellicoſiſſimæque ac robore ætatis formidandæ copiæ Gallorum irruperunt in Italiam & Narbonenſem provinciam, à quibus aliquot Romani coſſ. victi ſunt caſtris amiſſis etiam: contra quos Marius miſſus omnes delevit. Omnium autem noviſſimum & idem maximum bellum cum Gallis Romani geſſerunt auſpiciis C. Cæſaris. Intra decennium enim, quo is imperator fuit, quadragies centena millia ferocium hoſtium in univerſum debellata ſunt: ex his decies C M. virorum in acie capta ſunt, cæſi totidem: nationes CCCC. civitates pluſquam DCCC. vel rebelles retractæ ſunt ad officium, vel tum primùm ſubjugatæ. Ante Marium verò Fabius Maximus Æmilianus cum modico exercitu Gallos aggreſſus centum viginti millia eorum occidit uno prælio, amiſſis tantùm quindecim militibus: & id fecit gra-

Pilum quale teli genus.

Popilius. Camillus, Camilli filius. Æmilius Paulus.

755

C. Cæſaris bella in Gallia.

Fabius Maximus Æmilianus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

vatus recenti vulnere, ordines obeundo cohortandóque docendóque quomodo tractandi ſint barbari in acie, nunc lectica circum latus, nunc pedibus ſenſim obambulans & ſuſtentatus utrinque. Ceterùm Cæſar ab Helvetiis & Tigurinis initio belli facto, profligavit eorum ducenta millia, ex quibus Tigurini ſuperiore tempore Piſonis exercitum & Caſſii ſub jugum miſerant, ut Claudius Paulus prodidit in ſuis annalibus. Hos Labienus vicit legatus Cæſaris, ceteros verò Cæſar, ferentéſque his opem Tricorios: deinde Arioviſtum & Germanos, qui proceritate ſuperabant vel proceriſſimos, immites moribus & animis ferociſſimi, mortis quoque contemptores perſuaſione futuri in vitam reditus, frigoris æſtúſque juxtà patientes, in egeſtate crudis herbis contenti, equos verò virgultis paſcentes. Ceterùm laborum in præliis non admodum tolerantes fuiſſe videntur & bella non tam ratione geſſiſſe quàm belluino quodam impetu:
756 quibus duabus rebus à Romanis vincebantur: nam illi vehementes impreſſiones faciendo totas legiones impellebant, Romani contrà ſervatis ordinibus cedendo, arte illos ſuperabant, & ad ultimum octoginta eorum millia proſtraverunt. Poſt hæc Cæſar Belgas aggreſſus in fluvii cujuſdam tranſitu, tam multos interfecit ut uſum pontis præberent congeſta cadavera. Nerv

Piſonis & Caſſii exercitus à Tigurinis ſub jugum miſſus.

Claudii Pauli annales.

Arioviſtus & Germani à Cæſare debellati.

Belgarum interfectorum acervus.

ἔπραξε πιεζόμενος ὑπὸ τραύματος ὑπογύου, καὶ τὰ τάγματα ἐπι, καὶ παραθαῤῥύνων, καὶ διδάσκων ὅπως τοῖς βαρβάροις πολεμητέο, τὰ μὲν ἐπ' ἀπήνης φερόμενος, τ δὲ καὶ βάδην χειραγωγούμενος. Καῖσαρ δὲ πολεμήσας αὐτοῖς πρό τον μὲν Ἑλβητίους καὶ Τιγυρίους ἀ φὶ τὰς εἴκοσι μυριάδας ὄντας ἐ κησε. οἱ Τιγύριοι δ' αὐτῶν χρό ἔμπροσθεν Πείσωνος καὶ Κασσίου τὰ στρατὸν ἑλόντες, ὑπὸ ζυγὸν ἐ πεπόμφεσαν, ὡς ἐν χρονικαῖς συ τάξεσι δοκεῖ Παύλῳ τῷ Κλαυδ. τοὺς μὲν οὖν Τιγυρίους ὑποστράτη αὐτοῦ Λαβιηνὸς ἐνίκησε, τοὺς δὲ ἀ λους ὁ Καῖσαρ, καὶ Τρικούριους μυνόντας σφίσιν, ἔπειτα τοὺς μ Ἀριοβίστου Γερμανοὺς, οἳ καὶ τὰ μ γέθη μείζους τῶν μεγίστων ὑπῆρχ, καὶ τὸ ἦθος ἄγριοι, καὶ τὴν τόλμ θρασύτατοι, καὶ θανάτου καταφ νηταὶ δι' ἐλπίδα ἀναβιώσεως, κρύος ὁμοίως ἔφερον θάλπει, καὶ π ἐχρῶντο περὶ τὰς ἀπορίας τροφ καὶ ὁ ἵππος ξύλοις· ἦσαν δὲ ὡς ἐοικ οὐ φερέπονοι ἐν ταῖς μάχαις, οὐδ λογισμῷ ἐπιστήμῃ τινὶ, ἀλλὰ θυμ χρώμενοι καθάπερ θηρία· διὸ καὶ ὑ τῆς Ῥωμαίων ἐπιστήμης καὶ φερεπ νίας ἡσσῶντο. οἱ μὲν γὰρ μετὰ ὁρμ βαρυτάτης ἐπεπήδων αὐτοῖς, καὶ λην ὁμοῦ τὴν φάλαγγα ἀνεώθου Ῥωμαῖοι δ' ὑπέμενον ἐν τάξει, κατεστρατήγουν αὐτοὺς, καὶ ὀκτὰκ μυρίους αὐτῶν τελευτῶντες ἀπ κτεῖναν. μετὰ τούτους ὁ Καῖσαρ τ καλουμένοις Βέλγαις ἐπιπεσὼν, π ταμόν τινα περῶσι, τοσούτους ἀπ κτεῖνεν, ὡς τὸν ποταμὸν γεφυρωθέ τα τοῖς σώμασι περάσαι. Νέρβι δὲ αὐτ

αὐτὸν ἐτρέψαντο, ἄρτι στρατοπε-
ἐξ ὁδοιπορίας κατασκευάζοντι
φνιδίως ἐπιπεσόντες, καὶ παμπόλ-
ς ἐφόνευσαν· τοὺς δὲ ταξιάρχας,
λοχαγοὺς ἅπαντας, καὶ αὐτὸν ἐκεῖ-
εἰς λόφον τινὰ μετὰ τῶν ὑπασπι-
ν πεφευγότα περιέσχον κύκλῳ.
τὸ δὲ τοῦ δεκάτου τάγματος αὐ-
ῖς ἐξόπισθεν ἐπιπεσόντος, ἐφθάρη-
ν ἑξάκις μύριοι ὄντες· ἦσαν δὲ τῶν
ίμβρων καὶ Τευτόνων ἀπόγονοι. ἐ-
άτησε δὲ καὶ Ἀλλοβρίγων ὁ Καῖ-
ρ. οἱ Συπετῶν δὲ καὶ Ταγχαρέων
σσαράκοντα μυριάδες στρατεύσι-
μοί τε καὶ ἀστράτευτοι συνεκόπησαν.
ύγαμβροι δὲ πεντακοσίοις ἱππεῦσι
ς πεντακισχιλίους ἱππεῖς τοῦ Καί-
αρος ἔτρεψαν, ἐξαίφνης ἐπιπε-
όντες, καὶ δίκην ἔδοσαν ἡττηθέντες
μετὰ ταῦτα. ἐπέρασε καὶ τὸν Ῥῆνον
πρῶτος Ῥωμαίων ὁ Καῖσαρ, καὶ ἐς
τὴν Βρεττανίδα νῆσον, ἠπείρου τε
μείζονα οὖσαν μεγίστης, καὶ τοῖς τῆ-
ς ἀνθρώποις ἄγνωστον ἔτι· ἐπέρα-
σε δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀμπώτεως.
ρτι γὰρ τὸ πλῆθος ἤπλετο τῆς θα-
λάσσης, καὶ ὁ στόλος ἐσαλεύετο, ἠ-
ρέμα πρῶτον, εἶτα ὀξύτερον, μέχρι
σὺν βίᾳ ταχὺ διέπλευσεν ὁ Καῖ-
σαρ ἐς τὴν Βρεττανίαν.

verò eum profligarunt, ex itinere aciem adhuc ſtruentem repentè adorti, & magnam ſtragem ediderunt: ceciderunt in ea pugna omnes tribuni centurionéſque, ipſe in tumulum quendam cum ſatellitibus compulſus & obſeſſus eſt: ſed quum decima legio à tergo invaſiſſet obſeſſores, internecione deleti ſunt, quamvis eſſent non pauciores ſexaginta millibus. Hi fuere Cimbrorum Teutonúmque progenies. Idem Cæſar vicit & Allobrogas. Uſipetum Tencterorúmque cccc. m. tum armatorum tum inermium contrucidavit. Sicambri verò quingentis equitibus quinque millia Cæſarianorum equitum fugarunt, ex improviſo eos aggreſſi: cujus audaciæ victi poſtea pœnas dederunt. Rhenum quoque flumen primus Romanorum Cæſar tranſiiit, & in Britanniam inſulam continenti ferè parem trajecit, ignotam ad eam ætatem noſtris hominibus: trajecit autem obſervato æſtus tempore: hoc enim creſcente claſſis undis ſublata eſt, primò ſenſim, mox concitatius, donec vehementi fluxu Cæſar delatus eſt in Britanniam.

Cæſaris clades, à Nerviis accepta.

Nerviorum clades.

Allobroges.

Uſipetæ.

Tencteri.

Sicambri.

Primus Romanorum Cæſar Rhenum tranſiit & in Britanniam trajecit.

APPIA-

757

APPIANI ALEXANDRINI ROMANARUM HISTORIARUM DE BELLIS ILLYRICIS LIBER.

Illyrii qui.

ILLYRIOS Græci eos exiſtimant qui ſupra Macedoniam & Thraciam à Chaonibus & Theſprotis ad fluvium Iſtrum ſedes habent: hæc enim totius provinciæ longitudo eſt. Amplitudo ejus, ex Macedonia & Thraciæ montibus ad Pæones uſque, & Ionium mare Alpiúmque objecta protenditur, quæ dierum quinque itinerationem continet. Longitudo in triplo productior eſt, ut Græci perhibent. Romani eam regionem menſuræ ſubjicientes, longitudinem ſex millium ſtadiorum, latitudinem mille & ducentorum numero contineri putant: aſſerúntque ejus provinciæ cognomen ab Illyrio Polyphemo ortum habuiſſe. Polyphemo quippe Cyclopi, ac Galateæ, Celtum, & Illyrium, & Gallum filios extitiſſe, eóſque ex Sicilia progreſſos, Celtis & Illyriis & Galatis, ab ipſis cognomen aſſumentibus, imperitaſſe. Et hæc mihi inter pleraque à multis memorata placuere. Illyrio deinde

Eorum regio.

Illyrii cognomen unde traxerint.

Polyphemus ac Galatéa & eorum liberi.

ἈΠΠΙΑΝΟ[Υ] ἈΛΕΞΑΝΔΡΕ΄Ω[Σ] ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ἸΛΛΥΡΙΚΗ΄.

ἸΛΛΥΡΙΟΥ[Σ] Ἕλληνες ἡγοῦν[ται] τοὺς ὑπέρ τε Μακεδονίαν καὶ Θρᾴκ[ην] ἀπὸ Χαόνων καὶ Θ[ε]σπρωτῶν ἐπὶ [πο]ταμὸν Ἴστρον· καὶ τοῦτ' ἐστὶ τῆς χώρας [τὸ] μῆκος· εὖρος δ' ἐκ Μακεδόνων [καὶ] Θρᾳκῶν τῶν ὀρείων, ἐπὶ Παίον[ας] καὶ τὸν Ἰόνιον καὶ τὰς προπόδας τῶν Ἄ[λ]πεων. καί ἐστι τὸ μὲν εὖρος, ἡμερ[ῶν] πέντε, τὸ δὲ μῆκος, τριακοντα, ὡ[ς] δὲ καὶ τοῖς Ἕλλησιν εἴρηται. Ῥ[ω]μαίων δὲ τὴν χώραν μετρησαμένω[ν] ἔστιν ἐφ' ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μ[ῆ]κος, καὶ τὸ πλάτος ἀμφὶ τοὺς χ[ι]λίους καὶ διακοσίους. φασὶ δὲ τὴ[ν] μὲν χώραν ἐπώνυμον Ἰλλυριοῦ τοῦ Π[ο]λυφήμου γενέσθαι. Πολυφήμῳ γὰ[ρ] τῷ Κύκλωπι καὶ Γαλατείᾳ Κελτ[ὸν] καὶ Ἰλλυριὸν καὶ Γάλαν παῖδας ὄντα[ς] ἐξορμῆσαι Σικελίας, καὶ ἄρξαι τῶν δι' αὐτοὺς Κελτῶν, Ἰλλυριῶν καὶ Γαλα[τῶν] τῶν λεγομένων. καὶ τόδε μοι μάλιστ[α] πολλὰ μυθευόντων ἑτέρα πολλῶν ἀ[ρ]έσκει. Ἰλλυριῷ δὲ παῖδας, Ἐγχ[…]

λεα

α, καὶ Αὐταριέα, καὶ Δάρδανον, καὶ
αῖδον, καὶ Ταυλαντὸν καὶ Περραιβὸν
υἱέας, καὶ θυγατέρας, Παρθὼ καὶ
ορθὼ καὶ Δασσαρὼ, καὶ ἑτέρας· ὅ-
εἰσὶ Ταυλάντιοί τε καὶ Περραιβοὶ
Ἐγχέλεες, καὶ Αὐταριεῖς καὶ Δάρ-
νοι καὶ Παρθηνοὶ, καὶ Δασσαρήτιοι
Δάρσιοι. Αὐταριεῖ δὲ αὐτῷ Παν-
ιον ἡγοῦνται παῖδα ἢ Παίονα γε-
ϑαι, καὶ Σκορδίσκον, Παίονι, καὶ
ιβαλλόν. ὧν ὁμοίως τὰ ἔθνη παρ-
υμα εἶναι. καὶ τάδε μὲν τοῖς ἀρ-
ιολογοῦσι μεθείσθω.

Γένη δὲ ἐστὶν Ἰλλυριῶν, ὡς ἐν το-
δε χώρᾳ, πολλὰ καὶ περιώνυ-
ς, ἔτι νῦν χώραν νεμόμενα πολ-
ὺ Σκορδίσκων καὶ Τριβαλλῶν· οἳ
τοσοῦτον, ἀλλήλους πολέμῳ διέ-
φθειραν, ὡς Τριβαλλῶν ἔτι ὑπό-
ιπον ἐς Γέτας ὑπὲρ Ἴστρον φυ-
ῖν, καὶ γένος ἀκμάσαν μέχρι
λίππου πατρὸς Ἀλεξάνδρου, νῦν
ιμον καὶ ἀνώνυμον τοῖς τῇδε εἶναι·
κορδίσκους δὲ ἀσθενεστάτους ἀπὸ τοῦδε
νομένους, ὑπὸ Ῥωμαίων ὕστερον ἄ-
ιαν παθεῖν, καὶ ἐς τὰς νήσους τοῦ αὐ-
ποταμοῦ φυγεῖν. σὺν χρόνῳ δὲ τι-
ς ἐπανελθεῖν, καὶ Παιόνων ἐσχατιαῖς
ροικῆσαι· ὅθεν ἐστὶ καὶ νῦν Σκορδι-
ων γένος ἐν Παίοσι. τῷ δ' αὐτῷ
όπῳ καὶ Ἀρδιαῖοι τὰ θαλάσσια ὄν-
ς περὶ αὐτὰ ἄριστοι, πρὸς Αὐ-
ριέων ἀρίστων ὄντων τὰ κατὰ γῆν,
πολλὰ βλάψαντες αὐτοὺς, ὅμως ἐ-
φθάρησαν. καὶ ναυτικοὶ μὲν ἐπὶ τοῖς
ρδιαίοις ἐγένοντο Λιβυρνοὶ, γένος
ερον Ἰλλυριῶν, οἳ τὸν Ἰόνιον καὶ τὰς
σους ἐλῄστευον ναυσὶν ὠκείαις τε καὶ
φαις· ὅθεν ἔτι νῦν Ῥωμαῖοι τὰ

filios Achillem, Autarium, Dardanum, Mœdum, Taulantium, Perrhæbúmque referunt: filias quoque Partham, Daortam, Daſeram, aliáſque: à quibus Taulantii, Perrhæbi, Achillei, Autarici, Dardani, Partheni, Daſeretii, Darſiíque prodiere. Autario ipſi Pannonium, vel Pæonum potius, & Scordiſcum filios fuiſſe ajunt, Pæono Tribalum, à quibus pariter nationum cognomina traducta ſunt. Et hæc quidem ab antiquitate repetuntur.

Illyriorum gens itaque, ut in tam ampla regione multa & vulgata nunc quoque ineſſe cernimus, Scordiſciorum & Tribalorum fuit: qui tellurem ingentem poſſidentes, tam diu inter ſe bello dimicarunt, quo ad Triballorum, qui ſupererant, ad Getas ſupra Iſtrum fuga tranſiere. Hæc natio ad Philippi & Alexandri uſque tempora potens habita, nunc adeo eviluit, ut nullo ferè cognomine ſupereſſe videatur: Scordiſciorum inſuper gens debilior effecta: hi enim à Romanis bello ſuperati, ad Iſtri tandem fluminis pervenere inſulas. Procedente mox tempore, nonnulli iterum regreſſi Pæones incoluere ultimos, & ob id nunc quoque inter Pæones Scordiſciorum genus eſt. Pari modo & Ardiei, quum mari finitimi optima Autariorum loca circa littus invaſiſſent, eos expulere. Poſt hos Liburni navi-us plurimum inſignes fuiſſe memorantur, Illyriorum natio a-a, qui Ionium inſuláſque prædabantur, navibus citis uſi levitéque præcipuis: qua ex cauſſa Romani nunc quoque naves,

Scordiſcii. Tribali. 758

Ardiei.

Liburni.

quæ

quæ levitate celeritatéque præſtarent, Liburnicas ſolent appellare. Fama eſt Autarios Apollinis indignatione in extremam deciſſe cladem: quippe eoſdem Celtáſque, quos Cimbros vocant, ad Delphos poſuiſſe caſtra, ſtatimque omnes diſperſos aufugiſſe, multos ante inceptam pugnam, pluvia in eos cum procellis fulguribúſque deſæviente. His verò, qui ad propria rediſſent, infinitam ranarum vim ſubortam, quæ putreſcentes flumina corrumperent. Vapore deinde ex terra exhalante, peſtem Illyriorum ac corruptionem inſecutam eſſe, quæ potiſſimùm Autarios invaderet, donec profugi à patria, ac peſtem deferentes, quum nemo ob timorem ſuſcipere auderet, trium & viginti dierum progreſſi iter, ad tellurem paluſtrem inhoſpitámque venere, & juxta Baſternarum gentem condidere urbes. Celtarum porro tellurem Apollinem concuſſiſſe ajunt, urbéſque abſorbuiſſe: nec prius finem tantæ cladi impoſitum, quàm & ipſi pari modo è laribus egreſſi ſunt, & in Illyrios qui cum ipſis unà deliquiſſent, pervenere: quos peſte jam confectos, & ob id debiles, quum facilè viciſſent, contrectatione earum rerum morbo correpti in fugam abiere, & ad
759 Pirenen uſque mutavere loca: quum deinde ad orientem greſſus convertiſſent, Romani Celtaru[m] metu ducti, cum quibus antea inſigni bello dimicaverant, ne hi ſuperatis Alpibus in Italiam venirent, conſules oppoſuero qui cum omni exercitu deleti ſunt. Hujuſmodi Romanorum c

Autariorum clades, & indignatio Apollinis in eos & Celtas qui ad Delphos caſtra poſuerant.

Romanorum clades

κοῦφα καὶ ὀξέα δίκροτα Λιβουρ-
νίδας προσαγορεύουσιν. Αὐταριά-
ται δὲ ἐκ θεοβλαβείας Ἀπόλλωνος ἐς
ἔσχατον κακοῦ περιελθεῖν. Μολό-
μενοι γὰρ αὐτοὺς καὶ Κελτοῖς τοῖς Κιμ-
βροις λεγομένοις ἐπὶ Δελφοὺς συστρα-
τεῦσαι, καὶ φθαρῆναι μὲν αὐτίκα τοὺς
πλέονας αὐτῶν, πρὸ ἐπιχειρήσεως,
ὑετῶν σφίσι καὶ θυέλλης καὶ πρηστήρων
ἐκπεσόντων. ἐπιγενέσθαι δὲ τοῖς ὑπο-
στρέψασιν ἄπειρον βατράχων πλῆ-
θος, οἳ διασαπέντες τὰ νάματα
διέφθειραν. καὶ ἐκ τῆς γῆς ἀτμῶν ἀνα-
τόπων γενομένων, λοιμὸς ἦν Ἰλλυ-
ριῶν, καὶ φθορὰ Αὐταριατῶν μά-
λιστα· μέχρι φεύγοντες τὰ οἰκεῖα,
καὶ τὸν λοιμὸν σφίσι περιφέροντες, οὐ-
δενὸς αὐτοὺς δεχομένου διὰ τοῦτο τὸ
δέος, ὑπερῆλθον ὁδὸν ἡμερῶν εἴκο-
σι καὶ τριῶν· καὶ τήνδε γῆν ἑλώδη καὶ
ἀοίκητον, παρὰ τὸ Βαστερνῶν ἔ-
θνος ᾤκησαν. Κελτοῖς δὲ ὁ θεὸς τὴν
γῆν ἔσεισε καὶ τὰς πόλεις κατήνεγ-
κε· καὶ τὸ κακὸν οὐκ ἔληγε, μέ-
χρι καὶ οἵδε τὰ οἰκεῖα φεύγοντες
ἐνέβαλον ἐς Ἰλλυριοὺς τοὺς συναμαρ-
τόντας σφίσιν, ἀσθενεῖς ὑπὸ τοῦ λοι-
μοῦ γενομένους· καὶ ἐδῄωσάν τε
ἐκείνων, καὶ τοῦ λοιμοῦ μεταχόντες
ἔφυγον, καὶ μέχρι Πυρήνης ἐλεηλά-
τουν. ἐπιστρέφουσι δὲ αὐτοῖς ἐς τὴν
ἕω, Ῥωμαῖοι δεδιότες, ὑπὸ μνή-
μης τῶν προπεπολεμηκότων σφί-
Κελτῶν, μὴ καὶ οἵδε ἐς τὴν
Ἰταλίαν ὑπὲρ Ἄλπεις ἐσβάλοιεν,
ἀπηντῶν ἅμα τοῖς ὑπάτοις,
πανστρατιᾷ διώλλυντο. καὶ τὸ π
θος τοῦτο Ῥωμαίων μέγα δέ

Κελτ

ελτῶν ἐς ὅλην τὴν Ἰταλίαν ἐνέ-
πεσε, μέχρι Γάϊον Μάριον ἑλό-
μοι σφῶν οἱ Ῥωμαῖοι στρατηγεῖν,
τι Λιβύων τοῖς Νομάσι καὶ Μαυ-
υσίοις ἀκρατῶς πεπολεμηκότα,
ὶς Κίμβρους ἐνίκων, καὶ πολὺν
νον αὐτῶν εἰργάσαντο. πολλάκις
μοὶ περὶ Κελτῶν λέγοντι εἴρηται.
δ' ἀσθενεῖς τε ἤδη γενόμενοι, καὶ
ἁπάσης γῆς ἀποκλειόμενοι διὰ τὸ ἀ-
εβές, ἐς τὰ οἰκεῖα ἐπανῆλθον, πολ-
καὶ δράσαντες καὶ παθόντες.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * * *
* *
*

des, & terribile Celtarum nomen, omnem invaſit Italiam, donec Marium imperatorem eligentes, qui prius Libycos, Numidáſque, ac Maurufios ingenti prælio devicerat, Cimbros ſuperarunt, plurimámque illis cædem ſæpenumero intulerunt, ut à me quum de Celtis ſcriberem, ſuo loco relatum eſt. Qua ex re debiliores jam effecti, & ob id excluſi tellure omni, multa perpeſſi atque inferentes damna, ad propria tandem rediere loca. Et hic finis impietatis à deo Illyriis Celtíſque impoſitus. Nec propterea à ſacrilegio impias cohibuere manus. Verùm iterum ex Illyriis Celtíſque, Scordiſcii præcipuè ac Medi, Dardaníque Macedoniam ſimul ac Græciam excurrêre, & multa ex ſacris deprædati, Delphicum iterum invaſere templum, pluribus ex ſuis tunc quoque amiſſis, duobus ac triginta, à prima inter Romanos & Celtas incepta pugna, elapſis annis, & ex illo per intervalla cum eiſdem depugnantes, denuo ob ſimile ſacrilegium in eos movere bellum, Lucio Scipione ducente exercitum: jam tum quidem Græcis, Macedonibúſque imperantes. Feruntque finitimos ad hæc nefanda ſocios illis acceſſiſſe, verùm ſua ſponte nulla exhibita ope Scipioni eos reliquiſſe, Autariorum memoria ductos, qui per Illyrium omne concidiſſent: Scipionem verò Scordiſciorum univerſos ferè deleviſſe: qui autem è bello

à Celtis accepta.

Celtarum clades variæ ſub Mario.

Delphicum templum.

Lucius Scipio.

è bello ſuperfuerant, ad Iſtrum fluminíſque inſulas perverſe fuga: ipſum deinde cum Medis & Dardanis, ſacri auri pactio corruptum, iciſſe fœdus, ex quo nonnulli Italorum monumentis

Potiſſima civilium bellorum Romæ cauſa.

ſuis prodidere, ob hanc potiſſimùm cauſam Romanos ſæpenumero poſt Lucium uſque ad monarchiam civilibus inter ſe concertaſſe bellis. Hæc igitur de Illyriis ac Græcis habita longioribus verbis à me perſcripta ſunt. Romani verò non hos duntaxat, d

760 Pæones ultra eos, nec non Rhetios, Noricos, & Myſios qui Europam incolunt, & quoſcunque alios his finitimos, qui Iſtrum à dextra navigantibus ſeſe offerunt, viciſſim ut Hellenes à Græcis diſtinguunt, eóſque propriis appellationibus ſeparatim nominant; ceterùm communi vocabulo Illyrios omnes arbitrantur. Qua opinione à principio ducti, neutiquam adhuc in ea perſiſtentes nem earum invenere nationum, ſed ab Iſtri ortu uſque ad mare Ponticum, quod ſub tributo obtinent, Illyrici fines eſſe voluerunt. Quemadmodum autem ſub imperium illos adegerint Romani, quum de Celtis ſcriberemus, præfati ſumus minimè nos abundè cognoviſſe, neque bellorum principia aut occaſiones perſpiciſſe. Eámque ob cauſam qui clarius Illyriorum res diſcernere, ad ſcribendum hortati ſumus: quæ autem nobis nota ſunt, palam efferemus.

Agron rex.

Agron Illyriorum partis rex fuit, ejus quæ circa Ionii maris ſinum ſita eſt: quam & Pyrrhus Epiri rex, & qui Pyrrho viciſſim adhæſerunt, olim tenuere. Idémque & Epiri partem quandam, & Corcyram ultra hanc, & Epidamnum, Pharúmque ſuſcipiens, ſub cuſtodia detinuit. Reliquum autem Ionii quum ille

Eſſios inſula ad Romanos deficit.

navigaret, inſula quædam, Eſſios nomine, ad Romanos defecit, & ſubinde legatos ad eos miſit, accuſationem eorum, quæ in Eſſios Agron commiſiſſet deferentes. Illyrii navigantibus in-

Calemporus.

Coruncanius.

Eorum interitus.

cti, Eſſiorum oratorem, Calemporum nomine, necnon Romanorum, Coruncanium, ut quidam arbitrantur, interemerunt, reliqui ſeipſos neci tradiderunt: & ex hoc Romani navibus ſimul ac pedeſtri exercitu Illyrios aggreſſi feruntur. Agron infante filio

Agronis interitus.

Agron uxori regnum tradit, Pinæ filio ſervandum.

ſuperſtite, cui Pine nomen fuit, diem obiit. Uxori verò regnum, quò filii curam aſſumeret, quanquam nec illius eſſet genitrix, ſervandum dereliquit. Demetrius, qui ex Agronis imperio Pharum obtinebat, Corcyra interim adepta, Romanis adnavigantibus, utranque ex proditione illis tradidit. Romani Epidamnum in amicitiam eorum pellexere, & Eſſiis Epidamníſque obſeſſis ab Illyriis, ad eorum opem exercitum miſere. Quamobrem Illyrii obſidione diſſoluta retrovertêre copias, & quidam ex ipſis, qui Atintani appellabantur, ad Romanos defecere. Interea Agronis uxor

Agronis uxor lega-

legatos ſuos Romam miſit, & captivos transfugáſque Ro-

is exhibens, veniam ab illis ſupplex poſtulavit, quaſi hæc
on ab ea, ſed ab Agrone potius geſta eſſent. Romani Corcy-
am, Pharum, Eſſios, atque Epidamnum, poſtremò Illyrios
ui Atintani appellantur ſub eorum imperio ceſſiſſe retulerunt:
inem, aliam Agronis regionem retinere, ac Romanorum ſo-
etate uti poſſe, ſi à præmiſſis abſtineat, nec ad Eſſium Illyrii
ræterquam duobus lembis, & his quidem inermibus, adnavi-
ent: quæ omnia ab illis ſuſcepta ſunt. Et hæc prima Romano-
im cum Illyriis prælia, fœderáque extitere. Poſt quæ Corcyram
: Apolloniam libertate donaverunt. Demetrio quoque proditio-
s dedêre præmia, ob ea quæ contuliſſet: infidelitatem tamen
pernantes quæ paulo pòſt ab eo prodiit. Romanis quippe per
iennium circa Eridanum cum Celtis dimicantibus, Demetrius,
eluti bello implicitos minus veritus, mare percurrit, & Iſtros
lyriorum nationem aliam ſibi vendicavit: Atintanos etiam à Ro-
anis deficere coëgit. Romani quam primum Celtarum res com-
oſuiſſent, ſubitò adnavigantes, prædatores intercepere, qui nu-
er cum Demetrio, ceteríſque deficientibus Illyriis ſe conjunxe-
nt. Demetrium porro ad Philippum Macedoniæ regem fugien-
m, atque iterum in patriam reverſum, & Ionium claſſe depræ-
antem interemere, & Pharum ejus patriam cum illo conjuran-
m evertêre funditus, Illyriis ob Pinem denuo illos admittentem
dulgentes. Sic ſecundò bella fœderáque cum Illyriis inita ſunt.
eſidua verò à me neque tempore neque ordine magis omnia,
er Illyriorum nationes, quemadmodum ſingula quæque reperi,
eſcripta ſunt. Romani Macedoniam bello invaſerant, quum Per-
us poſt Philippum ejus regno potiretur. Perſeo Genthius Illyrio-
im rex alius, pecuniis invitatus, ad bellum ſocius acceſſerat,
lyrióſque in Romanos concitarat, ac Romanorum legatos ad
im proficiſcentes vinculis injecerat, cauſatus non legationis, ſed
plorandi occaſione ad ſe veniſſe. Ob eam rem Anitius Roma-
orum prætor, nonnullas Genthii naves mari cepit, deinde in
rram progreſſus, eundem bello ſuperavit: & loco quodam con- 761
uſum, quum veniam depoſceret, Romanis ſe dedere ſuaſit. Il-
ad conſultandum tres dies poſtulavit. Quibus conceſſis, quum
terim ſibi ſubditi ad Anitium tranſirent, ut ad eum accedere poſ-
t exoravit. Ad quem delatus genu procumbens ſumma turpitudi-
pro ſeipſo deprecatus eſt. Anitius trepidantem adhortatus, ma-
i ſuſtulit, & ſimul in convivio diſcumbere monitum, quum è
iclinio diſcederet, à miniſtris in cuſtodiam injici mandavit,
iem Romæ deinde cum filiis in triumpho habuit. Genthii bel-
m diebus viginti conſummatum fuit: ſeptuaginta illius urbes Æ-

tos Romam mittit.

Prima Romanorum cum Illyriis bella & fœdera.

Corcyra & Apollonia libertate donatæ.

Demetrius.

Ejus interitus.

Secunda Romanorum cum Illyriis bella & fœdera.

Perſeus rex.

Genthius Illyriorum rex.

Ab Anitio victus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

milius Paulus qui Perſeum regem bello ſuperavit, & ad ſenatu
miſit, in hunc modum deprædatus eſt: Clanculum enim R-
mam profectus, & inde reverſus, à ſenatu ſumma celeritate -
bium incolis commiſſorum veniam concedere velle, allato om
quod haberent auro atque argento, pollicetur. Conſentientib
ipſis exercitum ad unanquamque eorum urbium per partes intu,
Una hora ſeptuaginta urbes à Paulo Æmilio ſpoliatæ. Tandem univerſis exercituum ducibus, definita die, ad auror
per præconem urbes publicè diſcurrere, omnéſque pecunias in
horarum trium ſpatium in forum deferri à civibus imperat: qui
allatis, reliqua omnia prædæ expoſuit. Sic Paulus una hora ſe-
ptuaginta ſpoliavit urbes. Ardiei autem & Palarii, alia Illyrioru
Ardiei. Palarii. natio, Illyrium quod à Romanis tenebatur, invaſerant: qui
Romani ob occupationes misêre legatos qui illos deterrerent: n
parentibus verò exercitum decem millium peditum, equitu
ſexcentûm deſtinant. Illi cognita re, nondum parati in bellu,
legatos ſuos Romam mittunt, & veluti geſtorum per eos pœni-
ret, veniam expoſtulant. Senatus damnorum impenſam, qua
indignè oppreſſis intuliſſent, perſolvere illos jubet. Quum id q-
Fulvius Flaccus. que neglexiſſent, Fulvius Flaccus ingentibus copiis in eos profi-
ſcitur. Prælium ad excurſionem duntaxat uſque finitum eſt: n
Japodes. enim exitum diligenter invenire potuerunt. Japodes intra Al
Sempronius Tuditanus. incolentes, Sempronius, Tuditanus cognomine, & Tiber
Panduſius pugna ſuperarunt, viſúmque eſt illos ambobus par-
Tiberius Panduſius. ſe. Pari modo & Segeſtani Lucio Cottæ ac Metello ſe dedér
verùm non multo pòſt à Romanis diſcivere. Dalmatæ Illyr-
Segeſtani. L. Cotta. rum ab his diverſa natio, Illyrios Romanis obſequentes inva-
runt, & legatos Romanorum eam ob cauſam ad eos veniens
minimè admiſerunt. Quamobrem videntur Romani adverſus i-
los ſumpſiſſe arma, Marco Figulo conſule ducente. At hi Fi-
Naro fluvius. lo quamprimum inferente copias, cuſtodias aggreſſi ſuperaru,
eáſque ab exercitu in campum pepulerunt, ita ut ad Narone
uſque fluvium fuga pervenirent. Verùm iidem retrovertêre g-
dum: jam enim inſtabat hyems. Figulus ratus eos inopinè a-
gredi poſſe, diſcurrentes undique ad ejus impetum ex oppidis i-
fendens, in fugam vertit, donec ad urbem Delminium, à q
Delminium urbs. Dalmatarum nomen illis inditum, terga dare compulit. Qu
nihil ex impetu adverſus munitam urbem conari, neque machi
ob altitudinem adhibere poſſet, ad alias excurſiones ſe conver
deſtitutus omnibus & inhoſpitis, ob inſultus in Delminium
ctos, ipſe bicubitales ſudes, pice ac ſulphure ſtuppáque comp-
nens, ex catapultis in Delminium jacit, quæ ab impetu ſucc
ſæ, & lampadarum vice per inane volitantes quæcunque attig

ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ent igne corripiebant. Ita multa flammis abſumuntur: cóque
nodo finis belli à Figulo Dalmatis imponitur. Sequenti tempore
Cæcilius Metellus conſulatum adeptus, nihil delinquentibus Dal-
natis, triumphandi libidine, bellum ex decreto intulit, à quibus
micè ſuſceptus, in Salone eorum urbe tranſegit hyemem: po-
tremò Romam delatus, nulla ex cauſa triumphavit. Cæſare
aud longè in Celtas ducente copias, Dalmatæ aliíque Illyrio-
um populi proſpere rem geſſiſſe viſi ſunt, & Liburnis, quæ Il-
yriorum gens alia habetur, Promonam abſtulere urbem. Li-
urni Romanis ſe dedentes, ad Cæſarem jam propinquum fuga
ervenêre. Cæſar legatos ad illos miſit, hortatúſque eſt ut qui
romonam ſuſcepiſſent, Liburnis reſtituerent. Deſpicientibus il-
s mandata exequi, exercitum ingentem intulit, qui ab Illyriis
ppreſſus eſt. Cæſar curis præpeditus inſtante Pompeianorum ſe-
itione, quum jam ad bellum inclinaret, nihil ulterius molitus
ſt, verùm cum omni exercitu quanquam tempeſtate adverſa, à
rundiſio Ionium tranſmiſit, cum Pompeio in Macedonia geſtu-
us bellum. Reliquum exercitum Antonius in Macedoniam Cæſa-
i perduxit. Ingenti deinde tempeſtate tenente Ionium, Gabinius
ohortes peditum quinque ſupra decem, equites ter mille per Illy-
ium ad Cæſarem adducere tentabat: quos Illyrii timore eorum
uæ paulo ante in Cæſarem egiſſent, quum victoriam ejus inter-
ecionem rebus ſuis allaturam arbitrarentur, Gabinio excepto,
aucíſque cum illo fugientibus, ad unum interemere omnes, ma-
namque pecuniarum copiam ob hoc, ſpoliáque innumera obti-
uere. Hæc Cæſar ob belli cum Pompeio neceſſitatem diſſimulan-
er tulit. Devicto deinde Pompeio, quum reliquias ſeditionis hu-
s per partes perſecutus eſſet, tandem compoſitis omnibus Ro-
am rediit, expeditionémque in Getas, Parthóſque præparavit.
eriti itaque Illyrii ne Cæſar ex itinere in eos inſultaret, legatos
omam mittunt, qui actorum veniam depoſcerent, ſéque in
micitiam ejus ſocietatémque dederent, Illyriorum gentem velu-
i bello inclytam verbis extollentes. Cæſar in Parthos profecturus,
cerbius reſponſum reddidit: minimè amicorum loco habiturum
os qui talia in ipſum perpetraſſent; indulgere autem velle ſi tribu-
a contuliſſent, obſidéſque dediſſent. Utraque pollicentibus ipſis,
tinium cum tribus legionibus magnóque equitatu ad eos mittit,
ui tributa quædam parva imponeret, obſidéſque reciperet. De-
uncto interim Cæſare, rati Romanorum res, ut in illo potiſſi-
nùm vires habuiſſent, ita ejus morte penitus extinctum iri, Ati-
io ulterius parere recuſarunt, neque tributa aut obſides conferre
oluerunt. Graſſante in eos quinque cohortibus Atinio, Illyrii in
Hhhh 2 illum

Finis belli à Figulo Dalmatis impoſitus.

Cæcilius Metellus ſine cauſa triumphat.

Promona, Liburnorum urbs.

762

Cæſaris exercitus ab Illyriis oppreſſus.

Altera Cæſaris clades ab Illyriis accepta ſub Gabinio.

Illyriorum Romam legatio.

Atinius.

Bebii interitus.

illum converſi bello ſuperarunt, ductorémque ordinis Bebiu
conſularem virum interemerunt: Atiniùs cum reſiduis ex fuga E-
damnum ſeſe contulit. Romanorum deinde ſenatus exercitum I-
juſmodi, & Macedoniam ultra ipſum, Illyrióſque omnes, quibs
imperabat, Marco Bruto, qui Cæſarem occidit, quemadmodun
Syriam Caſſio, ejuſdem necis conſcio & participi, conceſſit. Sil-
lis adverſus Antonium, Cæſarémque, Auguſtum cognomine, r-

Pæones.

gnantibus, Illyrii nullo otio potiti ſunt. Pæones verò, natio inge,
circa Iſtrum per longum incolens, ab Iapodum populis ſupra D-
danos protenditur. Hi Pæones à Græcis, à Romanis Pannonii a-
pellantur: & ab illis, ut præmiſimus, inter Illyrios annumer
ſunt: de quibus nunc mihi Illyriorum res recenſenti videtur di-
rendum. Glorioſi hi admodum ob Macedonum Agrianos, u
potiſſimùm Philippo, & Alexandro in bellis præſtiterunt, quoni
& hi Pæones fuere, ex his qui inferiora incolunt, ab Illyriis coh

Cornelius contra Pæonas exercitu ducto, turpiter rejectus.

Italia Pæonas reformidat.

editi. Ceterùm quum Cornelius adverſus Pæones exercitum de-
cens, turpiter rejectus eſſet, ingens Pæonum fama univerſam f-
midine concuſſit Italiam: ac deinceps per longum tempus, u
conſulatum apud Romanos gerebant, haudquaquam Pæones b-
lo aggredi auſi ſunt. Et hæc jampridem tam ingentia de Illyrii
Pæonum populis ſcrutando reperi. In Cæſaris verò commenta,
ejus qui Auguſtus cognominatus eſt, nihil antiquius de Pæon
gente perſcriptum legi. Aliam quoque Illyriorum gentem, pr
eam quam retuli, Romanis paruiſſe mihi viſum eſt: verùm c

Cæſaris Auguſti commentarii.

ea ſit haud intelligo. Non enim alienas res Auguſtus, ſed prop
conſcripſit: quemadmodum ab imperio deficientes ad tributa
degit, & alias ſub propriis legibus degentes bello ſuperavit:
ſtremò reliquas omnes quæ ſummitates Alpium incolunt, bar-
ras bellicoſáſque nationes per vim ſubdidit, quæ finitimæ Ital
furtim prædantur. Et profectò mirum mihi videtur, quum m
multæ magnæque Romanorum copiæ contra Celtas, & Ib
763 Alpes pertranſierint, eas nationes contempſiſſe: Cajum etiam C
ſarem feliciſſimum in bellis virum, pari modo eos neglex
quum Celtas oppugnaret, & per decem ferè annos circa prov
ciam illam hybernaſſet. Ceterùm arbitror hos viros ad ea quæ
giſſent properantes, de tranſitu Alpium duntaxat cogitaſſe. C
Cæſar circa Celticam moram ducens, & ſeditioni Pompeia
quæ hæc ipſa ſibi aſſumeret, finem ſolùm apponere curavit.
detur inſuper & Illyrium, & Celtas ſimul eligens, non omnib
ſed his quæ ad Romanos pertinerent præfuiſſe. At verò Cæſar

Cæſaris Auguſti res geſtæ

guſtus univerſa adeptus, quum inter loquendum Antonii i
tiam ſenatui explicaſſet, Illyriam gentem præ ceteris bellico
ma

ıam, & eundem ſæpenumero infeſtantem, mitem reddidiſſe: apud Illy-
›xeos, Perthenetas, Bathiates, Taulantios, Cambeos, Cinam- rios.
ros, Merromenos, atque Pyriſſeos, omni experientia edita ſibi
ıbdidit. Majore inſuper labore capti ſunt, & ad tributa quæ ſol-
ere deſierant, impulſi, Docleatæ, Carinii, Interfrurini, Nari-
i, Clintidiones atque Tauriſci. Quibus victis finitimi metu ter-
ti, Ippaſini ſcilicet & Beſſi ſe illi tradidere: deficientes verò Me-
inos & Corcyræos, qui inſulas incolunt, ingenti belli mole ſu-
ravit, quoniam maria claſſe prædabantur. Et horum quidem
ıpuberes Cæſar juſſit interfici, reliquos pretio venundedit: Li-
ırnis naves ademit, quoniam & hi pariter maria infeſtabant. Ex
podum gente, quæ intra Alpes habitat, Moentini & Edeatæ ipſi
lvenienti ſe ultro tradiderunt. Aurupini, qui plurimi & bellico-
ſſimi ex Iapodum natione referuntur, ex villis ad urbem receſſe-
ınt; appropinquante quoque illo inter ſylvas latuerunt. Cæſar
pta urbe neutiquam ignem injici paſſus eſt, ratus eos ſe tandem
i eſſe dedituros. Quo facto urbem ut incolerent, omiſit. Maximè
ıtem inter omnes Cæſari impedimentum attulere Salaſſi & Iapo- Salaſſi.
s qui ultra Alpes incolunt, Segeſtani, Dalmatæ, Daiſii, Pæonéſ-
ıe qui Salaſſis ſponte adhæſerant. Hi vertices Alpium tenent:
ontes inacceſſi, arcta ſemita ac difficilis ad eos ducit: quorum fi-
ıcia propriis degebant legibus, & vectigalia à tranſeuntibus poſce-
ınt. Hos Veterus inopinè aggreſſus, anguſta locorum per inſidias Veterus.
cupat, & per biennium obſeſſos tenuit. Illi ſalis inopia ducti quo
aximè indigebant tandem admiſere cuſtodias. Poſtremò à Vete- Salaſſi à
deficientes munimenta dejecere, & anguſtiis locorum occupa- Vetero de-
, qui à Cæſare ad ipſos mittebantur, irriſere, quum nihil magnum ficiunt.
eos conari poſſent. Ea ex cauſa Cæſar inſtante contra Antonium
llo, ſuis legibus degere conceſſit: & qui Vetero inſultaſſent ve-
am indulſit. Hæc omnia ad ſuſpicionem vertentes ipſi, alias ite-
m urbes congregabant, & quæ Romanis parerent invadebant:
nec Meſſala Corvinus, ut illos expugnaret à Cæſare præmiſſus, Meſſala
me domuit: eóque modo Salaſſi in Romanorum ceſſere poteſta- Corvinus
m. Iapodes qui ultra Alpes incolunt, natio ferociſſima, ac penè Salaſſos
veſtris, bis à ſe per annos ferè viginti Romanos repulere. Aqui- fame do-
am quoque excurrêre, & Torgium Romanorum coloniam de- muit.
ædati ſunt. Inſurgente in eos Cæſare per iter aſperum atque adver- Iapodes.
m, adhuc magis contra eum irritabantur, nemora in oppoſitum
præcidentes. Quum deinde ad aliam ſylvam divertiſſet Cæſar,
fugam abeunt & appropinquanti ſtruxere inſidias. Cæſar id ipſum
ſpicatus, ad montium apices ex ſuis mittit, qui eos utraque ex par-
aggrederentur. Submiſſius adventante illo, & ſylvas excidente,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Iapodes ex inſidiis ſubitò apparuere, multóſque affecere vulneribu
Verum major eorum pars ab his qui ex apicibus decurrerant inte
fecti ſunt. Reliqui iterum ad ſylvas revertuntur, urbem relinque
Terponus urbs. tes, cui Terponus nomen fuit: eam interceptam Cæſar minim
cremavit, ſatis arbitratus pariter illos ſe eſſe dedituros ut fecer
Metulium urbs. Deinde ad aliam proceſſit urbem, Metulium incolæ nuncupan
quæ Iapodum primaria habetur urbs. Sita eſt autem in monte n
moroſo, duobus condita tumulis, quos vallis modica inter
cat. Et juventus ad trium millium numerum armis animíſque pr
pollens, Romanos circa mœnia pugnantes facilè ab illis repell
bat. At hi aggerem erigentes à Metuliis hinc inde diſcurrentibus c
noctúque vexabantur, & è muris machinarum ope, quas in b
lo acceperant, longius diſtare cogebantur. Nam ea pugna, qua
764 Brutus haud longè ab eo loco cum Antonio & Cæſare ipſo ſin
habuit, machinas ſuſceperant. Diſſipantibus interim Romanis e
rum mœnia, illi interius propugnacula alia ſtruebant, & labo
defeſſi in ea quæ conſtruxerant ſaltu ferebantur. Romani recep
muro, qui ab illis relictus fuerat, igne ſuccendunt: ad reliquu
verò aggeres binos erigunt: à quibus pontes ſubinde quatuor
mœnia ſtruxere. Peractis omnibus Cæſar nonnullos ad adverſa
urbis partem ire jubet, ut cives ab invicem diſtraheret, reliqu
ex ſuis per pontes ad mœnia accelerare admonet. Interim ab e
ta turri, quæ fierent intentus proſpectabat. Barbari aſcenden
bus ipſis ex adverſo per mœnia occurrunt. Ceteri à tergo inſid
ſtruentes, quum pontes longos lanceis appellerent, adhuc ma
exultare incipiunt. Uno igitur ex pontibus, deinde alio pòſt primu
corruente, quum tertius in ruinam laberetur, timor omni ex pa
te Romanos occupat, nec ullus quartum pontem audebat ingre
Cæſar igitur è turri eos increpare pergit. quum nec ſic in bellu
concitare poſſet, ipſe clypeo aſſumpto per pontem curſu fereb
Cæſaris Augusti fortitudo. tur. Accurrunt & cum eo ex ducibus Agrippa & Hieron Luci
que, ex corporis cuſtodibus Iolas: quatuor hi ſoli ac ſcutifer
rum nonnulli pontem occupant. Cæſare igitur pontem tranſeu
te, rubore ducti milites confertim ad eum advolant. Qua ex cau
prægravatus pons ad inferiora ſtatim labitur, viríque invicem pl
rimi in terram corruunt, ex quibus nonnulli periere: alii ferr
contritis membris efferuntur. Cæſar crus dextrum & utrunq
Cæſar ſauciatus. brachium ſaucius, denuo turrim conſcendit, conſularibus qu
buſdam proſequentibus, ut ex fide ſe incolumem eſſe oſtend
ret, ne quis interim ex rumore mortis ejus tumultus oriretu
aut hoſtes illum terga vertere putarent, ac protinus alium e
ædificare jubet pontem: quæ res præcipuè Metulios exterrui
quu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ium ſe adverſus hominem animo penitus invictum bellum in-
ſe cernerent. Poſtridie itaque legatis ad eum miſſis, quingen-
ꝯs quos idem poſtularat, exhibuere obſides, & cuſtodias admit-
re polliciti, altiorem ùt cuſtodirent reliquere tumulum: ipſi
alterum omnes ſeceſſerunt. Quum cuſtodes ad eos venientes ar-
a deponere juberent, animo turbati, mulieres eorum atque fi-
ꝯs intra ſenatus concluſere locum, & cuſtodias ſimul admit-
ntes, Romanis annuntiant, ſi quid inſolitum erga eos moliri
deant, ſe locum illum incenſuros, & cum deſperatione pa-
er Romanos invaſuros. Quibus dictis, ex inferiore loco quaſi
periorem aſcenſuri in unum coëunt: tunc verò cuſtodiæ ſena-
s locum ultro incendunt. Plurimæ igitur mulierum ſe ipſas fi-
ꝯſque interemere: quædam natos vivos deferentes injecere igni.
c omni Metuliorum juventute ferè in armis concidente, & in-
ilium majore parte igne conflagrante, civitas quoque incendio
ſumpta eſt, ita ut nullum tam ingentis urbis ſuperſuerit veſti-
um. Devictis Metuliis, Iapodum reliqui timore ducti, ſe ipſos
æſari dedere. Sic Iapodes, qui ultra Alpes incolunt, tunc pri-
ùm Romanorum tulere jugum. Recedente deinde Cæſare, Poſ-
ni ab illo defecerunt, quos Marcus Elbius ad eos miſſus bello do-
uit, & qui defectionis cauſa fuerant occidit, reliquos pretio
nundedit. In Segeſtanorum igitur tellurem bis antea profecti
omani, neque obſides neque aliud quicquam ab illis abſtule-
nt: qua ex cauſa Segeſtani majores ſpiritus ſibi aſſumpſerant.
æſar per Pæonum tellurem, quum & hi nondum Romanis pa-
iſſent, in eos profectus eſt. Nemoroſa quippe Pæonum regio
;, & in longum ab Iapodum populis uſque ad Dardanos pro-
nditur. Pæones nullas urbes habent, agros duntaxat & villas
r cognationes poſſident. Neque judicia communia illis adſunt:
que principes qui ceteris præſint. Ipſi centum millia virorum æta-
ad bellum integra utique habebant, verùm imperio carentes mi-
mè in unum congregabant. Appropinquante Cæſare, ad ſylvas
lati fuga, ſi quos ex Romanis palantes reperiſſent, occidebant.
æſar quoad illos ad ſe venturos credidit, neque villas, neque a-
os eorum depopulatus eſt: non accedentibus, ignem omnibus
miſit, & per continuos octo dies maximis affecit cladibus, qui-
is in Segeſtanorum & Pæonum regionem uſque ad Savum flu-
um eſt profectus. Hujus in ripa civitas latiſſimo fluvio, & ingenti
ſſa munita conſidet. Qua ex cauſa potiſſimùm Cæſar illam in-
ſit, veluti belli horreum in Dacos, Baſtarnáſque, qui ultra
rum incolunt, habiturus. Idem fluvius his in locis Danubius
itur, nec multò deinde inferius elapſus uberioribus aquis pro

Cæſaris invictus animus Metulios terret.

Metuliorum legati ad Cæſarem.

Mulieres Metuliorum ſeipſas cum filiis interimunt.

Urbs Metuliorum incendio abſumpta.

Iapodes Romanorum jugum ferunt

Poſſeni.

M. Elbius.

Segeſtani.

Pæones.

Savus fluvius.

765

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Danubio Iſtri nomen aſſumit. Savus autem Iſtrum influit. Erán que Cæſari naves eo in flumine, quæ commeatum exercitui p Danubium afferrent: ob id Cæſar Segeſtam urbem ſibi aſſumpſ rat. Progrediente eo Segeſtani legatos deſtinant: quid facto op ſit ab eo exquirunt. Ille cuſtodias accipere, & obſides centum a ferre imperat, ut tutè eorum urbe, veluti horreo, adverſus D cos uti queat: frumenti inſuper quantum ipſis liceat afferre. H igitur primores exequi haud iniquum exiſtimabant: populus con turbari cœpit, obſidéſque contemnere, quoniam non ab ipſis fo ſan liberi ſed à primoribus dandi eſſent. Accedente igitur cuſtodi aſpectum ferre nequeuntes furibundo impetu advolant, port que protinus occludunt, ac deſuper è mœnibus iterum ſeſe oſ runt. Ea ex re Cæſar fluvium ponte conjunxit, vallum foſſáſq undique communit. Concluſis civibus intra urbem, aggeres l nos erigit, ad quos Segeſtani ſæpenumero curſu ferebantur: ſ quum aggeres invadere nequirent, faces, ignemque plurimum ſuperiore loco jaciunt. Appropinquantibus ad eos ſubſidiis à Pa num natione alia, Cæſar ex occurſu inſidias illis inſtruit: ſic e rum pars interimitur, pars in fugam vertitur, nec ulla ulter Pæonum ad Segeſtanos acceſſere ſubſidia. Segeſtani obſidion omnem fortiſſimè perpeſſi, trigeſima tandem die difficili pug ſuperantur: ac tum primùm ſupplicare didicere. Quorum virt tem Cæſar admiratus, nec non precum pietate motus neutiqua occidit, aut clade ulla conturbavit, ſed pecunia mulctare co tentus, in civitatis ſemota parte concluſit, & quinque ſupra v ginti cohortes pro cuſtodia urbis intulit. His peractis, Romam d nuo in Illyrium rediturus abſceſſit. Fama deinde vulgante Seg ſtanos cuſtodiam quam in urbem recepiſſent, per vim interemiſ Cæſar quanquam hyemis tempore, curſu ad eos proficiſcitur. Ta dem rumorem falsò editum intelligens, veritatis cauſam ſubin invenit: ſuos in periculo conſtitutos fuiſſe, Segeſtanis inopi eos invadentibus, à quibus multi confeſtim interempti eſſen verum ſequenti die milites, cives invadentes, obtinuiſſe urbe Quamobrem Cæſar copias in Dalmatas convertit, gentem Il riorum aliam, & Taulantiis finitimam. Dalmatæ quidem ex q ſub Gabinio quinque cohortes interimentes ſigna ademera ob res proſperè geſtas animis elati, per decem annos neutiqua depoſuere arma, & advenienti Cæſari unà cum Segeſtanis o currere ſtatuerant. Erant quippe bellicoſiſſimorum millia duod cim & ultra, ducem quoque ipſis Verſum nomine præfecera Ille Promonam Liburnorum urbem denuo invadens, vallo fo ſáque munierat, aliáque ex natura locorum munitiſſima occ para

Legati Segeſtanorum ad Cæſarem.

Segeſtani à Cæſare victi ſupplicare diſcunt.

Segeſtanos ut tractarit Cæſar, eorum virtutem admiratus.

Dalmatæ.

Verſus dux.

Promona denuo invaditur.

arat: nam regio omnis montoſa, collibus undique acutis, pinarum in modum erectis, prominet. Major itaque eorum pars rbem inſederat: cuſtodias verò per colles in altum eminentes colocarunt, ſic ut ab excelſo Romanorum caſtra facilè reſpicerent. Cæſar propalam omnes muro ſepire velle ſimulat, clanculum auem audaciores, qui aditus ad montium ſumma deferentes explorarent, emittit. Hi igitur per ſylvas ſe occulentes, nocte cuſtodias ıvadunt, & adhuc ſomno conſopitas ferro cædunt, ac Cæſari fiem itineris ſibi adeſſe ſignificant, ad expugnationem urbis majoibus copiis eſſe opus, & ex tumulis per vim captis alios ſupra alios mittunt, ad eos qui ulteriores colles occuparant. Confeſtim igitur urba ac trepidatio barbaros invadit, quum ſe omni ex parte circumventos eſſe intelligunt: maximè verò qui in tumulis ſteterant minentioribus, ob aquæ indigentiam in primis formidantes, ne xitus undequaque clauderentur, in Promonam deferuntur. Cæar urbem duóſque aſſiſtentes colles, qui ab hoſtibus tenebantur dhuc, per quadraginta ſtadia muro ſepſit: & interim Teutinum, lium Dalmatarum exercitum ducentem, ut his qui obſidebantur fferret opem, invadit, fuſúmque per montes inſequi pergit, & dhuc proſpectante eo Promonam capit: nam quum munimentis nondum editis cives ab extra decurriſſent, citróque repellerentur, Romani fugientibus illis ſe immiſcentes urbem ingrediuntur, ac tertia civium parte deleta, reliqui in arcem fuga abeunt. Romanorum cohors interim ad portas eos obſervabat. His quum barbari quarta nocte invecti eſſent, cohors timore ducta portas dereliquit: verùm Cæſar hoſtium impetum confeſtim repulit, ac ſequenti die ſe dedentes ultro cepit. Ex cohorte quòd cuſtodiam reliquerat, ſorte jacta decimum quemque morte mulctavit: ex turmarum ducibus binos, ex decem ſingulis imminuit: reliquos ea æſtate hordeo, frumenti vice, cibari juſſit. In hunc modum Promona capitur. Teutinus exercitum per montes fugientem in varias partes effuderat. Quamobrem Romani non longè illos inſecuti ſunt, diviſionem eorum per tam multa loca, ob viarum inexperientiam, veſtigiorúmque implicatam confuſionem formidantes: nulla quippe itinera in unum copulant nemorum ingreſſus: & Dalmatæ Gabinio inſidias ſtruentes, per vallem profundam & in longum prodeuntem inter duos montes delituerant: quo in loco inſidias Cæſari pariter inſtruxerant. Ceterùm ille itinerum concurſus igne ſuccendit, & per montium ſuperiora præmiſſo exercitu, qui ab utraque parte ad eum properaret, iter per vallem arripit, ſylvas undique præcidens, urbéſque invadens, & quæcunque obvia in itinere igne corrumpens.

Teutinus dux.

Promona capta.

766

Cæſar cohortem decimat.

Setovia urbs obſeſſa.

Setovia urbe obſeſſa, barbarorum manus ingens in auxilium a
venerat: quibus obvius Cæſar urbem ingredi prohibuit. Eo i

Cæſar ſauciatus.

prælio lapide genu ſaucius, per multos dies æger jacuit. conval
ſcens Romam ad conſulatum rediit, cum Barbatio Tullo coll

Barbatius. Tullus. Statylius Taurus.

ga magiſtratum initurus, Statylium Taurum ad reſidua ejus bel
dereliquit, menſis initio ingreſſus conſulatum. Eamet die Ant
nio adminiſtratione præbita, ipſe in Dalmatas iterum procu
rit, triumviratum adhuc obtinens: jam enim ſecundi quinque
nii tempus effluxerat: quem à ſe ipſis á principio invaſeranr, p

Dalmatæ Cæſari ſe dedunt.

pulus verò ſubinde confirmarat. Dalmatæ igitur fame fatigat
commeatu undique excluſo, venienti Cæſari ſponte obviant, ſ
que illi ſuppliciter dedunt, obſides numero ſeptingentos ex pr

Tributa Dalmatis imperata.

priis filiis exhibent. Hos Cæſar Romanorum ſigna Gabinio ade
pta ferre monuit: tributa quoque quæ ſub Cajo Cæſare olim po
liciti in id tempus diſtuliſſent perſolvere imperavit: ita Roma
nis obſequentiores deinceps effecti ſunt. Ea ſigna Cæſar in po

Derbani Cæſari ſe dedunt.

ticu quæ Octavia dicitur, appendit. Devictis Dalmatis, Derba
appropinquante Cæſare, veniam deprecari velle, obſides trade
re, & tributa olim intermiſſa exſolvere confeſtim promiſere. Igi
tur Cæſar propius ad illos venit: cui obſides juxta fœdus ex
hibuere, quos abſenti ob valetudinem tradere, & fœdus fir
mare recuſaverant. Videntur & hi poſtremò inducti à Cæſare
qui Illyriorum tellurem omnem quæ à Romanis defecerat, au
prius ſub imperio neutiquam aſſueverat, ad obſequium redegit

Triumphus Cæſaris de Illyriis.

Eam ob rem triumphus Illyrius à ſenatu Cæſari decretus eſt
quem poſt devictum tandem egit Antonium. Reſidui deinde Il-
lyriorum habebuntur ante Pæones à Romanis, Rhetii: poſ
Pæones Norici, Myſiique, qui ad Euxinum pontum uſque
incolunt. Rhetios igitur & Noricos exiſtimo Cajum Cæſarem
quum adverſus Celtas depugnaret, ſubegiſſe, aut Auguſtum Pæo-
nes quum aggrederetur bello ſuperaſſe. In medio quippe ambo-
rum ſedes habent. Nec ullum in Rhetios aut Noricos bellum
geſtum privatim reperi, quamobrem cum reliquis finitimis unà
devictos fuiſſe arbitror. Marcus enim Lucullus, Lucii Luculli
frater qui Mithridatem debellavit, Myſiorum regionem excurrit
omnem, & uſque ad fluvium curſum tenuit: quo in loco qua-
tuor Græcorum urbes Myſiis finitimæ ſitæ ſunt, Iſtros videlicet,

Apollo ex Gallia Romam adductus.

Dionyſopolis, Odiſus & Meſembria. Deinde Romam ex Gallia
magnum illum Apollinem qui in palatio ſitus eſt adduxit. Nec
ulterius quicquam à Romanis rempublicam regentibus contra
Myſios actum fuiſſe, aut ad tributa redactos eſſe, aut ab Au-
guſto geſtum legiſſe memini: ſed Tiberium, qui poſt Auguſtum
impera-

nperavit, eos tenuiſſe. Verùm hæc à me ante Ægypti adeptio-
em à populo peracta ſuo loco perſcripta ſunt. Quæ verò poſt Æ-
yptum imperatores tenuerunt, aut bello vendicarunt, veluti
opria ipſorum opera, poſt communia tandem diximus, qui-
us multa de Myſiis quoque continentur. Nunc autem ex quo My-
os, Illyrios Romani exiſtimant, hic liber à me Illyriorum appel- 767
bitur, qui ut abſolutus crederetur, præſcribere viſum eſt, Lu-
llum jam antea ſub populo imperantem Myſios excurriſſe, Ti-
erium verò ſub monarchia illos recepiſſe.

racum exemplar, Lector, unde Illyrica tranſtulit interpres, nondum nacti ſumus integrum: ſed tantùm ejus fragmentum, quod & ipſum tibi exhibemus. Interea faciendum duximus ut ſaltem verſionem interpretis, qualiſcunque illa eſſet, adjiceremus. Tu lector utere, fruere, & noſtris laboribus fave.

EX APPIANI HISTORIARUM LIBRO I.

Qui inſcribitur, De Regibus Populi Rom.

EXCERPTA.

CUM Tarquinius Sabinos adverſus populum Rom. concitaret, Claudius Regillo Sabinorum oppido oriundus, gentem in officio continuit, & quo minus fœderis leges violarent, obſtitit. Cujus rei cauſa poſtmodum in judicium vocatus, Romam transfugit cum cognatis & amicis ac clientibus circiter quinquies mille. His omnibus locus ad habitandum in urbe, & ager, & civitatis jus à Romanis datum: Claudius ipſe qui adverſus Sabinos egregiam operam navaverat, inter patres lectus ac Tribus ex ejus nomine Claudia appellata eſt.

ἘΚ ΤΗ͂Σ ἹΣΤΟΡΊΑΣ ἈΠΠΙΑΝΟΥ͂

Τῆς ἐπιγραφομένης βασιλικῆς,

ἘΚΛΟΓΑΙ'.

ΟΤΙ Ταρκυΐνιος Σα[βί]νους κατὰ Ῥωμαίων ἠ[ρέ]θιζε. Κλαύδιος δ' ἀνὴρ Σαβῖνος ἐξ Ρηγίλλου πόλεως δυνατὸς οὐκ εἴα τοὺς Σαβίνους παρασπονδεῖν. ἕως κρι[νό]μενος ἐπὶ τῷδε ἔφυγεν ἐς Ῥώμ[ην] μετὰ συγγενῶν, καὶ φίλων, καὶ δο[ύ]λων πεντακισχιλίων. οἷς πᾶσι Ῥ[ω]μαῖοι χώραν ἐς οἰκίας ἔδοσαν, κ[αὶ] γῆν ἐς γεωργίαν, καὶ πολίτας ἔθε[ν]το. τὸν δὲ Κλαύδιον καὶ ἐς τὸ βουλ[ευ]τήριον κατέλεξαν ἀποδεικνύμενον ἔ[ρ]γα λαμπρὰ κατὰ τῶν Σαβίνων. καὶ φυλὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ κατέστησαν.

Ex Libro II.

Qui inſcribitur Italicus.

Captis Veiis cùm quædam portenta à Diis oſtenderentur,

Ὅτι σημείων γινομένων ἐκ διο[σ]ημειῶν μετὰ τὴν Βηϊεντίας ἅλωσιν οἱ μάν[τεις]

Κλαύδιος δ' ἀνὴρ Σαβῖνος ἐξ Ρηγίλλου πόλεως] Sic emendavi, cùm i[n] exemplari ſcriptum eſſet Ηρηΐλλου Auctorem autem emendationis hab[ui] Dionyſium Halicarn. lib. v. & Suetonium in Tiberio cujus hæc ſunt verb[a] *Patricia gens Claudia orta eſt ex Regillis oppido Sabinorum.*

Κατ[...]

μάντεις ἔλεγον ἐκληφθῆναί τινα -ρὸς εὐσέβειαν. καὶ ὁ Κάμιλλος ἀν- -ήνεγκεν ὅτι τὴν δεκάτην τῆς λείας -κλάθοιτο τῷ θεῷ τῷ χρήσαντι πε- -ὶ τῆς λίμνης ἐξελέσθαι. ἡ μὲν οὖν βου- -ὴ τοὺς λαβόντας ὁτιοῦν ἐκ τῆς Βιέν- -ης, ἐκέλευσεν ἀποτιμήσασθαι καθ᾽ -υτοὺς, καὶ σὺν ὅρκῳ τὸ δέκατον εἰς- -ενεγκεῖν. ὑπὸ δὲ εὐσεβείας οὐκ ὤ- -κνησεν καὶ τῆς γῆς ἤδη πεπραμένης ὡς -εφύρου τὸ δέκατον ἀναθεῖναι. κρα- -τήρ τε ἀπὸ τῶνδε τῶν χρημάτων ἐν -ελφοῖς ἔκειτο χρύσεος ἐπὶ χαλκῆς -άσεως ἐν τῷ Ῥωμαίων καὶ Μασσα- -λιητῶν θησαυρῷ, μέχρι τῶν μὲν χρυ- -σὸν Ὀνόμαρχος ἐν τῷ Φωκικῷ πο- -λέμῳ κατεχώνευσε, κεῖται δ᾽ ἡ βά- -σις. αὐτὸν δὲ Κάμιλλον ἐν τῷ δή- -μῳ τις ἐδίωκεν, ὡς αἴτιον γεγονότα τῇ πόλει φασμάτων καὶ τεράτων χα-

conſulti haruſpices, piaculum commiſſum eſſe reſponderunt; & Camillus ad ſenatum retulit, decimam prædæ Apollini, qui de lacu Albano emittendo oraculum reddidiſſet, eximere ſe oblitum eſſe. Igitur Senatus decrevit, ut quicunque ex Veientana præda aliquid accepiſſet, ſibimet ipſe bona fide æſtimaret, ac decimæ pretium partis in publicum deferret. Quin & ob religionem æſtimata urbe & agro quaſi & is prædæ nomine contineretur, decimam Apollini mittendam eſſe cenſuit. Ex ea pecunia conflatus crater aureus Delphos miſſus, qui ſuper ænea baſe in Romanorum ac Maſſilienſium theſauro ſtetit, donec Onomarchus Phocici belli temporibus aurum conflavit, ceterùm baſis etiamnum ſupereſt. Porò Camillum haud multò pòſt quidam ad populum accuſavit, uaſi auctorem piaculorum ac portentorum omnium quæ à Diis

Κρατήρ τε ἀπὸ τῶνδε τῶν χρημάτων ἐν Δελφοῖς ἔκειτο χρύσεος ἐπὶ χαλκῆς -άσεως ἐν τῷ Ῥωμαίων καὶ Μασσαλιητῶν θησαυρῷ] In templo Apollinis Del-hici multæ erant ædiculæ ſimiles earum, quas vulgo Cappellas dicimus, quibus ſingulæ civitates ſua ſeparatim donaria collocabant. Hos θησαυροὺς ræci vocant. ſic θησαυρὸς Κορινθίων Delphis fuiſſe memoratur ab Hero-oto lib. 1. & Athenienſium, Lacedæmoniorum, aliorúmque theſauri re-enſentur à Pauſania in Phocicis. De his theſauris fortè loquitur Varro lib 6. le lingua Lat. cum ait. *Delphis in æde foramen ad latus eſt quoddam theſauri ecie quod Græci ὀμφαλὸν dixerunt* Similiter & Olympiæ in Elide theſauri uerunt variarum civitatum, ut Sicyoniorum, Syracuſanorum, Metapontino-um, teſte Pauſania in lib 2. Eliac qui hos theſauros οἰκοδομητοὺς fuiſſe di-it. Polemo autem in Helladico hos theſauros ναοὺς, ſeu ædiculas vocavit. ic enim ait teſte Athenæo lib xi. Πολέμων οὖν περὶ τῶν ἐν Ολυμπίᾳ λέγων Μεταποντίνων ναοῦ γράφει ταῦτα. ναὸς Μεταποντίνων ἐν ᾧ φιάλαι ἀργυραῖ ρλβ. ἰνοχόαι ἀργυραῖ δύο ἀποθυσάνιον ἀργυροῦν, φιάλαι τρεῖς ἐπίχρυσοι. ναὸς Βυ-ζαντίων ἐν ᾧ Τρίτων Κυπαρίσσινος ἔχων κρατάνιον ἀργυροῦν. Et in exemplari noſtro ſcribitur rectè Μασσαλιῆται. neque aliter Athenæus lib. xi. ubi de phialis diſſerit. ἔτι γοῦν καὶ νῦν οὕτως Μασσαλιῆται. quod per τροπὴν fieri ſcribit Stephanus in αἰγίνη. ubi de terminatione in ήτης diſſerit. τὸ δὲ Βαρ-κηλιήτης καὶ Μασσαλιήτης τέτραπται.

Καὶ

Diis oſtenſa eſſent. At populus jampridem ei viro infenſus, ducentis millibus nummûm illum damnavit, nulla miſeratione vel ob id tactus quod paulò ante judicium orbatus filio erat. ac pecuniam quidem qua erat damnatus, amici contulerunt, ne corpus contumeliâ afficeretur. Ceterùm indignatus Camillus, Ardeam in exilium abiit, precatus ab Diis immortalibus idem quod Achilles olim precatus dicitur, ut deſiderium ſui aliquando civitati injicerent; quod quidem non multò pòſt conſecutus eſt. Cùm enim Galli urbem occupaſſent, populus Rom. ad Camillum confugit, eúmque rurſus Dictatorem creavit, ut in libro de Gallicis bellis narravimus.

M. Manlius, ſtirpis patriciæ, cùm urbem à Gallis ſervaſſet, magnis honoribus affectus fuerat. Idem poſtea cùm ſenem, qui multa ſtipendia fecerat, judicatum pecuniæ duci à creditore vidiſſet, agnitum numerata creditori pecunia ſtatim liberavit. Cujus rei cauſa cùm ab omnibus celebraretur, univerſis debitoribus

λεπτῶν. καὶ ὁ δῆμος ἐκ πολλοῦ τὸν ἄνδρα ἀποστρεφόμενος, ἐζημίωσε πεντήκοντα μυριάσιν, οὐκ ἐπικλασθεὶς, οὐδ' ὅτι περὶ τὴν δίκην αὐτῷ παῖς ἐτεθνήκει. τὰ μὲν οὖν χρήματα οἱ φίλοι συνεισήνεγκαν, ἵνα μὴ ὑβρισθείη τὸ σῶμα τοῦ Καμίλλου. αὐτὸς δὲ βαρυθυμῶν ἐς τὴν Ἀρδεατῶν πόλιν μετῴκησεν, εὐξάμενος τὴν Ἀχίλλειον εὐχὴν, ἐπιποθῆσαι Ῥωμαίους Κάμιλλον ἐν καιρῷ. καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ καὶ τό[δε] οὐ πολὺ ὕστερον. Κελτῶν γὰρ τὴν πόλιν καταλαβόντων, ὁ δῆμος ἐπὶ Κάμιλλον κατέφυγε, καὶ Δικτάτωρα αὖθις εἵλετο, ὡς ἐν ταῖς Κελτικαῖς πράξεσι συγγέγραπται.

Ὅτι Μάρκος Μάλλιος εὐπατρίδης Κελτῶν ἐπελθόντων τῇ Ῥώμῃ, ταύτην περιέσωσε, καὶ τιμῶν μεγίστων ἠξιώθη· ὕστερον δὲ πρεσβύτην πολλάκις ἐστρατευμένον ἀγόμενον ἐς δουλείαν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ γνωρίσας, ἀπέδωκε τὸ χρέος ὑπὲρ αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τῷδε εὐφημούμενος, πᾶσιν ἠφίει τοῖς ἑαυτοῦ χρήσταις

ὀφι-

Καὶ ὁ δῆμος ἐκ πολλοῦ τὸν ἄνδρα ἀποστρεφόμενος, ἐζημίωσε πεντήκοντα μ[υρ]ιάσιν] Aliter Plutarchus in Camillo. ait enim, ὦφλε τὴν δίκην ἐρήμην [τί]μημα μυρίων καὶ πεντακισχιλίων ἀσσαρίων ἔχουσαν· ὃ γίνεται πρὸς ἀργυρ[ίου] λόγον χίλιαι δραχμαὶ καὶ πεντακόσιαι. Cum Plutarcho conſentit Livius lib.

Εὐξάμενος τὴν Ἀχίλλειον εὐχὴν] Eadem ſententia utitur Plutarchus. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς ἀρὰς θέμενος ἐπὶ τοὺς πολίτας καὶ μεταστ[ὰς] &c. Vota autem intelligit quæ Achilles facit apud Homerum ιλ. α. matr[i] orans ut à Jove contendat, ut Trojanis auxiliari tantiſper velit, & Græc[os] in fugam vertere, quo Græci & ipſe Agamemnon præſentiam ſuam deſid[erarent]. At quanto modeſtius Ariſtides Athenienſis, qui cum in exilium d[e]cennale ſuffragiis teſtarum miſſus eſſet, Deos immortales abiens precatus e[st] ne unquam in illud tempus inciderent cives ſui quo Ariſtidem deſideratu[ri] eſſent. τῆς δὲ πόλεως ἀπαλλαττόμενος, inquit Plutarchus, ηὔξατο τὴν ἐναντί[αν] εὐχὴν τῷ Ἀχιλλεῖ, μηδένα καιρὸν Ἀθηναίους καταλαβεῖν, ὃς ἀναγκάσει τὸν δ[ῆ]μον Ἀριστείδου μνησθῆναι.

Ὅ

λήματα. περιὼν δὲ τῇ δόξῃ καὶ σὲρ ἄλλων ἀπεδίδου. καὶ ταῖς δη- οκοπίαις ἐπαιρόμενος ἐβούλευσεν η χρεῶν ἀποκοπὰς κοινάς. ἢ τὸν μον ἠξίου τοῖς δανείσασιν ἀποδοῦ- τὴν γῆν ἐς τοῦτο ἀποδόμενον ἔτι σαν ἀνέμητον.

ΛΟΓΟΣ γ'.

Ὅτι οἱ Ῥωμαίων στρατηγοὶ Κορ- λιος καὶ Κορβῖνος, καὶ Δέκιος μότης Σαυνίτας νικήσαντες, ὑπ- ιπον Καμπανοῖς φύλακας πρὸς ς Σαυνιτῶν ἐπιδρομάς. οἱ δὲ φύ- ακες οἵδε Καμπανοῖς ἁβροδιαί- ις καὶ πολυτελέσιν οὖσιν κοινωνοῦν- ς ἐφθείροντο τὰς γνώμας, καὶ ἐ- θόνουν ὧν ἔχουσιν ἀγαθῶν, αὐτοὶ νόμενοι καὶ τὰ χρέα δεδιότες τὰ ἐν ώμῃ. τέλος δὲ ἐπεβούλευον τοὺς ξέ- ους ἑαυτῶν ἀνελόντες ἕκαστοι τὴν ξουσίαν κατασχεῖν, καὶ τὰς γυναῖ- ς ἐς γάμον προσαγαγέσθαι· καὶ τά- ἂν ἔπραξαν αἰσχρὸν οὕτω μῦσος, μὴ Μάμερκος ἕτερος Ῥωμαίων

ſuis pecuniam creditam donavit, atque accepto tulit. Inde ampliori gloria auctus, etiam pro alienis debitoribus ſatisfaciebat. Jamque populari aura elatus, novas tabulas populo oſtentabat, aut certè agrum publicum, qui nondum erat diviſus ut fœneratoribus in ſolutum darent, ſuadebat.

EX LIBRO III.

Qui Samniticus inſcribitur.

Victis Samnitibus cùm Cornelius Coſſus & Valerius Corvinus Conſules, ac Tribunus militum Decius, Campanis præſidium militum adverſus Samnitium excurſiones reliquiſſent, milites præſidiarii cum Campanis luxu ac mollicie diffluentibus congreſſi, brevi corruptis mentibus invidere illorum tantæ felicitati ipſi inopes & fœnoris urbani aſſidua formidine anxii cœpêre; tandemque conſilia in- r ſe inierunt de occidendis hoſpitibus boniſque eorum occu- ndis, atque uxoribus ſibi copulandis. Ac fortaſſe tam nefa- um facinus patratum fuiſſet, niſi Mamercus, alter Conſulum adver-

Ὅτι οἱ Ῥωμαίων στρατηγοὶ Κορνήλιος καὶ Κορβῖνος, καὶ Δέκιος δημότης υνίτας νικήσαντες] Tribunum militum interpretatus ſum. P. enim Decius bello Tribunus militaris fuit, & egregiam operam navavit, & prope æ- ualem Coſſ. ipſis gloriam retulit ut refert Livius lib. 7. Ac δημότης qui- m plebeium ſignificare haud ſum neſcius: Decios etiam plebeios fuiſſe ram, vel ex illo Juvenalis verſiculo.

Plebeiæ Deciorum animæ-----

runtamen quia ea interpretatio ac ſententia nimis frigida videbatur, malui iter interpretari.

Εἰ μὴ Μάμερκος, ἕτερος Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπὶ Σαυνίτας ἰδεύων] Is C. arcius Rutilus dicitur à T. Livio & in Faſtis. Conſul cum Servilio Ahala no V. C. 411. ſequente autem anno Conſul fuit Æmilius Mamercus cum autio Vennone, ſed ejus Mamerci, ſeu Mamercini nullæ partes in hac con- tatione fuerunt.

Ὅτι

adverſus Samnitas iter faciens, id conſilium illorum comperiſſet. Qui eam rem ſilentio diſſimulans, alios quidem tanquam minus validos armis ademptis ſacramento ſolvit: turbulentiores alios Romam per ſpeciem alicujus negocii in commeatum miſit ſimul cum Tribuno, cui occultè mandaverat eos ut in cuſtodia retineret. ſed utrique emanaſſe conſilia ſua ſuſpicati, circa oppidum Terracinam à Tribuno diſcedunt, & ſolutis atque armatis ergaſtulis Romam verſus, proficiſci cœperunt ferè viginti hominum millia. Ab urbe ferè diei ſpatio cùm abeſſent, occurrit eis Valerius Corvinus, qui poſitis in Albano monte caſtris ſe continuit, quid facto opus eſſet circunſpiciens, ac periculoſum ratus cum hominibus deſperatis congredi. Interim clàm utraque ex parte congreſſus fieri, flentibus ac gementibus ut inter amicos ac neceſſarios præſidiariis militibus: ac culpam quidem minimè diffitentibus, ſed cauſam in æs alienum quo merſi Romæ eſſent referentibus. Quæ cum intellexiſſet Corvinus, ac tot civium ſanguine manus cruentare cum pigeret, ſuaſit Senatui ut æs alienum illorum hominum publice diſſolveretur, exaggerando difficultatem belli: tot milites cum ſalutis deſperatione ruentes in pugnam haud facilè ſuperari poſſe; adhæc mutuos utrinque

στρατηγὸς ἐπὶ Σαυνίτας ὁδεύων ἔμαθε τὸ βούλευμα τῶν φυλάκων, καὶ ἐπικρύψας τοὺς μὲν αὐτῶν ἐξώπλισ[e], καὶ τοὺς στρατιώτας ἀφῆκεν οἷα ἐκμηκότας· τοὺς δὲ πονηροτέρους ἐξ... λυσεν ἐς Ῥώμην ἐπί τινα χρε... ἐπείγεσθαι, χιλίαρχόν τε αὐτοῖς σ... ἔπεμψεν, ᾧ εἴρητο ἀφανῶς αὐτοὺς φυλάσσειν. ἑκάτεροι δὲ ὑπώπτευον μεμηνῦσθαι, καὶ περὶ Ταρρακιν... ἀφίστανταί τε τοῦ χιλιάρχου, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἔργων ἐν τοῖς ἀγροῖς δεδε... νους ἐκλύσαντες καὶ ὁπλίσαντες ὡς ἐδύναντο, ἤλαυνον ἐς Ῥώμην, ... μυρίοι δισμύριοι γεγονότες. ἔτι δ' ... τῶν ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς ἀπεχόντ... ὑπηντίαζε Κορβῖνος, καὶ παραστ... τοπεδεύσας ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς Α... βανῶν ἠρέμει, περισκοπῶν τε τὸ ... γον ἔτι, καὶ μέγα ἡγούμενος ἀ... γνωκόσι μάχεσθαι· οἱ δὲ ἐπεμίγνυ... ἀλλήλοις κρύφα, καὶ ὀδυρμοὶ καὶ ... κρυα τῶν φυλάκων ἦν, ὡς ἐν οἰκε... καὶ φίλοις, ἁμαρτεῖν μὲν ὁμολογου... των, τὴν δὲ αἰτίαν ἐς τὰ χρέα ... ρόντων τὰ ἐν Ῥώμῃ. ὧν ὁ Κορ... νος αἰσθανόμενος, καὶ ὀκνῶν ἅψ... σθαι πολιτικοῦ καὶ τοσούτου φόνο... συνεβούλευσε τῇ βουλῇ τὰ χρέα τ... ἀνδράσι μεθεῖναι. τόν τε πόλεμ... ἐξαίρων ἐπὶ μέγα, εἰ τοσῶνδε ... δρῶν δύναιτο κρατῆσαι μαχομένω... ἐξ ἀπογνώσεως, καὶ τὰς συνόδους α... των καὶ ἐπιμιξίας ἐν ὑπονοίᾳ τιθ... μενος, μὴ οὐδ' ὁ ἴδιος αὐτῷ στρ... τὸς ἐς πάντα ᾖ πιστός, ἅτε συγ... νεῖς ὄντες ἐκείνων καὶ οὐχ ἧσσον α... των αἰτιώμενοι τὰ χρέα. σφαλεὶς ... δὲ κινδυνεύσειν ἔφη περὶ μειζόνω...

congreſſus ac colloquia ſe ſuſpecta habere, ne forte milites ſu... quippe illorum neceſſarii, nec minus conquerentes de gravitate æ... ris alieni parum ſint conſtanti fide: porrò ſi ipſe victus ſit, gravio...

καὶ τι

ε τὴν νίκην εἰ κρατήσειαν ἀτυχεστάτην ἔσεσθαι τῇ πόλει καὶ οἰκείων τοσῶνδε. οἷς ἡ βουλὴ πεισθεῖσα τὰς ἀπὸ τῶν χρεῶν ἀποκοπὰς ἐψηφίσατο πᾶσι Ῥωμαίοις, τοῖς δὲ τότε ἐχθροῖς καὶ ἄδειαν. οἱ μὲν δὴ τὰ ὅπλα ἀποθέμενοι κατήεσαν ἐς τὴν πόλιν.

Ὅτι Μάλλιος Τορκουάτος ὁ ὕπατος τοιοῦτος ἦν τὴν ἀρετήν. τούτῳ πατὴρ γεγένητο μικρολόγος καὶ ἀμελὴς ἐς αὐτόν. καὶ ἐν ἀγροῖς αὐτὸν εἶχε μετὰ τῶν θεραπόντων ἐργαζόμενόν τε καὶ τρεφόμενον. γραψαμένου δὲ αὐτὸν ἐπὶ πολλοῖς ἀδικήμασι Πομπονίου δημάρχου, καὶ μέλλοντος ἐρεῖν τι καὶ περὶ τῆς ἐς τὸν παῖδα κακώσεως, ὁ παῖς ὅδε Μάλλιος ἧκεν ἐπικρύπτων ξιφίδιον ἐς τὴν οἰκίαν τοῦ δημάρχου, καὶ τυχεῖν ἠξίωσεν αὐτοῦ μόνου, ὡς δή τι λέξων χρήσιμον ἐς τὴν δίκην. ὑποδεχθεὶς δὲ καὶ λέγειν ἀρχόμενος ἐπέκλεισε τὰς θύρας. καὶ τὸ ξίφος ἐπισπάσας ἠπείλει τῷ δημάρχῳ κτενεῖν αὐτὸν, εἰ μὴ ὀμόσειεν ὅτι λύσει τῷ πατρὶ τὴν δίκην. καὶ ὁ μὲν ὤμοσε, καὶ διέλυσεν, ἐκθέμενος τῷ δήμῳ τὸ συμβάν. ὁ δὲ Μάλλιος ἐξ ἐκείνου λαμπρὸς ἦν, ἐπαινούμενος ὅτι τοιόσδε ἐς τοιόνδε πατέρα ἐγεγένητο.

Ὅτι μετὰ τὸ ναυάγιον ὁ Πύῤῥος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου ἐς τὸν Τάραντα κατήγετο. καὶ οἱ Ταραντίνοι τότε μάλιστα τοὺς βασιλικοὺς ἐβαρύνοντο ἐσοικιζομένους τε παρὰ σφᾶς βίᾳ, καὶ φανερῶς ἐνυβρίζοντας ταῖς αὐτῶν γυναιξὶ καὶ παισίν. ὡς δὲ καὶ

diſcrimina imminere; ſin vicerit, luctuoſam Reipublicæ tot civibus ſublatis victoriam fore. His inductus Senatus, univerſis civibus novas tabulas, defectoribus verò veniam conceſſit, qui mox poſitis armis urbem ingreſſi ſunt.

Ejuſmodi virtus in Manlio Torquato Conſule fuit. Patrem hic habuerat nimis parcum ac duriorem erga ſe: à quo rus ablegatus ruſtico opere fatigabatur eodem cultu victúque ac ceteri ſervi. Cui cùm Pomponius Tribunus plebis diem ad populum dixiſſet, atque inter cetera crimina id eſſet objecturus, quod filium juvenem indigniſſimè tractaret, Manlius adoleſcens pugionem ſub veſte tegens, in domum Pomponii venit, petiitque ut remotis arbitris cum eo agere ſibi liceret, quaſi quidpiam inſtruendæ aut confirmandæ accuſationi dicturus eſſet, Admiſſus cùm ſermonem inchoaret, januam occluſit, ſtrictóque pugione, mortem Tribuno præſentem interminatus eſt, niſi ſe ab patris accuſatione deſtiturum juraret. Ita Pomponius jurare compulſus, accuſationem inſtitutam deſeruit, cauſámque populo expoſuit. At juveni Manlio ea res magno honori fuit, quod talem ſe erga ejuſmodi patrem præſtitiſſet.

Poſt naufragium Pyrrhus Epirotarum Rex Tarenti portum tenuit. At Tarentinis tum maximè moleſti ac graves Regis aulici fuêre, qui in ædes ipſorum per vim immigrarent, & matres familias liberóſque eorum palàm contrectarent. Poſtquam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

verò Pyrrhus ſodalitates ac ceteros eorum cœtus & oblectamenta utpote flagrante bello haudquaquam decora ſuſtulit, & gymnaſia exercendæ armis juventuti conſtituit, pœnâ capitis adverſus infrequentes propoſitâ; tum verò quaſi inſolito opere atque imperio penitùs attriti Tarentini, ex urbe, ac ſi aliena, in agros fugêre. Exinde Rex occluſis portis cuſtodes appoſuit. At Tarentini imprudentiam ſuam tum apertiſſimè perſpexerunt.

Milites Romani, qui pro ſalute & cuſtodia Rheginorum adverſus hoſtium excurſiones præſidium agebant, ſimul cum Præfecto Decio, cùm in felicitatem oppidanorum cupiditatis oculos conjeciſſent, obſervato ſolenni feſto quo publicè omnes epulabantur, eos interfecerunt, uxoréſque eorum invitas ſibi copularunt. Cauſam autem ſceleris ſui hanc prætendebant, quod Rhegini præſidium Pyrrho prodere voluiſſent. Ac Decius quidem repentè ex præfecto tyrannus evaſit, & cum Mamertinis qui ad Siculum fretum habitant, ſocietatem percuſſit, qui quidem & ipſi nuper pari ſcelere adverſus hoſpites ſuos uſi erant. Ceterùm gravi oculorum dolore c… reptus Decius, cùm Rheginorum medicis diffideret, Medic… quendam ex urbe Meſſana accerſivit, qui jampridem Regio M…

τὰ συσσίτια σφῶν ὁ Πύῤῥος καὶ τὰς ἄλλας συνόδους καὶ διατριβὰς ὡς … πρεπούσας πολέμῳ διέλυε, γυμνάσιά τε ἔνοπλα ἔταξεν αὐτοῖς, … θάνατον τοῖς ἀμελοῦσιν ὤφλιζε, … τε δὴ καὶ παμπαν ἀήθεσιν ἔργοις καὶ ἐπιτάγμασι κάμνοντες οἱ Ταραντῖνοι, τῆς πόλεως ὡς ἀλλοτρίας … τοὺς ἀγροὺς ἀπεδίδρασκον. καὶ ὁ βασιλεὺς τὰς θύρας ἀπέκλειε καὶ φρουρὰς ἐφίστη. καὶ οἱ Ταραντῖνοι τῆς ἀβουλίας σφῶν ᾐσθάνοντο … φῶς.

Ὅτι ἐν Ῥηγίῳ Ῥωμαίων ἐπὶ … τηρίᾳ καὶ φυλακῇ τῆς πόλεως, μ… πάθοιεν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, παρέ… νον αὐτοί τε καὶ Δέκιος ὁ ἡγε… αὐτῶν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν Ῥηγίνων φ… νήσαντες καὶ φυλάξαντες αὐτοὺς ἐν… χουμένους ἐν ἑορτῇ διέφθειραν, καὶ τα… γυναιξὶν ἀκουσίαις συνῆσαν. … φασιν δὲ τῆς παρανομίας ἔφερον, … Ῥηγῖνοι τὴν φρουρὰν προεδίδο… Πύῤῥῳ. καὶ Δέκιος μὲν ἀντὶ φρουρ… χου τύραννος ἦν. καὶ φιλίαν ἔσπ… Μαμερτίνοις τοῖς ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Σικελικοῦ κατῳκημένοις, οὐ … πολλοῦ κἀκείνοις εἰς ἰδίους ξένους … μοια δεδρακόσι. ἀλγήσαντα … αὐτὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς … Ῥηγίῳ ἰατροῖς ἀπιστοῦντα, με… πεμπτος ἀπὸ Μεσσήνης ἐθεράπ… Ῥηγῖνος ἀνὴρ μετῳκηκὼς ἐς Μ…

σ…

Ὅτι ἐν Ῥηγίῳ Ῥωμαίων ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ φυλακῇ τῆς πόλεως] Legendum … detur ἐν Ῥηγίῳ Ῥωμαῖοι οἱ ἐπὶ, & cetera.

Μετάπεμπτος ἀπὸ Μεσσήνης ἐθεράπευε Ῥηγῖνος ἀνήρ] Aliter id narrat … dorus lib. 22. pag. 264. editionis noſtræ. Ait enim Decium à militibus … pulſum Rhegio, Meſſanam abiiſſe, ibique cum in oculorum dolorem inci… ſet, à quodam medico qui Meſſanam olim Rhegio migraverat, cæca… f…

...ὠὴν περὶ πλοῦ, ὅτι Ῥηγῖνος ... ἀγνοούμενος. οὗτος αὐτὸν ἔπει-...εν ἐπὶ ἀπαλλαγῇ συντόμῳ φαρ-...μάκων ἀναχέαι θερμῶν· καὶ χείσους ...ις κατακαίουσι καὶ δαπανῶσιν ἐκέ-...λευσεν ἀνασχέσθαι τοῦ πόνου, μέχρι ...αὐτὸς ἐπανέλθοι. καὶ λαθὼν ἔπλευ-...ν ἐς Μεσσήνην. ὁ δ᾽ ἐς πολὺ τῆς ...μονῆς ἀνασχόμενος ἀπενίψατο, καὶ ...ρε τοὺς ὀφθαλμοὺς δεδαπανημέ-...νους. Φαβρίκιος δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ...ἐπὶ διορθώσει τῶνδε πεμφθεὶς, τὴν πόλιν τοῖς ἔτι Ῥηγίνοις λοιποῖς ...απεδίδου, καὶ τῶν φρουρῶν τοὺς αἰ-...τίους τῆς ἀποστάσεως ἐς Ῥώμην ἔπεμ-...ψεν· οἱ μαστιγωθέντες ἐν ἀγορᾷ μέ-...σῃ τὰς κεφαλὰς ἀπεκόπησαν καὶ ἐξ-...ερρίφησαν ἄταφοι. Δέκιος δὲ φυ-...λασσόμενος ἐπιμελῶς οἷα πηρὸς ἑ-...αυτὸν διεχρήσατο.

Ὅτι Πύῤῥος μετὰ τὴν μάχην καὶ ...τὰς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκας ἐς

ſanam migraverat, ac proinde Rheginuſne eſſet obſcurum erat. Hic Decio perſuaſit ſi liberari eo dolore quamprimum vellet ut medicamentis calidioribus uteretur, ſtatimque impoſito ejuſmodi collyrio quod adurendi ac depaſcendi vim haberet, cum dolorem tantiſper tolerare juſſit, quoad ipſe rediiſſet. Interim clàm in oppidum Meſſanam navigavit. At Decius cùm dolorem diu ſuſtinuiſſet, tandem diluto collyrio, luminibus ſe orbatum reperit. Nec multò pòſt Fabricius ad hæc reſtituenda miſſus à Romanis, & urbem Rheginis, qui adhuc ſupererant, reddidit; & milites defectionis auctores Romam miſit, qui medio in foro virgis cæſi & capite truncati ſunt, ſepultura quoque cadaveribus negata. Decius verò orbatus luminibus, cùm arctiſſimâ cuſtodiâ teneretur, manus ſibi attulit.

Poſt pugnam percuſſis cum populo Romano fœderibus, Pyr-

...iſſe. Ceterum pulſo Decio milites præſidiarii M. Cæſium ſcribam ejus im...ratorem delegerant, ut teſtatur Valerius Maximus lib. 2.

...Φαβρίκιος δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπὶ διορθώσει τῶνδε πεμφθεὶς] Imò L. Genu...s. hic enim Rheginorum urbem cepit, & milites defectionis auctores ...omam miſit, ut ex Livio ſcribit Oroſius anno Urbis 482. cùm anno 473. ...lites Rom. eam civitatem occupaſſent. Ita per decem annos eam urbem ...uerunt, quod & Livius ait libro 28.

Οἱ μαστιγωθέντες ἐν ἀγορᾷ μέσῃ τὰς κεφαλὰς ἀπεκόπησαν καὶ ἐξερρίφησαν ...αφοι.] Notanda ſunt Valerii Max, verba: *Milites qui Rhegium injuſto bello ...upaverant, Senatus carcere incluſit, ac M. Furio Flacco Trib pl. denuncian...ne in cives Rom. adverſus morem majorum animadverteret, nihilominus propo...um executus eſt. Ceterùm minore cum invidia id ut perageretur, quinquagenos ... ſingulos dies virgis cæſos, ſecuri percuti juſſit, eorumque nullum ſepulturæ ...ndari, mortemque lugeri vetuit.* Idem ſcribit Frontinus lib. 4. Strateg. qui ...tam legionem millia hominum quatuor ſecuri percuſſa eſſe narrat, cui ac...dit & Livius in lib. 28. ſed Polybius circiter trecentos in foro necatos eſſe ...dit, ceteros enim fortiter pugnantes in obſidione cecidiſſe: quod veriſimi...s eſt. Sanè Appianus noſter τοὺς αἰτίους duntaxat morte mulctatos fuiſſe ...morat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Pyrrhus in Siciliam navigavit, pollicitus ſociis ſe ex Sicilia brevi in Italiam reverſurum. Tertio poſt anno reverſus eſt, cùm à Carthaginienſibus ex Sicilia pulſus fuiſſet, jam ipſis etiam Siculis nimium gravis, propter hoſpitia ac præbitiones, præſidiorum quoque ae tributorum cauſa. Quibus ditatus, Rhegium verſus vela fecit navibus tectis decem ſupra centum, onerariis & actuariis multò pluribus. Sed Pœni eum aggreſſi, naves ſeptuaginta ei depreſſerunt, reliquas inutiles reddiderunt præter duodecim duntaxat: cum quibus elapſus Pyrrhus cùm veniſſet Locros (qui Epizephyrii vocantur) ultus illos eſt, quod præſidium ipſius cum Præfecto, à quibus injuria erant affecti, necaviſſent. Tanta porrò acerbitate in illos cædibus ſimul ac rapinis ſæviit, ut neque à donariis Proſerpinæ manus abſtinuerit, cavillatus per jocum importunam religionem ſuperſtitioni proximam eſſe, pecuniam verò paratam abſque ullo labore accipere, eſſe prudentis viri. His opibus in naves impoſitis cùm ſolviſſet, ſubitò exorta tempeſtas has quidem laceravit naves, & cum ipſis hominibus ſubmerſit, illas in terram ejecit. Ceterum ſacra omnis pecunia ad littus Locrenſium maris æſtu adducta eſt, adeò ut Pyrrhus ipſe ſerò agnito ſcelere, cuncta P… ſerpinæ fano reſtituerit, ac plurimis hoſtiis pacem ipſius … expopoſcerit. Sed cùm haud perlitaret eò magis furore incens… quicunque auctores ipſi ejus ſacrilegii, aut ſuaſores aut mi…

Σικελίαν διέπλει, ὑποσχόμενος το
συμμάχοις ἐκ Σικελίας ἐπανήξει
ἐς Ἰταλίαν· καὶ ἐπανῆλθεν ἔτει τρ
τῳ, Καρχηδονίων αὐτὸν ἐξελασά
των ἐκ Σικελίας, ἤδη καὶ τοῖς Σ
κελιώταις βαρὺς ἐπί τε ξενίαις
χορηγίαις, καὶ φρουραῖς, καὶ εἰσφ
ραῖς γενόμενον. ὁ μὲν δὴ πλεύσ
ἐκ τῶνδε γεγονὼς ἐς τὸ Ῥήγιον δ
επλει ναυσὶ καταφράκτοις δέκα
ἑκατὸν, φορτίσι δὲ καὶ ὁλκάσι πο
πλείοσιν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι δι-
ναυμαχήσαντες αὐτῷ κατέδυσ
ναῦς ἑβδομήκοντα, καὶ τὰς λοιπ
ἄπλους ἐποίησαν, πλὴν δώδεκα μ-
νων, αἷς ὁ Πύρρος διαφυγὼν ἐ-
νυτο Λοκροὺς τοὺς ἐπιζεφυρίους,
φρουρὰν αὐτοῦ καὶ τὸν φρούραρχον
τῆς ὑβρίσαντες ἐς αὐτοὺς ἀνῃρή-
σαν. ὠμῶς δ' αὐτοὺς καὶ πικ
κτείνων τε καὶ συλῶν ὁ Πύρρος, -
δὲ τῶν ἀναθημάτων τῆς Περσεφό
ἀπέσχετο· ἐπισκώψας τὴν ἄκαι
εὐσέβειαν εἶναι δεισιδαιμονίαν,
ἢ συλλέξαι πλοῦτον ἄπονον εὐβουλ
ἀναχθέντα δ' αὐτὸν μετὰ τῶν σύλ
χειμὼν ὑπέλαβε. καὶ τῶν νεῶν τὰς
κατέδυσε καὶ διέφθειρεν αὐτοῖς
δράσι, τὰς δ' ἐς τὴν γῆν ἐξέ-
ψε. τὰ δὲ ἱερὰ πάντα σῶα ὁ κ-
δων ἐς τοὺς Λοκρῶν λιμένας ἐπα-
γαγεν· ὥστε καὶ Πύρρον ὀψὲ τῆς ἀ-
βείας αἰσθόμενον ἀναθεῖναί τε ἀ
ἐς τὸ ἱερὸν τῇ Περσεφόνῃ, καὶ θυσ
ἱλάσκεσθαι τὴν θεὸν πολλαῖς. τῶν
ἱερῶν οὐκ ἀπαντώντων, ἔτι μ
λον ἐξεμαίνετο. καὶ τοὺς περὶ τῆς ἱ
συλίας αὐτῷ συμβουλεύσαντας

λέ

γοντι συνθεμένους, ἢ διαγνωσομένους τὸ ἔργον ἔκτεινεν. ὁ μὲν δὴ ύρρος οὕτως ἐπεπράχει κακῶς.

ſtri fuerant, cunctos neci dedit. Ac Pyrrhi quidem res in eam calamitatem erant adductæ.

Ex Libro IV.

Qui Celticus inſcribitur.

Ὅτι Κεδίκιος γράμμα φέρων ἀ-ὸ τῆς βουλῆς περὶ τῆς ὑπάτου ἀρχῆς, ερεκάλει τὸν Κάμιλλον μηδὲν ἐν ῷ παρόντι μηνίσαι τῇ πατρίδι τῆς μίας. ὁ δὲ ἐπισχὼν αὐτὸν ἔτι λέ-ντα εἶπεν, οὐκ ἂν εὐξάμην ἐπι-οθῆσαί με Ῥωμαίους, εἰ τοιαύ-ην ἤλπισα τὴν ἐπιπόθησιν αὐ-οῖς ἔσεσθαι. νῦν δὲ δικαιοτέραν εὐ-ὴν εὔχομαι, γενέσθαι τῇ πατρίδι ρήσιμος ἐς τοσοῦτον ἀγαθοῦ, ἐς ὅ-ον κακοῦ περιελήλυθεν.

Ὅτι Κελτοὶ μηδεμιᾷ μηχανῇ δυ-ηθέντες ἐπιβῆναι τῆς ἀκροπόλεως ρέμουν, ὡς λιμῷ τοὺς ἔνδον παραστησόμενοι. καί τις ἀπὸ τοῦ Καπιτω-ίου κατέβαινεν ἱερεὺς ὄνομα Δόρσων πὶ ἐτήσιον δή τινα ἱερουργίαν, ἐς τὸν Ἑστίας νεὼν στέλλων τὰ ἱερὰ διὰ τῶν πολεμίων αἰδεσθέντων ἢ καταπλαγέντων αὐτοῦ τὴν τόλμαν ἢ τὴν εὐσέβειαν, ἢ τὴν ὄψιν ἱερὰν οὖσαν. μὲν δὴ κινδυνεύειν ὑπὲρ τῶν ἱερῶν λόμενος, ὑπ' αὐτῶν ἐσώζετο τῶν ερῶν. καὶ τόδε φησὶν ὧδε γενέσθαι άσσιος ὁ Ῥωμαῖος.

Cædicius cùm decretum Senatus Camillo obtuliſſet, quo Conſul creabatur, hominem cohortari cœpit, ne injuriæ à patria illatæ inpræſentiarum meminiſſet. Sed Camillus interrupto ſermone Cædicii: Nunquam, inquit, equidem à Diis precatus eſſem, mei ut deſiderium patriæ facerent, ſi ejuſmodi illorum deſiderium futurum eſſe exiſtimaſſem. At nunc æquiora à Diis immortalibus poſtulo, mea ut opera in tantum patriæ utilis ſit, in quantum calamitatis delapſa eſt.

Galli cùm nulla vi penetrare in arcem potuiſſet, quieſcere ſtatuerunt quaſi propediem Romanos fame expugnaturi. Interim verò quidam Fabius Dorſo ſacerdos de Capitolio deſcendit ad ſolenne quoddam ſacrificium in templum Veſtæ ſacra manibus ferens. iſque per medias hoſtium ſtationes, ſeu audacia hominis perculſas, ſeu pietatem ac ſpeciem pluſquam humanam reveritas evaſit. Ita ille quum pro ſacris periculum ſubiiſſet, ab iis ipſis ſervatus eſt, quemadmodum Caſſius narrat.

Ὅτι Κεδίκιος γράμμα φέρων ἀπὸ τῆς βουλῆς.] Pontius Cominius is dicitur T. Livio lib. 5. & Zonara in Annalibus, & Plutarcho. At Cædicius is eſt qui paulò antè nunciarat Tribunus pl. Vocem humana clariorem noctis ſilentio abs ſe auditam fuiſſe, quæ juberet Magiſtratibus dici Gallos adventare, ut ſcribit Livius.

Περὶ τῆς ὑπάτου ἀρχῆς] Fallitur hîc quoque Appianus. Neque enim Camillus Conſul, ſed Dictator à Senatu dictus eſt. Sed non dubito quin hic error compilatori adſcribendus ſit. Vide ſuprà, Suidas inſpiciendus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Galli cùm naturâ intemperantes eſſent, agrúmque haberent præterquam frumento ceteris fructibus inhabilem atque infœcundum: adhæc corpore procero ac delicato poroſóq; eſſent, tunc ebrietate atque ingluvie ſoluti, tardi atque obeſi erant, neque ad curſum, neque ad laborem expediti; ac ſicubi laborandum erat, præ ſudore atque anhelitu celeriter deficiebant.

Ὅτι Κελτοὶ τήν τε φύσιν ὄντες
ἀκρατεῖς, καὶ χώραν ἔχοντες ὅτι μὴ
πρὸς Δημητρείους καρποὺς τῶν ἄλλων
ἄγονον καὶ ἀφυᾶ. τά τε σώματα αὐ-
τοῖς μεγάλα ὄντα καὶ τρυφερὰ, καὶ
σαρκῶν ὑγρῶν μεστὰ, ὑπὸ τῆς ἀ-
φαγίας καὶ μέθης ἐς ὄγκον καὶ ἀ-
ρος ἐξεχεῖτο, καὶ πρὸς δρόμους καὶ
πόνους ἀδύνατα παντάπασιν ἐγίγνο-
ὑπό τε ἱδρῶτος καὶ ἄσθματος ὅ-
που τι δέοι κάμνειν, ἐξελύοντο τα-
χέως.

Ex Libro V.

Qui Siculus inſcribitur & Inſularis.

Hippocrates atque Epicydes fratres, Syracuſanorum Imperatores, jamdudum infenſi Romanis cùm Syracuſanos concitare ad bellum minimè potuiſſent, in Leontinos, qui à Syracuſanis diſſidebant, profecti ſunt: ac populares ſuos criminari cœperunt, quod cum Hiero univerſam Siciliam in fœdere cum Romanis pacto comprehendiſſet, ipſi proprium ſibi fœdus renovaſſent: quibus verbis magnoperè concitati ſunt Leontini. At Syracuſani publicè per præconem pronunciarunt, ſi quis Hippocratis aut Epicydis capita afferret, auro ſe ea repenſuros. Ceterùm Hippocrates à Leontinis Imperator creatus eſt.

Ὅτι Ἱπποκράτης καὶ Ἐπικύδης ἀ-
δελφὼ μετ᾽ ἀλλήλων, στρατηγὼ δὲ Συ-
ρακουσίων, Ῥωμαίοις ἐκ πολλοῦ
δυσχεραίνοντες, ἐπεὶ τοὺς Συρακουσί-
ους οὐκ ἴσχυον ἐκπολεμῶσαι, κατ-
έφυγον ἐς Λεοντίνους διαφερο-
μένους τοῖς Συρακουσίοις. καὶ κατη-
γόρουν τῆς πατρίδος ὅτι τὰς σπονδὰς
Ἱέρωνος ἐφ᾽ ὅλῃ Σικελίᾳ πεποιη-
μένου μόνοι Συρακούσιοι σφίσιν αὐ-
τοῖς ἀνακαινίσαιεν. οἱ δὲ ἠρεθίζον-
το· καὶ Συρακούσιοι μὲν ἐπεκήρυσσον
εἴ τις Ἱπποκράτους ἢ Ἐπικύδους κο-
μίσειε τὴν κεφαλὴν, ἰσοσταθμὸν
τὸ χρυσίον ἀντιδώσειν. Λεοντῖνοι
δὲ αὖ τὸν Ἱπποκράτη στρατηγὸν ᾑ-
ροῦντο.

At Siculi qui crudelitatis cauſa jamdudum inviſum habebant Marcellum, tunc multò ma

Ὅτι Σικελοὶ καὶ τέως ἀγανακτοῦν-
τες ἐπὶ τῇ ὠμότητι Μαρκέλλου
στρατηγοῦ, μᾶλλόν τι καὶ τῷδε τῷ

Ὅτι Κελτοὶ τήν τε φύσιν ὄντες ἀκρατεῖς] Hic locus integrior extat ap
Suidam in V. ἄδην.

Μόνοι Συρακούσιοι σφίσιν αὐτοῖς ἀνακαινίσαιεν.] Vide Livium lib. 24.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

νῷ συνεταράσσοντο, ἐφ' ᾧ κατὰ προδοσίαν ἐς Συρακούσας ἐσῆλθεν· καὶ πρὸς Ἱπποκράτη μετετίθεντο, καὶ συνώμνυντο μὴ διαλύσασθαι χωρὶς ἀλλήλων· ἀγοράν τε αὐτῷ καὶ στρατὸν ἔπεμπον ἐς δισμυρίους πεζοὺς καὶ ἱππέας πεντακισχιλίους.

adverſus eum commoti ſunt, quod Syracuſas proditione irrupiſſet. Itaque cum Hippocrate reconciliati ſunt, præſtito utrinque ſacramento nunquam alterum ab altero diſceſſurum, ſtatimque annonam & copias ei ſubmiſerunt peditum xx. equitum v. millia.

Ὅτι διαβεβλημένῳ τῷ Μαρκέλλῳ οὐκ ἐπίστευον χωρὶς ὅρκων. διὸ καὶ Ταυρομενίων προχωρούντων οἱ, συνέθετο καὶ ὤμοσε μήτε φρουρήσειν τὴν πόλιν, μήτε στρατολογήσειν ἀπ' αὐτῆς.

Cùm Marcellus ſiniſtrâ famâ laboraret, abſque jurejurando nemo ei fidem adhibebat: proinde dedentibus ſe Taurominitanis, juravit ſe neque præſidium oppido impoſiturum: nec delectum ex oppidanis habiturum.

Ὅτι Κλώδιος ὁ πατρίκιος ὁ Ποῦλχερ ἐπίκλην, τουτέστιν εὐπρεπής, τῆς Γαΐου Καίσαρος γυναικὸς ἤρα, καὶ ἁρμόσασθαι αὐτὸν ἐς γυναῖκα ἐκ κεφαλῆς ἐς ἄκρους πόδας ἔτι ὄντα ἀγένειον. καὶ ἐς τὴν οἰκίαν τοῦ Γαΐου παρελθεῖν ὡς γυναῖκα νυκτὸς, ὅτε μόναις γυναιξὶν ἐξῆν ἐσελθεῖν, μυστηρίων ἀγομένων. πλανηθέντα δὲ τῆς ὁδηγούσης, καταφωραθῆναι ὑπ' ἄλλων ἐκ τῆς φωνῆς γνωσθέντα ἐξελαθῆναι.

Clodius Pulcher, gentis Patriciæ, cùm C. Cæſaris uxorem adamaret, ſumto muliebri habitu, (quippe etiamnum imberbis) in domum Cæſaris, in qua ſacrum bonæ Deæ fiebat, cum ceteris mulieribus noctu ingreſſus eſt, tametſi virum ei ſacro intereſſe nefas eſſet. Sed cùm ab ancilla, quæ eum deducebat, caſu deerraſſet, indicio vocis detectus à quibuſdam fæminis atque expulſus eſt.

Ex Libro VIII.

Qui Libycus, Carthagin. & Numidicus inſcribitur.

Ὅτι Μέτελλος ἀνεζεύγνυεν ἐς Λιβύην τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις, αἰτίαν ἔχων παρὰ τῷ στρατῷ βραδυτῆτος ἐς τοὺς πολεμίους καὶ ἐπὶ σφίσιν ὠ-

Metellus in Africam provinciam populi Romani reverſus eſt, inviſus militibus cùm ob ſegniciem in hoſtes, tum ob ſævitiam

Ὅτε *μόναις γυναιξὶν ἐξῆν ἐσελθεῖν, μυστηρίων ἀγομένων.*] Sacra bonæ Deæ intelligit, quæ myſteria etiam appellat Cicero lib 5. Ep. xxi. ad Atticum, & lib. 6. Ep. i. *Facieſque me in quem diem Romana incidant myſteria certiorem.* Porrò qua occaſione Appianus in hoc libro de hoc Clodii adulterio ſit locutus, obſcurum eſt, niſi fortè narrabat hoc loco, quomodo Cyprus inſula in ditionem populi Romani veniſſet rogatione Clodii. hic enim liber de inſulis agebat, inſcriptuſque erat, Ῥωμαικῶν Σικελικὴ καὶ Νησιωτική. teſte Photio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

tiam in ſuos: quippe delicta militaria acerbiſſimè caſtigabat.

Metellus cunctos Vaccenſium Senatores neci dedit, eò quod præſidium Jugurthæ prodiderant: ipſum quoque Præfectum præſidii Turpilium civem Romanum, qui non ſine proditionis ſuſpicione ſemet hoſtibus dediderat, extremo ſupplicio affecit. Thraces præterea ac Ligures transfugas à Jugurtha redditos partim manibus truncavit, partim in terram ventre tenus defoſſos, ſagittiſque ac jaculis ab circunſtante exercitu petitos, adhuc ſpirantes igne admoto concremavit.

μάτηλος. σφόδρα γὰρ τοὺς ἁμαρ-
νοντας ἐκόλαζεν.

Ὅτι Μέτελλος Βαγαίων ἀνῄρει τ-
βουλὴν ὅλην, ὡς τὴν φρουρὰν πρ-
δόντας Ἰογόρθᾳ, καὶ τὸν φρούραρχ-
Τουρτίλιον ἄνδρα Ῥωμαῖον οὐκ ἀν-
υπόπτως ἑαυτὸν ἐγχειρίσαντα το-
πολεμίοις ἐπαπέκτεινε τῇ βουλ-
Θρᾷκας δὲ καὶ Λίγυας αὐτομόλους λ-
βὼν παρὰ Ἰογόρθα, τῶν μὲν τὰς χ-
ρας ἀπέτεμνε, τοὺς δὲ ἐς τὴν γ-
μέχρι γαστρὸς κατώρυσσε, καὶ πε-
τοξεύων ἢ ἐσακοντίζων ἔτι ἐμπν-
σι πῦρ ὑπετίθει.

EX LIBRO IX.

Qui Macedonicus inſcribitur.

At Perſes ex fuga paulatim animo confirmatus, Niciam & Andronicum, quos ad pecuniam in mare dejiciendam & incendendas naves miſerat, ſervatis ſibi navibus & pecuniâ, conſcios tam fœdi pavoris rem in vulgus endituros eſſe exiſtimans, nefariè occidit; atque exinde crudelis in cunctos ac formidabilis ſubita mutatione evaſit, nec deinceps quidquam ſanæ mentis ac prudenti conſilio egit. Sed qui priùs ad perſuadendum aptiſſimus, ſolers in excogitando, ac niſi cum imperitia laberetur fortiſſ-

Ὅτι Περσεὺς ἀναθαρρῶν ἤδη κ-
ὀλίγον μετὰ τὴν φυγὴν, Νικίαν
Ἀνδρόνικον, οὓς ἐπὶ τὸν καταπον-
σμὸν τῶν χρημάτων καὶ τὸν ἐμπρησμ-
τῶν νεῶν ἐπεπόμφει, περιποιήσας α-
τῷ καὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ χρήματ-
συνίστορας ἡγούμενος αἰσχροῦ φό-
καὶ ἑτέροις ἐξαγγέλλειν, ἀπέκτ-
ἀθεμίστως. καὶ ἀπὸ τοῦδε εὐθὺς
μεταβολῆς ὠμὸς καὶ εὐχερὴς ἐς ἀπο-
τας ἐγένετο. καὶ οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ᾽ ἐ-
βουλόν οἱ ἔτι ἦν. ἀλλ᾽ ὁ πιθανώτ-
τος ἐς εὐβουλίαν, καὶ λογίσασθαι δ-
ξιὸς, καὶ εὐτολμότατος ἐς μάχα-

ὁ

Ὅτι Μέτελλος Βαγαίων ἀνῄρει τὴν βουλὴν ὅλην] Hæc in Libycis Appia- hodie non extant. ex quo patet eum librum ad nos imperfectum perveniſſ- & extremam illius partem, in qua de bellis Numidicis agebatur, deſidera- quippe inſcriptus erat hic liber, Ῥωμαϊκῶν Λιβυκὴ καὶ Καρχηδονιακὴ κ- Νομαδική..

Καὶ τὸν φρούραρχον Τουρπίλιον] Saluſtius in Jugurthino, T. Turpilium Si- num vocat.

Εὐμ-

πα γε μὴ σφάλλοιτο δι' ἀπειρίαν, ...θρόως τότε καὶ παραλόγως ἐς δειλίαν καὶ ἀλογιστίαν ἐτρέπετο, καὶ ταχὺς, καὶ εὐμετάθετος· ἄφνω καὶ ...καιὸς ἐς πάντας ἐγίγνετο, ἀρχομένης αὐτὸν ἐπιλείπειν τῆς τύχης. ...σπερ ἐστὶ πολλοὺς ἰδεῖν μεταβολῆς ...ρούσης ἀλογωτέρους γιγνομένους ...υτῶν.

Ὅτι Γένθιος βασιλεὺς Ἰλλυριῶν ...ὸς ἔθνους προσοίκου Μακεδόσι, ...ερσεῖ συμμαχῶν ἐπὶ τριακοσίοις ...αλάντοις, ὧν τι καὶ προειλήφει, ἐσέβαλεν ἐς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις Ἰλλυρίδα, καὶ πρέσβεις περὶ τούτων ...ρὸς αὐτὸν ἐλθόντας Περπένναν καὶ ...ετήλιον ἔδησεν. ὧν ὁ Περσεὺς αἰσθόμενος, οὐκέτι τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων ἔπεμπεν· ὡς ἤδη καὶ δι' αὐτὸν Ῥωμαίοις πεπολεμωμένον. ἐς δὲ Γέτας ἔπεμπε τοὺς ὑπὲρ Ἴστρον, καὶ ...ὐμένους ἀπεπείρασεν ἐπὶ χρήμασιν, ἢ μεταθέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἢ διαλῦσαι τὸν πόλεμον, ἢ ἀμφοτέροις ἐκστῆναι τοῦ ἀγῶνος. Εὐμένει ...' ὡς οὐ λησομένῳ ταῦτα Ῥωμαίοις ...λπίζων πράξειν τι αὐτῶν, ἢ τῇ ...είρᾳ διαβαλεῖν τὸν Εὐμένη. ὁ δὲ ...εταθήσεσθαι μὲν οὐκ ἔφη, τάλαντα ...' ᾔτει τὰ μὲν διαλύσεως χίλια καὶ ...εντακόσια, τὰ δὲ ἡσυχίας χίλια.

mus in pugna ſuiſſet, tum repentè ad ignaviam & imprudentiam deflexit, præcepſque ac mutabilis & in omnes ſcævus extitit, jam deſerente eum fortuna, quemadmodum uſuvenire videmus, ut rebus in deterius ruentibus homines ferè priſtinâ prudentiâ ſuâ excidant.

Genthius, partis Illyriorum Macedonibus finitimæ Rex, cùm ſocietatem trecentorum talentorum mercede cum Perſe pepigiſſet, ejuſque pecuniæ exiguam partem accepiſſet præſentem, mox in eam regionem Illyrici, quæ pop. Rom. parebat, cum exercitu irrupit, & M. Perpennam ac L. Petilium legatos qui de ea re quæſitum venerant, in vincula conjecit. Quo audito Perſeus, reliquam ſummam ad eum mittere ſuperſedit, contraxiſſe eum ratus propriam ac privatam neceſſitatem belli cum populo Romano. Ceterùm ad Getas, qui trans Iſtrum degunt, miſit legatos, & Eumenem oblatâ pucuniâ ſollicitavit, ut aut ſuas foveret partes, aut pacem ſibi conciliaret cum populo Romano, aut certè neutri faveret parti: ſperans vel ſe horum quidpiam impetraturum, vel ſanè effecturum ea ſollicitatione ut Eumenes ſuſpectus Romanis eſſet. Sed Eumenes ſocietatem quidem Perſei ...ſpernabatur, pacis verò conciliandæ cauſa mille & quingenta ...alenta, ut neutri adeſſet mille poſcebat. Interim Perſeus comperto

Εὐμένει δ' ὡς οὐ λησομένῳ ταῦτα Ῥωμαίοις ἐλπίζων &c.] Hæc partim corrupta, partim tranſpoſita ſunt. ac mihi videntur collocari debere poſt ea verba, διαβαλεῖν τὸν Εὐμένη ὡς οὐ λησομένων τούτων τοὺς Ῥωμαίους. vel ſanè ὡς οὐ λησόμενόν γε τοὺς Ῥωμαίους.

perto Getarum auxilia ſibi adventare decem millia peditum, equitum totidem, ſpernere Eumenem cœpit; atque ideò ut neutros juvaret bello, daturum ſe quidquam negavit: id enim juxta ambobus turpe eſſe. pacis verò patrandæ cauſa daturum quidem eam pecuniam dixit, ſed non in anteceſſum, verùm Samothracæ in templo depoſiturum quoad patrata pax eſſet. Tanta ubique Perſeus lævo percitus numine, & levitate & parſimonia agebat. Ceterùm eorum quæ ſperaverat, ſaltem alterum conſecutus eſt, ut Eumenem ſuſpectum Romanis efficeret. Porrò Getis Iſtrum tranſgreſſis, pactus erat Clœlius dux eorum, ſibi quidem aureos mille, ſingulis verò equitibus denos, quinos p ditibus, quæ ſumma efficiebat paulò plus centum & quinquagi ta millibus aureorum nummûm. At Perſeus chlamydes quidem

καὶ ὁ Περσεὺς ἤδη Γετῶν αὐτῷ προσ-
ιέναι μισθοφόρους μυρίους ἱππέ
καὶ μυρίους πεζοὺς πυθόμενος, α-
τίκα τοῦ Εὐμένους κατεφρόνει· καὶ
μὲν ἡσυχίας οὐκ ἔφη δώσειν οὐδέν·
χύνην γὰρ φέρειν ἀμφοῖν. τὰ δὲ
διαλύσεως οὐ προσδώσειν, ἀλλ'
Σαμοθρᾴκῃ καταθήσειν μέχρι γ-
νοιτο ἡ διάλυσις, εὐμετάβολος
δὴ καὶ μικρολόγος ὑπὸ θεοβλαβε
ἐς πάντα γινόμενος. ἑνὸς δὲ ὧν
πισεν, ὅμως οὐκ ἀπέτυχε, Ρ-
μαίοις Εὐμένους ὕποπτον γινομ-
νου. Γετῶν δὲ τὸν Ἴστρον περασάντ
ἐδόκει Κλοιλίῳ μὲν τῷ ἡγεμόνι δοθῆ-
ναι χιλίους χρυσοῦς στατῆρας, ἱ-
πεῖ δ' ἑκάστῳ δέκα, καὶ τὰ ἡμίσ
πεζῷ. καὶ τοῦτο σύμπαν ἦν ὀλί
πλέον πεντεκαίδεκα μυριάδων χ-
σίου. ὁ δὲ χλαμύδας μὲν τινας ἐπ

γ

Γετῶν δὲ τὸν Ἴστρον περασάντων ἐδόκει Κλοιλίῳ μὲν τῷ ἡγεμόνι δοθῆναι χιλ χρυσοῦς στατῆρας] Livius lib 44. Clondicum vocat regulum Gallorum, n ut Appianus noſter, Getarum. Plutarchus autem in Æmilio Paulo, Baſta nas dicit. ἧκον γὰρ αὐτῷ δεηθέντι Βαστάρναι, μύριοι μὲν ἱππεῖς, μύριοι παραβάται. quæ Plutarchi verba nemo melius interpretatus eſt T. Liv Is ſic ait: *Veniebant x. millia equitum, par numerus peditum, & ipſorum ju gentium curſum equis, & invicem prolapſorum equitum vacuos capientium pugnam equos.* Tot verbis opus fuit ut unica vox, παραβάται, explicaretu Ex his autem colligi poteſt Baſtarnas Gallicam gentem fuiſſe. Hoc enim g nus pugnæ proprium fuit Gallorum, ut teſtis eſt Pauſanias in Phocicis: δ γὰρ οἰκέται περὶ ἕκαστον τῶν ἱππευόντων ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ αὐτοὶ τὰ ἱππικά, & quæ brevitatis ſtudio prætermitto. Germani quoque hoc genere pugnæ exc citati fuêre, ut ait Cæſar lib. 1. de bello Gallico in fine: *Equitum millia era ſex, totidem numero pedites velociſſimi, quos ex omni copia ſinguli ſingulos ſ ſalutis cauſa delegerant. Cùm his in præliis verſabantur, &c.* Parum refert h quidem loco Gallicam an Germanicam gentem dicamus: quippe Gallos Ge manis permixtos fuiſſe conſtat. Certè T. Livius, quem regem Gallorū in libro 44. vocat, eundem regulum Baſtarnarum dicit lib. 40. extrem Et Diodorus Siculus eos modò Γαλάτας, modò Κελτοὺς nominat. De que in Prologo libri 32. Trogi Pompeii ſatis indicatur Baſtarnas à Gallis ort eſſe.

Παρ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

μετο καὶ ψέλλια χρυσᾶ, καὶ ἵππους
ς δωρεὰν τοῖς ἡγουμένοις, καὶ στατῆ-
ρας φερομένους μυρίους. καὶ πλησιά-
ζοντας μετεπέμπετο Κλοίλιον. ὁ δὲ τοὺς
ἐλθόντας εἰ φέρουσι τὸ χρυσίον ἤ-
ρετο· καὶ μαθὼν οὐκ ἔχοντας, ἀνα-
στρέφειν ἐπ' αὐτὸν ἐκέλευσεν. ὧν ὁ
Περσεὺς πυθόμενος, πάλιν αὐτὸν
ἐλαύνοντος θεοῦ, κατηγόρει τῶν Γε-
τῶν ἐν τοῖς φίλοις ἐκ μεταβολῆς,
ὡς φύσεως ἀπίστου. καὶ ὑπεκρίνετο
μὴ θαῤῥεῖν δισμυρίους αὐτῶν ἐς τὸ
στρατόπεδον ὑποδέξασθαι. μόλις δ' ἔ-
φη μυρίους· ὧν καὶ νεωτεριζόντων
κρατήσειν δύνασθαι. ταῦτα δὲ τοῖς
φίλοις εἰπὼν, ἕτερα τοῖς Γέταις ἐ-
πλάττετο, καὶ τὸ ἥμισυ τῆς στρατιᾶς
ᾔτει, τὸ χρυσίον τὸ γιγνόμενον ὑπο-
σχνούμενος δώσειν. τοσαύτης ἀνω-
μαλίας ἔγεμε, φροντίζων χρημά-
των τῶν περὶ βραχέος ἐς θάλασσαν
μεθειμένων. ὁ δὲ Κλοίλιος τοὺς
ἀφικομένους ἰδὼν, ἤρετο μετὰ βοῆς εἰ
τὸ χρυσίον κεκομίκασι. καὶ βουλο-
μένους τι λέγειν, ἐκέλευε πρότερον
εἰπεῖν περὶ τοῦ χρυσίου. ὡς δ' ἔμα-
θεν οὐκ ἔχοντας, οὐκ ἀνασχόμενος
αὐτῶν οὐδ' ἀκοῦσαι, τὴν στρατιὰν
ἀπήγαγεν ὀπίσω. καὶ Περσεὺς ἀφῄρη-
το καὶ τῆσδε τῆς συμμαχίας πολλῆς
τε καὶ κατὰ καιρὸν ἐλθούσης. ὑπὸ δ'
ἀφροσύνης ἐν Φίλᾳ χειμάζων καὶ
στρατὸν ἔχων πολὺν, Θεσσαλίαν μὲν
οὐκ ἐπέτρεχεν ἣ Ῥωμαίοις ἐχορήγει
τροφάς· ἐς δὲ τὴν Ἰωνίαν ἔπεμπε

aureos torques atque equos dona principibus ferebat cum aureorum millibus decem; cúmque haud procul Getarum caſtris abeſſet, Clœlium ad ſe accivit. Sed ille interrogatis qui ad ſe miſſi erant, ecquid aurum ſecum attuliſſent, cùm minimè id attuliſſe eos didiciſſet, redire protinus ad Perſeum juſſit. Quæ cùm relata Perſeo eſſent, rurſus Diis illum ad perniciem impellentibus inſtitit coram amicis accuſare perfidum ingenium Getarum, periculoſum ſibi videri ſimulans xx. millia barbarorum in caſtra accipere: vix decem millia admittere ſe audere: quos, ſi ſeditionem moverint, compeſcere haud difficile futurum. Hæc cum amicis dixiſſet, Getis alia neſcio quæ confinxit, ac dimidiam partem exercitus poſtulavit, pollicitus ſe aurum quod convenerat, daturum. tantâ inconſtantiâ laborabat, ſollicitus tum de pecunia quam paulò antè in mare demergi juſſerat. Enimverò Clœlius iterum à Rege miſſos aſpero vocis ſono interrogare ecquid pecuniam afferrent. Qui cùm ambages miſcerent, primùm de auro reſpondere juſſit. Quo cùm carere eos intellexiſſet, ne verbum quidem ultra ab iis audire ſuſtinens, exercitum retro in patriam abduxit. Ita Perſeus his quoque auxiliis ſanè ingentibus & perquam opportunè oblatis, ſemetipſe privavit: ac præ imprudentia Philæ hyberna agitans, cùm maximas copias haberet, Theſſaliam quidem, quæ alimenta Romanis ſuppeditabat, nullis excurſionibus irrupit; in Ioniam verò copias direxit quibus anno-

nam

nam quæ inde ſubvehebatur Romanis, intercluderet.

Sed Paulo Æmilio ad tantum felicitatis faſtigium evecto invida quædam numinis vis incubuit. Nam ex quatuor liberis cùm duos in adoptionem dediſſet, Maximum ſcilicet ac Scipionem, reliquos duos minores natu eodem ferè tempore amiſit: alterum triduo ante triumphum, alterum quinque poſt triumphum diebus. idque ipſe Paulus in concione pro roſtris commemoravit. Nam cùm Imperatores de ſuis rebus geſtis ad populum diſſerere moris eſſet, Paulus in concionem productus hæc ferè dixit: ,, Brundufio cùm ſolviſſem, eodem die Corcyram tenui. Inde ,, quinto die Delphos veni, atque ,, Apolloni ſacrificavi. Totidem ,, diebus à Delphis perveni in ,, Theſſaliam, ubi exercitum accepi. Abhinc quindecim diebus ,, Regem Perſen cepi, ac Macedoniam ſubegi. Quæ cùm mihi ,, adeò præcipiti rerum ſecundarum curſu contigiſſent, vereri ,, cœpi ne quæ calamitas exercitui in urbem revertenti ingrueret. Poſtquam exercitus incolumis ad vos pervenit, vobis ,, jam timere ab invida numinis vi inſtiti. Ceterùm cùm in c ,, put meum calamitas incubuerit, ac duo mihi liberi ſimul ſint fa ,, rapti, equidem quod ad me attinet, calamitoſiſſimus ſum hom ,, num omnium: de vobis verò, Quirites, jam ſecurus. His tu

κωλύειν τὴν ἀγορὰν, τὴν ἐκεῖ αὐτοῖς φερομένην.

Ὅτι Παύλῳ ἐπ' εὐτυχίας τοσ δὲ γενομένῳ τὸ δαιμόνιον ἐφθόνη τῆς εὐτυχίας. καὶ οἱ τεσσάρων παίδων ὄντων τοὺς μὲν πρεσβυτέρους αὐτῶν ἐς θέσιν ἄλλοις ἐδεδώκει, Μαξιμόν τε καὶ Σκιπίωνα. τοὺς δὲ νεωτέρους ἄμφω συνέβη, τὸν μὲν π τριῶν ἡμερῶν τοῦ θριάμβου, τὸν μετὰ πέντε ἀποθανεῖν. καὶ τοῦτ' οὐ νὸς ἧττον ὁ Παῦλος κατελογίσ τῷ δήμῳ. ἔθους γὰρ ὄντος τ στρατηγοῖς καταλέγειν τὰ πεπραγμένα, παρελθὼν ἐς τὴν ἀγορὰν πεν, ἐς μὲν Κέρκυραν ἐκ Βρεντεσ διαπλεῦσαι μιᾶς ἡμέρας. ἐκ Κερκύρας πέντε μὲν ἐς Δελφοὺς δεῦσαι, καὶ θῦσαι τῷ θεῷ· πέντε ἄλλαις ἐς Θεσσαλίαν παραγγυέσθ καὶ παραλαβεῖν τὸν στρατόν· ἀπὸ ταύτης πεντεκαίδεκα ἄλλαις ἑλ Περσέα, καὶ Μακεδόνας παραλαβεῖν. οὕτω δὲ ὀξέως ἁπάντων πιτυχὼν δεῖσαι μή τι τῷ στρατῷ συ πέσοι πρὸς ὑμᾶς ἐπανιόντι. Δια σωθέντος δὲ τοῦ στρατοῦ, περὶ ὑμῶν ἐδεδοίκειν ἔφη, φθονερὸς γὰρ δαίμων. εἰς ἐμὲ δὲ ἀποσκήψαντ τοῦ κακοῦ, καὶ ἀθρόως μοι τῶν δ παίδων ἀποθανόντων, ἐπ' ἐμαυτ μὲν εἰμὶ βαρυσυμφορώτατος, ἐ δὲ ὑμῖν ἀμέριμνος. ταῦτ' εἰπ καὶ κ

Παρελθὼν ἐς τὴν ἀγορὰν εἶπεν] Eadem ferè oratio Pauli Æmilii legitur pud Plutarchum in ejus vita.

Τέλ

καταθαυμαζόμενος ἐπὶ πᾶσιν, …πιζόμενος δ' ἐπὶ τοῖς τέκνοις μετ' … πολὺν χρόνον ἀπέθανεν.

dictis, Paulus omnium admiratione ob cetera celebratus, orbitatis autem cauſa vicem ejus dolentibus cunctis, haud multò pòſt vitâ abiit.

ΤΈΛΟΣ

…ῆς Ἱστορίας Ἀππιανοῦ τῆς ἐπιγραφομένης βασιλικῆς.

FINIS

Hiſtoriarum Appiani.

Τέλος τῆς ἱστορίας Ἀππιανοῦ τ' ἐπιγραφομένης βασιλικῆς.] Error eſt com…latoris, qui cùm librum primum Appiani Βασιλικὴν inſcribi cerneret, ita …totum opus inſcriptum eſſe exiſtimavit, ſed Appianus ipſe in Prooemio hi…oriæ ſatis docet opus ſuum Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν inſcriptum eſſe, ac primum …uidem librum, quod res ſub regibus geſtas continet, inſcribi, Ῥωμαϊκῶν …ασιλικὴν ſecundum verò, Ῥωμαϊκῶν Σαυνιτικὴν, & ſic deinceps. Utinam …erò ſaltem poſtremus hujus ſcriptoris liber extaret, in quo omnes reditus …umptuſque ac legiones & claſſes Imperii Romani prodiderat, ut ipſemet te…atur in procemio.

FINIS NOTARUM.

AD

Ad Orationes, Candide Lector, Civilibus libris in-ſertas, HENRICI STEPHANI *Annotationes tantum edi curavimus. Quæ vero inter edendum nos ad ipſos illos libros animadvertimus & textui ſubjungi aut calci operis adjici potuiſſent, quia finem deſiderabant typographi, & ne liber in nimiam molem excreſceret, Obſervationum libris, ſeorſim aliquando in lucem emittendis, reſervare maluimus. Ut tamen vacuæ duæ ante Indicem pagellæ implerentur, illud ex incerto Auctore, qui Romanæ Hiſtoriæ corpus ex variis autoribus concinnatum ediderat, Excerptum, quod in aliis editionibus ſtatim poſt ipſius* APPIANI *Præfationem ſequitur, loco movere, & hic Lectori exhibere viſum fuit.*

ITalicæ Appiani hiſtoriæ ſolum proœmium in hoc opus contulimus, nam quod ad res Italicas attinet, Dionyſii Halicarnaſſei hiſtoria De origine Romanorum & eorum rebus geſtis, omnes omnium in eo argumento libros ſuperat: qua quidem ipſis viginti libris, & conditum urbis prolixè narrat, & genus Romanorum, & quicquid eſt ab iis geſtum ad primum uſque bellum Punicum. Scripſerunt & alii multi res Romanas: in his Dio: qui antiquiora quidem curſim: poſteriora verò, maximè autem quæ ſub Cæſaris imperio ad Alexandrum Mammææ uſque (in quo deſinit illius hiſtoria) acciderunt, ſtylo uberiore perſequitur. Ergo ſiquis non in hiſtoria ſolùm, ſed etiam in dictione pro-

ΤῸ προοίμιον μόνον τῆς Ἰταλι-
κῆς τοῦ Ἀππιανοῦ ἱστορίας τ
παρούσῃ ἀνέταξα δέλτῳ· ἐπειδὴ
τὴν τῶν Ἰταλικῶν διήγησιν ἡ τοῦ Ἀ
λικαρνασέως Διονυσίου Ῥωμαϊκὴ ἀρ-
χαιολογία πασῶν ἐστὶν ἱστοριῶν ἀξιο
λογωτέρα, ἐν εἴκοσι ταῖς ὅλαις βι
βλοις διεξοδικώτερον διαλαμβάνου
σα, περί τε τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Ῥώ
μης, καὶ τοῦ γένους αὐτῆς, καὶ τῶ
πράξεων ὅσαι μέχρι τοῦ πρώτο
πρὸς Καρχηδονίους αὐτῆς πολεμ
ἐπράχθησαν. καὶ ἄλλοι δὲ πολλο
τὰ Ῥωμαϊκὰ συνεγράψαντο, ὧν
Δίων ἐστί, τὰ μὲν ἀρχαιότερα ἐπιδρα
μών, τὰ δὲ τελευταῖα, καὶ μάλι
στα ὅσα μετὰ τὴν μοναρχίαν ἐγένε-
το τῶν Καισάρων, καὶ μέχρι τοῦ Ἀ-
λεξάνδρου τοῦ τῆς Μαμμαίας, εἰς ὃ
ἀναπέπαυκε τὴν ἱστορίαν, διεξοδι-
κώτερον ἀναγράψας. δεῖ μέντοι τὴ

μὲν ἀρ-

ἀρχαιολογίαν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐκ
ῦ Διονυσίου λαμβάνειν, εἴπερ μὴ
ὼ ἀκριβῆ μόνην, ἀλλὰ καὶ τὴν
λωτίαν ὠφεληθῆναι ἐκ τῶν ἀναγι-
σκομένων αἱρεῖτο· τὰ δὲ μετὰ τοὺς
νάρχους, ἐκ τοῦ Δίωνος· τὰς δὲ
ἔθνος πράξεις, ἐκ τοῦ παρόν-
ος Ἀππιανοῦ· ἀφ᾽ οὗ ἀναλεξά-
μενος ἔγωγε τὰ μὲν ἐμφυλίων τὰ τοῦ
Αὐγούστου καὶ Ἀντωνίου, καὶ ἑξῆς τοὺ-
ις τὰ Ῥωμαίοις πρὸς Αἰγυπτίους
χρι Κλεοπάτρας γενόμενα, ἔτι
τὰ Ἰουδαϊκὰ, καὶ τὰ Ποντικὰ, καὶ
ὰ Δακικὰ, οἷς ὁ Τραϊανὸς, ἐ-
λαμπρύνατο, τά τε Ἰβηρικὰ, καὶ
ὰ Ἀννιβαϊκὰ, τά τε Καρχηδονι-
κὰ, καὶ τὰ Σικελικὰ, καὶ πρὸς τού-
ις τὰ Μακεδονικὰ, καὶ τὰ Ἑλλη-
νικὰ, καὶ πολλῶν καὶ ἄλλων ὄντων. τού-
οις ἀρκεσθεὶς, ἐν δυσὶν αὐτὰ συν-
τέθηκα τεύχεσιν.

ficere velit, quicquid ad Romanorum originem, & antiquiora tempora ſpectat, id illi omne à Dionyſio Halicarnaſſeo petendum eſt: quæ ſub imperatoribus acciderint, à Dione. Quæ verò cum variis populis ſigillatim geſsêre Romani, Appianus hic docet. Ceterùm quum eſſent multo plures Appiani libri, nos ex integro illius opere eos ſelegimus libros, quorum indices ſubjunximus: nimirum Civilium, quæ res Auguſti & Antonii complectuntur: deinde quæ Romani cum Ægyptiis uſque ad Cleopatram geſſerunt: item, Judaica, Pontica, Dacica de victoriis Trajani, Iberica, Annibaica Punica, Sicelica, & hoc amplius, Macedonica, & Græcanica. Hos omnes libros in duo volumina onjecimus: atque his fuimus contenti.

F I N I S.

HARDERVICI,

Ex Typographiâ PAULI VANDEN HOUTE, Academiæ Duc. Gelriæ & Comit. Zutphaniæ Typographi.

ANNO M. DC. LXX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

INDEX
IN
APPIANI ALEXANDRINI
Hiſtoriarum Libros,

Cujus numerum paginis, quia is non huic noſtræ, ſed Pariſienſi Henrici Stephani editioni correſpondet, ad oram Codicis notavimus: quod etiam in notarum allegationibus obſervandum erit.

A

ABala portus. 736
Abgarus vide Agbarus.
Abſarus fluvius. 240
Abundantia rerum omnium in exercitu Pompeii, contra defectus in caſtris Cæſaris. 469
Abydus & Seſtus præſidiis ab Antiocho munitæ. 99
Abydo & Seſto trajectus in Aſiam. 99
Abydus à Livio oppugnata. 101
Abydo Romanos arcere cogitat Antiochus. 104
Abydenum fretum. 639
Academia. 191
Acarnaniam invadit rex Antiochus. 96
Acclamatio exercitus ad orationem Pompeii. 460
acclamatio militaris à Caſſio & Bruto. 646
acclamatio populi ad Cæſarem, fauſta precantis. 496
acclamatio varia pro Roſtris, pacem & vindictam petente plebe. 511
acclamatio judicum & plebis ad Scipionis orationem. 113
acclamatio & plauſus populi ad conſpectum Caſſianorum. 517
acclamatio fauſta ad coſſ. Craſſum & Pompeium. 427
Accuſatores conſpiratorum in Mithridatem Sylla ſupplicio afficit. 202
Acerrarum ſenatus contra fidem à Carthaginienſibus datam in puteos conjectus. 33
Acerræ obſidentur. 376
Achæorum portus Livio ſe dedit. 101
Achæorum genus unde. 241
Achæos aggreditur Mithridates. 216
Achæos fugat Mithridates. 221
Achaia auxiliares viros Eleam mittit. 102
Achillas, Ptolemæi militiæ curator. 480
conſilium dat de interimendo Pompeio. ibid.
de Achilla ſupplicium à Cæſare ſumptum ob ſcelus in Pompeium patratum. 484
Achillæ & Photini caſus plauſibilis. 491
Achillei populi. 757
acies Cæſaris & Pompeii quomodo ad Pharſalum ordinatæ. 474. 475. & ſeq.
acies Romana aptè per Antonium inſtructa, pro miraculo eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Parthis, ideóque fugere coguntur. 159
Acilius proſcriptus quomodo ſervatus. 611
Acilii uxoris pietas. 612
acta Caſſii Brutique ſub compendio recenſentur. 666. & ſeq.
acta Cæſaris rata ab ſenatu. 666
acta Cæſaris rata haberi vult Antonius 511. ſenatuſque approbat. 513
acta Cæſaris ſub compendio. 522 & ſeq.
acta Sulpitii ceu illegitima abrogata. 386. & ſeq.
actorum Cæſaris commentarii & pecunia in ædes Antonii delata. 507
actorum rationem exigere à magiſtratu petit Pompeius. 441
Actium, ubi navalis pugna inter Cæſarem & Antonium. 611
Actius Varus Pompeianis præeſt in Africa. 455
Adana oppidum. 237
adoleſcentis in Syllam imperium deponentem convitia. 415
de hoc adoleſcente Syllæ dictum. ibid.
adoleſcentem petulantem vocat Cæſarem Octavium M. Antonius. 554
adoptatus Octavius à Iulio Cæſare. 518
adoptionem acceptat Cæſar Octavius. 534
adoptioni autoritas prætoris interponitur. ibid.
adoptionis vis. 586
adoptatorum jus idem quod nativorum filiorum. ibid.
Adramyttenorum in Italos hoſpites mira crudelitas. 285
Adrianus 481. Adrianus urbem Hieroſolymam poſtremùm diruit. 11
Adriani & Trajani patria urb Hiſpaniæ, quæ dicta fuit à Scipi ne Italica. 27
Adrianus imperator proconſulibu diſtribuit Italiam. 37
Adriaticum mare media brum tranquillum Cæſari. 51
Adrumetum civitas. 18. 2
Aeta tergus aureum, unde poëtis n tam fabulam putat author. 2
ædes Sarpedonis ſacrata apud Xa thios. 63
ædes Ciceronis à Clodio dirut 43
ædem patri conſecrat Cæſari C ſar Octavius. 52
Ægeum mare ad perſequendos pir tas curat L. Culleo. 23
Ægina Athenienſibus data ab A tonio. 67
Ægyptius triumphus Cæſaris. 49
Æmilius Lepidus in Hiſpaniam mi titur contra Numantinos. 30
Æmilius proſcriptus à triumvir cæſus. 60
Ænaria, antè Pithecuſa. 71
in Ænariam conventus pro reconc lianda pace inter Cæſarem & A tonium & Pompeium. ibi
Æneas condidit Lavinium. 43
Ænobarbus fit amicus Antonii p Aſinium. 70
Ænobarbus non fuit conſcius n cis C. Cæſaris. 70
Ænobarbus maritima ora vaſta agnoſcentia triumvirorum imp rium. 68
Ænobarbum ablegat in Bithy niam Antonius. 70
Ænus. 63
Æoles aſſueti parere barbaris Aſi regibus. 9
Æqui. 33

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Æquulanum Hirpinorum oppidum oppugnatur. 308. quaſi vi captum, diripitur. 381
[Æ]s alienum contraxit ingens in captandis hominum benevolentiis C. Cæſar. 428
[Æ]ris egens Sylla. 206
[Æ]ris alieni ergò orta in Vrbe ſeditio. 382. 383
[Æ]rarium effregit Cæſar. 453
[Æ]raria Laodicenſium diripuit Caſſius. 625
Æſepus fluvius. 222
Æſopi ſapientiam mirantur Seleucienſes. 154
Æſculapii templum Carthagine prædives, & ceteris templis nobilius. 81
[Æ]tas nondum legitima obſtat, quominus Scipio conſul mittatur Carthaginem. 68
Ætolia vaſtatur. 98
Ætoli ſeſe Antiocho dedunt. 92
Ætnæ horrendi fremitus terrent Germanos. 738
[A]ffectus pius militum invicem ſe ſalutantium & complorantium, Lucii & Cæſaris. 698
[A]franius fortiter in bello pugnans cadit. 378
[A]frorum caſtra à Scipione invaduntur noctu. 11
[A]fricam devaſtat Corn. Scipio & Italiam Annibal. 2
[A]frica provincia Publio Scipioni decreta. 345
Africam Lepido tribuit vice ademptarum provinciarumCæſar. 677
Africæ duplex provincia, alia alio nomine vocata. 620
Africæ oram ad perſequendos piratas curant Lentulus Marcellinus, & P. Attilius, 236
in Africam expeditio Romana deſcribitur. 4. 5
Africanum triumphum de Afris agit Cæſar. 491
Afri in mare proſilientes. 100
Agamemnon vocatus per jocum militarem Pompeius. 470
Agari, gens Scythica, Mithridatem curant. 231. remedia conficiunt è ſerpentum virulentia. ibid. comitatum regium ſemper ſequuntur. ibid.
Agathocles Syracuſanorum tyrannus. 8
Agathoclis turris. ibid.
Agathocles Siculorum tyrannus Hipponis conditor. 67
Agathocles Lyſimachi filius à patre interfectus. 130
Agave. 155. carmen ex Euripidis Bacchis de Agave. ibid.
Agbarus ſubmiſſus ut Craſſum fallat. 140
convitia Caſſianorum Craſſi militum in Agbarum. 142
Agbarus Romanorum pædagogus & caſtigator. ibid.
Agbarus Arabum phylarchus, vir doloſus & lubricæ fidei. 140. 141
agema quid. 107
ager Campanus fertiliſſ. 433
ager Romanus negligenter ob multa bella diviſus. 360
agri diſtributi militibus Cæſaris 678
agri diviſi militibus Cæſaris. 980
agrorum veteres poſſeſſores ſuppliciter ad optimates confugientes ſolus excipit Lucius. 682
agris quomodo multabantur victi à Romanis. 353
agros Brundiſinos depopulatur Ænobarbus. 686

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

agros diſtribuit pauperibus C. Cæſar. 433
agraria lex in totum abrogata à Sp. Borio tribuno pleb. 366
agrariam legem nec improbat nec approbat Scipio Africanus 361
Agriani. 762
Agrippa Aquitanos fundit. 725
Agrippa, Cæſari amiciſſimus, contra Lucium movet. 689
Agrippa Sigiuntum recipit. 705
Agron Illyriorum rex. 760
ejus interitus, uxori regnum tradit filio ſervandum. ibid.
Agronis uxor legatos Romam mittit. ibid.
Ajacem Telamonium refert Pompeius in pugna ad Pharſalum 478
alacritas militum ob ignotam fugæ ignominiam. 467
Alba. 336
Alba 688 apud Albam ſeditio militum Lucii. ibid.
Albienus in Ægyptum miſſus. 576
Albinovanus in Numidia profugus Mario ſe conjungit. 388
Albinovani legio Lucana. 406
Albinovani perfidia. ibid.
Alcetas. 121
alea ſit jacta, dictum Cæſaris. 449
Alexander Paphlago ab L. Lucullo captus & in triumphum ductus. 223
Alexandri filii qui. 120
Alexandri filiorum mors. 122
Alexandri Macedonis chlamyde protectus triumphum agit Pompeius. 253
Alexandro magno collatus Cæſar. 522
Alexandropolis, in India. 125
Alexandreſchata, in Scythia. ibid.
Alexandrini regem ab Sylla imp[...] ſitum occidunt. 41[...]
Allobrogum legati in Catilinæ con[...] jurationem pellecti. 43[...]
Allobrogum legati capti cu[...] Vulturtio. 43[...]
Alor fluvius. 334. 46[...]
alias fauces per Alpes aperit Pompeius ad æmulationem Anniba[...] lis. 41[...]
altercatio Bibuli & Cæſaris. 43[...]
Amaſtrim civitatem oppugnat ex[...] pugnátque L. Lucullus. 22[...]
Amaſtrim uſque depopulatu[...] Mithridatis regionem Nicome[...] des. 17[...]
Amatium cur occiderit Antoniu[...] 54[...]
Amazones dictæ bellicoſæ muliere[...] 24[...]
Amazonum terra. 21[...]
in Amazonas Herculis expediti[...] ſuſcepta. 22[...]
Ambo & Leuco duces. 28[...]
Ambracia. 9[...]
ambitioſus ſupra vires C. Cæſar. 42[...]
ambitioſus mirum in modun[...] Catilina in pauperiem incidit 428
ambitionem Ciceronis ridet ſenatu[...] 57[...]
ambitus multi damnantur à Pompeio. 44[...]
amici Viriato perfidi. 29[...]
amicos interfectorum timent Antonius & Lepidus. 50[...]
amicitia Antonii Ventidium obſcuro loco natum ad triumphun[...] uſque extulit. 157
amicitiam Cæſaris contemni[...] Antonius. 54[...]
Amilchar, Annibalis pater 31[...]
ejus interitus. ibid[...]
Amilchar Barcas. 257

Amnis[...]

lmnius fluvius. 181
mor uxorum, liberorum, fratrum, ſervorum, in proſcriptos. 597. & d.
mor plebis erga Octavium. 541
amor militum erga imperatorem. 151
amor militum erga Annibalem. 23
amore captus Aureliæ Oreſtillæ Catilina filium ſuſtulit. 428
amor Antonii & Cleopatræ. 675
amore novercæ uritur Antiochus Seleuci filius. 126
amor à modeſtis occultatur. 126
amor libertatis. 310. 635
lmiſus civitas à L. Lucullo oppugnata. 224
Amiſus libertate donata à Lucullo. 228. & ſeq.
lmiſenſes ſtrenuè repugnant. 224
lmphilochicum Argos. 129
lmphipolis. 125
lmphipolim occupat Antonius. 651
lmynander rex Atamanum in ſocietatem Antiochi recipitur. 93
Incora quid portendit. 123
b Anchiſe Veneréque oriundus Cæſar. 524
Indriſcus, qui Pſeudophilippus vocatus. 84
Indromachus perfidiſſ. Craſſianæ ruinæ ſumma & caput. 150
Indrum Rhodiis donat Antonius. 675
Inea civitas. 13
Inien fluvius. 335
e Anima librum Platonis ſibi mortem conſciſcens legit Cato. 489
Animoſiores quidnam reddiderit Romanos contra Antiochum. 111
animum generoſum infractumque Lucii Cæſar miratur. 697
Annalis prætor inter proſcriptos à triumviris, à filio proditus. 599
Annibalis nomen Sertorio datum 421.
Annibal Carthaginienſes contra Romanos ſolicitat. 90
Annibal exul Antiocho ſeſe inſinuat, & charus habetur. 88. ejus conſilium de invadenda Italia 89. eum regi Antiocho ſuſpectum reddunt legati P. R. 91. à ſuis revocatur ut patriæ ſuccurrat 346. Annibal imperator Hiſpanorum creatus. 314. jurejurando adactus à patre contra Romanos. 259. 315. annibalis tranſitus. 315. annibal vulneratus. 317 quinque millia captivorum ab Annibale jugulata. 221. Annibal rebus ſuis incipit diffidere. 322. annibalis ſtratagema. 326. Annibalis dictum. 328. crudelitatis in nobiles Romanos. 330. Annibal Gracchi virtutem admiratus eum funere decorat 334. Annibal cum tribus ſpeculatum Romam it. 336. ejus ſtratagema. 337. Annibal à Claudio Flacco ſuperatus. 338. amori ſe dedit, ibid. Annibalis de Claudio Marcello judicium. 342. Annibalis perfidia in ſocias urbes. 347. Annibal Italia excedit. 348. ejus interitus. 92
annonæ cura data à ſenatu Caſſio Brutóque. 530. 622
annonæ præficitur tempore famis Pompeius. 438
aureorum annulorum indicio agniti tribuni. 63. annulos aureos geſtant tribuni, milites ferreos. ibid.

annulo ſignatorio Antonii Plancus quando utebatur. 753
annulus Seleuci circa Euphratem amiſſus. 123
Anticato, Cæſaris liber. 490
annus à Cæſare ordinatus. 526
Anticragum caſtellum maximum piratæ ſine bello Pompeio tradunt. 237
Antigonus Phrygiæ, Lyciæ, Pamphyliæque ſatrapa. 121
Antigonus cur rex ab exercitu appellatus 122
Antigoni & Ptolemæi pugna navalis apud Cyprum. ibid.
Antigono occiſo reliqui ſatrapæ ſuam ditionem inter ſe dividunt. 122
Antiochus Seleuci filius, Syror. & Babyl. rex. 86
Antiochus Soter adamatam novercam uxorem à patre accepit. 128. 130
Antiochi reſponſum ad legatos S.P.Q.R. 87. 88
Antiochum metuunt Romani. 94. 95
Antiochi & ſuorum cædes fugaque. 98
Antiocho Commageno bellum infert Pompeius. 244
Antiochum Commagenum oppugnat Samoſatis incluſum Ventidius. 157
Antiochus Pius. 118
Antiochus Antiochi Pii filius. 119
Antiochis Antiochi filia Ariarathi regi Cappadocum matrimonio conjungitur. 88
Antiochias ſexdecim à patre denominatas extruxit Seleucus. 124. *earum clariſſima fuit Antiochia quæ ſub Libano.* ibid.
Antiochus à Romanis funditu[s] 11
Antiochus Eupator Syria potitu[r] 11
Antiochus Pius pellitur à Tigran[e] 118. *Item à Pompeio.* 11
Antiochus Seleuci filius pro pat[re] *regnat.* 12
Antiochi filius, ob patris virtuten[m] *Eupator dictus.* ibid. & p. 13
Antonia urbs, vide *Autonia.*
Antipater & Perdiccas. 12
Antipater mortuus. 12
Antius proſcriptus, uxoris o[pe] *ſervatus.* 61
Antium olim habuit theſauro pe[cuniarum]... *cuniarum.* 68
Antonius, vide *M. Antonius.*
Antonianos miſere vexat Cicer[o] 56
Apamas nomen viri. 9
Apamea. 110. *Apamea Celenæ d*[i]*cta.* ibid. *apud Apameam Phry*[gi]*giæ jusjurandum præſtitum An*[tiochi] *tiochi legatis.* 11
Apameæ tres. 124. *Apamea Syri*[æ] ib. *Apameam vi capit Triarius.* 22
Apamenorum cædes. ibid.
apicatum flaminem mori, nefa[s] *habebatur.* 39
Apio Ptolemæi cognomentum. 42
Apollinis templum direptum à Scipionis militibus. 7
Apollinis fanum qui violarant, inhonores reliquit Scipio. 8
Apollonia. 12
Apolloniam recepit Cæſar. 462
Appolloniam petit Cæſar poſt pugnam ad Dyrrachium. 468
apparatus belli Cæſaris contra Lucium. 684
apparatus belli in Antiochum. 95

apparatus Cinnæ & aliorum contra Syllam. 397
Apparitor Octavii Antonius dictus à Bruto. 665
Appianus Adriani Auguſti ſeculo vixit. 481
Appius Claudius Antiochum fugere coëgit. 95. 96
Appius Claudius accepti beneficii Mario refert gratiam. 391
Apuleius latronum dux. 293
Apuleii lex. 367
Apuleius proſcriptus quomodo ſervatus. 612
Apulorum à Romanis defectio. 341. 374
Apulos Romani depopulantur. 341
Apulos cædit Cæcilius Metellus. 381
Apum examina mittunt in hoſtes, Themiſcyrenſes. 224
Aqua ſtagnans peſtifera. 60
aquæ fluviatiles noxiæ. 166
aqua veneno infecta multi Cæſarianorum pereunt. 455
aquarum inopia in exercitu Antonii. 166
aquis quidam proſcriptorum ſeſe ſuffocant. 597
Aquationem præripit hoſtibus Cæſar. 454
Aquilæ duæ volatu ſignis inſident in caſtris Caſſii. 647
aquilæ inter utranque aciem pugnantes, omen alteri parti dant victoriæ. 663
Aquilini pulli in gremium Marii infantis delapſi quid portenderint. 387
Aquinus, qui particeps gloriæ cædis Cæſaris videri voluit, unà cum ſontibus pœnas luit. 503
Ara Philoctetæ. 223
ara poſita exuſto cadavere Cæſaris. 521
ara Cæſari poſita ab Amatio. 527
Arabionis regis qui auxilia petierint. 620
Arachotæ populi. 123
Araxis fluviorum maximus. 242
Araxis fluvius Mediam ab Armenia diſterminans. 168
Arcathias Mithridatis filius. 181
Archegetam Appollinis parvam ſtatuam adorat Cæſar. 734
Archelai & Ariſtionis cum Bryttio pugna. 190
Archelai & Syllæ poſt ſuccenſum Piræum congreſſus. 196. 197
Ardiei populi. 761
Ardiei populi Autariorum loca invadunt. 758
Aretam regem Arabum Nabathæorum Darius bello petit. 244
Arethuſa oppidum. 125
Argeadæ dicti quidam ex Macedonibus. 129
Arganthonius regulus rex Tarteſſi. 256
Argonautarum loca videre & peregrinationes cupit Pompeius. 241
Argos Peloponneſiacum & Amphilochicum & Oreſtiadis. 129
Ariarathes in crucem actus. 175
Ariarathes Mithridatis filius Cappadociam occupat. 179
Ariarathi in Cappadocia præfert Siſinnam Antonius in Glaphyræ formoſæ matris gratiam. 675
Aridæus, Alexandri frater. 120 à Macedonibus, amore ſtirpis Philippi, rex electus. 120. mentis non ſatis compos. ibid.
Aridæi & ſuorum mors. 122
Ariminum occupat Cæſar. 449
Ariobarzanem injuſtè invadit Mithridates. 209

Ariobarzanem per ſuos opprimit Caſſius. 626
arıolos è caſtris pellit Scipio. 303
Ariſtides furti reus. 114
Ariſtion tyrannus. 189
Ariſtionis mors. 196
Ariſto Tyrius ſenatum & populum Carthaginienſem clàm in Romanos concitat. 90
Ariſtobulus Iudæorum rex poſt triumphum Pompeii necatus. 253
Ariſtonicus cum populo Romano de Aſia imperio certavit. 360
arma Carthaginienſium quæ in extrema obſidione. 55
arma ſua omnia tradunt Romanis Carthaginienſes. 46
armorum Carthaginienſium deſcriptio. 46
arma ſummittit Amiſenſibus Mithridates. 224
armorum fabricas oppidatim inſtituit Mithridates. 230
armis omnibus exuti Chii ob Romanorum ſocietatem. 200
armis onuſta plauſtra duxit in triumphum Pompeius. 252
arma deponere juſſit Lucii milites Cæſar. 698
armis quæſtiones civium dirimi cœptæ. 386
armis rem ſemel decernendam cenſent Cæſariani. 469
Caſſius reſpondit armis non verbis finiendam controverſiam. 627
armigero uno comitatus fugit Cæſar. 736
armillas & torques calcando cædem continuant Romani per CXX *ſtadia.* 230
Armeniam invadit Tigranes. 216
Armeniam majorem quibus conditionibus Pompeius Tigrani conceſſerit. 243
Armenios Ponticis viris tradit e rudiendos in re militari Mithridates. 230. 23
Arretium. 40
Arriani monumentum, 61
Arſam urbem in ſuam poteſtate redigit Cæpio contra condition ſemel initæ pacis cum Viriato. 29
Arſinoën, Cleopatræ in gratiam ſuſtulit Antonius. 67
Artabazes Armenius Craſſo fer auxilium. 138. *cauſa malorun exercitus Antonii.* 168. 16
Artapas rex. 47
Artaphernes. 245. 24
Artaxata Tigranis regia. 24
Artaxia rex Armeniorum. 117. *a Antiocho captus.* 13
arte quam audacia malebat ut Auguſtus in prælio. 32
Artemidorus Gnidius hoſpes Cæſaris, 50
Artocus Iberorum rex. 24
Arvacci à Romanorum ſocietate deficiunt. 28
Arvaccorum viginti millia occidit Tit. Didius. 311
Arvaccis bellum infert Lucullus, quum iis pacem paulo antè dederit Marcellus. 283
arx Piræenſis obſidetur à Syllanis. 196
Aſander Pharnacem pellit ex Aſia. 254. *Aſaſis præfectus Maſaniſſæ tranſfuga.* 38
Aſclepiodotus Lesbius conſpirat in Mithridatem. 202
Aſculanus adoleſcens, obſes. 373
Aſculani Servilium proconſulem & Fonteium legatum interficiunt. 374
Aſdrubal Giſconis filius, dux Carthaginienſium contra Scipionem miſſus. 5

aſdru-

aſdrubalis apparatus quantus. 8
aſdrubalis mors. 21
Aſdrubal Romanos cædit. 61
aſdrubal ſecundò Manlium ſuperat. 68
aſdrubalis immanis ſævitia in captivos Romanos. 72
aſdrubalis transfugium ad Scipionem. 82
aſdrubalem in Hiſpaniam mittunt Carthaginienenſes. 263
aſdrubal à Scipione victus. 268
aſdrubalis de Scipione dictum. 271
aſdrubalem occidit in venatione ſervus quidam. 314
Aſdrubal cum exercitu in Hetruriam irruit. 343
aſdrubalis clades cladem Cannenſem æquans. ibid.
Aſdrubalis uxoris verba ad Scipionem, convitia in maritum, virilis animus, interitus. 81. 82
Aſia poſt Alexandrum quis unquam plus terrarum poſſederit. 123
Aſiam Romanorum provinciam injuſtè invadit Mithridates. 209
Aſinius Pollio Carinati à Cæſare ſufficitur contra Sex. Pompeium 637
Aſinos inequitare, ſuos noluit milites Scipio. 303
Aſpera Cilicia. 237
Aſſyriorum vires unde crementa incrementáque ſumpſere. 51
Aſtacus oppidum. 125
Aſtapa, Carthaginienſium oppidum. 273. *quidvis perpeti mavult quàm Romanorum ſervitutem* ibid. *Aſtapenſium fœminæ & pueri trucidati.* ibid.
Aſtus Pompeii in ſcribendis literis ad ſenatum. 444
Ateius Craſſum diris devovet. 136
Athamanes. 93
Athamaniam totam ſubegit ſibi Philippus Macedo. 96
Athenionem vocant Fimbriam per deſpectum Syllani milites 210
Athenis Antonius hybernat effœminatus. 716
Athenienſes quid mox auxerit, quid mox dejecerit. 50
athenienſib. quas urbes dono dederit Antonius. 675
athletæ & cetera Græcorum ludicra Romam è Græcia tranſlata à Sylla. 412
Attalus Eumenis frater 110
attalus populi Romani amicus. 172
attalus Philometor hæredem regni ſui fecit populum Rom. 212
Attellani in fide Annibalis manent 341. *Thurium traducti.* ibid.
Attella. ibid.
Atticam regionem curat ad perſequendos piratas L. Cinna. 236
Attintani pop. 760. *ad Romanos & à Romanis deficiunt.* ibid.
Atilii Reguli in Africa facta quæ 2. 3
atilius ſacra faciens à Gracchianis confoditur. 365
atilius Serranus à Cumanis occiſus. 394
Attilius Romanus ad Mithridatem profugus regi ſtruens inſidias, necatur. 232. 233
attillius Mancinus Popilio ſucceſſor miſſus contra Numantinos 300
avaritia quorundam divitum Romanorum. 353
avaritia ſuperat Lucullum Galba 288
avaritiæ notatus Lucullus. 285

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Avarus Numantinorum dux à ſuis occiditur. 309
Audax Viriati amicus, eidem perfidus. 296
audax vir Sertorius. 312
audax & nihil non ſpe præcipiens C. Cæſar. 428
audacia Antonii in campis Philippicis. 654. 705
audacia Syllæ in certamine. 202. 203
audacia Scipionis in pugna. 270
audacia mira Cæſaris, ſeditioſis ſeſe objicientis. 486
audacia magna Cæſaris. 449. 464
audacia Mithridatis quanto tempore bellum protraxerit. 170
audacia Clodii quanta. 440
auditus maximè turbat animam. 143
Aufidus amnis. 322
augurium ſeptem pullorum aquilinorum Mario haud irritum. 396
augurem facit Cæſar Ciceronem minorem. 619
Auguſtus cur appellatus Cæſar. 352
Auguſti potentia quanta. ibid.
aureis catenis proprium vinxit filium Mithridates. 214
aurifodinæ. 650
Aureliæ Oreſtillæ amore captus Catilina. 428
aurum argentúmque omne Rhodiorum accipit Caſſius. 631
aurum & argentum Antonii direptum. 167
aurum & argentum in caſtra ſua inferri vetuit Spartacus Thrax. 424
aurum liquatum Manio per os infuſum. 184
aurum non magni faciunt Celtiberi. 285
auri & prædæ avidi Romani milites, paſſi ſunt Mithridatem fugere. 22[illegible]
auro onuſta fercula adduxit in triumphum Pompeius. 25[illegible]
auro corrumpit equites Antoni[illegible] Pompeius ad defectionem ſolicitans. 75[illegible]
Aurupini pop. 76
Autarici pop. 65[illegible]
Autario qui filii fuerint. ibid.
Autolycus Herculis ſocius in expeditione contra Amazonas, apparet in ſomniis Lucullo. 22[illegible]
Autonia urbs à Romanis capta. 34[illegible]
auxilium ferre Caſſio negant Rhodii Lyciique. 62[illegible]
auxilium fert Cæſari Antonius. 72[illegible]
auxilio Romano deſtituti Saguntini. 26[illegible]
auxilia à Maſſaniſſa in Hiſpaniam miſſa. 28[illegible]
auxilia petunt Romani à Maſſaniſſa. 63
auxilia ſubmiſiſſe ne Numantinis Vaccei arguuntur. 301
auxilia regum & populorum Mithridati lata. 171. 180. 217

B

BÆcor. 291
Bætis amnis. 297
Bætyca urbs. 268
Bagrada flumen. 455
Balarus portus. 638
Balbinus conſul. 618. *proſcriptus à triumviris Lepidum pòſt ad tribunal orantem ſe videt.* ibid.
Balbus à triumviris cæſus: filius fugiens naufragio periit. 601
Baleares. 22
Baliſſus fluvius. 143
barathrum magnum, campus à Scipione depopulatus. 66

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

arba Pruſiadem & Nicæam occupat. 223
arbatius, Antonii quæſtor: ejus dolus ut milites Lucii ab eo avocet. 688
arbula. 618. Murcum emit. ibid.
arbula & Murci fortuna ſimilis. ibid.
arbarus quidam Vacceus Romanorum aliquem ad ſingulare certamen provocat. 284
aſili tribuni audacia. 303
aſilii. 217
aſilica à Paulo conſtructa & unde, Pauli baſilica dicta. 443
aſitanorum oram populatur Viriatus. 292
aſtarnæ populi. 217. 758
athiates populi. 763
eatum dicit Cæſar Pompeium ob bellum Mithridaticum. 485
1. Bebius à Marianis occiſus. 394
ebius Philippum Macedonem in amicitiam recipit. 95
elgas aggreditur Cæſar. 756
elgeda. 312
ella varia Romanorum eodem tempore. 420
Belli, populi bellicoſiſſimi, à Romanorum ſocietate deficiunt. 280
Bellorum bellum extinctum. 283
ellum egeſtate compulſus Lucullus quibuſdam infert. 283
ellum Sibyllinis carminibus vetitum. 134
ellum Africanum Cæſaris. 487
ellum Celtibericum à Lucullo geſtum. 39
ellum civile Romanorum. 350
ellum civile Pompeianum. 427
ellum commune in Antigonum conflatur à ſatrapis. 121
ellum contra Sextum Pompeium Cæſaris. 709
bellum cur in Cæſarem gerant Caſſius & Brutus cauſam reddunt. 641
bellum inter Brutum Caſſiúmque & Cæſarianos. 622
bellum Gallicum cum Romanis. 755
bellum gladiatorum. 423. 424
bellum Illyricum. 760
bellum indictum Cæſari ab ſenatu. 449
bellum in Samnium. 380
bellum inter Aſdrubalem & Scipionem. 8
bellum inter Carthaginienſes & Gallos. 3
bellum inter Carthaginienſes & Hiſpanos. 4
bellum inter Romanos & Carthaginienſes. 4. 5
belli Carthaginienſis brevis deſcriptio. 84
bellum Carthaginienſe contra Maſſaniſſam. 39
bellum Maſſaniſſæ & Syphacis. 14
bellum Mithridaticum. 170
belli Mithridatici primi finis. 210
bellum Mithridaticum ſecundum unde ſumpſit initium. 213
bellum Mithridaticum finire cur non potuerit Lucullus. 223
bellum Mithridaticum Pompeio delegatum. 238
bellum inſtaurat contra Pompeium Mithridates. 247
bellum navale. 13. 186. 187
bellum navale inter Cæſarem & Pompeium. 718. 719. & ſeq.
bellum Numantinum. 297
bellum Parthicum. 134. & ſeq.
belli Parthici initia. 676
bellum Parthicum per Antonium. 709. 715
bellum piraticum levi momento ſopitum. 213

bellum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

bellum Sandracoti & Seleuci regum, affinitate quæſita pace finem habuit. 123
bella domi difficilia. 89
bellum ſociale quando & unde exortum. 371
bellum Syriacum. 86
bellum Viriaticum cum Romanis. 289. 290
belli apparatus quantus Mithridati contra Romanos. 217
belli Carthaginienſis brevis deſcriptio. 84
belli civilis exordia unde. 383
belli Hiſpanienſis idem qui vitæ Sertorii finis fuit. 423
belli incitatrix cur fuerit Fulvia. 706
belli inter Cæſarem & Lucium cauſæ quæ. 695. 696
belli inter triumviros initium. 672
belli Mithridatici primi finis. 210
belli contra Romanos occaſio per Annibalem quæſita. 260
belli Parthici initia unde. 676
belli Punici clades recenſentur. 2
bellum Punicum. 36. 41
bello nunquam territus Cæſar. 523
ad bellum parat ſe & ſuo & conſultorum malo Pompeius. 470
bellis civilibus non delectatur Cæſar. 687
bella multa uno tempore contra Romanos. 420
bellum in Capitolio deliberari ſolitum. 42
Beneventani. 334
benevolentia plebis verſa in odium erga Antonium. 528
benevolentiam plebis cur captare viſus ſit Antonius. ibid.
benevolentiam plebis ſibi parant interfectores Cæſaris. 517
Berenice, Antiochi Dei uxor. 13
ejus cum infantulo interitu. ibidem
Bernice oppidum Epiri. 17
Berrhœa, Macedonicum oppidum. 12
Beſſi populi. 76
Beſtia, ejus exilium ſpontaneum. 37
Beſtiis comparat Cæſarianos Pompeius ob perſeverantiam in fame. 47.
Biaſius, dux. 28
Bibulus in gratiam ab Antonio receptus claſſi præficitur. 61
Bibulus magiſtratu ſe abdicat. 43.
Bibuli faſces fracti. ibid
M. Bibulus præeſt præfectis Pompeianæ claſſis. 455
Bithynia à Nicomede populo Romano teſtamento relinquitur. 218
Bithynia Sertorio à Mithridate conceditur. 217
Bithynia ſub Mithridatis imperium rediit, fugiente Cotta in Chalcedonem. 218
Bithyniam curat ad perſequendos piratas P. Piſo. 236
Bituitus Gallorum dux. 248. *Mithridatis regis percuſſor.* 249
Blaſtophœnices. 286
Blatius res Romanas fovet. 339
Daſium rem Punicam foventem perdit. 341
Blitor Meſopotamiæ præpoſitus ab Antiocho. 121
Bocchus Cirtam Iubæ regiam occupat. 488
Bocchus rex Maurorum Carinati bellum infert. 686
Bœotiam continuis defectionibus nutantem diripit Sylla. 204
Bœotiam curat ad perſequendos piratas L. Cinna. 236
bona ex hæreditate provenientia venum-

venundat Cæſar. 539
atra per Mithridatis caſtra irrumpens per portum penetrat ad templum Proſerpinæ. 221
ſporos ſubegit Mithridates. 216
ſporo expellit filium ingratum Mithridates. 240
ſporanum regnum Pharnaci à Pompeio datur poſſidendum poſt mortem Mithridatis. 250
ſporanis bellum infert Mithridates. 213. 214
ſtar, Carthaginienſis præſidii præfectus. 338
vianum à Sylla captum. 381
acari. 295
achmanes, Indorum ſubtiliſſimi & ſapientiſſimi. 526
itannia à continente quantum diſtet. 255
itanniam Romanorum primus trajecit Cæſar. 756
itannicum oceanum primus trajicit Cæſar. 522
rundiſium Octavius profectus, à militibus ut Cæſaris filius excipitur. 532
rundiſium oppugnat Cæſar fugato Pompeio. 452
rundiſium properat Pompeius, inde trajecturus in Epirum, ut ibi belli ſedem conſtituat. 451
rundiſini Antonio & Ænobarbo portas clauſerunt. 704
rundiſinis auxilium ferre tentat Cæſar. ibid.
rundiſini Syllanam claſſem excipiunt. 398. à Sylla immunitate donati. ibid.
rutiorum ager incurſionibus vaſtatus. 342
rutii, Annibali fideles permanent. 344
rutii ab Annibale tributis vexati ibid. deſciſcunt ab Annibale. 346
Brutus regum expulſor. 498
ad Bruti ſtatuas inſcriptiones factæ. ibid. Bruti regum expulſoris jusjurandum quo cives univerſos obſtrinxit. 503
Brutus in Hiſpaniam mittitur contra Luſitanos. 294
Brutus, Syllanis temporibus interfectus. 497
Brutus, cognomento M. Bruti illius Syllanis temporibus interfecti filius. 497. Brutus & Caſſius prætores deſignati. 498. contendunt de juriſdictione honoratiore. ib. Bruto gratificatur Cæſar. ibid. Brutus, cur filius Cæſaris putatus 498. Brutus ex Servilia Catonis Sorore genitus. ibid. Brutus Antonium una cum Cæſare interfici non vult. 499. Brutus femur Cæſaris ſuffodit. 502. Bruti & Caſſii conſilium de ſeipſis tranſigendis priuſquam comprehendantur. 501. Bruti manus vulnerata à Caſſio dum plagas infligunt Cæſari. 505. Bruti oratio ad plebem. 514. Brutus Macedoniæ præfectus. 527. Brutus & Caſſius præfecti frumento in urbem convehendo. 530. Bruto impetrata Bithynia. 531. Bruto & Caſſio Syria & Macedonia ademptæ. 533. Cyrenenſis & Creta inſulæ in ſolamen datæ. ibid. Bruti ludi maximo ſumptu exhibiti. 541. Brutus & Caſſius exercitum colligunt. 542. Brutus Cæſarem accuſat quòd dilapidaſſet pecunias publicas. 562. Bruto Caſſióque & exercitum & pecunias & provincias tribuit ſenatus. 568
Brutus & Caſſius conſpirationis

rationis

rationis in Cæſarem auctores præcipui. 589. *Brutus & Caſſius receptaculo proſcriptis fugientibus.* 610. *Brutus & Caſſius in Thracia caſi.* 611. *eorum res geſtæ.* 622. & ſeq. *proprætores Syriæ & Macedoniæ à Cæſare deſignati.* 622. *de rebus gerendis conſultant.* 626. *Bruti res in Lycia geſtæ.* 632. & ſeq. *Xanthios adoritur.* 633. *eorum urbem capit, generoſam indolem miſeratur, & pacem dare vult.* 635. *ſacras ædes ab incendio ſervat.* ibid. *Patara aggreditur.* ibid.

Bruti æquitas & juſtitia in ſervum perfidum. 636. *Bruti & Caſſii copiæ.* 640. 652. *Brutus prælio decernere non vult cum Antonio & Cæſare.* ibid. *ſuper Caſſii cadaver flet.* 655. *cibo ceteráque corporis cura abſtinet ſuper morte amici.* ibid. *Bruti in hoſtes cavillatio.* ibid. *ejus oratio ad milites.* 657. *Brutus victoriæ præmia militibus proponit.* 658. *vir manſueti ingenii.* 661. *Bruti & Caſſii diſſimile ingenium.* ibid. *Brutus ſuos invitus in aciem producit.* 662. *Bruti ordines ſuos obequitantis, verba.* ibid. *Bruti aquila fugata.* 663. *Bruti militum virtus incuſari non poteſt.* 664

Brutus in montem fugiens in armis pernoctavit. 665

Bruti ad amicos dictum. 666

Bruti interitus. ibid. *Bruti & Caſſii virtutes uno piaculo contaminatæ.* ibid. *Bruti honeſta ſtudia.* 667. *Bruto prodigia exitus prænuntia.* ib. & 668. *Bruti malus genius.* 668. *Brutus, Caſſius pœnas luunt homicii* ibid. *ſuimet interfectores.* ib.

Bruti uxoris interitus. 6

Brygæ populi. 4

Bucolianus unus ex Cæſaris interfectoribus. 5

Buteo Scipionis nepos. 3

Byrſa quid, & vocis hujus un ſumpta occaſio.

Byrſa in tota Carthagine nihil m nitius. 7

Byrſam capit Scipio. 8

Byrſæ clades & miſeria. ibi

C

CAbila civitas Ciliciæ. 24

cadaver Caſſii Brutus fle ſepelivit. 6

cadaver Cæſaris in templo ſepeli vult plebs, prohibentibus pon tificibus. 52

cadaver Spartaci inveniri nequi 42

cadaver Syllæ cum quanta pomp in Vrbem delatum. 41

cadavera cæſorum ex S. C. *ibi humanda ubi ceciderint.* 37

cadavera occiſorum civium in Tiberim jacta. 40

caduceator pro caduceo lupinam præferens pellem, 281

Cæcilius Metellus Dalmatis bellum infert. 761. *& inde*

cædes varia & multiplex in Vrbe à Cinnanis & Marianis. 395

cædes & latrocinia in Vrbe poſt mortem Clodii. 440

cædes magna in exercitu Manlii. 116

cædes navalis Antiochi militum. 104

Cæſar, vide *C. Iulius Cæſar.*

cæſar,

ſar, vide, *Octavius Auguſtus.*
ſar, vide *Sextus Iulius Cæſar.*
ſaras dux cladem Romanis infert. 286
ajus Canuleius trib. pleb. 370
ajus Gracchus legem fert de frumento menſtruo. 362
ajus Iulius Cæſar imperator in Gallia. 351. *imperium non vult deponere.* ibid. *Pompeium vincit in Theſſalia.* ibid. *ſecundus poſt Syllam dictator perpetuus creatus.* ibid. *vir imperandi peritiſſimus, à Caſſio & Bruto cæſus*, ibid. *eloquens, audax, nihil non ſpe præcipiens, ambitioſus ſupra vires.* 428. *ſuſpectus de conjuratione Catilinaria.* 430. *ejus ſententia de conjuratis plectendis.* ibidem. *ejus dictum.* 432. *conſulatum petit*, ibid. *Craſſum Pompeio conciliat.* 433. *Cæſaris beneficium erga equites.* 435. *Gallia Cæſari in quinquennium decreta.* ibid. *Cæſaris filia Pompeio collocata.* ibid. *Cæſaris literæ ad ſenatum.* 447. *Cæſaris ingenium.* 449. *dictum.* ibid. *humanitas & benignitas erga Domitium.* 451. *clementia.* 454. *Cæſaris oratio ad hoſtes ſuos.* ibid. *ad ſeditioſos milites.* 457. *centurionem occidit pro injuſtè delato milite.* ibid. *dictator perpetuus creatus.* ibid. *Cæſaris & Pompeii copiæ.* 458. *oratio ad ſuos milites.* 460. *Cæſaris dictum.* 463. *Cæſar plus fortunæ fidit quàm conſiliis.* 464. *Cæſaris fortuna.* 466. *Cæſaris clades ad Dyrrachium.* 467. *Cæſaris dictum.* ibid. *Cæſar erratum fatetur.* 468. *ſacra Marti & Veneri genitrici facit.* 470. *Cæſaris & Pompeii copiæ.* 471. *clades ad Dyrrachium accepta multùm profuit Cæſari.* 472. *Cæſaris ſuos hortantis verba.* 473. *ejus artes in bello.* 475. 477. *Cæſar & Pompeius illacrymantur prælium aggreſſuri.* 476. *prælium inter Cæſarem & Pompeium ad Pharſalum.* ibid. *Cæſaris conſilium prudentiſſimum.* 478. *Cæſar teſſeram Pompeianis dat.* 478. *Cæſar victoria uti ſcit.* 478. *Cæſar in diverſorio Pompeii cibum ſumit ut prædixerat.* 479. *Cæſaris virtus in bello.* 479. *Cæſaris ad Athenienſes dictum.* 482. *mira felicitas & fortuna Cæſaris* 483. *ſupplicium ſumit de Pompeii interfectoribus.* 484. *periclitatur apud Alexandrinos.* ibi. *caput Pompeii oblatum averſatur.* ibid. cetera dabunt quæ ſunt ad marg.
calamitas Aſiæ ſub Sylla. 213
calamitas Carthaginienſium 53. 54
calamitas Rhodiorum à Caſſio. 631
calamitatis remedium oblivio. 51
calamitatem metus aut imprudentia ut plurimùm antecedunt. 239
in calamitatibus non contemnendus Mithridates 247
calamitoſus licet Mithridates, reverendus tamen erat & terribilis. 240
Calemporus, Eſſiorum orator, ejus interitus. 760
Calenus dux Antonianarum partium fato fungitur. 700
Caleni Sittium fortiter defendunt uſque ad redditam pacem à triumviris. 616

Callaico-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Callaicorum agros Cepio depopulatur. 294
calliditas Pompeii in conciliando ſibi favore ſenatus & conſulum. 447
Callidromus quid. 97
Calliope oppidum. 125
Calpurnius Piſo cum collega L. Mancino nequicquam bellum gerit circum circa Carthaginem. 66.67
Calviſius à Pompeianis vincitur. 465
Cambei populi. 763
Campanus ager à fertilitate laudatus. 433
campeſtria loca Parthi ſolùm amant, non montana. 166
Canidius ab Antonio relictus dux multa proſperè agit in Armenia. 157
Canidius dux apud Antonium multa poteſt. 163
Canutius à Cæſare occiditur. 700
Capito in ædibus propriis, à triumviris proſcriptus, cæditur. 603
Cappadocia invaditur à Tigrane Mithridatis genero. 216
Cappadocia Sertorio à Mithridate conceditur. 217
Cappadociam invadit Mithridates. 233
Cappadociæ regnum Ariobarzani redditum. 243
captandis auris popularibus multa inſumpſit C. Cæſar. 428
capti à piratis per Pompeium libertati reſtituuntur. 237
captivos & circumventos milites Pompeii Cæſar dimiſit incolumes. 454. captivos hoſtes Mithridates viatico dato abire permittit. 183. captivi Romani quomodo ab Annibale tractati. 330. captivorum latronum ma- gni ſpiritus. 299. captivos qui- gentos ſecuri percutit Æmili- nus. 2
captivos quos & quot in trium- phum egerit Pompeius. 2
Capua Romanis ſe dedit. 3
caput Curionis ad Iubam rege- perlatum. 4
caput Decimi ad Antonium dela- tum. 58
caput manúſque Craſſi Orodi re- mittitur. 15
caput Octavii primum quod p- roſtris in Vrbe poſitum eſt. 39
caput Pompeii Cæſar oblatum a- verſatur. 48
capite damnatur Aſdrubal. 13.4
capite relicto iturum ad conſulem Trebonium, inquit quidam centurio. 54
capita ducum Pompeianorum a- Cæſarem lata. 49
capita proſcriptorum pro roſtris. 59
Capitolium incerta cauſa conflagrans. 40
Capitolium occupant interfectores Cæſaris. 50
Capitolium olim habebat theſauros publicos. 68
Carabis urbs obſeſſa. 278
Carbonis audax facinus. 406
Carboniani cæſi à Metello. ibid.
Carbonianos profligaturus in Aſiam proficiſcitur Pompeius. 399
Carboniani cæſi à Pompeio & Craſſo. 405
Carbonis interitus. 410
Carchedon, ut nonnullorum fert opinio, Carthaginis conditor. 1
Careo urbs. 268
Carinas capite truncatur ab Sylla victore. 408
Carinii pop. 703

Carme-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

...melis urbs 287

...nes humanæ ad cibum condita ...n Piræeo. 195

...pteſſus. 256

...peſſus, olim Tarteſſus. 290

...ras evadunt aliquot Craſſi mi...ites. 149

...thago num excidenda variæ ...ententiæ. 32. 33. 34. & ſeq. *car...hago quot annorum ſpatio flo...uerit.* 82. *carthaginis deletio fa...alis.* 75. *carthaginis deſcriptio.* ...6. *carthaginis & civium reſi...tentiæ brevis deſcriptio.* 83. 84. *...arthaginis, quæ nunc eſt, con...litor quis.* 85. *carthaginis ſitus ...bi.* 1. *carthaginem à ſolo Scipio...ne poſſe everti divinitus credi...um.* 66. *carthaginem cur non e...vertendam cenſeret Scipio.* 35. *...arthaginem delendam eſſe nun...quam non diſſeruit Cato.* 38. *con...ra cenſet Scipio Naſica.* ib. *car...haginem qui condiderint varia ...pinio.* 1. *carthaginem quando ...oloniam fecerint Rom.* 85. *car...hago nova quæ olim Saguntus.* ...265. *carthago Spartagena, quæ & ubi ſita.* 261. *carthaginien...ſium alacritas, fortitudo, indu...ſtria, in bello & obſidione.* 67. *...carthaginienſium fines depopu...latur Syphax.* 6. *carthaginien...ſium imperium quale & quibus ...conferendum.* 1. *carthaginien...ſium reſp. conturbata.* 90. *car...thaginienſium reipub. proceſſus ...proſperi recenſentur.* 1. 3. *car...thaginienſis imperii terminus.* ...314. *carthaginienſis populi in...genium.* 259. *carthaginienſibus ...bellum à P.R. indictum tertiò.* ...43. *carthaginienſes Iberiam oc...cupant.* 256

Carthalo dux, præfectus præſidii Punici. 342

Carus, dux Segedanorum, cæſis multis Romanorum, fortiter pugnans cadit. 280

Caſſius Parmenſis reliquias Caſſianas colligit. 671

Caſſius quæſtor Craſſum ad fugam ſolicitat. 149

Caſſius Cæſaris interfector. 502

Caſſii Brutique ad plebem excuſatio. 503

Caſſio Brutóque favet ſenatus. 568

Caſſius exutus caſtris Pindaro ſervo ſe feriendum præbet. 655. vide pluta in Bruto.

Caſſii fratrem cum multis aliis in gratiam recipit Antonius. 674

Caſſianas partes fovet Raſcupolis, Raſcus verò Antonianas. 640

Caſſianæ reliquiæ Sextum Pompeium erigunt in ducem contra Antonium & Cæſarem. 671

Caſſianorum cæſa octo millia. 654. 655.

Caſtacen urbem oppugnare ſtatuit Syllanus. 272. *Scipioni ſe dedit* ibid.

Caſtella duo Diogenis à Scipione evertuntur. 78

Caſtor Phanagorenſis, tortus aliquando à Tryphone, eum interficit. 246

Caſtorum ædes occupata ab Opimio contra Gracchanos. 365

Caſtra Caſſiana ab Antonio capta. 654

Caſtra hoſtium ſuccendit Scipio. 73

Caſtra L. Luculli & Mithridatis ad Cyzicum. 219

Caſtra Mummii expugnata à Luſitanis. 286

Caſtra Pompeii invadit Cæſar. 478

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

caſtra ponit ad Pharſalum Cæſar. 468

caſtra ſua conjungunt muro Caſſius & Brutus. 651

caſtra Syphacis à Maſaniſſa capta. 12

caſtra varia ſubinde facit Scipio ut militem exerceat. 304

caſtris Cæſaris potiuntur Caſſiani. 654

in caſtris muniendis, induſtria Scipionis deſcribitur. 73

caſtra propria exurit Viriatus. 293

caſtrametatio iniqua Archelai circa Chæroneam. 197

caſtrametatio Scipionis & Pœnorum. 70

caſtrametatio Syllæ & adverſariorum circa Vrbem. 407

caſtrametatio Caſſii Brutíque ad aurifodinas Aſylum vocatas. 650

caſtrametantur Cæſar & Pompeius circa Dyrrachium. 462

caſtratio punita. 588

Catilina natus loco honeſtiſſimo mirè in populo celebratur. 428 *Aureliæ Oreſtillæ amore filium tollit* ibid. *ejus conjuratio.* ibid.

Cato Callidromum ſuperat. 97. 98

Cato in Hiſpaniam mittitur. 276

Cato inſcriptus Ciceronis liber, Cæſaris verò, Anticato. 490

Cato relicta Sicilia fugit ad Pompeium. 453

Cato robuſtus viribus reſiſtit Cæſari. 434

Catonis filium in gratiam recipit Cæſar. 490

C. Catulus & Æmilius Lepidus coſſ 416. *adverſæ factionis.* ibid. *Catuli & Lepidi conflictus.* 418

Caucæi nullo ætatis diſcrimine perfidè à Lucullo necati. 284

caucæam urbem obſidet Lucullus. 28

caucæos liberè ad domos ſuas mitt[it] Scipio, quòd contra fidem fœde[ris] rum Lucullus hos impugna[s]ſet. 30

Caucænus dux Luſitanorum. 28

Caucaſus mons multos auri font[es] habet. 241. 24

cavillatio Catonis pulchra in lega[tos] tos Pruſiæ. 17

cavillatio in Deiotarum Craſſi: & Deiotari ſalsè reſponſum. 13

cavillatio militum & procerum i[n] Pompeium. 47

cavillatio Bruti. 65

cavillatio militum in Cæſarem. 74

cavillatio Syllæ in Marium. 40

Cauniorum in Italos hoſpites di[ra] ra nimis crudelitas. 18

Celtæ populi quem locum incolan[t]. 25

Celtæ, à quo nominati. 75

celtæ iidem qui & Cimbri. 75

Celtarum nomen terribile Romanis. 75

Celtiberi arma deponere nolunt 272. *celtiberi.* 255. 256. 28[5] 31

celtiberi, Belli cognominati. 27

celtiberico ſatellitio, rejecto Romano, ſe ſtipat Sertorius. 42[0]

cenſus populi factus poſt victoriam Cæſaris. 49

Centenius dux. 31

centuriæ vocatæ ad ſuffragia ab Antonianis. 545

centurionem falsò deferentem militem occidit Cæſar. 457

certamen detrectant Caſſiani ut fame Antonium oppugnent. 652

certamen in comitiis inter Pompeium & Ænobarbum. 437

certamen inter Sextium & Cornificium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ficium. 619. *item Caſſium & Dolabellam.* ibid.
rtamen primum inter cives in Vrbe factum, & ubi. 385
rtamen navale inter Cæſarem & Pompeium. 732
rtamen Sextii & Ventidii. 620 & ſeq.
rtamen. vide *bellum & pugna.*
rva Sertorii. 419
ſſarus Luſitanorum dux. 286
thegus conjungit ſe Syllæ. 399
thegus in Numidiam profugus Mario ſe conjungit. 388
thegum indemnatum contra leges publicas ſuſtulit Cicero. 436
halcis oppidum. 125. 203
haris oppidum. ibid.
Chalcedonis porta oppreſſio militum à Mithridate facta. 218
hiis iraſcitur Mithridates ob ſocietatem Romanorum. 200
iorum civitatem occupat Zenobius Mithridatici exercitus dux ibidem.
ii ad Mithridatem capti ducuntur. 201
ios ſcripſit inter Romani populi ſocios Sylla. 211
œnix Attica in exercitu Antonii quantùm venierit. 165
olchos obire pergit Pompeius caſtrorum loca viſurus. 241
hotenen invadit Mithrid. 240
ibis hoſtium utuntur Cæſariani ad Pharſalum. 479
icero accuſat ſacrorum violatores. 435
icero cum Q. fratre & fratris filio proſcriptus. 600
icero minor in Græciam à patre miſſus. 619
icero, Novus homo cur appellatus. 428
Ciceronis & Demoſthenis collatio. 436
ciceronem quo pacto tollere cupiunt conjurationis Catilinariæ principes. 429
Cilicia quomodo acceſſerit Romano imperio. 119
cilicia receptaculum piratarum. 234
ciliciæ partem occupavit Tigranes ejecto Antiocho Pio. 243
ciliciæ partem Ptolemæo Philopatori quis abſtulerit. 86
ciliciæ rex Polemon per Antonium conſtitutus. 715
ciliciam Aſperam habitare juſſit ſubactos piratas Pompeius. 237
ciliciam impetit Antiochus. 86
cilices cur appellati piratæ. 234
cilices piratæ ſine bello Pompeio ſeſe dedunt. 238
Cimbros devincit Cæſar. 756
Cinna confoſſus à ſuis militibus periit. 397
cinna & Marius in Vrbem regreſſi multam cædem faciunt. 393. & ſeq.
Cinna hoſtis judicatur, quare. 389 390
cinnam & Marium non vult imitari Sylla. 211
Cinna prætor, Cæſaris affinis. 504 *invehitur in Cæſarem defunctum* ibid *purpuram exuit à Cæſare datam.* ibid.
cinnam trib. pleb. ita miſerè diſcerpſit plebs ut nullæ extarent ad ſepeliendum reliquiæ. 521. *pro eo qui prætor invectus in Cæſarem fuerat, ſimilitudine nominis interfectus.* ibid.
Cinnani contra Octavium ſeditionem movent. 389
Cirta Iubæ regia à Boccho Mauritaniæ regulo occupata. 488

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

civi Romano quæ pœna, quantumvis ſonti, non infligatur. 443
cives ab injuria tutos vult Sylla. 386
civium turba incorrupta paulatim ſe recolligit poſt necem Cæſaris. 507
civibus peperciſſe à quibus læſus eſſet, Cæſarem perdidit. 510
civitas viris conſtat, non ædificiis 459
civitas maritima cui comparata 51
civitas Rom. pacari non poteſt niſi Iulio Cæſari Pompeióque ex æquo adempta poteſtate. 444
civitatis jus denegatum, occaſionem præbet rebellionis. 374
quas civitates condiderit Seleucus. 124
civitates multas extruxit Pompeius. 251
civile bellum unde ſumpſit exordium. 383 384
civiles motus varii poſt Syllæ dominatum. 427
clades ab Annibale in Italia facta. 83
clades ad Xanthum oppidum. 634
clades Afrorum apud Nepherim 78
clades Caucææ civitatis ingens. 284
clades Ilienſium quando facta. 206
clades apud Ilyrgim magna, cæſis mulieribus & parvulis, & urbe funditus deleta. 272
clades in exercitu Triarii. 232
clades in claſſe Cæſaris. 721. & ſeq.
clades in exercitu Vettilii. 290
clades ingens à Manlio facta. 115
clades ingens Afrorum à Scipione facta. 11, 12
clades ingens Antonianorum in direptione machinarum. 159
clades ingens circa Vrbem. 407
clades ingens in exercitu Archelai, ab Syllanis facta. 19[illegible]
clades ingens in exercitu Antiochi 109. 11[illegible]
clades ingens exercitus Aſdrubali[illegible] à Maſaniſſa. 41[illegible]
clades ingens exercitus Craſſi à Parthis. 146 & ſeq[illegible]
clades ingens in exercitu Tigranis 23[illegible]
clades ingens Saguntinorum. 26[illegible]
clades in plebe facta à militibu[illegible] Antonii & Cæſaris. 71[illegible]
clades magna Luſitanorum. 28[illegible]
clades magna militum Curionis Cæ[illegible]ſariani. 45[illegible]
clades magna Romanorum à Carthaginienſibus illata. [illegible]
clades Romanorum. 28[illegible]
clades Romanorum ad Cannas. 32[illegible]
clades Romanorum ad Pallantiam 30[illegible]
clades Pompeianorum. 47[illegible]
cladis ſub Craſſo accepta ultio[illegible] 15[illegible]
clamore ſublato Romani pugnam ineunt. 15[illegible]
claſſis antiochi quaſſata tempeſtate. 8[illegible]
claſſe lunata navigare. 715
claſſis Cæſaris contra Pompeium & Pompeii contra Cæſarem quanta. 72[illegible]
claſſis Carthaginienſium nova quanta. 7[illegible]
claſſis luſtratio. 727
claſſis Flacci Fimbriæque tempeſtate fracta. 20[illegible]
claſſis Mithridatis in Boſporanos parata ſuſpicionem injicit Romanis. 214
claſſis Pompeii in piratas quanta. 236
claſſis Romana in Africa quanta. [illegible]
claſſis Romana in portu Chalcedoni[illegible] à Mi[illegible]

à Mithridate ſuccenſa, direpta ſpectantibus Cotta & Nudo. 219
Claſſis Pompei quanta 459
Claſſis Scipionis ad Carthaginem. 70
Claſſem ademerunt Carthaginienſibus Romani. 2
Claſſem Antonii in Cæſarem tranſvehit Bibulus. 611
Claſſem & ſeſe dedidit Cæſari Caſſius. 483
Claſſem Titii ſuccendere vult Pompeius. 752
Claſſi præficitur Cimber à Caſſio Brutóque. 648
Claudius Marcellus. 329
Claudii Aſelli memorabile facinus 335
Claudia Quintia ſuſpecta, ſed non rea adulterii. 345
Clauſtra Scythiæ. 241
Clazomene à piratis captum. 213
Cleopatra Syria Ptolemeo copulatur. 88
Cleopatra Demetrium maritum occidit. 132
Cleopatra Dolobellæ plus favet quàm Caſſio. 624
Cleopatra quid Antonio utilitatis, imò perditionis, attulerit. 158
Cleopatræ & Antonii congreſſus 671
Cleopatram pro fratre reginam Ægypti conſtituit Cæſar. 484
Clementia mira Cæſaris. 586
Clintidiones populi. 763
Cliſthenes Lesbius conſpirat in Mithridatem. 202
Clodius ad Bovillas interfectus. 439
Clodius Bithynicus à Cæſare occiditur. 700
Clodius impudicitiæ accuſatus. 435
Clodius Ciceroni diem dicit. 436
Clodium Milonis opera oppreſſit Pompeius. 439
Cluentius vide *L. Cluentius.*
Clupea civitas. 3
Clupea civitate Carthaginienſium Romani pelluntur. 66
clypeo ducenta tela excepit Cæſar. 524
Cn. Pompeius, Magnus cognominatus. 399. *ejus Pompeii filius qui fulmine interierat.* ibid. *ad Syllam cum legione ſe confert.* 399. *apud Syllam in pretio.* ibid. *ſoli Cn. Pompeio aſſurgit Sylla.* ib. *Pompeius Marcium circa Senas devincit.* 403. *Senas diripit.* ibid. *in Hiſpaniam contra Sertorium miſſus.* 419. *ad æmulationem Annibalis alias fauces per Alpes aperit.* ibid. *à Sertorio vulneratur.* ibid. *Pompeii & Perpennæ magnum prælium.* 423. *Prudens Pompeii conſilium.* ibid. *Licinius Craſſus & Pompeius ambo conſulatum petunt.* 426. *ſeditio inter Craſſum & Pompeium.* ibid. *in gratiam redeunt.* 427. *exercitus dimittunt.* ibid. *Marcus Craſſus Pompeio per Cæſarem conciliatus.* 433. *Pompeius & Craſſus coſſ* 437. *Pompeius dictaturam ambit.* 439. *Pompeius ſolus conſul creatus.* 441. *judicia in conſulatu à Pompeio propoſita.* 441. *aſtus literarum Pompeii* 444. *tribunitia poteſtas à Pompeio reſtituta.* 445. *Pompeio bellum contra Cæſarem mandatum.* 447. *in Pompeium ludit Favonius ob dictum ejus arrogans* 450. *Pompeii & Cæſaris copiæ.* 458. *oratio.* 459. *Pompeii victoria.* 467. *Pompeius neſcit uti victoria, ex confeſſione Cæſaris.* ibid. *Pompeii prudens conſilium.* 469. *in*

Pompeium cavillationes. 470. rex & Agamemnon per jocum vocatus. ibid. Pompeii torpor: ejus dictum. 471. Pompeii & Cæſaris copiæ ibid. Pompeii ſuos hortantis verba. 473. Pompeius ingemiſcit. 474. Pompeius & Cæſar illacrymantur prælium aggreſſuri. 476. prælium inter utrunque, ad Pharſalum. ibid. Pompeii ſtratagema improbat Cæſar. 477. Pompeio ſimile quiddam quod Ajaci Telamonio contingit. 428. Pompeii dictum: ejus fuga. 479. Pompeii conſilium poſt fugam. 480. in Ægyptum navigat. ibid. Pompeii verſus Sophoclei Iambici: interitus, & funus. 481. Pompeii caput oblatum Cæſar averſatur. 486. Pompeii interfectores ſupplicio affecti à Cæſare. ibid. Pompeii exercitus victoriam canit ante triumphum. 471. Pompeii auxiliatorum ignavia. 477

Pompeianis theſſera data à Cæſare. 478

Coccejus amicus Cæſaris & Antonii. 706

Coccynum promontorium. 735

Codropolis, oppidum Illyricum, in intimo ſinu Adriatico, terminus ditionis Cæſaris & Antonii. 709

Cœlen Romanis ſubjecit Pompeius. 244

Cœleſyriam impetit Antiochus. 86

cohortem integram concidit Sertorius ob vim illatam mulieri. 419

cohortes duas Marius Egnatius concidit. 375

cohortes prætorias à ſe amovit Cæſar. 495

cohortes quatuor liberat Scipio. 62

cohortes vigilum quando & c[...] inſtitutæ. 7[...]

Colchis bellum infert Mithridat[...] 213. 214.

Colenda urbs. 3[...]

collatio Cæſaris & Alexandri M[a]gni. 5[...]

collatio Caſſii & Bruti. 661.6[...]

colloquium Scipionis & Pham[...] 64.[...]

coloniæ Carthaginienſium quæ[...]

coloniæ duodecim plebi conce[...] legis agrariæ & frumentariæ [...]ſtidium fecêre. 3[...]

coloniarum deductionem defer[...] in adventum Antonii vult L[u]cius & Fulvia. 67[...]

coloniarum terminos à conſul[i]bus deſcriptos non procul à Ca[r]thagine lupi abraſerunt. 36[...]

in colonias deductæ Antonian[æ] legiones cedente Cæſare. 67[...]

colonias quomodo deduceba[nt] Romani. 35[...]

columnæ Herculis ubi. 25[...]

ad columnas Herculis fanum [æ]dificatum à Phœnicibus. 25[...]

à Comana ad Tigranem fugit Mithridates. 22[...]

Cominii commentum. 27[...]

comitia dilata ob non bene addicentes aves. 39[...]

comitia quomodo habenda voluerit plebs ſub Syllæ dominatu. 386

in comitium ante bellum civile, nunquam telum illatum. 349

comitiali malo ut multùm in otio tentabatur Cæſar. 497

commeatus corrumpit Mithridates, ne Lucullo uſui ſint. 232

commeatus largè ſummittit Amiſenſibus Mithridates. 224

commeatum Cæſaris intercipere conantur Murcus & Ænobarbus.

ommeatum intercipiunt Numantini. 299
ommeatum mittit Carthaginem Aſdrubal. 56
ommentum Phamææ ad transfugiendum, quale. 64. 65
ommentum prodigioſum Polyxenidæ. 101. & ſeq.
ommentum Sidenſium de invadenda claſſe Carthaginienſium. 76
ommeſſationibus vacans remiſſior factus eſt Sertorius. 421
ommentarii actorum Cæſaris in ædes Antonii delati. 507
ommotio Italorum magna ob diviſionem agrorum. 686
mpetitores conſulatus Craſſus & Pompeius. 427
mpetitores Pompeius & Ænobarbus. 437
mplega capta. 279
mpleganorum fraus vel ſtratagema. ibid.
ncordia inter triumviros quibus conditionibus facta. 682. 683
oncordiæ fanum in foro ex ſenatuſconſulto conditum. 366
nditio Lucii militibus oblata, aut pugnando fortiter mori, aut fœdè ſe dedere. 692
nditiones pacis inter Syllam & Archelaum Mithridatis ducem. 207
onditiones pacis inter Antonium & Cæſarem. 709
onflictus Annibalis & Scipionis. 21. 22
onflictus Cæſaris & Mummii. 286
congreſſus Fimbriæ & Syllæ. 211
Coniſtorgis, Cuneorum urbs, expugnata. 287
conjuratio Catilinæ. 429
conjuratio exercitus contra Mithridatem. 248
conjuratio militaris in exercitu Cæſaris occiſo Sexto Iulio. 623
conjuratio quorundam in Mithridatem. 202
conjuratio Vari & Manii in Romanos. 217
conjurationis Catilinæ qui ex ſenatoribus conſcii. 428
conjurationis in Cæſarem initium 497. & ſeq.
conjurationes in populo Romano quando fieri cœptæ. 350
conjurati & occiſores Cæſaris Capitolium occupant. 503. 548
conjuratores coram ſe jubet occidere Cicero. 431
conjuratores in necem Cæſaris qui. 499
conjuratorum ædes exurere parat plebs. 521
Connoba latronum dux captus. 23
Conſentia Brutiorum urbs. 34
conſcium conſilii Pompeius interficit. 749
conſilium Annibalis rectum de inferendo bello Romanis. 96
conſilium audax, ſed fœdum. 714
conſilium iracundum cur mutarit. Antonius. 545
conſilium Lucii de ſuo exercitu datum Cæſari. 696. 697
conſilium prudens Cæſaris de conſervandis civibus, hac teſſera STA SECURUS. 478
conſilium varium in caſtris Pompeianis de pugna cum Cæſare. 469
conſilio quorum interfectus Pompeius. 480
conſilia cur ſua tantopere celarit Antonius. 551
conſilia diverſa apud Pompeium de

de perſequendo Cæſare. 468
conſpiratio in Mithridatem patefacta. 202
conſpirationis conſciis implacabilis Antonius. 674
conſpirationis in Cæſarem conſcius, condemnatus Ænobarbus. 703
conſtantia Metelli contra Marium. 368
conſul creatur Scipio Africanus. 68
conſul fulmine ictus. 392
conſul ſolus ſine collega Pompeius primus factus. 440
conſul in decennium Cæſar. 494
conſulis primum caput quando pro roſtris Romæ collocatum. 393
conſulem ſe deſignat Cæſar. 458
conſulem ſeipſum creat Sylla. 415
conſules deſignati & facti contra Antonium Hirtius & Panſa 558
conſules in Piceno à Spartaco gladiatore victi. 424
conſules tempore Syllæ creati qui. 412
conſulares viri multi à triumviris oppreſſi. 596
conſulatum adeptus Cicero rejecto Catilina. 428
conſulatum per amicos petere vult Cæſar. 432
conſulatu potiri ſalvis legibus Dolobella non poterat Cæſare interempto. 509
contemptus Craſſi cauſa quæ. 137
contemptus legum apud Romanos. 354
contentio de lege agraria inter Gracchum & Octavium. 356. 357
contentio pia inter Quintum Ciceronis fratrem & filium uter primò cædi debeat. 601
contentio miſeris intempeſtiva. 47
controverſia multa & dicenſion ob legem agrariam. 3
copiæ Mithridatis recenſentu 1
copiæ Cæſaris poſt devictum Pom peium quantæ. 7
copiæ omnes Pompeianæ in Ep rum cum imperatore tranſla 4
copiæ Cæſaris & Pompeii ad Pha ſalum quantæ. 4
copias nunquam majores in a quàm ad Pharſalum fuiſſe. 4
copias ſuas quomodo auxerit Br tus. 57
copiæ vide exercitus.
Coplanium. 3
Coponius Carrenorum præfect fugientes Craſſi milites excip 14
Coponio vitam ab Antonio compl xu ſui impetrat uxor. 6
coria coquunt milites præ fam 15
corio ſeu pellibus paſti Numant ni. 3
Cornelii ſervi. 4
Cor. Scipio Africanus patronus el gitur pro agris dividendis. 36
Cornelius Scipio contra Numanti nos mittitur. 30
Cornelius Scipio Naſica quicunqu remp. ſalvam cuperet, ſe ſequ jubet in ſeditione. 35
Cornelius Scipio quo tempore ætat factus imperator. 26
Cornelio Syllæ Mithridaticum bellum decretum. 18
Cornelia Pompeii uxor formoſiſſima. 480. Craſſi antea uxor. ibid.
Cornificius & Sextius certant uter de ſua Africa provincia decedat. 620

Cornu-

Cornutus in tugurio latitans, ſervorum aſtu ſervatus à cæde. 394
Corona donatur tribunus Baſilus à Sylla. 203. 204
coronam auream Lucullo mittit Machares Boſporanorum rex, Mithridatis filius. 228
coronam ſtatuæ Cæſaris qui impoſuit in carcerem deductus. 495
coronam ubi ſibi primò impoſuit Tigranes. 216
coronæ aureæ quot in triumpho Cæſaris ductæ. 491
coronas donáque militaria conjicit in rogum plebs. 521
coronavit centurionem Antonius qui Ciceroni caput præſecuit. 601
corollis delectari pueros, agris milites ait Ofellius Cæſari. 744
corpus Bruti involutum coccina veſte mittit matri Serviliæ Antonius. 668
corpus Clodii in Vrbem mox in ſenatum delatum. 439
corpus Viriati qua pompa ſepultum à ſuis. 296
corpus Cæſaris in forum delatum à Piſone. 518
corpus ſepeliri volunt publicè Cæſaris amici, inimici negant. 513. 514
corporis ſui cuſtodes quingentos Thracas habuit Pruſias. 174
corpore eximius & pulcher Cæſar. 524
corruptis trecentis talentis Cinna quibus faveat. 389
corrupti tr.pl. ab Antonio ſilent. 546
Coruncanius orator, ejus interitus. 760
Cotho portus Carthaginienſium. 79
Cotta vir imbellis fugit Mithridatem. 218
Cragum caſtellum maximum piratæ ſine bello Pompeio dedunt. 237
Craſſus, vide Marcus
Craſſus, vide Publius
Craſſus vide Licinius
Craſſus filium interimit ne in poteſtatem hoſtium veniat. 394
Craſtini centurionis virtus in acie Pharſalica mirè enituit. 479. ejus interitus cum inſigni monumento. 429
crines ſuos ſibi abradi patiuntur Carthaginienſium mulieres, ut chordas catapultis conficiant. 55
Critias tyrannus. 189
Crixi manibus trecenti captivi parentati à Spartaco. 424
Crixus Spartaci gladiatoris dux victus. 424
crudelitas Annibalis in Saguntinorum pueros. 261
crudelitas & iracundia Syllæ. 413
crudelitas Mithridatis. 161
crudelitas nimia in Romanum ducem. 184
crudelitas Syllæ in cives Romanos. 400
crudelitas Syllæ in Piræenſes. 195
crudelitatis in Craſſum rex Orodes dignas pœnas dedit. 155
culcitras præter fœnaceas ſuos milites noluit habere Scipio. 303
Cuma deficiens, poſt navalem victoriam rurſum Antiocho jungitur. 102
cuniculis ductis machinæ Romanorum conſidunt. 193. 194
Cunei Romanorum ſubditi. 287
apud Cuneos hyemat Galba. ibid.

Cuniſtorgis urbs à Luſitanis capta. 287
cunctator Sylla contra Archelaum 197
curiam, in qua occiſus Cæſar, plebs ſuccendit. 521
Curio apud plebem gratioſiſſimus. 443
à plebe laudatus & domum deductus, athleta magni certaminis vocatus. 444
Curio Nicomedem & Ariobarzanem in propria reſtituit. 211
curionem Catoni in Sicilia juſſit ſuccedere Cæſar. 453
Curius latronum dux Maximo Æmiliano negotium exhibet. 293
currus & plauſtra Antonii invadit Phraates. 159
currus falcati. 182
currus falcati in exercitu Antiochi. 108
currus jugum, dum Proſerpinam rapit, ubi fregiſſe dicatur Pluto. 650
cuſtodia continua nihil miſerius. 496
cuſtodiæ ad omnes urbis exitus poſitæ, ne quis proſcriptorum effluat. 596
Cyprum curat ad perſequendum piratas Metellus Nepos. 236
Cyrus fluvius. 242
Cyzicum oppugnat Mithridates. 220
Cyzicenorum in oppugnatione reſiſtentia. 221
Cyzicena civitas ab Iove data in dotem Proſerpinæ. ibid.

D.

Daiſii pop. 763
Dalmatæ pop. ibid.
Dalmatæ Illyrios invadunt. 761
Dalmatarum nomen unde ibid.
Dalmatis cur arma intulerint Romani. ibid.
Damagoras claſſis præfectus. 187
Dardani pop. 657
Dardanos depopulatur Sylla & proximas quaſque gentes propter Macedoniæ infeſtationem. 207
Darius Pharnacis filius Mithridatis nepos ab Antonio rex ſalutatus. 715
Dario Medo bellum infert Pompeius. 244
Darſii pop. 657
Daſeretii pop. ibid.
Daſii & Blatii diſcordia. 339
Daſius partes Punicas fovet. ibid.
à Blatio circumventus & oppreſſus. 341
Datus urbs, quæ antè Crenides dicta. 650
decemviri Romæ creati. 578
decemvirorum edictum. ibid.
decimare legionem nonam ſeditioſam ad Placentiam vult Cæſar. 457
decimatio militum Antonianorum ob deſertum locum. 160
decimationem fieri poſtulant Cæſaris milites ob fugam factam 467
decimavit legiones Macedonicas Antonius. 554. 555
decimatorum quatuor millia ſupplicio affecta à Licinio Craſſo. 425
Decimus Brutus, Cæſaris interfector, ſecundus hæres ab eo aſcriptus. 518. de eo vide p. 573. 574. 578. 588
decuriones Peruſinos in carcerem miſſos poſt necat Cæſar. 699

deditio

[d]editio Numantinorum facta Scipioni. 310

[d]editio Pompeianorum in navali pugna. 740

[d]efectio Hetruſcorum Vmbrorúmque deſcribitur. 379

defectio Hiſpanorum à Romanis. 278

defectio multa à Mithridate ad Romanos. 245. 246

defectio multorum ob jus civium denegatum. 374. 375

[d]efectores Illyrii mortuo Cæſare Annium fugant, Bebium verò interficiunt. 762

[d]efenſor Cæſaris in ſenatu Curio 445

[d]efendere ſua maluit Pompeius Magni filius quàm aliena invadere. 685. 724

[D]eiotari regis in Craſſi cavillationem ſalsè reſponſum. 136

[D]elphicum templum invadunt Celtæ. 659

[D]elphos caſtra poſuiſſe Celtas Cimbróſque quid mali pepererit 658

Demetrius Antigoni filius cur rex ab exercitu appellatus. 122

Demetrius cur Soter appellatus. 118

Demetrius obſes Philippo patri reſtituitur ob navatam operam contra Antiochum. 98

Demetrii mors ab uxore occiſi. 132

Demetrium Ionium mare deprædantem interemêre Romani. 760

Demochares Cæſaris claſſem invadit. 721

Demoſthenis Ciceroniſque collatio. 436

Demoſthenis in patriam reditus quomodo vulgò exceptus. 437

deorum invocatio. 23

deprecatore non opus habere ſe dicit Cato. 489

deſperat de regno ſuo Mithridates. 227

deſperat de ſalute ſua Craſſus. 149

deſperatio furorem facit, cum deſperatis non pugnandum. 32

deum cur cognominarunt Mileſii Antiochum, Antiochi Soteris filium. 130

diadema Alexandro vento abreptum, & ex arundineto per Seleucum relatum quid portenderit. 124

diadema Cæſaris capiti impoſitum ab Antonio. 496

Dianæ ædes munitur à Gracchanis. 365

dictatoris & magiſtri equitum jus æquatum. 320

dictator creatus à populo Cæſar. 457

dictaturam per vim occupat Sylla. 250

dictator creatur Sylla. 412

dictator perpetuus ſecundus poſt Syllam C. Cæſar dictus. 251. 494

dictaturam non ineundam conſtituit lege Antonius. 542

dicterium Tigranis in Romanos. 229

dictum ſalſum in dicacem quendam Syllæ, notatu dignum. 415

Dido mulier Tyria, ut nonnulli volunt, Charthaginem condidit. 1

Didonis aſtus. ibid.

dies dicta Mancino ob fœdam cum Numantinis pacem. 300

dies dicta omnibus Cæſaris percuſſoribus à Cæſare Octavio. 586

diem dixit Ciceroni Clodius. 436

Dindy-

Dindymum montem conſcendit Mithridates inde oppugnaturus Cyzicenos. 221
Diocles, Mithridatis dux, cum copiis & auro & aliis rebus ad L. Lucullum transfugit. 224
Diodotus ſervus regum priorum Syriæ, regiam vacuam occupat 132
Diogenes Archelai filius cæſus. 203
Diogenes Aſdrubalis amicus à Scipione impetitur. 78
Dionyſius cur dictus Mithridates. 176
Dionyſius Eunuchus Mithridatis dux, à L. Lucullo captus veneno ſe interficit. 223
Diophanes Seleucianos vincit. 103
Dioſcurias civitas, veſtigium peregrinationis Argonautarum & Caſtorum, ut volunt quidam. 240
diræ imprecationes in Carthaginis inſtauratores. 2
dira devota in Carthaginis reſtaurationem. 84
diris devotus ab Ateio Craſſus. 136
diris devotionibus quid tribuant Romani. ibid.
direptio rerum Antonianarum à ſuis. 167
diripitur à militibus Cæſaris Gomphos Theſſaliæ oppidum. 468
diſceptationes regum civitatumque ſuo arbitratu componit Antonius. 675
diſcordia civium quid mali pariat. 250. 251
diſcordia ducum in exercitu quid mali pariat. 163
diſcordia quid mali pariat. 492
diſcordia civiles à quibus ortæ & auctæ. 251. 252
diſſenſio conſilii inter Caſſium & Brutum de bello gerendo. 6
diſſenſio in ſenatu ob necem C[æ]ſaris. 5[1]
ex diſſenſione Romanorum in Ital[ia] occaſionem ſibi ſumpſit Mithr[i]dates invadendis aliis provi[n]ciis. 2[0]
diſſenſionis capita Caſſius & Br[u]tus. 6[5]
divites ægerrimè ferunt legem [a]grariam. 3
divitiæ multæ in gazis Mithrid[a]ticis inventæ. 2
divitias propter caſus Statius oct[o]genarius. 6[0]
divino inſtinctu omnia agebat Sc[i]pio. 26
Docleatæ pop. 76
Dolabella in Cæſarem invehitu[r] 50
Dolabella occidit Trebonium 62
Dolabella ſatelliti cervicem f[e]riendam præbet. 62
dolus L. Manii in Mithridatem 219. 22[0]
dolus Romanorum contra Par[thos], teſtudine facta. 164. 16[5]
dolus Parthorum contra Roma[nos] 16[5]
dolus Phraatis à Mardo detegitur. 161. 162
dolus Q. Popedii in Q. Cepionem. 377
dolus Surenæ ut Craſſum deciperet. 151
dolo Barbatii multi Lucianorum deficiunt ad Cæſarem. 688
dominatum in Vrbe primus Sylla armis adeptus eſt. 388
L. Domitius mittitur contra Cæſarem. 448
Domitium oppugnat Cæſar. 45[0]
dona data Pompeio & ejus militibus

…bus à Tigrane, quæ. 243
…ativum datum militibus à Caſſio. 647
…ativum datum militibus à Scipione. 267
donativum ſuis dat Brutus 640
donativum ſuis dat militibus Caſſius. 658
…rium flumen. 286. 295
… Proſerpinæ data ab Iove Cyzicena civitas. 221
…rylaus exercitus Mithridatici dux. 202
…omichetes à Mithridate Archelao in ſubſidium miſſus. 191
…cem ſibi eligunt Viriatum Luſitani. 288
…ces ad perſequendos piratas quomodo & qui à Pompeio diſpoſiti. 236
duces boni qui ſint juxta Scipionis mentem. 305
duces Mithridatis exercitus qui. 181
duces Mithridatis paſſim ad L. Lucullum transfugiunt. 227
…ucum abſentia in exercitu quantum malorum inferat. 198. 199
ducis virtus præcipua exiſtimatur audacia ab Annibale. 91
…ucis mentem non intelligere magnorum malorum cauſa. 26
Dyme oppidum Achaiæ. 237
Dyrrachus Neptuno prognatus ab Hercule occiſus. 451
Dyrrachium, num idem oppidum quod nonnulli Epidamnum vocant. ibid.
Dyrrachium unde dictum, & à quo conditum. ibid.
Dyrrachium Pompeii promptuarium. 462
dyſenteria laborat exercitus Pompeii ad Numantiam. 299

E

EBurneis ſellis ut jus diceret conceſſum Cæſari. 494
Edacitate & bibacitate vincentibus præmia propoſita à Mithridate. 216
Edeatæ pop. 763
edictum decemvirorum. 578
edictum de conferendis pecuniis diſcerptum à plebe. 710
edictum triumvirorum proſcriptorium. 593
edictum Syllæ. 211
effigies nobilium in triumpho cur duxerit Cæſar excepta Pompeii effigie. 491
egeſtas pecuniæ Romanorum tempore Mithridatici belli. 184. 185
Egnatius ſervata ſua turma, malè audiit ob deſertum imperatorem Craſſum. 149
elatus victoria Pompeius. 729
elephanti inter ſeſe in ſpectaculis commiſſi. 492
elephantes in exercitu Antiochi. 107
elephantorum furor vel in ſuos, ubi læſi fuerint. 280. 281
elephanti communes hoſtes dicti. ibid.
elephantorum venatio. 5
elephantos Carthaginienſibus ademerunt Romani. 2
elephantos in Hiſpaniam ducit Scipio minor. 40
elephantos in Syria Romani interficiunt. 117
elephanti Quintanæ legionis cur ſint inſignia. 486
eloquentiæ, rebúſque gerendis juxtà aptus C. Cæſar. 428
eloquentiſſimus omnium Cicero. 601

eloquen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

eloquentiſſimus vir Curio Cæſaris inimicus. 443
Enipeus fluvius. 474
Epaminondæ dies dicta. 114. ejus defenſio qualis. ibid.
Epheſii Zenobium juſſerunt ad portam arma deponere. 201
Epheſiorum crudelitas in Italos hoſpites. 185
Epheſiorum defectionis & impietatis in Italos pœna. 211. 212
Epheſiorum in Romanorum effigies inſolentia. 184
Epidamnus rex quo loco quas urbes condiderit. 451
Epidamnum civitas, num eadem quæ Dyrrachium. ibid.
Epiphania oppidum. 237
epitaphium ſepulchri Pompeii in littore. 482
Epulum poſt triumphum amicis præbet Scipio. 36
epulum præbet ſuis Mithridates. 215. 216
equos omnes adimit Talabrigenſibus Cæpio. 295
equites in cælum efferunt Cæſarem. 435
equites Gallos quot habuerit Cæſar. 458
equites mille ſexcenti ab Sylla & ſenatores quadraginta proſcripti. 409
equites Mithridatis quot. 170
equites Pallantini Scipioni infeſti. 286
equites quomodo exercuerit Scipio. 304
equites Syllani Marium ad necem quærunt. 387
equitum adverſariorum facies petere juſſit Cæſar, unde ortum victoriæ initium. 475. 477
equitum magiſter Octavius Cæſar. 53
equitum ſenatorúmque diſſenſio. 371. 37
ad equites à ſenatorib. tranſlata judicia à C. Graccho. 363. equeſtris ordo potentia abutitur ibid
equitatuum Annibalis Scipioniſque conflictus. 1
Eridanum. 76
Eriſane urbs obſidetur. 29
erratum ſuum fatetur Cæſar, quò ad Dyrrachium caſtra poſuerit 467. 46
error Antonii. 15
eruptio tentata non ſemel à Lucio ſed fruſtra. 690. 691. 69
Erythras miſſa Chiorum arma & obſides. 200
Eſcadia urbs. 29
Eſernia. 38
Eſſii. ibid
Eſſios inſula. 760
Eubœam curat ad perſequendos piratas L. Cinna. 236
Euergetes Mithridates. 176
Eupator dictus Mithridatis filius. 176
Eumachus à Mithridate Gallogræcis impoſitus à ſatrapis ejicitur. 200
Eumenes Cardianus Cappadociæ præfectus à Perdica. 175
Eumenes Cappadociæ ſatrapa, Macedonum hoſtis Mediam occupat. 121
Eumenes Pergami rex ſpernit affinitatem Antiochi. 88
Eumene quomodo uſus Sylla. 207
Eupatoria civitas à Mithridate condita, à L.Lucullo oppugnata. 224. 251. diruta & inſtaurata. ib. pòſt Magnopolis dicta. ibid.
Euphratem ponte ſtrato tranſit

Craſſus

Craſſus cum exercitu. 136
actor magis quam imperator M. Craſſ. 137
amen apum altari Pompeiano inſedit, dum pugnam inire cenſuiſſet contra Cæſarem. 470
ecratio in eum qui pecunias in uſus belli Gallici poſitas attrectare auſus ſit: ſed hanc eludit Cæſar. 453
clamatio L. Piſonis in ſenatu contra interfectores Cæſaris. 513. 514
exclamatio Antonii ſuper decem mille militibus à Xenophonte ſalvis reductis. 165
cubiæ in urbe factæ poſt necem Cæſaris. 507
cuſatio Antonii ad objecta Cæſaris Octavii. 637
excuſatio Cæſaris ad Cocceium, de excluſione Antonii à Brundiſio. 707
excuſatio Cæſaris ad objecta Lucii. 687
excuſatio Cæſaris de bello contra Lucium. 687
excuſatio Cleopatræ ad Antonium. 675
excuſatio pulcherrima Scipionis de objecto crimine. 113
excuſatio Syllæ ad plebem. 386
xecrationem qualem vim habere crediderint Romani. 136
xemplum à Lacedæmoniis ſumptum, Neceſſitatem lege carere. 68. exemplum animadverſionis militaris in Craſſo. 425. animoſi ducis & legati in Popilio. 131. animoſi regis in Mithridate. 246. aſtutiæ in Didone. 1. audacis decurionis in Cominio caſtra hoſtium pervadente. 278. audacis ducis in Sylla. 385. audaciſſimi ducis in Cæſare. 449. beneficii immemoris & impii inſidiatoris in Ptolemæo Ceraunio, qui Seleucum protectorem ſuum occîdit. 129. benevolentiæ in Philippo Macedone. 100. callidi ducis. 289. 294. callidi filii patrem ſervantis. 613. charitatis in matribus Carthaginienſium. 43. crudelitatis. 198. 199. immenſæ in Carthaginienſibus. 33. in Fimbria. 205. punitæ in Orode. 155. deſperantium in Aſtapeis. 283. ducis fortiſſimi in Scipione. 81. magnifici in Cæſare. 466. pii & ſeduli in Antonio. 163. ſtrenui in Maſaniſſa. 7. 39
exemplum ducum imbellium in Cotta & Nudo. 218. 219. facundiæ militaris in Antonio. 161. fidei ſervatæ in Atilio Regulo. 3. 34. fortis centurionis in Scæva. 465. fortitudinis deſperatæ in Catone Uticenſi. 489. in Xanthiis. 635. generoſæ in Publio Craſſi filio. 146. immenſæ in Seleuco. 124. fortitudinis in muliere. 419. fortitudinis uxoriæ in uxore Acilii. 612. militaris in mulieribus. 242
exemplum fortunæ mirè ludentis in Murco & Barbula. 618. & inde. Item Lepido Balbinóque. 618. 619. variæ ac miſeræ in Craſſo. 148. 149
exemplum fortunati hominis in rebus perditiſſimis in Mario. 387
exemplum jactantiæ immenſæ in M. Craſſo. 135. & d.
exemplum imperatoris prudentiſſimi. 303
exemplum impietatis in filio patrem prodente. 599. item in eodem

dem

dem mox punitæ. 600. *impiæ mulieris & avaræ in Fulvia Antonii uxore.* 606. *impii patris filium amoris fœdi ergô ſuſtollentis in Catilina.* 428. *impii patris in Tigrane.* 242
exemplum impotentis ducis & ſuperbi in Sertorio. 217. *incorrupti & conſtantis viri.* 113. *inconſtantis animæ viri in Pompeio.* 747. *ingratitudinis in Lænate.* 600. *ingratitudinis & perfidiæ maximæ in Carthaginienſibus.* 3
exemplum injuriæ immemoris in Meſſala. 736. *inobedientiæ mulctatæ.* 9. *juſtitiæ in Pompeio* 243. *laboris continui & ſedulitatis in Maſaniſſæ militibus.* 7. *magnanimitatis in Annibale & Scipione.* 91
exemplum militum fidorum & fortium. 151. *militum bonorum.* 163. *exemplum mortis contemptæ in Sophonisba, venenum potiùs ebibentis, quàm Romanis ſerviat.* 15. *mulieris deſperatione fortiſſimæ in uxore Aſdrubalis.* 81. 82. *muliebris fortitudinis.* 295. *mulierum impiarum.* 428. *patris occidentis filium in Mithridate.* 244. 245. *perfidiæ in Carthaginienſibus.* 33. 34. *perjurii puniti.* 155
exemplum pietatis filialis patrem ſenem humeris efferentis. 613. *pietatis fortitudiniſque muliebris in matre Antonii Luceium ſervantis.* 610. 611. *pietatis in Craſſo.* 427. *pietatis in libertis & ſervis heros ſervantibus.* 614. 615. 616. *pietatis in milite imperatorem carbonarii cultu fugientem agnoſcentis.* 612. *pietatis in Scipione.* 19. *pietatis muliebris totum ſuum mundum pro marito tradentis.* 611. 612 *pietatis mutuæ patris & filii in duobus Metellis.* 613. *pietatis ſervilis in herum Martium domi à ſervis conſervatum.* 614. *pietatis ſervilis in ſervato Ventidio.* 616. *pietatis ſervi pro hero Appio occumbentis.* 614. *pietatis ſervorum libertorúmque in proſcriptis heris.* 597. 598. *uxoriæ.* 612. & ſeq.
exemplum patris amantis filium in Seleuco. 126. *pii principis in Scipione.* 84. *proditionis mulctatæ.* 16. *prudentis ducis in Viriato.* 289. *punitæ proditionis paternæ in filio.* 599. *ſacrilegii puniti in Antiocho Magno.* 131. *ſervi fortiſſimi & in hero fidiſſimi.* 604. *pietatis in ſervo.* ibid. *temeritatis cupidatiſque punitæ in Craſſo.* 148. 149. *tolerantiæ in Mithridate.* 169. *uxoriæ pietatis in uxore Acilii.* 611. 612. *uxoris impiæ maritum prodentis.* 603. *uxoris peſſimæ maritum occidentis.* 132. *uxorum malarum.* 428
expectatio omnis malo moleſtior. 724
expeditio Cæſaris contra juniorem Pompeium. 492
expeditio Cæſaris in Galliam. 715
expeditio Mithridatis in Rhodios. 185
expeditionem parat in Getas & Parthos Cæſar. 497
exercitus Antonii Galliam petentis quantus. 556
exercitus Antonii quantus. 158
exercitus Aſdrubalis quantus. 5

exer-

exercitus Bruti extincto imperatore petit pacem ab Antonio & Cæſare. 668
exercitus Carthaginienſium contra Scipionem *quantus.* 269. *è diverſo Scipionis exercitus quàm parvus.* ibid.
exercitus Caſſianus ad ſinum Melanen quantus. 640
exercitus Catilinæ quantus. 431
exercitus Cæſaris ad urbem properans, magnam ejus partem occupat. 585
exercitus Cæſaris cur minus morigerus. 680
exercitus Cæſarianorum Caſſianorúmque ad Philippos quantus. 652
exercitus Cæſaris, conſtantis ex veteranis militibus, præſtantia. 469
exercitus Cæſaris in Pompeium, & contrà Pompeii in Cæſarem quantus. 471. 472
exercitus Cn. Pompeii fugatus. 378
exercitus conſulum contra Syl*lam.* 400
exercitus Cor. Scipionis in Hiſpaniam quantus. 264
exercitus Craſſi cæſus. 153
exercitus Domitii in Antiochum quantus & quomodo inſtructus. 106. 107. *Item Antiochi quantus & quomodo inſtructus.* 107
exercitu exarmari non debere Cæſarem, prius quàm Pompeius ſuum dimiſiſſet. 445
exercitus Fabii Maximi Æmiliani contra Viriatum quantus. 292
exercitus Lepidi tranſit ad Antonium. 580
exercitus L. Caſſii. 181. *item Manii.* ibid.
exercitus Ventidii, ad ſuccurrendum Lucio profectus, quid præſtiterit. 690 691
exercitus Lucii in Cæſarem quantus. 685
exercitus L. Luculli quantus contra Mithridatem. 219
exercitus Lucii noctu clàm urbem ingreditur fugiente Lepido. 688
exercitus Lucii reliquiæ quò diffugerint. 700
exercitus L. Scipionis contra Cæſarem. 488
exercitus Metelli quantus ad Numantiam. 297
exercitus Mithridatis contra L. Lucullum quantus. 224
exercitus Mithridatis poſt acceptam cladem à Lucullo quantus. 230
exercitus Mithridatis ſuo ipſius vitio periit. 239 240
exercitus novus Archelai quantus. 197
exercitus pereat neceſſe eſt, duces ubi abſunt. 198. 199
exercitus Pompeii in piratas quantus. 236
exercitus populi Romani in Antiochum quantus. 95
exercitus quando primùm hoſtiliter Vrbem ingreſſus. 386
exercitus reliquias circa Thermopylas colligit Archelaus. 196
exercitus Rhodiorum contra Caſſium. 627
exercitus Rom. in Antiochum quantus. 96
exercitus Romanorum in deſertores, & deſertorum in Romanos quantus. 374. 375

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

exercitus Romanus tertii belli Punici quantus. 42
exercitus Scipionis ad Numantiam quantus. 308
exercitus Scipionis in Africa quantus. 7
exercitus Spartaci gladiatoris quantus. 424
exercitus Spartaci gladiatoris à Craſſo funditus deletus. 426
exercitus Syllæ in patriam quantus. 398
exercitus Tigranis contra Lucullum quantus. 229
exercitus vide copiæ.
exercitui victori Pompeius præmia diſtribuit. 253
exercitum ad urbem ducit Cæſar. 453
exercitum ad Vrbem ducit Cinna & reliqui exules. 391
exercitum Antonii & Bactris, imò & Indis ipſis terribilem, unà Cleopatra reddidit inutilem. 158
exercitum Caleni cur ſibi aſſumpſerat Cæſar. 707
exercitum Cæſaris à Brundiſio incolumem advehit Antonius. 464. 465
exercitum colligit Lucius ex Antonianis colonis. 688
exercitum contra Pompeium & patriam duxit è Galliis C. Cæſar. 251
exercitum, cui praerat Calenus, Cæſar ſibi aſſumit cum provinciis Gallia Hiſpaniáque ſine certamine. 700. 701
exercitum Domitii benignè excipit Cæſar. 451
exercitum Furnii Cæſar invadit. 688
exercitum haud contemnendum ex proſcriptis fugitiviſque ſibi conciliat Vitulinus. 603. 604
exercitum ſuum in Hiſpania quomodo purgaverit imperator Scipio. 303
exercitum parat Cæſar. 552
exercitum Pompeius in Armeniam contra Tigranem movet. 241
exercitum Pompeii concidunt Numantini. 298
exercitum præſtantiorem Antonio nullus imperatorum unquam habuit. 163
exercitum retinere vult Cæſar tantiſper dum ſuum tenet Pompeius. 443
exercitum Salvidieni dedit Antonio Cæſar. 710
exercitum ſuum Lucius dedidit Cæſari. 698
exercitum ſuum ut augeat Decimus, quidam amicorum ſuadent. 543
exercitu Antonii uti non vult Cæſar. 725
ab exilio Metellus revocatur. 370
exul Cicero opera Pompeii revocatur ejuſdem opera. 437. 438
exules Carthaginienſes ad Maſaniſſam confugiunt. 38
exules proſcripti & refugi quò potiſſimùm ſe contulerint. 610
exulum in patriam reditus. 715
exulibus concedit reditum Cæſar uno Milone excepto. 458
exulibus nobilibus reditus patet, ob initam inter imperatores pacem. 714
exulare Metellus cogitur, quia jurare noluit. 369
exulatum ad Volſcos abiit M. Coriolanus. 349

F. Fabius

F.

Fabius à Lucullo relictus Mithridaticos fundit. 231
Fabius Maximus dictator creatus. 320
Fabium criminatur Minutius. 320
Fabii commentum. 321
Quinti Fabii hiſtoria Annibalica. 329
abula Iûs. 240
abula de Solis bobus, dormiente Vlyxe & ſociis, abſumptis. 738
fabula ruſtici & pediculi. 413
acinus in Cæſarem perpetratum, quale. 667
actio popularis Carthaginienſium multos cives exilio mulctavit: juramento facto, nunquam revocaturos in patriam. 38
factio Sertoria in Hiſpania, quibus ducibus cæſa. 216
factiones variæ inter Carthaginienſes poſt bellum Punicum ſecundum. 36
acultates ſuas ſub triumviris cives profiteri coguntur. 609
acundus, L. Marcus Cenſorinus. 45
facundiſſimus in concionibus ad milites Antonius. 161
facundiſſimus & eloquentiſſimus Cicero. 428
alcatorum curruum impetus, & ab iis damna illata. 182
ames conſultrix in rebus alienis peſſima. 28
fames. 711
fames apud Carthaginienſes. 79
fames Athenienſium. 193. 195
fames Carthaginienſium. 74
fames cogit Cæſarianos pugnare. 659
fames cogit recedere ad interiora regni Mithridatem. 239
fames & rerum penuria Scipionem pugnam inire compellit. 269
fames in caſtris ad Palantiam. 301
fames in caſtris Antonianis & Cæſarianis. 652
fames in caſtris Rom. 285
fames in caſtris S. Pompeii, adigit ad colloquium. 751
fames in exercitu Antonii. 165
fames ingens in caſtris Carthaginienſium 40
fames ingens in Piræeo. 195
fames in obſidione Præneſtina. 405
fames in Vrbe. 458. 681
fames in urbe propter Pompeium. 711
fames Numantina. 300
fames premit obſeſſos Peruſiæ. 690
fames urget pacem componere. 713
famem intentat Vrbi Sex. Pompeius. 679
fame coacti multi ſe dedunt. 375
fame compulſi Dalmatæ Cæſari ſe dedunt. 766
fame domiti Salaſſi. 763
fame laborat Aſdrubal. 40
fame laborat Italia. 685
fame multi necati. 375
fame perſequendum potius Lucullum ſuadet Mithridates quàm collatis ſignis. 229
fame preſſus populus Pompeium annonæ præficit. 438
fame premitur Peruſiæ Lucius. 691
fame quidam proſcriptorum conficiuntur. 597
fame victum ſe, non armis confitetur Lucius. 694

fame vincere Cæſarem, non armis, conatur Pompeius. 469
familiaritas Antonii & Cæſaris. 726
ad famulorum pedes domini ſupplices. 596
famulorum fides erga dominos proſcriptos. 597
fana Laodicenſium diripuit Caſſius. 625
Fannius Lælii gener fortiter contra Viriatum pugnat. 293
faſces deponere noluit jubente ſenatu C. Cæſar. 351
faſces lictorum confringit plebs in ſeditione pro Graccho. 357
faſtus Antonii deſcribitur. 555
faſtu Cleopatræ offenſus Luceius ad Cæſarem tranſiit. 611
fato Vrbis imperium debetur tribus Corneliis. 430
fatorum neceſſitas. 125
fatale fuit Carthaginem deleri. 75
fauces Torpidorum & Salapæorum. 639
ad Faventiam Carbo & Norbanus contra Metellum aciem explicant. 406
favor largitionibus quæſitus. 640
favor militum vehemens erga Lucium. 686
favor plebis ad conſules contra Syllam. 400
favor ſenatus in Pompeium. 442
felicibus timenda Nemeſis. 50
felix per omnia Sylla. 416
felicior ſua ætate nullus fuit Sertorio. 421
feliciſſimus Sylla, & mortuus hoſtibus terribilis. 417
felicitas Cæſaris quàm multis terrori maximo eſt. 483
Ferentani ſocii à Romanis deficiunt. 374
Ferentarii primi prælium ineunt ad Pharſalum. 476
ferrum Margianum. 143
fertilitas magna agri Campani. 433
Feſulæ occupantur à C. Manlio in conjuratione Catilinæ. 429
feſta conclamatio per Italiam ad pacis initæ nuntium. 715
fictionis arguit Cæſarem Lucius. 687
fides Maſaniſſæ à P. R. remunerata quomodo. 49
fides nuſquam tuta proſcriptis, ne apud domeſticos quidem. 596
fides Punica. 3
fides ſervorum quorundam in heros proſcriptos. 597
fides erga Caſſium & Brutum eorum militum qui ſub C. Cæſare ſtipendia fecerant. 667
in fidei ædem ſenatus cogitur ob ſeditionem plebis pro Graccho. 359
fidit nemini Sertorius. 421
filius patrem proſcriptum prodidit: idem à militibus patris percuſſoribus cæſus. 599
filii Q. Ciceronis mors notatu digna & pietas in patrem. 601
filii in Toranium impietas. ibid.
filium aureis catenis vinxit Mithridates. 214
filios proprios occidit & in ignem conjecit Aſdrubalis uxor. 82
filios proprios occidit Tigranes, quare. 242
filiam Pompeio collocat Cæſar. 435
filiæ Mithridatis ad Pompeium adductæ. 246
filiæ Mithridatis hauſto veneno corruunt. 248
filias ſuas potentiſſimis quibuſque collocat Mithridates. 241
filiam Pompeii Cæſar quomodo tractarit. 490

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Fimbria vir ſenatorius Flacci ſocius. 204
Fimbriæ mors. 211
Fimbriam cur vocarint Athenionem Syllani milites. 210
Flavius Fimbrias, hujus frater, Norbani legatus, in convivio trucidatus cum aliis, ab Albinovano. 406
Flaccus contra Syllam in Aſiam proficiſcitur. 204
Flaccum occîdit Fimbria. 205
Flaccus ad Celtiberos mittitur. 312
Flaminem apicatum mori nefas habebatur. 395
Flaminii puſillanimitas. 92
fugientem Annibalem & vagum circa Bithyniam interimit. ibid.
ſub Flaminio Romanorum clades maxima. 319
C. Flaminius à Cæſare occiditur. 700
Flamma præfectus exercitus. 456
flevit Scipio Carthagine deleta. 82
flumen Numantinum aliò derivare vult Pompeius. 298
flumen Numantinum quo pacto conjunxerit Scipio. 307
fœdus inter Pompeium & Cæſarem uter prior violarit. 718
fœdus ictum cum Carthaginienſibus. 35
fœderis cum Antiocho icti forma ære inſculpta. 112
fœdera Cæſaris Pompeiique turbata. 716
fœdifragi ſubinde Carthaginienſes. 51
fœlicitas nonnullis perniciem adfert. 3
fœlicitate non inſolenter abutendum. 111
à fœnore abhorruerunt Romani veteres. 382
fœneratores Aſellium prætorem è medio tollunt. ibid.
fœneratorum ſeditio. ibid.
fœminæ quàm viro ſimilior Craſſus, ſi quis Surenæ credit. 154
Fonteius, Servilii proconſulis legatus: ejus interitus. 374
fontes aquæ calidæ. 97
fontes ramenta auri minutiſſima ferentes. 242
formidoloſa Romanis Gallia. 545
fortis in bello qui verè dicatur. 305
fortitudo Craſtini centurionis in acie Pharſalica, in qua & occubuit, à Cæſare laudata. 479
fortitudo Lucianorum in eruptione. 692
fortitudo Maſaniſſæ. 39
fortitudo Numantinorum. 297. 298
fortuna fortiter ferenda ubi quis ſemel in alienam poteſtatem devenerit. 220
fortuna mentem ademit Pompeio ne victor eſſe poſſet. 753
fortuna neſcit uti Pompeius. 724
fortunæ favor in Sylla. 416
fortunæ plus quàm conſiliis fidebat Cæſar. 464
Ferentanorum à Romanis defectio. 374
frater fratri ſuperſtes eſſe nolens. 601
frater pro fratre proſcripto cædi petit & cæſus eſt. 602
fratres Ligarii proſcripti, alter cæſus, alter aquis ſuffocatus. 602
frigoris vis. 281
fraus fraude penſata. 7
fraus magna Lepidi. 742
frumentum humeris militum impoſitum Athenas mittitur. 192
frumentum diſtribuit populo Cæſar. 458
frumentum in Vrbe aſſervatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

in uſum militum, plebs diripuit. 691
frumentatum ſuos mittit in Cappadociam L. Lucullus. 225
frumentatores L. Luculli regios equites fundunt. 226
frumentatores Romanos aggreditur Tigranes. 231
fugit ab urbe Curio ad Cæſarem tendens magnis itineribus. 447
fuga Archelai ex Pireæo cum ſuis. 196
fuga in exercitu Archelai circa Chæroneam. 199
fuga Archelai. 203
fuga Archelai ad Murenam. 214
fuga auxiliariorum Pompeii. 477
fugam diſſimulat Gracchus, ut fortiùs hoſtes opprimat. 279
fuga Bruti & ſuorum militum. 664
fuga Caſſianorum. 654
fuga Galbæ in urbem Carmelim. 287
fuga Milonis & Cecilii. 440
fuga Mithridatis. 199
fuga Mithridatis à Pompeio. 239
fuga Mithridatis poſt cladem à frumentatorib. Luculli factam. 226
fuga militum Craſſi. 149
fuga Nicomedis. 182
fuga Norbani. 651
fuga Pompeii à Termantinis. 298
fuga Pompeii peracta navali puna. 741
fuga Romanorum ſub L. Lucullo. 225
fuga Scipionis & Afranii. 488
fuga turpiſſima conſulit ſibi Plautius. 291
fugientem inſequitur Cæſar Pompeium in Ægyptum. 483
fugientibus cunctis ſolus Cæſar reſiſtit. 488
fulgetrum inter duo caſtra factum, utriq; & Cæſariani & Pompeiani ſibi capiunt pro omine. 470
Fulginii obſeſſus Ventidius ab Agrippa. 691
fulmine de cælo tacta caſtra Pompeiana. 391. 392
Fulvia Athenas profecta ab Antonio excipitur. 701
Fulvia concitat exercitum in Cæſarem. 679
Fulvia fugit Puteolos, inde Brundiſium. 700
Fulvia incitatrix ad ſuccurrendum Peruſiæ obſeſſis. 690
Fulviæ contumelia erga mulieres à triumviris proſcriptas. 608
taxatur ab Hortenſia. ibid.
Fulvia Lucium exaſperat ut bellum inferat Cæſari. 684
ad Lepidum ſecedit. 685
Fulviam Antonius incuſat. 701
Fulviam languidam relinquit Antonius apud Sicyonem. 703
Fulviæ interitus Antonio & Cæſari commodus. 706
Fulviæ mors annunciata Antonio in obſidione Brundeſina. 706
Fulviæ mors nunciata Cæſari. 708
Fulvia prima omnium indicat conjurationem Ciceroni. 429
Fulvius Flaccus coſ. 371. *cupidinem civitatis injicit ſociis pop. Rom.* ibid. *tribunatum ambit, Graccho minori collega datur.* ibid.
Fulvius proſcriptus, à fœmina proditus. 603
fundamenta deſignata Carthaginis dirutæ lupi confuderunt, unde à cœptis juſſum deſiſtere. 85

funebris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

funebris pompa in ſepultura Sylla. 417
furor deſperatorum quid faciat. 77
furor & inſania Carthaginienſium. 54
furor plebis ad hæc verba Antonii Men' ſervaſſe ut eſſent qui me perderent? 520
Furius à plebe diſcerptus. 370

G.

GAbinius exilio mulctatur, ob motum bellum religioſum. 120
A. Gabinius legatus ad Murenam ne Mithridatem infeſtaret. 215
A. Gabinius intimus amicus Cæſaris. 435
Gabinius per Illyriam Cæſarianos ducens opprimitur. 464
Gadibus potiuntur Romani fugientibus Pœnis. 275
Gallus quatuor ſagittis transfixus. 163
Gallus quidam ad monomachiam Romanos provocat. 380
Galli & Numidæ ſingulare certamen. ibid.
Gallus ad tollendum Marium miſſus, rem non audet aggredi. 387
Gallorum opera Craſſus mira edit facinora. 146
Galli Celtæ populi quem locum incolant. 255
Galli Boii. 316
Gallorum fuga ob caſum unius Galli in ſingulari certamine. ib.
Galli quàm Romanis ſint formidabiles. 523
cum Gallis triginta prœliis decertavit C. Cæſar. 523
Gallis bellum cum Carthaginienſibus. 1
Galliam citeriorem permutare cum Macedonia cupit Antonius. 543
Gallia in quinquennium Cæſari decreta. 435
Galliam Licinio Craſſo commendat Cæſar. 453
Galliam maximè timent Romani. 545
Gallicus triumphus Cæſaris. 491
Gallicum Liguſticumque mare ad perſequendos piratas curat M. Pomponius. 236
Gallecorum vel *Gallaicorum fines depopulatur Cæpio.* 294
Gallogræcia à Mithridate Sertorio datur. 217
Gallogræcos injuſtè invadit Mithridates. 209
ad Garganum à conſule vincitur Crixus Spartaci dux. 424
generoſitas Cleopatræ Mithridatis filiæ. 246. *ejus generoſitate delectatus Mithridates eam periculo eripit.* ibid.
geniis Antonii & Cæſaris non convenire inter ſeſe dicit genethliacus. 156
genius Antonii genium Cæſaris metuit. ibid.
genius malus Bruti bis illi apparuit. 668
gentes pop. Romano additæ. 250
Gentius Illyriorum rex ab Anitio victus in triumphum abducitur. 760. 761
Gerione, Apuliæ urbs, expugnata. 322
Germanorum ebrietas. 468
Getæ populi. 758
gladii capulo admota manu Cæſar inquit, Hic impetrabit. 444
gladium abſcondunt Catonis familiares ne ſe interimat. 489

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

gladium oſtentat Vetius, quem datum dicit ſibi ab inimicus Cæſaris. 434. *idem mox in carcere necatur.* 434
gladium porrigunt Pompeio conſules ut bellum gerat contra Cæſarem. 447
gladiator inſignis captivus Capuæ, fractis vinculis, latrociniis infeſtat Italiam. 423
gladiatorum ſex millia in crucem à Craſſo acta. 426
glandibus plumbeis inſcripta hoſtium conſilia produntur. 191. 193
glandibus vivere nonnulli coguntur. 380
Glanis fluvius. 404
Gomphos Cæſar expugnat & diripit. 468
Gomphis res memorabilis viſa. ibid.
Gordenæ juſſus regnare Tigranes à Pompeio. 243
Gordius Mithridatis dux. 215
Gracchus à ſervo præbito jugulo ne in hoſtium poteſtatem veniret, occiditur. 366
Gracchus in ſeditione cæſus. 359. 360
Gracchus & Fulvius Flaccus armati in Aventinum fugiunt. 365
Græcas literas apud Rhodios ab Archelao præceptore didicit Caſſius. 627
Græcarum literarum peritus Orodes. 155
Græci à fœnore olim abhorrebant. 382
Græcorum conſuetudine & habitu utitur in Ægypto Antonius. 767
Græcorum Macedonumque res permixtæ. 87
Græcorum mores imitatur Antonius. 7
de Græcis primus triumphavi Mummius. 8
Græcos multos ſuſtulit crudeliter Mithridates. 20
Græciam ſibi amicam facit Antiochus. 8
quam gratiam pro rebus bene geſtis retuliſſe ſeſe dicat Sylla 39
gratulatio quanta facta Ciceron 43
granaria Vrbis ubi. 39
Granius in Numidia profugus Mario ſe conjungit. 38
in gratiam redierunt Antonius & Cæſar in Capitolio, interceſſion præfecti militum. 55
gratioſiſſimus apud populum C. Cæſar. 35
gravitatem Scipionis miratur Aſdrubal. 27
gubernandi peritiſſimus Viriatus 297
Gulußa Maſaniſſæ filius. 38
Gulußam ex legatione remeantem ex inſidiis adoritur Samnis Amilcar. ibid.
inter Micipſam, Gulußam & Maſtanabalem, Maſaniſſæ filios, Scipio regnum patris diſtribuit. 64
Gulußa vir rei militaris peritus. ibid.
Gulußæ belli paciſque cura commiſſa. ibid.
Gulußam falsò Aſdrubal criminatur. 68
Gulußæ nepos Aſdrubal accuſatus, non habens quod reſpondeat, ſubſelliis obruitur. 68
Gutta Capuanus cum exercitu properat ad eximendum obſidione Marium. 405

H.

HÆredem Tigranem filium ſuum ut relinquat, Armeniam Tigrani ſeni Pompeius dat. 243
hæreditatem appetens prodit patrem filius. 599
Hanno Bomilcaris filius Carthaginienſium dux. 13
Hanno captus Martio deditur. 272
Hanno Magnus, Carthaginienſium dux. 257
Hanno præfectus equitum Aſdrubalis. 81
Hamilcar Pœnorum in Hiſpania contra Romanos dux. 257
Hannibal vide Annibal.
Hannibal Italiam vaſtat, contrà Africam Scipio. 1. 2
Hannibalis facta ſub compendio recenſentur. 34
harpago Agrippæ deſcribitur. 739
haſta in femore percuſſus à Sertorio Pompeius. 419
Heliodorus regni affectator, occiſor Seleuci, regno pellitur. 116
Helleſpontios impetit Antiochus. 86
Helleſpontum curat ad perſequendos piratas L. Culleo. 235.236
Henetos populatur Sylla propter Macedoniæ infeſtationem. 207
Heracleam expugnat L. Lucullus. 227
herbam depaſcuntur Peruſinæ in obſidione ſervi. 689
herbis veſcitur neceſſitate coactus Cæſaris exercitus. 465
herba ad mortem per inſaniam redigens. 165
Herculis columnas quis ædificavit. 256
Herculis ſocius Autolycus expeditionis in Amazonas ſuſcepta. 227
Herodes Idumæorum Samaritarumque rex ab Antonio conſtitutus. 715
Hetruſci poſt defectionem cæſi. 379
Hiempſalem in regnum reſtituit Numidis Pompeius. 399
Hiera capta ab Agrippa. 732
Hieroſolyma urbs ſanctiſſima. 119. 244. à Pompeio Hieroſolymæ urbis mœnia diruta. 119. antè à Ptolemæo rege Ægypti. ibid. Hieroſolyma poſt à Veſpaſiano & Adriano diruta. 119
Himilco Phamæas, præfectus equitum Carthaginienſium, Romanorum fabros fundit. 58
Hippon civitas. 16
Hipponem Zaretum urbem quis condiderit. 66. 67
Hirpini in amicitiam Romanorum revertuntur. 381
Hirpinorum à Romanis defectio. 374
Hirpinos deſertores invadit Sylla. 380
Hirtius Antonianos fundit. 571
Hirtius ex urbe fugiens collecto exercitu Brutios ſibi ſubigit, mox ad Pompeium fugit cum ſuis. 614
Hiſpania pulſi Pompeii milites. 454
Hiſpaniæ magnitudo & limites deſcribuntur. 526
Hiſpaniæ oram ad perſequendos piratas curat Tib. Nero & Manlius Torquatus. 236
Hiſpaniam cur primò petere inſtituerit Pompeium perſequens Cæſar. 452
Hiſpaniam fecit tributariam C. Cæſar. 432
Hiſpaniam infeſtant Carthaginienſes. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Hiſpaniam provinciam dedit Lepido Cæſar. 495
in Hiſpaniis rurſus laboratum poſt Scipionis diſceſſum. 276
Hiſpani debellantur à Fulvio Flacco. 278
Hiſpanorum obſides captivóſque liberos dimittit Scipio. 267
Hiſpanorum dolus & commentum. 257
Hiſpanicæ hiſtoriæ ſcriptor Rutilius Rufus. 305
Hiſpanicum bellum quando & cur ortum ſit. 257
hiſtoriarum ſcriptor Artabazes. 155
hiſtoriæ Annibalicæ ſcriptor Q. Fabius. 329
hiſtoriæ Hiſpanicæ ſcriptor Rutilius Rufus. 305
Holophernes Ariarathis frater. 118. *rex factus à Demetrio pulſo Ariarathe fratre.* ibid.
homicidæ Cæſaris cum gladiatoribus Capitolium occupant. 503
homicidarum Cæſaris fuga. 502
homicidis Cæſaris nonnulli præmia decernunt. 505
homicidii damnatur Milo. 441
honeſtæ exiſtimationis rationem habere ſolent Romani. 49
honorem oblatum cur non accipiat, excuſatio Cæſaris. 555
honores exhibiti Cæſari urbem ingredienti. 745
honoribus ab Antonio afficitur Ventidius. 157
hordeo pavit milites deſertores Antonius. 160
hordacei panes pari argenti pondere rependuntur in caſtris Antonii. 165
Horoſcopa oppidum. 38
Hortenſiæ pro proſcriptis mulieribus ad triumviros oratio magnanima. 601
Hortenſio amico Marciam uxorem ſuam valde dilectam, cedit Cato. 409. *domum poſtea recipit* ibid.
hoſpitio ſeſe mutuò excipiunt Cæſar, Antonius, Pompeius. 71[illegible]
hoſtis à ſenatu Cinna judicatur 38[illegible]
hoſtis à ſenatu populi Rom. judicatur Antiochus. 9
hoſtis Cæſaris Manilius multa in eum vana comminiſcitur. 68[illegible]
hoſtis judicatur Antonius. 55[illegible]
hoſtis judicatur Dolabella. 56[illegible]
hoſtis judicatur Sylla à C. Mario & Cornelio Cinna. 20[illegible]
hoſtis, quantumvis puſillus, nequaquam contemnendus. 42[illegible]
hoſtem judicatum Dolabellam abſolvit Cæſar. 58[illegible]
hoſtem patriæ denuntiat ſenatus Cæſarem. 448
Hoſtia vi capta & direpta. 391
humanis in rebus deo nihil potentius. 126
humanæ carnes ad cibi uſum conditæ, Athenis repertæ. 195

I.

Jaculatoribus objecti Samnites à Sylla. 407
jaculis confixus periit Sex. Iul. 575
jacta ſit alea, dictum Cæſaris contra Pompeium properantis. 449
jactantiæ tempus non eſt in rebus calamitoſis. 44
Iaſon Trallianus tragœdus. 155
Iaſſus urbs à piratis capta. 213
Iapodes populi. 761. 763
Iapodum gentem Sempronius Tuditanus & Tiberius Pandaſius pugna ſuperant. 761

Iberia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

[H]eria. 255. 256
[H]eria, quæ hodie à quibuſdam Hiſpania. 313. *ex quo tempore in tres partes diviſa.* ibid.
[I]dumæam Romanis ſubjugavit Pompeius. 244
[I]dumæorum rex Herodes. 715
[I]gne è Fulginio ſignificatur obſeſſis Peruſiæ adventare auxilium. 691
[I]gne quidam proſcriptorum ſeſe exurunt. 597
[I]gnes frequentes in Vrbe excitati noctu poſt necem Cæſaris. 507
[I]gnominia notati milites, fortiter in acie prœliando notam eluunt. 192
[I]lienſes quàm crudeliter tractati à Fimbria. 205
Ilienſes ad Syllam ſeſe recipiunt fugientes Fimbriam. ibib.
Ilienſes adſcripſit inter Romani populi ſocios Sylla. 221
[I]lium urbs, porrò ante Carthaginem condita, capitur. 1
Ilio quæ acciderunt, etiam Carthagini accidiſſe. 82
Ilii pejor conditio ſub Fimbria quàm ſub Agamemnone. 205. *inter priſcam Ilii expugnationem & eam quæ ſub Fimbria, temporis interſtitium.* 206
[I]llæſum abire Domitium captum ſivit Cæſar. 451
Illyricum C. Antonio commendat Cæſar. 453
Illyrio qui filii & quot numero fuerint. 757
Illyrii qui & ubi conſtituti. 757
Illyrii unde nominati. ibid.
Illyriorum limites. ibid.
Illyrii qui communiter dicantur. 760
Ilurgys civitas expugnata. 272
imperator eligitur bello Hiſpanienſi Cornelius Scipio. 264
imperator maritimus ad perſequendos piratas Pompeius in triennium conſtituitur. 235
imperator ſalutatur Antonius ab Ænobarbi militibus. 703
imperator ſalutatur Cæſar à Lucii militibus. 697
imperatorem ſeſe vocari patitur Craſſus. 136
imperatoris nomen quomodo admittendum. 455
imperatorum clariſſimus quis. 91
imperatorum nullus cum tanta profectus poteſtate atque Pompeius in Piratas. 235
imperatoribus ſolis dari ſolitus titulus, Pater Patriæ, datus eſt Ciceroni poſt reſtinctam conjurationem Catilinæ. 431
imperatores viginti Samnitibus nudi traditi à Romanis. 302
imperatores ſuos Romani conſecrant. 521
imperium Carthaginienſe quando & à quibus ademptum. 2
imperium depoſiturum ſe dicit Cæſar ſi id ipſum faciat Pompeius. 448
imperium poſt pugnam ad Pharſalum renuit accipere Cato. 482
imperii affectati accerſitur Menodorus. 717
imperio privatus Lepidus. 743
imperia parari lenocinio nuptiarum clamat Cato. 435
imago Scipionis cur ſola in Capitolio. 267
immunitatem concedit civitatibus injuſtè oppreſſis à Caſſianis Antonius. 675
immunitate donati Brundiſini à Sylla. 398

impro-

improperatio in Aſdrubalem ingens ab uxore facta. 81. 82
imprudentiæ imperitiæque arguitur Antiochus. 111
imprudentiæ Pompeius in quo notatus. 472
impugnatur Cæſar ab Antonio. 546
incendium ſacrificii Mithridatis ad mille ſtadia viſum. 215
incenſa Vrbs à Gallis Capitolio incolumi. 754
incendio pars urbis abſumpta. 603
incommoda quæ ſenſerint multi propter piratarum incurſationes 235
Indibilis regulus. 275. ejus rebellio & interitus. 276
indici proſcriptorum præmia propoſita. 595
indignatio præſens plus valuit in plebe, quàm gratia præterita Scipionis Africani. 362
induciarum factarum inter Romanos & Carthaginienſes ruptarum cauſa quæ. 257
inedia ſeipſam conficit uxor Ligarii. 602
infelices peccandi occaſionem ab egeſtate accipiunt. 29
ingenium liberum Lucii erga Cæſarem & Antonium. 702
ingenui è rupe præcipitati, ſervi ſuſpenſi. 528
ingenuum è liberto fecit Cæſar Menodorum. 718
ingratitudinis notati Caſſius & Brutus. 667
ingratitudinis ac perfidiæ Carthaginienſium cum beneficio Romanorum collatio. 30
ingrata res eſt malitia nacta veniam. 250
injuriarum oblivionem ſuadet oratione Cicero. 51
injuriarum immemor Aſdrubal, licet capite damnatus. 5
injuriis creſcentibus creſcit & legum contemptus. 35
inimici Cæſar & Antonius ob hæreditatem petitam. 53
inimicitiæ inter Antonium & Cæſarem Octavium. 54
inimicitias cur ſimularit cum Cæſare Antonius. 545. 54
inopia rerum in caſtris Mithridatis. 238. 23
inquilinus cur vocatus à Catilina Cicero. 42
inſania ex eſu herbarum militibus Antonii. 16
inſidiæ à Pompeio Mithridati factæ 238
inſidiis ad Tribolam intercipitur Vettilius. 290
inſidias Antonii olfacit ſenatus. 543
inſidias Parthorum aperit hoſtium unus Mithridates Antonio. 166
inſolentia Lucii ad bellum compulſus Cæſar. 687
inſultant Craſſo Barbari poſt mortem filii. 147
intercalares menſes correxit Cæſar. 526
Intercatiam obſidet Lucullus. 284
fidei Scipionis ſe committit. 285
intercedentis authoritas potior, quàm accuſantis, in ſenatu. 559
interfectores duo C. Cæſaris in ſuis provinciis cæſi. 589
interfectores Cæſaris ab Vrbe profugiunt. 521
interfectores ſuimetipſius fuêre, interfectores Cæſaris. 668
interfectores Cæſaris fovet ſenatus. 507
Interfrurini populi. 763

inter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

terrex quis dicebatur, & quomodo ordinabatur. 411
terrex Valerius Flaccus. ibid.
vidia militum in Perpennam ob occiſum Sertorium. 422
vidia continuis ſucceſſibus extinguitur. 63
vidiam Antonii metuit Ventidius. 157
vidia Annibalis conſiliis obſtat. 94
nes impetit Antiochus. 86
nes aſſueti parêre barbaris. 92
Iunonis zelotypiam fugiens in bovem mutatur. 240
baſini populi. 763
acundus valde Sertorius. 421
ritatus Pompeius in Menodorum. 717
cadiæ urbs ab Æmyliano capta vide *Eſcadia*
ter fl. 765
tros Illyriorum nationem ſibi vendicat Demetrius. 760
aliæ opportuniora loca per ſuos occupare nititur Antonius. 703. 704
aliæ oram ad perſequendos piratas curat L. Gellius & Cn. Lentulus. 236
aliam petit Cæſ. poſt mortem Caſſii & Bruti, Antonius Aſiam. 671
taliam ut infeſtet Pompeius, jubet Antonius. 704
talica urbs Hiſpaniæ. 275. 292. *patria Trajani & Adriani.* 275
n Italos & Italici nominis fautores Mithridatis ſævitia. 209
Italos omnes & Romani nominis hoſpites in tota Aſia uno die occidi mandavit Mithridates. 185
iter difficillimum ab Antonianis Cæſarianiſque, Raſcupolidis opera emenſum. 640
iter laborioſum & difficile Cæſariani facere coguntur. 737
iter laborioſum exercitus Antonii. 161. 162
Ituræa Romanis ſubdita per Pompeium. 244
Iuba opem fert Pompeianis. 455
Iuba rex Mauritaniæ domeſtico periculo revocatur in patriam. 488
Iuba & Petreius audita Cæſaris contra Scipionem victoria mutuis concidunt vulneribus. 490
Iuba Hiſtoricus Iubæ Mauritaniæ regis filius in triumpho ductus. 491
Iudacilius Aſculanus obſeſſis fert auxilium. 378
Iudacilii mors epoto veneno & rogo extructo in templo ſeipſum exurentis. 379
Iudæos Romanis ſubditos fecit Pompeius. 244
judices ſenatoréſque ex equeſtri ordine ſelecti. 371. 372
jugulandum ſe præbuit militi Roſcius. 621
Iulia per Pompeium ad Antonium mittitur. 701
Iulia Pompeii uxor mortua. 438
ab Iulo Æneæ filio gens Iulia originem trahit. 470
jumenta pereunt fame in exercitu Antonii. 165
Iupiter & Neptunus Trojani belli ſpectatores. 39
Iove tonante nefas legem ferre. 368
Iovis Tabyrii fanum apud Rhodios. 187
ob jus civitatis non admiſſum qui & quot ſocii à Romanis defecerint. 374
jus ſuffragiorum dat Cajus Gracchus ſociis pop. Rom. 363. 364

juris

juris divini humaníque violati damnatur Gabinius. 441
jurejurando ſeſe corpus Cæſaris cuſtodituros ſtatuunt cum Antonio Quirites. 519
juramentum Annibalis adſtantis aris ſacrificante patre, inimicum fore ſe perpetuò Romanorum. 259. 315
jurare Metellus cum ceteris à Mario inductis noluit. 369
juſſa Cleopatræ omnes Antoniani exequuntur. 676
juſtior cauſa Pompeii viſa plebi. 685

L.

LAbeo vivum ſepeliri ſe in ſuo tentorio juſſit. 669
Labienus ab exercitu Parthico, poſt mortem Orodis, imperator appellatus. 155. 156
Labienus percuſſores in ſella præ foribus ſedens opperitur. 604
Lacedæmoniorum dictum. 68
à Lacedæmoniis ducem petunt contra Attilium Regulum Carthaginienſes. 2
lacrymas elicit Romanis fortuna & miſerabilis gemitus Carthaginienſium 47
lamentationes & querelæ multorum propter agrorum ademptionem. 678
Lampſaceni auxilia à Romanis contra Antiochum petunt. 87
Lampſacum fugit cum ſuis Mithridates. 222
Lanuvium olim theſauros publicos ſervabat. 685
Laodicea ubi ſita. 624
Laomedon Mitylenæus primus Syriæ ſatrapa. 121
laqueo quidam proſcriptorum ſe conficiunt. 59
largiebatur profuſiſſimè multa Cæſar amicis. 44
largitionibus flectitur Paulus n Cæſari adverſetur. 44
largitionibus quæritur militum favor. 64
Larinates vincit Coſconius. 38
è Lariſſa fugit Pompeius in Ægyptum. 479. 48
Lariſſa obſeſſa per Antiochum. 9
laterculum conſtruit Craſſus contra Parthos. 14
Latinos invitat Gracchus ad petendum jus Romanæ civitatis. 36
Latonæ lucus ſacer. 18
pro latrone captus Varus à Minturnenſibus, tandem à centurione agnitus proſcriptus cæditur. 605. 60
latrones quomodo circumveneri Didius in Luſitania. 31
latronum duces Curius & Apuleius prædam ab Æmiliano rapiunt. 29
latronum quorundam in Sedetania fortitudo & pertinacia. 299
latrocinia licentiſſimè facta in Vrbe poſt mortem Clodii. 440
Lavinium ab Ænea conditum. 439
laus magna Curionis à plebe. 444
laudis avidus Domitius. 106
laudes Catonis recenſentur. 490
laudes Cæſaris recenſentur. 522
laudes Numantinorum enarrantur. 310
laudes Viriati recenſentur. 297
laudum ſuarum exaggerator nimius Sylla. 396. 397
lauro coronant tentoria ſua Pompeiani ante victoriam. 470. 471
Lavinium, patria Milonis, à quo ædificata 439

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

...ureatæ literæ à Lucullo miſſæ. 223
...ctorius in Numidia profugus Mario ſe conjungit. 388
...atus Luculli ad Maſaniſſam Scipio minor. 39
legatus claſſis Calviſii factus Menodorus. 718
legatus Mithridatis Pelopidas de Nicomede conqueritur. 173. 174
...atum mittunt Rhodii Archelaum ad Caſſium. 617
...ati ab interfectoribus miſſi ad Antonium & Lepidum. 506
legati Allobrogum conjurationem Catilinariam detegunt. 430
legati Antiochi Romam miſſi. 89
legati Ariobarzanis ad patres de non dedita Cappadocia. 216
legati Carthaginienſium per inſtructum Rom. exercitum ducti. 44
legati multi ſeſe dedentium ad Cæſarem properant. 483
legati Nicomedis contra Pelopidam. 178. 179
legati Pompeii ad Antonium 748
legati Ptolemæi Philopatoris ad Romanos queruntur de Antiocho. 87
legati Romanorum ad Antiochum. 90. 91
legati Romanorum ad dirimendam controverſiam inter Carthaginienſes & Maſaniſſam. 37
legati Ro. ad Scipionem de reliquiis Carthaginienſium & ſociorum exſcindendis. 84
legati ſenatus ad Æmylium Lepidum ne Vacceis bellum inferret. 301
legati S. P. Q. R. ad Antiochum 87
legatorum Arſacis ad Craſſum arguta reſponſio. 137
legatorum Carthaginienſium deſperatio & luctus. 47
legatis Romanorum ad Aſdrubalem & Maſaniſſam præcepta data à ſenatu. 40
legatos mittunt Carthaginienſes ad vicinas gentes contra Romanos. 67
legatos mittit Lucius pro pace ineunda, ad Cæſarem. 694
legatos Nergobrigum Marcellus Romam mittit. 282
legatos Romam mittunt Saguntini & Emporii. 258
legatos Romanorum rurſum adit Pelopidas contra Nicomedem. 179
legatio communis ſatraparum ad Antigonum. 121
legatio Pruſiæ, ſine capite, ſine pedibus, & ſine mente, dicta à Catone per cavillationem. 147
leges aliquando neceſſitati poſthabendæ. 68
legio Martia ab Antonianis circumventa. 570
legio Martia & quarta Macedonica deficiunt ab Antonio ad Cæſarem. 556
legiones Antonianæ in colonias deductæ. 679
legiones Caſſianæ Brutianæque quot ad ſinum Melanen. 640
legiones duæ ab Craſſo ob res malè geſtas decimatæ. 425
legiones duæ apud Albam ſeditioſæ, à Cæſare retinentur in officio. 688
legiones duæ Cæſarianorum in Africa Curionis ductu miſerè deletæ. 456
legiones duæ Caleni datæ juſſu Antonianorum Cæſari. 677

legio-

legiones duæ Parthicæ, Craſſi exercitus reliquiæ, Pompeio junctæ. 458
legiones Macedonicas decimavit Antonius. 554. 555
legiones quatuor Dolabellæ per Allienum mittit Cleopatra. 624
legiones quot Cæſari, quot Pompeio fuerint. 458
legiones ſedecim præmittit ad bellum Parthicum Cæſar. 497
legiones ſuas Bruto tradit Vatinius. 632
legiones tres Ventidius Antonio tribuit. 580
lembo ſe fortunæ committens Marius ſolus aufugit. 387
Lenas Ciceronis caput præſecuit. 600
Lentulum indemnatum contra leges publicas ſuſtulit Cicero. 436
Lepidus à Cæſare victus Africa exuitur. 352
Lepidum occidi non ſuſtinuit Cæſar. 746
Lethen fluvium Romanorum primus tranſivit Cæpio. 295
lex agraria quando & per quos lata. 354
lex agraria ſecundò lata. ibid.
lex de reis faciendis. 373
lex de triumviris. 593
lex frumentaria à quo & quando lata. 362
lex Iudiciaria. 363
lex Petreia quæ. 457
legis agrariæ conſtituendæ qui poſt Tib. Gracchi mortem autores fuerint. 360
leges dormiant hodie, Lacedæmoniorum dictum. 68
leges initæ factæque pacis Veſtales ſervare juſſæ. 714
leges novas ferre conatur Tiberius Gracchus. 349
leges ſuas Græcis reddidit Sylla. 196
leges Syllanæ abrogatæ. 395
legem ferre, tonante Iove, nefas. 368
legum magnus apud Romanos contemptus. 354
libelli in turba ſparguntur. 546
liber hic quorum geſta contineat. 2
libera oratio Lucii ad Cæſarem. 695. 696
liberorum nuptias celebrat Antiochus. 88
libertas P. R. non tuta ſtante Carthagine. 38
libertatis amor quid pariat. 635
libertatem donat Tarſenſibus & Laodicenſibus Antonius. 675
libertatem in dicendo Cæſaris obſtupeſcit Antonius. 537
libertatem tertiò ſibi mortem inferentes ſervarunt Xanthii. 635
libertate donat civitates Græcas Mithridates. 202
libertate urbes donatæ à Sylla. 211
liberti Menecrates & Menodorus ambo præfecti claſſis invicem oppoſiti. 718
liberti quando primùm in militiam adſcripti. 379
libertorum quorum in proſcriptis heris fides & pietas. 615
Libo in gratiam receptus. 711. 712
Liburni populi. 452
Liburnicæ naves unde dictæ. 452. 758
licentia fœda in Vrbe. 681. 682
licentia fœda in militibus in Vrbe. 609
Linicii Craſſi milites conciduntur. 375
Licinius Craſſus contra Spartacum proficiſcitur. 425. *decimata qua-*

*ta quatuor militum millia ſupplicio afficit.*ibid. *Pompeii gloria viſus eſt non cedere.* 426
conſulatum petunt Licinius & Pompeius. ibid. *ſeditio Craſſi & Pompeii.* ibid. *Craſſus & Pompeius in gratiam redeunt.* 427. *exercitus dimittunt.* ibid.
lictor Cinnæ à milite percuſſus. 397
lignatio moleſta Antonianis. 651
Liris fluvius, qui & Linternus. 374
literæ Mithridatis ad Chios. 200
literæ laureatæ à Lucullo miſſæ. 223
literæ Cæſaris de Pharnace victo. 487
literas Antonii ad Antonianos in Vrbe manentes defert Cæſar. 677
literas omnes tempore belli civilis ſcriptas exuſſit Cæſar. 746
literas victoriæ ad Actium recitat Cicero minor pro roſtris, ubi patris caput ſpectaculum populo fuit. 619
literas & rem militarem ut diſceret Cæſar Octavius Appolloniam miſſus. 531
lixas omnes exegit è caſtris Scipio. 303
Locha urbs magna oppugnatur. 8. 9
loquaces plerunque ſumus miſeriæ. 48
loricam oſtentat ſub veſte Antonius, irritans plebem ad vindictam Cæſaris. 510
Lucanorum à Romanis defectio 374
Luceium Antonii avunculum apud ſe detinuit, ne interficeretur, ſoror. 610. 611
Lucia civitas fautrix Numantinorum obſidetur. 309
Lucienſium quadringentorum juvenum manus amputatæ à Scipione. ibid.
Lucius Æmilius veniam meruit, quare. 699
Lucius Cluentius à Sylla profligatus. 380. *ejus interitus.* ibid.
Lucius cum exercitu Vrbem ingreditur. 688
Lucii audacia pro ſuis mil. 695
lucri cupiditas Romanorum notatur. 208. *lucro intenti Romani, vaſiſque aureis colligendis, Mithridatem elabi ſinunt.* 227
Lucullea in honorem Luculli quotannis celebrata. 222
laureatæ literæ à Lucullo miſſæ. 223
Lucullus ad Syllam cum claſſe venit. 207
L. Lucullus conſul contra Mithridatem miſſus. 219
Lucullus Syllanæ claſſis præfectus Mithridati bellum infert. 217
à Lucullo exercitus defluit hortatu Aſiæ proconſulis. 233
Lucullus pauper. 283. *avaritiæ notatus Lucullus.* 285
Lucullus vir inter Romanos illuſtris. 192. *Syllæ legatus.* ibid. *Luculli ſomnium.* 227. *Lucullus à ſenatu incuſatus.* 233
ludi in honorem Bruti & Caſſii ab Cæſare prohibiti. 541
ludos in honorem L. Luculli celebrant Cyziceni ob navatam operam in obſidione contra Mithridatem. 222
lugubria cibaria apud Romanos & in parentationibus poni ſolita. 139
Lupercalium ſolennium mos. 496
Lupiæ oppido trajicit ex Apollonia

Cæſar Octavius. 717
lupus vigilum unum conficit non ſentientibus ceteris, exeſo corpore, tantùm capite relicto. 717 718
luſio inter Syllam & Fimbriam de tradendo exercitu. 210
Luſitani partes Romanorum deprædantur. 287
Luſitanorum magna cædes. ibid.
Lutia, oppidum trecentis ſtadiis Numantia diſtans. 308
Lyciam curat ad perſequendos piratas Metellus Nepos. 236
Lycios aggreditur Brutus ob denegata auxilia. 626
Lycios de Rhodiorum poteſtate exemit Sylla. 212
Lycios ſcripſit inter Romani populi ſocios Sylla. 211
Lyſias interficitur. 118
Lyſimachus Thraciæ rex. 122
Lyſimachi origo & mors. 129. 130
Lyſimachia occupata à Romanis. 105
Lyſimachia à quo condita. 86
Lyſimachiam incoli rurſum quomodo voluerit Antiochus. 86
Lyſimachiam munit Antiochus. 99

M.

MAchares à Lucullo amicus appellatur ob datam coronam auream 228
Macharis fuga deſcribitur. 241
ad Macharem filium in Boſphoro regnantem fugit Mithridates. 223
Macharem ingratum filium expellit Mithridates. 240
Macedonia Syriáque provinciæ adempta Caſſio Brutoque. 53
Macedoniam curat ad perſequendos piratas L. Cinna. 23
Macedoniam Romanorum provinciam invadit Mithridates. 20
Macedoniam ſibi petit provinciam Antonius. 53
Macedonicarum copiarum imperator Antonius. 54
Macedonum Græcorumque res permixtæ. 8
machinæ Syllanæ ſuccenſæ ad Piræeum. 19
machinarum Antonii deſcriptio 15
machinas Romanorum incendunt Carthaginienſes. 7
magiſtratu amovendum cenſet Cæſar Marullum. 49
magiſtratu dejicitur Octaviu ob legem agrariam. 35
magiſtratus annui in Hiſpaniam primùm miſſi. 27
Magneſios adſcripſit inter Romani populi ſocios Sylla. 21
magnificè ſua effert Brutus. 657. 65
Magnus cur appellatus Pompeius 170. 23
magnum cur vocatum bellum Mithridaticum. 17
Mago Carthaginienſium dux contra Romanos.
Mago cum præſidio in Sagunt oppugnatur. 26
Mago victus Scipioni ſe dedit 267
ingrata res eſt malitia nacta veniam. 25
malo omni expectatio moleſtior 72
Manaſſis, Arabionis regis patris agrum à Cæſare dono accipit Sittius. 62

Mancan

Mancæus Tigranocertæ præfectus fortiter repugnat. 228. 229
Mancini grande periculum apud Carthaginem adventu ſuo diſſolvit Scipio. 69. 70
Mancinus, nudus traditus Numantinis à ſenatu Romano 302
mancipia quatuor drachmis vendita. 224
mandata Baccho eunucho data à Mithridate, de interimendis ejus uxoribus, ſororibus & concubinis. 227
Mandreſtales regulus Numidiæ profugus ab Sylla exactos recipit Romanos. 388
Manlius à Luſitanis fuſus. 286
Manlii imprudentia deſcribitur in ductando exercitu. 115
Manius dux à Mithridaticis cæditur. 183
Manii in Romanos ficta conjuratio. 219. 220
Manii aſpera reſponſio in Cæſarem. 683
Manium interficit Antonius quod Fulviam incitaſſet in Cæſarem. 710
manubias Romano more accinctus exurit Sylla. 199
Marcellus nihil memorabile geſſit in Hiſpania. 263
Marciam, uxorem dilectam, cedit amico Hortenſio Cato. 490
Marcius capite truncatur ab Sylla 407. 408
M. Craſſi expeditio in Parthos. 134 *ejus ſpes & propoſitum.* 135 *Craſſi propoſito conatur obſiſtere Ateius.* ibid. *Craſſus diris devotus ab Ateio.* 136 *Craſſus Deiotarum cavillatur.* ibid. *Craſſum Deiotarus.* ibid. *Craſſi grave erratum.* 137. *Craſſus exactor pecuniarum non imperator* ibid. *ad Craſſum legati ab Arſace.* ibid. *Craſſi arrogans reſponſum* ibid. *Craſſi ruſticum reſponſum.* 141. *Craſſum & ejus caſtra terror invadit.* 142. *Craſſus Gallorum opera mira edit facinora.* 146. *Craſſi virtus quo eluxerit.* 147. *Craſſi oratio* ibid. *Craſſo noctem largiuntur Parthi ad lugendum filium.* 148 *Craſſum milites quamvis omnium malorum cauſam, videre & audire cupiunt.* 148. *fortunæ exemplum in Craſſo.* ibid. *Craſſus à militibus coactus pacem accipere à Surena.* 152. *Craſſi verba miſerationis plena.* ibid. *Craſſus deſiderium vitæ abjicit.* ibid. *Craſſus pedes ad Surenam it ad colloquium.* 153. *Craſſi interitus.* ibid. *Craſſi dextra & caput ad Orodem miſſa.* 154. *de Craſſo contumelioſus Surenæ triumphus.* ibid. *in Craſſi defuncti caput contumelia.* 155
Marcus Coriolanus bellum patriæ infert. 349
Marcus Figulus à Dalmatis ſuperatus. 761
mox ſuperior factus multa igne ferroque devaſtat. ibid.
M. Antonius ad bellum Parthicum ſe accingit. 156. *Antonii & Cæſaris fortuna.* ibid. *Antonii genius genium Cæſaris metuit.* ibid. *Antonius præfectus Athenienſis gymnaſii.* ibid. *Antonius & Cæſar felicius per legatos quam per ſe ipſos res ſuas gerunt.* 157. *vires Antonii una Cleopatra reddidit inutiles.* 158. *Antonii imprudentia.* ibid. *Antonii machinæ in hoſtium poteſtatem veniunt.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

veniunt. 159. præ pudore & mœſtitia in concionem non audet prodire Antonius. 161. Antonii clades. 163. erga Antonium benevolentia & reverentia exercitus. 163. virtutes Antonii. ibid. Antonius in ſuum caput averti petit mala totius exercitus, ſalutem exercitui contingere. 164 Antonii exclamatio ſuper decem mille militibus à Xenophonte ſalvis reductis. 165. cum Ramno liberto agit Antonius de ſe interimendo quum juſſus fuerit. 167. ab Antonio Parthi decies & octies victi. 169. Artabazem Antonius comprehendit & vinctum abducit in triumphum Alexandriam. 169. legati ad Lepidum & Antonium à Bruto & Caſſio de concordia. 506 pecuniæ Cæſaris & actorum commentarii in ædes Antonii tranſlati. 507. Antonii verba in ſenatu. 509. Antonius, lorica indutus in curia. 510. Antonii oratio in ſenatu de actis Cæſaris ratis habendis. 511. Antonii artes ſubdolæ. 519. Antonius de vocando Sexto Pompeio ad ſenatum refert. 528. Antonium laudat Cicero. ibid. militum ſatellitium Antonio contra plebem datum. 528. 529. Antonius multa commentariis Cæſaris adjecit. 529. Antonius ſolus Romæ potens. 530. Antonius ex Heraclidarum gente, Cæſar Æneadarum. 536. Antonii oratio ad orationem Octavii. 537. lex ab Antonio lata. 542. Antonius & Octavius reconciliati. 545. plebs Antonio gratificatur propter Octavium. ibid. Antonii edictum. 546. ingratus erga Cæſarem animus. ibid. Antonii oratio ad tribunorum militum orationem. 549. Cæſar & Antonius iterum in gratiam redeunt in Capitolio. 551. Antonius à ſuis deſeritur. 554. exercitum decimat. 555. tribunos militum mutat. ibid. Antonii acta poſt mortem Cæſaris. 560. Antonius hoſtis judicatus. 567. plura vide in ſequentibus & iis quæ ſunt ad marg.

M. Antonius orator à Marianis occiſus. 394

Mardus quidam præbet ſeſe viæ ducem Antonio. 161

maris imperium ad perſequendos piratas quomodo multis diſtribuerit Pompeius. 236

maria à piratis repurgantur. 237

maritimas regiones invadit Antonii juſſu Pompeius. 707. 708

maritimi quæſtus negotiatoriis ſimiles. 50

marito Septimio cæſo à triumviris celebrat nuptias novas eodem die uxor. 603

maritum delaturam uxor interminatur ſi ſine ea vir Apuleius fugeret. 612

Marius, clariſſimi illius Marii fratris filius, conſul. 402. Marii clades ad Præneſte. 403. Marius fune in mœnia Præneſtina ſubductus. ibid. Præneſte obſidetur. ibid. Marius ſibi manus affert poſt Præneſtinorum deditionem. 408

Marianorum fuga. 385

Marii & Syllæ conflictus in urbe. 385. Marius fugit Minturnas. 387. de Marii ſeptimo conſulatu omen. 387. Marium non audet aggredi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

aggredi Gallus ad eum tollendum miſſus. ibid. *Marium cur non interfecerint Minturnenſes.* ibid.
Marium ceteróſque ſenatores profugos quæ revocandi ratio 389. *Cajus Marius ab exilio redit.* 391. *Marius, Cinna & Carbo caſtrametantur ad urbem.* ibid. *Mario beneficii accepti refert gratiam Appius Claudius.* ibid. *Marii & aliorum ſæva facinora.* 394
Marii interitus. 396
Marſi deficiunt à Romanis. 374
Marſi, gens pugnaciſſima. 378
Marſorum multos occidit Sylla. ibid.
Martia legio deſciſcit ab Antonio ad Cæſarem. 556
Martia legio unde dicta. 656
Martiis Idibus cæſus Cæſar. 522
Marucinorum à Romanis defectio. 374
Maſæſulorum validæ gentis regulus Syphax. 6
Maſaniſſa forma & moribus præſtans. 6. *Aſdrubalis gener.* ibid. *fœdus init cum Scipione.* ibid. *Maſaniſſa laboris exemplum ſuis.* 7. *Maſaniſſa clam venit in caſtra Scipionis.* 8. *Maſaniſſam Syphax ad ſe vult pellicere.* 10 *filiarum unam promittit.* ibid. *ad Maſaniſſæ cædem Syphax aurum dat.* ibid. *Maſaniſſa Syphacem & filiorum alterum capit & ad Scipionem mittit.* 14. *Sophonisben ut exceperit.* ibid. *venenum ei affert & optionem dat, aut veneni ebibendi aut Romanis ſerviendi.* 15. *Maſaniſſæ dona à pop. Rom. ob fidem & operam ſtrenuè ipſis navatam data* 18. *Maſaniſſa & Annibal inter ſe concurrunt.* 25. *Maſaniſſæ virtus & fortitudo incredibilis.* ib. *Maſaniſſa amicus Romanorum fideliſſimus.* 32. *Maſaniſſæ filii Guluſſa & Micipſa.* 38. *Maſaniſſa octogenarius, eques validus, aciem inſtruit.* 39. *Maſaniſſa Romanis indignatur, quare.* 55. *Maſaniſſæ ſuperbia, Maſaniſſæ diffidunt Romani.* 56. *à Maſaniſſa auxilium petunt Romani.* 63. *Maſaniſſa morti proximus Scipionem accerſit* ibid. *moritur.* ibid. *equum ſenex ſine ephippiis aſcendere ſolitus.* 64 plura vide ad marginem in libellis de bellis Hiſpanicis & Annibalicis.
Maſaniſſæ regnum & opes Scipio inter filios ejus diſtribuit. 64
Maſinthas regulus à Maſaniſſa vulneratus. 24
matrum amor. 43
matrum furor ob amiſſos filios obſides. 54
mater filium proſcriptum ſervare non vult. 607
Maxarthes Parthus Craſſum occidit. 153
Mæotici reguli Mithridatem comiter excipiunt. 241
Mediam repetit Antiochus. 86
Medorum vires unde incrementa ſumpſere. 51
medicus celeberrimus Eraſiſtratus. 126
Megaræ deſcriptio & ejuſdem oppugnatio. 71. 72
Melitini pop. 763
membrana chartacea vice diadematis caput Pharnacis circundatum. 248
Memmius Octavio in magiſtratu *ſuffe-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſuffectus ob legem agrariam. 358
Memmius Lucium Scipionem in jus vocat. 442
Menas legatus Pruſiæ. 173
Menecrates præfectus claſſis Pompeii. 718
Menecrates ſe in mare præcipitat. 720
Menodorus Pompeianus ejicit Helenum Sardinia. 709
Menodorus reciprocus proditor & transfuga. 727
Menodori audax, ſed fœdum conſilium. 714
mentem ducis non intelligere, magnorum malorum cauſa. 26
mens ſenatuſconſulti plus valet, quàm verba. 540
mentem adimit hominibus præſens calamitas. 104
Mercenarii mutabiles. 661
Merromeni populi. 763
Merula ſectis venis ſeipſum occidit. 395
Meſſala à triumviris proſcriptus diu latitans Cæſarem proſcriptorem ſervat. 736
Meſſala nobilis juvenis ad Brutum fugit. 611
Meſſana obſidetur. 738
Metellus contra Sertorium miſſus. 410
Metellus Pius jungit ſe Syllæ. 398
Metulios quomodo ſubegerit Cæſar. 764
à Micipſa Numidarum rege petit auxilia Fab. Maximus Æmilianus. 292
Micipſa Maſaniſſæ filius. 38
Micipſam & Maſtanabalem ſubmovent Carthaginienſes futuro periculo everſa Carthagine. 67
Micithio Antiochi unus ducum, Romanos cædit non procul à Delo. 93
de militibus rapinas auſis ſupplicium à Sylla ſumptum. 385
militi vim inferenti oculos eruit mulier. 419
milites clàm colligunt conjurati Catilinæ. 428. 429
milites inermes quomodo armarit ſuos Scipio. 5
milites mercenarios ſe vocant Piratæ. 238
milites quando primùm ſorte delecti. 282
milites quos & quot in Africam duxerit Scipio. 5
milites ſummitit Amiſenſibus Mithridates. 224
milites ſuos quomodo exercuit Maſaniſſa. 6
milites ſuos exercet Pompeius. 458
milites ſuos quomodo exercuerit Scipio. 303
milites, coquos habere noluit Scipio. ibid.
militum Afranii & Petreii multi ſeſe Cæſari dedunt. 454
militum Antonii reverentia & benevolentia erga imperatorem. 163
militum Antonii humanitas. 164
plures Antonii milites morbo quàm ferro abſumpti. 168
militum Cæſaris in ipſum promptitudo. 446
militum amor erga imperatorem Craſſum. 149. 151
viginti militum virtus. 149
militum delectus aguntur in Italia à triumviris. 686
militum delectus habetur in Antiochum. 95
militum delectus per Italiam. 709
de militibus captivis non redimendis

mendis Romanorum conſilium. 329
militis inſolentia. 680
militum inſolentia in Nonium centurionem. ibid.
militum magna inſolentia. 609
militum ad imperatorem Brutum, reſponſum. 666
milites deploratos ſervat Scipio 62
milites ferreos geſtant annulos, tribuni aureos. 63
militi ab otio ad officium redire eſt difficile. 96
militibus ſuis Lucius veniam à Cæſare precatur, ac in ſe uno omnem iram effundat rogat. 696. 697
militibus quadringentis manus amputatæ. 309
miles Romanus captivus à Spartaco ſuſpenſus. 425
militum quatuor millia decimata à Licinio Craſſo. ibid.
trecentos milites captivos Spartacus mactat, ut parentet Crixi manibus. 424
milites qui locum deſeruerant decimat Antonius. 160
militaris rei imperitus Flaccus. 204
militaris rei imperitiæ notatus Q. Pompeius. 292
militaris rei imperitus Galba militem feſſum perdidit. 287
militaris rei imperitus Pompeius junior. 735
militaris rei peritiſſimus Sertorius. 421
militia Romana ſub Piſone corrupta à Scipione reſtituitur. 70
Milo ſervili habitu aufugit. 440
minaces plerunque Romani.
minatur Cæſari Antonius. 545
minatur Fimbriæ Syllæ 207
minatur Lepido & Cæſari Lucius apud plebem. 688
Minervæ fanum exuſſit Fimbria. 205
Minio Smyrneus conſpirat in Mithridatem. 202
Minturnæ capiuntur. 375. 376
Minturnas profugus Marius. 387
Minturnenſes Marium occidere verentur. 387
Minutius prætor in foro in comitiis à triumviris caſus. 599
miraculum Gomphis viſum recenſetur. 468
miraculo fuit Romanis Pompeius peracto bello Mithridatico. 252
miſeratio defuncti Cæſaris ſubit plebem lecto teſtamento ob Decimum Brutum hæredem ſecundum aſcriptum. 518
miſeria Carthaginienſium capta Byrſa. 80. 81
miſeria famis magna in exercitu Antonii. 165
miſeria ingens exercitus Craſſi. 148. 149
miſeris intempeſtiva contentio. 47
miſeriis plerunque loquaces reddimur. 48
miſſionem petunt Cæſariani quam ſe dare Cæſar dicit. 486
Mithraas & Bagoas Ariarathem fugant è Cappadocia. 176
Mithridates bello Thracia pulſus ab Orode fratre. 120
Mithridates regno pulſus ab Orode fratre. 134
Mithridates miles Parthus, inſidias Antonio indicat. 166. *accepit ab Antonio munera.* 167
Mithridates regni Pontici conditor. 249

Mithridates fugit Antigonum ob viſum ſomnium ab Antigono. 176. *Euergetes, Ponti rex dictus.* ibid. *ejus filius.* ibid.

Mithridatis filii potentia. 170. *amicitia cum Gallis inita.* 171. *mithridatis legati ad Rom.* 177. *benigna tractatio Mithridatis erga hoſtem captivum ut ſibi benevolentiæ nomen paret.* 182. 183. *Mithridates potitur Nicomedis ditione.* ibid. *Mithridatis contumelia in M' Aquilium.* 184 *Monimam, Philopœmenis filiam, adamat Mithridates.* 184 *ſub Mithridate pœnas luunt Aſiani crudelitatis in Romanos.* 186. *Mithrid. & Rhodiorum navale prælium.* ib. *clades à Rhodiis.* 187. *Mithridatis ſomnium* 188. *Mithridatis oblectamenta cum Stratonicenſi muliere.* ibid. *Mithridates Gallogræcorum tetrarchas, amicos, ſuſpectos habet & trucidat.* 200. *Chiis iratus, ut eos tractarit.* ibid. *in Mithridatem conſpiratio.* 202. *crudelia Mithridatis facinora.* 206 *Mithridatis & Syllæ colloquium.* 208. *facinorũ Mithridatis commemoratio.* 209. *Mithridates oratione Syllæ territus pacis leges accipit.* 210. *Mithridates filium aureis compedibus vinctum, paulo pôſt necat.* 214. *contra Mithridatem Lucullus miſſus.* 219. *Mithridatem prodit. L. Manius.* ibid. *Mithridatis commentum.* 220. *Mithridatis fuga.* 222. *Mithridates in virtutem à fortuna deſtitutam ſævire non vult.* 225. *Mithridatis fuga.* 226. *mandata Eunucho Boccho data de interficiendis uxoribus, concubinis & ſororibus.* 227. *Mithridates vulneratur.* 231. *à Romano centurione per dolum.* 232. *Mithridati ſtructæ inſidiæ.* 233. *Mithridatis fuga, clades.* 239. *Mithridates implacibilis erga Macharem filium.* 241. *morbus ulceroſus Mithridatis.* 245. *Mithridatis filiæ ad Pompeium adductæ.* 246. *Mithridati inſidiæ ſtructæ à Pharnace filio.* 247. *Mithridates filio veniam dat.* ibid. *Mithridates multorum filiorum interfector.* 248. *Mithridatis filiarum virginum interitus.* ibid. *Mithridates veneno hauſto mori nequit.* ibid. *Mithridatis interitus, ætas, genus, acta clades & victoriæ.* 249. *Mithridates octavus ab illo qui regni Pontici conditor.* ibid. *Mithridates matris, fratris, trium filiorum & totidem filiarum interfector.* 250. *Mithridatis arma Delphos & Nemeam miſſa.* ib. *ejus ſtatura, robur & diſciplina.* 250. *Mithridates Eupator Dionyſius cognominatus.* ibid. *ſepultura Mithridati à Pompeio data.* ibid. *Mithridates regum ſuæ ætatis præſtantiſſimus.* ibid. *Mithridatis pretioſa ſupellex in Talauris reperta.* 251

Mithridatis filiæ Cleopatræ generoſitas. 246

Mithridatis filiæ ad Pompeium adductæ. 246

Mithridatis filiarum virginum interitus. 248

Mithridatica venena. 248

Mithridaticum bellum omnium maximum. 118

Mithridaticum bellum quibus ducibus finitum. 217

Mithro-

Mithrobarzanes Tigranis dux Tigranocertam accedit contra Lucullum. 228
Moentini populi. 763
mollities Craſſo objecta. 154
Moneſis & Themiſtoclis collatio per Antonium. 157
Monima adamata à Mithridate 201
mons ſacer. 349
morbi hydropici in caſtris Antonii. 168
mors Amatii. 527
mors Antiochi. 131
mors Bruti. 666
mors Cæſaris in ſenatu. 501. 502
mors Cæſaris, nunciata Cæſari Octavio, terrorem ei incuſſit. 531
mors Caſſii. 655
mors Catilinæ. 431
mors Catonis. 490
mors Curionis & ſuorum militum. 456
mors Decimi. 588
mors Dolabellæ. 625
mors Druſi. 372. 373
mors Fulviæ. 706
mors Hircii. 572
mors Marii, ſeptimùm conſulis 396
mors Memmii à Glaucia Apuleióque in comitiis interfecti. 369
mors Orodis regis. 155
mors Panſæ. 575
mors Pompeii in Ægypto. 481
mors Pompeii junioris. 494
mors S. Pompeii per quem procurata. 753
mors Scipionis incerta. 361
mors Sertorii. 422
mors Sittii. 621
mors Spartaci. 426
mors Syllæ. 416
mors Tib. Gracchi. 360
mors Trebonii. 543
mors Ventidii. 621
mors Viriati. 296
mortis per varia genera multi oppreſſi à triumviris. 596. 597
mortis Pompeii qui fuerint conſultores. 480
mortem ſibi ipſi infert Marſus. 625
mortem ſibi nobiles quique Caſſium Brutúmque ſequuti conſciſcunt. 669
mori mavult Antonius, quàm ſpecimen aliquod pavoris edere. 703
mori qui vult, facilè telum invenit. 489
moriuntur multi ſervi Peruſiæ præ fame. 691
mortuorum ſervorum fame corpora Lucii milites in altum defodiunt, ne rogo facto nota fiat fames. 691
mortuum eſſe Cæſarem Brundiſii, vanis rumoribus jactatum 677
mortuos Macedonas inſepultos relictos à Romanis, ſepelit Antiochus. 95
motus novi in Hiſpania. 311
mulcta indicta Chiis quæ. 201
mulcta indicta Epheſiis. 213
mulcta indicta Græcis. 674
mulcta ingens indicta Tarſenſibus à Caſſio. 626
mulcta irrogata Lepido ob rem malè ad Pallantiam geſtam. 302
mulctæ partem à Sylla relictam in Aſia exegit Lucullus. 228
mulctati Carthaginienſes à Maſaniſſa. 41
muliercularum conſuetudine ſe oblectans Sertorius, minus propitio numine rem gerit. 421

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

mulieres aliquot ſibi ipſis manus inferunt. 764
mulier vim inferenti militi oculos eruit. 419
mulieres novitati ſtudentes, maritorum pertæſæ, Catilinæ pecunias ſufficiunt. 428
mulieres Saguntinæ ſibi manus inferunt. 261
mulieres viris multis fortiores Pompeio obſiſtere auſæ. 242
mulierum pietas & fortitudo in extrema obſidione Carthaginienſium. 55
mulieres M. & CCCC. *proſcriptæ à triumviris ut bona ſua profiteantur & in ſumptus belli conferant.* 607
mulierum virtus in bello. 295
mulierum animi in bello. 295
mulieris virilis animus in uxore Aſdrubalis. 82
mula peperit. 400
mulos inequitare ſuos noluit Scipio milites. 303
Munatii & Neoptolemi pugna. 182
munera data militibus à Pompeio pro navali prælio. 733
muneribus placat milites Perpenna. 422
munimenta Pompeiana in Sicilia quæ & quomodo diſpoſita. 728
Mummius Achaicus in Delum relegatus exulatum abiit. 373
muralis pugna in Piræeo. 194
muros civitatum Hiſpaniæ uno die dejiciendos curat Cato. 277. 278
Murcus conjungit ſe Pompeio. 685
Murena contra Mithridatem prædas agit. 514
Murena aggreſſus prædones piratáſque nihil memorabile præſtitit. 235
mutatio ſubita Lepidi. 619
mutationibus obnoxia omnia 82
Mutia minis adigitur legatione fungi ad Pompeium filium pro pace. 712
Mutius Scævola in curia confoſſus. 404
Myconius mons. 738
Myrenſes auro omni ſpoliati à Lentulo. 636

N.

Narce civitas quomodo capta. 18
Nariſii pop. 763
Naſonis proſcripti interitus, vindicta de ſolo proditore ſumpta 604
natali ſuo die mortuus Caſſius 655
natatu in bello Alexandrino ſervatus Cæſar. 523
naufragium. 728. 729
naufragium claſſis Cæſaris. 722. 723. *naufragium claſſis Cleopatræ.* 636
naves Antiocho comparaturus proficiſcitur Annibal. 100
naves Cæſaris fortiores, Pompeii leviores. 732
naves Cæſaris Papiæ opprimit 731
naves Cæſaris quadraginta capit Pompeius in mari Supero 458
naves Cæſaris ſuccenſæ. 735
naves in Syria Romani cur exuſſerint. 117
naves integras quot in portum adduxerit Pompeius. 252
naves Mithridatis quot. 170

naves

naves multas indeſinenter fabricat Pompeius. 716
naves onerarias demergunt frumento onuſtas Pompeiani, ne in poteſtatem Cæſaris veniant. 462
naves in Syria legati Romanorum exurunt. 117
naves quot expugnatæ piratarum à Pompeio. 237
naves Roman. & Antiochi quales & quantæ. 99. 100
naves Romanorum concrematæ à Carthag. 59
naves ſeptemdecim tantùm Pompeio in conflictu reliquæ 741
naves Maſſiliam remiſſæ ut militum audacia augeretur. 277
naves ſibi fabricat Sylla. 204
naves ſuas incendit Pompeius terrore percitus. 750
navium Pompeianarum in conflictu major jactura. 740
navalis pugna. 100
navalis pugna Antigoni & Ptolemæi. 121
navalis pugna Bryttii. 189
navalis rei peritus Menodorus. 723
navali pugna certant Polyxenidas & Romani. 103
navale bellum inter Cæſarem & Pompeium 719
navale certamen. 732
navale certamen inter Caſſium & Rhodienſes. 630
navale prælium inter Cæſarem & Sex. Pomp. 638
navale prælium inter Dolabellam & Caſſium. 524
navale ſpectaculum repræſentat Cæſar. 492
navis gubernator Chius ſupplicio à Mithridate affectus. 187
nautæ & milites Cæſaris animoſi & fortes, Pompeii verò periti & timidi. 732
nauticæ rei imperiti Romani. 100
neceſſitati leges aliquando poſthabendæ. 68
necis Clodianæ cauſas redditurus Milo in forum à Cæcilio trahitur. 440
neci cum Cæſare deſtinatus Antonius. 502
necem ſibi Numantini cives inferunt potiùs quàm ſe dedant. 310
Nergobriges legatos de pace mittunt ad Marcellum. 281
Nemeſis felicibus timenda. 50
Nemeſeos ſacellum à Cæſare ædificatum. 484
Nemore olim theſauri publici ſervabantur. 685
Nepherim civitatem devicit Scipio. 78
Neptunus & Iuppiter Trojani belli ſpectatores. 39
Neptuni & Salatiæ filium ſe dicit Pompeius. 729
Nervii profligant Cæſarem, ipſi poſtmodum ab eodem cæſi. 756
Nicanor Cappadociæ ſatrapa. 175
Nicator à Seleuco occiſus. 122
Nicator cur ſit vocatus Seleucus 124
Nicephorium caſtellum expugnatum. 172
Nicomedi Pruſiæ regnum oblatum. 174
Nicomedem filium Pruſias Romam mittit. 173
Nicomedem injuſtè invadit Mithridates. 209
Nicopolis ubi ſita, & à quo condita. 243

Nimis

Nimis flumen. 295
nobiles Pompeiani ſibi necem inferunt. 494
nobilium Pompeianorum fuga 481
nobiliores quique Caſſium Brutúmque ſequentes ſibi manus inferunt. 669
Nobilior contra Segedenſes miſſus. 279
Nonius centurio à milit. in ſeditione occiſus. 680
Norbani fuga & interitus. 406
novarum rerum cupidos Mæcenas in Vrbe affligit. 736
amore novercæ uritur Antiochus. 126
novercæ & Antiochi connubium. 128
novi homines quinam appellarentur. 428
Novum comum à quo fuerit conditum. 443
Nucerinus ager vaſtatur. 376
Numantia à Marcello obſidetur. 283
Numantia obſeſſa à Pompeio. 298. 299
Numantiam obſedit Scipio. 304
Numantiã ſubvertit Scipio. 310
Numantini egregii equites & pedites. 297
Numantinis deditus à ſenatu Mancinus ob fœdam pacem cum illis pactam. 302
Numidarum à Scipione victorum fuga. 268
Numidarum milites in Africa cur valentiſſimi æſtimati. 39
Numidarum victoria deſcribitur. ibid.
Numidiæ regio temperatiſſima. ibid.
numiſma à Bruto ſignatum. 633
nuntius Tigrani de adventu Luculli, ſuſpenſus. 228
nuntii intercepti & cæſi. 147
nuptiæ Antonii in Vrbe celebratæ 710
nuptiarum lenocinio parari imperia Cato in ſenatu clamitat 435
nuptias celebrat Antiochus quinquagenarius. 96
nuptias celebrat uxor eodem die quo cæſus maritus. 603

O.

OBlivio remedium adverſus calamitates optimum. 51
de oblivione injuriarum diſſerit Cicero. 517
Oblivio amnis. 295
Obolla urbs ab Æmiliano capta. 293
obſes datus Ariobarzani Mithridatis filius quadrimulus. 215
obſides Romanis dati à Carthaginienſibus trecenti pueri nobiliſſimi. 43
obſides Celtiberorum Lucullus reſtituit. 282. 283
obſides Chii dare jubentur. 201
obſides Hiſpanos à Sertorio detentos dimittit Perpenna ut captet Hiſpanorum benevolentiam 422
obſides miſſi Caſſianis in Capitolium Antonii Lepidíque liberi. 517
obſeſſio Brundiſina per Antonium. 704
obſeſſi ex deſperatione pacis ad fortitudinem verſi. 157
obſidio dura Numantinorum. 308. 309.
obſidetur Peruſiæ Lucius à Cæſare. 689
occiſorem Aſdrubalis Annibal crudeliſſimè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

deliſſimè vexatum occidit. 258
occiſorum in pugna Pharſalica numerus. 479
occiſores Cæſaris Capitolium occupant. 503
occidit ſeipſum Fimbria Syllam metuens. 211
occidit ſeipſum Lælius. 622
occidit ſeipſum Machares. 241
occidit ſeipſum Titinius. 655
occiditur Seleucus, inſidiis Heliodori cujuſdam purpurati. 116
occupata à Mithridate citò receperunt Rom. 170
Ocilem urbem Claudius Marcellus expugnat. 281
Ocilem urbem Luſitani obſident. 287
Octavius Cæſar Auguſtus, Cæſaris ex ſororis filia nepos. 531. magiſter equitum avunculi in annum creatus. ibid. Apolloniam miſſus ut literas & rem militarem diſcat. ibid. matris & vitrici Philippi ad Octavium literæ cum monitis. 532. amici Octavium hortantur ut cum hæreditate Cæſaris adoptionem relinquat. ibid. Cæſar appellatur. ib. Octavius adoptionem accipit. 534. Octavius in veſtibulo Antonii moratur. ibid. Octavii oratio ad Antonium qua queritur de Cæſaris nece & poſt necem actis. 535. Octavius Cæſar ex Æneadarum gente. ibid. Octavio injuriæ factæ. 540. Cæſar quibus ſibi plebem conciliet & deliniat officiis. ibid. erga Octavium plebis amor. 541. Octavii verba ad populum. 544. Octavius & Antonius reconciliati. 545. propter Octavium plebs Antonio gratificatur. ibid. plebs Octavium tribunum plebis creare vult. 546. Octavius libellos ſpargit per exercitum Antonii. ibid. Octavius & Antonius iterum in gratiam redeunt. 551. Cæſarem exercitus proprætorem creare vult. 557. Cæſar partitur ſuas copias cum Hirtio. 568. Cæſaris victoria. 572. Cæſaris contemptus. 574. Cæſaris artes. 577. 578. Octavius injurias ſibi à ſenatu illatas enumerat. 581. ejus oratio ad exercitum. ib. Cæſaris de Cicerone dictum. 585. Cæſaris clementia, conſulatus, collega Q. Pedio, ejus acta in conſulatu. 586. Cæſar, Antonius & Lepidus in colloquium veniunt. 590. provincias pop. Rom. inter ſe partiuntur. ibid. commentum Cæſaris. 652. Cæſar abeſt à prœlio propter ſomnium oblatum. 653. Cæſaris Octavii commentarii. ibid. Cæſaris & Caſſii clades. 655. clades navalis Cæſaris in Ionio mari ſub Domitio Calviſio. 656. periculoſa Cæſaris & Antonii audacia. 669. Cæſaris mala valetudo. 677. Cæſarem incuſat Manius. 685. Cæſaris & Lucii bellum. 688. Cæſaris & Lucii ſalutationes mutuæ. 695. Cæſaris reſponſum ad orationem Lucii. 697. Cæſaris verba ad ſuos milites. 698. Cæſaris verba ad Lucium. 702. Cæſar multis locis eodem tempore impugnatus. 704. Cæſari Cocceius Antonium reconciliare vult, Cæſaris & Cocceii colloquium. ibid. Cæſaris excuſationes & expoſtulationes. 707. Cæſar & Antonius in gratiam redeunt. 709. Cæſar & Antonius imperium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

rum Romanum denuo partiuntur inter ſe. 709. *Cæſar in ſummo periculo apud plebem, lapidibus petitur* 711. *Cæſar, Antonius & Lepidus in colloquium veniunt: conditiones inter eos latæ.* 713. *Cæſar & Antonius apud Pompeium in ſexireme cœnant.* 714. *Cæſaris & Pompeii fœdera turbata.* 716. *Cæſar in magnis anguſtiis.* 722. 725. *claſſis Cæſaris tempeſtate afflicta.* 729. *Cæſar Antonii auxiliis uti non vult.* 725. *Octavia inter Cæſarem & Antonium arbitra.* 725. *Cæſaris expoſtulationes.* 726. *Cæſaris & Antonii reditus in gratiam.* ibid. *permutatio facta ab Antonio & Cæſare.* ibid. *ad Cæſarem dona Octaviæ.* ibid. *Cæſaris calamitates.* 724. *Cæſaris & Pompeii navale prælium.* 732. *Cæſar à tribus exercitibus circumventus.* 734. *Cæſar ſolus cum unico armigero amicis deſtitutus & ſervis ad Abalum portum appellit.* 736. *in Cæſarem Romanæ virtutis exemplum in Meſſala.* 736. *Cæſar ſub ſcuto Gallico totam noctem ſtat.* 738. *Cæſar navale cum Pompeio prœlium audet detrectare.* 739. *Cæſaris expoſtulationes cum Lepido.* 741. *Cæſari non conferendus Lepidus.* 742. *Cæſar in thorace vulneratus.* ibid. *in Cæſarem cavillatio.* ibid. *Cæſar Lepidum interfici non ſinit.* 743. *non patitur Lepidum ſibi ad genua accidere.* ibid. *Pompeium perſequi non vult.* ibid. *ad Cæſarem Ofilii tribuni verba ſeditioſa.* 744. *Cæſari ſtatua poſita.* 746. *Lepidum Cæſar necari non vult.* ibid. *literæ Cæſaris d ſervis reſtituendis ſuis dominis* ibid. *Cæſar literas tempore belli ſcriptas exurit.* ibid. *Cæſari Auguſti commentarii.* 762. *re geſtæ apud Illyrios.* 763. *Cæſaris Auguſti fortitudo.* 764. *Cæſar ſauciatus: Cæſaris invictu animus Metulios terret.* ibid *legati ad Cæſarem.* ibid. *Cæſa ut Segeſtanos tractarit, eorum virtutem admiratus.* 765. *Cæſar cohortem decimat.* 766. *ſauciatur.* ibid. *Cæſari Dalmatæ ſe dedunt, Delbani* ibid. *triumphus Cæſaris de Illyriis.* ibid.

matris & vitrici Philippi literæ ad Octavium. 532

prudens matris Octavii conſilium. 534

amici Octavium hortantur cum hæreditate adoptionem Cæſaris relinquere. 532

Octavia ſoror Cæſaris Antonio collocata. 709

Octavia arbitra inter Cæſarem & Antonium. 725

Octaviæ dona ad Cæſarem fratrem. 726

Octavius in Cinnanos fertur. 389

Octavius & Merula coſſ. urbem contra Cinnam muniunt. 391

Octavii interitus. 393

primum conſulis Octavii caput pro roſtris pependit. ibid.

Marcus Octavius Sempronii Gracchi collega, repugnat legi agrariæ. 356. *magiſtratu ſe abdicat.* 357

Octavius legatus Craſſum ad fugam ſolicitat 149. *ejus interitus.* 153

Cn. Octavius à Leptine confoſſus. 117

Odeum ſuccenſum ab Ariſtione 195
odium ſive inimicitias bellis tantùm metiuntur Scipio & Annibal clari duces. 92
odium Aſianorum in Romanos 186
odium Druſi unde originem duxit. 372
odium plebis in Scipionem Africanum. 361
odii Aſianorum duplex pœna. 186
odio cur habuerint Aſdrubalem Carthagin. 73
OEnomaus gladiator, Spartaci dux. 423
officinæ in Vrbe clauſæ. 682
ad officium ab otio militi redire eſt difficile. 96
Olympiadis mors. 122
omine infauſto accepto Pompeius in caſtra reduxit militem. 464
omina multa malo obveniunt Craſſo proficiſcenti ad bellum Parthicum. 438
omina varia Cæſari & Pompeio inituris pugnam oſtenſa. 470. 471
ominibus multis Seleuci regnum præmonſtratum. 123. 124
Onobala flumen. 734
operas mutuas ſibi præſtant Raſcus & Raſcupolis fratres. 669
Opimius alter conſulum contra Gracchanos Capitolium occupat. 365
oppida Romanorum quadringenta à Carthaginienſibus deleta. 34
oppugnatio Peruſina acerrima ut obſeſſi erumpere non poſſint. 689 & ſeq.
oppugnatio Carthaginis deſcribitur. 57. 70. 71
oraculum Didymeum de reditu Seleuci in Macedoniam. 123
oratio Annibalis ad Antiochum de bello adminiſtrando. 93. 94
oratio Antonii ad Aſianos Græcos. 673
oratio Antonii ad exercitum ſuum habita poſt mortem Caſſii. 658. 659
oratio Antonii funebris præſente corpore Cæſaris pro roſtris. 518 519. 520
oratio Antonii inituri pugnam contra Brutum. 662.
oratio Antonii in ſenatu. 511. 512
oratio Archelai Caſſii præceptoris pro Rhodienſibus 627 628
oratio Aſdrubalis pro pace impetranda ad Scipionem. 27. 28
oratio Avari Numantinorum ducis ad Scip. 309
oratio Bruti ad plebem è Capitolio. 514. 515
oratio Bruti ad ſuos poſt mortem Caſſii. 657. 658
ad ſuos milites, certare eum cogentes. 661
oratio Cæſaris ad Afranium Petreiumque & horum milites. 454 ad milites in acie Pharſalica. 473. 474. ad milites ſeditioſos. 457. ad ſuas copias Brundiſii. 460. 461. pro invadendo Dyrrachio promptuario Pompeii. 462
oratio Cæſaris in curia & ad equeſtrem ordinem. 687
oratio Cæſaris Octavii ad milites. 698
oratio Caſſii ad milites pugnaturos. 641
oratio Cenſorini ad legatos Carthaginienſium. 50. 51
oratio Ciceronis ad ſenatum contra

contra Antonium. 560.561
oratio Ciceronis qua diſſerit de oblivione injuriarum. 517
oratio Cinnæ ad exercitum de ſua expulſione. 390
oratio Craſſi ad amicos. 152. *ad ſuos milites.* 147
oratio funebris in Syllæ funere 417
oratio Hannonis, cognomento Gillæ 47.48
oratio Hortenſiæ pro proſcriptis mulieribus. 608
oratio Lucii ad milites de dedenda Peruſia. 693
oratio legatorum Carthaginienſium. 53 *ad conſules Vticæ.* 44. 45
oratio legatorum Lucii ad Cæſarem. 694. *Pompeii ad Antonium.* 748
oratio Mithridatis ad milites magniloqua. 218
oratio Panſæ moribundi ad Cæſarem. 574.575
oratio Pelopidæ contra Nicomedem. 177
oratio Piſonis pro Antonio in ſenatu. 562
oratio Pompeii ad milites in acie Pharſalica. 473
oratio P. Cornelii Lentuli ad P. C. de evertenda Carthagine. 33
oratio Scipionis ad duces & milites. 10.11.70.71. *apud tribunos plebis, qui illi diem dixerant.* 113
oratio Syllæ ad Epheſios & reliquos Aſiæ primores. 212. *ad Mithridatem.* 208. *ad Mithridatis legatos.* 207
oratio Tib. Sempronii Gracchi in multitudinem ſervorum. 354
oratio tribunorum militarium ad Antonium. 546. 547
Oricum civitatem ultrò prolatis clavibus recipit Cæſar. 461. 462
ornamenta mille talentorum ex Samothracio fano à piratis ablata. 213
Orodes Mithridatem regno pellit 120
Orodes rex Armeniam populatur 140
ab otio ad officium redire militi difficile eſt. 96
otium corrumpit Italos milites. 353
Oxthracas, maximam Luſitanorum urbem, delet Marcus Attilius. 287
Oxintha Iugurthæ, Numidarum regis, filius. 376

P

Pacorum regem occidit Ventidius. 156
Pæones populi. 758
Pæones populi circa Iſtrum à quo ſubacti. 762
Palarii populi. 761
Palæſtina quomodo Rom. acceſſerit imperio. 119
Palæſtinam ſubjugavit Romanis Pompeius. 244
Palladium integrum inventum. 205
à Diomede & Vlyſſe ſublatum ibid.
Palantia urbs qualis. 285
Palantiam Vacceorum urbem capit Lepidus. 300
Palmyreni ab Antonio infeſtantur. 676
in paludem quandam ſe abdit Archelaus. 203
Pamphyliam curat ad perſequendos piratas Metellus Nepos. 236

panes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

panes hordeacei pari argenti pondere rependuntur in caſtris Antonii. 165
Pannonii populi. 757. 758
Paphlagonia à Mithridate Sertorio datur. 217
paphlagoniam Romanorum provinciam injuſtè invadit Mithridates. 209
Papia, tanquam amicus expectatus, opprimit naves Cæſaris. 731
Partheni pop. 757
Parthus civitas à Scipione capta. 21
Parthiam repetit Antiochus. 86
Parthi quomodo pugnam ineunt, & aciem inſtruunt 143
Parthorum dolus apud Antonium. 159
parthorum in bello dexteritas. 144
ad parthorum regem cur fugere noluerit Pompeius. 480
parthorum ſtratagema. 145
parthici belli initia. 676
parthicum bellum parat ulturus Craſſo factam injuriam Antonius. 709
parthicum bellum injuſtè à Craſſo appetitum. 135
Parthi decies & octies victi ab Antonio. 168. de Parthis vide plura ad marginem in libello de rebus Parthicis.
Patara civitas expugnata. 620
Patarenſibus parcit Brutus, accepto omni auro argentoque. 635. 636
pater patriæ appellatus Cæſar. 494
pater patriæ conſalutatus Cicero poſt reſtinctam conjurationem Catilinariam. 431
pater & filius Egnatii complexi ſeſe mutuò uno ictu confoſſi. 601
patrem prodens filius à patris percuſſoribus mox cæſus. 599
patriæ conſulere non potuiſſe fame prohibitus fatetur Lucius. 696
Paulus Æmilius Perſeum regem bello ſuperat. 761
paupertate adactis ad piraticam Pompeius civitates ad habitandum donat. 237
Pauſimachus Rhodiæ claſſis præfectus. 101
Pauſimachi ſuorumque cædes. 102
pax fœda cum Numantinis à Mancino facta. 300
pax quomodo inter Romanos & Carthaginienſes ſub Scipione conſtituta. 17
pax quibus modis data Carthaginienſibus à Scipione. 30
pacis authores ſunt omnes Pompeio, excepto Menodoro. 712
pacis colloquium inter Syllam & Mithridaticos duces. 208
pacis conditiones inter Viriatum Romanóſque factas non admittit Cepio. 294
pacis conditiones quantumvis graveis acceptat à Sylla Mithridates. 210
pacis inter Anton. Cæſ. & Pompeium factæ leges miſſæ Veſtalibus ſervandæ. 714
pacis incundæ cum Mithridate conditiones. 207
pacis renovatæ inter Carthaginienſes & Romanos forma, Maſaniſſa interceſſore 20
pacis ruptæ inter Cæſarem & Pompeium quæ cauſæ publicè ferebantur. 717
pacem ambit Antiochus. 105
pacem ambit Lucius. 693

pacem ambit Mithridates. 206
pacem aut bellum expanſo ſinu Carthaginienſibus offert legatus Romanus. 261
pacem communem Lucii milites petunt, aut nullam. 695
pacem componere tentat inter Cæſarem & Antonium Cocceius amborum amicus. 706. 707
pacem cum Antonio facere geſtit Cæſar. 587
pacem cum Numantinis facit Pompeius. 299
pacem invito Craſſo milites petunt. 152
pacem petit multis ſuorum amiſſis Indibilis. 275
pacem petenti Antiocho quid à Romanis reſponſum. 89
pacem petunt Carthaginienſes à Maſaniſſa. 40. 41
pacem ſæpius adeptam fregerunt ſæpiſſimè Carthaginienſes. 51
pace confirmata inter Cæſarem & Antonium Octavia Antonio locatur. 709
pecunia indicta Carthaginienſibus. 2
pecunia promiſſa apparitoribus ſervatur Virginius. 617
pecuniam è fanis mutuò accipit Cæſar. 678. 684. 685
pecuniæ Cæſaris à Calpurnia in ædes Antonii delatæ. 507
pecuniæ debitæ reliqua ſumma Philippo Macedoni remittitur, ob præſtitam legatis in Thracia benevolentiam. 100
pecuniæ quantæ in triumpho Cæſaris ductæ. 491
pecuniarum egentes Cæſariani 686
Pediculos invadit Coſconius. 381
pedites Mithridatis quot. 170
Peligni finitimi deficiunt à Romanis. 374
Peloponneſum curat ad perſequendos piratas L. Cinna. 236
percuſſor Gallus Marium occidere timet. 387
Perdica poſt Alexandrum Macedoniæ præeſt. 175
perfidia grandis Luculli in Caucæos. 284
perfidia ingens Luculli in Luſitanos. 288
perfidia Luculli & Galbæ quotquot evaſerunt, ſeſe Viriato conjungunt. 289
Pergamenorum crudelitas in Italos hoſpites. 185
Periclis opus, Piræeum. 190
periculoſum Pompeius judicat cum exercitatis Cæſarianis pugnare. 469
periculoſa Cæſaris & Antonii audacia. 669
permutatio militum & navium inter Antonium & Cæſarem. 726
Perpennæ imperium cur ademptum. 375
Perpenna Sertorium occidit. 422
Perpenna interfector Sertorii, inter hæredes ejus aſcriptus. ib.
Perpenna occiſus à Pompeianis. 423
Perrhæbi populi. 757
Perſarum vires unde crementa incrementáque ſumpſere. 51
Perſei filius. 67
Perſis nunquam placuit fœnus. 382
Perſeum Philippi filium invadunt Romani. 760
Pertinethæ populi. 763
Peruſia exuſta. 699
Peruſinis data à Cæſare venia, decurioni-

curionibus necatis. ibid.
peſtis altera Aſiæ poſt Mithridatem Fimbria. 211
peſtis ingens in caſtris Aſdrubalis. 40
petitiones Pompeii à ſenatu quæ. 432
Petreius & Iuba mutuis concidunt vulneribus. 490
Phamæa à ſenatu populóqueR. quibus rebus donatus. 66
Phamæa equorum præfectus ſolum Scipionem non aggreditur. 60
Phamæa & multorum Carthaginienſium transfugium ad Scipionem. 65
Pharnaces Mithridati patri ſtruit inſidias. 247. *veniamà patre impetrat.* ib. *ad defectionem exercitum Mithridatis ſollicitat.* ib. *rex appellatur.* 248. *membrana chartacea vice diadematis caput circundat.* ibid.
Pharnaces contra Phanagorenſes & Romanos pugnat. 253. 254
Pharnacis mors. 254
Pharnaces Romanæ ditionis locis quibuſdam occupatis cum Domitio, Cæſaris legato, collatis ſignis, egregiè vincit. 484. *contra eum Cæſar exercitum ducit.* ibid.
Pharnaces territus legatos de pace mittit. ibid.
Pharnacis fuga. 487
de Pharnace victo Cæſaris literæ. ibid.
Pharum, cum Demetrio deprædantem Ionium mare, funditus evertunt Romani. 760
Philadelphus Cæſaris libertus. 717
Philippus Macedo Romanis contra Antiochum fœdere jungitur. 96
Philippi Macedonis in Romanorum legatos benevolentia. 116
Philippus Megalopolitanus in poteſtatem redigitur populi Romani. 96
Philipporum ſitus & varia nomina. 650
Philippos petunt Caſſiani contra Antonianos. ibid.
Philippenſe prælium quantum Antonio favorem peperit apud milites. 701. 705
Philippenſis victoria uni Antonio tribuitur. 679
Philopator dictus Nicomedes. 175
Philoſophi cur ſapientiam ſectantur. 189
Philotimus Smyrnæus conſpirat in Mithridatem. 202
Phocæa Antiocho poſt navalem victoriam jungitur. 102
Phœnicia quomodo Romano acceſſerit imperio. 119
Phœniciam curat ad perſequendos Piratas Metellus Nepos. 236
Phœnices in Hiſpaniam mercationis ergo trajiciunt. 256
Phœnix vir regii generis, dux exercitus Mithridatis. 224. *ad L. Lucullum transfugit.* ibid.
Phœnicen Romanis ſubjecit Pompeius. 244
Phraates filius Orodem patrem præfocat. 155
Phrygiam Mithridati dedit Manius corruptus largitionibus. 208
pietas immenſa quorundam in heres proſcriptos. 599 600. & ſ.
pietas Arriani filii memorabilis. 613
pietas militum in Acilium patronum. 612
pietatis rationem habere ſolent Romani. 49

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

pilum quale teli genus. 754
pilorum inopia Carthaginienſes ſuas fœminas radunt. 55
Pyræum à Syllanis militibus inceditur. 197
Piræei urbis deſcriptio. 190
piratæ à parvis initiis ad magna tentanda aucti. 233. 234
piratæ infeſtant maria juſſu Mithridatis. 233
piratæ Mithridatis. 171
piratæ unde potiſſimùm collecti. 234
piratæ vocant ſeſe milites mercenarios. ibid.
piratarum ingens numerus ſub Mithridate Aſiæ litora vaſtat. 213
piratarum major nunquam numerus, quàm tempore Pompeii. 427
piratarum occiſorum à Pompeianis numerus. 237
piratarum profligator Pompeius. 233
piratarum receptaculum Cilicia. 234
piratarum regnum. ibid.
piratis cur datum cognomen Cilices. ibid.
piratis perſequendis qui duces quomodo à Pompeio diſpoſiti. 236
piratas nonnullos captos torquet Cæſar. 717
piratas prædoneſque ad perſequendum miſſus Sabinus. 746
piratas prædoneſque aggreſſi Murena & Servilius Iſauricus nihil memorabile effecerunt. 235
à piratis captus Clodius, redemptus à Ptolemæo rege duobus talentis tantùm. 441
piraticum bellum levi momento abſolvit Pompeius. 237
Piſidarum rex Amyntas per Antonium conſtitutus. 715
L. Piſo intimus amicus Cæſaris. 435
Piſonis ſegnitiem Romæ nunciatam moleſtè ferunt & patres & plebs. 68
Piſonis & Caſſii exercitus à Tigurinis ſub jugum miſſus. 755
à plagiario captus Attilius ſeſe prodens periit. 607
Plancus legionem Cæſarianam in itinere Vrbem petens concidit. 690
Platonis librum de Anima legit ſibi manus inferens Cato. 489
plauſtra armis onuſta duxit in triumphum Pompeius. 252
plauſtra machinas ferentia exercitus Antonii quot. 158
de plebe egregia comparatio. 539
plebis in Scipionem Africanum indignatio unde ortum habuit. 361
plebis ſeditio contra Apuleium ob cædem Memmii. 369
plebi nil reliquum factum poſt mortem Gracchorum. 367
plebem concitant Ciceroniani contra Antonium. 574
plebem ex agro vocat Gracchus ad ferenda in comitiis ſuffragia 358
plebem metuunt homicidæ Cæſaris. 503
pœnas ab Artabaze ſumendas multi cenſent 169
pœnam ſumpſit ab interfectoribus Pompeii Cæſar. 484
Pœni Siciliam Romanis reſtituunt. 3
Pœni nudi hoſtes in fugam vertunt. 77
Pœnorum duces bellum in Iberia reſtaurant. 268

pœ-

pœnitentia ſubit utrunque imperatorem pro tantis copiis ſubitò perituris. 476
Polemocratiæ, cæſo marito, filium Bruto cum multis gazis commendat. 633
Polybius, Scipionis præceptor. 82
Polybii hiſtoria. ibid.
Polyphemus ac Galatea & eorum liberi. 753
Polyxenidas exul Rhodius, claſſis Antiochi præfectus. 99
pompa in adventu Cæſaris Antoniique poſt pacem factam. 715
pompam ridiculam exhibet Surena, quaſi in triumphum ducat Craſſum. 154
Pompeius equitum præfectus, ſaucius, ad Mithridatem adductus. 224. *ejus reſponſum ad interrogationem Pompeii.* 225
Pompeius cognomento Magnus, Hieroſolymæ urbis mœnia diruit. 119. *uxorius.* 135. *bellum Mithridaticum Pompeio commiſſum.* 233. *Pompeio poteſtas data, exercitus ejus qualis.* 235. *quomodo duces contra piratas conſtituit.* 236. *piraticum bellum à Pompeio confectum.* 238. *honores Pompeio dati à ſenatu.* 238. *Magnus cur cognominatus.* 170. 238. *Pompeius Argonautarum, Caſtoris & Pollucis peregrinationum viſendarum cupidus.* 241. *Pompeio inſidiæ à regibus ſtructæ.* 243. *fama juſtitiæ ac fidei Pompeii.* 242. *dona Pompeio & ejus militibus à Tigrane facta.* ibid. *Nicopolis à Pompeio condita.* ibid. *provincia Ariobarzani à Pompeio data.* 244. *præmia militibus diſtribuit Pompeius.* XVI. M. *talentorum.* 252. *ejus triumphus glorioſus.* ibid. *rerum à Pompeio geſtarum recenſio.* 253. *Pompeius chlamyde Alexandri Magni indutus.* ibid. *captivi ab eo quàm humaniter tractati.* ibid. vide plura in Cn. Pompeius.
Pompeii filiam ut tractarit Cæſar. 409
Pompeius junior. 492. *contra eum Cæſaris expeditio.* ibid. *prælium ad Cordubam.* 493. *Pompeii fuga.* ibid. *ejus interitus.* 494. *ejus caput ad ſe perlatum Cæſar ſepeliri jubet.* ibid.
Pompeiani cives deficiunt à Romanis. 374
Pompeiopolis ubi & quæ olim vocabatur. 251
Ponticam urbem militibus diripiendam præbet Cæſar. 484
Ponticus triumphus Cæſaris. 491
Pontus Euxinus. 170
Ponti conditor rex Mithridates. 249
Ponti civitates ad L. Lucullum tranſeunt. 227
de pontificatu ſummo Cæſaris quidam Pompeianorum ante victoriam contendunt. 471
pontificatus nemini vivo adimi ſolitus. 746
Pomponius proſcriptus qua fraude elapſus. 615
Populii Romanorum legati ad Antiochum Magnum animoſitas. 131
Popilius. 754
populi Romani poteſtas. 642
à populo diſſentire quando non conveniat. 562
populi Carthaginienſis furor & inſania. 54. *in primores & legatos*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

gatos ſuos impetus. ibid.
populi Carthaginienſis ingenium. 259
popularis factio Carthagine regiam ejicit. 38
Porcia Bruti uxoris interitus. 669
portionem agri ſibi à Cæſare datam Sittius ſuis donat militibus. 621
Portius Cato à Marſis occiſus. 380
porta Calcedonis invaditur à Mithridate. 218
portum occludit Carthaginienſium Scipio. 74. 75. alium effodiunt obſeſſi. 75
poſtulatio Pompeii quæ in ſarcienda pace. 713
potator Sertorius remiſſiùs rem agit. 421
prodigium territat Antonium. 717
poteſtas Mithridatis recenſetur. 180
poteſtatem ſummam adeptus Cæſar deponere noluit. 415. 416. poteſtatem ſummam nemine interpellante ſponte depoſuit Sylla. 415
Photinus Ægypti regis pædagogus interficiendum cenſet Pompeium. 480
præco pro caduceo lupi pelle amictus. 282
præda Iberica allexit Pœnos ad rebellandum. 258
præda ingens Romanis diruta Carthagine. 83
præda ingens Syllanorum militum. 199
præda Saguntina Romam miſſa. 267
præda ſub Lucullo quomodo & quanti divendebatur. 224
prædæ nimis inhians Craſſus. 135
prædam Nergobrigum Marcellus ſuis dividit militibus. 282
prædas agit Nicomedes è regno Mithridatis. 177
prædam fertilem militibus tribuit, reliquam diis conſecrat Mummius. 287
de prædonibus ſupplicium. 190
præfectorum ingens numerus caſu in exercitu Triarii. 231
præfectura claſſis adempta Calviſio, data Agrippæ. 727
præmia à Mithridate propoſita iis qui bibacitate vel edacitate vincerent. 216
præmia militibus diſtribuit Pompeius x. M. talentorum. 251
Prænestinum oppidum à Syllanis tunc opulentiſſimum direptum, crudeliſſimè tractatum. 408
præſagium Pompeii de victoria Pharſalica. 470
præſides quibus provinciis quos miſerit Cæſar. 457
præſidium Vtica dejecit Viriatus. 451
præſidia in Italia relinquit Cæſar. 452
prætor à plebe in curia tegulis interimitur. 370
prætores Romanos aliquot vicerunt Piratæ. 235
prætoria in ſella locatum caput Trebonii, mox inſtar pilæ per plateas à militibus jactatum. 543
prætorii ordinis viri multi à triumviris oppreſſi. 596
præmium bene navatæ operæ quod Pompeio. 238
privilegia quam habent exceptionem. 279
præmia diſtribuit exercitui Pompeius. 252
procacitas Ofilii punita. 744. 745
procella qualis antè nulla pugnantes dirimit. 231. 232

procon-

proconſulibus diſtributa Italia. 374
prodigium Craſſo oblatum. 137
prodigium de Marii conſulatu. 387
prodigia avertunt comitia. 398
prodigia Cæſaris. 525
prodigia horrenda in Vrbe viſa. 591
prodigia multa ſeditionem Syllanam portendentia. 400
prodigia prænuntia exitus Caſſii & Bruti. 667. 668
proditor patris filius ob hæreditatem. 599
proditor ſervus heri, rurſus in ſervitutem redactus. 606
proditor ſui ipſius Luceius periit. 604
proditorem libertum confodit Naſo, mox jugulum præbens percuſſoribus. ibid.
prælii ciendi Parthorum mos. 143
prælus tribus vicit Parthos Ventidius. 157
præliis triginta cum Gallis decertavit Cæſar. 523
prælium & conflictus Bruti & Caſſii cum Cæſare & Antonio quantum & quàm memorabile. 670
prælia ſequuta non conferenda. ibid.
profugos maximè ſervatos vult pompeius. 610
profuſiſſimus in largiendo Cæſar. 446
promiſſio ampla facta militibus à Caſſio. 647
promiſſis militaribus ſtetit Cæſar peractis triumphis. 491
Promona urbs Dalmatis adempta. 762
Promethei locum ubi Caucaſo affixus creditur videre cupit Pompeius. 241
promontorium Minervæ. 728
promontorium Coceynum. 735
promontorium Lacinium. 747
promptuarium Pompeii Dyrrachium. 462
Propontidem curat ad perſequendos piratas L. Piſo. 236
proprætores deſtinati à Cæſare Caſſius & Brutus. 622
proprætorum inſignia & poteſtas. 95
propugnatorem ſuum vocat ſenatus Pompeium
proſcriptum qui celaret quæ maneret pœna. 593
proſcripti conditiones pacis initæ inter triumviros admittunt. 713
proſcripti primi oppreſſi, qui. 592
proſcriptionis formula. 593
proſcriptæ mulieres. 607
proſcriptor capitalis primus Sylla. 409
proſcriptorum à Lepido primus Paulus, ſecundus ab Antonio Luceius, ejus avunculus. 596
proſcriptorum à triumviris numerus. 592
proſcriptorum reliqua bona vendit Cæſar. 677
Proſerpina ubi rapta dicatur. 650
Proſerpinam cur in magno honore habeant Cyziceni. 221
proverbium, Res admota ad novaculam. 474
provincia Gallia excedere jubet Antonius Decimum. 558
provinciæ diviſæ inter triumviros. 590
provinciam Syriam ſibi petit Dolabella. 530

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

provinciis bello acquiſitis juſſus à Pompeio decedere Mithridates. 243
provincias ſortitas per amicos regit Pompeius. 437
prudens in bello quis verè dicatur. 305
Pruſias venator bellum Romanis infert. 172
Pruſiæ mors. 175
Pruſiæ Romanorúmque ſocietas contra Antiochum. 101
Pſeudogracchus ſeſe inſinuare pro Gracchi filio nititur. 369
pſeudogracchus primo die initi magiſtratus à plebe occiditur. 370
Ptolemæus Ægypti ſatrapa. 121
Ptolemæus cur rex ab exercitu appellatur. 122
Ptolemæus Cypriæ ſibi manus intulit.
P. Craſſi filius, pugnam poſcit. 143
mille equites à Cæſare accepit. 144
Publius vulneribus mulctatus. 146
Publio conſilium fugæ datum. ibid.
Publii generoſum reſponſum: mavult cum ſuis mori, quos in periculum adduxerat, quàm fugere. ibid.
armigero latus feriendum præbet. ibid.
caput Publii haſtæ præfixum circumferunt Parthi. 147
pugna ad Æſim fluvium inter Metellum & Carbonianos. 403
pugna ad Bagradam inter Curionem & Varum. 456
pugna ad Chæroneam inter Archelaum & Syllam. 199
pugna ad Calagurim. 421
pugna ad Canuſium contra Norbanum. 401
pugna inter Antonium & Cæſarem. 569. 570
pugna ad Cerbonam anceps, & finis. 270
pugna ad Cluſium. 404
pugna ad Cordubam contra Pompeium juniorem. 493
pugna ad Mutinam inter Antonium & Cæſ. 572
pugna ad Pharſalum recenſetur. 474. 475
pugna ad Piræum. 191
pugna Antiochi & Manii. 190. 191
pugna apud Adrumetum. 487
pugna atrox inter Pompeium & Cæſarem. 466
pugna Craſſi cum Parthis. 143. 144
pugna crudeliſſima inter Antonianos & Brutum. 663. 664
pugna Curionis & Vari. 455
pugna Dorylai & Syllæ ad Orchomenum. 202
pugna Fagionis cum Lucio. 686
pugna Numantinorum. 306
pugna inter Lepidum & Cæſarem. 743. 744
pugna inter Lepidum & Catulum. 418
pugna L. Luculli & Mithrid. 224
pugna L. Luculli & Tigranis. 229. 230
pugna Marcii & Pompeii circa Senas. 403
pugna Murenæ & Gordii. 215
pugna navalis. 638
pugna navalis inter Caſſianos & Rhodios. 630
pugna navalis inter Livium & Polyxenidam. 99. 100
pugna navalis inter Pompeium & Cæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

& Cæſarem. 719
pugna navalis. 656
pugna Pharſalica. 476. 477
pugna Pompeii contra Antonianos. 750
pugna Pompeii & Perpennæ. 423
pugna prima inter Pompeianos & Cæſarem ubi. 453
pugna Sertorii & Pompeii. 420
pugna Syllæ & Fimbriæ. 210 211
pugna ſubterranea inter foſſores. 194
pugna navalis circa Mylas eventus qualis. 733
pugnat cum Vacceis Lucullus ſine ſenatus juſſu. 288
pugionibus ſub veſte accincti convivæ in ſexireme Pompeii, Antonius, Cæſar & Pompeius. 714
purpuram exuit Cinna à tiranno datam. 504
puſillanimitas Ciceronis, ſibi dicta die. 436
puſillanimitas Flaminii. 92
Pygmalion Tyriorum tyrannus. 1
Pii cognomen cur adeptus Metellus Metelli filius. 370
Pyrenæi montes ubi. 255
Pyriſſei populi ubi. 763

Q.

QVæſtio habita de militibus Sertorium inſidiis tollere volentibus.
quæſtio apud Cæſarem inter cœnandum, Quæ mors homini optima. 500
quæſtio Scipionis ad Annibalem, Quis imperatorum clariſſimus fuerit. 91
quæſtorem tegulis interemit in curia plebs furere vehementi concita. 370
querela Cæſaris ad milites de injuria illata. 581
querela divitum varia ob legem agrariam recenſentur. 355
querela pauperum in divites. ibid.
quæſtus ergô nihil non impiè agebant Lucullus & Galba. 288
Q. Ancharus in fano à Marianis occiſus. 394
Q. Cæpio dolo ex inſidiis interfectus.
Q. Fabius Maximus Æmilianus Pauli filius contra Viriatum mittitur. 291
Q. Flaccus ſuo arbitrio mortem eligit. 366
Q. Fulvius Nobilior contra Segedanos & Araſchos. 280
Q. Lucretius Offella à Sylla occiſus. 413
Q. Oppius captus à Mithridaticis. 184
Q. Pompeii cum Viriato conflictus. 292. rei militaris imperitus Q. Pompeius. ibid.
Quintilis menſis in honorem Cæſaris Iulius appellatus. 494

R.

RAptus Proſerpinæ à Plutone ubi. 650
raptores milites Sylla affecit ſupplicio. 386
Rebilus ſenator captivus dimiſſus à Menodoro. 730
rebellant Epheſii & aliæ multæ civitates contra Mithridatem. 201
recenſens ſuos Antonius poſt Parthicum bellum quot deſiderarit. 168
reconciliantur Tigranes & Mithridates. 526

regiam ejicit factio popularis Carthagine. 38
regiones à Mithridate invaſæ ad ipſum nihil pertinentes quæ 170. regnum ejus cur dividitur. 176
reliquias Pompeii Craſſique exercitus deducit ex Ægypto Dolabella. 576
reprehendere ſuos non audet Pompeius. 471
repudiat uxorem Cæſar. 435
rempublicam quantum afflixerit duorum civium contentio. 492
reſponſio Antonii ad Cæſarem. 537
reſponſio Antonii ad interfectores Cæſaris. 506
reſponſio Antonii ad ſcriptum Cicer. 566
reſponſio Antonii ad tribunos militares. 547
reſponſio Cæſaris ad legatos Lucii de pace. 694
reſponſio Cæſaris ad orationem Lucii. 697
rebus turbatis alii alios accuſant. 583
reſponſio Caſſii ad Archelaum præceptorem, legatum Rhodienſium. 628. 629
reſponſa Romanorum dubia. 179
reſponſio Syllæ ad legationem ſenatus. 396. 397
Reſtionem ſervat ſervus, multis ſtigmatibus ab hero notatus. 614
rex per jocum militarem vocatus Pompeius. 470
regem ſe appellari noluit Cæſar. 495
reges multos ſalutat Antonius. 715
reges quando appellari cœpti Satrapæ. 122
reges quos & quot in triumphum egit Pompeius. 252. 253
æquum eſt quod à rege præſcribitur. 128
regnum negativum vocatus facetè Syllæ impotens dominatus. 414
regnum ſuum populo Romano teſtamento reliquit Attalus Philometor. 212
regni cupiditas Cæſ. & Ant. ſollicitat. 717
regni Maſaniſſæ diviſio inter liberos. 64
regiæ veteres omnes mediterraneæ. 51
Rheginis Cæſar fidem præſtat exemptos fore à numero deſtinatarum in præmium urbium. 638. 639
reguli multi in Numidia. 6
riſu excepta promiſſio Antonii ab exercitu. 554
Ritogenes Numantinus cognomento Caraunius quinque militibus comitatus per media caſtra hoſtium erumpit. 308
rogo exuſtum corpus Cæſaris. 521
Romanis ipſis elicit lacrymas fortuna & miſerabilis gemitus Carthaginienſium. 47
Romanorum modeſtia. 49
Romani populi ſocios quos aſcripſerit poſt primum bellum Mithridaticum Sylla. 211
Romani crudeliter à Iuba tractati. 456
Romano imperio utiliſſimus Scipio Afric. 362
Rom. imperium ſibi deſtinarat Mithrid. 209
à Romano quondam ſuo milite interfectus Pompeius. 481
Romanorum mos & conſuetudo in ſubjugandis gentibus. 353

Romanorum perpetuò ſe fore inimicum aris admotus iurat Annibal. 259
Romanorum clades ad portas Chalcedonis. 219
Romanos trecentos captivos trucidat Spartacus, ſacra faciens Crixi manibus. 424
Romanorum libertas in tuto non eſt ſtante Carthagine. 38
Romanorum legati ad Antiochum. 87. 90
Romanorum colonia deſignata in ruinis Carthaginis. 364
apud Romanos deducendarum coloniarum mos. 365
Romani Philippo pecuniam debitam remittunt. 100
Romanorum quadringenta oppida deleta ab Annibale. 34
Romani biennio ducenta hominum millia ſub Annibale amiſerunt. 328
Romani Carthaginienſibus adimunt Sardiniam, Siciliam & Hiſpaniam. 1
Romanorum de captivis non redimendis conſilium. 329
Romanos ter uno die aggrediuntur Numantini. 298
Romanorum lucri cupiditas notatur. 208
Romana urbs incommoda ſenſit propter piratarum incurſiones. 235
Rom. imperium quantum promoverit Cæſar. 523
Romuli & Cæſaris collatio. 499
Rhodus expugnata. 620
Rhodum obſidet Caſſius. 631
Rhodii auxiliares Romanis contra Antiochum. 100
Rhodii Myndum proficiſcuntur, certaturi navali prælio contra Caſſium. 630
Rhodiorum & Mithridatis navale prælium. 187
Rhodiorum virtus. 188
Rhodiis quas civitates dederat Antonius, eaſdem mox adimit. 675
Rhodios aggreditur Caſſius ob denegata auxilia. 626. 627
Rhodios ſcripſit inter Romani populi ſocios Sylla. 211
Rubico fluvius. 449
Ruffo circumvento ab Vacceis, ſuccurrit Scipio. 305
Rutilius Rufus hiſtoriæ Hiſpanicæ ſcriptor. 305

S.

SAburra Iubæ Mauritaniæ regis dux à Sittio interfectus. 620
ſacramentum exigit à ſuis militibus Fimbria, illis reclamantibus & ad Syllam fugientibus. 210
ſacrificium navale. 729
ſacrificium Mithridaticum. 217
ſacrificia ſupplicationéſque in Vrbe ob deletam Carthaginem facta. 84
pro ſcipionis victoria. ibid.
ſacrificia, vota ludóſque diis immortalibus ſolvit Scipio. ibid.
ſacrificat Iovi bellipotenti in excelſo monte Mithridates, auxiliarib. regib. præſentib. 215
ſacrum Proſerpinæ apud Cyzicenos quale. 221
ſacra facit Iovi Neptunóque Scipio. 7
ſacra Audaciæ Pavoríque facit Scipio. 11
ſacra facit Marti & Veneri genitrici Cæſar, initurus cum Pompeio bellum. 470

ſacra

ſacra pro victoriis vota diis perſolvit Lucullus. 228
ſacrorum violatores à Cicerone accuſantur. 435
de ſacris deorum à Numa dicatis, vendendis, ſenatuſconſultum. 185
ſacriportus. 403
ſævitia regis in transfugas. 238
ſævit in deſciſcentes graviter Mithridates. 202
ſagittarii equites camelis inſidentes. 107
Saguntus urbs Hiſpaniæ nobilis quomodo tractata. 33
Saguntini legatos Romam mittunt. 258. ab Annibale obſeſſi legatos denuo Romam mittunt. 260
Saguntinorum in rebus deſperatis conſilium. 261. Saguntinorum fraus circa aurum admiſſa. ib. Saguntinorum nocturna eruptio & interitus. ibid.
Saguntinarum mulierum miſerabilis interitus. ibid. Saguntus inſtaurata. ibid. Carthago Spartagena dicta. ibid. Scipio Saguntum adoritur. 265
Sagunti apparatus pecuniarum, frumenti, armorum, telorum navium, captivorum, obſidum totius Hiſpaniæ aſſervatus. ibid. præda apud Saguntinos reperta. 267. in Saguntinos captivos Scipionis humanitas. ibid. præſidium Carthagine ſive Sagunti à Scipione relictum. 268
Salapiam vi captam ſuccendit. C. Coſconius. 381
Salaſſi populi. 763
Salernum Romana colonia capitur. 376
ſalis inopia. ibid.
ſaltum cum Barbaris incendit Pompeius. 242
Salvidienum interfecit Cæſar quòd ad Antonium transfugere voluerit. 710
Salvius trib. pleb. primus à triumviris cæſus. 598
ſalutatores Cæſaris ex Gallia remeantis qui potiſſimum fuerint. 437
ſambuca, machina navalis. 187
Samaritarum rex Herodes. 715
Samnitium à Romanis defectio. 374
Samnitium exercitus à Coſconio cæſus. 381
Samnium. 381
Samothracæ à piratis captæ. 213
Samus Antiocho poſt pugnam conjungitur. 102
Samus urbs à piratis capta. 213
Sangarium flumen. 183
Sapæorum fauces cuſtodire juſſus Norbanus à Caſſio. 648
Sarapionem Cyprium Cleopatræ tradere juſſit Tyrios Antonius. 676
Sardiniam Cæſaris provinciam occupat Menodorus. 704
Sardiniam invadunt Carthaginienſes. 1
Sardiniam Q. Valerio commendat Cæſar. 453
ſatellitium pro ſui corporis cuſtodia permiſſum eligere Antonio. 528
ſatrapias quot ſub ſe habuerit Seleucus. 128
ſatrapæ varii poſt obitum Alexandri regnant. 120. 121
Savus fluvius. 764
ſaxo ictus in genu Mithridates, & telo ſub oculis, caſtris excedere cogitur. 231

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſaxis petitur Cæſar à plebe. 711
Saxus urbs. 56
Scapula Pompeianus ſeipſum exuſſit. 493
Scæva centurionis inſigne facinus. 465
Scaurus à Pompeio transfugit, eius diſceſſum prodit. 752
Sciathus civitas oppugnatur. 189
ſcientiarum tam Græcarum quàm Latinarum amator Cæſar. 525. 526
Scipio Publii filius. 4. à deo mitti creditus ad bellum Hiſpanicum. ibid.
Scipioni exercitus Sicilienſis datus. 5
inter Scipionem & Maſaniſſam fœdus initum. 6
Scipionis oratio ad exercitus præfectos. 10. 11. prudentiſſimum conſilium. 11
Audaciæ Pavorique ſacra facit Scipio. 11
Scipio Syphacem captivum adhibet conſiliis. 15
Parthum urbem capit Scipio. 21
præter caſtrenſem morem in exploratores non animadvertit. 21
Scipionis cum Annibale conflictus. 23
Scipio elephantem ſauciat. 24
Annibal & Scipio concurrunt inter ſe. ibid.
Scipionis reſponſum ad legatos Carthaginienſium. 29
Scipionis triumphus. 35
Scipio qui Carthaginem cepit. 58
Scipio tribunus conſule ſuo prudentior. 59
Scipio egregiè ſervat exercitum. ibid.
Scipionis gloria invidiæ obnoxia. 60. Scipionis virtus & fides ib. in familiam Scipionum adoptatus. ibid. patre Paulo debellatore Macedoniæ. ibid.
milites deploratos ſervat Scipio. 62. nihil ſine numine gerere, ſicut olim avus, creditur. 62
Scipio rogat Aſdrubalem ut ſepeliat tribunos. 63
Scipionem accerſit Maſaniſſa morti proximus. ibid. regnum & opes inter Maſaniſſæ filios diſtribuit. 64
Scipio & Phamæas ſibi occurrunt, utriuſque colloquium. ib.
pro Scipione Romam abeunte comprecatio exercitus. 66
Scipionis Vticam adventus. 69
oratio Scipionis ad milites ſuos de militum obedientia & officio. 70
Scipio repurgat exercitum. 71
Megara Carthaginis aggreditur ibid.
Scipio ſuos fugientes configi iubet. 77
Scipio contra Diogenem proficiſcitur. 78
Scipionis vigilantia. 81
ad Scipionem uxoris Aſdrubalis verba. 82
Scipio illacrymatur captæ Carthagini. ibid.
Scipio vaticinatur Romæ excidium. ibid.
Scipionis præceptor Polybius. ib.
violatoribus fani Apollinis dona non dat Scipio. 83
Scipionis triumphus qualis. 84
Scipionis Africani & aliorum cum Annibale colloquia. 91
Scipionis Annibaliſque æmulatio contentióque. 91
Scipioni adblanditur Annibal,
Scipio-

Scipionem invitat ad hoſpitium. 92
Scipio & Annibal duces bellis tantùm metiuntur inimicitias. ibid.
Scipio æger Elæam deducitur. 106
Scipio cur Africani cognomen adeptus. 58
Scipio cum Syphace rege amicitiam parat. 271
Scipio minor legatus Luculli. 39
Scipio Publii filius contra Carthaginienſes divinitus mitti creditus. 4
Scipionis Africani laus. 58. virtus. 59. 60
Scipio ædilitatem petens, conſulatum adeptus eſt. 68
Scipionis conſulis ad Carthaginem profectio. 69
Scipionis F. ab Antiocho captus reſtitutus. 106
Scipionis laus à toto exercitu. 63
Scipionis victoria. 26
Scipioni ob fœdus cum Antiocho dies dicta. 113
Scipionem Africanum cur non auſus aggredi Phamæas. 60
Scipionem reliqui rident tribuni tanquam artis militaris ignarum, ſed mox pœnas ſpreti dedêre conſilii. 61
Cornelius Scipio Naſica. 46
L. Scipio gladio ſe transfixit, ac mox in mare præcipitem dedit. 491
P. & Cn. Scipiones fratres in Hiſpaniis cæſi à Carthaginienſibus. 4. 263. alter ab Aſdrubale trucidatus, alter in turri incendio abſumptus. 263
Scipionum laus. ibid.
Scipio cum filio à Syllanis incolumis dimittitur. 402
de Scipion. plura vide ad marg. in Hiſpanicis & Annibalicis.
Scordiſci populi. 757. 758
Scordiſciorum gentem penè delet Scipio. 759
ſcriba Cæſ. Taberius Antonio deditiſſimus. 529
Scribonia, L. Libonis ſoror, Cæſari nuptui data. 702
ſcrupulum injicit ſenatoribus Antonius ut Cæſaris mortem vindicet. 509
ſcriptum Ciceronis de ſenatuſconſulto per legatos ad Antonium. 566
ſcuto Gallico tectus pernoctavit in imbre Cæſar. 738
ſcutum Minutii centum telis confoſſum, corpus verò ſex. 465
à Scythis auxilia contrahit Mithridates. 223. 224
ſecuri quingentos captivos cadit Æmylianus. 293
ſecures cum lictoribus Cæſari offeruntur ab exercitu. 557
ſecures quot dictatori olim præferebantur. 412
ſeditio Apuleiana. 368
ſeditio de lege judiciaria ſub Cajo Gracco 363
ſeditio facta equitum deſcribitur. 372
ſeditio facta exercitus Cæſaris. 744
ſeditio Gracchana. 359. 360
ſeditio militaris in caſtris Cæſaris. 680
ſeditio militaris in exercitu Scipionis. 273. 274
ſeditio nulla in exercitu Viriati. quod pro miraculo habetur. 297

ſedi-

ſeditio ob bellum gladiatorum. 426

ſeditio ob mortem Amatii. 527. 528

ſeditio plebis in Cæſarem. 710. 711

ſeditio plebis in Patres ob colonias deducendas. 364. 365

ſeditio Romæ ob inopiam. 85

ſeditio Romanorum domeſtica. 218

ſeditio ruſticana facta deſcribitur. 368

ſeditio Syllana recenſetur. 399. 400. quanto tempore durarit. 401

ſeditio tertia in Vrbe fuit Apuleiana. 370

ſeditio urbana ob æs alienum 382

ſeditio urbana poſt pugnam Pharſalicam. 485

ſeditionis ſecundæ Gracchanæ finis qualis. 366

ſeditiones urbanæ ſub C. Cæſare conquierunt uſque ad Caſſii Brutique tempora. 351

ſeditioſorum principes à Scipione cæſi. 274

ſeditioſi ſupplicio affecti. 457

Segedanorum rebellio & tergiverſatio contra ſenatum. 279. 280

Segeſtani populi. 761. 763

Seleucus Antiochi filius Eumenis terram depopulatur. 102

Seleucus Babyloniæ Mediæque rex factus. 122

Seleuci mors. 129

Seleucus patri Antiocho in regnum ſucceſſit. 132

Seleuco poſt mortem Antigoni quæ regiones obvenerint. 122

Seleucias novem extruxit Seleucus. 124

Seleucidarum regnum quàm diu ſteterit. 133

ſellam poni Cæſari defuncto ab Cæſare Octavio in ludis ædilibus & Veneris prohibet Critonius, & item Antonius. 543. 544

Semella urbs ab Æmyliano capta. 293

ſenatores Carthaginienſes ab Aſdrubale occiſi. 73

ſenatores ad quam paucitatem ob crebras ſuas ſeditiones redacti. 371

ſenatores duodecim ſub Syllæ dominatu hoſtes pop. Rom. judicati. 386

ſenatorum ordo equitibus ſubjectus. 363

ſenatores ex equeſtri ordine quando legi cœpti. 372

ſenatores quadraginta, & equites mille ſexcenti, ab Sylla proſcripti. 409

ſenatores decem Roma miſſi in Hiſpaniam ad res ibi conſtituendas. 311

ſenatus Nucerinus in balineis æſtu ſuffocatus. 33

Acerrarum ſenatus in puteis defoſſus, terra obrutus. ibid.

ſenatus à populo ſuo crematus in curia. 312

ſenatus decem legatos in Africam mittit ad res ibi ordinandas cum Scipione. 84

ſenatum ſibi conſtituit Sertorius. 218

ſenatuſconſultum de jure ſuffragii. 364

ſenatusconſultum factum de ſacris deorum ſolennibus olim à Numa dicatis, vendendis. 185

ſenatuſconſultum mutatum. 584

ſena-

ſenatusconſultum in gratiam Caſſii & Bruti. 577

ſententiæ variæ in ſenatu dictæ contra conjuratores Catilinæ. 430 431

ſenum duo millia reliquit Cæſar ad cuſtodiam impedimentorum exercitus. 474

ſepeliit publicè ſenatus Cæſarem. 666

ſepulchrum Pompeii cum epitaphio. 481

ſepultura Mithridatis à Pompeio data. 250

ſepultura Syllæ ubi. 418

ſepultus eſt ab Vticenſibus Cato. 490

Sergius proſcriptus apud Antonium ſervatus. 615

Serium promontorium. 648

ſerpentem enixa mulier. 400

Serranus Mancino claſſis ſucceſſor miſſus 70

Sertorii motus in Hiſpania. 216

ſenatus à Sertorio inſtitutus in Hiſpania. ibid.

fœdus Sertorii cum Mithridate. 217. 219

à Sertorio Romani vehementer oppugnati. 218

cum exercitu Romam contendit Sertorius. 312

Sertorii interitus. ibid.

Sertorius ſenatum amicorum facit. 418

Sertorius Hiſpaniam provinciam ſortitus. 402

Sueſſam occupat. ibid.

contra Sertorium miſſus Pompeius in Hiſpaniam. 419

ſigna cum Sertorio ad Sucronem collata. ibid.

à Sertorio graviter vulneratus Pompeius. ibid.

Sertorii cerva. 420

Sertorii laudes. 421

Sertorio ſua ætate nullus felicior ibid. *Annibal vocatus.* ibid.

Sertorius mulierculis & comeſſationibus ſe dedit. ibid.

Sertorius ſuis diffidit. ibid.

Sertorio inſidiæ ſtructæ à Perpenna. ibid.

Sertorii interitus. 422

teſtamentum Sertorii. ibid.

Sertoriani multi ad Metellum transfugiunt. 420

Sertorianum bellum quam Romanis difficile, quòd cum civibus bellum gereretur. 418

duo ſervi Athenienſes ſuorum obſeſſorum conſilia Romanis produnt. 191

ſervi ſub haſta venditi 195

ſervi ſuſpenſi, ingenui è rupe præcipitati. 528

ſervus inductus à Fimbria ut Syllam interficiat. 210

ſervus hero mortuo quomodo parentat. 258

ſervus dominum ulciſcitur, & extincto domino ſupereſſe nolens, ſe interficit: ejus dictum. 604

ſervorum morte ſervati domini 614

ſervorum fides in Marcium dominum. ibid.

fides ſervi, ſtigmate notati, in dominum. 614

ſervi hujus dictum percelebre. ibid.

ſervus ob perfidiam in crucem actus. 636

ſervus viatorem occidit, dicens ſuum ſe herum occidiſſe proſcriptum Reſtionem. 614

ſervi ſub haſta à Sylla venditi. 195

ſervi

ſervi vocantur ad pileum. 385. 389 392
ſervi vocantur ad pileum à Graccho & Fulvio Flacco. 365
ſervorum ad pedes nobiliſſimi quique, ut proſcriptionem evitent, provolvuntur. 596
ſervorum habitu periculo ſe eximit L. Scipio & L. Acilius. 375
ſervorum ingens copia apud Romanos. 354
ſervorum quorundam in heros proſcriptos fides & pietas. 597
ſervorum quorundam nequitia & impietas. 395
ſervus heri proditor. 606
ſervos inobedientes & immorigeros delevit una nocte Cinna 395
ſervis præbere victum vetuit Lucius in obſidione Peruſina. 691
ſervos metuit ſenatus ob multitudinem. 354
ſervos multos libertate donatos plebi inſeruit Sylla. 413
ſervili habitu aufugiunt Milo & Cæcilius. 440
ſervili habitu multi tecti ſeſe ad Cæſarem conferunt, quos ita oſtentat exercitui ſuo Cajus Cæſar. 448
in ſervitutem vindicaturum ſe Antonius Menodorum minatur, cur & quomodo. 718
ſervuli tres ſoli relicti ad cadaver Cæſaris. 503
Servilius Galba in Hiſpaniam miſſus. 311
Servilius proconſul interficitur. 374
Servilianus Ituca. 294
Sextus Iulius Cæſar & P. Rutilius coſſ. 374. præſunt copiis Romanorum contra ſocios. ibid.
Sextus Iunius Brutus. 294
Sextus Pompeius. 494. ejus egregium officium in proſcriptis ſervandis. 610. Pompeius Minor, Magni filius, quibus initiis auctus. 637. Pompeii res ut aucta. 685. Pompeius Antonio matrem remittit. 701. Cæſar, Antonius & Lepidus in colloquium veniunt. 713. Pompeii poſtulationes. ibid. Menodorum inclamat. ibid. conditiones inter Cæſarem, Antonium & Pompeium latæ. ibid. apud Pompeium in ſexireme cœnant Cæſar & Antonius. 714. Pompeio conſilium perfidum datum à Menodoro: Pompeii reſponſum. ibid. Pompeii & Cæſaris fœdera turbata. 716 Pompeius victoria uti neſcit. 724. Pompeius Neptuni & Salatiæ filius appellari vult. 729 Pompeii & Cæſaris navale prœlium. 732. Pompeii clades navalis. 733. Pompeius victos præmiis donat. ibid. Pompeii ingens clades. 741. Pompeius ad Antonium profugit. 741. Pompeium Cæſar perſequi non vult. 743. Pompeii ſpes & expectationes. 747. contra Pompeium Titius dux deſignatus. ibid. Pompeii legatio ad Antonium. 748. legati ad Parthos à Pompeio miſſi ab Antonio comprehenſi. 749. Pompeius Ænobarbum capere vult. ib. à Pompeio Theodorus libertus interfectus. ibid. Pompeii victoria. 750 equites Antonio miſſos auro corrumpere nititur. ibid. Pompeius naves incendit. ibid. Pompeius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

peius victoria uti neſcit. 751
colloquium cum Furnio petit ibid. Furnio ſe dedere vult. ibid. ad Pompeium ſe dedere nolentem Furnii verba. ibid Pompeius Titio ſe dedere non vult. 752 in fidem Amyntæ ſe tradere vult. ibid. ei ſe dedit. 753. ejus res geſtæ. ibid. ejus interitus, cujus mandato. ibid.
Pompeii mater, Mutia. 712
Pompeii filia Marcello deſponſa 714
Pompeii amici ad Antonium tranſeunt. 751
Sicambri à Cæſare victi. 756
Sicilia afflicta per mancipiorum motum. 354
Sicilia diverſis locis à Cæſarianis impetitur. 727
Sicilia quando adempta Carthaginienſibus. 1
Sicilia Romanis reſtituta. 3
Sicilia olim à Pœnis erepta, reſtituit Scipio. 83
Siciliæ litora ad perſequendos piratas curat Varus, Terentiúſque Varro. 236
Siciliæ præeſt Cato. 452
Siciliæ prætor à piratis victus 235
Siciliam invadere parat Cæſar 717
Siciliam invadunt Carthaginienſes. 1
naves Sidenſium Scipioni miſſæ. 76
eorum commentum. ibid.
ſignifer, Cæſari ſe ſiſtere volenti, in pugna ad Dyrracheum, cuſpide minatus, occiditur. 466
ſignum ſuccurrendi invicem quod commonſtrarit exercitui Scipio. 306
ſimulandi artifex inſignis C. Cæſar 433
ſimulatio Luculli in Luſit. 288
ſimulatio magna Curionis. 443
ſimulatio Menodori transfugium meditantis. 730
Sinopem Vrbem Lucullus fecit liberam admonitus in ſomnis. 227
ſinum collectum oſtendens Carthaginienſibus Romanus legatus, aut pacem, aut bellum habere ſe dixit. 261
ſitis vehemens in exercitu Antonii. 166. 167
ſiti laboratur in caſtris Antonii. 648. 649
ſiti vehementer laborantes milites, aqua liberius pota, moriuntur. 737
Sittius egregiam pro Cæſare navat operam. 620
Sittius Romæ accuſatus, collecto exercitu, venalis, nunc hunc nunc illum regulum adjuvat. 709
Sittianorum qui auxilia petierint. ibid.
Smyrnam incuſtoditam noctu nactus invadit Dolabella. 542
Smyrnæi auxilia à Romanis contra Antiochum petunt. 87
ſocietas multorum regum contra Antiochum. 137
Socrates damnatus periit. 114
ſolvendo quum non eſſet Cajus Cæſar detinetur à creditoribus ne in ſortitam abeat provinciam. 432
ſomnium Antigoni de Mithridate. 176
ſomnium Iulii Cæſaris de condenda

denda Carthagine & Corintho. 85
ſomnium Syllæ in ruſtico ſeceſſu præſagium mortis. 416
ſomniis cruentis moleſtata Calpurnia non ſinit Cæſarem egredi. 500
ſomniaſſe ſe Pompeius dicit, dedicaſſe ædem Veneris, neſciens Cæſarem eam voviſſe. 470
Sophonisba Maſaniſſæ ab Aſdrubale patre deſponſa, inſcio patre & Maſaniſſa, Syphaci locata idid.
Sophonisba mittit ad Maſaniſſam qui excuſent coactas nuptias. 14
Sophonisbæ amore captus Syphax in ſuam perniciem. 15
Sophonisba, amatrix patriæ, quemvis flectere potis ad quidlibet. 15
mavult mori quam Romanis ſervire: ejus interitus. ibid.
Sophocleos verſus recitabat fugiens in Ægyptum Pompeius. 481
ſorores ſuas de regno deſperans Mithridates ab Eunucho interfici jubet. 217
ſortitò quando primùm Romæ delecti milites. 282
Soſius Antonianus dux multa proſperè agit in Syria. 157
Soter cur appellatus Demetrius. 117. 118
Spartacus genere Thrax latrociniis infeſtat Italiam. 423 424
ſpecies Scipionis quaſi afflati à Deo, homini ſimilis. 269
triſte ſpectaculum à legatis Rom. in Syria exhibitum. 117. *miſſis qui naves exurant & elephantos interficiant.* ibid.
ſpectacula varia edit Cæſar. 491. 492
ſpectatores Trojani belli Iuppiter & Neptunus. 39
ſpectrum Iſidis viſum oppugnatoribus Rhodiorum. 188
ſpectrum vidit ſibi aſtare Brutus. 668
ſpeculatores Cæſaris & Lucii manus conſerunt. 684
ſpelunca ſe abdit Maſaniſſa. 7
ſpes communis homines inter ſe conciliat. 641
ſpolus & præda onuſtis navibus Scipio Romam repetit. 276
STA SECURUS, *teſſera Cæſarianorum, incepta victoria, ad milites Italos.* 478
Stabias civitas capitur. 375. 376
Statius Samnis propter divitias proſcriptus. 603
ſtipendia data militibus Cæſaris 680
ſtragulis involutum efferri juſſit maritum Antium uxor. 612
ſtratagema Antonii. 653
ſtratagema Antonii contra Cæſarem. 705
ſtratagema in Carthaginienſes. 257
ſtratagema Flacci contra Vacceos 301
ſtratagema Lucilii Lucini fingentis ſe Brutum eſſe, ac ad Antonium duci petentis. 664. 665
ſtratagema Pomponii & Aruntii. 615
ſtratagema Viriati contra Romanos. 289
Strato Epirota Brutum, juſſus ab ipſo, conficit. 666

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Stratonicea civitas capta à Mithridate. 184

Stratonice, concubina Mithridatis, theſaurorum conſcia. 244. 245

Statua pro Roſtris poſita Cæſari 746

Suba præfectus Maſaniſſæ transfuga. 38

ſubſelliis obruitur Aſdrubal. 68

ſubterranea pugna inter foſſores. 194

ſucceſſibus continuis extinguitur invidia. 63

ſupellex Antonii diripitur. 167

ſuperbia Marcelli quanta. 443

ſuperbia nimia Antonii. 575

in ſuperbiam quid Parthos erexerit. 164

ſuperſtitio Romanorum. 135. 136

ſupplicationes & ſacrificia pro Scipionis victoria. 84

ſupplicationes factæ publicè Romæ propter victoriam de Antiocho habitam. 98

ſupplicatio tridui Romæ indicta. 267

ſupplicationes ob Antonium profligatum decretæ. 574

ſupplices Carthaginienſes ad Scipionem, præferentes verbenas Æſculapii. 81. *ſalutem impetrant, ſolis transfugis exceptis.* ibid.

ſupplicio affecit optimum quemque Laodicenſium Caſſius. 625

ſupplicium de conſpiratoribus in Mithridatem. 202

ſupplicium de militibus rapinas auſis, à Sylla ſumptum. 385

de centurionibus ſupplicium. 9

de centurione qui falsò militem accuſaverat. ſupplicium de corruptis auro militibus. 16

Surenæ deſcriptio. 140. 141

Surenæ ſimulatio doloſa. 152

Surenæ ſubdola de pace ineunda ſimulatio. 150

Surenam Orodes gloriæ invidens cæcîdit. 155

ſuſpiciones variæ bellorum inter Romanos & Antiochum. 87

ſuſpectus tyrannidis Catilina à petitione conſulatus rejicitur. 428

ſuſpectum habet Archelaum Mithridates. 214

ſuſpendit in medio caſtrorum Romanum quendam Spartacus ad terrorem ſuorum. 425

Sylla per vim occupat dictaturam 350

Sylla quot ex Mithrid. exercitu confecerit. 209

Sylla victus Vrbem ingreditur 404

Syllæ & Cluentii congreſſus 380

Syllana ſeditio quando inciderit. 400. 401

Syllanæ copiæ quantæ ad Mithridaticum bellum. 190

Syphax Aſdrubalis filiam in matrimonium ducit. 275

Syphax captus ad Scipionem ducitur. 14

Syphax Numidarum regulus. 6

Syphacis regis ingens ſimulatio 9

Syriæ aliquandiu potitus Ptolemæus. 121

Syria quomodo Romano acceſſerit imperio. 119

Syriam circa Euphratem Romanis ſubjecit Pompeius. 243

Syriam occupat Caſſius. 623

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

T

Tabe periit in Sardinia Lepidus. 418
tabellæ inſidiarum indices datæ Cæſari. 501
Tagum flumen tranſit Lucullus Vacceis bellum illaturus. 283
Talabriga. 295
Talentis millequingentis flectitur Paulus ne Cæſari adverſetur 443
Tanginus latronum dux. 298
Tantalus dux ſe Cæpioni cum exercitu dedidit. 297
tarditatis & inſcitiæ arguitur Craſſus. 137
Tarentum magnus exercitus miſſus ob metum Antiochi. 95
Tarquinius cur regno pulſus. 644
Tarſus expugnata. 619. 620
Tarteſſum urbs. 256
Tarteſſus regulus ubi regnarit. ibid.
Taulantii populi. 425
Tauriſci populi 763
Taurus mons. 244
Taurus, Antonianus dux. 328
taurum cæſum ruptis vinculis fugientem ſolus cornibus acceptum tenuit Seleucus. 124
è tecto præcipitem dedit ſeſe Salaſſus. 603
è tecto quidam proſcriptorum ſeſe præcipites dejiciunt. 597
tela ardentia in Delminium jacta 761
telis confixit in muris diſpoſitos Cæſarianos Iuba rex Mauritaniæ Pompeio favens. 456
telis petitur Antonius à legionibus Macedonicis. 556
Telluris in ædem convocatur ſenatus poſt necem Cæſaris. 507
templa ex ſenatuſconſulto Cæſari dicata. 626
templa ſua in officinas convertunt Carthaginienſes in extremo periculo. 55
templorum ornamenta detrahunt Chii ut mulctam duûm millium talentorum ſolvant. 201
tempeſtas claſſem Cæſaris exagitat. 722. 723
tempeſtas claſſem debilitat. 718
tempeſtas Fimbriæ Flaccique naves confregit. 204
tempeſtas Mithridatis machinas bellicas inutiles reddit. 221
tempeſtas orta exagitat claſſem Cæſaris. 728. 729
tempeſtatibus multis actus Mithridates dum Lucullum fugit, quot & naves & viros amiſerit 223
ad Tænarum Murcus pro præſidio tenendo mittitur à Caſſio. 632
templum Æſculapii. 81
Tencteres profligat Cæſar. 756
Terentius Varro à Luſitanis funditur. 286
tergiverſatur Pompeius, negans pacem feciſſe cum Numantinis 299
Termantini Romanos aggrediuntur. 298
termini regni Antiochi qui. 112
Termiſum oppidum. 311
Romanis ſemper infidum. ibid.
Terponus urbs, à Cæſare oppugnatur. 763
terra Amazonum. 217
terræ motus templa nonnulla proſtravit. 400
terram effodientibus & lapides tranſmoventibus plena caſtra

Antonii. 165
terreſtris vita ſtabilior. 51
terror Panicus caſtra invadit Pompeiana. 470
teſtamentum Cæſaris publicatum in præſentia plebis. 518
teſſera quæ data militibus ad Pharſalum. 475
teſſeram à Cæſare accipiunt Lucii tribuni. 697
teſtudo in exercitu quid. 164
teſtudine ſe tutantur adverſus Parthos Romani. 168
tetrarchæ fuga elapſi Eumachum Gallogræcis impoſitum cum præſidio Mithridatis ejiciunt. 200
Teutinus Dalmatarum dux. 765
theatrum penè abſolutum, à Scipione cur demolitum. 367
Thebæ à Romanis deficiunt. 190
Thebanorum magna animi levitas. ibid.
Themiſcyra à L. Lucullo oppugnatur. 224
Themiſcyra ubi & à quibus condita. ibid.
Themiſcyrenſium fortis defenſio. ib.
Themiſtoclis & Moneſis per Antonium facta collatio. 157
Themiſtoclis exemplo ſeſe ſalvat Rebulus. 617
thenſam in Circenſibus à ſenatu oblatam accepit Cæſar. 746
Theodorus libertus à S. Pompeio interfectus. 749
Theodotum Caſſius egit in crucem ob necem Pompeii. 484
Thermodoon fluvius. 217
Thermopylarum anguſtias occupat Antiochus. 96
theſauros unà cum puero Polemocratia reguli cujuſdam Thraciæ uxor, Bruto tradit. 633
theſaurus Mithridatis ubi abſconditus, & quomodo detectus. 244 245
theſauri pecuniarum copioſi ubi 685
theſauri publici olim in Nemore ſervabantur. ibid.
theſauris Mithridatis potitur Pompeius. 245
Theſſaliam curat ad perſequendos piratas L. Cinna. 236
Tholuntes civitas. 10
Thon oppidum. 26
Thraces populi qui. 171
Thraciæ totius oportuniſſimus & munitiſſimus locus Lyſimachia 86
Thraciam ſibi ſubigere parat Antiochus. ibid.
Thurinum obſidet Spartacus Thrax 424
Tib. Gracchus cum plebe Capitolium occupat. 359
Tiberius Gracchus civilibus contentionibus initium dedit. 427
Tiberius Sempronius Longus in Iberiam profectus contra Carthaginienſes. 262
Tibure olim theſauri ſacri ſervabantur. 685
Tichiunta quid. 96.97
Tigranes Cappadociam invadit. 216
Tigranes & Mithridates mediante Pompeio redeunt in gratiam. 243
Tigranes fugientem Mithridatem in conſpectum ſuum admitti non volens, in caſtello quodam more regio ali juſſit. 227
Tigranes movet contra Lucullum. 229
Tigranes poſt acceptam cladem reſtaurat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

ſtaurat bellum contra Lucullum. 230
Tigranes poſt triumphum Pompeii mox interemptus. 253
ad Tigranem generum fugit Mithridates. 223
Tigranocerta civitas. 216.228
Tigranocerta oppugnatur. 229
Tigranocerta quomodo capta. 230
Tigurini Piſonis & Caſſii exercitum ſub jugum mittunt. 755
timor in Vrbe ob adventum Antonii. 580
timor omnes invaſit ob mortem Iuliæ uxoris Pompeii. 438
Timotheus medicus Mithidatem curat. 232
tirones Decimi tranſeunt ad Cæſarem. 588
tirones exercet Pompeius. 463
tirones in exercitu Pompeii conſcripti ad Numantiam. 299
Titii & Galli diſcordia in exercitu Antonii quid mali pepererit 163
à Tithiis auxilia petit Vettilius. 290
Tithiis bellum infert Lucullus, quum iis ante pacem dederit Marcellus. 283
titulus Syllæ ſtatuæ affixus à ſenatu. 410
tonante Iove legem ferre, nefas eſt. 368
Toranius caſus à triumviris. 599
tolerantia laborum in rebus bellicis Mithridatis. 170
tolerantia fortitudinéque imperium Romanum crevit. 148
torques & armillas calcando Romani cædem continuant per CXX ſtadia. 230
tragœdiarum ſcriptor Artabazes 155
tragœdus Iaſon Trallianus. ibid.
tragula femur trajectus cadit dux Spartacus. 426
Trajanus. 484
Trajani patria urbs Hiſpaniæ quam Scipio Italicam vocavit. 275
Trallianorum perfidia in Italos hoſpites. 185
transfugæ cum Aſdrubale in templum Æſculapii ſe recipiunt. 81
ſolis transfugis exceptis Scipio reliquis Carthaginienſibus parcit. ibid.
transfugarum in Aſdrubalem convitia. ibid.
transfugæ ſe in templo concremant. ibid.
transfugæ clementer à Cæſarianis & Cæſare excipiuntur. 693
transfugas Spartacus non admittit. 424
de transfugis ſupplicia à Mithridate ſumpta. 238
transfugium militum ad Syllam. 401.402
transfugium parat ad Cæſarem Menodorus. 717
transfugii Maſaniſſæ ad Scipionem cauſa quæ. 275
transfugia crebra inter milites 681
transfugia obſeſſorum. 693
transfugit cum ſuis ad Romanos Phamæas. 65.66
transfugit ſeptem navibus ad Pompeium Menodorus. 727
Trebonius à Dolabella occiſus. 622
Triarius, à Lucullo miſſus, à Mithridate funditur. 232.233
Triballi populi. 757.758.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

pro tribunali ſedens Cæſar Lucium è Peruſia vocat. 699
tribunus corona donatus. 204
tribunus plebis Italiæ M. Antonius à Cæſare conſtituitur. 453
tribunus plebis tegulis in curia à plebe interimitur. 370
tribuni potiſſimum in comitiis habenda ratio ad præſtanda pollicita. 362
tribuni plebis cur ſint creati, & eorum potentia. 349
tribunorum lex agraria. 354
tribuno plebis mœnia egredi non licet. 447
tribunus plebis minatur conſulibus. 68
tribunitia poteſtas ſacro ſancta 370
tribunitia poteſtas à Pompeio reſtituta. 445
per Syllam in nihilum fermè redacta. ibid.
tribunitia poteſtas data in perpetuum Cæſari. 747
tribunitii ordinis viri multi à triumviris oppreſſi. 596
tributum indictum Siciliæ. 745
tributum novem annorum indictum ab Antonio Græcis. 674
tributum quinquennale indictum à Sylla Aſiaticis. 213. 228
tributa decem annorum imperat Aſiæ civitatibus Caſſius. 632
tributa Iudæorum cur ceteris gentibus graviora. 119
tributa quibus indixerit Antonius. 674
tributa quomodo ſolvebantur Romanis. 353
tributa ſuis imponit Mithridates. 245
tributorum lex abrogata. 367
triremes Cæſaris Brundiſii partim capit, partim ſuccendit Ænobarbus. 686
triremes multas Romæ & Ravennæ fabricandas curat Cæſar. 718
triumphus C. Cæſaris devicta Hiſpania. 432
triumphus Lepidi de Hiſpanis 607
triumphus Scipionis deſcribitur. 35. 36
triumphus Scipionis de Carthaginienſibus. 84
triumphus Scipionis devicta Hiſpania. 276
triumphus Syllæ de Mithridate 414
triumphus Ventidii. 157
triumphos quatuor agit Cæſar. 491
triumphans Pompeius Vrbem ingreditur. 252
triumviri creati pro dividundis agris. 357
triumviri Romanum imperium ceu fundum quendam inter ſe diviſerunt. 352
triumvirorum edictum proſcriptorium. 593
triumvirorum imperium agnoſcentium regiones vaſtantur ab Ænobarbo. 686
triumvirorum in Vrbem ingreſſus. 592
triumvirorum nefaria ſcelera. 644
triumvirorum poteſtas multis diſplicuit in Vrbe nobilibus. 688
triumvirorum potentia quid mali pepererit. 438

triumvirorum potentia offenſus Lucius bellum parat contra Cæſarem. 682
triumvirorum victoria potentiáque omnibus moleſta. 638
à triumviris multi nobilium proſcriptione propoſita oppreſſi. 596
triumviratus initium. 589. 590. 637
triumviratum omnes antiquatum cupiunt. 688
Trojani belli ſpectatores Iupiter & Neptunus. 39
Tryphonem regni invaſorem occidit Antiochus. 132
tumultus Alexandriæ ob necem occiſorum Pompeii. 484
tumultus in urbibus datis in victoriæ præmium. 678
Turditaniam infeſtant latrociniis Luſitani. 289
turris Agathoclis. 8
turris incenſa expugnatáque à Syllanis. 194
Tyſca regio. 37
Tyndaridem dedentem ſe Pompeius mox expulſus reliquit. 734
tyrannorum corpora unco in Tiberim trahi ſolita. 512
tyrannos Syriæ oppidatim ſuſtulit Antonius. 675
tyrannidis affectatæ notæ in Cæſare. 496
tyrannidem primus ſponte depoſuit Sylla. 350

V

VAccæi à Lucullo infeſtati. 283
Vaccæi, Celtiberorum gens, Arvaccis vicina. ibid.
Vaccæis Lucullus arma intulit nullo populi Romani edicto. 287
Vaccæorum & Numantinorum bellum. 297
Vaccæorum viginti millia à Tito Didio deleta. 311
valetudinarius ad Epidamnum Cæſar bello intereſſe ad Philippos non potuit. 650
valetudinarius valde, Italiam petens Cæſar. 677
vallum caſtrorum jubet Cæſar diffringere proceſſurus ad pugnam contra Pompeium. 474
vallum Pompeius CL ſtadiorum crebris caſtellis diſtinctum Mithridati circumdedit. 239
vallo cingit Peruſiam Cæſar. 689
Varganteius cum ſuis à Parthis conciditur. 149
Varinius Glaber contra Spartacum miſſus. 423
Varius dux Sertorianus à L. Lucullo captus & occiſus. 223
Varro hiſtoricus. 433
Varronem philoſophum & hiſtoricum ſervat in villa Calenus. 616. 617
Varus Terentiúſque Varro Siciliæ littora curant ad perſequendos piratas. 236
Varus proſcriptus. 605
in Minturnenſium paludibus ſe abdit. ibid. latronem inventus ſe eſſe dicit ut evadat. ibid. ejus interitus. 606
Vari & Labieni & ceterorum nobilium capita ad Cæſarem relata. 493
Vates optimus quis. 525
Vatinius impudicitiæ accuſatus. 435

vehiculo meritorio uſi multi ſeſe ad Cæſarem conferunt. 448
vectigal gregibus indictum apud Romanos. 353
velitatio quid. 6
velitatio crebra inter L. Lucullum & Mithridatem. 225
velitatio inter Antonianos & Caſſianos. 507
venalium rerum creati cenſores. 458
venator quidam L. Lucullum per invia & ignota deducit poſt caſtra Mithridatis. 225
venenum ebibit Sophonisba potiùs quàm Romanis ſerviat. 15
venenum patri miſcet Phraates. 155
veneno infecta aqua multi Cæſarianorum pereunt. 455
veneno perire Mithridates non potuit. 248
venena Mithridatica. 248
Veneris mons. 290. *oleis conſitus.* ibid.
Veneris templo ſpoliato in Elymais, tabe periit Antiochus. 131
Veneri ædem vovit Cæſar, initurus pugnam cum Pompeio. 470. 492
Veneris votam ædem dedicat Cæſar. 492
Veneris genitricis ſacris operatur. 470
ad Veneris latus Cleopatræ effigies. 492
Venerem dat ſuis pro teſſera Cæſar, & inde, Pompeius Herculem. 475
Venerem item dedit pro teſſera ad Cordubam Cæſar. 493
veni, vidi, vici, literæ Cæſaris ad ſenatum de Pharnace victo. 485
Ventidius in Aſiam miſſus contra Parthos. 156. 709
Ventidii ſucceſſus. 156
Pacorum regis filium in agro Cyrreſtico fundit. ibid.
ulciſcitur cladem ſub Craſſo acceptam. ibid.
Ventidius invidiam Antonii metuit. 57
Ventidius ad triumphum miſſus. ibid.
tres legiones ductu Ventidii Antonio ſe adjungunt. 580
Ventidius Fulginii obſeſſus ab Agrippa. 691
Sextius à Ventidio Cornificii duce obſeſſus. 620. *Ventidii interitus.* 621
Ventidius proſcriptus, profugus ope liberti ſervatus. 616
ventris profluvio laboratum in caſtris Pompeii ad Numantiam. 299
Venuſinorum à Romanis defectio. 374
Venuſinos vincit Coſconius. 381
venia præteritorum data Tigrani à Pompeio. 243
verſus Scipionis de Romæ excidio. 82
Verſus Segeſtanorum dux. 765
Veſpaſianus Hieroſolyma diruit. 119
Veſtales ſervare juſſæ leges factæ pacis. 714
Veſtalium ædes viros introire nefas. 382
veſtem dirumpit Pompeius quaſi ab amicis proditus. 713
Veſtini deficiunt à Romanis. 374
Veſuvium occupat Spartacus Thrax gladiator. 423
veteranorum militum concurſus

ad Cæſarem Octavium. 533
veteranos lectiſſimos ſibi conciliat Antonius. 528
Veterus. 763. *à Vetero Salaſſi deficiunt.* ibid.
Vetius Cato Sextum Iulium cæſis duobus millibus in Eſerniam compulit. 375
Vetius ad necem Cæſaris ſubmiſſus. 434. *idem in carcere paulo pòſt necatus.* ibid.
C. Vetilius in Hiſpaniam contra Viriatum ducem miſſus. 289
cum Vetilio pacem fieri ab iis qui ſuperſtites erant ex Galbæ crudelitate, impedit Viriatus. 289
Vetilium eludit Viriatus. ibid.
Vetilius, ſenex & obeſo corpore. 290. *vivus in manus hoſtium venit.* ibid.
Vetilium qui ceperat, tanquam hominem nihili, interficit. ibid.
Vetilii quæſtor. 290
Vettones ſibi adjungunt in Romanos Luſitani. 287
Vettonum fines depopulatur Cæpio. 294
Vetulinus proſcriptus per aliquot dies fortiter pugnans, à lictoribus triumvirorum in fruſta conciditur. 604
vexillum deducendi mos. 703
Vibonenſibus fidem præſtat Cæſar exemptos fore à prædeſtinatarum præmio urbium. 638. 639
vicos quadringentos Mithridatis invaſit Murena. 214
vicinitas Galliæ formidoloſa Romanis. 545
victima elapſa Pompeio ſacrificanti, omen. 470
victor Mithridates in Armeniam ſe recipit minorem. 232
vincitur ſæpe à Vacceis Mancinus. 300
victoria Alexandrina à Cæſare. 484
victoria Syllæ ad Chæroneam. 199
victoria Cæſaris ad Cordubam. 493
victoria Cæſaris ad Mutinam. 572
victoria de Aquitanis, Agrippæ auſpiciis, nunciata Cæſari animum reſtituit. 725
victoria Philippenſis uni Antonio tribuitur. 629
victoria inſignis Antonii & Cæſaris. 669. 670
victoria Luculli contra Mithridatem & Tigranem. 231
victoria Mithridatis. 183
victoria Mithridatis contra Murenam. 215
victoria neſcivit uti Pompeius vel Cæſaris teſtimonio. 466
item Sextus Pompeius. 751
victoriæ nuntios ubique mittit Mithridates. 226
victoriæ prænuntiam navem in Vrbem mittit Scipio. 83
victualium rerum abundantia procreata per Pompeium. 438
vigilum cohortes conſtituit Cæſar. 746
villæ Ciceronis à Clodio dirutæ. 436
Vinidius Marcellus 730
vino utuntur parcè Numidæ. 39
violatoribus fani Apollinis militibus dona non dat Scipio. 83
virgis quendam è Novocomenſium magiſtratu Marcellus in contumeliam Cæſaris cecidit. 443

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

virga laurea ſignum victoriæ Romanis. 36
virorum illuſtrium qui Brutum ſequebantur, interitus. 669
viri illuſtres profugi, Pompeium ſequuti, reduces in patriam. 715
Virginius proſcriptus à triumviris quomodo ſervatus. 617
Viriatus è Galbæ crudelitate ſuperſtes. 288. 289. Luſitanis præfectus præclara facinora edit. 288
Viriatus impedit quominus fœdus cum Vetilio percutiatur. 289
Viriatus exercitum ſervat. 290
Viriaticum bellum. ibid.
Viriatus Carpetanum agrum depopulatur. ibid.
contra Viriatum miſſus Fabius Max. Æmilianus. 291
Viriatus non inſolenter ſua fortuna uſus. 294
pax cum Viriato inita. 294
pax cum Viriato inita ſolvitur ibid.
Viriati fuga. 294
Viriati exemplo multæ aliæ latronum manus Luſitaniam incurſionibus vaſtant. ibid.
amici Viriato perfidi. 296
Viriatus exigui admodum ſomni. ibid.
ad Viriatum quàm liber acceſſus. ib.
Viriati interitus. ibid.
Viriati funus. ibid
Viriati laudes. 297
Viriato ſuccedit Tantalus. ibid.
Viriaticum bellum confectum. ibid.
virtus ducis præcipua exiſtimatur audacia ab Annibale. 91
virtutis Romanæ exemplum in Cæſarem à Meſſala editum. 736
virtutem Gracchi admiratus Annibal hoſtem funere decorat. 334
in virtutem à fortuna deſtitutam Mithridates ſævire non vult. 225
virtus ab ignavia capi non poteſt. 665
virtus animi in milite potiùs quàm numerus ſpectandus. 277
virtus Cæſaris vel hoſtium teſtimonio invicta. 488
virtus Craſſi in quo præter ſolitum eluxit. 147
virtutes Antonii recenſentur. 163
vita terreſtris ſecurior maritima. 51
vitam, quàm libertatem, maluere perdere Xanthii. 635
ultio cladis ſub Craſſo acceptæ. 156
ultio de ſervis perfidis juſtiſſima. 619
voluptatibus Græcanicis noluit aſſueſcere populum Scipio. 367
voluptatibus vacans Sextus Iulius ab exercitu jaculis confoſſus interiit. 623
Voluſius proſcriptus à triumviris fugit ad Pompeium. 616
urbs à cædibus luſtrata poſt ſecundam Gracchanam ſeditionem. 366
urbis imperium fato deberi tribus Corneliis. 430
urbi præficitur Æmylius Lepidus à Cæſare. 453
quas urbes condiderit Seleucus. 124
urbes Romanas quot delerit Annibal. 34

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

urbes libertate donatæ à Sylla 211
in urbibus datis in victoriæ præmium, tumultus. 678
urbes ſeptuaginta una hora ſpoliat Paulus Æmylius. 761
urſas aliáſque beſtias emittunt in hoſtes, Themiſcyrenſes. 224
Vtica civitas. 8
Vtica oppugnatur à Scipione. 9
Vtica, hyberna Romanorum. 67
Vtica ſecunda, in Africa, poſt Carthaginem civitas. 42
Vtica ultro ſe dedidit Romanis ibid.
Vticam hoſtes omnes deſerunt accepto nuntio pugnæ, excepto Catone. 489
Vticenſibus ignoſcit Cæſar. 490
Vticenſibus quæ data ex ruina Carthaginis. 84
Vticenſes pollicentur ſe prius pro Catone quàm pro ſeipſis deprecaturos. 489
Vticenſibus ſyngraphas ad unam tradit & theſauros obſignatos Cato. ibid.
ab Vticenſibus magnificè ſepultus Cato. 490
Vulcano die ſacra Romani niſi coacti non dimicant. 280
vulnus in collo accipit Scipio. 272
vulneribus viginti tribus confoſſus in ſenatu Cæſar. 502
vulturum duodecim auſpicium Cæſari Vrbem ingredienti oblatum. 586
uxor Aſdrubalis, ejus miſerabilis cum filiis interitus.. 82
uxor mariti proditrix. 602.603
uxor Coponio marito vitam impetrat amplexu ſui. 612
uxoris ope ſervatur Antius proſcriptus. ibid.
uxor Pompeii Iulia moritur. 438
uxorem cur repudiarit Cæſar 435
uxorem propriam dat filio Antiocho Seleucus pater. 128
uxores maritos partæſæ, ac ex ſeditione alios ſperantes, Catilinæ pecunias ſufficiunt. 428
uxores ſuas de regno deſperans Mithridates interfici jubet. 227
uxorum proſcriptorum virtus in maritos. 597
uxor Ligarii cum marito cædi vult. 602
uxoris Aruntii interitus. 601
uxor Apuleii viro interminatur indicaturam ſe eum ſi ſolus fugiat. 612. cum viro egreditur. ibid.
uxor Virginii proſcripti. 617
uxor Septimii maritum prodit. 602. qua die cæſus maritus, novas celebrat nuptias. 603
uxor Salaſſum prodit. ibid.
uxoris deſiderio Lentulus ſe magnopere affligit. 612
uxorius Pompeius. 135

X

Xanthippus Lacedæmonius Carthaginienſium dux. 2
Xerxes. 97
Xanthus civitas expugnata. 620
Xanthios bello adoritur Brutus. 633
exclamatio Antonii ſuper decem millibus à Xenophonte ſalvis reductis. 165
Xipharem filium interficit Mithridates. 245
Xella. 56

Xorus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Xorus Carthaginis conditor à nonnullis fertur. 1

Z

Z *Acynthiorum quendam coloni Saguntini.* 258

Zama civitas. 19

Zenobius Mithridatici exercitus dux, Chium occupat. 200

Zenobium Epheſii in carcerem conjectum necant. 201

Zenodotiam Meſopotamiæ civitatem expugnat Craſſus. 136

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1133 C 21 vol. 2